

ספר

הליקוטים

להתנא האלקי רבינו הקדוש מוה"ר יצחק לוריא
אשכנזי זיע"א. אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה
האמיתית שקיבל מפי אליהו ז"ל. לקטו תחלה הרב
עיר וקדיש מרנא ורבנא ר' מאיר פאפירש זלה"ה
מדרושי הרב האמתיים, ואח"כ סדרו הרב המקובל
האלקי ח"ק כמוהר"ר שר שלום מזרחי ידיע שרעבי
זצוק"ל. עם הוספות כמבואר מעל"ד

עם הוספות:

הגהות ומראה מקומות על רוב מאמרי חז"ל בש"ס ובנוהר הקדוש ומכל כתבי רבינו האר"י
זיע"א בעץ חיים ושמונה שערים ומספר עץ החיים עם פנים מאירות ומסבירות ותלמוד
עשר הספירות למרן האר"י הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח ספר הסולם פירוש על הזוהר.
מזוקטים ומסודרים ע"י הרב בעהמ"ח ספר מעלות הסולם על תיקוני הזוהר שליט"א.

לוח ראשי תבות וקיצורים

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרת (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעינין, חושמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גודה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"נ : דכד ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ו : דפוס זולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגיף, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחיך. דע"ס : דעשר סמיות. דעסמ"ב : דעיב ס"ג מ"ה בין דפ"וי : דפס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעה, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנו' : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' טרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחונות. התפ"א : התפשות א'. התפ"ב : התפשות ב'.

א

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, או"ה, אוה"ע : אמות העולם. אה"ל : אור הלכנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור חזרה. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : איון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמד ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אודות נצוצין כלים. א"ס : אין סיף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צדיק. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבדיאל, מיכאל, נודיאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, דוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשלי"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באזרא רבא. באדר"ו : באזרא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדונתא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג : בחי"ד : בחינה ב' גי' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחד. במ"ר : במדרש דבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסייעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט

תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גמן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה), יה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההיין אלפין. יה"ב, יוהכ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. יו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחג"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמו על יחוד הוי"ה ואדני. יי"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחזו"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר, חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ידבר. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמור"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנו' : כנוכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניית דעת. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו בצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לאור. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

ואכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשעה. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ובלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. ועל דא. ועד"ו : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"ש : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ו : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חרש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; ורעים, מועד, גשים, נויקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה עיני. זעה"א : וקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; הלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד זאו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד ססת. חו"ל, חו"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנו"ה : חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולמ, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, טא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות ; טלה, שור, תאומים, סרטו, אריה, בתולה,

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו וזכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכא"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעת. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו וזכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשך ודם ; מתנת בשך ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצע"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מו"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו וזכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מרת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ן : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שגא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נודי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגיף, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום. עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. עי' : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על ידי אחרים. עיד"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כסוד. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבוד, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו חבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

דין. ר"ג: ריש גלותא. רדל"א: רישא דלא אתידע.
 ר"ה: ראש השנה. רה"י: רשות היחיד. רה"ק: רוח הקודש. רה"ר: רשות הרבים. ר"ח: ראש חודש.
 רח"ו: ר' חיים ויטאל. ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק;
 רבי יוסי. רי"ו: מספר. ר"ל: רחמנא לשויב;
 רחמנא ליצלן; ראיה לזכר; רצוני לומר. ר"מ: ראש
 מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא. רמ"ח:
 מספר. רמ"ק: ר' משה קורדובירו. רע"מ: רעיא
 מהימנא. רפ"ח: מספר. רשב"י: ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד: ראיה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת:
 ראשי תיבות. רת"ס: ראש, תוך, סוף.

ש

ש': שורה, שעה. ש"א: שמואל א'; שליש אמצעי;
 שליש א'. ש"ב: שמואל ב'; שער ב'. שבי"ב:
 שבירת כלים. ש"ג: שער ג'; שיעור ג'. שג"ע: של
 גן עדן. שה"ש: שיר השירים. שו"ש: ששון
 ושמחה. שו"ת: שאלות ותשובות. ש"ח: שנאת
 חנם; שבת חנכה. שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך.
 ש"כ: מספר. שכ"א: שכל אחד. שכא"א: שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ: שם נסמן. שנגל"ה: שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שגא"ן: (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה: מספר. ש"ע: שליש
 עליון; שמנה עשרה; שמיני עשרת. ש"צ: שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל: (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב לבנה. ש"ר: שלוש רגלים;
 שם רע. ש"ש: שם שמים. ש"ת: שמחת תורה;
 שליש תחנון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד. תא"מ: תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ד: תפלת
 הדרך. תה"ר: תהומא רבא. תה"ש: תפלת השחר.
 ת"ו: תם וגשלם. תובב"א: תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל: תם וגשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק: תורתנו הקדושה. תו"מ: תפארת ומלכות;
 תרומות ומעשרות; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע: תם
 וגשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ: תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ: תורה שבעל פה. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי; תקונים חדשים; תלמיד חכם.
 תחה"מ: תחית המתים. תכ"ב: תלת כלין בתלת.
 תכ"ד: תוך כדי דבור. תכ"ה: תורת כהנים. ת"ל:
 תלמוד לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל.
 ת"מ: תפלת מנחה. תע"ס: תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע: תפלת ערבית. תרי"ג: (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח: תקונים חדשים. ת"ש: תפילין של יד.
 תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

עכא"א: על כל אחד ואחד; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ו: עד כל זה. עכו"ם:
 עבודת כוכבים. עכ"ל: עד כאן לשונו. עכ"פ: על
 כל פנים. ע"ל: עין לעיל. ע"מ: על מנת; על
 משקל; עשר מאמרות; על מה; על מחצה; עשר
 מכות. עמוד"א: עמודא דאמצעיתא. עמ"ש: עין מה
 שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות שמים. ענ"ב:
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס: עשר ספירות; על
 סמך. עמס"ב: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ז: עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם: עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. עצה"ט: על
 צד היותו טוב. ע"ק: עתיקא קדישא. ע"ר: ערב רב.
 ער"ה: ערב ראש השנה. ער"ח: ערב ראש חודש.
 ע"ש: עין שם; ערב שבת; על שלחן. עש"א: עד
 שיבוא אליהו. עש"ה: עין שם היטב. עש"מ: על
 שום מה. ע"ת: ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א: פרק א'; פעם אחת; פירוש אחר. פא"פ:
 פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם. פ"ב:
 פרק ב'. פב"א: פנים באחור. פב"פ: פנים בפנים.
 פ"ג: פרק ג'. פ"ד: פסק דין; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב: פדיון הבן. פו"א: פנים ואחור. פו"ח:
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ: פרט וכלל. פו"ר: פריה
 ורביה. פי': פירוש. פי": פשעי ישראל; פועל
 יוצא. פלו': פלוני. פלח"ק: פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס: פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א: פנים
 מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות. פ"נ: פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד: פסק דין. פ"פ: פתחון פה.
 פ"ק: פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן. פר"א:
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס: פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת. צ"ג: ציון ג'; צום גדליה.
 צ"ד: ציון ד' וכדומה. צח"מ: צומח, חי, מדבר.
 צ"ל: צריך לומר; צריך להיות. צ"ע: צריך עיון.
 צעב"ח: צער בעלי חיים. צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן. ק"א: קונטרס
 אחרון. קב"ה: קודשא בריך הוא. קבו"ש: קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ: קריאת המגילה. קה"ק:
 קדש הקדשים. קה"ת: קריאת התורה. ק"ו: קל
 וחומר. קו"ח: קל וחומר. קוש"י: קוצו של יוד.
 קכ"ד: קדם כל דבר. קל"י: קליפות. קמ"ל: קא
 משמע לן. ק"פ: קרבן פסח. ק"ק: קדש קדשים;
 קדשים קלים. קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש:
 קריאת שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אליעזר. ראב"ד: ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו
לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה שקרבתנו לתורתך
ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו
ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו
לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו
שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה
ותפתח לבבנו הערל בסודות תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני
כסא כבודך כריח נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה
בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד
לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים
כמאמר נעים וזמירות ישראל: "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה'

צורי וגואלי".

ספר הליקוטים

סדר בראשית

פרשת בראשית

סימן א'.

בראשית ברא אלהים את השמים וכו'.
בהיות שהקליפה קדמה לקדושה בכל דבר, זה פירושו במקום שאין מקום לחיצונים ליאחו שם, ויש קליפה טובה מעט, והמשל בזה קליפת הקנה שהיא יפה עד מאד, אבל סוף סוף שהיא קליפה, כמ"ש רשב"י ע"ה^(א) דא קליפה לרא ודא מוחא לרא. ולזה כשירד האור מלמעלה ירדה בחינת ה', שהיא מלכות של מעלה, נה"י שבמלכות שלמעלה יש שם ב"ן, והה' הכפולה החיצונית שלה שהיא הה' של המלוי ירדה, וזאת הה' נעשית אלהים, ומתפשטת למטה להאציל הכלים. כי כל בחינת כלים הוא משם אלהים, שהוא הנותן גבול לכלי. ולפיכך נשברו, שלא היתה שם הארת שם ההוי"ה שהוא רחמים, וז"ש בראשית ברא אלהים, שנברא בשם אלהים.

ויש בזה הפסוק ז' תיבות, כנגד ז' ספיי של ז"א שנשברו. ואמר את ואת, לכלול השני פרצופין אחרים שהם או"א, לפי שהכתר הוא א"א, אין אנו מדברים בו, לפי שאינו נתפס באות. ואמר בראשית, לפי שהם ב' ראשית, והם: ראשית חכמה, ראשית מלכות. והחכמה הזאת היא היו"ד שבתוך הה', שהיא נקודה בהיכליה.^(ב) והה' הזאת

בכח היו"ד, האצילה הכלים האלו. וזש"ה בראשית ברא, ב' ראשית, ברא אלהים, כמו שפ"י. ואמר ברא, לפי שהאצילות הזו, נגד אור הא"ס נקרא בריאה. וזש"ה (בראשית ב' ה') אלה תולדות השמים והארץ בהבראם: בה' בראם,^(ג) שהיא הה' הזאת שפ"י, וראה שאין העולם מתקיים, ושיתף עמו מדת רחמים, וירד אור זעיר מלמעלה, ונתקיימו. וכשירדה הה' הזאת מלמעלה להאציל הכלים, ירדה בבחינת יו"ד, שהיא נקודה א'. והוא, כי אלו ה' אורות היו מלובשים זה בתוך זה בתוך המלכות האחרונה לכולם חופפת עליהם, ועליה הקליפה, שהיא הנקראת קו ירוק ראסחר עלמא,^(ד) והיא נקראת תהו, והיא הקליפה הקדמת, שזוהו הבירור שצריך שהקדושה תהיה הולכת ומתבררת.

וזהו שצריך האדם לכיין בעת אכילתו, שהוא מברר כל ניצוצות הקדושה אשר בתוכו, וזה שאמר הכתוב (דברים ח') כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ופירושו, כי מה שהוא בחינת אדם, שהוא הרוחניות שבו, אינו מתפרנס מן העשב והלחם והבשר, כי אם מן הקדושה שבתוכו, וזהו מוצא פי ה', כשאמר יהי כך. כי באותו ההבל שאמר יהי כך, בו חס ולח, שהם בחי' חו"ג, וקול שהוא רוח. וזש"ה (שמות ל"ה ל) ראו קרא ה' בשם בצלאל, ובאותה קריאה לבד שהוא ההבל, מילא אותו

(ג) בראשית רבה פי"ב.

(ד) חגיגה י"ב. שער מאמרי רז"ל עמוד ט"ו.

(א) זהר בראשית א' אות ק"ה ובדפו"י דף י"ט ע"ב.

(ב) תיקו"ז תקן ה' דף י"ט ע"א אות א'.

חכמה ובינה דעת, שהם אש מים קול, ומזה יחיה האדם, וזו היא הכוונה האמיתית שבאכילה. וזש"ה (משלי י"ג כ"ה) צדי"ק אוכל לשובע נפשו, שאינו אוכל לתועלת הגוף, כי אם לתועלת נפשו שמברר אותם הניצוצות.

ולזה ^(ה) כל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים, לפי כי מה שירד למטה הוא בחינת נפש ורוח ונשמה מעשיה, שכולו בחינת נפש, וכל זה הוא בבחינת הגבורות, כי בחסד אין צריך בירור, כי הוא מבורר מבחינת עצמו. וכן תמצא שהמים בעצמם הם מבוררים, אבל אם יפלו על העפר או כיוצא אז יהיה שם עכירות, וזה העכירות אינו מצד עצמו רק מהמקום שירדו בו, אבל היין הוא בעצמו יש בן שמרים, וצריך להתברר, ויש בו בחינת היין שלמעלה שהוא צלול לגמרי, ושעל השמרים יש בו עכירות, והשמרים מהם בעצמם מוציאים מים שרופים וכדומה, והשאר לא יצלח לכל, ועליו נאמר (ישעי' ל' כ"ב) צא תאמר לו, והוא ע"ז ממש. ולזה כשהארם אוכל, מעלה אותו מעשיה, וזה קרוב להפסד, ואם לא יעלה אותו האדם בבחינת הרוח, שהיא התורה, תחזור הנפש הזאת ותתקלקל, ולזה הוא כאילו אכלו מזבחי מתים.

ויש עלייה אחרת, והוא אם יעלה אותו האדם בסוד המחשבה, שהיא העלייה האמיתית. וזש"ה (משלי י"ט ב') גם בלא דעת נפש לא טוב, כי יש לשאול מה מרבה גם זה, ופירושו הוא, גם צריך נשמה ^(ו) להעלות הנפש הזאת שתהיה טובה, אבל אם תחסר, אפשר לחקן ע"י הרוח. אבל אם ההעלאה הזאת היא בלא דעת, שהוא הרוח שהיא התורה שפ"י, נפש לא טוב, אז הנפש אינה טובה, וחוזרת ומתקלקלת. לזה צריך לומר ד"ת על

(ה) אבות פ"ג משנה ד'. (ו) צ"ל מחשבה. הו"ח.

(ז) פסחים מ"ט: שער המצות פרשת עקב עמד ק"א ר"ה דע. ליקוטי תורה בראשית דף כ"ח ר"ה דע.

(ח) ביצה ל"ז. ועיין בשער הפסוקים בראשית דרוש ד', ע"ח ח"ב שער קיצור אבי"ע והוא שער ה"ן פ"ב. ספר ארבע

השלחן, לקיים הבירור ההוא. ובוה יובן מ"ש רז"ל ^(ז) עם הארץ אסור לאכול בשר, והטעם, כי יש גלגול בדומם ובצומח ובבעלי חיים ובחי מדבר. והגלגול שבדומם הוא במים ובמלח, שהוא מבחינת הנקבה שעולה למעלה, ולז"א המשנה ^(ח) האשה ששאלה מים ומלח לעיסתה וכו'. וזש"ה (במדבר יח יט) ברית מלח עולם, שהוא מבחינת הנקבה שעולה למעלה, ולזה מאיזו בחינה שיאכל האדם, הוא מברר האור שבתוכה שבאותה הבחינה. והגלגול שבא בבהמה, כיון שהשלימה את זמנה ונשחטה, השלימה כל מה שהיה לה לחקן באותה בחינה, ועולה בבעל חי מדבר.

וז"ש בגמרא ^(ט) סוף אדם למות וסוף הבהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים. וי"ל דפליג מדידיה אדידיה, שהחילה לא הזכיר המיתה רק באדם. ופירוש הענין הוא, כשמשתלם האדם בזה העולם, ותיקן כל מה שהיה לו לחקן, מה נשאר לו, המיתה, ובה משתלם לגמרי ואינו חוזר עוד. ומ"ש סוף הבהמה לשחיטה, ירצה, שאם תאמר מאחר שהבהמה נשחטה נתקנה בזאת לגמרי, אין הדבר כן, אלא תחזור ותתגלגל באדם, ותשתלם ותמות. א"כ, סוף האדם למות, והכל למיתה הם עומדים. לזה ע"ה אסור לאכול בשר, לפי שע"ה נחשב כבהמה, וכשתתגלגל איזה נשמה בבהמה, זה הגלגול עלה והשלים כל מה שהיה לה לחקן בסוד בהמה, ולמה חשוב עוד בגלגול בהמה גרועה מן הראשונה, שזה מצווה ועושה וזו אינה מצווה.

וז"ש רב ששת חדאי נפשי וכו' ^(י) כמ"ש באורך. ^(י) וגם זהו מ"ש ר' אבהו ^(י) כד אחזו ליה י"ג נהרי דאפרסמונא דכייא וכו'. פי', י"ג נהרי הם בשורש הבריאה, ואדם שזוכה אליהם שוב אינו חוזר, כי שם מחצב הנשמות, ואם הנשמה

מאות שקל כסף פ"ג ע"ב ובהגהות הצמח.

(ט) ברכות י"ז.

(י) פסחים ס"ח: שער מאמרי רז"ל עמד ט"ו.

(כ) שער הגלגולים הקרמה כ"ב.

(ל) מר"ד חיי שרה פ' ס"ה.

החסדים, ושם אינו צריך בירור, כמו שפירשנו במקום אחר, ולזה היה יכול לאכול בשר תמיד. ובוזה יובן מה ששינינו ^ט אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, ולא אפשר למימר הכי שאם אדם א' ירבה בתורה ובמצות ואחד ימעט ולא כ"כ, שיהיו שקולים לפי שכוין לבו לשמים, אלא שיש אחד שנשמתו יותר מעולה, ואם יקרא בתורה ישיג לאין תכלית, ויש אחד שנשמתו למטה ואף אם יעמול בתורה לא ישיג כ"כ, לזה אמר אחד המרבה ואחד הממעיט, אחר שאין בידו ספק לעלות יותר.

ובזה יובן משרז"ל ^ז כי כשנפטר האדם מהעה"ז שואלין אותו מה שלמד, ואומרים לו צפית במרכבה צפית בשיעור קומה וכו', ואם לאו משליכין אותו לנהר דינור. והלא מצינו שיש למעלה בג"ע מארי מקרא מארי משנה וכו', אמנם הענין יובן במה שפירשנו שאם היה כח שנשמתו להשיג כל הנוכח ולא טרח להשיג, אז מוכיחין ומייסרין אותו על זה. והוא משרז"ל ^ט משל למלך שלקח לו שני עבדים שימלאו לו מים, לאחד נתן דלי שבור ולאחד נתן דלי שלם, ושכר שניהם שוה, ובלבד שיכוין לבו לשמים. שהוא הנשמה שבו הנקרא לב, שהיא בחינת המלכות, לקשרה בשמים. וזהו דלי שבור, לפי שהיא מ"ם פתוחה, ויכולים החיצונים ליכנס ולאחוז בה, ע"כ צריך לקשרה בשמים כדי שתהיה מ"ם סתומה. וז"ס זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, כי זכור הוא בדכורא, ושמור בנוקבא ששם השכחה. וז"ש בעמלק זכור ומסיים לא תשכח, פירוש מה שאני מצוץ הוא שתזכירהו בפה, כי בודאי שלא תשכח. באופן שהאדם צריך לברר ולתקן נשמתו ולברר ולתקן כל מה שהוא אוכל, ולהעלות כל אותם הניצוצות, כי סוד הגאולה תלויה עד שכל הקדושה תתברר. וכן תמצא שהכלבים יולדים ו' או ז' בכרס אחד, ולא

חזרה לשרשה למה תשוב לעוה"ז, לזה אמר ואני אמרתי לריק יגעתי, שלא השלמתי נשמתי בזה העולם, וסוף סוף תתגלגל הנשמה ויזכה בה אחר, אכן משפטי את ה' ופעולתי את אלהי, ותשאר למעלה. באופן, שאחר שנשלם האדם, התיקון האחרון הוא שימות ויסתלק למעלה. וסוף בהמה לשחיטה, אחר שהשלימה הגלגול מה שיש לה לתקן בסוד בהמה, ולזה יש בהמה שטרחה מרובה, ויש בהמה שטרחה מועט, כפי מה שהוצרך לזה התיקון, ואחר שנתקנה סוף התיקון הוא בשחיטה. וז"ש בגמרא ^מ אנו כחמורים ולא כחמורו של ר' פינחס בן יאיר. פי', כמו שהחמור מתקן כל מה שיש לו לתקן, כך הם היו מתקנים כל הראוי להם לתקן, אבל לא כחמורו של ר' פינחס בן יאיר שהשלים יותר מתיקונו, עד שהיה מכיר אם השעורים הם מתוקנים או אינם מתוקנים. אבל כשמתגלגל בעם הארץ, לא השלים כל מה שהיה ראוי לו לתקן בסוד בהמה, ולזה אסור ע"ה לאכול בשר בהמה, לפי שהוא גורם להחזיר אותה נשמה עצמה בבהמה ממש פעם אחרת לתקן. ובשבת עם הארץ מותר לאכול בשר, לפי שהנשמה שיש לת"ח בחול הוא תוספת נשמה שיש לע"ה בשבת, וכשאוכל בשר, מעלה הגלגול שבאותה בהמה במדרגת אותה התוספת שיש לו בשבת. וז"ש רב חסדא ^נ באתרא דליעול ירקא ליעול בשרא וכוורא, עד דמלונא כריסאי ירקא מלינא ליה בשרא וכוורא.

וסוד הענין הוא, כי הירק האור שלו מועט והפסולת מרובה, והבהמה אוכלת העשב והירק בריבוי, ומתבררין אותן הניצוצות בתוכה, ומתגלגלים לבחינת בעלי חיים, וכשהאדם אוכל בשר, מברר כל אותם הניצוצות שנחברו בבהמה מהעשבים והירקות, ובבשר מועט שיאכל האדם יברר ניצוצות הרבה. ולזה לא אכל ירקא, לא כשהיה עני בדעתו, ולא כשהיה עשיר, פי' עני ועשיר מהתורה. והטעם, לפי שהיה מבחינת

(מ) שבת קי"ב:

(נ) שבת ק"מ: וע"ש שער המצות.

(ס) מנחות ק"י.

(ע) מדרש משלי פרק י'. הקרמה לספר ע"ח למהרח"ו ז"ל.
 (פ) ויקרא רבה פרשה י"ט סימן כ'. שער המצות ריש פרשה
 ואתחנן.

מחכמה, ולכן נקרא א"א איש האלהים שכל גופו הוא מן בינה. ואמר באותו מקום העלין שדינין מתערין מהבינה ע"י בוצינא דקרדיננותא, אפי' הכי הם חוורין, ואין מתגלים שם דינין. ואלו הג' היוו"ת נעשות י"ג מכילן דרחמי, והם שורש חסדי' וגבורות, ו' של זכר וו' של נקבה. ולכן נק' רחמים ולא חסדים, שהם דינים מתוקים שיורדים ט' בדיקנא דז"א ד' בנוקביה, והם היורדים בעולמות למתק הדינים ולשבר הקליפות. אמנם הרחמים הפשוטים היוצאים מחכמה, אינם יוצאים מן האצילות, וז"ש ש' דהבא כל מה דאתפשט הוא לביש, שהם הגבורות. וכספא לטב, ר"ל דגבורות החכמה אפילו שיורדין למטה אינם נעשים קליפות, אבל יורדין להחיותם והם סוד נשמחא, וזה דווקא בגבורות החכמה, כי החסדים אינם יוצאים מהאצילות. ומה שהם ט' בז"א ד' בנוקביה, לפי שהם ג' היוו"ת, ויש בהם ג' ההי"ן אחרונים שלה וג' יה"ו שלו, שהם ט' אותיות. וג' היוו"ת בראש א"א בשערות של הראש, וכן בשערות הזקן, גם שבאים אלו מאחור ואלו מפנים.

ודע, כי אפילו שבאים של ראש ממקום קרוב הם מאור חוור, ולכן יש בהם אחיזה לקליפות, אבל של זקן גם שבאים מאור רחוק^(ז) גם מאור ישר, כשיורד אור של חכמה לבינת א"א שהוא בגרון, ובינה דינין מתערין מינה, ואם היה שוה לחכמה דא"א ששם תוקף האור היה נשבר, ולכן נרחית בגרון, והגרון צר, מה עשתה הבינה, עשתה מעצמותה אלו השערות, וכשיבא אור החכמה בתוקף ואינו יכול ליכנס בגרון, נכנס האור באלו השערות. וזהו (והלים קל"ג) זקן אהרן, הזקן הם השערות, ואהרן הוא האור שכתוכה שבא מהחכמה. ולכן היה כה"ג לובש שמנה בגדים, ח' מדות מבינה ולמטה, וחכמה מלובש באלו השמנה,

(ז) אדר"ר קכ"ט ע"ב. ובסולם אות מ"ו.

(ח) זהו פקדי רכ"ד ע"ב. ובסולם אות ע"ו.
(ט) ע"ח היכל הכתרים שער א"א מ"ב כלל א'. פנים מסבירות ענף ס"ג.

נשאר מהם אלא מעט מזער, והכבשים או העזים נולדים א' או ב' לרוב, ויש בהם רבוי עצום. הטעם הוא, לפי שהכלבים הניצוצות שבהם הם מועטים, ולזה כל אותם שאין בהם ניצוצות נפסדים וכלים ברגע, אבל הכבשים והעזים הניצוצות שבהם הם מרובים ולזה הם מתקיימים. וכל זה הוא כמו שביארנו, לפי שהקליפה היא קדמה לעולם, וז"ש בראשית ברא אלהים וכו'.

בראשית וכו'. ז' תיבות בזה הפסוק נגד ז' מדות, בראשית חסד, ברא גבורה, עד הארץ מלכות. וחסד מקבל מחכמה, לכן נקרא ראשית, ברא גבורה עד הארץ, ות"ת נק' אלהים. ולמה הזכיר שני ביהי"ן בראשית ברא, ואח"כ שני אלפי"ן שהם אלהים א"ת, וגם למה הקדים ביהי"ן לאלפי"ן. אמנם דע, כי יש י"ב פרצופין, שהם: עתיק ונוקבא, א"א ונוק', הרי ד', ואו"א וישסו"ת הרי ד', ויעקב וישראל ורחל ולאה הרי ד', סך הכל י"ב. אמנם זו"ן הם בחינת גופא שמנהיגים העולם, והאחרים בחינת נשמה תבונה ויש"ס. והפרקים של א"א בנ"ה ז"א, וג' יסודות של או"א וא"א ביסוד ז"א. אבל יש הפרש, שיסוד של אימא אינו מגיע כי אם עד הטיבור, אבל של אבא וא"א מגיעין עד יסוד ז"א,^(ז) ולכן יש זקן עליון וזקן תחתון.

ולהבין הענין, דע כי מראש א"א יוצאים ג' היוו"ת, נגד תלת רישין, וראש הב' והג' (ק) והם ג' בינות. בינה מרישא דלא אתיידע, שהז' שלו מתקנים ראש א"א, ובינה נכנסת בסוד נשמה, וכן בראש השני. וז"ש באדרא^(ח) חוור גו חוור וחיור דכליל כל חוור, מדבר נגד אלו הג' מוחין שהוא חוור, שהוא מדבר בבינות, שאם מדבר בחכמות אין חידוש דהוא חוור, כי אמר אפילו במקום שיש דין שהיא הבינה, שכל גוף מצד בינה וכל נפש

(ז) מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"ז דף ק"ל ד"ה ונ"ל חיים. ושם פ"ו ד"ה אחר שבארנו וכו'. ע"ח ח"א דף קפ"ד.
(ק) מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"ה ד"ה נבאר. ע"ח שער א"א פ"ג ד'. שער מאמרי רשב"י זיע"א ארר"ו. דף מ"ד. ותע"ס חלק י"ג מאות כ"א עד אות מ"ט.

ונשאר הרע בעמקי הקליפות. ואז ברא ה' את האדם כלול מכל העולמות, כמ"ש רז"ל ב' שהאדם יש בו קצת מעליונים וקצת מתחתונים. לפיכך יש בו נפש מעולם העשיה, והיינו ה' מהו"ה, ורוח מעולם היצירה והיינו ו', ונשמה מבריאה והיינו ה' ראשונה שבשם, ונשמה לנשמה מעולם האצילות והיינו י' שבשם. ונצטרך להיות בעולם התחתון לקשר כל העולמות, ולכלול אותם זה בזה, שאם היה בעולם האמצעי לא היה מי שיקשור העולם שתחתיו, ולפיכך הניחו בג"ע לעבדה ולשמרה. (בראשית ב' ט"ז) לעבדה הם מצות עשה, והיינו החסדים, ולשמרה מל"ת, שהם הגבורות. פירוש, שימתק החסדים עם הגבורות. וגם שכבר היה העולם מתוקן והקליפות נפלו למטה, מ"מ נשאר עדיין קצת גבורות, לפי שלצורך הווג להוליד הארץ הוצרך הגבורה, רק שאותם הגבורות שנשארו היו זכים מאד, ואם לא היה חוטא היה העולם נשאר כך, והיה מוליד ע"י מיתוק. וגם הוצרכו לשלא יעלו הקליפות, וכ"ש באצילות היה זה לבד, אבל בבריאה לא היה כ"כ מבורר, וכ"ש בעשיה וביצירה, וקצתם היו הקליפות מבחוץ, וקצתם היו סמוכים להם, וקצתם היו בתוכם, שכן תראה כמה פירות יש שהקליפות מבחוץ ויש שהגרעין שהיא הקליפה שבפנים. וכשאמר לו הקב"ה מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל, צריך שתדע שיש טו"ר בקדושה באצילות. טוב: והיינו החסדים, ורע: והיינו הגבורות הזכים. ועוד יש טוב ורע ביצירה, טוב הם הגבורות, והרע הם הקליפות, וכשאכל אדם ממנו עירב הרע עם הטוב, וגברו הקליפות, ונמצא שפגם בכל העולמות, שכיון שיש להם שליטה הם נאחזים מעולם לעולם. באופן שחזר וקלקל כל העולמות, שהמשיך עליו הקליפות, ובו נכללו כל העולמות ונפלו וצריך בירור אחר מחדש, ולפיכך נגזרה עליו מיתה תיכף ומיד, שאי אפשר לו לחיות שצריך שימותו כולם כמה פעמים, עד שבכל פעם

וזה הזקן יורד עד ראש ז"א, ומזווג זה הזקן לאו"א, ויורד האור לו"א על ידם, ומתגלה בדיקנא דו"א. כי יסוד דא"א מלוכב ביסוד דאבא ואימא, ונכנסים בדעת של ז"א, ואור אלו הג' יסודות בטש במקום השערות, ויצאו השערות, כי עיקר האור הוא מצד בינה, לפי שהוא מגולה ודינין מתערין מינה, ולכן שערות דיקנא דו"א שחורות. אמנם כאשר בטש אור שערות של א"א באלו היסודות, מתרברבין כ"כ עד שמקבלים שערות של ז"א אור של יסוד חכמה דא"א, ואז נתחוויר שערות של ז"א. זהו דווקא בזקן עליון, אבל זקן תחתון לעולם שחורים, לפי שאינו מגיע שם רק עטרה של יסוד א"א, וזקן עליון מזווג או"א, וזקן תחתון בין זו"ן.

וכאשר נחשוב כל האצילות, נחשוב רדל"א בחי' כתר, וראש השני בחינת חכמה, וראש הג' בינה. ג"כ במוחין חב"ד, וכשנחנקו כאן בג' חג"ת נה"י, אמנם הראש הראשון אינו בכלל האצילות, כי אם הראש השני מציאות חכמה. ובה מתחלת התורה בראשית, לרמוז שגם הראש הראשון כלול בה, אלא שאינה בכלל ראשית, שאינו מתחיל האצילות כי אם מראש השני. ברא הוא הראש השלישי, ואמר בבי', לרמוז שבה נכלל גם הראש השני, שכל התיקונים שלה ע"י הראש השני הנקרא ברא, שיש כאן בריאה ותיקון. אלהי"ם את השמים, בסוד אחת, אחת ואחת, חו"ב כחדא נפקין. ואלהי"ם: רמז לאבא, ואת: לאה. הארץ: מלכות. והארץ, ארץ של קליפות. זהו אומרו היתה תהו ובהו עכ"מ:

דרוש כבר ידעת סוד המלכים דמיתו, עד שחזר ותיקן המאורות, ובירר האור מתוך פסולת והטוב מן הרע והיינו הקליפות, ובירר הטוב טוב ונתקנו הו' מלכים של עולם האצילות, ונתברר אחריו ונתקן עולם הבריאה, ונתקן אחריו ונתברר עולם היצירה, ונתקן אחריו ונתברר עולם העשיה,

(א) זהר אמור אות רמ"ט ודפו"י ק"ב ע"א.

(ב) חגיגה ט"ז.

(ג) זהר בראשית א' אות ר"ס. ודפו"י דף כ"ז ע"א. ת"ז תקן

כ"א ס"ב. ועיין בתרגום יונתן בן עוזיאל כאן וספרי עקב.

ז"ח בראשית י"ח טור ג'. שער מאמרי רז"ל דף פ"ב.

ופעם יתבררו קצת מעט מן המרובה, ולפיכך צריך עידן ועידנין, וזהו סוד הגלות המר הזה.

וענין הברור הוא, שכיון שנפלו בעומקא דתהומא רבא, חוזרים ועולים בר' יסודות, שהם: דומם, וצומח, וחי בלתי מדבר, וחי מדבר. ועולים העשבים שהם הצומח, ואוכלים אותם בעלי חיים, ומתעלים. וכשחוזר ואוכל אותם האדם לבעלי חיים, מתעלים יותר ובתוך האדם מתברר. וקליפה גסה שיש בה הוא נעשית צואה שאין בה תועלת, וזה הוא הקליפה האחרונה שבכל הקליפות, שהיא ע"ז שנאמר בה צא תאמר לו, ומשליך אותה לחוץ שאין בה ממש, ובזה מתקן קליפת עשיה שבעשיה.

וכן בענין האכילה צריך לנקות עצמו קודם האכילה, כמ"ש רז"ל⁽¹⁾ המשהה נקביו עובר משום אל תשקצו א"ת נפשותיכם, ס"ת אותיות מו"ת, דבחינת נפש היא במלכות. והטעם, שכשהאדם אוכל קודם שיטהר עצמו, כיון שעדיין קליפות עשיה דבוקה בו, אף כשיאכל וירצה להעלות האכילה מעולם לעולם ולברר אותם מהפסולת לא יועיל, כיון שהקליפה בתוכו תדבק בו הקליפה, ומה שמתברר יותר נבלע בשאר האיברים, כנגד יצירה.⁽²⁾ והמתברר יותר נכנס בלב, שהוא מלך כנגד אצילות, באופן שמתעלה לעשיה ויצירה בריאה אצילות. וכן במזבח היה מכל ד' יסודות, מיסוד הדומם מלח ומים שהוא עשיה, ומיסוד הצומח סולת ושמן ויין שהוא יצירה, ומיסוד הבעלי חיים צאן ובקר בבהמה, ותודים ובני יונה בעוף שהוא בריאה. והמקריבים אותם שהם כהנים לויים וישראלים, והבעלים עצמם שהם מקדיבים את עצמם, הוא אצילות. ויש שנאכל לאשים, וזהו לחמי לאשי, והוא עשיה. ויש ריח, והוא יצירה. ויש ניחוח, והוא בריאה. ויש לה', והוא אצילות.

הגהה

והענין הוא, שכיון שנפלו הניצוצות של אור בתוך הקליפות, קצתם נפלו בדומם וקצתם בצומח, וקצתם בבעלי חיים וקצתם במדבר. ולפיכך ארו"ל⁽³⁾ אין לך עשב מלמטה שאין לו שר מלמעלה שמכה בו ואומר גדל, דהיינו הניצוצין של אור שנפלו. והם מגדלים את הכל, עד שמעלים אותם ע"י בני אדם שמבררים את הטוב מהקליפה. ולזה הזהירה התורה שלא לזרוע כלאים ולא להרביע כלאים, שלא לערבב הניצוצות של אור זה בזה ולא יעלו כהוגן. ולפיכך בזמן שהיה ב"ה קיים, היה הקרבן להעלות הניצוצות ולבררם. ועכשיו שאין מקדש, התפילה היא במקום הקרבן, ולפיכך בבקר צריך האדם שיפנה וינקה את עצמו, ובזה יתקן קליפת עשיה שבעשיה, ותסיר אותה משם, כמו שאמרנו. ואח"כ ילבש הטלית, ויכסה ראשו שלא יאחז ביצירה הקליפות. ובזמן שהיה תכלת, היה כרי שיברחו הניצוצים, שהם בורחים מצד הדין החזק של התכלת. ואח"כ ילבש התפילין של יד, כנגד עולם הבריאה. ואח"כ עולם האצילות, דהיינו תפילין של ראש, ומקשר אותם ברצועה שלא להניח שום חיצון ליגע, ונמצא שבאלו ד' המעשים מתקן עולם העשיה שבכל עולם ועולם מאבי"ע, ומסיר הקליפות מהם. וצריך עדין להעלות עשיה ליצירה, וכן היצירה לבריאה, וכן בריאה לאצילות, לקבל משם האור ואח"כ ירדו. והטעם שאינו יורד להם האור מלמעלה, הוא דרך משל לאדם שיש דחוק ממנו מבוע מים, שצריך שידחקו ממקומו ויחפוד עד שיגיע שם אצל המבוע, אז ירד המבוע למטה, שאם יתחיל לחפור מלמעלה ממקום המבוע ולמטה לא יוכל, לפי שהמים באים עליו וטורדים אותו. ועוד שאין דאוי שיתנו לאדם מתנה שילך לתבוע אותם, אלא אם הוא חשוב הדבה והיינו מעלת התורה. ועוד צריך שיעלו לאצילות להעלות את הניצוצות של

שמתברר יותר עולה למוח, שהוא בידוד אחרון נגד הנשמה, שהוא כנגד עולם הבריאה ע"כ. וכן תפס למטה.

*נ"ל שנפל טעות לשון, וצ"ל ומה שנתברר יותר עולה ללב, שהוא כנגד יצירה, בחינת רוח, ומה

(ד) ברכות כ"ג. (ה) בראשית רב"ה פ"י.

יש בה קוץ למעלה וקוץ למטה וגיו באמצעותא,^(ח) כי האצילה הג' עולמות נעלמים, שהוא: אריך ואו"א. ועם ו"ד שהוא המלוי של היו"ד, האציל זו"ן. והטעם כשירדה בבחינת יו"ד הוא, לפי שהיו מעורבים (נ"א מלובשים) זה בתוך זה, ומדת המלכות חופפת עליהם, וז"ש בראשית, כמו שפי'. ובאו השני עולמות נעלמים, בסוד את ואת, כמו שלמעלה נשאר ה"ה א' הא' נשאר ה' והיו"ד בתוכה נעלמת, וזהו ב' של בראשית כי באו אלו נעלמים, חזר הכתוב ואמר והארץ, לפי שבזעיר אינו יכול לשאול לפי שהוא נעלם בתוך המלכות, אבל הארץ שהיא המלכות החיצונה מה נעשה ממנה, לכן אמר היתה תהו, שהוא הקליפה החופפת עליה והיא המתהה את כל בני העולם שהם נשמות הצדיקים של מעלה, שאחז"ל^(ט) במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים. ואלו הם העומדים לעד ואינם מתים, ולכן אליהו ז"ל לא מת שהיה מזאת הבחינה, וזש"ה (מלכים א' י"ט ג') ויקם וילך אל נפשו, ואח"כ אמר וישאל את נפשו למות, כי אל נפשו הוא הנפש העליונה הזאת, ואת נפשו היא הנפש התחתונה, ולזה שאל המיתה. והוא, כי אליהו לקח נפשות נדב ואביהוא שהיו מאלו הנשמות העליונות, וזש"ה (ויקרא י' ו') ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה', כי לא מתו ע"י מלאך המות אלא בשריפה ע"י ה', לפי שהיו נעלמים מאד, כמ"ש בקרובי אקדש, ע"כ צוה ה' שכולם יבכו עליהם, ואלו היו מבחינת אור פנימי, ואליהו היה מבחינת אור מקיף, וזאת היתה האדר"ת שלו שהוא א"מ הסוכבת אותה, וזש"ה (מלכים א' י"ז א') חי ה' אשר עמדתי לפניו. ואח"כ מסרה לאלישע, וז"ש (שם י"ט י"ט) וישלך אדרתו עליו, שנתן לו א"מ כדי לקבלם. וזש"ה ג"כ באלישע (מ"ב ג' י"ד) אשר עמדתי לפניו, שהוא בבחינת אלו השנים נדב ואביהוא כנז' שלקח.

בראשית אות י"ד.

ט ב"ר פ"ח.

י זהר פנחס אות י"א. ואות ע"ד ובדפו"י ח"ג דף ג"ז, דף

י"ז.

אור שביררו ולהניחם שם, ואח"כ כשיורדים יורד אור להם להעמידם, לכל עולם כפי הצריך לו. וכיצד סדר העליה,^(י) היא שע"י דיבור התפילה שהיא היצירה מעלה העשיה, וג"כ העשיה עם היצירה לבריאה, וכשמכוין בתפלתו דהיינו רעותא, הוא מעלה בריאה, ועם המחשב' היא אצילות. והענין, שהעשיה, היא עולה ומלבשת ליצירה שבה, וכן יצירה מלובשת מן העשיה שבה, וכן עולה ומלבשת היצירה לבריאה, וכן עד שמלבישים למלכות שבאצילות, והיא בתוכם כנקודה. וכן תראה בלבנה, שיש נקודה בתוך אמצעיתה, ויש היקף עליה האור הלבן סביבה, דהיינו המלבוש של בריאה, כן המלכות, והיא כחצי גורן, לפי שמצד הפתח היא הזווג, וכשהיא שלימה אז אינה בסוד נקודה, אלא כולה היא בסוד פרצוף והיא מתיחדת.

ואחר שמלובשים העולמות במלכות, אז היא עולה ומתייחדת עם ז"א ע"י מחשבת התפילה, דהיינו ו"ה, שהם נקראים בנים לאו"א דהיינו י"ה. ואנו להם בנים, דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם, לה': הוא ז"א, אלהיכם: היא הנוקבא. ולפיכך עולה התפילה עד מקום הבנים, ואינה עולה יותר, לפי שהתפילה היא במלכות, מה שאין כן ע"י קריאת התורה, שעולה עד למעלה, דהיינו להוריד החסדים מאבא והגבורות מאימא, דהיינו י"ה, ומחברים אותם בז"א, דהיינו התורה, לפי שהתורה היא בזעיר. וזו היתה כוונת הבריאה, להוריד החסדים והגבורות ע"י, לעבדה ולשמרה ולתקן העולמות, לולי החטא שגרם כל זה, כנז"ל ע"כ.

והארץ וכו'.^(י) דהיל"ל והארץ היתה תהו ובהו בתחילה. ופי' הענין הוא, כי כשירדה הה' הזו למטה ירדה בבחינת יו"ד, ולזה האצילה ה' פרצופים, לפי שהיא בחי' ה' למעלה. גם ייו"ד

(י) שער הכוונות דרושי תפלת השחר ב' ג'. פע"ח שער התפלה פרק ד' ה'. עו"ת דף ח' ד"ה כונת התפלה.

(ז) צ"ל קשה דהיל"ל.

(ח) זהר ויקרא אות קמ"ז ובדפו"י דף י' ע"ב. זהר חדש

ואלו השני חלאים שחלה אלישע בתחילה כנגד אלו השנים, והחולי השלישי היה כנגד נפשו. ומזאת הבחי' ג"כ היה במרע"ה קרון אור פנים, כנגד א"מ. ונאמר בו כי טוב, כנגד א"פ. ג"כ בשעת פטירתו נאמר בו משה עבד ה', וכי מקודם נקרא איש האלהים בעלה דמטרוניחא, ועכשיו בסוף ימיו נק' עבד ה'. אלא מקודם הוא מדבר בבחינה העליונה, ועכשיו מדבר בבחינה התחתונה. ולזה נקבר בגי', שהוא גבריאל, כי מה שנסתלק ממנו הוא מצדו, שהם הגבורות.

ועכשיו נחזור לכוונת ההתחלנו בו, והארץ היתה תהו שהיא הקליפה שהיא החופפת עליה, ובהו היא שמתגלה הקדושה, והקליפה שהיתה חופפת על הכל, ואינה מתגלית כי אם למטה, בסוד ת', כנגד החיצו' נעשית ב' ונפתחת. ומה נתגלו ממנה, הו' שהוא זו"ן.^(ז) ואלו הם אבנים מפולמות, שיש בהם לחות ויש בהם ממש, אלא שנשברו ונפלו לתהו"ם צרופי המו"ת. וזהו פ"י אבנים מפולמות, ר"ל: מפ"ל מות, שהיא הקליפה, והיתה חופפת עליה. וז"ש וחושך על פני תהום ורוח אלהי"ם מרחפת, אלו הכלים שיש בהם ג' בחינות, א' הבלא דגרמי, וזה הוא שנכנס בתוך הכלים שנשברו ונפלו בעמקי הקליפות, והחושך היה מכסה עליהם, ועל החשך היתה הנפש העומדת על הקבר, והיא נק' מים, ועל זה הנפש היתה הרוח, וז"ש ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים כנ"ו. מרחפת, פ"י: מ' רח"פ ת', ר"ל רפ"ח ניצוצין נפלו וירדו לתוך המ"ת, הן הן הקליפות, א' מכאן וא' מכאן והניצוצין באמצע. ואלו הרפ"ח ניצוצות הם: ע"ב מחכמה ריודי"ן, וס"ג מבינה עם י' אותיות, וא' מת"ת מ"ה כ"ו, ואחד שהוא מיותר בכינה הרי ע"ב שלישי, והר' ממלכות, בסוד זה: י' י"ה יה"ו יהו"ה, וכולם עולים רפ"ח: אח"כ אמר ויאמר אלהי"ם יהי אור, הוא הטל שירד להחיותם. וז"ה (ישעיה כ"ו י"ט). כי טל אורות טליך, לפי שיש טל אחד, שהם המלוי של

ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שהם ט"ל אותיות, והוא ט"ל של מלכות, שצריך היסוד ליכנס בתוכה שתעשה ס' סתומה, אבל הטל הזה הוא ט"ל אורות שהם השני אורות, שני אלפי"ן שנשאר בשם מ"ה למעלה, והם החסדים המחיים הכלים האלו. ומה הוא התחייה שתעשה, יהי אור י"ה, חו"ב. וז"א ג"כ הוא בסוד י', אלא שהוא פרצוף שלם, על הדרך שפ"י (זכרי י"ד ט') יהיה ה' אחד ושמו אחד, והוא שיהיה י"ה למעלה י"ה למטה. ועוד יהיה ה' אחד ושמו אחד, כל אחד פרצוף לעצמו, שאם יהיו זו"ן שיתלבשו זה בתוך זה אינו אלא עולם התהו, אבל התיקון הוא שיהיה כל אחד פרצוף שלם בפני עצמו ובוזיה יהיה להם זוג. והנה בעולם הזה הקליפה קרמה לקדושה, אבל לעתיד לבא יהיה באופן אחר, שנאמר (תהלים נ"ח כ') הטיבה ברצונך את ציון תחילה, ואח"כ תבנה חומות ירושלם, לפי שאין פחד מהקליפ', כמפורש ברכי הסבא בפ' משפטים.^(ז)

שאלה ששואלים למה נברא העוה"ז עתה ולא קודם לכן או אח"כ.^(ז) הנה שאלה זו היא ממש שאלת מה לפנים מה מה לאחור, ואין דאוי להתעסק בזה, אך נאמר בקיצור, והמשכיל יבין מעצמו. והיא במה שהודעתך כי הא"ס הוא פשוט, ואח"כ נשתלשל ממנו אותו הא"ק כנדודע אצלינו, ואח"כ נשתלשלו ממנו ד' עולמות אבי"ע כנדודע, מן הסדר שהולך ומתפשט אותו השתלשלות כך, מאז התחיל בחינת עולם ונבראים, עד שבא הדבר אל המציאות אשר הוא עתה. ולכן לא נקשה למה לא היה העולם יותר תחילה, כי בסדר ההשתלשלות כך נעשה, ולא היה אפשר להקדים או לאחור, ודי בזה כדי שלא נחטא, וה' ימחול בעדינו.

אבג"יתץ, אב"ג, הם ששה אלפי שנין הוי עלמא, והדר ית"ץ, דהיינו חד חרוב. וכן ברא שית, ברא העולם כל ימי היותו, ואח"כ יהיה שמיר ושית. ויש ו' אלפי' בפסוק ראשון, והארץ

(כ) בראשית א' אות כ"ב. דפו"י ט"ז ע"א. משפטים אות (ל) אות רס"ו.

(מ) ע"ח ע"פ פנים מסבירות ח"ד השמטות, מענף א' עד ענף ד'.

רי"א. פנחס אות רס"ד. ז"ח בלק כ"ח.

שמשפעת לו. והנה ה' פעמים נ"ו בגי' פ"ר, למתק ה"ג שהם מנצפ"ך, דהיינו פ"ר. ובעולם היצירה, בסוד חותם המתהפך, יש וא"ו על נו"ן, כמו בשם מטטר"ון וחביריו. ובהתייחד ג' ראשונות שביצירה עם הכסא, או גם ביצירה תהיה נו"ן על וא"ו ע"כ.

הנה בפסוק והארץ היתה תהו ובהו, שהוא מדבר על ענין הנקודים, נרמזו בו תהו ב"פ, א' מפורש והארץ היתה תהו ובהו וכו', ואחד בר"ת למפרע של והארץ היתה תהו. והם כנגד השנים הנו', ^(ג) כי התהו הישר הנזכר בפסוק הם הו' מלכים שנתבטלו, אפילו בפנים שלהם, ותהו של למפרע הם האחודים של או"א, כי כל למפרע הם אחוריים.

ורוח אלהים מרחפת. מ"ת רפ"ח. כי אותיות רפ"ח הם באמצע אותיות מת. והוא סוד הקליפת נוגה, הנקראת ורוח אלהים מרחפת, כי על ידה אותה הנשמה היורדת מן רח"ף העליון שהם ע"ב רי"ו, היא נכנסת במקום המיתה, כנזכר בענין המוציא שו"ל ^(ז).

דע ^(ח) כי בעולם התהו עולם הנקודות, כל כלי היה מחזיק בתוכו אור על חד תדין כמו הכלי. כי כל כלי הוא כ"ד, וכל אור הוא מ"ח, הרי ע"ב שלם. וכשנשבר הכלי שהוא שלישי תחתון של ע"ב, האור שהוא ב"ש חזר למעלה, וששה פעמים כ"ד הם קד"ם, כמנין רבוע שם ב"ן. וז"פ כ"ד הם קס"ח, שהוא חסד באת ב"ש, אמנם ו"פ מ"ח הם בגי' רפ"ח. וקודם השבירה היה הכלי והמלוי הכל חסדים משם ע"ב, והיינו ע"ב דהויו"ת, וא"כ שלישי ע"ב שהוא הכלי נתפור וירד, והב' חלקים שהוא אור שבתוכו, עלה ונגנו במעי הבינה. והו"ק

(ז) שער הכונות דרושי הלילה דרוש ז' ד"ה גם ז"ס ורוח. שער הפסוקים שמות ק"א ד"ה והנה. ליקוטי תורה שם ד"ה ורוח.

(ק) מבו"ש ש"ב ח"ב פ"י. ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ב.

אלף שביעי, היתה תהו ובהו, בתחילת המחשבה. עוד אבגי"תן. בגימטריא אשר"ה, וכן פני שור. והנה אשרה זו ע"ז, שצפייתן בה גרמה ביטול ונתיצה לשמיטה הקודמת, ועליה כתיב (שמואל ב' ט"ו ל"ב) ויהי דוד בא עד הדאש. ובשם קד"ע שט"ן, ימשך הביטול לבעל שהוא בן זוגה. עוד אבגי"תן בא"ת ב"ש הוא בגי' מו"ץ, אות"ק תת"ק, ^(י) אשר בעלמא דההוא נע"ר מסטרא דטוב, הוא מספר תתקמ"ה דקיעים וכוללם, כי מטטר"ון עולה בהם כנודע, ותנ"ן הת"מ כמו כן. וכן רבוע אדגמ"ן עם הכולל, וכן משי"ח אל"הי ישראל. והנה אבגי"תן הוא חסד לאברהם, וה' שמות אמצעיים הם ה' גבורות ליצחק. שקוצי"ת, ליעקב. עוד, א"ב: זה משה, שהוא אב לתורה ולנביאים כולם, ג"י: דכתיב (דברים ל"ד ו') ויקבור אותו בג"י, ונגלו לו י"ג מכילן דרחמי. ת"ץ: תורה צפונה, קר"ע שט"ן: רק"ע הוא סוד רקיע מבדיל בין מים קדישין למים מסאבין, דאיהו קר"ע רקע עקר שט"ן מימא דאורייתא. נג"ד יכ"ש: ביומא תליתאה, (שמות ל"ד י') נגד כל עמך אעשה נפלאות. בט"ר צת"ג: תבר נהורין ואחשיך לון, דכתיב (ישעי' כ"ד כ"ב) וחפרה הלבנה ובושה החמה. חק"ב טנ"ע: ביומא חמישאה, נפקו זרועין דאילני, בגין דאיהו חק מבטן וכו'. אלף שחיתאה, ביה יג"ל פז"ק, ביה: יג"לה פור"קן ז"רע קדושים. ביומא שביעאה שקוצי"ת, ביה ק"ץ, דאיהו ק"ץ הימין.

אותיות אלהים דרשו בהם הקדמונים ^(י) א"ל בחסד. והכונה, הארה פשוטה שהיא חסד בלתי מוגלה. י"ה לרחמים בסוד נקודה, ופרצוף נגלה נ"ו, כשהנו"ן על הוא"ו. פירוש, אימא על זעיר, אה"יה אימא יו"ד ה"י רישיה דזעיר, ושניהם יחד בגי' נ"ו, בפסוק ^(י) ויהי נועם, סוד ה' חסדים

(ג) ברפוס ירושלים הראשון מגיה ח"ל אני לא הבנתי, ואפשר להגיה: תש"ד מאה בגימטריא תתקמ"ו.

(ס) זהר ויקרא קס"ח.

(ע) שער הכונות דף י"ט.

(פ) ליקוטי תורה דף ב'.

הליקוטים

הדעת לא היו נתראים כחות הדין שבה, אלא שהיא היתה לצד שמאל והוא לצד ימין, וכשירדה למטה, הלכה לצד שמאל בפני עצמה. וזהו הלב, בסוד אתרוג הדומה ללב, והם ל"ב נתיבות חכמה היורדים ללב. והיא ה', בסוד ה' גבורות. וזהו (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, בסוד (שם כ"א א') פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו. כלומר, כאשר הפלגי מים שהם הל"ב נתיבות שהם הרחמים, מהחכמת הלב שהוא דין, בסוד נוק' מלכות, לב מלך והוא ביד שמאל, לכך לכל אשר יחפוץ יטנו. מה שאין כן אם יהיו רחמים לבד, ומשם נקבה זאת המלכות ויצאה בצלעות, בסוד (בראשית ב' כ"ב) ויבן ה' אלקים את הצלע, ולזה נקראת נקבה. ונודע, כי יש באמצע ז"א כמו רקיע, בסוד הטרפשא, כי (איוב י"ט כ"ו) מבשרי אחזה אלוה. וז"ס רקיע שבתוך המים, מכאן ולמטה יצאה הנקבה להתלבש, ועוברים האורות אליה דרך הטרפשא. ולזה אמר ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין מים העליונים למים התחתונים, ומאותו הרקיע ולמטה קומת המלכות. ובוה יובן סוד עץ הדעת טו"ר, שיש אומרים שהוא בזעיר, ומטרפשא הוא עץ הדעת טוב הוא זעיר, ורע נוקביה מאחורוי, דאסבר פנים לרע. כמ"ש שמתלבש בימי החול, והלב שהוא עץ החיים, הוא למעלה בתוך הגן מהרקיע הנוכר. וסוד טבילת ע"ש, הוא סוד זעיר שמתפשט לבושי חול. וסוד מטטרו"ן המתלבש להנהיג העולם, ועולה לטבול במי הבינה ביסוד דידה שהוא סוד אהי"ה דההי"ן, שעולה מקו"ה. ומ"ם של מקוה, הם ד' יודי"ן שבשם ע"ב. עכ"מ.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו

כדמותינו וכו' פירוש שאמרה אימא לאבא, ואח"כ ויעש אלהים אימא לבדה. שאם היה נותן בו חלק מהעליונים, ג"כ התחתונים כולם היו

שער ההקדמות דף שצ"ח.

ח) שער הכונות ענין ליל ו' דף כ"ה ד"ה כונת הטבילה.

פע"ח שער השבת פ"ד.

של כלים שנשברו דאתמר בהון מיתה בתורה, הם רפ"ח ניצוצין שא' בוהר פ' נשא. ועליהם כתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים, מ"ת רפ"ח. על פני המים, כלומר, האור שיצא מבינה להאיר לכלים, מרחפת על פני החסד הנמשל למים. ואלו הכלים היו כלם מצד החסד, אך כל אחד כפי ערכו, כי אינו דומה חסד של ע"ב לחסד של ס"ג, או לשל מ"ה וב"ן. אבל כל זה היה קודם התיקון, שלא היה מציאות לקליפות, לפיכך באו כולם בסוד חסדים.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וכו' ויעש אלהים את הרקיע

ז"ה אחד מן המקראות שהרעיש בן זומא את העולם. כתיב (תהלים ל"ג ו') בדבר ה' שמים נעשו, אתמהה. צריך לך לדעת, כי להיות ששמים הם סוד ז"א, והם סוד דיבור, וארץ מלכות, סוד עשיה. ולזה אמר בדבר ה' שמים נעשו. כי יש רעותא והיא לעילא במחשבה, כמו שחושב ומשער לעשות דבר, סוד הכתר. אבל מחשבה, הוא שחושב ומשער כך חדרים אבנה, כך עליות אבנה, והיא סוד החכמה. דיבור סוד הת"ת, ומעשה סוד המלכות. ולהיות שבכל אחד יש סוד אבי"ע, נגד ארבעתם, שהם: רעותא, מחשבה, דיבור, מעשה. עשיה דז"א, שהעשיה של השמים שהם זעיר, היתה: בדבר ה' שמים נעשו, מעצמם, אעפ"י שיש בו מחשבה. ולזה שאל איך אמר ויעש אלהים את הרקיע, שבאומרו ויעש, נראה שעשיה ממש, ובעשיה נאחזים הקליפות, ויש הרעשה, ולזה הרעיש העולם, דהיינו ז"א שהוא עולם.

והתירוץ לזה יובן, במה שנקדים כי מלכות לית לה גופא דילה, אלא סוד פנימיות שבה בסוד נשמה, יצאה בסוד דעת דזעיר, ועשתה שם רושם, וירדה ללב. ויש הבדל כשהיתה למעלה בסוד

ר) בראשית רבה פ"ד.

ש) זהו פקחי תחלי"ג. דפו"י רס"ב ע"ב. שער מאמרי

רשב"י דף קס"ט. ע"ח שער מ"ז שער סדר אבי"ע פ"ב.

על ידו שני לאמר, זה. אותיות זה: זי"ן ה"ה, כמנין אלהים. והכונה, שאויר שאינו נתפס יצא י' מאויר, ובוה היו"ד תכף נעשה לו א"מ, כי היו"ד הוא ראשון שיצא ראשונה, ואור המקיף ליו"ד שני לו. ח"ס ותקשור על יד"ו. אותיות: יו"ד, שני, פי' שני לו, לאמר זה יצא ראשונה, הוא אלהים. זה אלהים כולל מיו"ו, כי הוא י' שיצא מאויר. ח"ש עתה ויאמר אלהים נעשה אדם, למי אמר אלהים, למקיף שלו אמר: שהיא גולם בלי צורה אלא צלם לבר, אבל אור המקיף הוא דמות כביכול. זה נרמו בזוהר ובתיקונים^(ב) נקודה בהיכליה^(ג). וסימנך: מי ברא אלה, הרמוז אצלי^(ד) שהוא אלהים.

ועוד סוד מי ברא אלה, ואלה המלכים בסוד אלה לבר נבראו, ומלכו בלא מי, ולכן לא נתקיימו ומתו וכו'. ועיין באומ' באור המקיף, כי זה נקרא זכר, וזאת נקבה. זה צלם, וזה דמות, ואלהים זה הכולל מי, והוא רישא חיורא הרמוז באידרא^(ד). ואמר למקיף נעשה אדם, כי זה הוא א"ק לכל הקדומים הרמוז במלת מי: מ, מנין האד"ם. וזהו אומרו נעשה אדם, נעשה אדם כמונו קדמון מקדמונים, והוא נעלם בתכלית, כך נעשה ג"כ אנחנו אדם א' נעלם, בצלמנו כדמותינו, בנקודה ובאור המקיפה: מ, בסוד ראש השני הנקרא עתיקא דעתיקין. והוא ג"כ נעלם ונסתר, ולזה אמר נעשה אדם בצלמנו, בסוד הנקודה. בדמותינו, המקיפים, בסוד זכר ונקבה. מיד ויברא אלהים את האדם בצלמו, אבל לא כדמותו. לפי שלא נסכם עמו אור המקיף, ובצלם אלהים לבר ברא אותו, ולא אמר אותם. ואח"כ אמר זכר ונקבה ברא אותם, בסוד אנדרוגינוס, חצי זכר וחציו נקבה. ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו ורדו בדגת הים.

ודע כי א"ק לכל הקדומים אין לו לבוש כלל, ורמוז ב מ ברא אלה. אלה עולה ל"ו, וה' אותיות המילוי, והכולל, מנין אדם. הרי כי מ"י ברא אדם,

נותנים בו חלק, ויתנו החיצונים ג"כ חלקם, ויאבד לגמרי. ולזה בא סמא"ל להטעותם בדמות זקן, לזאת הבחינה של אימא, ששם הזמינה יין המשומר, ובהוא חומץ החמיץ היין ונפלו כל אותם הנשמות. ודע, כי אברהם אע"ה היה מזאת הבחינה מצד החסדים, נפש קדמאה לגיורין, ויצחק מצד הגבורה, ויעקב מהתוכיות, ונולד יוסף ותיקן הכל. וחזרו ונפלו במצרים, ונתלבשו בנפשות הגרים, בסוד (שמות כ"ג ט) ואתם ידעתם את נפש הגר. ומטעם זה הלל שהיה מצד החסד היה מקבל גרים, ושמאי שהוא מגבורה שבחסד לא היה בו כח לתקן. והתיקון הוא אותיות א"י מאדנ"י, ולזה נק' שמו שמא"י, שהוא: שם א"י. ולזה באו עזאי ובנו, כי ע"ז עולה אדנ"י עם י"ב אותיותיו, ושמעון בנו מגבורה שבחסד, ולזה לא רצה לישא אשה. א"ר עקיבא רצה לתת לו בתו שהוא מצד הגבורה, ולא תזיק לו לפי שהיתה מעולה ביותר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו וכו', מי אמר למי. אמנם דע, כי עילת על כל העילות הנקרא א"ס, תיכף ומיד שעלה ברצונו הפשוט להתנוצץ ממנו מאורו, אור אחד תיכף יצא, ונקרא אותו האור אלהים, לפי שמלת אלהים מודה דין בהתפרדו מהסיבה ראשונה, סתום וחתום, וסימנך, בראשית: בר"א שי"ת, בסוד א שאין תפיסה, אויר שאינו נתפס. הוא עילת על כל העילות, ואינו נתפס לא במחשבה ולא בדיבור, וגם הוא אל"ף, כי מלת בראשית האציל אלהים, ברא אלהים. ומלת אלהים ע"ה, עולה עם חשבון בראשית שיצא ממנו ונאצל ממנו, יעלה אלף. כיצד: אל"ף יו"ד נו"ן, סמ"ך וי"ו פ"א, ואותיות אי"ן סו"ף באתב"ש תמ"ט חפ"ו, עולים כולם לחשבון אל"ף עם ג' אותיות.

ונחזור לענין, כי מלת אלהים יצא ראשונה, וסי' (בראשית ל"ח כ"ח) זה יצא ראשונה ותקשור

(א) יבמות ס"ג.

(ב) הקדמת ת"ו י"ב ע"כ. אות רע"ז במעלות הסולם.

(ג) הקדמת ספר הזהר דף א' ע"ב ובסולם אות ז' וש"נ. שער

מאמרי רשב"י דף ל"א.

(ד) אדרא זוטא אות ל"ה. אדרא רבא קע"ד.

באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. וזהו שחטא לפניו ונתקלקלו העולמות, עד שבא התיקון פעם אחרת.

ו"ס (שם ב' א') זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, בתחילה נאמר ויאמר אלהים נעשה אדם וכו', ויברא אלהים את האדם, אח"כ אמר ואדם אין, והלא כבר נברא. ועוד, וייצר ה' אלהים את האדם, אח"כ זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים וכו'. אלא הכונה ששני פעמים ירדו הכלים, פעם ראשונה ירדו מאליהם, שלא יכלו לסבול האור הגדול, ופעם שני הכריחום בעל כרחם בחטא אדם, ופעם שלישי תיקון העולמות. וסימנך: בפעם ראשונה אמר וירדו, מאליהם מסיבותיהם, ופעם שני בציווי שנאמר ורדו. וכן מצאנו שנרמזו אלו השני ירדות באחי יוסף, שאמרו (בראשית מ"ג ב') ירוד ירדנו בתחילה לשבור אוכל, הכלים לשבריהם, אח"כ בא סוד התיקון, בסוד זה ספר תולדות אדם, תמצא אח"כ ה"פ אדם בפ' זו, כנגד ה' פרצופין מלבד תולדות אדם. ולכן נאמר אלה, פירוש, הלא, הוא אותיות אלה. ופ"י (דברים ל"ב ל"ד) הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי. וכבר פירשתי לך הסוד, בזה יצא ראשונה במלת אלהים ונעשה מ"י, בתחילה ס, נקודה בהיכליה ואור מקיפו, וכן בכאן, וזה, שהוא מנין זה. ואמר כמוס עמדי, לכונה שאמרו למעלה. מ"י ברא אלה, סוד ג' ראשים הסתומים. וסימנך: (שמות ו' י"ד) אלה ראשי בית אבותם, ראשים ממש אלה, נאצלו על ידי מ"י, שהוא יצא ראשונה, ולו משפט הבכורה, ואלו הג' נסתרים. וזהו שרמז הלא בהיפוך אל"ה, וחזר ופרטם: כנגד הא' שיצא ראשונה, נאמר זה, רמז הוא. מנין, זה, כמוס עמדי, עם אין סוף, כמוס ומושפע ויונק שלא על ידי אמצעי. וכנגד השנים האחרים שזה מלוכש בזה, כמו שרמזתי, אמר חתום, עתיקא דעתיקין, במ"י הוא חתום. באוצרותי, הם האוצרות דא"א, שנאמר (משלי ח' כ"א) ואוצרותיהם אמלא. נמצא, שמלת אלה רמזו לג' ראשים שנאמר באידרא (שמות ו' י"ד) אלה

וזהו אד"ם השני, וזה מלוכש באדם השלישי. הראשון קדמון לכל הקדומים, רישא חוורא בלי לכוש כלל. אדם השני עתיקא דעתיקין, מלוכש באריך. וזהו חציו זכר וחציו נקבה, ר"ל הראש בלי לכוש, ומגולה ונראה סוד הזקן, להיות זכר, ושאר הגוף לא נודע כלל. הזרועות מלוכשות והשוקים. והסוד: (בראשית א' כ"ח) ורדו בדת הים ובעוף השמים. וגם כן למעלה ממנו אמר וירדו בדת וגו', והסוד הוא שהוא ו"ק שלו יורדים מלוכשים. וזהו וירדו: ו' ירד, ה"ג, ונתלבשו בדגי הים, והם יסוד ומלכות, ובעוף השמים הם חג"ת. ועוד יובן מכאן, שנבראו ונאצלו אלו השני ראשים ביחד, שהם: עתיקא דעתיקין, וא"א. והסוד: זכר ונקבה ברא אותם ויברך אותם, והכוונה, לפי שאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, בסוד מקיף ומוקף ונעשה. וזהו ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים. אחר שאמר בצלמו למה חזר ואמר בצלם אלהים, אלא לומר לך שהם שנים. והראיה: זכר ונקבה ברא אותם, בערך שהם שנים סוף סוף, עתיקא דעתיקין וא"א. ולהם נאמר ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו ורדו בדת הים ובעוף השמים. כי ג"כ א"א מלוכש ויורד מלוכש בדגי הים. ר"ל, בשבעה שתחת בינה נקראים דגי הים, כי דג בגימטריא שבעה, והם של עתיקא דעתיקין מלוכשות בו' של א"א. וז' של א"א מלוכשים בו'. והם: הזרועות והשוקים, הם שנים שנכללו בזרועות שלו, ונכנסו באו"א, הרי ארבעה, והגוף והיסוד בז"א, והעטרה של יסוד גנוקביה, הרי ז'. וז"ס מש"ה (זכריה ד' ב') שבעה ושבעה מוצקות.

נמצא כל זה בסוד הג' ראשים, והם ג' אדם: אדם דאצילות, ואדם דבריאה, ואדם דיצירה. ונגדרם למטה מאלו, אח"כ תמצא פסוק אחד שאומר (בראשית ב' ה') וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ ואדם אין לעבד את האדמה, מדבר עתה נגד אדם התחתון דעשיה כנגדו למטה בארץ, כשנברא, מאדם דיצירה נברא, שנאמר (שם ב' ז') וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח

ראשי וכו'. ואם תקשה ואלה המלכים, כאן אמר ואלה שהם אחרים שנאצלו מסיבתם, או כביכול שיגיע בחסרון עד אלה, שנסתר א"ס מהם, וז"ס (איכה ה' י"ז) על אלה חשכו עינינו, שכביכול אף שהם מופשעים מא"ס נהיר ולא ידע ממאן נהיר.

ונחזור לענין, הלא הוא כמוס עמדי, כ"ו מ"ס, פי' ההוי"ה נרפאה. מ"ס, לשון רפואה. וכן אריך לשון רפואה, שנותן ארוכה ותיקון לעולמות. וזהו כמו"ס, לשון כסו"ם. והרחמים שהוא כ"ו, מכס"ם. וג"כ ירמוז במלת כמוס לשון מסך. ו' הוא הוא"ו, שהוא אח"ד ואין יחיד כמוהו בעולמות. ורמזו: והלא הוא כמוס עמדי, ר"ל, מס"ך ו', שהוא א"ס מסכו של עילת כל העילות, הוא עמדי, חתום באוצרותי, פי', שהם דברי א"ס שמסכו עמו, מיניה וביה. ומי הוא, ומסך של הוא, כמוס הוא: מ"ס כ"ו. הרי לך בפירוש, כי אלה ראשי בית ישראל, מ"י ג"כ בחיבור. וזש"ה (ישעיה מ' כ"ו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ואלה הם סתומים וחתומים. שנאמר: אלה תולדות השמים והארץ. ויצאו תולדות אלה מצד אלה, ובהם היה הוייה והפסד בסוד עולם התוהו, עולם הנקודות. שאין לך תולדה בעולם שאין בה הוייה והפסד ואלו הם המאנין תבירין הרמוזים בזוהר. (י) ואלו העשר נקודות יצאו מצד נקודת י', שמורה עשרה שנשברו, וחזר האור למעלה לנקודה הראשונה, לפי שהיא נתפשטה לעשר נקודות. והם רמוזים במה שארז"ל (י) עשר ירידות ירדה שכינה. לפי שהיא עשרה בכל נקודה ונקודה. ונמצא שהם עשר ירידות, ולמטה נשברו, לתת שכר ועונש. ומאלו העשר נקודות כשחזר האור למקומו, אז נעשו ג' ראשים, הג' נקוד' ז ראשונות. והכונה הראשים שלהם, שהם של כתר של נקודים: ראשונה כתר שבכתר וכתר של נקודים, שניה הוא כתר של חכמה, וכתר שלישי של בינה. ואלו הג' בתרים נעשו ג' ראשים. (י) וסוד כל זה רמוז בפרשת (שופטים ז' י"ו)

ויתקעו שלושת הראשים וישברו הכדים, ר"ל השלשה ראשונות, שהם הג' נקודות ראשונות שקבלו האור של א"ס, שלא נשברו כמו האחרים, אלא תקעו בשיפור האור, ומענים בקול גדול בקול שופר מצד הדינים. והשבח למי הם נותנים, למי שבראם. ואז לקול ונשברו הכדים, הם ז' ספי' של מטה מהם. ויתן שופרות ביד כולם, נתנו השיפור שבהם ביד כולם. וכלים רקים, ר"ל ונשברו הכלים רקים. אזי נרמזו אח"כ סוד האור חוזר מבינה ולמטה, כמו שרמזתי למעלה הג' כתרים שנשארו ג' ראשים, כמו שרמזו באידרא: (י) עתיקא דכלא אשתכח בתלת ראשין וכלילן בחד. והם ג' ראשים הרמוזים באות א, כי עליהם נאמר (תהלים נ"א כ') מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. אשר, הוא ראש, שעושה ראש אחד בסוד האלף, כזאת: יו"ד א' יו"ד.

ודע כי יו"ד הם ה', ונשאר י"ה, וזהו (שם ס"ח ה') סולו לרוכב בערכות ביי"ה שמו. בסוד א' שהוא יו"ד, י"ה רוכב. סולו, השני ערכות שהם י"ה, הוא א"ס שרוכב בהם. ואלו נקראים נסתרות, הג' ראשים נגד הג' נסתרות, ואלו סוד מ'ש (דברים כ"ט כ"ח) הנסתרות לה' אלהינו. והנגלות, שהם אלו שנגלו מהנקודות, לנו ולבנינו. ואלו שחזרו עתה ונעשו ג' ראשים נגד ג' הנסתרות, והם תלת גו תלת. וזהו שרמזו הכתוב (שמואל א' י"א) וישם שאול שלשה ראשים, והוא שאול מרחובות הנהר, שהוא רומז לנקודת הבינה. והשלשה ראשים הם: כתר של בינה, וכתר של חכמה, וכתר של כתר. וזהו וישם שאול את העם שלשה ראשים. מכתר של כתר נעשה פרצוף א"א, ומכתר של חכמה נעשה אבא, ומכתר של בינה נעשית אימא. והז' נקודות שנשארו מהששה נעשה ז"א, ומהשביעית נעשית נוקבא דז"א. והארת האור שהיה בכלים שנשברו נשאר למטה. שמלת אלה הרמוזים עתה לאלו הג' ראשים, השנים מהם נתהוו סוד הכלים שנשברו, והיה בהם הוייה והפסד, זהו תולדות השמים והארץ. אבל

(י) אדרא וזטא אות מ"ב.

(ה) ספרא דצניעותא אות ג'.

(ו) ב"ר נח ל"ח.

מ"ם יו"ד, הוי שנים: מ"י, מ"י. ואלו הם אלהי"ם מלא, סוף המעשה הנקרא אלהים, הוא מלכות. ותחילת המחשבה הוא אלהים, זה שאמרנו בראשית ברא אלהים. ומי הוא, סתום דסתום, ואלה, הוא סתום דסתום. ואין סוף סתימא דכל סתימין.

ויאמר אלהי"ם נעשה אדם בצלמינו כדמותינו וכו'. דע, כי צל"ם עולה קס"א. עוד דע, כי צלם כולל זכר ונקבה, ודמות הוא נקבה בלבד. וכן אדם כולל שנים, ואיש זכר לבד. דע, כי ז"א עיקרו מן הבינה, כי משם המוחין שלו, והבינה נקראת אלהים. והיה די באלו המוחין לז"א, אבל לצורך נוקביה, ולצורך התחתונים, הוצרכו שיבואו מוחין מאו"א. וזהו: נעשה אדם בלשון רבים, שהם או"א. וכן בצלמינו, הוא צלם דאבא וצלם דאימא. אבל מוחין דזעיר לבדו, עליהם נאמר: (בראשית א' כ"ז) בצלם אלהים עשה אות, שהוא צלם אחד מהבינה הנקראת אלהים ולצורך התחתונים. וז"ס: (א' כ"ז) ה' איש מלחמה ה' שמו כי איש ירמוז על ז"א לבדו. והכונה לומר כי לו לבדו עצמו הם הויו"ת, וזהו ה' איש מלחמה, כי מה שהם הויו"ת לצרכו הם. ולצורך מצרים להלחם עמהם, הם גבורות אלהי"ם. כי כבר ידעת, (ח' כי ג' שרי מצרים שהם: שר הטבחים, שר המשקים, ושר האופים, הם סוד ג' אלהים שבגרון, ופרעה מלכם הוא העורף, שמשם יניקותם.

ודע כי למעלה בתיקונא קדמאה של הדיקנא, נקרא אל. והנה ששה א"ל הם. ג' מימין, והם: אל שר"י, אל יהו"ה, אל ארנ"י. וג' משמאל כיוצא בהם. ואמנם אינם נכרים אלא ה' בלבד. כי הב' תחתונים, שהם: א"ל ארנ"י שבימין ובשמאל, הם סוד עולם העשיה. וכדי שלא יהא אחיזה לחצונים אשר שם, לא נתגלו רק שניהם זה כלול בזה, כמבואר אצלינו במלת האל שבברכת אבות,

סימן י"ט פסוק וסכסכתי מצרים. שער ההקדמות דף ש"ג ד"ה אח"כ ככלות.

הג' ראשים נרמזו בסוד מ"י, וזהו: מ"י ברא אל"ה, והם סוד אלהי"ם. ומאצילות אלה, ממה שנתפשט מהם, נתהוו הכלים שנשברו, והיה בהם פירוד. וזהו מ"ש (בראשית י' ל"ב) ומאלה נפרדו הגוים, ר"ל ממה שנתהוו מאלה, נפרדו הגוים, הם הקליפות שנתהוו מהכלים שנשברו. אבל לא מצד מ"י, כי הם נעלמים, שנאמר: (שמות ה' ב') מי ה' מ"י יכול להשיגו כי מ"י" הוא בוצינא דקרדינותא. או הוא הא, מחד כל המדידות, ונותן גבול לכלם. שנאמר (ישעי' מ' י"ב) מ"י מדד וכו', הוא סוד ׀ שיצא ראשונה ונעשה מקיף ל"י, שנאמר (תהלים ק"ד ב') עוטה אור כשלמה, ר"ל: אור מעוטף שנקרא מחשבה סתומה, ובו נמדדו כל המדות של האצילות הקדוש, בסוד מי מדד, (איוב ל"ח ו') מי ירה אבן פנתה. נמצא, שמ"י הוא לבוש לא"ס, ולבוש של מ"י הוא אל"ה, מ"י הוא אל"ה, מי ברא אלה. וזהו ג"כ מה שנאמר (שם מ"א ה') מ"י גלה פני, לבושו של א"ס, סרס הפסוק. וכן (שם מ"א ו') דלתי פניו מ"י פתח, ר"ל: דלת ושער פניו מ"י גלה, א"כ הוא הראשון הנקרא מ"י.

והנה קודם שאמר (שם מ"א ג') מ"י הקדימני, הם דברי א"א. ר"ל: מי גלה כל העולמות: ׀, מ"ם יו"ד, הם סוד עשר נעלמות, באחיותו הנסתר. וסימני: מ"ם יו"ד כ"ף, וזה: (במדבר ז' י"ד) כ"ף אחת עשרה וכו', הם עשר מיני צחצחות נעלמים בחביון עוזו, במ"י, כמו שאמרנו. ומי ברא אלה: א' אין, רישא קדמאה ל', לא אתיידע. ה', המוח סתום עתיקא דעתיקין, הוא רישא תליתאה. ועליהם נאמר: (משלי ל' י"ח) שלשה אלה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתיים. רמז רביעית, הרמזו במ"י. וסימנך (מיכה ד' י"ח) מ"י אל כמוך, בסוד י"ג תיקונים של א"א. והוא מ"י הראשון שנאצל ממנו, ונתגלה מ"י זה של י"ג תיקונים. כי בהכרח, מ"י מוליד מי אחר, כזה

(ח) שער הכונות דרושי הפסח דרוש ג'. ליקוטי תורה בא ד"ה למען. שער הפסוקים וישב עה"פ ויוסף הורד מצרימה. ע"ת ח"ב שער ב"ו, שער הצלם פרק ג'. שער הפסוקים ישעיה

שם ה' כי הוא "צוה", נוטריקון 'צדיק' ו'ישר' הוא. והדר כתיב ונבראו, לפיכך ויעמידם לעד לעולם. תדע, כי אפילו הבריות הקלות פושטות צורה ולובשות צורה, והארץ לעולם עומדת, לקיים את המינים ולחדש מציאותם. ואעפ"י שדוד הע"ה לא פירש דבריו אלא בצבא השמים, אעפ"י כן סמכו ענין למאי דכתיב בתריה, (שם קמ"ח ז') הללו את ה' מן הארץ. וכבר מפורש בתורה, ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, סמך צבאם דהיינו צביונם, אל הארץ ותולדותיה, אלמא באידי ואידי משתעי קרא.

(זה אינו מהר"ב ז"ל:)

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ירמוז על ה' מוצאות הפה, שהם: אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלג"ת וסשר"ץ. וסוד הענין הוא, כי הנה הם חמשה מוצאות היוצאות מן הפה העליון, וכבר הודעתין כי הה' חסדים הם נכנסים תוך הגוף דרך הגרון, והם א"פ, ואמנם הה' גבורות, הם פוגעות בדרתן אל הגרון פוגעות בפה, ויוצאות משם לחוץ, ושם נעשה א"מ מבחוץ לז"ת, והם סוד ז' הבלים דקהלת, וכנגדם הם החסדים מבפנים. והנה החסדים ודאי שהם גדולים ומעולים מן הגבורות, אמנם להיות החסדים תוך ז"א, והגבורות מקיפות חוצה לו, המה מאירות יותר, ויש להם בבחינה זו מעלה על החסדים, ואמנם ביסוד דז"א, שם כח הגבורות שנתפשטו מבפנים הם נקבצות שם, והם א"פ, אמנם יוצא הבל מפי היסוד דרך העטרה לחוץ, וחוזר ועולה ומקיף את היסוד מבחוץ. והבל זה היוצא הוא בחינת חסדים, והפנימי בחינת גבורות.

ונחזור לענין, כי הה' קצוות מחדס עד הוד, הם מקיפים מבחוץ הה' גבורות, אך ביסוד הם מקיפים בחינת החסדים. ונבאר עתה אלו הה' גבורות, כי הלא הם סוד ה' מוצאות שבפה, והם סוד ה' אותיות מנצפ"ך, שאלו הם סוד הה' גבורות. וכבר ידעת כי בכמה מקומות נרשמות

וע"ש. והנה כנגד אותם ה' אל שבדיקנא הנק' מצר העליון, בסוד: (תהלים קי"ח ה') מן המצר קראתי י"ה, יש ג"כ ה' אלהי"ם בגרון של בחינת קטנות, ואלו נקראים מצר התחתון שהוא מצר הגרון. וכשאלו החמשה א"ל שבמצר העליון, מאירים אל ה' אלהי"ם שבמצר תחתון, אז מתבטלים כל החיצונים היונקים מן הגרון. וז"ס (ישעי' י"ט ב') וסכסכתי מצרים במצרים, תחתון בעליון, ועל ידי זה ונעו אלילי מצרים. וכבר ידעת, כי א"ל של הדיקנא, הוא סוד א"ל מן אלהים שבפאה, והוא שורש הדינים, והוא כופה את הדינים שבגרון הנק' אלהי"ם, וזהו ג"כ סוד מ"ש: (בראשית ל"ט א') ויוסף הורד מצרימה, כי יוסף עולה ה"פ א"ל הנו'. ויוסף הוא סוד היסוד של בינה שבז"א. ונאמר (שם ט"ל ו') ביוסף יפ"ה תואר ויפ"ה מראה, ר"ת יתום כמבואר אצלינו. ונקרא יפה תואר כנודע, כי הסריס אין לו הדרת זקן, כי זה תלוי בזה. ולכן נקרא יוסף סוד היסוד, שיש לו הדרת פנים העליונים, שהם ש"ע נהורין כנודע. וכן בבינה עצמה, כי משם ס"ג יוצא שם ייא"י שהוא א"ל. וכן יר"ד ז"א, אל"ף, כזה: א' ונחזור לעיל, כי ז"ס (תהלים ט"ל ז') אך בצלם יתהלך איש, כי איש שהוא ז"א לבדו הוא בסוד צלם הבינה, הנק' אהיה, בגמטריא א"ך. ואהי"ה זה הוא מלא בידיו, שהוא בגי' צלם ע"ה. וזהו אך בצלם יתהלך איש, וזהו איש האלהי"ם.

סימן ב'

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם

דע כי כל מעשה בראשית הצדיקו עליהם דין שמים בתחילת מציאותם, כמ"ש, ז"ל^ט בצביונם נבראו, דכתיב וכל צבאם, אל תקרי צבאם אלא צביונם, פי' רצונם. ואמרם לדעתם נבראו, שידעו מה תהא עליהם. והסכימו באותו המציאות היפה להם יותר מן הַעֲרָב, ובו נידונו כל הבריות שהרהרו אחר מדותיו יתברך. ואמר לא הניין לי, הוא שאמר דוד הע"ה (תהלים קמ"ח ה') יהללו את

שני כפות הידים, כי במילוי כ"ף. והאצבעות הם
 ׳ך׳ דמנצפ"ך, כי ׳ן׳ אות אצבע, וכמו שה׳ן׳ יש
 לה חיתוך אצבעות למטה, ומתחברים בכ"ף,
 שהיא גוף הצד"י. הרי סוד מנצפ"ך בה' מקומות
 הנו'.

גם ענין ה' גבורות הם: קול באשה, ושוק ורגל
 ושער ויד, הרי ה' ערות. ושם באידרא אמרו כי
 מארי מתניתין לא הזכירו רק ג'. וסוד הדבר הוא,
 כי ב' גבורות של מנצפ"ך הראשונים, שהם מ"ן,
 נמתקו בסוד המן שטוחנים השחקים, והם
 ממותקים ע"י הטחינה, כמבואר אצלנו.^א ואלו הם
 שני ערות אחרונות יד ורגל, שלא הזכירו בעלי
 התלמוד, לפי שהם אלו השני גבורות הממותקות,
 שהם נ"ה כנודע, כי החסדים מתמתקים ע"י שני
 החסדים ושני שלישים, (נ"א כי הגבורות מתמתקות
 ע"י החסדים) אמנם הגבורות אינם נמתקות אלא
 שנים אחרונות נ"ה לבד, ולכן לא הזכירום, אמנם
 יתיר אינון מן הראשונות. והטעם, כי אלו הם
 עיקר הגבורות, שמהם נוצר תיקון הפרצוף של
 הנוקבא, ובפרט שהם יותר תחתונות, והם דינים
 קשים. כי הרגלים הם קשים יותר כנודע, לכן יתיר
 אינון מן תלתא אחרנין, אך להיותם מגולות
 ונמתקו לכן לא הוזכרו.

ועתה נבאר הלשון והשפה והשינים. דע, כי
 כבר ביארנו כי סוד ה' הגבורות שהם מוצאות
 הפה, והם סוד הגרון. ג"כ ביארנו כי סוד ג' מוחין
 דקטנות, והם ג' פעמים אלהים. ואמנם גם הלשון
 הוא מבחינת האלקים, והוא אלהים פשוט בגי'
 פ"ו, ובמלוי יודין עולה ש', הכל עולה בגימטריא
 לשו"ן. גם השפתים הם מסוד אלהים, כי ה'
 אותיות אלהי"ם הם ה' גבורות מנצפ"ך. והנה
 שפ"ה בגימטריא לשו"ן, ש' פ"ה, אך כללות הכל
 הוא שם אלקי"ם, והוא שורש הכל. ולכן הפה
 שהוא כולל כל ה' מוצאות, הם אלהי"ם פשוט,
 בגי' פ"ה עם הכולל. ואמנם השינים, כבר ביארנו
 שהם דפ"ק וקס"ו, עולים כמנין ש"ן.

פעולת הגבורות, כי מוצאות הפה הם סוד ה' ה'
 גבורות. גם באידרא^א אמרו כי ה' גבורות
 אתפשטו בחוטמא, בפומא, באדרועין, בידין,
 באצבעין. גם שם^ב אמרו, כי ה' גבורות הם ה'
 ערות שבאשה, והם: קול, ושער, וכו'.

ונבאר עתה ה' מוצאות הפה, כי הלא אעפ"י
 שהמדקדקים סדרו בסדר התחלת האותיות שהם
 אחה"ע, המתחיל באות אל"ף ואח"כ בומ"ף
 שהוא מתחיל באות ב' וכו', עכ"ז אין זה הסדר רק
 כפי סדר יציאתם. כי הלא ההברא והקול הוא
 בגרון, ומשם יוצאים לחוץ, ואז נחלקים לה'
 מוצאות, וא"כ הראשונה הם אותיות הגרון
 אחה"ע. אח"כ יוצא הקול יותר לחוץ לחך, ושם
 נעשים אותיות גיכ"ק, אח"כ דטלנ"ת, ואח"כ
 זסשר"ן, ואח"כ בומ"ף. והנה הם המתחילים
 ממטה למעלה, פירושו, כי הלא ההוד הוא התחתון
 שבכולם, וא"כ כשירודים ה' גבורות בגרון,
 נמצאים עומדים כסדרן זו למעלה מזו. חסד
 עליונה מכולם, והוד למטה מכולן. וא"כ היותר
 קרובה אל הגרון היא גבורת ההוד, והיא אחה"ע,
 שכבר ידעת כי אימא עד הוד אתפשטת, כי הוד
 בחינת נוקבא, ואחה"ע הוא בחינת אימא. אך
 גיכ"ק הוא בחינת דכורא, שהוא החיך הנקרא
 אבא, והוא בחינת גבורת הנצח, כי דכורא בנצח
 ונוקבא בהוד. אח"כ ת"ת, והוא הלשון, והם
 אותיות דטלנ"ת. אח"כ הגבורה, והם השינים,
 והם אותיות זסשר"ן. וכבר ידעת^ב כי השינים הם
 בחינת גבורה, שין שורקת, אך מ"ם דוממת,
 בחינת חסד, אחרונה מכולם, והם בפה אותיות
 בומ"ף.

והנה הענין השני הוא התפשטותם בחוטמא,
 בפומא, וכו', הן הם כן: כי חוטמא היא
 מרובעת סתומה דמנצפ"ך. כי כשתחבר החוטם
 ותסיר הקו האמצעי, ישאר דוגמת מ"ם מרובעת.
 ופומא היא אות פ' דמנצפ"ך, כי אות פ' במלוי
 פ"ה. וסוד הדרועין, הן פ' פשוטה דמנצפ"ך, שהם

(א) אדרא זוטא קל"ז ע"ב. אות רכ"ה.

(ב) שם קמ"ב ע"א. אות ש"י.

(ב) שער הכונות ר"ה דרוש ז' דף רס"ג. ענין יהו"כ דרוש ג'.
 (ג) שם בסוף דרוש ז' וענין השחיקה.

ודע, כי ת"ת ענפיו עשרה, ומלכות ענפיה ט', שכן שם מ"ה שהוא בת"ת יש בו עשר אותיות, ושם ב"ן שהוא במלכות יש בו ט' אותיות, הרי י"ט, וכל אות כלולה מעשר, והנה עשרה פעמים עשרה הם מאה, וט"פ ט"ה הם תשעים, הרי ק"ץ. ולזה נקראת קץ הימין, ועכ"ז היא כלולה מעשר לא פחות ולא יותר, וסימנך (במדבר ז' פ"ז) עשרה עשרה הכף. ובינה נקראת חוה, מצד השני בחינות שאמרנו. עוד ספירה שמינית ממטה למעלה, וילדה בן ובת, הרי ח' לעצמה, ושני בניה עמה ו"ה. וידוע שהבת שהיא מלכות, מדתה כשיעור ד' מדות של ז"א, שהם תנה"י שבו, ומשם נמשכו לה גולגולת ומוחין, שהם כחב"ד דידה. ובדין הוא שלא יתיחסו לה אלא לז"א, שדי נופו אחר עיקרו, הרי נשאר לה שש מדות לבד, כמנין ה"א. אבל ז"א יש לו ט' ספירות כנגד ט' תיקונין שלו, ואלו שהם שלו, הרי י"ג כמנין וא"ו, לפיכך הוא וא"ו, והיא ה"א.

עוד כתיב ויהי האדם לנפש חיה וכתיב ויקרא האדם שם אשתו חוה

החיי"ת בשניהם הוא אימא, ספירה שמינית כנז', שממנה נאצלו זו"ן, י"ה ו"ה. ופרעה בקש להסיר הנהגת זעיר, דכתיב (שמות א' י"ב) אם בן הוא והמיתן אותו ואם בת היא וחיה, להמשיך עליה יוד הא של ז"א דהיינו ו', ע"י ח' שהיא אימא. והנה יוכבד ומרים רומזים ללאה ורחל, היו מקובלות מעמרם שם שבו עתיד הקב"ה להחיות המתים, והיו ממשיות רוחא דחיי לז"א ולמלכא משיחא, מההיא פרדשקא עילאה דאיתמר באידרא דפרשת נשא. ^ווזהו מה שנאמר (שם י"ז) ותחיין את הילדים, שהיו מעולפים בלידתם לתוקף מרירות השעבוד, וכן היו ממשיות ומשפיעות עליהם רוח חיים ממש, וזה מ"ש ותחיין את הילדים.

וייצר ה' אלהים את האדם וכו' ויהי האדם לנפש חיה. דע, כי שמות אד"ם וחוה במלואם, כזה: אל"ף דל"ת מ"ם חי"ת וי"ו ה"י, בגימטריא תפארת, או תת"רף. וכן תרכ"ד תנ"ה עם כולל אחד, אחוריהם של ארבעה מילואי עסמ"ב וג' מלואי אהי"ה. עוד אד"ם הוא שם מ"ה והכולל יוצא ממילוי ע"ב שהוא מ"ו, היינו אד"ם. והשם פשוט לבדו הוא כ"ו, והמילוי שלו עולה י"ט, כמנין חו"ה. כי עיקר הגדלת איברי המלכות הוא מנצח דז"א, שהוא שמיני לספירות, בהחשב דעת להתפשטות החסדים, המושכים עליה חוט של חסד. וההפך בסוטה, שהיא מגברת הדינים במעלה וברוע מעלליה, הנה בתחילת דינה ירכה נופלת, סוד נצח דילה, המתלבש בהיכל זכות בעת רצון, הנה היא נענשת ונפגמת בו מדה כנגד מדה. ולפי שמילוי זה משם מ"ה כנוכר, הוא רומז בת"ת שהוא הבטן, לכן בטנה צבה, כי אין קליפה כ"כ היא שולטת בת"ת, לפיכך אין הבטן נופל.

וכבר ידעת^ד, כי מת"ת ומלכות של חכמה, משם נאצלה הנקבה ומשם נבנית, שהם סוד ו"ד שבמילת יו"ד, והם ת"ת ומלכות של חכמה, ונעשית ה' שהוא דמות ו"ד. ואח"כ ר"ו בסוד ה', כי להיותם נקבה שלטא נוקבא על דכורא. אי נמי, אותיות ו"ד של חכמה הם ת"ת ומלכות של חכמה, ובמלואם וא"ו ה"א, הם י"ט בגימטריא חו"ה, רומז שהיא נבנית מהם. ואדה"ר רומז בחכמה, הרי לך אדם וחווה. עוד, יו"ד ויו דל"ת בגימטריא אל"ף. שי"ן ה', בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע לאשה. וכן אמרו רז"ל ^האוקירו לנשיכו כי היכא דתתעתרו, דכתיב פנתח את ידיך, אל תיקרי ידיך אלא יודי"ך, שמלואה היא פתיחתה, ואז משביע לכל חי רצון, והיינו דאמרינן אבא יסד ברתא. עוד אש"ה, בגי' עול"ם מלא. פי', עי"ן וי"ו למ"ד מ"ם. והנה ב"פ אש"ה בגימטריא ברית, שהוא סוד צדיק בין שתי אותיות.

(ד) ע"ח שער הכללים פי"ג מכת"י הארז"ל זיע"א.
(ה) בבא מציעא נ"ט.

(ה) צ"ל ט' פעמים י'.
(ו) ק"ל ע"ב. בסולם אות ס"ג.

ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוזר כנגדו

סוד חוה ראשונה למה בראה הקב"ה, ועל פי דרך זה תבין טעם השידין אשר נבראו ע"ש בין השמשות. ^(ז) וסוד הענין הוא, כי היתה כוונת הבורא יתברך, מפני שאז ראה המטרוניתא אשר יצתה מקושטת וקדש היום ונשאר בלי גופין, שאם היו נבראים מקודם היה העולם חרב, מפני שבגופם היו מטשטשי עלמא. וזהו הטעם עצמו אשר הקב"ה נתן חוה ראשונה לאדם כאשר חטא, כדי שיזריע בה נגעי בני אדם, ואלו לא היתה חוה ראשונה היה מזריע בארץ, והיה העולם חרב ומתמוטט, אשר היו מטשטשי עלמא, השדים אשר היו יוצאין מההזרעה שלו, ועכ"ז הוצרך ק"ל שנה לישב בימי גיחון כדי לעשות טבילה. ובוה תבין הטעם שלקח אברהם אע"ה הגר, כדי לתקן כמו שתיקן אדה"ר ע"י חוה ראשונה. ועיין ^(ח) בפ' ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, ותבין שאר הדרוש.

זאת הפעם עצם מעצמי

ארז"ל ^(ט) שאמר אדה"ר זאת הפעם, לפי שנתקרה דעתו בחוה, ואח"כ כפר ^(כ) בטובה, ואמר (בראשית ג' י"ב) האשה אשר נתת עמדי, ונהפך לו זאת לדרדע, ונהפך הפעם בגימטריא קו"ץ ע"ה, וזהו דכתיב (שם ג' י"ח) וקוץ ודרדר תצמיח לך. והנה נת"ת עמד"י בגי' תתקע"ד, אע"פ שכתוב נתתה בה', אתמר בדרכי העיון לפעמים את הכתב היכא דאיכא למדרש, וכמוהו כלת משה. אמר שהיא גרמה לו ערבוביא בזרעו, שנתערבו בו מן הדורות הראשונים אשר קומטו, והם גרמו לו שילוחין מג"ע, שכן כתיב (שם ג' כ"ד) ויגרש א"ת האד"ם, עולה במספר תתקע"ד,

עם ד' אותיות האד"ם. שכולם נתגרשו עמו, והיה זה בגיורת עירין אלו, שכן רבוע אהי"ה במלוי יודי"ן תקמ"ד, ורבוע הוי"ה באלפי"ן הוא ק"ל, ומלוי אלהי"ם דיודי"ן שהוא ש', עולים הכל כמנין תתקע"ד. וכן עולה כמספר ובמאמר קדישי"ן ^(כ) אלו מקורות הרחמים שהסכימו בגירושין לטובתינו, שהם: ד' אותיות של הוי"ה פשוטה ועשר אותיות המלוי, הם י"ד. וכל א' מד' אותיות יש להם הוי"ה פשוטה, מספרם ק"ד. וד' מלויים רל"ב, ד' רבועים שלהם, תרכ"ד, הרי תתקע"ד. וכן ג"כ תרע"א ואלהים דיודי"ן עם השמות והכולל, יעלו בגימטריא תתקע"ד.

סימן ג'

והנחש היה ערום וכו':

דע כי קודם חטאו של אדה"ר לא הוה יצר הרע וקליפה בעולם, אלא הדינים הבאים מכח שבירת הכלים מצאו הגוף של הנחש מוכן לקבלם, אחר שנפרדו בזעיר, מכח הבישול של תרי ביעי של יסוד דאבא, וירדו למטה ולא מצאו מנוח לכף רגלם, עד שנתהווה הנחש, שהוא היה היותר מוכן לקבל אלו הדינים, כמ"ש בע"ה. וזהו פירושו: דע, כי כל הדברים בין אלהיים בין רוחניים בין גשמיים, כולם נעשו ע"י רל"א שערים הכתובים בס' יצירה, ^(כ) שהם כ"ב אלפא ביתות שהתורה נבנית מהם. ודע, כי אלו האותיות מתחלקות לג' חלקים, היינו י"ב פשוטות: הוי"ו חט"י לנ"ס עצ"ק, ושבע כפולות שהם: בג"ד כפר"ת, ושלשה אמות שהם: אמ"ש. ומתחלקים לג' חלקים: חסד, דין רחמים. ואותיות מנצפ"ך הם יותר דין קשה מכולם, ומהם הן יותר קשה מכולם, וממנה נתהווה הנחש, והיא עצמה צורת נחש. וכן הנחש, ג"כ יותר דין קשה מכל החיות. ואותיות מנצפ"ך הם התפשטות של ה' גבורות, ושרשם נק' בזוהר

(י) ע"ז ה'.

(כ) ור"ל שהוא עם הכולל ג' מקורות. דפוס ירושלים א'.

(ל) פרק ב' מ"ד.

(ז) אבות פ"ה מ"ח.

(ח) לקמן פרשת חיי שרה ועיין מד"ר בראשית פכ"ב ז'. ע"ה

היכל נוקבא שער לאה ורחל פרק ב'.

(ט) יבמות ס"ג.

טיפין של חסד הבלועים בראש הקליפה, הנקדאת תנינם חסר, להורות לראש הקליפה הזאת. היינו שאמר הרשב"י ע"ה (בפ' בא אל פרעה בפסוק עצמו ואמר, כי אלו התנינים יש נקב בראשם, לרמוז בית קיבול שיש להם בראשם, לשאוב השפע מעקב הקדושה, ועד בכור יהודה לא עשה כן, אלא ששחת ארצה והגביר הקליפה, בשופכו הזרע של ברית קדש ארצה ביד הקליפות, ועשה שראש הקליפה שלט בעקב הקדושה ונתהוו ממנו, והפך ע"ר לר"ע, והמיתו ה' שהוא השליט אילנא דמותא, ולזה נדבק במות. הרי מבואר, שבשביל חטא אדה"ר נתהוו כל הדברים הנז'.

ודע כי ה' גבורות הם ה' הויות בניקוד אלהיים, שעולים ק"ל, ולזה עמד אדה"ר בנהר גיחון עד צוארו ק"ל שנים, כמנין אלו הגבורות שקלקל. ועכ"ז לא נתקנו כראוי, כי לילית הרשעה כשראתה גודל קלקולו, נתגברה בקליפותיה והיתה באה בעל כרחו של אדם ומתחממת ממנו, והולידה ממנו כמה רוחין ושדין ולילין, ולזה לא נתקן כראוי. וכנגד זה אנו אומרים ויהי נועם בכל מוצאי שבת, שיש בו ק"ל תיבות עם פסוקים אשר חוזרים. ודע, כי ק"ל עולה בגי' עי"ן, כמנין ה' הויות של גבורות. ויש ג"כ ה' הויות של חסדים, שעולים ג"כ ק"ל כמנין עי"ן, שהם שתי עינים, והם ק"ל ק"ל, עם שתי עינים ה' ה', עולים ר"ע. ולזה אמר הכתוב (בראשית ל"ח ז') רע בעיני ה', היינו רע בשתי עינים, שהם חמש וחמש הויות הנז'. ובזמן הגאולה יהיו (שה"ש ו' י"ב) עיניו כיונים על אפיקי מים רוחצות בחלב, שכולם חסדים.

הרי לפניך, איך נתהווה יצה"ר והקליפות על אדה"ר. וזה אופן אחר לפרש מהו ענין האמור בתורה, וכן בזה האופן כל האיברים הגופניים הכתובים בתורה. ודע כי הכל נעשה זה לעומת זה, כמו שיש בקדושה י"ס וא"ס עליהם, כמו כן בסטרא דשמאלא, יש עשרה אחרות ואחרת

בצינא דקרדינותא, והם עולים פ"ר. וכן עולה סנדלפו"ן, שהוא מלאך היער, כרמוז בפסוק (שה"ש ה' א') אכלתי יערי עם דבשי, כמ"ש בע"ה.

ונחזור לענין. כי הנחש נתהווה מסוספיתא דדהבא, מאות י' דא, כמו שנבאר בעולם העשיה בע"ה. ואותם כחות הדינים שהיו דבוקים בו"ן, להיותם תאבים ליטהר ולהתקדש, וכבר הופרדו והושלכו למטה, ולא מצאו מנוח כי אם בנחש הזה, ובכח אלו הדינים נתקנא הנחש באדם בסיבת חוה, והטיל בה זוהמא, ואח"כ השיאה לאכול הפרי. וכשראתה שהיא נפלה ברשת יצה"ר, בקשה להפיל גם לאדם, ונתנה לו ואכל, דכתיב ותתן גם לאישה עמה. פירוש לדעתה בלבד, ואחר שאכל בלתי ידיעתו, חזר ואכל בידיעתו וברצונו, לפי שתכף שלט בו יצה"ר, ואוכל, שאכל אותם ה' גבורות שהיו ממותקים בה' חסדים חזרו לתקפם, וכשנכנס הפרי בבטנו מיד נתהוו בו יצה"ר, והיא האכילה ג"כ לכל בעל חי, ונפלו כלם ברשתה, חוץ מעוף אחד ששמו חול, דכתיב (איוב כ"ח י"ט) וכחול ארבה ימים.

וזהו התחלת היצה"ר בעולם בפועל, ומיד נתהוו הקליפות וסטרא אחרא, כי עד עתה לא היו כי אם דינים בפועל, והקליפות בכח דקים מאוד שלא היו נראים כלל, אח"כ נתעבו הדינים, ויצאו הקליפות בפועל וקטרגו על הקדושה, כמשה"ה (בראשית ג' ט"ו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. פי', כי להיות שנולדה קטטה בעולם, והקליפה הוא רוצה לינק מן הקדושה, ואינה שולטת כי אם בעקב של קדושה, והקדושה רוצה להסיר נצוצות הקדושה הבלועה בראשה של הקליפה וכו', ר"ע שהוא ראש עקב כזה, ער בכור יהודה, שהיה שמו ע"ר שהוא עקב ראש, להורות, כי עקב הקדושה שולטת בראש של הקליפה להסיר בלעו מפיו, כדכתיב (תהלים ע"ד י"ג) שברת ראשי תנינים על המים, כלומר, שמשבר ראשי הקליפות על עסקי המים, שהם

שלה, והגבורות היו נשאים בפיקדון ביסוד לרעת שלה. וא"ת קודם ג"כ בח"ג היו כלאים מעורבים החסדים עם הגבורות, כבר פרשנו כי בחסד נצח גבורה הוד, אינה באה כי אם הארת חסדים, לא החסדים עצמם, ועיקר בניינם מן הגבורות, ואינו כלאים, כי אין לה כי אם הארה בעלמא.

ובזה תבין ג"כ, איך בנוקבא רמוז עץ הדעת טו"ר. דע, כי המלכות יש לה ה' גבורות, ג' גבורות של חג"ת נמתקים בירידה, והם מיתוק גמור, ועתה בחג"ת יש לה גבורות, ושלשתם ממותקים, ושנים של נ"ה נמתקו דרך עליה, ואינו מתוק גמור. והנה בחג"ת של מלכות, באים מלובשים ג"כ ביסוד של ו"א, שעד שם מגיע יסוד של זעיר, ובהיות שבאים מלובשים, אין החיצונים יונקים משם, וזהו טוב. וכן כשתמנה הג' ממותקים שהם העיקר, שהם הארת החסדים שמתקו הגבורות, הם ג' הוי"ת, שיש בהם י"ב אותיות. אבל הגבורות, בהיות שקיבלו מיתוק מחסדים, אינם נחשבים דרך פרט כי אם דרך כלל. כי ה' גבורות קבלו מיתוק מהחסדים, שהם דרך ירידה, ומהם דרך עליה, כשתמנה ה' גבורות על ג' הוי"ת עולים טו"ב. והרע, כשיורדים אלו הגבורות של הגדלות בנקבה, הג' גבורות של קטנות, יורדים בנה"י שלה, וג' אלה"ם עולים רנ"ח, וי"ח אותיות. שהם ג' אלהים, יש בהם ט"ו אותיות. וג' שמות, הרי י"ח עם רנ"ח, עולה בגימטריא ור"ע. הרי כי משליש תחתון של נקבה ולמטה, נקרא עץ דעת טו"ב ורע של נקבה. והנקבה של החיצונים מקבלת מנקבה של הקדושה, אבל זכר של טומאה שהוא יותר דק מקבל מהזכר של הקדושה, מחזה ולמטה יוצא לו הארה דרך הכאות כמו שפי". הרי כמה מיני פגמים גרם אדה"ר, כמו שכתוב בס' הדרושים, ובוזה תבין כמה מאמרים מן הזוהר.

ועתה צריך לבאר חטאו של אדה"ר בעולמות. וכדי להבין זה צריך להודיעך זוג ז' אב"א להוציא את אדה"ר, כי ודאי שאין מציאות זוג

עליהם, דומיא דא"ס, לא שהוא ח"ו אין סוף כלל, אלא במקום א"ס דקדושה. ולהיות כי הקדושה ספיריית וכח הא"ס בתוך כולם, אין צורך להזכיר אלא עשר ולא אחד עשר, בהיות כי הא"ס בתוך כולם כנזכר. אמנם בקליפות בהיותם חומריים לגבי הקדושה, כמ"ש חז"ל שהם כקוף לפני אדם, והראיה שאין בהם דעת, ופי' זה, כי כבר ידעת כי מכה חו"ב מתהווה דעת, המשל בזה הוא, כמו אדם שלמד חכמה ומבין דבר מתוך דבר מכה הבינה, ומתוך ההבנה הזאת מסכים לדבר אחר, וזאת ההסכמה הוא הדעת הנולד מחכמתו ובינתו, וכן בספירות מחו"ב, כשמכין נצוצותיהם יחד, התכלית הכללות היוצא מחיבור ההוא נקרא דעת, ולזה לא נקרא ספירה, לפי שאינה נקודה ואין לו כלי, שהוא נולד מהסכמת חו"ב, אבל בקליפה אין בה דעת, שכבר נאמר (עובדי' א') והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו וכו', וכתיב (דברים ל"ב כ"ט) לו חכמו ישכילו זאת וכו', מכלל שגם שיש ביניהם חכמה ותבונה, שהם מסטרא דשמאלא, אין בהם דעת, לפי שהחכמה והתבונה שלהם אינם מן הקדושה שיש בה דעת.

ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך

ענין חטא אדה"ר כתוב בס' הדרושים באורך^{ג)} והיכן היה הפגם שלו, אמנם כאן יש איזה גילוי יותר. דע, כי ג"כ פגם ברחל, שעשה שירדו הגבורות מסוד הדעת מיד למלכות דרך הנקב שלו למלכות מאחור, ולא ירדו הגבורות להתמתק בחסדים בסוד היסוד. ופי' הענין, שירד הדעת שלו בין הכתפים שלו, ובוזה ירדו הגבורות קודם, ומיד כשירדו בסוד היסוד בשליש היסוד, ששם ראשה של רחל, עתה אחד הפגם, נכנסו הגבורות בראשה קודם שיתמתקו עם החסדים, ובוזה עשה כלאים, כי הוא הוריד גבורה בכתר שלה, ואח"כ בא אותו חצי השליש של החסד בכתר שלה, ונתערבו חסדים בגבורות בכתר שלה בראשה, והנה זה כלאים, כי מתחילה היו יורדים החסדים בכתר

ג) שער ההקדמות ש"א. שער הפסוקים עה"פ ומעץ הדעת. ליקוטי תורה עה"פ והנחש היה ערום.

ית'. ואלו הדינין כולם הם סוד מלכיות, ומאלו המלכיות נתקנו כל העולמות, שעלו עד למעלה רישא דעתיקא. ושורש שלהם לעולם בנקבה, יש מהם חלק לבינה ולמלכות, וחלק מהם אל א"א. ואמנם כל אלו הם מציאותם מוחין של הנקבות כולם, שמהם מתהווה מ"ן שלהם, ובהיות שהם משורש המוחין, לכן אתברירו מגו מחשבה. והואיל ואתא לידן, נבאר לשון הזהר פ' פקודי: ו"ח רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדיניתא, וסליק מגו מחשבה ניצוצין ניצוצין זריק לש"ך עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר ע"כ. פ"י הענין, כי רישא דמהימנותא הוא ז"א, ש"י כי יש דינין שם וחסדים, והימנותא, ותחילת יצירת ז"א בטש בוצינא דקרדיניתא. ר"ל, שורש הגבורות לא נתגלו עד הבינה, אבל כשיצא החכמה שורש הדינין, הנקרא בוצינא דקרדיניתא לשון קושי, כמו הני חטי קרדנייתא, ה"ט בטש גו מחשבה שהיא חכמה, וסליק גו מחשב' ניצוצין. ר"ל שהיו מעורבים גו מחשבה, ומכח הבטישא סליקו ונתגלו אלו הניצוצין, ויצאו חוץ למחשבה, ואז זרקו לש"ך עיבר, שהם ש"ך דינים אשר נתגלו, שהם ז' מלכים שמלכו בארץ אדום, שכל אחד הוא אדם א', ז"פ אר"ם עולם שט"ו, וה' גבורות, הרי ש"ך. ובריר פסולת מגו מחשבה, שנבררו אלו המלכים שדבוקים הקליפות בהם, בהיותם סוד הדין והמלכיות, ואח"כ אתבריר, נבררו אלו המלכיות, ועלה הקדושה שבם לאצילות, כנודע.

נמצא, כי שורשם מן המחשבה, אלא שהיו מסוד הדין ומסוד הנקבה שבמחשבה, והם מסוד

אב"א. ויכדי לבאר זה צריך לפרש ענין מ"ן מהו מציאותם, והוא, כי כבר ביארנו בכמה מקומות, כי הכלי הנעשה באשה לקבל מ"ן והטיפה, נעשו ע"י הידים העליונים, כמו שפירשנו בפ' (במדבר כ"א י"ח) באר חפרוה שרים, שהם קנ"א וב"ן בגי' בא"ר. וז"ס^ט משרז"ל מיעכה באצבע. ולפרש הדבר, הנה ביארנו, כי הכלי שלה הוא שם ב"ן, שיש בו ה' ידות, כשתעשה הד' ההי"ן צורת ה' שהוא י"ד, וי"ד א' במלת יו"ד, הרי ה' ידות. והם נמשכים מחג"ת, כנו' בק"ש של לילה. פ"כ כי המ"ן של בינה הוא ע"ב, וכשיורדים בחג"ת הם נחלקים, כל י' נעשה ה', וניתן חצי לנוקבא, ושם מבואר בארוכה. נמצא שזה הבאר, חפרוה שרים שהם חג"ת, ע"י היסוד שנותן לה ה' גבורות, והם דכורין, לעשות לה כלי ע"י הטיפה זו. ואז ע"י אלו הכלים נעשים כלי שלה, שהם הציירים והדלתות, כנו"ל שנעשו ע"י כ"ב אותיות שלה. וג"כ יש לה כח המעלה מ"ן מצד הזכר, שהם ה' אותיות מנצפ"ך, כנו'. אבל המ"ן שלה יורדים מן מוח שלה, כמו שהזכר נותן טיפה זרעית ממוח שלו בסוד מ"ד, גם הנקבה מעלה מ"ן ממוח שלה, וע"י אלו השני טיפות של זכר ושל נקבה, נוצר הוולד, שהם הנשמות. ואלו הם סוד א', כי טיפת מוח הזכר הוא יו"ד עילאה מ"ד, ויו"ד תתאה הם מ"ן, והו"ו בנתיים, הוא ההוא פריסו דאתפרש הנזכר בזוהר. ו"כ יו"ד עילאה יורד לגבי ההוא פרסה, ויו"ד תתאה עולה לגבי ההוא פרסה. ואולם אלו מ"ן מאין הם, דע, כי כל מ"ן הם מסוד הגבורות, והם מסוד אותם המלכים שמלכו בארץ אדום ונתבטלו, ומהם נעשו הקליפות, כדי שיהיה בחירה ורצון, שזאת היתה כוונת הבורא

(ס) מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ט.

(ע) שער הכונות רדושי הלילה רדוש י'.

(פ) ליקוטי תורה עה"פ הנ"ל. שער הפסוקים ויגש עה"פ והיה בתבואות. ע"ח ח"ב שער הנסירה פ"ב. שער הארת המוחין פרק ז'. שער הכונות ח"א רף קט"ז ר"ה ואומרו. שם ענין רדושי הלילה רדוש י'. שער רוח הקדש רף קי"ד יחוד ד'.

(צ) יבמות ל"ד:

(ק) רדוש ג' דרוש י'.

(ר) בראשית א' אות שס"ט.

(ש) מבוא שערים שער ג' ח"ב פ"ו. בסולם פ' פקודי אות תער"ג.

(ש) מבו"ש הנ"ל הגירסא, א"א, ועיי"ש היטב, וכן בסולם הנ"ל. ועיין שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת פקודי רף קס"ב ר"ה ונחזור לבאר.

(ת) פסחים כ"א:

זו"ן בחופא זו, בהיכלא דא דאו"א, אשר אין כח לקליפות לעלות שם, ושם נזדווגו זו"ן. וזמ"ש (בראשית ב' כ"ב) ויבן ה' אלהים את הצלע, וכל פרשה זו מבוארת עם הקדמה זו. וזמ"ש בזהר פ' בראשית (י) ויביאה אל האדם, אבל שאר זווגים הם בהיכל המלכות, ושם יורד ז"א וכו'.

ואמנם דע, כי קודם שנולד אדה"ר, לא היו עדיין מ"ן של המלכות מבוררין ומתוקנים, ושם בסוד הבינה, נזדווגו בסוד המ"ן של בינה, ויצאו אדם וחווה כ"כ מעולים ונאחזים עד למעלה. וכשירדו למטה זו"ן במקומם, כדי להוריד אח"כ הנשמות שנעשו ע"י זווגם אל אדם וחווה, חזרו זו"ן אב"א, שעדיין לא יש להם כח לעמוד פב"פ. ואז בהיותם אב"א, הוציאו נשמות של אדם וחווה. וזהו הכוונה שאנו אומרים, כי נשמות אדם וחווה יצאו ע"י זו"ן בהיותם אב"א, כי אם היו יכולים להזדוג למטה במקומם בסוד פב"פ, היו יוצאים אדם וחווה בתכלית התיקון, וכל העולמות יהיו שלמים.

והנה כאשר נוצר אדם וחווה אב"א, ונסרו הקב"ה, והחזירו פב"פ להזדווג עם אשתו, אם לא היה חוטא, במצותיו ובמעשיו היה מכניע הקליפות, והיה מחזיר את זו"ן פב"פ במקומם למטה, והיו מתבררים מ"ן של המלכות בירור שלם, כמו שיהיה בביאת משיחנו בע"ה, ולא יהיה שום חרבן בעולם. כי החיות של הקליפות, שהוא סוד המ"ן, היו נבררין לגמרי והיה מסתלק המות לגמרי. וז"ס (ישעיה כ"ה ח') בלע המות לנצח וכו', כי אז יתבררו כל המ"ן, ויוצרו מהם כל הנשמות, ולא ישאר שום קדושה בקליפה, ויתבטלו לגמרי.

ובזה תבין מציאות מ"ן אלו מה ענינם, כי הוא בירור מציאות מ"ן אלו, שהם המלכים, שמהם

המוחיץ של המחשבה, ולכן עלה מהם עד חכמה של עתיקא, שהוא סוד נוקבא לגבי הכתר שלו, ומהם נעשו סוד השערות, כנזכר במקומו. (א) ואחר שנבררו הבירור המעולה, ועלו עד עתיקא, וכאשר נתקנו או"א ג"כ, הובררו אלו המלכים ועלו בסוד העתיקא, ומהם נעשו השערות של דיקנא דא"א, שהוא סוד א"ל, שבו תלת עלמין, שהם ג' מלכים: בל"ע, חש"ם, יוב"ב, כנו'.

ודע, כי אלו (ב) הז' מלכים הם עשרה, והיא דוגמת ז' היכלות, הכוללים עשר היכלות, כי היכל עליון כלול מג' היכלות, והיכל תחתון כולל שנים. ואח"כ כשנברר זו"א ומלכות ונתקן, הוברר החלק הנוגע למלכות, ואח"כ כשנתקנה המלכות, הנה ידעת, שעדיין נשארה מלכות אב"א. והטעם, כי חלקים אחרים עליונים לא הוצרך מעשה אדם, אלא ע"י מחשבה הובררו, אבל סוד מ"ן רמלכות לא הובררו, כי הוצרכו אל מעשה אדם, בהיותו בעמקי הקליפות סוד עשיה, אשר שם סוד המלכות והדינין תקיפין, ושם נרשמים הקליפות, ולא יכלו לתקן אלו המ"ן, עד שבא אדה"ר, וע"י מעשיו ותפילותיו מברר קוצים מן הכרם, ועל ידו נתבררו כל אלו המ"ן, והכל יתברר. ואם לא היה חוטא, היו הסיגים נבדלים מן הקדושה, ובהיות שלא היה כח להתברר אלו המ"ן, עד שנברא אדה"ר, לכן היו זו"ן אב"א, כי אם היו פב"פ, היו הקליפות נאחזים באחוריים שלה, בעבור, כי המ"ן שלה היו עולים להדבק בה, ומרוב תוקף הדינין היו עולים עמהם הקליפות, ונאחזים באחוריים עם המ"ן, מאחר שלא נבררו, וכדי להזדווג זו"ן, צריך שיבאו פב"פ, וכדי להוציא זו"א (ג) מוכרח שיזדווגו, וכדי שיזדווגו מוכרח שיבאו פב"פ, וזה אי אפשר, שאם יבואו פב"ב יאחזו הקליפות באחוריים, כל זמן שלא בא אדה"ר, לכן מה עשו או"א, מסרו למלכות המ"ן שלהם, והעלו למעלה בהיכלם, ושם העלו את

- (א) ע"ח שיי"א פרק ב'. מבו"ש שער ג' ח"ב פ"ג ופי"א.
 (ב) שער מאמרי רשב"י פרשת פקודי דף קס"ג. ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א דף רכ"ב.
 (ג) מ"כ נ"ל אדה"ר. הו"ח. ועיין שער מאמרי רשב"י שם דף

קס"ד ד"ה והנה.

(ד) בראשית ב' אות רי"ג מאמר פיוסא ונטילת רשות. ועיין ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א. ושער מאמרי רשב"י פרשת קדושים בתחילת הפרשה. ותע"ס חלק ט"ו אות קל"ו.

אתמסרו לסטרא אחרא, כי הם סוד הקליפות, אשר בהם נאחזים המ"ן של מלכות בעצם, והם מכונים לשם סטרא אחרא ממש.

והנה גופים אלו נמסרו ביד סטרא אחרא ממש, והרגום, כדי שיהיה בזכותם כח לעלות מ"ן אלו, וכדי להוציא אלו המ"ן מידם, הוצרכו למסור עצמן להריגה, כי כשמסרו גופם בידם, שלטו בהם החיצונים, אז ע"י זכות גופם הוציאו את בלעם מפייהם, וברירו את הניצוצות הקדושה מהם, שיהיו מוכנים לכל זווג וזווג. כי הם זככו גופם, עד שהיו בערך נשמות הצדיקים, אחרי כי זה הוא כח הצדיקים, שמזככים גופם ועושים אותו צורה, ולכן לא נאמר מיתה בצדיקים. וראיה מאליהו, שעלה בגוף ונפש לרקייע, וכבר ביארנו גופו של אדה"ר מהיכן היה, וכ"ש גופין אלו של אלו החסידים, שנהרגו לתכלית אלה אשר גופם מתעלה לסוד רוח. וז"ש, נשמתא דאילין לאשלמותא רוחין דלהון לתתא. פירוש, כי ע"י עשר רוחין דילהון, יעלו מ"ן מתתא לעילא, וגופא דילהון להעלות מ"ן מסטרא אחרא. ואמר עוד, ומחא רוא דקרבינין, כמו שהקרבן מעלה ומקריב הדברים, כנו' בסוד התפלות, ^(א) כי ע"י הקרבן אנו מעלים עולם בעולם עד א"ס, ^(ג) כ"כ אלו מעלין בגופן את מ"ן אל המלכות. ובזה תבין שאם היו נבררים ועולים כל הקדושה מתוך הפסולת, כבר בא המשיח. וז"ס מ"ש ז"ל ^(ח) אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף. וזמ"ש בזוהר ^(ט) כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין, כדין (זכריה י"ד ד') ועמדו רגליו ביום ההוא, כדין אתי משיחא. כי הלא סוד אלו המלכים, הם סוד אדה"ר מראשו ועד רגליו, שנטבע בתוך הקליפות. וכל פעם שאנו מעלין

נוצרים הנשמות עם חיבור מ"ד. וצריך שבכל פעם שנוצרים נשמות חדשות, צריך להעלות מאלו המלכים ניצוצות. והנה, כאשר חטא אדה"ר, גרם שלא יתבררו חלק מ"ן מן המלכות. ואעפ"י שע"י זווג של אדה"ר, החזיר את זו"ן פב"פ במקומם למטה, לא היה דבר של קיום, כי לא החזירם אלא לפי שעה בשעת הזווג, ואח"כ חזרה תכף המלכות אב"א, ולכן צריך לעשות לה תיקון בכל זווג וזווג להחזירה פב"פ, ולברור כמה ניצוצות מאותן המלכים, ולהעלותם בסוד מ"ן לעשות מהם נשמות, ואח"כ תכף אחר הזווג חוזרת אב"א, כי אין כח לברור כל הניצוצות יחד, רק מעט מעט.

ואמנם בזמן הרוגי מלוכה, אז גברו העונות, כי לא היה כח בבני אדם לעלות מ"ן ולברור, וחזרו להתערב בקליפות. וז"ס (ישעי' נ' א') ובפשעכם שולחה אמכם, ולכן היה נאבד העולם, עד שהוצרך השי"ת לתקן העולם ע"י עשרה הרוגי מלוכה, כי לא היה כח לעלות מ"ן, כי אם הריגת אלו הצדיקים שמסרו נפשם על קדושת ה', ובזה יש יכולת בכל זווג וזווג לברר בין מ"ן של מלכות ובין מ"ן של בינה. וזהו כוונת הזוהר פ' פקודי ^(ה) שאמר עשרה הרוגי מלוכה, גופא דלהון אתמסר לסטרא אחרא, ונשמתיהון למלכות קדישא. והענין, כי כבר ביארנו כי המ"ן של בינה כבר היו מבוררין, אלא שחזרו ונתערבו, ולכן הנשמה של עשרה הרוגי מלוכה, יש בהם יכולת לעלות אותם מ"ן של בינה, אמנם המ"ן של מלכות, מעולם לא יצאו מסטרא אחרא, וע"כ ע"י גופין אילין מעלין מ"ן של מלכות. וז"ש, וגופין דלהון

(ה) אות תרע"ג.

(ו) שער הכוונות דרוש תפלת השחר דרוש ג'. ספר עולת תמיד דף י'. פע"ח פ"ד וה' מתפלה.

(ז) צ"ל כן ג"כ אלו החסידים י' הרוגי מלוכה, הם מעלין בגופם ממש את המ"ן רנוקבא דז"א למעלה. הו"ח. ועיין בשער מאמרי רשב"י פקודי דף קס"ח בר"ה אמר עוד ח"ל: וכן הרבר הזה, כי מעלים את המ"ן מלמטה למעלה עד שגורמין התקשרות חווג עלין כנוכר. ול"כ בר"ה ונמצא

מוסיף על הנ"ל ח"ל: ונמצא כי גופתם שהם המקבלים צער ההריגה, ונמסרו ברשות מלכות אחרא, לכן הם יכולים להוציא המ"ן אל המלכות, המוטבעים שם במלכות אחרא. אבל נשמתא, שהם יותר רוחניות, הם מעלין מ"ן אל הבינה העליונה. ע"ש.

(ח) יבמות ס"ג:

(ט) פקודי רנ"ח ע"א. אות חשל"ט.

מ"ן, אנו מעלין ניצוצות חלקיו, וכאשר הניצוצות מחלק הרגלים יעלו ויתבררו, אז יבא המשיח בע"ה.

ואמנם בקיצור נמרץ. כי אלו עשרה הרוגי מלוכה, הם י"ב שבטים. ^(ז) ובמקום אחר יתורץ, למה לא היו י"ב. והשבטים הם שורש כל ישראל, ולכן היה בידם כח להעלות אלו המ"ן. ועכשיו נחזור לענין חטאו של אדה"ר. דע, כי אדה"ר לא היה לו שום חלק בעשיה, כי אם גופו היה מיצירה. ונרמז בוזהר פ' קדושים ^(ז) דף פ"ג בר"מ: אדם קדמאה לא הוה מהאי עלמא כלל, חד צדיק עבד שימושא וכו'. ואמנם נפשו מבריאה, ורוחו מן נוקבא דז"א, ^(ז) ונשמתו מן ז"א דאצילות, ונשמה לנשמה מן או"א דאצילות, אך מעשיה לא היה לו חלק. ולהבין זה הדבר, צריך לבאר סדר העולם, דע כי החורבה נגד הקליפה, והיישוב נחלק לז'. פירוש, ח"ל נגד עשיה, וארץ ישראל נגד יצירה, ומקום המקדש נגד בריאה, ובית קדש הקדשים נגד היכל ק"ק דבריאה.

ובזה תבין, מ"ש בסבא דפ' משפטים בפ' (משלי כ' כ"ז) נר ה' נשמת אדם, כי נשמה ורוח, דבר ונוקבא. הנשמה מאילנא רברבא, והרוח מאילן זעירא. ואלו הם בסוד זו"ן כנו', שמשם נשמה ורוח של אדה"ר. והטעם, לפי שאדה"ר ^(ז) ממקום כפרתו נברא, לכן היה העולם בסוד שבת שהוא בריאה, בעבור כי זווג זו"ן היה

(י) ז"ח רות אות תרפ"א ותרפ"ב בסולם ד"ה פירוש. וכו"ח איכה דף כ"ח. שער מאמרי רשב"י פקדי דף קס"ז. לקמן פ' יחי עה"פ אשר כברכתו.

(כ) אות ס"ב.

(ל) צ"ל דז"א דאצילות. הו"ה.

(מ) בראשית רבה פ' י"ד, ובירושמי נזיר פ"ז ה"ב, נטל הקב"ה ממקום המזבח מלא תרוד אחד וברא בו אדם. בזהר בראשית א' אות ח"ג תנינן: אדם מאתר רבית המקדש נפק. זהר ויגש אות י"ד כד ברא קב"ה ליה לאדם אכניש עפריה מארבע סטרין דעלמא ועבד גרמיה באתר דמקדשא. ועיין סנהדרין ל"ד. ועיין בתע"ס חלק ט"ז מן אות מ"ג ואילך

למעלה בחיק או"א ובהיכלם, כנו"ל, ולכן היה ז"א בסוד נשמה שהיא בינה, ומלכות בסוד רוח, שהוא ז"א, ובחטא אדה"ר נתהווה ביומין דחול, וירדו העולמות ממקום קדושתם. היצירה נתלבשה בעשיה, ואין א"י מקבלת ^(ז) כ"א ע"י עשיה מן היצירה, וכן בריאה נתלבשה ביצירה, והנוקבא בבריאה. ^(ז) עתה היא ממלכות, כי מלכות ירדה להיות בסוד נפש, וז"א ירד בסוד רוח, ובינה ירדה בסוד נשמה. ובוזה לא יחלוקו מאמרי הזוהר, כי רוח בת"ת ונפש במלכות, עם מאמר הסבא וכו'.

והנה להיות כי הבריאה ירדה ביצירה, נמצא כי הבריאה והיצירה היה בשיתוף בגוף אדה"ר, כי עיקרו מיצירה, ואח"כ נתלבשה הבריאה ביצירה. ובוזה תבין ג"כ הדרוש אשר כתבנו במ"א, וג"כ למעלה, כי הוא המשיך סוד הדעת למטה בין הכתפים, ובוזה הוצרכה המלכות לירד תחת היסוד ביסוד נקודה, וסוד החסדים המגולים המשיכן למטה ממקומם. כי קודם היו בשליש הת"ת העליון, ועתה לא נתגלו אלא בשליש יסוד, ומלכות ירדה למטה מן היסוד, ולא נשארה למעלה במקומה באצילות כנוכר. והוצרכה לירד בראש הבריאה כלולה מעשר, להנהיג העולמות התחתונים, וג"ר שלה ירדו בבריאה, בסוד ^(ז) אימא עילאה מקננת בבריאה, והאמצעיות שלה ביצירה, בסוד עמודא דאמצעיתא מקנן במטטרו"ן, ומלכות שלה בעשיה, בסוד אימא תתאה מקננא באופן.

נחבאר מאמר זה.

(ג) בע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א דף רכ"ז ט"ב: ואין אימא מקבלת. ובשער מאמרי רשב"י קדושים דף קע"ח ד"ה ונמצא, הגירסא כמו כאן. ובספר ע"ח דפוס לבוב שער מ"ן ומ"ד סוף דרוש א' הגירסא, ואין אנו מקבלים אלא ע"י עשייה וכו'.

(ס) בע"ח שם מוסיף: וז"א בנוקבא. ועתה נמצא, כי סוד נפש שהיה מתחלה בבריאה היא עתה ממלכות.

(ע) ת"ת תקון ו' כ"ג ע"א, ועיין שם במעלת הסולם מאמר קן צפור. ועיין ע"ח שער מ"ח שער הקליפות פרק ג', ותע"ט חלק ט"ז מאות רמ"ה.

ועתה שירדה המלכות בבריאה, ג"כ הבריאה ירדה ממקומה ביצירה, והירידה התחילה מן הבינה, כי המשכה שני שלישים ת"ת דבינה בכתר ז"א, וירדה ממדריגתה כנוכר, אבל כתר וחכמה של אצילות לא ירדו. וא"כ נתרחק האור של הכתר ושל חכמה דאצילות בעולם הבריאה, ולכן נסתמו כתר וחכמה של בריאה האור שלהם, אבל הבינה מאירה בבריאה, ולכן לא נתגלה בבריאה כי אם מהאור של בינה ולמטה, ולכן ירדו ממדריגתם זו"ן של בריאה שנאחזו בהם הקליפות, וזהו מסוד היכל הרצון ולמטה. ובעבור זה שאמרתי הם ז' היכלות בבריאה, ג"ר נכללות בהיכל ראשון, שהוא קדש הקדשים שבתוך הבינה, נכללו השנים הראשונות כתר חכמה. ובעולם היצירה נסתרו ג', וזהו שאמר עמודא דאמצעייתא מקנן במטטרו"ן, כי בהיות מדריגתו בעולם העשיה, ואז נכלל יצירה בעשיה, ואז נדבקו הקליפות של יצירה בעשיה, וזהו אילן טו"ר, כי נתערבה הקדושה בקליפה.

ועתה שירדה המלכות בבריאה, ג"כ הבריאה ירדה ממקומה ביצירה, והירידה התחילה מן הבינה, כי המשכה שני שלישים ת"ת דבינה בכתר ז"א, וירדה ממדריגתה כנוכר, אבל כתר וחכמה של אצילות לא ירדו. וא"כ נתרחק האור של הכתר ושל חכמה דאצילות בעולם הבריאה, ולכן נסתמו כתר וחכמה של בריאה האור שלהם, אבל הבינה מאירה בבריאה, ולכן לא נתגלה בבריאה כי אם מהאור של בינה ולמטה, ולכן ירדו ממדריגתם זו"ן של בריאה שנאחזו בהם הקליפות, וזהו מסוד היכל הרצון ולמטה. ובעבור זה שאמרתי הם ז' היכלות בבריאה, ג"ר נכללות בהיכל ראשון, שהוא קדש הקדשים שבתוך הבינה, נכללו השנים הראשונות כתר חכמה. ובעולם היצירה נסתרו ג', וזהו שאמר עמודא דאמצעייתא מקנן במטטרו"ן, כי בהיות מדריגתו בעולם העשיה, ואז נכלל יצירה בעשיה, ואז נדבקו הקליפות של יצירה בעשיה, וזהו אילן טו"ר, כי נתערבה הקדושה בקליפה.

ובזה יובן שבמקום אחד אומר שיצירה הוא סמא"ל ומטטרו"ן, ^פ אך מה שאמרנו שירדה היצירה בעשיה, נסתלקה הקושיא, שלעולם עץ הדעת הוא בעשיה, אבל אח"כ נתלבשה היצירה בעשיה. ואם תאמר שלמעלה אמרנו שהיא בעולם האצילות, ואיך יתיישבו אלו הדברים, אבל עם מה שפי' יתיישבו הדברים.

ואני מבאר לך העניין, כי ז"א נקרא יצירה ונקרא עשיה, וקודם שחטא אדה"ר, הקליפות לא היה להם אחיזה כי אם בסוד המלכות, באחוריים שלה, אבל אדה"ר המשיך מסוד החסדים המגולים, שהוא ז"א, למטה בקליפות. והטעם, לפי שהדעת של ז"א הוא ירד למטה עד היסוד, שהם סוד החסדים המגולים, ובהמשך אותם למטה, נתן כח לקליפות לאחוז בהם. וכנגדם זה בעולם היצירה, קודם שחטא אדה"ר, לא היו

פ) ת"ז שם. ועיין בע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א. ועיין תע"ס חלק ט"ו אות נ"ב. ליקוטי תורה בראשית דף כ"ו ד"ה ובוה

וכל זה שאמרנו הוא בעולמות עצמן, ^ז לא בספירות דמקנן בעולמות, שח"ו אין להם אחיזה בהם, שנאמר (תהלים ה' ה') לא יגורך רע. ועתה תראה, כמה מעלתו של אדה"ר קודם החטא היתה, וכמה ירד אחר החטא. כי תחילה היה גופו מיצירה, ונפשו מבריאה כנו"ל, ואחרי חטאו נעשה גופו מזה העולם, ונפשו מעשיה, ורוחו מיצירה. כי מה שהיה מתחילה גוף, עתה נעשה רוח של אדה"ר. ובהיות שגופו לא היה מעשיה, לכן צוהו שלא יאכל מעץ הדעת, כי הוא מעולם העשיה, כי שם מעורבים הקליפות. ובהיות שמטטרו"ן היה בסוד אדה"ר כנודע, לכן נטל גדולת אדה"ר, וגופו נהפך ללפירי אש בעולם היצירה, כנו" בס' פרקי היכלות.

סימן ג

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי

מצאתי כתוב לאחד מתלמידי הרב זלה"ה בסגנון זה: דע, כי מקודם החטא היתה נקראת חיה, אמנם אחר החטא נקראת חוה. ורגליה ירדו למות, לא"י, מדור הקליפות. בסוד (קהלת י" י"ו)

תבין. ועיין בהגהות ומ"מ שער המצות דף ל"ה ציון כ'.
ז) ע"ח שער הקליפות פרק ג'. דף שע"ה ד"ה והנה.

אי לך ארץ, (דברים א' ב') אחד עשר יום מחורב ררך הר שעיר. וקודם (בראשית ב' כ"ה) ויהיו שניהם ערומים, (איוב כ"ד י') ערום הלכו בלי לבוש, ולא יתבוששו, בזווג עליון פב"פ, מצד הטוב (דברים י"א י"ב) ועיני ה' אלהים בה, עינים העליונים, מראשית השנה ועד אחרית. ולא יתבוששו, בול"ק, להתלבש בצלם והמסך העליון מעולם הבריאה, כי (משלי ט"ו) באור פני מלך חיים (שם ג' ח"י), עץ חיים היא למחזיקים בה, טוב בלי רע, וחיים בלי מות, מעולם שכולו שבת.

ובהיות כי בעונות הנחש היה ערום, הנברא בערב שבת בלי גוף, (שם ג' ח"י) וסרסו דלא יטשטש עלמא וכו',^פ ובהיות שזכו האדם ואשתו לזווג עליון מצד הטוב, ומצא עזר, ונסרה לו הקב"ה, מה שהיתה אחר בתרדמה הביאה פב"פ. ואז היו מלאכי השרת^ה צולין לו בשר ומסננין לו יין, להרחיק צד הרע. ואז נתהווה להם סמא"ל מצד הרע ליגע למעלה כזו, ונתקנא, ולבסוף מה שהיה לו הוסד ממנו ונשאר קרח. ואז מי שהיה ערום בלי גול"ם, נתלבש בו סמא"ל. והסוד רוכב על גמ"ל, על גל"ם. ונגלם בנחש, והיא היא חוה ראשונה קליפת חוה. והיא הנקראת לילית זוגת סמא"ל, והטיל בה זוהמא בהזדווגו עמה. ובראות זה הזווג מצד הרע, נתפתו אדם ואשתו אחריו, ועבר על מאמר בוראו ועשה הזווג בחול,^ש ולא הבדיל בין קדש לחול, וערב טוב עם הרע, ולא המתין לשבת העליון שאין בו לא שטן ולא פגע רע. וזהו מה שצוהו השי"ת (בראשית ב' י"ו) מכל עץ הגן אכול תאכל, מצד המלאכים הטובים שאין בהם צד רע, ומעץ הדעת שהוא סמא"ל וזוגתו לא תאכל ממנו. ונרמו מה שאמרנו בענין הזווג הנקרא דעת. וזהו מעץ הדעת, ר"ל רעת שיש בו טוב ורע לא תאכל ממנו, שהוא אילנא דמותא. ובעונות נתפתה אחריו ונזדווג, ומהמחשבה רעה

ק) סבא דמשפטים דף ק"ג ע"א. ב"ב ע"ד: בראשית רבה פ"ז.

ר) סנהדרין נ"ט: בראשית רבה פ' י"ט.

ש) שער ההקדמות דף ת"י ד"ה ולפי שחטא. שער הכונות

יצא קין עובד אדמה, והבן. ומצד זה הזווג הרע, (שם ג' ז') נפקחו עיניהם וידעו כי ערומים הם. ואלו הם זולת מה שהיו העינים העליונים מצד י"ה שבחי"ה, והיו סתומים אלו העינים התחתונים. מצד ו"ה של חו"ה, שהם העינים המשוטטים בכל הארץ לעשות רין, היו מקדם סתומים, ועכשיו נפקחו וידעו כי ערומים הם האדם ואשתו, וראה את עדותה והיא ראתה את עדותו, ואז יתבוששו והוצרכו למלבוש, ובא להם השפע והאורה בעד מסך. כי עד שם מקודם היה יכולת בהם להשיג בלי לבוש, ולא נכתב סמ"ך, עד (שם ב' כ"א) ויסגור בשר תחתנה ואז (שם ג' ז') ויעשו להם חגורת מעלה תאנה, טוב ורע, כי יש אומרים תאנה היתה,^ח והבן כי זהו המסך. ואכלה פגה, ויתחבאו ונסתרו בתוך העלים, והבדילו ביניהם לבין הקדושה, ואז שמעו קול בוראם (שם ג' ח') מתהלך בגן לרוח היום, וזהו הקול שאמר: מ"ת הל"ך, כי נגרש מעדן ונדבק במות, עד שיבא רוח היום הידוע, רוחו של משיח, ואז יכופר עון.

ובשומעם זה הקול, יראו ונחבאו. ונאמר להם: אי"ה כ"ה, (איכה א') איכה ישבה בדד, וירדה לחיצונים. והשיב הטעם, את (בראשית ג' י') קולך שמעתי ואחבא, ובאתי בתוך המלבוש ואחבא, (ירמיה י"ג י"ז) ובמסתרים תבכה נפשי מפני גווה, שהוא המלבוש, ואין לי כח להשיג השפע בלי מלבוש. ונאמר לו (בראשית ג' י"א) מי הגיד לך כי ערום אתה, אין זה אלא העץ שאמרתי לך לא תאכל ממנו אכלת, והיתה סיבה שנפקחו עיניכם כנו"ל מצד טוב והרע. ואז נתקלל הנחש, ומה שהיה לו לוקח ממנו ונתקצצו רגליו,^א ודוחו ולא יכלו קום, הוא וסמא"ל הרוכב עליו, ונגזר עליו שיבטל ויעבירונו מן הארץ, וירד מגדולתו, (ישעיה ס"ה כ"ה) ונחש עפר לחמו, ויפשיט עורו כל שבעה שנים, וקולו הולך מסוף העולם עד

דר"ה ריש דרוש א'. מבו"ש מאמרים דר"ה דף שט"ז ד"ה ולפי. תעי"ס חלק ט"ז אות נ"ב.

ח) תקוני זהר תקון כ"ד דף ס"ט ע"א. סנהדרין ע':

א) בראשית רבה פ"כ.

הסימן שיבא ג"ע עמך. זהסוד הוא, שכמו שבתחילה בהיות דבוק בהם טו"ר נגרשו מג"ע, ועכשיו בהיות שנתעכל כל צד הרע, ותקנת הרע ונדבקת בטוב, א"כ עתה ראוי הוא שיבא ג"ע עמך, וראוי אתה להתברך, הפך הקללות שלקחת בהיות בהם הפגם וצד הרע, והבן.

וענין הריח שבא עמו מחקל תפוחין קדישין, ביטלו ריח עורות גדי העזים שהלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו, וכשנשקו אביו לא הריח ריח שטף העזים. וטעם שהלבישה אותו עורות גדי העזים, כדי לתת הכנה ליצחק שיברכהו. ורומז לו שליטת ידי עשו על בית ראשון ובית שני, הנרמזים בצואר, סוד (שה"ש ד' ד') כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות. ולכן אמר על חלקת צואריו, פירוש, הצוארים שהם בחלקו של יעקב, ולכן ראוי הוא לברכות. ולזה הבין יצחק כל הדברים, כי בודאי היה יודע שהיה יעקב בנו, ולא ח"ו שברכו בלי רצונו כמו שחושבים קצת מפרשים, כי הקושיות רבות ועצומות למבינים, ולא יובן כי אם עד"ו. וזמ"ש (בראשית כ"ז כ"ב) הקול קול יעקב, קל חסר וקול מלא, ר"ל, אני רואה שתי קולות, אמנם כשהקול שהם תפלותיהם של ישראל חסרים, ויהיו ק"ל, אז בעונות ישלטו ידי עשו, א"כ לאותו זמן יועילו הברכות. ועוד שריח בני כריח שדה של תפוחין קדישין, מצד ג"ע והלבושים הנוז', א"כ נתקן חטא אדה"ר, ובמקום הקללות ראוי אתה לברכות.

ומה שאמר הכתוב (בראשית כ"ז כ"ג) ולא הכירו, פירוש הענין הוא, שלא הכירו עד עכשיו לתת לו הברכות, וקרא לעשו כדי לחקנו. ומה שלא קרא ליעקב, הטעם הוא כי היו ידיו ג"כ בזמן אדה"ר היו שעירות כידי עשו, כי נתפתה אחר עצת רשעים, ומדת הדין מקטרגת מה נשתנה זה מזה, והוא חשב שעדיין לא נתקן החטא, ולכן לא היה ראוי לברכה, וכראות שבא ג"ע עמו

סופו. וכן בקללת אדם, במיתה, באותה שעה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו. וכן בקללת חוה, (בראשית ג' י"ו) בעצב תלדי בנים, וכשתשב על המשבר, קולה הולך מסוף עולם ועד סופו. כי (ירמיה מ"ו) קולה כנחש ילך, אפילו שלא בחיל ולא בכח ישמע הקול. ואלו הם מ"ש חז"ל^ב ג' קולן הולך מסוף העולם ועד סופו: נחש כשפושט עורו, ואדם כשיוצאה נשמתו, והחיה כשיושבת על המשבר.

וסוד הענין הוא מה שאמרנו, והוא שנתנו פגם בעץ החיים שהוא מהלך ת"ק שנה, והולך מסוף העולם ועד סופו, וזהו דינם. ואז המלבוש שבקשו, נעשה להם בסוד (בראשית ג' כ"א) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, מה שהיה קודם אור, באו"ר פניאל מצד הטוב בלי רע, נעשה מעור, שיש בו ר"ע. והוא"ו שבתוך עו"ר מצד הטוב, הנה נתלבוש בטוב ורע, ואז נגרשו מעץ כי לא יכול להכילם. ואלו המלבושים ירשם קין מצד הנחש, והורישם לנמרוד, ועשו הרגו ולקחם ממנו. וכל צד הרע נתעכל והלך, ולקחו אותו בעליו ונשארו בכל צד הטוב. וז"ס (בראשית כ"ז ט"ו) החמודות אשר אתה בבית, וז"ס כשלבש אותם יעקב איש תם בלי צד רע וסיגים. כי הסיגים נתעכלו באברהם ויצחק מצד ישמעאל ועשו ותיקנו חטא אדה"ר, ונשאר יעקב שלם בלי סיג, ומטתו שלימה, וצורתו היתה דומה לאדה"ר. והיו"ד שהיתה בעקב מיעקב, נשאר בראש ישראל, בסוד לי רא"ש, ונתקן כל צד החטא. א"כ עכשיו ראוי הוא שמקום הקללות שנתקלל אדה"ר כשפגם, עתה ראוי שיהיה להפך, ויקח הברכות הראויות להנתן לו. ולכן רמזה לו באמרה (בראשית כ"ז י"ג) עלי קללתך בני, ר"ת עק"ב, כלומר עקב שאני הייתי הסיבה בקללתך מצד אדה"ר, עכשיו לך קח לי. ובסיבת אלו המטעמים שתעשה לאביך, ותלבש אלו הבגדים, יהיו סיבה לברך אותך. והסימן הוא, כשתלבש אותם עליך כל הרע שהיה בהם יהפך לטוב, וזהו

ג) זהר פרשת בא אות קנ"א. מד"ר תולדות פ' ס"ה.

ב) יומא כ': זהר פקודי אות תתע"ט. שלח אות ר"ו.

ויברכהו, ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'.

ומלבוש חוה, הזיהרא ג"כ שהיתה בו מהפנימיות שבו, לקחום הנשים הצדקניות, כמו רבקה שנאמר בה (שם כ"ד מ"ה) ותקח הצעיף ותתכס, וכן תמר, שנא' (שם ל"ח נ"ד) ותכס בצעיף ותתעלף, וכן אסתר שנא' בה (אסתר ב' א') ותלבש אסתר מלכות, כל זה רומז לאותה זיהרא, שהוא הפנימיות של המלבוש של חוה. ולזה תמצא צעיף בגימטריא ג"ר, רמז אל האור הנזכר. והחיצוניות של מלבוש חוה, הוא שמתלבשת בו לילי"ת שהיא חוה ראשונה, ונראית לבני אדם כגון חתול או אווז וכיוצא בהם, וחונקת את הילדים כשהם קטנים, הזכר לארבעים יום והנקבה לששים יום, ודי בזה. השי"ת יציל כל ישראל ע"כ.

והאדם ידע את חוה אשתו וכו' ותוסף ללדת את אחיו וכו' ויהי בהיותם בשדה

דע, כי כל האצילות נחלק לשנים, שהם: ה' חסדים וה' גבורות. וה' חסדים הם חסד גבורה ת"ת נצח הוד, והת"ת הוא המניע כל הארבעה חסדים. וגבורות ג"כ, אלא שהיסוד מניע אותם. עוד דע, ^(א) כי י"ב צירופים של הוי"ה הם, ששה מהם נגלים, וששה נסתרים. ונרמזים בר"ת (אסתר ה' ד') י"בא ה'מלך ו'המן ה'יום, והוא מן הנגלים. וששה צירופים אחרים נרמזים בס"ת. הצירופים שבר"ת הם בסוד חסדים, כלומר, הנקודה הראשונה שהוא הטיפה רחוקה, שכולם כלולים בה, וממנה מתפשטים עיקר כלי זעיר הימינים, שהוא נקודת אבא, היא ההוי"ה הראשונה זו של יבא המלך והמן היום, והוא ראשון ועיקרי ליי"ב צירופים. ואעפ"י שיש פסוק אחר של הוי"ה פשוטה, כגון י'שמחו ה'שמים

ונתקן הרע, אז ראוי הוא לקבל הברכות, וזהו ויברכהו בודאי, כי ראוי היה. ומה שאמר הכתוב (שם כ"ז ל"ח) בא אחיך במרמה, כלומר, חשבתי שאחיך עדיין לא נתקן ועדיין הוא במרמה, ועכשיו שנתקן יהיה ברוך. פירוש, במרמה, כלומר בעבור אותה מרמה שרמית אותו בזמן אדה"ר, והאכלתו עץ הדעת, לזה ויקח ברכתך, שהיא מצדך, וגם מצדו ראוי הוא לברכה, וזהו שאמר גם ברוך יהיה. זהו מה שמצאתי כתוב בשם א' מתלמידי הרב.

ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם

כבר ידעת מ"ש חז"ל ^(א) בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתנות אור. וסוד הענין הוא, כי אדה"ר קודם שחטא היה לו זיהרא עילאה, שהיה מלבוש מלבוש רוחני שהוא אור, בסוד הזיהרא עילאה שהיתה לו, כמו שידעת מדרוש שורשי הנשמות, ^(ב) וכיון שחטא, אותה הזיהרא נסתלקה ממנו, כנודע מס"ה פ' בראשית דף ל"ו ריש ע"ב, וז"ל: ותפקחנה עיני שניהם וגו', וידעו כי ערומים הם, דאברו זיהרא עילאה הוה חפי עלייהו, ואסתלק מנייהו, ואשתארו ערומים מיניה. ואותה זיהרא היתה יושבת בין החומות של ג"ע שלש מאות שנה, ואח"כ ניתנה לחנוך, כמו שידעת מדרוש שרשי הנשמות, וע"ש. ואחר שחטא אדה"ר, נהפכו הכותנות מאור לעור, והפנימיות שבהם שהוא האור לקחו חנוך ואליהו ז"ל, כנוד' מדרוש שרשי הנשמות וע"ש. והחיצוניות שהוא העור, לקחו נמרוד והדומים לו, כמ"ש חז"ל ^(ג) על עשו שהרג לנמרוד ולקח הבגדים ממנו, והיה צד בהם החיות והעופות. וכשלבשם יעקוב אע"ה. ונכנס בהם אצל אביו, חזרה אותה זיהרא בהם. ח"ש (בראשית כ"ז כ"ז) וירח את ריח בגדיו

(ד) בראשית רבה פ"כ. להלן פרשת ראה בפסוק פתח תפתח. שער הפסוקים בראשית דף כ"ד בפסוק ויהי מקץ ימים. שער המצות פ' ראה דף קי"א ט"ב ד"ה דע כי. שער הכונות ענין פורים דרוש א'. ליקוטי תורה דף ל"ב בפסוק ויעש.

(ה) שער הגלגלים הקדמה ל"א דף פ"ו ד"ה עוד ענין אחר.

(ו) מד"ר תולדות פרשה ס"ה. והר תולדות אות קל"א.

(ז) ע"ח שער השמות. פ"ד דף של"ה. פ"ח שער הפורים פ"ו ד"ה טעם.

תחלה מעצמותו כדי לבנות או"א, נתן הגבורות שלו שהם כוללים כל הי"ב שמות של אהי"ה, שג"כ הם בכללותו, והם הם נקודת א"א, וגבורות שלו ושלה הימניים שלו לאבא, והשמאליים לאימא, ולכן גבורת דאבא הם חסדים לגבי אימא. וכן חילק הי"ב צירופים של הוי"ה, שהם דבוקים בו מרישא דאין, הימניים לאבא והשמאליים לאימא, והם הם החסדי של או"א. ואח"כ כשנודווגו יחד או"א, יצא ז"א כלול עם נוקביה ביי"ס. אעפ"י שאין נראים בהם כי אם שבעה, מ"מ כבר ידעת שבכח כללות הם עשר. וכח זה העשר הה' חסדים עם נקודת כללותם, שהוא בדעת ז"א, שבא מאימא, והה' גבורות עם נקודת אימא, שהיא בדעת ג"כ, ובאחוריו יש שמות אהי"ה, כנו'.

ודע שאלו ההוי"ות הי"ב שאמרנו, נחלקו לבי' פרצופים: פרצוף ישראל ופרצוף יעקב. וחלוק זה הוא בכללות כלי ז"א עצמה, לא אחר שירש המוחין, כ"א קודם שירש אותם, וקודם הבקיעה של יסוד דאבא שנבאר. ^(ז) והנה פרצוף יעקב, דהיינו מטבור כלי זעיר ולמטה, הוא קרוב יותר לנו, שעומדים אנו בארץ. ולכן קדם קין שהוא יעקב, ואחריו הבל דהיינו ישראל. ודע, כי קין זה הוא שורש כל הגבורות, וכולל אותם מטיבור ז"א ולמטה, שהוא מקום הנסתר, כי כן האדם לעולם הוא מכוסה מטבורו ולמטה. ולכן מטיבור ז"א ולמטה, הם השש הוי"ות הנסתרות. ואעפ"י שבכל אלו ההויות הנסתרות יש בינה וגבורה שהם מגולים, אעפ"י כן עיקרם ושרשם יורד למטה, ועושה שם בינה וגבורה בדרך עיקר, ועולה למעלה חצי ת"ת ונצח, ועושה שם למעלה גבורה ובינה, מצד מסכים. באופן, שמחציו ולמעלה כלם חסדים, ומחציו ולמטה כולם גבורות. ונקודת

פרק כ"ב.

(ז) ע"ח שער הכללים פרק י'. ח"ב שער ל"ז שער יעקב ולאח פ"א וב'. שער לאה ורחל פ"ג ד'. שער ההקדמות דף קפ"א. שער הפסוקים פרשת וישלח בפסוק ויאמר לא יעקב וגו'.

ויתגל ה'ארץ, אינה מן הי"ב צירופים, כי אם הוי"ה עצמה, כמו שתדע בע"ה. ^(ח)

אמנם בפסוק זה רמוז השם הראשון של עיקריות כלי ז"א הימניים, והיא נקודת אבא הבאה לז"א ממש בנקודתה. וי"ב צירופים אלו, נרמזים בפסוקים אחרים כמו שקבלנו. וכמו שכתוב בס' הבהיר ^(ט) ובס' סודי רוז, והם קבלה למשה מסיני. אמנם האחרים הנרמזים בפסוקים אחרים, הם החסדים דז"א. והנקודה הראשונה, שהיא טיפה של גבורה הבאה מאימא, וממנה נתפשטו עיקריות כלי ז"א השמאליים, הוא צירוף שנרמזו בס"ת פסוק שיתבאר. והחמשה האחרים הנרמזים בס"ת, הם הה' גבורות. ועוד דע, שבז"א זה עצמו נרמזו ג"כ אותם הי"ב צירופים של אהי"ה, באופן זה ממש. אלא שאלו הי"ב צירופים של הוי"ה הם מצד פני כלי זעיר, ואותה של אהי"ה הם בצד אחר כלי זעיר, שהם כמעט נדבקים, ששה בלאה וששה ברחל. ומלכות שיש לה שם אדנ"י, שכולל כ"ד צירופים, היא נבנית מכח אלו הכ"ד צירופים הנו'. אעפ"י שכל בניינה מהגבורות בלבד, מ"מ כתר שלה הוא מהחסדים. ואעפ"י שאותו הכתר אינו אלא מעט קט משליש אחד של חסד, היינו בדרך עיקר, כי בדרך הארה בנקודה הזאת קטנה דכתר, מאירים בה הי"ב צירופים של הוי"ה שבז"א, ואין צריך לומר הי"ב של אהי"ה, שהם הגבורות, דפשיטא כי מאירים בה ג"כ.

ועתה נבאר ענין קין והבל. וזהו: כבר נודע ^(י) שאדה"ר נרמז בא"א, ולהיות כי א"א עיקרו הוא בינה, דהיינו גבורות, אעפ"י שבא"א הם חסדים גמורים, מ"מ הוא שורש הגבורות שהוא בינה, וכללותו הוא שם אהי"ה, ולזה קדם קין להבל, לפי שא"א הוא שורש הגבורות, ומה שנתן

(ח) כעת לא נודע, וכל דרוש זה קשה להבינו. ש"ש. ועיין חקוני זהר עט מעלות הסולם אות ר"ה מאמר י"ב צרופי הוי"ה.

(ט) סימן צ"ה.

(י) שער הגלגולים הקדמה י"א והקדמה ל"א. ספר הגלגולים

כלום, כי אדרבא נתקלל. ואותם ההוי"ת, היינו הנסתרות שהיו בפניו, יצאו ממנו מכל וכל. שצריך אתה לדעת, שבשעה שהקריב את קרבנו שהיה של פשתן,* ופשתן עולה עשר אלהי"ם. פירוש, שקין לקח האלהי"ם, שהיה כח הדינים כולם, ששם אחוריים של אהי"ה שהם ג"כ אחוריים, שלא האיר לו הקב"ה בהם, ואז נפלו ממנו אותם ההוי"ת הנסתרות שהיו בפניו, וזמ"ש ויפלו פניו.

ואז השיבו האלהי"ם (שם) למה חרה לך, ולמה נפלו פניך הלא אם תטיב שאת. פירוש, אין לך תאומה אחרת, ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ. פירוש, הדינים דבוקים בך, ותבא לחטא גרול יותר מזה, שאליו תשוקתו, שאתה תאב לעשות הרע, אבל אתה תמשול בו בכחך ובתשובתך, וכן במעשיך הטובים. וכשראה קין שלא האיר לו הקב"ה, ואדרבא הוכיחו ואבדו עשתנותיו ומחשבותיו, נתלבש בו יצה"ר ולא משל בו, כמו שאמר לו הקב"ה, ולכן הרג הבל. וכשחטא חטא זה, נפל למטה בארץ נוד, דהיינו ברגלי מלכות המלוכשים בתוך הקליפות. אך להיות שקין חזר בתשובה מעט, כמו שידעת, נתן לו הקב"ה הארת אלו הששה אהי"ה, ר"ל חשבון הששה בלבד, כלומר הוי"ו. זהו מ"ש בזוהר^מ וישם ה' לקין אות, דא ר', ובאורה זו לא נתבטל לגמרי, והיינו שאמר הכתוב (בראשית ד' ה') וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו. ולזה ארז"ל^ג שדורו של קין עמדו ברפיון, עד שבא המבול ושטפם. כלומר, להתבטל לגמרי לא היו יכולין להתבטל,

הגהה

ד'). ואל הבל ואל מנחתו שע"ה, היינו שהאיר לו בש"ע נהדין וכללו מעשר, וכן הבל כלול מעשר, עולה ש"ע, שחזר להיות פרוץ ז"א שלם בן עשר.

הדעת שמחציו ולמעלה, הוא שורש אבא, ונקודת הדעת שלמטה, הוא שורש אימא. הרי לפניך, איך הם השני פרוצים של ישראל ויעקב בקיצור מופלג.

והנה קין הוא כולל הפרצוף של יעקב, והבל כולל כל פרצוף של ישראל,^ל וכשירד הבל שהוא סוד ישראל, היה רבוק בקדקדו ממול ערפו לאה, ובשליש השני דהיינו חג"ת, היתה רבוקה רחל. וכשראה קין שהוא ירד קודם, וראה שלא היה לו כי אם תאומה אחת שהיא נעמה, שהיא מסוד אחוריים, שהם אלו הששה אהי"ה, שהם אחור השש הוי"ות הנסתרים, כי כן נעמה עולה קס"ה, וששה אהיה עם ט"ל, שהוא שם יה"ו מלא באלפין שהוא פרצוף יעקב, זה בפנים שלו שכולל אלו הששה צדופים עולה נעמה, שהיתה רבוקה באחור של קין, זה לצד רגליו שהם נה"י, ולהבל היו דבוקים שתי תאומות, אז קין נתקוטט ואמר, מן הדין רחל היא שלי, שאני חצי ו"א ולמטה, א"כ אתה קח לאה לבדה, ואני רחל, ונעמה זו תהיה בסוד פלגש. אמר לו הבל, אית דין ואית דין, ואית עולם אחרך. כלומר, לא תחשוב שבאו הדברים הללו דרך מקרה, כי אם הקב"ה עשה זה מכח בנין של מעלה, שהוא יותר גבוה מו"א, דהיינו עולם אוהרן שהוא או"א, כי מכח מלכות של אבא באה רחל, ומכח מלכות של אימא באה לאה. ולזה רמו הכתוב באומרו (בראשית ד' ח') ויהי בהיותם בשרה, בכל מקום הוא רומז למלכות, ועל מלכות זה נחלקו. ובמחלוקת זה (שם) נאמר ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו. כלומר, שחשב כי בהריגה זו יורש כל מקום הבל, אבל לא הועיל

* שהוא גרוע מפרי האדמה שאינו נאכל כמו שהוא נולד, והאדם אינו נהנה ממנו כי אם אחר כמה יגיעות. וז"ס הגבורות כולם לא שעה לו הקב"ה, והיה זה לפי שראה בלבו שהיה חומד האדמה, ומלת שע"ה רומז לש"ע נהורין (שם ד')

ל) שער הגלגולים הקרמה ל"ו.

מ) בראשית ב' אות קנ"ח.

נ) מד"ר בראשית פ' כ"ב. שמות פ' ל"א שער הפסוקים

סימן ז' על הפסוק וימת. וביחזקאל סימן כ' בפסוק ויאמר אלי בן אדם עמוד על רגליך. בית שער לכונות מן אות רי"א עד אות רכ"ט.

ושורש הדברים הוא, כי צריך אתה לדעת ששורש נשמת משה, היא הארה מרעת החכמה של אבא, אשר החכמה הזאת ירדה לנצח דאבא, בהודווגו עם אימא. ושורש נשמת אהרן, היתה מחסד של הוד דאבא. וכאשר נודווגו יחד או"א פב"פ, לתת מוחין לזעיר, נכנס נצח דאבא אשר שם נשמת משה בהוד דאימא, והוד אבא אשר שם נשמת אהרן בנצח דאימא. ובוזה יפורש מ"ש (י) אהרן בנצח ומשה בהוד. ובהיות, כי נשמת משה מעולה מאוד, בהיותה מדעת דחכמה דאבא, לכן לא נשארה באימא רק נדבקה ביסוד דאבא, כי יצאה מהוד דאימא אל יסוד דידה, ושם מצאה יסוד דאבא שמלוּבש בתוך יסוד דאימא, ונכנס בתוכו ונדבק בו שם. וכשנתפשט יסוד דאבא בתוך ז"א, כנודע ששליש א' בלבד דיסוד דאבא מכוסה מיסוד דאימא, ושני שלישים אחרים הם מגולים לתוך זעיר, ומשם היתה נשמתו של מרע"ה דבוקה בו. וזמ"ש בווהר משה מלגאו, (ב) היינו מתוך יסוד דאבא שהוא בתוך ז"א, וכשיצא מיסוד דאבא בתוך זעיר, האיר בזעיר כולו בכל עשר ספירותיו.

באופן, כי נשמת מרע"ה, הוא כללות ז"א כולו, שממלא כל מקום החלל שבתוך גוף זעיר, ולזה אמר משה מלגאו. ומ"ש יעקב מלבר, סוד הדבר הוא, כי שורש נשמתו היתה מת"ת דיסוד דאבא, וכבר אמרנו, כי יסוד דאבא נכנס בז"א ומתפשט בו, וכאשר בא אברהם לתקן העולמות, אחר שנתלבן באור כשדים ששחט הקליפות, אז מצא מקום השפע, ובכך ירד הרבה שפע לעולמות, ומרוב השפע נבקע היסוד דאבא כנגד טיבור דז"א, ויצא אז שורש נשמת יעקב מיסוד דאבא, ומרוב אורה בנתה פרצוף שלם מי' ספירות, מטיבור ז"א ולמטה, ואותו הפרצוף ג"כ נקרא יעקב. ואור זה שירד נחלק לשנים, חציו נכנס תוך פנימיות כלי רגליו, שהם חציו ולמטה דזעיר,

מפני הארת הוא"ו, ולכנס בקדושה ולעלות למעלה אי אפשר, לזה עמדו ברפיון כדי שיקבלו ענשם, ובכך באו מי המכול ושטפו אותם.

ודע, כי כשירד קין ונתלש מאותו מקום, ירשה מלכות מקומו, ולקחה הארותיו כולם. כלומר, מה שהיה אפשר להלקח, שהם הששה אהי"ה, והארת הששה הויו"ת שהם הנסתרות. וז"א ירש המקום כולו, וכל פרצופי ישראל ויעקב. ואז כשירש כל הי"ב הויו"ת, נטל הכל שהוא ז"א, כנגד רגל ימינו דא"א, היינו לצד נצח של א"א, היינו מטה כלפי חסד. ונוקביה, שרובה כח הדינים ימיני דאריך, היינו לצד נצח של אריך, ונהנה מאותם האורות, ממקום שהיו שם בתחילה כשלקטו רגלי א"א הללו שברי זו"ן. נמצא א"כ, שז"א כולל כל הנשמות שבסוד הכל, ונוקביה כוללת כל הנשמות שבסוד קין, כי ירשה מקומו כאשר ביארנו. והנה נשמות הכל כלולות מששים רבוא. פנים ואחור, ואחור דאחוריים, וצד ימין וצד שמאל. שמהאחוריים מתפשטים נשמות של שבעים אומות, וכן אותם תאומות של בחינת קין קודם שחטא, שירשה אותם המלכות כנזכר שהם ששים רבוא, מאחוריהם יצאו האומות ופשעי ישראל, ומהאחורים של אחוריים, מתפשטים השדים וגרדיני טהירין וחבילי טריקין ג"כ. ולהיות שאהרן היה מצד קין זה, שהוא במלכות, כמ"ש לקמן בע"ה, לפי זה לא ירדה שכינה שהוא מלכות לישראל כ"א על ידו, עד ששמש הוא במשכן, שהוא כנגד מלכות.

והנה גם הנשמות של קין והכל כנזכר, אעפ"י שאמרנו לך שהאחד הוא מנקודת אבא עם ה' חסדים, ואחד מנקודת אימא עם ה' גבורות כנזכר, דע לך כי לא ידעו של (ו) משה שנקרא הכל, ואהרן שנקרא קין, כי אם ע"י אימא, כשירדה לתת מותין לזעיר, ע"י נ"ה דידה.

(ו) תיבת "של" מיותרת. הו"ח.

(ז) זהו בראשית א' אות קמ"ו. שער הפסוקים פרשת שמות דף קכ"ב ט"א. ע"ח שער הארת המוחין דף ק"כ. שם דף קל"ב ד"ה מ"ק ונבאר.

(פ) זהו בראשית א' מאות קנ"א עד אות קנ"ו. ת"ז תקן י"ג אות מ"ט. תקן ס"ט דף ק"א. ע"ח שער דרושי הצלם דרוש ב' דף כ"ג. שער מ' פ"ו. שער הכללים פ"י. שער רוח הקודש דרוש א' דף י"ב.

אדנ"י. ואלישע תיקן הי"ב צירופי אהי"ה, כדכתיב (מלכים א' י"ט י"ט) והוא בשנים העשר וכו'. כלומר, שהיה מתקן הצירוף של שנים עשר, אז נדבק באלהו. כי אליהו הוא מלכות, היינו יסוד של מלכות, כמו שידעת שהיא ירשה אותם הצירופים של קין. הרי לפניך, איך נמשכו הארת נפשות של קין והבל עד אלישע, בדרך כלל מופלג, ובע"ה נפרט אותו בפרט גדול.

ויהי מקץ ימים ויבא קין

ובזה תבין משנת^(א) אף הוא ראה גולגולת אחת שצפה על פני המים וכו'. סוד הענין הוא, כי כבר ידעת כי קרבן קין היה מצד קץ הימים, ש^(ב) קץ שם לחשך, שמחשיך פניהם של בריות כנודע. וקרבנות של הבל היה מצד קץ הימין כנודע, א"כ מהו שאמר הכתוב והבל הביא גם הוא וגו', היל"ל והבל הביא מבכורות צאנו וכו', למה אמר גם הוא, לרבות מה. אמנם סוד הענין הוא, כי אפילו בקרבנו של הבל היה מעט תערוכות, והתערוכות היא, כי כבר ידעת, כי בא"א יש ש"ע נהורין, וכיון שהקריב הבל קרבנו, כתיב וישע אל הבל ואל מנחתו, ובאותה שעה נסתכל הבל במקום גבוה, באותם ש"ע נהורין, ושם מסך בין אותם ש"ע נהורין שבגלגלת ולמטה. וזהו רמוז במלת ויש"ע ה' אל הבל, ר"ל ו"י ש"ע, ר"ל שנתחייב מיתה, וזהו ו"י ש"ע.

וזה סוד מ"ש התנא, אף הוא ראה גלגולת אחת שצפה על פני המים, הרמוז על הבל, שהציץ באותם ש"ע נהורין שבגלגלת של א"א. וזה סוד מ"ש על דאטפת אטפון, ר"ל, מפני שהיה סיבה ששם מסך מפסיק בין ש"ע נהורין כנו"ל, ונתחייב מיתה, וזהו על דאטפת אטפון. ולזה גם הוא כמו אף הוא, אבל גם הוא, רחמים, אף הוא, דין. שכיון שהציץ, נהפכה ג"ם לא"ף. וידוע הוא ג"כ,

וחציו בנה פרצוף יעקב עתה מחדש מצד חוץ. נמצא א"כ, שהארת שורש נשמת יעקב הנזכר, נחלק בשני מקומות, החלק האחד נכנס בפנימיות רגלי ז"א כנזכר, וחלק השני נשאר מבחוץ דבוק לכלי רגליו, דהיינו פרצוף יעקב. ולזה רמז הכתוב באמרו: יעקב יעקב, שהם שני פרצופים של יעקב, כנזכר. ומ"ש^(ג) פסיק טעמא בגוויהו, הוא רמז לכלי ז"א, המפסיקים בין פנימיותם, שהוא פנימיות הארת יעקב, לחיצוניותם, שהוא פרצף יעקב החיצוני. ולכן הפסק הוא כמין ו', כמו שהרגלים הם כמין ו'.

נתבאר מכל זה שורש נשמת משה ואהרן ע"י אימא, ו^(ד) וחילופיהם באימא, ואז הרעת של ז"א, הולך אח"כ כל טיפה וטיפה למקומה, כנודע שהדעת הוא המחלק.

ונחזור לענין ראשון. כי הי"ב צירופים של הוי"ה שבז"א, נחלקים באופן זה: ג' מהם בגדולה, וג' מהם בנצח, וג' בגבורה, וג' בהוד. וברחל יש בה כ"ד צירופי אדנ"י, ונחלקים בכל ספירותיה, שהם ששה, חג"ת ונה"י. ולכן הנשמות הבאים מאלו המקומות, היינו מוז"ן לאה, שהם הצירופים הללו, כל א' וא' משתדלת לתקן הצירופים הללו. ויש נשמה שמתקנת כולם, כמו נשמתו של מרע"ה, שתיקנה כל הי"ב צירופים, בלוחות שהיה אורכן ששה ועביין ששה, שהם רומזים ליי"ב צירופי הוי"ה הללו. ואהרן ע"ה תיקן ג"כ כולם, בחושן המשפט שהיה נושא על לבו, שהיה בו (שמות כ"ח י') ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית, שרמוזים ליי"ב צירופים של אהי"ה הנו"ל. ויהושע תיקן כל הכ"ד צירופי אדנ"י, ווש"ה (יהושע ח' י"ח) נטה בכידון אשר בידך, פירוש נטה ירך: בכ"ד דו"ן. פירוש, בכ"ד שמות של

(ז) אדרא רבא קל"ח ע"א אות רל"ב. בלק אות נ"ב.

(ק) נ"א צ"ל אבא. ועיין בע"ח הנ"ל.

(ר) אבות פרק ב' מ"ו.

(ש) זהר בראשית ב' אות של"ה.

(ח) עיין ע"ח שער הכללים פ"י.

(א) עיי"ש. שער מאמרי רז"ל דף ל"א ע"ב. שער המצות סוף

פרשת שופטים.

זחילה. ועליהם נאמר (בראשית ו' ד') הנפילים היו בארץ, נפילים ממש, שאין להם חיות עצמי, לפיכך נכבית גחלתם לגמרי מצד תוקף הדין שגבר עליהם, חוץ מאשת נח היא נעמה, דאתבטלת זמן מרובה, כדאמור רבנן^(ז) שכבש הקב"ה מעיינו כמה שנין. ועוד שפירש מאשתו בתיבה אך לא נימוחה, וגם אחרי כן כשחזרו נקודות אלו בבחינת החסד שנשאר בהם, לתת להם חיות וממשות לממלכה, שכולם לא נימוחו ולא נתקיימו לגמרי, אלא נשברו. וסימניך (בראשית ל"ו ל"א) המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ששבירתן היא מיתתן, וכתוב בהו ואלה מוסיף על הראשונים. ומספר המלה^(ח) כמנין מ"ב, שהן ז' שמות מכת הגבורה כנודע, לפיכך לא יכלו לסבול אור החסדים, שהיו אב"א ונשברו.^(ט)

והנה בלע בן בעור הוא כנגד קין, כדכתיב (במדבר כ"ד כ"ב) כי אם יהיה לבער קין (בראשית ד' י"ז), ויהי בונה עיר (שם ל"ו ל"ב) ושם עירו דנהבה, אלא שקראוה עירו של חנוך, בפ"י רש"י ז"ל. יוב"ב עם המלה, בגימטריא חנוך במספר קטן. חוש"ם כנגד עירד. הדר כנגד מחויאל. ושמלה כנגד מתושאל. שאל כנגד למך, והוא אותיות למך. בעל חנן כנגד תבל קין. הדר כנגד נעמה. והנה למך שהוא כנגד היסוד, נטל שני חלקים כנודע,^(י) וכשעלה הניצוץ שלו משנדעך אורו, כיון שנשאר לו מעט ממשות, נכוה חבירו הראשון מפניו, והיא מיתת קין מיד למך, שהוא מלך, ודן את דינו. ומכאן חלה המצוה על שאל שהוא מלך ממש, להחרים את עמלק.^(י) אף הוא

(ז) עיין ע"ח שער שבירת הכלים פ"א וב'. שער כ"ה פ"ב דרוש חו"ג. מבו"ש ש"ב ח"ב פ"ד ופ"ו ו"ז. ע"ח עם פמ"ס ענף כ"ב וכ"ג. ותע"ס חלק ז' מאות ל"ט עד אות מ"ט. עולת חמיד ענין התפילין דף ק"ה ט"א.
(ח) עיין ע"ח שער דרושי נקודות פ"ד דף קי"ג ד"ה דע, עד סוף פ"ה. מבו"ש פ"ח דף כ"ו.
(ט) שער הגלגולים הקדמה ל"ג, שער הפסוקים בפסוק וירא את הקני.

כי הבל הוא מש"ה, כנודע: מש"ה ש"ת הב"ל, ולזה משה בשעה שנתנה אותו אמו בתיבה, והשליכה אותו ביאור והיה צף על פני המים, זהו על דאטפת אטפוף. וסוף מטיפיך יטופון: הם המצריים, שהיו סיבה שהשליכה אותו אמו ביאור, ולזה ג"כ המצריים צפו על פני המים, שנאמר (שמות ט"ו ד') מרכבות פרעה וחילו ירה בים. ואימתי תיקן הבל מה שעיוות, במה שהציץ קודם תיקן בסנה,^(ב) בסוד (שם ג' ו') ויסתר משה פניו, כי ירא מהביט אל האלהים, ודי בזה. ע"כ מצאתי.

ויחי אדם ק"ל שנה ויולד כדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת

ארז"ל^(א) שת, שממנו הושתת העולם, וזה נרמז במלת בר"א ש"ת. והוא ביו"ד, וע"י מרע"ה נתקן וניתנו על ידו הלוחות, שרחבן ששה טפחים, שהם ש"ת ויו"ד של עשרת הדברות. ומה שהיה שת קודם, עכשיו נעשה ש"ת. אמנם כשנשתברו הלוחות, פרח היו"ד וחזר להיות שת כמתחילה, כי עם היו"ד היה בהם חרות מהכל, וכשנשתברו פרח היו"ד כאמור. ונאמר לו (שמות ל"ד א') פסל לך משלך וכו', מקרקע אהלו, וחזר ונקנסה מיתה על ישראל, וניתנה התורה במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא, מלובשת בכמה מיני לבושים, ופירושים מצד מטטרו"ן, והבן.^(ב)

ויחי שת חמש שנים

דע, כי שבעה דורות מקין עד למך ובניו, אינון תובל קין ונעמה, הם ז' מלכים שנימוחו לגמרי ועמדו ברפיון, והם ניצוצין ראידעכו

(ב) עיין שער הפסוקים פרשת לך בנסוק ויאמר אברם. ועיין ת"ז תקון ס"ט דף ק"ב. ע"ח שער הכללים סוף פרק י'. שער ההקדמות דף קפ"ג ד"ה והנה ה' בח"י יש למשה.
(ג) ת"ז תקון ס"ט ק"י ע"ב. ובריש תקן ע'. זהו בראשית נ"ו, שעה"פ כ"ד דף כ'.
(ד) שער הפסוקים כי תשא בפסוק ויחל משה.
(ה) בראשית רבה פרשה כ"ו.
(ו) ע"ח שער שבירת הכלים פ"ב דף קכ"ג. שער ההקדמות דף צ"ה ד"ה וכוה.

המית תובל קין, שהיה חרש כלי זיין, לא נהרג ולא נחנק, אלא דחקו בין שתי ידיו, ה' חסדים וה' גבורות, שהגביר את הגבורות. על שם (שמואל א' ב' ל"א) כל הימים אשר בן ישי חי וכו', אעפ"י כן אף הוא נמות, וכשחזרו למלוך ומיתו, היתה להם אח"כ תחיית המתים בפרצוף אחר, דוגמא דזעיר בעליונים ויעקב בתחתונים. וממנו אח"כ נתפשטו לששים רבוא נצוצות, והרמו במושעי ישראל המתים שהחיה יחזקאל, דכתיב בהו ברישא (יחזקאל ל"ז ז') ותקרבו עצמות עצם אל עצמו, ואח"כ (שם י') חיל גדול מאד מאד. והבן כי תולדות קין קדמו ללידת שת, כדכתיב (בראשית ל"ו ל"א) לפני מלך מלך לבני ישראל. וטעם שת, כי שת שהוא זעיר, ואבן שתיה עמו, הרי שבע נקודות לכללות התיקון. העתקתי מכ"י הרב ז"ל.

ויחי חנוך חמש וששים שנה וכו' ויתהלך חנוך את האלהים וכו'

דע כי אדם הראשון היה לו זיהרא עילאה, בסוד כתנות אור, כנוצר בזוהר פ' בראשית (כ"ב בראשית ג' ז') ותפקחנה עיני שניהם דף ל"ו ריש ע"ב, וכיון שחטא נסתלקה ממנו, והיתה יושבת בין החומות של ג"ע שלש מאות שנה, עד שבא חנוך באותם השלש מאות שנה, הנו' בפסוק ויתהלך חנוך את האלהים אחרי הולידו את מתושלח שלש מאות שנה ויולד בנים ובנות, ובאותם שלש מאות שנה בירר שם אלהים שעולה מספרו ש', כוה: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שעולה בגי' ש'. וכיון שנחברר ונודרך שם אלהים על ידו באותם השלש מאות שנה, אז מצאה הזיהרא של אדה"ר מקום לנוח בו. לפי שידוע הוא, שכיון שחטא אדה"ר היה שפגם במדת מלכות, הנקרא אלהים, וחנוך בא ותיקן מה שעוות אדה"ר, ולזה לקח הזיהרא.

וכשנלקח היה שס"ה שנה, הם כנגד שס"ה ימות השנה, שהם כנגד ימות החמה שהם שס"ה, והם דינין, ובא ותיקן אותם, ואח"כ נלקח. וידוע הוא כי השמש הוא נרתק החמה, ועוד שהשמש אינה עצמות השם שלה, אלא האור המתפשט בעולם נקרא שמש, והעצמות שלה נק' חמה, ולזה ארו"ל (לעת"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה וכו', א"כ הנרתק הוא השמש, ושם"ש הוא בגימטריא ב"פ ש"ך דינין כנודע, וחנוך בא ותיקן אותם הדינין שהם כמנין תמ"ר ג"כ, והמלכות נק' תמ"ר, שנא' (שה"ש ז' ח') זאת קומתך דמתה לתמר, א"כ נמצא, שחנוך תיקן בשס"ה שנים שהיה בעה"ז שס"ה ימות החמה שהם דינין, וש"ך ש"ך, שהם כמנין שמ"ש ומנין תמ"ר. ותיקן ג"כ שם אלהים שבמלכות שעולה ש', כנו"ל. ומ"ש חז"ל (חנוך תופר מנעלים היה, ר"ל, היה תופר הנרתק של החמה שהוא השמש, ר"ל היה קושר הדינין וכובש אותם וממתקם, ומפני זה זכה ולקח הזיהרא של אדה"ר, ולקח אותו אלהים, והבן זה.

סוד זיהרא עילאה שהיתה לאדה"ר. דע, כי הנה אדה"ר קודם שחטא היה לו זיהרא עילאה, בסוד נר"ן מבי"ע, ועליהם נר"ן מעולם האצילות, מן מלכות ת"ת בינה. ואלו הג' נקראים זיהרא עילאה, שהם מעולם האצילות. אמנם בעת שחטא עדיין לא היה נולד קין, כנודע מהזוהר, (ו) ואז נסתלק ממנו נר"ן של עולם האצילות, הנקרא זיהרא עילאה. והנה חנוך זכה ונטל סוד הנשמה דזיהרא עילאה דאצילות, ולכן היה מלאך בשמים, שהוא מטטרון שר הפנים. ואלהו ז"ל שהוא פינחס, זכה ונטל סוד הרוח דזיהרא עילאה דאצילות, ולכן זכה ג"כ להיות מלאך כמו חנוך, ולא מת והוא חי וקיים. והנפש דזיהרא עילאה

(ל) מובא במדרש תלפיות ערך חנוך מספר עשרה מאמרות.
(מ) אות תנ"ר תנ"ה. ובדפוס ל"ו ע"ב. ועיין שער הגלגולים ריש הקדמה ל"ג.

(י) וכסולם אות תנ"א. ועיין שער הגלגולים הקדמה כ"ט ו'.
שער הכונות ח"ב דרושי ר"ה דרוש א'. שער ההקדמות דף ת"י ד"ה ולפי שחטא.
(כ) נדרים ח'.

חמשים שרשים. וכן הענין עד כמה מדריגות, כמ"ש בע"ה.

וראוי לך לדעת, כי כל שורש אחד משרשי הנשמות יש בה פרצוף שלם בכל איבריו, ואמנם יש בכל שורש ושורש רמ"ח אברים ושס"ה גידים, שאלו הם בנין הנשמה בכללות שרשה, ואמנם הם תרי"ג ניצוצות, וכולם הם תלמידי חכמים. ויש אח"כ כמה וכמה שהם עמי הארץ, דוגמת האילן המוציא פירות, וסביבותיו כמה עצים וענפים. ואפשר, כי לפעמים שימצאו בזמן אחד או בדור אחד, ה' או עשרה ניצוצות משורש אחד יחד. כי הלא אפשר כשיבא ניצוץ אחד כמו עין, אפשר שג"כ יבוא ניצוץ עין שני, או כשיבא פרק אצבע אחד, שיבאו כל ראשי פרקים של ה' אצבעות, וכן הענין בגידים הסמוכים זה לזה. ולכן אין תימה אם רמי בר חמא ורב דימי מנהרדעא ואב"י, שימצאו בדור אחד. גם לפעמים אפשר משום טעם אחר, והוא, כי הלא כשגלתה השכינה גלו כל נשמות הצדיקים בקליפות, וכפי הזמן וכפי המעשים טובים או מצות שעושה צדיק אחד מן השורש ההוא, אפשר שיעלה וימשיך ניצוץ אחד או שנים או שלשה ניצוצות מן הקליפות. ואעפ"י שלא יהיו שוים הניצוצות וסמוכים זה לזה, בצירור צורת פרצוף שורש הנשמה ההיא, כי הכל כפי המצות שיעשה צדיק אחד משורש הנשמה ההיא, ודי בזה.

ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו

הטעם שלקח הקב"ה חנוך בגוף ונפש למעלה, שאמר את זה ראיתי צדיק לפני. לפי שלא יש זווג למעלה כי אם ע"י מעשה התחתונים, וכשאינ מעשה בתחתונים אז הזווג נעשה ע"י חנוך שהוא מן התחתונים. וא"ת למה לא זכו האבות לזה, ויש לומר כי נפש חנוך היה נפשו של אדה"ר, (ז) אשר ירשה חנוך, ובהיותה מזיהרא עילאה, זכה לעלות למעלה בגוף ונפש מה שלא זכו האבות. וכזה יובן,

(פ) שער הפסוקים סימן ד' דף כ"ג ט"א ד"ה ונבאר עתה.
(צ) עיין שער הגלגולים כ"ט ול"ג. ובהו"מ שם.

דאצילות, נטלוה קין והבל, כדי לתקן איזה דבר מהפגם אחר שנתערב טוב ברע.

דע, כי הנשמה הזו של האצילות, נקראת שרו של עולם, שהוא מטטרון כנודע, כי היא נמשכת מן האצילות עצמו, והיא שולטת על כל העולמות כולם. וכבר ידעת מתוספתא דריש פ' נח דף ס"א ע"א, (י) כי כל צדיק וצדיק יש לו ב' נשמות, חד לתתא וחד לעילא, וז"ס אברהם, אברהם. וזכה לא יקשה לך, כשהיה חנוך למטה בארץ מי היה שר העולם למעלה בעולם העליון, ודוק ותשכח. ובס' ההקדמות (י) אמר אעפ"י שנטלה ממנו הזיהרא עילאה, נשאר בו נפש דאצילות. ומזה הדרוש שאכתוב לפניך יובנו הדברים היטב. נמצינו למדים, כי חנוך זכה ולקח רוחניות של המלבוש של אדה"ר, שהוא כתנות אור ופנימיות שהוא הנשמה של אצילות של אדה"ר.

סוד שרשי הנשמות. (י) כבר ידעת, כי יש נפש בעשיה, ורוח ביצירה, ונשמה בבריאה, ונפש במלכות דאצילות, ורוח בז"א דאצילות, ונשמה בכינה דאצילות, וחיה בחכמה דאצילות, ויחידה בא"א דאצילות. ואין לך שום שורש שאין לו חלק בכל החלקים הנזכר, רק כי מציאות השרשים נחלקים לחמשה שרשים, והם: א"א או"א וזו"ן. ואלו היו תחילת העולם זיהרא עילאה דאדה"ר, שלקח חנוך ואליהו ז"ל וקין והבל כנו"ל, והם סוד א"א. ואדה"ר הוא אבא, (י) וחיה אימא, וקין מלכות, והבל ז"א. ומן הראוי היה שיקדים הבל לקין, לפי שהבל הוא סוד ז"א, אבל כשחטא אדה"ר ועירב טוב ברע, יצא קין תחילה שלא כסדר. וכל העולם הם מושרשים באלו הה' שרשים, כי הם ה' מציאות שבאצילות, אך שאר בחינות כ"ע, גם יש בכל אחד מהם סוד ה' שרשים אלו, ואלו דבי"ע טפלים לאלו דאצילות ונכללים אחריהם. ואמנם כל אחד מאלו הה' שרשים נחלק לעשרה-עשרה, שהם חמשים

(י) ובסולם אות ח'.

(ס) עיין שער הגלגולים הקדמה כ"ט דף פ' ד"ה מדרגה ב'.

(ע) שם הקדמה ל"ג, ל"ה.

למה לא נגזרה מיתה עליו כמו שנגזרה לאדה"ר ועל כל העולם, אבל הכוונה, בהיות שנפשו היתה נפש אדה"ר חשובה וחצובה מתחת כסא הכבוד, לזה לא נגזרה עליו מיתה, ולא טעם טעם מיתה כלל.

סימן ו'

ונח מצא חן בעיני ה'

ענין החן הזה, התפשטות החסדים בג' מקומות בדעת ובת"ת וביסוד. ואלו הם ג' אלפי"ן שבשם מ"ה, שהוא העין כנו', ואחד הוא בחי' אור. ולזה בשם ס"ג דאימא אלף בין שני ווי"ן, לרמוז החסדים שבבטנה. ומשם מתפשטין לג' אלפי"ן שבזעיר, בדעת ובת"ת וביסוד כנו'. או באופן אחר הג' אלפי"ן, אחד כשהחסדים ביסוד אימא, ואחד כשמתפשטים בזעיר מהלך ת"ק שנה, ומתקבצים ביסוד. ובוה תבין סוד ג' ספרים שעשה שלמה הע"ה. ^ק שיר השירים בחסד, קהלת בגבורה, משלי בת"ת. ולהיות שהשני החסדים בחו"ג מכוסים, ומת"ת ולמטה מתגלים בז"א, (מ"א ה' י"ב) וידבר שלשת אלפים משל, כנגד הג' אלפי"ן. ג' חסדים המגולים, משלי שהוא ת"ת, שהיא משל, שמשם הם מתגלים.

ונח מצא חן בעיני ה'

צריך לדעת ^ל למה מכנה הכתוב מציאות החן בעינים, ולא באוזן ולא בשאר איברים, ומהוא ענין מציאות החן הזה. אמנם דע, כי עי"ן עולה ק"ל, והוא שם הוי"ה מלא, פשוט כפול משולש מרובע, עולה ק"ל, וזהו בחינת העין העליון. ולפי שבוה העין יש עבים, וזש"ה (איוב כ"ב י"ד) עבים סתר לו ולא יראה, ולחקן ראיית העין צריך להסיר הע"ב מהק"ל, והע"ב הזה הוא ד' אותיות הוי"ה, ^ש פשוט כפול משולש מרובע, ונשאר המלוי מריבוע שעולה ח"ן. וזמ"ש ונח מצא ח"ן.

מצא עולה ק"ל, מצא בו החן שהוא המלוי כמו שבארנו. וזהו בעיני ה', וזה בעינים, כמו שביארנו. וכן מצינו החן הזה מכונה ליוסף, שנאמר (בראשית ט"ל) ויתן חנו, (שם ט"ל כ"ב) וימצא יוסף חן. פי', כי יוסף הוא ביסוד, והזווג תלוי בעינים, שאחז"ל ^ט נוטלת מאור עיניו של אדם, ולזה יוסף שהוא המזווג, צריך לקחת החן הזה שהוא האור מעינים, ונח שהוא ביסוד ג"כ, מצא חן בעינים, ולקח אותו האור לזווגו. הרי מצינו החן שהוא בעינים, ושהוא ראוי לנח. ופירוש החן הזה הוא, כי במלוי שם הוי"ה דמ"ה יש בו ג' אלפי"ן, והא' היא בחינת אור, והיא בחינת הה' חסדים, והם ג' אלפי"ן שמתפשטים החסדים בג' מקומות: בראש ובגוף וביסוד, ולזה בשם ס"ג שבאימא האלף בין שני ווי"ן, שהם החסדים שבבניה, ומשם מתפשטים לג' אלפי"ן שבז"א, שהם בדעת ובת"ת וביסוד. או הם בחינתם כשהם באימא ביסוד שלה, ובזעיר שהוא מהלך עץ החיים ת"ק שנה, וחוזרים ומתקבצים ביסוד. וזש"ה (מ"א ה' י"ב) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו, (א"ה מס' שלפני היה כתיב שירה בה', ואני תקנתיו שירו בו', כי כן הוא בפסוק, ומ"ש לקמן שירו שיר ה' שהם החסדים וכו', נ"ל שדורש תיבת חמשה שבפסוק וא"ש את"ם והי"ב) חמשה ואלף וכו'.

ופירוש הענין, כי שלמה עשה ג' ספרים: שיר השירים בחסד, קהלת בגבורה, משלי בת"ת. ואלו החסדים כשמתפשטים בחו"ג הם מכוסים, ומת"ת ולמטה הם מתגלים. ומשל הוא משלי שהוא ת"ת שמשם מתגלים, ויהי שירו, פי': שיר — ה', שהם החסדים, כשהם בשיר שהוא החסד, שם הם חמשה. והוא יומא דכלהו יומי, ושם כולם מקובצים, ומשם מתפשטים. ולכן נקראים חמשה ואלף, כשמתקבצים ביסוד ונעשים כולם בחינה

(ש) עיין לקמן בפסוק וילד נח שלושה בנים. ובליקוטי תורה ושער הפסוקים אותו פסוק.
(ח) רמב"ם הלכות דעות ועיין שער מאמרו"ל מאמר הפסיעות מ"ט ט"ב.

(ק) פרשת בא אות קמ"ב דפו"י ל"ט ע"א. ועיין זהר פרשת תרומה אות של"ט מאמר שיר השירים אשר לשלמה. ופרשת אחרי אות קמ"א.
(ר) להלן בפסוק וילד נח שלושה בנים.

והגבורות שמתאחדים ומתמתקים. הד' היא השני גבורות המתאחדים, ואלו הם השלשה בנים שהוליד נח היה ראוי שיוולד בן רביעי, שהם השני גבורות, אלא שעמד חם וסרסו. והטעם שסירסו, הוא לפי שאלו השני גבורות הם בלי מתוק, ואם היה מוליד אותו גם היה ממתקו בהכרת, ולמתקו היה צריך לקחת הארה מהחסדים המגולים משלשתם, וחם ראה שהיא בגבורה, וחסד המתפשט בו הוא גבורה, וההארה שלו מועטת, ואם יקחו ממנו הארה ישאר בלי מתוק, לזה עמד וסרסו, ולזה נח קלל בן הרביעי שהוא כנען. ולפי שחם הוליד למטה, לזה היה כנען שהוא הרביעי כולו קליפה, ולזה אמר (בראשית ט' כ"ה) עבד עבדים וכו'. ואלו הג' בנים שהוליד נח שהם 'שם' יפת 'חם', ר"ת שי"ח. שיפת הוא הגדול, אלא שבעבור גדולת שם אנו מקדימין אותו. או יהיה פי' שי"ח: הש' היא ג' ווי"ן, שהם שלשה אבות, וח"י עולה ג' ויין, נה"י המתפשטים, ואלו מאירים בארץ כדי להוציא התולדות למטה. וזש"ה (בראשית ב' ה') וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, שלא ירדו הו"ק לארץ, ולא היה בה כח להוליד העולמות כולם ב"ע. ואלו הג' הם ג' גוונים הקשת, שהקשת הוא היסוד, והג' גוונים הם אלו. ואלו הם הג' חצים שזרק יהונתן לדוד, כי יהונתן הוא ביסוד דוד במלכות, וזש"ה (ש"ב א' כ"ב) נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים, וזרק לו אלו הג' חסדים בסוד שכבת זרע היורה כחץ.

וז"ש (ש"א כ' כ') שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה, שתשמרם לי. והיה ע"י הנער, לפי שדוד היה כנער, שלא עלה באצילות עד שעמד בחברון שבע שנים, והג' אלו מתקבצים ביסוד של הנקבה, שהוא בנימין. וזש"ה (בראשית ל"ה ט') ותלד רחל ותקש בלדתה, שהוא הקשת הזה, ולפיכך כשנולד בנימין מתה, שיצא כל האור הזה ממנה. וזש"ה (שם ל"ה י"ז) ויהי בצאת

ושם הלשון: וחם סרסו, שירא שיהיה לו גרעון מהחסד שלו בגבורה, כי למתקם צריך הארה מהמגולים, וישאר הוא בלי מיתוק וכו' עי"ש.

אחת. וזהו ואלף, שנכללים כולם באלף אחד וזהו שיר השירים אשר לשלמה: שיר חד, השירים תרין, הא תלת, אשר ארבע, לשלמה חמש, הא חמש חסדים, ושלמה הוא מלך שהשלום שלו, שהוא היסוד. ופי' השם של שלמה הוא, הה' הם חמשה חסדים שמתקבצים בו, ואף אם לוקח חמש אינם מאירים כי אם שלש, כי השנים הם מכוסים. וזהו מש"ל של שלמה, שהם הג' המאירים בו, והם: המ' בחסד שהיא המים, והש' בגבורה שהיא אש, והל' בת"ת, הקוץ העליון של הל' רמוז באימא, שהוא מגדל הפורח באויר. וכל זה כשאין שם זווג, אבל כשיש שם זווג, לוקח כל החמש של אבא בגילוי, והבחינה כוללת. וזהו ויהי שירו חמשה, שהם החמשה חסדים, ואלף היא הבחינה הכוללת, וזהו ונח מצא חן. ולקח אלו החסדים שהוא המלוי של השם, וכשהוא מרוב"ע עולה ח"ן. ובזה יולד נח, הוציא תולדות בעולם, ומה הם התולדות, שם וחם ויפת. ופירושו, כי הה' גבורות יורדים ליסוד, ומתמתקים עם החסדים היורדים שם ג"כ, והמתמתקים אינם אלא שלשה, שהם המגולים, ולזה אינם מתמתקים כי אם הג' גבורות, כי שתיים המכוסים אינם מתמתקים. נמצא שיש ביסוד ב' גבורות בלי מתוק, ואלו הב' גבורות מתקבצות ונעשית א'.

וזמש"ה (בראשית כ"ה י"ט) ויהי יצחק בן ארבעים שנה, שהם הג' גבורות המתמתקים עם הג' חסדים המגולים, ונעשות א א א, כל אחת כלולה מעשר הם שלשים. והב' גבורות נעשים כל א' כלולה מעשרה הם עשר, הרי ארבעים. ולזה כשהיה יצחק בן ארבעים שנה אז היה ראוי לזווג, ורבקה היתה בת שלש שנה, לפי שאינה ראויה לזיווג עד שתעלה בנה"י שלו, ואז נזדווגו שניהם. וזמ"ש רז"ל ב' כנגד ארבעה בנים דברה תורה, ההוי"ה של ב"ן כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, עולה ב"ן. והיא כפולה לשני היוו"ת, והם החסדים

(א) עיין ליקוטי תורה פסוק זה.

(ב) עיין שער הכוונות ענין הפסח דרוש ר' דף קס"א ט"ב.
(ג) להלן בפסוק ויולד נח. ובליקוטי תורה בפסוק ויולד נח.

משליכים ביאור במצרים, שהוא כנגד דור המבול. וזש"ה (שם י"ד כ"ט) והמים להם חומה, חמ"ה כתיב, שאלו היו מדור המבול ועדיין הם עובדי ע"ז, ולזה רצו המים לשטפם. ומהם שמו בחומר במקום הלבנים, כנגד דור הפלגה, שנאמר בהם (בראשית י"א ד) ותהי להם הלבנים וכו'. ובתיבת נח לא היה כי אם זפת לבד, על דור המבול שהיה בו. ולפי שנח לא התפלל על בני דורו ופגם בזה, לזה כשבא משה מסר עצמו עליהם, ואמר (שמות ל"ב ל"ב) ואם אין מחני נא וכו'.

נפשה כי מתה, שיצא הנפש הזה ממנה ולפיכך מתה. וזהו שנא' בחנה (ש"א א' ט"ו) כי אשה קשת רוח אנכי, שהיא הבחינה הזאת. והחסדים האלו הם מצוירים באלף, לפי שהם ה' חסדים, הנצח מתעלם בחסד וההוד בגבורה, נשארה החג"ת, והוא האל"ף בעצמה, השני יודין הם חו"ג, והוא"ו שבאמצע כזה א, היא הת"ת. ולזה הוא"ו^(ד) היא עקומה לפי שיהיו אלו הב' יודין זה כנגד זה, שאם היתה הוא"ו ישרה כזה ה, היו היודין"ן זה למטה מזה.

גם מצינו שמשה לקח עצמות יוסף עמו, לפי שיוסף הוא יסוד של זעיר, והוא לבוש ליסוד של אבא, ומשה הוא יסוד של אבא כמו שביארנו, לפיכך לקח עצמות יוסף עמו. וזהו מ"ש רז"ל^(א) משה ויוסף כחדא הוו אזלי, שמשה הוא יסוד של אבא ומגיע עד תשולם היסוד של ז"א, ויוסף הוא יסוד של זעיר מלביש ליסוד של אבא, ולזה הם כחדא הוו אזלי. ודע, כי מ"ש בתחילת הדרוש שם הוי"ה פשוט כפול משולש מרובע עול' ק"ל, דע, כי שם יהו"ה במלוי אלפין כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוא שם מ"ה. והאחוריים שלו, כזה: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, * ז"ש פשוט כפול משולש מרובע. ומ"ש ונשאר המלוי מרובע שעולה ח"ן, ירצה כי מלוי של האחוריים, כזה: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וז"ס ונח מצא ח"ן, ר"ל מצא הח"ן במילוי האחוריים של מ"ה, העולה ק"ל, שהוא עי"ן. והבן זה הטיב.

וזש"ה (בראשית כ"ג א') ויהיו חיי שרה, שהם חמשה חסדים כמו שבארנו. ונכללים ומצוירים באלף, ונח הוא היסוד המקבל כולם, והוא היסוד של אבא, כי היסוד של אבא יורד עד סוף היסוד של ז"א שהוא מלוכש בתוכו, והו' נקרא (שה"ש ד' ט"ו) מעין גנים, לפי שהוא משקה לשני גנים, לגן העליונה שהיא אימא, ומשתלשל ונכנס בתוך היסוד של ז"א, ומשק' לגן התחתונה. ונח הוא הבחינה הזאת, שהוא היסוד של אבא הנכנס בתוך היסוד של ז"א, ולזה נק' נח לשון מנוחה. וזו היא בחי' מרע"ה, כי משה ע"ה הוא בחינת היסוד של אבא^(ב) מראשו ועד סופו, ונח נתעלה ביסוד הזה בבחינתו למטה, ולזה נכנסו שניהם בתיבה. ובתיבת משה נאמר (שמות ב' ג') ותחמרה בחמר ובזפת, ובתיבת נח לא היה^(ג) זפת, לפי שמשה בא לתקן שני פגימות, של דור הפלגה ושל דור המבול. של דור המבול היה זפת, ושל דור הפלגה היה חומר שהם הלבנים, ולזה היו בהם שמהם היו

הגהה

יה"ו, מרובע ודא יהו"ה, ועי' בפירוש שבסוף התיקונים דף ק"ן ב'.

נח ד"ה דע, וט"ס נפל כאן ועיין לקמן בסמוך וכתב מפורש כי אם זפת, ופשוט. הו"ח.
(ז) בראשית א' אות קמ"ח ובדפו"י דף כ"א ע"ב. ליקוטי תורה בפסוק אלה תולדות נח.

* א"ה: עי' בתקונין תי' כ"א דף נ"א ב', שו' ט', פשוט ודא י', כפול ודא י"ה, משולש ודא

(ד) עיין תע"ס חלק ו' תשובה א'. ע"ח ח"ב שער השמות דף של"א.
(ה) שער הכללים פרק י'.
(ו) ג"ל שכן צ"ל כי אם זפת, ועיין לקמן פ' נח בפסוק ויולד

פרשת נח

אלה תולדות נח ויולד נח שלשה בנים

ראוי להבין למה הוצרך הקב"ה להציל נח ע"י תיבה, גם להבין למה מהטהורים היו ז' ז', ומהטמאים שנים שנים, ומי היה דור המבול ודור הפלגה. אמנם דע, כי אדה"ר קודם שחטא לא היה חומרי, שהלבוש שלו היה אור, והוא היה כולל כל העולמות. הראש שלו באצילות, ואמצעיתו בכריאה, והאחרונות שבו ביצירה, ועטרה שלו בעשיה, וכל הנשמות היו כלולים בו. וכשחטא נתמעטה קומתו ונעשה חומרי, ופגם כל הנשמות. והיו בו ג"כ נשמות מא"א, וכשחטא עלו אלו הנשמות למעלה, אמנם שאר הנשמות נתקנו אח"כ, כמו שנבאר ב"ה. ואלו הנשמות יצאו בסוד קרי, שהיה מוליד רוחין.^(ח) והענין כי בטיפת הקרי מתעברת השידה ממנו, והנשמה ההיא תבא בגלגולים אח"כ, וצריכה תיקון. גם נפגמו נשמות שהם שורש עצמותו, ואלו נתקנו בקין והבל, הבל מצד החכמה וקין מצד הבינה. וכל שמתפשטת מצד בינה ולמטה נעשה קליפות, אמנם חכמה, אפי' הגבורות שיוורדים של חכמה, כשמתפשטים אינם נעשים קליפות, אמנם הם חיותם. וכשבא קין לתקן אדרבא קלקל, וגם הבל קלקל.^(ט) וז"ס (בראשית ד' ד') והבל הביא גם הוא, ר"ל חטא, עד שבא משה ותיקן ה' של הבל ושי' של שת, ואלו הם הנשמות שיצאו ממנו מהם נתקנו בגרים.

והענין שמלבוש אדה"ר היה אותו האור שהוא בחינת נפש, והוא כמו קליפה הרביעית הדבוקה עם הקדושה הנק' נוגה, שהיא חציה מהקדושה וחציה מהקליפה, וכשגוברת הקליפה נעשית כולה

חצונים. ובקדושה להיפך, ואונקלוס הגר היתה נשמתו מן הקליפה הזאת. וז"ס שנים מקרא ואחד תרגום.^(ז) ואחר חצות, שאז ממשלת נוגה סותם האור הקדושה, וזה חטא אדה"ר גרם שנתפתח מסך זה, ונהנו משם החיצונים מאור הקדושה. וז"ש ז"ל^(ח) חנוך תופר מנעלים היה, שסתם מה שפתח אדה"ר וכיסה האור של הכריאה, אמנם ביצירה נאמר בו (שם כ"ז ח') וישקף אבימלך בעד החלון, והוא^(ז) עשה זווג בעשיה, ושם אין זיווג שהם נשים מסוללות^(ז) ולפיכך קנאת הנחש היתה שהוא בעשיה. ואדה"ר חטא בג' דברים^(ז) ע"ז ג"ע ש"ד. ש"ד. אותם הנשמות שיצאו דרך קרי, ע"ז, גרם ניצוצי הקדושה נתדבקו בחיצונים, ואותם הנשמות שיצאו בקרי באו בדור המבול וקלקלו יותר, עד שהוצרך למי המבול שיאבדו כל אותם הגופים, והארץ נימוחה ג' טפחים של מחרישה, ר"ל למעלה במלכות הנקרא ארץ, נמוחו אותם ג' טפחים של מחרישה שהיה מחריש שם, ולא היה מקום זיווג. ונח הוא היסוד, ושם וחם ויפת נגד חב"ד,^(ט) והם יצאו דרך היסוד ונתקנו, לפי שהיו ממקום גבוה, והוצרך האור להתעלם. ונח כשלא היה לו מוחין להזדווג, היה כמו מת, ונגזו תוך המלכות שהיא התיבה, כדי שלא יהנו החיצונים ממנו, אמנם נאסר בזווג, לפי שלא היה זווג למעלה, שנימוחו ג' טפחים, ושם וחם ויפת היו בחינת המוחין, ויצאו דרך היסוד כדי לתקן.

והענין, כי שורש המוחין הם יה"ו, ויצאו דרך היסוד לתקן, ששם הוי"ה מתלבש באהי"ה, ויה"ו

(מ) יבמות ע"ו.

(נ) עיין זהר הסולם בראשית א' מאות רס"ה מאמר ע"ז ש"ד ג"ע.

(ס) ולעיל פ' בראשית בפסוק ונח מצא חן כתב שהם בחג"ת שכגבורה המתמתקים ע"י ג' תנ"ה של החסידים. הו"ת. ועיין שער הפסוקים סימן ב' בפסוק וכל שיח השדה עש"ה.

(ח) בראשית א' אות תנ"ו. ועיין שער הכונות ענין פסח דרוש א'. שער הפסוקים ריש פרשת שמות.

(ט) עיין ע"ח שער הכללים פ"י. שער הפסוקים בפסוק ולשת. י' מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ג.

(כ) מדרש תלפיות ערך חנוך.

(ל) צ"ל יצחק עשה זווג בעשיה. הו"ת.

וכשמגלה סוד לרשעים, גורם ליסוד, שהוא זאת הוא"ו, שתשיע לחיצונים. וזהו סוד אחר, כי סוד עולה ע' שהם ע' שרים, וכשאתה מגלה סוד לרשעים, גורם ליסוד שישפיע בסוד הע', ומתגברים על המלכות, והקב"ה עשה שיהיו כולם כפופים למלכות חלק ישראל, והוא עושה להפך, שנותן גבורה לחיצונים עליהם. וזהו ⁽¹⁾ נכנס יין יצא סוד, יין הם השרים שהם היין המשכר, כשנכנס זה היין לקבל מן היסוד, יצא סוד המלכות, שהיא סוד מן יסוד, וכשארם מגלה סוד למי שאינו ראוי, גורם שהם מקבלים מן היסוד, ומתחממים ממנו ועושים פירות שה"ס ק"ר. והענין שארז"ל ⁽²⁾ שסרס הזכר, והיסוד שלהם אינו מתחבר עם נ"ה שלהם כמו הקדושה, כי נה"י של קדושה כולם יחד, ורומז לאות ש, והם בהיותם נפרדים הם אותיות ק"ר, ואז נק' שק"ר. וזהו ⁽³⁾ השקר אין לו רגלים וקיום, כי אם בהתחבר בו דברים של אמת.

והענין, כשהם מקבלים מאותה הוא"ו שבתוך הה', אז נתפשטה הוא"ו שבתוך הה' ונעשית ק'. שהיתה ה', ד' היתה ה' מן ה' שמתפשטת בבריאה, כשהם מקבלים, ⁽⁴⁾ ומאותה ה' שבתוך ה' נתפשטה ק'. וגם ד' של ה' יש לה יו"ד מאחור, והיא הציר שהדלת סובב בה, וכשתסיר אותו ציר י' אז יפול הדלת. והענין, כי י' היא מחכמה, ומתפשטת בז"א ובמלכות, והיא מחברם, ואז נקראים אחד: א"ח ד', א"ח ז"א, ד' מלכות. וגם כי ז"א פרצוף בפני עצמו, וכן מלכות. והם אח"ד, שהיו"ד מחברם. וכשנסתלק הי' מן הד' נעשה אחר, וזהו מי שמגלה סוד לאחר. וגם גורמים לו עם ה' להזדווג בגילוי, אבל כשמגלים סוד התורה לצדיקים, אז ישפיע היסוד במלכות, שהם שני צדיקים, ואז יעלו למעלה הוי' עם הה' בעולם

(1) ערובין ס"ח.

(2) בבא בתרא ע"ד.

(3) ריש א"ב דר' עקיבא. ילקוט תורה רמז ג'. ת"ז תקון כ"ה.

שער הכוונות ענין תחום שבת דף ל"ה. סוטה ל"ה.

(4) עין שער הכוונות שם.

באה"י, ויה"ו מתפשטים בו"ק של ז"א. והם ו' צירופים שבונה יה"ו, ⁽⁵⁾ ועולים קכ"ו. והששה יה"ו הם ח"י, שהוא בחינת רוח המלכות, ותשליך ח"י על קכ"ו עולה קד"ם. וכן שם ב"ן פשוט כפול ומשולש מרובע, עולה קד"ם, והוא נפש של מלכות. והג' יה"ו שהם פשוטים, שהם בשורש שיש במוחין של ז"א, שמהם מתפשטים הו' יה"ו, ואלה הג' שמות עם ס"ג, ועם קד"ם, עולה אור, בחי' נשמה של מלכות. וכשנקה הי"ח אותיות עם ג' שמות השורש, שהם: כ"א ועם ר"ו, עולה ברכה. ⁽⁶⁾ והי"ח אותיות של ו' צירופים, הוא שרמז שבעה שבעה הם י"ד, ומן הטמאה שנים שנים הם ד' עם י"ד, הם י"ח. ובהמה טהורה וטמאה, הם מן ההי"ן של יה"ו, הבהמות שיוצאות מן ה' של יה"ו יו"ה, שהוא מן חסד נצח, הם בהמות טהורות. ובהמות שבאים מן הו"י הי"ו, שהם מגבורה הוד, הם בהמות טמאים. ומה שבאו מן וי"ה וה"י, מת"ת יסוד, הם לא טהורים ולא טמאים. וזהו מן הבהמה אשר איננה טהורה, ולא אמר טמאה.

והענין, כי כל אשר יתפשט מצד גבורה, נעשה למטה קליפה. וזהו ⁽⁷⁾ סוספיתא דדהבא, והם שחורים, אמנם שרשם מגבורה שהיא אדומה, ובהתפשטותם נעשית שחורה, וזהו ⁽⁸⁾ שחור אדום הוא אלא שלקה. אמנם הגבורות שיורדים מצד החסד הם אדומים לעולם, והם נפש לקליפות. ובתוכם ניצוצות הקדושה, שירדו כשנשכרו הכלים, שהם ו"ה, ו' חיות לזכר ה' חיות לנקבה של קליפה. וכשארם מגלה סוד לחיביים, גורם שהוא מזדווג עם ה' בגילוי, והם נוטלים החיצונים, וז"ס מ"ש (משלי כ"ה ט') וסוד אחר אל תגל. והענין, שכבר אמרנו כי ה' של אצילות מתפשטת באצילות, והוא"ו של הה"א היא בחינת זכר, והר' בחינת נקבה, בחינת יעקב עם לאה,

(5) ע"ח שער שנת"א פ"ו. ועיין בחיקונים ע"פ מעלות הסולם אות קי"ט ד"ה וכדי להסביר.

(6) עם הכולל. הו"ח.

(7) זהר ויקהל אות קס"ד. ובדפו"י דף ר"ג ע"א.

(8) נדה דף כ.

חסדים אשר לשלמה, מלך שהשלום שלו. והה', הם הה' חסדים המתקבצים בו. ולהיות שהשנים מכוסים, ואינם מאירים אלא שלשה, אמר שלשת אלפים מש"ל: אות מ' בחסד, ואות ש' בגבורה, אות למ"ד בת"ת. והראש למד באימא, מגדל הפורח באויר. (ד) וכל זה כשאין זוג, אבל כשיש זוג, לוקח כל הה' של אבא בגילוי. וזהו ויהי שירו, שהם ה' חסדים, ואלף, הבחינה הכוללם. וזהו החן שמצא נח, הה' חסדים שהוא מלוי ה'. וכזה הוציא תולדות ג' בנים, לפי שהם ה' גבורות, ואינם מתמתקות אלא הג', שהם כנגד הג' חסדים המגולים, שבהם מתמתקות אלו השני גבורות, מתקבצות ונעשות אחת, והם ארבעה במקום חמשה. ולזה נשא יצחק לרבקה בן ארבעים שנה, והמתין לה שלשה שנים, להעלותה בנה"י. (ומ"ש רז"ל כנגד ארבעה בנים, כי הוי"ה של ב"ן כפולה, כנגד חסד והגבורה שמתאחדים, ושני בנים האחרים כנגד השני גבורות. עם היות שהשני גבורות מתמתקות וחוזרות ונעשין גבורה אחת, מכל מקום נח לא הוליד בן רביעי, לפי שחם סרסו. לפי שלמתקם צריך לקחת הארה מן החסדים המגולים, והוא בגבורה הארתו מועטת, ואם יקחו ישאר בלי מתוק, ולזה נח קלל הרביעי שבבניו, שהוא כנען. ולהורות שחם הוליד למטה, יצא כנען הרביעי כולו קליפה, ולזה אמר עבד עבדים.

ודע, שהשלשה בנים הם שי"ח. פירוש, שם 'יפת חם. אות ש' הם ג' גבורות, ואות י"ח עולים ח"י, שהם נה"י ג' ווי"ן, ואלו מאירים בארץ. והסוד הוא, (בראשית ב' ה') וכל שי"ח השדה טרם יהיה בארץ. כלומר, טרם ירדו הוי"ק בארץ לא היה בה כח להוציא התולדות בעולמות כלם, שהם בי"ע. והשלשה הם ג' גווני הקשת, הוא נח ביסוד, אלו הג' חסדים הממותקים, שהם ג' גווני הקשת, הם שלשה חצים שזרק יהונתן לדוד

(ד) עיין רע"מ פרשת פנחס אות תרמ"ו. שער ההקדמות דף ס"ד ע"א. ע"ח שער דרושי הצלם דף ו'. ותע"ס חלק י"א בלוח התשובות לענינים תשובה קנ"ו.

הבריאה, בסוד מ"ן להיות למלכות, ועושים זיווג. אמנם להיפך, גורמים להזדווג למטה, ואז אין תיקון עד שיתקנו השורש.

אמנם חילוק התיקון שיש בין אותם הנשמות שיצאו בקרי, לתקן ו"ה, שהם י"א סמני הקטרת, להעלות הניצוצות של ו"ה, אנו מוסרים עצמנו ביחוד ק"ש. ובאכילה גם (ב) מתקנים, ובמצות ובתורה אנו ממשיכים משורש אלו מלמעלה, כדי שיעלו אלו מלמטה ג"כ. ושם חם ויפת הם השרשים של נשמות, ובאו לתקן. אמנם דור הפלגה קלקלו, ואמרו (בראשית י"א ג') הבה נבנה לנו עיר ומגדל. אמרו שהם ראו אותם הנפשות של דגן המבול שלא עלו למעלה, ולא היה להם גויה לעלות, אמרו באו ונתקן להם גופים מצד הקליפה, וזהו הבה. ואמר נמרוד, הבה נבנה לנו עיר היא מלכות חיצונים, ומגדל יסוד חיצונים. והקב"ה הפר עצתם, כדי שלא יקלקלו הנשמות לגמרי, ולא יהיה תיקון לעולם. ובא אברהם אע"ה ותיקן מצד החסד, והיה מגלה החסד ומסמה עיניהם, ומעלה הניצוצות של קדושה. אמנם לא תיקן כ"כ, ובא יצחק ותיקן יותר מזה הגבורה, והיה הגבורה מכה בהם, ומעלה נשמות מן הקליפות. ובא יעקב ותיקן יותר, וכשבאו י"ב שבטים וירדו למצרים, ושם נצרפו אלו הניצוצות ועלו כלם ונתקנו. ומי היה פרעה, נמרוד. וכמו שאמר שם הבה נבנה לנו עיר, כך אמר פה (שמות א' י') הבה נתחכמה לו. וגזר על הבנים ואמר (שם א' כ"ב) הבן הילד היאורה תשליכוהו, במים, כדי שיתוקנו במים. ולא נתקנו עד שבאו למרה, ושם נתקנו כולם. ומשה ג"כ תיקן ה' של הבל, נמצא שאז נתקן הכל.

ויולד נח שלשה בנים

דע, כי החסדים כשהם בחסד הם ה', שהוא יומא דכולהו. (א) וכשמתקבצים ביסוד, אז נעשים בחינה אחת. וזה סוד שיר השירים, ה' שירים, ה'

(ב) צ"ל גם כן אנו מתקנים. הו"ח. עיין שער המצוות פרשת עקב. ובוהר בפירוש מראות הסולם ריש פרשת עקב.

(ג) עיין ע"ח שער השמות סוף פרק ז'.

בקשת, בסוד שככת ורע היורה כחץ. ומ"ש (ש"א כ' כ') צדה אורה, לומר שתשמרם לי למטרה, והיה ע"י הנער. כי דוד אז היה בנער, (ה) שלא עלה לאצילות עד שעמד בחברון שבע שנים. כי יהונתן ביסוד דוד במלכות, בסוד (ש"ב א' כ"ו) נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים, ולזה ירה החצים בסוד יורה כחץ.

סוד שלשה גווני הקשת הוה, מתקבצים ביסוד של הנקבה, שהוא בנימין הצדיק. וזש"ה (בראשית ל"ב י"ו) ותקש בלדתה, בסוד הקשת הזה. ולפיכך כשנולד בנימין מתה, ולזה בצאת האור הזה מתה. וז"ש חנה (ש"א א' ט"ו) כי אשה קש"ת רוח אנכי, בסוד הקשת. וחסדים אלו מצויירים באות א, החמשה חסדים מצויירים באלף, כיצד, השני יודי"ן הם חסד גבורה, והוא"ו שבאמצע ת"ת, הנצח מתעלם בחסד, וההוד בגבורה. והוא"ו שבאמצע עקומה, כדי שיהיו היודי"ן זה כנגד זה. וז"ש (מ"א ה' י"ב) חמשה ואלף, ר"ל כי ה' חסדים מתעלמים ומצויירים באות אלף.

ודע, כי נח הוא יסוד המקבל כולם, והוא יסוד אבא, היורד עד יסוד ז"א, ומשקה לבינה הוא הגן העליון, ולמלכות שהוא הגן תחתון, ולזה נק' מעיין גנים. ונח הוא בחינה זאת של יסוד אבא הנכנס בתוך ז"א, ולזה נקרא נח, מלשון מנוחה. ודע, כי מרע"ה הוא בחינת יסוד אבא, מראשו ועד סופו. ונח נתעלה ביסוד זה בבחינתו למטה, ולזה נכנסו שניהם בתיבה. בתיבת נח בדור המבול זפת, ובתיבת משה חמר וזפת. חמר כנגד דור הפלגה, וזפת כנגד דור המבול, שבא לתקן השני פגימות, ולזה מהם היו משליכים ביאור, (שמות י"ד כ"ט) והמים להם חומה, שהיו מדור המבול

(ה) צ"ל כנער. הו"ח.

(ו) עיין שער הכונות פסח דרוש א'.

(ז) שער הפסוקים פרשת תשא סימן ל"ג דף קנ"ד ט"ב בפסוק ויאמר משה. ליקוטי תורה בראשית דף ל' ט"ב. שער הגלגולים הקדמה כ"ט דף ע"ט.

ועדיין עבדו ע"ז, ומהם היו בונים אותם בכני במקום לבנים. (י) וזמ"ש פרעה (שם ה' י"ח) ותוכ לבנים תתנו, קרי בה לבנים, לפי שהיו נגד דור הפלגה. ולפי שנח פגם על שלא התפלל על בני דורו, בא מרע"ה לתקן ומסר נפשו עליהם. ואמר (שם ל"ב ל"ב) אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא, בסוד (בראשית ו' כ"ג) וימח את כל היקום. וזהו ג"כ מ"ש (שמות ל"ג י"ב) ואתה אמרת ידעתך בשם וגם מצאת ח"ן בעיני, בסוד (בראשית ר' ח') ונח מצא ח"ן. לזה השיב הקב"ה למשה ואמר (דברים ט' י"ד) הרף ממני ואשמידם ואעשה אותך לגוי גדול, כדמיון נח. אמנם יוסף הוא יסוד זעיר, לבוש ליסוד אבא, ומשה יסוד אבא. ולזה נאמר (שמות י"ג י"ט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, לפי שמגיע יסוד אבא עד תשלום יסוד זעיר, וזמ"ש בזוהר (י) משה ויוסף כחדא אזלין.

שם סימן ט'

שופך דם האדם באדם דמו וכו'

דע, כי הוי"ה במלוי אלפי"ן הוא בת"ת, והוא בגימטריא אד"ם. והנה אות א' שבתוך המלוי דוא"ו, הוא סוד שם אהי"ה. והוא סוד ה' אחרונה של שם הוי"ה, כתר דנוקבא דז"א הפנימי שבכולם, והוא השלישי, כי בו חסר אות א' דמלוי ה' אחרונה, והושם במקומה ה"ה כפולה. (י) ואותה האל"ף, בהיותה שם למטה בת"ת בשם מלוי אלפי"ן בתוך וא"ו, או עולה השם כמנין אד"ם, אך בעת הסתלקו על מקומו, ישאר בגימטריא ד"ם. וגם אל"ף ההיא היא סוד אהיה, והיא בסוד שיר פשוט כפול משולש מרובע, שעולים בגי' ד"ם ג"כ, כוה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה. והוא שם החצון שבבינה דנוקבא דז"א. הרי בהסתלקות א' זו למעלה תהיה בגימטריא דם, גם ישאר מלוי

(ח) שער המצוות דיש פרשת נח. וז"ש להלן והוא שם החיצון, עיין במבוא שעדים שער ה' ח"כ פ"ה. שער הפסוקים ויגש דף צ"ז ר"ה והנה ער"ו. ע"ח שער השמות דף של"ג ד"ה הכינה.

דורא. וכנגד שהיה בזמן נמרוד שפה אחת והיה מושל על כל העולם, לזה מלך נבוכדנצר על כל העולם. וז"ש (ישעי' י"ד י"ד) אעלה על במתי עב, לרמוז לע"ב אומות. (ל) ורצה ג"כ שישראל ישתחו לו, ואילו ח"ו חנניה מישאל ועזריה השתחוו לצלם, לא היתה תקומה לישראל. וג"כ היתה כוונתו לבנות המגדל והעיר, וז"ש (דניאל ד' כ"ז) הלא דא היא בכל רבתא די אנא בניתא. ועשה צלם כנגד המגדל, ורצה שיושפע עליו שפע משבעים שרים, ואולי עי"ז לא יהיה תקומה לישראל, ויחזור השפע לקליפות, שהוא היה כתר של הקליפות. לזה נקרא מלך שש"ך, שכן הוא עולה כת"ר. והקב"ה למען חסדיו הפר עצתו וקלקל מחשבתו, ונפל הצלם על פניו, ונתגברו ע"י חנניה מישאל ועזריה, וניצולו מכבשן האש, כמו שניצול אברהם אע"ה. וכן נמרוד הכניעו השי"ת נגד אברהם אבינו, וניצול מכבשן האש, וכשראה נמרוד שלא נעשית עצתו, קבץ ארבעה מלכים ועשה מלחמה עם ה' מלכים, והכל היה לקחת השפע מן אברהם אבינו ע"ה. ועיין בענין מלחמת המלכים במקומו תבין היטב. (מ)

אלפי' בגי' דם, וזה סוד מ"ש (הושע ד' ב') דמים בדמים נגעו. אך כאשר תחבר א' בשם מלוי דאלפי"ן, יהיה אדם. והרי כי אות א' זו שבמלוי וא"ו, הוא סוד דם האדם הנזכר וחיותו. וז"ס מ"ש רז"ל (ט) אמו מזרעת אודם, כי הא' זו היא מצד הבינה, כנזכר בסוד אהי"ה. וז"ש (י) רביעית דם שבנפש. פירוש, שהוא ריבוע של שם אהי"ה כנזכר לעיל.

עוד פי' אחר. והוא כי רבוע אהי"ה כנז"ל, עולה דם שהיא אימא, והוא חיות לז"א. שהאלף שבין שני ווי"ן בשם מ"ה, דהיינו אד"ם, היא נקודת זעיר עצמו, ושאר אותיות השם דמו בנפשו, וכל מי שגורם סילוק אימא מעל ז"א, הנה זעיר מסתלק הימנו מדה כנגד מדה, דכתיב באדם דמו ישפך. וכשנדרוש הפסוקים לשבח בפשוטו, יש כאן סוד אור נשפך, כטעם נשפך יינו סימן טוב לו. והגורם עין טוב למעלה, זוכה ומתברך בה למטה, כדכתיב (י) טוב עין הוא יבורך, יברך כתיב.

סימן י"א

פ' ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים וכו'

דע כי ענין המגדל ונמרוד חזר להתגלגל בנבוכדנצר. ולזה עשה הצלם, אקימיה בבקעת

פרשת לך לך

חסדים, ולקח כל ההארה שבו, ואז אמר לו הפרד נא מעלי, כלומר, עתה כבר אתה יכול להפרד ממני. וזמ"ש מעלי, שהיו עליו ההארה ממנו. (הגהה. בדרוש הזה מ"כ, כי שם מ"ה זה הדומז ללוט שלקחו מאברהם, אמר כי שם מ"ה זה הוא אחוריים של זעיר, ולפי שלא מצאתי בזעיר שיהיו

וילך אברם כאשר דבר אליו ה'

להבין למה הולך אברהם את לוט עמו ואח"כ הפרישו. והענין הוא, כי לו"ט עולה מ"ה, והם הארה של זעיר. ולפי שהיה בו אותה ההארה, הולכו עמו עד שנכנס לארץ, והמשיך כל הה'

(ט) נדה ל"א.

(י) אהלות פ"ב מ"ב.

(כ) משלי כ"ב ט'.

(ל) שער הפסוקים להלן בפסוק יהי בימי אמרפל. ובליקוטי

חורה באותו פסוק.

(מ) שם. ולהלן באותו פסוק.

כמו שביארנו. אל הארץ אשר אראך: כי שם תתגלה אתה בעצמך בארץ שהיא מלכות, כי בך בעצמך אין גילוי.

אחוריים שלו מ"ה, כתבתי במקום אחוריים הארה (3).

ויעבור אברם בארץ וגו'

או ירצה. אל הארץ אשר אראך: שאראה אותך לה, שכאן אינה משגת אותך. או ירצה. מארצך: כשהחמשה חסדים בדעת של זעיר, שעדיין הם ביסוד של אימא. וממולדתך: כשנולדים מהיסוד, ומתגלים בת"ת. ומבית אביך: כשמתקבצים כולם ביסוד של זעיר. ואלו הם ג' אלפי"ן שבשם מ"ה, שאלף היא אור, והיא בחינת החסדים, והם שלשה, כנגד שלשה מדריגות אלו, שהוא: או בדעת, או בת"ת, או ביסוד. ואעשך לגוי גדול: הוא על התפשטות החסדים בכל המדות שלו. לגוי גדול: בחסד, כי הוא יומא דכולהו, ושם מתקבצים כל החסדים, לכן נקרא גוי גדול. ואברכך: כשבאים בגבורה, שצריך ברכה, לפי שהוא דין. ואגדלה שמך: כשבאים בת"ת, כי שם מתגלה אברהם, ומתגדל השם בעצמו. והיה ברכה: כשבאים לנצח. ואברכה מברכך: כשבאים להוד. ומקללך אאור: כשבאים ביסוד. ולפי ששם אוחזים הקליפות, צריך להפרישם. ונברכו בך: כשבאים במלכות, ואז כבר יצאו התולדות, ויש משפחות בעולם.

דע, כאשר היו החסדים למעלה בבינה, נקרא אבר"ם. כי רם הוא בבינה, ונק' אב"ר ס', כי אז אין גילוי כי אם היסוד, והעטרה שהיא ה', שהיא מלכות שבו. וכאשר החמשה חסדים מתפשטים ביסוד למטה, נקרא אב המון גוים, שיוצאים ממנו התולדות בעולם. ורע, כי כשהיה אברהם למעלה ערל, היה מתקן למעלה, כי אין צריך כ"כ תיקון, אבל להמשיכה למטה היה צריך תיקון גדול, ולזה הוצרך למול. וזהו שנאמר לו לך לך, אבא אמר לאימא שתתפשט. ואמר לך לך, הוא התפשטות בז"א שהיא י', כל אחד כלול מעשר, שכולם יסייעו בזווג. וזהו לך לך, שהוא עולה מאה, שהם מאה ברכות. וחלקם לשתי תיבות, שהם חמשה למעלה מכוסים וחמשה למטה מגולים. גם מ"ש ל"ך ל"ך, ס"ג ול"ז יעלה מאה. ותחלקם לשתי תיבות, לפי שהם שני בחינות: האחד כשהם ביסוד אימא בעצמם, והשנית המלוי, שהם החסדים כשיוצאים מיסוד אבא. מארצך: הם הם חמשה חסדים, כשהם בבינה עצמה. וממולדתך: כשמתפשטים בזעיר, שהוא מהלך עץ החיים ת"ק שנה. ומבית אביך: כשיוצאים בעטרה שביסוד, שהיא מלכות שבו.

ודע, כי נכון (3) הוא בינה שבבינה, ושם אלהים בחילוף שהוא אכדט"ם, ונרמז בר"ת של (שיר א' ב') כי טובים דודיך מיין. והוא רומז באימא, יין המשומר. ולכן נאמר ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחר"ן, שעולה גרו"ן, שהיא אימא. או ירצה, בן חמש שנים, כשהיו החמשה חסדים ביסוד של אימא. ושבעים שנה, כשנתפשטו בז"א ומלכות. וז"ש בצאתו מחר"ן, לרמוז שכשיצא מאימא שהיא חרן, ומתפשט בז"א, יש בו אלו הבחינות.

ואיתא בס"ת פרשת לך לך, (3) מארצך: דא גנתא דעדן, דאית עדן ואית עדן, ואית גן ואית גן. פירוש הענין, עדן נקרא אבא וגן נקרא אימא, עדן נקרא זעיר וגן נקרא נוקביה, וכשנאמר דא גינתא דעדן, הם החסדים שבאימא. וממולדתך: דא גופא, דאתקרי עלמא אילנא דחיי, אשר היא התפשטות של החסדים בזעיר. ומבית אביך: דא שכינה. אביך: דא קב"ה, והיא עטרה מלכות שבו,

(ס) אות י"ד. וברפוי"ר רף ע"ז ע"א. ועיין רדוש הנ"ל בספר ליקוטי תורה בספוק ויאמר, ה' אל אברהם. (ע) צ"ל כי גרון הוא בינה שבבינה. הו"ח.

(ג) א"ה ברפוס הקודם יש הגהה מבחוץ וז"ל אנ"י עיין בע"ח שער ל"ח פרק א' ופרק ט' שבלאה ודחל העומרים באחורי ז"א יש בכל אחר מהם מ"ה. הו"ח.

להשלים זיווגו של ז"א, דהיינו מ"ה ברחל, נשאר ממספר יעקב עם המלה חק"ל. מי החטיא לאדה"ר, דעתן של נשים "קלה", יעלה ג"פ מ"ה, שנפגמו, ובאו אבות העולם ותיקנום. פירוש, יצא מהם קהל ה', אשר נחלקים בשחיטת פסחים, בשלשה כיתות של עזרה, לפחות בכל כת הנוזכר מעשר אותיות של מ"ה, הרי ג' כתות, שהם קהל הנוזכר, הכולל כל עדת ישראל. ושפיר קרינן בה קהל ועדה וישראל. וג"פ מ"ה, הם עולים בגימטריא (שם מ"ח י"ז) המלא"ך הגא"ל חסר ו' כתיב. היא שכינה תתאה, שנכללה מכל שלשתם להיות גואל את בניה, מכח האלהים, דא בינה שוכר בפסוק של מעלה. וג"פ מ"ה עולים בגימטריא אלהי"ם, א"ל ח"י, שהם חו"ג. ויסוד במקום ת"ת, שכן הוי"ה במ"ק והכולל ח"י, ובשם זה נרמזו שניהם.

ודע, כי אברהם הוא זרוע ימין של ז"א, בסוד פרק היד המתחבר אל הכתף, דהיינו י"ה חכמה, על שם (שמות ל"ח י"ד) חמש עשרה קלעים לכתף, והדר זרוע ימין דאברהם. ועוד אברהם הוא אב"ר מ"ה, אבר הוא יסוד דאבא, שנותן את החסדים לז"א שהוא מ"ה, לפיכך עיקר חסד דז"א הוא באברהם. והנה קודם התפשטות ה' חסדים נקרא אברם, ואחר שנתפשטו החסדים בו נקרא אברהם.

נ"ל שכל זה מא' מתלמיד הרב זלה"ה.

ויהי כאשר הקריב אברם לבוא מצרימה וכו'.

(¹) ויאמר אל שרי אשתו: שהם הגבורות. הנה נא ידעתי וכו': והחיצונים מתאווים לאחוז בה, שהם

הגהה

עולה תק"ד, והם כמנין דך, שהכ"ף פשוטה היא ת"ק כידוע. עי' בדרוש אטב"ח ע"ח ש' ל"ה ש' תי' היר"ח פ"ה. ואפשר שזה כונת הרב במ"ש אח"כ שהם תק"ל במנין מנצפ"ך. ממני.

(ק) עיין זהר חדש בראשית אות קצ"ו.

(ר) ליקוטי תורה דף מ"ז בפסוק ויהי כאשר הקריב.

ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו. כלומר, שבנה מזבח לה', שהם החסדים המתגלים. ונראים אליו למזבח עצמו, כי למעלה אינה משגת החסדים.

ודע, כי אברהם אע"ה היה ראש לגרים, לפי שאדם הראשון קלקל בע"ז וג"ע וש"ד. ופגם בשם מ"ה ג' פעמים, וכל אחד מן האבות תקן אחד מהם, ⁽²⁾ וזכו שיצא מהם קה"ל ה' שהוא אברהם, ושבר הצלמים לכבוד הצלם העליון, כי הוא לבדו מרום וקדוש, וחזר שם מ"ה למקומו, והיינו מ"ה של אברהם. ושאר אותיותיו, שהם אב"ר מאברהם, עולים כמנין ג"ר. והנה ג"ר מאברהם, קס"ג מיצחק, לק"ח מיעקב, הם בני ד"ך. * והיינו הכתיב (תהלים ע"ד כ"א) אל ישב דך נכלם, כדלקמן שהם תק"ד במנין מנצפ"ך. קה"ל עם ג' אותיות והתיבה והכולל, בגימטריא נכלם. וכן ענ"י עם ג' אותיות והתיבה והכולל, בגימטריא קה"ל. לפיכך עני ⁽³⁾ שעונין עליו מלמעלה, ואביון תאב מלמטה, בסוד התעוררות בשיתוף שתי שמות אלו יהללך סלה. עוד פגם בש"ד, ויצחק מסר עצמו ודמו, לשפך על גבי המזבח, ותיקן (בראשית ט' ו') דם האדם באדם. וגם זה לתיקון שם מ"ה, דהיינו אד"ם, נשאר מחשבון יצחק קס"ג, שהוא גושפנקא רבא דמעשה בראשית. ⁽⁴⁾ דהיינו: אל"ף ה"י וא"ו ה"י, ר"ת של את השמים ואת הארץ. והחזיר שמים וארץ כמו שהיו לאיתנם. לפיכך כשבא אביו להשיאו אשה, זכר אלהי השמים ואלהי הארץ, ר"ת שם הקדוש הנו'.

עוד נתקלקל אדם בשם מ"ה בעריות, וכפר בחקל תפוחין. בא יעקב, ועבד באשה שבע שנים,

* א"ה. מ"כ: פירוש מילוי ג"ר, כזה: גימ"ל ורי"ש, וקס"ג כזה: קו"ף סמ"ך גימ"ל, ולקח כזה: למ"ד קו"ף חיי"ת, עולים ד"ך עם שני אותיות, עכ"מ. לענ"ד כי ג"ר וקס"ג ולק"ח, סך כולם

(פ) רע"מ בהר אות ס"ט: מאמר שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה בפירוש הסולם. ובדפו"י דף קי"א ע"ב.

(צ) עיין מדרש משלי פכ"ב.

בקליפה, נבררו ונתאחו בו, וכולם הלכו אל הנוקבא דו"א, זה באחור וזה בפנים.

סימן י"ג

ויהי ריב וכו'.^(ח) כי הקליפה היתה נאחזת באחור, ורוצה גם להתאחו בפנים, וזהו הריב. וז"ש והכנעני אז בארץ, שאותה הקליפה נאחזת בה, שהיתה באחור. ואז אמר לו הפרד נא מעלי, דלוט הוא אחוריים דמ"ה, שהוא אברם, שהם החסדים. אמר לו אברם, הפרד נא מעלי ממש, שהוא אחוריים, וזהו ויפרדו איש מעל אחיו. ולוט ירד מיסוד דו"א, אל המלכים דמיתו, וז"ס ככר הירדן. אברם ישב בארץ כנען, נכנס אל הנוקבא דקדושה. וזהו ויהי בימי אמרפל וכו', כל המלכים הללו הם בסוד המלכים דמיתו, וכיון שירד לוט לתוכה, הניצוצות של הקדושה שנאחו בו מלמעלה, חזרו החיצונים ולקחו אותם מידם. וז"ש ויקחו את לוט ואת רכושו, דהיינו הניצוצות הנז'. ואז ומלכי צדק מלך שלם, דהיינו יסוד דאבא, שהוא מלך של צדק שהיא נוקבא דו"א, כי (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, והוא מלך שלם כנוכר, האיר אל החסדים. וז"ש הוציא לחם ויין, והוא כהן לאל עליון, כי עליון הוא דעת דאבא כנודע.^(א) ואז בירר אל החסדים, ואמר ברוך אברם שהוא החסדים, לאל עליון שהוא אור דיסוד דאבא, משום כי החסדים הללו צריכים אל זעיר ואל נוקביה, וזהו קונה שמים וארץ.

ויהי בימי אמרפל מלך שנער אריון מלך אלסר וכו'

דע, כי ד' מלכים הנז' רומזים לד' יסודות שבאדם שמורכב מהם, והם אש רוח מים עפר,^(ב) וכנגדם הם ד' ליחות, שהם אדומה ירוקה לבנה שחורה. וכנגדם, אף ומשחית חימה צרה. ואלו

(א) עיין זהר לך אות רמ"א. שער הכוונות ח"א ענין כונת העמידה דרוש ד' דף ר"כ ט"ב. בע"ח שער העמידה פ"ג דף רט"ו ט"א.

(ב) רע"מ פרשת וארא דף כ"ג ע"ב ובסולם מאמר ד' יסודין ארמ"ע מאות ל"ב. שער הגלגולים הקדמה י"ח.

משרשי הגבורות, וירצו ג"כ להתאחו בי, דהיינו החסדים. לכן אמרי נא אחתי את: ואחר שיתאחו בו, הרי הם כאילו נתאחו בי, וירפו ידיהם ממנו, וז"ש וחיתה נפשי בגלגלך. ויהי כבא אברם מצרימה: שהוא המצר של הגרון, ושם באחוריים ג"כ יש ג' שרים, שהם: שר המשקים, ושר האופים, ושר הטבחים. והם סוד: קנה, ושט, ומקום הוורידין. והם שרי פרעה, שהוא העורף. ויראו אותה שרי פרעה, שהם: שרים פנימיים, ראו הגבורות בגרון בפנים, ויהללו אותה לאדונייהם שבעורף בחוץ, כי הם היו רואים אותה והוא לא. ויהללו אותה אל פרעה, ואז נתאחו בה. וזהו ותקח האשה בית פרעה.

וביען (קהלת ח' ט') בעת אשר שלט האדם, שהיא הקליפה, באדם של הקדושה, לרע לו אל הקליפה, כי הוא חושב ליהנות מהקדושה, ואדרבה ניצוצות דקדושה המעורבות שם בסוד המלכים דמיתו, מתדבקות בקדושה ומתבררות. נמצא, שאף מה שהיה להם נאבד מהם. וז"ש ולאברם היטיב בעבורה, ויהי לו צאן וכו', שהם הניצוצות שנבררו, ואז וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים, כי הנגע הוא כח דין הקשה הדוחה הצרעת, כנו' בזה"ק אצל נגע צרעת, וזהו וינגע ה' את פרעה, שלח נגעים עליו, דהיינו כוחות הדין לדחותו, ואז הציל את שרה שהם הגבורות מידו, ואז התחילה הירידה השנית. וז"ש ויעל אברם ממצרים, כי לעולם ירידה זו היא להם עלייה, שמתגלים האורות. ולוט עמו, שהוא האחור, כמו שידעת.^(ש) וכל הכוונה בירידה זו אל הנוקבא, וזהו הנגבה שאמר. ואברם כבר מאד, מן הניצוצות שנבררו ונתאחו עמו. וילך למסעיו הראשונה, וגם ללוט ההולך את אברם נתאחו בו הניצוצות דקדושה, שהיו מסוד אחור דקדושה שהיו מעורבות

(ש) לעיל בפסוק וילך אברם.

(ת) כל דרוש זה בליקוטי תורה בפסוק ויהי כאשר הקריב. ועיין שער הפסוקים לך דף ל"א ט"ב ר"ה ואברהם. ותחילת פרשת ויצא. שם פרשת וישב דף פ"ט ט"ב ד"ה ונתחיל בענין. ע"ח ח"ב שער העיבורים פ"ה.

מחלקו מעוה"ז בכל עמלו, וזה רכושו, הנה כל הרכוש הזה ניתן לחיצונים, שקטרגו עליו, והוציאוהו מן העולם.

ו"ש ויקחו את כל רכוש סדום ועמורה ואת כל אכלם וילכו. ונרמז מ"ש באת כל אכלם, וכינה הרכוש לסדום ועמורה, בהיות שכל מה שרכש היה בגזל וחמס, כדרכי סדום ועמורה, ולא די להם במה שלקחו מחלקם מהבשר והדם, אלא שגם כן לוקחים הנפש אשר עליו תאבל, ויקלעוהו בתוך כף הקלע, ואחר כך מוסרין אותו ביד דומה שר של גהינם, לעשות בה שפטים. וו"ש ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו, עד שבא הפליט מלאך הממונה לחלץ העשוקים מיד עושקיהם, אחד מני אלף המלמד עליו זכות, ואומר פדעוהו מדרת שחת, בזכות איזה מצוה שעשה, כי ריקן שבישראל מלא מצות כרמון. וזה המלאך הולך ואומר לאברהם היושב על פתח גהינם, כי יושב על פתח האהל כחום היום, ואז אברהם כשרואה אותו נימול יודע שהוא מבני ביתו, ומצילו מידו. ועמו גם כן ממונים אחרים, מצד החסד והרחמים, ונרמזים בענר אשכול וממרא, כי הם בעלי ברית אברם, וגם כן הם מכירים בברית מילה שנימול, כי לא חטא בו, וניצול בזכות הברית מיד החיצונים.

וזה שכתב וישמע אברם כי נשבה אחיו, שהוא מזרעו. וירק את חניכיו כו', והם בעלי ברית אברם, והם הצדיקים שהם ילידי ביתו. או יאמר, ילידי ביתו של זה הנידון ביד המקטרגים, כי בראותו ילדיו מעשה ידיו, שהיה פרה ורבה בבנים ובנות, אז באותו זכות ניצול, כדכתיב (תלים קכ"ז) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם כו', שהם יצילוהו בשעת הדין. וזהו לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, ר"ל שער גהינם, ויצילוהו משם.

ונחזור לענין, כי זה שאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו, בזמן חיותו שחי, כי כן עולה שלש מאות וי"ת, והבן. ובלוקחו אלו המצות, רדף

הארבעה יסודות הם ממוגים באדם, ובהיותם שוה המוג ושלוש בנייהם, האדם עומד על בוריו, אבל כשמתגבר אחד על חברו, אז מלחמה ביניהם, וירגנו באהלם ויחסר המוג, ויריבו בחזקה ארבעה מלכים את החמשה. והם חמשה חושים, שהם: חוש השמע, וחוש הראות, וחוש הריח, וחוש הטעם, וחוש המישוש, שהאדם מורכב עליהם, ובלעדם הוא כאבן דומם. וכונת ארבעה מלכים הוא, כדי לבטל את הה' חושים. ובפרט אם קרב עתו של האדם להפטר מן העוה"ז, אז כולם אלו ואלו יתחברו אל עמק השדים, שהוא עמק הבכא, וגברו הארבעה על החמשה והכו אותם, הוא שלא הועיל לאדם הרפואות ולא התרופות, ולא נמלט ברוב הונו וממונו, כי לא יועיל הון ביום עברה. וו"ש ויכו את רפאים, שהם הרופאים. בעשתרות קרנים, מלשון עושר וכבוד. ואת הזוזים בהם, ולא מילט אותם גבורתו ואימתו המפיל על הבריות, וזהו שכתב ואת האימים בשוה קריתים. ולא גדולתו בהיותו בן חורין, וזה שכתב ואת החורי בהררם שעיר. כי לכולם הכו וירמסו אוהם בשער, וימות. ועם כל זה לא נחו ולא שקטו, ועוד ידם נטויה לבא לקטרג עליו, אותם הארבעה מלכים הנגדיים הנו"ל, שהם אף, וחימה כו'.

ו"ש וישבו ויבואו אל עין משפט היא קדש, מקום הקדושה, ששם מקום המשפט, וכל זה הוא בשעת הדין של יציאת הנשמה. וזה שכתב ויכו את כל שדה העמלקי והאמורי, שהוא הגוף החומרי. והבשר, שהוא חלק סמא"ל וסייעתו הנקרא עמלקי, כי הבשר הוא חלקן, כי הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. ובשעת הקבורה עורכים מלחמה אחרת, שהוא דין אחר. וו"ש ויצא מלך סדום כו', ויערכו אתם מלחמה בעמק השדים, הנעשה בארות חמר, חורי עפר. וכפי מקום בית הקבורה, כי סופם ליפול שם. וזה שכתב ויפלו שמה החמשה מלכים המתים, בהיותם בטלים לגמרי. והנשארים, שהם הארבעה אבות נזיקין: השור והבור וכו', סמא"ל וסייעתו, אחר אשר לקחו כל הרכוש שהוא הבשר והגוף, כהבריאו בשר שמן ויין ישן, כי זה נשאר לו

מעשר מכל, להנחיל אוהבי יש ואוצדותיהם אמלא, בילא"ו. עד כאן מצאתי כתוב.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה וגו'

הטעם שדבר לאברהם בלשון תרגום. (א) הוא נגד מה שאמר הכתוב (בראשית ב' כ"א) ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, שכן תרדמ"ה עולה בגי' תרגום. וזהו ג"כ נרמז, במ"ש ותרדמה נפלה על אברם. ולפי שתיקן אברהם חטא אדה"ר עכשיו, בא לו הדיבור באותו לשון של תרגום. וזה מ"ש אחר הדברים האלה, ר"ל אחר שתיקן אשר עותו. ובוזה יובן, מה שאמר למעלה ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, לפי שזה היה שם בת נת. ואעפ"י שאברהם הרג את בנו, שהוא כדרלעומר מלך עילם, עכ"ז שמח לקראתו, שהוציאו מכלל הקללות שנתקלל אדה"ר שהוא תיקונו, ותיקונו, ובא לכלל ברוך. לזה אמר וברוך אברם לאל עליון, על כל שבעים שרים, וזה יהיה בזכות אנכי מגן לך, פירוש, בזכות אנכי שעתידין ישראל לקבל בהר סיני. ועוד, שבך נחתם הברכה מגן אברהם, ולא כמו שאר האבות. ומ"ש "שכרך" הרבה "מאד, ר"ת משה, לרמוז על מרע"ה. והבטיחו ג"כ, שבזמן המשיח יבא משה עמהם, שהוא המשיג, ויאבד כל שבעים אומות, וישראל יהיו קיימין לעד.

וענין אדנ"י אלהי"ם, הוי"ה בניקוד אלהים. מה תתן לי. (ב) רצה שתהיה נבואה הזאת מאלו השתי שמות, שהיא נבואה עליונה, ואז יבטח לבו. ולא מזאת המדרגה של המחזה, שהיא בחינה התחתונה. ובוזה אין יכולת לשבעים שרים לקטרגו. ואז, והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה וכו', ורמז על אליעזר באומרו זה, כלומר אעפ"י שהוא צדיק גמור. ורמז גם כן על ישמעאל, אעפ"י שיצא ממעיך, לא יירשך שהוא רשע, אלא יצחק לבדו הנקרא הוא, לבדו יירשך.

(ד) עיין זהר לך בסולם מאות של"ח עד אות שמ"ג.

אברהם אחריהם של אלו המקטרגים, עד מקום המשפט כי שם דנין אותו, וזה שאמר ויכם וירדפם עד חובה, ואז מצילו מידם. ולא די שהצילו, אלא אפילו הפשעים והחטאות שעשה, עושה שיוכפרו לו. וזהו וירדפם עד חובה, שהם החטאות שהיו להם כלי זיין לעשות לו דין עליהם, הכל לקחם מידם מיד סטרא דשמאלא, וז"ש אשר משמאל לדמשק. ואז וישב את כל הרכוש, שהם המצות. וגם את לוט, שהיא הנפש הנז"ל. ואחרי שובו מהכותם, אז יוצא אליו דומה שר של גיהנם, וזהו ויצא מלך סדום, מלשון דומה, אל עמק שוה הוא עמק המלך, ר"ל חוץ לעמק הבכה, שהיא גיהנם, שהוא פתח גן עדן. ואומר לו, תן לי הנפש להביאה לגיהנם, והרכוש של המצות קח לך. ואז אמר לו אברהם די לך בבשר ובדם, ואין לך עסק בקדושה, ונשבע לו כי לא יקח לו מצד חלקו מאומה, כי בחלקו נפל חומר הגוף, ורכוש הבשר השמן אשר רכש זה בעולמו, וכל צד החטאות והאשמות כולם ניתנו לו לחלקו בהיותו בגיהנם, כי שם מתברר מאלו הסיגים ויהיו חלקו.

וזה שאמר הרימותי ידי אל ה' אם אקח מכל אשר לך וכו', אם מחוט ועד שרוך נעל. כלומר, צד החטא והנעל, שהיא הקליפה, כי כל זה חלקך בלעדי. רק אשר אכלו הנערים והמותרות, ענר וכו' הם יקחו חלקם, ואני אקח הנפש הנבררת, להביאה לג"ע. ואז יוצא מיכאל שר ישראל, שהוא כהן לאל עליון, ומקבל הנפש מידו להקריבה קרבן לפני השי"ת. וז"ש ומלכ"י צדק, שהוא מיכאל בגימטריא, מלך שלם הוציא לחם ויין, ר"ל הוציא הצד הסיג הדק הנשאר דבוק באותו הנפש, מצד לחם ויין שהם מזונות דקים, כדי להקריב הנשאר לפני בוראו, מפני שהוא כהן לאל עליון. ויברך את אברם ויאמר וכו' אשר מגן צריך בידיך, מצד בחינת החסד, בחינת אל עליון הגומל חסדים טובים ועשה בהם כרצונו. ויתן לו

(ג) שער הפסוקים וספר ליקוטי תורה בפסוק זה. שער המצות פרשת ואתחנן ד"ה ונבאר עתה.

ב' י" והנה כתובה פנים ואחור, והנה הוא פנים לשון רבים, ואחור לשון יחיד, ולא נאמר פנים ואחוריים, רק פנים ואחור, כי לשון הקדש הוא פנים, והוא שנים מקרא, אך התרגום שהוא אחור, אינו אלא אחד, וזהו אחד תרגום. גם דע, כי האחור הוא תמיד סוד האחוריים, סוד ריבוע, ^(ח) אשר תמיד אות הראשונה הולכת עם כל האותיות, וכן אות השניה הולכת עם האחרות, וזהו ענין וא' תרגום. אך לשון הקדש, הנקרא פנים, היא רבים, כי כל אחד בפני עצמו, כזה: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. ואבאר לך הטעם, למה התרגום הוא האחוריים. והענין, כי תרגום בגימטריא תרדמ"ה כנו"ל, והוא נסירת האחוריים, היתה ע"י תרדמה, שהוא תרגום.

גם אבאר לך טעם אחר נפלא. כי הלא בכל ספירה וספירה מ"ס, יש הוי"ה אחת, והאחור שלה הוא ריבוע של הוי"ה, והוא בגי' ע"ב. והנה אחורי חב"ד, הם גי' ע"ב, שהם רי"ו. וכן אחורי חג"ת, וכן אחורי נה"י, הרי גי' רי"ו כמנין תרגום, וכולם הם נותנים אל המלכות.

את הקניי ואת הקניזי וכו'

דע, כי בא"י יש בה עשרה עמקים, ^(ט) כנגד עשרה מדות שבה. וישראל כבשו חלק ה' לבד, כי כנגד י' שבקדושה, יש ג"כ י' בטומאה, והו' שהם תחתונים יכלו ישראל לכבוש, אבל הקליפה שכנגד ג"ר שבה לא יכלו, שהם קליפות דקות וגדולים יותר. והם הקיני, כנגד בינה שלה, וכן עולה קס"א. וקניזי, כנגד חכמה שבה, זקן זה שקנה חכמה, ובקליפ' נקרא קניזי. קדמוני נקרא כתר, ונקרא ארץ כנען, כי כנען היה מה שכנגד מלכות שבה, שהיא הכוללת בה כל העליונות. ולפי שרחל היא חוה, שהיא מלוי ו"ה, ^(י) וי' מידות שבה הם י"פ י"ט, וכן כנען גימטריא י"פ י"ט, וזהו קץ הימין. ומה שכנגדו, הוא קץ שמאל.

(ו) לך אות רפ"ח. (ז) כרכות דף ח'.

(ח) עץ חיים שער ו' פ"ח. תע"ס ח"ג סוף פרק ט"ו.

(ט) צ"ל עשרה אומין. כן הוא בליקוטי תורה ע"ש. הו"ח.

(י) צ"ל מילי מ"ה. הו"ח.

אז ויאמן בה', שהוא לרמוז להוי"ה בניקוד אלהים, וגם האמין בנבואת המחזה, וחשבה גם כן לצדקה, שסוף סוף השפע בא לו על ידה, שנקראת צדקה. עכמ"כ.

ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה דע, כי לעיל אמר הקב"ה לך ולבניך אחרין אתן את הארץ הזאת, והיא ארץ החיים ג"ע. ואברהם ביקש אות על זה, כי הוי"ה אלהים, ונקודת אלהים, שלשתן גימטריא גן עדן, ^(ה) ולכן הזכיר אברהם אבינו ע"ה שמות הללו.

ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה וכו'

דע, כי תרדמה עולה בגימטריא תרגום, כנו"ל. לפי שבלשון תרגום היה מדבר עם הנביאים, שאינם יכולים לקבל הנבואה רק על ידי תרדמה, וז"ש ותרדמה נפלה על אברם. ולזה אמר למעלה אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר, שהוא לשון תרגום, כמו שכתוב בזהר. ^(ו) ודע, כי לשון תרגום הוא רומז אל האחוריים של הקדושה, וכל האחוריים הוא סוד שמות, בסוד פשוט כפול משולש מרובע, ואלו נקרא תרדמה שהוא תרגום. וזהו גם כן מ"ש ויפל ה' אלהים תרדמה אל האדם וישן, כי הנסירה היתה בהיותה אב"א, אשר ז"ס התרדמה כנו', ואז נסרה והביאה אל האדם פב"פ.

ובזה תבין מה שאמרו חז"ל ^(ז) שחייב אדם לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחר תרגום, שנים מקרא, כנגד ת"ת ויסוד. והענין, כי ד"ת שנים מקרא, הוא ש"ם, ועולה בגי' שד"י והוי"ה. וכן מקרא בגי' ש"ם, עם הכולל, להורות על שני שמות הנו"ל, שהם ת"ת ויסוד. וזמ"ש דז"ל תמיד, וכן נזכר בנביאים בכתוב שאמר (יחזקאל

(ה) בליקוטי תורה דף נ' בהגהות ומראה מקומות ציון ג' ח"ל: נ"ב בגליון גן עדן גימטריא קע"ז וג' שמות אדני הוי"ה אלקים ג"כ גימטריא קע"ז והואיל והוי"ה בניקוד אלקים הרי כאילו נכתב אלקים כהדיא.

שם סימן י"ז
ולא יקרא עוד שמך אברם וגו'

צריך להבין, מה שינוי יש בין אברם לאברהם, ולמה עובר בעשה מי שקורא לאברהם אברם. והענין הוא, כי אברהם הוא כאשר ה' חסדים מתפשטים למטה ביסוד, ואז נקרא אברהם, אבל המון גוים, שיוצאים התולדות בעולם, אבל כשהחסדים למעלה בכינה, אז נקרא אברם, כי רם הוא בכינה, פירוש, אב"ר ס'. והוא, כי אז אין גילוי, כי אם היסוד והעטרה שהיא המלכות שבו, ולכחינה זו שהחסדים למעלה באימא. (ז) אך אם הוא ערל היה מתקן למעלה, כי למעלה אין צריך תיקון כל כך, אבל להמשיכה למטה צריך תיקון גדול, ולזה כשהיה ערל לא היה עולה בידו להמשיכם, עד שימול. ולכן ויאמר הוא אבא, שהוא אמירה, אמר לאימא שתתפשט. וזהו לך לך, בזעיר, כל אחד כולל מעשה, מנין לך לך. שכולם יסייעו בזווג, והם מאה ברכות. וחלקם לשתי תיבות, לפי שהם ב' בחינות, חמשה למעלה וחמשה למטה, חמשה מכוסה וחמשה מגולה. ומ"ש ל"ך ל"ך, הם ל"ז וס"ג, שהם מאה. וחלקם לשתי תיבות, שהם ב' בחינות ביסוד עצמו של אימא, אח"כ (ז) וזה ס"ג. (עכ"מ)

ולא יקרא עוד שמך אברם כו'. דע, כי אברהם הוא כגימטריא ח' פעמים א"ל, שהם: ג' בפן ימין, וג' בפן שמאל, וב' באמצע, ר"ל (ז) בחוטם. וז"ס שני חיי אברהם קצ"ה שנים, שהוא מ"ה עם ק"ל יעלו קצ"ה.

ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר כו' סוד המילה. (ז) דע כי מיל"ה עולה כמספר

אלהים עם הכולל, וערל"ה כמנין אלהים דיודי"ן, עם חמשה אותיות. נמצא, שצריך המוהל לכוון כשדואה ערלת התינוק, שהיא כח הדינין. כי אלהים פשוט הוא מדת הדין הקשה, ולכן הוא במדת הגבורה, ואלהים דיודי"ן, הוא מספר ערל"ה עם חמשה אותיות אלהים, ועתה הוא בא למתקם בהוי"ה אדנ"י, שעולים המי"לה ע"ה. ולכן ברכת אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה, פירושו, שממתק שם אלהים פשוט ומלא, (נ"ל בהו"ה) והו"ה ואד"ני שבברכה. וכשיעשה פריעה, יתכוין בהתגלות העטרה שהיא דמות יו"ד, הוא חותם בגוף הקטן, שם שד"י. כי מקודם בהיותו מכוסה, נראה ש"ד. כיצד, שני זרועותיו והראש הרי דמות ש', בסוד וישא אהרן את ידיו, וזרוע וחצי גוף צורת ד', הרי ש"ד, ובהתגלות היו"ד הרי ש"ד"י (ז).

גם דע, כי מלת פ"ה עולה מנין אלה"ים ע"ה, ולכן מוציין בפה ביין, שהוא גבורה. וצריך המוצץ לכוין כי הדם ארום בדין, והיין ארום ג"כ, מצא מין את מינו. ולכן זוקקין (ז) שם הפה ביין על המילה, להמשיך כח הדם מבפנים כח הקליפה, עם היין, וישאר ממותק שם שד"י עם היו"ד ואדנ"י שבסוד המילה כשמברך. ואשרי המוהל שמכוין לזה. ושמעתי ממורי זלה"ה שהמוהל תינוק בזאת הכוונה, לעולם לא יטמא בדיתו, ויזכה להיות מודה הוראות בישראל. וגם שמעתי, כי כמו שיש בערלה שתי עורות: עור הערלה ועור הפריעה, כן יש בכרית הלשון, שני חומות: שיניים ושפתים. וכמו שהשיניים קשים מן השפתים, כן עור הערלה קשה מעור הפריעה. ולכן, (ז) מל ולא פרע כאילו לא מל. ותיקון ברית המעור, הוא בדית

- אברם בארץ מוסיף: והשנית המילוי, שהם החסדים כשיוצאים מיסוד אבא.
- (ג) שער הפסוקים סוף פ' חיי שוה ר"ה אמר שמואל.
- (ד) עיין שער המצות פרשה זו דף ט"ו.
- (ה) זהר ויחי אות ס"ז וברפ"י דף ר"ד ע"ב.
- (ו) צ"ל ולכן זורקין יין בפה על המילה. הו"ח.
- (ז) שבת קל"ז. במשנה.

(כ) שער הפסוקים וישלח דף פ"ג ט"א בפסוק ויאמר לא יעקב. וליקוטי תורה כאן בפסוק זה.
 (ל) צ"ל ובחינה זו של החסדים שהוא ה' עם למעלה באימא ואם הוא ערל וכי. הו"ח בשם הש"ש.
 (מ) נראה שחסר כאן ועיין שער הפסוקים ריש פרשת לך דף כ"ט ט"ב ר"ה והנה. וכן בליקוטי תורה מפסוק ויאמר ה' אל אברם לך לך עד פסוק ויהי רעב בארץ. ולעיל בפסוק ויעבור

וערל זכר אשר לא ימול וכו' ונכרתה וכו' (א) ענין הכרת. כי באדם יש נפש דוח נשמה, והנשמה מקבלת השפע העליון ראשונה, והיא נוטלת לעצמה עיקר האור, והתמצית נותנת אל הרוח, שהוא לבוש אל הנשמה. וכן הרוח והנפש, נותנת התמצית אל הגוף. ואחר המות, לעולם הנשמה מקושרת ברוח, לא יפרדו איש מאחיו. ואם האדם זוכה, גם הנפש מקבלת מאור הנשמה והרוח, ממקום עליון, שנמשך לנשמה ורוח, מלבד הנמשך לה ממקום שמשפיע אל הנפש. וזהו שנאמר (ישעיה נ"ח י"א) והשביע בצחצחות נפשיך, הם ג', שגם הנפש נוטלת מן הצח הנוגע אליה, ומן הצחות שהוא הנוגע לנשמה ורוח, ולכן נכללו בתיבה אחת שתיים, שאמר צחות. משום שהנשמה והרוח מקושרות לעולם, וכולם ממשיכים אל העצמות שבקבר, שהעצמות מתחברים עצם אל עצמו, והנפש נכנסת בתוכם בעורו בקבר. וז"ש ועצמותיך יחליץ, מלשון חלוצי צבא, דהיינו סדר כלי הוי"ו זו ע"ג זו, כן העצמות, נפרדים ומתחברים עצם אל עצמו. אבל אם לא זכה, שעבר על כריתות, הנה הגוף נכרת, שאין הנשמה שורה בו, וגם הנפש נכרת ומתפרדת מן הנשמה והרוח, וזהו ונכרתה הנפש ההיא. אבל הנשמה והרוח אינן נפרדות, ולא שייך בהם כרת, כי אין הפגם פוגם בהם לעולם, ע"כ.

ויאמר אלהים אל אברם שרי אשתך

דע כי בתחלה נקראת שרי, בסוד כשהגבורות מכוסים ביסוד אימא, דאימא אסתיימת בדכורא, דהיינו סיום שלה, דהיינו היסוד, שמשם ניכרת שהוא נוקבא, זה הסיום הוי בדכורא. וכיון שהיא נשמה (א) אל הזכר, אינה ניכרת אם היא נוקבא, שהז"א מכסה עליה, ולכן שם הווי שרי ביו"ד,

(א) מנחות כ"ט.

(ב) שער הכונות ענין כונת ק"ש דרוש ו' דף קנ"ג ט"ב. שם דרוש ה' בנפילת אפים דף ש"ו. פ"ח שער נפילת אפים.

(ג) כל דרוש זה נמצא להלן פרשת בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא.

(ד) צ"ל שוה אל הזכר. הוי"ח. ועיין בע"ח שער הכללים פי"א.

הלשון, להתודות עמו, כי גם זה לעומת זה עשה האלהים.

וערל זכר אשר לא ימול בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה

סוד הכרת. (א) כבר ידעת, כי בכל זמן שנפטר הצדיק מן העולם, או היא עולה נשמתו בפעם ההיא שהוא בעת פטירתו, והיא מ"ן אל הנוקבא אל ז"א, ומזדווגים הם זו"ן. כמ"ש בפ' ויקהל, (א) כדין אלביש חד צדיק קנאה וכו'. כי היסוד העליון או מזדווג עם המלכות, בסוד יוסף, שהוא בגימטריא קנא"ה. וז"ס, מ"ש חז"ל (ב) אין אדם מקנא לאשתו אלא א"כ נכנס בו רוח טהרה. גם אמרו, (ג) כי האדם שהוא אוהב את אשתו גורם לו קנאה. ואין הקנאה באה אלא מן אהבה רבה שיש ביניהם, נמצא, כי הקנאה היא מעלה ושלמות היא, ואינה פחיתות. ואמנם בפעם הא' גורם זווג כולל, פירוש, שמזדווגים זו"ן בבחינת כל העולמות, וכולם מקבלים שפע ע"י הזווג ההוא, אך מפעם שנית ואילך אינו עושה זווג, אלא בבחינת נשמתו לבד. אמנם אם יהיה כמרע"ה, אפשר שתמיד יעשה זווג תדיר. והנה הרשעים אינם יכולים לעלות למעלה, ואינם יכולים להעלות מ"ן, ונשארים למטה. וז"ס ונכרתה הנפש ההיא, נכרתת מן המקום שחוצבה, ונופלת למטה. ואמנם דע, כי זה שאמרנו לעיל, הוא מי שאין לו רק נפש, אמנם מי שיש לו נשמה, יכול גם לעשות מ"ן בבחינת נשמתו באו"א, וגם שם מזדווגים על ידו. וז"ס כך (א) עלה במחשבה, כי עלה בסוד מ"ן מן אימא אל אבא, ע"י אותו ההריגה, וכמ"ש ביחוד ק"ש (ב) כי זווג או"א אי אפשר לעשותו, אלא ע"י ההריגה ממש, השם יצלנו אמן.

(א) הקדמה של ספר שער המצות. ספר ליקוטי תורה סוף פרשת שלח. וכתוב שם זה מדרושים שמצאתי כתוב בחד מחבראי ר' אלי' די יודאש. להלן פרשת בא בפסוק ונכרתה.

(ב) אות שכ"א. ובדפ"י דף רי"א ע"א.

(ג) סוטה ג'.

(ח) שם.

שהיא דכורא. אבל כשירוד הגבורות למטה לרחל, אז הם ניכרות שהם נוקבות, ואז נקראת שרה בה', שהיא נוקבא.

ויאמר אלהים אל אברם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי וכו'. בדרוש הבטלנים היושבים בירושלם, ^(ה) שהיא שער השמים, שמושכים האור של העוה"ז, ואינם מניחים אותה לילך בגלות, כמ"ש בפ' (ישעיה ס' י"ז) ונוגשיך צדקה, יובן בהקדמה ההיא הקדמה זו. ולהודיע, איך בפרטות במקום קדוש שהשיגו הראשונים לפתוח הרלת ושער השמים, שהיא הקדמה של באר שעשה אברהם ועשה יצחק לפותחו, שסתמום פלשתים. ובא"ר, שהוא אבר"ם עם ס' סתומה, שמקורם כל זווגו היה למעלה עם שרי ביו"ד, שהוא זווג נעלם של נפשות הגרים, ושרי עקרה אין לה ולד, אבל תולדת הנשמות היה לה, ואחר שפתח אברם הבור של היו"ד של שרי, נחלקה לשני ההי"ן, ^(ו) אחת נטלה שרה ונתפתחה רחמה, ואחד נטל אברהם והוליד, שהיא הה' הפוכה, שהוא הבור עם הנקב הקטון שלה, שהוא מקום שבאים הנשמות. וכשהוא פתוח הוא ה"א,

(בראשית מ"ז כ"ג) ה"א לכם זרע וזרעתם, וכשהיא סתומה היא ח"ת, שהיא (ישעיה נ"ט ט ב') עונותיכם היו מברילים ביניכם לבין אלהיכם.

וכבר ידעת דרוש של יצחק והגר, שהם חשבון אחד, שקורם שחפר הבור הוציא רפש וטיט, שהוא ישמעאל. והסוד של (במדבר כ"א ח"י) באר חפרוה שרים כרוה, ר"ת בחש"ך, ^(ז) לכן הזווג צריך להיות בחשך, ככרית הבאר, להמשיך האור מלמעלה. (וכן חשבון של ישמעאל הוא בחשבון אבר"ם והג"ר) והסיבה היא, שהאש הוא של החיצונים, ולכן מברכים עליו בורא מאורי האש, ^(ח) ושולט בזווג להמשיך טומאה. ובתמורות יש ג"כ בורות נשברים אשר לא יכילו המים. וזהו מה שנאמר (שמות כ"א ל"ג) כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור, שהם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שהם שור וחמור, אז בעל הבור ישלם, שהטומאה יבער אותה מן הארץ. ולכן תמצא בר"ת (שם כ"א ל"ד) והמת יהיה לו, ר"ת לוי. והבן כל זה. עכמ"כ מא' מתלמידי הרב זלה"ה.

פרשת וירא

שם סימן י"ח

וירא אליו יהוה באלוני ממרא וכו'

וירא 'אליו' 'יהוה' 'באלוני' 'ממרא' 'יהוה' 'באלוני' 'ממרא', ר"ת יב"ם. דע כי תרח נתגלגל

באיוב. וארז"ל שאיוב היה בן יבמה, ^(ט) וכן איתא בזוהר. ^(י) ולפי שתרח הוציא טיפת אברהם מעורבת, וזהו שנקרא תרח לשון רתיחה, ^(כ) לזה הוציא ישמעאל מאברהם, ואח"כ ליצחק. וארז"ל

(ז) ליקוטי תורה חקת דף רכ"א. תע"ס חלק ט' לוח החשובות חשובה קמ"ג.

(ח) זהר בראשית א' אות קכ"ח בסולם מאמר מאורי אור ומאורי האש ובדפו"י דף כ' ע"ב.

(ט) עיין ליקוטי תורה פ"ז.

(י) זהר פרשת בא אות י"ב. ובדפו"י דף ל"ג ע"א.

(כ) זהר פרשת בהר אות ס"ט. ובדפו"י דף קי"א ע"ב.

דף י"ח ד"ה והנה דוק, ולפי"ז א"צ לשנות הגירסא שלפנינו. ועיין זהר בהקדמה אות י"ז ובדפו"י דף ב'. ואות פ"ג עיי"ש בסולם דף ד' ד"ה ושלמא דליה. וזהו ותי רמו: כתוב שם כי אמא נקראת עלמא דכורא. שער רוח הקדש דף נ"ז תקן כ"ב.

(ה) עיין להלן חיי שרה בפסוק ויהיו חיי שרה. ועיין הו"ח כאן.

(ו) בראשית רבה ריש פרק מ"ז.

השונא או במקום שיעבור השונא, ותראה נפלאות. השלישי, כשיטבול, אחר ההפסקה יזכיר זה השם רמ"ב פעמים, כמנין אריא"ל, ובזכות זה יהיה עבור טוב לנשמתו. והרביעי, כשיקום בבקר ממטחו, יזכיר זה השם רמ"ב פעמים, כמנין אריא"ל, ובכח זה יבין כל מה שיעיין באותו היום. החמשי, בחצות הלילה, אחר שיעשה התיקון ויתודה, יזכיר אותו י"א פעמים, וג"כ בשומע תפילה. וג"כ בכל פעם ופעם שיתודה, מיד יזכירו י"א פעמים, יועיל הרבה לתיקון הנפש. הששי, יזכיר אותו רמ"ב פעמים, כמנין אריא"ל, מועיל הרבה לגילוי עינים, ויש בו תועלות הרבה, ולא זכיתי לראות השאר, והשי"ת יאיר עינינו במאור תורתו.

וירא אליו ה' באלוני ממרא וכו'. בהיות, כי כל מה שאנו צריכים לתקן בזה העולם, אינו כי אם לעשות זוג וז"ן. כי אין לנו פרנסה ושפע ונשמה אלא מהם שהם אבינו ואמנו, כמו שפירש רשב"י ע"ה על פסוק ישמח אביך ואמך, ⁽⁷⁾ אביך דא קודשא בריך הוא, ואמך דא כנסת ישראל, עכ"ו אנו צריכים לתקן עמהם הזוג של או"א, כדי שירדו להם המוחין להודווג, ואז ירד להם שפע ומזון ונשמות וכל הצורך. ויש לשאול על מ"ש רז"ל ⁽⁸⁾ שאין הקב"ה נכנס בירושלם של מעלה עד שיכנס בירושלם של מטה, וזה אי אפשר, כי למעלה נקראו רעים דלא איתפרשן לעלמין, ולמטה נקראו דודים דלא מזדוגין תדיר אלא לזמנין ידיעין, ולמה שפירש שנקראו רעים דלא מתפרשן אי אפשר, שהרי אמר בזוהר

(ר) זהר ח"ג נה. סא: קי"ט. קנ"ו. ר"מ: ברכות ל"ה אין אביו אלא הקב"ה ואין אמו אלא כנסת ישראל. ליקוטי תורה ד"ה דרוש מהתברים.

(ש) חעניח ה'. שער מאמרי דשב"י זיע"א דף רצ"ב ד"ה ועם זה. ע"ח ח"א שער הכללים פרק יג. שער או"א פרק ז'. שער הזווגים פ"א. ליקוטי תורה דף ס"ג כאן. שער המצות פרשת תצא מצוות שילוח הקן. שער ההקדמות דף רנ"ד ד"ה ועדיין. שער רוח הקדש הקדמה ג'. חע"ס חלק ח' אות ס"ב באור פנימי שם ד"ה חווג דיסו"ת.

שאברהם יושב בפתח גהינם וכו', להציל את הנימולים. ולא היה לו זה עד שנימול, ואחר שנימול, נשמתו היתה מוציאה משם, ואז הוציא את תרח, כדי שיתגלגל אח"כ באיוב, ולא נחה דעתו מכל רעיו, עד שפגע ביצחק, והוא אליהו בן ברכאל הבווי, ⁽⁹⁾ ממשפחת רם, ר"ל אברהם. וז"ס מש"ה (איוב מ"ב ו') על כן אמאס ונחמתי על עפר ואפר, פירוש, נחמתי מצד אותו שאמר ואנכי עפר ואפר, שהוא אברהם.

וזמ"ש 'והוא יושב פתח האהל כחום היום, ר"ת בגימטריא גהינם. ⁽¹⁰⁾ וכן עולה גימטריא כחום היום. ⁽¹¹⁾ ולפי ששם העון היה נדה, לכן היום עולה כמנין בנד"ה ⁽¹²⁾ עם ג' אותיות. ואחר העקידה, נתבשר אברהם שכבר התחיל אביו לבא בגלגול, וז"ש הנה ילדה מלכה וכו' את עוץ, ודרז"ל ⁽¹³⁾ זה איוב, כי בא מארץ עוץ. ולזה נאמר וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים ניצבים עליו, וארו"ל ⁽¹⁴⁾ אחד לרפאות את אברהם, כי אחר שיוצאה הנשמה מגיהנם, היא צריכה רפואה מהיסורים שסבלה שם.

וירא אליו ה' דע, שמפסוק זה יוצא שם קדוש, והוא אוריאל, ⁽¹⁵⁾ ויר"א אלי"ו אריא"ל, וישאר וי"ו, והוא שם של ע"ב. ויש לו כמה סגולות: האחד, כשיראה האדם שתקפו יצרו, יכוין בו"ו של ע"ב, ויזכיר שם הגז' י"א פעמים. הב', אם יש לו שונא, יכתוב זה השם על כלי חרס עם שם שונאו, ויזכיר השם כ"א פעמים, כמנין הו"י אריא"ל, וישליך בכח החרס, כדי שישבר, בפתח

(ל) עירובין י"ט.

(מ) ירושלמי סוטה סוף פ"ה.

(נ) צ"ל ר"ת בגימטריא זהו גיהנם. הו"ת.

(ס) ג"ב נ"ל תם היום. הו"ת.

(ע) ג"ב נ"ל חיסר לשון, וצ"ל גם נדה גימטריא יום עם ג' אותיות. הו"ת.

(פ) מדרש רבה פ' וירא פרשה נ"ו.

(צ) כבא מציעא פ"ו:

(ק) צ"ל וירא אליו, אותיות אריא"ל, וישאר וי"ו.

עולה ד"ם כמו שידעת, א"כ שד"י וד"ם עולה בגי' אשכול"ל. וזהו הון ומפרנס לכל; ולזה נק' שד"י, שהיא הבחינה החיצונה של יסוד, שהוא זווג חיצון המזווג וזן את הכל, כמו שבארנו באימא. שכמו שיש לאימא שני מיני זווגים, כך יש לזו"ן שני מיני זווגים, והם הגבורות של יסוד, כמ"ש רו"ל^ב שדי שאמר לעולמו די. והוא נותן כח ומדה בגבורות, לפי שהחסדים מתפשטים לאין תכלית.

ועוד אמר שדי שודד המערכות, והוא ע"י הגבורות. ואלו השנים שהם ענר ואשכול, אינם מתמתקים ע"י הזווג, לזה לא נתנו עצה לימול, כי אין להם בזה תועלת, אבל ממרא שעיקר המתקו עי"ז הזווג, נתן לו עצה. כי כל עוד שהיה ערל, היה מסתלק ממנו החסד. ולא היה מתמתק, ולכן נתן לו עצה לימול. וז"ש וירא אליו ה'. לומר, שעתה שנתגלה החסד בפומא דאמא, בסיבת המילה שמל, נתגלה לו השכינה לקבל החסדים. ובמה נתגלה, באלוני. ופירוש אילון הוא תוקף, וזהו שנתגלה אליו בתוקף הגבורות, שהם ממר"א שעולים פ"ר כמו שפי", לימתק ע"י הזווג.

והוא יושב פתח האהל: ירצה, הוא אברהם שהוא חסד עילאה שבאמא, הנקרא הוא כנודע, יושב פתח האהל: הוא פומא דאמה, פתח הגוף. אימתי, כחום היום: פירוש, כשמתחמם הזכר שהוא נק' יום, להזדווג. וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו: אלו הם ג' מחנה שכינה העולות עמה אל הזווג, והם ג' גוני הקשת, שהם ג' גבורות המתמתקות ועולות למעלה לקבל הטיפה של הזכר. באופן, שהטיפה של הזכר יורדת למטה אליה, והטיפה של הנקבה עולה למעלה, וז"ש נצבים עליו, עליו ממש, שעולות למעלה. וכשראה אותם, מיד וירץ לקראתם: זו היא הטיפה

^ח בפירוש שעל פסוק (דברים כ"ב א') שלח תשלח את האם, תרין תרוכין: שכינתא עילאה, ושכינתא תתאה. וזה נרמז בפ' את האם, את: שרומז על אימא תתאה, שכוללים האותיות כלם מאלף ועד ת', האם: אימא עילאה. פירוש, שיש שני מיני זווגים: אחד חצון ואחד פנימי, החיצון אינו חסר לעולם, ואינו צריך שום התעוררות, והוא לקיום העולמות כלם, כמ"ש רו"ל במס' נדה יפה לאשה יפה לולד יפה לחלב, והשני הוא להוציא נשמות חדשות בעולם, ועל זה הזווג נשבע הקב"ה שלא יכנס וכו', עד שיכנס בירושלם של מטה. ופי' הדבר, עד שיהיו זו"ן מזומנים להכנס, כי אי אפשר לומר עד שיכנס ממש, כי מה שהם מזדווגים הוא להמשיך נשמות מאו"א, ואם או"א לא ימשיכו אצלם היאך תרד לזו"ן, כי דרך המשכת הנשמות הוא כזה: זו"ן ממשיכים מאו"א, ואו"א מאריך, ואריך מעתיק, עד סוף כל המדריגות, כי גבוה מעל גבוה שומר. וזהו פי' מ"ש עד שיכנס, כלומר שיהיו מוכנים ליכנס. נמצא, כי עיקר מה שאנו עושים, הוא לחקן ולזווג זו"ן, ועיקר הזווג הוא המתקת הגבורות לזווג עם החסדים, שהוא זווג הגבורה עם החסדים.

ודע כי גבורות הנקבה, הם אותיות מנצפ"ך, שהם בגי' פ"ר. ^א ובזה תבין סוד עמוק, והוא כי מי שנתן עצה לאברהם לימול, היה ממרא שהוא סוד הגבורות, שעולה כמנין פ"ר ע"ה, שהם הגבורות, אשר מבקשים הזווג והמיתוק. ובהיות אברהם ערל אי אפשר להזדווג, כי החסד עילאה כשמתגלה בפום אמה, כשמגיע לערלה מסתלק, לזה נתן לו עצה שימול. והוא, כי ג' רעים היו לאברהם, והם ענר אשכול וממרא. ענ"ר הם הגבורות של זעיר, והם ש"ך כמנין ענ"ר. אשכול"ל הוא יסוד שנקרא שד"י, ומוריד החסדים שהם בתוך אהי"ה של אימא, שריבוע אהי"ה

שער הכללים פי"ג. שער או"א פ"ו. ליקוטי תורה דף ס"ג ושם הגירסא שונה קצת מכאן.

א) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב. שער טנת"א פ"ג.

ב) חגיגה י"ב.

ח) הקדמת ת"ז אות י"א. תקון ו' אות כ'. ובדפו"י דף כ"א ע"ב. וז"ש שיש שני מיני זווגים. עיין בספר שער המצות ריש פרשת בראשית ט"א. ע"ח ח"א שער הזווגים. פרק א'. ע"ח עם פמ"ס ענף פ'. ע"ח ח"ב שער סדר אבי"ע פ"א וכו'.

משמאל, למ"ד שהיא לוי באמצע. וזהו לוי שהוא באמצע, ולזה יצאו ממנו כהנים ולוים, ימין ושמאל. כי על כן עברתם על עברכם, ירצה, שלזה באתם להשפיע על עברכם. פירוש, שאתם קוראים אותו עבר, שהוא עבר ה' למעלה, אבל להם הוא שר וגדול. ע"כ.

או יאמר באופן אחר. "וירא" אליו "יהו"ה "באלוני ממרא, ר"ת איוב" "יהוה" "באלוני" "ממרא, ר"ת יב"ם. לרמוז שאחז"ל⁽¹⁾ שאיוב בן יבמה היה, ובאברהם נאמר ואתה תבא אל אבותיך בשלום, ומה בשורה היא זאת, אלא שבישרו שתרח אביו שהיה עובר ע"ז עשה תשובה, כמ"ש חז"ל. ⁽²⁾ כחום היום, לרמוז למ"ש חז"ל⁽³⁾ שהוציא חמה מנרתקה, והיא גיהנם. ואברהם יושב פתח האהל, שהוא פתחה של גיהנם, עתה⁽⁴⁾ שהוא מהול, וכל מי שחתום בברית קדש ולא טמא בריתו, אינו מניחו ליכנס שם. והוא גרם שתרח אביו יחזור בגלגול, וכשחזר ירד למדרגת נקבה ובא ביבמה, ואח"כ בא באיוב, שהיה בן יבמה כנז"ל. והיה בימי יצחק, ולא נחה דעתו עליו מכל רעיו שדברו עמו, עד שפגע ביצחק שהוא אליהו בן ברכאל הבווי, שכן נקרא אליהו. בן ברכאל, שברכו אל. ממשפחת רם, שהוא מאברהם. וע"כ אמר (איוב מ"ב ו') על כן אמאס וניחמתי על עפר ואפר, שהוא רומז לאברהם, שאמר (בראשית י"ח כ"ז) ואנכי עפר ואפר, עתה על ידו נחמתי והיה לי נחמה. ולזה נקרא שמו איוב, ר"ל, אביו של אברהם שהיה עפר ואפר לפני קונו, עתה בא בגלגול, וזהו איוב"ב אותיות ויבא.

וגם נרמז בפ' (שמות י"ד ל"א) ויראו העם את "יהוה" ויאמינו "ביהו"ה, ר"ת איוב. ובזה נבין ענין איוב שנרמז בקריעת ים סוף, וגם למה

(1) בבא מציעא פ"ו:

(2) חיבת עתה ט"ס וכצ"ל וכל מי שהוא מהול וכו'. ועיין

עירובין ד"ט ע"א. הו"ח.

שיורדת במרוצה כחץ. וישתחו ארצה: נכנעו ונכנסו במלכות הנק' ארץ כנודע. ^(א) ואז דבר עם השכינה, ואמר אדני אל נא תעבור מעל עבדך: לא תסלק השגחתך ממני, והשפעתך מעבדך שהוא מטטרו"ן, שהוא זן את העולמות כלם, ונק' עבר. יוקח נא מעט מים, ר"ל: שהמים יורדים בגבורה, וכן נקראו גבורות גשמים, ואברהם הוא חסד, והמים אינם מחלקו, לזה אמר יוקח נא מעט מים, יוקח ע"י שליח. ואמר מעט, לפי שצירופי אלהים הם ק"ך, ומה שהם משיגים הם קי"ט, כמנין מע"ט, כי הא' אינם משיגים אותו.

וה"ס מ"ש ותחסרהו מעט מאלהים, שכל הצירופים שלו השיג, ולא חסר לו כי אם מעט שהוא א', ר"ל זה העבר השיג הוא מאלהים של מטה, קי"ט. עוד נוכל לומר, כי מאלהים של מעלה לא השיג אלא אחד לכד, והקי"ט חסר ממנו. וזהו ותחסרהו מע"ט מאלהי"ם של מעלה, לתת למטה. ששורש אלהים, שהוא עיקר, לא חסר כלום. ר"ל שלא השיג כלל מאלהים של אימא, אבל בלחם שהוא שלו, אמר ואקחה פת לחם, אני בעצמי.

ורחצו רגליכם, לפי שאלו הם למטה, וזנים העולמות, והחיצונים נמצאים שם, לזה אמר רחצו רגליכם מהאבק שתחת הרגלים, שהם החיצונים, ואח"כ והשענו תחת העץ שהוא עץ החיים. ואקחה פת לחם, כמו שפירשנו. וסעדו לבכם, שהיא השכינה הנקראת לב. או ירצה, לב שהוא מטטרו"ן, שהוא לב העולמות כולם. ולא אמר לבבכם, לפי שהוא עץ הרעת טוב רע, והרע דבק בו מאחוריו, לזה אמר לבכם, סטרא דקדושה לבד. אחר תעבורו, פי' שליוה אותם. וז"ש ויט"ע אש"ל, נוטריקון: "אכילה" שתיה "לויה" ופירושו "אלף אכילה, שהיא מימין, ש' שתיה, שהיא

(ג) הקדמת ספר הוהר. דף י"ב ע"א. ע"ח שער ציור העולמות פ"א דף שכ"א ט"ב ד"ה ואחר.

(ד) עיין ליקוטי תורה איוב פסוק א'. עצה"ד טוב פרשה זו.

(ה) ב"ב ט"ז. מד"ר ריש פרשת נח.

מסרו הקב"ה ביד סמא"ל, ומה שפי' חז"ל^(ח) משל לרועה שהיה מעביר צאנו על שפת הנהר וכו', וראוי להבין, כי בשלמא במשל שארז"ל לזאב וכו', ודאי שהזאב בתיש אחד יתפייס, שאין רצונו לאכול כל העדר, אבל בנמשל שהוא סמא"ל, היה מקטרג על ששים רבוא לכד מנשים וטף, ואומר הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, א"כ איך יתפייס באיוב לבדו. ועוד, מפני מה נתן הקב"ה איוב כופר על ישראל, וכי משוא פנים יש בדבר, שטוביא חטא וזיגוד מינגר.

ולהבין זה, נחקור חקירה אחרת, והיא שראינו במעמד בין הבתרים אמר הקב"ה לאברהם כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וכו', למה הפסיק הענין, ואמר ודור רביעי ישוּבו הנה וכו', ואתה תבא אל אבותך בשלום וכו'. ועוד, מה היא בשורה זאת, אחר שעדיין אביו עובר ע"ז ומוכר צלמים, ומטעה בהם את כל העולם. אמנם דע, כי החכמה היא מברדת הכל, ועיקר הבירור תלוי בה, והוא משל על האומן שמכה בפטיש על הברזל ויוצאים ממנו ניצוצות לחוץ, וכשהאומן הוא בקי, מקבץ כל אותם הניצוצות שיצאו ומחזירם לכמות שהם, וזהו מחלוקת רז"ל^(ט) אם מברכין על הנובלות, שמי שאומר אין מברכין, לפי שסובר שאחר שיצאו הניצוצות ואחזו בהם החיצונים, אין מברכין עליהם, והאומר שמברכים, הוא לפי שמאחר שיצאו מהקדושה, עכ"ז קדושתם בהם עומדת וכולם חוזרים לשרשם, (שמואל ב' י"ד י"ד) וחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ולזה ראוי לברך עליהם.

ובזה תבין כשאמר הקב"ה לאברהם כי גר יהיה זרעך וכו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, אמר אברהם, איך אפשר להיות דבר כזה, אחר שתרח שהוא שורש הכל נתקלקל כ"כ ויצא לחוץ, איך

(ח) ירושלמי סוטה סוף פ"ה. וזהו פרשת בא אות י'. דפו"י ל"ג ע"א.

(ט) ברכות מ':

(י) ב"ב ט"ו.

יתקן ויתקנו אחרים. לזה אמר לו השי"ת ואתה תבא אל אבותיך בשלום, ובישרו שיחזור אביו בתשובה. וז"ש דוד רביעי ישוּבו הנה, כי לא שלם עון האמורי עד הנה, פי' כי איוב היה ביניהם, ועדיין לא היה שלם, לזה נקרא אח"כ איש תם, שכבר תם ונשלם, וסוף סוף גוי היה, והקליפה אומרת זה משלנו הוא, והיה מגין עליהם, ולזה כשיצאו ישראל ממצרים נאמר (שמות י"ד ל"א) וירא ישראל את היד הגדולה וכו' ויראו העם את ה' ויאמינו בה', והוא קרא אותם תחילה בשם ישראל ואח"כ קראם בשם עם, אלא לרמוז שישראל כבר נצטרפו במצרים כדי לתת להם התורה, כמ"ש חז"ל^(כ) שלא ניתנה התורה אלא לצרף בה את ישראל, וגם במצרים, שבט לוי היה עוסק בתורה, שנתן הקב"ה בלב פרעה שלא יכריח שבט לוי לעבודת פרך, והניחם לעסוק בתורה כדי שיצטרפו ישראל על ידם, לפי שהם היו עיקר ושורש כל ישראל כלם, ובקריאתם בתורה היו מתתקנים כל ישראל. והתורה מחכמה, כמ"ש חז"ל^(כ) נובלות חכמה של מעלה תורה, הרי שהחכמה היא מברדת הכל. והיא מבחינה המתפשטת מאבא, ונכנסת בז"א הנקרא נובלות חכמה של מעלה, ולזה ניתנה התורה על ידו, שהיא יוצאת מחכמה ומתפשטת בז"א, ועל משה נאמר (איכה ב' א') השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וז"ס מ"ש כליל ת"ת בראשו נתת. וגם ז"ס מ"ש (דברים ד' ל"ה) אתה הראת לדעת וכו', כי הוא גילוי התורה שהוא מחכמה, ולזה אנו אומרים בהוצאות ס"ת אתה הראת לדעת וכו'.

נמצא, שעיקר הבידוד הוא תלוי בחכמה, כי כל הנשמות אשר נשתעבדו במצרים, הם היו הניצוצות שיצאו לחוץ, וחזרו ונצטרפו ע"י התורה. וז"ס מ"ש (שם ד' כ') ויוציא אתכם מכור

(כ) ביצה כ"ה;

(ל) ב"ר י"ז. ועיין בשער הכללים דף ג' ד"ה וז"ס. שער הארת המוחין פ"ח. שער ההקדמות דף מ"ב ע"ב.

ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה

וכו'

ענין סיפור סדום ועמורה, והיות אלו הג' מלאכים מ"י כאל לבשר את אברהם בלידת שרה, וגברי"אל להפך את סדום, ורפ"אל למלט את לוט, וכל אחד בא בשליחותו, ובזמן אחד נתקבצו שלשתם, וטעם היות הכל בזמן אחד ולא נפרדים זה אחר זה. להיות, כי כן היה צריך, כי כמו שרצה הקב"ה להוציא זרע קדש, ונשמות ישראל שהיו גנוזות קודם שנברא העולם ועד עתה, היו האלפים שנה של תהו, והיה בונה עולמות ומחריבן, ויולד פלוני לפלוני וימת ויולד וכו', והחריבן במי המבול, וחזר ושתלן בנח עד זמן דוד הפלגה, כי הגוים חרוב נחרבו ונתפרדו כל פועלי און, ובזה נבלה עולם התהו, עד שחזר ובנאו באברהם. וז"ס מ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבדאם, באברהם. ^(ז) ואם ע"י הברית נתקיים העולם, שנאמר (ירמיה ל"ג כ"ה) אם לא בדיתי יומם, שהוא אברהם, אפי' שיש בו פסולת, שהוא ישמעאל ועשו, שנאמר (בראשית כ"א י"ב) כי ביצחק יקרא לך זרע קדש, ואז באברהם מצא כל זרע ישראל, והנשמות שהיו קודם בדיאת העולם נמצאו בו, כי עד שם היה העולם של התהו בלי ברית, ולכן לא נתקיימו כי אם בברית שבאברהם, ואז באברהם בראם, והבן.

ובהיות שכאן נתבשר ביצחק, וזרע ישראל כולם נמצאו בו, כדכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע וכו', ג"כ רצה הקב"ה שנשמתו של משיח שהיתה ג"כ גנוזה קודם בריאת העולם, שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ^(ז) זה רוחו של משיח, ותוצאותיו מקדם, רצה עתה ג"כ הקב"ה שיראה וימצא, כי היתה אבודה בסדום, שנאמר (תהלים פ"ט) מצאתי דוד עבדי, וארז"ל ^(ז) שמצאו בסדום בלוט בן אחי אברהם, א"כ מוכרח היה

הברזל ממצרים, ואלו כבר נתקנו במצרים, וסימנך ויאמן העם, ואלו נקראו ישראל ולא עם, כי העם הם אשר האמינו עתה, שעד עתה לא היו מתוקנים כראוי, ועליהם נאמר (שמות י"ד ל"א) ויראו העם את ה' ויאמינו וכו'. והוא בחינת הניצוץ של איוב שהיה תרח, ונרמו במלת ויראו, וכן מצינו שנקרא ירא, שכן כתיב (שמות ט' י') הירא את דבר ה' מעבדי פרעה, וארז"ל ^(ז) זה איוב, וכן כתיב איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע. א"כ עתה על הים עליו היה מקטרג השטן, שאמר הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ^(ז) לרמוז על תרח שהחטיא אותם, והטעה אותם בע"ז. והיה מקטרג סמא"ל, לפי שעדיין השורש שהוא איוב שהיה תרח, הוא מקולקל ולא נצטרף בישראל, וראוי שימותו כל הניצוצות שלו, מאחר שעדיין שורשם רע בלי צירוף. אמר לו הקב"ה על מה שאתה מתרעם, והוא השורש שהוא איוב, הנה בידך ובו עשה כרצונך, רק את נפשו שמור, לרמוז על הניצוצות שעתידין להתקן, וגם ישראל שנתקנו במצרים נקרא נפשו, שמור אותם ולא תגע בהם יד. וז"ס וה' שב את שבות איוב וכו', אחר היסורין שקבל ונתקן. עכמ"כ.

שם פ' ויאמר שוב אשוב אליך כעת

חיה וכו'

משום דיצחק היה מסטרא דנוקבא, מן הגבורות, ושרי היא הגבורות עצמן, לכן אמר והנה בן לשרה, ולא אמר הנה לך בן, אלא לשרה שהיא מסטרא דנוקבא. וז"ש למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן, כי החסדים הם שם מ"ה, והגבורות שם ב"ן, וזהו ולשרה בן. ומ"ש כעת חיה, עולה כ"ג, שהוא אותיות מלוי המלוי דב"ן. והכונה, כשיתמלא זה הב"ן בכ"ג אותיותיו, שהוא החיות שלו. וזהו לשון חיה, לשון חיות, ואז יהיה הב"ן שלם.

(מ) זהר בא שם.

(נ) מובא בליקוט ראובני בשלח פסוק חיל פרעה.

(ס) הקרמת ספר הזהר אות מ"ו. ושם בסולם מאמר בהבראם באברהם. רפוי"י דף ג' ע"ב. פרשת לך את דכ"ו. וברפוי"י

פ"ו ע"ב.

(ע) ב"ר פרשה ח'.

(פ) מדרש רבה לך פרשה מ"א.

שיבואו שלשתן בזמן אחד, אחד למצא לישראל באברהם, ואחד להפוך את סדום, כדי שיצא משם לוט כדי להתחבא במערה, ושם זימן לו יין ויצא משם רד, משיח אלהי יעקב, לזה באו שלשתן בזמן אחד, והבן.

ועוד, כמו שמאברהם יצא יצחק, כן יצא מלוט יצחק (ז' ק"ץ ח"י, דהיינו המשיח, בסוד תלים כ"א ה') חיים שאל ממך, ובסוד רד מלך ישראל חי וקיים. שהוא בהיות שנולד יצחק בזמן שאברהם ושרה זקנים, ובאו ביומין קדמאין, וביצחק נקרא לו זרע ישראל, וישראל היו מקדם במחשבה, שנאמר בראשית ברא אלהים, בשביל ישראל שנקראו ראשית (ירמיה ב' ג'), וקדש ישדאל לה' ראשית תבואת ה', שהיא בינה, וישראל עלו במחשבה, לכן לא יצאו מאברהם, עד היותו זקן זה שקנה חכמה. והראיה, כי כשהוליד לישמעאל, היה בן פ"ו שנה בתוקף הגבורות, ולא נימול, ובהולדת יצחק היה בן מאה שנה ושרה בת תשעים שנה, ונרמזו ביצחק. והח' לרמז לח' ימי המילה, והי' לרמזו לי' של חיי"ה, שכך היה שמה קודם החטא. ואחר החטא נקראת חוה, ונבנה הצלע של אדם שהיא חוה. ובהבנות זה הצלע, נעשות ע"ז וזר"ע של קיימא, להוליד זרע קודש, כי קדש ישדאל לה'. ועוד לרמזו להולדת אברהם ליצחק בהיותו בן מאה שנה לא פחות ולא יותר, נרמזו ממלת אברהם: אותיות ב"ד מא"ה, כי בן מאה יוליד בך, דהיינו יצחק. וזהו בהבראם, דהיינו באברהם. ובהיותו זקן, עלה למקום ישראל שבמחשבה. ומא"ה, הוא מלוי שם ע"ב דיו"דין שהוא באבא, דהיינו במחשבה דילה.

סימן י"ט

ויעל לוט מצוער וישב בהר וכו'

ענין לוט ושתי בנותיו. והוא דע כי לו"ט בגי' מ"ה, כי הוא אחוריים דמ"ה, ^ק אחוריים דז"א.

צ' ע"ח שער פרצופי זון פ"ג ד"ה והנה. לקוטי תורה דף ע"א ד"ה עקידה.

ק' ליקוטי תורה דף ט"ה ט"ב ד"ה ענין. ושם כתוב לוט עולה מ"ה, כי הוא אחוריים דז"א. שער הפסוקים פרשת לך

כשם שיש לו"א שתי בנות לאה ורחל, שהם בנותיו שיוצאים ממנו ונעשות לו לנשים כנודע, כן ג"כ ללוט שהוא האחור, יש לו שתי בנות, ונעשות לו ב' נשים. וידוע הוא, כי עמ"ן הוא נגד לאה, שהיא נעם העליון, ורחל מוא"ב, שהיא מאב, כענין (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, וע"כ הצעירה הסתירה, משום שהיא עלמא דאתכטיא, והבכירה אמרה מאב בפירוש, שהיא עלמא דאתגלייא. וקשה כי בכי"רה עולה רחל ע"ה, וצעי"רה עולה לאה, שכן עשרה פעמים ל"ז הרי ש"ע, משום שלאה היא כנגד הפנים דז"א, ששם בפנים ב' א"ל מלאים, כזה: אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד, עולים ש"ע, והם ש"ע נהורין שבפנים.

וי"ל ^ר כי להיות רחל מעיקרא בסוד נקודה היא בכורה, ולהיות שלאה אינה יוצאת עד אחד שיכנסו בו המוחין, נקראת צעירה. והנה כוונת בנות לוט היתה, מפני שלוט כשנפרד מאברהם, הלך לו אצל המלכים ראשונים שמתו אצל נוקבא שלהם, וזהו סד"ם שעולה ק"ר, כי סד"ם כתיב חסר ו', ולכן היו ה' ערי"ם, כי הנוקבא היא ד', והיא ה'. וז"ש ארבעה מלכים את החמשה, וזהו ערים, כי עיר"ר עולה פ"ד, שהם מצנפ"ך, שהם דינים של הנקבה, ואחד הפיכת סדום, חזר לוט אצל הזכרים שבמלכים.

וז"ש וישב בהר, כי הרים לעולם הם בחינת אלהים, כי אחוריים דאלהים, כזה: א', אל"ה, אל"ה, אלה"י, אלה"ים, עולה ר', וה' אותיותיו, הדי ה"ר. והלך לו אל המערה, שעולה ש"ך, שהם דיני הזכר, וא"כ הלך עתה אל זכרים שבאותם המלכים. וידוע, ^ש כי סיבת שבידתם של אלו המלכים היתה משום שלא היה להם בחינת נוקבא, שלא היו דכר ונוקבא, עד שבא הדרד שהוא מלך השמיני, שהיה בו תיקון דכר ונוקבא ונתקיים. לכן

בפסוק ויהיה בימי אמרפל. ובפסוק ויקחו את לוט. ובפרשת וירא דף ל"ט סימן י"ט. שער הגלגולים הקדמה ל"ג ול"ו. (ר) בשער הפסוקים שם ד"ה ועתה נבאר, תירץ באופן אחר. (ש) עץ חיים שער ח' פ"ג, תע"ס סוף חלק ו'.

אברהם בעדם. ולכן לקחו גם הם זאת העצה ביניהם, והשיבוהו ברכוש טחורי זהב ועכברי זהב ובקר העגלות לעולם, ובוה נתרפאו. והבן.

סימן כ"א

וה' פקד את שרה וכו'

מה שנאמר פקידה בשרה וזכירה ברחל, כדכתיב (בראשית ל' כ"ב) ויזכור אלהים את רחל. אמנם ידוע הוא, כי זכירה בדכורא ופקידה בנוקבא, ולפי האמת הכל הוא מדכורא אל הנוקבא, ואפשר כי להיות שם ברחל הכוונה היה להוציא את יוסף, שהוא כנגד היסוד, ששם מתקבצים החסדים והגבורות, לכך נאמר זכירה, כי החסדים הם סוד הזכר כנודע, ובשרה להיות הכוונה להוציא את יצחק, שהוא הגבורות כנודע, שהם בחינת הנוקבא, לכך נאמר בה פקידה.

וסוד הענין, כי בהיות שהדכורא לעולם תלוי באם והנוקבא באב, כענין מ"ש ה' (משלי ג' י"ט) בחכמה יסד ארץ, שהוא אבא שהיא הבת, א' כונן שמים שהוא הדכורא, בתבונה שהיא אימא. וכתיב (בראשית מ"ו ט"ו) אלה בני לאה ואת דינה בתו, כי לעולם אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, וכן ביוסף שהם יוצאים מחסדים והגבורות, שהם בחינת זכר ונקבה, צריך זכו"ר שהוא בגימטריא הוי"ה, ואהי"ה דיודי"ן שהם או"א, כי שניהם חשובים כאחד, האחת אל הדכורא, והאחת אל הנוקבא. אבל ביצחק, שהם גבורות לבד בחינת הנוקבא, וזה ע"י האב, לזה הוצרך פק"ד, שהוא הוי"ה דיודי"ן. ולהיותה גבורות הם יוצאות בסוד זוג דאב"א, ועל כן הוא פק"ד, שהוא אחוריים, והוי"ה דיודי"ן כנודע. וביוסף שהיו ג"כ חסדים, היה בסוד פב"פ, שהם ע"ב וקס"א, שעולים כמנין זכור.

ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו

דע, כי אין הגבורות יוצאות עד שהחסדים

אמרו בנות לוט ואיש אין בארץ לבא עלינו, כלומר, אף דאיכא דכורא לא יש לבא עלינו, כי אלו אין להם בחי' נוקבא, ואין לנו תיקון אלא עם אבינו, שהוא אחור דמ"ה, דהיינו המלך השמיני, חסד עילאה שיש בו תיקון דכר ונוקבא, וגם אבינו שהוא אחור שלו, יש לו תיקון דכר ונוקבא, ממנו אנו יכולות להבנות. אז, ותהרן שתי בנות לוט מאביהן. והצעירה קראתו ב"ן ע"מי, שעולה כמנין עק"ב, משום ששם במקום לאה הוא כנגד הבריאה, שהם שני אלהים, או"א דבריאה שנק' אלהים, כי כן עולה אלהים כמנין הכסא. (עכ"מ).

סימן כ'

ויסע משם אברהם וכו' ויאמר אברהם אל שרה אשתו וכו' וישלח אבימלך

ויקח את שרה דע, כי מה שנלקחה שרה בארץ פלשתים שלקחה אבימלך ולא קרב אליה, ועצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך, וארו"ל ה' אפילו לנקביהם לא היו יכולים לצאת, עד שנתפלל עליהם אברהם, ונתן לאברהם צאן ובקר ועבדים ושפחות, והשיב לו את שרה אשתו, כי לא די לצדיקים שמחזירים להם את שלהם, אלא שמוסיפין על שלהם. וכן לעתיד (ישע' ס"ו ב') תחת הנחושת אביא זהב, וכתיב והביאו (שם ס' י"ז) את כל אחיכם מנחה לה', וכן ביציאת מצרים (שמות י"ב ל"ו) וינצלו את מצרים וכו'.

ודע, כי כמו שנלקחה שרה, והחזירה פלשתים בכסף וזהב כדי שיתפלל אברהם בעדם, ויפתח את רחמם ה', כן ג"כ היה בזמן ישראל, כשלקחו הארון פלשתים דוגמת שרה, והיה בשדה פלשתים ט' חדשים, וגם בהם עשה ה' שפטים ובאלהיהם. כי (שמואל א' ה' ד') רק דגון נשאר עליו, והם הוכו בעפולים ולא היו יכולים לצאת לנקביהם כי עצור נעצרו, והעכברים מסרסים אותם, ואינם מולידים עד שהחזירוהו, דוגמת אבימלך זקנם, שהשיב את שרה במנחה ורכוש, כדי שיתפלל

(ב) ברכות ס'. נדה ל"א.

(ח) בבא קמא דף צ"ב.

(א) זהר ח"ג רנ"ו.

מתפשטים לגמרי עד היסוד, כי כל עשר שלו כלולות מעשר, הרי מאה, ואח"כ מתחילים הגבורות לצאת. ועל כן יצחק שהם הגבורות, הם בנו של אברהם, שהם החסדים, משום שיוצאות אחר החסדים, כמו הבן שיוצא אחר שיוצא האב. ודע, כי אדם והבל חטאו בראיה, שהציצו, ונתגלגלו שניהם באברהם ושניהם ביצחק. ועיקר יצחק לתקן בחינת הבל, ואברהם בחינת אדם. וזהו שנאמר ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו וכו', שכבר ידענו שקרא לו שם זה אחר שנולד, ומה צורך לומר הנולד לו, אלא לרמוז על מה שאמרנו, כי הוא היה בנו שנולד לו לשעבר פעם אחרת. כי אברהם היה אדה"ר ויצחק הבל, וזהו שנרמז 'בנו הנולד לו, ר"ת אותיות הבל'. ותקון זה דהבל היה ע"י העקדה, כמ"ש בע"ה, וע"כ לא נעקד יצחק, עד שהיה בן ל"ז שנה כמנין הבל. וז"ש אח"כ אברהם (בראשית כ"ב ח') אלהים יראה לו, כלומר, לתקן אותו עון של ראיה שחטא הבל. 'השה' לעולה 'בני, ר"ת הבל ג"כ. ואז וילכו שניהם יחדיו, לענין אחד, זה לתקן אדם וזה לתקן הבל בבחינה אחת, וזהו יחדיו דקאמר.

וסוד העקדה היתה, שהחסדים שם ביסוד דז"א, וילבישו ויקשרו הגבורות למתקם, וזה ע"י אברהם שהם החסדים, ושיעקדו את יצחק שהם הגבורות. וזה אי אפשר עד שירדו הגבורות למטה ביסוד, כי למעלה אינם נמתקות, משום שעוברות דרך העברה, ויורדות למטה אל מקום היסוד, ואינם מתעכבות שם להתמתק. ועוד, ששם למעלה החסד כל אחד במקומו, ואין בו כח להמתיק, אבל למטה ביסוד ששם כל החסדים, ושם הגבורות מתעכבות, והאור רב שם, מתמתקות, ולכן לא היתה העקדה עד ל"ז שנים, משום שאף שבחסדים אנו מונים, שמתפשטים בעשר שלו, שהם מאה שנה של אברהם, הגבורות אין אנו

מונין להם מרישא דז"א, אלא משליש הת"ת שבו, ממקום ששם יסוד של אימא, ששם מתגלות הגבורות. והטעם משום שהחסדים שהם לצורך עצמו, והם מגדילות כל שיעור קומתו כנודע, (י) לכך אנו מונין לו כל העשר, אבל הגבורות שהם לצורך הנוקבא, והנוקבא אינה יוצאת אלא משליש ת"ת שלו, לכן אין אנו מונין להם אלא משם, ומשם עד היסוד הוי ל"ז, לפי שנצח והוד ויסוד כל אחד כלול מעשר, הרי שלשים, וב' שלישי הת"ת שבו הם שבעה, הרי ל"ז. ועוד דאימא היא ס"ג, והמלוי שלו הוא אור המתגלה מן היסוד, שהוא ל"ז, מלוי של ס"ג.

ועוד מה שגרם ליצחק העקדה, היה להיותו בחינת הנוקבא שהיה מהגבורות, וכל מי שהוא מסטרא דנוקבא מותא אתקשרת ביה, על כן בנה של שונמית שהוא חבוקק מת, (י) משום שהיה מסטרא דנוקבא, ע"כ אמר לה אלישע שאי בנך, וכן יצחק, אלא שחבוקק שהיו כבר הגבורות מונחות ביסוד מיד מת, אבל הכא שעתה כשנולד יצחק התחילו לצאת ולירד למטה בעת שהיו יורדים בתוך ז"א, אך (י) שהם גבורות, יש להם בחי' דדכורא ואין שם מיתה, וכשהגיעו לפה היסוד שהוא יוצא אל הנוקבא, אז באה המיתה לדבק בו. ועוד, שבמקום החזה שהם יורדות בתוכו, הוא בחינת הבל, שהוא ההבל המחיה את האדם, וע"כ אין שם מיתה. ודע, כי מילת עקיד"ה ע"ה, עולה כמנין ק"ץ, להורות שאין שם מיתוק. זה שאנו רוצים, לעקוד הגבורות בתוך (י) החסדים ולהמתיקם, (י) אלא בק"ץ שהוא היסוד, שהוא סיום הגוף. ואעפ"י שנה"ה נראים שהם יותר למטה, אעפ"י כן הם סתומים, והאור היוצא מהם לחוץ אינו יוצא אלא דרך היסוד, נמצא שהוא סיום כל הגוף. וזהו יצח"ק: ק"ץ ח"י, כי בכאן היה קץ, והיה אפשר למות, אלא שעם המיתוק היה חי ולא מת, וזהו שאמר הכתוב.

(י) צ"ל אף שהם גבורות, הו"ח.

(ז) ובלקוטי תורה פ"ז כתוב מתוך החסדים.

(ח) חיסוד לשון יש כאן וכצ"ל, ולהמתיקם אי אפשר אלא

בקץ. הו"ח בשם הש"ש.

(ג) שער הפסוקים לך סימן י"ו.

(ד) ע"ח שער דרוש הצלם סוף דרוש ג' ופ"ו ופ"ג כלל י"ד.

ושער תקן הנוקבא פ"ב.

(ה) הקדמת ספר הזהר אות קט"ו, דפרי י'.

ו"ש לך לך, כנגד זה האור הבא לו עתה, ונוסף מלמעלה. אל ארץ המוריה, דהיינו היסוד, וכמ"ש רז"ל (ב) שהיסוד נקרא הר המור. וז"ס (שמות ל' כ"ד) קח לך בשמים ראש מר דרוו, כי המור הוא ראש לבשמים, כי הוא היסוד שהוא שבת, והוא יום השביעי, שעולה מלכות בשבת למעלה בראש הזעיר. כי אף שגם הז"א עולה, הבחינה שנשארה כאן במקומה, שהיא בחינת בריאה, בשבת היא בחינת ו"ק דזעיר, ו' הוי"ו, ומלכות שעלתה היא י' בראש הו', הרי שבעה, ואז היא עטרת בעלה, והיסוד שלה הוא הז'.

וכנראה שארץ המוריה הוא מקום ששמו כן, ושם הרים הרבה, והיה אומר לו לילך אל אחד מן ההרים. והכוונה, כי חג"ת נה"י דדכורא כולם נקראים הרים, והמיוחד שבהם הוא היסוד, וז"ש על אחד ההרים המיוחד, ולא אמר אחד בסגול, אלא אחד בפת"ח. ועוד, שהוא אחד הכולל את כולם, שכל האורות שבכולם מתקבצים בו. ונקרא ארץ המוריה, משום דיסוד אבא, שהוא תורה, לשון הוראה לשון מוריה, מתגלה שם. וז"ש (ישעי' ב' ג') כי מציון תצא תורה, דהיינו יסוד דאימא, שהוא החמשים שערים, ואלו הם שערים המצויינים בהלכה, שהיא נוקבא דז"א הנקראת הלכה, משם מיסוד דאימא, תצא תורה, שהוא יסוד דאבא. (ד) דכר ה', שהוא דיבר דבר גלוי, כי כל אמירה בז"א ודיבור בנוקבא, זה יוצא מירושלים, שהוא יסוד דרחל, ורחל נקראת (תהלים קכ"ה ב') ירושלים הרים סביב לה, שהם ו"ק דז"א, הנק' הרים כדארמן, שהם סביב לה, וא"כ דבר ה' שהוא דבר גלוי, הדבור יוצא מירושלים, שהיא עלמא דאתגלייא.

ועוד נקרא מקום זה ארץ המוריה, משום שבכאן נבנית ממקום זה הנוקבא, שהיא מוריה, לשון שמראה עצמה, לשון גלוי. ואמר אשד אומר

(מ) זהר ויקרא אות ל"ב וברפ"י ג' ע"ב.

(נ) עיין בשער הכונות פורים דף שכ"ט ר"ה וזה ובפירוש יפה שעה שם.

ויהי אחר הדברים האלה. והאלהים, שהם הגבורות, ניסה את אברהם. ולא אמר לאברהם, אלא את אברהם, והכונה עם אברהם. כי רצו הגבורות להתקשר עם החסדים יחד, ולהעשות שניהם נס אחד, וזהו לאכללא אשא במיא ומיא באשא, כאמור בזוהר. (ו) ויאמר אליו אברהם, שהם החסדים לבדם, ויאמר הנני לבדי. ויאמר קח נא וכו', עתה שהוא בן ל"ז שנה, שכבר ירדו אל היסוד, עתה הוא העת לעקדם ולקשרם כאן. ואמד את בנך, שהיא הגבורה שבהוד, שהיא בחינת בן לעולם הגבורה. את יחידך, היא הגבורה שבת"ת, כי כל הצדדים יש להם חבר, חסד גבורה, נצח הוד, אבל ת"ת הוא יחיד, וז"ש את יחידך. אשר אהבת, היא גבורה שבנצח, כי אברהם אוהב אותה, שהיא מקו ימין, והוא חסד ימין. את יצחק, אמר כנגד השני גבורות אחרות, כי יצחק הוא כללות הגבורות כלם. והג' גבורות הם נמתקות שם ביסוד, בג' חסדים המגולים, אבל אלו השנים אינם מתמתקות, אלא כשחוזרים החסדים לעלות למעלה בסוד אור חזור, (ז) אז הם מתמתקים אלו השנים, וז"ש והעלהו שם לעולה, בדרך עלייה תמתיק את אלו.

אי נמי, את יצחק, יעלה ד"פ ב"ן. וזה כי הג' גבורות שאמרנו, כל אחת מהם היא הוי"ה, וכשנמתקת עם חסד אחר, שהוא גם כן הוי"ה, הרי שני הוי"ו"ת, ח"ג הם בגימטריא ב"ן. נמצא ג' גבורות ג' בנים, והשני גבורות אחרות שאין להם חסד למתקם, (ח) הם מתחברות זו עם זו, ונעשה ב"ן אחד, הרי אדבעה בנים, כנגד יצחק במניינו, נמצא יצחק רומז אל כל הגבורות. ואעפ"י שכבר ירדו הגבורות למטה, אמד קח נא, כי צדיך להמשיך אוד החסדים מלמעלה כדי להמתיקם, ונמצאו הגבורות עקודים וקשודים, כי החסדים למטה, והאוד הנמשך מלמעלה מן החסדים שביסוד דאימא למעלה, והגבורות בתוך. (ט)

(ט) פרשת וירא אות ח"צ. וברפ"י, דף קי"ט ע"ב.

(י) ע"ח שער רדושי הצלם פ"ב כלל י"ד.

(כ) עיין ע"ח שם סוף רדוש ב' דף י"ב.

(ל) בליקוטי תורה הגיטא והגבורות בתוכם.

נתערבת בגבורות, במה שלא חשכת את בנך וכו'. וזהו ידעתי, לשון זוג וחבור, חיבור החסדים עם הגבורות, במה שלא חשכת את בנך וכו'. ולפי שאחר המתקת הגבורות עם החסדים, היה צריך לחזור ולהעלות הגבורות לשרשם למעלה, כדי שלא יהיה בהם אחיזה לחיצונים, וז"ש והעלהו שם לעולה, עתה נתקן זה באיל.

והענין הוא, כי לעולם הגבורות יוצאות מיסוד אימא בלבוש אהי"ה, שמלוי^ס הוא מ"א, מנין אי"ל. וזהו הלבוש, ויצחק הפנימי, שהם הגבורות. ויאמר לו, די הוא שיעלה הלבוש שהוא אהי"ה ויעלה לשרשו, ואין צריך להעלות ליצחק לעצמו. ובסבך בקרניו, הבינה. כי בכור שורו, דהיינו היסוד, וקרני ראם, אלו הם נ"ה. ובהם בנה"י דאימא, הם ג' אהי"ה, שנים דיודי"ן, וא' דאלפי"ן. והאי"ל, הא"ם^ז הא' של יסוד. וסב"ך, עולה ב"פ א"ם, שהם השנים האחרים של נ"ה. וזמ"ש בקרניו, שהם תוקפיה דיצחק. והגבורות הם שם אדנ"י, והאהי"ה המלביש אותם, הם התוקף, וע"כ אדנ"י ואהי"ה בגי' אלהי"ם, שהוא לשון תוקף. וז"ש ויעלהו לעולה תחת בנו, שהוא הפנימי, העלה הלבוש לבר שהוא האיל, שהוא א"ם דאהי"ה, כאמור. ובהרבך הלבוש לשרשו, יספיק גם לפנימי שלא יתאחזו בו החיצונים. הרי טעם א', למה הספיק האיל במקומו של יצחק.

ועוד, מפני שהבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן, זכה שלא הוצרך עצמו שהוא הבל כאמור להעלות, אלא הספיק האיל תמורתו, במה שהקריב הוא קרבן תחלה. ויקרא אברהם את שם המקום, ה', שהם החסדים, ירא"ה, שהם הגבורות, שעולים כמנין רי"ו כמנין גבורה. והזכירו בלשון ראייה, משום דאחר שנכללו אשא במיא ומיא באשא, יש בחסד בחינת גבורות ובגבורה בחינת חסד, וזהו שהראייה בימין ושמיצה בשמאל,

אליך, לשון הגדלה, כמו (דברים כ"ו י"ז) את ה' האמרת היום. וזה, כי גם הירידה אל היסוד, הוא תועלת והגדלה אל החסדים, כי משם חוזרים ועולים ונגדלים הם עצמם. ואז וישכם אברהם, שהם החסדים, בבקר, בקר של אברהם, שהוא היסוד, כי מקומו הוא בפום אמה. ולעולם בקר הוא היסוד, בסוד (בראשית א') ויהי ערב ויהי בקר, שהם יסוד ומלכות. אז ויאמר יצחק אל אברהם אביו, שהוא חסד, ויאמר אבי, הרי אתה חסד, ואין אתה מתערב בגבורה. ויאמר הנני בני, לא אמר הנני לבר, שהיה מורה על החסדים לברם, וגם לא אמר הנה בני, שהוא מורה שנהפך הוא מהיות חסד, ונעשה גבורה מכל וכל, אלא הנני בני, כלומר, הרי שנים בי חו"ג, לאכללא אשא במיא.

ויאמר אברהם. אלהים, שהם הגבורות, שהם סתומות וסותמים הראייה העליונה, עכשיו בוו ההמתקה יראה לו ויכול לראות, כשיהיה השה לעולה בני, ואז נכללו זה בזה. וז"ש וילכו שניהם יחדיו, שניהם יחד, אשא במיא ומיא באשא. ויבאו אל המקום, דהיינו היסוד, ואז ויבן שם מזבח, שהיא נוקבא דז"א. ויעקוד את יצחק בנו, שהוא המתקת הגבורות, ליתן אותם אליה. וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת, אברהם חשב שהיה צריך להוציא ממנו הדם, שהוא תוקף הגבורות כדי למתק הגבורות, כי הדם הוא אחיות החיצונים, ואז ויקרא אליו אברהם אברהם, ופ' בספר הזהר^ס קדמאה לא שלים בתראה שלים, פירוש קדמאה לא שלים, שהיו החסדים לברם, בתראה שלים, שנכללו אשא במיא. ויאמר לו אל תעש לו מאומה, ודרו"ל^ט מומ' כתיב, פירוש, אל תעש לו מום, כי הכל אפילו הדם יתמתק על ידו, אף שלא הוציא את דמו. כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, שהם הגבורות, כי עד עכשיו היית אוהבי, שהם סוד החסדים, ועתה ירא אלהים,

ס) אדרא רבא אות רל"ב ובדפו"י קל"ח ע"א.

ע) מדרש רבה וירא פרשה נ"ו.

פ) צ"ל שמילוי המילוי הוא מ"א אותיות כמנין איל. וכ"כ בליקוטי תורה. הו"ח.

צ) בליקוטי תורה הגירסא היא והנה בנה"י דאמא ג' אהי"ה, דיודי"ן ב' וא' באלף, והאיל גימטריא מ"א אותיות דאהי"ה דאלפי"ן של יסוד, וסב"ך עולה ב"פ אם שה (הבינה) הב' אחרים של נצח הוד, וכו' עיי"ש ברף ע"ג ט"א.

ואלו הם רמוזים במלת אש"ל, שהם: 'אדומות שחורות' לבנות. ז"ס ויטע אש"ל בבאר שבע, בסוד פרה אדומה. ונודע כי מדת אברהם, שהיא החסד, והוא המצחצח השערות, זהו ויטע אשל בבאר שבע.

סימן כ"ב

ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעולה בני.

הנה ר"ת של 'השה' לעולה בני, ר"ת הבל. על דעת התיקונים (ש) שאדה"ר קודם שנתגלגל באבות, נתגלגל בשת ובהבל ובח. א"כ, הבל נתגלגל ביצחק, וזמ"ש אברהם ליצחק השה לעולה בני. ובעון שהציץ בשכינה כשהיה הבל, נהרג, והוא כשהביא הקרבן, ולזה בא בגלגול יצחק, וכשפשט יצחק צוארו לישחט, מאהבת השי"ת הציץ ג"כ בשכינה, והקב"ה לא די שהצילו מן המיתה, אלא שלא רצה לייסרו על הבטת עיניו עד הזקנה. * וז"ס (בראשית כ"ז א') ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות, ואחד מן הטעמים הוא, לפי שהציץ בשכינה בזמן העקידה.

ודע, שתמצא שם הוי"ה בס"ת של הש"ה לעולה בני וילכו, לרמוז על שבטח על בוראו שימציא לו קרבן אחר תחתיו. ואולי לזה כיונו רז"ל (ח) על אומרו אלהים יראה לו, שהשיב אברהם ליצחק על שאלתו איה השה לעולה, אלהים יראה לו השה, ביד הקב"ה, להראות ולהמציאו ברגע, ואם לאו, הרי בני. כי מה שדרשו כן, לפי שדקדקו במלת בני שהיא מיותר, אלא ודאי שכיוון לכך. ורמז לו שני דברים: הא' שביד

(ק) וראי"ה שהיא חסד עולה רי"ו, כמנין גבורה, וכן ארי"ה הוא בחסד, ועולה רי"ו מנין גבורה, משום דאף בחסד יש גבורה. ושמיע"ה עולה כה"ת, כי שם זה מורה על החסד, שהוא אחד משמות ע"ב דויסע. ות"ך שבו, הוא א"ל באתב"ש. והה' שלו, הם ה' חסדים, כי (תהלים נ"ב ג') חסד אל כל היום, הרי ששם זה מורה על החסד, והוא בשמאל, משום דאף בשמאל יש חסד כאמור. ואחר שנעשית העקידה ונמתקו הגבורות, ונעשו הה' גבורות ד' בנים, כי אחר המיתוק הוא שנעשה ד' בנים, כי קודם המיתוק הם ה' גבורות ה' היות, אך אחר המיתוק אמר לו ריבוי זרע, וז"ש הרבה ארבה את זרעך, שעולה כמנין הארבעה בנים דאמרן. ואז וישב אברהם בבאר שבע, ויצחק נשאר למטה ביסוד, לצאת אל הנוקבא. והנה יצחק, שהיא בחינת דכורא שבגבורות, הוא תמיד ביסוד דז"א, ורבקה היא נוקבא, שהיא הבחינה שיוצאת לחוץ, ולכן נתבשר מיד שנולדה רבקה, דכיון שהגיעו הגבורות אל היסוד, מיד יצאה הנוקבא. וזמ"ש רז"ל שיצחק הלך להביא את הגר, שעולה כמנין הד' בנים דיצחק אחר המיתוק. והם בחי' ד' בנים שיוצאים לחוץ, שהם בחינת נוקבא לאברהם.

ויטע אשל בבאר שבע

(עי' עץ חיים ש' י"ג שרש א"א פ"ה כלל ג')

דע, (י) כי השערות דא"א הם לבנות, כמד"א (דניאל ז' ט') ושער רישיה כעמר נקא, ושערות דז"א הם שחורות, דכתיב (שיר השירים ח' י"א) קוצותיו תלתלים שחורות כעורב, ודנוקביה דז"א אדומות, כמד"א (שם ח"ו) ודלת ראשך כארגמן.

הגהה

האמור באברהם ויסע אברהם, כי תחילה היה בחסד דנוקבא ואח"כ עד חסד דדכורא ודי בזה ע"כ:

* מוהר"ח"ו וזה"ה. האדם קונה ומשלים נשמתו מתחת לעילא כנודע, ויצחק אז עדיין לא השלים נשמתו רק בבחינת הגבורות שבה, ואח"כ ע"י העקידה השלים בגבורה דדכורא, וכיוצא בזה

ד"ה והשתא אתו שפיר. שער הכוונות ח"ב דף כ"א.
(ח) מד"ר וירא פרשה נ"ו.
(ש) תיקון ס"ט.

(ק) ע"ח ח"א שער אח"פ ה"א.
(ר) ע"ח שער א"א כלל ג'. פ"ה שער מאמרי רז"ל דף ע"ט

ואולי רצה להסיר חשבון כ"א אותיות של כל השמות הנז"ל, וישאר באר, וא"ש אח"מ).

דע שקליפת נוגה סובבת הקדושה בסוד העור, והג' קליפות מכינים (א) אותה, וחוטפת נשמות קדושות מבחינת הבשר שהוא החשמל, ומוציאם לקליפה, ואלו הם נפשות העשוקות, בסוד הטיקלא שהיא נוגה, ואברהם היה מוציאן ומקרבן לקדושה, וזהו אברהם קדמא לגיורין. (ב) ובאלו הנשמות מתלבשות נפשות ורוחות הצדיקים בג"ע, לפי שמתחלת המחשבה היתה שאדה"ר יהיה בג"ע, ויהיה לו מלבוש זה עשוי מאלין, ויעשה מצות ויעלה יותר, וכשגרם החטא ונצרך אדם למצות לתקן מלבוש זה, אז נפרדו הנר"ן, וכל א' הלכה למקומה, וכשהנפש והרוח צריכים נפש, לוקחים מאלו הנפשות.

והנה העלאת נפשות אלו, הוא ע"י החסד או ע"י הגבורה, וכשעולים ע"י הגבורה, עולים עד יסוד דכורא ועומד שם, וכשעולה ע"י החסד אינו עולה כ"א ביסוד נוק', וג"כ יורדת הארה במקיפים למטה, ומסמא עיניהם לפי שעה, ואח"כ חוזרת וחוטפת נוגה, לזה אברהם שהיה מעלה עד החסד לא נשא אשה, שאם היה שם נקבה היתה מתעברת, והזווג של שרה אינו נקרא זווג, שהיתה עקרה, (ג) ולהיות שאברהם העלה מצד החסד לא נתקיימו, וכל הבארות חזרו וסתמום פלשתיים, כי באר עולה ג"ר, אבל יצחק כי העלה אותם מצד הגבורה נתקיימו. וזאת היתה קטטת רועי גרר עם רועי יצחק, על אלו הנשמות, ונשאר ביד יצחק, שנא' (בראשית כ"ו ל"ג) על כן שם העיר באר שבע. ונפשות הגרים החשובות מאד, כגון שמעיא ואבטליון, הם מנשמות שנשרו מאדה"ר, ולכן הם חשובים מאד. ע"כ בשם הרב זלה"ה.

השי"ת יכולת להמציא לו איל א' לעולה, והשני באומרו בני, כי מיותר הוא, לגלות לו דבר שהקב"ה צוהו על הקרבנו לעולה, כדי שיקבל יצחק ג"כ מצות בוראו עליו ברצון. ולא באונס, ולזה העיד הכתוב וילכו שניהם יחדיו, כלומר בלב אחד וברצון טוב. ואולי רמו הכתוב בהוי"ה זו כנוז, שיהא אברהם מתחנן שיתראה לו קרבן, כדי להקריבו תחת בנו שיהיה כפרתו ותמורתו, ויהיה אות ל' של לעולה, בשביל העולה אשר צוה לי סתם, יראה וימציא איל ואקריבנו תחת בני. ולפי דרך זה, מלת בני מוכרח ליכתב, כלומר, אני בטוח בזה, ולכך אמר ונשובה אליכם, אבל מה שאני מתחנן לפני הוי"ה זו של רחמים, שיקבל ויתרצה לפניו ית' כאילו הקרבתי את בני יחיד ממש. ולזה דרשו ז"ל (א) במלת תחת בנו, דמיותר הוא, ואמרו שהיה אומר בשחיטת האיל: יהי רצון שיחשב לפניך כאילו נשחט בני, וכן בהפשטתו ובניתוח איבריו. הרי לך כמה רמזים, ודי בזה. עכמ"כ.

וישב אברהם פבאר שבע

דע, כי שבע בארות הם, והם באר שבע: האחד והוא הוי"ה ואלהי"ם, הוי"ה אדנ"י, אלו הארבע שמות עולים בא"ר. והוא סוד ארבעה אותיות הוי"ה שבבריאה, והוא סוד באר, כי במקום אהי"ה הוא אלהי"ם בכאן, שהוא בגי' הכס"א, שהוא בריאה. באר שני, הוי"ה דההי"ן עולה ב"ן, ואהי"ה דההי"ן עולה קנ"א, שניהם עולים בא"ר. באר שלישי, אחוריים דמ"ה, (ב) שהם ע"ב ק"ל ע"ה, יעלה באר והבאר האחד ברחל, והשני בלאה. והבאר הרביעי, אהי"ה דיהודי"ן קס"א, ומ"א אותיותיו, פשוט ומלוי ומלוי המלוי, והכולל, באר חמישי.

(א) במ"א מצאתי בזה"ל: (א) באר חמישי היא, אהי"ה הוי"ה אדני והוי"ה אלקים, עכ"ל. ולא הבנתי כי השמות הנז' הם בגי' רד"ך ולא באר,

(א) שם.

(ב) שער ההקדמות דף רי"ז אות הבית. שער הכוונות דרוש הקדיש. שער מאמרי רשב"י בראשית בביאור המאמר של ר' חייא ור' יוסי הו' אולי באורחא ובר"ש דף ט"ז ע"ב.

(ג) עיין בליקוטי תורה תולדות בפסוק ויקרא שם הבאר עשק.

(ד) צ"ל מקיפים אותה. ע"ח שער קליפת נוגה פ"ב.

(ה) פתחתא דאסתר רבה י"ו.

(ו) שער הגלגולים הקדמה ל"ד.

פרשת חיי שרה

וחוה. והנה האדם וחוה הם סוד קץ פשוטה, שני ראשים הפוכים אב"א, ונבראו ע"י ה', זהו ה"קץ.

ואמנם בתחילה נבראו ע"י מדת הדין, זהו ו"פ, שהוא פ"ו כמנין אלהי"ם. והנה היא עצמה נק' אלהי"ם, ויש בה חמשה אותיות ראש לשועלים, ואח"כ נעשית ה' אחרונה שבשם, זנב לאריות, ושני כינוייה נרמזו בה"ץ ו"ף. ויען נבראו אדם וחוה באלהי"ם, מדת הדין יין החזק, אשר משם יצאו השמרים, הם הקליפות שמרי היין, לכן נאחו בהם הקליפה וגרם לחטוא, ואז זעו מפני קול ה' אלהים המתהלך בגן, דכתיב (שם ג') את קולך שמעתי בגן ואירא, זהו ז"ע. אח"כ שב בתשובה. וריחם וחם עליו, זהו ח"ס. ועי"כ נטע השי"ת את יצה"ר המחטיאו, וזהו ט"ן, הפוך נ"ט. והשליכו למצולות ים כשקלל את הנחש, ואמר לו (שם ג' י"ד) על גחונך תלך, וזהו י"ם, בסוד (סוף מיכה) ותשליך במצולות ים. ואעפ"י שהושלך שם לא נתבטל לגמרי, והוא קיים רצועה, שאיזה אדם שיחטא גורם שיעלה ממצולות ים. והנה פעם טובע ע"י הצדיקים, ופעם עולה ע"י הרשעים, עד שיעבירונו השי"ת מעל הארץ, כדכתיב (זכרי' י"ג ב') ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וכתיב (ישעיה כ"ה) בלע המות לנצח, אז יהיה לכלה נחרצה, וזהו כ"ל.

ומעתה נשוב לעניינינו. שהקליפה נקרא קץ כל בשר, ט' יען כי היא אות ק', ורוצה להמית את אדם וחוה ותולדותיהם הרמזים באות ק', כנז"ל, וכל זה גרם היא אדם בעץ הדעת טוב ורע, חיבור הקדושה עם הקליפה. וכשנתגלגל אדה"ר באברהם לכפר החטא, כמבואר בסוד ויטע אשל, על כן הוצרך להתעכב מלהוליד עד שיותך כל הזוהמא ההיא שהטיל הנחש בחוה, לכן המתינו

(ח) בבא בתרא נ"ח ע"א.

(ט) זהר פרשת נח אות ע"ה מאמר קץ כל בשר.

ויהיו חיי שרה. ראוי לידע, למה נתעכבה שרה מליילד עד היותה בת תשעים שנה. אמנם בזה נבאר בע"ה אלפ"א בית"א דא"ת ב"ש, ע"ד הרמז, הנה אב"ג בגי' ו', לרמזו על רוחות העולם הנגבלים עם שמים וארץ. ואח"כ נבראת הארץ, היא כנגד ד', הכוללת ד' יסודותיה שהם ארמ"ע. ומהבראם ה' אחרונה שבשם, כדכתיב בהבראם, והוא ה' זעירא. אלו הה' אותיות דרך ישר, רומזות בריאת הישוב ע"י הקדושה, ובסופם יצאת הקליפה למפרע, תשר"ק, בנין תהו. לכן עם א' יצאת ת', היא הקליפה העקומה. וגם היא אות האחרונה, לרמזו כי בסיום הקדושה יצאה הקליפה, ולכן נק' (בראשית ו' י"ג) קץ כל בשר, הרי א"ת. אח"כ יצאו שלשה אותיות שק"ר, שהם חותם הקליפה, הפך חותם אמת, וזהו ב"ש ג"ר ד"ק. ולפי שפרטות הקליפה נרמזת באות ק', כי יש בה צורת ק' תלויה, המורה על צורת הנחש שדבר שקר, והיא מורה על הולך על גחון, והיא אות ק' של נחש. גם היא סוד המן הרשע, שהוא הנחש, שהכין עץ גבוה חמשים אמה למרדכי.

ולפי שהקליפה אין לה רשות לעשות דבר כי אם ברשות הקדושה, ניתנה אות ש' שהיא הקדושה בתחלת שקר. כי הקליפה היא אות ר', גם היא אות ק', בסוד (ח) קוף בפני אדם, גם זה לעומת זה וכו', ולפי שהאות העצמי שלה היא אות ק', אשר עיקר מציאותם היה מן הארץ, בסוד והארץ היתה תהו ובהו וכו', לכן נסמכו יחד ד"ק, כי מן ד' יסודות שבארץ משם יצאת הק'. אמנם אדם וחוה, הנקראים תולדות השמים והארץ, כי נשמתם מן השמים וגופם מהארץ, נבראו באות ה'. וזהו פירוש (בראשית ב' ה') אלה תולדות השמים והארץ, שהם אדם וחוה, בה' בראם, כי פרשה זו של תולדות השמים והארץ מדברת ביצירת אדם

(ז) שער הכוונות פורים דרוש א' דף שכ"ט ר"ה וכראות המן.

ע"ח שער הקליפות דף שע"ו ר"ה וע"ו.

הק"ץ, וגם כי הקליפה עצמה נקראת קץ כל בשר כמדובר. ואח"כ הולידו את יצחק, עולה תמימה, ולכן נימול ביום השמיני לבל תשלוט בו ערלת הרע, ואל זה רמזו ז"ל (קהלת ג' א') באמרם "לכל זמן וכו', זמן היה לאברהם לימול. וגם זולת הזמן הנזכר הוצרך אברהם לימול אחר הקץ להסיר הוזהמא, ואח"כ נולד יצחק טהור. משא"כ בישמעאל שנולד קודם, לכן בזמן שהיה אברהם בן פ"ו שנים, כמנין אלהים, כי אז עדיין השמרים היו מעורבים בסוף היין, וכשנולד ישמעאל יצאו עמו. ואחר כך נימול אברהם עצמו, ונשאר טוב בלבד, שהיא מדת הדין בלי שמרים. ואח"כ נולד יצחק, שהוא מדת הדין הנקרא פחד יצחק, שם אלהים הנזכר, טוב בלא רע. [עד כאן הועתק מספר עץ הדעת מהרח"ו].

הנז"ל, (מ) ונק' סמ"ך, שהם ו"ק (ו"ס כצ"ל משה) שלה חב"ד חג"ת. וסמך זו נעשה מן ו"ד (ו' כצ"ל משה) של יו"ד, וכשתכה עשרה פעמים ו', הרי ס'. וכן י"פ ד' עולה ׀ סתומה, המורה על תבונה, וסמ"ך עולה ק"ך לרמזו לק"ך צירופי אלהים, ר"ל, בהתפשטותה מציאות הבינה יצאו אלו הצירופים. אמנם תבונה היא מ"ם סתומה, והוא צורת ב"ו, כי מציאות הבינה ב"ו, מציאות ז"א, שאות ו' סותם ׀ ועשאה מ"ם סתומה, כזה: ׀, לרמזו שהאור סתום שם. ומן הבינה העליונה, מן החיצוניות נתפשטו נה"י שלה לצורך העולמות, כדי לעשות זווג (מלכים א' ז' ל"ו) כמער איש ולויות, וזו בינה השנייה. ועל אלו השני בינות נאמר (ישעי' כ"ז י"א) עם בינות, ג"כ בדרושים נאמר בענין אחר, (ו) והכל מתיישב.

ויהיו חיי שרה מאה שנה וכו'. דע, כי שרה היא סוד בינה, והדינין שבה שהיא תבונה. וזהו (מסטרהא יוצאים דינין, ר"ל, בהתפשטותה למטה, אז יוצאין דינין. וזו נקראת אלהים, ושרה נקראת בחי' אלהים, כנודע, כי אלהים דידי"ן עולים ש', ואחוריים של אלהים, כזה: א', א"ל, אל"ה, אלה"י, אלהי"ם, עולים ר', הרי ש"ר. וה' אותיות אלהים, הרי שרה. ולהבין הענין, דע כי הבינה יש לה שני בינות ושתי תבונות, בינה עליונה היא מהראש עד הטיבור עד מקום הטרפשא, וכן מציאות חכמה ג"כ עד הטרפשא. ובינה זאת מזדווגת עם אבא בסוד נשיקין, שהוא רוחא ברוחא, ועל זאת הבינה אנו אומרים (ל) דלא מתפרשן לעלמין, וזה הזווג בסוד הוי"ה אהי"ה, וזה מספיק לצורך העולמות. ואמנם אחר שנשכרו הכלים, ונחדקו הקליפות בקדושה, לא הספיק זה לתקן העולמות, והוצרך לעשות זווג מעור ולויות, והוא עם ישסו"ת, והבינה זווגה רוחא ברוחא

וזו הבינה נתפשטה מן הבטן ולמטה, ונקראת מ"י, ושם יש קבלת הולד בבטן וברחם, וז"ס (איוב ל"ח כ"ט) מבטן מי יצא הקרח, שהעיבור שנתעברה בינה, כשעלו הכלים תלת גו תלת (ו) ונתעברה מהם, נתעכבו שם עד שנבררו, ונתקן מציאות ז"א. וזהו מבטן הבינה הנקראת מ"י, יצא הקרח שהוא ז"א, אמנם מן הבטן ולמעלה לא יש קבלת ולד, והיא תבונה עליונה. ומחיצוניות של זאת התבונה נתפשטה תבונה תחתונה, הנכנסת תוך ז"א רביעאה על בנין, וכשרוצה בינה להזדווג עם אבא, עולה זאת התבונה ומתחברת עם העליונה כאחד, (ז) ואלו הם שני תבונות, אז מתחבר אבא עם זו הבינה התחתונה כמער איש כנו'. והזווג הוא אחוריים של ע"ב, עם אחוריים של אהי"ה דידי"ן, העולה קדמ"ת. וטעם שנאמר קדמ"ת, שחזר לאותיות לעשות פשוט כפול משולש מרובע.

והענין, כי כל אחוריים מבחינת חצוניות, ר"ל

(י) מד"ר לך פ' מ"ו.

(כ) וזה בשלח אות תכ"ט. ע"ח שער או"א פ"ב. תע"ס ח"י תשובה כ"ז.

(ל) ע"ח שער עתיק פ"ב. תע"ס חלק ח' אות ג"ו ד"ה ושורש.

(מ) עיין ע"ח ט"ו פ"ה בתחילתו. תע"ס חלק י' מאות מ"ד.

(ג) ע"ח שער הזווגים בפרקים ד' ה' ו'.

(ס) תע"ס חלק י' מאות מ'.

(ע) מבז"ש שער ה' ח"א פ"ו ז' ח' ט'. תע"ס חלק י' מאות

פ"ד.

חכמה, ונודווגו עם שרה, ועלו ה' של שרה. ואז
וה' בחכמה, וה' בבינה, ונעשה מהם יצחק.

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וכו'

דע, כי מלת ויהיו עולה ל"ז. וסוד הענין הוא,
כי להיות שרה בחינת הגבורות, אין כל החיות
שלה אלא ממלוי שם ס"ג דהיינו ל"ז, כשמתגלה
האור מיסוד דאימא בשליש ת"ת שלו, כי משם
מתחילין הגבורות להגלות, וזהו חיות שרה.
ולחיות שרה בחינת הכתר, וזהו מלת שרה,
בגימטריא הראש ע"ה, היו חייה מאה, דהיינו
בחינת הכתר שבכתר, דכל מה שהוא עליון יותר
כן חשובנו עולה למאות. שגם העשר הכלולות בו
כלולות מעשר, וועשרים היינו ח"ב שבכתר,
שאלו עולים לעשרות לבד, ושבע הם ו"ק ומלכות
שבכתר, שאלו הם אחדים לבד. ותחילה היו חיי
שרה, שהיתה עתידה להחיות אלו השנים, ואחר
שחיתה אותם, קרוים חיי שרה, כי נעשו שנים.

ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה

כי זעיר נוטל לעצמו מהאור היוצא מיסוד
דאימא, ויעקב מיסוד דאבא, והנוקבא נוטלת
משניהם. וע"כ מספ"ד עולה דפ"ק, כנגד מה
שאבדה במיתתה, שהוא בחינת אבא, שהיה מאיר
בה. ולפי שאין מאיר בה אלא אחור דאבא, לכך
הוא דפ"ק, שהוא אחור דהוי"ה דיודי"ן. ובכ"ה
עולה ל"ז, כנגד מה שנוטלת מאימא שהוא המלוי
דס"ג, ועל שאבדה במיתתה אור זה היא הבכיה.
ולפי שכל אחד מבני אדם מאיר בו צלם, כנודע.
הצ' היא הבחינה שנכנסת בתוכו, והל"ם מקיפים
עליו. ובחינת המ' היא בחינת הטיפה כשיוצאת
מאבא, שעדיין אין לה לבוש, והיא בחי' ד' מוחין
ח"ב ח"ג. ובחינת הלי' היא אחר שמתלבשים
המוחין בנה"י דאימא, נעשים הד' ל' בלבד.

חצוניות חכמה עם חצוניות בינה, מזדווגים
לתיקון העולמות, ושר"י נקראת, כשהיא דלה
בסוד הדין, שהיו"ד רומזת לה' אותיות אלהים,
ולה' גבורות, ואז היא בתוקף הדין. וגם אברהם
הוא חכמה, וקודם היה בסוד דין, ונקרא אברם.
הרומז לאצילות שנאצל בראשונה, מכח ה', והיה
סתום אור החכמה, וזהו אבר"ם: אב"רם, ר"ל
האבר הקדוש שממנו מתפשטים החסדים, בו היה
סתום. וזהו בתחילה בהבראם, שה"א של אברהם
הרומז לחסדים, היה סתום, והיה ה"ה בתחילה.
ואחר ברא"ם, לרמוז סתום הה'. ויש אומרים
שלא נודווג עם שרה, כי אדרבא הזווג מעכב
אור החכמה, והיה מזדווג עם הגר, שהיה מורה
חצוניות הכלים שנעשת ממנו הקליפה. והטעם
בהשבר הכלים ירדו הניצוצות של הקדושה, וגם
אותם נשמות של אדם היו תוך הקליפה, ורצה
אברהם להעלותם, והיה מזדווג עם הגר, לגלות
אור החכמה ולסתום עיני הקליפות בכח אור גדול,
כדי להעלותם עד מלכות, ולא היה יכול להעלותם,
אלא עד המלכות. וזמ"ש פ' אבדה מגייר אנשים
ושרה מגיירת את הנשים, ר"ל, שניצוצי הקדושה
של חכמה שירדו לקליפות מצד הגבורות, נקראים
אנשים, ושרה נשים. שהם ניצוצי אור גבורות של
בינה, והיה מעלה אברהם בסוד אור החכמה כנו'.
אמנם כשנתעלה אור החכמה, חזרו ולקחו אותם
הניצוצות מידו, עד שבא יצחק בכח הדין והכה
אותם. וזהו (בראשית כ"ו) ויריבו רועי גדר עם
רועי יצחק לאמר לנו המים, הם ניצוצי הקדושה.
עד שחפרו באד אחרת, מציאות אב"ר שנעשה
בא"ר, והכה אותם, להעלותם במלכות הנקראת
בא"ר. וכל זה היה עושה אברהם בהיותו אברם,
שהיה סתום האבר במ"ם, אח"כ תקן העולם,
ונתגלו החסדים שהיא הה' שהיתה נסתרת, ומה
שהיה בהברא"ם נעשה אברהם, ונתגלו החסדים
בראש האבר הקדוש, ר"ל בסוד העטרה של

פ) ע"ח ח"א שער אנ"ך סוף פ"ח.

צ) לעיל סוף פרשת וירא.

ק) מד"ר לך סוף פי' ל"ט.

ר) ע"ח שער א"ה פ"ה. ושם כתוב להיפך הו"ח. ועיי"ש

ע"ח ח"א דף קפ"ד בהומ"מ ציון א' וז"ל: עי' שער או"א
פ"ז כלל ד' ובשער מאמרי רשב"י פרשת חיי שרה, ועי'
בפתיחה לפירוש הסולם אות י' בערך ההפוך שיש בין כלים
לאורות ותראה שאלו ואלו דא"ח.

קכ"ו כנו"ל. ^(א) ולכן חיי שרה היו קכ"ז שנים, שהוא א' יותר כנגד הכולל, משום שהיא היתה בחינת הכתר, ועתה בפטירתה חסרה הכתר ממנה, ולזה נכתב הכ"ף זעירה כמבואר.

ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר

דע, כי ביסוד יש שני צינורות, ^(א) א' להוציא הטיפה, ואחד להוציא המותר. ובני חת היו מזאת הבחינה, ולזה נקראו בני ח"ת, שהיו מז' מלכים שנתחתכו, והיו מבקשים שתברח אותה טיפה בנקבה, ונעלמה מהם המערה, עד שבא אברהם. סוד ארבע מאות שקל כסף, לפי שהיו אוחזים מהשערות, באורות העליונים מאחורוי, והם השערות שעולים ממהמות על הדעת מאחורוי, ועפר"ן עולה ת', ולזה נתן ת' שקל כסף, בסוד החסד. ולזה מינהו לנשיא, כי הוא היה שורש החסדים.

ורבקה יוצאת וכדה על שכמה וכו'

הנה כבר ידעת, ^(ד) כי החסד שבת"ת נחלק לשלשה חלקים, והם ג"פ כ"ד. והנה בגלות אין לה כי אם כ"ד אחד לבד, ולעתיד בע"ה יהיה הבית בנוי, שהם ב"פ אור אור, בסוד (ישעיה נ"ד י"ב) ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך, כמש"ל בדרוש חטא אדה"ר. נמצא שרבקה היא הנוקבא, יש כ"ד א' בפנים בראשה, וכ"ד א' למעלה על שכמה, במקום שמסתיימים יסוד דאימא. והנה עתה מדבר בזמן הגאולה, שאז ירד כ"ד זה דרך היסוד, ועלייה זו נקראת ירידה, כי האור בא לה דרך ירידה, אבל היא אינה מקבלת אורותיה רק בסוד

ש' וכשמת האדם, תחילה מסתלקים מעליו המ' והל' שמקיפים עליו, שאלו היו שומרים לבחינת הצ' שבקרבו שלא תצא, ולא יהיה בה אחיזה לחיצונים לאחוזו בה, ואחר שנסתלקו אלו, נשארה הצ' בלי שמירה, ואז יוצאת, ויש מקום לחיצונים לאחוזו בה. ולכן כשמת האדם עושים עליו ג' דברים, כנגד שלשה אלו. נגד הצ' שבקרבו שהיה בתוך הלב, כי חיותו של האדם היא בתוך לבו, עושים קריעה כנגד הלב, שנקרע ויצא מה שבתוכו. וכנגד הל', שהם המוחין שבתוך נה"י דאימא, עושים הבכיה, שהיא עולה ל"ז מלוי שם ס"ג. והם שלשה ימים לבכי, כנגד ג' נה"י שלה. וכנגד המ', שהיא בחינת הד' מוחין בלי לבוש, הם ד' ימים נוספים מן המספר על הבכי, כי ג' לבכי ושבעה להספר, שהם ארבעה יותר, כי ז' הם ל"מ, והוא נגד טיפה דאבא, וכן מספר עולה דפ"ק כנו"ל.

לספר לשרה ולביתה

דע, כי נכתבה כ' של ולבכותה זעירא, משום דקיימא לן ^(ה) ג' לבכי וז' להספר, ולכן הבכיה היא מועטת מן ההספר. וסוד הענין הוא, משום דהיא מעלמא תתאה, שהיא כ' זעירא. כי ר' ^(א) לעולם היא באימא, שהיא מתפשטת בתוך זעיר, וכ"ף ברחל, שהיא כפופה, לפי שהיא אוספת רגליה למעלה, כדי שלא יתאחזו בה החיצונים. ועכשיו בגלות, שהיא בעונות למטה, בפטירת הצדיקים מן העה"ז גורמים ע"י נשמותיהם להעלותה למעלה, וז"ס מש"ה ויאסוף רגליו אל המטה. ועוד היא כ"ף זעירא, לפי שכל כ' הוי בכתר, ולפי שחסרה הכתר נכתבה זעירא, ולעולם כתר הוא שם אדנ"י, וכן שם אדנ"י כזה: א', א"ד, אד"נ, אדנ"י, עולה

(ש) ליקוטי תורה פרשת חיי שרה ד"ה ויהיו.

(ת) מו"ק כ"ז: שער המצות דף כ"ב ט"ב ד"ה גם כזה תבין.

(א) צ"ל כי פשוטה כ"ה בליקוטי תורה. הו"ח.

(ב) עיין שער הפסוקים ריש חיי שרה ע"ח ח"א שער או"א סוף פ"ז כלל ד'.

(ג) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ו ד"ה ותו דח' לקבלך.

(ד) ליקוטי תורה פרשת חיי שרה פסוק זה. ולקמן פרשת תולדות בפסוק ויאבד יצחק. ע"ח שער לידת המוחין. שער מאמרי רז"ל מסכת ברכות מאמר ר"י משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ו. ועיין במעלות הסולם ח"א מאות שט"ו.

להיות בן לאברהם. וז"ש ותהי אשה לבן אדוניך, כי עכשיו נהפך להיות מסיטרא דדכורא.

ותקם רבקה ונעורותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש וכו'

ארו"ל בגמרא ^(ז) מנוח ע"ה היה, ומייתי לה מן הדין קריא, דכתיב באליעזר עבד אברהם ותלכנה אחרי האיש, ולא לפני האיש, ובמנוח כתיב (שופטים י"ג י"א) וילך מנוח אחרי אשתו, ולזה אמרו מנוח ע"ה היה. וסוד הענין הוא, כי זו"ן ד"ו פרצופים נבראו אב"א, אמנם האחוריים דבוקים, והראש והזרועות והרגלים היו נפרדים, והנה הדכורא מסגי ברישא, והנוקבא אחרי האיש, כי הנה הנוקבא היא מקבלת האור מן הדכורא, דרך נ"ה שלו, שמקומה שם נגד נ"ה שלו, ונה"י שלו נעשים מוחין אליה, והם נקראים תלמידי חכמים, נ"ה, והם למודי ה', ולכך ארו"ל ^(ח) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר (ישעי' נ"ד י"ג) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, אל תקרא בניך אלא בוניך, כי למודי ה', שהם נ"ה שלו, הם בונים את הנקבה, וז"ש בוניך לשון נקבה.

והנה הנחש אין לו אחיזה אלא ברגלי הנקבה, כי רגליה יורדות מות, ואינו נאחו באצבעות רגליה שהם לפניו, אלא בעקבותיה שהם מאחוריה. וכן עק"ב עולה ב"פ אלהי"ם, דהיינו באחור שלה, ולכן תקע כף ירך יעקב, כי במקום ירך יעקב דהיינו כנגד רגלי הזעיר, כי הנה כל שיעור קומתו של יעקב אינה אלא כנגד נ"ה דזעיר, ובנ"ה דזעיר ג' פירקין, וכנגד הפרק אחרון דזעיר שהוא הרגלים, ממש שם הוא כל ירך יעקב, באופן שאין לו אחיזה אלא בירך באחור בעקב.

(ז) בל"ת הגירסא כדים.

(ח) בל"ת שגירסא שנו נגד שליש שני. שלשו נגד שליש ג' עיי"ש.

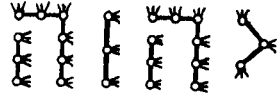
(ט) מדרש רבה פרשת חיי שרה פרשה ס'.

(י) וירא את קמ"ו. וכדפ"ו דף ק"ג ע"א.

(כ) ברכות ס"א. עירובין י"ח:

(ל) ברכות ס"ד.

אור חוזר כנו' אצלנו, ^(ה) ולכן אמר ותרד העינה, היינו הארת יסוד אימא הנקרא מעין, ותמלא כדה מפי המעין, שהוא מקום יסוד אימא, ואז ותעל, חוזרות אורות אלו, ומגדילים אותה ואת בארה, שהיה לה ב"ש ^(ו) כמו הז"א בעלה, ואז מתמלא כדה. והנה כנגד ג' מיני כ"ד הללו, שכל שליש מורה על הוי"ה אחת, כי שלשה הוי"ת אלו הם בציור עיינין, כזה:

כל א' כ"ד עגולים, עולה ע"ב חסד, כנו' אצלינו במ"א. נמצא, שכל כ"ד הוא הוי"ה א', הרי כאן ג' הוי"ת, כנגד אלו הם הכדים שנתן אליהו בתעלה מלאים מים, מלאו כל א' ד' קבים, ^(ז) כנגד ד' אותיות השם שבו, ^(ח) כנגד שליש ב', ג' כנגד שליש שלישי, והבן זה כי הוא סוד עמוק.

ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר וכו'

ארו"ל ^(ט) מהיכן יצא הדבר, מהר המוריה יצא וכו'. רבי אומר מן ותהי אשה לבן אדוניך וכו'. והכוונה היא, לפי שיצחק היה מסטרא דנוקבא, כנו' בזוהר, ^(י) ולפיכך לא היה לו זווג, כי הוא עצמו נוקבא, ועוד דמיתה קשורה בו, כי רגליה יורדות מות, ומהיכן בא לו זווג מהר המוריה, כי אז יצאה נשמתו וחזרה בעיבור אחר. ורבי אומר מן ותהי אשה לבן אדוניך. כי עד עתה להיותו מסטרא דנוקבא, לא הוזכר בו אלא והנה בן לשרה אשתך, וכן ולשרה בן, לפי שהיה מסטרהא, ועכשיו חזר

(ה) ע"ח שער הארת המוחין פ"ה דף קכ"ח.

(ו) בליקוטי תורה פ"ו הגירסא, חוזרות אורות אלו ומגדלין אותה ואת כתדה, שיהיה לו ג' שלישים כמו ז"א בעלה, ואז ותמלא כדה. ע"ש.

(ז) ובענין הוי"ה בציור עיינין, עיין לקמן בפרשת תולדות. פע"ח שער ק"ש פכ"ה, ושער הלולב פרק ח'. ת"ז תקן כ"א דף מ"ז ע"א. ובמעלות הסולם שם מאות קי"ב.

רצה עוד לילך אחר הנוקבא, כי כבר יצא והלך לפני הזכר, ולכן לא רצה אליעזר לילך אחר הנשים, אלא ותלכנה הן אחריה ולא הוא אחריהם, כי הוא כבר היה יונק מן החכמה שבפנים, ולא היה עם הארץ, אמנם מנוח היה עם הארץ. ועיין בס' הכוונות.²

סימן כ"ה

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה

ארז"ל¹ זו הגר וכו'. סוד הענין הוא, שנשא אברהם את הגר ולבסוף לקח קטורה, סוד העניין הוא, כי כמו שאדה"ר לקח את חוה ראשונה, להוציא בה הקליפות והטומאה אשר היה בו, כן אברהם אע"ה לקח את הגר.² לטהר את גופו בה, כדי שיצא יצחק זך בלי שמרים, ולא מבטן אחר כמו שיצא יעקב עם עשו. והטעם הוא, מפני שיצחק שמח בעשו שישלוט הוא בישראל ולא אחרים, ולכן ויאהב יצחק את עשו, על שהיה שולט על ישראל, ולא שיביאו אומה אחרת לשלוט עליהם. וא"ת אם כבר נתמתקה זוהמת אברהם בהגר, מהיכן יצאו בני קטורה אחר שנוול יצחק. ויש לומר, שבני קטורה הם גבורות נמתקות, מפני שעתידים להיות עבדים לישראל לעת"ל.

ענין בני קטורה היה, כדי להוליד הדינים תקיפין, אשר היה ראוי יצחק שהוא דין להוציאם. ומפני שיצחק היה תקיפא דדינא, והיה נחרב העולם אם היה מוציאם, לכן הוציאם אברהם, שלא יהיו כל כך קשים.

ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת

מתנת חסר ו' כתיב. מכאן סמכו רז"ל לדרוש שם הטומאה מסר להם. כי כיון שראוי להיות בו

והרי הנחש שהוא אחרי האשה, הוא עם הארץ. כי כשנכנסים המוחין בזעיר, אור ראבא נמשך אל פניו ליעקב, ואור דאימא אל האחור לרחל, והנה בפנים שם אור ראבא, חכמתא ראבא תאיר פניו, ובאחור שהיא הנוקבא, שם אין חכמה, ולכן הנחש שהוא יונק מאור דאימא הוא עם הארץ. שהוא יונק מן הארץ העליונה שהיא בינה, כי אין שם חכמה.

וזה"ש מ"ש (משלי כ"א ל') אין חכמה ואין תבונה נגר ה', כלומר, אין חכמה ראבא ואין תבונה שהיא מצד אימא, לאותו שהוא נגר ה', כלומר הנגדי של זעיר של הקדושה, והנגדי שלו הוא ס"מ והנחש, כידוע בררושים. והנה עוג מלך הבשן הוא היה מבחינת נחש זה, ולכן כתיב ע"ג חסר, שהוא נגר ס"ג דאימא עם עשר אותיותיו, ואליעזר עבר אברהם, ארז"ל² שהוא עוג, והוא כנען בן בנו של נת, והיה ארור ויצא מכלל ארור ונעשה ברוך, ולכן נאמר לו בא ברוך ה' וכו'. והכוונה, שהקדושה שנפלה שם בלועה בתוך הנחש הנאחו ברגלי הנוקבא, הוא היה בחינת אליעזר, והטומאה עצמה היה עוג, ולכן נאמר בו שיצא מכלל ארור, שהיה בלוע הקדושה ההיא בתוך הטומאה, ויצא מן האחור מתוך הטומאה, והלך אל הפנים, ונתרבק בחסדים, שהם בהפנים שהם טיפת הדכורא, ולכן היה עבר אברהם, שרבק באברהם שהם החסדים.

ולפי שהנחש יונק מאימא כראמרן, ובאימא יש ה"פ ס"ג שעולים שט"ו, ועם הה' כוללים, הרי ש"ך דינין, ולכן נפלו בתוך הטומאה כל הש"ך. אמנם כי נשאר השני שרשים היותר עליונים שבכולם, שהם היותר ממוחקים, נשאר ש"ח שנפלו למטה, כמנין אליעזר. והנה אליעזר היה תחילה אחורי הנוקבא, בלוע בתוך הטומאה שהיא בחינת עוג, ועכשיו שיצא משם מכלל ארור, לא

(מ) מר"ר פרשת חיי שרה.

(נ) שער הכוונות ענין ברכת השחר ר"ה ועתה נבאר כונתו. שער המצות פרשת עקב רך ק"ג ר"ה ונחזור.

(ס) מר"ר חיי שרה פרשה ס"א.

(ע) עיין לעיל פ' בראשית בפסוק ויאמר ה' אלקים.

(פ) סנהדרין צ"א.

אין משיבין על הדרש אלא כל מה דמצינן למדרש דרשינן.

קדמה אל ארץ קדם. דע, כי ליצחק מסר שם קדוש הוי"ה דמ"ה, שהוא שם מ"ה, ולהם מסר שמות הטומאה, הנאחזים בשם קד"ם, שהם אחוריים דב"ן, כי שם אחזים באחוריים כל צד טומאה וס"א.

אחת מאותיות השם הגדול, ובא חסר, הוא רמז לקליפה המערכת גילוי הקדושה באותו מעשה. וכן דרשו פלגשם כתיב, וכן ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט, כתיב ר"ב חסר יו"ד, כי רועי לוט היו רעים כמוהו, שהסיע עצמו מקדמונו של עולם, וההפך וצודה לי, צוד"ה ה' יתירה, אמר לו יצחק לעשו שישתף שכינה במעשיו, ולא יפסיד השחיטה בה' דברים. ודע, כי

פרשת תולדות

וגם הוי"ה אלהי"ם, וגם הוי"ה אדנ"י. אמנם זה הזווג הוא יותר גדול של או"א, שהוא נשמה לנשמה, כשמזדווגים או"א מצד אל"ף. אמנם זה הזווג של אלף, אין אנו מדברים עתה באו"א, אלא בשני המזלות שמזדווגים זה עם זה.

והענין, כי כבר אמרנו כי השערות הם ווי"ן, והאור הנכנס לתוכם הם בחי' יודי"ן, הוא שיוצאים טיפות האור מן השערות, וכל שער הוא י"ו. ומזל הח' והי"ג הם י"ו י"ו, הרי אל"ף כזה: א. והם ל"ב הוי"ו"ת בחכמה, ונעשים בכינה ל"ב אלהים של בראשית. והם י"ו של חכמה וי"ו של כינה. והשערות הם בחינת הכינה, והאורות שהם היודי"ן המלוכב בתוכו, חכמה, ומזווג שני מזלות אלו י"ו י"ו, באים כל הדברים, והם בחינת הדינין שהם השערות. ואלו השני מזלות, כשמזדווגין שערות עם שערות שהם מבחינת גבורה, נקראים זכו"ת, שהם ב"פ רי"ו ע"ה. אמנם האור שבתוכם, ר"ל כשיכנס האור באלו השני מזלות, אז נק' מזלא. וכשבא יצחק ונתפלל, הפך אלו השני מזלות הנקראות זכותא, לרחמי, שהכניס אור החכמה בתוכם. וזהו ויעתר לשון היפוך, נגד המזל הא', שהפך וי"י — עת"ר. וכנגד המזל השני, וי"י עת"ר לו, שני וי"י וי"י.

א"א פ"י.

(ר) ע"ח ח"א שער א"א פ"ג.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק

ראוי להבין, אומרו תולדות יצחק בן אברהם וחזר לומר אברהם הוליד את יצחק. גם אומרו ויעתר יצחק, ולא אמר ויתפלל וכו'. גם יובן מ"ש חז"ל (ז' בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא, מהו כונתם, ואם כפשוטו, למה לא לקח סדר הזה, קודם חיי, ואח"כ מזוני ואת"כ בני. אמנם דע, שיש שני מזלות, שהם מזל הח' ומזל י"ג, והם בדיקנא דא"א. (ק) ומזל שמיני תיקונו מן הכינה, ומזל י"ג מן המלכות, על שם שמקבל כל התיקונים. ומזל השמיני נק' יצחק, ומזל י"ג נק' רבקה, והם שוים, כי כמו שיש י"ג תיקונים במזל שמיני, כך יש בי"ג.

ולבאר הענין, כבר אמרנו שמזל שמיני הוא מצד הכינה, וכינה דינים מתערין מינה, ועל זה אמרנו שיצחק הוא מציאות שם ס"ג, ומזל י"ג היא מלכות, וכן אמר בזוהר שבאים מזה המזל. והענין, שמזדווג מזל ח' עם מזל י"ג, וזה הזווג בחי' אל"ף, והוא היותר גדול של או"א, שהוא נשמה לנשמה, כשמזדווגים או"א מצד אל"ף. אמנם יש זיווגים אחרים, אחד מצד הוי"ה אהי"ה,

(ז) מועד קטן כ"ח. אדרא רבא.

(ק) אדרא רבא מאות ק"נ עד אות קס"ה. ועיין ע"ח שער

שמלובש תוך יסוד של א"א, אבל האור בא מלובש.

ובזה יתורץ קושיא אחת, והוא, כי ידוע כי א"א מגיע עד סוף האצילות, ורגלים שלו מגיעים לראש הבריאה, להחיות העולמות. והנה הרגלים הם סתומים, א"כ איך יצא האור משם להחיות העולמות. אמנם שהאור יוצר דרך יסוד א"א, ליסוד של ז"א, ומתערב עם האור החיצוני של הרגלים להחיות העולמות, א"כ האור שבא דרך הגרון בא מלובש, שהוא אור גדול, אבל הבא מן השערות, הטיפין שיורדים נכנסים בז"א תוך ראשו, וזה בא בגילוי ויכול לקבל אותו, ומתקן הז"א ומלבן השערות שלו. וקורא לקול צינוריק, שהוא מקבל מיסוד שלו, והיסוד שלו בא לו אור ממעל, שכל זוג של א"א הוא בעצמו, שנכנסים הפרקים שלו תלת גו תלת, א"כ מול שמיני עם עם מול י"ג הוא מזדווג. אמנם יש זיוגים אחרים כנו"ל, בין באבא בין באימא בין בוו"ן, ואפרש לך בוו"ן, ומשם יובן הכל.

דע כי יש זווג ו"ק, ויש של מוחין, ויש של כתר. (א) והענין, כי כשהמלכות מתתקנת עד ו"ק של ז"א, היא קטנה, ויש הארת הזווג מעט, והוא זווג של עמידה בלחש, והוא הוי"ה ואדנ"י. וכשהיא נגדלת יותר, ומקבלת הארה של מוחין דז"א, אז נקראת אלהים. ומזדווגת בסוד אלהים הוי"ה, בחזרת העמידה. וכשמתגדלת יותר, ומגעת עד כתר של ז"א, והוא ת"ת שלו, (א) אז הזווג הוי"ה אהי"ה. שאז היא נגדלת מצד הבינה, שת"ת של נקבה נק' אהי"ה, (א) ואלו הג' זווגים עולה בגי' נ"ר, וזהו נר חנוכה. ונר שבת קודם לנר חנוכה, (א) אמנם בהדלקה קודם הדלקת נר חנוכה

(ג) פירוש כשהם שוים בקומתם אז הם ת"ת עם ת"ת. חסר מלת עם ת"ת. וכן הוא בשער הכונות רק"ט ע"א, ש"ש. הוי"ח.

(ד) עיין היטב בע"ח דף רכ"ג מ"ב מדרוש שלוח הקן.
(ה) שער הכונות דרוש שים שלום ובררושים של חנוכה. וע"ח שם.

ורחמים אלו כבר אמרנו מקומם, שממוח א"א יוצאים שלשה הוי"ות לחוץ, במצחא ובפנים, וג' הוי"ות ג"כ בדיקנא. אותם של פנים לוקח אותם מול נוצ"ר חס"ד, לפי שאמרנו כי גלגולת של א"א נעשית מבינה של א"א, (ש) ונוצ"ר חסד אמרנו שהוא ממציות בינה, הוא כולל אלו השלשה הוי"ות. וג' הוי"ות של הדיקנא, הם נכללים במול ונק"ה, שהוא מו"ל י"ג. וג' הוי"ות של מול שמיני נק' לח"ם, וג' היות של י"ג נק' מל"ח, ולכן צריך לטבל הלחם במלח לזווגם. וז"ס מ"ש רו"ל (ח) פת במלח תאכל, כדי שיתמתקו כל העולמות. ומים במשורה תשתה, לרמוז על החסדים המתפשטים בעולמות, שאין להם גבול. אמנם הגבורות נותנים גבול לחסדים, שאינם מניחים לעבור האור, א"כ כשמתפשטים ההוי"ות בדיקנא נקרא מזלא, על שם שנוזלים האור מאור החכמה טיפות של אור, ויורדים לראש ז"א.

וזהו בני חיי ומוזני, מזון מצד החכמה, חיי מצד הבינה, שנקראת אלהים חיים, בנים מהדעת, שמשם יורדת הטיפה לחוט השדרה. וכשיכנס אור של אלו המוחין בדיקנא, נק' ב' מזלות, ומשם יורדים הבנים החיים והמזון. ולקח התנא הסדר מלמטה למעלה, בנים בדעת וכו'. ואלו השערות, נעשו מצד האור הנכנס תוך א"א, והגרון צר, ואינו יכול לעבור משם, ומה שיוכל לעבור עובר, והשאר דוחה ויוצא בשערות, וזה האור היורד בגרון, נכנס בכלים של תבונה ושל יש"ס, ונכנס תוך ז"א, וגם היסודות נכנסים כך זה בתוך זה, עד תוך הז"א, ומגיעים עד שם, וג' עטרות של אלו ג' יסודות נקראים תהומות, וזמ"ש (תהלים מ"ב ח') תהום אל תהום קורא לקול צינוריק, צינור הוא המשכת היסוד, היו"ד מורה לאור החכמה,

(ש) עיין תע"ס חלק י"ג הסתכלות פנימית ובעיקר באותיות ח' ט'. ע"ח פ"ח דף רע"ז ד"ה ונחזור לענין.

(ת) אבות פרק ו'. שער מאמרי רו"ל שם.

(א) ע"ח שער ז"א פ"ב. שער העיבורים פרק ב'. ועיין בליקוטי תורה ר"ה ויעתר יצחק.

(ב) ע"ח שער הזווגים סוף פרק א'.

זה, לזה חזר ואמר אברהם הוליד את יצחק, כמו ההולדה שהבן יצא מתוך הטיפה, כך אברהם שהיא סוד החסדים, ממנו יצאו הגבורות שהם סוד יצחק, ונתהוו, וזהו שאמר אברהם הוליד את יצחק.

ליהו"ה לנכ"ח אשת"ו

ס"ת חו"ה. כי רבקה תקנה עון חוה, שהוא גלגולה. וכן יצחק תקן עון אדה"ר, בפשיטת צארו ע"ג המזבח, כמ"ש בר"מ פ' בהר ע"ש.^(ט)

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו וכו'

פ"י רז"ל^(ג) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא. י"ל למה לא הקדים החשוב תחלה, שהוא החיים שהוא צורך האדם, קודם כל דבר, ואח"כ מזוני ואח"כ בני. ועוד, למה אלו השלשה אינם תלויים בזכות. ועוד צריך להבין, מהו מזלא דקאמר. אמנם הענין הוא, כשירד אור הא"ס ומתפשט בעתיק, שהוא שיעור כלי האצילות, שכל השאר הם מלבושים אליו, א"כ כשיוצא האור הוא בכריאה, ששם מגיעים הרגלים, וגם זה אי אפשר לפרש כך, כי הרגלים הם סתומים, ואיך יצא האור מהם, אבל הענין הוא, שהאור יוצא דרך היסוד שהוא למעלה בירכים, ויוצא לו"א שהוא לבוש שלו ביסוד, שזעיר מלביש לאריך עד הטיבור, וכשיוצא האור מיסוד של אריך, בא כנגד דעת של זעיר, והאור היוצא דרך היסוד בא בריבוי, ונקרא בקר, וזש"ה הבקר אור, שהוא יוסף ונקרא בקר, וממנו האור יוצא, וכן תרגם אנקלוס צפרא נהיר, והוא האור הזה היוצא בריבוי כנהר, והאור היוצא מהזקן דרך

לשבת. והענין, כי הוי"ה אהי"ה וכו', אלו השלשה יחודים שעולים נ"ר, מקבלת אותם המלכות במקומה בחנוכה, אבל בשבת היא עולה בחיק בעלה לקבלם, ולכן יותר טוב כשתעלה היא למעלה, ממה שתקבלם למטה. ומ"ש רז"ל^(ד) עד שתכלה רגל מן השוק, שיעורה, לפי שהארה זו שקיבלה היא מאצילות, ושוק נק' החיצונים והעולמות. וצריך עד שתכלה הרג"ל, ורג"ל הוא ע"ב וקס"א, שהיא מקבלת אלו המוחין, עד שתבא למקום השוק, שהם החיצונים.

וסוד חנוכה, היא חנ"ה כ"ו. היא מציאות הבינה. ואלקנה, הוא סוד החכמה. וז"ס מ"ש (שמאל א' א') וה' סגר את רחמה, כי חכמה אוהב להזדווג עם בינה, אמנם נה"י שלה מתפשטים כנגד ז"א, זהו וה' סגר את רחמה, שהיא סגורה תוך ז"א שהוא הוי"ה. ועוד, שהוא בנצח והיא בהוד, ונאמר (דניאל י' ח') והודי נהפך עלי למשחית, ולכן יעקב כלל נצח בהוד כדי להזדווג, ושמאל תיקן ההוד וגם הנצח, אבל לא לגמרי, וזהו שקול כמשה ואהרן שהם נו"ה. אמנם עדיין הוד לא נתקן לגמרי, עד שבאו בני חשמונאי ותיקנו אותו במלחמות שעשו, אבל לא נתקן עד ח' ימים של חנוכה, ולכן היו ח' ימים שהם עד הוד.^(ה)

ונחזור לענין. שיצחק היה מצד מזל שמיני, ר"ל, מהשערות שהם בחינת בינה, שמשם הם מתפשטים בחינת הדינים, ולא מהאור שבתוכם. ולכן אמר יצחק בן אברהם, ר"ל, אפילו שנראה שהוא דין, בן אברהם הוא, שמהחסדים יצאו הגבורות, ומים הרו וילדו אפילה.^(ו) א"כ כל הדינים וכל הקליפות יצאו מן החסדים, ואיך יתכן

(ו) שבת כ"א:

(ז) ת"ז תקן י"ג אות מ"ו ובדפוס"י דף כ"ט ע"א.

(ח) שמות רבה פרק ט"ו כ"ב.

(ט) אות ע"א.

(י) מו"ק כ"ח. תוספות קדושין פ"ב. ר"ה אלא. זהר ח"א כ"ד. מ"ג קט"ו. קנ"ו: קנ"ט: ק"ס: קפ"א. ר"ז. דני"ג. דנ"ז:

ח"ב ו'. דנ"ב: רע"ד: ח"ג. כ"ה: ע"ט: רט"ז: רצ"ב: ח"ז בהקדמה ט"ו: ת"י כ"ה: תכ"ב ס"ז: ת"ג פ"ו: חס"ט צ"ט: ק"א: ק"י. קט"ו. ת"ע קכ"ז. ז"ח יתרו ל"ו ט"ד ש"ד. שער הפסוקים פסוק זה. ליקוטי תורה פסוק זה.

(כ) צ"ל כל האצילות. הוי"ח וכן הוא בליקוטי תורה.

הוא לבוש, כרכתיב^(ג) לבושיה כתלג חוור, והזקן הוא ונק"ה ע"ה, שהוא בחינת מלכות, ומזרווגין כאחד. ואלו השני מזלות הם השני טיפין, שארז"ל^(ד) שהיו תלויין בזקן אהרן, כמד"א כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן.

ופי' הענין ששמן הטוב הוא אור מחכמה, וז"ש חז"ל^(ה) הרגיל בשמן יזכה לחכמה, והמוחין כלם מכוונים לחכמה ונק' על שמה, לזה אמר כשמן הטוב, פירוש שסדר ההתלבשות: או"א מתלבשים בזו"ן, ואו"א מלבישים א"א, אבא מלביש זרוע ימין, ואימא זרוע שמאל, וז"א מלביש נצה של א"א עד הטיבור ונוקבא רז"א מלבישת ירך שמאל, שהוא הוד של א"א עד הטיבור. וז"ס בזוהר^(ו) איהו בנצח ואיהי בהוד, וזקן אריך מגיע עד טיבורו, נמצא שמגיע עד ראש ז"א. וז"ש כשמן הטוב על הראש, שהשמן מחכמה כשמתפשט יוצא מהזקן, הוא על הראש ממש של ז"א, אבל קודם שיגיע לראש יורד על הזקן, והוא זקן אהרן, שעולה עד נוצר חסר היורד על פי מדרותיו, פי' על פי מרות — וי', שהם השערות שהם וי', כמבואר לעיל^(ז) שערות ממש. וז"ש על פי, השער ממש. וכשהאור הזה מגיע לראש ז"א, הוא נותן לנוקבי', וזש"ה (שיר השירים ב') אני ישנה ולבי עד קול רודי דופק, כי המלכות בזמן הגלות שהוא רומה ללילה היא ישנה, אמנם בחינת לב שבה אין בו שינה, זהו ולבי עד.

קול רודי דופק, הוא בחינת הזווג הנעשה בחצות הלילה אז קול התרנגול, לפי שהשכוי הוא מצד יסוד שבה, ולזה מעורר הארם לעסוק בתורה. כדי לסייע בזווג ההוא, ואז הקב"ה דופק בפתח ג"ע, ואומר פתחי לי וכו'. שראשי נמלא טל, שהוא האור היורד מהשערות על ראשו, שהוא

השערות נקרא מזל, לפי שהאור נוזל טיפין טיפין וכו'. ופי' השער והאור היוצא דרך בו, הוא שכשמתפשט אור א"ס בא"א בראש, הוא מקום שהמוחין והוא המוח, וכשבא להתפשט דרך הגרון הוא צר ביותר, ואז האור בוקע ויוצא דרך השער, וממנו נתהווה הזקן.

וזש"ה (תהלים צ"ג) ארירים משברי ים, לשון שער, וזש"ה כלו באדרת שער, וזהו ארירים משברי ים, ד"ל כשנבקע הכלי ובוקע האור ויוצא לחוץ, יוצא בארירים שהם השערות. והיכן הם השערות, פירש ואמר אריר במרום, שהוא בזקן למעלה. וזהו השער שהוא בחי' וי"ו, והאור שבתוכו הוא י', שהוא טיפת האור הנכנס לתוכו. והזקן הזה מגיע עד טיבורו של אריך, ששם הוא ראש ז"א. והם סוד י"ג תיקוני דיקנא, לפי שהאור המתפשט ובוקע בזקן, הוא מכח שלשה מוחין, והם שלשה הויו"ת שהם י"ב אותיות, ועם הבחינה הכוללת אותם הדי י"ג, לזה הם י"ג תיקונים. אבל למטה בז"א אינם כי אם ט', לפי שלמעלה לא יש נוקבא, ולכן כל הי"ג הם לדיקנא של רכורא, אמנם בזעיר יש נוקבא, ולכן הההי"ן הם שלשה. שבשלשה שמות הם לנקבה, ומה שנשאר בו הם ג' יה"ו, הם ט' אותיות, ולכן הם תשעה תיקונים בדיקנא של ז"א, ולמעלה הם י"ג. ומאלו הי"ג, השנים מהם הם מזלות שמהם השפע נוזל, לפי שהם המתפשטים יותר, והם מזל נוצ"ר חס"ד ומזל ונק"ה. ואלו השני מזלות הם מזרווגים, ומהם בא השפע לזו"ן, ולזה השערות מגיעים עד הטיבור, כדי להשפיע לזו"ן שמתחילין מן הטיבור. ונוצ"ר הוא אותיות רצון, והוא בינה הנק' רצון, והיא מדה שמינית. ולכן היו שמנה בגדים לכהן גדול, לפי שסתם זקן היא בינה, והזקן

(ל) עיין תע"ס חלק י"ג דף א' תכ"א ט"ב ד"ה וז"ש. ועז"ז שאומר להלן ארירים משברי ים וכו', עיין שערי רוח הקודש דף כ"ז ט"ב כונת השק. שער מאמרי רשב"י, דף רמ"ט. שער הכונות ח"ב ענין ערבית ליל שבת.
(מ) עיין שם תע"ס ובאדרא זוטא מאמר ט' תיקוני דיקנא דז"א.

(ג) דניאל ד' ט'.

(ד) הוריות י"ב. כריתות ה'.

(ה) מנחות פ"ה:

(ו) תקוני זהר תקון י"ח אות פ"א. ובדפו"י ל"ד ע"ב.

(ז) בפסוק ואלה תולדות יצחק.

המדה, בסוד במדה במשקל ובמשורה, שהם הגבורות שנותנים בהם, תשתה. אבל הפת שהוא א' מהשלשה הנו', שהם בני חיי ומזוני, לא בזכות תליא מלתא, שהם הגבורות. שמלת זכו'ת יעלה ב"פ רי"ו, שהוא גבורה ע"ה. ואלו השלשה הם צורך גדול בעולם, ולזה אינם בזכות שהם הגבורות, אלא במזלות, שהם אלו הב' מזלות שאמרנו. ומה שנקט ואמר זה הסדר, בני חיי ומזוני, לפי שבני הוא בסוד הדעת, הנמשך ררך חוט השדרה, וחיי, מאימא, שנמשכים משם החיים שהם המוחין, ומזוני מאבא, ולקחם בסדר מלמטה למעלה. אלו הם תלויים בזוג אלו הב' מזלות, לפי שהם צורך העולם, ואם יבואו ע"י הגבורות יאבר העולם, אבל שאר הפרטים שאינם צורך כ"כ, יבואו על ידי זכות, עד כאן.

ויהי יצחק בן ארבעים שנה. כבר ידעת, כי יצחק ורבקה הם בסוד ישו"ת, ואברהם ושרה הם בסוד או"א, כנו' בר"מ. והנה כבר ידעת מ"ש בסוד א' חכם בבינה, כי ישו"ת שניהם נקראים בינה, ולכן היה יצחק בן ארבעים שנה, בסוד בן מ' לבינה.

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי

כבר ידעת, כי רבקה באה לתקן לחוה, ובראותה תוקף כח הגבורות הבאים מצד יצחק, ביושבו עם באר לחי רואי, וחפר הבאר שהיה אטום כי עקרה היא, כי אז ויעתר ויחתר לו ה', עשה לו חתירה באותו באר, ואז ותהר רבקה אשתו. ובראותה חגבורת הדינין שבקרבה, אמרה א"כ למה זה אנכי, כי ראתה כי אין צד תקון בא על ידה, כי אדרבה היה מתחדש עון הקליפה, וקין היה חוזר להתגבר, ורוצה להרוג את אחיו בבטנה, דכתיב

(ת) גליון בוהר פרשת לך דף פ' ובוהר ע"ה הסולם אות ע"ז. זהר שמות י"ד סוף ע"ב. ליקוטי תורה בפסוק ויהי יצחק בן ארבעים שנה. ע"ח שער הזווגים פרק ג'.
(א) ע"ח שער הזווגים פרק ד'.

יה"ו במלוי, כזה: יו"ד ה"א וא"ו בגי' ט"ל. קווצותי רסיסי לילה, שהם השערות שבראשו המתפשטים לאחוריו, בראש מלכות שהיא מאחוריו, ווש"ה (שם ה' י"א) קווצותיו תלתלים מלאים רסיסים, לתת ללילה שהיא מלכות. ובאלו הב' מזלות היתה תפילת יצחק ורבקה, ווש"ה ויעתר יצחק, ופי' רו"ל פ' מה עתר זה מהפך התבואה, כלומר שיצחק היה מתפלל למזל הנקרא ונק"ה, שמשם היתה צריכה אשתו, ורבקה היתה מתפללת למזל הנקרא נוצר חסד, שהוא בחינה דדכורא, וכל אחד היה מתפלל להפך מה שהיה מתפלל חברו, ו"ש לנכח אשתו.

או ירצה, שמלת נוכח, ר"ל נוכח מזל בני, והיה מתפלל למזל שממנו היתה צריכה אשתו. ומ"ש ויעתר, מלשון תרע"א, שהוא אדנ"י במלוי שעולה תרע"א, כידוע בשער הזה, והוא מזל ונק"ה. והאלף שחסר ממלת תרע"א, היא א', שנחלקה לשנים, כזה: א', י"ו בנוצ"ר וי"ו בנק"ה. וזהו ו"י עת"ר, שהוא במזל ונק"ה, לשם היה יצחק מתפלל כנו"ל. ואדנ"י שהוא במזל ונק"ה, יש בו י"ב אותיות מלוי אדנ"י, כנגד י"ב שיש במזל נוצר כנו"ל. ולזה היתה רבקה ראויה ללדת י"ב שבטים ג"כ, אלא לפי שאמרה למה ז"ה אנכי, בעבור הצער של הריונה, וג"כ עשו שחת רחמיה, זכה יעקב בנה והעמיד י"ב שבטים.

ובזה יובן ג"כ מ"ש חז"ל פ' פת במלח תאכל, שהם אלו השני מזלות. פת הוא לח"ם, שהם ג' הויו"ת כמנין מזל"א, וכן גם כן מל"ח שלשה הויו"ת, ובהם י"ב אותיות שבמזל ונק"ה, ומזווג אלו השני מזלות יבא לך המזון. ומים במשורה תשתה, שמים הם החסדים המתפשטים לאין סוף, אלא שבוצינא דקרדנותא שהם הה' גבורות נותן לה מדה, וז"ש ומים במשורה תשתה, שהיא

(ק) סוכה י"ד.

(ר) מד"ר תולדות פ' ס"ג. ליקוטי תורה פסוק זה. שער הפסוקים משלי בפסוק עניך לנכח יביטו.
(ש) אבות פרק ו' משנה ד'. שער מאמרי רו"ל אבות שם.

ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ואז ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, מעורבים פעם שנית ע"י אדם, ולכן לשון ויהי, שהיה הכל לילה, ורמז לזה הגלות המר הנק' לילה, שהוא יום אחד לה', כי אלף שנים בעיניו כיום אחד, ואז בהיות יום אחד שלא יודע לא יום ולא לילה מגודל התערובת, אז יהיה מוכרח שיבדל אלהים בין האור ובין החושך, וזהו והיה לעת ערב יהיה אור, בזמן שינטו צללי ערב. ואז יפרע הש"י"ת מאדום הרשעה, וידרכם באפיו וירמסם בחמתו בתוך הגת של י"ן, בתוקף הגבורות, וז"ש (ישעי' ס"ג ג') פורה דרכתי לבדי וכו'.

ויובן עתה מ"ש ומעמים אין איש אתי, ר"ל שתערובת הע' שרים של עצמין, כבר כלה אותם והפרידם ממנו מבין ישראל, כי כבר כליתים וארמסם בחמתי, ואז כל המלבושים שלו שהם נשמות ישראל שהיו מעורבים בהם, יגאל אותם ויבררם סולת מתוך פסולת, וכל זה הריב יהיה עם סמא"ל שר אדום, שהוא שר כל הע' שרים, ובנפול סמא"ל יפלו כולם יחד. ונרמז ג"כ קחת הבכורה יעקב מעשו, כדי שיהיה ראוי לקחת ג"כ הברכה, כי בהיות שאברהם מסר הברכה ליצחק, וראה שמת אברהם, שהיה הוא מונע ליצחק לתת הברכה לעשו, והבכורה היתה שלו בצאתו ראשונה, ובראש עשו היו ניצוצות הקדושה, כמו שכתבנו על פסוק כי ציד בפיו, והם מצד תערובת שעירב אדה"ר לנשמותיהם של ישראל, הנק' (ירמי' ב' ג') ראשית תבואתה, ושם מקום הראש, ומשם נק' (שמות ד' כ"ג) בני בכורי ישראל, והבכורה כולה היתה לו, ומשם זכה לניצוצות הקדושה, ולכן עתה ג"כ יעקב רצה להוציא כל זה מתחת ידו, כמו שיהיה לעתיד בנקמת אדום הנז"ל ע"י חרב לה' מלאה דם, ודם ירדפו, כי דם ברית שנא, ג"כ יעקב ע"י נזיד ערשים האדום רצה ליטול ממנו הבכורה, ויפריד צד הקדושה ממנו. ובהיותו כי בא עיף ויגע ולא ירא אלהים, מהשדה,

ויתרוצצו הבנים בקרבה, לשון ריצוץ מוח, ולכן אמרה אם כן למה זה אנכי, ותלך לדרוש את ה'. ואז נאמר לה כי לא תירא, כי ממעיה יפרדו איש מעל אחיו זה לקדושה וזה לקליפה, ואח"כ ולאום מלאום יאמץ, וכל צד התערובת שעירב אדה"ר בנשמות, כלם ישוּבו לקדושה, ויתפרדו כל פועלי און, ואז ישאר יבש כעץ בלא קדושה כלל. ואח"כ רב יעבוד צעיר, ויתבטל כחו מן העולם, א"כ תיקון גדול הוא לה, כי אז יתוקן עון קליפתה וזוהמת הנחש, ותוכל לומר קניתי איש את ה', בזמן שיוציא יקר מזולל.

והנה תומים בבטנה באותיות: א' ת"ם, וא' מ"ת. כי הרשעים נק' מתים, והוא ג"כ אמר הנה אנכי הולך למות וכו'. ויצא הראשון אדמוני, ז"ס עולם התוהו תחילה, ואח"כ הבהו, כי הקליפה קודמת לפרי, בסוד (בראשית א' ב') והארץ היתה תהו, ואח"כ בהו וחושך על פני תהום, אלו הם הקליפות שיצאו ראשונה, ואח"כ הפרי, הנקרא רוח אלהים מרחפת על פני המים, בתיקון התורה הנק' מים. אז, מ"ת פר"ח, ר"ל כשרוח אלהי"ם, שהוא רוחו של משיח, בכח התורה שהוא על פני המים, אז המיתה לא תזכר עוד, ויבולע המות לנצח, וזהו מ"ת פר"ח. ואז ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, שהוא הפרי, והבן.

וז"ש ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו, ואפי' היו"ד שהשליך אדה"ר אח' עקב עשו, בא יעקב ואחזו לחלקו, ^(ב) והרימה בראש, ולכן נקרא יעקב איש תם, כי בן ששים שנה בלדת את ת"ם. ועשו אדמוני כולו כאדרת שער, מלובש בקליפות הנקראים שעירים, שהם בעלי שער מהשעירים של בית הכסא, שאין למטה מהם. והיה איש יודע ציד איש שדה, רמז ליחס שלו מקודם, כי קין היה עובד אדמה איש שדה, ממקום שנמצאים שם השדים והמזיקים, אבל יעקב יחסו איש תם יושב אהלים, בסוד (שמות ט' כ"ח) הברית התיכון המכריע ומברית בין מים למים, כי

קכ"ט ט"א.

(ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ד ט"א. הקדמה ל"ח דף

ליבש מקורו ומעיניו מניצוצות הקדושה שבראשו, וישאר עץ יבש, ובוה ה' ישלימנו לך, כל מה שהיית חסר והוא היה בקדושה, תקחנו מידו, ותהיה אתה שלם בכל.

עוד רומז על מלחמת סיסרא, שעתידה דבורה (נ"ל שצ"ל יעל) לתת לחם ונוזיד עדישים, כלומר מאכל לסיסרא, ומים שאל חלב נתנה, וגחלים חתתה על ראשו, בסוד מחקה ראשו מחצה וחלפה רקתו. וה' שילם לה, שכן שמיכה^(ז) מעיד עליה שלא נגע בה אותו רשע. וכן עתיד בע"ה להיות באחרית הימים, אז יבנה ה' בית ויעשה חג הסוכות, אחר שיעקב יבא שלם, אז ויבן לו בית, שהוא ב"ה, ולמקנהו יעשה סוכות, שהם העמים. כארז"ל^(ח) מצוה קלה יש לו וסוכה שמה, כדי לנסות בה רשעי ארץ, ואז כל מי (זכרי י"ד י"ח) שלא יעלה לחוג את חג הסוכות, אם הם מצד הגופים של הרשעים הנשארים בעפר יסודם. ותשובה היא על כי לא עליהם יהיה הגשם, שהוא על שמחיה בו את המתים, א"כ איך יעלו לחוג את חג הסוכות, וג"כ הסיבה שמשפחת מצרים לא תעלה ולא באה, בהיות כי לא עליהם יהיה הגשם, בהיותם בגוף קיים, ואם עדיין הם בגופם הנקרא מצרים, אלו דודאי לא תהיה נקמתם ע"י הטל והגשם היורד להחיותם, אבל ישארו לעץ יבש בלי ניצוצות קדושה כלל, כי אפילו הניצוצות דקדושה שהיתה על מצילות הסוס, סמא"ל, סוס ורוכבו יחזור הכל לקדושה. והמסילות הם המצולות ים, ונקרא צלמות, שהם סמא"ל ונוקביה, צל רוכב על המות, נוקבא דייליה, והכל יחזור לקדושה, וז"ש קדש לה'. וכל מה שיש בקליפות החיצונים, הנקרא סירות ומזרקים, יהיו קדש. וזהו וכל סי"ר העולה בגימטריא רע, והיתה דבוקה בקדושה שהיא ירושלם ויהודה, יהיה הכל קדש, כי (ישעי' י"א ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי יתבטל צד הרע והקליפה, בסוד (ויקרא כ"ו ו')

(ה) מד"ר אחרי מות פרשה כ"ג.

(ו) ע"ז ב'.

מקום הקליפות והשדים, ושב לסרחונו בהרוג שם את הנפש, ובא על נערה המאורסה, כי בשדה מצאה צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה, ועשה ע"ז וג"ע וש"ד, ובאשר חללים שם היא, ואז אפרוחיו יעלעו דם, ואמר הלעיטני נא מן האדום האדום הזה וכו', אמר לו יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, רמז שהמכירה תהיה ע"י האדום הזה, ביום אשר יעשה ה' בו משפט, ע"י דריכת היין האדום, כי אז יכבס ביין לבושו וברם ענבים סותו, למסית ומדיח, כמ"ש הרב זלה"ה.^(ג)

וז"ש מכרה כיום, כאותו יום ממש שיעשה ה' נקמה באדום, כי אז כל המלכודים שהם נשמותיהם של ישראל, יגאלם ויובררו מבין העמים, כן ג"כ אני רוצה לעשות לקחת ממך קדושת הבכורה, ע"י זה האדום. וז"ש השבעה לי כיום ההוא ממש, וישבע לו וכו'. וזהו ג"כ שרמו לו עשו, כי אחרי שהוא סוף סוף יתבטל מן העולם וימות, כי יכולע המות לנצח, וז"ש הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה ונשמות ישראל, כי מה תועלת ישאר לו מהם, כי בודאי הם הנק' ראשית, וכל אוכליו יאשמו ורעה תבא אליהם וכו', כמו מצרף הכסף, שהוא מעורב בסיגים מנחושת ותערובת המתכות, כי בהיותו נצרף יבדל הכסף מהתערובות, והמה הסיגים והתערובות כל הרעה של האש תבא אליהם, וישארו עפר ואפר, וזהו כל אוכליו לכסף הטוב, שהם הסיגים שלא נודע כי בא הכסף בקרבם ומראהם רע, לכן יאשמו ורעה תבא אליהם, כי המה יכלו באפס ותוהו, וישארו עפר ואפר והבן, כן ענין הע' אומות לאפס ותוהו יתשבו, וישראל עושה חיל, והם רעה תבא אליהם נאם ה'. ויעקב קיים הפסוק שאמר (משלי כ"ה כ"א) אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמ"א העולה סמא"ל, כי עיפה נפשו להורגים, לכן השקהו מים, רמז לח"ץ, שהם^(ד) מכיתם ושבעים פרים בחג, ולמה כי גחלים אתה חותה על ראשו,

(ג) עיין לקמן משלי בפסוק אל תרא יין כי יתאדם. ועיין זהר תולדות מאות ע"ט.

(ד) עיין זהר שם מאמר ויעתר יצחק.

משברת ומכתתת בעיקב האור שבתוכו. וזה מה שאמר הכתוב (שם כ"ה כ"ו) וידו אוחזת בעקב עשו, כי העקב של הקדושה לקח עשו בראשו, ויעקב הוא אוחז בן להוציאו מידו, והעקב הוא ההוד שהוציאו יעקב מידו, עד שבא שמואל והוציא הנצח.

וזש"ה (ש"א ט"ו כ"ט) וגם נצח ישראל לא ישקר וכו', פירוש כמו שיעקב הוציא ההוד מיד השקר, גם הנצח לא ישקר, ופי' העקב הזה מה שאוחז בשני אלהים, העולים עק"ב, ואלו השני אלהים פשוט ומלוי ומלוי המלוי, אותיותיו נ"ב, וב"פ ב"ן עולה צי"ד, וזהו כי ציד בפיו, שהיתה בחינה זו בלועה בתוכו, ואלו הם סוד בני האלהים. ואלו יש להם ב' הוי"ת, שעולים ב"ן כל אחד מהם, ונכללים זה בזה הוי"ה אחת. והוא כשתצייר ד' ההי"ן, הם י"ב ווי"ן, ושלשה באמצע, הרי ט"ו ווי"ן שעולים צ', וי"ד שנשאר מהם הרי ציד. ולזה היה יצחק אוהב את עשו, בעבור זאת הקדושה שהיתה בלועה בתוכו. אבל רבקה לא אהבה אותו, לפי שהיא קרובה לחצונים ואפשר שיאחזו בה, ולזה לא היתה אוהבת רק יעקב, להסתלק למעלה.

ומה הוא התיקון, שאמר לו (בראשית כ"ז ג') שא נא כליך וכו', הם ה' דברים המפסידים את השחיטה, שכל א' מהם מקלקלת בחי' א' מה' גבורות, ולכן הזהירו בתיקונם וצא השרה, פי' שכל מקום שנאמר צא הוא צא ממחיצתך, ולזה א"ל שיצא מהקליפה שהוא בתוכה, השדה: שהיא חקל תפוחין. וצודה לי ציד"ה, פי' שיצוד ה' גבורות, ובוה יתמתק ויתקן הב' שמות של ב"ן, אשר יוצאים מאלהים. ונקראים בני האלהים, שאותיותיו הם ב"ן. וגם יש ב"ן מצד הוי"ה דהיי"ן, והוא האור שבתוך שם האלהים הנזכר למעלה, שהם ב': א' בנצח, ואחר בהוד למטה

והשבתי חיה רעה מן הארץ, וכתיב (ישעי' כ') בלע המות לנצח, ואפילו כל צד הרע ישוב להיותו טוב ומוח בלי קליפה, כנו' בזהר^(ז) בפ' (תהלים נ"א כ') הטיבה ברצונך את ציון, תחלה מצד שיבא הפרי יוקרם לקליפה, ואח"כ תבנה חומת ירושלים, והבן. ואז יתבטל היצה"ר מן העולם, כי לא יהיה כנעני עוד בבית ה', שהיזה"ר נק' (הושע י"ב ח') כנען בידו מאוני מרמה, לעשוק הקדושה אהב. וא"ת איך יהיה פריה ורבייה, מאחר שיחבטל היצה"ר, כהוא עוברא דבעו ביעתא לחולה ולא מצאו^(ח) עד שחזרו להתפלל עליו שיחזור, אמר אפילו שיכואו הזובחים את יצרם וביטלוהו, אפילו שיפרו וירבו הכל יהיה מצד בחינת הטובה. וז"ש ולקחו מהם, מצד אלו הקליפות שחזרו לקדושה, וכישלו בהם באלו הסירות והמזרקים הנז', יוכלו לבשל בהם בלי תערובת רע ח"ו, כמו עד עתה, והסיבה היא, כי לא יהיה כנעני בבית ה' עוד, שהיא היצה"ר, ואין שטן אין פגע רע אכ"ר.

שם פ' ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו וכו'

פירוש, כי יצחק כח גבורה למעלה, ואעפ"י שלמעלה אין קליפה, כמו שפי' הרשב"י ע"ה, דאסבר פנים לרע, ולסוף קליפה יוצאה ממנה. ומ"ש ויאהב יצחק את עשו, הוא (קהלת ז' י"ד) כי גם זה לעומת זה עשה האלהים, ופי' רז"ל^(ט) כי ראש עשו נקבר עם יעקב, והוא בהיכל שביעי, שיש שם מקצת הארה. ויצחק רצה לתקן את עשו, שהיה מזאת הבחינה, והיא בחינת הראש שבהיכל ההוא ג' מכונות שלהם, ולזה אהב אותו יצחק, שמה שצדה ולקח מן הקדושה היה בפיו. וזש"ה (בראשית ג' ט"ו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, שהקדושה משברת ומכתתת הראש שבקליפה להוציא האור שבתוכה, והקליפה

(ז) משפטים את רס"ה. ובדפ"י דף ק"ח.

(ח) יומא ס"ד. סנהדרין ס"ט.

(ט) עיין זהר ע"ב הסולם פרשת בלק אות פ"ב.

(י) עיין ע"ח שער הקליפות פרק ג'.

(כ) סוטה י"ג.

(ל) עיין בספר עץ הדעת טוב דף י"ג.

אבל השאר מלא באלפיי"ן. והם ג' אלפיי"ן, לפי כי הא' יש לה ב' ציורים, יו"י כזה: א, ויו"ד כזה: א. ואלו הם בו"ק של ז"א, והם ששה אלפיי"ן, כי הם ג' אלפיי"ן, וכל א' מהם שני ציורים, הרי ששה אלפיי"ן, וזהו שתא אלפי שנין הוי עלמא. ^ו ועליהם עומד קיום העולם, שהוא ז"א הנק' עולם, ואלו השני ציורים עולים מ"ו, שהוא מלוי שם ע"ב שבחכמה. והוא, כי כאשר החכמה נותן הארה לז"א, אינו נותן מהעצמות אלא מהמלוי שלו, שהוא י"ט. ובשעת הזווג נותן לה א', שהיא כ'. וז"ש כך עלה במחשבה, כ"ף כפופה, שתיקן אותה ועשאה ד'. ואלו הג' אלפיי"ן, הוא שנותן לה בשעת הזווג. וזש"ה (מ"א ה' י"ב) וידבר שלשת אלפים משל, כי שלמה הוא בחינת היסוד, והוא משל המזדווג עם ה', שהיא מלכות. ודיבור הוא סוד הזווג, כמ"ש במשנה ^ז ראוה מדברת עם א' בשוק, והוא זווג, וז"ש מרבר ומזדווג עמה, מה נותן לה, ג' אלפיי"ן שפירשנו, ואינו נותן לה האלפיי"ן עצמן רק הארתה, וזהו משל, שאינו נותן לה עיקר ועצמות אלא משל.

ויהי שירה חמשה ואלף, שיר הוא הארת מ"ן, ולזה הכהן היו כל דבריו בחשאי, לפי שהוא מוריד השפע מלמעלה, והשפע מאליו יורד אל מקומו, אבל המעלה ממטה למעלה, צריך להרים קול, כדי שישמעו מה שהוא רוצה ויקבלוהו, ומה שהוא מעלה הם הה' גבורות. ומש"ל עולה ב' פעמים אל"ף למ"ד, והם הש"ע נהודין שנותן לה. וזוה יובן מ"ש ז"ל ^ח ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח, ולסנחרב גוג ומגוג. והוא, כי אברהם היה מן הא"ל הזה שבפנים, ולזה כאשר בא להלחם עמהם, מתו קפ"ה ראשי גייסות, לפי שכל בחינה מן הא"ל הזה יש בה אודות לאין תכלית, ובימי חזקיהו, אילו היה אומר שירה ^ט והיה מעלה הגבורות, היה הורג בכח כפלים כמו אברהם, והיה

בעשיה, בהיכלות. ויש לו כח לעלות מבחון להיכלות אלו, וליקח השפע משם. וכן סמא"ל יש לו כח לעלות עד הוד מבחון, שהוא היכל של הוד, ולהלשין לישראל ח"ו, ואז מתגלים האבות, ובורח משם, ומשליכים עליו כל עונו"ת ת"ם, שהם ישראל.

וז"ש ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, כי מה שאהב אותו היה בשביל האור שהיה בפיו של עשו, להוציא את בולעו מפיו, ולפי שהיה אור זה בפיו, היה נקל להוציאו, שאם היה במקום א' סתום, לא היה נקל להוציאו. ופי' שם ב"ן הוא, כי יש להוי"ה ד' בחי', והם: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והם בחכמה ובחינה בז"א ובנוקביה. והוא, כשירד האור מלמעלה, ירד כצורת ה', ^י ומזה האציל הה' פרצופין, הד' מהם הם ה' אותיות השם, והא' נעלם מאד, ואינו נזכר אפילו באות, אלא בקוצו של יוד. נמצאו, כי כל הפרצופין נכללים בשם א', וכל פרצוף ופרצוף כלול מכולם, לזה יש הוי"ה בכל אחד ואחד כלול מעשר, לזה צריך למלוי שיעלה עשר. וכשירדה הה' למטה, ירדה בצורת יו"ד שהוא חכמה, לזה בחכמה גילתה כל המלוי שלה ביודי"ן, ובחינה ג"כ ביודי"ן, לפי שאו"א כחרא נפקין, אפילו ההי"ן שלהם הם ביודי"ן. אמנם ז"א שהוא רמו לאות א' שבחינה שבאמצע הווי"ן, כזה: וא"ו, כי אלף היא בינה, אבל מלכות שהיא ה' אחרונה של ס"ג, מלואה ביו"ד, לפי ששם מקומה, ועיקר הנהגתה שם, כמ"ש חז"ל ^י לעת"ל צדיקים יושבים ועטרותיהם כראשיהם, שהיא בינה, שהעטרה היא המלכות, והיא באימא למעלה ובז"א, ובשם מ"ה דאלפיי"ן, לפי שז"א אינו לוקח המוחין אלא ע"י אימא, ואימא היא אלף, לזה המלוי שהוא אור החכמה, היורד בה יותר ע"י לבוש האל"ף, ואות ראשונה לעולם היא יו"ד ממש, לפי שהוא שורש השם לא ישתנה,

רו"ל דף ו' ע"א.

ע) כתובות י"ג.

פ) סנהדרין צ"ח.

צ) עיין לקמן ישע' סימן ל"ח בפסוק מכתב לחזקיהו.

מ) ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ב. ועיין תע"ס חלק ו' אות ל"ב.

נ) ברכות י"ז.

ס) סנהדרין צ"ז. ע"ח שער לאה ורחל פרק ט'. שער מאמרי

מתקן העולם כולו, והיה עושה הזווג כראוי, וכשלא אמר שירה, לא הרג אלא כנגד א"ל אחד, ושאר כל האומות נשארו לימות המשיח, שאז יעלו הגבורות ויתוקן העולם כראוי.

באופן, שהם שני ציורי אלפי"ן, והם ג' אלפי"ן, שהם ששה אלפי"ן, ג' מהם בציור א' לז"א, וג' בציור א' לנוקביה, ובה נכללים כאחד. וזהו ויהי שירה חמשה ואלף, שהם הה' גבורות, ואלף, הם האלפי"ן הניכללים בה ונעשים אחד. ואלו הג' אלפי"ן הם בראובן ושמעון ולוי. ולוי עולה מ"ו, שהוא ציור השני אלפי"ן, ומורה על יחוד זו"ן וזווגם, ולזה נאמר בו (בראשית כ"ט ל"ד) הפעם ילדה אישי, ולוית"ן הוא עולה ת"ן לוי"י. ת"ן עולה עשר פעמים מ"ה, כל בחינה ממנו כלול מעשר, ויסוד כולל הכל בתוכו, ולוי מורה על הזווג כנוכח. לכן יסוד נקרא ^קלוית"ן, שהוא המזווג. וכשאלו הג' אלפי"ן נכנסים בה, נעשים ג' אהי"ה, ועולים תנ"ה, ותנ"ה עם ג' שמות אהי"ה, עולה חת"ן. וכשחסר ממנו הזווג ואינה נכנסת אותה הטיפה בתוכה, נקראת נד"ת, שהיתה תנ"ה, ובחסרון הטיפה נשארת נד"ת, והיא דלה שאין בתוכה להעשות ה'. וזמשה (בראשית ל"ז י"ז) וימצאם בדת"ן, לפי שיוסף הוא בחינת היסוד, וכשאחיו היו בשלום עמו, היה הזווג נעשה כראוי, וכשנתקוטטו עמו אז כביכול הפריד הזווג ונעשית נד"ת, והיינו רתן.

ואלו הב' בחינות תמצאם במלוי שם שד"י, לו"י אותיות אמצעיות, ונד"ת באותיות אחרונות, כזה: שי"ן דל"ת יו"ד. והזווג נתקנת ונעשית תנ"ה. ושם ב"ן הוא שנותן לה אימא המלוי בבחינת ה', שהיא חשבון ו"ד, כזה: ה', שעולים עשרה. וזהו ^העיניך ברכות בחשבון, מה שמתמלאת הנקבה היא בחשבון, וזהו וייצר, שני ציורים, לז"א בציור ולמלכות בציור, ובציור ה'. וכשתצייר השם הזה

בציור ווי"ן, עולה צ', כמו שבארנו במ"א. ^שוהם ט"ו ווי"ן של אמת ויציב, נשאר מהם י"ד, והם מה שאנו אומרים ה' אלהיכם אמת. וגם שאינם אלא י"ג אותיות, כבר פירשנו שהם כנגד ה' אלהינו ה', שהם י"ד אותיות. ולזה חוזר אותם הש"ץ, לתקן בה אלו השני בנים, ונשלמים עם ט"ו ווי"ן, שעולה הכל ב"פ ב"ן, שהם צ' מן הווי"ן, וי"ד הרי ק"ד. והוא כי בק"ש נתקנו הרמ"ח איברים שלו ושלה, בזה האופן: בפרשה ראשונה יתקנו הראש שלהם, שיש בראש מ"ב איברים, וכנגדם ^היש בפ' מ"ב תיבות, בסוד קול דיבור, קול לז"א ודיבור לנוקביה.

ואלו המ"ב הם משמות ע"ב ס"ג מ"ה, שיש בכל א' מהם י"ד אותיות, ד' אותיות הוי"ה ועשרה אותיות המלוי, והם ג"פ י"ד, הרי מ"ב. ובפרשה שניה ע"ב תיבות עד ושמתם, ואלו לתיקון חג"ת, כי כל א' וא' יש הוי"ה של עיינין, האמורה בתיקונים, ^איש בכל הוי"ה מהם כ"ד עיינין, ג"פ כ"ד הם ע"ב. וטעם היות הוי"ה דעיינין ברועות, לפי שהעינים של לאה הם נגר הזרועות של ז"א, ומשם לוקחת הארת עיינין, ולזה בה הוי"ת עיינין, ורבקה אין לה אלא כ"ד אחת מהאמצע. וזש"ה וכד"ה על שכמה, כי הכר הוא על שכמה, לפי שהיא למטה מן החזה, והכ"ד שפי" הוא למעלה, ולזה היא על שכמה. וכבר פי' כי היסוד דאימא הוא קצר ובחזה מסתיים, ומשם מתגלים ויורדים אל היסוד, וכשיורדים האורות אלו עולה כדי לקבל השפע הזה, ואף אם היא עולה לקבלו נקרא ירידה, לפי שהאור בא לה דרך ירידה. וזש"ה (בראשית כ"ד י"ו) ותרד העיינה. מלכות נקרא באר, אבל אימא נקרא מעיין, כמ"ש בווהר ^בשאעפ"י שהיא נקבה בדכורא אסתיימת. ואמר עינה, דהיל"ל עין, לפי שסוף סוף היא נקבה, וממלאת כדה מפי המעיין, שהוא מקום שמסתיים היסוד של אימא. ואמר ותעל, לפי

(ח) שער הכונות שם בהמשך. ועיין פע"ח שער הק"ש פרק כ"ה.

(א) תיקון ע' דף קכ"ו.

(ב) בלק אות שי"ב ובדפו"י רא:

(ק) זהר כי תצא ס"ו. ובדפו"י דף רע"ט.

(ר) עיין תע"ס חלק י"א תשובה צ"ה.

(ש) שער הכונות דרושי ק"ש ח' דף קצ"ו ד"ה ענין ט"ו ויין.

מ"ם, שהוא גואל האמיתי. וכנגד אלו הג' כדים שאמרנו שעולים ע"ב, צריך שיהיו בכל דור ע"ב צדיקים, ולא יפחתו משלשים. ורובם בארץ ישראל, לפי שאלו השנים מתגלים, ושני שלישי ת"ת, שהם אלו כנגד ארץ ישראל, שהיא מלכות, וה' נשארם למעלה בלאה, ששם האור סתום.

ויהי עשו וכו' איש שדה

וה"ל בס' הבהיר¹ כי מלכות נקראת התיכת שדה חוץ לגן. והנה עץ החיים הוא בגן עצמו, ובחתיכת שדה הנו', שם עומד עץ הדעת טו"ר, והנה עשו שהוא בקליפה, נקרא איש שדה. פירוש, מקום השדים והקליפות שאינם בישוב. אך עכ"ז להיות בו ניצוצי הקדושה קראו איש שדה, ולא איש מדבר, כי כן היה ראוי ליקרא שמו, לפי שמדבר הוא יותר גרוע משדה כנודע, והבן זה.

הנה אנכי הולך למות וכו'

הנה עשר דמים הם, כנודע,² והטוב שבהם לקח יעקב, והם בגי' ת"ם, ולכן נק' איש ת"ם. והרע לקח עשו, ועליו נאמר (תהלים נ"ח ד') זורו רשעים מרחם. וי"פ ד"ם, גימטריא מ"ת, וז"ש הנה אנכי הולך למות וכו', כי הבכור ראוי לעבודה ככהן, והעבודה היא להשיג עה"ב, ועשו נטל עה"ז לחלקו, כי לקח הרע מן עשר דמים, א"כ אחר שהולך למות, ונטל לחלקו הרע מעשר דמים, גימטריא מ"ת, למה זה לי בכורה.

וישקף אבימלך. דע, כי בעולם היצירה, הקליפה שיה בשוה עם הקדושה, אבל אינה דבוקה עם הקדושה, לכן אפשר שיהיה זווג. כי אלו היתה הקליפה דבוקה, לא היה אפשר להודווג, ושם נאמר וישקף וכו', והנה יצחק וכו'.

(1) סימן קל"ג.

(2) ע"ח שער דרושי הצלם דרוש ב' דף י"ח ד"ה ח"ב. פע"ח ושער הכוונות דרושי הפסח פ"א.

שיסוד שלה אינו רחב, ואינו יכול לקבל כל אותם האורות, וחוזרים ומסתלקים למעלה, ואז מקבלת אותם בדרך עליה, ואז היא עולה, וזהו ותעל.

וכל זה הוא בזמן הגלות, שאין לה אלא כ"ד אחד, אבל לעת"ל נאמר (ישעי' נ"ד י"ב) ושמתי כדכ"ד שמשותיך, תקבל מהב' כדים, שהם ימין ושמאל. ואלו הם הכדים אשר נתן אליהו ז"ל בתעלה, והוא ע"ד שהקשו רז"ל³ וכי י"ב כדים ימלאו בית סאתים זרע, אלא שנעשו האצבעות של אליהו ז"ל מעין נובע. ואלישע שהוא הגבורות התחתונות, ימלא ד' כדים, שהוא כל הוי"ה כלולה מד', כי כל אות של הוי"ה יש בו הוי"ה א' שלימה. ואמר שנו⁴ כנגד הכ"ד שבשמאל, ושלישו כנגד הוי"ה שבאמצע, ואז ירד אש מן השמים. ובפ' שלישיית יש מ"ו תיבות, והוא כנגד הבטן, ששם הוא גילוי הבינה, וזש"ה (תהלים ח) אשר תנה הודך על השמים, ואשר: היא בינה, תנה: ת"ת נ"ה.

בפרשה רביעית יש ע"ב תיבות, לחיקון האיברים שבנה"י שבו, יש בה כמו שפ"י. ובנה"י יש בכל א' שם הוי"ה של כ"ד עינין, שעולים ע"ב. וטעם היות הוי"ה דעינין בנה"י, לפי שהעינים של רחל הם כנגד נה"י דז"א, ומהם לוקחת רחל הארת העינין. ואח"כ חוזר הש"ץ ג' תיבות, להשלים הרמ"ח בו ובה, ועם הט"ו ווי"ן, לתקן בה הב' בנים,⁵ והשמנה אמת, הד' של לאה, והד' של רחל, להמשיכם כולם לרחל. ואחר שרחל נתקנת בשני יסודות, שהוא הנקרא תהלות, אז מתגלה היסוד של אבא שנקרא אל עליון. והיכן מתגלה, גואלם, פי': ג"ו אל"ם. שהמלכות נק' אלהים, וכשמסתלקים הארת או"א ממנה, נשארת אלם, ועתה חוזרים ומתגלים אלו האורות ומתגלים בה, ונעשית אלהים. או יהיה פי' ג"ו אל"ם, גואל

(ג) תנא דבי אליהו הובא בילקוט רמ"ז רי"ד.

(ד) ליקוטי תורה דף ע"ח ט"ב ובהגהות ומ"מ אות ת'.

(ה) שער הכוונות דרוש ט' דק"ש של הלילה. פע"ח שער ק"ש

שעל המטה פרק י"א.

ענין כריית בארות הללו. הם סוד כי עבדי יצחק שהם הגבורות, החופרים כלי מ"ן בנוקבא לעשות הכלי, ולכן היה יצחק משתדל כ"כ בחפירה זאת. והנה בהיותה כרויה, אז היא יש לה נקב בסוד ה', אבל כשעונותינו מברילים, סותמים פלשתים פי הבאר ונעשה ח'. וז"ס באר חפרוה שרים, שהם האבות (י) והבן.

וישב יצחק ויחפור את בארות המים

וכו

סוד הבארות. דע, כי חסד א' הוא כתר, והוא הבאר ששמו עשק. וחסד זה הוא ע"ב, ויש בו ד' יודי"ן שעולים ת', (ט) נשאר משם ע"ב אחר לקיחת הד' יודי"ן, ל"ב, תחברם עם אותיות כ"ח, שהם מלוי המלוי וי' אותיות מהמלוי, הרי לך ע' של עש"ק, ות' מהד' יודי"ן הם סוד ש"ק, הרי עש"ק. ולהיות כי הג' יודי"ן הם מהמלוי, נתחברו יחד ונעשו ש', והי' העיקרים ק' בפני עצמה, הרי עש"ק א'. עוד תקח ד' יודי"ן כנו', והע"ב עצמו, ותסיר השני כוללים, הרי עשק אחר. עוד, הבאר כמנין יצחק, ויש ביצחק י' הויו"ת, שהם ה' חסדים וה' גבורות, הם עולים בגי' ס"ר, ויצחק עם הב' כוללים עולה עש"ק. וז"ס שאמר הכתוב כי התעשקו עמו, ר"ל שעמו נעשה עש"ק, וג' פעמים עשק, הם בגי' אלף ות"י. וז"ס שנאמר למרע"ה הנה מקום את"י, בסוף אלף ות"י, שהיא שורש מרע"ה. עוד שרש היו"ד ד' אותיות של שם, עולים ת"י, וכל י' שורשו הם י' אותיות שעולים אלף ות"י, הרי בין הכל אלף ות"י. זהו הנה מקום אתי, כאמור.

עוד מלוי המלוי של ע"ב עולה תר"י, והשם עצמו ע"ב, תכפלם, יעלו אלף שס"ד, תחשוב מלוי השם י' אותיות, ומלוי המלוי, כ"ח אותיות, וד' השורש, הרי מ"ב. וג' כוללים וכולל כולם, סך

הכל אד"ני. וסוד שטנ"ה, היא שם ס"ג שיש בו ג' יודי"ן, שעולים ש'. ושם ס"ג עם הכולל, יעלה כמנין שטנ"ה. עוד ג' יודי"ן הם ג' אלפי"ן, כי צורת א' היא יו"ד, הרי ג' אלפי"ן במלוי יעלו כמנין של"ג, נשאר ל' עם הכולל, כמנין שטנ"ה. עוד ג' יודי"ן כל אחד כלול מ', הם כמנין ש', ואלו הם ג' אלפי"ן, שהם ג' אהי"ה, ועם ס"ג והכולל, בגימטריא כמנין שטנ"ה. עוד, ג' אלפי"ן משם מ"ה, עוליים של"ג. צריך עתה כ"ח, שם מ"ה כשתסיר הג' אלפי"ן נשאר מ"ב. תסיר ג"כ י' אותיות המלוי וד' אותיות של השורש ממ"ב, ישארו כ"ח. תשים כ"ח על של"ג, הרי שס"א, כמנין בא"ר מי"ם חיי"ם. עוד ג' אלפי"ן הם ג' יודי"ן, שעולים ש', נשאר משם מ"ה ו' אותיות, לפי שהי' האחרת פיורנו אותה, והו' אותיות הם ס', כי כל אות עולה י' כנו"ל, והכולל, הרי שס"א אחר, כמנין בא"ר מי"ם חיי"ם. עד כאן מצאתי משם א' מתלמידי הרב ז"ל.

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני וכו

דע לך, כי רבקה הוא גלגול חוה כנו"ל, (י) ובעבורה נתקלל אדה"ר, שהוא שופריה דיעקב מעין שופריה דיליה, ושם אמר (בראשית ג' י"ז) שמעת לקול אשתך וכו', ועתה צריך לתקן בשמועה זאת לטובה, כמו ששמע אז לרעה, כמש"ה כי שמעת לקול אשתך. וזהו אך שמע בקולי, שהמיעוט הוא דהשתא הויא שמיעה לטובה, אך ההיא דאדה"ר הוי לרעה.

פ' למה אשכל גם שניכם

קשה מילת גם מיותר, אלא יובן במ"ש רז"ל (ז) שהיתה רבקה ראויה לילד י"ב שבטים, אלא עשו הפך מטרון שלה. וז"ש לשון גם, פי' מלבד אותם הי"ב שהייתי ראויה לילד, למה אשכל אתכם.

ההקדמות דף רי"ז.

(י) לעיל בפסוק לה' לנוכח אשתו.

(כ) מדר' תולדות פרשה ס"ג.

(ח) זהר ח"ג פרשת וילך דפ"ו.

(ט) צ"ל ויש בו ד' יודי"ן כ"א כלול מ', וי"י מ' הם ת'. הו"ח.

ועיין שער הפסוקים וליקוטי תורה בפרשה זו ושער

סימן כ"ח

פ' ויברך יצחק את יעקב וכו'

שרשית א' מעשר היוי"ת שבאצילות. גם כבר ידעת כי לאה נעשית ממידת בינה ^(ז) בסוד קשר של תפילין, והתפילין הם בסוד א"מ, ולכן לאה הם אותיות אהל.

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני וכו'

דע כי כאשר אכל אדה"ר מעץ הדעת טוב ורע, גרם שנתקלל ל"ט קללות. עשרה לו, ועשרה לחוה, ועשרה לנחש, וט' לארץ, כמחז"ל. ^(ז) והם כמנין מלקות שהוא ל"ט, והוא כי נתבטל ממנו ט"ל אורות שיורדים מא"א, כמו שידעת על פ' (ישעיה כ"ו י"ט) כי טל אורות טליך, ועתה נתבטלו וחזרו האורות למעלה, וכח הקליפה היתה גוברת ועולה ומשטנת ויורדת ומקטרגת. וז"ס מ"ש הפ' (תהלים קמ"א ז') כמו פולח ובוקע בארץ וגו', והיה העולם הולך ומתמוטט הולך וחרב, ולא היה כח בשום אדם לעמוד על בוריו לעבור את ה' אלהיו בלבבו הטוב, והיה העולם נחרב, עד שהקב"ה ברחמיו הפשוטים גזר אומר לרחם על בריותיו, ויצא גזע צדק אברהם ע"ה שהוא הכיר את בוראו, ואז התחיל העולם להתקן. ובהיות שכח הקליפה אז היתה גוברת, לא היה יכול אברהם לתקנה לגמרי לכן יצא ממנו ישמעאל, ואח"כ קם יצחק אבינו מצד הטהרה והקדושה מצד אברהם, והיה הולך גם הוא ומתקן לקליפות, ולא יכול לעקרם לגמרי, ויצא ממנו עשו, עד שבא יעקב אבינו ע"ה, ותיקן העולם לגמרי כל מה שהחריב אדה"ר. ואמר מפני מה העולם מתמוטט, בשביל הקללות, אני מביא במקום ל"ט קללות ט"ל ברכות. ולכן נאמר לו (בראשית כ"ז כ"ח) ויתן לך האלהים מט"ל השמים, וחזרו הט"ל אורות למעלה מכח הברכות, להאיר למטה, בזה האופן: האדם נתקלל (שם ג')

ודרו"ל ^(ז) ב"ן ס"ג שנה היה יעקב כשנתברך. והם סוד משרו"ל בסוד ^(ז) הפעוטות בן שש שנים מקחן מקח וכו'. כי ז' ^(ז) מדרגות ושליש, יורדין המוחין דו"א עד שמתגלים, והם כחב"ד ח"ג, הרי ס', ושליש ת"ת ששם כלה היסוד דבינה הוא שלישי של העשר, הוא ג', הרי הכל ס"ג. ואח"כ מתגלים החסדים, שהיו גנוזים ביסוד דבינה, ואז מקבל יעקב הברכות. אך עכ"ז עדיין סוד המוחין של צד אבא גנוזים בנה"י דאבא, לפי שהם נמשכים ליעקב כמבואר אצלינו, עדיין הם נעלמים וטמונים ביסוד אבא. וז"ס ^(ז) יעקב שנטמן י"ד שנה אחר קבלת הברכות.

ארז"ל ^(ז) יש מי שהולך אצל זיווגו וכו'. דע כי זה הוא סוד ^(ז) זנב ופרצוף, כי זנב היינו בחינת לאה שהיא זנב לבינה מלכות שבה, ופרצוף היינו רחל, בבחינת נקודה שרשית באצילות. והנה כל אשה שהיא בסוד הארה הולכת לבן זוגה, כגון רבקה אצל יצחק שהיא בבחינת לאה. והנה בבחינת דא אמר בחוה ויביאה אל האדם, ובזמן שהאשה היא בסוד נקודה כמו רחל בעלה הולך אצלה, כמו יעקב שהלך אצל רחל, ולא נקראת שהיא באה אצל יעקב, ונקרא זיווגו באה אצלו, כי היא הרי באה בשבילו וגם לא רצה אותה. וז"ס קריאתה לאה ר"ל גוף חלש ונלאה, גם תרגום של (שמות י"ח י"ח) נבל תבול מלאי תלאי, וכבר ידעת כי לאה נעשית מאחורוי דבינה שנפלו בסוד נובלות בינה שכינה. ולכן לא נאמר בה רק (בראשית כ"ט) ועיני לאה רכות, ולא נזכר הויה, אבל ברחל כתיב ורחל היתה יפת תואר, כי רחל נקודה

(ל) מגילה י"ז.

(מ) גיטין נ"ט.

(נ) עיין ע"ח שער דרושי הצלם דרוש ג'. ועיין בליקוטי תורה פרשה זו דף פ"ד ד"ה הנה. ויש שם קצת שינוי לשון.

(ס) מגילה י"ז.

(ז) מד"ר ויצא פרשה ס"ח.

(פ) ברכות ס"א. ערובין י"ח.

(צ) עיין ליקוטי תורה ד"ה וקח לך משם אשה. ע"ח שער מ"ו ומ"ד פ"ח. שער לאה ורחל דף ר"ח ט"א.

(ק) עירובין ק: אדר"ג פ"א.

י"ט) בזעת אפך תאכל לחם, בא יעקב ונתברך בדגן ותירוש. וכנגד מה שנתקלל אדה"ר (שם ג' י"ח) וקוץ ודרדר תצמיח לך, בא הוא ונתברך מטל השמים ומשמני הארץ. וכן כולם א' לאחת, כשתדקדק בהם תמצא.

שהשתחוה יעקב לעשו, ובזה כביכול נכנעו כ"ב אותיות התורה, ולכן לא נתקן הנצח של יעקב, עד שבא א' מזרע בנימין ויתקן. והטעם, שבנימין עדיין לא נולד כשהשתחוה יעקב לעשו, לכן מזרע בנימין היה יכול לתקן הנצח, שהוא ירך ימין.

ועוד, מפני מה נתקלל אדה"ר, בשביל אשתו שהאכילתו מעה"ר טו"ר, ובכאן נתברך על ידי אשה שהיא רבקה, שנאמר עלי קללתך בני, כלומר, אני הייתי סיבה שנתקללת קודם בבחי' אדה"ר, ועכשיו אתה מתתקן על ידי. וכנגד מ"ש (שם ג' י"ז) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך, עכשיו בני שמע בקולי וכו'. וקודם קלקלת על ידי מאכל, עכשיו אתה מתתקן ע"י מאכל, שהם המטעמים. ומה שנאבד הלבוש של אדה"ר ע"י החטא, ונפלו ביד נמרוד, עתה חזרו ביד יעקב. וזש"ה (שם כ"ז ט"ו) את בגדי עשו בנה הגדול החמורות, נגד (שם ג' ו') ונחמד העץ להשכיל ונתגשמו, ועכשיו חזרו לבעליהם, להטהר ביד יעקב. וזהו ג"כ מ"ש ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. ונמצא שנתקן הכל ע"י יעקב, וזמ"ש רז"ל^ה שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם, לרמוז למ"ש. וזהו ג"כ מ"ש וירח את ריח בגריו ויברכהו, בשביל הבגדים שחזרה להם הזיהרא כנודע.

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. כבר ידעת, כי אדה"ר נברא בג"ע, הנקרא שדה של תפוחין. ואח"כ כשבא המלאך ונאבק עמו, ונגע בכף ירך יעקב בנצח, ואז חזר העולם להתמוטט, וגברה כח הקליפה באותה שעה, והיה יורד בכל צינורי המדות, וכשהגיע לנצח אז עמד שם כח הקליפה, ומיד נעשה מסך מבדיל, ונסתמו צינורי הנבואה, שנאמר (ש"א ג' א') דבר ה' היה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ. ובהיות שיעקב השתחוה לעשו כ"ב פעמים, וזה נרמז במגילת אסתר שכתוב (אסתר ג' ד') ויהי באמרם אליו יום ויום, וקרינן כאמרם, לרמוז לכ"ב השתחויות

ובזה תבין מש"ה (שם ג' ב') ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, ונקרא איש ימיני, לרמוז למה שאמרנו. ובזה יובן מאמר הסבא דמשפטים, שמרדכי היה מראה להמן הירך שלו, כי הוא יונק מהקליפה, ומרדכי היה מזרע שאול שלא השתחוה, וחזר הוא ושלט בקליפה. וזמ"ש (עמוס א' י"א) ועברתו שמרה נצח, פירוש עברתו של השטן, שמרה בעד הירך ימין, שנק' נצח. נמצא, ששאל ג"כ תיקן הנצח לגמרי. ובזה תבין מ"ש שמואל לשאול (ש"א ט' י"ט) אנכי הרואה, פירוש אנכי ולא אחר, ר"ל אני הרואה שתיקון הירך אתה תתקנהו, ואין אחר שיראה זה. ואז אמר לו אותי שלח ה' למשחך למלך, ר"ל אני משבט לוי מצד הגבורה, ושלחני ה' שאמשח אותך למלך, לפי שאתה מזרע בנימין, ולא השתחוית לעשו, א"כ בא ותקן השוק של יעקב, ולכן אמר (שם ע' י"ז) זה יעצור בעמי, ולא אמר זה ימלוך, אלא יעצור, ר"ל יעצור הפגם, ויעצור הקליפה שלא ישלוט. ולכן אמר לו שמואל אם קטון אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה, שאתה תתקן צד הנבואה.

וכשחטא שאול, אמר אותו רשע של אגג (שם ט"ו ל"ב) אכן סר מר המות, ר"ל שתחזור עתה הקליפה להתגבר. ועל זה היה שמואל מתאבל על שאול, עד שאמר לו הקב"ה (שם ט"ז א') עד מתי אתה מתאבל על שאול, מפני הנבואה, מלא קרנך שמן ולך משך בן ישי שהוא דוד, שנאמר בו (תהלים ט"ז י"א) נעימות בימינך נצח. ובזה תבין, למה רוח רעה היתה מבעתת לשאול, על שלא תקן רוה"ק כראוי, גבר עליו כח הקליפה, והיה מתנבא להרע בתוך ביתו ומשליך החנית לרוד, ולא היה

ה) ב"ב נ"ח. וזה תולדות קמ"ב:

ש) אות של"ז, ובדפו"י קי"ב:

י"א) נעימות בימינך נצח, פירוש, שנתקנה מדת הנצח לגמרי. וז"ס מ"ש רו"ל במ' ברכות פ"ק^(ח) הני ברכי דרבנן דחשלי מינייהו, פירוש, מהחיצונים כדי להיות להם אחיזה, כמו שעשה המלאך כשנגע בכף ירך יעקב. ועוד ג"כ (שם) הני מאני דרבנן דבלו מינייהו, מפני שהם זוכרים שהמלבושים של אדה"ר היה שלהם, כשלקחם נמרוד, ^(ט) לכן הם דבוקים בהם, שרוצים לחזור להיות להם אחיזה, אעפ"י שחזר ולקחם יעקב, עכמ"כ.

ויהי כי זקן יצחק וכו'

ע"ד הרמז. והענין הוא, כי אדה"ר כשחטא כדי ליתקן, נתגלגל בג' האבות, וחזה בג' האמהות. ואמנם אברהם תיקן עון הע"ז, כשהושלך לאור כשדים, כדכתיב (דברים י"ב ג') ואשיריהם תשרפון באש. ולא עליו, אלא על ניצוץ ישמעאל שהיה בו כלול אז עדיין, בסוד הצדיק הנתפס בעון הדור. ולזה כשיצא ישמעאל מן גוף אברהם חזר לסורו, כדכתיב (בראשית כ"א ט') ותרא שרה את בן הגר המצרית מצחק, זו ע"ז, כדרז"ל. ^(ב) וכשראה אברהם שישמעאל רשע וחייב מיתה, לזה אמר (בראשית י"ז ח') לו ישמעאל יחיה לפניך, ר"ל שיחזור בתשובה, וכן היה שחזר בתשובה כידוע. ^(ג) ואח"כ ניצוץ הטוב שהיה בישמעאל, יצא ממנו יתרא הישמעאלי, שלקח בת נחש. והבן.

אח"כ יצחק היה ניצוץ טוב, ועמו מעורב ניצוץ של שפיכת דמים, ולכן מסר נפשו לעולה. ויען כי היה ג"כ בעון זולתו, ניצול וניתן איל תמורתו. ואח"כ יצא ממנו הסיג הרע הוא עשו, וחשב יצחק ג"כ לברכו, ולהחזירו למוטב כמו ליעקב, ולפי שנתקלל אדה"ר בעבור חוה, לכן לא נתנו הברכות ליעקב, אלא ע"י אמו שהיא גלגול חוה. ולא ע"י יצחק, לפי שחשב שעדיין העולם לא נתקן ע"י

מוצא קורת רוח כי אם ע"י הניגון, ע"י דוד על שירים של קודש, ולכן לא ענו לשאול גם באורים וגם לתומים, על שלא תיקן הוא הנצח, שמשם שורש הנבואה. וכדי שנכין הענין על מתכונתו, אבאר באורך, והוא:

ודע כי שאול כשראה אותו שמואל, תכף עשה לו משתה, מפני שידע שזה יתקן הפגם, ואמר (שם ט' כ"ד) לנערו (נ"ל לו הנער) קח את המנה אשר היא שמורה לך, פירוש, קח המנה שתתקן שוק של יעקב, ויתפתחו צינורי הנבואה מנצח, ואמר לו שיאכל המנה, כי למועד שמור לך, פירוש, שמור לך לתקנה. ולכן נאמר שבא הנער וירם את השוק, שרומז למדת הנצח. ותכף כשאכלה, נתקן הפגם ונפתחו צינורי הנבואה, ותכף (שם ט' י') ראה חבל נביאים מתנבאים ונתנבא גם הוא עמהם. ח"ש (שם) הגם שאול בנביאים, מפני שכבר נפתחו גם צינורי נצח שהיו סתומים מהנבואה. ולכן נתנו לו כל הנביאים מתנות, ואמר לו שמואל שיקח המתנות, מפני שבזכותו נתנבאו הם, לפי שהוא תקן הנצח שהיה סתום.

ולכן אמר לו שמואל (שם ט"ו כ"א) הלא בן ימיני אנכי, פי' זאת היא כונתי ממש לתקן זה, לפי שאני מזרע בנימין שלא השתחוו לעשו, ונמצא ששאלו תיקן השוק של יעקב. וכאשר חטא שאול, היה צועק פן יחזיר הנצח לקלוקל הראשון, ולכן אמר לשמואל שילך עמו (ש"א ט"ו כ"ה) להשתחות לה', ר"ל לקלקל ההשתחות שהשתחוו יעקב לעשו אחיו, ולתקנה בזאת ההשתחוויה של קודש. וכן עשה שמואל, שהלך עמו והשתחווה. ועכ"ז אמר לו (שם ט"ו כ"ט) וגם נצח ישראל לא ישקר, ר"ל אעפ"י שחטאת, לא בשביל זה יחזור הנצח לקלוקלו הראשון, לא ישקר ולא ינחם. ולא מפני זה חזרו צינורי הנבואה ליסתם, אלא שהם מעט פגומים, ולא נתקנו לגמרי, עד שבא דהע"ה ונתקנו לגמרי. וז"ש (תהלים ט"ו

(ח) ברכות ר'.

(א) זהר תולדות שם.

(ב) מד"ר וירא פרשה נ"ג. זהר וירא אות חס"ז דפו"י קי"ח.

(ג) ב"ב ט"ז.

יעקב, ונודע כי כשזה נופל זה קם, א"כ הנחש ראוי ליטול הברכות. הלא עשו גלגול קין, כי לכן הרג להבל אחיו בפיו כנודע, ⁽¹⁾ וזש"ה ויקרא לעשו בנו הגדול, כדמות קין הגדול, ויאמר אליו בני, אתה הוא קין בן אדה"ר, והשיבו הנני, אז צוהו כי כמו שקין נטל חלקו הקרקעות, גם הוא עשו איש ציד איש שדה, ולכן יצא השדה שופך דמים כדמות קין. וכמו שקין הוא זוהמת הנחש, שגרמה לאדם לאכול מעה"ד טו"ר, ב' מטעמים, לזה צוהו ועשה לי מטעמים, מיעוט רבים שנים, כמו שאדם חמד ב' מטעמים, כן אתה עשה לי שני מטעמים טוב ורע. כי חשב שעדיין לא נתקן העולם, וגם יעקב חשב שלא נתקן חטא אדה"ר, וא"כ יוסיף בזה על חטאתו ח"ו פשע, כאשר ירמה את אביו,

ויביא עליו קללה הפך ממה שיביא עליו ברכה, לתקן קללה שנתקלל אדה"ר, וזהו והבאתי עלי קללה ולא ברכה. אז הודיעתו אמו, כי בא זמן תיקון חטא אדה"ר על ידה, וע"כ אמרה לו שמע בקולי, לתקן חטא ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך.

ויהיה פי' עלי קללתך, פיר' בסיבתי היה, שנתקללת בזמן אדה"ר. וג"כ פי' אך עתה, מיעט שמיעה ששמעת ראשונה שהיתה לרעה. ולפי שחטא אדם היה, שסחטה ענבים ונתנה לו, ⁽²⁾ ג"כ כאן ויבא לו יין וישת, ולא תירוש בן יומו עם השמרים. והמ"י הדברים בארוכה, זהו שהעתקתי מספר עץ הדעת של הרב כמהר"ר חיים ויטאל זלה"ה.

פרשת ויצא

ויצא יעקב וכו'

ירמוז כל זה על ענין יציאת מצרים וקבלת התורה בהר סיני. וענין וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, וענין באר בשדה, ואבן גדולה על פי הבאר. וסוד האבן הוא ענין הקושיות והתירוצים, עד שיבא יעקב בעקבי משיחא, ויפוצץ את האבן כפטיש יפוצץ סלע, ויגל את האבן מעל פי הבאר בלי קושיות, והכל יהיה על פי האמת. וירמוז ג"כ על פסוק (שמות כ' ב') אנכי ה' אלהיך, וענין ד' אותיות הוי"ה הדמוזים בשני לוחות, ועשרת הדברות, וחמשה בכל לוח, והיותם ששה על ששה טפחים ברום ששה, ל"ו בכל לוח, והם ע"ב לשון עביות, בסוד פסוק (שמות י"ט י') הנה אנכי בא אליך בע"ב הענן, בעבור ישמע העם וכו', ויוכלו לקבל התורה והמשכיל יבין. מהרב זלה"ה כמ"כ.

ויצא יעקב מבאר שבע וכו'

במד"ר פ' זה ⁽¹⁾ ר' יהודה בר' סימון פתח אלהים מושיב יחידים ביתה, מטרונא א' שאלה את ד' יוסי בר חלפתא, אמרה לו לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו וכו'. ראוי להבין, ראשונה, ד' יהודה ב"ר סימון מה הוקשה לו בפסוק, עד שהוצרך לפרש דמיירי בענין הזווג, כי פשטיה דקרא מיירי במצרים, שבאו ישראל למצרים מתי מספר ע' נפש, והשי"ת עשה אותם בית ישראל שהרבה אותם, כמש"ה (שמות א' ח') ובני ישראל פרו וישרצו וכו', וז"ש אלהים עשה מהיחידים, מרובים ובית גדול, ואח"כ מוציאם אותם בכושרות, בזמן שכשר לצאת, לא חמה ולא צינה ביומי דניסן, וז"ש בכושרות. ועוד למה אמרה בלשון שאלה, לכמה ימים בלמ"ר, דהיל"ל בכמה ימים בבי"ת. וכן כשהשיב לה ר' יוסי בר חלפתא,

(1) פרשה ס"ח.

(ד) בראשית ב' אות שמ"א נ"ד.

(ה) בראשית רבה י"ט ח'. זהר פרשת פנחס, אות תמ"ח.

אל תזכור למען טובך ה', שימצאו אוכלים אותה. ואף שנאמר שלהיותה גויה לא ירעה זה, וגם ר' יוסי לא רצה להשיב לה זה, כי לא תודה מעין הע"ב, יש כמה וכמה מזה העולם כדאמרן, וא"כ מה שאלה היא, וגם ר' יוסי למה לא רצה להשיב לה כן, והשיב לה מזווג זווגין שאמרה היא ג"כ אני יכולה לעשות כן, ואם היה משיב מה שאמרנו שהוא הזן ומפרנס מקרני ראמים וכו', לא היתה יכולה לומר גם אני יכולה לעשות כן.

ועוד, הא דארז"ל כי הנשמות כולם מעת יצירתם ממקור העליון ממקום אשר ממנו חוצבו יוצאים יחד זכר ונקבה, ואח"כ הולכים כל א' לעצמו, הזכר למקום א' והנקבה למקום א', ומזווגים אח"כ בעה"ז בת פלוני לפלוני, וזווג כזה מסתברא שאין צורך לזווגם בעל כרחם שלא בטובתם. וע"ק, מעולם לא ראינו זיווג בעל כרחם שלא בטובתן, ואין לאדם שמחה בעולמו כמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו. ועוד, שאם האמת כך שהקב"ה מזווג זיווגים לארס בעל כרחו, לא יהיה למצוה זו פריה ורביה לא שכר ולא עונש, כי בעל כרחו נזדווג לאשתו, ולמה יהיה לו שכר אם נשא אשה, ולא עונש למי שלא נשא, כי ישוב למה לא הכריחוהו מן השמים, כאשר מכריחים לאחרים. ועוד י"ל במ"ש בדברי שאלתה מאותה שעה ועד עכשיו מהו עושה, היל"ל מה עושה. מהו מלת הוא, שאמרה. ועוד, שגם האריך בדברי תשובה, שאמר הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, היה די להשיב לה מזווג זיווגים, מה הקב"ה דקאמר, שהוא מיותר.

והתירוץ הוא, כי ר' יהודה בר' סימון הוקשה לו בפס' מ"ש אלהים מושיב יחידים ביתה, דאי מיירי על יציאת מצרים, כך היל"ל שאלהים עושה את המועטים למרובים, למה נקט לישנא דיחידים, ולמה נקט ביתה לומר מרובים, וכי מלת מושיב אינה מתישבת עם שם זה דאלהים המורה על הדין, ומה שעשה לישראל במצרים הכל היה

היה לו להשיבה ולומר בששה ימים בבי"ת, ולא לששה ימים בלמ"ר, ואף שיכולים אנו לומר שטעות נפל בספרים, רהכי משמע במקומות אחרים שהובא זה המאמר, במדבר רבה פ' ג' וגם בויקרא רבה פ"א, וגם במדרש שמואל פ"ה, בקצתם כתוב בכמה ימים בבי"ת, אבל מ"מ צריך להבין כפי לשון שלפנינו, ומה גם בשאר המקומות איכא הכי ואיכא הכי.

ועוד קשה, למה הביא מפסוק (שם י"א) כי ששת ימים עשה ה', את שהוא בפ' יתרו, והלא בפ' בראשית שם נאמרה כל הבריאה בפירוש, כך ביום א' וכך ביום ב', וכן כולם (בראשית ב' ב') ויכל אלהים ביום השביעי וכו', משם היה ראוי להביא ראיה. ועוד שלא כיוונה המטרונא לשאול רק השאלה השנית, רהיינו מאותה שעה ועד עכשיו מהו עושה, כי השאלה הראשונה גלויה היא לכל העולם, כי בששה ימים נברא העולם, וא"כ למה לה להקדים שאלה זו הראשונה, והרי משמע ממקום אחר, שאמר שם הכל מודים שבששה ימים נברא העולם, נמצא שלא היתה עיקר כוונתה, אלא על השאלה הב', וא"כ מה צורך להקדים השאלה הראשונה.

ועוד מה שאלה היא זאת ששאלה מהו עושה מאותה שעה ועד עכשיו, ומי לא ידע בכל אלה שהוא ית' משגיח בכל הפרטים, וזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, מוריד גשמים ומפריח טללים, משיב רוחות ומשביע לכל חי רצון, וכאלה רבות עד אין מספר. ומה גם כי רז"ל א"אמר על קרא דחטאת נעורי וכו', שהשי"ת מיום שנברא העולם ועד עכשיו, הוא עושה ומתקן עידונין ועולמות להנחיל לצדיקים לעת"ל, ואמרו משל למלך שזימן סעודה גדולה וקרא לגדולי העיר, והיו מועטים כדי לאכול כל הסעודה, וקרא לבניוניים ועדיין לא הספיקו, עד שקרא לכל בני העיר גדולים וקטנים כדי שלא יפסיד סעודתו, וכך אמר דהע"ה (תהלים כ"ה) חטאת נעורי ופשעי

רחמים, וא"כ היה ראוי שיזכיר שם רחמים, ויאמר ה' מושיב יחידים, מאי מלת אלהים דנקט. לזה אמר שאם זה הויכוח שעבר בין ר' יוסי בר חלפתא עם המטרונא, יובן זה הפסוק היטב מאי מלת אלהים דנקט קרא, ולזה אמר כי על ענין הזווג יצדק לומר שם אלהים, לזווגם בעל כרחם, כמ"ש לקמן בע"ה. והמטרונא, אף כי עיקר שאלתה וכוונתה היתה השאלה השנית, דמאותה שעה וכו', אעפ"כ בחכמה הקדימה השאלה הא' לכמה ימים וכו', וזה, כי ראתה כי יש להשיב לה מה שאמרנו, שהקב"ה משגיח על כל הפרטים וזן ומפרנס מקרני וכו', ולזה הקדימה לכמה ימים ברא השי"ת את עולמו. וכוונתה לומר, כי מי שעשה פועל גדול כזה בששה ימים, איך לומר עליו כי מאותה שעה ועד עכשיו צריך לו לעשות אלו הפרטים, כי עדיין ישאר לו זמן רב פנוי.

וע"כ השיב לה מזווג זיווגים, מלבד כל הנודע לה יש תוספת עוד זה, שהוא טורח גדול וצריך זמן, זה יהיה לפי הגרסא שכתוב ב', בכמה ימים. וגם הוא השיב בששה ימים, ב'. אבל לפי גרסא שלפנינו, אשר שאלה לכמה ימים בל', ור' יוסי השיב לה לששה ימים ג"כ בל', שכוונתה לשאול לכמה ימים היתה כוונתו ית' שיתקיים זה העולם. וכיון שהיא מדברת בו ית', ובעיניו אלף שנים כיום אתמול, וידוע כי שתא אלפי שנים היו עלמא וחד תרוב, והכוונה לשאול לכמה אלף שנה, שהם לפניו ית' ימים, היתה כוונתו ית' שיתקיים. וזה כי הוא צופה ומביט אחרית דבר מראשיתו, ואחר שתחלת כונתו היתה לשיתקיים שיעור, מסתמא דמעיקרא בעת הבריאה, השפיע בכל בריאה ובריאה כל הכח הצריך אליה להמשך זמן מה, וא"כ מאותה שעה ועד עכשיו מהו עושה, שאין לומר שמשגיח אליהם, וצריך לזון מקרני ראמים וכו' כנו', כי כל הכח הצריך להם ומזונותיו כבר הם מוכנים ומזומנים ומשופעים בהם מעת הבריאה.

וענין זה יותר יובן במה שהקשה בזהר^(ח) על פסוק שהביא כאן כי ששת ימים, דהול"ל בששת ימים מאי ששת, ושם נאמר כי כל העולם בכללו השמים והארץ, השי"ת עשה אותם ששה ימים, שהם הו"ק, שהם ששת ימים העליונים. וידוע כי הימים הם נבראים ויש בהם ממש, והם כמו מלאכים ויותר עליונים וחשובים מהם, כמש"ה (תהלים קל"ט ט"ז) ימים יוצרו, וכן (בראשי' מ"ז כ"ט) ויקרבו ימי ישראל וכו' (מ"א ב'), ויקרבו ימי דוד וכו', באופן, כי הששה ימים עליונים, הם המנהיגים זה העולם כל א' וא' ביומו, לתת לכל שואל די מחסורו, כי כבר השפיע הבורא ית' בהם משעת הבריאה כל הכח הצריך לכל א' וא' בזמנו. והנה המלאך מטטרו"ן הנקרא שר העולם, יש בשמו ששה אותיות, והם הו"ק שבו, שהם ששה כחות שיש, והם הימים הנז', שעל ידו הוא העולם מתנהג, כי הוא שר העולם, עם היות שהימים האלו שהזכרו בה הם יותר עליונים, כי הבורא היא אימא, ולכן נזכר בבריאת העולם שם אלהים, דדינין מתערין מינה. והו"ק דז"א הם המנהיגים את העולם, ולכן אמרה מהו עושה, שכבר אני יודע שיש מעשה רב לזון ולפרנס מקרני ראמים וכו', אבל כל זה נעשה ע"י הימים העליונים כאמור, אבל הוא עצמו הבורא, דהיינו אימא עילאה, מהו עושה.

ולכן הביא לה ראייה מפ' ששת ימים, כי לא שאלה על ימי הבריאה עצמה כדי שישב לה מפ' בראשית, אלא על כל העולם בכללו, כמה ימים הם מנהיגים אותו, שכנגד הימים כן יתקיים. והשיב לה לששה ימים, כדי שיתקיים ששה ימים. ולכן השיב לה, הקב"ה יושב, אין הכונה שיושב ח"ו, כי לא שייך בו ית' לא עמידה ולא ישיבה, אלא הכוונה להורות לה על מה שאמרה כי הבורא יושב ובטל מאלו הפרטים הנז'. וז"ש הקב"ה, דהיינו עצמו יושב, ואין עושה דבר אחר, אלא זה בלבד שמזווג זיווגים, וזה להיות דבר הנעשה בדין

(ח) יתרו אות תפ"ד. ובדפו"י פ"ט:

שמה מראשותיו, כי לאה מקומה בראש. וז"ס וישכב במקום ההוא, כלומר, שיש זיווג במקום ההוא בסוד הדיבור. וכל זיווג הוא להשפיע כ"ב אתוון, אלא שבכאן נעלם מאד, ונקרא הוא, עלמא דאתכסייא. ודחל עלמא דאתגלייא. וז"ס (בראשית כ"ט כ"ה) ויהי בבקר והנה היא לאה, כי בלילה היא נעלמת, אבל בבקר והנה היא לאה. ולזה קרא למקום הזה בית אל, כנגד מלכות תחאה רחל, בסוד (תהלים נ"ב ג') חסד אל כל היום. וכנגד בינה שהיא מאחורי העורף, דינין תקיפין, בסוד עצם קשה מאד שהוא לוח. וז"ש ואולם לוח שם העיר בראשונה וכו', בעבור הראש שהיא קשה, לאה שהיא אחו' הלוח, לזה לא אמר בראשונה אלא לראשונה, פירוש, ר"ל להנוקבא ראשונה שהיא לאה.

האבנים ששם יעקב תחת מראשותיו הוא רמז ללאה ורחל, והיו מריבות מי ישא את יעקב, ונעשו אחת. פירוש, הזיווג נעשה תמיד ע"י שניהם.

ויחלום כבר ידעת ענין החלומות, שהוא בזמן הקטנות, והארת רשימו דגדלות הנשאר תוך הקטנות, נק' חלום, כנוצר אצלינו בדרוש שר המשקים בפ' וישב. והנה זהו חלום יעקב, וראה סולם גי' ע"ב ס"ג, שהם מוחין גדלות דאו"א המתפשטים בו.

מצב ארצה. היינו, שמהם בסימני קצוותיהם הם ג"כ תוך הנוקבא, בסוד נה"י דז"א.

וראשו מגיע השמימה. כגון בשבת, שז"א מוחותיו הם במקום או"א ומזלא. והנה מלאכי אלהים, שהם או"א, עולים בזמן הקטנות, ומסתלקים ממנו, ויורדים בו בזמן הגדלות. וכן אמר בתיקונים, מלאכים המוני מעלה, או"א, שהם מלאכים לכתר דאצילות. בשם הרב.

תורה פסוק זה. ועיין בהקדמת ת"ז מאות שעה ובמעלות הסולם.

לפי המעשים, כאשר נפרש, לכן זה אי אפשר שיעשה אלא עד ידו, כדי שיעשו בדין לפי השעה. וזה כי אף שהאמת הוא שבעת היצירה, שיצאו הנשמות ממקורם זכר ונקבה, זהו בזיווג הראשון, ולזווג זה בודאי אין טורח, ולא נעשה זיווג בעל כרחם, כי אם ברצונם הגמור, אבל הכא מיירי בזיווג שני, שמזווגים אותו לפי מעשיו. וזה כי להיות הבחירה ביד האדם חוטא לאלהיו, והשי"ת (ש"ב י"ד י"ד) חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, וחוזרים ע"י גלגול, ואז אינם חוזרים בן זוג עם בת זוגו יחד, כי לפעמים הוא מתגלגל בדור א', והיא מתגלגלת בדור אחר, נמצא שהאיש המגולגל הזה צריך לזווגו עם המגולגלת אחרת כמותו, שאין לה בן זוג. ולזווג שנים אלו הוא דבר קשה מאד, במה שהם מטבעים משונים, ולכן קשה לזווגם.

ואלו קרוים יחידים, כי כל א' יחיד בלי בן זוגו, ועל אלו אמר מזוגן בעל כרחם. ואין הכוונה בעת הזיווג, כי אז כולם שמחים ביום חתונתם וביום שמחת לבם, ואין הקושי אלא להעמידם. ובענין הזווגים שזיווגה המטרוניתא העבדים עם השפחות, שבתחלה אמרו דבר, ואח"כ נפלה קטטה ביניהם ולא היה בידה כח להעמידה. וז"ש אלהים, בדין הוא דן אותם לפי מעשיהם ומעמידם, וזהו לשון מושיב דקאמר, מלשון (דברים א מ"ז) ותשבו בקדש, שהוא לשון עכבה, שמעמיד אותם שהם יחידים כדאמרן, מעכב אותם בבית אחד בעל כרחם, ולכן יש שכר ועונש, כי תחילה ברצונו ובבחירתו הוא הזיווג שמזווג עמה, ויש לו שכר טוב על קיום המצות, ואם לא ירצה לישא יענש, כי אחרי הנשואין הוא שהשי"ת מעמיד אותן בבית אחד יחד, והו מושיב יחידים ביתה. כאמור.

פ' ויקח מאבני המקום וכו'

הנה כאן זכה יעקב להרבק בהארת לאה, ולכן

(י) לא זכיתי להבין שהרי כשבאים מוחין דגדלות מאו"א נדחין המוחין דקטנות למטה בכ"ע כמ"ש רבינו בע"ח שער כ"ב פ"ג ושער י"ט ספ"י. הו"ח בשם הש"ש. ועיין בלקוטי

סימן כ"ט

פ' והנה שלשה עדרי צאן וכו'

הנה מנה"י דו"א חב"ד הנקבה, והם שלשה עדרי צאן שהם עליה, על שש קצותיה. ולמעלה מהם אדם, כי הם מנה"י של ז"א הנקרא צאן אדם. עכ"ל.

כי מן הבאר ההיא וכו'

היינו פירוש (תהלים ק"ד) ישקו כל חיתו שדי, באר שבע ה' אחרונות. ישקו העדרים, הם הכ"ג (נ"ל הע') שרים, וזהו אותיות העדרים, הע' דרים, שהם דרים בכסא הכבוד תחתיו, תחת הבאר מלכות דאצילות.

וללבן שתי בנות וכו'

דע, כי לבן נתגלגל בנבל הכרמלי, ומאז ואילך היה הולך ונתקן מדריגה אחר מדריגה. ודע, כי לבן רומז בחכמה הנקרא לבנון, ויעקב רומז אל ז"א, ורחל היא מלכות, בת חכמה, בסוד (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ. וכבר ידעת, כי הגבורות הם יותר מעולות מהחסדים² כענין הזהב שהוא מעולה מהכסף, אמנם זהו אחר שהגבורות נמתקו, ואז נאמר עליהם³ צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, אבל קודם המיתוק החסד מעולה מהגבורה, ולכן לבן קודם שנתקן, קדמה החכמה שבו אל הבינה שבו, כי ל"ב אותיות שבו, הם ל"ב נתיבות חכמה, ון' פשוטה שבו הם נ' שערי בינה.

ואחר שנתקן קצת בנבל שהיה ישראל, אז קדמה נו"ן של הבינה אל ל"ב של החכמה, להורות כי הבינה שבו נתקנה, וזכה להיות לו חלק לעה"ב שהיא בינה, אשר שם שלטה הגבורות על

(כ) ע"ח שער לאה ורחל פ"ג.

(ל) ברכות י"ז.

(מ) זהר משפטים דף צ"ה: ובסולם דף ו' ר"ה והנה. שער הכוונות עניין שינוי התפלות דף י"א. ע"ח ח"ב שער ררושי הצלם פרק ב' כלל י"ב. שער מאמרי רשב"י ויע"א דף ד' ט"א ד"ה דע כי הכלה. הגהות צמח ז"ל וכיון שאין לנוקבא

החסד כנו', לפי שכבר סיגי הגבורה וקליפותיה נתקנו. ולא עוד, אלא שגם נתיבותיה של החכמה שבו נתקנו. והיו כסדרן ב' קודם הל', כי כן סדרן באלפא ביתא. כי כן הוגד להרב הגדול כמוהר"ר חיים ויטאל זלה"ה בחלום הלילה. ואני המעתיק העתקתי זה מכתובת ידו עכמ"כ.

ועיני לאה רכות. לפי שהם תחת ב' כסויים שהם ז"א ואימא, כי מלכות תבונה נתלבשה בלאה, שהיא אחורי ז"א, וההבדל בין לאה ורחל שהיא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין,² והוא זה. דע, כי נה"י של תבונה הם כנגד חורי עיני ז"א, ושחרות עיניו מפרקי אימא, והלובן, מפרקי אבא אשר נגנוים בתוכם. ולאה שהיא בעורף שלו של ז"א, נהנית מאלו ההארות. ויש לה עינים שהם רכות, צירופי כתר ו', שהם כתר הכתר של ז"א. אבל רחל לית לה עיינין כלל, כי אין הארות אלו מגיעין אליה, אלא ע"י נ"ה דו"א, שהם הארות רחוקות, והיא יפת תואר, בסוד הארה, ויפת מראה, מן הגבורות שמאירים בה. וז"א המסתכל בהם, מתחמם באהבתה, אבל היא עצמה לית לה עיינין.

והנה ההארות שהגיעו ללאה, חזרו באור מקיף סביב לראש ז"א, בסוד רצועה של תפילין של ראש. והיא הארה מיוחדת, כככבא דשרביטא יוצאת מן הקשר, ובא ער המצת ששם ד' בתים של תפילין, אשר הם המוחין עצמם, שבאים מאימא לז"א.³ וכשעלו אח"כ באור חזור, הנה היותר עב נחלק ללאה ולרחל, והיותר זך בקש לעלות לשרשו, ולא יכול, שכבר היה שם חצי שלישי של החסדים, שנעשה כתר לז"א גולגולת על המוח, ומשם עשה נקב דרך המצת ויצא,

רק קל אחר וכו'. עיי"ש.

(ג) כל הקדמה הזאת דחזרת אור הקשר של תפילין ובא ער המצת היא הקדמה חדשה ולא נזכרה במ"א. הו"ח בשם הש"ש. ועיין לקוטי תורה דף פ"ט ר"ה סוד יעקב עם ב' נשיו.

מיששכר, לכן פתח ויבא יעקב מן השדה בערב, לומר, כי אותיות עקיבא יש בהם יעקב, וא', אלף בינה, (ז) והיא לאה. וזהו אלי תבא, כי יתחברו אותיות יעקב בא'. וזה ההתחברות עתה בפ', אם ביששכר עצמו אם ברבי עקיבא. וזהו שכור, השתא, שכרתיך, לכתר זמנא. וז"ס שלא אמר ההוא, לומר כי יעקב עצמו נתהפך רוחו ביששכר, בסוד העיבור. וזהו שכירות יותר ביששכר מבשאר שבטים. ולפיכך זכו יששכר ור"ע לתורה יותר מכולם, כי יעקב תורה שבכתב. ולפי זה יש לו זכות אבות, אעפ"י שהיה בן גרים, והתנוצצות יששכר למעלה מר' עקיבא.

ענין הז' כוכבי לכת. (ק) דע שהם אור חוזר הו' ספירות מחסד עד מלכות, הנכללות ונרשמות (בסודי') של (ס"א אור ז' ספי') חי העולמים, הנק' אות בצבא שלו. וז"ס והיו לאותות ולמועדים ברקיע השמים, שהוא יסוד. ואלו הם מסטרא דבת שבע, שהיא בינה הנקראת שבע, וממנה ז', הנק' ג"כ ז' כוכבי לכת. ויש שם י"ב מזלות, והם ו"ק, נכללים בת"ת ממש הנק' ו', (י) והם ו' היכלין דהיכלין דהיכל הרצון. ומאלו ז' מזלות, ועלו וירדו במזל היסוד, שהוא מעילא לתתא, והם חג"ת נה"י, וכלם ו"ק שיש בתוך הת"ת. כי הז' כוכבי לכת הם הז' ספי' ממש בעצמן, וכנגדם אור חוזר, מזלות אחרים לעילא, מיסוד עד חסד, והכל מיסוד הנק' רקיע, מכח ההיא שמכה שם אור ישר, ושם מסתיים הדכורא, וחוזר למעלה לעלות ונעשה ו' זעירא דיסוד. הרי לך י"ב מזלות בחשבון ז', והכל ברקיע.

וז"ס ו' מזלות אינן לעילא בהאי אתר, פירוש,

(ק) ליקוטי תורה דף צ"ב ר"ה ענין ושם הלשון מתוקן יותר. ספר התקונים עם מעלות הסולם ח"א דף שעה ר"ה בכרי להסביר.

(י) ז"ל ביסוד של חי העולמים.

(ר) ע"ח שער טנת"א פרק ז'.

ואינן נה"י דתבונה, (ס) והדעת הכוללים, הרי ד' בתים. ולפיכך יש לו שי"ן של ג' ראשים, ושי"ן של ד' ראשים, כזה: ♣. שי"ן של ג' ראשים, לפי ששרשם ג' מוחין. ושל ד' ראשים, שפרטם ארבעה, בסוד הדעת המתחלק לחסדים אחד וגבורות לחוד. (ע)

ורחל היתה יפת תואר וכו'

דע כי **ירושלם** סוד לאה, דינא קשיא: יר"ו של"ם. ש', אלהי"ם דיודי"ן, ר', ריבוע, נשאר יול"ם, בגי' אלהי"ם. גם רי"ו שלם, היינו ש"ע נהורין שיורדין בפניו. וציון, כנגד רחל דינא רפיא. (פ) והנה רחל נקראת יפת תואר, לפי שהיא באחור עם ז"א, ונראים פניה. אבל לאה, בהיותה פניה נגד אחור ז"א, לא ניכר פניה, ולא נאמר בה יפת תואר. וכנגדה ד', קשר של תפילין, ולא כן ברחל.

ומבני (ד"ה א' י"ב) יששכר יודעי בינה לעתים. יששכר הוא ירכא ימינא נצח, ומשם היה ר' עקיבא, ולפיכך לית ליה זכות אבות חג"ת. ולפי שנצח היה פגום, נמשך למקום הגרים, ולפי שנ"ה הם בסוד בנין, אמר ומבני יששכר. והם לפעמים לבר מגופא, ולפעמים בתי גוואי, כאשר תתפשט הבינה עד הוד בסוד ק' שערים, אז יכנסו אל הקדש פנימה, ויקראו בתי גוואי, בהתפשט הבינה בהם. וזהו יודעי בינה לעתים, כי לפעמים הם יודעים בינה, ומקבלים שפע ממנה. ולפי זה היתה רוחו של ר' עקיבא כנגד נצח שבבינה, כאשר תתפשט למטה.

ולפי שבכתוב הזה לא יש רמז היות ד' עקיבא

(ס) ואינן ד' מוחין חב"ד שכנה"י דתבונה וכו' כצ"ל, הו"ח בשם ש"ש.

(ע) ע"ח שער דרושי הצלם דרוש א'.

(פ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(צ) שער מאמרי רשב"י מרף ש"ב ר"ה הקשה. ועיין לקמן בכרי הימים ליקוטי תורה דף צ"א.

שנקרא שבטי ישראל, שהי"ב מזלות מה שביסוד, הם סוד ו"ק שיש תוך ת"ת ישראל, והם ו' מעילאי ומתחאי ו' הם י"ב, וכולם מישראל, הרי הם י"ב שהוא ת"ת, ולא הו' עצמן. ובין תבין מ"ש מורי ז"ל בתחלת ס' שמות. ^(ח) ואלו י"ב, הם מניסן עד אלול, הם כולם זכרים מעיל' לתחא, חג"ת נה"י, וסיון בו נתנה התורה ת"ת, ומתשרי עד אדר חורף, גבורות גשמים, אור חוזר נוקבא. והבן זה היטב.

ובזה תבין (בראשית ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף, שכל התולדות הם י"ב שבטים שבת"ת העליון, כולם הם ביוסף, שהוא יסוד דקיע השמים. רקיע: יסוד, ת"ת. וניתוסף ה' דהשמים, שהם מחסד עד הוד. ובוזה תבין, כי ז' כפולים הם ז' ככבי לכת, כנו' בס' יצירה. גם נזכר בתיקון ע', שהם ז' רפויים רחמים, וז' דעשיה דין, במלכות. ונקרא ז' רקיעים, כי יסוד נקרא רקיע כנו"ל, וז' ארצות, כי מלכות נק' ארץ. וידעת כי כל האותיות הם מבינה, וימשכו עד היסוד, בסוד וי"ש כ"ב, כי השכינה (נ"ל שצ"ל השכיבה) והזיוג היא בסוד היסוד, וכל הכ"ב אותיות בו, בסוד (בראשית מ"ח כ') ב"ך יברך ישראל. וי"ב פשוטים הם מזלות שבו. וג' אמות אמ"ש, שהם ג' יסודות אויר מים אש, כי היסוד עפר לא נרשם ולא נתגלה, אלא עד המלכות שלמטה ממנה נק' יבשה. ואפשר שמנצפ"ך הכפולות, הם סוד עפר בנוקבא.

גם תדקדק, כי טלה היא חסד. שור הוא גבורה. ותאומים היא צורת א', כנו' שם בתיקון (נ"ל י"ח) ט"ו, והיא ת"ת. סרטן מים, בנצח, הגדל במי החסד. אריה אש, בהוד. בתולה ביסוד, גן נעול. אח"כ, מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים, כסדר הזה, ותראה דגים ביסוד דנוקבא אור חוזר, בני יוסף (בראשית מ"ח ט"ז) וידגו לרוב. אמנם ז' ככבי לכת איני מבין סדרם, כי בתיקון ע' ^(א) נראה כי סדרן הוא כך: בג"ד כפר"ת, לבנה מאדים חמה

בוזה הרקיע נרשמין כל הרשימין שיש מהחסדים עד היסוד. ומ"ש מסטרא דמלכות אתקריאו ז' ככבי לכת, אין פירושו שכל הז' מסטרא דשכינתא המה, אבל הכוונה היא כאשר תצרף גם המלכות עמהם, יהיו ז' ככבי לכת. והענין הוא, כי הוקשה להם כי אם כל זה הוא ביסוד, הרי המלכות היא למטה ממנו, איך הם ז', הלא אינם אלא ו' מחסד עד יסוד. ותירץ, כי ו' בחי' הם, מלכות עליונה למעלה, הנק' סטרא דשכינתא, ואינה מלכות שכינתא תחאה, ואותה המלכות סטרא דשכינתא, למעלה נק' סיהרא, ומשלמת חשבון ז' ככבי לכת, והבן זה. הרי כדי שתבין אבאר לך, כי הרי מלכות הניחה רושם למעלה, ושרשה בחכמה באות ד' של יו"ד, ובבינה באות ד' של ה', הנעשית מצויר ה' ד' על ו', ומשם נמשכת סיהרא, פי' נהר דנגיד.

ודע, כי השעות הם י"ב, והם כולם למטה במלכות, הנקרא מזל שעה עומדת לו. והם י"ב שעות, י"ב אתוון דארנ"י. והי"ב מזלות שביסוד, מושלים באלו הי"ב שעות שיש ממש כנגדם במלכות. כי היא דמות זעיר, ונקראת כמראה אדם. ונמצא, כי השעות שהם במלכות נקראים חשבון תקופות, כי כל חשבון ומנין היא במלכות, כנו' בפ' פינחס, ^(ט) אך המזלות עצמן אינן אלא ביסוד, וחשבונם שהם השעות, הם במלכות. ואלו של המלכות הם דינין, כנו' בתיקון כ"א, ושביסוד הם רחמים, ואל טעיה בזה. ונק' תקופות, מלשון תוקף ודין, מצד המלכות שהוא החשבון, אך הם עצמן הם ביסוד. ואם תדקדק, תמצא כי הי"ב המזלות שביסוד נק' י"ב שעות שביום, וי"ב שעות שבליילה הם במלכות.

ובזה יתורץ קושיא א', שפעמים יכנה אותם י"ב שבטים עילאין בעולם הזכר, ופעמים בעולם הנוקבא, והכל אמת, כי אותם הי"ב מזלות שביסוד הם שבטין עילאין, והי"ב שבטין דנוקבא הם י"ב מזלות דמלכות. ובוזה תבין דבר נחמד,

(ש) דף ר"כ:

(ח) שער מאמרי רשב"י דף ע"ט. ועיין תלמוד ע"ס חלק י"ד

מן אות ע"ב עד אות פ"ט ששם נתבאר מאמר הזה.

(א) זהר תולדות קמ"ב:

נוקבא. ויוסף שמו הוא יסוד עצמו, שכל הי"ב מזלות וכל הי"ב שבטים נרשמים בו, בסוד אלה תולדות יעקב יוסף כנו"ל.

וז"ס אומרם נחנו ולא אנחנו, כי יסוד הא' הוא יסוד אמצעי יוסף, כי צורת א' הוא סוד חדש עיבור, בין ב' וי"ן, כזה: וא"ו, י"ב מזלות. והוא לבדו מעלמא דכורא, ושאר שבטים הם נוקבא, כי הם ניצוצות הנרשמים כנו"ל. והבן כי חדש העיבור לעולם הוא באדר, כי הוא היסוד ממש, ושם הוא מקום העיבור, והוא הניחוסף ביוסף. ותבין כי אליהו אתי מגד, שהוא נצח המעורב בהוד, שהוא נדב ואביהו. פירוש שנים הם, ועיקרם מנצח, שהוא רוחו של אליהו. וז"ס (מ"א י"ח י"ב) ורוח ה' ישאך, (מ"ב ב' ט"ו) נחה רוח אליהו על אלישע. ואביהו נפש הוד, כי שם המלכים נקרא נפש, ור"ע מאביהו, והוא יששכר סוד הזכר. ואותו שידעת הנוקבא היוצא מנצח, ר"ע הוד זכר, ויוצא בסוד אור חוזר נוקבא, להאיר ללאה. והאמת, כי לוי אינו במנין השבטים, איפשר כי יהודה עילאה מקומו בת"ת דכורא, ולכן דגל מחנה יהודה מזרחה, ודגל ראובן בחסד דכורא תימנה, ודגל דן צפון גבורה נוקבא, ודגל אפרים יסוד אפרים נוקבא מערב, דמתמן ערוב כל ביסוד, כנודע. ובזה אפשר לישב דברי הסבא דמשפטים, (י) כי יהודה נטל מקום דלוי בת"ת, ויששכר נ"ה, ויוסף יסוד דכורא.

פ' והכשבים הפריד יעקב

כבר ידעת, כי ז"ת דעתיק, נכנסים גו רישא דע"ק א"א, ונעשים בו ז' דגלגלתא. (י) והנה בכל מקום ז"ת נקרא בשם יעקב, וזהו היעקב הנו"ל כאן בענין לבן. והנה כש"ב, בגמטריא ב"פ קס"א. נמצא, ב' כשבים, ד"פ קס"א. והם ד' לבושים, לד' בחינות ע"ב שברי שא דא"א, כנו"ל אצלינו

(י) צ"ל נ"ה. וכ"ה בל"ת.

(ה) דף ק"ד.

(ו) ע"ח שער א"א פרק ז'. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ו. תע"ס תחילת חלק י"ג ומאות ג' עד אות צ"ב.

נוגה כוכב שבתי צדק, והם תג"ת נהי"ם. והבן, כי כמי שיש ב"ך אלו ביסוד התחתון, שהם ג' יסודות וז' כוכבי לכת וי"ב מזלות, כנגדם ברקיע העליון יסוד דעת ה"ג דעת. וידעת כי בפ' משפטים (ב) פירש, כי דעת בפומא דמלכא, ולכן ב"ך אותיות הם בפה. ולכן מילה עולה פה, בסוד עליון ותחתון. וכנגדם יותר למעלה בדעת עליון דז"א, דהיינו דיקנא דעתיק הם י"ג מזלות, עם חדש העיבור, י"ג תיקוני דיקנא.

והבן היטב, כי ראוי היה שיהיה אריה חסד, ראובן. שמעון שור, גבורה, זכר. לוי ת"ת, זכר. יהודה נצח הנקשר בימין. שעליו התפלל דוד הבא מיהודה. (תהלים י"ו י"א) נעימות בימין נצח, וסוד למנצח. ולכן הוא אריה הנמשך מחסד. יששכר הוד, כי בינה הנקראת יש, הוד"כ" עד הוד התפשטת. ושם סוד (שיר ז' י"ד) הדודאים נתנו ריח וכו', והוד למעלה. וזולן היושב לחוף הים, זכר, והוא ברית מלך (נ"ל מלח), הנו"ל בס"ה (ג) על זולן, מתמן נגידו דעלמא דאתי. בנימין חסד, נוקבא, מתתא לעילא, אור חוזר, מ"ן. ב"ן ימ"ן, הוא נמשך מן הימין העליון, דכורא. דן נחש, גבורה, נוק', צפון. נפתלי, ת"ת. גופא נוקבא, כנוכר בס"ה פ' ויחי (י) בפ' הנותן אמרי שפר דא גופא, ולמעלה זכר בסוד לוי, ולמטה אור חוזר נפתלי אילה שלוחה, נוקבא, בחינת גופא הנקרא קול, הנותן אמרי שפר. ג' נצח, הנותן צבאות גם חיילות בהוד, וזהו גימ"ל דל"ת. והבן אשר הוד תתא' נוקבא, (דברים ל"ג כ"ד) וטובל בשמן רגלו, ושמן דעלמא דאתי עד הוד הנק' רגל, אתפשטת. והבן זה. ג"כ נזכר בפ' ויחי על כל הי"ב שבטין, ואם תדקדק תמצא מ"ש. וז"ס שמינה לחמו, נוקבא. ושם הוא הלחם, דטחנין על ידי שחקים, שהם נה"י, (י) מן ההוד נמשך לחם. וכל זה נמשך מעלמא דאתי בינה, המתפשטים שם אף ביסוד

(ב) דף קכ"ג.

(ב) מלת הוד מיותרת.

(ג) ויחי רמ"ב.

(ד) שם רמ"ו.

הרע שלו, ולא נתקן, וחזר בגלגול דומם, שנאמר (ש"א כ"ה ל"ז) וימת לבו בקרבנו, והוא היה לאבן. ועי' בזהר, ותמצא בפירושו שלבן לא היו לו בנים, כי אם אחר בא יעקב אליו. וגם עי' בש' הגלגולים, שם תמצא דרוש זה באורך.^ט

ויקרא לו לבן יגר שהדוּתא

דע, כי יג"ר בגי' קס"א ב"ן, וכן מיכאל אי"ן כא"ל. עוד, יג"ר במלוי יו"ר גימ"ל רי"ש, בגימטריא תרי"ג. העיד לבן לעצמו שלא כפר לאל עליון, ושלא מנע יעקב מתרי"ג מצות. עוד, יג"ר בגימטריא אבי"ר. שהדוּתא, היינו עדות, וכתוב כי אל דעות ה', כי דעת הוא עדת אבירים,^ט מחבר ומקהיל ב' דעות, ה' חמשה חסדים וה' גבורות, שהם עדה שלימה. והוא כולל ב' אבירים, שתי תורות, תורה שכתב ותורה שבעל פה, ואין שהדוּתא בפחות משנים. והנה נחור ע"ה, בגימטריא אור נג"ה, שכן קליפת נוגה נמחקה ע"י אנקלוס הגר, שעליו אמר לבן יגר שהדוּתא. והכוונה, שתיקון אנקלוס שעתיד להתגייר, דאתי מיניה וביה, ויעיד על עצמו כי נאמנה אל אל רוחו. כיוצא בו כתיב (שופטים ד') וחבר הקני נפרד מקין, שכן וחב"ר בגי' דו"ר,^ט שהוא צד הטוב נפרד מן הרע, סוד קין קינא דמסאבותא. והכניס בפנים הקליפה הרקה המקבלת המיתוק, ונתקדשה על ידו. והוא טעם אמרם ז"ל^ט מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו. מהרב.

בשער ג' רישין.^ט והנה, בעת שרצה המאציל לתקן המלכים דמיתו, אסף רגלי א"א למעלה, ועי"כ יצא הבל מיסוד אריך שעלה לת"ת שלו, ונתעוררו מוחי או"א, ונתחממו לזיווג מהבל הנו', ונודווגו, ונתקנו זו"ן דב"ן, כנו' באורך.^ט וכ"ז רמו בפסוק כאן, שהכשבים הפריד יעקב, דהיינו ז"ת דעתיק, הנקרא יעקב, כנוכר, הפריד הכיסויים הנו' ממקומם, בסוד התקפלות א"א, ואז ויתן פני הצאן, שהם זו"ן דב"ן נק' צאן אל עקוד, דהיינו א"א, שרגליו מקופלים ועקורים כעין עקידה, ואז וכל חום בצאן לבן, דהיינו שנתעורר החמימות שבו"ת, צאן לבן דהיינו אבא, לובן העליונה, ואז וישת לו עדרים לברו, היינו תיקון ז"ת דיליה, ולא שחם על צאן לבן, כי ז"ת שלו הם זקים ונעלמים ביותר. עכמ"כ בשם הרב זלה"ה.

סימן לא

פ' וישמע את דברי בני לבן לאמר וכו'

דע, כי לבן לא היו לו בנים כ"א בנות, ולזה נאמר ורחל בתו באה עם הצאן אשר לאביה, מפני שלא היו לו בנים. ועליו הכתוב אומר (ירמיה י"ז י"א) קורא דגר ולא ילד, למה, עושה עושר ולא במשפט, כמ"ש חז"ל.^ט אם כה יאמר עקודים יהי' שכרך וילדו כל הצאן עקודים, ואם כה יאמר נקודים וכו'. ודע, כי נפש לבן היה בלעם, לזה חיה בלעם ל"ג שנה, מפני שאנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, וז"ש בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל, שבא בגלגול נבל הכרמלי, לתקן הלשון

ט"ב ד"ה והנה נתבאר.

כ) צ"ל שיעקב מחבר ומקהיל וכו' כ"כ בליקוטי תורה.

ל) צ"ל בגימטריא רי"ו, או גימטריא טו"ר. הו"ח בשם ש"ש.

מ) ברכות ל"ד:

ז) שם פרק ג' וד'. מכו"ש ש"ג ח"ב פ"ה. שער מאמרי

רשב"י דף מ"ד. תע"ס חלק י"ג מן אות כ"א עד אות מ"ט.

ח) ע"ח שער הכללים פרק ב' דף ה' ד"ה וצריך שתדע.

ט) במדב"ר פרשה כ' ט"ו.

י) הקדמה כ"ב. הקדמה כ"ט שער הפסוקים בלק דף קפ"ח

פרשת וישלח

סימן ל"ב

פ' וילן שם בלילה ההוא וכו'
עזים מאתים וכו' ויותר יעקב לבדו וכו'

מנחת יעקב ששלח לעשו, בין טהורות בין טמאות, הם תק"ן. פירוש, כי היה כונתו לתקן מנחה זו, לעקור אותו מן העולם, כי כן עולה מספר נעקר ק"ל, פירוש סמאל שעולה ק"ל ע"ה, שהוא שרו של עשו. וגם עולה חשבון זה בגי' ש"י עמל"ק, פירוש, ש"י לשון מנחה לעמלק. וכוונת יעקב היה לקיים (משלי כ"ה כ"א) אם רעב שונאך האכילהו לחם וכו', כי גחלים אתה חותה על ראשו וכו', וה' ישלימנו לך, וכן יעקב עשה. עוד מ"ש ז"ל^ג כי יעקב חזר על פכים קטנים, דע, כי כוונת שרו של עשו בהאבקו עמו, כל הענין היה על אות יו"ד המושם לשם יעקב, כי היה שמו עקב, ובא לתקן חטא אדה"ר ולבסמו, נכתב ביו"ד, ובמקום אחר^ד הארכנו בזה. ומ"ש ויותר יעקב לבדו, פירוש, כי יעקב העבירם את מעבר יב"ק, והם ג' אותיות מיעקב, ונשאר מיעקב אות ע'. וז"ס (דברים ל"ג כ"ח) וישכון ישראל בטח בדרך עי"ן יעקב, ומלת עי"ן עולה בחשבון ק"ל, שהוא שרו של עשו, ראה שנשאר לו שמו.

ועוד ראה, כי קול יעקב, וראה שהיה חסר, ק"ל כתיב, וכשאינן קול יעקב רצה להשליט ידי עשו, ויאבק עמו. ובמלת ויאבק, נרמז ג"כ מלת יב"ק, ואת א' רמז שנשאר יחידי, ולא ידע כי יעקב עצמו, רמז לאות ו' גוף האילן, והוא"ו עם ק"ל, נעשה קו"ל יעקב. וזהו וירא כי לא יכול לו, ר"ל לא יכול לו, ראה כי בגוף לא היה יכול לגעת בו, ואז נגע בכף ירכו, מקום אחיזת החיצונים. ומלת

כ"ף הם אותיות פ"ך, וזהו פכים קטנים. ואמר פכים, ר"ל, כי כף באותיותיו יש כף אחרת, וזהו פכי"ן, כפי"ן. ומ"ש לא אשלחך כ"א ברכתני, ואמר לו לא יקרא עוד שמך יעקב כ"א ישראל, ר"ל, כי בזאת הברכה נתקן יעקב, ונתקן עון אדה"ר, ונעשה המכוון. אמר לו לא יקרא עוד שמך יעקב, כי בזה השם הפכים, והיו"ד בעקב, אבל ישראל היו"ד בראש, כי במלת ישראל יש ראש. ומ"ש שהיתה היו"ד בעקב עתה היא בראש, ונתקן הכל.

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו וכו'

רצוני לבאר לך כאן מציאות המנחה מה היא, וביאור כמה פסוקים. והנה כבר ידעת מ"ש בס"ה פ' תרומה^ה על ענין י"ש עולמות דשריין תחות כרסייא, ר"ז בסטר ימינא, וק"ג בסטר שמאלא וכו'. והענין הוא, כי הלא ביארתי לך שם^ו מה הענין י"ש עולמות אלו, וע"ש. והנה אותם ק"ג עולמות של שמאל, הם בגי' מנח"ה. כי הם מתעוררים אחר חצי היום כנודע, כי אז שמאל דיצחק מתעריך, ולכן נקרא תפלת המנחה. גם דע, כי הנה סוד הדינים כולם הם מסוד מנצפ"ך, וכן אותיות מ"ן דמנחה, הם אותיות מ"נ דמנצפ"ך. גם נודע כי כל אלו הה' גבורות הם חוזרים להתאסף בחוטמא, ששם מקור כל הדינים והתבסמותם, כמבואר בפ' ואסף איש טהור את אפר הפרה, וע"ש. וז"ל ואח"כ נמשכים בפומא, ששם מקור כל הדינים והתבסמותם, שהוא סוד אות ה', כנודע. וז"ס אות ה' של מנח"ה. הרי ידעת, איך מנחה מורה על הדינים של הגבורה, שהם ק"ג כמנין מנח"ה. וכבר ידעת, פ' כי בתפלת מנחה אז הזווג הוא אב"א, בשיעור קומתו ממש.

(ז) להלן חקת בפסוק ואסף איש טהור ובספר שער המצוות באותו פסוק.

(ק) שער הכוונות דרוש א' דק"ש. פע"ח הקדמה לשער מנחה ומעריב. שעה"כ ענין שינוי התפלות ד"ה השינוים.

(ג) חולין צ"א.

(ד) שער הגלגולים והקדמה ל"ג.

(ה) קס"ו.

(ו) שער מאמרי רשב"י דף ק"א ד"ה עוד ירצה.

לאילי"ם, ולכבשי"ם, כמספר"ם, כמשפט"ם, בקרבן יום ז'. והם כנגד ח' מלכים (ש) שמלכו בארץ אדום, שהם שורש הקדושה כנודע. והטעם שנרמז ענין הקליפה באות מ', במנחת יעקב לעשו, לומר ממין, מומי"ן. לפי שהטיל בהם יעקב מומין, כדי שיפסלו לע"ז, כמ"ש רז"ל. (ח) וכדי שלא תאמר ח"ו בענין אלו הח' ממין אחרים הרמוזים בקדושה, מומין, לזה הקדים בפסוק שלפניו, ואמר תמימים, ופסק וסיים הפסוק. ואח"כ בפסוק שני, התחיל ומנחתם ונסכייהם וכו'. ובוזה יובן, למה אותם הממין שבאו רמוזים במנחת יעקב לעשו באו כולם בפסוק אחד, ואלו שבקרבן בשני פסוקים.

ויותר יעקב לבדו וכו'

ודרו"ל (א) על פכים קטנים. הנה נודע כי הצדיק נשמתו כלולה מרמ"ח איברים, וכל אבר ואבר בו תלויים כמה נשמות של הצדיקים. והנה המזונות ששולח הקב"ה לצדיק ההוא, הוא לקיים כל הגוף וכל התלויים בו, ולכן הצדיקים חביבים עליהם ממונם, כי להיות שהוא נשפע מלמעלה, אין ראוי שימאס בו, כי אם לא היה צורך לו לא היה נותן לו הקב"ה. ולכן חזר על הפכים קטנים, כי אם לא הי' חונן, היה נראה כאלו אינו רוצה באותם הפכים, וכל דבר הנשפע מלמעלה צריך לחזור אחריו.

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו

ארו"ל* שהעלו אבק ברגליהם. ורג"ל

הגהה

במקום א' קורא אותה אביגיל, ובמקום א' אביגל. והבן. והר" של רג"ל, בבי"ת באותיות בומ"ף, וג' אותיות של רג"ל כנו"ל בפנים. וע"ה הרי של"ו, והבן. (א"ה מ"כ הגה"ה אחת רג"ל עם אבק בגי' של"ו)

פ"ז בפסוק ויקח מן הבא בידו.

(א) חולין צ"א. שער המצות פרשת משפטים. ד"ה ובוזה יתבאר. לקוטי תורה פסוק זה. וע"ע בפתיחה כוללת לפנים מסבירות אות ב' ר"ה ובענין.

וזה הענין לא היה רק במשכן שילה. ולזה כווננו רז"ל באמנם (י) אל המנוחה ואל הנחלה וכו', אל המנוחה זו שילה, ואל הנחלה זו בית עולמים. כי שם במשכן שילה הי' ג"כ הזוג ע"ד הנז'. וזהו מ"ש מנוחה, לשון מנחה ו'. פירוש, כי סוד של ו', שהוא גבורה דז"א, נק' מנחה ומנוחה. וז"ס (בראשית מ"ט ט"ו) וירא מנוחה כי טוב, כי הוא נמשך האור מן עולמות שבחסד הנקרא טוב, ובין כולם הם י"ש עולמות. ואמנם סוד מנחה זו, שהם הגבורות יחזרו לעת"ל בע"ה, להיות אותיות נחמה.

ונחזור אל פירוש הפסוק, כי הלא ביארנו כי המנחה הם ק"ג עולמות של הגבורה, יד שמאל. וזהו ויקח מן הבא בידו מנחה, ולא אמר בידו, רק בידו שהיא הגבורה, ידו אחת, אשר שם הוא סוד מנחה. ולפי שעשו נמשך מן הגבורה, לכן נתן לו חלקו משם. ואמנם עשו הרשע רמז לו, כי גם הוא אם ירצה יוכל לינק מן הי"ש עולמות, ע"י קטרונו בעוה"ר. וז"ש יש לי רב, כלומר כל הי"ש הם שלי.

עזי"ם מאתי"ם ותישי"ם עשרי"ם רחלי"ם מאתי"ם ואילי"ם עשרי"ם

דע, כי בפסוק זה, יש שמונה תיבות רצופים מסיימים במ"ם. והם כנגד שמונה שרצים, שרומזים בקליפה. וכנגדם בקדושה, יש שמונה תיבות רצופים מסיימים במ"ם. והם בענין הקרבן: תמימי"ם, ומנחת"ם, ונסכייה"ם, לפרי"ם,

* מ"כ. כי אות גימל, מתחלפים באות שי"ן, באלפא בית"א של אי"ק. וכמו שכתב הרב כי אבישג תיקן עון אביגל, כי אביגל ואבישג חד אינון, באותיות גל"ש. ובוזה ישבתי לע"ר, כי למה

(ד) מגילה י'.

(ש) ע"ח שער ט' פ"ב.

(ח) מדרש לקח טוב הנקרא פסיקתא וזרתתא וישלה פרשה ל"ב ט"ו. וכן כתוב כבעל הטורים על התורה. לקוטי תורה

ישועה. תרכ"ב, ב"פ, אי"ש. אי"ש האחד איש תם, והשני איש מלחמה, ועם זה לא יכול עשו לנצח את איש תם, בארבע מאות איש עשו. [לא' מתלמידי הרב ז"ל].

סימן ל"ה ויקרא שמו ישראל

הנה בשם זה אשר שמו לו עתה, להקרא בשם ישראל, רמז לו היות כלול בו כל האבות ואמהות: ישראל יעקב יצחק שרה רבקה רחל לאה אברהם, כי הוא עיקר לכלם.

פ' ותקש בלדתה

דע, בקשת יסוד ז"א, יש ג' גוונים, ג' חסדים המגולים שם ומתקבלים ביסוד דנוקבא, שהוא בנימין הצדיק. וז"ש ותקש בלדתה, בסוד הקשת הזוה. ולפי כשנולד מתה, ולזה בצאת האור הזוה מתה. וז"ס מה שאמר הכתוב בחנה, אשה קשת רוח אנכי, בסוד הקשת.

פ' ויהי בצאת נפשה כי מתה

הנה ידעת, כי אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, והטעם כי בביאה ראשונה נותן בה באשה רוח א' מצד בעלה, כנו' בסבא דמשפטים. והנה אותו הרוח שנתן יעקב ברחל, הוא בנימין. ולכן כאשר מתה אז יצאה נפשה, הוא אותו הרוח דנפש דבנימין הניתן בה. וסוד הענין הוא, כי דעת שבמלכות העולה ב"ן, הנה היא נמשך אליה מת"ת, דא הוא רוחא דשבק בה, וזהו הנקרא נפשה של המלכות. ובהיותה למעלה נקרא יוסף, ולמטה בה נקרא בנימין. וזהו הנפש שניתן לה מביאה א', שנתחברו תו"מ, בכריאת עולם בעת אצילות.

לקוטי תורה פסוק זה. ועיין ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ז.
ד) עיין היטב שער הפסוקים שם.

בגימטריא של"ו עם ג' אותיותיו. והנה יעקב היה חפץ לחזור על פכים קטנים, סוד ניצוצות המלכים שנשארו למטה. ויעקב שהוא זעיר, חס עליהם, אחרי שלקח לעצמו הנקודות כולם, לעשותם פרצופים, שאפי' פכים קטנים לא יאבדו בקליפות. וידוע, כי פ"ך בגי' ק', הוא דיבור יו"ד על וד'. (א"ה נ"ל צ"ל ו"ר, ור"ל ציור הק' כזה דך הוא רי"ו גי' דבו"ר) והוא טעם וידו אוחזת בעקב עשו, שהיה מעכב יו"ד קטנה, שלא יאחו בה עשו בסוד נקודה, ע"כ נתאבק עמו שרו של עשו, והיה מעלה אבק על ב' רגליו, כי כח שלו עברת וסותר. (א"ה נ"ל שר"ל ב"פ אב"ק וב"פ רג"ל, גי' עבר"ת, וגי' וסותר.)

ומה עשה יעקב, נתאמץ ברגל א' בלבד, ודבק לו האבק למתק הדינים, שהם ג' אלהים, שהם בגי' נח"ר עם ג' הויות, בגי' לח"ם. ולח"ם ונח"ר, בגי' שלי"ו. ועל זה המיתוק, אמר בועז (רות ב' ט"ז) גם שול תשלו לה. ויעבר את מעבר, אלמא ב"פ עבר, בסוד יב"ק; א', הוא אהי"ה הויה אדנ"י, והשני, הויה אלהי"ם. ועל צירוף שניהם, נאמר (תהלים כ' כ"ג) ושם דר"ך אראנו בישיע אלהים. ועל צירוף ב' יב"ק, שהוא דר"ך, וב"פ דר"ך הם תמ"ח, הוסף עליהם בק"ץ של זעיר, והוא ע"ב ס"ג א"ל הויה, הרי שמ"ש. לפיכך יזרח לו השמש כאשר עבר את פנוא"ל. שעבר קס"ו, סוד אחורים של ס"ג, ונתנם בפנים. והיא אל"ף של פנוא"ל.

לכך אמר חבקוק הנביא (חבקוק ג' ח') הבנהרים חרה ה' אם בנהרים אפך אם בים עברתך, נהרים הם אומות העולם, כדכתיב (ישעי' ח' ז') את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשור, הים, הם ישראל, לפיכך אמר אפשר בים עברתיך, וסותר בעבודת ה' להעלות ב"פ אבק על ב' הרגלים, כי תרכב על סוסך להכניע הדינים של אדנ"י, שעולה בריבועו סו"ס, ואז מרכבותיך

ב) לעיל פרשת נח. לקוטי תורה פסוק זה.
ג) ק'. שער הפסוקים פרשת וירא בפסוק ותהר ותלד שרה.

פ' ויהי בשכן ישראל בארץ ההיא וילך ראובן וישכב את בלהה וגו'

דע, כי בשעה שבלבל ראובן יצועי אביו, ומנע משכבה של בלהה כשם שמנע קין משכב תאומה יתירה של הבל, והוא כפל הה"א בשם בלהה עם שאר אותיות הבל, ראויה היתה להוליד תאומים. והרמז בזה ג"כ לתרין ההי"ן, וסימניך ה"א לכס זרע. ותרי ההי"ן, תאומים משמע. ועם זה היו בני יעקב ארבעה עשר, ועם דינה שראויה היתה להולד זכר, אלא שאימא גרמה לה להיות נקבה, כטעם דינה בת לאה היו שבטי י"ה דווקא, וכבר נזדמנו לה לבלהה מלמעלה נשמותיהם של שני תאומים, ונתלבשו באוצר ידוע ששמו גוף, שהוא קרוב לאויר העה"ז.

והנה להתזירם אי אפשר, מה עשו ב"ד של מעלה, הורידו שתי נשמות הללו למצרים לאשת יוסף, והם מנשה ואפרים, שאמר יוסף עליהם בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, בגי' י"ד, רמז שהם המשלימים אותו המספר המכוון, כאמור, שהוא כנגד ד' אותיות השם הגדול ומלואו. וכן כתיב במעשה ראובן וישמע ישראל, שהבין שלא כיון ראובן לחטוא, ומאתר עילאה יצא הדבר.

ויהיו בני יעקב שנים עשר ולא יותר. וכתיב ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף, כתיב בכרתו חסר וא"ו כתיב, מלשון (ירמיה ב' כ"ג) בכרה קלה משרכת דרכיה, והשמוש מוסב לאביו, כי הוצרכה לעקום את הדרך לרדת למצרים, והיו מנשה ואפרים, לכן ניטלה בכורתו של ראובן, שהבכור נוטל פי שנים. ולא נולדו לו תאומים, אלא כל אחד פשוט, שאברהם יצחק ויוסף גם הם היו ראויים אליהם, כרתו"ל. ^(ה) לפיכך נאמר לו בבית אל, גוי וקהל גוים יהיו ממך: גוי היא בנימין, וקהל גוים תאומים משמע, שני גוים בקהל אחד.

(ה) פסיקתא בפרשת זכור את עשה לך עמלק. סוטה ל"ו:

(ו) שער המצוות פרשת שופטים דף קי"ת ד"ה והנלע"ד.

(ז) שער הפסוקים בהעלותך פ' ותדבר מרים. ועיין שם

אלא שניתן רשות לראובן ע"י התורה, להסב פתרון הנבואה ליוסף, שיהיה שבטו נחלק לשנים. ע"כ העתקתי מכ"י הרב זלה"ה.

שם קדוש אספיי"ן, יוצא מפ' אשר סביבותיהם ולא רד"פו אחר"י ב"ני.

סימן ל"ו פ' ותמנע היתה פילגש וכו'

כבר כתבנו ^(א) כי תמנע עולה ב"פ מנצפ"ך, כנו' שם, והיא סוד עשרה גבורות. וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, על כן תמנע באה ליד יעקב ולא לקחה, ויוסף באה לידו אשת פוטיפרע, ויפוזו זרועי ידיו. ולזה יעקב נכנס גופו ועצמותיו, ^(ב) ויוסף עצמותיו לבר. ומרע"ה בא לידו מלכות כוש, שהיא אשה כושית, ואעפ"י שלא בא עליה לקחה בקידושין, והיינו כי כושית לקח ולכן לא נכנסו אפילו עצמותיו, ושכ"ה דינים דחכמה, עולים כמו כו"ש. ^(ג) ונעלם מרע"ה, ועולים כמו נערה, ולא פירש יותר.

אלה אלופי בני עשו בני אליפז וכו'

מצאתי כתוב בשם א' מתלמידי הרב זלה"ה, כי אלה האלופים הכתובים בסוף הפרשה, והם: אלוף תמנע, אלוף עלוה, אלוף יתח, וכו', הם אחד עשר, כנגד י"א סמני הקטורת. ואלוף מגדיאל הוא תשיעי, והוא רומז אל היסוד של הטומאה. ואעפ"י שתמצאו עשירי, כבר ידעת, ^(ד) כי כמו שבי"א סמני הקטורת הם עשרה, והא' הוא אור מקיף, והוא מובלע בתוכו, ג"כ בצד הקליפה הם עשרה כתרין של הטומאה, והאחד עשר כנגד אור המקיף, הנותן להם חיות, ואינו מובלע ביניהם, והוא רומז אל אלוף תמנע. ואם תמנה מאלוף עלוה עד אלוף מגדיאל, יהיה אלוף מגדיאל

בהגות ומ"מ אות ב.

(ת) נדצ"ל ונטלם, ועיין שער המצוות שם.

(ט) ע"ח שער המלכים פ"י. שער הפסוקים פרשת תבא.

לצדיק יסוד עולם. וקנ"ו עולה כמנין יוס"ף, הרומז ליסוד כנודע. ובשעה שנשא בת פרעה, גרם ג"כ לעשות זווג ביסוד של הטומאה, ונבנית רומי הרשעה, כי באותה הלילה של שלמה נעץ קנה, שהיא רומז ליסוד הבנין, ר"ל שנבנו היסודות של רומי הרשעה. ובשעה שעשה ירבעם שני עגלי זהב, נבנית רומי הרשעה על אותם היסודות. וכוונת שלמה בנשיאותו בת פרעה, תמצאהו במקום אחר ע"ש, (ז) זהו מש"כ והעתקתיו ע"כ.

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו'

נבאר סוד המלכים ומיתתם. * (ז) קודם זה צריך לחקור ולדרוש, מפני מה נשתנו קצת מהם לכתוב

הגהה

ונתפשטו עשרה ניצוצות ממנו, והם עשרה עממין, עשרה קליפין. והניצוץ דמוח הם יסוד י"ס. ולפי שלא יכלו לקבל אור התורה, נשתבר מלכותם. וז"ס ואלה המלכים וכו', הם סוד מאנין תבירין הנז' בס"ה. ולא רצו לקבל תורה, כי אם ז' מצות בני נח. ואפילו באלו אינם נוהרים בהם, ולכן נשברו מלכותם, ומלכו לפי שעה ומיתו. והרוחניות שבהם חזר למעלה, בסוד והרוח תשוב אל אלהים, והגוף נשאר בסוד הקליפה. והמיתה זאת אינה מיתה ממש, רק ירדה ממדריגה עליונה לתחתונה. ואם תרצה לראות זה, דוגמת האשה היולדת יוצא ג"כ פסולת, וארו"ל (ז) אין שליא

אלפים ורובא רבבות העולמות עד אין קצבה. שהם למעלה מן עולם האצילות וה"ס הקו האחד שנמשך מא"ס ב"ה עד לנקודה האמצעית ממש שברשימה, כי הוא קודם לכל הנמצאים, והוא ע"ס הראשונות שנאצלו מא"ס ב"ה כמ"ש לקמן, ולאפוקי מן החברים תלמידי האר"י ז"ל שלא הבינו דבריו וכתבו שיש עולמות למעלה מא"ק הוה, ואל להויו מדברי מוהר"ח ז"ל שלא זוהו ידו מתוך ידו, עכ"ל. והמ"ש כאן כי א"ק הוא ראשון המקבץ שפע מא"ס. עכ"ל.

תשיעי, שהוא רומז ביסוד של טומאה, וכן פי' רש"י ז"ל, מגדיאל רומי הרשעה. ועיין בסוד עשתי עשרה יריעות, ואחד עשר סמני הקטורת.

ונחזור לענין, והוא כי בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, ובאותה הלילה גרם להעשות זווג בצד הקליפה, וזהו בסוד היסוד של הקליפה. וזה רמזוהו ז"ל באמרם (ז) בשעה שנשא שלמה בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים הגדול וגו', כי גבריאל הוא מצד הקדושה, וכשם שנעץ קנה, שהיא סוד קנ"ו ע"ה, הרומז ליסוד של הקדושה, כנודע כי קנ"ו הוא בגימטריא ששה הויו"ת, כנז' בפסוקים של תורת ה' תמימה וכו', עד צדקו יחדיו. והם מחסד עד יסוד, שכל מדה יש לה הויה בפני עצמה, וכולם כלולים ביסוד, הרומז

* ואלה המלכים. כבר נתבאר, כי א"ק הוא אחד מן המקבלים שפע מא"ס. הנה דע, כי נשתלשל ממנו ניצוץ א', ונחלק לב': מוח וקליפה, שורש ישראל תוך המוח, וכן שורש האומות תוך הקליפה, כנז"ל גבי שרה והגר, (ז) וכן גבי יצחק וישמעאל ויעקב ועשו. ובניצוץ הזה קדם שורש האומות לשורש ישראל, בסוד המלכים שמלכו וכו', לפני מלוך מלך. וניצוץ זה יצא ממלכות א"ק, מהקליפה יצאו עשרה עממין: חתי גרגשי אמורי כנעני פריזי חוי יבוסים. והג' גוים: קני קניזי קדמוני. ואלו נשברו מלכותם, וכבשו אותם ישראל, וניצוץ הקליפה היה כלול מעשר,

(י) סנהדרין כ"א:

(כ) להלן תהלים פ' גער חיה קנה. ליקוטי נביאים מלכים סימן י'.

(ל) שער מאמרי רשב"י על זהר חדש שה"ש דף ש"ו, ושם יש שינוי לשון עיי"ש. ועיין מבו"ש ח"ב ש"ב פ"ו ובהגהות ומ"מ שם אות מ'.

(מ) ליקוטי תורה פרשה זו ד"ה סוד ואלה המלכים. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות ו'. וז"ל, ע"ח ח"א דרוש עגולים ויורש דף ל"א ט"ב ד"ה דע כי יש בזה. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות א' הגה"ה מע"ח עם פמ"ס וז"ל, והוא הכולל לכל אלפי

בהם שם עירם, כבלע בן בעור והודד בן בדד. ואמנם שם אשתו לא נזכר אלא במלך אחרון. גם מפני מה בהודד בן בדד נאמר המכה את מדין בשדה מואב, מה שלא נאמר בשאר המלכים. גם למה בתורה הזכיר בארבע המלכים בן פלוני, ובארבעה לא נזכר שם אביהם, גם כאשר מתו. בשלשה מהם לא זכר שם אבותם. ולמה אמר בחשם מארץ, ולא אמר כן לכולם. גם למה נאמר בתורה מיתה בכולם, חוץ מן האחרון. גם ראוי לחקור, על מה שמצינו בתורה שינוי במלכים אלו ממה שנאמרו בכתובים בדברי הימים. השינוי הראשון: בתורה נזכר מלכות בבלע בן בעור, ושם לא נזכר אלא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך וכו', בלע בן בעור וכו'. הבי: כי בתורה כתיב וימת חשם חסר ו', ובד"ה כתיב מלא. השינוי הג': כי בתורה כתוב עוית, ובד"ה כתוב עיות. השינוי הד': כי בתורה כתיב וימת בעל חנן בן עכבור, ובדברי הימים כתיב בעל חנן לבד. השינוי הה': כי בתורה כתיב הדר באות רי"ש,

ובד"ה כתיב הודד בדל"ת. השינוי הוא": כי בתורה לא נאמר מיתה במלך האחרון, ובד"ה כתוב וימת הדר, ויהיו אלופי אדום.

דע, כי קודם שנחקן א"א נאמר באדרת רבא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, וקודם שנחקן ג"כ ז"א, נאמר שם ואלה המלכים אשר מלכו וכו', וגם קודם שנחקנה נוקבא דז"א, נאמר שם ואלה המלכים אשר מלכו וכו'. והענין, כי הדינין תקיפין יצאו תכף אחר חו"ב, בין אחר חו"ב דא"א, בין אחר חו"ב דז"א, בין אחר חו"ב דנוקבא דז"א. ולכן לא נזכר באדרא ואלה המלכים בנוקבא דז"א, רק אחר חו"ב שבה. וממנה תקיש אל השאר, כי אעפ"י שזכרו מלכים אלו בתחלה, היינו ר"ל כי אחר שנאצלו חו"ב, בשלשה אלו היו יוצאים מלכים אלו אשר הם דינין תקיפין, עד שהוצרך המאציל העליון לחקן המוחזין אשר בכולם, ע"י תיקוני רישא ותיקוני דיקנא, ולעשות כעין דכר ונוקבא כחדא, בג' אלו.

הגהה

ההיכלות שהם ז', והם סוד י', כמ"ש במ"א ע"ש"ע

כתב הרב בליקוטים"פ על פסוק (משלי כ"ה ה') הגו רשע לפני מלך והוכן בחסד כסא, א"ה שם, והוכן בצדק כסא, ברשע שהי' בו' מלכים דמיתו סוד שורש הקליפ', והוכן בחסד כסא, היינו הדר מלך אחרון, ונק' חסד, כנודע באדרא עכ"ל. וכתב הרב עוד כבר ביאר לך שהקליפה קדמה לפרי, ענין האצילות, לכן הוצרכה השבירה לטהר האצילות ולבררו, בסוד כלי חרס, (נ"ל מאיר היינו כלי ז"א הנקרא חרס, שכן שם השמש היינו ז' כלים דמלכים דמתו) ששבירתם היא טהרתם. וז"ש שממית בהכלי, מלך שיונקת מסיומי הידים ח"ג עשו וישמעאל, כנודע. והוא בהיכלי מלך, שקדמה לפרי כנ"ל ודי בזה. עכ"ל הרב זלה"ה.

בלא ולד, כן מוח וקליפה, ולעולם הקליפה קדמה לפרי, כמו עשו ויעקב. ונאמר וידו אוחזת בעקב עשו, כי נתעכב שם עד שיצא עשו. וזה רמוז בפ' המשפטים^ע שאמר דא רזא דואלה המלכים, וכתיב (הושע י"ב ד') בבטן עקב את אחיו, שעשה את עצמו עוקבא לאחיו. וכתיב יעבור נא אדוני לפני עבדו, כי הקליפה קדמה לפרי, והם מלכים שיצאו מבינה, ומלכו בארץ אדום דייקא, שכל הדינים מתערין מתמן. כי הוא נוקבא, והדינין הם מנוקבא, ומיהו בסיבת שלא היה להם אִחיוה בע"ק, לכן מתו. וכחזרו למעלה האורות, שהוא סוד המוח, נשאר נתאחו בע"ק, והקליפה נשאר למטה, וירדה להם חיות בלבד מלמעלה ונתבסמו. וכל חזרת האורות הם סוד שערות שבע"ק, והם מ"ן דינים גמורים, ונתבררו האורות שלהם במחשבה, ואעפ"י שהם ז' הם י', כמו דמיון

(ז) עיין במב"ש ש"ב ח"ב פ"ו בהגהות ומ"מ אות מ'.

(ס) נדה כ"ו.

(ע) אות שי"ד ובדפוס"י דף קי"א.

(ע"ה) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"א ובהגהת צמח אות ג'.

שביארנו כי מלכים אלו הם זו"ן לבר, כי בא"א נעלמו, יתבאר לנו כל השינוים אשר נמצאו בתורה ובדברי הימים. כי הנזכרים בתורה הם דז"א, ואותם של דברי הימים הם דנוקבא דז"א, ולכן במלכים דז"א נאמר וימלוך באדום, ודנוקבא לא נאמר וימלוך באדום.

והנה המלך הא' היא סוד הדעת שאחרי הבינה, שיצא כנגדו בלעם בן בעור, שנאמר בו בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ומנו בלעם. פירוש, כי כמו שמרע"ה הוא מסוד הדעת של הקדושה, כך הוא בלעם בס"א בסוד הדינין דתקיפין, ולכן היה משתבח בעצמו ואמר שיודע דעת עליון, כי הוא הדעת, הקודם לדעת שבקדושה אשר בז"א, ולכן קראו דעת עליון. וכמו שממוחא תליתאה דז"א, שהוא הדעת שבו, והוא חללא תליתאה דגלגלתא, נפקין אלף אלפין אדרין ואכסדראין, דדעתא שריא עלייהו ודרי בהו, כך בדעת זה, אשר בסוד הדינין שהוא בלע בן בעור כתנור, ומצד תוקף הדינין, כי משם נתפשט, בגויה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללה, כנזכר בזוהר. (ר) ולפי שהדעת שבקדושה נכנס תוך הגוף, ומליא לאדרין ואכסדראין, קראו לדעת זה בלע, כי נבלע תוך הגוף, ובין שני החללים העליונים. ונקרא בן בעור, הבערה גדולה והיום בוער כתנור, ומצד תוקף הדינין, כי משם נתפשט בלע זה נתקן קצת, ונעשה מבלע בעל חנן, (ש) וניתנה לו אז החנינה בסוד חנן, ואביו ניתוסף בו כ"ף.

וידוע, כי דעתן של נשים קלה, כנזכר בזוהר פ' שלח לך, (ח) ולכן לא נזכר באדרא זוטא בנוקבא אלא נהירו דתרי מוחי, כי המוח השלישי אשר הוא הדעת ק"ל, ולפיכך מלך זה שהוא הדעת, לא

וסיבת יציאת דינין אלו תכף בהתגלות בינה, היה להיות כי מינה דינין מתעוררים, ונתעוררו הדינין תקיפין אלו כדי לצאת ממנה, ולא נתקיימו בסטרא דנוקבא, עד דנפקו דכורא ונוקבא כחדא, ומנהון ג"כ אתבסמו בסטרא דקדושה, ומנהון לא אתבסמו ואתקיימו בסטרא אחרא.

והנה בפרטות המלכים אשר בא"א, איך נתבטלו ומתו, זה עמוק עמו' מי ימצאנו, ונעלם מאד ולא נזכר בתורה כלל, אלא שמן התחתונים נשיג לעליונים. אמנם פרטיות המלכים אשר מלכו בז"א ונוקבא, שנים אלו נזכרו בתורה ובדברי הימים. וזהו שנכתב בתורה מתחילה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ואח"כ וימלוך באדום. כי ארץ אדום היא כנגד נוק' דז"א, הנקראת ארץ, ואדום הוא ז"א מקביל ליעקב, כמד"א הוא עשו אבי אדום, (ט) ובתורה נתפרשו המלכים דז"א.

ואמר וימלוך באדום, ולא אמר בארץ אדום, לרמוז על הדינין תקיפין אשר בז"א עצמו, ומלכים אלו יצאו כבינה עצמה אשר בז"א, ורצו להתיישב בו בז"א, ולא יכלו. ולפיכך אמר באדום, אתר דדינין מתקטרין תמן ותליין מתמן, סוד בינה אשר בז"א. וזהו, כי באדרא רבה כאשר דברו במלכים אשר בז"א, הביאו גם פסוק זה של וימלוך באדום, אבל במלכים דנוקבא דז"א, לא הביאו אלא פסוק של ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ואמרו שם אתר דכל דינין משתכחין תמן, ואינן תיקוני אתתא.

וראיה לדברינו, כי פרישות (ז) המלכים אשר בא"א לא נזכרו בתורה, שלא תמצא באדרא שום מלך מהם, אלא כשהזכירם בזו"ן לבר. ואחר

(פ) עיין ליקוטי תורה תולדות. פסוק ואנכי איש חלק.

(פ) עיין ליקוטי תורה סוף משלי, ובהגהות ומ"מ.

(צ) צ"ל כי פרטות המלכים וכו'. הו"ח ע"ס מאמרי רשב"י דף ש"ו.

(ק) מדרש רבה במדבר פסוק ובכא משה אל אהל מועד. הקדמת זוהר י. ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ד'.

(ר) אדרא רבה דף קל"ה. ובסולם אות קע"ו.

(ש) ג"א ונתן לו אז חנינה בסוך חנן. ובאביו נתוסף כ' ונקרא בן עכבור. זה"ר שער מאמרי רשב"י.

(ת) וכן מס' שבת ל"ג: קידושין פ'.

בסוד חשמ"ל, כנו' בס"ה בפ' ויקהל. (2) והוא סוד הערלה העומדת על ברית הקדש, וממהרת אז לגלות קליפת הנוגה, חש מל, כד"א מל יהושע. ונטולת אור העליון קליפת נוגה, ולפי שזה עומד לקבל אות ברית קדש הנוגע לכלה, ולוקחת אותו לעצמה, לפיכך נזכר במלך זה ארץ, כמ"ש מארץ התימני. ואמנם חסר במלך זה, שהוא חושם, אות ל' מחשמל, ונקרא חש"ם, להיות שעדיין לא נתגלה אות ברית קדש באצילות הטהור, והיה הכל בסוד מ"ם סתומה בתוך הבינה.

ולפי שאור זה הוא חסד עילאה דאתגלי בפום אמה דביה, (2) והוא אור הנעלם יצא כנגדו מצד הדינין, ולפי שחסד הקדוש תלוי בו הזווג, כמד"א חסד הוא, והוכן בחסד כסא, והזווג הוא בחשאי, נקרא גם הוא בו חשם, מלשון חשאי, והוא לצורך זווג הכלה ולצורך החיבוק, כמד"א וימינו תחבקני. ולכן נאמר בו מארץ. ונמצא מלך זה אשר בדינין, הפך החסד שבקדושה, פעולתו לזווג החתן עם הכלה, ולהמשיך לה האור עליון ע"י מדת היסוד, וזה לקבל אותו האור לעצמו וגם למונעו ממנו. והנה אור החסד נחלק לה' אורות, הנו' בפ' בראשית יהי אוד וכו', וחמש בהיפך הוא חשם. ועוד: ח' שם, ר"ל, כל הח' מלכים נכללו במלך זה, דוגמא חסד שבקדושה שנק' יומם, יומא דכולהו, כי הוא הולך עם כולם.

ועוד חש"ם, ירמוז לכל החושים שבכלם. חוש הטעם חכמה, ח"ך מ"ה. חוש השמע, כד"א ויקשב ה' וישמע*. חוש הריח, כמד"א וירח ה' את ריח הניחוח. חוש הראות, בסוד כתר עליון,

הראות, כתר עליון, דאיהו עינא פקיחא. חוש המשוש, בו"ק. וידוע, כי החסד מיחד כ"ח עליונות מספירות הבנין, וכל החושים האלה בו מצד המלכות.

(ב) אות קס"ח.

(ג) עיין כל המאמר בשער מאמרי רשב"י שם ובהגהות ומ"מ שם.

נזכר בו מלכות בדברי הימים, לפי ששם מדבר בנוקבא ודעתה קלה, אמנם בתורה שמדבר בז"א שיש בו דעת, נזכר בו במלכות, ולפי שמלך זה הוא סוד הדעת הנ"ז דכלול מכלם, נאמר בו במלכות שבו שם עירו דנהבה, כי דעת, אשר בסטרא דקדושה מושך מהמוח העליון לכלה, חסד עילאה דאתגליא בפום אמה, ותמיד שואלת ממנו זה החסד, ודוגמת דעת בדינין אלו שואל ממנו דין הבה, כנו' באדרא. ועירו, כמה דאת אמר עיר דוד, הוא ציון, כי גם זה לעומת זה עשה האלהים.

והמלך הב' הוא יובב בן זרח מבצרה והוא סוד הגבורה, אשר היא יבבה, תרועה. ולפי שבכאן קדמו המלכים בסוד הדין הקשה, לפיכך קדמה הגבורה לחסד. (2) ואמר בן זרח, כי המים הרו וילדו אפילה, ולפיכך בן זרח. ועוד, זרח בגי' רי"ו עם הכולל, והם רי"ו אותיות שנמשכים מן הגבורה, שהוא בגי' רי"ו. ואמר מבצרה, בסוד בצירת הענבים השחורות, מצד הדין הקשה. ואמנם המלך הב' שנאמר בו בן זרח, נראה שהוא ת"ת, בסוד יבבה אשר היא תרועה, כנגד הת"ת, והוא בן זרח, בסוד ת"ת שבו היא כנודע. והוא רי"ו, הכולל ג"פ ע"ב, כנגד ג' אבות אשר נכללים בו. והשנים הראשונים, אשר הם כנגד דעת ות"ת, והם זכרים, נאמר בהם בן, שהם בנים זכרים. וסוד יובב, הוא שם הוי"ה, כי יש בו י"ו, חכמה ות"ת, ושני אותיות ב"ב, סוד בינה ומלכות, שני בתי ישראל. וכן הזכרים קודמים לנקבות, לפיכך נאמר בו בן.

והמלך הג' הוא חושם מארץ התימני, והוא סוד החסד אשר בדרום, שהוא תימן. ונקרא חושם

הגהה

* נ"א, חוש השומע הוא מלכות, חוש הריח בינה. נ"א חוש השמע בינה, הלב שומע. חוש הריח, כד"א וירא ה' וכו', והוא סוד הדעת. חוש

(א) עיין ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ד'. ושער שבירת הכלים פ"ב. ועיין היטב במאמרי רשב"י הנ"ל ושם הלשון מתוקן יותר.

והדרת פני זקן, אשר בהסתלקותו יסתלק הזקן. אלא שבמקום זה, בסוד הדינים יצא בסוד הדלות, לפיכך נק' הדר בדל"ת. הד"ד בגימטריא י"ג, כמנין אח"ד כמנין אהב"ה, כנגד היסוד הנקרא מקום אח"ד, שכולם מתייחדים בו כנודע. וכמו שיסוד כותש הזיתים העליונים מצד הרחמים, להוציא שמן זית זך כתיב למאור, כן יסוד זה דורך ענבים בגת, להוציא יין חמר מצד הדין. ולפיכך נקרא הדר, כמד"א (ישעיה ט"ז י') לא ידרוך הדרך הידד השבתי.

וזהו בן בודד, היסוד שהוא יושב בודד, כי עדיין לא הוו זכו"ן. ועוד בודד כמו שמן של בודדים, כי יסוד כותש הזיתים העליונים בבית הבד ומוציא מהם שמן, ולפיכך נקרא בודד, מלשון בית הבד ובודידא, ולפי שיסוד הוא זכר, נאמר בו בן. ואמר המכה מדין, כי יסוד שבקדושה הוא שלום, ומשבית מדנים בשדה מואב, בשדה האב העליון שהוא חכמה, כאשר עלו ניצוצות הטהרה במחשבה, כי עדיין לא נתגלה האור של מלכות למטה, כי היתה בתוך החכמה.

ומלך זה נתפשט מכל היסוד בכללו, ולפיכך נאמר בו ושם עירו, הרומז למלכות שבו. ונקרא עוית, מלשון עוות, כמד"א (תהלים קמ"ו ט') ודרך רשעים יעוות, כי המלכות שביסוד זה נתעוותה להשפיע מן הצינור השני שבו, וזהו (שם י"א ז') כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, כי היסוד שבקדושה הנקרא צדיק צדקות אהב, שהם נ"ה, אהב לבשל בהם הזרע העליון, כדי להורידו אליה דרך הצינור הימין, ישר שהוא הצינור ימיני, יחזו פנימו, מדת המלכות הי' מקבלת ממנו דרך ישר, וזו השפיעה ממנו דרך הצינור השמאלי, ועוותה דרכה, ולכן נקראת עוית. וכנגדו בנוקביה דו"א ג"כ עוותה דרכה, לתת מהצינור השני שבה.

והנה מדת המלכות יוצאת, וסוד זה נק' ע"ת

דאיהו עינא פקיא. וכולם מצד מלכות אשר בחסד, וזהו מארץ התימני. וחשם בא"ת ב"ש, סב"י, כמנין חסד. והנה ג' מלכים אלו, אעפ"י שהם כנגד דעת ת"ת חסד, אין עניינם שוה, כי דעת בסוד כללות הדעת בכללו, ולפיכך נזכר בו שם עירו הרומז למלכות שבו, ות"ז בסוד גבורה אשר בת"ת, לפיכך אמר מבצרה, בסוד הענבים בצורות. וסוד חסד, בסוד מלכות שבחסד. וזהו מארץ התימני, מארץ דייקא.

ודע, כי כמו שחסד זה אשר בז"א, לצורך המלכות נעשה. וזה יצא כנגדו למנוע אור המלכות ממנה, כן חסד שבנוקבי' דו"א, לצורך הזכר כדי להעלות לו מ"ן. וחסד זה אשר בז"א מת, לחסרון נקבתו אשר לא היתה עמו עדיין. ולפיכך חשם אשר בתורה, אשר הוא בזכר חסד ו', לרמוז על הנקבה, שמפני שלא היתה עדיין, לכן (היא) מת חסד זה. וחושם של דברי הימים מלא, מפני שחסרון הזכר, מת חסד זה שבנוקביה דו"א, ונשאר זה מחוסר. ואפשר, מפני שחסד זה יצא מצד המלכות שבו לבד בסוד נוקבא, ולפי' חש"ם חסד ו', שהיא הדכורא. אבל בד"ה וכו'.

ובנסחא אחרינא כתוב כך: ולהורות שלא מלך אלא בסוד מלכות, בא חסד ו', כי ו"ק שבו אינם עיקר במלכות, וההפך בד"ה, כי בנוקביה הקצוות ניכר. והנה חסד זה אשר בז"א אחר התיקון, לצורך המלכות נעשה, וזה יצא תחלה כנגדו בחוץ. למנוע אור המלכות ממנה, ועדיין לא נתקנה, כי ע"כ מתו כלי ז"א, ולפיכך חשם שבתורה, שהוא בזכר חסד ו', לרמוז כי כשאו היו נראים בו סימנין דדכורא לחסרון הנקבה, כי הוא גרם עמידה למלך הזה, וכן חסד אחר התיקון הוא לצורך הזכר, הוא להעלות לו מ"ן, ע"כ חושם בד"ה מלא ו', שלא מלך אלא לצורך ז"א שהוא ו', ולחסרון תיקונו מת המלך הזה שבנוקביה.

והמלך הדר' סוד יסוד שבקדושה, והוא נק' הדר, בסוד (ויקרא כ"ג מ') פרי עץ הדר, אשר הוא הדור כל הגוף, וכמד"א (שם י"ט ל"ב)

בסוד התפשטות חמשים שערים עד הוד. והוד זה נמשך למטה, לגבורה התחתונה אשר בו"א. והנה מבחינה זו היה שאול מלך ישראל, לפיכך מת ולא נתקיים המלכות בידו, עד שבא דוד, שהוא מהטבאל טוב רואי. ולפי שהיה שאול נמשך מצד הבינה, אשר היא למעלה מהבנין, לזה היה ארוך, דכתיב (ש"א י' כ"ג) משכמו ומעלה גבוה מכל העם.

ולפיכך ארז"ל⁽¹⁾ שלא היה במלכותו דופי, כי אין מגיע שם שום דופי ופגם בבינה, כנודע. והטעם שלא נתקיימה מלכותו, מפני שלא המתין שבעה ימים כדי להעלות עולה, כי היה רוצה שמואל להעלותו למעלה מן השבעה ימים למקום הבינה, שיחייבים אז מלכותו, והוא לא עשה כן, ונקרע מלכותו. ולפי ששאול היה מבחינה זו בסוד הדינים, רצה השם ית' שבתחלת מלכותו ישבית הדינים והקליפות, ויחרים את עמלק, כדי שתתבסס בחינה זו שלו, ויעלה ליינק מן הבינה. ולהיותו נמשך מהוד שבבינה, היתה משיחתו ע"י שמואל, שתיקן ההוד, שנפגם ע"י צליעת ירך יעקב.

והמלך הז' הוא בעל חנן בן עכבור. בסוד נ"ה תרי פלגי גופא, ולפיכך יצאו יחד שניהם כאחד, כי בעל בסוד נצח, כי שם מתפשט ומתדבק ת"ת בנצח, שהוא בעלה של מטרוניתא. וחנן בסוד הוד, כי שם מתדבקת אסתר הנושאת חן בעיני כל רואיה, ובסוד הילדים (בראשית ל"ג ה') אשר חנן, שהם נ"ה. ולפיכך לא תמצא בשום מלך שיהיה בו שתי תיבות, כי אם זה, לפי שרומז שניהם, שהם נ"ה. ולפי ששנים אלו נקראים בנים, כד"א (ישעיה כ"ד י"ג) וכל בניך למודי ה', נאמר שמלך זה בן, כי אלו הם תרי בעי דכורא המבשלים שם המותר.⁽²⁾ ואז מצדם יקרא (שם ה') כי בועליך עושיך, וכד"א (שם ס"ב ה') יבעלוך בניך וגו'.

(1) יומא כ"ב:

(2) צ"ל המבשלים הודע. שער מאמרי רשב"י.

ו"י, שבה בסוד ו"י שהוא מושך היו"ד שהוא היסוד עמה, ונעשה ו"י, וכן מלכות של יסוד אשר בנוקביה דז"א הוא משך היו"ד, ולפי שזו מלמעלה למטה קרמה יו"ד לוא"ו. וזה ו"י מלמטה, וזה י"ו מלמעלה למטה, ולפיכך זה עיו"ת, וזה עיו"ת, ז"א לחסרון נקבתו משך את מדת היסוד אליו, ונתן דרך הצינור השמאלי, ונוקביה משכה היסוד אליה לחסרון הזכר, ונתנה דרך הצינור השמאלי.

והמלך הו' שמלה ממשרקה. והנה מלכות שבז"א, סמוכה ליסוד ושמלה, כד"א (ישעיה ט' ד') ושמלה מגוללה בדמים, בסוד הדין. וזהו ממשרקה, כד"א לשמוע שריקות עדרים, אשר הם ג' עדרי צאן נה"י, ונמשכה מצד הוד אשר במלכות ז"א, בסוד שור"ק אשר הוא נקוד הוד, והיינו ממשרקה. ועוד, לפי שהמלכות של הקדושה מלאה, דכתיב (רות א' כ"א) אני מלאה הלכתי, וזו ריקה היא, והיינו ממשרקה: ממ"ש ריק"ה, ממש ריקנית. והנה שלמה נקראת בסוד הרחמים, כאשר מקבלת מיסוד, של"ם ה', ובסוד הדין נק' שמלה, שמא"ל ה'.

והמלך הו' נק' שאול מרחובות הנהר. והוא גבורה הנמשכת מבינה, הנקראת רחובות הנהר, כד"א (משלי ח' י"ד) אני בינה לי גבורה. ולפי שכל מלכים אלו בסוד הדינים התקיפים, וגבורה שורש כל הדינים התקיפים, ולא היה לה אפשר להתקיים, כי אפילו האחרים שלא היו כ"כ דינין תקיפין כמוה מתו, כ"ש גבורה עצמה, אשר היא תוקף הדינים עצמם ושורשם. והוכרח לצאת ע"י התפשטות שער אחד מהרחמים, מהחמשים שערים שבבינה, לפי שעה. ולפיכך נקרא שאול, מלשון השאלה, כי נתפשט הוד שבבינה ממקומו העליון, בהשאלה לגבורה התחתונה. וז"ש בזוהר דאדתפשט מרחובות הנהר, ונקרא מרחובות,

(ד) בשער מאמרי רשב"י הגירסא, והנה מלכות יסוד זה, נקראת ע"ת, ווא"ו יו"ד שבה, בסוד ו"י, וכו'. עיי"ש. (ה) נשא קמ"ב. ועיין תע"ס חלק ט' תשובה כ"ח.

הצמחים. כי מי נתן אותם הצמחים שיוצאים מן העפר העכור הזה, אלא הם ניצוצות הקדושה המעורבים בתוך הקליפה, ויוצאים לחוץ. והנה ענין הבירור הוא, כי יורד אור עליון מן הקדושה של מעלה, ואז הניצוצות של הקדושה אשר בעמקי הקליפות, עולים לקראת האור היורד ומתדבקים ועולים ומתבררים. והנה המטר הוא האור העליון היורד מלמעלה, שהם מ"ד, וכנגדם עולים אלו המ"ן, שהם הניצוצות כאמור.

וזמ"ש רז"ל^(ז) שאין טיפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולות מלמטה, משום שניצוצות אלו שהם מן הקדושה, והם אסורים בכבלי ברזל בעמקי הקליפה, והם מתאווים וחושקים לעלות אל מקורם, ואין לאל ידם עד שיהיה להם סיוע מן העליונים, ואז עולות בחשק גדול טפיים כנגד טיפה אחת. ולהיות כל טובתינו תלויה בזה הבירור, כי כשיושלם כל הבירור יבא משיחנו בע"ה, והבירור תלוי במטר, לכן לא נזכר עונש גדול בתורה כמו מניעת המטר, והשכר היותר גדול (דברים י"א) ונתתי מטר ארצכם, משום שבמטר תלויה ביאת המשיח. וז"ש ז"ל^(ח) גדול יום הגשמים כיום קבוץ גליות, כי מה שייכות לזה עם זה, אלא קבוץ הגליות עצמן, הוא קבוץ כל הניצוצות הללו שהם שבויים בגלות. ולכן גדול יום הגשמים, כי הוא קבוץ גליות עצמו. וז"ש בגמ'^(ט) (תלים קכ"ו ד') שובה ה' את שבותינו כאפיקים בנגב, שהוא המטר.

והנה נראה שתלו הגדול בקטון, כי קבוץ גליות הוא הגדול, שהוא מה שאמר הכתוב שובה ה' את שבותנו כאפיקים בנגב, שהוא המטר, הוא הקטון, וא"כ מי נתלה במי, אלא בבחינת ריבוי קיבוץ גליות הוא גדול, כי אז הוא ית' ברחמיו יברר הכל

נפילת אפים פרק ב'.

(ל) ירושלמי תענית פ"א הלכה ג'. ועיין תע"ס חלק י"ג לח התשובות חשובה י"ב.

(מ) תענית ח'.

(נ) שם.

ולפיכך נקרא בעל חנן, ונקרא בן, בסוד הזכר.

והנה המדה האחרונה בסוד חסרונה, נקרא בור כנודע, וב' מדות אלו אשר הם נ"ה, והם בסוד עי"ן וכ"ף, הרומזים לבינה. ע' בסוד ע' שנה, וכ"ף בסוד כתר, כי הבינה כתר בראש כל ספירה. ועוד כ"ף, כי כ"ף בסוד השנים שערי בינה^(י) שהם כתר וחכמה. ונמצא, כי מלך זה יצא בסוד כח"ב שבנו"ה,^(י) בסוד המלכות שבהם, שנק' בור. וזה בן עכבו"ר: ע', כ', בו"ר. ועוד נ"ל, כי ע' של עכבור בסוד ז' ספירות אשר בבינה, וכ"ף בסוד שנים שעל גבה, אשר הם חכמה ובינה, ובור מלכות. והענין, כי נ"ה אלו שנכללו בזה המלך, נמשכו מצד ז' ספירות שבנצח, ומצד חכמה ובינה ומלכות שבהוד, וזהו בן עכבור.

בסוד המלכים דמיתו. וצריכים בירור לעולם, כי אף שנתברר מעיקרא מה שנתברר, ככתוב באורך בדרושים, לא היה רק בחינת אב"א,^(י) ואם לא חטא אדה"ר היה הכל נתקן אפי' פכ"פ, ולא היה צורך לזה העולם התחתון כלל, שכל כוונת בריאת העולם הזה הוא לצורך הבירור כאשר נפרש בע"ה. וזה היה החטא של אדה"ר, שאכל מעה"ד טו"ר שהיה מעורב, ואם הוא לא היה חוטא בזיווג העליון אשר היה נעשה כליל שבת, היה מתפרד הטוב מן הרע לגמרי, והיה הטוב מתברר למעלה והרע יורד. וכיון שחטא, נשאר מעורבים, ונפלו מניצוצות הקדושה בתוך הקליפה.

והנה כל מעשה המצות אשר אנו עושים כל ימי חיינו, וגם המיתה,^(י) הכל לצורך הבירורין הללו, ואחר שיושלם כל הבירור אז יבא משיח בע"ה. וזהו ענין המטר היורד מלמעלה, וגורם להוציא

(ח) בשער מאמרי רשב"י בהגהות ומ"מ. שכתב עיין בספר זה"ד שיש שם הרבה שינויים. וכאן צ"ל השנים שעד הבינה.

(ט) עיי"ש במאמרי רשב"י שיש שינוי לשון.

(י) ע"ת שער מיעוט הירח פ"ד ושער מ"ן ומ"ד פ"א.

(כ) שער הכוונות ח"א ענין נפילת אפים רדוש ב'. פע"ת שער

בפעם אחת, אבל בבחינת שהכל תלוי במה שנעשה ע"י מעשינו שאנו גורמים שיבא המטר ויברר, המטר הוא גדול. והנה עיקר הברור הוא תלוי במצות הנוגעות בארץ, כי כשאדם חורש בשור וחרור או זורע כלאים, גורם שתוציא ג"כ מעורב טומאה וקרושה, ואין זו הכוונה, וכשהם שומרים המצות, אז מתבררת הקרושה בפני עצמה. וז"ס (בראשית ב' ט"ו) לעברה ולשמרה, לעברה אלו מצות עשה וכו'.⁶⁾

והנה כמו שיש"י) בחינות בנשמות, שאנו רואים אדם שכל מעשיו טובים ומדותיו, ויש להפך הכל רע, ויש רע במעשיו וטוב במדותיו, ויש טוב במעשיו ורע במדותיו, וזה כי כשיש לאדם נשמה פנימית טהורה ובא לו מחמת זכות נשמת צדיק לסייעו, והוא מקיף עליו, הרי זה טוב בכל והרשע להפך. וכשיש לאדם שורש נשמה טהורה, ומחמת שום עון בא עליו איזו נשמה מן הקליפה שהיא חופפת עליו, הרי זה מעשיו טובים מחמת שורש נשמתו הטהורה, והקליפה החופפת עליו גורמים לו להיות לו מידות רעות. וכן מי שיש לו עיקר נשמתו מן הקליפה, אלא שמשום זכות שעשה, בא אליו שום נשמת צדיק לתקן אותו, הנה מעשיו רעים מצד נשמתו, אמנם נשמת הצדיק גורמה לו מדות טובות.

וכן יש בקליפה עצמה, יש בחינה שהיא קליפה מלגאו ומלבר, והיא אותה הבחינה שכבר נתבררו הניצוצות של הקרושה שהיה בתוכה, ואותם שכבר נתבררו הם הכל טוב, מוח מלבר ומלגאו. וכנגד שני בחינות אלו אמר הכתוב (תהלים א' ג') והיה כעץ שתול על פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו, זו היא הנשמה שבתוכו שהיא פריו ממש, ועליהו לא יכול, זה הוא כנגד נשמת הצדיק החופפת עליו. וז"ש ועלהו שהוא מקיף עליו, לא יכול. ועל השנית שהכל רע, אמר לא כן הרשעים כי אם כמוך, והמוץ הוא קליפה ואין בו שום מוח.

* (ג) נ"א מוסיף כמה בחינות.

ס) זהר בראשית א' אות ר"ס. ובדפו"י כ"ז.

וכנגד אלו יש באילנות, כי התאנה היא כנגד מה שנתברר שהכל טוב, ואילני סרק הכל רע, שהכל קליפה. ויש אילנות שהפרי שהוא המוח הוא מלגאו, והקליפה חופפת עליו מבחוץ, כגון אגוזים ורימונים, וכנגדם בקליפה, שלקחה ניצוץ הקרושה בתוכה לחיות אליה, והיא חופפת עליה כקליפה על המוח, וזהו כנגד אותו שנשמתו טהורה והקליפה חופפת עליו, ולכן יש לו מדות רעות כראמרן. ויש אילנות שהמוח מלבר והקליפה שהוא הגרעין מבפנים, כגון זתים ותמרים וענבים וכיוצא, והוא כנגד זה בקליפה, כשניצוץ הקרושה שנפלה שם היתה גדולה, ולא יכלה לסבול כל אותו האור בקרבו, ונכנסה הקליפה בתוך הקרושה, ועושה הקרושה מקיף עליו לבר, והוא כנגד הרשע שבא עליו נשמת צדיק לתקן אותו.

והנה העובר ע"ז רוחה מעליו כל הקרושה, ונשאר קליפה מלגאו ומלבר, וע"כ נקרא הע"ז צוא"ה, כמ"ש (ישעי' ל' כ"ב) צא תאמר לו, כי הצואה היא הפסולת גמור, שהרי עיקר אכילת האדם הוא לצורך הברור, כי כשאוכל מתרבק בנשמתו הניצוץ של הקרושה, והפיסולת דותה אותו לחוץ, וע"כ המן היה נבלע באיברים, שהיה הכל ברור בלי שום פסולת, וע"כ ארו"ל עם הארץ אסור לאכול בשר, מפני שאינו יודע לברר. אמנם הצדיק והת"ת, בכרכות שמברך על אכילתו תחילה וסוף הוא מברר את הקרושה מתוך הקליפה.⁷⁾

והנה כשנפלו המלכים, נפלו בכל הבחינות. יש מהם שנפלו בבחינת הדומם, ולפי שהם היו שבעה, יש ז' מיני מתכות: כסף וזהב, תו"ג. נחושת, ת"ת. ברזל, נצח. עופרת, הוד. כסף חי, כנגד היסוד. לכן נקרא חי. ברזל, כנגד המלכות. וזהו שגם הדומם הוא גדול,⁸⁾ מפני הניצוצות של הקרושה שבתוכו. וכן נפלו הניצוצות בצומח, ולכן

ע) עיין שער המצות פרשת עקב ד"ה ולכן.

פ) עיין שער הגלגולים הקדמה כ"ה.

ומשברת הקליפות, ומלקטת כמה ניצוצות, הכל כפי כח הצדיק שמת, ומעלה אז בשעת מותו יותר מכל מה שהעלה בחייו. וז"ס מ"ש רו"ל (גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, נמצא שהצדיק מתנקם מיד ממלאך המות. וז"ס מ"ש"ה (קהלת ח') לרע לו, של בליעל, כי לוקח הקוֹוֹשה שבתוכו ונשאר מת. וזהו ה'אדם ב'אדם ל'רע, ר"ת הב"ל. וכן ב'לע ה'מות לניצת, ר"ת בה"ל.

וע"כ תמצא שכמה צדיקים מתים בלי חטא, כמו ישי אבי רוד וכלאב ובנימין ולוי, שכולם (ש) מתו בעטיו של נחש, שנראה ח"ו עול בחוקו ית', אלא שלהיות שאדה"ר גרם שנפלו כל הניצוצות האלו בעמקי הקליפות, וע"כ הוצרכה המיתה להעלות, ואין מי שיעלה יותר מאלו הצדיקים שלא חטאו. וז"ס אומרם ז"ל מתו בעטיו של נחש, כי הנחש גרם העון וכל הנפילה הזאת, וע"כ הוצרכו אלו למות, כדי להוציא את בלעו מפיו. וע"כ הצדיקים ע"י פטירתם מזה העולם, עוברים בגיהנם להעלות הניצוצות אשר שם. כי הנה גיהנם הוא עיקר מקום דירת כל הקליפות, וכשהמת היה רשע הקליפות אוחזים בו, אבל כשהוא צדיק אינם יכולים לאחוז בו, אדרבא הוא מוציא ממה שיש בידם.

וזש"ה (תהלים פ"ד ז') עוברי בעמק הבכא שהוא גיהנם, הצדיקים עוברים דרך שם, ומשם מעלין מ"ן למעלה, דהא עיקר כל המ"ן הוי מאלו הניצוצות שנפלו. וזהו מעין ישיתוהו, כי כמו שהמעין מעלה מים מלמטה למעלה, כן עושים הצדיקים לגיהנם מעין, שמשם מעלים מ"ן למעלה, והצדיק הזה הוא המעלה אותם הוא מתעטף באלו הניצוצות, ומורה להם את הדרך ומעלה אותם עד יסוד רחל, ואז היסוד העליון משפיע מ"ד מיסוד דדכורא. נמצא, שהמורה הזה מתעטף בשתי ברכות, מן הברוך עליון ותחתון.

יש כמה בחינות במיני האילנות כנז"ל. וכן נפלו בבחינת השבעים אומות, ולהיות עיקר אחיותם כשהטיל הנחש זוהמא בחוה על ידי היסוד שלו, לכך במצרים שהיא ערות הארץ, שם נתערבו הרבה מן הניצוצות, וע"כ גלו ישראל שם למצרים, ושכינה גלתה עמהם, להעלות אותם הניצוצות אשר שם. ולכן הוצרך השי"ת בכבודו ובעצמו ליכנס בתוך גילולי מצרים להוציא הקדושה, כי יש קליפה קשה, כי אפילו המלאך אם ירד שם אפשר שתתאחז בו, ולכן הוצרך אני ולא המלאך.

וע"כ נצטוו ישראל (שמות י"ד י"ג) לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, משום שכבר נשאר שם הכל קליפה, וכבר נתברר כל הקדושה בצאת ישראל ממצרים, וא"כ מה צורך לישראל לירד לשם, אחר שיצאו בפרהסיא יצאו כל הניצוצות שהיו שם. וז"ס מ"ש (שם י"ב ע"א) יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים. אמנם בבבל שיצאו במטמוניות, עדיין נשארו שם ניצוצות, ולכן כל העולה מבבל עובר בעשה, (ז' כמש"ה (ירמי' כ"ז כ"ב) בבלה יבואו ושמה יהיו. ועל כן נגזר על ישראל שישתעבדו בהם השבעים אומות כולם, להוציא כל הניצוצות שנפלו בכל אומה ואומה, וארו"ל (פ) שאם אומה אחת שבה יהודי אחד, כיון שגלה שם אותו יהודי די, והרי מעלה עליו כאילו נשתעבדו שם כל ישראל, כי די באותו יהודי להעלות מה שנפל שם. כי כפי המועט שנפל באותה האומה, הספיק ביהודי אחד. ועל זה הוצרכו ישראל להתפזר בארבע רוחות העולם, להעלות כל חלקי הניצוצות, כמדובר.

והנה כל הבירור שאדם עושה בחייו, הוא במעשה המצות ובאכילתו, אמנם בפטירתו מזה העולם כשיוצאה נשמת הצדיק מן הגוף, כי אז הנשמה היא בלי לבוש הגוף הגשמי, כי אז אין אחיזה לחיצונים בנשמה, ואז היא נכנסת בתוכם

(ז) כתובות ק"י:

(ק) מד"ר שיר השירים פרשה ב'.

(ר) חולין ז':

(ש) ב"ב י"ז.

לאם, שכנגדה בלבד יש אשכולות מרורות, שמהם אחיות המזיקים מבחון, כטעם אלהים אחרים. ולפי שמציאותם הוא מנקודה ממשיית של כלי זעיר, יש להם ג' דברים כבני אדם.⁽²⁾ ולפי שנבראו מדקות היסודות, יש להם ג' דברים כמלאכי השרת.

והנה ה' של אלהים במלואה, הוא מקור החלב, ששני דדין א"ל מ"י, משפיעים אותו למטה עד היסוד, שהדעת מסגל בתוכו החסדים באורח סתום, שהמה מלובשים בו בסוד ו' קטנה בלא ראש. אלמא חסר ממנה השליש, ואינה עולה במספר אלא ד', וכן הנקודה של שור"ק, היא קלושה פחותה שלישי, אלמא בין ו' ונקודת השור"ק אינה אלא י' שלימה, ונקודה דקה יותר כפי מה שמותיר, שע"י שני שלישי הוא"ו מחסרון שלישי היו"ד שהוא ממלא אותו, ומותיר, כאמור. והנה כשנוסיף על מלת שד, הוא"ו של שור"ק, בצורת ו', נעשה י"ש, ומספרה אינו אלא ד', הרי שד"י. והקמ"ץ של הניקוד הדל"ת הוא הדעת, והיינו וא"ו יו"ד, כעין שור"ק של יסוד. וכן הש"ד שני, נקח גוף היו"ד של נקודת שורק, ונעשה שד"י שני. זהו בשד הקדוש, שנקודו פתח תחת השי"ן, והוא ניקוד אבא בסוד החסדים להניק ברא, ויש בכלל פתח שני נקודות הציר"י, שהן מגבילות את הקו משני צדין בהכרח, והוא ניקוד אימא, נקבה תסובב גבר, ובהסתלק ניקוד אבא לא נשאר לשי"ן אלא ניקוד אימא, שהיא ציר"י נגלה מוגלם, דהיינו שני יודי"ן שלימים, הרי מוסיף על המספר, והוא נודע. עכ"מ מכתובה אשכנזית.

וז"ש גם ברכות יעטה מורה, וילכו מחיל אל חיל, כי מכל עולם ועולם הם הולכים ומבררים. מעולם העשיה ע"י הנפש, ומעולם היצירה ע"י הרוח, ומעולם הבריאה על ידי הנשמה, ואח"כ מכל הניצוצות שבירר והעלה עמו מכל העולמות על ידיהם. יראה אל אלהים, דהיינו נוקבא העליונה הנקרא אלהים, שהוא ה' אותיות ה' גבורות שלה. ובאיזה מקום הוא מתראה, בנקודת ציון שבה, שהוא היסוד שבה, שם עולה להיות מ"ן, ואז מתפללת הנשמה שם, וכל בקשת ותפילת הצדיקים שם, הוא על ביאת המשיח.

וז"ש ה' אלהים צבאות שמעה תפילתי וכו', מגיננו ראה אלהים והבט פני משיחך. וגם זהו כוונתינו בכל עשיית המצות, להעלות בכל מצוה ומצוה ובכל תפלה ובכל ברכה ובכ"מ מ"ן, וזהו מה שצריך לברכותינו, כי אי אפשר לעלות אלו הניצוצות שהם מ"ן לרחל, אלא על ידינו. כי הצדיק הזה כשאומר ברוך, הוא מעלה אלו המ"ן אליה, וגורם שישפיע עליה הצדיק העליון. וע"כ היו לרחל שני צדיקים, שהם יוסף ובנימין, צדיק עליון וצדיק תחתון. וזש"ה (תהלים קל"ד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה', ואז בהיות הנשמה של הצדיק שהעלה מ"ן, שם ביסוד שלה, היא מתברכת ממ"ד הנשפעים לרחל על ידו, וז"ש יברכך ה' מציון, שהוא היסוד העליון.

כשנשברו הכלים של נקודות ז"א, שהוא שמש, הנה בין השמשות שלו, דהיינו בין השברים,⁽³⁾ נבראו השדים, קודם המתקלא של קדושת היום. וידוע בסוד אלד"ד ומיד"ד שנתבאר במקומו,⁽⁴⁾ כי שם אלהים הוא הממציא שדים

ר' בזמן הלידה והיניקה.

ב) חגיגה ט"ז. ועיין בסולם הקו גת ספר הזהר אות קנ"ז.

ת) עיין זהר ע"פ הסולם הקדמת ספר הזהר אות דמ"ח.

א) שער הפסוקים בהעלותך דף ק"ע. ע"ח שער הכללים פ"ג. מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ג. שער ההקדמות דף קס"ה רדוש

פרשת וישב

סימן ל"ז

וישב יעקב בארץ מגורי אביו

רז"ל אמרו^א שהיה דומה לו, שכל מה שאירע לזה אירע לזה. יעקב ירד למצרים בשבעים נפש, נגר חו"ג ושני שלישי ת"ת, שעד שם החסדים מכוסים, שהם שני הוי"ו"ת העולים ב"ן, ושני שלישי כ"ו הם י"ח, הרי שבעים. נפש, עולה ת"ל, ה' אלהים עולים ת"ל. ר"ל מבחינת נפש של ז"א מצד הבינה, וזהו צ"ל העולה ק"ך, רמז לק"ך צירופי אלהי"ם. וזהו סמ"ך, בינה עליונה. וכשהאחורים שלה מתפשטים ונעשים תבונה שנעשה ממלוי הסמך, אז הסמ"ך עולה ק"ך צירופי אלהים. וזהו (תהלים ח' ו') ותחסרהו מעט מאלהים, לרמוז לזה. ומ"ש חסר מעט, רומז לסמ"ך עליונה, כשבאים המוחין של חכמה שהם בחינת נשמה, שהם הוי"ו"ת, בתחלה נכנסים הוי"ו"ת פשוטות, כשנכנסו היות של נה"י העולים לח"ם, ועולים מל"ח, וכאן מתמתקים הוי"ו"ת בפת ומלח, וכך עולה חל"ם, כשנכנסים הוי"ו"ת רוחים האלהים בגרון, עד שרוחין אותם לנה"י, שר המשקים, שר הטבחים, שר האופים, רומזים לחב"ד, וש"ר הם שני אלהים, א' שעולה ש', וא' שעולה ר'. שר המשקים רומז לאלהים דחכמה, ושר האופים לאלהים רבינה, ופא"ה עולה אלהים, ושר הטבחים לרעת.

ואמר חלום חלמנו ופותר אין אותו, כי פות"ר כולו בחינת אלהי"ם, כי ת"ר הם ב'פ ש', וג"כ פ"ו הנשאר מן פות"ר, הרי הוא ג"כ אלהי"ם. וזהו ג"כ סוד הלא לאלהים פתרונים. ויספר שר המשקים והנה גפן לפני, גפן רומז לחכמה, ובגפן ג' שריגים, רומז לג' אלהים היורדים מחכמה,

שריגים ש"ר, שני אלהי"ם, נשאר יג"ם. וזה חשבונו א', יג"ם ע"ה עולה ב"ן, וגם אלהים פשוט ומלא ומלא דמלא, הם ב"ן אותיות.

גם שר האופים ספר חלומו, והנה ג' סלי חורי לרמוז לג' אלהי"ם של בינה, שכן חורי הם אחורים של בינה, ואמר אותי השיב על כני ואותו תלה, אמר שהאלהים שהם בז"א מצד הבינה, צריך להעלותם למעלה שהם דינין, אמנם של חכמה לא, לפי שלא יזיקו. ואמר אותי השיב על כני, ר"ל בתו"ך ז"א, ואותו תלה, שהוצרך להעלותם למעלה שהם דינין. אמר המעתיק, זה הדרוש לא יובן בעצם כי אם בספר הדרושים במקומו, ע"ש.^א

אלה תולדות יעקב יוסף וכו'

דע, כי בלה"ה בגי' מ"ב, היא עולם היצירה, שהם בני הבינה, ששם הוא שם מ"ב. זלפ"ה כזה, במלוי: זי"ן למ"ד פ"א ה"א. מנין הבריאה עם האותיות, והוא נע"ר יוסף, כשהוא למטה עמהם בהיכלות,^ה ועשה לו כתונת פסים במלוי, כזה: פ"ה סמ"ך יו"ד מ"ם, עולה בגי' מצפ"ן, שרומז ליסוד.^א

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע

הנה כל התולדות הם נעשים ע"י יסוד. והנה השבטים פגמו ביסוד עליון, וגנבו את יוסף ומכרו אותו, ובא הכתוב ואמר, שהתולדות עיקרים של יעקב הם יוסף, כי הוא העיקר. (ולכן ר"ת "את"י", כי אתו התולדות, כי היסוד נקרא יוסף,

ומ"מ אות נ'. פע"ח שער מנחה ומעריב פרק ו'.

(ו) זהר בראשית כ'. מבו"ש ש"ג ח"ב פי"ג. תע"ס חלק י"ג אות קפ"ר. ובהו"ח, עיין זהר פרשת יתרו דצ"ב. בהגהות מהרח"ו.

(ג) מדרש רבה וישב פרשה פ"ד.

(ד) שער הפסוקים סימן ט"ל. וליקוטי תורה פרשה זו פסוק ויהי אחר הרברים האלה, ופסוק הלא לאלקים פתרונים. (ה) עיין שער הכונות ענין תפלת ערבית ררוש א', ובהגהות

הוא המוליד.) ור"ת "יוסף בן" שבע יב"ש, כי ע"י מכירת יוסף נהר העליון יחרב ויבש.^(ז) בן י"ז שנה, כמנין טו"ב, לרמוז כי יוסף הוא ביסוד העליון צדיק, שנא' עליו אמרו צדיק כי טוב. וגרמו עונש גדול מאד ביסוד ע"י מכירתו, ומה שפגמו במכירתו הוא כתונת פסי"ם, ר"ת פסקון (נ"א "פתחון") ס' גרון יוסף מ'שה, או מ'טטרון. כי כבר ידעת, כי יוסף ומטטרון הכל אח"ד, בסוד נשמות אדה"ר כמ"ש.

ויתנכלו אותו להמיתו

דע, כי חשבו אחי יוסף שהוא שירים לשירים, קליפה מה שנפרדה מאברהם ויצחק בצאת מהם ישמעאל ועשו, ועדיין לא נטהרו. ומה גם בחשבם שיוסף פגם ביסוד, והטהו לצינור שמאלי ח"ו, במה שהביא רבתם רעה עם הפך השלום. והיסוד סוד הלשון, והדיבור פגם בו. ועוד מפרשים הרבה יש שאומרים, אוכלים אבר מן החי ותולין עיניהם בבנות הארץ, כל זה תלוי ביסוד. וכן זולזו בבני השפחות, הפך שלום, וקראו עבד שהוא בן חורין הפך העבדות. ויסוד נקרא כל, כולל כל המדות, וחשבו שהם ישלימו חסרונם ביניהם, ואז ויתנכלו אותו, חשבו להיות בעלי האחזה שלו. ועוד שהם עשרה להשלמות אור ישר, ובנימין המשלים אור חוזר. וטעותם היה, כי דעת, אעפ"י שכולל כל המדות,^(ח) הוא ג"כ מדה בפני עצמה. ועוד, שזה טעות מפורסם, כי השבטים אינם דוגמת י"ס, אלא י"ב גבולות, מה שיש במלכות סוד שנים עשר בקר, כמ"ש במ"א.^(ט)

ענין עשרה הרוגי מלכות. כנודע שהיו עשרה שבטים, וצריך לידע במי נתגלגלו. והענין מ"ש מורי הוא זה. קודם נתחיל בראובן, שאמר השליכו אותו וכו', ולא הסכים בהריגתו, עכ"ז נענש, ובא

(ז) עיין ליקוטי תורה פסוק זה. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות י'.

(ח) ליקוטי תורה.

(ט) ע"ח ח"א שער ה' פ"ז. שער הפסוקים ריש ספר מלכים.

בר' אליעזר הגדול שנתפס למינות, ולא נהרג כאחרים, כי השי"ת מודד לו מידה כנגד מידה, שאמר השליכו, ונודע כי הנחש הוא סוד המינות, וראובן גרם לעורר צד אותו נחש של המינות, לכן נתפס למינות. וזכה נבין מ"ש רז"ל יחי ראובן ואל ימות,^(י) מיתה תניינא, כי בכל מקום שנאמר בתורה מות יומת, הוא בעוה"ז ובעוה"ב, כי מות היא המיתה המוכרחת, וכשצריך לבוא בגלגול למות פעם שנית מיתה משונה, וכפרת אותו גלגול, על אותה מיתה נאמר יומת לעוה"ב, ר"ל: לעולם שצריך לבא בו פעם אחרת. אבל בראובן שהיתה כוונתו לטובה, לא נתחייב מיתה כשאר שבטים, עכ"ז מצד אותו דיבור שאמר השליכו, נתפס למיתה, ולא הורגהו כשאר. וזהו יחי ראובן ואל ימות וכו'.

גם תבין, כי רבי אליעזר ברכוהו חביריו,^(כ) והוא היה נשיא ראובן, וגם ראובן ברכוהו אחיו בדין בחטא בלהה, עד שנצנצה בהם רוח הקדש, וידעו שלא חטא. יהודה נתגלגל ברשב"ג, שהיה נשיא משבטו של יהודה. יוסף הצדיק נתגלגל ברבי ישמעאל ו' אלישע כ"ג, בסוד והוא נער וכו'. וז"ש (תהלים מ"ח ה') כי הנה המלכים נועדו, המה: ראובן, תמהו וכו', ודי בזה. וטעם שנקרא ר"א הגדול, כי כמו שהיה ראובן הבכור, לכן נקרא גדול. נפתלי נתגלגל ברבי חוצפית המתרגמן, וסימניך (בראשית מ"ט כ"א) הנותן אמרי שפר. זבולון, ב"ר יהודא בן בבא.

סימן לח

ותהר עוד ותלך בן וכו' והיה בכזיב בלדתה אותו

להבין זה צריך אתה לדעת, כי אדו"ל^(ל) שיעקב אבינו היה דומה לאדה"ר, לפי שבא לתקן פגם

(י) סנהדרין צ"ב. ועיין ע"ח.

(כ) ב"מ נ"ט. ועיין שער הגלגולים הקדמה ל"ט. שער ההקדמות דף קנ"ח ובהגהות ומ"מ אות צ'.

(ל) ב"ב נ"ח.

והנה רמז על שהיה ניצוץ המשיח, כי אותיות עקיב"א הם אותיות יעקב, ואות א' שהוא יתירה, היא של אדה"ר. גם ארו"ל (ט) כי רבי עקיבא הוה נושא כליו של בן כוויבא. ולהבין זה, צריך לדעת מי היה בן כוויבא שהיה כ"כ גבור, שהיה מקבל הסוללות ולא היו יכולים עמו, וזה לפי שהיה מבחינת יהודה, והיה בלוד, והוא ורבי עקיבא היו דבר א', ולא לחנם היה נושא כליו, וע"ז נק' בן כוויבא על שם ויהי בכזיב בלדתה אתו. והאמת הוא, שהמשיח הוא מיהודא, ועד ואונן היו הקליפה, ולכן מתו. ושלה הוא היה האמתי בניצוץ א' לבד, ולא אמיתי לגמרי, ולכן אמר והיה בכזיב בלדתה אתו, ובכזיב וכוויבא הכל א'.

ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וכו'

דע כי המוציא זרע לבטלה פוגם בחו"ג. והנה הם עשרה הוי"ות עולים ס"ר, ועם עשר כוללים הרי ר"ע. והנה ה' חסדים הם ה' הוי"ות דעין ימין, וה' היות בניקוד אלהים, ה' גבורות בעין שמאל. ו"ש בעיני ה', כי הפגם זה נוגע באורות העיניים.

עוד טעם אחר. כי הנה כבר ידעת, כי הטיפה בסוד י' כנו' בתיקונים. (ב) ומוח האדם הוא בסוד י', כי הם ג' מוחין: אחד י', שני ו', שלישי ד'. ולכן שם ד' של קשר של תפילין באותו מקום. ושם יורדת הטיפה בכח ז"ך אותיות התורה. שבהם נרקם הולד. ובהשחתת הזרע, הרי כל זה לבטלה. צא וחשוב י"פ ז"ך, גימטריא ר"ע. ולכן נקרא ר"ע, ולא רשע.

הגהה

הברכות נשאר בעולם עד רצון האל ית', ולזה נסתמו עיניו של יצחק, שהוא רמז לחושך הגדול שלא יראה אותו, ויברכהו.

אדה"ר. והוא, כי אברהם תקן ע"ז, ויצחק תקן ש"ד, ויעקב בא לתקן ג"ע. ואעפ"י שתיקן, עכ"ז היה מיוחד מעשו תמיד, לפי שהיה אדמוני שופך דמים, ששפך דם האדם, ובסיבתו נקנסה מיתה על כל הדורות, עד ביאת המשיח. לפי שבאדה"ר היו כלולים כל ס' רבוא נשמות של ישראל. וזש"ה (שם ט' ו') שופך דם האדם באדם דמו ישפך, שופך דם האדם באדם, זה נחש הקדמוני, דמו ישפך בביאת המשיח, שהקב"ה ישפוך דמו, דכתיב (ישעיה כ"ו א') ביום ההוא יפקוד ה' בחברו הקשה וגו'. ומה שהיה נכלל בעשו היה ירא יעקב, דכתיב וירא יעקב מאד ויצר לו, וירא שמא יהרג, ויצר לו שמא יהרוג אותו לגמרי ויבערו מן הארץ. שאל"כ איך יתכן שצדיק כמוהו אחר שהבטיחו הקב"ה היה ירא ממנו. (ג)

ואם היה יעקב הורגו, לא היה בא המשיח מבניו שהוא יהודה ולא היה עוד גלות, ולכן ביאת המשיח והקץ, היה כלול ביעקב. ובשעת מיתתו היה רוצה לגלות הקץ לבניו, ונסתם ממנו, עם היות שמטתו היתה שלימה, בסיבת שעדיין לא היה זמן, כי הנחש היה חי בעולם. עד שבא ג"כ יעקב אחר הדורות, שהוא ר' עקיבא שהיה ניצוץ המשיח, כמש"ה (בראשית ג' ט"ו) ואתה תשופנו עקב, ר"ל, אחר זמן ישוך הנחש לך, וכך היה שנהרג. וכן עשרה הרוגי מלכות, ואותו החלק ששלט בו הנחש נהרג. ומה שהיה בו רוחניות, מת מיתת עצמו. ובמערה, אליהו ז"ל עסק בקבורתו, כמ"ש במדרש. (ד) ועם מ"ש יתישבו שני המדרשים, גם (ה) כי אמרו אחרים שהרגו דוגמתו.

* גם כוונת יעקב היתה להרוג את עשו וליירש אותו, ולזה לקח בכורתו וברכתו, והברכה היתה במרמה כדי לשבר את כזו, ועכ"ז מתמצית

(ע) עיין שער הגלגולים הקדמה ל"ו.

(פ) תקן כ"א דף נ"ד. אות ש"ח. ועיין בליקוטי תורה כאן

ושם הגירסא שונה במקצת.

(מ) עיין סנהדרין ל"ח.

(נ) מדרש משלי פרשה ט'.

(ס) צ"ל והוא כי אמרו. הו"ח.

ויאמר יהודה לתמר כלתו

רומז אל השכינה שהולכת עמנו בגלות, אחר שהרג כל הדורות הרעים שהיו ער ואונן. שבי אלמנה, ע"ש (איכה א') היתה כאלמנה. בית אביך, שצריך שתהיה כאלמנה בגלות. בית אביך, שהוא הקב"ה. ולא תבא עד יגדל שלה, שעדיין הוא קטן. ר"ל, עד שיתמלא מהיו"ד שהיא האור העליון, כמ"ש (עובדיה א' ב') הנה קטון נתתיך בגוים בזוי אתה מאד, כי אז ישאר שלה בגלות, עד כי יבא שילה מלא, שהוא המשיח, והוא משה. והטעם שגזר שתהיה אלמנה, כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו, ר"ל, שתהיה אלמנה ולא יהיה לה זווג עד ביאת המשיח, שהוא שיגדל שלה.*

כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו, הטעם, כי בכל דור ודור בא לעה"ז ניצוץ מהמשיח ברצון האל, אם הדור זכאי, ואם לאו הוא מת או הורגים אותו על קדושת השם, כאשר אירע לר' עקיבא בזמן בן כוזיבא, ואחרים רבים הנעלמים ממנו. אבל מוכרח שבכל דור ודור הוא בא, או לגאול את ישראל אם הם ראויים, או לזכות את הדור, או ללמדם תורה כשהדור הולך בחושך. ולזה אמר פן ימות גם הוא, הבא בכל דור ודור, ולכן אל תזדווגי עמו, עד שיגדל ויבא ברצון האל לגאול את ישראל.

גם מצינו בחבקוק כי יש אומרים שברורו היה ניצוץ מהמשיח, ואמר (חבקוק ב' א') על משמרתו אעמודה ואתיצבה על מצור ואצפה לראות מה ידבר בי ומה אשיב על תוכחתי וכו', ויענני ה' ויאמר כתוב חזון, ובאר על הלוחות למען ירוץ קורא בו כי עוד חזון למועד וכו'. וקשה, אם השיב לו הקב"ה כתוב חזון ובאר על הלוחות למען ירוץ

הגהה

* עוד, עד יגדל שלה, שהוא בגלות, שהחלקים שלו מפוזרים בערב רב, ולכן נאמר (שמו' ל"ב ז') רד כי שחת עמך. ולזה לא נכנס

קורא בו, ר"ל, שלא יעכב עצמו מלהבינו, כמ"ש ברור שיכתוב אותו באר היטב, ואחר שאמר מה שיכתוב, אמר כי דברים סתומים, כי עוד חזון למועד, ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא ולא יאחר, ולא פירש אימתי, ולא חדש דבר ממה שאנחנו מחכים בכל דור ודור, שאפילו שיתמהמה אנו מחכים לו, כי בא יבא בודאי. אלא הענין הוא כך, כתוב הדברים כמ"ש דניאל (דניאל י"ד) ובאתי להבינך את אשר יקרה לעמך באחרית הימים, כי עוד חזון לימים, ר"ל: כל מקום שנאמר חזון הוא כמשל, ובאר על הלוחות, כלומר שנכתוב אותו, ולא יהיה כתיבה מפורשת, כי אם כ"כ סתום שירוץ הקורא בו מצד ההבנה.

פ' ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עולה תמנתה וכו' ז

דע כי תמר ירמוז לשם אדנ"י, בזה הציור: האלף של אדנ"י א, והם יו"ד וי"ו יו"ד, נשארו אותיות דל"ת נו"ן יו"ד, הכל עולה תרכ"ב, ועם י"ח אותיות הכל בגי' תמ"ר. הנה, מלשון הזמנה, ר"ל הזמן לעלות לקבל מוחין שהוא החכמ"ה, שמספרה חמי"ך. עולה תמנתה, פירוש עולה לזעיר הנקרא תם, יעקב תם. תם, עולה אותה למעלה לקבל מוחין, הם ג' אותיות שנשאר מן תמנתה; שהם תנ"ה, ג' אהיה.

עוד נוכל לומר, ת"ן הם עשר היו"ת, (א"ה ג"ל דמ"ה) וד' אותיות והכולל, הרי תנ"ה. והענין, כי חכמה עולה לזעיר לתת לו מוחין, ולזה לא אמר לתמנת, שהיה נראה שהוא עולה מאליו, אלא אמר חמיך שהוא החכמו, מעלה אותו תמנתה. מיד ותסר בגדי אלמנותה, לעלות גם היא לקחת מוחין. ומה הם, בגד"י: בג"ד י', שהוא סוד נקודה

לארץ עד שיקבץ כל הניצוצות מערב רב בגלגולים, ואז יגדל שלה ויבא המשיח ויכנס לארץ.

ר"ל שם מ"ה. אני מבקש ממך למתק ה' גבורות שלי, שהם רמוזים בר"ת ת'תן ל'י ת"ל, שהם ה' אלהים, וזהו מ"ה ת'תן ל'י. ועוד אמרה לו ברמז, אני יש לי שם ארנ"י, מ"ה תתן לי, במ"ה וארנ"י עולים להתנוסס ולצאת מהגלות המר הזה, שנקרא תמ"ר. והוא השיב לה ואמר אנכי אשל"ח, ר"ל אגרש סמא"ל ורה"ב מן העולם, ואז תצאי מהגלות.

וג"כ רמז במלת אנכ"י, שעולה בגי' כס"א. ר"ל כסא המלוכה אתן לך כדי שתמלך בעולם הכסא. ותאמר מה הערבון אשר תתן לי, אני רוצה שם מ"ה להתנוסס. ויאמר מ"ה אתן לך, אני אתן מ"ה שאת שואלת. והערבון, הוא חותמך ופתילך ומטך. חותמך, חות"ם ג' מוחין שלך, שעולים ג' אהי"ה. פתי"ל, שאהיה אני כלולה בהם. פתי"ל עולה תק"ך, והם הג' אהיה ושם ארנ"י. והכונה היא, שתשימני כחותם שלך, כמו שכתוב (שיה"ש ח' ו') שמיני כחותם על לבך. ומטך הוא הי"ד, ושם מ"ה ועשר אותיות. מיד יבא אליה, ונעשה הזווג. ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה, אחרי הזווג מיד חזרה בסוד נקודה לאחור, ובסוד אלמנה. וכששלח יהודה איש עדולמי שהוא יסוד, לא מצאה, על שכבר חזרה בסוד נקודה. וזה העדולמי, הוא סוד יסוד דו"א, (מלובש ביסוד דאבא, ולזה תמצא כי עדולמי עולה ב"פ יסוד. ושמו חיר"ה: ח"י ה"ר. ח"י יסוד, ה"ר מלכות, כי הוא חיות שלה. עוד חיר"ה: חיר"ת. עוד מנין "הצדיק" שהוא יסוד הצדיק, עולה ר"ט, ומלוי: ה"א צד"י דל"ת יו"ד קו"ף, עולה חיר"ה. פירוש, מלוי אותיותיו, שהם: א' ד"י ל"ת ו"ד ו"ף, הם ט' אותיות, ועם ר"ט, הרי כמנין חיר"ה. (א"ה, החשבון מכוון בלי הפי', ולא ידעתי כונת הפי' והי"ב).

דע שתמר ורות עשו מה שעשו ברוח הקודש. כי כוונת רות להביא ולתקן נפש בעלה מחלון,

אחורי הזעיר. וזהו בגד אלמנה, בזה האופן: הנקודה היא יו"ד, והנה עשר פעמים י' הם ק', ויו"ד במלואה עולה עשרים, וג' אותיות, וראש תוך סוף הנקודה הם ג', הרי קכ"ו מנין אלמנ"ה. ועוד, כי ארנ"י בריבועו עולה קכ"ו, ג"כ כמנין אלמנ"ה. וזהו בגד"י: בג"ד י', שהם עשר בגדים: א' א"ד אד"נ אדנ"י, ואלו הבגדים הסירה. ותכס בצעי"ף ותתעלף, צעי"ף גי' ר"ן, והם ג"פ ע"ב, הם רי"ו. ובג' שמות ע"ב יש לי אותיות, וד' אותיות השורש, הרי ר"ן כמנין צעי"ף. והכונה היא, ותכס בצעי"ף ותתעלף, תרגומו ואתתקנת. פירוש, כי נתקשטו בקישוטי האבות, שכל א' יש לו ע"ב ועשר אותיות כנו', שעולים צעי"ף. כסתה פניה עם זה הצעי"ף, ויהודה לא הכירה. ותשב בפתח עינים, הם ז' עינים מחסד ולמטה, ונק' עינים, כמ"ש (זכריה ג' ט') על אבן אחת שבעה עינים. אב"ן הוא שם ב"ן, ועליו שבעה עינים הנו'.

עוד נוכל לומר, כי בפת"ח עינים עולה ת"ן, מלכות עולה תצ"ו, וד' אותיות בפתח, והמלה, עולה ג"כ תצ"ו כמנין מלכות. והכונה, שהיא פתח עינים, ועלתה למעלה במלכות של חכמה. כי כן רמז הפסוק, שאמר שבי אלמנה בית אביך. אח"כ ישבה בפתח עינים אשר על דרך תמנתה, ר"ל עליו ממש, לקחת גם היא מוחין, וזהו על דרך תמנתה. ויחשבה לזונה כי כסתה פניה, תרגם כנפקת ברא, כי לפעמים שם ארנ"י שבבריאה עולה למעלה לזווג, (ו) וחשב יהודה, שהיתה מעולם הבריאה ויצירה בגדי אלמנות שלה, ולא ידע כי כלתו היא: כל"ת ו' ממש. ויאמר הבה נא אבוא אליך ויט אליה אל הדרך, כדי שתבא לפניו פב"פ. לפי שהיתה בסוד נקודה, ועתה הטה לה הדרך שתבא לפניו. ויאמר הבה, לשון הזמנה, ר"ל תזמיני עצמך להיות בסוד פרצוף ולא בסוד נקודה, ועתה תהיה בסוד הוי"ה של ב"ן. וזה נ"א א'בא אליך, ר"ת בגי' ב"ן. ותאמר מה תתן לי,

(ש) חסר י'. ליקוטי תורה.

(ק) צ"ל לזווג אצילות. וכ"ה בליקוטי תורה.

(ר) בליקוטי תורה גרס שבו מלובש יסוד אבא. הו"ח.

הזווג שחסר נשאר ר"ע. ואעג"ב שהומת בקטנותו, כי ב"ד שלמעלה אין מענישין פחות מעשרים, היינו למי שאינו מגולגל, אבל מגולגל מקטנותו חיבי, שכבר הוא גדול. והיינו שלפעמים יש קטנים מתים קודם השמיני, והם אותם אשר עברו על עריות, ולא הלכו לגיהנם בעבור שהם נימולים, כדאיתא במדרש² שאברהם מציל אותם, ועכשיו הולכים ערלים כדי שידונו בגיהנם. וז"ס שמדביק להם ערלות קטנים שלא נמולו, וזה (משלי י"ג כ"ג) ויש נספה בלא משפט, פי' בעבור שלא היה להם קודם לכן משפט גיהנם, לזה הוא נספה עתה שהוא מגולגל.³

ותתפשוהו בבגדו וכו'

ע"י אותם עשר טיפות שיצאו מאצבעותיו. הנה יוסף הוא שור, ובת זוגו פרה דקרושה, ולקחתם שור מועד ופרה סוררת, בחיצוניות פוטיפר ואשתו. וברבעם שהיה מזרע יוסף, משלו בו החיצונים ע"י הבגד, ועשה ב' עגלים, ותפשו הקב"ה בבגדו, וא"ל חזור בך⁴ ואני ואתה ובן ישי. פירוש, שיחזור בתשובה ויברר אותו הלבוש, ואז הקב"ה, וירבעם שהוא יסוד, ובן ישי העטרה, זה ישפיע בזה וזה בזה. ואמר מי בראש, בן ישי, כי לעת"ל, הגבורות⁵ אחר המיתוק יתעלו יותר מהחסדים. והנה סוד משז"ל⁶ יצחק מציל בניו, סוד הגבורות, לקח צד הטוב של הבגד. וז"ש (מלכים א' י"ד) יען נמצא בו דבר טוב, ונולד לו ביום שמת בן, שממנו משיח בן יוסף, ולזה ספרו לו כל ישראל. וכן יהיה לעתיד, וספרו אותו כל הארץ וכו', ויצא מהטוב של ירבעם,⁷ והוא נוטריקון, ואותו תלמיד⁸ גלגול יוסף, והזונה גלגול אשת פוטיפר.

ונתגלגל בעובר. ומוכרח שתהיה ממנה, כי הרוח דשבק בה גורם בכוא היבם עליה, וכן כוונת חמר להביא לתקן ער ואונן, והם פרץ וזרח צדיקים גמורים. וכן התם⁹ נקראים מחלון וכליון, לשון מחיה וכליה, ואח"כ נכנסו בעובר. ע"כ מ"כ בכ"י הר' ז"ל.

ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת

דע, כי ער השחית יותר מאונן, שהשחית ביד. ועוד, כי לא היה מחמת סיבה, רק מחמת העבירה, ואונן לא היה רק לפי שידע כי לא לו יהיה הזרע, וגם לא היה רק אם בא אל אשת אחיו, ולזה חשב יהודה שלא היה צריך להביא רק את ער. ועוד, לפי כי ער הניח בה רוחא, שאין האשה כורתת ברית וכו',¹⁰ כמ"ש (בראשית ל"ד ג') ותדבק נפשו בריתה, שהניח בה רוחא בטומאה, ומינה נפק שאול בן הכנענית, כי הואיל וכוונתו היה שלא תתעבר, ואין האשה מתעברת מביאה ראשונה, ולא השחית זרעו, אבל (א"ה נ"ל אונן) לעולם השחית זרעו, כי כבר היתה בעולה, ואם בא אל אשת אחיו לעולם שיחת ארצה. ואמנם, כי בעבור שעשה בה מאמר, נדבק בה רוח ע"י קידושין, כי ג"כ מדביקין בה רוחא, וכשבאו לצאת, הנכנס ראשון יוצא אחרון, ופרץ הוא ער, וזרח הוא אונן. וזרח נתן ידו, כי כיון שלא היה משחית בידים, היה רוצה לצאת ראשונה לקחת הבכורה, דהוא עדיף.

והמילדת קשרה על ידו שני, דמכל מקום הוא שפך דמים ואינו טוב לגמרי, וכיון שכן זה יצא ראשונה מקדם, דהיינו ער ראוי ג"כ לצאת עתה, ומה פרצת עליך פרץ, פי' שהתחזקת על אותו שהוא עליך כמשל השפופרת, וער היינו רע, מנין הריון, שאינה יולדת אלא לרע"א, והא', דהיינו

(ח) ליקוטי תורה דות פסוק ויהי בימי שפוט השופטים.

(א) סנהדרין כ"ב:

(ב) ערובין י"ט.

(ג) לקמן קהלת בפסוק ושכתי אני.

(ד) צ"ל ולקראתם שור מועד ופרה סוררת. ה"ח.

(ה) סנהדרין ק"ב.

(ו) ע"ח שער התיקון סוף פ"ג, שער פנימיות וחיצוניות פ"ד. הקדמה לספר הזהר בסולם מאמר דטעין חמרי אות צ"ג צ"ד.

(ז) שבת פ"ט:

(ח) זהר חדש בלק אות קכ"ג, ובדפו"י דף נו"ט ב.

(ט) מנחות דף מ"ד:

פרשת מקץ

סימן מ"א

פ' ויהי מקץ שנתיים ימים וכו'

דע, כי כונת שנתיים ימים, הוא כל שנה שס"ה ימים, וב"פ שס"ה הם עולים תש"ל, וששה אותיות של שס"ה שס"ה, הם שלו"ת. והנה ארנ"י עולה ה"ס. ומלוי ארנ"י שעולה תרע"א, עולים שלו"ת, והם שנתיים ימים, והם נק' ג"כ קץ לימים של מעלה ומטה. ופרעה חולם והנה עומד על היאור, ר"ל, פרעה אין לו העמידה אלא ביאור, שהוא יוסף הנק' יאור. ונקרא אריה ע"ה, (עמוס ב' ח') אריה שאג, כי הוא מקבל מן הג' כלולים יחד בת"ת, שהם די"ו ארי"ה יאור"ד. והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשד. שבע פרות רומזים לז' מדות של בריאה, שהם יפות מראה ובריאות בשד, בריאה ממש. ותעמורנה אצל הפרות על שפת היאור, ר"ל שבע פרות אחרות, רומזים לעולם היצירה, הם על שפת היאור ולא ביאור ממש כראשונים. עוד שבע שבלים עולות בקנה א' בריאות וטובות, ג"כ בריאה ממש, ואחריהם שבעה שבלים הם ריצירה, שהם שרופות קדים, חלום א' הוא, והוא כפול. וכונה, שאין בהם פירוד כי אם אחרות שלימה.

ודע, כי פרעה הרמזו כאן מלשון פריעה במלכות, ויאד ביסוד הוא, סוד הבריאה. ולזה אמר פרעה והנה עומד על היאור, שאין לו העמדה אלא על היאור, שהוא יסוד, וכונת ותאכלנה הפרות רעות המראה, ר"ל, שהחיות והמזון של ז' ריצירה הם מז' רבריאה, הנקראים יפות מראה, וניזונים הרעות מן הטובות.

וישן ויחלום שנית וכו'. ויש לשאול מפני מה למעלה זכר יאור, וכאן לא הזכיר יאור. דע, כי במקום יאור הרמזו ליסוד, הזכיר קנה. ואמר בקנ"ה, העולה יוסף, שהוא יסוד. ואמר בקנה א' לשון אחרות, ולמעלה אמר באחו לשון אחוה,

ולכן אמר לו יוסף, השני עניינים חלום א' הוא, ואין פירוד ביניהם.

וירבר שר המשקים וכו' אותי ואת שר האופים. דע, כי כאן יש ג' שרים שר המשקים מצד החסד, שר האופים מצד הגבורה, שר הטבחים מצד הת"ת. ואמר שר המשקים לפרעה, ושם אתנו נער עברי עבר לשר הטבחים, רמז ליסוד, שהוא עבר לת"ת, ונק' משנה למלך.

אותי השיב על כני, בסוד המים, כי מלת כני במלוי כזה: כ"ף נו"ן יו"ד, הם ח' אותיות, ומלת כנ"י עולה פ', ועם האותיות והכוללים עולים מים. ואותו תלה, בסוד הגבורות: ת"ל ה'. וכאשר סיפר לו החלום, אמר חלום פרעה אחר הוא, הפרות והשבלים הטובות מורים שובע, לפי שבאים מהטוב, שמקבלים מג' אבות, כנגד אות ש' של שבע, ובכל א' מהם יש ע"ב, נמצא שכולם חסדים. ועוד טעם אחר, כי מלת שב"ע, השי"ן רבוקה באות ב', ומורה טובה ושובע. אמנם דעב, אות ד' רבוקה לאות ע', ומורה ר"ע, אעפ"י שיש אות ב' אחר אות ע'. ולכן אמר והיה האוכל לפיקרון לארץ, ביד המלכות. לשבע שני הרעב, לחת להם מזון לשבע של יצירה ושל עשיה, הנרמזים ברעות.

ויאמר פרעה אתה תהיה על ביתי וכו', דק הכסא יגדל ממך. פירוש, כסא המלוכה, שאני נקרא מלך. מלך רומז למלכות, כנו' בסוד פרעה. ואתה, בסוד משנה, א"כ הכסא אגדל ממך. וזהו וירכב עמו במדרכת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך, ד"ל: בר אך, כמ"ש (תהלים ב') נשקו ב"ר שהוא יוסף, יסוד, ונק' א"ך (שם ע"ג) טוב לישראל. טוב יסוד, הנקרא טוב, ורמז ג"כ ויצבור יוסף ב"ר, היינו ב"ר א"ך, זהו אבר"ך הנזכר.

שבע פרות הבריאות, הם ז' היכלות רבריאה,

(כ) צ"ל טוב הוא יסוד הנקרא טוב. הוי"ח.

(י) עיין לקמן תהלים בפסוק נשקו בר.

ועוד ראייה, שהבנים היו עשרה, כמנין עשרה הארות שהיה יונק במקום אחיו, לזה קודם לכן היה שמו בנימין חסר י', ועתה נקרא בנימין מלא ביו"ד בסוד זכר. ולפעמים תמצא נקרא ביו"ד בסוד זכר, ולפעמים בלי יו"ד בסוד נקבה, ולא נמצא בנימין מלא, כי אם ה' פעמים לסוד ידוע.

והנה בנימין מלא ה"פ הם בגי' תת"י, והם רמז לבי' מקדשים שנבנו בחלקו של בנימין, ועמדו ת"תל שנים, ולכן לא נקרא מלא כי אם ה"פ, כמו שאמרנו. (אמ"ה עדיין חסירים ך, ואולי עם אותיות המילוי של בנימין, שהם טו"ב עם הכולל לבי' מקדשים, ובנימין ס"ה תת"ל.)*

ודע לך, כי כל הי"ב שבטים הם תיקון השכינה, ^(ז) והיא חופפת ועומדת עליהם בפרצוף שלה, והם: ראובן ושמעון ולוי בחג"ת שלה, יששכר וזבולן בני"ה שלה, נפתלי ואשר בארכובה הימנית, ובעקב הימנית הן, וגד בארכובה השמאלית ועקב השמאלי, יהודה במלכות, ובנימין ביסוד שלה, ויוסף ביסוד ז"א. וזהו שנרמז בפי' מקץ, כי יוסף היה בזכר, וכל שאר השבטים היו בנקבה. וכאשר ראו כולם שיוסף הוא בסוד הזכר והם כולם בסוד הנקבה, קנאו בו קנאה גדולה.

וכן תמצא שיוסף עולה בגי' קנא"ה, והוא יונק משם אל קנ"א ה', שהוא יסוד עליון של ה'

דייקא בריאות. וז"ש ז' פרות אחרות, שבע היכלות דיצירה. רעות מראה, פירוש ביצירה יצה"ט, והרע עץ הרעת. לכן כתיב על שפת היאור, ולא ביאור ממש. ז' שיבלים בריאות וטובות, ג"כ מבחי' הבריאה, ופרעה מלכות דאצילות, דתמן ט' נהורין אתפרען. והיאור הוא בריאה, ששם מתלבשת המלכות, וי"ב בקר אשר היא ^(ז) עומדת עליהם. וזהו על היאור, היא הארת היסוד דאצילות, בחינת הזכר דמשפיע בפרעה.

וישא עיניו וירא את בנימין אחיו

דע כי בנימין בגימטריא נק"ב, ששם מקומו בסוד מ"ן המתחברים עם מ"ד, כי שם מקום חיבורן. לכן אמר לו יוסף לבנימין: באיזה בחינה היית, יודע אני ששום א' משני הצדדים לא נמצאו בך, לפי שאין לך פרצוף כלל, לא בסוד זכר ולא בסוד נקבה. אז השיב לו בנימין ליוסף ואמר לו: דע לך אחי, שאני הייתי בסוד זכר, שעליתי למעלה במקומך, לשאוב וליינק ממקום שהיית אתה יונק ושואב. לכן תמצא כי אז נקרא בנימין מלא יו"ד, שעלה ושאב הארת ה', ונקרא בנימין ואמר לו, יוסף, תדע שאני בסוד זכר ויש לי אשה ובנים. אמר לו יוסף, מה קראת אותם, א"ל בנימין קראתי אותם על שם אחי וכו'. א"כ מזה יובן, שבנימין לא שמש ערסיה למטה במקומו אלא למעלה, ומשם היה משמש ערסיה במקום אחיו, לכן קרא כל אותם הבנים על שם אחיו.

הגהה

וכל ה' הוא ציור י"ד, כזה: ה'. נמצא, שהם ד' פעמים י"ד עם י"ד הראשונים, הרי ה"פ י"ד, הרי ה' ידות. והם ה"פ ידות שנתן יוסף לבנימין יתר על אחיו, וז"ש שיש ה"פ בנימין מלא בתורה. (ע"כ הגהה.)

* נוכל לומר שמה שאמר ה"פ בנימין מלא, לרמוז למ"ש רו"ל שעתידי לצאת ממנו מרדכי, שיצא מלפני המלך בה' לבושי מלכות. והאמת, שלסוד ידוע שאמר הרב הוא, שה' ידות הם בשם ב"ן בזה האופן, כי יו"ד כשתסיר הו' נשאר י"ד, ויש בשם זה ד' ההי"ן, כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה.

(מ) זהר ויצא את קנ"ג בפירוש הסולם מאמר השבטים. ובדפו"י דף קנ"ה.

(ל) צ"ל אשר הים עומד עליהם. הו"ח בשם ליקוטי תורה.

בין הירכים, רחב ואינו דחוק, וחזר ליסוד שהיה מקומו ממש.

ונחזור לסוד בנימין, שהיה בסוד יסוד הנקבה של זעיר, והוא מעורר מ"ן שלה, כשראה את אבינו יעקב מתאבל על יוסף שהוא יסוד ז"א, ואין שימוש בלי ברית, ויוסף הצדיק נאבד, שנאמר (ישעי' נ"ז א') הצדיק אבד, בא בנימין ושמר את מקומו, ועלה בסוד הזכר ביסוד של ז"א, (ע) ושמש במקום אחיו, וקרא לבניו על שם אחיו. ולכן כשנדע יוסף, שאל לו לבנימין אית לך אנתו אית לך בנין, והשיב לו בנימין אית לי אנתו אית לי בנין. שאל לו יוסף ואמר לו: ומה שמות קראת לבניך, אמר ליה כך וכך על שם אחי.

ופירוש הדבר, ששאל אותו יוסף יש לך אחים למעלה, ובת זוג, כי בודאי אם יש לך בת זוג אתה בבחינת הזכר. ואח"כ שאל ממנו אם האציל, ובאיזה עולם האציל למעלה או למטה. והשיב לו על שניהם, מענין בת זוג, יש לי ואני בסוד זכר, ביסוד הזכר ולא ביסוד הנקבה כמו שהייתי, אלא עליתי למעלה בסוד זכר. ומה ששאלת על האצילות שנאצל ממני, אם הוא למעלה או למטה, דע כי היא למעלה, ששמשתי וקראתי את כולם על שם אחי, כי הייתי שומר במקומו בסוד יבם, לכן קראתי שמם על שם אחי, כמד"א (דברי' כ"ה ו') יקים על שם אחיו המת, שהיה חושב שמת אחיו ויבם במקומו, והבנים קראם על שם אחיו המת כמנהג היבם. וכן תמצא כי מלת בנימין, כמו אותיות ניב"ם, ון' פשוטה יתירה, היא צינור היסוד, הרומז לן' פשוטה.

וא"ת, ואיך לא ידע יעקב בנבואתו שיוסף חי, מאחר שאמרנו שיוסף עלה בסוד בינה. אלא דע לך, שהיה יוסף בסוד האחורים של בינה, במצרים: במצ"ר י"ם, כמו שאמרנו, ולכן לא יכול יעקב לידע, כי היה יוסף תחת יד פרעה שהוא העורף.

(ע) זהר ויצא אות קס"ו.

עילאה, שהוא הנהר היוצא מעדן. ועל ידי אביו נתגלגל הדבר, ששלחו ואמר לו הלא אחיך רועים בשכם, ר"ל, יש מהם שהם נאחזים בזרועות הנקבה, שהוא סוד של שכם על שכמו, וחשב יעקב להיות שמקצתם נאחזים בזרועות, לא זייקו אותו ולא יקנאו בו בשתי סיבות: האחת שהזרועות הם יותר למעלה מן הגוף (ו) והברית, א"כ הם יותר למעלה ממך ולא יקנאו בך, הסיבה השנית, כי בשורש שלהם יש חסדים ורחמים, וירחמו עליך ולא תפחד. אבל הם לא עשו כן, אלא וימצאם בדותן — בדין, וסוף סוף ראובן שהוא זרוע ימין ריחם עליו, ולא הועיל לו, שהוא יחידי. וישליכו אותו הבורה, הוא סוד מרת הדין של יצחק, שעולה בגימטריא בור, בנוקביה של ז"א במדת יצחק, מקום זרוע שמאל שלה, שהיה שמעון נאחז בו, ולזה בחכמה עשה יוסף כשנפל שמעון בידו, ויאסור אותו לעיניהם שירגישו הם. אבל הם לא הרגישו דבר.

סוף דבר, אח"כ הוציאו אותו מן הבור, ומכרו אותו, והוליכו אותו למצרים במצ"ר י"ם, היא מלכות, נוק' דו"א באחר, והיה בקנה מלכות בינה, והקנה הוא מצ"ר מ"י, של י"ם, שהיא מלכות. ויקנהו פוטיפר סריס פרעה, הוא סוד שכינה שבבינה, (ז) שכך עולה פוטיפ"ר בגי' שכינה, עלה לשכינה עילאה. וכאשר אמרה לו אשת פוטיפר שכבה עמי, השיב לה הוא ואמר אין זה מקומי, והוא הכיר בערך שלו שאינו ראוי לכך, והוא גר לשם באותו מקום, וחזרו ושמו אותו בבור, בגבורה של בינה. עד שעלה לפני פרעה, ופרעה הוא סוד הבינה ממש, דאתפרע מינה כל רזין וכל נהורין, שפרעה הוא עורף הבינה, ויוסף היה בגרון הבינה, במצר בפנים של בינה דנוק' דו"א. והוה לפני פרעה דייקא, שהוא היה בפנים ופרעה הוא העורף. וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו, הוא יסוד של בינה, והוא רחובות הנהר. וכן אמר לו פרעה ליוסף אין נבון וחכם כמוך, והברית הוא

(ז) עיין שער המצוות לך לך בענין מילה.

(ח) עיין שער הפסוקים פרשת וישב דף צ"א.

ובשעה שתבעה אותו אשת אדוניו ואמרה לו שכבה עמי, וסרב ולא רצה, בהיותו באחורים, לא רצה לשמש ולהשפיע לדינים, ועכ"ז יצאו מאצבעות ידיו העשר ניצוצות באחו', לכן היה אחיזה לחיצונים שהם בסוד אחורים, בעשרה הרוגי מלכות, מלכות דנוקביה דבינה, לפי שלא יצאו דרך צינור יסוד, ויפחו זרועי ידיו. והוא לא רצה להדבק באשת פוטיפרע, להיות שכולה דינים, ^(ב) שהם אחורים של ע"ב שהוא קפ"ד, ושל מ"ה שהוא ק"ל, ושל ב"ן שהוא קד"ם, וסימנך (שם ל"ג כ"ז) מעונה אלהי קד"ם. וצריך להסיר הכולל של הג' שמות, הם בגימטריא פוטיפר"ע.

ויוסף לא רצה להדבק באחורים, שהם כולם דינים, רק דבק באסנת שהיא בפנים, ר"ל פנים של ג' שמות האלו, שהם כ"ו מצפ"ץ, והוי"ה בריבוע ע"ה, שהוא קפ"ה, שאלו הג' שמות שאמרנו הם בגימטריא אסנת. נמצא, שלא רצה יוסף להדבק באחורים ונדבק בפנים כנז'.

ועתה דע לך תוכיות הדברים על מתכונתם, ועליהם אין להרהר. דע לך, כי יוסף נאחז הוא לבדו בבחינת יסוד דז"א, ולכן כשראה יעקב

ליוסף בבחינת יסוד דז"א, היה אוהבו הרבה יותר מכל אחיו, להיותו מעלתו גדולה מכל שאר בניו, שהם נאחזים בנוקבא דז"א שהיא עומדת באחוריו של ז"א. ולכן היתה הקנאה והשנאה גדולה עם יוסף מאחיו, האחד להיותו מעלמא דדכורא בפנים, והם היו מעלמא דנוקבא, ובאחורים ולא בפנים, והם תיקוני דנוקבא של ז"א. והסוד הוא שנים עשר בקר והים עליהם, באופן שלא היו אלא באחורים, לכן כשראו אותו, אמרו והסכימו להשליך אותו לבור, ר"ל לאחור ג"כ כמו שהם. וז"ש וישליכו אותו הבור"ה, שהוא כמנין באחור ע"ה, שהיתה כוונתם להסיר אותו מהפנים ולהושיב אותו ג"כ באחור. ולכן כתיב וישליכו אותו הבורה, כמו שאמרנו. ואעפ"י כן לא נחה דעתם, ע"כ.

זאת עשו וחיו. ר"ל, שהם פגמו בזאת מלכות, שבמלכותו זפרידו יסוד הקדוש ממנה, וצריך לתקנם. וזהו זאת עשו, כמ"ש (ש"ב ח' י"ג) ויעש דוד שם. (ונ"ל דוד כמ"ש ויעש דוד שם שיתקנו המלכות ממה שהפרידו היסוד ממנה, וזהו זאת עשו וחיו, וע"י כך יחיה היסוד עמה, והבן.)

פרשת ויגש

פ' ויגש אליו יהודה וכו'

דע כי יהודה רומז למלכות, ונגש ונקרב אל יוסף שהוא יסוד. וכן אמרו בזוהר ^(ג) על פ' (תלים מ"ח ה') כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, כמו עובר על פשע, כשהם כיחוד בזווג יחד, אז עברו יחדיו. ויאמר ב"י אדוני, ב"י, רמז לי"ב צירופי הוי"ה. ידבר נא עבדך, הכוונה כי מלכות נאצלת ממנו, וזהו עבדך ומעשי ידך. עבדך כמו עבודתך, ואל יחר אפך בעבדך וכו'. וענין הגביע, רומז לבת

זוג של יסוד שנק' אלהי"ם, כמו גבי"ע ע"ה. ואתה הסתרתה אותה תחת כנפיך, ולא זזה ירך מידה, וכן פרעה נסתר בגרון, וזמ"ש כי כמוך כפרעה, הלא תראה כי אדוני שאל אם יש לנו אב מצד חכמה, או אח שהוא ת"ת, ואמרנו שיש לנו א"ב זק"ן, שעולה כמנין אהי"ה דיודי"ן ע"ה, וילד זקונים קטן ת"ת, יל"ד ע"ה עולה מ"ה. אכן זה שהוא נסתר ממך גלינו לך, ואיך נגנוב ממך הגביע שהוא למטה.

(פ) שער המצות שופטים דף ק"ב. ד"ה ועתה נבאר.

(צ) ויגש אות כ"ח, ובדפוי" דף ח'.

ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרה ונעמן אחי וראש מופים וחופים וארד. אלו הם עשר, כנגד עשר מדריגות עליונות. וכשאתה בא למנותם לבלע משפחת הבלעי וכו', אינם אלא שבעה בלבד, לרמוז כי הג' הם נעלמים מאד, ואלו עשר י"ג נשמות הם רומזים לעליונות, והבן, כי בלע רומז למדה אחת, וכן כלם.

מסרה דע כי יש ג' ה"א במסרה. הא' כאן הא לכם זרע, והב' (יחזקאל ט"ז) ביחזקאל הא דרכך בראש נתתי, והג' בדניאל הא כדי פרולי לא מתערב עם חספא. והענין, כי כשהאשה נשאת, מפחדת שמא לא יהיה לה זרע וישא עליה, שאין אשה אלא לבנים. מבטיחה הכתוב ואומר הא לכם זרע, אם לא יהיה בגינך יהיה בגינו של הבעל, כמ"ש לעת מצוא. ג"כ מפחדת שמא יגע בה והיא נדה, והוא עון בכרת, לזה אמר בזה תזהרי מדרך נשים, שהוא כסיף בראש, כמו שאומרים דמך בראשך. עוד מפחדת שמא אינו בן זוגה ותתגרש ממנו ח"ו, לזה אמר אל תחוש מזה כלל, שנאמר אלהים מושיב יחידיים ביתה. וזהו שאמר הא כדי פרזלא, אם לא היה בן זוגה לא היה מתערב עמה, כמו שאי אפשר לברזל להתערב עם החרס ולהעשות שום כלי, אמנם כאן והיו לבשר אחד, עד כאן.

וישם אותה יוסף לחוק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחומש וכו'

דע, כי אותיות שבהם נבראו או"ר חש"ך שמי"ם, במ"ם רכתי, הן בגי' אלף תפ"ה. החומש מהם בזבוזהו לבריאת הארץ, שהוא בגימטריא רצ"ז, כמנין האר"ץ והכולל, היינו מ"ש רז"ל המבזבו אל יבזבו יותר מחומש. והיינו מ"ש בזוהר פ' בראשית דף י"ז (ע"א מהכא נפקין כל חיילין לתתא, ורוחין ונשמתיין קדישיין ברזא יהו"ה צבאו"ת א"ל אלה"י הרוחו"ת ליל"ה אדו"ן כ"ל הארץ. שבכל אלה התיבות מההוי"ה

(ר) ובסולם אות מ'.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר וכו'

ר"ת ואי"ו בא"י, בגימטריא ל"ו. ואותיות שניות ילה"י יד"ד, בגי' ע"ג. אותיות שלישיות גיו אנ"ב, בגי' ע"ב. אותיות רביעיות שו"ד מי"ר, בגי' תק"ם. וה' של יהודה, הם ה' אותיות אלהי"ם. ור' של ויאמר, הוא ריבוע אלהים. וצריך לכוין בשם הראשון, שעולה ל"ו הוא ממלוי ס"ג, כידוע בענין (איוב י') הלא חלב תחיכני. והשם השני עולה ע"ג, כנגד בינה. והשם השלישי עולה ע"ב, כנגד ז"א, למתק ב"פ פ"ר, שהם תק"ם כנגד שם הרביעי, ולמתק הר' הנז"ל. ואלו הד' שמות עם כללותם, עולים תשמ"ד, שהם שבת הגדול. שזה השבת נתחבר יעקב ויוסף, ונקראים שבת הגדול. ג"כ צריך לכוין, שד' שמות עולים תשמ"ז, (נ"ל תשמ"א) ועם ה"ר עולים תתקמ"ו, כמנין גור"ל השב"ת, שהיא נצח של יסוד אימא. ונקרא גורל, בעבור שיש שם שם אלהי"ם בריבוע, שעולה ה"ר, וגם יש ט"ל, שהוא יה"ו מלא באלפיי"ן, כזה: יו"ד ה"א וא"ו, הרי הכל גורל. ע"כ מ"כ בשם אחד מתלמידי הרב.

פ' והיה כראותו כי אין הנער ומת וכו'

דע, כי בנימין היה משמש במקום יוסף כאשר היה יוסף בגלות, והיה רומז הברית. וזהו והי"ה, שהוא ת"ת, בראותו שברית העליון ירד למטה בגלות, ונשאר בנימין במקומו, ובראותו שאין הנער, שהוא יסוד סוד הברית, ומת, ר"ל יסתלק אורו, כי אין לו מקום להשפיע לכת זוגו אלא ביסוד, ובסיבת זה צריך אתה להאמין, כי הגביע אינו עמנו. ויותר הוא לבדו לאמו, הכוונה, כי הוא מ"ן שלה, א"כ הוא נותר לבדו לאמו. ואביו אהבו, לפי שהוא היה עתה במקום צדיק עליון שהוא יוסף, ולכן ג"כ בנימין נקרא צדיק כנודע. ועליהם נאמר, (תהלים ל"ז כ"ט) צדיקים ירשו ארץ.

(צ) צ"ל השמות.

(ק) כתובות דף נ'.

שיו"ר קטנה נשמטה מן האור חש"ך שמ"ם, ונתחברה עם שם י"ה, להיות י"ה או"ר. ובצירוף ה' אותיות מנצפ"ך למספר בכ"ב אותיות שאמרנו, יהיו אלף ת"ק, וסימנך מל"ך של"ם. ולפ"ו ג"כ הארץ עם ארבע אותיות, הן החומש מהכל כאמור, והנה, עכ"מ.

עד הארץ, ולא עד בכלל, הם בגי' אלף תי"ג, ועם שם ע"ב, הם עולים בגי' אלף תפ"ה.

ואתי שפיר, שהרי כתיב (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, שהיא נשארה מלת הארץ לעצמה, שהוא חומש המספר גדול הזה עם הכולל, כאמור. והנה הכ"ב אותיות הם אלף תצ"ה, אלא

פרשת ויחי

ובזה יובן אומרו ויהי ימי יעקב שני חייו, כלומר, כל השנים שחי יעקב היו בערך ימים ולא בשנים, לפי שבכל יום היה אומר למחר אמות. ובוה ג"כ יובן מש"ה ויקרבו ימי ישראל למות, כלומר, ויקרבו אותם הימים אשר היה ישראל חושב למות בהם ולא מת, אבל עכשיו נתקרבו אותם הימים שהיה חושב למות בהם ובאו.

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה וכו'

השבע עשרה עולה בגי' טו"ב. הוא רומז לטוב ורע של אדה"ר ק"ל שנה, כך היה יעקב ק"ל שנה בצער, כמ"ש חז"ל ש' לא שלותי וכו'. והמותר על ק"ל, היה שבע עשרה שנה לתשלום קמ"ז שני חיי יעקב, והם י"ז שנה, כמנין טו"ב. ונרמז ג"כ בפרשה שנאמר (בראשית כ"ט י"ט) טוב תחי אותה לך מתחי אותה לאיש אחר, בחינת עשו. ושתי אחיות שנשא יעקב, הם סוד שתי טיפות גדולות שיצאו מאדם הראשון, ונדחתו לחוץ, וביעקב נתקרבו. ע"כ.

ויחי יעקב בארץ מצרים

דע, כי ג' בחי' יש ליעקב. האחד נקרא יעקב חסר ו', והב' יעקב מלא ב', בסוד וזכרתי את בריתי יעקוב, והשלישי נקרא בשם ישראל. לרמזו לג' בחינות שבו נר"ן. נפש הוא שם יעקב חסר ו', רוח היא בחינת יעקוב מלא ב', נשמה הוא בחי' ישראל. וכבר ידעת, כי שלשתם חשובים הם כאחד. וכן האבות שלשתם הם א', בסוד מ"ש חז"ל א' שיעקב נקרא אברהם וכו'. וכן תמצא, כי נפ"ש בגי' אברה"ם יעק"ב. רוח בגי' ויח"י יעק"ב עם שני מלות. הנשמה בבחינת ישראל. באופן זה: כי הנשמה עולה ת', וישראל עולה תקמ"א חסר ת', שהיא הנשמה, נשאר קמ"א, הסר המ"א ותנה עם הת', הרי אמ"ת, בסוד (סוף מיכה) חתן אמת ליעקב. נשאר הק', קו"ף במלואה עולה בגי' יעקב עם ד' אותיותיו. וקו"ף

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו וכו'

ירצה, שיעקב ע"ה היה השנים שלו היו בגדר ימים, כמ"ש הראשונים על פסוק (משלי י' כ"ז) יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצורנה, שפ"י ז"ל שהצדיק בכל יום הוא שב בתשובה כאילו למחר ימות. נמצא שכל מה שהוא חי הוא בתוספת, זהו יראת ה' תוסיף. ואותה הוספה הוא על ימים, אבל הרשעים השנים שלהם הם בערך ימים, לפי שאינם זוכרים יום המיתה ופתאום יבא אידם, זהו ושנות רשעים תקצורנה.

שמות, בפסוק ויקם מלך חדש. שער מאמרי רו"ל דף נ"ה ט"א ד"ה אמר שמואל.
(א) בראשית רבה פרשה ס"ג.

(ש) מדרש רבה ריש פרשת וישב.
(ת) זהר פרשת בהר אות ע"ב, ובדפו"י דף קי"א: בשער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קט"ו. שער הפסוקים פרשת

גילו, ובכל בני יעקב לא היה בן גילו כיוסף, ולזה וישראל (בראשי' ל"ז ג') אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו. ולזה אמר לו הנ"ה שעולה בגי' ס', בנך יוסף בא אליך ונטל אחד מן הששים, אז ויתחזק ישראל וישב על המט"ה, שעולה ששים חסר אחד. וראוי להבין למה קראו יעקב וישראל בפסוק א'. והענין הוא, כי הנקרא יעקב הוא הקטן, כמד"א (עמוס ז' ב') חדל נא מי יקום יעקב כי קטן הוא. וחול"ה, עולה שם מ"ה וד' אותיותיו, ולכן הוא חולה שחסר ממנו זה השם, ואין לו מוחין.

וזה"ש (שיר ב' ה') כי חולת אהבה אני, אהב"ה בגי' אח"ד, שהוא שם היוצא משם מ"ה יא"א, והם המוחין, ועל זה נאמר אל אחד בראנו, א"ל אח"ד יוצאים משני שמות א"ל, הוא מלוי"י ס"ג: גי' יודי"ן וא', והוא שם קדוש יא"י. ואחד הוא: מלוי שם מ"ה שהוא יא"א. ולזה יעקב שהוא קטן, הוא חולה שאין לו מוחין, והמעורר המוחין וממשיך הטיפה מלמעלה הוא יוסף, ולזה נאמר הנה בנך יוסף בא אליך, לעורר המוחין מלמעלה ולהמשיך הטיפה, אז ויתחזק ישראל, שכבר נשלם במוחין, ולכן קראהו ישראל, אותיות ל"י רא"ש.

ואמר וישב על המטה, יובן במ"ש בס"ה (ה) כי מה שזכה משה בחייו זכה ישראל במותו, ולזה בחייו היה יעקב קטן, והיה למטה מן המטה, כי לא היה מזדווג למעלה, אבל עתה בשעת פטירתו נסתלק למעלה, ונקרא ישראל, בעלה דמטרוניתא. וישב על המטה לזווג, וז"ש ויתחזק ישראל וכו', ורז"ל פירשו (ד' דברים צריכים חיזוק תורה ומעשים טובים ודרך ארץ ותפילה).

ואלו הד' דברים הם המוחין של גדלות, כי תורה היא חכמה, נובלת חכמה של מעלה תורה, ומעשים טובים בנינה, וכן ארז"ל (כשאמרו

עולה בגי' מקו"ם, וג"כ עולה במספר מרובע שם ההוי"ה, כזה: י"פ י' הם ק', ה' פעמים ה' הרי כ"ה, ו' פעמים ו' הרי ל"ו, ה' פעמים ה' הרי כ"ה, סך הכל יעלה מקו"ם. וזמשה (שמות ג"ל כ"א) הנה מקום אתי.

ואמר רבי עקיבא (ב) קוף זה הקב"ה, ושם הקב"ה עולה יב"ק, שהוא בגי' ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדני"י, וכן הוא עולה בגי' הוי"ה אלהי"ם. ואם תקח משם יעקב יב"ק, יאר ע', שהם ע' שמות שיש להקב"ה. וג' שמות הנו' שהם אהי"ה הוי"ה אדני"י, הם רומזים לכתר ות"ת ומלכות. והת"ת שרומזו ליעקב, הוא קו האמצעי, בריח התיכון מברית מן הקצה אל הקצה, וסימנך אסתר למפרע. ופי', "סוף" תוך "ראש א", היינו אסתר. בסוד ואנכי הסתר אסתיר. וזהו אותיות ישראל, הם ל"י רא"ש, ישראל עלה במחשב"ה. (ג)

והנשמה משכנה בראש, שהוא המוח. והרוח בלב. והנפש בכבד, וסימנם "מלך", מוח "לב" "כב"ד. א"כ נמצא, שכל העולמות תלויים על שם יעקב וישראל, דכתיב בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. והם סוד נשמה לכל הברואים, שנקראו קודש ישראל. וזהו ויחי יעקב, שכל חיות וקיום העולמות הוא יעקב, והוא עתיד לישאר בעולם. ולזה נקרא יעקב לשון יעקב. והוא היה ל"י רא"ש, דהיינו תחילת המחשבה, והוא ג"כ סוף המעשה, ומה שהיה הוא שיהיה. ודברים עתיקים, והמשכיל יבין, וה' יאיר עינינו במאור תורתו אכ"ר.

סימן מ"ח

פ' ויגד ליעקב הנה בנך יוסף בא אליך

סוד זה הענין, יובן במ"ש רז"ל (ה) שהמבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו, והוא שיהיה בן

(ה) בראשית א' את קנ"א. ובדפו"י דף כ"א:

(ו) ברכות ל"ב:

(ז) שבת פ"ח.

(ב) אותיות דר"ע.

(ג) מד"ר בראשית א' ד. וזה ח"א כד. ק"ח: ח"ב רע"ה:

(ד) נדרים דף ל"ט:

ראובן בכורי אתה

הי' גלגול קין, וזהו בן ט' דאיתיליד בעלמא, ותיקן הריגת הבל, ביוסף שרצה להשיבו אל אביו, אבל בחזרת תאומתו לא תקן, וזהו ראובן וכו', ראוי לכהונה בכורה ומלכות, ומה שחללת יצועי אביך תאומה, לא יש תקון, כי אם יתרו שהוא נרמזו ביתר. אז ויתר שא"ת, אותיות אש"ת, הוא יתן התאומה יתירה לבעלה. מהרח"ו ז"ל.

פ' פחז כמים אל תותר וכו'

דע, כי הבל הציץ, (ישעיה כ"ד) חשופי שת ערות מצרים, ומת כי הרגו קין על יתר שא"ת, וש"ת משאת נתקן ביתר עז. וענין פחז כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך, ראובן בכור במעשה, ויוסף בכור במחשבה, הבל בכור מאביו, קין זוהמת הנחש יצא תחלה עשו, ויצא הראשון אדמוני, ואחרי כן יצא אחיו יעקב, לקח בכורתו וברכתו, חזר עטרה ליושנה. ראובן פחז ויצא ראשונה, יוסף לקח הבכורה, (דברים ל"ג ה') בכור שורו הדר לו, אפרים ומנשה ג"כ, (בראשית כ"ה כ"ה) ואפרים בכורי הוא, ושיכל את ידיו, אפילו שמנשה הבכור. גר בגד, וכלם בגדו כמו נחל, ויקחם ויעבירם את הנחל. ראובני וגד וחצי שבט המנשי לקחו חלקם מעבר הירדן, כי אז יבריל משה שלש ערים מזרחה שמש בעבר הירדן למכה נפש בבלי דעת, כי בלי דעת נפש לא טוב, והציץ ומת, ויך את המצרי ויטמנהו בחול, ומשה נשאר שמה בעבר הירדן, והמה מי מריבת קדש.

גם ראובן הלך בימי קציר חטים והביא הדוראים, שני משיחין. יששכר מאמו, ויוסף מרחל, כי יש שכר לפעולתו, ויששכר כן ברק, ליוצא כברק חיצו, וגם הוא בעמק שולח ברגליו,

הגלגולים פרק כ"ט ופרק ל"ה.

(י' עיין מסכת ב"ב דף קכ"ג. זהו פרשת ויצא בסולם מאמר הרהורא דיליה כדחל הות.

ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גלה סוד זה לבני להקדים עשייה לשמיעה, שהיא מדריגת המלאכים, שהעשייה היא בכינה. תפילה, היא המשכת החסדים. ודרך ארץ, הם הגבורות. גם משה עולה בגי' ג"פ חז"ק, ויהושע לא עלה למדריגת משה, עד שנאמר לו ג"פ חזק, ואז אמרו לו ישראל (יהושע א' י"ז) ככל אשר שמענו אל משה כן נשמע אליך. ומלת חז"ק, הם ב' שמות ס"ג וב"ן. ולזה עתה שיעקב היה עולה במדריגת משה בשעת פטירתו, נאמר בו ויתחזק ישראל, כלומר שנכנס באותם ג"פ חז"ק, שהם עולים כמספר משה. אז וישב על המטה, שאז נעשה בעלה דמטרוניתא. עכ"מ.

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך וכו'

יאמר עד"ה. והוא, כי דע כי ז' אותיות שעטנ"ז ג"ץ שצריך לתייג עליהם, הם רומזים לז' מלכים דמיתו, כנו' בס' הדרושים בדרוש א"ק, ח"ו עקיבא היה דורשן, והשיג מקום המחשבה לשער החמשים, מה שלא השיג מרע"ה, ולכן נתקנא בו שרו של עשו, ונהרג ע"י טורנוסרופוס הרשע. וכן נתקנאו אחי יוסף ביוסף, על שמסר לו אביו כל סודות שלמד מבית שם ועבר, ועל כי בשכם נזדווגו שור וחמור, ולקח יוסף את שכ"ם, מצד בשכמל"ו, מקום השכמים מצד שתי כתפות האפור, ששה משמותם על כל אבן משתי כתפות האפור, ונפל בחלקו של יוסף השכם אחד שבו ששה, נגר בשכמל"ו, ושם היה ראוי למלוך יוסף, ויהודה בירושלים. ולכן נחלקה מלכות בית דוד בשכם, ומלך ירבעם בשכם, ורצה שכל השפע יבא שם, ולזה עשה ב' עגלים, מצד שור אוכל עשב. ושכ"ם עולה בגי' שיי"ן, שהוא בחינת אלהי"ם דיודיי"ן, והר' הוא אחורים של אלהי"ם, והו' הם ה' אותיות אלהים, והכולל, הרי בגי' שו"ר. והבן.

(ח) שער דרושי הנקודות פ"ו, דף קס"ד ר"ה וזהו הטעם שער ההקדמות דף פ"ט דרוש בכטול האחורים האו"א.
(ט) בליקוטי תורה פסוק זה הלשון מתוקן יותר. ועיין שער

צפע, כצפעונו יפריש כל האוכל מביציהם ימות, והזורה יבקע אפעה, ויצא קין איש שד"ה: "שופך דם" האדם. עכ"מ.

פ' ארור אפס כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל

הטעם שקלל יעקב לכעסם של שמעון ולוי, לפי שישראל הם רחמנים והכעס אינו ראוי להם, כי (קהלת י' י"א) כעס בחיק כסילים ינוח. וזה רמז באומרו שמעון ולוי אחים כלי חמס וכו', כלומר, גזול הוא בידם הכעס. וכונת אומרו ארור אפס כי עז וכו', לפי שאי אפשר לשום אדם שימצא בלי יצה"ר, ואי אפשר לאדם אם לא יהיה עמו צד כעס כדי להשלים המצות, וכן ארוז"ל^(ל) זרוק מרה בתלמידים, אמנם כעס היוצא מן הגדר אינו מן הראוי. וזהו אומרו ארור אפס וכו', ר"ל לא בשביל שיש להם כעס, אלא לפי שהוא עז, וג"כ עברתם כי קשתה. ומה עשה, חלקם ביעקב והפיצם בישראל, כדי שיהיה לכל א' מעט כעס, כדי שישלים המצות, כאמור. א"כ פירוש אחלקם ואפיצם, חוזר על הכעס והעברה.

פ' גור אריה יהודה וכו'

דע, כי כל הבחינות שבאריה הם בחינת הגבורות, וכן עולה ארי"ה בגי' גבור"ה, רי"ו. וז"ש גור, מלשון מגור מסביב, כי הגבורות שם המורה^(ל). ולכן לא נאמר גור אלא ביצחק, ולא בשאר האבות, שאמר לו (בראשית כ"ו) גור בארץ הזאת, וליעקב נאמר (שם ל"ז) וישב יעקב בארץ מגורי אביו, כי הגבורות הם בנין המלכות, שהוא הארץ, וזהו בארץ מגורי אביו, שהוא יצחק שהוא בחינת הגבורות.

והנה המלכות היא ה' אחרונה שבשם, שהיא

ויוסף ג"כ וישלחהו מעמק חברון. ושניהם היו בפלגות ראובן, מנהר פלגיו וכו', והם הם גדולים חקקי לב, כי שם חלקת מחוקק ספון, למחוקק מבין רגליו, עד כי יבא שיל"ה. ומצד יששכר היושב בין המשפתים וישב אוהלים, כי חמור גרם לשמוע שריקות עדרים, כי היה למס עובד, ושרקו בשרו, ועלה^(כ) במחשבה, מה שלא היה קודם, כי היה במעשה בבור. ומשיח בן יוסף ישמע ג"כ שריקות עדרים, וביום השלישי יקימנו. והשנים שהיו בפלגות ראובן לא ידענו על מה, כי כך עלה במחשבה וגדולים חקרי לב, וברוך היודע. והבן.

א"כ ראובן תיקן הפחיות, והביא הדודאים ונתנו ריח, ואז על פתחינו כל מגדים, ויזכור אלהים את רחל ויפתח את רחמה, ותלד את יתר שאת. ולא ילדה את יתר עז, הדורש תלי תלים כתרי האותיות, ויש שכר בפעולתה של רחל בלכן ישכ"ב: י"ש כ"ב, התורה כולה. וישכב עמה בלילה הוא, וזכה בהם ראובן: או"ר ב"ן. ולכן אמר ואני אנה אני בא, כשלא מצא יוסף בבור וכו', אנה הוא בא, כי הבורות נשברים לא יכילו המים, על כי אין יוסף בבור, והופר ח"ו אות ברית קדש, וא"כ אנה הוא בא. כי או"ר ב"ן זרוע לצדיק, וקרע את בגדיו להשיבו אל אביו, וכן עתיד לעשות כשיפיל שמה שור או חמור בתוך הבור, ישמרהו ויחיהו וישיבו אל אביו וכו', יען כי נמצא בו דבר טוב אל ה' אלהיו.

וזה אחר שקול ברמה נשמע, ורחל מבכה על בניה, כי שניהם נקראים בניה, ויש שכר לפעולתך. ואז יהיה אפרים מתנודה, ובתשובה השיבני ואשובה, אז הבן יקיר לי אפרים, וכל יקר יראה וסרה קנאת אפרים מיהודה כי יהיו לאחדים, ויהודה יחיה את אפרים, כי ברוח שפתיו ימית רשע, מי שהיה סיבה למנחת הקנאות המזכרת עון מצד סמא"ל, סמל הקנאה המקנא באדם וחור, והטיל בה זוהמא, ומשורש נחש יצא

(ל) כתובות ק"ג:

י"ל שהם המורה. וכ"ה בל"ת.

(כ) מנחות כ"ט: זהו פרשת פקדי אות תרע"ב. ועיין שער מאמרי רו"ל דף י"ב.

הוא מה שנפל בעשיה, ששם הוא תחת רגליו למטה, וזהו רבץ תחת מרגלותיו. כאריה, אמר על בחינת היצירה, ששם בחינת א"ל פשוט ובמלוי, שעולה רי"ו.

ו"ש כאריה, כי א"ל אל"ף למ"ד, עולה בגי' ארי"ה, והוא ביצירה. וכלביא, אמר על מה שנפל בעשיה, כי שם בחינת מ"ב שהוא גבורה, (ב) בחשבון לבי"א ע"ה, על שם מ"ב. וכל זה לא נתקן אז ע"י יהודה, אלא מי יקימנו, וזו היא נעמי, שהיא מבחינת הנעם דאימא, אהי"ה דיודי"ן, עם הזוג שעשתה ברות עם בועז, נתקנו כל העולמות אז. כי בועז היה בחינת יהודה ממש, שהיא המלכות הנקרא (תהלים כ"ט י"א) עוז לעמו יתן. וז"ס: ב"ו ע"ז. ומחלון וכליון הם ער ואונן, ועובד בא לעבוד את הארמה, ולהסיר הקוצים מעליה, ותיקן הכל.

ו"ש הסבא (ב) ועל דא אקרי עובד, דפלח ועבד ונפק מגו חקל בישא דגובין בישין, דהיינו שהסיר הקליפות שנתאחזו בה, וז"ש מי יקימנו. ועל כן בשמעו אנו ממשיכין עליה מע' גדולה, דהיינו מי אימא עילאה אל הרי"ו שעלו, שהם מן הרפ"ח, כי אין מי שיתקן זה אלא מי, וז"ש מי יקימנו. ובכל יום אין אנו מעלים אותה אלא עד הבריאה, ולכן אנו אומרים ק"ש ביוצר אור, שהוא תיקון הבריאה.

פ' אוסרי לגפן עירו ולשרקה בני אתונו

וכו'

ידוע הוא שהפסוק מדבר בענין המשיח, שנאמר (זכריה ט' ט') גילי מאד בת ציון הרימי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות. וכי יתכן

(ס) בהו"ח הקשה כאן מ"ש בע"ח שער כסא הכבוד סוף פרק י'. ועיין במראות הסולם הקדמת הזוהר אות ד' ולפי"ו יתישב.

(ע) רמשפטים דף ק"ג.

הרביעית. ולכן יש בה ד' ההי"ן, כי ד' כלולה מד', ובה שם ב"ן שהוא השם הד'. וידוע כי ג' גבורות מתמתקות בג' חסדים המגולים, וכל גבורה היא שם הוי"ה, וכל חסד שם הוי"ה, הרי ו' הוי"ת, הם ג' בנים. ועוד שני גבורות שאינם ממותקות, הם ב' הוי"ת אחרות, הרי ב"ן, הרי ד' בנים בגי' גו"ר ע"ה, וכן עולה יצח"ק ע"ה. ואריה הוא בחינת רי"ו מן רפ"ח ניצוצין שנפלו, דהיינו הע"ב והס"ג עם י' אותיותיו, והמ"ה עם ההוי"ה, הרי רי"ו. הרי ב' בחינות בגבורות: א' בחינת גו"ר, וא' בחי' ארי"ה. וכל אלו הבחינות הם ביהודה, שהוא בחינת המלכות, אותיות יה"ו, רי"ו דע"ב ס"ג מ"ה. ואותיות ד"ה הוא בחי' הגו"ר, דהיינו הד' בנים, כי ה' הוי ב"ן, וד"ה כלומר ד' בנים. וז"ש גו"ר ארי"ה, יה"ו — ד"ה, כי ב' בחינות הללו, גור ואריה, הם ביהודה שהוא המלכות, כי שם נפלו הרפ"ח ניצוצין. (ב) לכן בשמע אנו מעלין הרי"ו הוזה שהוא במלכות למעלה.

והנה ניצוצין היו בחינת רפ"ח, כשהיו עדיין פורחין, קודם שירדו למטה. וז"ס (שם) מרחפ"ת, מ"ת רפ"ח, כי רח"פ ג"כ היא בחי' שהיו פורחין, מלשון (דברים ל"ב י"א) על גוזליו ירחף, וכן פר"ח. ואחר שנפלו בעמקי הקליפה נעשו טר"ף, כי טרף אותה החיצונים, וכל המוסיף גורע, כי עם הקליפה שנתחברה בהם, נעשו מן הרפ"ח טר"ף. וז"ס מטרף בני עלית. וזהו כשנפלו בבריאה, ושם הוא סוד (שמות כ"ב ל') ובשר בשרה טריפה, דהיינו אבר שנדלדל מן החי, ולפי שהוא בחינת ב"ן לכך אמר בני. וזה שנפל לבריאה נתקן ע"י יהודה, וזהו בני עלית, אתה שאתה בחינת ב"ן שהיא בחינת המלכות, עלית, תקנת זה. אבל עוד ירדו מהרפ"ח מאלו למטה יותר, וזהו כרע שהוא ביצירה, ששם בחי' הו"ק כנודע, (ג) ונפלו עד הכרעים שביצירה דהיינו נה"י, וזהו כרע. ורבץ

(מ) שער הכונות ענין קריאת שמע דף קמ"ו ט"א ד"ה וביאור הענין הוא. פע"ח שער הק"ש פרק ט'. ליקוטי תורה פסוק זה.

(נ) ע"ח שער השמות פרק א'.

שיהיה עיר בן שתי אתונות, אבל סוד הענין הוא, כבר ידעת כי יעקב אבינו ע"ה היה לו ד' נשים, וסודם ברז"ל, נוטריקון: "בלהה רחל" זולפה "לאה. וילדו לו י"ב בנים ובת אחת, והי"ב בנים הם ח' מן הגבירות, וד' מן השפחות. וכנגדן היו לנחור: עוץ ובוזו קמואל כשר חזו פלדש ידלף בתואל, שמונה אלה מן הגבירה מלכה, ומן הפלגש ד', שהם: טבח גחם תחש מעכה, שהם י"ב, שנאמר (בראשית כ"ב כ"ד) ופלגשו ושמה ראומה וכו', גם זה לעומת זה עשה האלהים.

וידוע הוא כי לאה ורחל הם מצד החסדים, וזולפה ובלהה הם מצד הגבורות. וידוע הוא כי בקליפה אדם בליעל סמא"ל, לו ג"כ ד' נשים, שהם: רה"ב ליל"ת ואגר"ת ומחל"ת. שתיים גבירות, ושתיים שפחות. רה"ב כנגד לאה, ולילית כנגד רחל, שהיא עיקר הבית. אגר"ת ומחל"ת, כנגד השפחות, שהם בלה"ה וזולפה. וידוע ג"כ כי בסטרא דקדושה יש פ"ר פ"ר דינים, שהם מצד לאה ורחל בינה ומלכות, שהם סוד מנצפ"ך ב"פ, כנודע. והם מבחינת השתיים גבירות שהם ארבעה, וכנגדם בקליפה שתיים גבירות שהם ארבעה. והגבירות הם רה"ב ולילית, שהם סוד עי"ר וחמו"ר.

ולזה תמצא עי"ר בגי' פ"ר, וחמו"ר בצירוף כזה, ר"ל פשוט ובמלוי: ח"ת מ"ם ו"ו ר"ש, ובמלוי המלוי, כזה: ח"ת ת"ו מ"ם ו"ו ו"ו ר"ש ר"ש. * ר"ל בפשוט שהוא ד' אותיות חמו"ר, ובמלוי ח' אותיות, ומלוי המלוי י"ו אותיות, ס"ה כ"ח אותיות, וכל א' כלולה מעשר, הרי פ"ר.

וכשיבא משיח צדקנו ב"ב, אז יכבוש תחתיו

*ברפוס ירושלים הוצאה ראשונה. נ"ב א"ה נ"ל ש"ן.

פ"ה דף רצ"ז ד"ה וצריך שתדע. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ע"ז.
צ) זהר ויצא אות רל"ב. ובדפו"י דף קנ"ח.

פ) שער הפסוקים פרשת ואחחנן בפסוק ויוציא אתכם מכור הברזל. ליקוטי תורה באותו מקום. ע"ח ח"ב שער קליפת נוגה פ"ט דף שצ"ב ד"ה וכמו שיש לז"א. מבו"ש ש"ו ח"ב

פ' יששכר חמור גרם

דע, כי ביששכר נרמז שכר השני עולמות, אחד בעולם נסתר עולם הבא, וא' בזה העולם נגלה. כי יש בו שנים י"ש, א' נגלה וא' נסתר. כי לכל ישראל יש חלק לעה"ב מיש נגלה, אמנם לצדיקים שנים י"ש, מב' עולמות, וב"פ י"ש עולים בגי' כת"ר, מקום הנקרא אוצר, וזהו אוצרותיהם אמלא. וזה כשנגמר הלבוש של רמ"ח מ"ע ז' על רמ"ח איבריו. ורמוז הכל בפסוק יששכר, ב"פ י"ש, כשרמ"ח גמ"ר, שהוא סוד חמ"ר גר"ם, ואז יהיה רובץ בין המשפתי"ם, בין ב' ממין מ"ם פתוחה, שכר זה העולם הנגלה, ומ"ם סתומה, שכר העה"ב.

וז"ש וירא מנוחה כי טוב, בזה העולם. ואת הארץ כי נעמה, בעה"ב, הנקראת נעמי, כי משם הנועם. וכל זה בשביל שסבל יסורין בזה העולם, ולא בעט בהם, וז"ש ויט שכמו לסכול ויהי למס עובר. והיה יונק שפע שני ימים, ים עליון וים תחתון, שהם ב' עולמות הנגלה והנסתר. וזהו רובץ בין המשפתיים, שני ימים, ומשם השיג וירע בינה

קבו

ספר

ויחי

הליקוטים

לעיתים. וז"ס (שופטים ה' ט"ז) מה שאמר הכתוב למה ישבת בין המשפטים, ואח"כ באת לשמוע שריקות עדרים, שהם המסרקות של ברזל שסרקו בשרו בעונות, ^(ק) וזו תורה וזו שכרה, ואין להרהר אחרי מדותיו, וזהו גדולים חקרי לב, כי כך עלה במחשבה.

ועליו ועל חבריו נאמר (משלי ח' כ"א) ואוצרותיהם אמלא, ממקום הי"ש י"ש שני פעמים, כי הם שני העמ"ר, מן העולם כתר כי ראשה כתלג חוור וכעמר נקי, וקוצותיו תלתלים, והיה דורש משם תלי תלין כי שם כתרי אותיות, כי ראה מנוחה כי טוב, ולכן נטה שכמו לסבול היסורין, ויהי למ"ס עובד לסמא"ל, ולקח ממנו חלקו בחומר, והעלה כל ניצוצות הקדושה למקומן במחשבה. וז"ס כך עלה במחשבה, והבן.

וז"ס יששכר חמור גרם, לו כל זה, כי היה בן גרים. זהו ג"כ חומ"ר מג"ר. ומשם בא שהיה רועה מ' שנה, וכשראה אור התורה כי היא המנוחה הטובה היא, וצד החומר מצד הארץ נזדכך, ונעמה מצד נועם העליון, ולמד התורה וסודותיה, אז נתעכל כל צד החומר. ובהיות שגברו יד הקליפות, והחזיקו בניצוצות הקדושה, לכן הוכרח להטות שכמו לסבול הייסורין, הוא וחביריו, כדי להעלותם לקדושה במסירת נשמתם, להיותם מ"ן להעלותם למעלה למחשבה. והבן סוד "שכ"מו", שאר"ז ^(י) שהיה קורא ק"ש ויצאה נשמתו באחד בייחוד ק"ש, ואז היטה שכמו, סוד ב'רוך ש"ם כ'בור מ'לכותו הנאמר בלחש, כדי שלא יאחזו הקליפות שם, בסוד בת מלך שהריחה ציקי קדרה ^(ש) ומביאים לה עבדיה בחשאי. ואז היה בהכרח שיטה זה השכ"ם הנז', ושיהיה החומר למ"ס עובד, וצד הטוב עלה באחד ברור בלי פסולת, והבן.

יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחר

דע, כי מלוי נחש, כזה: ו"ן י"ת י"ן, עולה בגימטריא שפיפון. ועיין באיוב כ"ב (איוב י"ב כ"ב) מגלה עמוקות מני חושך, ותבין. רז"ל ^(ח) דרשו זה על שמשון. ודע, כי כל מה שעשה שמשון בימיו, והנשים שנשא, נרמזו בזה הכתוב. והוא אומר יהי דן נחש, כלומר עתיד להיות דן עושה כמו הנחש, שהלך אחר עיניו, כמ"ש רז"ל שראה הנחש לאדם וחווה מתעסקים בדרך ארץ ונתאוה לחווה, זהו יהי דן נחש. ועל מה יהיה זה, עלי דרך, זו האשה, כדכתיב (משלי ל' כ') כן דרך אשה וכו'. עוד שפיפון עלי אורח, זו אשה שניה, שהיא דלילה, שבראשונה אמר (שופטים י"ד ג') לאביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, אמנם השניה היתה כמו שפיפון שנשכה אותו כנחש, זו דלילה שדלדלה כחו וכו', וזהו הנושך עקבי סוס. ואומר סוס, לרמוז שהיתה אלמנה, כמ"ש בזהר על סוס (הושע י"ד ד') לא נרכב בגי' אלמנ"ה, וכן הוא אומר ויהי אחרי כן ויאהב אשה וכו', שהיתה אשה ולא בתולה. ובעונות, אחריתו היה ויפול רוכבו, כלומר, שהפילוהו בחבלי מלכותם, וגם הוא הפיל עליהם הבית, וזהו ויפול רוכבו אחר.

או ירמוז יהי "דן" נחש, ר"ת ד"ן, ב"פ דן, אחד בר"ת ואחד בפסוק, לומר שידון את ישראל אפילו לאחר מותו, כמ"ש רז"ל ^(ב) והוא שפט את ישראל עשרים שנה, מלמד שהיו פלשתים מפחדים ממנו אחר מותו כמו בזמן שהיה חי. זהו יהי דן נחש עלי דרך, בחייו, שפיפון עלי אורח, לאחר מותו. הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחר, כלומר אחר מותו. ובוזו יוכן מש"ה ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אך

(ש) פסחים נ"ו.

(ח) סוטה ט'.

(ב) בראשית רבה פרשה צ"ח.

(ק) ברכות ס"א.

(ר) שם. ועיין שער הגלגולים הקדמה כ"ח. והקדמה ל"א

ול"ג.

מזה, יובן כאן שלא נטל עצה מאביו על האשה, כלומר, שלא שמע ממנו. וי"א, ע"י שנכנסו בלא רחיצת ידיים, כאן נרמז בענין ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו ממנו מים. ויש כמה דברים מקבילים, והמשכיל יבין מעצמו. זהו הנלע"ד מה"מ.

בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וכו'

דע כי היסוד אין לו חסד, ^(א) והוא גדל ופרה ורבה ע"י הב' חסדים המגולים שבנ"ה, שמכה אורם בו, וזהו ב"ן, השני חסדים הם שני הויו"ת שעולים ב"ן, ועי"ז פורת יוסף. ועוד יש לו ב"ן אחר, שהם שני שלישי חסד דת"ת המגולים, שמכים גם הם ביסוד, ^(ב) וכל שלישי הויו"ה, הרי ב"ן. וזהו שחזר לומר ב"ן פורת, וזהו עלי עין, כי בחסדים ג' בחינות, וסי' נס"ע. וזהו בכללות בראש הויו"ה הם ה' חסדים, והם כל אחת כלולה מעשר, הרי ו'. ואח"כ מתפשטים בז"א אחד בחסד וא' בגבורה, הרי ב' הויו"ת, ושלישי א' שבת"ת, שכל אלו הם מכוסים ביסוד אימא כנודע, ושלישי הויו"ה ח', הרי ס' מכוסים. ושני שלישי הויו"ה בת"ת מגולים, כי שם סיום היסוד דאימא בשליש א', ושני השלישים מגולים, וב' חסדים דנ"ה שהם ג"כ מגולים, הרי ב"ן וי"ח, הרי ע'.

ח"ש עלי עין, כי החסדים המגולים הללו שעולים ע', הם המגדילים את יוסף, הרי המ"ד שלו. ובנות, הם השני גבורות ושני שלישים, המתמתקות בחסדים המגולים הללו, כנגדם עולות, שהם מ"ן לקבל המ"ד. וז"ש בנות, כי גם הויו"ה כמנין ההויו"ת, כדאמרן בחסדים המגולים. וצערד, הם שעולות לקבל המ"ד. וזהו עלי שור, כי הגבורה עליונה שביסוד שלה הוא שם אבגית"צ.

הפעם הזה האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים וילפות שמשון וכו', ויאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים וכו'. שיש לשאול, איך מי שנאמר בו דן ידין עמו כאחד וכו', ואמרז"ל ^(א) שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים, יאמר תמות נפשי עם פלשתים. אמנם כוונתו היתה כך, שאמר רבון העולמים: יר"מ שתקח ממני נקמה על שעברתי צויך, לא תתחתן בם, וזהו ואנקמה, לא אמר ואקים, או ואקח נקמה, אלא ואנקמה, כלומר שינקמו ממני על שאמר אותה קח לי, כי היא ישרה בעיני. אבל לא תנקם ממני על שתי עיני, כי אם על אחת משתי עיני, וישאר לי שכר השנית לעה"ב, כלומר שיהיה כדאי ניקור עין א' שלו לכפר על עונותי, וניקור השנית יהיה שכרה לעה"ב. ואומר, תמות אותה נפש הבהמית שהיתה דבקה עם פלשתים.

עוד ירמוז באומר עם פלשתים, כלומר יהי רצון שאפילו שאחר שתמות נפשי יהיה לי אימה על פלשתים, ותזכור לי ברכת זקני יעקב, שאמר ויפול רוכבו אחר, כלומר אחר מיתתו יהיה מפיל האויבים והשונאים, וזהו אחר. וז"ש ה' האלהים זכרני נא, כלומר, זכור לי זכות יעקב שברכני וחזקני נא. וע"ד הסוד שמשון היה גלגול נדב בן אהרן הכהן, ולפי שבאותו גלגול לא היה רוצה לישא אשה מבנות ישראל, נענש לקחת מבנות פלשתים, וארז"ל ^(ב) שהציץ בשכינה, לזה נקרו עיניו ולפי שנכנס שתוי יין לזה היה נזיר עולם, ולזה נקרא בוך, וארז"ל ^(ג) זה שמשון, ובדן אותיות נדב.

ובמדרש ^(ד) נחלקו על מה נענשו בניו של אהרון, יש אומר על שהיו מחוסרי בגדים, יובן זה כאן מה שעשה בפלשתים לקחת שלשים חליפות בגדים, ונתן למגיד החידה. וי"א על שלא נטלו עצה זה

(א) לקוטי תורה פסוק זה. ע"ח ח"ב שער האוואה פ"ג. שער המצות פרשת לך. שער הפסוקים ישעיה סימן ל"ח. שער ההקדמות דף קצ"ג.
(ב) עי"ש בע"ח.

(ג) פסחים ד': סוטה י'.
(ד) ילקוט שמות רמ"ז ס"ב.
(ה) ראש השנה כ"ה.
(ו) ילקוט ויקרא רמז תקכ"ד.

לרחל, והשליש דיסוד שעלה להצטרף אל הח"ת, הוי בחינת יסוד ללאה.

והנה בן פורת, אמר על היסוד התחתון דרחל, ובן פורת עלי עין, אמר על בחינת יסוד העליונות דלאה, שהוא על כל הע' שהם החסדים המגולים, שהם ב' חסדים דנ"ה, ושני שלישים דח"ת המגולים, כנו"ל. ויסוד זה, אף כי הוא השליש התחתון שבת"ת, מ"מ הוא עולה על כל הע', בסוד הקמת הברית כנודע. וזהו עלי עין דקאמר. ובנות שהם לאה ורחל, הב' בנות, כל א' מהם צעדה ומתפשטת כל שיעור קומה שלו. כי לפעמים מתפשטת ונוטלת הכל, ולפעמים רחל. והנה כששניהם נכללות ונעשות אחד, אז הזוג הוי עם היסוד התחתון, וז"ש בנות צעדה, ומתפשטת עד למטה. עלי שור, כדי להזדווג עם שור דהיינו יסוד תחתון דהוי יוסף, דכתיב בכור שורו וכו'.

א"נ, לפי שביסוד היו ב' הגדלות, כי מעיקרא כשהיה הז"א בסוד ו"ק, היה היסוד שיעור דובע מדה לבד, רובע הת"ת, ואח"כ כשהגדיל בסוד ט', נעשה היסוד שני שלישי מדה, ועל הגדלה זו אמר בן פורת יוסף. ואח"כ כשבאו אלו ^(ז) המוחין, נעשה מדה שלימה כשיעור הת"ת, ועל הגדלה זו נאמר שנשתרבו יוסף ^(ח) לכסות אמו מפני עשו. כי הנה מקומו של עשו למעלה הוי בצד יעקב, וכמש"ה והנה עשו אחיו בא מצידו, אל תקרי מצידו אלא מצידו. כי ידוע שיעקב יוצא לפני ז"א מהארת יסוד אבא, היוצא לחוץ, ושם מצד יעקב באלכסון, יוצא עשו. גם מהארה זו, ולכן היה יצחק מקרב אותו, כמ"ש ויאבה יצחק את עשו, משום שהיה רואה בו צד קדושה, ולכך יצאו ממנו כמה חסידים כנודע. ^(ט) והנה ראש רחל יוצא בשליש העליון דח"ת של ז"א, וצריך היסוד הקמת הברית, להשתרבו למעלה ולכסות על הת"ת של ז"א עצמו, שלא יהיה עשו יונק ממנו,

(ז) אליו. ליקוטי תורה.

(ח) בראשית רבה פרשה ע"ח.

(ט) להלן שופטים בפסוק מן שמים נלחמו.

שעולה כמנין שו"ר. והגבורות התחתונות הם המתמלקות, ולכן המתמלקות עולות כנגד החסדים, לקבל המ"ד, ועולות על הגבורה הראשונה, דהיינו שור, כדאמרן. א"נ, ב"ן קאמר על החסדים וגבורות דאימא, והם שני הויו"ת שעולות ב"ן.

וידוע כי חסדים דאימא הם גבורות דאבא, שבאו לכאן בסוד חכם בכינה, וא"כ בחסדים יש ד' הויו"ת דאבא, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ועולים רל"ב, ובגבורות יש הג' אהי"ה דאימא, דיהי"ן ההי"ן אלפי"ן, שעולים תנ"ה, הרי פורת"ת, כי תנ"ה ורל"ב עולים תרפ"ז, שהוא פורת"ת והכולל. וכל זה מתקבץ ביסוד, דהיינו יוסף. וב"ן פורת עלי עין, אמר על יסוד דאבא, החסדים והגבורות שבו הם ג"כ שני הויו"ת. הרי ב"ן. וידוע, כי הגבורות שביסוד אבא, היו חסדים שבאו לכאן בסוד החכמה, וא"כ הרי ג"כ תנ"ה ורל"ב, שעולים פורת"ת. וכל זה מתקבץ ביסוד, דהיינו יסוד דז"א, ועי"ז הוא פרה רובה. וזהו עלי עין, כי בחינת תבונה הוי בחי' ע' גדולה, ^(ט) לפי שאימא עילאה דהיינו בינה, היו מן הג' עליונות, ושם הכל הוי דכורא, וזהו י' שבשם, כי ה' דהיינו בינה, היא כלולה ביו"ד, הכל דכורא, ותבונה הוי מן הז' כלולות מעשר, הרי ע', ולכן ה' שבשם מתמלאת ביו"ד, דאף דכורא הוי בחינת נוקבא, כי היו"ד כלולה בה'.

א"נ, לפי שיש שני בחינות ביסוד, כי יש בחינות לזווג לאה למעלה, ויש בחינת לזווג רחל לתתא, וזה כי כשתגדיל מבחינת ו"ק לט', ^(ז) ונעשו מכל מדה השני שלישים. מדה א' נעשה ממת הת"ת, השני שלישים העליונים דעת, והשליש התחתון דח"ת עם שלישי עליון דיסוד, נעשה מדת הת"ת. ונשארו ב' שלישי יסוד ליסוד עצמו, והנה אלו השני שלישים התחתונים הם בחינת יסוד

(ט) צ"ל בחינת ע' גדולה דשמע, לפי שאימא עילאה שהיא בינה, היא מן ג"ר וכו'. ליקוטי תורה.
(י) עיין שער ההקדמות הנ"ל.

הפסוק על וחשב באיתן קשתו. הוא סוד הדעת הנקרא איתן, על שם הגבורות יסוד שהם שם בדעת. והרעת הוא סוד החיך, והברית הוא הלשון, והפה המונח בו הלשון הוא השכינה, כל זה בסוד ז"א.

ואם תאמר אין שם זווג נופל, א"כ איך יצאו או"א. רע, כי יסוד א"א רמוז בלשון, הנקרא ברית הלשון, וסוד זווג זה הוא הפה והלשון בסוד נשיקה לבר, ולזה רמוז שלמה ע"ה, במה שאמר (שיר א' ב') ישקני מנשיקות פיהו, ויש הבל ונשיקה. וכן ישקני עם האותיות, כמנין דעת, וזווג זה בסוד נשיקה. ומהו סוד נשיקה זו, הוא סוד עשר הויות מצד הלשון, ועשר אהיה מצד הפה, ושניהם בגי' ע"ת, כמנין נשיק"ה עם האותיות. ועוד רע, כי סוד זווג זה לשון"ן כמנין שכינ"ה, פה כמנין מיל"ה, הרי יסוד ומלכות. וזווגם בסוד הנשיקה, שהם עשר הויות ועשר אהי"ה. וז"ס שנאמר וחשב באיתן קשתו, איתן"ן (ג"ל באיתן ועדיין חסד א') עם האותיות והמלה והכולל, בגי' פ"ה לשון"ן. נמצא, שרומז סוד זווג זה יסוד ומלכות, שהם פה ולשון, בסוד הנשיקה. ויוצא מהפה, עשר הויות לפרצוף אבא, ועשר אהי"ה לפרצוף אימא, שעולים כמנין הנשיקה. וזהו ויפוזו זרועי ידיו, שיצא האור והודע מהזרועות, כי זרועי חסד כתיב, לומד שהוא זרע ממש, שיצא מידו מפרקי הידים, שמהם נתהוו או"א. וז"ס ויפזו, שעולה חשבון הוי"ה אלהי"ם, עם גי' מלות הוי"ה מצד אבא, אלהים מצד אימא, והגיד לנו הכתוב, שזה היסוד הוא אור של א"ס, שהוא נקרא אביר יעקב, יסוד א"א, וזהו אביר"ר, כמנין אי"ן סו"ף עם האותיות, והסוד שבח אבירות של י' עקו"ב בק"ע בקע"י, י' זעירא, שהוא יסוד א"א (ג' הנק' אביר, בקע ויצא הבל ונשיקה, שיצא מפה ולשון, שחזר ושב האור על יסוד הנקרא קשת.

ולכסות על רחל שלא יהיה לו בה אחיזה ח"ו, כי בנוקבא יש חשש אחיזה ח"ו, אבל בז"א עצמו לא, ⁽¹⁾ שלא יהנה מאורו.

והנה אין אור שיכסה ויפסיק ביניהם, אלא אור היסוד. כי הנה בית (עוברי' א') יוסף להבה ובית עשו לקש, ועל הגרלה זו השנית אשר ביסוד, חזר ואמר בן פורת, שנשתרבב עלי עין של עשו. ועוד עלי עין, שאז עולה היסוד על כל הע' המגולים כנו"ל. ועוד עלי עי"ן, לכסות על רחל, כי עי"ן עולה ק"ל, בגי' ה' הויות, וידוע כי בנין רחל הם הה' גבורות, שהם ה' הויות שהם בגי' ק"ל, כמנין עי"ן. והכוונה, שפרה רובה ונשתרבב, והגדיל לכסות על אמו רחל, ועדיין צריך לידע האיך היא אמו. ⁽²⁾

פ' בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וכו'

אמר ב"פ פורת, א' על יוסף וא' על ר' עקיבא. ורומז על מיתחו, ב'פ' וימרדוהו ורובו, שסדקו את בשרו במסרקות של ברזל. וזה על כי וישטמוהו בעלי חצים, שנעשו הקליפות בעלים לעשר טיפות שיצאו מעשר אצבעותיו, והם זרועי ידיו. מידי אביר יעקב, נרמו על ר' עקיבא. משם רועה אבן ישראל, שהשיג למעלה מבחינת מרע"ה, והבן. ע"כ.

ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו

וכו'

כבר ידעת, כי יסוד א"א, חזר אורו למעלה עד הדעת, בתוך חלל הגוף, ואז הרעת הפיו האור ויצא מהזרועות. וסוד ברית זה, הוא סוד הלשון. לשון"ן הוא שכינ"ה של א"א, כמנין לשון"ן, ברית הלשון מכריע בנתיים, כרמוז בס' יצירה. ⁽³⁾ וז"ס

(1) צ"ל אבל בז"א לא יש, דק שלא יהנה וכו' כ"כ בליקוטי תורה, הו"ח.

(2) עיין זהר ויחי מאמר בן פורת יוסף.

(3) פ"ג משנה א'.

(פ) עיין ע"ח שער הולדת או"א חו"ן פרק ד'. ע"ח עם פמ"ס ענף ד'.

(צ) עיין ע"ח שער הכללים פרק י'.

באיתן, שהוא הדעת. והוא וחשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו. וסוד זיווג זה, כבר ביארתי לך שהוא מי' הוי"ת ועשר אהי"ה, והוא פה ולשון, ויצא או"א בסוד הוי"ה אלהי"ם.

נשאר לך שתדע סוד הבל ונשיקה, שנעשה פרצוף אדם, כי זה הווגו שהיה בסוד הבל ונשיקה, יצא ונתקן פרצוף אדם, שכך עולה הב"ל נשיק"ה, כמנין זה פרצוף אד"ם. עוד רמוז במלת ויפוזו ידיו, שהם או"א, הנקראים (תהלים י"ט י"א) הנחמדים מזהב ומפז רב. וגם נרמז בפ' (שיר ו' ה') שררך אגן הסהר, שהם סוד הטיבור, ששם בקע ונעשה עשרה הוי"ת של ע"ב, כמנין שררך. וג"כ נרמז בפ' ויפוזו זרועי ידיו, לגלגלת של נוקבא דו"א, שנעשית מבקיעה שלו, שבקע האור לאחוריו. וז"ס (שמואל ל"ח כ"ו) בקע לגלגולת מחצית השקל. כן מ"כ לא' מתלמידי הרב ז"ל.

משם רועה אבן ישראל. פירוש מיוסף. וקשתו, שהוא סוד היסוד, משם רועה וניזונת הנוקבא, הנקראת ארץ ישראל.

מאל אביך ויעזרך וכו' ברכות שדים ורחם

שנאמר ליוסף פשוטו, שממנו ומהארתו הספיק לכל העולמות, שנאמר (בראשית מ"ו י"ב) ויכלכל יוסף, (דניאל ד' ט') ומזון לכלא ביה. כמו שדים הללו שהתינוק יונק מהם, וכן זוגא דמלכא ומטרוניתא אינם אלא ע"י, ועל שם שני צירים ושני דלתות שברחם. לכן נקראו דדי האשה שדים, דהא כהא תליא, צי"ר בגי' ש', ודל"ת היינו ד', הרי ש"ד א', וב' צירים ושני דלתות, היינו ב' שדים. והיינו דתנינן⁽¹⁾ אי אפשר לסימן העליון לבא עד שלא בא התחתון. וכאשר נחשוב שני

(ק) מכו"ש ש"ו ח"א פרק ח'.

(ד) גרה מ"ח.

(ש) בכורות מ"ה.

(ת) לא מצאתי מקומו. ש"ש, הוי"ח.

(א) צ"ל שבצד המזרח. הוי"ח.

(ב) זוהר חדש אות תר"פ. א"ה המאמר הנוכחי שייך לקטע

צירים דקא חשיב רבי אליעזר, ושני דלתות דר' יהושע, ש' ושני כפות המנעול, דהיינו מפתח דקא חשיב רבי עקיבא, עם רמ"ח איברים, היינו ורח"ם. כאן סוד בדכת המזון של ר"ח, כידוע במקומו.^(ח)

עוד, שדי"ם ורח"ם בגימ' תר"ח, ובמ"ק ל"ב, הרי הכל גי' שמש. וכן בגי' תמ"ר. וב"פ תר"ח, בגי' אוי"ר. (נ"ל ר"ל אל"ף רי"ז) וכן (בראשית כ"ד ס"ד) ותר"א א"ת יצח"ק האמור ברבקה, בגי' אוי"ר, שראתה עמו אויר ג"ע, לפי שהוא יצא משם באותה שעה. והוא המקיף של אימא ותבונה, דאינון שדים ורח"ם, סוד ג"ע עליון של ז"א. וידוע, כי אימא נכללת עם תבונה, וכן לפעמים תבונה עולה ונכללת בכינה, והוא טעם הכפל.

בנימין זאב יטרף וכו'

המזבח שהיה במקדש, היה כולו בחלק בנימין, חוץ ממקום יסוד שבצד המזבח, א' שהיתה הרצועה היא מיהודה, ועל זה היה מצטער בנימין הצדיק. והנה במזבח היה בו יסוד מצד מערב וצפון ודרום, ומצד מזרח לא היה בו יסוד, והטעם, משום שהמזבח הוא בחינת המלכות ואין בו יסוד, אבל בנימין הוא בחינת יסוד, ולכן באותם הצדדין שהיו מבנימין היה בהם יסוד.

מדרש רות. בוהר⁽²⁾ ר' יהודה אנפוי ירוקין, שהיה מחשב בעשרה הרוגי מלכות אלו, שהראה שאין התשובה, ב' ותירץ לו פנחס הוא אליהו, פירוש, כשעלה לשמים, הניח גופו בסערה, שהוא במקום סט"א, ונשמתו עלתה למעלה, כן אלו החסידים להשלים מקום הקדש שהם עשד טיפות קדושות. וכן בתחילת⁽²⁾ אצילות, שירד הפסולות

הבא אחרי, או שהוא כנראה המשך המאמר ד"ה פ' בן פורת יוסף.

(ב) חסד כאן ונראה דצ"ל שאין התשובה ומיתה מכפרת. עיין שם בו"ח.

(ג) עיין ע"ח שער הכללים פ"א רף ב' ר"ה ח"ס מ"ן. ושער קיצור אבי"ע פרק ה'. זוהר חדש סוף איכה.

למטה, והרוח תשוב אל האלהים, והקדושה נתבררה.

איש אשר כברכתו ברך אותם

דהיינו מלכות, ברכת ו'.^(ד) כי כמו שהמלכות פנימיותה הוא בקדש אבל בחיצוניותה נדבקים כביכול ס"א, כן העשרה הרוגי מלוכה שרמו אותם כאן, שהיו העשרה שבטיים, נשמתם עלתה למלכות כדי לאשלמה רוחא קדישא, וגופא לחלק ס"א, ונמצא שהם ממש כברכתו. ואמר איש, לרמוז כי כאשר יתגלגלו באיש אחד, אז יהיו כברכתו, כי מתחלה בירך להם בעצמם. ובשם הרב, עוד שם מכל המקומות נראה להדיא, שהם היו ה"ב שבטיים, והוא מקובל בידינו, ובתיקונן^(ה) אמר כולהו אינון בני יעקב.

אך הענין, כי הכל אמת, פירוש, הי' הרוגי מלוכה הם היו עשר טיפין דיוסף, שנכנסו בהם מיום שנולדו בסוד גלגול, ואלו הם עיקרים, ולא נתלבשו עד אותה שעה, ואלו העשר טיפין מיוחדים לעשר גופין אלו. ולהיות, כי סמא"ל היה מקטרג ת"ת שנים^(ו) על מכירת יוסף, וכשנתלבשו אלו העשר טיפין, מצא עילה לבקש דין על השבטיים, והם גרמו לזרוק טיפין אלו שמכרוהו, ובא עת פקודתם, א' על המכירה, ואחד על עון הטיפין, אז יצאו נשמות הי' שבטיים ונתלבשו בהם בעבור. ואעפ"י שי' טיפות אלו אנוסים היו, כי לא ירדו מעצמם, דע, כי הקב"ה נאמר בו לא יזיק^(ז) רע, כי הוא משל לבגדי משי שנפל בו טיפת שמן, שצריך כיבוס גדול עד שילבש אותו המלך, כן צדיקים אלו, אעפ"י שצדיקים גמורים היו, אחר ששלטה בהם טומאה צריכים כיבוס ורחיצה.

ואם תדקדק, אמרו במדרש איכה^(ח) בהאי שעתא נח"ת סמא"ל וכו', נראה, כי בשעת

התלבשות נשמות, אז נחת ואעיל מחשבה דא בלב לופינוס קיסר י"ש. גם ראה כי לא נחכמו עד היותם גדולים, כמו ר' עקיבא בן מ', ור"א בן כ"ח, כנו' בפרקיו. ור' ישמעאל, שי"ג שנים היה שוכח מה שהיה לומד. ואפשר, כי בעת בואם אותם הנשמות, האירו עיני שכלם. גם תבין, איך ר"ע בא מזרע גויים, ואפשר שהיא טיפה ראשונה שיצאה מיוסף, ונגעה בזונה ההיא, ור"א ברכוהו חבריו, כי הוא היה ראובן, וכן עשו אחיו. ועיין כל זה לעיל בפ' מקץ.

ויכל יעקב לצוות את בניו וכו'

כבר ידעת, כי יעקב אע"ה היה גלגול אדה"ר, ובעת הציווי שצוה השי"ת לאדה"ר, אמר לו (בראשית ט"ו) מכל עץ הגן אכל תאכל, ונכלל במכל עץ הגן עץ החיים, ולא אמר ומעץ החיים לא תאכל ממנו, והניח אדה"ר עץ החיים, ונדבק בעץ הרעת טוב ורע, שהוא מצד אלהים אחרים, סמא"ל ובת זוגו, ופגמו והביא המות לעולם. והדומם והצומח ובעלי חיים וחי מדבר, ואפילו המלאכים כולם נפגמו בטוב ורע, כי מתים וחיים, כנרמז במקום אחר,^(ט) כי בכלם יש טוב ורע. ויש מלאכים שמיתתם בנהר דינור, וראשם נפלו ומתו בארץ, והם הנפילים היו בארץ, שהם עז"א ועזא"ל. וכוונת הקב"ה היתה, שיהיה ישראל בלבד כלול באדם, ולא האומות ושבעים שרים שהם הרע, וישב בג"ע לעבדה ולשמרה, כמו שיהיה לעתיד. (קהלת ז' כ"ו) והמה בקשו חשבונות רבים, שיצאו ממנו שבעים אומות, ולכן (תהלים פ"ב ז') כאדם תמותו, כולם. ולא היה מצד הטוב של אדם, כי אם חנוך ואלהיו במין האנושי, ולכן לא מתו. וז"ס (בראשית כ"ד) ויתהלך חנוך את האלהים.

ובחטאו הלבישם כתנות עור, במקום שהיו

(ז) צ"ל לא יגורך רע.

(ח) הנ"ל.

(ט) מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ח.

(ד) עיין ע"ח הנ"ל.

(ה) תיקון ס"ט דף ק"ח:

(ו) זוהר חדש סוף איכה.

הו' של השם, וכולם כ"א עריות. והסוד (חבוק ג' ט') ערי"ה תעור קשתך. וה' אחרונה של שם ניתנה לאברהם, ובה נתקיים העולם. וחמש עשרה עריות הם למעלה בשם י"ה, ומאלו הששה שיוצאים לאחרים מהם ג' כיתות, שהם תחת גלגל הלבנה, והם רוחי"ן לילין שדין מיני מזיקים. ובהדבוק בהם השר שלהם, הוא סמא"ל ובת זוגו, והם (בראשית א' כ"א) התנינים הגדולים, תנינים כתיב, שהם סמא"ל ולילית.

וזה היה סיבה שתכף נדבקו עמו, ויפתוהו בפיהם, ואדם נדבק בלילית, ומשם הוליד רוחין ומזיקין, והם הם האומות, שנפשות האומות הן הן המזיקין, וכן הרשעים. ומשם, ומזהמת סמא"ל שהטיל בחוה, בא מקין כל צד הערב רב, מנפשות האומות. וכמנין סמ"ל מסמא"ל, שמש ק"ל שנה ברוחין ולילין. ואלו השנים נחש ורוכבו, ס"מ א' נק' קס"ם, וא' נח"ש. ובתיקון יעקב לאדם לא יכלו לשלוט בו, וז"ש בלעם (במדבר כ"ז כ"ג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. והקסם הוא גדול מנחש, ולכן היה בלק גדול בקסם יותר מבלעם, שהוא בנחש מצד לבן אביו, הנקרא לבן מצד בהרת לבנה, והצרעת בנחש, בחברבורותיו מצורע, ולבן מאלו השני טיפות של קדושה שבאו בזוהמא היו רחל ולאה, ונמצאו בלבן מצד הנחש, ולכן בא יעקב מעין שופרי דאדם, ותיקן, ולקחה והביאם לקדושה, וזמש"ה (הושע י"ב י"ג) ויברח יעקב בשדה ארם ויעבוד באשה ובאשה שמר.

נמצא, שתיקן יעקב אלו העריות, ומה שהיה קודם טוב ורע, נשאר הכל טוב. ונרמז זה במ"ש יעקב כשעמד לפני פרעה ושאלו על ימי חייו, השיב מאה ושלושים שנה היו ימי מגורי, פ', ימי המגור הם ק"ל שנה ששימש אדם, להוציא אותם רוחין כנו"ל, ונקראו רעים, ובהיות שתיקנם, המעט שנשארו הם טובים, והם שבע עשרה מנין ויחי יעקב בארץ מצרים. כי כל אחד מ^ב עולה

מקודם אור. ונק' בשר ודם, כי שם אדם רומז לרותניות, והם גרנח"י, והיחידה היא על כולם, ורמוזה באך בצלם יתהלך איש (תהלים ל"ט ז'). ונקראת שמן, בסוד (קוהלת ט' ח') ושמן על ראשך אל יחסר. ויש נגדם כתנות עור, שהראשונים נקראו אור, ואלו הם עור שהם חומריים, ונקראו בשר אדם, והם בשר עצמות גידים עור, ועליהם שער. ואלו השני סוגים נרמזו בארבע בגדי זהב, ור' בגדי לבן של כ"ג ביוה"כ. וג"כ חטא אדה"ר, בהוציאו השבעים אומות.

וז"ס מ"ש רו"ל ^א אדה"ר מושך בערלתו היה, בסוד (ירמיה ט' כ"ה) כל גוים ערלים, וז"ס ^ב הנודר מערלים אסור במולי או"ה ומותר בערלי ישראל. ובהיות שחטא ועירב טוב ורע, נאבדו אותם המרגליות תוך העפר והקליפות, עד עשרים דור שמצא אברהם. וז"ס מש"ה (נשא ז' פ"ו) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, שני פעמים עשרה, שהם עשרה דורות מאדם ועד נח, ועשרה מנח עד אברהם, והם עשרים. אז נמצא אברהם שקל הקדש, ונימול והוליד לכ"ף שנה, וזהו הכף בשקל הקדש.

וגם נרמז זה בשם יאהדונה"י, שיש בו שני יודי"ן, בסוד אני ראשון ואני אחרון. והם, עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. ואברהם תיקן עון אדה"ר של ע"ו, ולכן נשרף, כי מיתתו שריפה, וכאן נרמז שכל הנשרפים הם מגולגלים, שעבדו ע"ז או חשבו בע"ז, וז"ס מות יומת שני פעמים בחטאו, ונידון בשריפה. ויצחק תיקן שפיכות דמים, חטא אדם, וחטא הבל שהציץ, ולכן נעקד בן ל"ז שנה כמנין הב"ל, ותיקן אב ובן. והסוד (משלי ל' ד') מה שמו ומה שם בנו, אדם הבל. ובעון הבל, (בראשית כ"ז א') ותכהן עיניו מראות. ויעקב תיקן גילוי עריות, ועון ג"ע פוגם בשם י"ה, וז"ס ^ג חמש עשרה עריות שפוטרות צרותיהן, וששה אחרים שיוצאים לאחרים, נגד

(י) סנהדרין ל"ח:

(כ) נדרים ל"א:

(ל) יבמות דף ב'.

(מ) צ"ל כי כולם כאחד עולה טוב. הו"ח. ליקוטי תורה ריש פרשת ויחי.

שרובם אשר באו עם יוסף לקבור את אביו, היו חכמי פרעה ויועציו וחרטומיו, וכל עוד שהיה יעקב במצרים חשבו שלא יצא משם זרעו, וכשראו שיעקב אביהם הוציאוהו משם אז רעה אחותם, שאמרו גם בניו עתידים לצאת ממצרים בזכותו. ועתה בעברם הירדן, ראו את כל זאת, וראו מה שעתידים לעשות במצרים והמכות, וגם שיקרע הירדן בפניהם, והכל יהיה בזכות יעקב, לכן בעברם הירדן אמרו עתה שאביהם בארץ ישראל קבור, יתפלל על הצלת בניו, ולכן ויספרו שם מספר גדול, על אשר עתיד לארע להם לזה עשו שם מספר גדול. גם וירא יושב הארץ הכנעני, דאחזק הענין ביותר, על כן קרא שמה אבל מצרים, אעפ"י שראו שעתידים שיתגרשו מפניהם.

ובשם החכם השלם כמה"ר אברהם גלאנטי נר"ו, ירצה, לפי שהם באו עד גורן האטר, וארו"ל^(א) שאנשי המקום היו ראויים לדוש כאטר, וראו שהגמילות חסדים שעשו עם יעקב הצילתם, אז עשו מספר גדול מצרים על אבדה אשר אבדו את יעקב, שזכותו כילה את הרעב, והיו חסים תחת כנפיו, ולזה עשו הספר גדול בעוברם הירדן, שעד עתה היו מתנחמים, לפי שהיה הצדיק בחוצה לארץ, ועכשיו שעבר הירדן, עשו ההספר. ולזה יוסף ג"כ עשה אבילות מחדש, כשראה שהכנענים שהיו ראויים לדוש כאטר, ניצולו בזכות גמילות חסדים שעשו עם אביו, לזה ספר עוד על חיסרון אביו, וזהו שעשה אבל מחדש על אביו. ובוה יובן ג"כ שאמרו הכנענים אבל כבד זה למצרים, כלומר, אנו יש לנו שמחה גדולה על שניצולנו מלדוש כאטר, בזכות הגמילות חסדים, אבל האבל הוא למצרים, לפי שיצא הצדיק מביניהם ובא אלינו, וזהו אבל כבד זה למצרים.

(א) מדרש רבה ויחי פרשה ק'.

טו"ב, לרמוז שהלך הרע, ותיקנו, ונשאר הטוב. ונרמז ג"כ מפני מה היתה פ' זו סתומה, לפי שישבו בארץ גשן ויפרו וירבו מאד, שראה יעקב שלשים רבוא מישראל, נגד אלו השלשה, ויפרו וירבו מאד, ולזה נסתמה ויחי יעקב, שבחייו היו אלו השלשים רבוא, אמנם השלשים רבוא אחרים היו אחרי מותו, ונאמר שם וכני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, והם ששה, ונגדם ששים רבוא.

ומש"ה ויאחזו בה, לרמוז שבימות יהושע שלקח ארץ גושן לאחווה, בהיות שנאחזו היו מקודם בימי יעקב ויוסף. וסוד ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם, שהוא בחברון, לפי שהאבות הם מבחינת אדם כנו', ולכן כל אחד תקנו, וזאדם והם הכל אחד. והם נכפלו בגלגולם, יאח"כ נתייחדו להיותם חיבור אחד. ולכן נקראת חברון ומערת המכפלה, ולכן נשותיהם כחזה, ולזה נתחברו הכל ביחד, והיעב"ת לאחד מתלמידי הרב.

סימן נ'

ויעל יוסף לקבור את אביו וגו'
ויעל עמו גם רכב גם פרשים וכו'

ריבה כאן גם מרכבה עליונה, ומחנה שכינה, כמ"ש לו ואנכי אעלך גם עלה, אחד כשנשאהו בניו לקברו. ואחד כשעלו ישראל ממצרים, דכתיב יצאו כל צבאות ה'. וגורן האטר רמז לע' שרים, הנעשה כגורן. ועשו לו שם אבל שבעת ימים, וזה בעבר הירדן קודם שיבואו לא"י, וכראות הכנעני יושב הארץ את זה האבל, אמר בודאי זה האבל הוא ראוי לעשותו שר מצרים, כי בגללו נתברכה מצרים, ובזכותו הוסר הרעב, וז"ש אבל כבד זה למצרים. (א) והבן.

פ' וירא יושב הארץ הכנעני את האבל
בגורן האטר

שמעתי מהרב חיים ויטא"ל זלה"ה, שהענין הוא

(א) צ"ל כל אחד מהם תקן חטא אדה"ר.

(ב) זוהר ויחי דף רמ"ט.

עוד שמחו הכנענים, על עשותם גמילות חסדים זה, שע"י ניצולו מלדוש כאטד עד מ' שנה שישבו ישראל במדבר, לפי שראויים היו ישראל אחר י"א יום מיציאתם ממצרים לבא לארצם, ובעשותם גמילות חסדים זה, היתה לסיבה שנתעכבו ישראל מ' שנה במדבר. וגם לתקן את אשר קלקלו הכנענים, כי כששמעו שבאים ישראל לארצם, החריבו עריהם וברחו, והשי"ת הבטיח את אברהם לתת לבניו ארץ זאת חלב ודבש, עד שיתקנו את אשר קלקלו.

שהשיגו זאת הבחינה בשעת פטירתם, ועלו למחשבה. ורבי עקיבא נחל י"ש ש"ש עולמות מיששכ"ר, ומה שהיה בעקב עלה לראש במחשבה, ונקרא ישראל, עלה במחשבה בסוד ל"י ראש. משא"כ לכולנו, כי עד היובל הולכים ומתגלגלים, מי שהוא ראש נעשה עקב, ועקב נעשה ראש, מי שהוא עני נעשה עשיר, ועשיר נעשה עני, משפיל ומרים, עד ששם ינחו יגיעי כח. והבן.

פ' פקוד יפקוד אלהים אתכם וכו'

פירוש, כמנין פקוד, שהוא ק"ץ שנה. ויחסר מן ת' שנה של גרות האבות, ובא חסר בתורה, להודיענו סוד הגאולה והפסק הגלות, מאיזה שם בא, שהוא דיבועו של ע"ב^פ עולה פק"ד, והיינו כפל הפקידה על שם כפל האותיות השם, פשוט כפול משולש מדובע. וזה השם הוא מסוגל ג"כ לפקידת עקרות, שיש בו סוד הגאולה שיכלו הנשמות שבגוף.

וירא יוסף לאפרים בני שלשים וכו'

דע, כי מ"ם דשלשים היא סתומה, וגדולה היא כמו מ"ם של (ישעי' ט' ו') לסרבה המשרה, בסתימת הקץ. ורמז המשיח הבא מיוסף, וזכר יוסף ברוח נבואה. וג"כ רומזת נ' רבתי של נוצר חסד לאלפים לאוהביו, לחמשים שנה של יובל הגדול,^פ כי אז ישובו איש אל אחוזתו, ואז יהיו הכל שלמים והגמול מצד החסדים. וזהו שאמר נוצר חסד לאוהביו, כמו רבי עקיבא וחביריו,

פ) עיין להלן שמות פסוק ויאמר משה אל ה"א. ליקוטי תורה שמות פסוק פקדתי ובהגות ומ"מ אות ז'.

ע) עיין ליקוטי תורה דף ק"ע ד"ה נוצר חסד. ובפרשת שמות ד"ה ותקרא שמו משה.

סדר שמות

פרשת שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה

להיות, כי שבעים פנים לתורה, וא' מהם רמו, הנה ירדת בני ישראל למצרים הוא רומז אל הוולד, בעודו בבטן אמו בין המצרים ההמה, ועם זה נפרש מש"ה ואלה שמות ב"י, שהם כחות הנשמה. כי כמו שיש בגוף רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כן יש בנשמה עצמה, והם כחות הנשמה הבאים מצרימה. את יעקב, שבאים אל תוך הולד בעודו בעיבור בבטן אמו. עם יעקב, שהוא היצה"ט. א' ואמר הבאים, ולא אמר שכבר באו, לפי שהוא ית' (זכריה י"ב ב') יוצר רוח אדם בקרבו, כמבואר בס"ה, כי כל עוד שהאדם הולך וגדל, כן הנשמה הולכת ונכנסת בקרבו. וכן מובא שם (ש"א ב' ב') אין קדוש כה', כי אף שישראל קדושים, אינם קדושים מעצמם אלא הוא ית' מקדש אותם, וז"ש כי אין בלתיך, קדושתו מאחרים, אלא מעצמו ית', וקדושת ישראל אינו זולתיך, וזהו כי אין בלתיך. ואין צור כאלהינו, ארז"ל ד' ואין צייר כאלהינו, כי הצר צורה על הנייר אינו יודע לצייר איברים פנימיים, כמו דם ה' ובני מעים לב כבד ומרה, והוא ית' לא לבד זה

א) סנהדרין צ"א:

ב) פרשת תזריע מאמר אך בצלם יתהלך איש, ובדפו"י דף מ"ג.

עושה אלא צר צורה אחרת בתוך הבטן שהוא העובר במעי אמו, ובתוך העובר איברים פנימיים, ורוחו ג"כ, וז"ש יוצר רוח אדם בקרבו. באופן שכל עוד שהעובר הולך וגדל, כן הנשמה היא נכנסת בו. ולזה אמר הבאים מצרימה, כי כחות הנשמה באים מעט מעט, ואח"כ בעת הלידה שכבו נעשה איש, כלומר גוף שלם, אז איש וביתו, שהוא הגוף שהוא בית לנשמה, אז באו בהחלט כל הכחות בתוך הגוף.

ויקם מלך חדש, דהיינו היצה"ר, שהוא מלך זקן וכסיל, על מצרים, בהיותו בתוך הבטן. אשר לא ידע את יוסף, זה הקב"ה. ויאמר אל עמו, שהם כחות הטומאה, הנה עם בני ישראל, שהם כחות הנפש. רב ועצום ממנו, מה עושה, ויבן ערי מסכנות לפרעה, שהוא היצה"ר. פרע"ה יש בו אותיות הער"ף. וערי מסכנות, הוא הגוף כדי להתחזק בו היצה"ר. את פיתום, שהוא הפה, כי שמה כל התאוה להתחזק היצה"ר לאכול ולשתות, וזהו פיתום פי תהום, כי אומר הב הב לאכול ולשתות, והתהום בולע לעולם. ואת רעמס"ס, ר"ע מס"ס, שהוא המסס לעכל המאכל, והוא

ג) צ"ל אין קדושתו מאחרים.

ד) מגילה י"ד.

ה) צ"ל כרס וכי כ"כ בליקוטי תורה. הו"ח.

קלו

ספר

שמות

הליקוטים

מס"ס ר"ע. וכאשר יענו אותו כחות הטומאה והיצה"ר אל כחות הנשמה, כן ירבה וכן יפרוץ, כי כל עוד שהגוף מתגדל, כן נכנסת בו הנשמה יותר כדאמרן.

ויציאת מצרים היתה דוגמת הלידה, וגם עשר מכות יש בהם דוגמה לזה. המכה הראשונה, היתה רם, שאין פתיחת הקבר בלא רם תחלה, שאם לא היה יוצא הרם תחלה היה נחנק העובר, ונטבע ברם שהם כחות הטומאה. ואח"כ באה צפרד"ע, שהוא צפור ר"ע, שהם הע' קלין של היולדת, שכנגדם יש ע' תיבות במזמור (תהלים כ') יענך ה' ביום צרה, ולכן הוא ציפור, שהם קולות ופטפוטי עופות בעת הלידה. ומכת חושך, כי ידוע כי בג' חדשים הראשונים העובר במדור התחתון, ובג' האמצעים באמצעי, ובג' האחרונים בעליון, ובשעת הלידה מתגלגל ויורד למטה, ויושב בחושך בצער גדול. ומכת בכורות, הוא הכנעת כחות הטומאה שהיו לו בפנים, שאל"כ היו הורגים אותו. ואע"ג שהם היו מגדילים, כן דרכם יורד ומסטיין עולה ומקטרג. ואח"כ בעת הלידה יוצא הראשון אדמוני שהוא היצה"ר, כי אף שנהרגו כל שאר כחות הטומאה, עדיין נשאר יצה"ר, וכמו שהיה במכת בכורות שנהרגו כל הבכורות, ופרעה שהוא הגדול שבכולם כנגד היצה"ר נשאר חי, וכן היצה"ר נשאר בו, כי זו היא כל כוונתו י"ת שיהיה בו יצה"ר⁽¹⁾ ולפתח חטאת רובץ.

ולכן אמר ויצא הראשון אדמוני, כי הראשון הוא היצה"ר, שנכנס באדם מיד בצאתו מרחם אמו, כי יצה"ט אינו נכנס בו עד שיהיה האדם בן י"ג שנה ויום אחד, והוא אדמוני שפיך דמים, וכן היתה הלידה בחדש ניסן, שאז מאדים שולף משבעה כוכבי לכת, שהם שצ"ם חנכ"ל.

וידוע הוא כי הי"ב מזלות מתחלקים לר' יסודות, כל ג' מהם הם כנגד יסוד אחד, וטלה הוא

מיסוד האש,⁽¹⁾ ועקרב מיסוד המים, שאין העקרב הורג האדם אלא מרוב קרירות שבו. וכל א' מז' כוכבי לכת יש להם שני מזלות, אלא חמ"ה ולבנ"ה שאין להם אלא אחד אחד. ובמאדים שולטים שני מזלות, טלה ועקרב, ולכן היו שוחטים טלה ביי"ד, בהיות המזל בתוקפו. והנה אלו השני מזלות כנגדם יש ב' גיהנם: גיהנם של אש כנגד טלה, והוא כנגד העובר על ל"ת, שהוא מתחמם לעבור העבירה, ויש גיהנם של שלג, כנגד עקרב, שהוא כנגד המתקרר ועובר על מ"ע, שהוא מעצלות יושב בשבש ואל תעשה. ואמרו רז"ל^(ח) כי הרשעים אף בפתחה של גיהנם הם פושעים, שגוזלים השלג כשהם בגיהנם של שלג, כדי להתקרר בו כשיניחו אותם בגיהנם של אש, וכמש"ה (איוב כ"ד י"ט) ציה גם חום יגולו מימי שלג שאול חטאו.

ולהבין איך אפשר לגזול שם, אלא בהיות כי השב בתשובה ודונות נעשו לו כזכיות, והם בעודם בתוך גיהנם של שלג שבים בתשובה בהכרח, וחושבים תשובתם, שמא יועיל אותם להצילם מגיהנם של אש, וזהו הגזול שעושים ואינם יודעים כי אין התשובה מועילה להם, אלא בהיותם בעה"ז. ולכן יצה"ר נקרא אדמוני, ויקראו שמו עשו שהוא היצה"ר, כי כל עשו ויעקב הנו' בפ', עשו הוא היצה"ר ויעקב הוא היצה"ט, ולזה כיון שנולד, מיד רוצה ליינק ולהנות מהעה"ז, והוא בוכה, שכל זה מורה היות שולט בו יצה"ר. ולזה אמר ויקראו שמו עשו, כי אביו ואמו מכירים שיש בו יצה"ר, ואחרי כן מופלג אחד י"ג שנה ויום אחד יצא אחיו, וזה אינו ניכר לכל כשנכנס, אלא הוא ית' היודע, ולכן אמר ויקרא שמו יעקב, כי הוא היודע קרא שמו יעקב.

ויגרלו הנערים, כי אחר שנגדלו נעשו שנים, כי עד עתה לא היה אלא אחד. ויהי עשו, שהוא היצה"ר, איש שדה, אוהב עניני העה"ז, כי שדה

(ח) מסכת גיהנם פרק ג'. ראשת חכמה עשר הידאה פרק י"ג.

(1) עיין זהר פרשת תולדות מן אות נ"ה עד אות פ"ג. (2) עיין בפרד"ס להרמ"ק שער פרטי השמות פרק ט"ז הו"ת.

והוא כמו החולה שנתרפא מחליו, והוא חלוש, שצריך בימים הראשונים לרפואתו לאכול מאכלים קלים שלא יזיקו לו, ולכן נצטוונו לאכול מצה בשבעת ימי הפסח, וכמו שהשיב רשב"י לר' אלעזר בנו^י כי אחר שהחמץ הוא יצה"ר, והמצה הוא יצה"ט, למה לא נצטוונו שלא לאכול חמץ כל ימות השנה, והשיב לו כל הימים הללו הוצרך להיותם חולים שיצאו ממצרים לאכול מצה, ואחר היותם בריאים וטובים לא יזיק להם אף אם יאכלו חמץ.

וכן צריך לבחור, להשמר מיצה"ר עד שיהיה בן עשרים, וכי תימא מה דין יש עליו בזמן הזה, והאיך אנו רואים כמה שהם מתים בתוך השנים הללו, והלא אין להם מיתה על עון אביהם, שכבר גדלו ויצאו מרשות אבותם, וגם על עונותיהם אין להם דין מלמעלה, אלא שהוא ית' כיון שרואה שאינו הולך בדרך טובה, מסלק השגחתו מעליו, ומיד מלאך המות פוגע בו, כיון שהוא עומד בלא שמירה, ועל זה נאמר (משלי י"ג כ"ג) ויש נספה בלא משפט, והוא במשפט, אך שהם לא דנו אותם.

ולזה אומר לו היצה"ט אל יצה"ר, מכרה לי כיום הזה שנכנסתי בגוף, ואני מולך, כן מכרה לי את בכורתך לי, שאהיה אני גובר לעולם בגוף זה, ויאמר לו היצה"ר, הנה אנכי הולך למות, כי כל מגמתי לתענוגי העה"ז, והרשעים מיתתם קרויה מיתה, לא כן הצדיק שהולך לחיות חיי העה"ב, וא"כ מה הנאה יש לי בהשתרר על הגוף הזה להשמירו, ולמה זה לי בכורה זו.

א"כ אמר, הנה אנכי הולך למות, כי אין לאדם לנוח בעה"ז, כי הולך האדם לעולם, ונוסע לבית עולמו כהולך מעיר אל עיר. א"נ בערמה השיב לו היצה"ר, שהרי אני חלש כמת, ואין בי כח עוד להתגבר על הגוף, כי אתה הכנעת ושברת את כחי בסגופך ובעסק תורתך, ומה לי עוד לשלוט בגוף, ולזה אמר ולמה זה לי בכורה. וכל זה בערמה, כמו

הנו' כאן הוא העה"ז, ויעקב איש תם שהוא היצה"ט, יושב אוהלים עוסק בתורה. ויזר יעקב נזיר, שהם המחשבות שחושב לעולם האיך יעבוד את אלהיו. ומלת נזיר הוא לשון מחשבה, מלשון אשר זרו עליהם כתרגומו, זה לעולם חושב מחשבות ומסגף את עצמו כדי להשיג חיי העה"ב, ובין כה וכה יצה"ר נכנע, כיון שרואה אדם מחזר אחר העה"ב. וז"ש ויבא עשו, שהוא היצה"ר, מן השדה שהם תענוגי העה"ז, והוא עיף ממחשבותיו של היצה"ט. ויאמר עשו יצה"ר, אל יעקב שהוא יצה"ט, הלעיטני נא, כי יש כמה ימים שסיגפת אותי במחשבותיך הטובים ובתענויך, ולכן הלעיטני עתה דרך הלעטה, מה שלא האכלתני כל אלו הימים, כי עיף אנכי.

ויאמר לו יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, מפני שביום ראשון שנכנס היצה"ט בגופו של אדם כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד, אז הוא מולך באותו היום בהכרח, ויצה"ר נבעת מפניו ונכנע, ולכן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, כי ביום ראשון של שנת י"ד הוא נכנס, ובזכות התורה שלמד בקטנות הנקראת אור, כמש"ה (משלי ו' כ"ג) כי נר מצוה ותורה אור, ובזכות המצות שנתחנך בהם דרך חינוך שנקראים נר, כדכתיב כי נר מצוה, בזכות שניהם, בודקין את החמץ שהוא היצה"ר, דוחין אותו, ומכניעים אותו, ונכנסת בו הנשמה ויצה"ט.

והנה יש באדם שאר^ט, שהוא בא מכת טיפת האב, כענין מ"ש (תהלים נ"א ז') הן בעון חוללתי, כלומר נתכוון ישי אבי להנאתו, וחמץ בא מכת טיפת האם, ולכן נקרא מחמצת לשון נקבה, ודוחין כל זה לחוץ, ואוכלים מצה שהיא כנגד יצה"ט. וצריך לאכול המצה ולדחות החמץ שבעה ימים, שהם כנגד שבעה שנים שנשארו לו להיותו בן עשרים שנה, שאז נידון בב"ד של מעלה, כי באלו השבעה שנים צריך האדם להשמר מאד מיצה"ר, ביען שהיה מורגל עמו עד שהיה בן י"ג ויום אחד,

(י) פרשת בא אות קס"ו קס"ז, ובדפו"י מ'.

(ט) צ"ל שאור. ל"ת.

(מ) אם אני כאן הכל כאן, כי הלל זקן היה מאד, ולכן הזכיר אותו שמה בגמ' בלשון זקנה, והזקן שאינו יכול לעלות ברגליו פטור ממצות ראייה, ולזה אמר הלל אף שאני זקן מאד ואני פטור מן הראייה, אעפ"כ אני מצער עצמי כדי שיבואו כל ישראל, שישאו ק"ו ממני, ויאמרו ומה אם הלל הזקן שהוא פטור ממצוה זו מצער עצמו ועולה, מכ"ש מי שיוכל לעלות, וז"ש הכל כאן, ואם איני כאן ילפי מקלקלתא, וילמדו ממני ולא יאמרו שאני פטור, אלא שאין מצוה בעלייה ולא ילמדו משאר החכמים העולים, דלא ילפי מתקנתא. וכי תימא האיך אני יכול לעלות אחר שאני זקן בן ק"ך שנה, לזה אמר למקום שאני רוצה רגלי מוליכות אותי, שהם מורגלים לעשות רצון קוניהם, כענין (בראשית כ"ט א') וישא יעקב רגליו, ברצונו הטוב נעשה קל ללכת.

ואחר כל זה בא חג הסוכות, שהוא אחר המות, והם החופות שעושים לנשמה בג"ע, וז"ש באספכם את תבואת הארץ, דהיינו התורה והמצות אשר סגל בעודו בעה"ז, אז תחוגו את חג ה' שמה בג"ע שבעה ימים הראשונים, כי הצדיקים אף באותן הימים הראשונים יש להם שמחה. וז"ש ביום הראשון, דהיינו יום המיתה עצמו, מיד שבתן וכו', אז ולקחתם לכם, תקחו משלכם, כי קודם שבאה הנשמה לעה"ז לא היתה אוכלת משלה אלא משלחן אביה, אבל אחר בואה לעה"ז, וסגלה מצות ומע"ט אז תאכל משלכם. ביום הראשון מיד תאכלו, פרי עץ הדר, דהיינו ברית קודש ששמר אותו בטהרה, ולא היה בו חזונית, וגם שנתעסק בפריה ורביה. ולכן אתרוג היבש פסול, ושכרו תאכלו שם. והזכיר ג' סוכות, כנגד ג' חופות שיש להם שמה בג"ע, א' לנשמה ואחר לרוח וא' לנפש. עכ"מ.

וכאשר יענו אותו וכו'

כי שמו שומרים על הנשים שלא יטבלו,

שעשה השועל ^כ לבעל הפרדס, שהראה עצמו כאילו הוא כבר מת כדי שלא יהרגנו, וכן אמרו היועצים הזקנים לרחבעם בן שלמה (מ"א י"ב ז'), אם היום תהיה עבד לפני העם הזה תמלוך עליהם, ויצה"ט גם הוא רמאי יותר ממנו, וכמ"ש יעקב לרחל, (בראשית כ"ט י"ב) כי אחי אביה הוא ברמאות, ולכן אמר השבעה לי וישבע לו, ואם האדם רוצה שהיצה"ט ישלוט בו, ואעפ"י שהיצה"ר שאל ממנו מאכל הרבה דרך הלעטה, יעקב שהוא היצה"ט אינו נותן לו אלא מעט מעט, כדי שלא יחזור לסורו ויתגבר מתוך מאכל הרבה, אלא (משלי י"ג כ"ה) צדיק אוכל לשובע נפשו, נתן לו לחם ונזיד ערשים, ויאכל דרך אכילה ולא דרך הלעטה. ואחר שהוא בן עשרים, צריך שיסגל מצות ומע"ט, וזש"ה (ויקרא כ"ג ט"ו) וספרתם לכם ממחרת השבת וכו' תספרו חמשים יום, להשלים שבעים שנה שהאדם חי בזה העולם, כמש"ה (תהי' צ' ד') ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואחר השבעים (איוב ה' כ"ו) תבא ככלח אלי קבר, ואז והקרבתם מנחה חדשה, שאם הוא צדיק מיכאל השר הגדול מקריב את נשמתו לפניו ית'.

ח"ש בפ' (דברים ט"ז ט') ראה, שבעה שבועות תספר לך מהחל חרמ"ש, בגי' מלא"ך המו"ת, ^ל כי אחר שהוא בן עשרים כבר דנים אותו בב"ד של מעלה, ואז מתחיל מלאך המות לישלוט בו, ולכן אמר לשון חרמש ולא קראו מגל. ואמר בקמה, לפי שהוא בן עשרים, וכבר עמד בקומתו ואינו גדל בקומה יותר, ואז תחל לספור שבעה שבועות עד תשלום החמישים שנה להשלים השבעים שנה. ואמר ועשית חג שבועות וכו', חג שבועות תעשה לך, יהיה לה' אלהיך. מסת נדבת ידך אשר תתן, ולא אמר נדבת לבך, כי הנדבה היא מן הלב, אלא לרמות, שצריך האדם להרגיל עצמו כ"כ במעשה הצדקה, עד שהיד מעצמה תהיה מורגלת בה, וכמ"ש הלל בשמחת בית השואבה

(כ) מדרש רבה קהלת פרשה ה' סימן כ"א.

(ל) צ"ל בנימטריא ומלאך המות. ל"ת.

(מ) סוכה נ"ג.

יו"ד מ"ם. ואלהי"ם פשוט שהוא פ"ו. ויש ג"כ א"ל הוי"ה במלוי, כך שהוא בגי' פ"ג, והנה שם ב"ן הוא כנגד נ"ב מחזוריים שזכרנו, וי"ב צירופי ההוי"ה כנגד י"ב שנים, ושם א"ל כנגד ל' שנים, ופרוטרוט מתוספת המעוברים וכל דברי חכמים קיימים. מכתובה אשכנזית.

והשי"ת סלק מהם דרך נשים, ולא הוצרכו לטבילה, וזה גרם הריבוי. וכן בודד באבישג, כדי שתעמוד ולא תפרוש, וזהו (מ"א א' ב') וחם לאדני המלך. עכמ"כ.

וימררו את חייהם בעבודה קשה וכו'

דבי ינאי אומר לא העבידו המצריים ^ג את ישראל אלא שעה אחת מיומו של הקב"ה, פ"ו שנה. פירוש, יומו של הקב"ה אלף שנה, שהם נ"ב מחזוריים וי"ב שנים, והוסף שבעה חדשים לכל מחזור, וד' חדשים לי"ב שנים, הרי שס"ח חדשים. וסימניך פיטום הקטורת כיצד שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה, הרי אלו שלשים שנים ושמונה חדשים, וכשתחלק אלף שלשים שנים ושמונה חדשים לי"ב חלקים, יעלו בידך פ"ו שנים פחות מ' יום, ובמילתא זותרתי לא דק. וכי תימא, והרי פ"ו שנים משנולדה מרים, שנים שלימות של מחזור היו, ואף אנו נדרוש וימררו את חייהם בשנה ראשונה משנולדה מרים, ובמה היה המרירות, בעבודה קשה. והוסיפו בשניה, בחומר ובלבנים. ובשלישית, ובכל עבודה בשדה. ומשנולד אהרן בשנה רביעית, את כל עבודתם. ובשנה חמישית, עבדו בהם בפרך. ובששית, השליכו בניהם ליאור, עד שנולד משה. כי אלה היו שלשת הרועים, ובהתקרב לידת כל אחד מהם, היה השעבוד מתגבר כנגד הפכו, אלמא לא הכבידו עליהם עבודה בשדה ועבודת פרך, עד שנולד אהרן. והיו שנותיו אחד מ"ב באלף ממש, והיא שעה אחת דווקא.

איבעית אימא ממרים, כדארמין ברישא, ואין משיבין על הדרש. ואיבעית אימא מאהרן, דאינון פ"ג שלימות, פ"ו חסירות. והדברים מכוונים לשם אלהים במלוי ההי"ן, ובמדת אחוריים שהוא בגי' אלף, כזה: אל"ף, אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"ה, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד, אל"ף למ"ד ה"ה

ויאמר מלך מצרים למילדות

דע כי המילדות העבריות הם סוד בינה ותבונה. ולפי שפעמים הם כלולים זו בזו, ולכן כתיב חסר, ולפי שהם בחינת אם ובת, כי תבונה היא סוד מלכות דבינה, ולכן יוכבד ומרים הם היו אימא וברתא, וכן יוכבד גי' מ"ב ע"ה, סוד אימא עילאה, ומרים סוד תבונה, ובה דינין תקיפין, וז"ס מ"ש בס"ה ^ו מינה דינין מתערין, היינו מבחינת תבונה ולא מן בינה. ולכן היא הוי"ה בניקוד אלהי"ם, כי היא גופא רחמים, אך תבונה היא דינים, ולכן מרים גופא היא דינים.

וכבר ידעת, שבאימא ^ז יש ג' מלויים דאהי"ה, המלבישים בתוכם ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, לכן העבריות הוא גי' תרפ"ז, כמנין כל השמות. והנה לכן אמר הכתוב ושם השנית פוע"ה, בגי' קס"א שבתבונה, כי ס"ג הוא באימא, וקס"א במלכות דאימא, בתבונה כנודע, ושם נאחזת שפרה, היינו אימא, שופר העליון כנודע.

וכוונת פרעה היא לבטל הארת מוחין מז"א, ולכן אמר אם בן הוא והמתן אותו, אבל הבת היינו הנוקבא, תחיון, כדי שיינק ממנה ההשפעה, ויקח הוא השפע, כמ"ש במ"א. עוד מצאתי ^ח כי יוכבד ומרים סוד לאה ורחל, והיו יונקות מב' נוקבי דפרדשקא, דמתמן אתמשך רוחא דחיי לכלא, וז"ס ותחיון את הילדים, פירוש, שהיו ממשיכים להם מחוטמא דעתיקא חיות להחיותם.

(ז) שער הכוונות פסח דרוש ב'.

(ח) לעיל פרשת בראשית בפסוק ויהי האדם לנפש חיה.

(ג) פרקי דר"א פרק מ"ח.

(ס) פרשת אמור דף צ"ט. ובפרשת ואתחנן דף רס"ב:

סימן ב'

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי

דע, כי זה הכתוב מגיד לנו כי יוכבד היתה גלגול חוה, כד"א (בראשית ב' כ"ג) לזאת יקרא אשה, וז"ש ותהר האשה הידועה. וכמו שחווה אחר ק"ל שנה ילדה שת אחר שנודווגה עם אדם, כך יוכבד חזרה עם עמרם, והולידה למרע"ה שהיה גלגול שת כנרמו במ"א.^(ז) ומ"ש ותצפנהו, תבין זה ממה שידעת בפ' (מ"ב ה' ט"ו) חי ה' אשר עמדתי לפניו, כי לפעמים הנשמה מתעכבת בין המלאכים בבריאה או ביצירה^(ח) הנקרא נוני ימא דמלחא, ושם מתלבשת ועושה שליחות כמלאכים, וז"ש שנים היו לעילא, כי פשיטא שכל הנשמות קדמו לבריאת העולם, אלא רמו למה שאמרנו.

וידוע כי (בראשית ד' ז') לפתח חטאת רובץ, כנזכר סוף ויקהל ע"ש, נמצא, כי בסיום יצירה הנקרא ים, הוא זעיר הנקרא יאור, בסוד יסוד סיום הוא"ו. ועולם העשיה הוה מעורב מטו"ר, ושם קליפות נוגה, הנקראת בת פרעה, ועומדת על שפת היאור לפתח ולא לפניו, וכשירדה נשמת משה, לא היתה כשאר הנשמות שניתן לו גוף ומלבוש, הנקרא יצה"ר מסטרא דההוא חטאת, זולתי היצה"ר של משה מבתיה הנקראת קליפת נוגה, יצא משה לאויר העולם, ולא מסטרא דרע.

וכבר ידעת ענין בתיה מה עניינה, ב"ת י"ה. ומ"ש הכי אוליפנא רשימו דמלכא ומטרוניתא וכו', הוא סוד הלבוש הרק של הנשמה, הנמשך משם אלוה כנו' בסבא דמשפטים,^(ט) וזהו אלוה. כי ו"ה מלכא ומטרוניתא, וזה הרשימו הוא הצלם, ועי"ז (שמות כ"א י"א) לא יוכל למכרה לעם נכרי, שהוא פרעה יצה"ר, כיון שבגדו בה הלבוש הנו', אלא מסטרא דבתיה נוגה.

(ז) שער הפסוקים דף ק"ה ט"א ד"ה וזוה יתורץ.

(ח) זהר פרשת אחרי דס"ח.

(ט) צ"ו.

(ט) סוטה י"ב. ועיין שער הפסוקים הנ"ל.

(ת) צ"ל שישגי, כ"כ בל"ת פרשת תשא. הו"ח.

עוד וילך איש מבית לוי וכו' ותהר האשה וכו'. דע, כי משה היה בחי' אדה"ר עצמו, וכמו שבאדם היו כללות כל הנשמות שבעולם, כן משה היה שקול ככל ישראל, ולפי שאדה"ר ישב ק"ל שנה שלא נודווג עם חוה, ואח"כ הוליד, הכי נמי היתה יוכבד בת ק"ל שנה כשילדה למשה,^(ט) ואחר הק"ל דאדם שהיו רע שהוליד רוחין ושריץ, ואלו היו אותם שהיו בכור הברזל במצרים לצרפם, ואח"כ יצא משה שהיה הטוב, וזש"ה ותרא אותו כי טוב הוא.

והנה בבריאת האדם נאמר נעשה בלשון רבים, לא עשה כן בכל השאר, אלא יהי אור יהי רקיע, בלשון יחיד. אלא המאציל העליון ברא הבריאה, ואין בעולם הבריאה כת להשיג אלא במדריגותיה לבר, לא נקודה אחרת למעלה, וכן היצירה וכן העשיה, ולא עשה כן אל האדם שרצה להשיג^(י) העולמות ויקשור את כלם, ונמצא שמה שחסר מן הזהר,^(יא) שרצה המאציל שיתנו לו כל עולם ועולם חלק ברצונם, כדי שכולם ירחמו עליו, ואם יחטא יפגום בכולם, וכולם יבקשו עליו רחמים, ואם יזכה יגילו וישמחו בו כלם, ולכן רצה שיתנו לו חלקם, בזה שיודווגו זו"ן דעשיה ויתנו לו מחיות פנימי שבהם נפש, וכן ע"י זווג זו"ן דיצירה, רוח מן המוח והחיות שלהם, וכן מן הבריאה נשמה, הרי בעולמות למטה, וכן מעולם האצילות, נפש ממלכות, רוח מזעיר, נשמה מאימא, חיה מאבא, ועל כן אמר (בראשית א' כ"ו) נעשה אדם לשון רבים, שנתיעץ בפמליא של עליונים ותחתונים^(יב) שיתנו כלם ברצונם בו חלקם, וכן היה, והשיג אדם חלק מכלם, עד נשמה לנשמה מאבא דאצי". ולכן כשחטא פגם עד המחשבה, כמבואר בזוהר.

(א) צ"ל ונמצא בתיקונים וזוהר חדש, שרצה המאציל שיתנו וכו'. עיין בתיקון ס"ט ובתו"ח דף פ"ה ע"ג. וכן הוא בל"ת הו"ח.

(ב) עיין בהקדמה לספר פמ"ס. אות י"ד.

סמא"ל נתן לו מן החיות שבתוכו, מה שלא נתן לאדה"ר. והטעם כי אדה"ר עדיין לא עשה מעשה תחלה כדי שבזכותו יהא ראוי לכל הבחינות ההם, אלא מתנה נתן לו הוא ית', והנה כולם רצו ליתן מתנה, אך סמא"ל לא רצה, אבל למשה שזכה במעשיו הטובים אף הוא נתן לו מן החיות שבו מן הדין, כי כן ראוי לו.

חמ"ש רז"ל^(ה) כשעלה משה למרום מלאכי השרת כולם נתנו לו מתנות, ואף מלאך המות מסר לו הקטורת, ואי לאו דאמר ליה מנא הוה ידע, רקשה דמנא להו שמלאך המות נתן לו, דלמא הקטורת הוא ית' או שאר מלאכי השרת אמרו לו, אך בחי' י"א סמני הקטורת חיות דמלאך המות, ואי אפשר שינתן לו אלא ברצונו ע"י זוג, לכן אי לאו דאמר ליה מלאך המות מרצונו ונתן לו חלק מנא הוה ידע, כי הוא ית' אינו רוצה ליתן החיות שבתוך אחרים אלא ברצונו, ולכן בשעת המגפה אמר לאהרן (במדבר י"ז י"א) קח את המחתה וכו', כי באותו חלק שנתנו לו מן החיות שבתוכם ע"י הקטורת המשיך כל החיות שבתוכה אצלו, ונשארו כולם מתים ובוזה המגפה נעצרה.

והוה מש"ה (תהלים ס"ח י"ט) לקחת מתנות באדם, כל מה שלקחת מתנות או בהיותך כלול באדה"ר, כי אז היו מתנות, כי עדיין לא זכה אדם במעשיו, עכשיו חזרת ושביית שבי, כי אחר שנסתלקו מאדה"ר, היו שבין כל אותם האורות ששבו אותם מידו בדין, כיון שחטא, ומשה חזר ושבה בכת מעשיו בדין, כי זהו לשון שבי שהוא השבה בכת הזרוע. ואף סוררים, דהיינו סמא"ל וסיעתו נתנו לך, מה שלא רצו ליתן מתנה לאדם עכשיו שהיה בדין, ובכוח מעשיך נתנו לך, וזהו לשון סוררים, כבן סורר ומורה. כי מעיקרא באדה"ר היו סוררים, והפצירו במ ולא נתנו, אבל עדיין בחינת אדה"ר^(א) לא זכה אליה, וכן נאמר

(ה) שבת פ"ט.

(ו) צ"ל בחינת א"א לא זכה וכו' כ"כ בס' ל"ת פ' תשא, הו"ח.

והנה סמא"ל וסיעתו לא רצו ליתן, וזהו שקטרגו ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, כי הוא ית' היה רוצה שיתנו לו מן החיות שבתוכם, וידוע כי החיות שבתוכם הוא בחי' י"א סמני הקטורת, ואם היו נותנים מאותו החיות, היו האורות הולכים ומתבררים והיו מתבטלים כולם, ולכן לא רצו ליתן ברצונם. וקטרגו עליו, ואז הפילם הוא למטה, כדמוכת בפרקי ר' אליעזר^(ג) וכוונת ההפלה היתה, כדי שלא יינקו מן הקדושה יותר בהיותם למעלה, ואין מי שיברר מתוכם הקדושה, כיון שאין נותנים חלק באדם, ולכן הפילם עד זמן שנאמר (ישעי' כ"ה ח') בלע המות לנצח. ועל כן סמא"ל בא לפתות את האדם ולהחטיאו, כיון שאין לו חלק בו, ובסיבתו הורידוהו למטה, רצה גם הוא שיפול גם אדם כמוהו, כי לא היה שום רחמנות עליו. והנה אחר שחטא אדה"ר נסתלקו ממנו כל הבחינות שהיו לו, ולא נשאר בו אלא נפש לבר. ואז ירד למטה, והוצרך להתלבש בזה החומר העכור, כמובא בזהר משכא דחויא, גבי ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. וזהו שהטיל וזהמא, שלא רצה ליתן חלק בו מן החיות והקדושה המעורבת בתוכו, אלא מן הלבוש והקליפה שבו נתן לו. ולפי שהשיג אדם קודם שיחטא עד המחשבה, לכן נקרא אדם בגי' מ"ה, וחכמ"ה הוי כ"ח מ"ה, ואחר שחטא, נתמעט קומתו שנסתלקו ממנו כל בחינות אלו.

והנה כשבא משה חזר במעשיו הטובים וזכה לכל הבחינות שהיו באדה"ר עד חיה מאבא, כי בחי' א"א עדיין אין מי שהשיג אותה אלא לעת"ל, וז"ש מ"ה שמו דהיינו אדם ומה שם בנו שהוא בחי' משה. והנה בחי' זו דאבא השיג אותה משה כשקבל את התורה, כנודע^(ד) שנובלות חכמה תורה, שהוא יסוד דאבא המתפשט בתוך ז"א, ואז הז"א נעשה בחי' משה. והנה משה זכה יותר שגם

(ג) פרק י"ג.

(ד) ע"ח ח"א שער הכללים פ"י ד"ה והנה ה' בחינות יש למשה, ליקוטי תורה ד"ה ותקרא שמו משה. ועיין בהגהות ומ"מ ז"ס אות ס'.

בתקונים⁽¹⁾ (שם ח' ו') ותחסרהו מעט דא כתר, אבל לעת"ל נאמר על משה (ישעיה נ"ב י"ג) הנה ישכיל עבדי ירום מאברהם, ונשא וכו' מאד מאדם, אותיות מאד אדם, כי אז ישיג בחי' א"א מה שלא השיג אדם.

והנה ישראל, כנגד אותו נעשה אדם שנאמר אז באדה"ר ליתן לו מכל הבחינות ובחטאו נסתלקו, אמרו הם לתקן (שמות כ"ד ז') נעשה ונשמע, ואז פסקה זוהמתן, וניתן להם העדי שהיה חיות זה שבתוך הקליפה. ועל כן היו אז חירות ממלאך המות, ולא היו מתים אם לא היו חוטאים בעגל. ולפי שהם לא היו ראויים לכל זה העדי, אלא בזכותו של משה ולא בזכותם, לכן מלאך המות חזר ופיתה אותם ועשו העגל, ולא היתה מיתה שולטת בהם כל עוד שהיה העדי ההוא בתוכם, ולכן נאמר להם (שמות ל"ג ה') הורד עדייך מעליך ואדעה מה אעשה לך. והם היו ס' רבוא, וירדו ק"ך רבוא ממלאכי השרת, ונתנו שני עטרות⁽²⁾ לכל א' מהם, וכשהורידו ישראל, זכה משה לקבל הק"ך הנו' וכנגדם ימיו מאה ועשרים שנה, וזהו שנאמר (בראשית ו' ג') "בשג"ם" הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה.

ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן

דע, כי פרעה הם אותיות פ"ה ר"ע. ומשה נתגדל בביתו, ובת פרעה לקחה אותו, ולכן בסיבת שהיא קליפת משה⁽³⁾ לכן נתגדל עמהם, ולזה היה משה אומר כי כבד פה וכו' כמה פעמים, ואיך אלך אל פרעה להוציא את בני ישראל. וזהו הסיבה שכשיצאו ישראל ממצרים ויצא פרעה אחריהם, נתדבק בערב רב וחטאו, וז"ש (שמות י"ג י"ז) ויהי בשלח פרעה את העם, מאותה יציאה שיצא פרעה לשלחם הדביק בהם הזוהמא.

ולזה קראם משה (שם י"ג ג') עם קשה עורף, שהקושי היה להם מצד פרעה, לכן אמר מרע"ה (שם ל"ב ל"ב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וכו' ואל אראה ברעתי, (במדבר י"א ט"ו) כי הערב רב היו קליפה שלו, שהוא היתה כוונתו לתקנם בהיותם שהם הרע שלו, וכשעשו את העגל ולא נתקנו, ולא נכנסו לארץ ג"כ, הוא מוכרח למות במדבר בח"ל כדי לתקנם, פי' לקבץ מהם החלק שבו שהיה מעורב בהם. ולכן נקראו ערב רב, פירוש, מהרב, שהוא משה. וע"י גלגולים יתקנו עד ימות המשיח, ואז הוא יכנס עמהם לארץ.

ולכהן מדין שבע בנות

סוד כהן מדין וכהן און. דע, כי בסט"א כהן מדין, והוא כנגד יסוד דאבא בקדושה, כי שם בקדושה אהבה, ובסט"א איבה ומריבה, בסוד (בראשית ג' ט"ו) ואיבה אשית. ויש כהן און כנגד יסוד דזעיר, ששם כחי וראשית אוני, ובסט"א הם פועלי און. והסוד הוא, כי אחר שננסרו זו"ן דקדושה להיות פב"פ, סט"א הם כקוף והיו אב"א, וגם הם ננסרו להיות פב"ב, ואינם יכולים להזדווג, שלא נמשך להם אור לזווגם, ונשארו בפירודא. וזמ"ש בזוהר⁽⁴⁾ שארי בחיבורא שהוא אב"א ומסיימי בפירודא. וזש"ה (ח"ב צ"ה א') יתפרדו כל פועלי און. ולמעלה ביסוד דאבא לא מתפרשן לעלמין, והם באתחברותא חדא, וכנגדו בסט"א (משלי כ"ה כ"ד) אשת מדנים ובית חבר, ולכן הוא הוא כהן מדין.

ויבואו הרועים ויגרשום

יתרו גלגול קין, שהיה מונע להבל לרעות, לכן באו הרועים וכו', ובא משה שהוא הבל ויושיען, ואז חזר לו תאומתו. ומ"ש רז"ל⁽⁵⁾ שהבן הראשון

(1) פרשת משפטים צ"ה, ועיין ע"ח שער הקליפות פ"ג.
(2) מכילתא ובמדרש ילקוט פ' שמות על פסוק ויאל משה לשבת.

(3) תקון י"ח אות ק"ס. סוף תקון כ"ב.

(4) שבת פ"ח.

(5) ע"ח שער קליפה נוגה פ"ב.

הבל רועה בצאן. ודרו"ל במ' שנה^ל היה כבר היה ג"כ, והנה הבל נהרג על כי גזל צמח האדמה מקין להאכיל בהמתו, ולכן עתה וינהג הצאן אחר המדבר, כדי שלא ליהנות מן הגזל, כי שב בתשובה.

וכו', היה מקצת זוהמת קין שהטיל בתאומתו ע"כ. (א"ה. א"פ שר"ל כי ויקם עם האותיות גי' קין. הרעים אותיות רעים, ויגרשום אותיות גרשום, ור"ל רע של קין הוא גרשום).

דלה דלה

גי' ט"ל ט"ל. ל^ב בסוד (ישעיה כ"ו י"ט) כי טל אורות טליך, שהם ג' מיני ט"ל, א' יה"ו דמ"ה גי' ט"ל, והב' כז"ו גי' ט"ל, והג' יהוה ההי"ן בציור י"ד, ג' ט"ל, בהסרת ד' אותיות והכולל. והם ג' טלים הנז"ל בפסוק, ע"כ מהרב.

ומשה היה רועה וכו'

דע, כי משה יעלה בגי' ששה הויו"ת, וששה יה"ו, וג' אהי"ה. הי"ה, הוא שלחו המלבוש, יכוין היו יהיה, מ^ב רוע"ה, בגי' פא"ר, הוא התפילין: הבתים הם אדנ"י, והכתיבה היא שם יהו"ה. א"ת, היא השכינה, צא"ן, הוי"ה ואדנ"י, הרי צ"א, והן' היא חמשים שערי בינה. יתרו עם האותיות, בגי' כת"ר. יכוין בכתר של ז"א, שהוא ת"ת של תבונה. חותנ"ו, הם תנ"ה ושרשו ועשרה אותיות. כה"ן, עולה ע"ד ע"ה. מדי"ן, עולה מקין, בחילוף הד' בק' בא"ת ב"ש. וינה"ג, בגי' אכדט"ם, שהוא אחוריים של אלהי"ם. אח"ר, הוא ריבוע אלהים, שעולה ר' וט' אותיות המלוי. המדבר, היא השכינה, ויב"א, בגי' י"ג, שהוא מספר אותיות מלוי אלהים. ה"ר, הוא היוצא מארץ, כשתוציא פ"ו מאר"ץ. האלהים, כמשמעו. חרב"ה, עולה רי"ו ע"ה. הרי לך כל הפסוק שמות הקדש, כמ"ש רז"ל כל התורה כלה שמותיו של הקב"ה. כמ"כ משם א' תלמיד מהרב זל"ה.

ומשה היה רועה וכו'

הנה אמרו לשון היה, בגלגולו שעבר בגלגול

וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה.

דע, כי משה הוא נתגלגל ג' גלגולים, שהם משה שת הבל. ומשה כשראה את הסנה, אשר היא הקליפה בוער באש ואיננו אוכל, אמר, א"כ זה דין ברחמים משותפים ומחוברים זה בזה. אשר אני רואה הסנה שהוא דין, ובהיות שאיננו אוכל, ודאי מצד הרחמים של חסד הוא, ולכך סר לראות, כאשר אמר לו מלכות אנכי אלהי אברהם אביך. פירוש, אנכי מלכות אשר אני מלובשת בקליפה, והיא בכגדי השפחה, אז תכף ויסתר משה פניו, כי ירא מהביט אל האלהים, פירוש, את הוא ריבוי ת"ת, אשר, הוא מלכות. ופירוש, שהבל לא חזר בגלגול, אלא מפני שהציץ בשכינה, אני מתקן פשעו אשר אסתיר את פני. פירוש, אלהי"ם ידוע שהוא עון הבל, ומלת את האלהי"ם, פי' את הוא ריבוי, ופי' נוקביה דז"א הוא מלובשת מגבורת אלהים הידוע, עון הבל.

ובזה תבין למה לא נענשו משה ואהרן כאשר ראו את האלהי"ם, (שמות כ"ד י') ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, דמשמע שראו והציצו עד תכלית. גם מעיד הכתוב ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, והיה הטעם, כמ"ש ז"ל כ"כדי שלא לערוב השמחה. ואח"כ נדב ואביהו אשר הציצו וראו, שנאמר ויחזו את האלהים, יצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, אבל הכונה, כי משה ואהרן ראו את המלכות כאשר היתה מלובשת בתוך החסדים, בכגדי ת"ת, וזהי פי' ותחת רגליו כמעשה לבנת

(ג) צ"ל כמה שנאמר היה וכו'. מדרש רבה בראשית פרשה ב' א. שער הפסוקים וליקוטי תורה פסוק זה.
(ד) ויקרא רבה פרשה כ'.

(ל) הלשון בליקוטי תורה מתוקן יותר.

(מ) צ"ל הי"ה ר"ת הוא היו יהיה, ומלת שלחו המלבוש יכוין ליחא. ש"ש. הו"ח.

הספיר, כי היתה השכינה או מקושטת למעלה בספירו, ואז הם לא רצו לראות ולחקור יותר, אלא נהנו מזיו השכינה.

נבעלה לבעלה בנידותה מכח פיתוי הנחש, והתדבקוה או בחצונים.

וזהו פי' (עמוס ה' י"ג) לכן המשכיל בעת ההיא ידום כי עת רעה הוא, פירוש, מלת עת היא מלכות, ידום המשכיל, הוא ת"ת, כי עת רעה היא, פי' שליטת הרעה שנדבקה בחצונים על שנבעלה בנדה. ובהיות מפני עון זה נטרדה מדודה ונפרדה מבעלה, אמר לו הקב"ה, איכה, פירש כי שכינה נק' כ"ה, והכונה א"י כ"ה, פי' אי"ה שכינה. אז השיב הוא, ערום אנכי מצד הקדושה, ואחבא. אמר לו הקב"ה מי הגיד לך, פירוש, מי שהיא הבינה הגיד לך על אשר פגמת בה, שהפרדת היו"ד מן ה"ה מפעולת בעילתך אשתך נדה, הגיד לך, פי' לשון הגיד גרם והמשיך, כי ערום אתה. וכונת השיאני, פירוש, עשה לי מעשה נישואין, שעשה שאבעל מבעלי נדה. ואוכל, אז הטרידום מג"ע, ולקחו עלה תאנה הם כחות חצונים תחתונים, ותפרום ורבקום זה בזה, ועשאוים חגורות חזקים להתחזק.

וירא ה' כי סר לראות

דע, ^(ג) כי הגיע מרע"ה עד מדריגה ההיא, בסוד הרעת דו"א. שכ"ז מתחבר בו שם מצד החו"ב, והכל כמנין סר. וז"ס (ישעיה י"ט א') פי' הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל, בגי' ר"ב, ושם הוי"ה כ"ו, הרי רוכ"ב. וכל אלו יצאו משורש החכמה, ולכן אם תצרף עם זה ל"ב נתיבות החכמה, יהי' גי' ס"ר.

והנה זה נחלק למטה, חציו במלכות, והוא סוד חד עיטרא מאינון תרין עטרין שברעת ז"א, ואז נקראת המלכות ק"ל, וזהו (במדבר כ"א ה') ונפשנו קצה בלחם הקלקל, שהוא ב"פ ק"ל ק"ל, כנגד תרין עטרין חו"ג דגניזין באו"א. ותרויהו אתחברו ברעת דו"א, הנק' שמים, ומשם היה בא המ"ן, בסוד (שמות ט"ז ד') הנני ממטיר לכם לחם

וז"ס אשר אמר כאן מלת ויראו בלשון הקדש, את אלהי ישראל, פי' וירא"ו: רי"ו, ארי"ה בחסד, וגם מלת אלהי בחסד, אבל בנדב ואביהו נאמר ויחזו בלשון תרגום, לשון (ישעי' כ"א ב') חזות קשה הוגד לי, כי אז ראו השכינה בבגדי שפחה ח"ו מלובשת בגבורות, וז"ס ויחזו את האלהים, אמר אלהים גבורות, ולא אמר אלהי ישראל כמו במשה ואהרן, דוק מלת את לשון ריבוי, סוד השכינה כנודע, והיה ממש זה העון עצמותו של עון הבל. וז"ש רז"ל ^(ד) שזנו את עצמם מזיו השכינה, כביכול לשון זנות, כביכול עובדי ע"ג בטהרה, מלובשת בין הקליפות אשר לא כדת, כי אינה ראויה להתלבש רק בחסדים בלבד. ומ"ש ויאכלו וישתו, פירוש, כי הנה חטא אדה"ר ויאכל מן העץ, ^(ה) אחיזה לקליפות, ונח חטא ביין, וזהו (בראשית ט' כ"א) וישת מן היין וישכר, וכן ממש עשו נדב ואביהו. ויאכלו וישתו, פירוש בערך אדה"ר ויאכלו, ובערך נח וישתו, ולכן ותצא אש, ה' יצילנו.

וצריך שתדע, כי כאשר חטא אדה"ר נטרדה נוקביה והפרידה מדודה, על שהנחש הטיל בה זוהמא, ופירוש, כי באותה שעה שהנחש פיתה אותה או פירשה נידה, וכך נבעלה לבעלה. ומציאות הפיתוי הוא, כאשר אמר לה הנחש בזה הפה אשר תאכל תדע דעת העליון. ופי' (שם ג' ה') כי יודע אלהים, יודע, כמו (ש"א א' כ') וידע אלקנה, שהוא לשון זווג ויחוד, פי' ג"כ תעשה זווג ויחוד למעלה בקליפות אם תגבור בהם, וזהו ג"כ סוד תאוה הוא לעינים, פי' העינים אשר הם עליונים, אינם משגיחים ואינם פועלים אלא ע"י העינים התחתונים, וזהו פי' תאוה הוא לעינים עליונים, מעשינו אלו כדי שיפעלו הם פעולתם, וכברים אלו הטיל בה זוהמא ופירשה נדה, ואז

(פ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ע) שם. * ע"ל ונתן.

ספר

שמות

הליקוטים

קמה

מן השמים. וז"ס הטל דנחית לרישא דז"א. הנקרא שמים, והם סוד התריין עטרין שהם בגי' ק"ל ק"ל, בגי' לחם הקלקל. והוא סוד ס"ר הנו"ל, כי סר לראות.

ואמנם סוד העיטרא דחסד אשתאר בז"א, וסוד העיטרא דגבורה במלכות, ואלו השנים הם סוד ע"ב ק"ל, כי ע"ב הוא גי' חסד, שהוא עיטרא דכורא, וק"ל הוא עיטרא דגבורה שבמלכות, וכאשר תחבר שם הוי"ה שעולה כ"ו עם ל"ב נתיבות החכמה בע"ב דכורא יהיה ק"ל אחד. אך להיותו סוד הזכר שהוא עיטרא של חסד, נק' ע"ב שהוא בגי' חס"ד, ועיטרא דמלכות הנק' ק"ל, כי הוא סוד דעתה, סוד נשים דעתן קל"ה.

או יאמר, וירא ה' כי סר לראות. דע, כי כבר ביארנו איך יש לז"א ד' מוחין, שהם אחסנתא דאו"א, סוד חו"ב. ובוה יש להם סוד הדעת המזווגם בנתיים, וכן למטה, בתוך התריין עיטריין יש דעת א' מכריע ביניהם (ז"ס (ש"א ב' ג') כי אל דעות ה'. ואמנם הא' נשאר למעלה, ואינו יורד ומתפשט כמו הב', ולכן כתיב ביה ולו נתכנו עלילות.

והטעם הוא, מפני שיורד ומתפשט לכמה אידריין ואכסדריין לכאן ולכאן, והוא הולך דרך עקמימות מכאן ומכאן להתפשט, ואלו הם עלילות ועקמימות אשר נתכנו לו. והוא מתפשט בחג"ת, והוא סוד יעקב שכתוב בו (תהלים י"ח כ"ו) עם חסיד תתחסד וכו'.

והנה מציאות אלו הדעות, הא' היא מקורו מתריין אנפין דא"א, שהם מדה ז' די"ג תיקוני דיקנא, שהם תריין תפוחין דכתיב בהו ואמת. אמנם הוא סוד ז', כי הוא כולל כל הז' תיקונים קדמאין, והוא שביעי. ולכן דע, כי פנים אלו כוללים ז' שמות דס"ג, ואמנם ז"פ ס"ג גי' אמת, ולכן תיקון זה נקרא אמת.

(ז) שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רס"ד.

ואח"כ מז' שמות אלו, מתפשטים אלו המלואים שלהם, כשתסיר השם בעצמו שהוא כ"ו, ישאר המלוי ל"ו שהוא גי' הב"ל. ואלו כלם מתפשטים עד הבינה, אימא עילאה, ושם שרשם מתגלה בפה, וז"ס (מלאכי ב' ו') תורת אמת היתה בפיהו. ואמר בפיהו, כי ה"ו במלוי כזה: ה"י וי"ו גי' ל"ז, כמנין מלוי דשם ס"ג, להורות כי כל אלו הם בסוד מלוי ס"ג, גי' הב"ל.

ואלו הז', הם סוד ז' הבלים מ"ש בקהלת. ואח"כ אלו הז' הבלים יוצאים מפה דאימא, ומלבישים בהם ז"ת שבה, ואח"כ הם מתחברים יחד, כאשר נכנסו אחסנתא דאו"א בנ"ה שלהם, להעשות מוחין לז"א, אז נכנסים ג"כ ז' מלואים אלו, בסוד הדעת מכריע ביניהם. והנה ז"פ זה המלוי ע"ה, גי' ס"ר. ואמנם משה זכה לזה לדעת העליון ג"כ, וזהו וירא ה' וכו'.

ומכאן נמשך סוד המן, שנאמר בו לחם הקלק"ל, גי' ס"ר. והנה לא זכה להוריד דעת זה למלכות, רק משה. והנה חצי שם זה, גי' ק"ל, סוד הדעת ק"ל היורד למלכות מסוד דעת זה. ונשאר ק"ל אחד למעלה בזכר, וזהו בלחם הקלק"ל, בגי' ב"פ ק"ל. גם יש דעת הב' בין תריין עיטריין, והם סוד ה"ח וה"ג, שהם עשר הוי"ות, והם בגי' ס"ר ג"כ, וכאשר חצי הדעת הזה מליא אדריין ואכסדריין, אז ה"ח מתפשטין בזכר המטה כלפי חסד, וה"ג יורדיין בנוקבא. ואז דעתן של נשים קלה, שהם חמשה הוי"ות אלו בסוד הגבורות, שעולים גי' ק"ל, ועם ה' הוי"ות עצמן קל"ה. וז"ס ה' פסוקים של פ' שמע. (ז) וכל פ' מהם ד"ת וס"ת שלו גי' כ"ו, כנגד הוי"ה א', והם גי' ק"ל. ונחזור לענין, כי הנה אותם הבלים יוצאים וניתנים המחצה לנוקבא בסוד קלה, ואז נק' לבת אש, וזהו וירא וכו', כי נעשית לבת, בסוד אותם ההבלים שהם גי' ס"ר, כי הב"ל ולה"ב הכל גי' א'.

(ק) שער הכונות דרושי ק"ש דיוצר דרוש ח', דף קס"ב ד"ה ולכן תמצא.

או יאמר וירא ה' כי סר לראות, ובו תבין המשך הפסוקים כה תאמר אהי"ה שלחני, ופסוק רד"ו שמה וכו'. (ש) דע, כי דעת דו"א הוא עשר הוי"ו"ת מצד אבא, ועשר אהי"ה מצד אימא. והנה עשר הוי"ו"ת הם גי' ס"ר, והעשר אהי"ה גי' רד"ו. והנה גלות מצרים היה בסוד הדעת, סוד עשר אהי"ה, וזה רמז יעקב לבניו באומרו (בראשית מ"ב ב') רדו שמה. ואמנם משה חשב שהיה בסוד עשר הוי"ו"ת, שעולים ס"ר, וזהו וירא ה' כי סר לראות, כי ראה השי"ת למשה, שמשה חשב כי משם נמשך גלות מצרים, ומשם ג"כ עתידין ליגאל, ולכן אמר לו השי"ת, כי לא כן הוא, כי הלא גלותם נמשך משם אהי"ה, שהם סוד רד"ו שנים שגלו ישראל למצרים, וכן גאולתם הוא משם.

וזהו ס' אהי"ה שלחני אליכם, כי מצד אהי"ה תהיה גאולתכם. ולכן תמצא כי גאולת מצרים בכל התורה היא מצד הבינה, שהיא סוד אהי"ה, וגם נזכר בתורה חמשים פעמים דוק ותשכח. (ח) ואמנם בזה תבין ענין מציאות הדעת מה עניינו, והוא, כי הוא כלול מעשר הוי"ו"ת ועשר אהי"ה, שהם לבושים ר"ס ור"י, ונמצא הכל גי' ע"ת, ואלו נחלקים לד' חלקים כמ"ש, נמצא כי זהו פי' דע"ת, ר"ל ד"פ ע"ת, כי הם ד' חלקים וכללותם הם ע"ת, והם כי עשר הוי"ו"ת הם ה"ח וה"ג, וכן בעשר אהי"ה שהם לבושי נה"י דאימא, הם ה"ח וה"ג, הרי שהם ד' חלקים, וכללותם ע"ת, הרי הכל דעת.

ואמנם גם בזה תבין ענין מ"ש רז"ל (א) על מציאות ה' דמים שמטמאים באשה, וענייניהם: כי הלא ראוי שתדע, כי לאלו עשר הוי"ו"ת והעשר אהי"ה יש להם אחוריים, וכבר ידעת כי האחוריים הם בסוד ריבוע, כנו' בחיקונים כ"י, והנה כשתרבע הוי"ו"ת כל הוי"ה היא ע"ב כמנין

(ש) שער הכונות ח"ב דרושי הפסח דרוש א', שער הפסוקים פרשה זו.

(ת) זהר פרשת יתרו אות שנה"ה. וברפואי רף פ"ג:

חסד, נמצא, כי גם אחוריים דהוי"ו"ת הם חס"ד, אך אחוריים של אהי"ה, כל אחד עולה ד"ם כנודע. ואמנם כבר ידעת, כי איך כל אלו נמשכים אל המלכות, ה"ח וה"ג שנותן לה הזכר, ואמנם הה"ג שלה, האחוריים שלהם הם ה"פ ד"ם, ומאלו נמשכים ה' דמים טמאים שבאשה, אך הה' האחוריים האחרים שנותן לה הזכר הם ה' דמים שהורין.

ונחזור לענין. כי כבר ידעת מ"ש רז"ל (ב) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם וכו', כי משה ובלעם הם סוד הדעת, זה בקדושה וזה בקליפה, ותחלה נתערכו הכל טו"ר, בעבור חטא אדה"ר והבל, ואח"כ נתקן ויצא משה בקדושה הטובה לבד, וזהו ותרא אותו כי טוב הוא, ונפרד ממנו בלעם, השקול כמותו בדעת הקליפה, וז"ס מ"ש (במדבר כ"ד י') ויודע דעת עליון. אמנם סוד דורו של משה נקרא דור דעה, כי כלם מסוד הדעת, וכנגדם הערב רב שהיו מהדעת דקליפה. פירוש, אותם הניצוצין דקרי, מה שהוציא אדה"ר בק"ל שנה כמ"ש במ"א, ועדיין לא היו מתוקנים, ומשה היה רוצה להוציאם קודם הזמן ולחנקם תיכף, ובשביל אלו היה הגלות של מצרים בסוד הדעת העליון, בסוד כמ"ש"ל בסוד רד"ו שמה, כי ישראל וערב רב כולם מסוד הדעת, ולכן תמצא כי ערב רב בגי' דעת.

גם עם זה תבין מש"ה בפ' (דברים ל"א ט"ו) וילך, הנך שוכב עם אבותיך וקם וכו', והוא מהמקראות שאין להם הכרע, כי מלת וקם תוכל לחזור עם שלפניו ועם שלאחריו, והכל אמת, והוא, כי משה יקום הוא בעצמו אח"כ, פי' שיתגלגל בימים ההם בדרא בתראה, עם ערב רב עצמו, וזהו וקם העם, שהם הע"ר, וזהו אשר בא שמ"ה אותיות מש"ה, כי ממש משה יתגלגל בתוכם, כי כולם מסוד הדעת.

(א) נדה י"ט.

(ב) מד"ר במדבר פי"ד כ'. זהר ח"א י'. ח"ב כ"א: ח"ג קצ"ג:

ספרי בהעלותך ס"ח. תנר"ב א זוטא פ"י.

ונסתלק לגמרי, ואינו כן, כמו שכתבנו זה במקומו באורך. ⁽⁷⁾ ומשה ע"ה היה סובר בגלות מצרים לתקן עשר הויו"ת, כמנין ס"ר, וכן בחשבון כר"ם שהם ישראל, וא"כ נשאר מ"י שנה, ולזה אמר מ"י אנכי, נעלם כמנין מ"י. אמר לו הקב"ה, שההויו"ת לא נפגמו, אלא שנסתלקו בלבד, ולא נשאר אלא עשרה אהי"ה אשר עולים כמנין רד"ו, וכאשר נשלמו יצאו מן הגלות. וז"ש כי אהי"ה עמך, שכבר יצא עמך.

ובזה תבין מ"ש ואמרו ל"י מ"ה שמ"ו מ"ה, לומר שיאמרו לי מ"ה נעלם עדיין, שהוא שם הוי"ה אשר נעלם בה בס"ת. והשיב לו, כי ג' אהי"ה, שהם שלשה מוחין של ז"א, כי ג' אלפין כבר יצאו, וזה שמי לעולם, שם הוי"ה שהיה נעלם, אבל וזה זכרי, לאה ורחל, כבר יצאו. אמור להם שהנעלם כבר ⁽⁸⁾ נתגלה, וברא האל בסוד הלידה מבטן מי.

ודע כי סימן הגאולה פק"ד, שהוא אחוריים של ע"ב, ואהי"ה קס"א פנים של אימא, וחידש לו הקב"ה פק"ד שהוא סוד אבא, כי קס"א שהוא סוד אימא כבר הוא עמך, ובוה נשלם משה. לזה שיבח משה לר' עקיבא, ואמר יש לך אדם כזה, ואתה נותן התורה על ידי, לפי שר' עקיבא בסוד הפנים של חכמה יש, שהם בחכמה, אמר הקב"ה כך עלה במחשבה, כלומר ע"י ההריגה אח"כ הגיע לזאת המדריגה. ⁽⁹⁾

או יאמר כך עלה במחשבה, שחשב בשמע ישראל כשמת בהריגה, ואז עשה שני זווגים, זווג ז"א, כ"ף כפופה, וזווג חו"ב כ' פשוטא. שהי' מאותיות מנצפ"ך אותיות עליונות אבני גזית, ולכך הם בסופי תיבות להעמיד הבנין.

פקד פקדתי וכו'

מ"ש רז"ל ⁽¹⁾ הוא פקד בסוד ע"ב בריבוע.

אלי, בסוד וכו'.

(1) שער הכונות נפילת אפים רדוש ה'.

(2) ליקוטי תורה ושם הלשון מתוקן יותר.

ואמנם סוד הגלגול הזה הוא דבר נעלם, והענין הוא כי אין לך דור דור שמשנה אינו בתוכו, להשלים הדור ההוא של המדבר, כי גם דור המדבר הם יחזרו להתגלגל בדורינו זה דרא בתראה. ⁽²⁾ ובוה תבין, כי רוב אנשי דורינו נשותיהם מושלות עליהם, ובפרט הבעלי תורה, והטעם הוא, לפי שהיו בזמן העגל שלא מיחו בערב רב, ולפי שהנשים לא רצו לתת נזמי זהב, ולכן הנשים שולטים בהם. נמצא, כי בדורינו זה הוא גלגול דור המדבר, וגם הערב רב ג"כ, ומשה בתוך כולם.

וירא ה' כי סר לראות

הכוונה היא, כי רצה להשפיע החו"ג בנוקבא, בגי' ס"ר ב"פ עי"ן, כדי שתוכל לראות. ⁽³⁾ כי מצאה מלובשת בה"ג, שהם ה"פ אלהים בסוד ויבא אל הר האלהים חרבה, ותמצא בפ' ויהי נימים הרבים ה"פ אלהי"ם כנגד ה"ג, ובא למתקה בהשפעת ה"ח. ואמר הקב"ה של נעליך, שיפרוש מאשתו אחר שהוא מזווג למעלה, בסוד ויבא אל הר האלהים, ביאה. וז"ס כי המקום אשר אתה עומד עליו וכו', וז"ס (שמות ל"ג י"ב) ידעתך בשם, שהוא מלכות נקראת שם, בסוד (בראשית ד' כ"ה) וידע אדם. וז"ס מ"ש משה מ"י אנכי כי אלך אל פרעה, פירוש, כי עדיין אנכי נעלם כמנין מ"י שנה מן הס"ר, ויאמד כי אהיה עמך, שלא נשאר רק מספר אהי"ה שהם רד"ו שנים. ודוק.

ויאמר משה אל האלהים אנכי וכו'

דע, כי בגלות מצרים, נתעלם ז"א בכינה בסוד העיבור, ולא בשאר גליות. וז"ש משה שהוא סוד זעיר, מי אנכי, כי מי, שהוא כינה, במי אנכי נעלם עדיין, וא"כ איך אוכל להוציא את בני ישראל. ופרעה אמר לא ידעתי את ה', וחשב פרעה שח"ו

(ג) שער הגלגולים הקדמה כ'. ר"ה ובוה תבין.

(ד) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ה) שער הכונות רפסח רדוש א'.

(ה) ט"ס. ובל"ת הגירסא: שהנעלם כבר נתגלה וכו' ונראה

ומשה היה בסוד אהי"ה. וכבר הודעתך כי הוא עמך, ואין חסר רק פק"ד, ואז נשלם מספר משה, וכבא אור אבא פקד, יגאלו, כי של אימא כבר הוא עמו, וז"ס כי אהי"ה עמך, פי' כבר הוא עמך.

ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם וכו'

דע כי מציאות ז"א נק' מ"ה, ושם הוי"ה עולה ע"א, וז"ס או מי ישום אל"ם, שהוא בג' ע"א, וזהו בהיותו סוד החל"ב, מי ישים אלם מ"י, שהיא הבינה. ודע, כי מ"ה במלואו מ"ם ה"א, יעלה בגי' אלהי"ם, מציאות ז"א ג"כ, כאשר נכלל באו"א שהם י"ה, תשים על מלת אלם, ונמצא שיש במוחין בעת כ"ד חדשים של יניקה ג' אלהי"ם, וזהו ראש: שאלהי"ם דיודי"ן עולה ש', ואחוריים של אלהי"ם עולה ר', וא' הוא הכוללם, וזהו ראש.

וכשיכנסו המוחין, ירדו השלשה אלהים לגרון, הוא מקום צר להיותם דינים, וכך עולה גרון כמנין ג' אלהי"ם, וכן גי' חר"ן. וז"ס ואברהם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן, כאשר נתפשטו ה' חסדים. וחלוף אלהים עולה ע"ה, שהוא שם אכדט"ם שיוצא מר"ת "כי טובים דודיך מייך, והכולל בגי' ע"ה, וז"ס ע"ה שנה. ג"כ מלוי אותיות אלהים עולה י"ג, ג"פ י"ג עולים ט"ל, וג' הוי"ת מלאים כל אחת עשר אותיות הרי ל', ועם ט"ל הרי ס"ט, והששה שמות שהם ג' הוי"ת וג' אלהי"ם, עולה הכל ע"ה, וזהו בצאתו מחרן. וכן (בראשית כ"ח י') ויצא יעקב מבאר שבע, שהם הוי"ה אדנ"י הוי"ה אלהי"ם, שעולים בא"ר, וג' אלהי"ם במוחין.

וילך חרנ"ה, לגרון, וכאשר יתפשטו בז"א הג' הוי"ת, ויעברו בגרון הוא יב"ק, וזהו (שם ל"ב כ"ג) ויעבור את מעבר יב"ק. וכן ראובן עולה גרון.

נחזור לענין, מי ישום אל"ם הכל הוא מכח בינה, מכח היניקה, ובזמן היניקה בהגדלה באו השינים, כדי שיהיה כח הדיבור. מי שם פה לאדם, פ"ה עולה אלהי"ם ע"ה, ויגדלו ל"ב שינים לו מכח אלהים, א' מבינה יתפשטו לו חמשים שערי בינה, ומאבא ל"ב נתיבות חכמה, הרומזים לשינים, ומהג' סוד הדעת אשר כולל חסדים וגבורות, וזהו שנאמר (שם מ"ו י"ב) ולבן שינים מחלב, הוא סוד הדעת, ל"ב נתיבות חכמה, חמשים שערי בינה.

ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח

דע, כי בזמן גלות מצרים היו אותיות אדנ"י מופרדות, נ"א במקום א' וי"ד במקום א', ושם אדנ"י יש לו ד"ן באמצע, וא' של אהי"ה בתחילתו וי"ד של הוי"ה בסופו למתקן, וחטא קין הי' למתקן, ה' שהפריד אלו השני אותיות א"י והניח ד"ן לברו. וז"ס א"י (שם ד' ט') הכל אחיך, פי' למה הפרדת א"י מד"ן, וז"ס קול דמי אחיך, פי' כי מלת דמ"י עולה ד"ן צועקים אלי מן האדמה, ואני בכל הגוים אשר יעבודו ד"ן אנכי, פירוש במלת דן לגמרי, אבל עם ישראל אני מתנהג עמהם במלת אדנ"י, אות נ' כפופה באמצע של א"י שהם ראשי ב' שמו' של הוי"ה ואהי"ה, כדאי' בתיקונים, ט' א"כ בזמן הגלות היו הב' של אותיות ד"נ הם עם המיתוק הנו' מתמתקים נ' עם י' של הוי"ה, והד' עם א' של אהי"ה, וג"כ נמתקים הני' עם הא' והד' עם הוי"ד.

וז"ס שלח נ"א ביי"ד תשלח, פי' הני' עם הא' ביי"ד תשלח, הי' עם הד'. לומר לך שלא היה המכות של מצרים דינים גמורים, פירוש בתוקף גבורתם שלא ישלטו ג"כ ביהודים, וג"כ לא היו רחמים גמורים כי לא ישלוט שום רע במצדים, לכן היה ממוצע חושך למצרים ואור לישראל, דם למצרים ומים לישראל. וז"ס מרע"ה שלח נא ביד תשלח, כי נ"א הוא חצי השם של אדנ"י, עם הי"ד

(ט) חקן ס"ט דף קי"ב.

(ח) מלח למחקו ליחא ש"ש. הוי"ח.

ספר

שמות

הליקוטים

קמט

בראשונה אהי"ה בינה, אשר, חכמה בסוד ראש, אשר ראשית חכמה, אהי"ה שני כתר ג"ר, א"ח"כ שם הוי"ה שהוא גופא דאילנא, א"ח"כ זה שמי וזה זכרי שם אדנ"י, שהוא לעולם להעלים לשם הוי"ה. והנה דע כי השמות מוציאים זה את זה, כי סוף אהי"ה הוא תחלת הוי"ה, וא"ד מאדנ"י^(ז) נגד ה' שלסוף השם, גם ה"פ י' שבשם הוא נ' דאדנ"י, לרמוז כי הכל הוא אחדות א' יחיד ומיוחד.

שהוא חצי האחר, ויהי"ה אדנ"י. והנה שניהם הועילו כל א' לבדו, נ"א כתיב דבר נא באזני העם וישאלו וכו', ואותיות י"ד הנה יד ה' הוי"ה, ועוד יד החזקה ושלחתי את ידי וכו', נמצא שכל אחד הועיל לעצמו.

ויאמר מי ה' אשר אשמע בקולו

כבר ידעת כי הקליפה הוא שיעור קומת הטומאה, בסוד אנדרטי של נבוכדנצר הרשע. והנה מצרים הוא בחינת כתר שעל הראש, ובכל הוא הראש, ומדי הזרועות, ויון הגוף, ואדום הרגלים. וכבר ידעת כי הכתר כולל כל מציאות הגוף בו, ולכן פרעה הוא ראש לכל המלכות, והיה כופר בכל ד' אותיות השם, אבל כל שאר המלכיות כל א' כופר באות א' בלבד, וז"ש מי הוי"ה דהיינו כל ד' אותיות.

כי ביד חזקה ישלחם וכו'

דע כי ז"א בימי קטנות נקרא אלהים, ובגדלות אז נכנסים בו ההוי"ות, וזהו אותותי אות י', דהיינו עשר אותיות דמ"ה, ואז מתגרל שם הוי"ה בכ"ח דמ"ה^(ז) שהם ב' ידות כזה, כי ביד חזקה ישלחם, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף י"ד אותיות, וכיד חזקה יגרשם, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף, הרי י"ד אותיות אחרות שהם ב' ידים הנו'.

דע כי משה השיג בסנה מדריגה אחר מדריגה,

פרשת וארא

סימן ו'

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה':

בסוד כתר, אמנם כל המראות היו מתוך הבינה. עכ"ל הרב זלה"ה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וכו'

הן אמת כי מה שאנו אומרים כי אברהם בחסד ויצחק בגבורה, אינו בזרועות של זעיר כמו שסוברים רוב המקובלים, שא"כ אי אפשר להזדווג, כי הזרועות איך יעשו זווג, אלא שאברהם הוא בחסדים של אימא^(ז) היורדים

הנה היכל לבנת הספיר נקרא אספקלריא שאינה מאירה, ומשם רוב הנביאים מתנבאים,^(ז) ומשה היה נבואתו מהיכל ק"ק דבריאה, ששם סוד כח"ב דבריאה. והנה במשה ארז"ל^(ז) שזכה לבינה, היינו באריך דבריאה הכולל בו השאר בסוד קודש קדשים, והנה וידבר אלהים אל משה בסוד בינה, וידבר ה' אל משה בסוד חב"ד, ויאמר

דף י"ב. ושם בהגהות ומ"מ באות ב' ועיין בתוספות יו"ט כלים פ"ט מ"ב.

זוהר משפטים דף קי"ד:

ס) שער הכונות העמידה דרוש ב' דף קצ"ג ד"ה זה ביאור. ענין ר"ה דרוש ח' דף רס"ו ד"ה ונבאר תחלה.

י) עיין זהר אחרי מות עם פירוש הסולם אות קס"ד מאמר אהיה אשר אהיה.

כ) שמספרו ה' נגד ה' וכו', הו"ח.

ל) צ"ל דמילוי המילוי שהם ב' ידות וכו'. ליקוטי תורה.

מ) יבמות מ"ט: זוהר ח"א כג: שער רוח הקודש דרוש א'.

בזה האופן: י' ע"ב, ה' ס"ג, ו' מ"ה, ה' ב"ן, אלו הם הפנים עולים רל"ב. והאחורים של אלו השמות, הם: י' פק"ד, ה' קס"ו, ו' ק"ל, ה' קד"ם. ואלו הם אחוריים, ועולים תדר"ך, וסי' (יהושע א' ג') כל המקום אשר תדר"ך כף רגליכם וכו', א"כ רל"ב תדר"ך כמנין תתנ"ו.

וידוע כי כל שם מאלו הדי' אותיות, ועשר אותיות המלוי והכולל, הם ט"ו, וכך ג"כ בשמות האחורים. באופן, כי ח' שמות עולים ח"פ ט"ו, הם ק"ך, ותתנ"ו הם תתקע"ו, כמנין שם המפור"ש, שבו השיג מרע"ה מה שהשיג שם המפורש בכל בחינותיו. ר"ל כל התוכיות, אבל האבות לא השיגו אלא בא"ל שד"י, שהוא היסוד, שמנהגו להוציא לחוץ, ולא בשם הוי"ה שהוא בפנים, והוא נעלם, כאמרו זה שמי לעלם.

וארא אל אברהם וכו' פ

דע כי האבות יצאו מאימא, דהוי שם ס"ג, שיש בו ג' יודי"ן וא', וכך ר"ת שמות של האבות "אברהם" יצחק יעקב "ישראל, הם ג' יודי"ן וא' אחת, והם בגי' א"ל, ולכן אברהם שהוא הראשון הוי חסד א"ל. וידוע דאימא מקננא בכרסייה, דתמן א"ל שד"י, ולפיכך אמר וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שד"י. וזה לא היה ממש אלא בחלוף, וע"כ נאמר באברהם (בראשית ט"ו א') היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר, שהוא לשון תרגום, וכל לשון תרגום הוי חילוף, ולכן בס"ת של האבות יש שד"י בחילוף אתב"ש, מק"ב.

והנה אף שיש בהם ד' שמות, אינם אלא ג', שהם "אברהם" יצחק יעקב, ר"ת ב' יודי"ן וא', שהם כמנין אהי"ה דאימא, שהיא אהי"ה, (ז' יצאו. והנה הס"ת שהם בק"ם ול' דישראל, עולים עק"ב, והי' אחרת דשם הוי"ה פ' הרי בגימטריא יעקב, שע"י כלם יצא יעקב. והנה משה עולה א"ל שד"י, שלקח הוא כל בחינות האבות. וזו היא ש'

בו"א, ויצחק בגבורות של אימא, באופן שהם פרצוף שלם כל אחד בפני עצמו, ויעקב אחיזתו בחסדים וגבורות של אבא שבתוך אימא היודדים בו"א, ומשה היה מזאת הבחי' ממש, אלא שיעקב היה בסוד אימא שהוא חיצון לבוש לאבא מלבר, (ומשה מהתוכיות מאבא ממש, ועכ"ז הוא מהאחורים של אבא, שכל מה שנכנס בתוך ז"א הוא אחורים, וכל הנהגות החול אינו אלא מן האחורים. וכן תמצא כי אחורים שהם דפ"ק וקס"א מנין משה, שהם אחורים של ע"ב, ופנים של אהי"ה.

וזהו בחול, אבל בשבת משיג הארת הפנים, וזה משה כי מה שהשיגו האבות היה בא"ל שד"י לבד, שהוא יסוד של אבא או אימא, באלו הבחי' לבד השיגו, ושמי ה' כמשה לא נודעתי להם. וכן תמצא בר"ת שלא השיגו אלא באל שד"י, בשני בחינות תמצאנו, האחד בר"ת "אברהם" יצחק יעקב "ישראל, כמנין א"ל, ובס"ת אברהם יצחק יעקב, מק"ב, והוא בא"ת ב"ש שד"י. ועוד באופן אחר אם תקח א' מאברהם ול' מישראל וה' שניתוספ' באברהם וש' שביצחק, וכתוב ישחק, ואות ו' שניתוספה ביעקב עם הג' אותיותיהם כמנין א"ל שד"י, הרי לך דמו בשני בחי' אלו א"ל שד"י, יסוד אבא יסוד אימא, ובאלו השיגו, אבל בתוכיות שמי ה' לא נודעתי להם.

ועוד תמצא בר"ת אברהם יצחק יעקב גי' כ"א, כמנין אהי"ה שהוא באימא, א"כ לא השיגו התוכיות, שהוא סוד שם המפורש, כ"א משה. ואם תסיר ר"ת אברהם יצחק יעקב ישראל, וס"ת שלהם, ישארו בידך בר"ה, צ"ח, ע"ק, שר"א, שעולים תתקע"ו, כמנין הש"ם המפור"ש, וזה השיג משה ע"ה בכל בחינותיו, הרמוזים בשם הוי"ה. וכן תמצא בזה השם עצמו בפנים שלו, ובאחורים שלו, כמנין תתקע"ו, שהם בחינותיו שבו השיג משה, והוא הנקרא שם המפורש, והוא

(ע) עיין ע"ח שער הכללים פרק י'.

(פ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ז) בליקוטי תורה הגירסא: כמנין אהיה דאימא שמשם יצאו.

ספר

וארא

הליקוטים

קנא

עילאה וה' תתאה, כי שכונה בגי' שפ"ה, וכשיבא כדור ויהיה בעונות כאלם לא יפתח פיו, הוא בעונותינו שהוא ערל שפתים, ואינו מקבל מהם שפע. וכן אמר ישעיה (ישעיה כ"ח י"א) בלעגי שפה וכו', כי היה מקבל מה' תתאה, וכשאמר (שם ו' ה') ובתוך עם טמא שפתים וכו', ירד גבריאל ובידו רצפה ונגע על שפתו, ואז נתעלג, הפך יוסף שלימדו גבריאל ע' לשון, בתוספת ה' ביהוסף, שהיא השפה. ע"כ.

אצבע אלהים וכו'

כי כני"ם גי' ק"כ, כמנין ק"כ צירופי אלהי"ם. והנה הם לא יכלו להוציאם, ואמרו, כי המכה זאת היתה משם אלהי"ם, ולכן נטבע פרעה בים סוף, שמשם היתה יניקתו מסוף שם אלהי"ם, שהם ב' אותיות י"ם, ובם לקו.

של מש"ה, שהיא ג"כ בחינת האבות, נשאר גמלת משה מ"ה, דהיינו שם הוי"ה דאלפין, כי בחינה זו הוסיף משה על האבות. וזמ"ש ושמי ה' לא נודעתי להם, דהיינו שם מ"ה.

וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי וכו'

דע, כי מלת שמ"ש יש ב' שיני"ן, נגד משה ב' שינין (ומ"ם. השי"ן ג' יודי"ן, לרמוז כי בכל דור דור יבא פעמים שלש, שהם ב' שיני"ן, והם עם גבר. והטעם שהיה ערל שפתים, שני שפתים. ולכן אמר ואיך ישמע אלי פרעה, שהוא העורף. ר"ל, אם ישראל שהם מצד הפנים לא שמעו אלי, ואיך ישמעני מי שהוא מצד האחוריים, שהם חוץ למרכבה.

ומ"ש שהוא ער"ל, השני שפתים, הם ה'

פרשת בא

למען שתי אותותי אלה בקרב

יש לשאול, שהיל"ל למען שתי מכותי אלה בקרב, מהו אותותי. ועוד, מאי אלה, והיל"ל למען שתי אותותי בקרב. או יאמר למנין שתי אותותי אלה עליו, מהו בקרב. אמנם דע, כי בגליות הארבעה היו בחינות שונות זו מזו, ולפעמים הקליפה מלבשת הקדושה בבחינת הראש, ופעמים בבחינת הגוף, ופעמים בבחינת הרגלים, ובכל מקום שנאמר גלות, הוא שהקליפה היא מלבשת הקדושה ומכסה אותה, וסימנך (חבקוק א' ד') רשע-מכתיר את הצדיק. וא"ת, והרי מצינו שהגליות היו חמשה, ואלו הם: מצרים ובבל ומדי ויון וגלותינו זה, ואיך אנו מונים אותם ארבעה לבד, אלא שמצרים ובבל שקולים כאחד, שכולם עמוקות וכולם הם בחינה אחת.

וזה"ש רז"ל (ש) פישון זה בבל, פישון זה מצרים.

(ק) בליקוטי תורה הגירסא: וי' אחרת של ר"ת רשם ישראל, הרי יעקב.

(ר) צ"ל מלת שמ"ש יש בו ב' שינין ומ"ם. השי"ן ג' יודין

ובגלות מצרים, הקליפה הלבשה צואר הקדושה, וצואר זה רומז לבחינת ג"ר כאחד. ובגלות בבל הלבשה הראש, וזמ"ש (דניאל ב') אתה הוא רישא דדהבא, ועל זה נאמר (איכה א' ה') היו צריה לראש, שהלבישו הראש, שנמצא שאלו השני גליות בבחינה אחת, ולזה נחשבים כאחת. ומדי ופרס בבחינת הזרועות, ולכן היו שנים, כנגד הזרועות שהם שנים. ויון היה בבחינת הגוף, ולכן היה אחד. והגלות הזוה הוא בבחינת הרגלים, ולכן הם שנים אדום וישמעאל, כנגד שני רגלים ובעקב. וזש"ה (תהלים פ"ט) אשר חרפו עקבות משיחך, שהגלות הוא בעקב, ולזה נאמר (דניאל ב' ל"ד) ומחת לצלמא על רגלוהי, ורמז לגלות מצרים שהיה בצואר, שפרעה היה בעורף של הקדושה שהוא כנגד הצואר באחור, כי לעולם אין הקליפה יכולה להסתכל בפני הקדושה, שהוא אור גדול ומסמא את עיניה.

וכו' ועיין תיקונים תקן ס"ט. הו"ח.

(ש) מד"ר פרשת בראשית פ' ט"ז.

היו חוששים לפי שגם הם יש להם בו אחיזה, אבל עכשיו שראו שהמכות היו ע"י שם הוי"ה, אמד הפעם אנוסה, כי הורס אותם לגמרי.

וזש"ה עכשיו למשה ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה וכו', למען שתי אותתי אלה, כלומר שאל יחשוב שבשם אלהים אני מתנהג עמו, והמכות באים לו מצד שם אלהים שיש לו בו אחיזה, אלא למען שתי אותותי אלה שהוא שם הוי"ה בקרבו, וז"ש בקרבו ממש. וז"ש יוסף, ההנהגה שלכם אינה כי אם ע"י שם אלהים, ועל ידו הוא פתרון אלו החלומות, א"כ ספרו נא לי, כי אני כולל את כולם ואני אפתור אותם.

ולזה כשספר שר המשקים את חלומו, היה מסודר היטיב, אמר (בראשית מ' י') ובגפן שלשה שריגים, והם בחינות אלו השלשה שרים. ומלת ש"ר הוא בחינת שני אלהים, אחד באחוריים^(א) ואחד במילוי יודי"ן, ופתר לו ונתת כוס פרעה וכו', וחשב שיהיה לו אחיזה עמו שיהיה בימין, ושינצל על ידו, ועתה אחיזתו לא היתה כי אם עם שר המשקים שהוא באמצע, ולזה נשא בתו. ולשר האופים שפתח באף, והוא תוספות גבורה ותוקף, גם אם הזכיר ג' סלי חרי שהם בחינות אלו השלשה, לפי שכל אחד מאלו כולל את כולם, לפיכך כל אחד מאלו הזכיר השלשה אחר שפתח באף, השיב חלמו בראשו ופתר לו שימות.

ולפי שהגלות היה בגדון, אשר הדיבור יוצא ממנו, והיה משה ערל שפתים ולא היה יכול לדבר, וזהו שנאמר (תהלים ס"ט ד') נחר גרוני, שהגרון נחר בגלות. וה' אותיות אלהים הם ה' גבורות, ובונות ק"ך צידופים שבז"א, והם עולים בגי' צ"ל. (א"ה יש צ"ל ויש צלם) ויש צלם, וצ"ל הם אלו הק"ך אלהים שבזכר, וצל"ם הם ק"ך שבנקבה. והם סתומים בו, שהם שני דלתות, כדי שלא יגעו בהם החיצונים, ולכך הצל הזה נקרא

פתרונים, ובפסוק יהי אחר הדברים האלה, ובשער הפסוקים וישב, בפסוק ויוסף הורד מצרימה.

וזה"ש מ"ש רז"ל^(ח) שהרשעים אינם מקבלים פני שכניה, לפי שאינם יכולים להסתכל בפניהם, אבל אחוזים בו מאחור, ופניהם כלפי אחורי ה' השכינה, ומשם הם יונקים. ופרעה היו פניו כלפי העורף יושב ויונק משם, שיש בו ג' בחינות, שהם קנה ושט וורידים. והם ג' אלחי"ם שעולים כמנין גרו"ן, ויוסף הוא ברית הלשון הכולל את הכל. וכן לשון הוא כמנין שני אלהי"ם, אחד פשוט פ"ו, ואחד במילוי יודי"ן, שהוא בגי' ש'. ולזה נמכר לשר הטבחים, והוא, כי בקליפה יש ג' בחינות, כנגד קנה ושט וורידים, וכנגדם היו ג' שרים, שר המשקים שר האופים שר הטבחים.

שר המשקים כנגד הקנה, וא"ת, כי בקנה אי אפשר להכנס אפילו טיפה אחת של מים, ואיך אנו מכניס אותו לשר המשקים, אמנם בהיות שהריאה היא חמה ביותר, והיא מצד הגבורה, וז"ש בזוהר אריה סטא לימינא, שהוא גבורה"ה כמנין אדי"ה, ונטה לימין להכלל זה בזה, ולזה אחר שהיא חמה ביותר, היא שואבת כל מיני משקין ומתקררת, ואח"כ היא מנשבת ללב, ולזה שר המשקים כנגד הקנה. ושר האופים כנגד הושט שהוא בגבורה, ושר הטבחים כנגד הוורידין שהם באמצע, והם שנים, לפי שנוטה לכאן ולכאן, ויוסף הוא הכולל את כולם.

וזה"ש (בראשית מ' ח') הלא לאלהים פתרונים ספרו נא לי, ולפי שהפתרון הוא ביוסף, לכן אמר ספרו נא לי, ואמד להם יוסף אחר שכל האחיזה וההנהגה שלהם אינה כי אם בשם אלהים, וז"ש הלא לאלהים פתרונים. ולזה פרעה לא היה משיג בשם הוי"ה כי אם באלהים, ולזה אמר לא ידעתי את ה', שלא היה לו בו אחיזה, כי אדרבא כשהוא מתגלה הם נהרסים ונאבדים לגמרי, והם לא הכירו שזה השם הוא המכה להם, אלא בים לבד הכירוהו, ואמר (שמות י"ד כ"ה) אנוסה מפני בני ישראל כי ה' נלחם להם וכו', פי' כי עד עתה היינו חושבים שהמכות הם ע"י שם אלהים, ולזה לא

(ח) סוטה מ"ב.

(א) עיין ליקוטי חורה פרשה וישב בפסוק הלא לאלקים

בלשון רבים, כמו שנאמר (שיר השירים ב' י"ז) ונסו הצללים, שהם צ"ל של הזכר וצ"ל שבנקבה, אבל צלם נקרא בלשון יחיד, ולא מצינו שנקרא בלשון צלמים, לפי שזה החותם אינו כי אם בנקבה בלבד, וז"ש (יונה ד' ז') ביונה להיות צל על ראשו.

ופי' הענין, כי יונה נאמר על הנשמה, וכן תמצא שיונה עולה מ"ה וכו', שהוא חשבון שם הוי"ה. והענין, כי יש לאדם צל"ם ונר"ן, הצלם בא בתחילת העיבור, וכן פירשו בזוהר^(א) שאם היו זוכים האב והאם היו יכולים לראות אותו כשמדווגים, ונפש כשנולד, ורוח כשהוא בן י"ג שנה, ונשמה כשהוא בן עשרים. ויונה שהיא הנשמה באה מלמעלה, ונכנסת בז"א ויורדת דרך חוט השדרה, ונכנסת בגוף שהיא הספינה, ומשם יורדת אל ירכתי הספינה שהם הירכים, ושם מודמן דג גדול, שהוא היסוד שבלע אותה, ומשם נתנת אל הנקבה. ומ"ש שהיה יונה במעי הדג שלשה ימים ושלושה לילות, הם ג' ימים של קליטת הזרע. והצל הזה שהוא תוקף שהם הגבורות כמו שפירשנו היו שומרים אותו שלא יזיקוהו, והצל כנגדו יש בחיצון ונקרא צל. ובוה יובן מה שפירשו בזוהר בסבא^(ב) כל מה דאחפשט טב איהו, לפי שלעולם הוא בקדושתו, אבל בגבורות לאו הכי, כי סיום הקדושה הוא תשלום אלו הק"ך אלהי"ם, ומשם ואילך החצונים, והם אלהי"ם אחרים, ולזה נקרא אחרים שיונקים מאחוריים.

ועכשיו נבא לביאור הכתוב, והוא כי חם אבי מצרים היה כח הגבורות, כי שם הוא בחסד, וחם כגבורה, ויפת הוא כח"ת, ולזה נקרא יפת שהוא צח ואדום, אחוז בשני גוונים. והנה כשהחמשה אותיות בונות ק"ך צירופים, כל אות בונה כ"ד צירופים, נמצא, שחם לקח כח השני אותיות, שהם בונות מ"ח צירופים, ולזה נקרא ח"ם. ועד"ז יובן מה שנאמר ברבקה (בראשית כ"ד ט"ו) וכדה

על שכמה, שהיתה אוחות את א' מה' גבורות, והוא א' משם אלהים. והוא סוד א"ל ישו"ב ד"ך נכל"ם, ר"ת אדני", שהיא המלכות, ולוקחת כ"ד א' מאלהים. באופן, שחם הוא שורש הגבורות הוליד ה' גבורות. והם ד' בנים, לפי שג' גבורות הם מתמתקות, ומתאחדות עם ג' חסדים, והשנים אין להם מיתוק.

וכן כשהולידם היה זה האופן בעצמו, שלשה הם כנגד השלשה, ואחד כנגד השנים שהם מתקשרים יחד, והם י"ם מאלהים, לזה תחילת המכות היתה מכת הדם, שהם היו בגרון שהוא מקום צר, לזה נקרא מצ"ר י"ם, לפי שלקח מקום השני גבורות, שהוא מקום קבוץ הדם ומקורו, לפיכך לקו בו. ובמכת הכנים, אמרו החרטומים אצבע אלהים היא, לפי שכנים עולה בגי' ק"ך כנגד ק"ך אלהים, ולא היו יכולים להוציאם, אמרו שזאת המכה היתה משם אלהים.

ולזה ג"כ נקרא ים סוף, שאחר אלו השני אותיות מאלהי"ם הוא י"ם, יוצא אל החצונים שהם סוף השם, ובה לקו. ועכשיו אמר הכתוב למען שתי אותותי אלה בקרבו, פי' שא"ל הוא בחסד, והה' מקבלת מחסד ונותנת אל הגבורה, וח"ש אותותי אלה בקרבו, שא"ל הוא הזכר, והם היו אוחים ביים שהוא סוד הנקבה, והיא בחי' ה', ולזה צריך שיכנסו בקרבו. וזשארז"ל שכל מכה ומכה היתה של חמש מכות, ויש אומרים של חמשים מכות. לרמוז למ"י מאלהי"ם. והיתה בבחינת החמשה אותיות של אלהים, ולזה נזכרה יציאת מצרים בתורה חמשים פעמים, להוציאם מזה הי"ם שהיו אלו אוחים בו. והגלות הא' הוא אותיות אלה, והשני למען תספר וידעתם כי אני ה', כי כשמתגלה שם ההוי"ה הם נאבדים לגמרי, ולא הכירו בוה כי אם ביים, כנו"ל, ובוה מובן הפסוק היטב. עכמ"כ.

(א) דף צ"ו.

(ב) פרשת תזריע דף מ"ג. פרשת אמור דף ק"ד.

ויאמר אליהם יהי כן ה' עמכם כאשר
אשלח אתכם ואת טפכם ראו כי רעה
נגד פניכם

משם הרב כמהור"ר חיים ויטא"ל זל"ה. כי
מ"ש פרעה ראו כי רעה נגד פניכם, הוא שראה
מזל טלה שעולה כמנין ד"ם, ולכן צוה הקב"ה
לישראל שימולו, ובזכות דם המילה ניצולו ממזל
ד"ם. וזש"ה (יהושע ה' ו') היום גלותי חרפת
מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל,
שמן הראוי שיקרא שם המקום ההוא גלוי, או
יאמר היום גלגלתי וכו', אמנם השני דברים היו,
וג"כ מפני מה ה"י מזל טלה ראשון לשאר
המזלות, ועם הנו' יתורץ לשון גלוי ולשון גלגל,
לרמוז על מזל טלה שהוא ראשון בגלגל המזלות.

ויאמר ה' אל משה וכו' החדש הזה לכם
ראש חדשים

א"ר יצחק^(ד) לא היה צריך להתחיל התורה אלא
מהחדש הזה וכו'. והכונה, כי בראש חדש איהו
בנצח ואיהי בהוד, וזה לא יהיה כך בכריאה, וזו
קושיא באצילות, והשיב (תהלים קי"א ו') כח
מעשיו הגיד לעמו, הכונה אחיזתם בהוד. והם
אומרים אין לנו חלק לבן מלכות לשם בנצח.

ונכרתה הנפש ההיא וכו'

ענין הכרת הוא, דע, כי כבר ידעת כי בכל זמן

(ד) רש"י ריש פרשת בראשית. וזה פרשת בא אות קנ"ח.
וכפי הנראה המאמר שלפנינו מתייחס למה שנאמר שם בזהר
עיי"ש היטב ובפירוש הסלם. ובהו"ח כתב בשם ש"ש ח"ל:
צ"ע שהוא היפך משער הכונות דרושי ר"ח, ודרוש ב'
דעמידה במלת מלך עוזר, ודרושי ד"ה דרוש ה', וע"ח שער
כ"ט פ"ה, ושער ל"ו ספ"ג, דשם כתב רבינו שבחול איהו
בנצח ואיהי בהוד, ובר"ח שניהם בנצח, ע"ש. באופן שכל
דברי רבינו כאן קשה להבין אם לא שיש ט"ס בלשונו. ע"כ.
ועיין היטב בסולם תדומה מאמר מנורה שקלים החדש.
(ה) אות שכ"א. ובדפו"י דף רי"א.

שהצדיק נפטר מן העולם, אז נשמתו היא עולה
בפעם הראשונה בעת פטירתו, והיא מעלה מ"ן
מהנוקבא אל הז"א, והם מזדווגים יחד. וכמ"ש
בס"ה פ' ויקהל, ה"ו ז"ל כדין אלביש חר צדיק
קנאה, כי הצדיק העליון מזדוג עם המלכות, בסוד
יוסף שהוא גי' קנא"ה, וז"ס מ"ש רז"ל^(א) ז"ל אין
אדם מקנא לאשתו אלא נכנס בו רוח טהרה. גם
אמרו כי האדם האוהב את אשתו גורם לו קנאה,
ואין קנאה בא אלא מאהבה רבה שיש ביניהם.
נמצא כי הקנאה היא מעלה ושלמות ואינה
פחיתות, ואמנם בפעם אחר גורם זיווג כולל, פי'
מזדווגים זו"ן בבחי' כל העולמות כולם, וכולם
מקבלים שפע ע"י זווג ההוא, אך מפעם ב' ואילך,
אינו נעשה זווג אלא בבחינת נשמתו לבר, אמנם
אם יהיה לו מעלה כמרע"ה, אפשר שחמדי יעשה
זווג תדירי. והנה הרשעים אינם יכולים לעלות
למעלה, ואינם יכולים לעלות מ"ן ונשארים, וז"ס
ונכרתה הנפש ההיא, פי' כי יהיה נכרת מן המקום
שנחצבה, ונופלת מלמעלה. אמנם דע, כי מש"ל
הוא זה שאין לו רק נפש, אך מי שיש לו נשמה
יוכל לעשות גם מ"ן בבחינת נשמתו באו"א, וגם
שם מזדווגים על ידו, וז"ס^(ב) כך עלה במחשבה, כי
עלה בסוד מ"ן מאימא אל אבא ע"י אותה
ההריגה. וכמ"ש בסוד ק"ש, ה"י כי הזווג דאו"א אי
אפשר לעשותו רק ע"י הריגה ממש.

גם^(ט) דע ענין הכרת, כי יש באדם נר"ן,
והנשמה מקבלת משפע עליון ראשונה, והיא
נוטלת לעצמה העיקר, והתמצית נותנת אל הרוח

(א) סוטה ג'.

(ז) מנחות כ"ט: ועיין שער מאמרי רשב"י דף ש"א מאמר
במדרש הנעלם. ע"ח ח"א שער הכללים פרק א. שער
שבירת הכלים פ"ה. ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"א. שער
ההקדמות דף קנ"ח. הקדמה לשער המצות דף ו'. ועיין בזהר
פקודי דף רנ"ד:

(ח) שער הכונות נפילת אפים דרוש ה'.

(ט) לעיל פרשת לך לך בפסוק וערל זכר, ספר ליקוטי תורה
סוף פרשת שלח, וכתוב שם זהו מדרושים שמצאתי כתוב
בחד מחבריא ר' אלי די וידאש. שער המצות דף ה'.

ובשבועות בספירה אחרת שלה הכל לפי המועדים. נמצא, כי כל הי"ט הם בתבונה. והנה תבונה זו, כבר ביארנו שהיא המתלבשת בז"א. ואמנם כבר ידעת ענין תלת עלמין הנו' בראש אדרת נשא, (7) ושם ביארנו שהא' כנגד הבריאה, והיא אלף עלמין, והשני כנגד היצירה והוא נ"ז, והשלישי כנגד העשיה והוא צ"ו. והנה מלאכה בגי' צ"ו, כמנין עולם העשיה, ולכן כל מלאכה היא בעולם העשיה, ולפי ששם הוא תוקף הקליפות, ולכן נאסרה המלאכה ביום זה שלא לעורר הקליפות, אבל אוכל נפש הוא כנגד היצירה, שאין שם כל כך אחיזה לקליפות, לכן הותר ביום זה. ולכן תמצא כי מלת אוכ"ל בגי' נ"ז, שהוא בגי' כמנין א"ל הוי"ה, כנגד עולם היצירה.

שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאור וכו'

דרש הרב חיים ויטאל זלה"ה. ענין רמז חמץ בפסח, רומז לעתיד שיתבטל החמץ שרומז ליצה"ר, והשאר ירמוז לאותיות ראש שעולה אלהים, כזה הרי אחורים של אלהים, כזה: א' א"ל אל"ה אלהי"ם, הרי ר', והכולל (8) הרי א' של אלהים. ואלהים ריד"ן בגי' ש', הרי רא"ש, בסוד (ש"ב ט"ו ל"ב) ויהי רדד בא ער הראש וכו', וסמא"ל ראש לע' אומות הנק' חמץ. ומחלוקת ביטולו באיזה עת, הם סוד קיצי המשיח יבא ויתבטל. יש קץ באור לארבעה עשר, ויש קץ לארבע שעות, ויש קץ בחמש שעות תולה בספק, ובשש שעות בתחילת* שש בכרת, ומשם לא יעבור. כי הוא של תורה, והראשונים מדבריו

הגהה

הוא הכנסת לאלף שביעי, והיכן ימות המשיח.

(ל) שער מאמרי רשב"י דף כ"ה ד"ה עוד שם. מכו"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד—י"ז.

(מ) עיין זהר עם פירוש הסולם ויקהל אות תצ"ב.

שהוא לבוש אל הנשמה, וכן הרוח והנפש הם נותנים התמצית אל הגוף, ואחר המיתה לעולם הנשמה היא מקושרת ברוח, בסוד ואיש מאחיו לא יפרדו. (9) ואם האדם זוכה גם הנפש היא מקבלת מאור הנ"ר ממקור העליון שנמשך לנ"ר, מלבד הנמשך לה ממקום המשפיע אל הנפש, וז"ס (ישעיה נ"ח י"א) והשביע בצחצחות נפשך, הם ג', שגם הנפש נוטלת מן הצח הנובע אליו, ומן הצחות הנוגע אל הנ"ר, לכן נכללים בתיבה א', שחזר הם מ"ש צחות, משום שהנ"ר הם מקושרות לעולם, וכולם ממשיכים אל העצמות שבקבר, שהעצמות מתחברים עצם אל עצמו, והנפש נכנסת בתוכם בעודם בקבר, וז"ס ועצמותיך יחליץ, מלשון (במדבר ל"א ה') חלוצי צבא. והיינו סדר כלי זיין שהוא זה ע"ג זה, העצמות נפרדים ומתחברים עצם אל עצמו. אבל אם לא זכה שעבר על איזה כריתות, הנה גופו נכרת, שאין הנשמה שורה בו, וגם הנפש נכרתת וגם מתפרדת מן הנ"ר, וזהו ונכרתה וכו'. אבל הנ"ר אינם נפרדות לעולם, ולא שייך בהם כרת, כי שם אין הפגם פוגם בהם לעולם.

אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו וכו'

ענין (10) איסור המלאכה ביום טוב והיתר אוכל נפש, סודו הוא, כי כל הימים טובים הם בסוד התבונה הרביעה על בנין, ולא בנינה העליונה, והשם של תבונה הוא שם ס"ג. ויו"ם טו"ב הוא עולה ע"ג, כמנין ס"ג עם עשר אותיותיו. ואמנם בימים טובים עצמם יש חילוק, כי ביום טוב ראשון כמו בפסח, עלו הת"ת והמלכות, ומזדווגים שם למעלה בספירה ראשונה של התבונה,

* בתחילת שש ט"ס, וצ"ל בסוף שש, כי אז הוא מדאורייתא. וגם זה אינו מובן, כי בסוף שש

(י) עיין לקמן ישעיה נ"ח בפסוק ונחך ה'.

(כ) שער המצות פרשת בא. שער הכונות דרושי יו"ט דרוש ג'. דרושי חזרת העמידה דחול ד"ב. ועיין בהגהות ומ"מ בשער המצות שם אות ד' וכו'.

סופרים. ולכן בכרת, כי בשביעי לא ישאר קליפה בעולם, כי חפרה הלבנה ובושה החמה, אבל בשעה חמישית שהוא ימות המשיח תולין, ועדיין יש אומות, והנער דהחוטא בן מאת שנה ימות ויקולל, והבן.

וענין המים שמחמיצין, רמזו למים הזדונים. ובוזה תבין המים שלנו, ותחת השמש ויום המעונן, וכל הדינים בזאת ההקדמה. ^(א) ויורמו חמשה מינין לבד שמחמיצין, והם ה' מיני דגן לישראל (ישעיה ס"ה ה') ראשית תבואתה, ולכן נידונים בפסח על התבואה, ושבעות פרי האילן, הם תלמידי חכמים, ובחג על המים, רמזו לשבעים אומות, ור"ה לכל העולם.

וידבר ה' אל משה לאמר קדש לי וכו' ענין התפילין וסידור הפרשיות. (בב' זוגות הא' של ר"ת ז"ל) שר"ת סובר הויות באמצע, ^(ג) אמר (שיזהר וישמר במאוד) מאוד בהויות שקדמו, מצד ר"ת פסוק "יתהלל" המתהלל "השכל" "ידוע, שהוא יהו"ו, והאחד של רש"י ז"ל שהוא יהו"ה על הסדר, ואלו ואלו דברי אלהים חיים. וכולם עד חכמה, והם על ראש ז"א, והתפילין (של יד הם מלכות ושל) ראש חכמה אבא, דכתיב בהו מי כעמך ישראל נקרא שמושא רבא הם. (א"ה להיות כי בכאן הנייר נקרע מאכילת עכבר ואנכי תיקנתי וכדי להודיע איזהו העיקר ואיזהו התוספת לכן נתתי התוספות שלי בתוך ב' חצאי לבנה וא"ש את"מ):

פרשת בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם

דע כי ויהי הוא לשון צער היה, כששלח את העם ערב רב, כי בעבורם לא נחם אלהים לישראל וכו'. כי היה קרוב, והיו נכנסים מיד לארץ, אלא חשש פן ינחם העם הערב רב, ובראותם מלחמה ושבו מצרימה, וכיון שראה מרע"ה כך שהם מוכרחים לילך דרך המדבר ים סוף, והיו צריכים לעבור הים, לקח עצמות יוסף עמו לבקוע ים סוף, כענין הים ראה וינס. ^(ד)

והנה הפלשתים הם במקום השערות, שכן כתיב קוצותיו תלתלי"ם, כמנין עשר אלהי"ם דקטנות, כי משם יצאו השערות דהו במקום לאה למעלה, וכבר ידעת ^(ה) שהם היו מבחינת לאה, ועכשיו היו הולכים לארץ ישראל דהיינו רחל, וחשש שאם ילכו במקום לאה אשר שם השערות, ישובו למצרים, דשם ג"כ היא בחינת מצרים, ויתאחזו

שם, לכך הסבם דרך המדבר ים סוף, דהיינו רחל דהוי סופא דדרגין, ומשה שהוא מבחינת יסוד דאבא, לא היה יכול ליכנס ברחל, אם לא ע"י יסוד דז"א שהוא יוסף, ולכן ויקח משה את עצמות יוסף עמו. פ"י משה דהוי יסוד דאבא, נתלבש ביוסף דהיינו יסוד ז"א, ובוזה הלך בסופא דדרגין ליכנס ברחל.

דרוש נאה מענין יציאת מצרים, שהוא רמז של יציאת הנשמה מן הגוף. (ויהי בשלח) פרעה את העם, הוא כשיצאה הנשמה מן הגוף שהוא פרעה מלך (מצרים, הערף) שהוא קשי עורף, והוא מולך בגוף שהוא מצרים, וכחות היצה"ר הולכים ורודפים (אחר בני ישראל), שהוא הנשמה הישרה, להזיקה מפני שהוא יצה"ר, והוא הולך ומסטיין והוא בא (ולוקח נשמתו) ואחר הולך אחריו להזיקו ולהנקם ממנו. ויחזק ה' את לב פרעה וירדוף אחר בני ישראל וישג) אותם חונים

ת"ז אות ר"ד, ובדפ"ו דף ט':

(ע) מד"ד פרשת וישב פ' פ"ו.

(פ) שער הפסוקים פרשת שמות דף קכ"ב ד"ה ונבאד עתה.

(ג) הר"ש כתב שלא זכה להבין זה הדרוש. הו"ח.

(ד) עיין שער הכונות ענין תפילין דדוש ו'. פע"ח שער התפילין פרק י'. עולת תמיד שער התפילין דף פ"ד. הקדמת

בתענית רעבים בלא תורה, שהמזון של הנפש היא התורה, (כדי לחיות בגיהנם) קודם כניסתה לג"ע. וז"ש ויסע משה את ישראל מים סוף וילכו שלשת ימים (במדבר ולא מצאו) מים, שהיא התורה. אז וילינו העם על משה לאמר מה נשתה, (היא התורה). עץ חיים היא למחזיקים בה.

וישלך אל המים, אז מראה להם שכרם המזומן להם (לעוה"ב, שם שם לו) חק ומשפט ושם ניסהו, ואז מבטיח להם הקב"ה שמאחר ששמרו התורה (וקבלו דינים ועונשם) בגיהנם, וכל המחלה אשר שמתו במצרים שהוא היצה"ר וכחות הטומאה (שהיו עמך), לא אשים אליך, כי אני ה' רופאך, שכבר רפאתי אתכם בגיהנם. אחר כ"ז סביב ג"ע יש י"ב) נהרות מים זכים ורוחניים, כנגד י"ב שבטי ישראל, ששם מטבילים כל שבט בנהר (שלו סביב) ג"ע, ששם מתרפאים ומתקררים מהאש של גיהנם ונגעיו.

ח"ש ויבאו אלימה (ושם שתיים עשרה) עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים, ואחר כל זה חוורים וטובלים (ונדונין בלהט) החרב המתהפכת, שהוא מדבר סין, וישם מדברה כעדן, שבין אילים ובין סיני, (ובעת שהם) באותו עונש האש הדק, צועקים ואומרים מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בעוה"ז, (ממותנו במדבר) ברעב, כשלא יש תורה הרבה משיגים עונש גדול בדין ההוא של להט החרב. אז (מקבלים עונשם), וכאשר ישיגו המדרגה ההיא ורוצים ליכנס בג"ע, אומר להם הנני ממטיר לכם (לחם מן השמים), בכאן תאכלו הרבה לחם מהתורה שעסקתם בעוה"ז שהוא מזון הנפש, שהוא (רמ"ח איברים) ושס"ה גידים, שהם כולם תרי"ג מצות התורה שהם מלבוש, והתורה עצמה הוא (מזון הנפש. ואם לא עסק) אדם בתורה לשמה יומם ולילה, לא יש לו מזון לעולם הנשמות, אפילו שיש לו מלבוש שהם המצות.

ואז בעולם הנשמות (שמות י"ו ה') ויצא העם ולקטו, לוקטים שכרם ומזונם דבר יום ביומו, להודיעך שיש יום בעוה"ז, ויש יום להבא, ומה

על הים, הוא גהינם, שהוא הים נהר דינור. וכאשר פרעה מקריב (להנתן ביד אותם) בני ההיזק והצער אשר מצערים אותו, ויראו מאד ויצעקו אל ה', ויאמרו אל (משה היצ"ט), אחר שעתה נראה כל הצער הזה וההיזק, שהכחות מזיקים אותי, המבלי אין קברים (במצרים לקחתנו) למות במדבר, כלומר שרואים חיבוט הקבר המר והנאנת, אמר לא די הקבר (בחיים והצער) שהיתה הנפש נקברת בתוך הגוף, ומצר של עולם, אלא ג"כ צער הקבר, (שהוא מה שחובטים אותו בקבר לקחתנו למות במדבר), מקום החיצונים שהוא מדבר שממה, ששם עושים נקמה לגוף (מה זאת עשית לנו להוציאנו) ממצרים מן הגוף, שהוא מצרים יותר טוב היה לנו בגוף, הלא זה הדבר (אשר דברנו אליך במצרים) לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים ונשתעבד תחת יצה"ר בעוה"ז, (ולא היינו סובלין אלו הדינין), כי טוב לנו עבוד את מצרים ממתנו במדבר, ובצער ובאלו המזיקים (כי דינא רבא ובי דינא) זוטא, שקשה עליו המות מפני העונש. ולהפך הצדיק מתאוה למות (בעוה"ז, ולחיות בעולם) האמיתי, (ובזה ג"כ יכוין הג' ימים של חשך אחר שיצאו ממצרים הם ג' ימים אחר צאת) הנשמה מן הגוף, כמו שתרע בע"ה בין מגדול ובין פי החירות. ומשיב משה שהוא (היצ"ט, אל תראו) מן העונש הזה, מפני שהוא לטובתכם, ולהסיר מנפשותיכם המזיקים, (ולהצילם מדין) גיהנם, שכל כחות הטומאה נשארים לשם, בתוך הים שהוא נהר דינור. (התיצבו וראו את ישועת) ה' אשר יעשה עמכם, שע"י לבון של גיהנם תטהרו מהעונות. כי אשר (ראיתם את מצרים היום) לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ששם בגיהנם ישארו.

ויהי באשמורת (הבקר וישקף ה' אל מחנה) מצרים בעמוד אש וענן, שהוא כשירדת הנשמה לדון דין בגיהנם, (וכשנגמ' זה, אז ויהם) את מחנה מצרים, שהם הכחות של יצה"ר, אל תוך הים בים סוף, ונשארו (שם. והמים להם חמה), חמ"ה כתיב, שהוא חמה וזעם, ואחר שמוציאים הנשמה מגיהנם, ועדיין (היא וכחותיה רעבים), ג' ימים

ע"ה כשהרגו אותו, שהוא א' מ' הרוגי מלוכה, כי לאדם גדול כמוהו איך שלט בו הריגה, ואעפ"י שאמר שבא בגלגול לקבל עונשו, שהיה מן העשרה שבטים. ובמ"א אמר שמת מיתת עצמו, ובא אליהו ז"ל ונתעסק בקבורתו, כמ"ש במדרש, (ו) ועם מ"ש יובן כי על הימים הראשונים שהיה עם הארץ שלט בו המיתה.

ונחזור לענין דבר יום ביומו, שהיא התורה שידבר האדם בעוה"ז, מוליך אותה ליומו, שהוא יומו שלמעלה, שהם גדולים. וגם רמז בזה מש"ה (דברים כ"ד ט"ו) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי אליו הוא נושא את נפשו, ר"ל ביומו שהוא היום הגדול של מעלה, תתן שכרו שהוא עולם השכר, והוא כ"כ גדול שלא יבא עליו השמש לחשוך, כמו הימים של מטה של העוה"ז, ואליו הוא נושא את נפשו. וליום כזה האדם טורח בעוה"ז לנשוא ולהרים את נפשו בעליונים עם עסק התורה, כמ"ש שהוא מזון הנפש. וגם אמר במזמור השמים מספרים כבוד אל (תהלים י"ט א') יום ליום יביע אומר, ר"ל זה היום של מטה ליום של מעלה, יביע אומר, ר"ל יביע וילך ויעיד על מה שעוסק בתורה, שהוא האומר ביום ההוא. לכן ישתדל האדם שלא לדבר דברים בטלים, כי אם לעסוק בתורה, לפי שאין אומר ואין דברים שהאדם מדבר בעוה"ז שלא ישמעו קולם למעלה, כי עוף השמים יוליך את הקול ונשמתו הולכת בכל לילה להעיד.

נחזור לענין כי לזה אמר דבר יום ביומו, כי צריך האדם להוליך עמו שיהיה מזון אל נפשו בג"ע. וחזר ואמר (שמות ה' י"ו) ויהי ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקוטו יום יום, ר"ל ביום הששי שהוא קרוב ליום המות, שהם ששים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, צריך שיכין ויזמין את אשר יביאו עמהם לאותו עולם, שיסדרו תורתם שתהיה שגורה

(ו) מדרש משלי פרשה ט'.

שעוסק אדם בעוה"ז, כנגדו יש לו לעוה"ב למעלה רוחני שאין להם סוף. וזהו הו' ימים שברא הקב"ה את העולם בכריאת העולם, שנאמר (שם ל"ט ע"ז) כי ששת ימים עשה, ולא אמר בששת ימים, ר"ל שהם נבראים רוחניים, והם הג"ע של מעלה שהוא אות ו' של השם שעולים עד א"ס, והם ששה שהוא הוא"ו עם הה' נגד ששים ריבוא, שכולם מתענגים בימים ההם. וכל התורה והמצות שעוסק האדם בעוה"ז יום א', כלילה כשהולכת הנשמה לתת חשבון למעלה, הולך עמה אותו היום, ומעיד לפני הקב"ה מה שעשה פלוני באותו יום, ובעוה"ז היום קטן ומוגבל, ובעולם הנשמות הולך עד א"ס. ובעוה"ז כל הימים חוזרים חלילה בגלגול, והם ששה כנגד הששה עליונים.

ובזה יובן (בראשית מ"ז כ"ט) ויקרבו ימי ישראל למות, שבשעת מיתתם מתקרבים הימים בלי בוש, לתת לאותו צדיק גמולו, וג"כ (דברים י"א כ"א) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה וכו', ופי' תעשה המצות והתורה למען ידבו ימיכם וימי בניכם, שכל מה שעושה האדם בעוה"ז ביום הקטן, מרבה היום הגדול למעלה. על האדמה, שהיא ג"ע, וג"כ בעוה"ז, מתמצית של מעלה מרבים ומוסיפים ימים, וזהו כימי השמים על הארץ השמים העליונים על הארץ.

וג"כ יובן (ז) מעשה של רשב"י ורבי יוחנן בן זכאי שבכה ואמר לתלמידיו יש לפני שני דרכים א' לגיהנם וא' לג"ע ולא אבכה, וצדיק כמוהו ודאי שלא היה בוכה מצד יראה, אלא עם זה שאמרנו יתכן, כי רבן יוחנן כשלמד תורה פ' היה בן מ' שנה, וכל מה שהיה מפחד היה על אותם שנים שאבר, שלא היה מוליך עמו מזון, ומצות לאכול מהם, וע"ז היה בוכה. ונראה מזה כי אי אפשר שיתנו למעלה מזון חנם, כי אם בטורח שיעסוק בעוה"ז בתורה ובמצות, לעשות צדקה וצידה ומזון לעוה"ב. וג"כ יובן בזה מעשה ר"ע

(ז) ברכות כ"ח:

(ק) ראש השנה ל"א:

ההוא, את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו. כלומר עשו הכנה, וחזרו תורתכם כמה פעמים עד שתהיה שגורה בפיכם, שהוא ההכנה, כמו שהאוכל ע"י בישול ואפיה היא מזומנת לאכילה, וכאשר תעשו ההשתדלות הזו, אזי את כל העודף הניחו למשמרת עד הבקר, מה שנשאר לכם באונס שלא למדתם בעוה"ז הניחו אותו למשמרת עמכם עד הבקר, שהוא העולם ההוא, והקב"ה ילמד אותה לכם, לפי שלא עליכם המלאכה לגמור בעוה"ז ע"י אונס, ואזי כשהולכים לעולם ההוא אז זוכים. וזהו מ"ש ויניחו אותו עד בקר, בתנאי שאמרנו. ואז לא הבאיש ורמה לא היתה בו, ומוצאים מזונם טוב ושלם, וניזונים ממנו ונבלע באיברים. ואז אומר להם הקב"ה אכלוהו היום כי שבת היום לה', שהוא מנוחה. היום לא תמצאוהו בשדה, שהוא שדה חקל תפוחין, שהוא ג"ע, מזומן, אם אתם לא תביאוהו עמכם.

ואחר זה כשהולכת הנשמה לג"ע של מעלה, שהוא סיני, לקבל התורה מפי הקב"ה, שהיא מדרגה יותר מעולה, אז ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין, שהיא ג"ע של מטה, ואת היו"ד להשלים סיני, הוא לעלות למעלה אל המדרגה עליונה לג"ע של מעלה. וקודם שיעלו למעלה, יש ג"כ למעלה גיהנם יותר דק דנהר דינור, לשרוף העוונות הדקים כחוט השערה של הצדיקים, שהעונות הקשים כבר נתקנו בגיהנם של מטה, אבל זה הגיהנם נקרא רפידים, רומז על הצדיקים שרפו ידיהם, פירוש שלא עשו המצות כתקנם, אלא עשו אותם ברפיון ידים בלי רצון המצוה עצמה, וכבר נכנסו בג"ע של מטה, אבל ליכנס לג"ע של מעלה צריך שתהיה המצוה מאהבה ובחפץ וברצון גדול, ועל הדקות ההוא מקבל עונשה בגיהנם של מעלה, היא עמלק, שהיא מדריגה עליונה מהטומאה, והאש הדק שתמיד עשו מלחמה עם ישראל, והוא עמלק והוא זגיהנם. וילחם בישראל ברפידים, בסיבת רפידים.

(ח) לעיל ריש פרשת בראשית.

בפיהם, כמו שהיו עושים הראשונים כשהיה בא מלאך המות לקחת נפשם היו מבקשים להמתין להם ל' יום^ש לחזור תלמודם.

וזהו שהכינו את אשר יביאו והיה משנה, ר"ל בעוה"ז היו עסוקים בתורה פעם ראשונה, ובעולם ההיא פעם שניה. וגם מלשון משנה ר"ל שגורה בפיהם, וזה יהיה על אשר ילקטו יום יום, שעסק בתורה בעוה"ז שאין אנו משיגים סודיה, כי אם כמו שמלקט שבולים אחת אחת בטורח הרבה, אבל בעולם ההוא יהיה משנה, מכמה וכמה פעמים יותר, שילמדו אותה בסודה היטב, כל אשר היו מלקטים בעוה"ז שהוא יום, ליום הגדול של מעלה. ויעשו כן בני ישראל, וילקטו בעוה"ז צידה לדרכים, המרבה והממעט, איש לפי אכלו לקטו, כל אחד כפי מה שהשיג שכלו.^ח

ויאמר משה איש על יותר ממנו עד בקר. ר"ל לא יניח מללמוד בעוה"ז, ויאמר בעולם ההוא שהוא בקר ילמדו אותו, אלא יטרח בעוה"ז בכל יכלתו, ומה שלא השיג ילמדו אותו בעולם ההוא. ולא שמעו אל משה ויותרו ממנו עד בקר וירום תולעים ויבאש ויקצוף עליהם משה, ר"ל מי שלא שמע אל משה והניח מלימוד בעוה"ז, באומרו שבעולם ההוא ילמדוהו, לאחר שילכו לשם, ומצאו המזון שלהם שהוא התורה כתולעים מובאשות שאינם יכולים לטעום אותו, ונשואים מתים ברעב. ויקצף עליהם משה, ר"ל מקציפים עליו למעלה ואומרים להם למה אתם באים ולא הבאתם עמכם מזון, ולכן חזרו לעולם ההוא להרויח אותו, כי בכאן אין נותנים חנם כי מי שלא טרח בע"ש מה יאכל בשבת, לכן יילקטו אותו בבקר בבקר איש לפי אכלו כפי מה שהשיג.

ויהי ביום הששי שהוא יום המיתה, ילקטו לחם משנה, מי שעוסק בתורה בכל יום לסוף הימים לוקטים הלחם שהיא התורה, שהיא המזון משנה. ויאמר הוא אשר דבר ה' שבתן שבת קודש לה' מחר, לכן אתם שקרב הקץ שלכם ללכת לעולם

מהרח"ו זלה"ה עוד, הנה שר מצרים הביא כל מרכבה הטמאה שלו לקטרג, והת"ר כנגד ו"ק, וכל רכב מצרים כנגד^א מלכי הטומאה. ושלישים על כולו כנגד ג"ר, דהיינו מוחין הנחלקים לשלישים, והקב"ה, ויסר את אופן מרכבותיו. עכ"ל.

יך בדרך, באותו דרך רחוק לעלות למעלה, ואלה עיף ויגע ולא ירא אלהים, בסיבת שעשית המצוה ברפיון בלא יראה, ולכן עלתה על ראש הגבעה שהיא למעלה להצילה מידו של עמלק, כי תמיד יושב למעלה להלחם עם ישראל, כי הוא מצד הכלב, שאפילו דהע"ה היה מפחד ממנו ואמר הצילה מחרב נפשי למטה שהיא הנפש, ולמעלה מיד כלב יחידתי, שהוא הנשמה שהיא יחידה. ולכן הלך דוד להרגו, ואמר עליו הכתוב (שמואל א' י"ז) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים, והענין ידוע למה כיון דוד, כמו שתמצא בפסוק שפי" במקומו, וע"ש^א.

ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים וכו'

הרי שם של ד' יודין של ע"ב מפורש, ככתוב להדיא.^ה והמלאך הגואל דכתיב ביה (שמות פ"ג כ"א) כי שמי בקרבנו, הוא על הסוד הזה. כי כשתמלא שם אדנ"י, תמצא אותיות אמצעיות שהם בגימטריא ע"ב, כזה: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, שהם ללו"ו. וידוע מ"ש בתיקונים כי מלואו של ס"ג דאיהו ג' יודין מילואו וא', בגי' א"ל, וכן אב"א אחד לכלנו, ר"ת א"ל, על שם מ"ה באותו השם יש ג' אלפין דאינון א"ב, ובצירוף יו"ד ראשונה, הרי אח"ד. ושם ב"ן נרמז במדת הרחמים, בכ' הוי"ת דכתיב.^ה עוד הלוי"א א"ב אח"ד לכלנו, בגי' צד"ק. הלוי"א א"ב, בגי' מ"ה. הלוי"א (א"ה נ"ל תי' מלא ט"ס או צ"ל מלת הלוא וא"ל וכו' והי"ב) מלא וא"ל הם בגי' ע"ג, שהוא ס"ג ועשר אותיותיו. הלוי"א א"ל אח"ד, בגי' אלהיים. הלוי"א א"ל אח"ד בראנ"ו, בגי' משה, דהיינו ד' מוחין דקטנות, ד' אלהים מתוקן, שהוא הכולל הנוסף. הלוי"א א"ל אח"ד עם ב"ן, ועוד ו',^ה בגי' קד"ם.

ויסר את אופן מרכבותיו וינהגהו בכבדת

ככבדת, חסר ו' כתיב, קרי ביה שני מלות,

סימן י"ד ויקח שש מאות רכב בחור וכו'

פירוש, פרעה לקח שש מאות רכב, פי' גרע מספר ששה ממלת רכ"ב, ונשאר בחו"ר, דהיינו רי"ו של קדושה. והקב"ה גרע לו אות אחת, וקרא בו יר"ה בים. וכתיב "יהוה ילחם" לכם, ר"ת יל"י, שהוא חותם שם קדוש, אל פני שור שבמרכבה, שני של שם ע"ב שמות היוצאים מן ויסע ויבא ויט. אלא שבפסוק זה נתעלו היודין, שהם סוד החסדים, ונשארה הלמ"ד למטה, סוד אימא, דהיינו מתערין מינה ללחום במצרים. ואז רחמים לישראל, כדכתיב (ישעיה י"ט כ"ב) נגוף למצרים ורפוא לישראל. ואתם תחרישון, אמר שישתוקו, כי לא יאות להם לעורר פני שור, בהיותם עתידים לחטוא בהם בעגל,^ב ששמטו אחד מטטרמילון שבמרום, אלא איהו דידיה עביד על הים ברחמי שמים, שלא נידונו ישראל אלא לפי מעשיהם של אותה שעה, והיינו דכתיב ואתם תחרישון חסר יו"ד, קרי ביה נח"ת שו"ר, כדי להשתדל בהצלחתם.

ד) זהר בשלח. מאות ק"ס מאמר ויסע ויבא ויט, ובדפו"י דף ג"ב:
ה) עיין ש"ש כאן.
ו) לא הבנתי איזה ו' הוא זה. הו"ח.

א) לקמן שמואל א' בפסוק ויקח מקלו בידו.
ב) עיין שער הפסוקים פ' תשא דף קנ"ד ד"ה ויביטו. שער הכונות ח"ב ענין מזמור הבו ד"ה ואמנם.
ג) צ"ל כנגד המלכות. ליקוטי תורה, הו"ח.

ראש, ונתהפך ונעשה הנחש ראש והאדם זנב. וז"ס (בראשית ג' ט"ו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, ולכן הנחש עושה עיקר הזנב שנושאו על הראש, ומלחכת העפר. ופרעה היה דמות הנחש, שהוא התנין הגדול, ולכן חרה אף ה' בפרעה, וכנגד בחינת שמו דהוי"ה שכפר בה, באותיותיו ממש נפרע ממנו, שהוא היאור, והפכו לדם. מצד היו"ד, הכהו עשר מכות, והתחיל במה שנעשה ראש שהוא היאור והפכו דם. וכנגד ה' עילאה, אמר (שמות ט' ג') הנה יד ה', שהיא ה' אצבעות, וביד אמר כמה לקו באצבע, כי האצבע עושה י' אחת, שהם עשר מכות, ועל הים לקו חמשים מכות נגד ה' עילאה. וכנגד הו', נרמו המטה האלהים, ו' תחת ה', ונחלקת ראש תוך סוף ג' וויין, ועשה רמו לג' וויין, ויסע ויבא ויט, שבהם ע"ב שמות, ובקע בהם הים שהוא ים סוף ה' תתאה. ובהיות שו' מוציאה ו' אחרת, כזה: וי' וזהו י"ב בקיעות שבקע בזה הים.

ומי הכה זאת הו' לעשותה ג' וויין, כח ה' שעל הו' משם הוי"ה, וזהו קריעת ים סוף שהיא ה' תתאה, ובאו בני ישראל בתוך זה הים סוף. ומפתח הגדול של הה' באו ויצאו דרך פתח קטן, ונקרא אם הבנים שמחה, שהגינה עליהם, וטבעו אויביהם בים סוף. נמצא, שנפרע מהיאור שהוא הראש, ומהזנב בחינת ים סוף כנו"ל שהוא זנב ים אוקיינוס.

ובזה רמוז ג"כ ענין הג' מצות, הנרמזות נגד אלו הג' אותיות יה"ו, וה' אחרונה נגד אפיקומן, שהוא נגד ים סוף, כי נאכל על השובע, וכן קריעת ים סוף וכו'. ורמזם בפסוק הקורא למי הים וישפכם וכו', ר"ל, כי כשברא הקב"ה העולם עשה ים אוקיינוס וחרבה בתוכו, ולא היה רחב הרבה כמו עתה, כי בעון דור אנוש העלה גליו, וכסה מקום הרחבה ונעשה ים. והשם הקדוש הנרמז בחול, כדי לתת להם גבול וחוק שלא יעברו, בעון החטא נתרומם משם והלך לו, ויכוסו

ככ"ב אותיות התורה היו משקיעים את מצרים להציל את ישראל, שכנגדם שם של כ"ב אותיות אנקת"ם של מצרים לא תשמע. פסת"ם, פיוסו של איש תם תקבל, דהיינו זכותו. וכן פספסי"ם, זכות יוסף שהיה לו כתונת פסים, והוא משלים במקום יצחק כנודע. (דיונסי"ם, הפוך די"ו יו"ד, הרי עשרה נסים שנתנסה אברהם, וכולם עמדו לנו על הים.

פ' אנוסה מפני בני ישראל

כבר ידעת, כי פרעה כל יניקתו היה מן מוחין דקטנות, שמות אלהים, ובשם הוי"ה שהוא גדלות לא היה יודע, בסוד (שמות ה' ו') לא ידעתי את ה'. והם היו סבורין כי אצבע אלהים, ולכן לא היו חוששין. כי לא יהיה להם כליה, ועתה ראו שהנהגה הוא ע"י שם הוי"ה, אמר אנוסה וכו', כי הוא בשם הוי"ה נלחם במצרים, לכן אמר לשון הוי"ה, ולא לשון אלהי"ם.

דרש הרב זלה"ה כמהר"ר חיים ויטאל בענין קריעת ים סוף, ואמר, למה נקרא ים סוף, אמר בפסוק (בראשית א' י') ולמקוה המים קרא ימים, ולא ים אחד. דע, כי מצד ה' שבשם משם בא למקוה, ה' עילאה הנק' ים אוקיינוס, וזה הים מוציא ים אחר הנק' ים סוף, ה' תתאה, ובא לה ע"י (קהלת א' ו') הנחלים ההולכים אל הים וכו'. ופרעה הרשע כפר בשם ההוי"ה, ואמר (שמות ה' ב') מי ה' וכו', ורצה למלוך בכיפה ולהיותו ראש, בהיות שהיה במדרגת זנב, כי (יחזקאל כ"ט) מן הממלכות היא שפלה. ורצה להיות ראש מצד המים, כי (שם כ"ט ג') לי היאור וכו', כי היאור הוא ראש הד' נהרות היוצאים מג"ע, ובוה נתגאה ואמר בענין המים לא יוכל לי, כי אני הראש. וג"כ היה זנב, כי זנב כל הים הוא ים סוף, בסוד נחש זנבא בפומיה, א"כ היה ראש וזנב, וז"ס (ישעי' ט' י"ד) יכרת ה' ביום ההוא ראש וזנב וכו'.

ורמוז ג"כ ענין הנחש שמקודם היה זנב, והאדם

למצרי שהרגו משה שהוא דמות הבל, ומעשה אבות יעשו בנים, כי לקח האשה הישראלית, והיה רוצה להרוג בעלה, עד שבא משה והרגו בפיו, ולקח נקמה ממה שעשה ג"כ להבל קין הדגו ג"כ בכח שם והרגו ג"כ בפיו, והבן. ודמו ג"כ פי' (ויקרא כד יא) ויקב את השם ויקלל וכו', והדבר סתום וחתום, והמשכיל יבין. ע"כ.

וירא ישראל את היד הגדולה וכו'

לא נתנה התורה אלא לצרף בה את ישראל, בזה יתישב הפסוק וירא ישראל ואח"כ קראו העם, אלא שישראל כבר נצטרפו במצרים, ע"י התורה שהיו קוראים שבט לוי, כי היו עיקר שורש כל האומה, ובקריאתם בתורה היו מתקנים את כולם, שכל אלו הניצוצות שנשתעברו במצרים הם ניצוצות שיצאו לחוץ, וחזרו ונצטרפו על ידי התורה. ואותם שכבר נחקנו במצרים כדאוי, אז הוצרך הפסוק להעיד עליהם: ויאמינו, ועליהם נאמר וירא ישראל, אבל השאד' שלא נחקנו כראוי נקראים עם, עליהם נאמר ויראו העם את ה' וכו', עכ"ל מהרב זלה"ה.

סימן ט"ו

אז ישיר משה. אז ידבר יהושע. אז תיראי ונהרת. אז תשמח בתולה. אז ידלג כאיל פסח. אז תקרא וה' יענה.

אלו הם חלוק של אז, פרקמטיא של משה, שהם ו' פעמים שמונה בגי' מ"ח, לכחדו של ח"י עלמין. האלף היא מאהי"ה, הוי"ן של נקודת ז"א. והם תחילה לא"ו ב"ו ג"ה, חותם גדול הנז' בפרקי היכלות. והיינו יסוד רז"א דכליל לון להמשיכם אל נוקביה, דכתיב ביה (תהלים יב ה') למנצח על השמינית, ואזבוג"ה בגי' כ"ד קישוטי כלה, שעליה נאמר (שה"ש) שימני כחותם על לבך. וששה א"ז הם מ"ח אותיות של י"ב צידופי

ההרים הרמים, ומה שלא כסה אותם נעשו איים תוך הים, וזה נעשה ג"כ בעון דור המבול דור הפלגה, וים סוף הוא זנב הים הבא לתוכו, זנבא בפומיה וכו', כמו התנין וכו', ולזה נקרא ים סוף, הים שהוא הזנב של התנין הרומז לפרעה, ולכן נטבע בתוכו וכו'. ורמו בענין הד' רוחות המנשבות, שכל א' משמש ו' שעות: מערבי מהבקר עד חצי היום, דרומי עד הלילה, מזרחי עד חצות לילה, צפוני מחצות עד הבוקר, והוא המנגן בכנור של דוד רוח צפונית, דכתיב (תהלים קיט סב) חצות לילה אקום וגו', וכל אחד מנשב בכח ג' צרופים מ"ב^ח דהוי"ה, והבן.

עוד רמו בג' מצות בשם הוי"ה, ופרוסה תוך השלימות, שרומזים ל' ו' מהוי"ה, וה' באמצע, שהיא הפרוסה. ורמו בשם יה"ו, כי ה' אחרונה נשארת לאפיקומן, שהיא בחי' הים סוף, הנקרע בכח הוי' ליי"ב דרכים, ולכן נרמזת ה"י קודם ה', רמו לעשר מכות. וה' על ו', להיותה מצה פרוסה, רמו לקריעת ים סוף, ונרמזת לג' ווי"ן, כזה: ה', רמו לו' הנעשה ג' ווי"ן דויסע וכו'. והיו"ד קדעה, ובכח זה הוי' קרע ג"כ הוי' לה' אחרונה ליי"ב קרעים, כי כל ו' מוציאה ו' אחרת בכח, ופרעה וכל המונו טובעו בזה הים סוף. ורמו זה התנין זנבא בפומיה, שהוא תחת הכסא סביביו, וכל הנשמות הבאות משם עושה לו דרך לבוא, ומסיר זה הזנב מפיו, כדי שיעברו הנשמות לבוא בעולם, וכאשר שבים ללכת פותח להם אורח דקיק, אם יזכו לעבור דרך שם. ורמו בפסוק יהי דן נחש עלי דרך מקודם, ובהשבה שפיפון עלי אורח דקיק, וכשנושכו להפילו בגיהנם, נאמר הנושך עקבי סוס, שהיא הנשמות הרוכבת על הגוף שהוא הסוס, אז ויפול רוכבו אחור לגיהנם ח"ו.

ורמו איך הטיל זוהמא בחוה, ותלד את קין והרגו^ט בנשיכה כנחש, וז"ס (ישעיה י"ד כ"ט) כי משורש נחש יצא צפע ופריו שדף מעופף, דמו

ח) צ"ל צרופים דהויה. הוי"ח.

ט) צ"ל והרגו להבל בנשיכה. הוי"ח.

י) שער הפסוקים ריש פרשת שמות.

צדיקייא כמנין קדו"ש, והם סוד ת' שקל כסף עובר לסוחר, כאשר ידעת. ^(ז) והעומר, עולה י"ש עולמות שתחת הכסא. וכשהוא מלא העומר מ"ן, מטלא דבדולחא, נעשה ת' עלמין דירתין צדיקייא, כי י"ש ומ"ן הם ת' שקל כסף, והבן. ושני העמ"ר מ"ן, עולים כת"ר שעל הראש, ושם הם שערי דעמר נקי. ולכן אין רשות לספרם בזמן העומר, כי מכחישם למעלה, ומתו תלמידי ר' עקיבא ^(ח) הדורש תלי תלין של הלכות. והיו כ"ד אלף תלמידים, והעומר עשרית האפה, שהיא הפאה, בגי' אלהי"ם מדת הדין השולט בזמן העומר, שבהם חמשים שערי בינה, ועיקר זה הדין ושרשו הוא מהגבורות. ועוד רמז ^(ט) לספירת ימי דמסאבותא ז' ימים, והם שבעה שבועות מ"ט ימים, שביום שבועות הם חמשים שערים. וצריך לטבול, כמו האשה המתטהרת לבעלה, ^(י) ואז באה לזווג, ור' עקיבא השיג לאלו החמשים שערים. והבן.

וחם השמש ונמס

כבר ידעת, כי המן היה דינים, ^(ז) בסוד מ"ן דמנצפ"ך. וכבר ידעת, כי ב"פ ש"ך יש בזו"ן, והנה הם גי' שמ"ש. ^(ח) ושרש הש"ך דינים הם מל"ב נתיבות חכמה, ל"ב אלהי"ם, ובהם מלובשים ל"ב הויות דאבא. והנה השמש, דהיינו ל"ב הויות שבז"א ול"ב שנתן לו אבא, הם גי' שמ"ש, וכשהם נכנסים, וחס השמש מן ה' גבורות דאלהי"ם, ואח"כ מן הגבורה שבהו"ה נמתקים בשרשם, ונמסו הדינים.

ויקראו בית ישראל את שמו מן וכו'

הנה המ"ן ^(ז) הם סוד ז' יודי"ן שבע"ב ס"ג, וב' יודי"ן שבציור א', י"ו שינים למעלה וי"ו שינים

דכלה.

(ז) שער הכונות דרוש ר' דר"ה.

(ח) ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ה.

(ט) שער הכונות ענין עמידה דרוש ה'.

הוי"ה, ששה מהם הם נגלים דהיינו הפשוטים, וששה מהם נסתרים, היינו מקורותיהם. וכל אלו השמות חקוקים אחורי שם ב"ן, דהיינו קד"ם, בגימטריא חלו"ק, באופן זה: מ"ח אותיות של י"ב הויות, שהם מקור הכל, וכ"ד של אזבוג"ה, וכ"ד אותיות מלוי המלוי דשם ע"ב, בלעדי השורש, הם מ"ח לדידיה. ומלוי המלוי של ס"ג ומ"ה מבלעדי השורש כנו', הם לדידיה, שהם כ"ד זוגות כמנין ויביאה אל האדם, הרי ג' פעמים מ"ח, שהם קד"ם בגי' חלו"ק. והם פרקמטיא של משה, שהחלוף (שמות ד' י') מאז דברך אל עבדך, (שם ד' כ"ו) אז אמרה חתן דמים. ומאז באתי אל פרעה, כהנך א"ז של חלוק הנז', ונטלם בסוד ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך.

מי כמוך באלים ה' מי כמוך נאדר בקודש נורא תהלות עושה פלא

דע, כי ר"ת של ארבע תיבות ראשונות, בגי' ע"ב, ור"ת של ד' תיבות שניות, בגי' יב"ק. ור"ת של ד' תיבות אחרונות, בגימטריא כת"ר, עם י"ו אותיותיהם תד' התיבות.

ויבואו מרתה וכו'

הנה כבר ידעת, כי יש ב"פ ש"ך דינים, א' בז"א וא' בנוקבא, וב"פ ש"ך גי' תמ"ר, וזהו מרתה. והנה לא יכלו לשתות כי מרים הם, כי ב"פ ק"ך צירופי אלהי"ם גי' מ"ר. ויורהו ה' עץ, שנכנסו הויות ג"כ בה, ונתמתקו המים הללו. והבן.

סימן י"ו

פ' זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו עמר לגלגלת וכו'

דע, כי עמ"ר בגי' י"ש, רומז לת' עלמין דירתין

(ז) ע"ח שער א"א פרק ה', ד"ה ובאדרא קכ"ח.

(ח) עירובין כ"א:

(ט) שער הכונות פסח דרוש ג'.

(י) שם דרוש חג שבועות והקדמת ספר הזהר מאמר בליליא

קסד

ספר

בשלח

הליקוטים

למטה. וזהו טחינת המן, כרי להפריד הדינים על (א"ה נ"ל עד) עשותו יודי"ן. וזהו המן כזרע ג"ד, שהם סוד ז' יודי"ן, הנטחנים ע"י ב' יודי"ן דשינים דאל"ף. וכשראו שהמן יורד מע"ב ס"ג למן, שהוא אמרו (א"ה נ"ל לכן אמרו) מן הוא. כי לא ידעו מה הוא, לא השיגו המ"ה, שלא היה נכלל מ"ה שהוא ז"א.

או ירצה, כי מילוי ע"ב ס"ג מ"ה גי' ק"ט, ולקחו י"ט ממנו, שהוא מלוי מ"ה, שלא היו משיגיין אותו, ונשאר מ"ן, כי לא ידעו מ"ה הוא, שנכלל עמהם מ"ה, ולזה קראוהו מן.

משה מחכמה, (ק) דורו מדעת, (ר) וזהו דור דעה. והמן, שני אותיות מ"ן של מנצפ"ך שנמתקן, ומשה היה מושך מחכמה לבינה, א"ל, קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן, שאעפ"י שיפטר ישאר אור חכמה גנוז בבינה, הנקרא צנצנת. והנח אותו לפני ה', להשפיע בזו"ן. עכ"ל הרב זלה"ה.

ויאמר כי יד על כס יה

פירוש, י"ד משם אדנ"י, הם לבוש לאותיות י"ה משם הוי"ה. (ש) ימשך מזה, כי אותיות נ"א לבוש לאותיות ו"ה. וכן נרמז בפסוק (דניאל כ') ל"ה) אדנ"ן דקו כחדא, סדור אותיותיו (ישעיה ל' כ"ו) והיה אור הלבנה כאור החמה. והנה בעצם הספירות הפריד בין א"י שהם רחמים באותיות דן שהם עצמים דין. וז"ס אי הבל אחיך, הרי א"י קול, דמ"י אחיך הרי דן בגימטריא. ובצירוף שם אדנ"י, הנה אלף של אהי"ה בתחלתו, ויו"ד של הוי"ה בסופו, לכבוש אותיות ד"ן באמצע להמתיקן, והיא מדה נוהגת בישראל, שהאלף ממתקן הדל"ת הסמוכה לה, א' נמי ממתקת הגו"ן שהיא בת זוגה, ויו"ד ממתקת את הדל"ת כנו'. אבל עם המצריים

כתוב ד"ן אנכי, בתוקף הדין, אלא שעדיין בהיות ישראל ביניהם הוצרך להתנהג בכפל המדות, נגוף למצרים ורפוא לישראל, אור לאלו וחושך לאלו, מים לישראל ודם למצרים, לפיכך כשאמר הקב"ה למשה לך ואשלחך, התפלל על ישראל ואמר שלח נא ביד תשלח, בקש להחזיר שני אותיות אחרונות אצל הראשונות.

עוד צפה מרע"ה, שעתידין נדב ואביהו לומר מתי ימותו אלו. (ח) וננהוג שררה על הציבור, אמר להקב"ה שלח נ"א, שהם נדב ואביהו, לשליחות זה עכשיו, ואני ואהרן לא נקפיד עליהם. ואם תמנה נ"א פעמים י"ד עם כ"ד צירופי אדנ"י, שהיא המקור לכלם, יהיו בגימטריא תשל"ח עם אדנ"י. וכתיב דבר נא באזני העם, כי נתיחדו זוג זוג כל אחד למצותו, שכן נ"א גרם וינצלו את מצרים. וכתיב הנה יד ה' הוי"ה, הרי יד לחד ונ"א לחד, כל אחד עושי דברו. וכן בשעת הגלות נפלו אותיות יד מכסא ה', ובשובן על כס י"ה שהוא מקומן ביחד, אז מלחמה לה' בעמלק וגבר ישראל. ויש מצרפים נא לאותיות י"ה, לבוש שהם מוחין, וי"ד לבוש לאותיות ו"ה, שהם גופא דרועין ושוקין.

וטעם שלח נא ביד, להשכיך עליונים אצל התחתונים. ומרע"ה היה מתפלל על שם הגדול ברמו, ועל ההיכל בפירוש, ובקש שיהיה השם שלם והכסא שלם, שלא ישתעבדו ישראל עוד בעולם, שיש בזה חילול השם בעונותינו. והבן כי ו"ה כנגד י"א סמני הקטורת, לבטל י"א קליפות שיש להם קצת אחיזה באותיות אלו למטה, וכל שם ישבית קליפה אחת. וכן י"א אותיות יתגדל ויתקדש, לאכפייא כולהו קליפין, ולהעלות אותיות ו"ה מן הגלות, ואז יהיה שם י"ה רבה.

(ש) ליקוטי תורה פסוק זה, ובהגהות ומ"מ שם אות ר'.
(ת) מד"ר אחרי פרשה כ'.

(צ) צ"ל ב"ן, גימטריא, ליקוטי תורה פרשה זו.
(ק) ע"ה שער הכללים פ"י.
(ר) ע"ה שער הארת המוחין פ"א וב'.

פרשת יתרו

סימן י"ח

פ' וישמע יתרו כהן מדין וכו'

דע, שיש בסט"א כהן מדין, והוא כנגד יסוד אבא שבקדושה, כי שם בקדושה הוא אהב"ה, ושם בקליפה היא איבה ומריבה. ויש כהן א' כנגד יסוד זעיר, ששם כחי וראשית אוני, ובסט"א הם פועלי און. וז"ס כי אחר שנעשה הנסירה בקדושה להיות פכ"פ, הסט"א הם כקוף בפני אדם והיה אב"א, וגם הם ננסרו להיות פכ"פ, ואינם יכולים להזדווג, שלא נמשך להם אור לזווגם ונשארו בפרודא. וז"ס מ"ש בס"ה שארי בחיבורא אב"א ומסיימין בפרודא. וז"ס מש"ה (תהלים צ"ב) יתפרדו כל פועלי און, למעלה ביסוד לא מתפרשין לעלמין והם באתחברותא, וכנגדו בסט"א היא אשת מדנים ובית חבר, ולכן הוא כהן מדין. והבין.

ויקח יתרו חותן משה את צפורה וכו' (ב)

דע, כי קין והבל היו מבחינת יסוד דאבא ויסוד דאימא שבתוך ז"א, קין מיסוד אימא המכוסה, והבל ג"כ מיסוד אבא במקום המכוסה, קודם שיתגלה למטה, ולכן קין עולה קס"א שהוא אהי"ה דיודי"ן. והנה משה הוא בחינת הבל, ויתרו בחינת קין, שבא לתקן מה שהרג הבל. והנה ארז"ל א' שהרגו קין להבל בשביל תאומה יתירה שנולדה עם הבל, וזהו ב' פעמים את, הכתוב בהבל, כמ"ש את אחיו את הבל, ובקין לא נאמר אלא ותלד את קין, שלא נולדה עמו אלא תאומה אחת.

והנה ענין תאומות הללו הוא, כי ביסוד אימא בתוך ז"א, מאור מלכות דאימא (7) יוצאה מאחרי

יסוד אימא לאה, והיא תאומתו של קין שהוא ג"כ מיסוד אימא. ומאור מלכות אבא יוצאה ג"כ תאומה אחת מאחורי יסוד אבא עצמו. ועוד שנית מהכאת אור זה דמלכות אבא ביסוד אימא, יוצאה עוד תאומה אחת מאחורי יסוד אימא, ואלו ה' תאומות הם מהבל, שהוא מיסוד אבא. והנה קין, על התאומה השנית שיוצאה מהכאת אור אבא ביסוד דאימא היה אומר זו היא שלי, דהא ביסוד אימא יצאו, אף אם היא מאור אבא, ועל כן קם עליו והרגו. והנה, יתרו שהיה בחינת קין בא לתקן ענין זה. והנה צפורה היתה תאומה הזאת שיוצאה ביסוד אימא, ולכן היתה בת יתרו, שמאור אבא המכה ביסוד דאימא יצאה, ויתרו הוא מיסוד אימא כאמור, שהוא קין, ולכן הביאה למשה שהוא הבל, להורות כי שלו היא, ולתקן את אשר עוות בראשונה.

וזש"ה ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שילוחיה, אחר שמשה שהוא הבל דהיינו יסוד אבא, שלח האור הנה ליסוד אימא, והיה ראוי א"כ להיות של קין ולא של הבל, שכבר שלח אותה ליסוד דאימא, אעפ"י כן חזר והביאה למשה. ואמר ואת שני בניה, בכינוי אליה, ולא של משה, משום ששניהם היו מבחינת יסוד אימא ולא מיסוד אבא, ולכן לא כינה אותם למשה. וזמ"ש אשר שם האחד גרש"ם, שעולה בגי' קרמ"ת, אחוריים דאהי"ה דיודי"ן. וכן אליעזר עולה שי"ח, כי הנה אימא היא ה' ראשונה של שם, והיא בחי' ס"ג כנודע, וה"פ ס"ג גי' שט"ו, והה' עצמה הרי ש"ך, שהם הש"ך דינים שבה, וחסרו ממנו השנים השרשים העליונים, הממתקים כל הש"ך דינים, ולכן נקרא אליעזר שעולה שי"ח, שחסר מש"ך שנים כאמור.

קי"ט.

(ג) מד"ר בראשית פכ"ב. זהר ח"א נ"ד:

(ד) צ"ל שיוצאת מאחורי יסוד אמא היא לאה, ליקוטי תורה.

(א) צ"ל ויש כהן און. ליקוטי תורה. ועיין ספר המצות פרשת שופטים.

(ב) ליקוטי תורה פסוק זה ושער המצות פרשת שופטים דף

ויאמר אל משה אני חותנך יתרו וכו'

י"ל, אם הוא מדבר עמו פה אל פה, כיצד אומר "אני חותנך" יתרו בא אליך. אמנם דע, כי ר"ת עולה אחי, לפי שיתרו היה גלגול קין ומשה בסוד הבל, ולכן רמו לו שהוא אחיו. ולפי שכפר קין בדינין ואמר לית דין ולית דיין, אמר עתה בא אליך, ר"ל לתקן. וחידוש פרשת הדינין, שהיא פרשת ואתה תחזה, כמו שמבואר בפ' שמות, וע"ש. ומצינו ג"כ שנקרא כהן מדין, לפי שהיה ראש המדנים כשהיה בבחינת קין, בסוד ויקם קין אל הבל אחיו, וחזר בקרחת, ולזה לקח מקח רע לעצמו, ונתלבש בו נפש קין, ולזה ויקומו לפני משה, נגד ויקם קין, וכנגד קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה, לזה וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, וצועקים ואומרים משה אמת ותורתו אמת, ^(ה) ואנחנו כדאים, נגד מה שאמר לית דין ולית דיין.

עוד ענין אחר, באומרו אני חותנך יתרו בא אליך, והוא שיש לשאול למה לא בא אצל משה מאליו, אמנם כבר ביארנו, כי יתרו היה קין, והיה עתה בא לתקן. וזהו במה שנחלקו רז"ל ^(ו) אם קודם מתן תורה בא או לאחר מתן תורה בא, כי כולם מודים שעיקר התיקון של אדם הוא ע"י התורה, כמש"ה כל אמרת אלוה צרופה, שהיא המצרפת ומבררת, ומחלוקתם הוא, כי האומר קודם מתן תורה בא, כדי להתקן ע"י התורה, ומי שאומר לאחר מתן תורה בא, סובר שאם לא נתגלה התורה קודם, לא היה ספק בידו לבא. ומי שאומר שקודם בא וסובר ששמע קריעת ים סוף וכו', ומי שסובר שבא אחר מתן תורה סובר ששמע מתן תורה.

וזהו שארז"ל ^(ז) ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, לפי שהתורה מבררת הכל, והוא כי בתחלה שקטרגה הלבנה היה הפגם הראשון, וז"ש

(ה) ב"ב ע"ד:

(ו) זבחים קט"ו.

(ז) שבת קמ"ו.

(ח) ע"ח שער מיעוט הירח פרק ב'. שער הכונות דרושי פסח

יהי מארת חסר כתיב, מארת ה' בבית רשע, ותכף הוזכרו מאור גדול וקטון. ופגם זה בנקל היה מתתקן, אחר שלא נעשה ע"י בני אדם, ובמצוה אחת שהיה עושה אדה"ר היה מתקן, ולא היה כך, אלא אדרבא בא אדה"ר ופגם, וקין ג"כ, והבל ג"כ הציץ ופגם, וזש"ה וישע ה' אל הבל וכו', כי היל"ל וישע ה' אל מנחת הבל, אבל פי' וישע, שהניחו שיציץ. אבל אל קין לא שעו, ר"ל שלא ראה אותה אלא שלא השיג מאומה, והבל ע"י קבלת מנחתו הציץ, וע"י העון הזה נהרג. ועתה כשבא, כל בני דורו היו מבחינת הבל, ולא נמצא מבחינת קין אלא נדב ואביהו, וזש"ה וגם הכהנים וכו', כי י"ל מי הם הכהנים, אחר שהיה עולה אהרן, אלא נדב ואביהו הם.

וזש"ה וישלח את נערי בני ישראל, כי שניהם היו בכורות, לפי שהם בחינה אחת. וז"ש הבכור נדב ואביהו בחינה אחת, ואח"כ אלעזר ואיתמר בחינה אחרת, ועל זה נאמר בנין נערים סתירה, שלא עלה בידם, כי היו רוצים להחזירם פב"פ כנגד נ"ה, כי זה היה מקומם של נדב ואביהו, והיתה סתירה. ואלו היו ראויים ליתקן במעשה הקטורת, והוא, כי כמו שמצינו במשה שנאמר ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ובשלמה נאמר ויחכם מכל האדם, מהימן וכו', פי' שנתחכם יותר ממשה, וכן מצינו שחסר למשה אות ל' משלמה, ופי' שהווג שנעשה ע"י משה היה אב"א, וע"י שלמה פב"פ. ^(ח) וא"ת שזכה שלמה יותר ממשה, אלא שמשו ע"ה מצאה בעמק הקליפות בגלות, ובכח גדול הוציאה ותיקנה אב"א, וכשבא שלמה מצאה מתוקנת, ולא היתה חסרה כי אם החזרת פב"פ, וזה בדבר קל יעשה. וזה הווג היו עושים נדב ואביהו במעשה הקטורת, אם היו נשואים, ופגמו ומתו, עד שזכה פינחס במעשה זמרי ולקחה. ^(ט) ולכן נאמר עליו אלה ראשי הלויים,

פ"א. שער מאמרי רז"ל מסכת יומא. שער ההקדמות דף

שס"ד. תע"ס חלק ט"ו בתחילתו.

(ט) שער הגלגולים הקדמה ל"ב.

לחוף, וכן אימא מקבלת טיפת אבא והיא מוציאה התורה לחוף, וזהו שנאמר (משלי א' ב') לדעת חכמה ומוסר, דהיינו הטיפה דאבא, בסוד וידע אדם את חוה אשתו, דהיינו לרעת דאתי מחכמה, ואת"כ להבין אמרי בינה, הרי אמירה באימא. וידוע, כי ביסוד אימא יש חסדים וגבורות, החסדים לבדם לעצמו של ז"א, והגבורות לנוקבא, וביסוד דאבא יש חסדים וגבורות, ואין מזה לא לז"א ולא לנוקבא כלל, אלא הכל יחד לוקחם יעקב, והוא נותן הגבורות לנוקבא, דהיינו דור המדבר.^(מ)

והנה בזמן דור המדבר עדיין לא היה זווג לז"א, דהיינו בחינת ישראל עם רחל, עד שנכנסו לארץ ישראל שהיא בחינת רחל, ואז בדור המדבר לא היה אלא זווג יעקב עם נוקבא, שהיתה יוצאה עמו מגבורות, שהיה הוא לוקח מאבא, והנוקבא היא היתה בחינת דור המדבר. וע"כ ארז"ל^(נ) שדור המדבר אין להם חלק לעוה"ב, שהיא בינה הנקרא עלמא דאתי, משום שהיא באה תמיד ונכנסת ומתפשטת תמיד בז"א בתוכו, ואין להם חלק בה, כי הם היו מבחינת הגבורה דאבא, ואין להם חלק באימא כלל. ולפי שהיו בישראל שני בחינת מיעקב ונוקביה, אותם שמתו במדבר ולא נכנסו לארץ, והיו גם בהם הטף שנכנסו לארץ, שאלו היו מבחינת ישראל,^(ס) ורצה הקב"ה שכלם ימשיכו עליהם משני הבחינות שאמרנו, ולכן אמר כה תאמר, דהיינו אמירה שהיא אימא, לבית יעקב, שאין בחינתו אלא מאבא, אלו ימשיכו עליהם ג"כ מאימא, ויקבלו עליהם אמירה דהיינו אימא. ותגד, לשון המשכה, דהיינו יסוד דאבא הנמשך למטה מיסוד אימא, עד יסוד דז"א. לבני ישראל, שהם מבחי" ז"א, שהם מבחינת אימא ולא מאבא, אלו אני רוצה שימשיכו גם עליהם מאור דאבא, וכ"א שם בפ' ואתחנן (דברים ד' י"ג) ויגד לכם בריתו, והיינו בריתו דקאמר.

שלקחם אלו השני ראשים נדב ואביהו, ואמר הלויים, לפי שהלויים הם גבורות, ואלו היו ראשי הגבורות, אבל כל בני דורו היו מתוקנים.

ובזה יובן מש"ה לא יוכל העם לעלות וכו' כי אתה העדות בנו לאמר, מהו העדות הזה, והיל"ל לא יעלו, מאי לא יוכל. ופירושו, כי הקב"ה אמר לו רד העד בעם וכו' ונפל ממנו רב, איני חושש, כי אם על אחד שהוא נדב ואביהו, וגם הכהנים הנגשים וכו', ר"ל שמתקרבים ומתקנים עתה יתקדשו. ויאמר משה לא יוכל העם וכו', כי כבר הם מותרים מזמן הבל,^(ז) וכן תמצא בר"ת של "העדות" בנו "לאמר, הבל". בענותו כלל עצמו עמהם, באומרו בנו,^(ח) ואמר מתלא מאן דנכית ליה תויא חבלא מדחיל ליה. כמ"ש רז"ל^(ט) על פסוק ויסתר משה פניו, אז אמר לו הקב"ה אתה ואהרן עלו, לא אמרתי עליך, ועתה יתרו שהיה מבחינת קין היה בא ליכנס לקדושה, וקין פגם כנגד הבל בג' בחינות: הרגו, ולקח את תאומתו, וגם דם של זרעיותיו, ועתה רצה לתקן שלשתם, ולזה נרמז בר"ת של "אני" חותנך "יתרו, אח"י. ר"ל, ראוי לך שתרדם עלי כאח, אעפ"י שחטאתי לך, אחר שאני בא אליך ורציתי לשוב בתשובה, ובמה שפגמתי בתאומה הרי שלך לפניך. ולזה אמר ואשתך ולא אמר ובתי, ר"ל, זאת היא אשתך אותה הראשונה שלך, ושני בניה, הרי הזרע שכרתי חזר ובא, א"כ ראוי שתקבלם.

ואתה תחזה מכל העם וכו'. ע"ל בפ' שמות, שם נתבאר היטב.

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל

דע כי אמירה היא בנוקבא, כי היא כמו הפה שהיא כוללת כל המוצאות, והיא מוציאה אותה

(י) שער הפסוקים פרשה זו בפסוק ויאמר משה אל ה'.

(כ) זהר בשלח מ"ה.

(ל) מדרש קהלת פרשה ז' סימן ד'.

(מ) עיין ע"ח שער מיעוט הירח פרק ב'.

(נ) סנהדרין ק"ח.

(ס) ע"ח שער הארת המחין פ"ג.

מבחי' ז"א, יתקנו ויווגו ג"כ ליעקב ונוקביה, שהם בחינת יסוד דאבא, דהיינו תורה שבכתב, וזהו ותגר. ואמר כאן בית יעקב, ובישראל לא הזכיר בית, מן הטעם שאמרנו, כי בישראל לא היה עדיין זווג עם רחל עד שיכנסו לארץ, אבל ביעקב היה נוקבא, דהיינו בחינת דור המדבר, כנזכר.

והנה שני תיקונים אלו שוים וקרובים זה לזה, כי בחינת ז"א אף שהוא מחסדים דאימא ורחל מגבורות דאימא, הם היו נקודות משורש האצילות הא', ויעקב ונוקביה אף שלא היו משורש האצילות, הם חסדים וגבורות דאבא שהוא עליון מאימא. והנה המתקן בז"א מתקן בשורש האצילות, והמתקן ביעקב הוא ממשך מאור דאבא, ועל האמת הא בהא תליא, כי בהתקן ז"א ונמשכים אליו המוחין אל הזווג, נתקן ג"כ יעקב שיוצא מיסוד דאבא. ואמר אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, כי כל עוד שלא נכנסו לארץ הם עצמם היו הכלה לז"א, וז"ש ואבא חסר י', ביאה ממש. ואביא אתכם. ועתה אם שמוע תשמעו וגו', פשט הפסוק משום דהערל אסור בד"ת, ולכן אמר אם תרצו לקבל את התורה, צריכים אתם לשמור מצות ברית מילה, ולהיותכם מהולים.

וז"ש אם תשמעו בקולי, שהיא תורה, ושמרתם את בריתי, שלא תהיו ערלים. והייתם לי סגולה, כהן לוי ישראל, הרי סגול ג' נקודות. והסוד כאן, כי הנה יש ג' בחי' בז"א, והוא ישראל יעקב ישורון, ומבחינות ישורון, מלשון ישור על אנשים, ואין שורה פחות מג', והם ז"א ורחל מאחוריו אב"א, ויעקב בפניו, אחורים של יעקב בפניו של זעיר. ^(ג) והנה בשעת זווג יעקב עם רחל, הולך יעקב אל נצח דזעיר, והיא בהוד פב"פ עם יעקב,

פ"ב. שער ההקדמות דף רמ"ה ט"ב ר"ה והנה כאשר ז"א. זהר עם פירוש הסולם וישלח את רמ"ה. ובפרו' דף קע"ז: ליקוטי תורה כאן.

וזה היה מדבר אל בחינת דור המדבר, שהם מבחינת יעקב, דהיינו בחינת אבא. ולכן אמר אשר צוה אתכם דייקא, שאתם דור המדבר, צוה לעשות עשרת הדברים, שהם ה' חסדים וה' גבורות דיסוד דאבא, ויכתבם על שני לוחות, היינו נו"ה, כי יעקב בנצח ונוקביה בהוד דז"א, כי כן היה זווגם. וכנגד ישראל שהם אותם שהיו בבחי' ז"א, מבחינת חסדים וגבורות דיסוד אימא, שהם אותם שנכנסו לארץ שהם בחינת רחל, שאותם לא היתה הצווי להם לפי שעה, עד שיכנסו לארץ ויקיימו את המצות התלויים בארץ, בזווג זעיר עם רחל, על אלו אמר ואותי צוה ה' ללמד אתכם חוקים ומשפטים, דהיינו חוקים וגבורות דאימא, ומשפטים חסדים דאימא. לעשותכם אותם בארץ, כי אלו אינם יכולים לעשות זווג למעלה, אלא בארץ ישראל, לא בחוצה לה.

וזש"ה (תהלים קמ"ז י"ט) מגיד דבריו ליעקב, דהיינו המשכת יסוד דאבא ליעקב, אבל חקיו, שהם הגבורות: ומשפטיו, שהם החסדים של אימא, לישראל. ונקראו חסדים דאימא משפטים, משום שהיו גבורות דאבא שבאו לכאן, בסוד חכם בבינה. ^(ז) וזש"ה (שם פ"א ה') כי חק לישראל, הוא החוק שהם הגבורות דאימא של ישראל הוא, כענין (במדבר י"א כ"ג) ועבד הלוי הוא, הנאמר על הבינה שנקרא הוא. כי הגבורות שביסוד שלה הם שלה, והיא נותנתם לישראל, אבל המשפטים שהם החסדים דביסוד אימא אינם שלה, אלא של אלהי יעקב הם, דהיינו אבא, שבאו לכאן שהיו גבורות דאבא, ובאו לכאן ונעשו חסדים ביסוד דאימא. ואלהי יעקב נקרא אבא, לפי שהחסדים והגבורות שלו אינם לז"א כלל, אלא ליעקב. וז"ש כאן כה תאמר, אמירה שהיא תורה שבע"פ, לבית יעקב, כי גם אלו שעיקרם לתקן ולעשות זווג דיעקב ונוקביה, יקבלנו עליהם ג"כ לתקן ולזווג בז"א, דהיינו אמירה, שם ותגר לבני ישראל שהם

ע"ח ח"א שער הזווגים אמצע פרק ד'. ועיי"ש שער הארת המוחין פ"ב.

פ) ע"ח ח"ב שער פרצופי זו"ן פ"א וה'. שער יעקב ולאה

האחוריים שלו שנפלו, כי היסוד דאבא כשירוד בתוך ז"א עולים לקראתו האחוריים שלו, כי הוא אורו ממש המלבישים אור של יעקב, והוא נובלות חכמה תורה, שהוא יעקב הנקרא תורה. וז"ש"ה כי יעקב בחר לו י"ה, כי י"ה שהוא אבא בחר וברר והעלה לו ליעקב, ובוה ישראל לסגולתו, כי כשמזדווג יעקב פ' עם רחל, הם נעשים סגול עם יעקב, הנו"ל שלוקח יעקב מקומו של עשו.

וז"ש ועתה אם שמוע, החסדים דאימא שהם דזעיר, תשמעו, הגבורות של אימא. וז"ש בקולי, קול זה תורה שבע"פ, ושמתם את בריתי, יסוד דאבא, שנוטל יעקב חסדים וגבורות שלו יחד. ולכן בזה אמר שמירה, (1) ובחסדים וגבורות דאימא אמר שני שמיעות, אם שמוע תשמעו, משום דכאימא כל בחינה נותנת בפני עצמה, לא כן באבא, שהכל נותן יחד ליעקב. ואע"ג דגם אלו של אבא אח"כ מתחלקים חסדים ליעקב וגבורות לנוקבא, מ"מ נתינת התורה אינו אלא בשעה שהם יוצאים מז"א. וכשהם יוצאים מז"א, חסדים וגבורות דאימא מתחלקים לו ולנוקבא, משא"כ בחסדים וגבורות דאבא, שיוצאים מז"א ביחד, ונותנים ליעקב, ואז והייתם לי סגולה, דהיינו חסדים דאימא א', וגבורות דאימא ב', וחסדים וגבורות דאבא יחד ג', הרי ג' נקודות שהם סגול.

והיינו מה דארמן שישראל דהיינו זעיר מזדווג עם נוקביה פב"פ, ויעקב הולך אל הצד במקומו של עשו. וז"ש סגולה מכל העמים, שתהיו סגול במקום של עשו, שהוא כל העמים, כי הוא שר מכל העמים. וז"ש מכל העמים, שיקח יעקב המקום מכל העמים, דהיינו עשו. ולפי שהשתא היו במדבר, ועדיין לא נכנסו לארץ, ולא היה לו לישראל דהיינו הז"א, נוקבא להזדווג עמה, כי אין זווג לרחל (2) עם נוקבא דיעקב ממש, כמו עם רחל,

(ק) בל"ת הגירסא ישראל.

(ר) בליקוטי תורה הגירסא שונה במקצת עיי"ש.

(ש) גם כן הגירסא שונה שם וגם יותר מתוקן.

וכשהזווג דישראל עם רחל, אז רחל היא פב"פ עם ישראל, ואז יעקב הלך לצדו של ז"א, ואז שלשתן כמו סגול. והנה זה המקום שנוטל יעקב השתא בעת זווג ישראל עם רחל, הוא מקומו של עשו, כענין (בראשית כ"ז נ') והנה עשו אחיו בא מצדו של יעקב, כי גם הוא יוצא מאור יסוד של אבא, ולכך יצאו ממנו כמה חסידים. ולכך היה יצחק מקרב אותו, משום שהיה רואה בו שהיה לו אחיזה בקדושה.

והנה בשעת זווג ישראל עם רחל, אז עשו נדחה אל הקליפות לנוקבא שלו, ויעקב לוקח מקומו, ולכך אנו אומרים (3) בשכמל"ו בלחש, כדי שלא ירגיש עשו שהוא שעת זווג וידחה משם. והנה בעת זווג זה דישראל עם רחל, אז נקרא הוא טוב, וז"ש (תהלים קמ"ז א') הללויה כי טוב, כי זה גורם המוחין דאבא ואימא שנכנסים, וזהו הללויה, הללו י"ה או"א, כי מהם נמשך כי טוב ה', דהיינו זעיר נעשה טוב שהם חסדים דאימא, שהוא נותנם לנוקבא בסוד הזווג.

וז"ש זמרו לשמו, שהיא נוקבא, הנקרא שם כנודע. כי נעים, שהם הגבורות דאימא שהיא מתכוננת בהם, ואין נעימה אלא לאשה, כי אין אשה אלא ליופי, וז"ש (שם קל"ג א') הנה מה טוב, חסדים שלו, ומה נעים, גבורות שלה, שבת אחים, בסוד כשהיא באחור שאז אין זווג, והם אחים לבד, ואח"כ גם יחד, שנעשית עמו פב"פ והם מזדווגים ביחד. והנה ידוע, שאינו רומה חסדים וגבורות דאימא לחסדים וגבורות דאבא, כי דאימא החסדים הם לז"א, והגבורות לנוקבא, לא כן ביעקב שהוא נוטל לעצמו החסדים והגבורות דאבא, ואח"כ בסוד זווג נותן הגבורות לנוקבא. והנה יעקב הוי מאור יסוד דאבא הנכנס בתוך ז"א, והכלי הם אחוריים דאבא, שנפלו בתוך (4) שבירת הכלים, ואבא עצמו הוא המעלה אותם

(פ) ע"ת ח"ב שער הארת המוחין פ"ב דף קכ"ג ד"ה גם תבין. ל"ת בהגהות ומ"מ אות ז'.

(צ) צ"ל שנפלו בעת שבירת הכלים, וכן הגירסא בליקוטי תורה.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני

כי כל הנקבות הם שלו, כי כל המוחין תחילה וכנסים בז"א, וממנו יוצאים לכלם.

ענין הע"ז. הנה כח הע"ז במקום שאין בו חיות כלל, כי אעפ"י שנפלו הרפ"ח ניצוצין בעמקי הקליפה בבחי' ע"ז, אין שם כלל מן הניצוצות לחיות. וע"כ נקראו זבחי מתים, וע"כ נק' צואה, כי הנה מאכל האדם כל מה שאוכל יש בו חיות עליון, ולפי שהגוף הוא גשם, גם המאכל הוא גשמי, ואחר שניזון הגוף מן החיות שבו, המותר שלא נשאר בו חיות כלל יוצא לחוץ, ולכן אוכלי המן לא היו מוציאים כלל, כי כל המן היה חיות מבלי פסולת. אבל בשאר המאכלים, אחר שנשאר החיות לזון את האדם, יוצא הפסולת לחוץ בלי שום חיות, וכן הענין בעצמו בע"ז, שאין שם חיות כלל. ולכן העובר ע"ז כופר בכל התורה כולה, כי זאת היא הטומאה היותר חזקה וקשה, בלי שום קדושה מעורבת בה.

מזבח אדמה וכו' דע, כי מן הקרבנות ^(ח) נזונים קליפת נוגה, כי משם נפש הבהמית, שבאדם ושכבהמות טהורות. ודע, שהובררו כל הבידורים שבנשמות בבחינת אב"א, והיו חסרים פב"פ, ונבררו כל הבהמות, זולת בהמות בהרי אלף, וכדומם וכצומח לא נגמרו להתברר, ולכן היו אוכלים. וכאשר חטא, חזרו הבהמות והנשמות לעמקי הקליפות, והנשמות בסוד מ"ן, והבהמות הטהורות לבר מתבררים ע"י אכילתם, וכן הדומם והצומח. ולעתיד יתבררו הבהמות בהרי אלף, וגם הטמאות, כנו' בר"מ בפינחס דף רמ"ב. והנה תדע בזה נפש הבהמית שבאדם מהו, והוא יצה"ט ויצה"ר, ונשמות הגוים מג' קליפות רוח ענן ואש, כולם רע, וכן בהמות וחיות ועופות טמאות, אך נפש הבהמית שבישראל, ונפש הבהמות וחיות טהורות, כולם מנוגה. ולכן יש חלב מן החזה ולמטה, ^(ז) חלב טהור, ומזונו טוב ורע, כנגד נוקבא רנוגה. והנה אלו הם שיור המלכים שלא נתבררו

וז"ש כי לי כל הארץ, ויכול אני להזדווג עמה. וידוע כי ארץ לעולם נקראת הנוקבא, ולפי שכאן מאלו הבחינות שנים שאמרנו, והם אותם שהם בחינת ישראל שהם מתקנים בשורש האצילות, שירצו לתקן ולזווג גם בחי' יעקב, אף שאינו משורש האצילות, לאלו היה צריך יותר הדיבור, שלאותם שהיו מבחינת יעקב, פשוט יותר שירצו לתקן בשורש האצילות, ולהמשיך עליהם ממה שהוא שורש האצילות, ולכן אמר לכולם ואתם תהיו לי ממלכת, דהיינו מלכות כפולה על בחינת אימא דנוקבא דז"א היא נוטלת הגבורות דאימא, הרי בחינת מלכות אחת. ואח"כ בסוד הזווג, הוא נותן אליה גם החסדים, הרי מלכות כפולה, והם בחינת כהנים ולוים. כהן חסדים הממתקים הגבורות, שהם הלוים. וז"ש כהנים שם כלולים הלוים, כי החסדים ממתקים הגבורות, הם כל זה ממה שתקבלו מאבא, מיסודו הנקרא קדוש כנודע. אלה הרבירים אשר תדבר אל בני ישראל, כי להם צריך יותר זירוז יותר, שירצו לתקן ביעקב, אף שאינו משורש האצילות.

אנכי הנה ידעת כי הלחת בא"ת ב"ש, גי' הכסא, כי משם נחצבו, ולכן פתחו באנכי גי' כס"א. ולכן אמר וידבר אלהי"ם, גימטריא הכס"א.

דע כי עשרת הרברות הם בסוד יו"ד דשם הוי"ה. והנה בתחלה היו ב' הלוחות לוח אחר, וזהו כנגד ו' פשוטה, ואח"כ בהתחלקות נעשו בסוד ו"ד, ו' רברות עיקרים וד' אחרים, רומז לד' ספירות תחתונות, והם ד' של יו"ד. ואפילו שנכתבו ה' בכל לוח, נגר ב' ההי"ן של שם, גם זה הוא יסוד אמיתי.

(ל) בליקוטי תורה כאן הגירסא: מן החזה ולמטה חלב טהור וחלב טמא טו"ר.

(ת) עיין ע"ח שער קליפת נוגה פ"ג. ליקוטי תורה בטעם מצות מזבח ארמה. ושם הגירסא מן העשן הקרבנות.

בקליפה הזכר שנקרא בעל, היו עושים אותו צורת שמש מכסף. וכשם שבקדושה הנוקבא בסוד הגבורה, כן בקליפה הנקרא אשרה, היו עושים אותה צורת ירח מזהב. וזמש"ה אלהי כסף ואלהי זהב וכו'.

עדיין, וז"ס אדמת עפר, כנו' בווהר דמשפטים דף ק"ב וק"ה ע"ב^מ.

אלהי כסף ואלהי זהב וכו' דע, כי יש זו"ן בקליפה, והם נק' בסוד בעל ואשרה. והנה כשם שבקדושה הזכר הוא בסוד החסדים, כך

פרשת משפטים

סימן כ"א

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד וכו'

פירוש, א"ם שהוא פשוט, ומלוי, ומלוי המלוי של אהי"ה, כוה: אהי"ה, אל"ף ה"י יו"ד ה"י, אל"ף למ"ד פ"א, ה"י יו"ד, יו"ד וי"ו דל"ת, ה"י יו"ד. הרי כ"ז אותיות, ועשרה של המלוי, הרי ל"ז, וד' אותיות השורש הרי מ"א, שהיא א"ם. ר"ל, אהי"ה פשוט, ומלוי, ומלוי המלוי, עולה א"ם אותיות. והוא אהי"ה שבאימא עילאה, שמקנא בכורסייא. וה', היא הה"א של אימא עצמה. ועוד יוכל להשיג מהאצילות, נפש ממלכות, רוח מת"ת, נשמה מבינה, חיה מחכמה, שעליה נאמר החכמה תחיה בעליה, וזו היא נשמתו של מרע"ה. יחידה מאריך, וזו היא נשמתו של משיח, שעליו נאמר ירום ונשא וגבה מאד, ופי' ז"ל^ב ירום מאברהם, ונשא מיצחק, וגבה מיעקב, מאוד ממש. ולזה אמה, שהיא הנשמה שירדה מכסא הכבוד, אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת, לפי שאינה משועבדת לזו"ן, שהם בן ובת, כי אם לאבא,^צ לזה אינה עובדת רק לאדון, והרוח שהיא בחינת זעיר, שנפגם וירד בעבד, עובד את הבן שהוא משועבד לזעיר, ואינו עובד את הבת שאינו משועבד למלכות. ועבד כנעני, שהוא נשמה שיצתה לחוץ ונפגמה, ועלתה ונכנסה בעשיה, עובדת את הכל, שהיא מצד המלכות, שהיא משועבדת לכל. ולזה אינו חייב, כי אם במצות שהנשים חייבות, שלא נכנס כי אם בנקבה למטה.

יש לשאול, למה גזר השי"ת שהעבד יעבוד שש שנים, לא פחות ולא יותר, ולמה לוקח העבד שפחה כנענית, שיש עבירה חמורה ובעל בת אל נכר, ועוד, למה נשתנה עבד עברי מאמה עבריה, כי במס' קידושין דף י"ז אמ': ת"ר עבד עברי עובד את הבן ואינו עובד את הבת, ועבד כנעני מצינו שעובד את כולם, שנאמר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם, ועבד כנעני אינו חייב במצות, כי אם במצות שהנשים חייבות. אמנם סוד הענין הוא, שהאדם יש לו נפש מעשיה, ואף אם יהיה מאיזו בחינה מעולה שבה,^ד אינה כי אם נפש, והיא נקראת העשיה שפחה.

ודע, כי ג' מלויים של ג' אהי"ה, שהם: ק"ל ק"מ קכ"ב, עולים בגימטריא שפח"ה עם הכולל. ובמלכות יש ג' אהי"ה,^ה ומלכות מקנא בעשיה, לזה יורדים המלויים שלה בעשיה, ורוח מיצירה מאיזו בחינה שתהיה ממנה, ויצירה נק' עב"ה, בסוד: ע"ב ד'. והוא, כי שם הוי"ה רומז בז"א, והז"א הוא מקנן ביצירה, ולזה יורד לכאן ע"ב, שהוא אחוריים של הוי"ה,^ו וד', שהם ד' אותיותיה. ונשמה מבריאה, והיא נקראת אמ"ה,

(מ) אות ר"ט.

(נ) עיין ע"ח שער מ"ב השער השני פ"ד.

(ס) ע"ח שער הירח סוף פרק ד'.

(ע) עיין שער המצות. ולקוטי תורה בטעם מצות עבד עברי.

(פ) זהר וישב אות מ"ה.

(צ) צ"ל לאימא. וכ"ה בשער המצות. הו"ח.

ולתת טעם ^ק למה רבו מוסר לו שפחה כנענית, כי יסוד יש לו ג' בחינות בזווג, א' למעלה באצ"י, וזש"ה אלה תולדות יעקב יוסף. שנית, והוא נער, כשמתלבש בנער שהיא היצירה, ומזדווג עם הנקבה שלו שביצירה עצמה, או כשיורד למטה ומזדווג עם העשיה, ושם אוחזים הקליפות. ולפי שזה העבד נפגם וירד ביצירה, כמו שהיצירה מזדווג עם העשיה למטה, ויש שם חיצונים, כך רבו מוסר לו שפחה כנענית. וכמו שמטטרו"ן יש לו עמו נקבה ביצירה, ויורד לפעמים ומזדווג בעשיה, כך העבד הזה אם יש לו אשה כשרה רבו מוסר לו שפחה, ואם אין לו אשה אינו רשאי.

ועוד, שכשיש לו אשה הוא אחוז בקדושה, וגם אם ירד למטה לא ישאר שם, אבל אם אין לו אשה וידבק למטה, אפשר שישאר שם ויאבד. ועוד טעם אחר למה מוסר לו רבו שפחה, שמט"ט הוא עץ הדעת טוב ורע, והרע דבוק לו מאחורו ויונק ממנו, לכן זה העבד שירד לזאת המדרגה, יכול לבא על שפחה כנענית.

ועתה נבא אל ביאור הכתוב. אמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד, פירוש, שהנשמה הזאת היתה למעלה בזעיר, ופגמה בו"ק וירדה למטה בעבד, לזה שש שנים יעבוד, לפי שהיא היתה בו"ק למעלה וירדה למטה, לא תעבוד כי אם שש שנים, וככל שנה מתקן מדה אחת ממה שפגם. ובשבועית יצא לחפשי חנם, פירוש, שבשביעי הוא עולה למעלה, ואינו חוזר למקומו, אלא בכסא או במלכות. יצא לחפשי חנם, אין שכר מהמצות שעשה, כי הלואי יספיקו לו לתקן מה שפגם, ואז עולה למעלה.

ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני, ואיני רוצה לעלות למעלה, והגישו אדוניו אל האלהים, אז יורד אל העשיה. וזש"ה והגישו אל הדלת או אל המזוזה, שהיא מלכות, שהיא דלת למטה. ומן

הראוי היה שאחר שירד במקום עבד כנעני, שיעבוד כעבד כנעני, אלא שסוף סוף יש לו אחיזה למעלה, ולזה אינו עובד אלא עד היובל. זה בחינת העבד, אבל אם ימכור איש, שהוא חכמה, את בתו שהיא בינה, לאמה שהיא נשמה, מבינה שהיא חשובה ביותר, שעליה אמר בסוף שמות רבה ^ר שאל רשב"י את ר' ישמעאל בר ר' יוסי אפשר ששמעת מהו בעטרה שעטרה לו אמו, אמר לו הן, משל למלך שהיתה לו בת יחידה לא זו מחבבה עד שקראה בתי, ועד שקראה אחותי, ועד שקראה אמי וכו'. וי"ל שיותר יש לאדם חיבה עם בתו יותר מאחותו, ועם אחותו יותר מאמו, ופירוש הענין, שכשהנשמה היא ממלכות נקראת בת, נשפעת מז"א, וכשהיא מז"א שניהם שוים נשפעים מאימא, ואז נקראת אחותי, וכשהיא מנשמה מבינה אז היא משפעת בז"א, ונקראת אמי, ולזה נשמה שהיא חשובה כ"כ, אפילו אם תפגום לא תרד למטה מכריאה, ואינה משועבדת לו"א, ועם היות שאין אורה של אימא בא לכריאה כי אם ע"י ז"א, ^ש אינו כי אם מעבר, ולזה אינה משועבדת, ונשמה כזאת לא תצא כצאת העבדים בשן ועין, לפי שהיוצא בשן ועין הוא פגום, אבל כשהאדון נותן לו דמי שן ועין, כשם שהוא משלם דמי שוויין, כך נשמרים איבריה מלמעלה, ולזה אין ראוי לפגמה.

אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה, כתיב באלף וקרי בוא"ו, ופי', שאם לא עשתה תשובה כראוי, עד שבעבור זה לא יעדה, שמן הדין היה לו ליעדה, ופי' יעוד הוא קדושין כשהוא למעלה, ולמטה נקרא יעוד. והפדה, אפילו אינה יורדת למטה. וז"ש בבגדו בה, לפי שהיא מלובשת בשם אלו"ה.

ואם לבנו יעדנה, שעלתה לזעיר, כמשפט הבנות יעשה לה. וזהו כשפגם בממון, אבל מכה איש שהרג, זה אינו כזה, אבל תקון שלו מות יומת.

(ש) ע"ח שער מ"ן פ"ב.

(ק) עיין שער המצות בהגהות ומ"מ אות כ'.
(ר) סוף פרשת פקודי.

מהפנים, אמרה אותה מטרונה לר' יהודה^א פניך דומין למלוה ברבית, שהם הארת הפנים.

לא תשיך לאחיך נשך כסף וכו'. דע, כי הכלים שנפלו בבריאה, הנה נפלו ג"כ עמהם ניצוצות כדי להחיותם, לבד דוגמת הגוף הוא בחינת הכלי, והנפש שהוא חיות הגוף, זה דוגמת הבל דגרמי שנשאר תמיד בעצמות, כדי שיתקיימו בתחיית המתים, וגם ע"י אותו הבל דגרמי, הם מדברים המתים ומספרים זה עם זה, כנו' במס' ברכות^ד וכוהר. וכשהאדם עושה איזה עבירה, שגורם להסיר מעצמותיו אותו ההבל דגרמי, הנה אז נשארו עצמותיו בלי שום לחלוחית כלל, ולא יחיה בתחיית המתים. וז"ס שראה יחזקאל בתחיית אותם העצמות, שהוא סוד תחיית המתים, ואמרו רז"ל שנשארו עצמות גוף א' יבשות בלי לחלוחית, כי ע"י עון הנשך נאבד מהם אותו הבל דגרמי, ולכן כתיב על אותם (יחזקאל י"ח י"ג) כי בנשך נתן חיו לא יחיה, ר"ל כי אין להם חיות כדי לקום בתחיית המתים, דוגמת מה שראה יחזקאל כנו'. עכמ"כ.

מלאתך ודמעך לא תאחר וכו'

ירמוז, שלא יאחר האדם מלינשא, ותצטרך ח"ו זרע לבטלה. וז"ש מלאתך, שהם מ"ח שנה ואילך, ודמעך, שהוא שכבת זרע. וז"ש בכור בניך, שהיא טיפה ראשונה שלא השלכת ח"ו לבטלה, אלא עשית כיעקב אבינו ע"ה, ששמר טיפתו פ"ד שנה. ולזה אמר ראובן בכורי אתה כחי וראשית אוני, שהיא טיפה ראשונה, או יהיו ראויים שתתנם לי, זהו פדיון פטר רחם. ועד"ז יובן מש"ה ראשית בכורי אדמתך תביא, מלשון ביאה ולא ח"ו דרך השחתה, ואם תעשה כן לא ימותו בניך כשהם קטנים, וז"ש לא תבשל גדי בחלב אמו. ממהר"ו זלה"ה.

(ג) נדרים מ"ט:

(ד) י"ח:

ופי', ב"ד הורגין אותו ומקרבין מיתתו, כדי שיחזור לזה העולם וימות, כי זאת המיתה אינה ממרקת העון, שסוף סוף אמר מות יומת שני פעמים.

ואשר לא צדה, שלא נתכוון להורגו. והאלהים אינה לידו, שהנהרג היה חייב מיתה, התיקון שלו היא באלול, שהשי"ת מביא אותם בגלגול בזה העולם, ולזה: "אינה לידו" ושמתי "לך מקום, ר"ת אלול. אשר ינוס שמה באלול^ה מביא אותו בגלגול באדם, כדי שיהיה לו מנוחה. וזה שנאמר פן ירדוף גואל הדם וכו', כי גואל הדם הוא סמא"ל רודף אחריו, וכשהוא מתגלגל באדם יש לו מנוחה. כן מצאתי משם הרב זלה"ה.

סימן כ"ב

וכי יפתה איש בתולה וכו'

עונש המפתה, לו תהיה לאשה. דע, כי כל פתוי הוא בנוקבא דבריאה דנוגה. והענין, כי נר"נ דבי"ע דבריאה^א דנוגה נקרא ערלה, ונקרא עור, ושם יכול קליפת נוגה לאתדבקא בהם ממש. ומ"ש לשכב עמה וכו', פירוש, כי ג' קליפות נתדבקו בנוגה, והנוגה בנערה זו, לסוד ערלה של המילה ביסוד דילה, ואז נתחללה, ואז ולו תהיה לאשה, כי ע"י נתהפך^ב משה למלאך. ע"כ בס' טעמי המצות של הרב זלה"ה.

שם. אם כסף תלוה את עמי וכו' לא תשימון עליו נשך

דע, כי נשך בגימטריא ש"ע, לרמוז שמי שנותן ברבית מסלק האורות הבאים מהפנים, שהם ש"ע נהורין בפנים, והם מגיעים ליסוד, והם בפקדון שם לתתם למלכות. והלוקח רבית מסלקים ממנה, וזהו מיתה, לכן אינו חי בתחיית המתים. ולפי שהם

(ח) ליקוטי תורה פסוק זה.

(א) ליקוטי תורה דף קנ"ה ד"ה עונש מפתה.

(ב) בית שער לכונות מן אות ע' ער אות קכ"ה.

סימן כ"ג לא תבשל גדי בחלב אמו

דע, ^(ה) כי כל עשר כתרין תתאין הם היו העשר דנוגה, כי בהם סוד הכשפים. והנה הקליפה נקראת מות, ולכן אמר מכשפה לא תחיה. והנה דע, כי ב' חו"ב דז"א דנוגה, הם נקרא עז"א ועזא"ל, וכללות שניהם נקרא ^(ו) עזא"ל. לכן אלו העוים הם דין חזק, וז"ס גדי היונק מחלב אמו, הוא חכמה דז"א דנוגה דאצילות. ותחתיו הם שתי נשים זונות, ב' מוחין דבי"ע. ועליהם נאמר ונוגשיו מעולל, כי עולל: חכמה דז"א דנוגה דאצילות, ויונק: בינה דנוגה דז"א דאצילות, והוא יונק מאם עילאה מלכות דאצילות דקדושה, וממנו נמשך לנשים זונות דבריאה, ואז נשים מושלים, כי אחר שלקחו השפע ע"י הגדול, ולכן גדול עונשו של האוכל בשר בחלב.

לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא

י"ל, מה יש לתחלת הפסוק עם סופו. אמנם דע, כי האשה שהיא משכלה ומתים בניה בעון הולד, שבפעם ראשונה שבא היה חייב כרת, ולפי שעבר כשחטא זמן הכרת, בא עתה ומת בכרת, וכאשר לא יהיה עון כרת, את מספר ימיך אמלא. ולסבה

זו לא יהיה משכלה, וגם עקרה. והטעם, כי בפעם ראשונה שבאה האשה הזאת, היו לה בנים הצריכים לה, ועתה לא באה כי אם לסבה אחרת.

עוד פי' אחר, כי ימי האדם הם שבעים שנה, ואם בגבורות שמנים שנה, לזה נרמז במלת מספר ימי"ך, שעולה בגי' שמונים. פירוש, אמלא ימיך עד שתגיע עד הגבורות, שהם כמנין ימי"ך.

עוד לא תהיה משכלה ועקרה בארצך וכו'. דע, כי הנפלים או המתים קטנים, לפי שבגלגול ראשון נתחייבו כרת או מיתה בידי שמים, או כשחטאו היו זקנים ועברו מידי כרת, לזה מתגלגלים שנית ונכרתים בקטנותם. גם נדע, שאין עונשים ומגלגלים חובה אלא ע"י חייב, שבהיותו גורם לשימותו בניו קטנים, מזמין לו השי"ת אותם הנשמות שימותו קטנים, זהו טעם אחד. עוד בחינה שנית, לפי שלא רצו לקיים מצות פריה ורביה ומתו ערירים, לזה צריכים להתגלגל שנית. הרי שני בחינות המגולגלים, הא' בהיות האשה משכלת בניה, זה יורה היות הקטנים ההם מאותם המחוייבים כרת, ומבחינה השנית שלא נשאו נשים ולא הולידו בנים, ונדמו לאשה עקרה, וזש"ה לא תהיה משכלה ועקרה, שלא יצטרכו לשני בחינות אלו האמורים, אימתי, כשתהיו צדיקים ולא תצטרכו למות ולחזור להתגלגל, וזהו את מספר ימיך אמלא. מהרב חיים ויטאל זלה"ה.

פרשת תרומה

ונעשים כלולות מעשר, משום שנוטלת עשר מיסוד דדכורא. וז"ס יהי"ה: י"ה למעלה י"ה למטה. וזהו ׳ן פשוטה, היא אימא. ולפי שאין שם חשש אחיזת החיצונים, לפיכך היא מתפשטת למטה, כזה: ׳ן, משא"כ ברחל, אלא שתזרת אורה אליה כדי שלא יאחזו בה החיצונים, וזהו

זיע"א דף ע"ג ט"ב פרשח ויחי ד"ה שם ברך רי"ו. ועיין בס"ד בפירוש הסולם.
(ז) ליקוטי תורה פסוק זה.

סימן כ"ה ויקחו לי תרומה וכו'

דע, כי התרומה ^(א) היא בסוד הנוקבא, והנקבות הם שנים שהם לאה ורחל, והם שני ההי"ן שבשם, וכל אחת כלולה מעשרה, הרי חמשים שערים,

(ה) ליקוטי חורה פרשה זו.

(ו) צ"ל עזאו"ל. ועיין ע"ח ח"ב שער הקליפות פ"ב. קליפת נוגה פרק ט'. מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ה ו. שער מאמרי רשב"י

נו"ן כפופה, שמעלה אורה למעלה, והו' באמצע, כזה: נו"ן, שהוא הו"א המבריח מן העולם ועד העולם. והוא"ו הוא שם מ"ה, ואל תקרי מ"ה אלא מאה, שהם השני נוני"ן, שעולים מאה.

ולעולם הברכה הבאה לעולם היא ביסוד ק', כמשה (בראשית כ"ו י"ב) מאה שערים ויברכהו ה', ולכן אנו נותנין התרומה לחזור כל המאה לשורשם, כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים. וזהו לשון תרומה, שהוא מלשון הרמה. וזהו בנוקבא, כי בדכורא אין צריך לזה שאין להם אחיזה שם, אבל בנוק' שיש להם אחיזה, צריך תרומה. ויש בתרומה ג' בחינות: עין יפה אחד מארבעים, עין רעה אחד משישים, בינוני אחד מחמשים. והם כנגד בינה ותבונה ורחל, וכנגד ג' תרומת שנוכרו במשכן. וכנגדן אמר הכתוב ג' פעמים תרומה, אחת ויקחו לי תרומה, זו אחת מארבעים, כנגד תבונה. תקחו את תרומתי, כנגד בינה, שהיא תרומה י', כי לעולם הי' דיסוד ה' עמה ולא מתפרשין לעלמין.

וזאת התרומה, כנגד רחל. וזהו מלת וזאת, וזהו ה' תרומה, כי היא ה' ולמעלה, מ' וס', ס' בינה והיא המ' עצמה, אלא שניתוסף בה י' בקוצה, ^ט ולמטה נעשית ס, ומ"ם וס' יעלו מאה. ולכן נקראת תרומה בלשון יחיד, והם תרי ממאה, כי הם שנים בינה ותבונה, והם אחת. והברכה באה משם, כי הנוקבא לעולם נקראת ביי"ת, והיא ב', כי הזכר הוא א, אבל הנוקבא ב'. וגם הם ב' נקבות, וברכה מהם. ולכן עין רעה, שמורה שיש אחיזה לחיצונים לפחות, צריך להוציא אחד משישים, שהיא בבינה למעלה, שצריך לשמור לפחות שם לא יאחזו, וזהו תרומתי בכנוי אל הזכר, שהיא תמיד עמו, ולא מתפרשן. ותבונה היא אלינו ^ח מכוסה, וע"כ עין יפה אחד מארבעים, שהיא דתבונה, שהיא המ' סתומה דלברכה המשרה. וברחל מ' פתוחה, וכנגדה אמר

ל"י תרומה, שהיא מ'. ולא אמר תרומתי, אלא לי תרומה, שהיא תמיד עמי, אבל לא כמו בינה. וברחל לא אמר שום כינוי אליה, אלא וזאת התרומה, וכנגדה הבינוני אחד מחמשים, כי שם אינון עין יפה, משום שאף היא צריכה אלינו, ע"כ אי אפשר שלא יאחזו בה החיצונים, וע"כ העיקר לתקן היא בתבונה. ושם הוא עין יפה, כי למעלה אתכסיא, ואין צריך כ"כ להזהר שם. ובבינה ותבונה הם מ' וס', שיש בהם ד' קוים, כי הנוקבא לעולם היא נה"י, ויסוד דכורא הסותם, הרי ד' קוים, אבל ברחל היסוד עמה לפרקים, ע"כ התרומה, כי היא ה' שיש בה ג' קוים לבר, ולא הדי'. וז"ס מ"ש רז"ל ^ז מאה נשי בתרי גברי, שהם אבא וזעיר. וסוד מאה נשי, כי השני נקבות כלולות מעשר, כל מדה ה' שלהם כדאמרן, הרי שני נוני"ן בגי' מאה, אבל בחינת הדכורא הם א'. וזה שבשם מ"ה שבדכורא יש י' וג' אלפ"ן, שהם י"ג כמנין אח"ד, ובנוקבא הוי שם א', שהוא ג' יודי"ן וא', הרי א"ל.

וזהו הלא (מלאכי א' י') א"ל אחד בראנו, כי א"ל דהיינו אחד כאמור, ועי"ז יצא עולם הבריאה. וזש"ה כי א"ל אחד בראנו, כי הוצרך שם להתלבש אימא, משום דאימא מקנא בכורסיא. ומ"ש רז"ל שני נשים נתנבאו לישראל חולדה ודבורה, אעפ"י שהרבה נביאות היו, לא הוצרכה נבואתן לכל ישראל, כי בזמן שלהם היו אנשים נביאים מתנבאים לישראל, כענין אברהם בזמן שרה וכיוצא, אבל אלו נתנבאו לישראל, כי לא היה בזמנם אלא הם. ושאר הנביאות, כל אחת היתה ממדה אחת של השנים נקבות בינה ורחל, אבל אלו הב' חולדה ודבורה, היו מן הכללות שלהם, חולדה מכללות בינה, וזהו שנקראת חולדה, לשון החליד הסכין, דהיינו עלמא דאתכסייא. וע"כ לא נתנבאו אלא פעם אחת, ודבורה היא מכללות רחל, ולכן נקראת דבורה, לשון דיבור שהוא מגולה, כי היא עלמא

(ז) צ"ל נעלמה ומכוסה. שם.

(ח) ברכות מ"ה.

(ח) צ"ל הי' דיסוד אבא עמה וכו'. ל"ת. הו"ת.

(ט) צ"ל בקוצה למעלה ולמטה ונעשית ס' וכו'. ל"ת. הו"ת.

דאתגלייא. וזהו שנא' (שופטים ה' א') ותש"ר
דבורה, שעולה כמנין שקוצי"ת, כי זו היתה
בחינתה.

הנה בראשונה לנדבת המשכן, אח"כ
לתמידים, ושלישית לאדנים. והנה נגד של תמידים
המכפרים על החטא, עליהם נאמר בכי תשא כופר
נפש. של אדנים לכפר על העגל, וכנגדה אמר
תרומה לה' לכפר על נפשותיכם. והנה כנגד
תרומת התמידים אמר עשרים גרה, שהיא יו"ד
במלוי, מחצית השקל שהיא ז' פשוטה, וזה בסוד
ה' משם הוי"ה, וכנגד תרומת האדנים, אמר
שהוא כנגד שם אדני"י, וזהו אדנים. וכבר ידעת,
כי אדני"י בפשוטו ובמלוי ובמלוי מלוי, עולה מאה
אדנים. עכמ"כ.

ויקחו לי תרומה

רומזת על ענין התפילין. דע, כי ג' בחינת יש
בתפילין: תפילה של ראש אחד, ותפילה של יד
שנית, וקשר של ראש בחינה שלישית. ושני
התפילין הם כנגד שני מקדשים, ומקומם בשני
המלכים אשר באדם, שהם הלב והמוח. ונאמר
בתפילין (דברים כ"ח י') וראו כל עמי הארץ כי
שם ה' נקרא עליך וכו', ונאמר (ויקרא י"ט ל')
במקדש את מקדשי תיראו. וכנגד ג' קדושות אלו,
נזכר ג' תרומות. והתחיל בתפילין של ראש, ואמר
ויקחו לי שלא לנוכח, שהיא נעלמת. ונקראת
תרומה, להיות מקומה ברום ראש האדם. ולפי
שיש בקשר של יד צורת יו"ד, לזה אמר תרומתי,
תרומת י', ועליה אמר מאת כל איש אשר ידבנו
לבו, כנגד הלב. וכנגד קשר של ראש אמר וזאת,
שיש כח לראותה, שראה מרע"ה קשר של
תפילין. ונודע כי צורת הקשר הזה ד', כי הם
שואבים מארבע פרשיות, והוא מצייר בציוור
מ"ם, בארבע בליטות הרצועה לארבע רוחות
הקשר. וז"ש מאתם: מאת ס'. ורומים התפילין

והמקדש, כשתדקדק בהם. והם כנגד ארבע חיות
הכסא, וכנגד כל חיה שיש ג' פנים, לזה הם י"ב
תפירות. והם כנגד י"ב מזלות, שהם בגלגל שמיני.
וכנגד ד' רגלים, כל דגל ג' שבטים. והנה י"ב
תפירות והמעברתא, י"ג, כנגד י"ג מינים בתרומת
המשכן. וישמע חכם ויוסף לקח. ומזה תבין כמה
גודל מעלת התפילין. הועתק מעץ חיים^(ג).

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

דע, כי בצלאל היה מכוין בשם אהי"ה, ובו היה
עושה המשכן. וכן הוא רמזו במנין אותיות הפסוק
עם הכולל, שעולה כ"א ע"ה. ושכנתי בתוכם,
חסר כתיב, ומלא קרי, וכן ר"ת של הפסוק במספר
קטן עולה כ"א, ושניהם עולים מ"ב, והיא כונת
המלאכה בעשותם. אבל השראת השכינה בתוכו,
היתה כונתו בשם ע"ב. ורמזו זה בפסוק, כי מנין
אותיותיו ע"ה במספר קטן עולה ע"ב. והנה
יריעות המשכן הראשונות ארכן כ"ה אמה, עשר
מהם לחלל המשכן לרחבו, שתים לראשי
הקרשים, ושש עשרה לצדדי המשכן מזה ומזה,
נמצא הצריך למשכן כ"ו אמה. כי מה שהוא על
ראשי הקרשים ללא צורך, אלא סגי בלאו הכי,
כי העיקר הוא החופה את הנראה שצריך, נמצאו
כמנין הוי"ה.

וכן רמזו בראשי הפסוקים, מסוף פסוק ואת
המשכן תעשה עד סוף הפסוק ועשית חמשים
קרשי זהב, שהוא סוף ענין יריעות ראשונות עולה
כ"ו. ויריעות השניות י"א, רחבן מ"ד אמות,
שליש מהם לאורך המשכן, ושתי אמות חצי
היריעה הששית מול פני האהל של מסך שבמזרח
לצניעות, ועשר אמות לכסות הקרשים שבמערב,
נמצא שנשאר אמה לראשי קרשי המשכן
מאחוריו, ואמה על ראשי העמודים שלפני הפתח,
נמצאו ההכרחים לכסות המשכן מ"ב אמה, כנגד
שם מ"ב, ומכוונות לשם זה. וכן נרמז בפסוק של

(ג) דלא סגי, הו"ח.

(ל) לקמן ריש פרשת כי תשא ולקוטי תורה שם.

(מ) ספר עץ הדעת טוב למהרח"ו זלה"ה.

ועשית יריעות עזים, ס"ת הפסוק במספר קטן עולה מ"ב. והיריעות שלישיות מכסה לאהל בלבד, לכן יוקח ארכן שהוא שלשים אמה, ורחבן עשר, שהם בין הכל ארבעים, תמצא רמו באותיות הפסוק עצמו, ממלת מכסה ואילך שהם ארבעים, בסוד יריעות אורך ורוחב, נמצא סוד המכסה כולו (א"ה נ"ל שר"ל כ"ו ומ"ב ומ' סך הכל עולה ח"ק) כי חק לישראל הוא משפט. והבן כל זה שצריך עיון גדול. (עכמ"כ מאחד מתלמידי הרב זלה"ה.

ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי וכו'

הנה תמצא ברוב מדות המשכן שהיו בהם חצאי אמות. והענין במה שידעת ^(ס) איך כולם בסוד חצאים, כי מבינה דא"א נעשו שני כתרים לאו"א, ומת"ת דא"א נעשה סיום גופא דאו"א, וגלגלתא דת"ת, ומת"ת דועיר מחציו מתחלת המלכות, וכיוצא בזה. והנה סוד הארון שהוא מלכות, שיעורה היא נה"י וחצי ת"ת. ואמנם היסוד אין לו שיעור ומדה בפני עצמו, כי בכלל מדות נ"ה עומד בנתיים. ואמנם נ"ה הם אמתים, והת"ת הוא החצי. גם התורה שבתוך הארון שהוא הת"ת, יש לו בחינה זו עצמה, כשיעור נה"י של הבינה וחצי ת"ת שלה.

ועשו ארון עצי שטים

ג' ארונות היו זו בתוך זו. יש ^(ט) אלהים באצילות: בינה גבורה מלכות, גי' חד"ן, וכנגדם עשה בצלאל ג' ארונות. ולפי שראש דאילנא לעילא בינה ולתתא במלכות, לכן היה הפנימי והחיצון זהב, אך האמצעי של גבורה עץ בלבד. גם דע, כי השכינה שבאצילית מתלבשת בכתר, והם ג' ארונות: אכתריא"ל בריאה, מטטרו"ן יצירה, סנדלפו"ן עשייה. ולכן ארון באי"ק בכ"ר, גי'

(ס) שער המצות פרשה זו דף ל"ו ר"ה ענין הארון. ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות דף ק"ז ר"ה והמשכיל יבין. תע"ס חלק ו' אות ח'.

אכתריא"ל מטטרו"ן סנדלפון. (א"ה נ"ל א"פ, כי אות א' דארון היא אל"ף בחשבון אי"ק בכ"ר, והרי תיבת ארון גי' אלף רנ"ו, כמספר ג' שמות הנו' בדיוק. וההי"ב.) והנה, אעפ"י שכתבנו שארון מורה ג' אלהים, בעת הרצון מאירים בהם הוי"ה ומלואיהם, כ"ו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גי' ירח. (נ"ל נר"ח) ונתהפך מדת הדין למה"ר. גם דע, כי ארון בסוד יסוד. וכבר ידעת, כי ביסוד יש ג' קליפות, ערלה ועור הפריעה ודם, כנגדה יצא גולגלתא דנוקבא בסוד ארון, גי' נו"ר. ולכן עשה ג' ארונות זה תוך זה, כי המוח יש לו ג' קליפות, קרום עב וקרום דק והעצם, ועליו העור והגלגלתא הוא הכפורת, והפרוכת העור לפבריל בין הקדש ובין החול. הראש מהגוף, והתורה רמו למוח בפנים, רמו ל"י, כי החלה היו לוח אחת, לחת כתיב, ובעון העגל נעשו שנים. ע"כ מהרב.

ועשו ארון עצי שטים

כבר ביארנו, ^(ט) כי אמתים וחצי ארכו הוא בבחינת המוחין של המלכות. ואפשר באופן אחר, כי הלא נשים דעתן קלה, והוא כי אין בדעת שלה חסדים רק גבורות. באופן שהוא חצי דעת לבר, הרי כי המוחין שלה הם שני מוחין, וחצי דעת שהם הגבורות. או יאמר ועשו ארון, דע, כי ארון היא המלכות, ונחלקת לג', ראשונות ואמצעיות ותחתונות. ואמנם אומרו אמתים וחצי ארכו, הוא כנגד הראשונות, לפי שהראש צר כנודע ואינו רחב, ושם הם המוחין בצרות, ושם מתפשטים ומתארכים עד סופה, לכן שייך בה ארכו, והם סוד חו"ב שלה, דעתה ק"ל ואין בה דעת, וחו"ב שלה כל אחד מהם אמתים וחצי אורכו, שהם בשני צדדים של אורך ראשה. אך רחבה הם ח"ג שלה, שהם מתרחבים, הכתפים והזרועות. וקומתה הם נ"ה, ירכין דילה המקימים אותה.

ועתה נפרש, איך חו"ב הנקראים ארכה הם

(ע) צ"ל ג' אלקים. ועיין דרוש זה בליקוטי תורה.
(פ) דרוש זה בשער המצות דף ל"ח ר"ה ועתה נבאר, ושם הלשון מתוקן יותר.

כלל, לפי שאין במלכות מוח הדעת האמצעי, רק ח"ב, שהם שני קוים ימין ושמאל, ולא יש מדת מוחין רק בשני הקוים אלו לבד, כמו שאמרנו.

ועשו ארון עצי שטים כו' ועשית כפורת זהב וכו'

ענין הארון ^ק והכפורת והפרוכת וזו זהב. כבר ביארנו, כי היסוד דאבא שבתוך ז"א הוא סוד תורה שבכתב, כי נובלות חכמה שלמעלה תורה. ^ר פירוש, כי אבא שהוא חכמה מה שהוא נובל ויוצא ממנו הוא תורה, שהוא זה היסוד המתפשט תוך ז"א. גם יעקב היוצא מהארץ יסוד זה נקרא תורה, ואין אנו עתה בביאורו. והנה דע, כי כבר ביארנו לך כמה פעמים, כי החסדים של יסוד דאימא כשהם יוצאים מתוך היסוד שלה, והם מתגלים מן החוזה ולמטה, הם לוקחים שורש עמהם מן היסוד דאימא עצמה ומתלבשים בו, ואינם יוצאים בלתי הארת הלבוש ההוא.

ואמנם ביאור דבר זה הוא, כי הלא פי יסוד דאימא אינו פתוח לגמרי ממש, כי א"כ יצאו החסדים בגלוי גמור למטה, ואפשר שיתאחזו החיצונים בהם, גם אותם החסדים העליונים ירדו ויפלו ממש, ואמנם לטעם זה נסתם פי היסוד ההוא, אבל לא סתום ממש, רק כי להיות שם סיום האחרונה דאימא, לכן היא מושכת הארת לבושי היסוד, ושם מאותה ההארה היורדת שם, היא מתלבשת שם פי היסוד דאימא, אך אינו לבוש ממש, רק הארה א' לבד, ועי"כ כשיורדים למטה החסדים תמיד לוקחים הארת הלבוש ההוא, ואינו יורד עצמותם רק מה שיוכל לעבור דרך המסך ההיא לבד, ויורד מלובש עם הארת המסך ההוא ג"כ בכל מקום שהוא הולך. וזהו מה שאנו אומרים בכל מקום, שהחסדים תמיד מלובשים

אמתים וחצי, והוא, כי החסדים שיש בנ"ה דז"א, לוקחתם היא בח"ב שלה, והם נכפלים לשנים כל אחד ואחד, נמצא כי חסד שבנצח נכפל לשנים, בסוד הגדלת החסדים כנודע, כי א' לנצח ז"א עצמו וא' לחכמת המלכות, וכן בהוד, הרי חסד אחד בחכמה מדה שלימה, וזה נקרא אמה, וכן ג"כ בהוד. וגם בנצח יש לו מוחין שהם חכמה, וכן בהוד יש בו מהבינה. והנה דע כלל א', ^ז כי עיקר קריאת שם המוחין אינו אלא בראש ז"א לבד, רק שער ב' פרקים דנ"ה דז"א קדמאין, לפי שהם נעשים מוחין אל המלכות, נקרא ג"כ שם מוחין, אבל משם ולמטה אינם נקראים מוחין רק גופא לבד, ולכן כל כללות הג' פרקים שבנצח, נכלל תחילה האור שלו בפרק עליון כדי שיוכל להקרא מוחין, אעפ"י שהם גופא דז"א, וכנגד כללות ג' פרקים אלו למעלה בפרק העליון הם סוד חצאי האמה, ועם אמה של חסד הרי אמתים וחצי. וכן בהוד, מוח בינה אמה וחצי, ועם אמה הם אמתים וחצי. והחסד נקרא אמה שלימה, מה שהוא בפרק הראשון, לפי שכל החסד עולה בחכמת מלכות וכן בבנית המלכות, ואין שום דבר נשאר למטה, משא"כ במוחין הנמשכים בכל התפשטות גוף המלכות, ולכן כל פרק ופרק אינו רק חצי אמה לבד.

גם טעם שני, לפי שחסד הוא מתגלה, ולכן נכפל לשנים, וחלק המלכות נק' מדה שלימה, אך המוחין אינם נכפלים לשנים, כי תמיד הם סתומים, ולכן אינם רק חצי מדה בכל פרק ופרק. ואמה וחצי רחבו, הוא החסד שבמלכות, כי שם גבורה אחת מן הה' גבורות המתפשטות בה, הרי אמה אחת, וחצי אמה ממוח החכמה, כי חציו לז"א, וחציו אליה לפי שאינו נכפל כנו', הרי אמה וחצי רחבו בחו"ג. וכן עד"ז, אמה וחצי קומתו בנ"ה שלה. והנה אין כאן נזכר מדת קו האמצעי

ז) ע"ח ח"א שער מוחין דקטנות פרק ג', שער מוחין דצלם פרק ו'. שער הכוונות דרושי ק"ש, דרושי ר"ה דרוש ג'. תע"ס חלק י"ב מן אות צ' ואילך.

ק) ע"ח שער הארת המוחין פרק ח'.

ד) מדרש רבה בראשית י"ז ו. ועיין בשער הכללים דף ג' ד"ה ח"ס. ובשער ההקדמות דף מ"ב ע"ב. שער המצות דף ל"ט ד"ה פירוש אחר. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות ד' וה'.

אהי"ה עם עשד אותיות בגי' א"ל, נמצא, כי א"ל יוצא מאהי"ה והם באימא, ולכן ז"ר בגי' אל"ף למ"ד אהי"ה.

מהארת לבושי אימא. ועכ"ז נקראים מגולים, כי הוא מסך דק בעלמא. וע"י היות בה המסך הזה של אימא, אין החיצונים שולטים במקום שיש לבושי אימא.

ועשית כפורת זהב טהור וכו' ועשית שנים כרובים זהב וכו'

דע, כי הענין הכפורת והכרובים, יש אומרים כי הכרובים הם זו"ן, ויש אומרים שהם נ"ה, ויש אומרים שהם או"א. ובהיות שהכל אמת, דע כי הם או"א, ש^(ל) ולזה הם כרמות זו"ן ולא מתפרשן לעלמין, והם בחינת נ"ה הנכנסים בז"א. ולזה היו אנפי רביי, ^(ח) להורות שנכנסים בז"א. שאם היו או"א במקומם למעלה, היה מן הראוי שיהיו אנפי סבי, ולא רביי, אלא הם נ"ה שנכנסים בז"א, שעליו נאמר ופרוס עלינו סוכת שלום, ר"ל סוכת שלמה. וכשנשלם יסוד אימא, אז מתגלה יסוד אבא שהוא התורה, והיכן הוא מתגלה, בארון שהוא מלכות אימא.

וכן כשמוציאין ספר תורה, מוציאין התורה שהיא חכמה מן ההיכל שהיא מלכות של בינה, ומוליכין אותו לתיבה שהיא מלכות, וכן מצינו שרפים שהם הכרובים, בבריאה שהיא הבינה, וחיות ביצירה, ואופנים בעשיה. והשרפים הם שנים, אעפ"י שמתפשטים מהם מחנות רבי רבבות לאין תכלית, עצמותם אינם אלא שנים. והם כנגד י"ה, חכמה בתוך בינה הנכנסים בבריאה. וזה השם של י"ה הוא בבריאה, כמ"ש ר' ישמעאל ^(א) ראיתי אכתריאל י"ה יהו"ה צבאות, ואלו הם מיכאל וגבריאל הנקראים שרפים, שהם תוקף הגבורות. וכן עולה שר"ף תק"ף, והם שני פעמים מנצפ"ך. וכל אחד כולל עצמו וחבירו עמו, ולמטה מהם חיות ביצירה. והחיות הם ארבעה, כזה הסדר: נצח נכלל בחסד, והוד בגבורה, יסוד בת"ת, הרי ג', והרביעית מלכות היוצאת מאחורים הת"ת, והיא חיה

גם מחמת זה אין החסדים עליונים יורדים, כי התחתונים לפי שהיו דחוקים וצרים למעלה, היו דחוקים ובוקעים ויוצאים דרך המסך ההוא, ושאר החסדים נשארו למעלה בריח, וכיון שהם בריח אין בהם כח לבקוע המסך לצאת. והנה כשהיסוד דאבא הוא יותר ארוך, בוקע ויורד ועובר דרך המסך הזה הנתון בפי היסוד דאימא, וכשהוא עובר מתלבש ג"כ בהארת לבוש המסך ההוא, ויורד ער למטה מלוכש באור ההוא.

והנה הארון, הוא סוד התפשטות יסוד דאבא למטה מפי היסוד דאימא, והוא דוגמת ארון ארוך. והנה ארון בגי' נז"ר, והוא בגי' ע"ב קפ"ד, שהם אחורים דיסוד דאבא. והנה הארון הוא היסוד דאבא, והאורות שבתוכו, הם התורה שבתוך הארון. ואמנם הכפורת אשר עליו, הוא סוד אותו הלבוש של המסך דיסוד דאימא הנתון על הארון. והנה הכפורת בגי' תשי"א, והוא, כי הלא ג' הארות נכללות בו שהם הארת נה"י, כי כולם מאירים ביסוד האמצעי. והנה הנצח סוד י"ה במלוי יודי"ן, שהוא בגי' ל"ה, תכה אותו יו"ד פעמים ה"י הרי ש', ועם ל"ה, הרי של"ה בנצח. וי"ה במלוי ההי"ן בהור, בגי' ל'. ואם תכה יו"ד פעמים ה"ה, יעלו ר', ואם ל' הרי ר"ל, ועם של"ה הרי קמ"ו, ואם תקס"ה, הרי תשי"א כמנין ואם תכה יו"ד פעמים ה"א הוא ק"כ, ועם כ"ו הרי קמ"ן, ועם תקס"ה, הרי תשי"א כמנין הכפורת. ואני מסופק אם אמר הכפורת, או הפרוכת. והנה זה הלבוש הוא עורך למעלה על הארון, כי הוא בפי היסוד עצמו, והוא מעט גבוה מן הארון, והוא סוד זר זהב על הכפורת. ונלע"ד ששמעתי כי ז"ר בגי' או"ר. וכבר הודעתך, כי

(ח) חגיגה י"ג:
(א) ברכות ז'.

(ש) עיין זהר בראשית א' מאות פ"א בסולם. פנחס מאמר נצח הוד. וז"ח תרומה מאמר כפורת ושני כרובים.

הרביעית, מיכאל גבריאל נוריאל רפאל. וכולם הם בחינת מטטרו"ן, כי היא החיה העיקרית.

שמות הוי"ה אשר במזלא, אשר בהם י"ב אותיות. וג"פ הוי"ה, הם בגי' לחם ומזל"א. ואמנם לפי שזווג או"א אינו נפסק תדיר, לכן היה הלחם הזה, שהוא המזל שמעוררם אל הזווג, היה תמיד על השלחן לחם פנים לפני תמיד. וגם לטענה זו היה חם תמיד, שנאמר (ש"א כ"א ז') לשום לחם חם ביום הלקחו, לרמוז כי תמיד הוא חם, ומעורר הזווג העליון בלתי הפסק. (7) ואמנם לחם זה היו אוכלים אותו הכהנים, וסוד הענין תבין, כי הלא סוד הכהנים העליונים הם בחכמה, ושם הוא התחלת כהנא רבא שבכל י"ס.

ובזה הענין תבין פסוק (יהושע ג' ג') והכהנים הלויים וכו', כי הלא תראה שכמה פעמים קורא לויים אל הכהנים, כמ"ש (דברים כ"א ה') ונגשו הכהנים בני לוי וכיצא, וסוד הענין, כי כהן ולוי העליונים הם חו"ב, לפי ששם לא מתפרשן תדיר, והלוי אשר שם הוא נמתק בלתי דין, לכן יש בו התחברות גדול עם הכהנים, וכולם כחדא שריין, אך למטה שאז הלוי הוא סוד הגבורה קשיא, אז אינם מתחברים, ולכן לחם הפנים הוא מאכל הכהנים מצד החכמה.

לחם פנים לפני תמיד

הנה ר' תיבות אלו גי' ג' אלהים. (א"ה נ"ל ג' אלקים דמילוי אלפי"ן ע"ה) דקטנות, בסוד השולחן הניחם בצפון להופכם לרחמים בסוד ג' הוי"ו"ת דחיוורת, גי' לחם י"ב אותיות, י"ב (לחמים). והנה מתמתקין ע"י ההוי"ו"ת קפ"ד קס"ו ק"ל קד"ם, הם בגי' תדב"ר, כמנין לפני תמי"ד. משם הרב ז"ל.

ואת השלחן תעשה וכו'

דע, כי ההיכל בסוד יסוד, וכל יסוד נקרא מזלא,

ואלו הם בחינות המתפשטות ממנו, והם ו"ק שהם ששה ווי"ן שעולים ל"ו. והשרפים הם למעלה מהם, שנאמר (ישעיה ו' ב') שרפים עומדים ממעל לו. ואופנים למטה בעשיה, ואינם כי אם אופן אחד, וזש"ה (יחזקאל א' ט"ו) והנה אופן אחד בארץ, וממנו מתפשטים מחנות לאין קץ. והוא, כי באצילות אי אפשר לומר שנים בשום צד, אבל למטה מאצילות אעפ"י שאור א"ס מתפשט בכי"ע, אינו אלא ע"י מסכים, בבריאה ע"י מסך אחד, וביצירה ע"י שני מסכים, ובעשיה ע"י שלשה. ואין אור א"ס מתדבק בהם, ונקרא עולם הפירוד, ואפשר לומר שנים וארבעה, כאשר הענין. (2) וכאשר מגיע לעולם העשיה, שם הקליפות נמצאים ביותר, ונקראים עלמא דמותא. ולזה האופנים שהם בעשיה אין להם חיות בעצמן, לפי שהם מעלמא דמותא, אלא חיותם מיצירה. וזש"ה (שם א' כ') כי רוח החיה באופנים, והחיה היא ביצירה, א"כ רוחניות וחיות היצירה היא באופנים שהיא העשיה, ואין באופן חיות כי אם מיצירה. וזהו ובלכת החיות ילכו האופנים בלכתם ילכו ובעמדם יעמודו, כי רוח החיה באופנים, ומהם בא החיות.

ונתת על השלחן לחם פנים וכו'

סוד לחם הפנים (2) י"ב חלות, ותמיד היה חם. הענין הוא, כי כבר ידעת כי יש למעלה כמה זווגים, שהם בסוד האכילה, והם סוד (שיר ה' א') אכלו רעים. (7) והנה סוד זווג או"א היא נעשה ע"י מזל"א דדיקנא דעתיקא, ולח"ם בגי' מזלא. ואמנם הוא בסוד הוי"ו שהיא כפולה ו"ו, והם י"ב חלות ששה וששה, והם הם עצמם סוד ה"א ה"א שהם י"ב. ואמנם י"ב אלו נמשכים מסוד שלשה

(ב) ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק י"ג.

(ד) מבו"ש ש"ה ח"א פ"ג.
(ה) ע"ח ח"ב שער ל"ח: לאה ורחל פ"ז. שער המצות פרשת תזריע.

(ג) זהר פנחס אות תרי"ח ובדפו"י רמ"ה: שער הכונות שבת ענין השלחן. שער המצות וטעמי המצות פרשת אמור.

שמות אדנ"י, אחד בחכמה ואחד בבינה. וז"ש (משלי ג' י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, ופי' שבתוך החכמה עשה יסוד לארץ שהוא מלכות, והוא השם הזה של אדנ"י. ובוה, גם שתרד למטה יש לה אחיזה ושורש בחכמה, וכאשר תשלב אלו השמות השם שמצד אבא יסתיים בה', והשם שמצד אימא יסתיים ביו"ד. וכשתכה אלו השמות זה בזה יוד פעמים ה"י, הם שלש מאות, ויוד פעמים ה"ה הם מאתיים, ושניהם עולים ת"ק כמנין כת"ף. ואלו הם השני כתפים של א"א, הנעשים מוחין לאו"א. והנקודות של אלו השמות: השם של אבא כולו נקוד בפת"ח, חוץ מן היו"ד שנקודה קמץ, ועולה הניקוד הזה שבעים.

והניקוד של השם דאימא האותיות של הזכר נקודים בקמץ, והאותיות של הנקבה נקודם בפתח, והניקוד של קמץ שמקבלת מכתר של פתח שמקבלת מאבא, שהנקודות הם נשמה לאותיות, ואימא אינה יכולה לעשות לה לעצמה נשמה מעצמותיה, אם לא ע"י שמקבלת מכתר או מאבא. והאותיות של הזכר הם שבעה, והם שבעה קמצים, ושל הנקבה הם ג', והם ג' פתחין. ועולים ק"ל של אימא, ועם ע' של אבא עולים שניהם קל"ע, ומכאן נעשים קלעים. והם ט"ו אמה שהם מצידיה, והם קלעים לכתף, שהכתף הוא שם י"ה כנו"ל, והקלעים הם הנקודות, וצורתם כך: **יוד** **הי** **יוד** **הה**. אלו הם מאבא, ושל אימא: **יוד** **הה** **יוד** **הי**.

וטעם היות אבא וְאימא כמין קלעים, שהם כמעשה רשת, כדי שיצא האור מא"א אל ז"א, דרך אותם הנקבים. ואלו הנקבים הם שני אונים ושני עינים, שנים מן החוטם וא' מן הפה. ואלו הד' י"ה פשוטים עולים ששים, וזהו שנאמר (שיר ג' ו') הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים וכו'. כי שלמה הוא יסוד דרישא דלא אתידע, שמגיע עד

זיע"א וארא.

ט) עיי"ש במבוא"ש ושם הלשון מתוקן.

י) עיין ע"ח שער או"א פ"א וכו'. ועיין היטב במבוא"ש ובשער רוח"ק בסדר הניקוד.

ולכן היה שם שלחן מנורה מזבח, שהם חיי ומזוני ובני. כי המנורה סוד חיי, לעלות נר תמיד, שולחן סוד מזוני, לחם הפנים. והקטורת עוצרת המגפה ב"מ, ע"כ. ודע, כי המשכן רומז לקדושת עשר (שורשיות מקוריות דא"א. וכבר ידעת, כי סביב הקדושה יש ג' קליפות, סערה וכו', (ו"ס יריעות תכלת ועורות אלים יריעות עזים, והמשכן קדש הלולים לה' בתוכם. ע"כ.

סימן כ"ו

ואת המשכן תעשה עשר יריעות וכו'

דע, (ח' כי א"א הוא בחינת המשכן, והקלעים והקרשים הם לבושים המלבישים לא"א. ולהבין בחינת הקלעים, הכתוב אומר חמש עשרה אמה קלעים לכתף, והוא כי הכתפים דא"א נעשים חו"ב לאו"א, ואלו הכתפים הם המוחין שלהם, שרומזים לשם י"ה ט"ו אמה, והם כלולים זה בזה, ולזה נקראים י"ה, וכל אחד כולל שם י"ה, כי לאבא יש לו חו"ב שהם י"ה, ולאיימא ג"כ יש חו"ב. וביו"ד שבחכמה יש ו"ד כשהיא שם, וח"ב הם; י' חכמה; ה' בינה. וח"ב הם כלולים זה בזה, ולזה הם י"ה בחכמה, וי"ה בבינה, שהם שני י"ה. ועדיין אלו השניים הם חכמה שבבינה ובינה שבחכמה, וזאת הה' שבחכמה שהיא ו"ד שהיא ה', בינה. ועוד יש בחינה אחרת, והיא בינה עצמה נכללת בחכמה, וחכמה עצמה נכללת בבינה.

וז"ש בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה, באופן שהם ד' י"ה חו"ב שבה. וחכמה בינה עצמה נכללת בה, ובינה וחכמה שבה, ובינה וחכמה עצמה נכללת בה. ואלו הד' י"ה, כל י"ה שהוא מבחינת חכמה מלואה ביו"ד, ומבחינת בינה מלואה בה, באופן שיש בחכמה יו"ד ה"י יו"ד ה"ה, ובבינה ג"כ יו"ד ה"ה יו"ד ה"י, וכל שם מאלו עולה ה"ס, שהוא שם אדנ"י. והם שני

ו) ע"ח שער א"א פ"ב.

ז) ג"א רוח סערה וכו'.

ח) מבוא"ש שער ג' ח"ב פ"ז. שער רוח הקדש דף פ"ז ט"א יחד לענין זכירה. שער היחידים פ"ג. שער מאמרי רשבי

כתפים של אריך. ⁽¹⁾ באופן שאלו ה' י"ה, שהם ס', הם סביב ליסוד של א"א רישא דלא אתידע. וזש"ה (שם ח' י"ב) האלף לך שלמה, שהם אלו השני כתפים שעולים אלף, ששומרים היסוד הזה, ומאתים לנוטרים את פריו, ששומרים את הפרי הזה שהוא היסוד, והאור שבתוכו, שזהו את פריו ששומרים את הכתפים. ויש מאתים שהם סביב להם, שהם הקלעים שלהם שפי", ואלו השני שמות שפי", בשנשלב אותם עם השמות של או"א עצמם שהם ע"ב קס"א, עולים זכו"ר, הם מסוגלים לזכירה. ⁽²⁾ ואחוריים של אבא קפ"ד, ושל אימא קדמ"ת, עולים תשכ"ח. וזהו כל זכירה היא מצד הפנים, והשכחה מצד האחוריים.

וכמו שיש זכירה ושכחה באו"א, כן יש ג"כ בזו"ן. ⁽³⁾ והשני אדני שפרשנו, נותנת אימא לרחל, והם ק"ל. וזהו שארו"ל ⁽⁴⁾ דעתן של נשים קל"ה. ופי', כי יש למעלה ל"ב אלהי"ם, ומקבל אבא מא"א י"ו, ואימא ג"כ י"ו, וקודם באים כלם באבא, ואח"כ נותן אבא לאימא י"ו שלה שלא ע"י זווג, ואח"כ נותן לה י"ו שלו בזווג, נמצא שיש ל"ב באבא שהם י"ו, ול"ב באימא שהם י"ו. פי', כי אבא עיקר מה שיש לו הם י"ו, אבל כשבאו י"ו של אימא בתוכו נכללו בו, ונמצא שהם ל"ב. וג"כ אימא עיקר מה שהוא שלה הם י"ו, וכשנותן לה אבא בזווג שלו י"ו, נמצא שיש בתוכה ל"ב. ואלו הל"ב אלהי"ם הם ש"ך ניצוצין, ש"ך דינים. וג"כ יש ה' דינין אשר עולים ש"ך, ה"פ דין, והה' אלפי"ן של אדני הממתקן ונעשים שכ"ה.

ואלו הש"ך דינים הבאים, אימא נותנת אותם למלכות. ולפעמים אוזיפת לברתא **מְנַהֵא**, והם ש"ך ניצוצין של ל"ב אלהי"ם, ואז יש בה ב"פ ש"ך של אלהים ושל אדני, והם עולים תמ"ר. וע"ז ארז"ל ⁽⁵⁾ תמ"ר במרירותה היא עומדת, שכל

בחינת הדינים יש בה, והמיתוק שלה הוא שמ"ש. והוא ב' ל"ב של הוי"ו"ת שיש באבא, ⁽⁶⁾ כמו שיש ב' בחינות של דינים של אלהים ושל אדני"י באימא, והם ל"ב של הוי"ו"ת, אחד לאבא ואחד לז"א, ואבא נותן לז"א שלו ג"כ ועולה שמ"ש, ואז הם מתמתקים הגבורות. ואימתי הם מתמתקים, כשהשמש הוא חם, וזהו התמימות שלו, כי ההוי"ו"ת כשבאים מאבא לאימא הנה הם מלובשים בל"ב אלהים, ומכח אותו הדין מתחממות, ואז חוזרים הגבורות להתמתק בכח הגבורות שבהוי"ו"ת, ובשרשם הם מתמתקים, וזש"ה (שמות י"ו כ"ב) וחם השמש ונמס.

באופן, שאו"א מלבישים את א"א, כסדר הזה: אבא מלביש לא"א זרוע ימין, מן הכתף נעשה הראש שלו, והוא בחינת קלעים שהוא מעשה רשת, כדי שיבוא אור א"א להאיר לז"א דרך אותם הנקבים, והנקבים הללו הם שני עינים שני אזנים וכו' כנו"ל, והגרון ⁽⁷⁾ הוא כתר שלהם, חציו לאבא וחציו לאימא, ולכן נקרא אבא י"ש, שהוא חצי כתר, וכת"ר עולה ג"פ או"ר, והם תב"ד מוחין הנעלמים בכתר, ואינם מושגים, ולזה אינו ניכר בו אלא בחינת העצם שהוא החיצוניות, והעצם הזה כולו מלא נקבים וחלול בתוכו, להורות על המוחין שבו שהם סוד אויר, והחצי הוא של אבא, והחצי של אימא חציו לוקח אבא ונותן אותו לאימא בסוד הזווג, והם הי"ו אלהי"ם שפי', והחצי יעלה י"ש. וזש"ה (משלי ד' ה') קנ"ה חכמה קנ"ה בינה, כי מן הי"ש קנ"ה אחד לאבא וקנ"ה אחד לאימא, והתפשטותם הוא לפעמים עד הטיבור של א"א, ולפעמים עד הרגלים. והוא, כי לפעמים נעשה זעיר פרצוף שלם בן י"ס, ונכנסים בו המוחין של א"א, וכדי שיוכל ז"א לקבלם, אז מלבישים זו"ן ⁽⁸⁾ לא"א, ולפעמים ז"א הוא בעל ו"ק, וא"א אוסף רגליו

(1) עיין ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ה.

(2) צ"ל של א"א. ה"ח.

(3) ע"ח שער ז"א פרק ב'. תע"ס חלק י' מאות פ"ד כל ההמשך.

(4) עיי"ש בשער רוח הקודש.

(5) ע"ח שער מ"ן ומ"ד סוף פ"ד.

(6) עיין זהר שלח דף ק"ע.

(7) ירושלמי מגילה פרק ג' הלכה ב'.

בחסד שני שלישים, ובנצח שני שלישים, וכן עושים כל השאר מדות, עד כי כולם שוים באורות.

אח"כ נכנסים נה"י דאימא, הפרק הא' שבהם בחכמה, וכן בכינה, באופן, שיש עתה ג' שלישים לכל אחד, ואח"כ נכנסים הפרקים השניים, ויורדים הראשונים לחג"ת, נמצא שיש לחג"ת ג' שלישי לכל אחד. ואח"כ נכנסים הפרקים העליונים של נה"י בחב"ד, ויורדים הפרקים השניים בחג"ת, והשלישים בנה"י, נמצא שיש לכולם ג' שלישים, אלא שהפרקים של המוחין הם עליונים מכולם. ועוד, ששורש כולם במוחין, שכולם משתרשים במוחין קודם ירידתם למקומם, וכאשר אלו הפרקים נכנסים בו"א, מלביש ז"א לא"א עד הטיבור, ולא"א, עד סיום מקום המסתים (ש) החזה.

והטעם שאו"א מלבישים לא"א מן הכתפים ולמטה, והראש שלהם מתחיל מן הכתפים, וכשנצייר לאריך שלישים, החזה הוא שלישי אחד, ומקומו ניכר שהוא בחינה בפני עצמה מוקפת בצלעות, וממקום סיום החזה עד הטיבור שלישי אחד, ובטיבור שם פתיחה אחד, ומשם יניקת זעיר כשהוא בעיבור, ומן הטיבור עד סיום הגוף שלישי אחד, ומן הראש של או"א, עד סיום החזה מלביש מן הכתפים עד הטיבור, והם הראש והגרונ והחזה, והשני שלישים שיש מן החזה ולמטה מלבישים מן הטיבור עד סיום הגוף, שיש מדה בא"א ששליש שלו ימדוד שני שלישים מאו"א, וכפי השיעור הזה, הרגלים של או"א אין בהם שיעור להלביש הרגלים של א"א, ונשארים מגולים, ואלו הם נשארים לקיום העולמות מגולים. (ח) וזהו שבשבת משלשל אדם טליתו, לפי שאו"א וז"א מסתלקים למעלה עם הכלים שלהם, ונשאר א"א מגולה יותר מימות החול, ולזה מתפשט הלבוש שלהם לכסותו.

(ר) עיין תע"ס חלק י"א תשובה קל"א.

(ש) צ"ל בחזה.

(ח) עיין שער הכוונות ח"ב עניין תחום שבת.

ונשאר זעיר במקומו, שהיה מתפשט רגליו של א"א, ואז או"א אינם מלבישים לא"א כי אם עד הטיבור.

ולהבין היאך אפשר שיהיה ז"א בעל ו"ק לבה, שמעולם לא מצינו תינוק בלא ראש. (ז) ופי' כי לעולם ז"א הוא בעל ו"ק, ויש לו ראש ג"כ, אלא שאיבריו הם קטנים, ששיעורו בפני אדם גדול יהיה מן הכתפים ולמטה, ולזה נקרא זעיר, שאינו עושה מדה בפני אדם גדול, כי אם מן הזרועות ולמטה, שהם בחי' ו"ק. והאורות שנכנסים בו כשהוא בעל ו"ק, הם ששה אורות, והם אותם שנפלו כשנשכרו הכלים, והשלשה נשארו למעלה. וזש"ה (משלי ח' ל') ואהיה אצלו אמון, פי' אמון מופלא אמון מוצנע אמון פדגוג, ויש אומרים (י) אף אמון רבתי. ואלו הג', הם הג' שנשארו למעלה. והטעם שנשארו למעלה, לפי שאם היו קבועים בו"א, כשהיה האדם חוטא היה פוגם ג"כ בג"ר של ז"א, ולא היה לו תקומה, עתה כשהאדם פוגם, ומאחר שאינם קבועים בו הם מסתלקים, וכאשר האדם שב בתשובה חוזרים למקומם, ויש בהם כח להאיר את כל הפרצוף ולתקנו.

וז"ש ז"א, ואהיה אצלו אמון, שם הייתי מתגדל, ומי היה שם חב"ד, שהם מופלא מוצנע פדגוג. ויש אומרים אף אמון רבתי, שהוא הכתר שבמלכות, שנשאר ג"כ למעלה לסיבה הנו', ונכנסו בו הששה אורות, באופן זה: שני אורות בחסד ונצח, ושנים בגבורה והוד, ושנים בת"ת ויסוד. ובראש אין בו מוח כלל, וכן הוא במוחש, כי האדם עושה בידיו כמה דברים, ובמותו אין לו דעת כלל. (י) ובחסד יש ג' פרקים, והאור שבו נעשה לג' שלישים, למלאות את כולו, וכן כל השאר מדות, וחסד כלו שבראש אין לו הארה כלל, ונותן השני שלישים שלו לראש, ונשאר בו שלישי א'. והנצח נותן לחסד שלישי א', ונשארו

(ז) ע"ח שער או"א וזו"ן ריש פרק ה'. שער ז"א סוף פרק א' ובהגהות השמש. ע"ח עם פמ"ס ענף צ"א.

(ק) מר"ר ריש פרשת בראשית.

ואלו הרגלים, מקום התפשטותם נקראת שדה, והוא השדה שבין אצילות לבריאה, ומקומו י"ב אלף אמה. ואם לא היה אדם חוטא, היה לו מקום לילך אלו הי"ב אלף אמה, שלא היה מקום לחיצונים להאחו, אבל אחר שגרם הפגם, ויש מקום לחיצונים להאחו, אסור לצאת חוץ לאלפים אמה. והטעם, שבין בריאה לאצילות יש ביניהם מרחק אלפים אמה, ולכן ער אלפים אמה שהוא מקום האצילות יכול לילך שהוא רשות היחיד, מקום האצילות דכלא חר, אבל בבריאה הוא רשות אחר, ולזה א"א לו ליכנס. הגם כי בבריאה יש קליפה, אבל באלו האלפים אמה אין מקום לקליפה שם, וכשהאדם מערב יכול ללכת אלפים אחרים, או מה שירצה.

והטעם, כי השדה הוא י"ב אלף אמה לכל רוח, ויש מקום לבריאה ליכנס לשדה הזה עשרת אלפים אמה לכל רוח, שהוא מוכרח להיותה רחוקה מן האצילות אלפים אמה, וכשהאדם מערב, מתפשטים הרגלים של א"א עד אותו מקום, ונשאר מקום פנוי נגדו, והבריאה היא נכנסת שם, ולזה אי אפשר לו לילך באותו מקום שכבר נכנסה הבריאה שם, ולזה כשנכנסים בו"א המוחין ומלביש לא"א, הטיבור מלביש לאו"א עד החזה. וזהו ההבדל שבין או"א לו"א, כי הגרון של א"א הוא מקום צר וקצר ומלא עצמות, והוא כתר לשניהם, וכתר של ז"א נעשה משני שלישים של או"א, וכולו כתר לאחד, והוא מקום רחב ושיעור שני שלישים, ויש בו מקום פנוי, וזה היה פגם אדה"ר שנתן מקום לחיצונים ליכנס שם. וז"ש בזוהר^א דשוי חשך בין כתר לעילת העילות, ופי', כי עילת העילות נקרא אבא או אימא או זעיר או נוקביה, שהם עילה למה שלמטה מהם, וז"ש דשוי חשך, שנתן מקום לחיצונים ליכנס בין כתר של ז"א, לעילת העילות שהיא אימא.

באופן, שז"א מלביש א"א מן הטיבור ולמטה. וז"ש ולירכתי המשכן תעשה ששה קרשים למקוצעות המשכן תעשה, פי', כי ז"א לפעמים מלביש לרחל ורחל מלביש את ז"א, וכשהוא שעת הזווג, זעיר מלביש המלכות ירך שמאל, שהמשכן הוא כמו שפי', והשאר לבושים אליו. וז"ש ולירכתי המשכן, שהוא ז"א, שהוא מלביש מן הירכים ואילך, ומה שהוא היסוד הנקרא ימה, מערב, שמערב כל הבחינות, תעשה ששה קרשים, כנגד ז"א שהוא ו"ק. ושני קרשים תעשה למקוצעות המשכן, פי', כי לפעמים ז"א מלביש^ב ורחל מלביש את הזעיר, וכשהוא שעת הזווג ז"א מלביש את המלכות כנו"ל ירך שמאל, ואלו הם הקרשים שבירכתיים. ויש להבין, כי האחד מן הששה קרשים היה ראוי שיהיה מא' מאלו השנים שהוא ז"א, ואיך אפשר א' לבד וששה לבד. ואפשר לפרש, שאלו השנים הם יעקב ורחל, והם מלבישים הירכים של ז"א. או אפשר לפרש, שיש^ג בחי' לז"א, כי בתחילה הוא מלביש לא"א ולוקח המוחין כולם, ואח"כ מניח הירך אחד לנוקביה, ומלביש הוא הירך הימני. באופן, ששני הבחינות הוא ששה קרשים מלביש את כולו, והוא קרש אחר, ונוקביה קרש אחד.

ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות וכו'

הטעם שהיו י"א יריעות,^ד וג"כ י"א סימני הקטורת, וי"א ארורים שבפרשת כי תבא, הם סוד עשר קליפות, ויש בהם חיות הקדושה להחיותם. והנה בי"ס של הקדושה, אז נבלעת בתוכם הקדושה שלהם ונחשבים לי"ס לברם, אבל בקליפות אין החיות מובלע בתוכם, כי אין קדש מתערב בחול, אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם, ואז הם נחשבים לי"א, וזהו כל המוסף גורע.^ה ואחר עשר ארורים שבפרשת כי תבוא,

תפלת השחר דרוש ג'. שער ההקדמות דף רכ"ד ד"ה גם דע. שער הפסוקים פרשת תבוא.
ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף צ"ז. מבוי"ש ש"ב ח"ג פ"ח. הע"ס חלק ז' אות כ'. עולת תמיד דף צ"ט.

(א) ת"ז תיקון ס"ט דף קט"ו.

(ב) צ"ל מלבוש לרחל ורחל וכו'. הו"ח.

(ג) צ"ל שני בחינות.

(ד) ע"ח ח"א שער המלכים פרק י'. שער הכוונות דרושי

ונ"ה הם שתי בדי ערבות, שאין להם לא טעם ולא ריח, לפי שהאור שבתוכם הם סתומים אטומים בתוך עצם אחד, וחוצה לו גידים ובשר ועור, ולזה אין האור יוצא ממנו, כי אם בגיד אחד שיוצא דרך בוקא דאטמא, ונוקב העצם, וכשנוקב האור הזה עושה בו שני חושים, ואין בהם ממש. שהם דקים ואינם נרגשים, שהם חוש השמע וחוש הראות. אבל היסוד נעשה בו שני חושים, שיש בהם ממש, לפי שהאור יצא בריבוי, ועושה בו הטעם והריח, והיסוד דאימא מסתיים בחזה שלו. נמצא, שהיסוד לית ליה כלום, כי בת"ת נסתיים. ולזה נקרא יוסף עני, (נ"א עניו) ונאמר בו וילקט יוסף את כל הכסף, שמלקט כל האורות העליונים, ולזה נק' כל.

ודע, כי החסדים והגבורות שביסוד דאימא, אינם כמו הנצח וההוד שהולכים דרך ישרה, אבל אלו הולכים בעקמימות, וז"ש (תהלים) נורא עלילות, וזמ"ש (משלי כ"ד ד') ובדעת חדרים ימלאון, שהדעת ממלא כל החדרים. וז"ש ימלאון בנו"ן, שהוא המלוי שלהם מן הנו"ן שהיא אימא. ומן היסוד דאבא נעשה הגוף של זעיר, ומן העטרה דאבא נעשה היסוד דזעיר, אבל העטרה שלו שהיא מלכות שבו לית לה מגרמה כלום, דמלכות עצמה לית לה מגרמה כלום, לפי שאין המוחין נכנסים בתוכה, כי אם האורות של המוחין מזעיר, והיא יוצאת מבין תרין דרועין דאחורוי. ופי', לפי שהדיקנא דזעיר מגיע עד הטיבור, והמזל שבו שהוא בחינת הת"ת^ט מכה בחזה שבו, והאור היוצא ממקום סיום של יסוד דאימא יוצא בריבוי, שהיסוד דאימא הוא רחב, וכשיוורד ביסוד דז"א שהוא צר, אין אותו האור יכול לעבור דרך בו, ואז חוזר אל מקורו בחזה, ודרך פנים אינו יכול לצאת, שהשערות של הזקן מכין בחזה, ולזה בוקע האור ויוצא דרך האחורים, ומלכות היא בסוד נקודה

(ט) נ"א והמזל שבו מכה בחזה שהוא בחינת ת"ת. הו"ח. ועיין ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל י"ו. ובשער מאמרי רשב"י זיע"א דף ס' ע"א.

הראשון הוא ארור האישי אשר יעשה פסל ומסכה וכו', והוא כנגד אריך שבקליפה. וז"ש רשב"י ע"ה^י (דברים כ"ז ט"ו) ארור האיש אשר יעשה, הא"א שבקליפה בא"א של הקדושה, הנקרא בסתר, וזמ"ש ושם בסתר, כסתרו של עולם, והוא א"א המסתתר ומתלבש תוך האצילות כנודע. ולכן יש עד תיבת בסתר י"ג תיבות, כנגד י"ג תיקוני דיקנא. ואח"כ מקלה אביו ואמו, כנגד או"א. אח"כ חמשה ארורים אחרים, כנגד ה' ראשונות של זעיר, שהם כח"ב ח"ג. אח"כ ארור שוכב עם אחותו, כנגד ת"ת דז"א, כי שם הת"ת עם אחותו ביחוד, משא"כ בה' ראשונות.

ויהיו תאומים מלמטה וכו'

ההפרש שיש בין תאומים לתמים, הוא כי תאומים הוא שאינם תמים מעצמם, אבל מתאמים לפעמים, והוא זו"ן, כי לפעמים מתייחדים. אבל או"א, הם תמים לעולם^י כי כחדא נפקין כחדא שריין. והם על ראשו של ז"א, וזהו תאומים מלמטה של או"א, שהם על ראשו. ואו"א הם אל הטבעת האחד, כי טבעת גדולה של הגרון של א"א, כי עד שם מגיע הכתר דאו"א, והטבעת הזה הוא כתר לשניהם, ומגיעים עד הטיבור או עד הרגלים, כמו שפי'^י.

וז"א מלביש מא"א מטיבורא, ומאו"א, מהחזה עד סיום הגוף שלהם נעשה כתר לו, ומנה"י נעשים המוחין לז"א, ומהפרקים עליונים הסמוכים לגוף והוא הפרק הנכנס בבוקא דאטמא, נעשו מוחין לו, ומיסוד נעשה הדעת שלו. וביסוד הזה יש בחינות, כי היסוד דאימא הוא קצר, ובמקום הרחם שנוצר הולד שהוא בעיבור נעשה שם הדעת, והשיפולים שהיא העטרה שלה מגיע עד החזה, ושם מסתיים היסוד דאימא.

(י) עיין שם בשער הפסוקים.

(ז) ליקוטי תורה כאן. ועיין זהר שלח מאות קי"ו בסולם מאמר תם-תמים.

(ח) לעיל ד"ה ואת המשכן.

למטה מן היסוד, כי שם ביתה מעת צאת הנקודות. ומלכות, כשעולה לקבל האור ההוא כשהוא ביסוד, היא מדה אחת כלולה מעשר, וכשעולה בנ"ה היא נעשית פרצוף אחר, וכשעולה עד החזה מקבלת בחינת הכתר, ואז היא פרצוף שלם, ונקראת אחותי רעייתי.

ויהיו תואמים מלמטה ויחדיו יהיו תמים

הנה יעקב ורחל הם תואמים מלמטה, פי' מלמטה מן החזה של ז"א, ושם עומדים יעקב ורחל תואמים, שוים בקומתם. וז"ס מש"ה (שיר

ה' ב') יונתי תמתי, וארוז"ל (תאומתי. אך כאשר לוקחת בחינת לאה, וע"י כן נגדלת רחל ונעשית פרצוף שלם שוה בקומתה עד ראש ז"א עצמו, וזהו שנא' ויחדיו יהיו תמים אל ראשו וכו', אז רחל מגעת עד ראש ז"א, והם תואמים שם יחדיו. עוד פירוש אחר, ויהיו תואמים מלמטה ויחדיו יהיו תמים וכו', דע, כי לאה ורחל כל אחת מהם נק' תם, וז"ס ויחדיו יהיו תמים וכו'. והוא, כי הלא הגבורות הם ההולכות אל הנקבות, וגם לוקחות הארת ה' חסדים, והנה אלו העשר באים מלובשים בעשר אחורים של יסוד אימא, שהם עשר אהי"ה, י' דמים הם בגי' ת"ם, והוא בלאה וכן ברחל.

פרשת תצוה

ויקחו אליך שמן זית זך

נודע כי המלכות היא המנורה הטהורה, שהוא אחורי ז"א, וכל עיקר בנינה ותיקונה ע"י אותם השני חסדים המגולים של נ"ה דכורא. והענין, כי הנה ביארנו (2) איך נופלים ויורדים אלו החסדים במרוצה תוך היסוד, ובכח ההכאה ההיא חוזרים לעלות ממטה למעלה. והענין הוא, כי הלא אור של הנקבה אינו אור ישר, אלא אור חוזר ממטה למעלה, כי בעת עלייתה ממטה למעלה אז יוצאה הארתה לחוץ מאחורי החזה וניתן לנוקבא, ואם לא היה באופן זה, לא היה שום בנין אל הנוקבא כלל. וזהו אומרו כתית למאור, פירוש, כי זתים אלו שהם אלו השני החסדים דנ"ה, הם נכתשים תחלה ביסוד, ולכן כתית מסטרא דצדיק, כנו' בזהר (3) כי שם נכתשים בכח ההכאה והירידה, ושם מתפררין לפירורין רבים, ועי"כ יוצא השמן הראוי אל המנורה, והיא הנוקבא. וז"ש כתית למאור, פי', למאור המנורה, וביאר עוד ואמר להעלות נר

תמיד, פי', כי בנין הנוקבא אי אפשר לעשותו אלא באור חוזר מתחת לעילא כנו', ולכך הוצרך להיות כן. ולכן אמר להעלות נר, פירוש, שהנר שהיא המלכות תעלה אור ממטה למעלה, וזהו להעלות.

ושמעתי פעם אחרת ממורי זלה"ה, כי אותם ז' שמות של שבת שהם אהי"ה יה"ו וכו', (2) ויוציאים מהם שבעה שמות ז' מרגלאן, והנה הם בסוד ז' קצוות דז"א. והנה ד' שמות שיש בשם אהי"ה, הם בגי' תב"ל. פירוש, כי כשהמלכות מקבלת אור מהם נקראת תבל, והג' שמות של יה"ו, הם בגי' זי"ת. והנה זה הזית הוא כללות ג' שמות אלו של יה"ו כנו', וכאשר כותשים אותו מוציאינן ממנו שמן זך, כי שמן זך בגי' זי"ת, כי מן הזי"ת יוצא שמן זך.

ונלע"ד, שהוא נקשר עם הקודם, כי שם יה"ו הוא בגי' אחרונות של ז"א, כנודע כי ג' אותיות

(1) מד"ר שיר השירים פרק ה'.

(2) ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב ו'. שער הירח פ"ב. שער תקן הנוקבא פרק ה' ו'. תע"ס ח"ט אות נ"ט-ס"ט.

(3) פנחס אות תרס"ד ובדפו"י דף רמ"ז ע"א.

(4) שער הכונות ת"ב ענין מזמור הבו דף מ"ו ד"ה אח"כ תאמר. ועיין בהסולם יתרו דף קל"ו מאמר ב' מרגליק.

הקורע רחם האילה בשעת לדתה, כמ"ש אצלינו
 (ס) בסוד קריעת ים סוף, כי זהו דינין גמורים, ולכן
 קשה הפרנסה כקריעת ים סוף, שתלויין בדין
 כנוכר בזוהר. (ז) נמצא, כי נח"ש הוא סוד הפשוט
 משם שד"י ומאחוריים של אהי"ה ר"ם, הרי
 נח"ש, כי זהו בחינת קטנות. ועיין בסוד קריעת ים
 סוף ותבין.

עוד סוד החשן והאפוד

הנה החשן היה על לב אהרן, כי אהרן היה
 דוגמא דז"א, וכמו שהז"א שם על לבו האורות
 שבסוד דאימא, (ז) המתגלים מחוזה, ומרוב הארה
 אשר שם על לבו, האורות מאירים בחוץ,
 שבוקעים ויוצאים לחוץ. וכן הציץ היה באופן זה,
 מיסוד אימא שכנגד המצח ששם מקום המוחין
 כולם, היו האורות מאירים לחוץ. וכנגדו היה
 אהרן לובש הציץ והחשן, כמו שיש באדם העליון
 הבגדים הללו, מן האורות אלו שאמרנו.
 והנה האפוד היה מתחיל מכנגד מתניו
 מאחוריו, ונמשך למטה עד רגליו, זהו כנגד
 הנוקבא היוצאת מאחורי הז"א, ויוצאות בשליש
 הת"ת עד רגליו, וע"כ צוה השי"ת שלא יזח החשן
 מעל האפוד, כי לעולם שם היא מחוברת למעלה.
 ואף שירדה אח"כ, הרשימו שלה נשאר למעלה,
 כענין שאמר הכתוב (תהלים קי"ט) לעולם ה'
 דברך נצב בשמים. וע"כ אפ"ד, עולה פ"ו ע"ה,
 היינו אלהי"ם שהיא נוקביה. וכן אפ"ד מלא בו,
 עולה צ"א, כמנין הוי"ה אדנ"י, להורות שצריך
 שיהיו מחוברים לעולם ועד.

והנה האורים והתומים אמרו בזוהר (ק) כי
 האורים הוא החשן, והתומים הוא האפוד. ומורה,

(ז) דף ק"ע: ובסולם מאמר קשין מוונותיו של אדם כקריעת
 ים סוף.

(ז) ברפוס ירושלים ישן הגירסא: האורות שביסוד אימא
 מתגלים, ומרוב וכי'.

(ק) פרשת פקודי שם, שער המצות דף מ"ב ט"ב.

אה"י בחג"ת, וה' אחרונה של אהי"ה במלכות,
 שעומדת דבוקה בחוזה הת"ת, וג' אותיות יה"ו הם
 בנה"י של ז"א, וכנגדם הוא הזית, שהם נה"י
 החסדים המגולים הנכתשים, ויוצא ממנו שמן זך,
 להאיר המנורה מלכות. וז"ס פסוק (משלי כ"א
 כ"ד) יש מפזר ונוסף עוד, כי דרשוהו רז"ל (ז) על
 הצדקה.

ואמנם ביאורו ג"כ היא בענין זה, כי הלא
 היסוד נקרא צדיק, לפי שנותן צדקה לנוקבא
 הנקראת צדק, ונעשית צדקה. והנה הצדיק הוא
 מפזר, פי' כי הוא מפזר וכותש החסדים
 העליונים, ועושה אותם פירורים דקים, והם
 מתפורין ע"י ההכאה כדי ליתן אל הנוקבא,
 ומתפורין בנוקבא בענין הצדקה. ואדרבא לא
 תחשוב שיתמעטו החסדים בז"א, כי הם חסרים
 ע"י נתינתם אל הנוקבא, כי אין זה חסרון, אלא
 ונוסף עוד, כי ע"י ההכאה ההיא נגדלים החסדים,
 ומתרבה אורם לאין קץ ונגדל הזעיר, כמבואר
 אצלינו, (ז) וזהו אמר ונוסף עוד. ואפשר, כי לזה
 נקרא היסוד יוסף. וכן יהיה מי שנותן צדקה
 יתעשר, ויתוספו נכסיו יותר ממה שהיו.

סימן כ"ח

ועשו את האפוד וכו' ועשית חושן משפט וכו'

הנה אפוד כנגד אספקלריא דלא נהרא, וחשן
 אספקלריא דנהרא, דא אחור ודא פנים, כנוכר
 בזוהר. (ז) והענין הוא, כי זו"ן הם אב"א, וז"א הוא
 סוד החשן, ואפוד סוד נוקביה. ואפ"ד בגי' הוי"ה
 אדנ"י, חיבור זו"ן, וחשן בז"א, בסוד הקטנות
 שהם סוד דין, וזהו חשן המשפט, שהם דינין
 גמורים דקטנות. וסוד החשן הזה, הוא סוד הנחש

(ז) מדרש משלי פרשה י"א.

(ס) ע"ח שער דרושי הצלם פרק ג' פ"ו. שער תיקון הנוקבא
 פרק א'.

(ע) פקודי דף ר"ל: ובסולם מאמר חשן ואפוד.

(פ) ע"ח שער תיקון הנוקבא פ"ב כלל ט"ז. שער הכונות ח"ב
 ענין ספירת העומר דרוש י"ב דף קפ"ה ט"א צ"ה ובוה תבין.

על מה שאמר כי אורים הם האורות שמתגלים שם על לבו כנו, ומאירים דבריהם. והתומים הם כנגד הנוקבא, בענין ויחדיו יהיו תמים על ראשו. וידוע שיש תרין נוקבין לאה ורחל, והנה השתי כתפות שהיו באפוד היו כנגד לאה, ולפי שהיא עלמא דאתכסיא, אין מתגלה ממנה דק הקוים שלה לבד. וכן תמצא בלאה וברחל יש ד' אלפי"ן במלוי, מלבד השורש, עולים כמנין ת"ם. ולכך יעקב שמזדווג עמהם נקרא (בראשית כ"ח כ"ו) איש ת"ם שהוא בעלה של תם, שהיא או לאה או רחל, וזהו התומים כנגדם.

והנה חש"ן בגי' שד"י, ואחוריים דאהי"ה שהוא ד"ם, הכל יעלה כמנין חש"ן. כי הנה על לב, שם סיום העטרה דיסוד דאימא, ואימא הנכנסת בתוך ז"א הוא אחור דאימא, ^(ד) ולכן הוי אחור דאהי"ה. ושם במקום הלב יש יסוד דז"א, הוא היסוד הראשון שהוא לזווג לאה. כנודע שיש בז"א שני בחינות יסוד, ^(ש) אחד כשהיה בחינת ו"ק, וזה עלה למעלה בשליש א' ונעשה ת"ת, ובחינת יסוד זה הוא לזווג לאה. ועוד אחר ההגדלה, יש לו יסוד למטה במקומו לזווג רחל. וא"כ כנגד הלב יש בו בחינת יסוד, ולעולם ביסוד הוא שם שד"י, ולכך במקום הזה כנגד הלב הם השדים. הרי שיש במקום זה הארת שם שד"י מיסוד שבו, והארת אחור משם אהי"ה שעולה ד"ם, שעולים שניהם כמנין חש"ן.

האורים והתומים

היו שם מ"ב ושם ע"ב. האורים שם מ"ב דהוי ברישא, והתומים היו שם ע"ב דהוי בגופא, ולעולם שם מ"ב הוי ברישא וע"ב בגופא. ^(ה) ואפוד הנו' במקומות אחרים בענין שנאמר

(ד) עיין טעמי המצות. דף קס"ב.

(ש) שער הכונות ח"א דרוש א' דמנחה.

(ת) וזה פרשת פקודי דף דל"ד: ובסולם אות רס"ד — רס"ו. עיין בסולם מאמר שם מ"ב וע"ב. ז"ח פרשת אחרי מ"ת. ובז"ח ע"פ הסולם אחרי מאות נ"ח. שה"ש דף ס"ח ט"ד וז"ח ע"פ הסולם אות שפ"ב. ועיין בהגהות ומ"מ ל"ת אות

באביתר (ש"א כ"ג ו') אפוד ירד בידו, לא היו אורים ותומים ממש, כי זה אי אפשר לשאול בהם אלא בתוך בית המקדש או במשכן, והאפוד היו מוליכין אותו ממקום למקום לשאול בו. ולכן נאמר (דברים י"ט י"ג) תמים תהיה עם ה' אלהיך, דהיינו שתדבק בגופא דמלכא כדאמרן, שבתומים היה שם ע"ב דאינון בגופא. וכן (בראשית כ"ה כ"ו) יעקב איש תם, אחוז בגופא דמלכא. ולכן נאמר שם הבה תמים, כי למה נקט האי לישנא, אלא הכונה כי מלת הב"ה עולה י"ב, שהם ^(א) שבטים שהיו נאחזים בגופא דמלכא, כי שבטים הם ווי"ן, והו"ו ^(ב) י"ב ווי"ן שעולים ע"ב, כדאמרן שהע"ב הוא בגופא.

ששה משמותם על האבן וכו'

הנה בריש התיקונים ^(א) נזכרו י"ב צירופי הוי"ה, ו' נגלות ו' נעלמות בס"ת, כנו' שם. והנה הששה נגלות בר"ת מצד אבא, והנעלמות בס"ת מצד אימא, עכ"ז נקודותיהם מר"ת. והיו השבטים נתונים על כתפות האפוד, כנגד נגלות ונסתרות, וכנגד י"ב אבנים בחשן ג"כ. ולכן היו ששה שבטים מצד הדין, נותנים הקללה בהר עיבל, וששה שבטים מצד הרחמים, היו מברכים בהר גריזים.

סימן כ"ט

את חזה התנופה וכו'

דע, ^(ד) כי זכה הכהן בחזה מזבח השלמים, רמז לכהן העליון ז"א, הלושב החשן שהוא הנוקבא בחזה שלו. וחוקים י"ב שבטים, להורות שאין קרבנו בחטא כ"א שלמים, ולכן זכה הכהן התחתון לחזה.

ד.

(א) י"ב שבטים.

(ב) תיבת והווי מיותר ועיין בטעמי המצות. הו"ח.

(ג) ט': ובמעלות הסולם אות ר"ה.

(ד) ליקוטי תורה סוף פרשת תצוה.

פרשת כי תשא

כי תשא את ראש בני ישראל וכו'

הנה ראשונה נדבת המשכן, ושניה לתמידים ושלישית לאדנים. והנה כנגד של תמידים המכפרים על החטא, כמ"ש רז"ל (ה) לא לן בירושלים אדם וחטאו בידו, ועליהם נאמר כופר נפש. ושל אדנים לכפר על העגל, וכנגדה אמר תרומה לה' לכפר על נפשותיכם. והנה כנגד התמידין אמר עשרים גרה השקל, שהיא יו"ד במלוי, מחצית השקל היא י' פשוטה, וזה בסוד שם הוי"ה. וכנגד תרומת האדנים, אמר שהוא כנגד השם אדני, וזה אדנים. וכבר ידעת, כי אדנ"י בפשוטו ומלואו ומלוי דמילוי, בסוד ק' אדנים. (א"ה, ע"ל פ' פקודי שכ' כי שם אדנ"י בגי' ס"ה, ועם ל"ה אותיות של מילוי המילוי, הם ק' אדנים, עכ"ל.

כי תשא את ראש בני וכו'

זהו בסוד חזרת האורות למעלה (ו) בסוד השערות. כי הנה הכתר עצמו הוא כלול מעשר, ונ"ה שבו שהם דינים, אלו הם שחוזרים ועולים בסוד אור חזור, כי כל שאר המדות כל זמן שמתפשטים הם רחמים יותר, אבל הדינים אם מתפשטים מתחזק דינים, ולכן חוזרים לעלות להתבסס הדין, וכל זה באור הפנימי הנכנס בכתר. והנה המלכים שמתו יצאו קודם לדינים הללו, ולפי שלא היה בהם שום ביסוס מיתו, ואלו שהיו להם ביסוס נתקיימו, ולכן חוזרים ועולים להתבסס.

והנה השערות הם כמו צינורות שהאור יוצא מהם, והם ווי"ן. ולכן נקרא בני ישראל נ"ה, כי הנה בראש איכא קרומא, שהיא בחינת הרקיע שהוא ת"ת שהוא ו', ואלו עולים ובוקעים הרקיע

(ה) מדר פנחס פרשה כ"א סימן י"ט, ליקוטי תורה פסוק זה.

ההוא שהוא בחינת ו', ולכן נוטלים הם אותם הבחינות ונעשים ווי"ן, ולכן נקראים בני ישראל שיוצאים ממנו. והנה כונת השערות הללו, לכסות העורף שלא יסתכלו שם החיצונים, וז"ש כי תשא את ראש בני ישראל, להעלות השערות למעלה.

והנה ענין המשקל הוא בשערות, כי שם הוי"ה דיודין, והד' יודי"ן שבשם הזה דע"ב, הם הש"ק של משק"ל, שכל י' כלולה עד ק' הרי ש"ק, והמ' היא הד' יודי"ן עצמן, והל' היא י' פשוטה, ויו"ד במלוי שעולה ל'. שכל השם הזה הוי בחינת יו"ד, וכנגד זה נתקיים בית ראשון ת"י שנה, שהם ד' יודי"ן ת', והי' עצמה, הרי ת"י. ובית שני ת"ך, שהם ד' יודי"ן, ת' ויו"ד במלוי, וסימניך כתי"ת, ת"י ת"ך. וכולם בחכמה, שהיא קודש כנודע, כי שם זה דע"ב הוא בחכמה הנקרא קדש, וקד"ש הוא הק"ש ד' יודי"ן שבשם, והד' הם ד' אותיות של הוי"ה, וכל זה הוא בשערות, וזהו ג"כ שקל הקדש כנו'.

וז"ש לפקודיהם, שכל מנין הוא בשערות, ולכן יש כמה קוצין, ובכל קוץ ת"י נימין. והנה מחצית השקל הזה שהיו נותנים ישראל, הובא בתיקונים שהיה גורם אורות לא"א, וז"ש ונתנו איש כופר נפשו, כי א"א הוא נפש כל האצילות. ולפי שבהגלות השערות, מתכסה העורף שלא יהיה בו אחיזה לחיצונים, לכך גורם שלא יהיה בהם נגף, שהם אדרבא גורמים אורות יותר, והחיצונים מתרחקים. והנה יש בראש באמצע אורח אחד פנוי בלי שערות, והשערות מחצי הראש מצד זה וחצי הראש מצד זה, והוא מבחינת היסוד הנקרא אורת, ולכן אין בו שערות, כי השערות שמצד זה ומצד זה הם נ"ה, והאורח באמצע הוא היסוד, וכנגד זה מחצית היה, וזש"ה זה, שהוא היסוד הנקרא זה, יתנו. והוא נקרא כ"ל, שהוא עובר בין

(ו) מאמר זה בליקוטי תורה דף קע"א. ועיין שם בהגהות ומ"מ אות א' וא"ב'.

הפקודים, שהם נ"ה, שהם פקודי בני ישראל נ"ה. ולכן עשרים גר"ה, מנין ארץ. והיה ^(ז) מחצית השקל, משום שהיסוד דדכורא הוא נוטל מימינא, מן הנצח ולא מן ההוד. וז"ש העשיר, ת"ת, אין בו יותר מ"י, שהוא כולל מ"י. והדל, ביסוד, לא ימעיט מ"י, ולכן יתן עשרה גרה שהוא מחצית השקל. עכמ"כ.

עוד פי' אחר כי תשא את ראש וכו'

כבר ידעת, כי הה' חסדים שבדעת ז"א, המתפשטים מחסד שבו עד הוד שבו, מתקבץ כללות חמישתן ביסוד, ומשם חוזרים ועולים בסוד אור החזור. והנה משני החסדים של נ"ה, בעלייתן בונין ח"ב של הנוקבא דזעיר, העומדת אחוריהם ממש, וכל חסד משניהם מתחלק לג' פרקים, ונמצא משני פרקים העליונים דנ"ה דז"א נעשים ח"ב דנוקביה, וז"ש כי תשא, ותעלה את תרין פירקין עילאין הנקרא ראש של נ"ה, הנקראים בני ישראל שהוא ז"א, לעשות מהם שני פקודים, שהם ח"ב של המלכות הנקרא חשבון ומספר, כנודע, ^(ח) בסוד (שיר השירים ז' ז') עיניך ברכות בחשבון, שהם ח"ב של מלכות, שהם עיניה, אז ונתנו וכו'. פירוש, כי נודע אצלינו כי ב' חסדים הנז' של נ"ה, הם סוד עץ הדעת טוב ורע, להיותם אורות מגולים. חוץ ממסך יסוד אימא, והחסדים עצמן הם טובים, לסיבת היותם תוך היסוד דז"א הנקרא טוב, אך בצאתם להאיר אל המלכות, יכולין לאחוז הקליפה הנקרא רע. וסובבים המלכות לשלוט ולינק מהם. ואין זה, אלא כשעדיין לא נכנסו גם המוחין של אבא תוך הז"א, וז"ש ונתנו איש כופר נפשו וכו', כי כל אחד משני חסדים אלו הזכרים הנקראים איש, אותו האור שנותנין אל המלכות הנקראת נפש שלהם כנודע, יתנוהו לה', שהיא יסוד דאבא המתפשט תוך ז"א.

ונודע כי או"א הם הוי"ה ואהי"ה, ולזה אמר

שצריך שאלו השני חסדים שהם מצד אימא הנקראת אהי"ה, והם כופר נפש של המלכות, יתחברו עם יסוד דאבא הנק' הוי"ה, וע"י כן הסטרא אחרת הנקרא נגף, לא תשלוט בהם, בעת שיעלו להאיר אל המלכות הנקראת מפקד כנו', וז"ש בפקד אותם. וז"ס מ"ש רו"ל ^(ט) כי עין הרע שולטת בדבר הנגלה והמנוי, כי הקליפה הנקראת עין הרע, הם שולטים בחסדים המתגלים, להאיר במלכות הנקרא מספר. ונודע, כי בהיות החסדים תוך היסוד, מתערבים עם ה' גבורות אשר שם, ואחר התערבם יוצא הכל להאיר במלכות, ולכן נקרא כופר נפש, כי כ"ו הוא שם הוי"ה, שהוא החסד שהוא זכר כנודע, ופ"ר של כופר כנודע, הם ה' גבורות של מנצפ"ך, שהם עולים פ"ר, ושניהם שהם החסדים והגבורות, הם מאירות במלכות הנקרא נפש, ולכן נקרא כופ"ר נפ"ש. והבן. כל זה העתקתו מס' מרח"ם ולה"ה.

זה יתנו כל העובר על הפקודים וכו'

דע, כי האדם הוא ברמות השקל. ^(י) שני ידיו הם שני הכפות, וכל כף היא היד רמוז לשני מאזנים, לשני ההי"ן, וקנה המאזנים הם הזרועות, והשקל השלם הוא בשקל הקדש. וכף היא עשרה פעמים ה', שהיא כל יד חמשים יעלו, שהיא ה' עליונה אימא עילאה. והשני, היא מספר כ"ף שהיא עשרים. לכן גזר השי"ת כי כופר הנפש יהיה מחצית השקל, ולא יהיה שקל שלם, לפי שישראל למטה הם תחת ה' אחרונה, שהיא עניה, לכן העשיר לא ירבה יותר ממחצית השקל, שהיא ה' תחתונה, לעלות אל ה' עליונה שהיא עשירה. וכן העני לא ימעיט מעניות העשרים, שהיא מחצית השקל. וזה ג"כ רמוז ה' אחרונה למטה, פרוסה לחם עוני, והשלימה לה' על ו', ולכן אומרים הא לחמא עניא, ר"ל למטה פרוסה שהיא הה"א, רומז שעניה שאלת לחם מהפתח, ולזה צורת הה"א דמות פתח. ולזה אומרים כל דצריך

(ט) תענית ח': ב"מ מ"ב.

(י) צ"ל בדמות המשקל. הו"ח.

(ז) נ"א וזהו מחצית השקל. בליקוטי תורה שם.

(ח) זהר פרשת פנחס דף ר"כ:

ייתי ויכול, שהוא העני שיש לו צורך לבוא אל שולחן העשיר. ע"כ.

ואתה קח לך בשמים ראש מר דרוור

כבר ידעת, כי המר דרוור היה משקל ת"ק, והיה נשקל בפעם אחת, אך הקנמון היה ג"כ ת"ק, והיה נשקל בשני פעמים. וז"ש וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים, אך הקנה בושם, כל עצמו אינו אלא חמשים ומאתים. והטעם הוא, כל כל אלו הסמים הם סוד שם אלקים, וכבר ידעת כי ג' אלהי"ם הם: אחד בבינה, ואחד בגבורה, ואחד במלכות. ואמנם מור דרוור, הוא כנגד אלהי"ם דבינה, ולכן נקרא דרוור, בסוד (ויקרא כ"ה י') וקראתם דרוור שהיא הבינה. והשנית קנמן בשם נחלק לשנים, כי אע"פ שהוא בגבורה, גם בהוד יש אלהים, רק שהוא מן כלל ז"א, ואין אנו מונין רק אלקים א' דבינה ואלהי"ם אחד דז"א ואלהים אחד דמלכות. ואמנם כי האמת הוא, כי בז"א עצמו הם שני אלהים בגבורה והוד, אך שניהם נחשבים כאחד, ואלהים שלישי שהוא קנה בשם, הוא במלכות.

אמנם סוד ת"ק שני אלהים, אחד עולה ש' ואחד עולה ר', הרי הכל הוא ת"ק. ולפי שכללות זה הוא בבינה, לכן היה משקל ת"ק. ובפעם אחד, אמנם קנמן בשם שבז"א נחלק לשנים, אע"פ שאינו אלא אחד, והם גבורה והוד, ולכן היה ת"ק, רק נשקל לחצאין, ר"ן לגבורה ור"ן להוד. אבל המלכות, שאין בה שני אלהים (כמו בז"א, לכן אין לה אלא ר"ן לבד ובפעם אחד. ובזה תבין, כי כל סמים אלו נקראים בשמים ראש, כי כלם בסוד

(כ) שער המצות וליקוטי תורה בטעמי המצות. ועיין בשער הכונות ענין פורים כבאור שם מרדכי מירא דכיא.
(ל) עיין שער הכונות. ענין הקידוש דרוש א'. פע"ת פט"ו משער השכח. ע"ת ח"ב שער השמות פ"ג. ועיין בהגהות ומ"מ שם אות ר'.
(מ) ע"ת ח"א שער או"א סוף פ"ו. ושער הווגים פרק ו'. שער ההקדמות דף רס"ח כביאור הפסוק סומך ה' לכל

אלהים ע"ד הנ"ז. וזהו ראש, ג' אלהים כנ"ז. גם דע, כי ג"פ אלו שבארנו, שהם בינה ז"א מלכות. וכבר ידעת שיש בהם ג' אהי"ה, אחד דיודי"ן ואחד דההי"ן ואחד דאלפי"ן. דיודי"ן בבינה, ודאלפי"ן בז"א, ודההי"ן במלכות. והנה ג' מלויים הנו' בלתי השמות עצמן, בגימטריא שצ"ב כמנין בשמים.

גם ענין מ"ר דרו"ר הוא, כי מ"ר עולה ק"ך ק"ך, והם סוד צירופי אלהי"ם, וכל אלו הם באחורי הבינה. וכנגד אלו יש ק"ך צירופים במלכות המתפשטת בבי"ע, כמבואר אצלינו. וע"י המעשה הזה, היו כל אלו הק"ך אלהי"ם מצטרפים ונכללים זה בזה, עד למעלה בבינה, והיו מתמתקים, וכללות כלם הוא מ"ר. גם דרוור הוא מה שבארנו, כי הלא אחוריים של המלכות הכוללת הק"ך אלהים, הוא שם אלהים העולה ר', כזה: א' א"ל אל"ה אלהי"ם, ועם ה' אותיות הוא ר"ה. וכן אחורי הבינה הם כיוצא בזה, הרי שני פעמים ר"ה, בגימטריא דרו"ר, וזהו מ"ר דרו"ר. גם עם זה תבין קבורת אהרן הכהן בה"ר הה"ר מה עניינו, אך זהו מה שביארנו, כי שם אלהי"ם עם ה' אותיותיו עולה ה"ר. והנה שני הרים, אחד בבינה ואחד במלכות, והר א' גבוה מן השני, ונכלל ונעלם בתוכו כנו', וזהו הר ההר הר ע"ג הר, ושם היה קבורת אהרן הכהן, וגם באותיות שם אהרן עצמו יש אותיות ה"ר, להורות על מה שאמרנו.

ויאמר ה' אל משה לאמר ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו וכו'

הנה תמיד תמצא ענין שני שבתות. גם בזה

הנופלים. ע"ת עם פמ"ס ענף פ"ו. חע"ס חלק י' מאות מ"ד. ועיין בע"ת ח"ב דף של"ו סדר הק"כ צרופי אלקים להרשב"ת ז"ל. שער הכונות דרושי פסת דרוש א' ד"ה ואמנם.

(ג) שער מאמרי רשב"י הנדפס מחדש דף רי"ב ט"ב. ועיין בחע"ס חלק י' חשוכה צ"ב.

הוא יסוד ממש, והוא קודם אל החסד שאנו קוראים עתה חסד, והנה אחר שיצאו אלו הז' ספירות, אז חזרו אותם המלכים, וכולם נכללו באלו הז' ספירות, ואמנם נתבררו ונצרפו, כי מקור שורש הדין שהיה בהם יצא מהם א', והוברר סוד הפסולת, והשאר נכלל ונמתק באלו הז' ספירות, כל אחד כפי בחינתו, כי אותם המלכים הם הם עצמם אלו הז' ספירות הנוכ'. נמצא, כי מ"ש בווהר^ק מנהוג אתבסמו ומנהוג לא אתבסמו, אין הכוונה שיש מאותם המלכים שנחבסמו ויש מהם שלא נתבסם, כי כל הז' מלכים אתבסמו, רק שבכל א' מהם יש חלק שלא נתבסמו ויש חלק אשר נתבסם, וזהו פי' מנהוג אתבסמו פי' חלק אחד מהם מכל א' וא' שבהם אתבסם, וחלק אחד מהם לא נתבסם.

תבין היטב מהיכן טעו אותם שאמרו זו שמטה שניה.^ס והענין, דע כי כאשר האציל המאציל העליון את הי"ס, תחילה האציל את הג"ר, ואז היה שבת עליון כנודע. ואמנם כאשר האציל את אלו, לא האצילים בתיקון גמור, כי עדיין לא היו בתיקונם, ולזה עדיין יום זה לא נחשב במספר. והנה האציל אח"כ בשבוע האחרת בז' ימים אחרים, סוד ז' מלכים אשר מלכו בארץ אדום, וביום שיצא המלך הח' שנקרא הדר, לפי שלא נתקנו עדיין ג"ר לכן מתו. כי אלו המלכים, לפי שלא היה להם תיקון למעלה, לא היו יכולים המלכים אלו לסבול אור המאציל, לכן היו כלם דין ומתו ונתבטלו. כי כבר הודעתך תיקונין עילאין, כי כלם הם מסכים והבדלים, כדי שיוכלו התחתונים לקבל מהם האור הגדול, ולא יכהו העינים שלהם כדרך המסתכל באור השמש.

ויקח מידם ויצר אותו בחרט ויעשהו וכו'

סוד העגל שעשו ישראל ושעשו ירבעם,^ש בזה תבין מ"ש בווהר פ' משפטים דף צ"ח ע"א מאן איהו נחשא דפרח באוירא, שארי בחיבורא וסיים בפירודא, וסוד אשר הלך חשכים וכו'. והוא, כי כבר ידעת כי הקליפה אצל הקדושה כקוף בפני אדם. והנה סוד האצילות היה תחילה הנקבה מחוברת עם הזכר אב"א, ואח"כ נפרדה ונסרה, ואח"כ חזרה להתחבר פב"פ. והנה גם הקליפה עשתה כן, אך כאשר ננסרה ונפרדה, אז בא יום השבת ונשארה בפירודא, ולא יכלו עוד להתחבר פב"פ, וז"ש שארי בחיבורא וסיים בפירודא. ואמנם כבר ידעת, כי באדם יש בו שני נקודות: אות יסוד ברית קדש, ולמעלה ממנו נקודת הטיבור. והתחתון הוא למטה ביסוד, והעליון

נמצא, כי מיעוט הירח^ע הוא תיקון, ואמנם כשיצא המלך הח' הנק' הדר יצא יותר מתוקן מכולם כנודע. והנה הוא בסוד יסוד, כנו' באדרא. וזה היה יום שבת, ואח"כ נתקנו ג"ר כנו' באדרא, ואז יצאו בשבוע שניה ז' ספי' תחתונות, שאנו קוראים עתה חג"ת עד מלכות. ואז ביום השבת היתה המלכות, הרי איך שני שבתות הם: א' ביום שבת שנאצל הדר העליון, וביום שבת שני שנאצלה המלכות. ואלו הם סוד שני שבתות הנו' בכל מקום.

ובזה תבין סוד מה שאנו קוראים לז' אלפי שנין, שמטה שניה, כי הם שניים בערך המלכים דארץ אדום. אמנם מזה טעו ואמרו,^ז דא"כ שזו היא שמטה שניה, א"כ ודאי צריך שיושלמו עד הז' שמטות. ואמנם בזה תבין איך סדר המלך הח'

והרח"ו זלה"ה. ועיין בפרשת קדושים בהגהות וחדושים אות ז'.

ק) נשא אות קע"ח ובדפו"י קל"ה:

ר) עיין בהגהות צמח, בליקוטי תורה קדושים.

ש) ליקוטי תורה פרשה זו ד"ה סוד העגל שעשו ישראל וירבעם. ועיין שם בהגהות ומ"מ אות ק'.

ס) לקמן בפרשת קדושים בפסוק את שבתותי תשמורו. ובלקוטי תורה באותו מקום.

ע) צ"ל מיעוט הארה הוא תיקון וכ"כ לקמן בפרשת קדושים. הו"ח.

פ) קמ"ב.

צ) עיין בספר אור החמה פרשת שמות דף ז' ע"ב ד"ה

האוסף את אפר הפרה, כי הוא הבינה האוספת בסוד החוטם הרית, ומה שהיו ה' דינין שהם סוד פרה, שביאורו ה' פ"ר, ר"ל שהם אותיות מנצפ"ך שעולים פ"ר, עתה היו אפ"ר, ר"ל: א' פ"ר. כי כולם נכללים בא', אשר שם החוטם, ושם נתבסמו בסוד אל"ה. והם סוד קין: א' זרוע, ל' היר, ה' הם ה' אצבעות. (ו' ולפי שערב רב היו סוד קין, לכן אמרו אלה אלהיך ישראל.

אמנם אמת הוא, שהם היו רוצים להמשיכו אליהם הבל, שהוא סוד הבל הפה והחוטם, וז"ס (הושע י"ג) עגלים ישקן, כי סוד הנשיקה בפומא. ולכן תמצא ר"ת של "ידע" שור "קונהו" וחמור, ישק"ו. כי רצו לנשקו, בסוד הורדת דיני הפה וחוטם אליו, ואם היו עושים כן היה נאכד העולם, כי היו הדינים והקליפות מגיעים עד הבינה, ולא עלה בידם רק אל"ה לבד. אמנם עכ"ז, בכח שני גבורות פה וחוטם, הרמוזים במלת מ"י של אלהים, בו עשו העגל. וז"ס יל"י, שעולה מ"י. ונרמז, בר"ת (ישעיה א' ג') "ישראל" לא "ידע. ומזה תבין, איך שם זה הוא סוד שני גבורות אלו, והבן. וכשבא ירבעם, רצה לנסור אותה ולעשות אותם שניה, ואז סיים בפירודא. והבן כל זה.

קום עשה לנו אלהים וכו'

הנה תחלה היה הולך לפני ישראל, ארונו של יוסף, וגם מרע"ה. ועתה ראו שבשש משה, אמרו כי זה משה האיש וכו', כי לולא הוא ארונו הולך לפנינו, אך עתה שלא מת, (ו' עשה לנו אלהים. באופן שלא יחסרו שניהם תמיד, שילכו לפנינו. והבן זה.

ג) שער מאמרי רשב"י ויע"א פרשת נשא דף קפ"ג ד"ה הואיל. שער מאמרי רז"ל דף כ"ד ד"ה והנה עון הליצים. שער המצות פרשת וילך דף קמ"ד ט"ב ד"ה והנה עון. שער רוח הקודש דף מ"ח ט"א ד"ה תקון הגאווה. ועיין בשער הכונות ח"ב ענין ר"ה דף ר"ס ד"ה וזה היחוד. (ד) עיין שער מאמרי רשב"י פרשת משפטים שער הפסוקים ריש ספר ישעיה. (ה) עיין ליקוטי תורה ושם הלשון מתוקן.

למעלה בבינה. ולכן הוא סתום, עלמא דאתכסייא. ואין התינוק יונק בהיותו במעי אמו, סוד עלמא סתימא, אלא דרך שם בעלמא דאתי. ואמנם באחור האדם אין נקודה כלל כנגד הטיבור, אך יש נקודה כנגד היסוד באחור האדם, כי אין אחיזה לחיצונים בבינה.

אמנם כל הדור ההוא היו מסוד הבינה, כנודע, (ח) ולכן לא נכנסו לארץ רק מתו במדבר. והנה רצו ערב רב לעשות אחיזה לטומאה גם כנגד הטיבור, בסוד הבינה, והנה שם מן הטיבור ההוא, התחלת המלכות באחור כנו' באדרא רבה, (א) כמ"ש בטיבורא שארי ובטיבורא שלים, ואז עשו אותו העגל כלול זה בזה אב"א. וז"ש קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו בלשון רבים, והוא סוד שארי בחיבורא. והנה כהיות שניהם אב"א, נמצא כי מכל צד שיביטו בהם יש להם פנים, כי האחוריים הם מחוכרים ואינם נראים, וזהו פי' אשר ילכו לפנינו, סוד הפנים כנו'. ולפי שראו איחור משה, כדכתיב וירא העם כי בשש משה, לכן עשו גם הם סוד אב"א. וכבר ידעת, מ"ש בוהר שיר השירים (ב) כי לא נתחבר ת"ת עם המלכות פב"פ, רק ע"י שלמה ע"ה.

והנה סוד אלהים רומז, כי משם אחיזת כל החיצונים, כמו שנק' בסוד הגאווה והליצנות, (ג) אמנם סודו הוא מצנפ"ך ה' גבורות, סוד מי, הם סוד ההבל, שהוא סוד (משלי ל' ד') מי אסף רוח בחפניו, כי הוא סוד החוטם האוסף כל ה' דינים למקומם, ואז מתבסמים, וכל ה' חוזרים בחוטם, בסוד א' לבד בבינה. וז"ס (במדבר י"ט) וכבס

(ח) שהם בני לאה שהיא בחינת בינה, ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין. פרק א' ב' וד'. שער הפסוקים ריש פרשת שמות כל ההמשך. לשון הגהות ומ"מ.

(א) אות ש"ו.

(ב) ז"ח דף ס"ב סוף ט"ד וס"ג ריש ט"א. וכו"ח ע"פ הסולם אות קי"ד. ע"ח ח"ב שער מיעוט הירח פ"ב דף קפ"ט ט"א ד"ה ואח"כ כאשר נבנה. שער ההקדמות דף שס"ז סוף ט"א. תע"ס חלק ט"ו בלוח החשובות חשובה קפ"ז.

רו"ל^ח יש מחר שהוא לאחד זמן, ולמחר לקבל שכרם. עכמ"כ.

סימן ל"ב

וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם

ויש בו ג"כ רמז טוב, כי מפי עליון לא תצא הרעות, והוא כי ביום שיפקד ויגאל את ישראל, יפקד ויגאל ג"כ את חסרונם שהיה להם בשבירת הלוחות. וזה כעין משרו"ל^ז פקד יפקד, שפירושו שהמנין פק"ד יפק"ד, ויחסר ממספר רד"ו שנה, ויגאל את ישראל. עכ"ל הרב.

סימן ל"ג

ויתנצלו בני ישראל את

עדים מהר חורב

זה יובן עם מ"ש^ט כשחזרו בתשובה על הים מהנסים שראו, סייעו אותם עד שאפילו השפחה ראתה מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, ומשה ע"ה השיג אלף חלקים מאור העליון בסיבתם, וכשחטאו ישראל בעגל נטלו ממנו כל החלקים, ולא נשאר בו כי אם א' זעירא של ויקרא. כמו שכתבנו^י בדרוש ישמח משה במתנת חלקו, וגם ישראל, נתדוקן כל האור שהיה כלול בכל אחד ואחד. וז"ש ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, שהם המלאכים הטובים, מלאך טוב שהולך עם האדם, שהם העדים שילכו להעיד עליו למעלה, יצאו מהם ולא חזרו. או יהיה פירוש עדים, עד, כמש"ה (איוב ס') הנה בשמים עדי וסהדי במרומים.

אהרן הוא גלגול הרן, והנה הוא גלגול אדה"ר שעבד ע"ז, והרן כדי לחקן זה, בא בגלגול אהרן כנו"ל, אל"ף,^י וגם אז לא נתקן, כי היה אז צריך ליהרג, כשאמרו לו הערב רב לעשות העגל לע"ז, כי התחילו למסור נפשו למיתה. והטעם שלא עשה כן, לפי שראה שחור זכוח לפניו, וחזר גלגול אדה"ר, כי גם אדה"ר בא בנחור אחי אברהם, ועתה בא הרן באהרן, ונחור בא בחור"ר כמש"ל, ע"ש. והבן היטב.

סוד העגל שהיה מזהב, וצורת שור. דע, כי הפגם היה באימא עילאה, כנו"ב בס"ה פ' תשא,^{יא} באימא חאבו. ולכן עשו צורת שור, פני שור בסוד אימא. אריה: אבא, שור: אימא, אדם: ז"א, נשר: נוקבא, כנודע. ואמנם טעותם היה, כי היו יודעים כי אימא היא הנותנת מוחין וחיות בז"א, ושם אחיות משה, וידעו כי כשחטאו יסתלק פנימיות המוחין מז"א, לכן בקשו למנהיג יותר קבוע בתחתונים, וכלים דז"א שם אלהים. וז"ס קום עשה לנו אלהים, ולפי שפגמו בז"א מלגאו, הוצרך משה להשפיע י"ג תיקונים מא"א, כדי שיחזרו המוחין הפנימיים בז"א שנית, ולכן אמר כאן י"ג מדות. וז"ס פני ילכו, ר"ל שילכו פנים של זעם של שם אלהים, ויבואו פנים של הויו"ת רגדלות, אז והנחותי לך.

ויאמר חג לה' מחר

הנה תימה גדול בדיבור הזה, וכבר תירצו שכוונתו לשמים. אך החג הזה מה יאמרו בו, ואיך כתבה התורה דברי פלסתר, ואיך יצאו דברים כאלו מפיו. ואמנם הסוד הנדמז בזה, כי הלא העגל נעשה ב"ז בתמוז, ובי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, ועתיד הקב"ה להפכו לי"ט, ונמצא כי חג לה' מחר בעצם. ומחר הוא לאחר זמן, כמ"ש

(ט) פרד"א פ' מ"ב. ובוהר בשלה דף מ"ו.

(י) שער הכונות ח"ב דרוש מזמור שיר ליום השבת.

(כ) עיין לעיל סוף פרשת וחי.

(ו) שער הפסוקים ריש פרשת וארא. שער הגלגולים הקדמה ל"ט דף קס"ג ט"ב ד"ה והנה אהרן. ושם הלשון מחוקן יותר.

(ז) דף קצ"א.

(ח) מכילתא סוף פרשת בא.

וראית את אחורי

יש בזה סוד גדול עד מאד, והוא סוד נשמת מרע"ה. דע, כי מציאות שורש נשמתו, הוא מן חיצוניות אחורי הדעת, שהוא סוד שם מילוי יודי"ן העולה דפ"ק, ומפנימיות הבינה, שהוא שם אהי"ה העולה קס"א, ושניהם עולים בגי' מש"ה. ולפי שהיה בסוד אחורי הדעת של ז"א, לכן נאמר וראית את אחורי. ודע, כי כשתסיר הבל ממשו ישאר קרח. והענין, כי הנה בהבל לא היו בו רק ל"ז ניצוצין, וכל הש"ח האחרים רעות, אך במשה נתקנו כלם. אמנם היות הש"ח רעות, שהיו מתאחזות בהבל מצד הרע, הנה הם גלגולו של קרח שהוא בגי' ש"ח, נמצא כי גם קרח עיקרו מן הבל, אמנם תעיין בפסוק ויקח קרח תבין באורך. עוד, וראית את אחורי, הוא סוד מצפ"ץ, ופני לא יראו הוא סוד הוי"ה.

סימן לד

ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון וכו'

מצאתי כתוב בשם אחד מתלמידי הרב זלה"ה, וזהו לשונו: ראוי להבין מהו סוד העברה זו, ומהו סוד פנים אלו שעבר עליהם שם הוי"ה, ומהו סוד הקריאה שקרא שם הוי"ה, שקרא ג"כ שם הוי"ה כמוהו, ועוד, סוד כפל ב"פ הוי"ה הוי"ה למה, ועוד, מהו דפסיק טעמא בין הוי"ה להוי"ה, ועוד בקריאה זו לא נמצא מי שענה אותו, כמו ויען יהו"ה את איוב וכו'. אמנם דע לך, כי הקורא והעובר על פניו הוא סוד הת"ת, שהוא ז"א שעובר, על פניו הם או"א. ואעפ"י שהוא נקרא שמו הוי"ה, ג"כ או"א כל אחד מהם נק' שמו הוי"ה, והפסק שהוא ביניהם הוא הדעת המחבר ביניהם, ומהארת חיבור שלהם יבוא שפע לז"א, והשפע הוא לייג מדות שלו שיתמלאו אורה.

וסוד הקריאה הוא סוד הזמנה לזווג, כרמוז בזהר ל' קרא וזמין. וסוד העברה, שעבר על כל המדות שלו, ועלה עד מקום או"א, שהם פניו המאירים עליו, כד"א (במדבר ו' כ"ה) יאר ה' פניו אליך, ישא ה' פניו אליך. באופן שאלו הם פניו, ועבר עליהם לקבל מהם שפע, וסימן (מ"א י"ט י"א) והנה ה' עובר וכו'. ואעפ"י שהוא נק' הוי"ה, גם הם נק' כך. וסוד הפסק הוא סוד הדעת כנו', שהוא סוד ו' ביניהם, וסוד הקריאה שהיא כפולה ב"פ, היא קריאת שניהם שקורא לאבא וקורא לאימא. ובוה יתרוץ שאינה כפולה, שאם היה קורא לא' שני פעמים הוא כפל, אבל הוא קורא לשנים לכן אינו כפל, כי קורא לכל אחד בפני עצמו בשמו.

ומה שאמר כי בקריאה זו לא מצינו עניה, ויענו יחדיו וכו', דע כי יובן זה כמ"ש חז"ל מלמד שנתעטף הקב"ה כחזן, וא"ל למשה כשיהיו ישראל בצער יזכירו ייג מדות אלו ולא ישובו ריקם. ויאמר ויזכור ייג מדות אלו, כמו שכתובים, ואעפ"י כן מצינו שאמר הכתוב אח"כ וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו ויאמר ילך נא אדני בקרבנו, ר"ל כשימהר ליקוד על פניו, הבין שנענה בסוד הקריאה, כי הקריאה היתה שיסלק עונות עמו, והבין. ושמע שכבר סלח, שנאמר סלחתי כדבריך, ולכן אמר ילך נא וכו', מאחר שאמר שסלחת לנו א"כ תלך עמנו. ואעפ"י שפסוק זה למעלה עדיין היה בדבור זה, והקב"ה אמר לו ולמדו כשירצו שיסלח עונות עמו, שיכוין ויעשה כך כמו שהוא ית' עשה לפניו, לעורר הפנים שלו שיזומונו לזווג, ומתוך זה הזווג יתמלאו ייג מדות שלו אורה, ויכפר להם בעבורם.

או יאמר באופן אחר, והוא כי כבר ידעת פנים של יהו"ה הם כו"ו, והוא עבר על אלו הפנים, ומציאות הפנים הוא המצח ושני הלחיים, אלו הם סוד פנים. והוא סוד ג' הוי"ת כדמות סגולתא,

ה', שכן תמצא כו"ו שהוא פנים של יהו"ה במלואו, כזה: כ"ף וי"ו זי"ן וי"ו, בגי' יא"ר אורות, וסי' יאר הוי"ה פניו, ישא הוי"ה פניו. באופן, כי רי"א אורות הם פנים, וכאשר עבר ז"א על פניו אלו, שהם פני הוי"ה, ראה אורות עצומות וחזקות, ולא היה יכול לסובלן, ומיד קרא לעזרה, יהו"ה יהו"ה, כאדם שרואה עצמו בדוחק גדול, וקורא יהו"ה לעזרה, כך כביכול ויקרא יהו"ה, ומיד שתקו אותו.

וז"ס הפסק, שהפסיק דבורו ואמר לו שתוק, פסוק דבורך, כי אל רחום וחנון וגו'. ר"ל, אלו האורות הם למתוק המדות שלך. וכשראה מרע"ה כל זה, וראה ז"א שהוא נאחו ממנו כך, מיד וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו, מאימת הקב"ה ושכינתו ופחדו. ולמד לדורות דברים אלו, לאומרם באימה ומיראה ובפחד וחלחלה, ולכוין לכונה כזאת לעת הצורך.

א' יאמר באופן אחר, פ' זה ויעבור יהו"ה על פניו. והוא, כי משם יהו"ה שהוא מקור ההיוו"ת, ר"ל שכולם נקרא על שמו יהו"ה, שנאמר (שם מ"ד ו') אני יהו"ה ראשון, ואת אחרונים, הנקראים על שמי בכל ספירה וספירה, ובכל היכל והיכל ובכל מדור ומדור, אני הוא, ר"ל על שמי נקראו כלם כך, שנאמר (שם מ"ג ז') כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ר"ל בכל העולמות נקראים כך לכבודו של מקום בבי"ע. ומזה המקום שהוא יהו"ה, יוצאים ד' שמות לד' עולמות, באצילות שם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שהוא בגי' ע"ב. ובבריאה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שהוא בגי' ס"ג. וביצירה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא בגי' מ"ה. ובעשיה יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, שהוא בגי' ב"ן. ואלו הד' שמות, עולים בגי' רל"ב, ובהם ארבעים אותיות חסר א', ובכל א' ד' אותיות השורש, ר"ל כנגד ד' אותיות המקור שמקבל כל אחד, והם י"ו אותיות ומ', הרי נ"ו ע"ה, ורל"ב הרי כמנין ויעבור.

במצח הוי"ה א' ובלחיים שני הוי"ת. ואלו הג' הוי"ת הם מקור ושרש של ע"ב ס"ג מ"ה, שעולים כמנין פנים. והם סוד ג' ראשים כדמות סגולתא, ואלו נק' פנים שהם פנימיים, ועבר שם הוי"ה הרמוז לז"א על אלו הפנים, כאדם שעובר ועף על אלו הפנים לקבל הארה מהם. כי יש לו י"ב הוי"ת, וכנגד י"ב אותיות שבשלשה הוי"ת אלו של סגולתא, הנקרא פנים, וקרא לאלו הג' הוי"ת שהם סגולתא, ואמר, שישפיע עליו אור לתיקון ולמיתוק המידות שלו שנוגע אליהם, לתת להם מיתוק. ולזה תמצא בר"ת "ויעבור" יהוה "על" פניו: ויעף, כמו (ישעיה ו' ו') ויעף אלי אחד מן השרפים, כי אין דרך לו לעבור לשם כי אם בעפיפה. ובהיותו שם, קרא הוי"ה הוי"ה השנים לבר, השיג לקבל מהם הארה, שהם השני ראשים, והשלישי ממנו כלל לא השיג.

וז"ס הפסק, שמיד הפסיק שלא ישיג בשלישי, וז"ס (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם, שהוא ז"א הנק' אדם, כמד"א (שמות מ"ד י"ג) כתפארת אדם. כי אילו היה רואני וחי, והיה משיג מהג' סוד י"ג מדות, אבל לא השיג אלא השנים, שהם ח' תקונים, וא' מצדו שהם ט' תיקונים של ז"א, והד' בהלואה, להשלים הי"ג, לפי שלא השיג משם הראשון, והפסיק האור מיד. והאור רמוז בר"ת "אל רחום" וחנון, זהו אור א', ואור שני ג"כ בר"ת למפרע "רחום" וחנון "ארך, למפרע או"ר.

באופן, שקבל אור משני שמות יהו"ה יהו"ה. ולכן רמוז ב"פ או"ר, ובשביל הפסק הא' הוא ישר, והא' למפרע. ואלו השני אורות לבר, השיג מהשני שמות, אבל השלישי לא השיג. ואלו האורות למנין שלו, כלומר כלים שלו שהם מדותיו. וזה נרמז בס"ת "אל רחום" וחנון "ארך, למנ"ך. פירוש, מנין שהם מדותיו, שכן חרגום כלי מנא, והם מדות שנק' כלים. ודע, כי מלת כו"ו בו רמוז רי"א אורות גדולים, שאין כל בריה יכולה לקבל מאותם האורות, ונק' פנים, פני

ווי"ן. וכשמחברים שניהם יחד, נכנס הא' ונעשו וא"ו, י"ג מדות של רחמים. וזו הכונה שלמדו הקב"ה למרע"ה, להמשיך מחצי הת"ת העליון לחצי התחתון, ולחברם כאחד י"ג מדות. למדו שיעבור בכונתו על פניו, וימשיך, ויקרא לחצי ת"ת העליון להתחבר בחצי התחתון.

עוד פ"י אחר בכונת הפסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא וכו'. שכאן נזכר ג' פעמים שם הוי"ה, כנגד ג' מוחין, ואעפ"י שהמוחין הם ד', עכ"ז הם ג', ועם המקור הם ד'. (ו' ואלו הג', הם בסוד שם מלוי של יודי"ן שהוא ע"ב, ולכן יש בו ד' יודי"ן כנגד ד' מוחין, וי"ד ראשונה היא המקור שלהם. באופן, שנשארו ג' כנגד ג' מוחין, והם ג' פעמים ע"ב שעולים רי"ו, ובכל שם עשרה אותיות, שהם ל' אותיות עם רי"ו יעלו בגי' מו"ר, רו"ם המעלות. וזהו שרמו ע"ל פני"ו, בגי' רו"ם. והכונה היא, שעבר על פניו שהם מוחין אלו, ג' פעמים ע"ב, והוא רום המעלות, וקרא. וקריאה זאת היא רינה לפניו ית', כמו (ישעי' ו' ג') וקרא זה אל זה ואמר, וכמו ששם הוא ג"פ קדוש קדוש קדוש, כך בכאן ג' פעמים יהו"ה בזה הפסוק.

וסוד הפסק, הוא רום המעלות, שהפסיק שלא יעבור לפנים, כי כל אחד יש לו תחום, ואין רשות לשום מדה לעלות ולעבור חוץ ממחיצתו, שנאמר (איוב ל"ח י"א) עד פה תבוא ולא תוסיף, וז"ס הפסק שהפסיק רום המעלות. וכן הפסק ע"ה בגי' רו"ם, וכן פס"ק גי' רו"ם, ועם צורת הפסק, שהוא כרמות ו' כזה: ■ בגי' רו"ם, שהפסיקו מלעבור לפנים ממחיצתו, ואז צעק וקרא משם הי"ג מדות של רחמים. ועוד סוד הפסק הוא, כי במוחין יש קרום שמפסיק בין זה לזה, וכן רמוז באדרא על פסוק (בראשית ב' י') ונהר יוצא מעדן, מ"ט, משום דקרומא אתפסק דלא מחפיא על מוחא. וז"ס הפסק, שאמר לו רום המעלות שהוא א"א, כשרצה לעבור על פניו ז"א, ולראות

א'. דף רפ"ג ד"ה ואומר.

ע' ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם דף ה' ד"ה דע.

והכונה היא, שעברו אלו הד' שמות, שעולים חשבון ויעבור על המקור שלהם, שהוא פניו פניו, לד' שמות שמאיר להם. וכאשר עברו על המקור שלהם, מיד המקור קרא יהו"ה. והפסיק, לפי שלא שאל אלא לשאוב גם הוא ממקור העליון, הנקרא יהו"ה כמוהו, כי גבוה מעל גבוה שומר, ואז בא השפע בשובע ובריבוי מ"ג מדות, שמתחילים משם השני יהו"ה, א"ל רחום וכו', ולזה אמר הכתוב (קהלת ה' ז') וגבוהים עליהם, על הי"ג מדות חזור. וסוד קריאה זו, כמ"ש"ה (תלים מ"ב ח') תהום אל תהום קורא לקול צנוריק, ר"ל, ז"א הנאצל מאו"א, מקורו מת"ת א"א, ולשם מקור הי"ב הוי"ו"ת פשוטות. וכאשר ז"א מתאווה לשאוב ממקור העליון, אז עולה ועובר על פניו שהם או"א, וקורא למקור שלו, לשאוב ממנו מאותם הצינורות העליונות, כמ"ש"ה קורא לקול צנוריק. ורמוז זה במלת תהום אל תהום, כי ידוע הוא שם מ"ה בסוד יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ועשרה פעמים מ"ה בגי' תהו"ם ע"ה, וקורא לתהום העליון, שהוא ת"ת אריך, מקור צינורות העליונות, שהם ת"ן כמנין תהו"ם העליון.

ודע, כי סוד זה הפסק הוא, כי מקור העליון הוא סוד חצי ת"ת העליון של אריך, וז"א בסוד חצי ת"ת התחתון שלו, והפסיק שביניהם, הוא סוד הפסק שמפסיק וכו', וכאשר עובר ז"א, שהוא בסוד ו' תחתון, חצי ת"ת אריך, עובר על או"א שהם פניו, וקורא לחצי ת"ת העליון, בסוד ו' העליון, וזהו שמו יהו"ה וזה שמו יהו"ה, וזהו יהו"ה ו יהו"ה, או נכנס אל"ף בין שני ווי"ן אלו, ונעשה וא"ו הם סוד י"ג מדות, אל רחום וחנון וכו'. ולכן תמצא פסק א' כשאומר ויעבור יהו"ה ו', זהו פסק א', ואח"כ יהו"ה, ו יהו"ה, הרי פסק אחר, והם סוד שני ווי"ן, או נכנס א' באמצע, היא אל"ף של אל רחום וכו', וזהו וא"ו י"ג מדות. וז"ס הפסק ו של חצי ת"ת העליון, ווי' של חצי ת"ת התחתון, כנגד השני פעמים פסק, שהם שני

ס' עיין ע"ח ח"א שער ז"א פרק א'. ח"ב שער הנסירה סוף פרק ד' ובהגהות השמ"ש. שער הכונות דרושי ויעבור דרוש

ולהשיג הפנים שאינם נראים, אמר לא תוכל לראות את פני, ומכאן קבל הארת הפנים שלו ב"ג צינורות של רחמים, אבל הפנים בעצמם לא תוכל לראות.

ודע, כי סוד ד' מוחין הם סוד רי"ו, כמו שנו"ל ג"פ ע"ב שהם ג' מוחין, כך ג"כ ד' פעמים מוח בגי' רי"ו, באופן, שהד' מוחין הם בעצמם ג' מוחין, ולמדו השי"ת למרע"ה במלת ויעבור, שיכיון בע"ב רי"ו, ^(פ) ר"ל בשם של ע"ב הרומז לאבות, ג"פ ע"ב שהם רי"ו, ויקשר זכותו באבות, וידבק מחשבתו במוחין עליונים, שהם פנים שאינם נראים, מקור האבות, ומשם ימשוך השפע של י"ג מדות, שיתמלאו רחמים, ויתבסם העולם. ולמדו כרב שהוא מלמד לתלמידו, ועושה לפניו תנועות ההברה ותנועות הקריאה, וסוד ההפסקות בין ההברה ובין הקריאה. סוד ההברה, לעורר המוחין, שמשם הזרע יורד, עד הגיעו ליסוד הברית צינור הגדול, ולכן מלת ויעבור בחשבון הו"א הזר"ע.

ואח"כ סוד הקריאה, הוא סוד הנגון והרינון שלא יהא בעצבון, אלא בשמחה, לעורר זווג העליון ולהמשיך השפע בכל הצינורות, וכשיגיע השפע למדת מלכות דאצילות, שאז יפסיק הוא בכונתו, שלא ירד השפע לתחתונים ויהנו ממנו החיצונים. לכן הפסק, כי משם והלאה מדת הדין נותנת כפי הראוי. וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, כי ביורדו מלמעלה (תהלים קל"ו כ"ה) נותן לחם לכל בשר, בין ראוי ובין שאינו ראוי, לכן אמר בכאן עשה הפסק, ואמר אל רחום וחנן ארך אפים ורב חסד וכו'. ולזה ארז"ל ^(ז) ארך אפים לעוברי רצונו, בין לרשעים בין לצדיקים וכו', אולי הרשעים יחזרו בתשובה שלימה לפניו.

(פ) שער הכונות ח"א דרושי ויעבור דרוש א' וסוף דרוש ז'.
פע"ת שער הסליחות סוף פרק ח'.

(צ) ב"ק נ'.

(ק) אדרא זוטא אות ל"ז וברפ"ו דף דפ"ח ע"ב.

עוד פי' אחר בסוד פסוק זה של ויעבור יהו"ה על פניו. וראוי לדעת, וכי עד עתה מרע"ה לא היה יודע סוד התפלה והתחנונים לבקש על ישראל, והלא מ' יום עמד במרום ולמד תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ולא היה יודע התפלה. אמנם דע, כי הוא לא השיג בפנים שאינם נראים, ולזה שאל ואמר הראני נא את כבודך, הוא כבוד נאצל, הוא סוד החכמה סתומה, בסוד ל"ב נתיבות כמנין כבו"ד. והשיבו, לא תוכל לראות את פני, כי אלו הם פנים שאינם נראים, בסוד רישא תניינא, כי היא חכמה סתומה הנקרא' ע"ק, ונקרא באדרא ^(ק) רישא דלא אתיידע, פנים שאינם נראים. וז"ש באדרא ^(ר) עתיקא דא טמיר וגניז וסתים מכלא, בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, באופן שהפנים לא נחגלו.

אח"כ אמר לו אני אעביר כל טובי על פניך, ר"ל הארת טובי, שהוא שם יהו"ה והכולל, כמנין טוב"י. והוא סוד כ"ז אותיות, זה אעביר על פניך, אבל הפנים בעצמם לא תוכל לראות, הם פני החכמה סתומה. וראית את אחורי ופני לא יראו, אחור החכמה היא הבינה, ומשם תשיג כל טוב"י, שהם כ"ז אותיות החכמה שמתגלים שם, אבל בחכמה עצמה לא תוכל לראות. ובינה זאת היא בינת א"א, אבל החכמה סתומה שהם פני הבינה, (ג"ל החכמה) לא תוכל להשיג. אבל מה אעשה בשבילך, ארד מעוטף במקום שאתה שם, במקום שיש לך אחיזה שם ^(ש) אשב עמך מעוטף, שנאמר וירד ה' בענן, ר"ל מעוטף בענן, ויתיצב עמו שם, במקום שהיה אחיזה למשה, שהוא בבינה, ויקרא בשם יהו"ה.

והכונה היא, שירדו הפנים שאינם נראים, מלובשים בשני לבושים, שהם שני אלה"ם כמנין בענן, א' מצד חכמה סתימאה ע"ק, שהוא אלהים

(ר) שם אות ל"ו ועיין בהסולם מאמר ג' רישין בעתיקא ובתע"ס חלק ח' הסתכלות פנימית אותיות ו"י.

(ש) עיין פתיחה לפירוש הסולם אות מ"א. ועיין שער הפסוקים דף צ"ט בהגהות ומ"מ אות ז'.

שבה הפסק, שהיה שואל מרע"ה, הרמוזים במלת כבוד"ך, כמנין ב' הויו"ת, ונאמר לו לא תוכל לראות את פני, שהם פנים שאינם נראים, אבל אעביר כל טובי על פניך, ר"ל בראש הג' שהוא א"א, שם אתגלה הארת הפנים שלו בארך אפים, שנאמר ה' אל רחום וחנון ארך אפים וכו'.

ובשם יהו"ה זה לא יש פסק, אלא פב"פ דבר יהו"ה זה עם משה, אבל בשני הויו"ת אחרים הוה הפסק ומסוה, שלא השיג בהם אלא דרך העברה, כמו הברק שעובר בפני האדם, ומיד נפסק האור. וזהו ויעבור יהו"ה ו, ופסק, ז"ס העברה. אח"כ ג"כ בסוד הקריאה, כאדם שקורא ושומע קולו ואינו רואהו, וג"כ פסק שלא קראהו. ועוד, וזהו ויקרא ו יהו"ה, ופסק ו, אח"כ יהו"ה אל רחום וחנון וכו', י"ג מדות פב"פ בלי הפסק כנו', מיד ויקוד ארצה וישתחו.

עוד נוכל לומר, שכוונת פסוק זה ויעבור ה' על פניו וכו'. דע, כי קודם שנברא העולם היה הוא ושמו לבד, שהוא אין סוף, ואין לו שם ידוע, כי סוכל כל השמות. ואחר בריאת העולמות, קראו אותו יהו"ה וכו'. וזה השם הוא המסך, והוא האויר קדמון. ובאדרא קראו רשבי"א פרסא, והוא שפורס סוכה ומסך, שלא להשיג שום בריה בא"ס ית'. ומלת פרס"א, כמנין ש"ם ע"ה, כי שם זה הוא פורס ומסך, והוא אויר זך הנקרא אוירא דכיא, והוא מקור כל השמות הנקראים בשם זה, עד סוף כל המדרגות. ומזה האויר התנוצץ ממנו נקודה א', והיא י' שבשם, והיא י' שבמלת אויר, וכשיצא היו"ד ממלת אויר נשאר אור, וז"ש אור שכבר היה. ועוד, ממילת הויו"ה כשתסיר ה', נשאר הו"ה, והם כמנין או"ר. באופן זה: ה' פעמים ה"א בגי' ל', ו' פעמים וי"ו בגי' קל"ב, ה' פעמים ה"א בגי' ל', בין הכל כמנין קצ"ב, וחשבון הו"ה, ובא הכל כמנין אור.^(א)

(ב) בראשית א' אות ל"ב. ובדפו"י דף ט"ז:

(ג) עם הכולל. הו"ח.

חיים, וא' מצד בינה של א"א, הוא הויו"ה בניקוד אלהי"ם. וכאשר ירד שם, והיה במקום אחיזה של משה, מיד ויקרא בשם יהו"ה, ולא בשם אלהי"ם, בהיות שהוא נקוד בשם אלהי"ם, וכשקרא, לא קרא בשם הניקוד אלא באותיות, שהם שם יהו"ה, וזהו ויקרא בשם יהו"ה.

וכדי להפיס דעתו של משה, קרא בשם יהו"ה ולא בשם אלהי"ם, ואז ויעבור יהו"ה על פניו של משה, ולא עבר שם אלהי"ם אלא שם יהו"ה. ולכן תמצא שיש פסק, שלא עברו השנים יהו"ה וניקודו, אלא יהו"ה בלבד, ומשה הרגיש שנתעלם שם יהו"ה בניקוד, והם הפנים שאינם נראים, וכשעבר לפניו, עבר בפנים הנראים שהם יהו"ה, והשם השני הרומו בע"ק, שהם פנים שאינם נראים, נתעלם בניקוד, שהוא אלהי"ם חיים, כמ"ש. ולא מצינו בשביל זה ניקוד אלהים בשום שם מאלו, כי בכל התורה כשיבוא ב"פ הויו"ה, יבוא הא' בשם ניקוד אלהים, ובכאן ב"פ יהו"ה בלי ניקוד אלהי"ם.

וסוד הענין הוא, דע, כי כמה פנים לפניו, וכמה אחוריים לאחוריים. דע, כי ג' שמות הרמוזים בפסוק של ויעבור, הם פנים נסתרים, פנים שאינם נראים, והם רישא חוורא, רישא דלאו איהו רישא ולא ידיע, והשני ע"ק, רישא דל"א, והשלישי אריך. וכל אחד הוא בפני עצמו, והוא עולם אחד שכולל אלפים ורבבות עולמות, ולכן בא סוד הפסק^(ה) בין א' וא'.

וכאשר שאל מרע"ה הודיעני נא את דרכיך והראני נא את כבודך, היתה כונתו להשיג ולידע באלו הג' פנים שאינם נראים, והם נסתרים. והשיבו, לא תוכל לראות את פני, לפי שהם בשני סתרים, שנא' הסתר אסתר את פני, והם סוד ב"פ הפסק שבזה הפסוק, פסק א' בין רישא חוורא לע"ק, ופסק א' בין ע"ק לא"א, והם השני הויו"ת

(ח) עיין שער הכונות שם דרוש ד'.

(א) אות י"א. דף קכ"ח.

א"ס, ר"ל העשירית של אותם הנק' א"ס, מלמטה למעלה, עולה עד שם ועובר כל המדריגות שלפניו. וזהו ויעבור יהו"ה על פניו ויקרא, יהו"ה העליון שהוא המקור, וכשתגיע עד מדריגה ראשונה מלמטה למעלה, אין העברה משם ולמעלה. ולכן הוא סוד הפסק, שמפסיק מלעבור, ומשם קרא המקור, כמו תהום אל תהום קורא, תהום התחתון קורא תהום העליון, וקראו כדי שישפיע רחמים ליי"ג מדות. וענוהו מלמעלה מהמקור ואמר, רחמים שאתה שואל אינו צריך לשאול, כי יהו"ה אל רחום וחנון הוא כו', כי בהתעוררות שהתעוררו למטה די, וזהו ארך אפים ורב חסד.

וכל זה הקב"ה אמר למשה שיעשהו כך, ויתעורר הרחמים. ומיד ויקוד ארצה וישתחו, הכוונה הוא שהשיג לידע שנתמלאו יי"ג מדות רחמים, והוא מסוד וא"ו, ממקום שהוא נאחז משם, ושמח בזה ויקוד ארצה וישתחו. ולכן תמצא בר"ת של "ויקוד" ארצה "וישתחו, וא"ו, רמז ליי"ג מדות בסוד וא"ו, ורמז למקום אחיותו וא"ו בר"ת וס"ת: הו"ד. וזהו (במדב' כ"ז י"ח) ונתת מהודך עליו, כי אז קבל הארת ההוד מיי"ג מדות אלו וקרון הפנים, כמ"ש רז"ל ויעבור ה' על פניו של משה, הארת הוי"ה זו עברה על פניו של משה ע"ה, ומשם זכה לקירון פנים.

עוד נוכל לומר שכוונת הפסוק הזה באופן זה. ויובן על פי דרכנו פסוק שלפניו, שאומר וירד יהו"ה בענן, ר"ל, שירד מלובש מקור העליון, שממנו מתהוים מקורות של מטה כולם, וכולם בשם זה. וירד זה המקור מלובש בשני לבושים, שהם סוד שני מקיפים, מקיף מצד שד"י, שהוא משדד מערכות השמים, ומקיף אחד מצד הוי"ה, שהוא מהווה כל ההוי"ת. וז"ש וירד יהו"ה בענן, ר"ל שני עננים, שהם שני מקיפים. וכן תמצא רמזו במלת בענן אלו השמות, שד"י בא"ת ב"ש בק"ם, ויהו"ה עם ד' אותיות בגי' ל', בין הכל

וזהו אור שכבר היה, וזאת ה" חזרה למקורה כרצונה, עולה ויורדת אל המקום אשר היתה שם בתחילה. והיא נסמכת י' זאת על ט' עמודים, לפי שהיא עשרה חלקים, וחלק הא' היא מקור ונשאר עומדת על ט', והם עמודים שנסמכה עליהם, וכן אמר בזוהר (אשתכחו לאת י' נקודה עילאה, תשעה סמכין דאסתמיך עלייהו, וכולהו רתיכא לאת דא, ואלין תשעה סמכין סלקין בשמא, ולא סלקין, בגין דאינון אקרון איי"ן סו"ף וכו', הרי בפירוש ששם זה הוא מסך לא"ס, ואף הוא נקרא מה שהתנוצץ ממנו אין סוף. ואלו הם פנים שאינם נראים, והעולמות כלם נקראו על שם זה, וכל המדות נקראו כך.

באופן, כי כוונת הפסוק ויעבור ה' על פניו, בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה, בזה האופן: מקור שאמר שנקרא יהו"ה, ומן הי' שלו נתהוו התשעה סמכין, עמודים שסומך עליהם, הנקראים א"ס, זה השם עבר מלמעלה למטה על כל אלו הפנים, עד סוף המדריגה העשירית שלה, הנקראים א"ס. והפסיק מלעבור עוד ולירד יותר למטה, אלא עד מקום הנק' א"ס. וזש"ה וירד יהו"ה בענן, הוא המסך והוא הענן, וכשהגיע עד מדריגה זאת פסק מלעבור, וקרא משם שם יהו"ה שבעולמות של מטה, ואמר קבל אור הרחמים גמורים, וזהו ויקרא ה' אל רחום וחנון, קבל שפע זה מאויר הקדמון הזך, אבל לא תוכל לראות פני. וסוד פנים אלו, הוא סוד ט' נקודות שאמרנו, שהם ט' עמודים שנסמכת עליהם. ולזה תמצא ט"פ יו"ד כמנין פנים, שהם פנים שאינם נראים, והם מאויר עליון. ולזה תמצא כי "ה' אל רחום" ו"חנון ר"ת אוי"ר, ששפע זה בא מלמעלה מאויר הזך אויר הקדמון, ויורד בסוד י', ולזה התחיל אותיות אוי"ר מ"י.

או נוכל לומר שהכוונה הוא, כי העשרה הזאת מלמטה למעלה, כמו שא' שבכל העולמות שם זה שולט ומנהיג, ובעת הרצון והתעוררות מעשים טובים למטה, עולה שם עד מקום שידו מגעת עד

(ד) פרשת תצוה אות ה', ובדפ"י ריש דף ק"פ.

והסתר גדול. ולכן אמר בזהר קדמאה שלים, ר"ל שלים לעצמו אבל לא לאחרים, לפי שאין יכולת בידו, כי הוא לבוש לבד, אבל בתראה שלים בכלהו, והשפיע ל"ג מדות. ולכן הוא פסק בין זה לזה, כי לא ראי זה כראי זה, כי זה מקור לאותם הט' הנק' א"ס. ואותו הלבוש שאמר הוא מקור משם ולמטה, אעפ"י שנקרא לבוש לגבי מעלה, במלבוש זה הוא שלים, שכן מלת שלו"ם בגי' במלבו"ש, ⁽¹⁾ שהוא חשמ"ל העליון כמנין מלבו"ש, אבל בתראה שלים בכלהו, לפי שהוא מלבוש למעלה בא"ס, והוא שלים בכלהו שהוא משלים לכולם, בהסתר גדול משפיע להם, כרמוז בזהר דמאן דנהיר ולא ידיע ממאן נהיר. ובאה ההשפעה מלמעלה, מ"ג מקורות העליונים הנקראים כולם א"ס, שהם ט' נקודות כנו"ל הנק' א"ס, ומקורם שהוא שם יהו"ה ד' אותיות, וט', הרי י"ג מקורות עליונים, ומשפיעים ל"ג תיקונים דא"א.

ואלו הם נרמזים בפסוק (זכריה י"ד ט') והיה ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, באלו הי"ג מקורות עליונות וי"ג תיקונים של א"א, שהם אח"ד אח"ד. כי עתה בזה הזמן הלואי שיהיה לנו מז"א הנקרא יהו"ה, שהוא הארת הי"ג וי"ג, ולא הם עצמם, כי אם הארתם ע"י אמצעי, ואינו דומה, כמו אם יהיה ממקורות העליונות השפעתנו ובלוי אמצעי, כמו עתה.

באופן שהקב"ה נתעטף בטלית, ר"ל באור מקיף, וכן תמצא טל"ת כמנין באו"ר מקי"ף. (נלע"ד טל"ת בגי' בהאו"ר המקי"ף) וירד מלובש בענן, ויתצב עמו, כדי שיראה כמו שיעשה, ויקרא בשם יהו"ה, ר"ל שקרא בשם המלבוש, ולא בשם המקור, כי הוא נעלם מאד. וז"ש בשם יהו"ה עם האותיות, והשתי תיבות והכולל כמנין מלבו"ש. וגם לבוש זה שמו כשם המקור הנקרא, ולזה אמר ויקרא בשם יהו"ה, ולא אמר ויקרא יהו"ה, לפי שקרא הלבוש בשם

כמנין בענ"ן, לרמוז שירד שם יהו"ה מלובש בענן.

ויתצב עמו שם, פירוש, עם שם שד"י זה הנזכר. ולזה חזר ואמר ויתצב עמו שם, הוא סוד שד"י יהו"ה, כמנין ש"ם. ויקרא בשם יהו"ה, ר"ל, שלא קרא בשם שד"י שמשדד המערכות, אפילו שיהיה עמו שם, אלא בשם יהו"ה. ואח"כ אמר ויעבור יהו"ה על פניו, ר"ל, על פניו של שם שד"י, עבר לפניו שם יהו"ה. ועוד, כי על פניו רומז לשם שד"י, שכן שד"י באתב"ש בק"ם, ועם ג' אותיות והכולל, כמנין פני"ו, וא"כ שם יהו"ה עבר על שם שד"י, כמנין פני"ו. וז"ש ויעבור יהו"ה על פניו ויקרא, ותמצא פסק, ויעבור יהו"ה ופסק, שלא עבר אלא שם יהו"ה, ונשאר שם שד"י, והיה קורא לשם יהו"ה, לפי שנשאר יחידי, והיה קורא שם שד"י לשם יהו"ה, וזהו ויקרא, כמנין שד"י עם ג' אותיות, שהוא היה קורא יהו"ה ופסק. ולפי שנתפשט למטה ב"ג מדות ונתעלם בתוכם, לכן פסק בין יהו"ה ו יהו"ה.

ובזה תבין מ"ש רשב"י ע"ה ⁽²⁾ יהו"ה ויהו"ה, קדמאה שלים בתראה שלים בכלהו. הוא מה שאמרנו, שירד המקור מלובש בשני מקיפין, והוא המקור הקדמון כמ"ש לעיל, וכאשר ירדו הלבושים עבר האחד על האחד, שם יהו"ה על שם שד"י, שהוא סוד הברית הקדוש שממנו יורד הזרע המבדיל, כמו זרע שיורד מן המוח דרך חוט השדרה, עד שיבא אל היסוד. ומקדים שם יהו"ה לשם שד"י, לפי שתחילה יורד מסוד המוח שהוא שם יהו"ה, ומשם לחוט השדרה שהוא יהו"ה. אח"כ ליסוד באחרונה, שהוא שם שד"י.

א"כ נמצא, כי הלבוש הוא שירד ועבר לפניו, והמקור נשאר למעלה ולא ירד למטה מעשרה, שהם סוד ט' נקודות הנק' א"ס כנו"ל. ועבר הלבוש וירד ויקרא יהו"ה, ופסק לפי שלא ירד המקור, והוא השפיע מלמעלה לכולם בהתעלמות

(ה) אדרת נשא את רל"א, ובדפו"י קל"ח. (1) פע"ח סוף שער העמידה. שער הכונות ח"א דף י"ג ר"ה ונחזור עתה.

העגל, ובמרגלים לא זכר אלא ט', כי עון העגל היה פגם בו"א, שהיו כופרים בשם הוי"ה, כמו פרעה שאמר מי ה' כנו"ל, גם הם אמרו (שמות ה' ב') קום עשה לנו אלהים, אך עון המרגלים היה בנוקבא, שהוציאו דבת הארץ, לכן הזכיר שם ט' מדות להמשיך מז"א לנוקבא, אך כאן היה מא"א לז"א.

נוצר חסד לאלפים

הנה שם מ"ה בריבוע יש בו ששה אלפים, שז"ס ו' אלפי שנין הוי עלמא, (ה) שהם ו"ק דז"א הנק' עולם, כמש"ה (תלים פ"ט ג') אמרתי עולם חסד יבנה, כי מחסד מתזיל בנין העולם. והנה אימא עילאה, הנוצר חסד ושומרו לאלפים האחרונות, כי הראשונים יש להם מעצמם, והאמצעים שהם של תורה אינו צורך, אבל ב' אלפים של ימות המשיח האחרונים שאנו בגלות, לאלו נוצר אימא החסד. ונוצ"ר הוא גי' רצו"ן, כי המחשבה באבא ורצון באימא, גם ר"ת 'נוצר חסד' לאלפים, הוא נחל, שהיא אימא כנודע.

ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וכו'

ענין קירון עור פניו של משה. כבר ביארנו שיסוד אבא שבתוך ז"א יש לו ה' בחינות. א' בדעת, וא' בין הזרועות, וא' כשמתגלה, וא' העטרה, וא' ההבל היוצא. ואלו הג' בחינות שהם בגילוי והעטרה נק' יסוד. אמנם מה שבין הזרועות ובדעת, הם מקום התפוח שיש באשה כמו שיש באיש. ואלו ג' בחינות הגלויים השיג יעקב, וזהו יעקב מלבר, שיצא ובקע האור של יסוד הגלוי לחוץ ליעקב כנו' בדרושים, (ו) אמנם משה השיג ליסוד הסתום בתוך אימא, וז"ס משה מלגאו. ואלו ג' בחי' הגלויים הם בחי' נר"ן: ההבל היוצא נפש, ומה שבתוך העטרה היא בחי' רוח, והמשך היסוד הגלוי הוא בחי' נשמה. וידוע, כי יעקב הוא עיקר האבות, שלא היה בו פסול. באברהם נתגלה בחינת העטרה של ז"א, ואז

המקור, ולא קרא המקור עצמו, שאלו אמר ויקרא יהו"ה היה קורא המקור עצמו, אבל אמר בשם יהו"ה ולא הוי"ה ממש. ואז עבר לפניו, שנאמר ויעבור יהו"ה על פניו ויקרא יהו"ה, ר"ל עבר הלבוש על פניו של משה, וקרא יהו"ה שהוא המקור, ופסק, לפי שהוא נעלם. ואז המקור השפיע אור גדול בלי קצבה ללבוש שקראו, וע"י הלבוש נתמלאו אורה י"ג מדות של א"א, וכל העולמות נתמלאו ברכה. ובדרך זה אמר למשה ע"ה שיכוין, ויתמלאו העולמות ברכה ושפע, וכשהיו בצער שיכוין לעשות כך, מיד ויקוד ארצה וישתחו.

עוד נוכל לומר שכוונת פסוק זה ויעבור יהו"ה על פניו וכו'. ויובן עם הפסוקים שלמעלה שאמר מרע"ה הראני נא את כבודך, והכוונה היא, ששאל שיראה לו הפנים והאחור, ואלו הם יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. הפנים הם יהו"ה, אמנם האחורים הם ו"ד ה' ו' ה', והם שני הוי"ו"ת כמנין כבודך פנים ואחור, והם סוד ט' נקודות עליונות הנק' א"ס, ולכן הם ט' אותיות כנגד הט' נקודות. והשיב לו הקב"ה ואמר, לא תוכל לראות פני, ר"ל מצדך אין אתה יכול לראות, כי מצדי אני אעביר כל טובי על פניך, הפנים והאחור, אבל מצדך לא תוכל לראות, אלא והסירותי את כפי וראית את אחורי ופני לא יראו. והכוונה היא, כי שם זה בריבוע עולה שכ"ד, (ו) וד' אותיות השורש והכולל, הם בגי' שכ"ט, כמנין כפ"י אחר"י, וכאשר תסיר מחשבון שכ"ט כפ"י, ישאר אחר"י. וז"ש והסירותי את כפ"י, וראית את אחור"י, ופני לא יראו. והעלים הפסוק הסוד, באמרו כפי, והסירותי את כפי, כי שם ההוי"ה שהם הפנים יהו"ה הם כ"ו, ובמלואו כמנין כפ"י, כ"ף וא"ו עם ג' אותיות כפי. עכמ"כ.

ה' ה' אל רחום וכו'

הטעם שזכר מרע"ה י"ג מדות בהתפללו על עון

(ט) שער הפסוקים פרשת שמות רף קי"ד ר"ה שורה החיצונה. ע"ח שער הארת המוחין סוף פרק א'.

(ז) עיין שער הפסוקים פרשת תשא בפסוק והסירותי את כפי. (ח) ר"ה ל"א, ע"ז ט'. ועיין ליקוטי תורה פסוק זה.

אז הצלם נכנס תוך ז"א בין הזרועות. ומרע"ה גרם לבא מוחין מחדשים מן הס', ובחינת הצלם ירד על פניו, במקום יסוד של אבא שבין הזרועות.

ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וכו'

ענין קרני ההוד שקבל מרע"ה, וענין שיורי הקולמוס מן הדיו שהעביר על פניו. ונדע מהו הקולמוס והדיו וכתיבה, האיש משה ענו כתוב, והוא הוא שיורי הקולמוס, ומשם קבל התורה. ודרוש אחר אומר, שמשה קבל מצד אימא, בהיותה בזווג עם בעלה בבחינת סמ"ך, ויעקב קבל מאימא, בהיותה רביעה על בנין בסוד מ"ם. א"כ נראה, כשקיבל האור היה ביסוד סמ"ך על מ"ם, בסוד ו"ד מיו"ד שבחכמה, ו' על ד' בזווג, והאור שקיבל היה גדול, ובהיות שחטאו ישראל כשירד, לא יכלו לקבל אותה הארה עד שנתן על פניו מסוה.

וסוד המסוה הוא זה, שפניו האירו מצד ס' על מ', כי משם קיבל כנו"ל, בהיות הבינה סותמת את אורותיה בהיותה בזווג, ומשם זכה משה לאלף חלקי אורה מצד פלאו"ת: פל"א או"ת, חכמה. והזווג נסתם ונסתר, בסוד (משלי ל' י"ז) דרך גבר בעלמה, שנפלאו ממנו, בסוד שאמר הדיעני נא את דרכיך, והשיב לו כי לא תוכל וכו'. ובהיות שלא זכו ישראל וחטאו בעגל, לא יכלו לקבל כי אם מבחינת המסוה, מ' על ס', מצד ד"ו מיו"ד, ומה שהיה מצד או"א שהוא יחד י"ה בלי פרודא, עולם עליון, והיה חרות ממלאך המות, לא יכלו עתה לקבל, כי אם מצד בחינת ו"ה, שהם ד"ו פרצופין נבראו עולם תחתון. כי זווגם אינו בהתמדה, כי רגליה יורדות מות. והיא מצד לוחות שניות, והיא תורה שבע"פ ותורה שבכתב, מ"ט טמא פ"ט טהור. בחמר ובלבנים, קושיות והויו"ת, א"כ הכל נכלל בסוד זה המ"ס ו"ה, מ' על ס', ו"ה.

(כ) ליקוטי תורה ד"ה מסוה. ועיין לקמן בדיבור הסמוך.

נתגלה העטרה של אבא, אמנם לא יצא ההבל לחוץ, עד שבא יצחק שהוא נשמת הבל, דכתיב (בראשית כ"ב ח') 'השה לעולה בני, ר"ת הב"ל. ולכן (שם כ"ז א') ותכהן עיניו מראות, לפי שהבל הציץ בשכינה, וגם יצחק הציץ לכן הכהו עיניו. יעקב השיג בחינה שלישית כשנקרא ישראל, וזהו בחייו, אבל במותו השיג אותו שבין הזרועות, וזה השיג משה בחייו. ולכן אמר מרע"ה (שמות ל"ב י"ג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל, ר"ל זכור המשכת היסוד, אותה בחינה, שהם בחינות אברהם יצחק וישראל, שהוא בגילוי. והוא הנהגת ו"ק, אמנם האור שלו סתום, וזהו ויסתר משה פניו, הפנים שלו לא רצה לגלותם, אלא סתם אותם בתוך יסוד דאימא, כי ירא מהביט אל האלהים שהוא בינה, ר"ל לא רצה לגלותם. ולפי שהסתיר פניו מסיבת הענוה שבו, לכן כתב (במדבר י"ב ג') והאיש משה עניו מאד, והוא כתב עני, לרמוז לאותו מקום שבין הזרועות שהיא בחינת יו"ד, וכשעלה (ז) זה האור, קרן עור פניו, וזהו קרני ההוד. אמנם לאחר מיתתו, השיג אותו יסוד של חכמה שבתוך הדעת של ז"א. וענין המסוה, אמר (ב) בסוף יסוד של אימא נתגלה שם שם מ"ה ואדנ"י, שעולים מסו"ה ע"ה.

ג"כ אמר הרב זלה"ה דבר קרוב לזה, והוא, כשמסתלקים הכלים של תבונה ויש"ס מז"א, מאיר לו בחינת הצלם שאמרנו במקום אחר, בסוד מ"ם וסמ"ך שבלוחות. בנס היו עומדים, מ"ם הם זו"ן, בנ"ס, הוא בחינת הצלם הנקרא נ"ס. וז"א, פעמים מקבל מתבונה הנקראת מ"ם, אמנם בשבת מקבל מן ס' שהוא בינה, לא שנכנסים בתוכו הפרקים עצמם, אלא אור הפנימי יורד תוך הכלים של תבונה. והענין, כי ביו"ד של חכמה יש ו"ד, ו' הוא בחינת יסוד, והד' הוא בחינת העטרה, כשנכנס היסוד תוך הבינה וסותם אור החכמה, ונקרא ס'. והד' נכנסה תוך תבונה ונעשה מ', והצלם נק' מסו"ה, וכשמקבל ז"א האור של הס',

(י) צ"ל וכשעלה משה למדרגת זה האור קרן אור פניו. הו"ח בשם ש"ש.

ועתה יובן מ"ש רז"ל (ל) מ"ם וסמך שבלוחות
 בנס היו עומדים, כמבואר בדרושים, כי כשאימא
 בזווג ואינה יכולה להשפיע, כי (איוב י"ט כ"ו)
 מבשרי אחזה אלוה, ואז סותמת אורותיה, אז מ"ם
 וסמך שהם בסוד בינה ותבונה, ובסוד יעקב
 וישראל, כי ד' עלינות דז"א שהם כחב"ד הם
 בסוד מ"ם, והששה שהם חג"ת נה"י הם בסוד ס',
 ואינו בא השפע להם באותה שעה, כי אז מבחינת
 נ"ס בסוד שם מ"ה שהוא זעיר, וסוד ה"ס שהוא
 בנוקביה שעולין נ"ס, ורמזו זה בהיות שקבל משה
 הארה מצד אימא, בהיותה בזווג ס' על מ', ובהיות
 שלא יכלו ישראל לקבל נסתמו אורותיה, א"כ
 עתה מ"ם וסמך שבלוחות בנס היו עומדים, מצד
 ו"ה שהוא מ"ה, וה"ס. וכן ג"כ רמזו במסו"ה,
 מ"ה וה"ס ע"ה, והבן.

מן הדיו שהוא היוד, ויחזרו לו האלף חלקים
 של או"ר, בסוד אלף גדולה. וזהו קרנים מיד"ו,
 דיי"ו יעשה יו"ד, ותהיה לו במתנת חלקו, ששם
 חביון עוזו. ופי' אימתי ניתנה לו זאת המתנה,
 ואמר כשהיה שם עם ה', ארבעים יום וארבעים
 לילה, לקבל התורה שהיא עוזו, הנקרא עוז. ואמר
 עוזו, בסוד (מלכים ג' כ"ב) זכרו תורת משה עבדי,
 ונקרא על שמו. ובמלת חביון, נרמזו פליאת
 והסתרת הדעת והזיווג, בסוד דרך גבר בעלמה,
 אשר נפלאו ממנו, והבן כ"ו. כך מ"כ לא'
 מתלמידי הרב זלה"ה.

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה

דע, כי אחר שחטאו ישראל בעגל, נתמעטה
 השגת משה, ולא נשאר לו אלא חלק מאל"ף,
 וז"ס א' זעירא של ויקרא אל משה. ואז לא השיג
 מן הבריאה רק מטטרו"ן וסנדפלו"ן, שהם כנגד
 שני אותיות של הוי"ה (ה) שהם ו"ה, וזהו פי' מסוה,
 מ"ס, ר"ת מטטרו"ן סנדלפון, ויניקתם ממקום
 ו"ה, הרי מסוה. ומשם יניקת משה אחר העגל.
 והנה מסו"ה בגי' קי"א, כמנין אל"ף שהוא
 בגמטריא קי"א, וז"ס אל"ף זעירא של ויקרא.

ויתן על פניו מסוה

ענין המסוה הוא, כי אחר מעשה העגל, לא היו
 ישראל יכולין לקבל הארה הבאה להם ממעלה,
 ובקבלת משה התורה קבל אלף אורות, והם מא"ל
 שד"י במלואם, כי בריאה משפיע בז"א שהוא
 יצירה, ששם בחינת משה, כמנין א"ל שד"י, והוא
 המקבל אלף אורות הנז'. ואחר שחטאו וכו', עיין
 כוונת שבת ישמח משה וכו'.

המסוה

הוא ב' שמות מ"ה ואדנ"י. וכבר ידעת מענין

וכשחטאו ישראל בעגל, האלף חלקי אורה
 שקבל מצד האל"ף, אלף בינה, שהיא אלף גדולה
 מן האותיות גדולות נלקחו ממנו, ונשאר באלף
 זעירא, מצד האלף תתאה, בסוד ויקרא אל משה,
 אלף זעירא. ועתיד הקב"ה להחזירם לו, בסוד
 ישמח משה במתנת חלקו, לעת"ל בע"ה, וז"ס
 פסוק שאמר (חבקוק ג' ה') ונוגה, שהיא ה'
 תתאה, כאור תהיה, אור שבעת הימים הגנוז
 לצדיקים לעת"ל, (ו) ויהיה אור הלבנה כאור
 החמה שהוא עתה אור שלה וישתמשו שני מלכים
 בכתר אחד ולא יהיה מיעוט ללבנה. וזהו כאור
 ממש, ר"ל, מי שנותן לה אורה תהיה כמוהו, ואז
 תחזור לה הארה, כמו בזמן קדמון קודם שנתמעטה.
 וג"כ קרנים מידו לו, ר"ל, ג"כ משה ישמח
 במתנת חלקו, שהוא בסוד השמש, שיהיה אורו
 כאור שקבל מאו"א, בסוד הזווג מי"ה. וז"ס
 קרנים מידו לו, שהם קרני ההוד שקיבל מצד
 שיורי הקולמוס שבדיו, ויד"ו שהוא עתה במיעוטו
 בסוד ד"ו, בחי' ד' על ו' מהיו"ד, מ' על ס', יעשה
 מיד"ו יו"ד, ו' על ד', ס' על מ', כמו שהיו כשקבל

(ל) שבת ק"ד. ע"ח ח"א שער הכללים פרק י"א. שער
 ההקדמות דף קפ"ה קפ"ו. שער מאמרי רו"ל דף ח' ד"ה שם
 פי"ב.

(מ) מד"ר בראשית פרשה ג' ר'.
 (נ) ע"ח שער מ"ן ומ"ד סוף פרק ח'.
 (ס) שער הכוונות במזמור קבלת שבת.

מגולה, כי מ"ה ואדנ"י מכוסה אורם בתבונה, וכשאינו מדבר אלא עם העם, כדי שלא יהיו מכסה האור בב' שמות מ"ה ס"ג, ואין האור מתגלה כל כך. ולפי שזה הכיסוי אינו מהכלי, כמו תבונה שמכסה ב' בחינות עליונות, ואינו אלא כסוי ע"ב מאד ממנו, שמ"ה וס"ג לגבי אבא כגופא לנשמתא, לזה היה מכסה משה, וסוף סוף המכסה^ז גופו איש עשאו רק מסוה, אבל הארת פניו היתה מאירה דרך המסוה.

ה' בחינות שיש למשה, בהתפשטות יסוד אבא, מקומו בין ב' זרועות בת"ת ז"א, הוא שם משה. והנה שם ע"ב בחכמת ז"א, וס"ג בבינה ומ"ה בחג"ת, ובמלכות תבונה אדנ"י, שמשם מתפשט לנוקבא דז"א שמשם מתחלת. ואלו הב' שמות בוקעים דרך יסוד התבונה, להאיר ביעקב. ובחר בינה המ"ה ליעקב, והם ה' לנוקביה. וכשהיה משה מדבר עם, ע' ואחר כך עם ישראל, היה מתבקע היסוד ומתגלה ישראל, כי ישראל היו מוכנים, ואז היה מסיר המסוה ונשאר האור

פרשת ויקהל

סימן ל"ה

ויקהל משה את כל עדת בני וכו'

דע^ז לפי שמרע"ה היה מבחינת יסוד אבא, וכן דור המדבר היה מאותה הבחינה עצמה, ולפי שעשו את העגל, הוצרך משה להקהיל ולאסוף אותם אליו, להחזירם לשורשם שיהיו נכללים בו להאיר בהם אור הקדושה, להסיר מעליהם טומאת העגל. וז"ש את כל עדת, שהיו מסוד הרעת. והנה גם ער"ב רב בגימטריא דע"ת, לפי שגם הם היו מבחינת הדעת זה, מן הסיגים שבו. ולפי שהם חטאו בהקהל, שנאמר ויקהלו על אהרן, הוצרך הקהל אחר לתקנם, ולכן עכשיו נאמר ויקהל משה.

ולפי שהם חטאו באלה, שאמרו אלה אלהיך ישראל, ע"כ כשבא לתקנם אמר אלה הדברים. ולפי שהמודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה, הוצרך לתקן ב' דברים שהם שקולים ככל התורה כולה, שהוא ענין שבת, שהשומר שבת וכו', וכן עשיית המשכן. והנה התחיל ואמר ששת ימים תעשה מלאכה, שיעשו המשכן ששת ימים. ולכן אמר לשון צווי, שהזהירם בזה על מלאכת המשכן,

(ז) צ"ל עם הקב"ה. ליקוטי תורה ושם יש שינויי לשון.

(פ) נ"א וסוף סוף המסוה (מכסה) גוף האור, לכן עשאו רק מסוה. ליקוטי תורה.

ואמר תעשה ולא אמר תעשה, לרמוז שתיעשה מעצמה, כמ"ש והבית בהבנותו. ובוה וביום השביעי יהיה לכם קודש, דכיון שאתם מקדשים גם ימי החול במעשה המשכן, בודאי בשבת יהיה לכם תוספת קדושה ונשמה יתירה, וז"ש וביום השביעי יהיה לכם קדש.

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל

ענין ראייה זו שאמר ראו, הכוונה היא לפי שהיה קשה בעיניהם לומר שבמעשה המשכן יתכפר להם עון העגל הגדול, לכך אמר להם ראו מופת גדול זה, שלא בחר ה' ממי שיעשה המשכן אלא בצלאל בן בנו של חור, שהרגתם אותו על שלא רצה לעשות את העגל, בזה יהיה לכם מופת, כי במעשה המשכן יתכפר לכם עון העגל, כיון שהקטיגר נעשה סניגר. וזהו שלא ייחס את בצלאל אלא עד חור, כמ"ש בצלאל בן אורי בן חור, ולא פחות ולא יותר, להורות להם שהיה מזרעו של חור, להיות להם הקטיגר סניגר. ולפי שהם עשו את העגל מזהב, לכך הוזכר בכל מעשה המשכן זהב תחילה, כמ"ש זהב וכסף, ואין כן סדר

(ז) ליקוטי תורה, שער הפסוקים שמות דף ק"ז ט"א ד"ה והנה בחינת הערב רב.

(ק) שקול ככל התורה כולו. ירושלמי ברכות פ"ה ה"ה.

וכנגדם, ג' ארונות עשה בצלאל, לגנוז את התורה שהיא שם הוי"ה. ולפי ששרשא דאילנא, לעילא בינה ולתתא מלכות, היו הפנימי והחיצון זהב, אמנם האמצעי היה של עץ, לפי שהזהב היינו תוקף הגבורה הקדושה. והנה, ארון ע"ה בגימטריא חר"ן. עוד ארון באותיות גדולות של מנצפ"ך, הוא בגי' אכתריא"ל מטטרו"ן סנדלפו"ן, פי' האל"ף של ארון בגי' אלף, והלוחות תוך ג' ארונות, היינו הוי"ה^(ח) מעולם האצילות, המתלבש בבי"ע. והנה ג' אלהים עם ריבוע אדנ"י והכולל, בגי' שכינה.

עוד, שם אלהים יש בו ה' אותיות, ומלואן י"ג אותיות, ומלוי מלואן ל"ד הרי ב"ן, ג"פ ב"ן עולים ומעי"ל, ועם ג' שמות אלהים פשוט ומלוי ומלוי המלוי, הם בגימטריא קט"ן. והיינו דכתיב ומעיל קטן תעשה לו אמו לשמואל, שהוא בגי' חשמ"ל, סוד ז"א הנכלל בח' ספירות מחכמה עד יסוד, ומעוטר מן ש"ע נהורין דא"א. ואמו חנ"ה, בגי' ס"ג, והיא ספירה שמינית, בעלת חמשים שערים הנכללים בה' מדות. עוד, אלהים ביודי"ן ואלפין הם ק"ד אותיות, ודמלוי ההי"ן נ"א אותיות, ועם שלשה שמות והכולל עולים בגי' קט"ן, וזהו ומעיל קטן כנו"ל. והבן כל זה.

המקרא בכל שאר המקומות, כמד"א לי הכסף ולי הזהב, כסף תחלה, וכאן שינה. וכן אהליאב, לפי שהיו ישראל עתידים להיות עובדים עגל אחר שעשאו ירבעם בדן, ולכן הקדים השי"ת רפואה למכה, שיהיה עושה המשכן אהליאב, לכפר על אותו עון שעתידי להיות בדרך^(י)

ודע, כי בצלאל היה מסוד שם הוי"ה, ולכן דגל מחנה יהודה קדמה מזרחה, בחינת הת"ת. ולכן עשה בצלאל: צ"ל א"ל הפנימי, דהיינו יריעות המשכן ואהל הפנימיים. ויריעות אהל החיצוניות עשה אהליאב, שבא משבט דן שהוא מאסף לכל המחנות, בסוד שם אדנ"י, ולכן עשה יריעות עזים, קליפה לפרי. וכן בבנין שלמה הוא עצמו מצד יהודה, וחירם מצד דן, ונתחברו שניהם בסוד יאהדונהי. ולעתיד, משיח מיהודה ושריה משבט דן כנו' בפ' בלק, ש' כי זה תכלית בנין בית המקדש, להיות ה' בהיכלו בסוד יאהדונהי.

סימן ל"ז

ויעש בצלאל את הארון וכו'

דע, כי אלהים הוא בגי' מקומות באצילות: בינה גבורה מלכות, וגי' אלהים עולים בגי' חר"ן.

פרשת פקודי

סימן ל"ח

ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש וכו'

דע, א' כי מאת ככר אלו הם נמשכים מן המלכות הנקרא אדנ"י, ושם זה הוא בגי' ק' באופן זה, כי

(ר) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ש) דף קצ"ד:

(ח) עיין לעיל פרשת תרומה פסוק ועשית לי ארון. ע"ח שער הארת המוחין פ"ח. שער המצות פרשת תרומה דף ל"ז ט"ב

ד"ה הנה הארון. ליקוטי תורה דף קנ"ט ר"ה מצות עשיית ארון וכפורת.

(א) שער הפסוקים פרשת שלח פסוק ועתה יגדל נא. ליקוטי תורה פסוק זה.

שם א"ל אדנ"י בגי' צ"ו, וד' אותיות אדנ"י, הרי מאה. וכן אדנ"י ס"ה, ול"ד אותיות דמלוי המלוי שלו, הרי מאה עם הכולל. והאדנים שבחצר המשכן עם אותם שבפתח, היו ס"ה מנין אדני. לפי שכולם היו בחינת מלכות, והעומדים שעליהם, או הקרשים, היו בחינת נצח והוד.

ועתה נבאר ^(א) סוד ענין ד' חכמים שנכנסו לפרדס. הנה אחר שחטא אדה"ר חטא זה, שעדיין אנחנו אוכלים פירותיו בעה"ז, ולא יתוקן עד ביאת המשיח. והנה ארבעה חכמים אלו היו חכמים גדולים בדורם כנודע, ועלה ברעתם לתקן את מה שעוות אדה"ר. ואפשר, שברעתם היה לתקן כל החטא ההוא, או לפחות לתקן החלקים של שרשי נשמתם באדה"ר. והנה ראו חכמים אלו, כי תיקון חטא אדה"ר תלוי שיתקנו מה שפגם, והוא מה שהגדיל אדה"ר את הכתר דז"א שלא בזמנו, קודם כניסת המוחין דאבא, זה גרם כל הפגם, לכן אי אפשר לתקן המעוות ההוא ולהעלות את הדעת דז"א למעלה, אם לא ע"י שימשיכו את המוחין ^(ב) ויכניסו בז"א, ואז יתוקן הכתר, ויכול להעלות הדעת דז"א למעלה, ובוה יתוקן הכל.

והנה מה שראוי לכל מי שירצה לתקן הפגם ההוא, הוא להמשיך כל הארבעה מוחין דאבא, שהם חב"ד שהוא נחלק לג', ^(ג) ובוה צריך תיקון גדול. והנה אלו הארבעה חכמים, רצו לתקן את המעוות הזה ע"י ארבעתם יחד, וכל א' תיקן להמשיך מוח אחד מן ד' מוחי דאבא, ובודאי שטעו בזה, שהיו צריכים כל א' מהם להשלים הענין כלו ע"י אחד.

ולכן תמצא, שאף לאותו הזקן שהוא ר' עקיבא בקשו מ"ה ^(ד) לדחותו, ויש לדקדק בזה, וכי ^(ה) זה היה

במלכות, דל ואביון, בסוד אספקלריא דלא נהרא. והוא, כי אות התי"ו היא חסדה מן היו"ד, כזה ת"ו, אך אם היא מתמלא ביד כזה ^(א) תיו, אז היא גדולה ושלימה בסוד לבנה במלואה. וז"ס יגדל, פי' יגדל מלוי העולה ד"ל, ויעשה ל"ה שהוא עם יו"ד במלוי התי"ו, ולכן י' דיגדל גדולה, להורות עליה. גם ענין יגדל נא, הוא י"ג ד"ל. פירוש, כי הנה אדנ"י הוא הפשוט, וכ"ח אדנ"י הם המלויים, שהם מלוי ומלוי המלוי, שניהם גדולים בסוד יו"ד היתרה שבאות תי"ו, ואז הם מ"ז אותיות כמנין יגד"ל, כי הם י"ב של מלוי, ול"ה דמלוי המלוי. ולפי שמלוי המלוי הוא תמיד חסר ^(ב) בסוד ד"ל, אך לפעמים ניתוספת אות י' ^(ג) בתיבת תי"ו, לכן חשבון הד"ל במקומו, והיו"ד הושמה במלוי לברו. וזהו י"ג, כי המלוי הוא י"ב, ועם י' יתירה הוא י"ג, ולכן אות י' של יגדל גדולה, להורות עליה שניתוספה מחדש, ואז נקראת גדול כח אדנ"י כמו שנודע, כי בשם ההוי"ה מלוי מלוי נקרא כ"ח, לפי שהם כ"ח אותיות, ולכן גם במלוי של המלוי של שם אדנ"י נקרא כ"ח לטעם זה. אמנם כשנצרף הכל, שהוא פשוט ומלוי ומלוי המלוי, יהיו נ"א אותיות. וז"ס פ' ועתה יגדל נא כח אדנ"י, פירוש, שכאשר יגדל הכח באופן הנוכח, אז יעשה נ"א. ואם לא כן אינם רק חמשים אותיות, אך עתה הם נ"א, וזה יגדל נ"א.

ונחזור לענין, כי שם אדנ"י הוא בגי' ס"ה, ועם ל"ה אותיות של מלוי המלוי הם מאת אדנים, ויהיה מלת אדנים מלשון אדנ"י. ודע, כי ^(ד) מלת אדנים שהיו במשכן, כולם בחינת אדנ"י שהיו בחינת מלכות, והקרשים עומדים היו נו"ה, והיו ^(ה) מאה אותם שבמשכן עם אותם שבפנים במקום הפרוכת מאת אדנים, לפי שהיא בחינת עשיה. כי

(א) שער המצות פרשת עקב בענין ברכת המזון.

(ג) עיין שם בשער הפסוקים בהגהה ד"ה א"ש.

(ד) עיין שם בהגהות ומ"מ אות צ'.

(ה) צ"ל מאת אדנים.

(ו) מלת מאה מיותר.

(ז) שער מאמרי רז"ל חגיגה, ט"ו. ליקוטי תורה בראשית דף

י"ח.

(ח) את המוחין דאבא לתוך ז"א. שער מאמרי רז"ל, שם.

(ט) חכמה ובינה ותרין עטרין דדעת, חסדים וגבורות, הכל

יחד. שם.

(י) בליקוטי תורה הגירסא מרת הרין.

(כ) צ"ל וכי בשביל זה.

אעפ"י שנתבאר אצלינו שגם חו"ב דאימא ירדו, אין הענין כך, כי לא ירד רק הדעת לבדו, לטעם הנז' שם בענין חטאו של אדה"ר, אבל חו"ב דאימא לא ירדו הם, רק ההארה שלהם היא שירדה, כדי להחיות את הדעת שנפל למטה, אשר הוא בן שלהם, שהם החו"ג שיצאו מן חו"ב של אימא כנודע.

ונמצא, כי החו"ב דאימא עומדות למעלה, והם מרוחקות מאד מן הדעת שירד למטה, ולכן כאשר בן עזאי העלה את החכמה דאימא ע"י חכמה דאבא, לא היה כח בחכמה דאימא להעלות עמה את עיטרא דחסד שנפל למטה, כי רחוקה ממנו מאד כנו', ולא די זה, אלא שהוסיף פגם אחר, כי בתחילה היתה חכמה דאימא עם החסדים והגבורות, ומאירה בהם וממתק אותם, ועתה בעלותה, נמצאו הגבורות רחוקות ממנה מאד, ונשארו דינים קשים מאד בלי שום מתוק, ולכן נגזר עליו מיתה, ומת, לפי שהסיר את החכמה מאת הגבורות, והפרידה מהם והגביר כח הדינים מאד. וזה נקרא קצץ בנטיעות, כי הפריד החכמה מהם, ולכן מת בסוד (איוב ד' כ"א) ימותו ולא בחכמה, ר"ל ימותו לסיבת הסתלקות חכמה. האמנם, לפי שתקונו היה בחכמה, ורצה להעלות חכמה דאימא והחסדים שהם קו ימין, לזה נאמר עליו יקר בעיני ה' המותה לחסידיו, ר"ל, כי היה יקר וחסיד בתיקון הנז' שעשה.

והנה בן זומא רצה להמשיך בינה דאבא, לפי שחשב ואמר הנה כל פגם אדה"ר היה תלוי במה שנתאחזו הקליפות בעיטרה דגבורה, כשירדה למטה ונפרדה מעיטרא דחסד, וזה שרש קלקול הפגם והחטא, ולכן אמר אטרח לתקן ולהעלות את עיטרא דגבורה לבד, וממילא יתוקן השאר, ולכן המשיך את בינה דאבא, כדי שהיא תמשיך למעלה את בינה דאימא, ואז בינה דאימא תמשיך את הגבורות שהם מצדה ויעלו למעלה, ולא יוכלו החיצונים להתאחזו בהם כבתחלה. ואמנם גם הוא חטא בזה, לפי שתחלה היו הגבורות עם החסדים למטה, ומתמתקות קצת ע"י החסדים הקרובים

מ"ה לדחפו, כי בשלמא האחרים חטאו ונענשו, אבל ר"ע שלא חטא ונכנס בשלום למה היו רוצים לדחותו, לולא תשובת השי"ת שאמר הניחו לוקן וכו', אבל הענין הוא, שגם הוא ראוי, לתקן כל הד' מוחין כולם, אעפ"י שע"י מוח א' שתיקן הספיק להמשיך כלם, כמ"ש בע"ה, מ"מ יותר ראוי היה שיתקן וימשיך כלם, לכן רצו לדחותו, לולא תשובת השי"ת שאמר שהוא ראוי לכך, אחרי שיספיק להמשיכם ע"י מוח א' לבד, הניחו לו לוקן זה וכו'.

ונתחיל לבאר ענין ד' חכמים אלו, אחד לאחד למצא חשבון. והנה בן עזאי התחיל ורצה להמשיך החכמה דאבא תוך ז"א, כי חשב שכאשר יתקן את החכמה דאבא וימשיכנה לז"א, אז חכמה דאבא תעלה ותמשיך חכמת אימא אשר עמה, ואז חכמה דאימא שהיא בחינת קו ימין, אשר משם החסדים יוצאים, הנה היא תמשיך את עיטרא דחסד שנפל למטה כנו"ל, ותעלה למעלה במקום הדעת, ואז החסדים ימשיכו ויעלו את הגבורות גם הם למעלה, לפי כי טבע החו"ג להתחבר יחד, לפי שהם כדמיון זכר ונקבה כנודע, וכל תשוקתם להתחבר יחד.

ואעפ"י שנתבאר * כי כשירדו למטה בין הכתפים נתפרדו איש מעל אחיו, והחסדים עמדו בכתף ימין והגבורות בכתף שמאל, הטעם הוא, לפי שהם ב' מוחין תרין עיטרין, וכאשר ירדו שם מצאו המקום צר מאד, ונתרחבו להיות להם מקום רחב במנוחה. האמנם, כאשר העיטרא דחסד תעלה למעלה, פשיטא שתשוקת עיטרא דגבורה תכריחנה לעלות עם עטרא דחסד למעלה, ועי"כ נתקנו כל הד' מוחין. ואין לומר, שיוכרח להמשיך ג"כ את הבינה דאימא ולהעלותם למעלה, ולכן היה צריך שימשיך ויביא גם את בינה דאבא, לפי שכיון שכל המשכה וירידת חו"ב דאבא למטה, אינם רק להעלות את הדעת שנפל למטה, לכן בעלות הדעת תעלה הבינה דאימא מאליה.

ואמנם טעה בן עזאי במחשבה זו, לפי כי

(*) עיין תע"ס חלק י"ד תשובה י"ד.

חסידי, ולכן נקרא ^(ז) חסד. ונאמר עליו (תהלים קי"ו ט"ו) 'יקר בעיני ה' המותה לחסידיו, כנוכר שהוא שבח ומעלה אליו, אבל בכך זומא נאמר גרעון, והוא מ"ש (משלי כ"ה ט"ו) דבש מצאת אכול דיך. פירוש, כי כבר הודעתך בענין מצות השופר ^(ח) כי ש"ך דינים הם, והדבש הוא שורש הדינים, שהם בגי' ש"ו מן אותיות שופר וע"ש, ולפי שהוא הגביר כח הדין והגבורות הקשות, נאמר עליו פסוק זה הפוך מבן עזאי.

האמנם ר' עקיבא תקן יותר מכלם, ולא חטא, לפי שהוא תקן יותר את עיטרא דחסד, לפי שאמר הנה כל הפגם הוא מפני הגבורות שהם למטה, ונאחזים בהם הקליפות כנ"ל, ולכן אמשיך החסדים דאבא, ועל ידם יעלו גם החסדים דאימא למקומם, כי כלם עומדות בקו ימין במישור, ואין בזה טרחה, כמו בכך עזאי שהיה צריך להוריד החכמה דאבא, כדי שתמשיך לחכמה דאימא, ואח"כ חכמה דאימא תעלה גם את החסדים הרחוקים ממנה מאד כנוכר, אבל ר' עקיבא, כיון שהוריד החסדים דאבא, ממילא בנקל דרך מישור עלו החסדים דאימא הדומים להם, ואז מוכרח הוא שהגבורות יעלו עמהם, כי תשוקתם אל החסדים כנז'.

והרי כי ר' עקיבא תקן יותר מכלם, ובפרט בהיותו סמוך אל אשר כבר תקנו בן עזאי ובן זומא כנוכר. וז"ס רבי עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום, פירוש, כי הוריד את היסוד דאבא הנקרא שלום, עם עיטרא דחסד אשר בו, ואחר כך העלה את היסוד התחתון הנקרא שלום של אימא, והעלה למעלה. וכבר נתבאר לעיל, טעם למה בקשו מלאכי השרת לדוחפו.

אך אלישע אחר, לא העלה רק הגבורות לבדם,

(ז) צ"ל חסיד.

(ח) שער הכונות ענין ר"ה דרוש ו' ד"ה ועתה נבאר. פע"ח פ"א ב' מדרושי השופר.

אליהם, ובפרט כי הבינה שהיא נקראת גבורה עליונה, היתה רחוקה מהם, ועתה עלו הגבורות ונתרחקו מן החסדים, ולא עוד, אלא שנתחברו עם בינה דאימא שהיא גבורה עילאה, והרי נתחברו כל הגבורות יחד מבלי חסדים כלל, ונעשו הגבורות דינים קשים מאד. ואעפ"י שסמך על מה שכבר עשה בן עזאי, ^(ז) חבר הגבורות כנז' שהוא פגם גדול. ואדרבא חטא בן זומא יותר מבן עזאי, לפי שבן עזאי נשארו החסדים למטה עם הגבורות למתקם, ובפרט כי בינה דאימא גבורה עליונה היתה רחוקה כנז', ומה שפגם לא היה פגם בהם, אלא שהרחיק וסלק מהם את החכמה דאימא ועלתה למעלה, אבל בן זומא הרחיק גם את הגבורות מן החסדים, ולא עוד, אלא שחברם עם גבורת בינה ונעשו דינים קשים, ולכן נענש יותר, כי הציץ ונפגע ויצא מדעתו.

וסוד הענין הוא, כי הנה טבע הנקבה לעלות ולבקש את הזכר, כמש"ה (בראשית ג' י"ז) ואל אישיך תשוקתך, אבל אין הזכר חושק לעלות אחר הנקבה כנוכר, כי היא צריכה אליו ואין הוא צריך אליה, ולכן אם החסדים יעלו תחלה, גם הגבורות ימשכו ויעלו עמהם, אבל עתה שהגבורות עלו למעלה שהם הנקבות, לא עלו החסדים עמהם. והנה הדעת של זעיר הוא היסוד דאימא, שבו עיטרא דחו"ג, והיסוד הזה דאימא ירד למטה, וכאשר בן זומא הוציא הגבורות ^(ז) הדעת, שהוא היסוד דאימא שנפל למטה, יצא חצי הדעת שהם הגבורות, ולא נשארו בו רק החסדים, ולכן נענש שגם הוא יצא מדעתו.

ונמצא כי בבחינה א' נענש בן זומא פחות מבן עזאי, לפי שבן זומא סמך על מה שכבר תקן בן עזאי, והוא הוסיף עוד תקון, ולכן לא מת אלא יצא מדעתו, ובערך שבן עזאי תקן קו ימין הנקרא

(ז) עכ"ז חיבור הגבורות עם הבינה הוא פגם גדול. כ"כ בכת"י, הו"ח.

(מ) צ"ל מתוך הדעת. הו"ח.

(נ) צ"ל חסד.

כי אמר אחרי שכל הפגם הוא בשביל הגבורות, שבהם החיצונים נאחזים, א"כ יספיק במה שימשיך גבורות דאבא, ובוה יעלו הגבורות דאימא. והנה כל זה הם דינים גמורים, כי בן עזאי המשיך חכמה קו ימין, ורבי עקיבא המשיך חסדים, ובן זומא אעפ"י שהמשיך קו שמאל שהיא הבינה, עכ"ז הבינה אינה דינים גמורים, רק שדינים מתערין מינה, עכ"ז היא רחמים רובה כנודע, אך אלישע המשיך גבורות בגבורות לברם, והנה הגבורות מהם נאחזים החיצונים והקליפות, ולכן גם הוא נטרד אל הקליפות.

ונחזור עתה לבאר ענין פרדס הזה מה עניינו. הנה בדרוש שלו בענין אדה"ר כשחטא, נתבאר^פ כי אחד מן הפגמים שגרם הוא, שגם לאה כשנפגמה וירדה למטה כנגד הדעת שירד גם הוא בין הכתפים, ולהיות כי לאה כלה דינים וגבורות כנודע, לכן רצו אלו החכמים לתקנה ולמתקה, והיא הנקראת פרד"ס כמו שנתבאר, ונכנסו לתקן זה הפרדס, וראו כי לא היו יכולים לתקנה עד שיתקנו את הזעיר בתחלה, כי ממנו נמשכים האורות אליה, ולכן התחילו לתקן את הזעיר כנ"ל. והנה לאה נקראת פרד"ס, ורחל נקראת פרסה, לפי שהיא שם אדנ"י בגי' ס"ה, ויש בה ה' גבורות מנצפ"ך שהם בגי' פ"ר, הרי פרס"ה.

אמנם לדעת איך לאה נקראת פרד"ס, הנה

שמעתי ממורי ז"ל ושכחתי. ויש לי בזה ג' פירושים, ואיני זוכר איזה מהם היא האמת. האחד הוא, כי עיקר שם אדנ"י הוא ברחל, כי היא עקרת הבית, ולכן נקראת פרד"ס, שהיא בחינת פרס"ה ממש, אלא שחסרה אחד. הב' הוא, כי נודע שהוי"ה דמ"ה דאלפי"ן היא בז"א, והמלוי של הוי"ה זו הוא בגי' י"ט, ונודע כי המלוי, הוא בחינת אור הנקבה בהיותה כלולה עם הזכר, ולכן היא בגימטריא חוה אשת אדה"ר, ומלוי זה יוצא לחוץ להאיר אל לאה אשתו, ואם תחבר מ"ה וי"ט ופ"ר, הרי פרד"ס. (נ"ל הגי') כי לאה שרשה ועיקרה היא שם ס"ג, ולוקחת החמש גבורות שמהם נבנית, והרי פרד"ס.

ודע, כי הנלע"ד ממה שהבנתי מדברי מורי זלה"ה הוא, כי שורש נשמות אלו הד' חכמים נמשכים מן המוחין דז"א עצמו, ^ז במקום אשר משם יוצא הארת המוחין של לאה, שהם ד' הארות. ואלו החכמים הם משלחים ד' הארות אלו אל לאה, ולכן נתכוונו לתקנה כנוכר.

שבעת ימים היה משה מקים את המשכן ומפרקו, ובח' נשלם, כנגד שבעה מלכין קרמאין וביום השמיני הדר. ואף על פי שנענשו מיתה, נדב ואביהו תרי פלגי גופא, ^פ ביום (נ"ל הח') שלפי שכתוב מיתה גם כן בדברי הימים. עכ"ל הרב זלה"ה.

פ) שער הפסוקים פרשת בראשית דף ט' ד"ה פגם ז'.

צ) עיין שער הגלגולים הקדמה כ"ח. ד"ה דע כי כל אלו.

ק) זהר אחרי מות דף נ"ו: ובסולם אות כ"ד. ועיין שער

הגלגולים הקדמה ל"ב. ליקוטי תורה ויקרא, דרוש נדב ואביהווא.

סדר ויקרא

פרשת ויקרא

שהיה במקדש, היה בו יסוד מצד מערב וצפון ודרום, ומצד מזרח לא היה בו יסוד, והטעם הוא, לפי שהמוח (נ"ל שצ"ל שהמזבח) הוא בחינת המלכות, ויהודה הוא בחינת מלכות ואין בו יסוד, אבל בנימין הוא בחינת יסוד, ^(א) ולכן בחלקו של בנימין היה יסוד.

סימן ד

אל יסוד המזבח

ודרו"ל במס' זבחים פ"ה, ^(א) המזבח שהיה במקדש היה כולו בחלקו של בנימין, חוץ ממקום היסוד המזבח שהרצועה ההיא היתה מיהודה, וע"ז היה בנימין הצדיק מצטער. והנה המזבח

פרשת שמיני

סימן ט'

קרב אל המזבח

ודרו"ל ^(א) כשאמר לו משה קרב אל המזבח היה אהדן בוש, ולכן אמר לו משה קרב למה אתה בוש לכך נבחרת. פירש הענין, כי כך יש מדה זו של ענוה וביישנות, נבחרת יותר משאר חברך להיות כהן.

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם

דע, כי הר"ן במלואו כזה: ה"י רי"ש נו"ן, הם בגימטריא כתר. (א"ה נ"ל שהה"א מליאה באל"ף) הוא כתר של א"א, עם האותיות שהם ג', שהיה מכויז לברך בזה האופן. והאל"ף של אהרן

רומז לא"א, לזה לא נחשבה במלוי. א"ל הע"ם, כמנין חכמ"ה בינ"ה, (א"ה נ"ל ובינה) ר"ל, נשא את ידיו אל העם שהם חכמה בינה. ויברכם, עשה לכל אחד פרצוף שלם מפרקי ידיו לבד, ולכן כתוב ידו חסר, ר"ל יד לכל אחד, ומנין פרצוף עשר פעמים מ"ה, ועוד שתי תיבות אלו של מלת א"ת, (א"ה נ"ל ועוד שתי תיבות אלו ידי"ו א"ל הע"ם ויברכם וכו') עם ידי"ו א"ל הע"ם ויברכם, יעלה בין הכל כמנין פרצוף"ף, והבן. וגם יעלה כמנין תנ"ו, וזהו גרמו בפסוק (ירמיה י"ג ט"ז) תנו לה' אלהיכם כבוד, והבן כל זה. כן מ"כ.

פ' את חזה התנופה וכו'

דע, כי זכה הכהן בחזה מזבח שלמים, רמז לכהן

(ג) תורת כהנים פרשה זו. רש"י בחומש פסוק זה.

(ב) תע"ס חלק ט"ו תשובה י"ז.

(א) נ"ז:

העליון ז"א, הלוכש חשן שהיא הנוקבא בחזה שלו, וחוקקים י"ב שבטים, להורות שאין קרבנו בחטא כ"א שלמים, ולכן זכה הכהן התחתון לחזה. והבן.

סימן י"א

דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו וכו'

הנה האדם הוא יוצא מכללות הז"א, והחיה והבהמה מכללות הנוקבא, ודגים וחגבים ועוף יוצא מיסוד דז"א, ולכן דג עולה ז', כי היסוד הוא שביעי, (ז' והוא גומל דלים, וזהו ד"ג. והוא מן החסדים הנתנים אל צורך עצמו של יסוד, ולכן גדל במים. והארבה, בסוד הגבורות בחזרתם למעלה, וזהו מ"ש נטה ידך על הארבה ויעל, שהם סוד העלייה. ועו"ף עולה בגימטריא יוסף, שהוא היסוד, ולכן הם פורחים, מפני שהם בסוד העליה, שחזרות הגבורות ופורחות למעלה. ולפי שדגים וחגבים הם מן היסוד שנקרא חי, לכן אינם צריכים שחיטה אלא אסיפה לבד, לא כן בחיה ובהמה שהם בנוקבא, ולכן צריכים הם שחיטה.

והנה מיסוד דז"א דאצילות, יוצאים משם המלאכים, והם העופות שיוצאים משם, כענין שנאמר בגבריאל מועף ביעף. ומיסוד דז"א דבי"ע, יוצאים העופות ממש, וז"ס שנבראו מן הרקק, (ז' כי הז"א שבכריאה שהוא דכורא הוי עלמא דנוקבא, שכל העולמות שלמטה הם חיילותיה דנוקבא דז"א. ונמצא, שהם מתמצית דחסדים אחר שהלכו אל הנוקבא האצילות, וזמ"ש (בראשית א' כ"א) והעוף ירב בארץ, דהיינו שיוצאה מן הארץ, ומן המים של הארץ, שהיא בחינת החסדים דיסוד דז"א, ולכן יש בהם קשקשים ברגלים, שהם בחינת דג, ופורחת ג"כ כמו החגבים.

(ד) ליקוטי תורה.

(ה) חולין כ"ו:

(ו) עיי' היטב בליקוטי תורה סוף פרשה זו ד"ה הנה האדם.

והנה לאדם יש לו חלב ויניקה, כי הזו"ן אימא ינקא להון, ויש להם חלב אם. וכן לחיה ולבהמה יש להם יניקה, שהם מבחינת הנוקבא, משא"כ בדגים וחגבים ועופות, שאין להם חלב אם לינק, משום שהם מבחינת היסוד דאימא, לא ינקא להו, דאימא עד הוד אתפשטת. ולכן נק' יתום, כי אין לו חלב אם, וזמ"ש"ה ויהי יוסף "יפה" תואר "יפה" מראה, ר"ת יתום. ולכן העוף צריך שחיטה, משום שיש לו בחינה גם מן הארץ, כמ"ש חז"ל (ז) שנברא מן הרקק.

זאת החיה אשר תאכלו וכו' (ז)

דע, כי כל הבהמות וחיות ועופות ודגים וחגבים, כל אלה הם תולדות המלכות שהיא הנוקבא, אמנם העיטרא של ה' גבורות היא ניתנת אל הנוקבא, ומשם באים שורש כל אלו המינים הנז'. ואמנם כבר ידעת, כי הם תרין עיטרין החסדים והגבורות, שהם שני שמות מ"ה וב"ן, ואמנם בהמ"ה בגי' ב"ן, להורות שהיא מעיטרא דגבורה, והיא במלכות. וענין החיה, אמרו חז"ל (ח) חיה בכלל בהמה, וסוד הענין, ששם הנז' דהיי"ן, שהוא ב"ן ובגי' בהמה. ואם תמלא שם זה במלוי השני, פירוש מלוי המלוי, יש בו כ"ג אותיות, כזה: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה, עולה כמנין חיה. נמצא, כי חיה הוא מלוי המלוי דשם ב"ן, ונמצא חיה בכלל בהמה.

ועתה נבאר זה יותר בכיאר. כבר הודעתך, כי אחר שיורדים החסדים מן יסוד דאימא, ונופלים ליסוד דז"א הג' חסדים לבד, שהם הג' חסדים של נ"ה ות"ת דז"א המגולים כנודע, אלו יורדים ביסוד, ואח"כ יורדים הגבורות עד היסוד, וברדתם שם מתמתקות, ג' גבורות העליונות מן הה' גבורות נמתקות בג' חסדים המגולים, וזה ברך

(ז) שער המצות ליקוטי תורה טעמי המצות פרשה זו. ועיי"ש בהגהות ומ"מ.

(ח) חולין ע': שער הפסוקים דף פ"ח ד"ה עוד טעם.

כבודת ואינם מעופפות. ואמנם הטהרה שלהם שנמתקו דרך העליה כנו', כי הגבורות שאינם נמתקות הם דין גמור, ונאחזים בהם הקליפות, ולכן הם אסורים. ואותם שאנו רואים בהם סימני טהרה, הוא הוראה שכבר נמתקו, ושכאים מן השני גבורות התחתונות אחר שנמתקו, והם סימני מעלת גרה ומפרסת פרס"ה.

והנה גר"ה בגימטריא ד"פ ב"ן, שהם הה' גבורות הנו', שהם ד' בנים כמנין גר"ה. ואמנם מעלת גרה הוא הוראה, כי עלה זה הב"ן הרביעי, שהם הב' גבורות התחתונות שנמתקו דרך עליה, ואז יכלו להתחבר עם ג' בנים האחרים, כי גם הם ממותקים כמותם, ואז מתחברים יחד כמנין גר"ה. גם צריך שתהיה מפרסת פרסה, כי אותיות פרס"ה, הם: פ"ר ס"ה. פירוש, כי הה' גבורות הם, שהם בגימטריא פ"ר וס"ה הוא ארנ"י, כי פרס"ה, הוא היות הה' גבורות כלם יחד נכללות כלם, וניתנים מיסוד ז"א לנוקביה, ולא נגעו בהם החיצונים רק הם שלמות, וביחד ניתנו אל המלכות בלתי חסרון. ונמצא, כי אעפ"י שהם מעלת גרה אין בהם כשרות, עד שיודע שלא יצא שום דבר אל החיצונים, זה מורה היותה מפרסת פרסה. הרי ביארנו שני סימנים של הבהמה.

והנה החיה הוא סוד המלוי של בהמה, שהם שני גבורות הנו"ל, וגם הם צריכים מיתוק, רק שהם בחינת המלוי, ולכן יש להם סימנים אחרות, ולא קיבלתי פירושם, ולכן גם החיה אינה מעופפת, כי היא כמו הבהמה, אמנם להיותה במלוי שלה, היא יותר קלה במרוצתה.

ואמנם העופות הם מאותם הג' גבורות הנמתקות, שהם ג' בנים. וכן עוף בגימטריא ג"פ ב"ן, כי הם ג' בנים הנו' בהיותם ביסוד, ולכן נקרא היסוד יוס"ף, שהוא בחינת ג' בנים. והנה להיותם

(י) שער הכונות דרושי העמידה במלים ומביא גואל לבני בניהם. שם ענין הפסח סוף דרוש ר'.

ירידה, ונשארים הב' גבורות התחתונות בלתי מיתוק. וע"ש בדרוש ירדת החסדים והגבורות, (ט) כי שם נתבאר היטב.

ונמצא, כי נתחברו ג' גבורות עם ג' חסדים, וכבר ידעת, כי כל גבורה או חסד היא הוי"ה א', ונמצא כי בהצטרף הגבורה עם המיתוק שלה שהוא החסד, מתחברים ב' הוי"ו"ת יחד, שהם בגימטריא שם ב"ן. נמצא, כי ג' גבורות הממותקות עם ג' חסדים הם ג"פ ב"ן, כי לעולם דבר של קדושה נשאר השורש, והרשימו קיים בו, וכיון שנתמתקו הגבורות עם החסדים, נשאר הרושם של החסדים תוך הגבורות, ואעפ"י שעלו החסדים אח"כ למעלה.

ונמצא, כי גבורות הממותקות נק' ג' בנים, נשארו שני גבורות תחתונות שהם מבחינת נ"ה, שלא נמתקו, ונתחברו גם הם, כי הם מסוג א' בלתי ממותקות, ובפרט שהם מבחינת נ"ה הנקראים בנים, ומצטרפים ונעשו ב"ן רביעי, כי שני גבורות הם שני הוי"ו"ת בגי' ב"ן, והרי יש כאן ארבעה בנים, שכנגדם אומרים בהגדת פסח כנגד ארבעה בנים דברה תורה. (ו) ואמנם כשחוזרים החסדים לעלות למעלה, אז הם מתמתקים מאותם השני גבורות שנשארו בלתי מיתוק, והם ממתקות אותם עתה דרך עליה. נמצא, כי הג' גבורות הראשונות שהם בחי' חג"ת, מתמתקות תחילה בעת הירידה, אך שני גבורות התחתונים של בחי' נ"ה, אינם נמתקים אלא דרך עליה.

ועתה נבאר בע"ה פרטים אלו.

הנה הבהמה, אנו מוצאים שהיא יותר כבדה בתנועתה מכל שאר הנבראים, הטעם שהיא מבחינת אותם הב' גבורות התחתונות שלא נמתקו, והם בגי' ב"ן שהוא בגי' בהמ"ה, כי הם שני הוי"ו"ת יחד, והם תחתונות מכולם, ולכן הם

(ט) ע"ח שער כ"ה פ"ב. שער ההקדמות דף שכ"ח ר"ה דרוש י"ו. תע"ס חלק י"א. שער הכונות דרושי ציצית פ"ב.

ההריון שנאמר (בראשית ג' י"ד) הרבה ארבה וכו'.

והנה בחינת הדגים, הם ג"כ מאלו הה' גבורות ד' בנים הנו', לכן הם רבים לאין קץ, כמ"ש (שם מ"ח י"ט) וידגו לרוב בקרב הארץ. והנה אותיות דג הוא, כי ג' הם ג' גבורות הנמתקים, ואות ד' של דג פי' ב"ן רביעי. ואמנם עניינו הוא, שאינו כמו הארבה שנכללו כולם ביחד, אך כאן אעפ"י שלקחו מכל הד' בנים, עכ"ז לא לקחום ביחד, רק תחילה לקחו מבחי' הג' הממותקים, ואח"כ השלימו ולקחו גם הב"ן הרביעי, שהוא אות ד' של דג. והפרש זה, יש מן הדגים לארבה. גם יש חילוק אחר, והוא כי הארבה לקח כל פרטות ד' בנים, שעולים בגי' ארב"ה, אך הדג לא לקח רק כללות הד' בנים, וזהו דג שהם ד' אחרים שהוא כללות ד' בנים ארבה, (מ) א"כ הפרטות שלהם בגימטריא ארבה, ולכן הארבה מעופפים ולא הדגים.

וזה לכם הטמא וכו'

אמת, כי בדרושים של הרב זלה"ה אינו מביא חשבונות במספר קטן, עכ"ז כבר מצינו בהקדמת החיקונים (נ) שמביא שם מספר קטן, ובהיות כי המלכים דמיתו הם נפלו בקליפות, ובהם יתכן מספר קטן, לזה כתבנו זה הדרוש. דע, כי המלכים דמיתו שהם רמז למאנין חבירין, שבהם מעורב שורש הקליפות, והם שמונה כנגד שמונה שרצים האמורים בתורה. המלך הראשון בל"ע, במ"ק י"ב. וג' אותיותיו, הרי ט"ו. ובשרצים, חל"ד במ"ק ט"ו. יובב, במ"ק י"א. והכולל והמלה י"ג. וכנגד זה בשרצים עכב"ר, במ"ק י"ג. חש"ם, עולה במ"ק ט"ו. ועם הכולל י"ו. ובשרצים הצ"ב, במ"ק י"ו. הד"ר, עולה י"ג. כמו חשבון אנק"ה במ"ק י"ג, עם המלה. שמל"ה, עולה במ"ק ט"ו, כמו הכ"ח במ"ק. שאול, במ"ק י"ג. וד' אותיותיו והכולל, יעלה כמנין לטא"ה, במ"ק י"ח. בע"ל

(מ) בטעמי המצות שם הלשון מתוקן יותר.

(נ) עיין בהקדמת כסא מלך על תיקוי' בשם הארז"ל.

גבורות ממותקות, לכן רובם הם טהורים, כמ"ש ז"ל (ז) כי אין להם מספר כלל לטהורים, אך הטמאים הם מועטים, כי אחר שהם ממותקים, אין לחיצונים אחיזה בהם אלא דבר מועט, ולכן לא נזכרו בהם סימנין בתורה, אך עכ"ז חכמים הזכירו בהם סימנים, כי עכ"ז יש קצת אחיזה לחיצונים בהם. והנה לפי שנתחברו ג' בנים יחד, לכן הם מינים הרבה לאין קץ, אך החיה אין בה אלא שבעה מינים, והבהמה היא פחותה מהחיה, ואינה אלא ג' מינים. והנה להיות העוף מאלו הג' גבורות עליונות הממותקות, לכן הם מעופפים מאד, כי הם מעולים ועליונים יותר מן הבהמה והחיה.

והנה הארבה, הוא בחינת קיבוץ כל הד' בנים יחד, ונכללות כולם בחיבור כולם ביחד נמשכו מיני הארבה, והכל הוא אחרי המיתוק. גם התחתונות נאמר בהם (יואל ב' כ"ו) חילי הגדול, כי בהתחבר יחד הד' בנים כולם, אז יש להם ריבוי עצום מאד, וגם הם מעופפים כעוף.

וכבר ידעת, כי אפילו חכמי הטבע אומרים כי העוף טבעו מן האש, ולכן הם פורחים באויר, כדרך שלהבת הנר העולה למעלה. והנה הגבורות הם אש שורף, וארב"ה בגי' ד' בנים, שהם כל הה' גבורות הממותקות, ואמנם, יש מינים הרבה בארבה, והם נמשכים כפי התחברות הגבורות יחד, כי התחברות גבורת החסד בגבורת הנצח יוליד מין אחד, וכן כיוצא בזה, כפי התחברותם כן יולידו מינים משונים זה מזה. וז"ס מש"ה וארב"ה את זרעו ואתן לו את יצחק, כי יצחק הוא מציאות הה' גבורות, בהיותם למעלה ברכורא תוך ז"א, ולכן יצחק היה זכר, אעפ"י שהיה מהגבורה. והוא בגימטריא ד' בנים כנזכר, כי ארב"ה בגי' יצחק, (ז) כי אלו הד' בנים שהם ה' גבורות, הם סוד ארב"ה, והוא סוד ריבוי הזרע לאין קץ. נמצא, כי לרבות זרעו, ניתן לו את יצחק שהוא ארב"ה בגימטריא, כי בו תלוי ריבוי הזרע. ולענ"ד כי ז"ס

(ז) חולין ס"ג.

(ח) עיין בהגהות ומ"מ בליקוטי תורה הנ"ל.

חנ"ן, במ"ק יעלה שלשים, כמנין חומ"ט במ"ק עם אותיותיו. הד"ר, ובדברי הימים הד"ר, שניהם

במ"ק עם הכולל, יעלה כ"ה בחשבון. תנשמ"ת במ"ק, עם ה' אותיותיו.

פרשת תזריע

וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וכו'

דע, כי ענין הטלת הזוהמא בחוה גרם זה. וזה בסוכת היות אדה"ר ממקום כפרתו נברא מן העפר, ולמה לא לקחו מג"ע, לפי שידע שיחטא, ואם היה מעפר הגן לא היה לו כפרה עולמית, אבל הכניסו לגן, והוציאו בחטא הטלת הזוהמא, שהיא תערוכת השבעים אומות עם ישראל בכטן חוה, וזו היא שפירסה נידה^ו באותה שעה יצא קין שופך דמים, והבל נשפך דמו, ומשם סיבת דם הנדות לאשה, שנאמר אשה כי תזריע וכו' וטמאה שבעת ימים. וסיבת הטומאה לזכר שבעת ימים, על סיבתה שמזרעת תחילה אדם אז יולדת זכר. גם יובן ארבע ערלות שיש באדם, ולמה לא נימול אלא מערלת הבשר. הסיבה, כי זה רומז לך ערלות האילן, וערלת הבשר הוא מקום חטא האדם, ששם נרמז הטלת הזוהמא וסיבת הקרי הנקרא רע, מורכב מטוב ורע. וענין הקפאת הזרע בהתערב עם דם האדם מהמובחר, ומה שנשאר מהשמרים נשאר למזון הולד, ונרמז זה בפסוק (תהלים נ"א ז') הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, עון: רמז לאב מהלובן, וחטא: רמז לאם לאדם. וענין פסוקי איוב (איוב י' י') הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני, רמז למה שאמרנו.

ונחזור לענין הטלת הזוהמא, ועירב הטוב והרע

הוא עירוב שבעים אומות, כי סמא"ל היא מלך על שבעים שרים, ומיכאל על שבעים סנהדרין שבעים נפש לבית יעקב, ומכאן תבין, טעם שאחר שבעה ימים ולילה אחת צריך למול הבן, בסוד פסוק (תהלים צ') ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ובסיבת מה קורעין גזר דין של שבעים שנה. ודע, כי לכל שנה יש שר אחד, ואין רשות לאחד לעבור בתחום חבירו, וזהו הסיבה שאין מעשרין מישן על החדש, כי אם כל אחד בשנתו, וג"כ לעשות תשובה בכל שנה באותה שנה,^ז כי אין תשובת שנה זו מועלה לשנה אחרת. וז"ש קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה,^ח שהוא ברשותם, והקב"ה חס עליו וקורעו, אבל כשיגיע אדם לשמונים שנה אין להם רשות עליו,^ט וז"ש ואם בגבורות שמונים שנה, שנתגבר עשרה שנים יותר עליונים מהם, ולכן אמר הכתוב וביום השמיני ימול, שיצא משליטת השביעיות ובא לשמיני.

עוד אשה כי תזריע וילדה זכר

יאמר באופן זה, כשתסיר ממנין אש"ה מנין יסוד, שהוא הזרע מ"ן שלה שהוא ביסוד, או ישאר כמנין זכ"ר שישאר בה. עוד כשתסיר מאש"ה מנין זכ"ר, ושבעה אותיות מלוי זכר, כזה: זי"ן כ"ף ר"ש, ישאר כמנין חסד, ר"ל, שיצאו הדינין, ונשאר החסד.

פ) ברכות ל"א:

צ) וע"ע בשער המצות וליקוטי תורה פרשת לך לך.

ס) עיין שער הגלגולים הקדמה י"א.

ע) עיין לקמן מלכים בפסוק והמלך דוד זקן.

הדומים לו, ולא על מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, וזהו הספחת, מלשון (ש"א ב' ל"ה) ספחני נא שהיא מלשון חיבור. ומין שלישי היא יותר חולה, והיא בהרת, והוא המתגאה אפילו על מי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין והעושר, שמעיו פניו כנגד הכל, וזהו בהרת עזה. ושלוש אלה שנה השם, ושלשתם לוקים בצרעת, ואפילו מין הא' שהוא קל מן הכל, שהוא מתגאה בינו לבין עצמו, לזה חזר ואמר הכתוב והיה לנגע צרעת בעור בשרו, אפילו שהוא כמוסה מעין כל, עכ"ו יענש, כ"ש החלוקות השתים שהם יותר גרועות.

והנה מצינו שאפילו השי"ת שונא הגאווה, שכן כתיב (תהלים צ"ג) ה' מלך גאות לבש, שהגאווה היא בערך מלבוש אצלו, שבמלכותו לובש הגאווה לאיים, ותכף ומיד פושטו, כמ"ש ז"ל (ל' כל מקום שאתה מוצא גדולתו ית' שם אתה מוצא ענוותנותו כו'. ובזה יובנו הכתובים על נכון.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו

סוד המילה הוא, דע, כי מי"לה בגי' אלהים" ע"ה, וערל"ה כמנין אלהים, כזה: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, עם ה' אותיות, הרי כמנין ערל"ה. ופריע"ה, בגי' שס"ה, כמנין אלהים ריחדי"ן שעולה בגי' ש', ואדנ"י, כנגד שס"ה מל"ת. וסוד מציצת הדם, כבר ידעת כי שם אהי"ה כזה: א' א"ה אה"י אהי"ה, עולה כמנין ד"ם. והכוונה בכל זה הוא, כדי להפשיט מהנימול כחות הדין הה' גבורות, ולהמשיך אליו החמשה חסדים. והמשכיל יבין.

עוד ביום השמיני ימול בשר ערלתו

ימול, ממקום חטא אדה"ר שהיה מושך בערלתו כארז"ל. (ש) והיותו ביום השמיני, לרמוז כי ביום השמיני עבר שליטת השבעים שרים, כי ימי שנתינו בהם שבעים שנה, וכשעלינו למדריגת

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וכו' אשה כי תזריע וכו' וביום השמיני ימול בשר וכו'

ויש לדקדק באומרו לאמר שני פעמים, והיה די באחת. ועוד סמיכות מצות מילה לטומאת הנידה ולנגע צרעת, מה קשר ושייכות יש זה עם זה, ועוד אומר למטה אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת, נראה שאין זה סדר נכון, וכך היל"ל אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת שאת או ספחת או בהרת. אמנם יובן ע"ד מ"ש רז"ל (פ) שבעון שעברה חוה על צווי השי"ת נתקללה בדם הנדה וברם בתולים, כמו שדרשו על הרבה ארכה. וזהו שיעור הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר, כלומר על אמירה שאני צריך לומר לך על הנדה והלידה, ואם יאמר נא ישראל מאין באה טומאת הנדה לבנות ישראל הקדושים, לזה אמר דבר אל בני ישראל וכו', כלומר בשביל אותה אמירה שאמרתי לחוה ועברה עליה, נענשה בטומאת הנדה, לזה וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוותה טמאה.

וביום השמיני ימול וכו', ונסמכה המילה לנדה, שע"י המילה ימנע מליטמא עם הנדה, ולזה ציוה השי"ת לנו על המילה למול הקטן בן ח' ימים, שע"כ מתישין כח הטומאה ויסור התאוה. ועוד להורות שהוא עבד השי"ת חתום בחותמו, ולא יעבור על צויו, ולזה ניתנה מצות המילה באמצע בין צווי הנדה ובין צווי הצרעת, שע"י המילה ינצל מזה ומזה מלישכב עם נדה, וגם להיות עניו ושפל רוח, כעבד חתום בחותם אדוניו, ויברח מן הגאווה.

ולפי שהגאווה מתחלקת לגי' מינים, יש מי שגאותו בלבו ולפני הכל נראה כעניו, וע"ז נאמר אדם כי יהיה בעור בשרו שאת, כלומר שהגאווה תקועה בעור בשרו ואינה ניכרת לכל, והיא שאת בינו ובין עצמו. ומין שני, והוא שמתגאה על

שהוא הדם, עד ז' ימים, ולפי שאחר שנחברר ויצא הז"א עדיין היה כולו גבורות, והוצרך הוא ית' לשתף עמו רחמים, כד"א בראשית ברא אלהים, עלה במחשבה להיות בדין ואח"כ שתף עמו רחמים, וזהו (בראשית ב' ד') ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים.

והנה רחמים היה המלך השמיני הדר, דהיינו החסד עילאה, שזה היה עיקר התיקון, ולפי שחסד מתגלה בפום אמה, הוצרך ביום השמיני להמול. וז"ש וביום השמיני ימול, לפי שאז בא המלך הח', ימול בשר ערלתו, כי אף שכבר נתברר הז"א, אעפ"כ כיון שהיה גבורות, נשאר בכל כללותו זה המקצת, דהיינו הערלה דבוקה בו, ולכן עתה שבא המלך הח' ליכנס בו הוצרך להסיר הערלה ההיא.

והנה מלך השמיני זה נקרא הדר, על שם שמתגלה ביסוד, ולכן היסוד נק' ב' פרי עץ הדר, וגם אין לסריס הדרת פנים, כי כל הדרת פנים תלוי ביסוד. ולפי שחסד זה הוא שם הוי"ה, לכן היחה יושבת כ"ו ימים על דמי טוהר, כי באלו הכ"ו היה החסד עילאה, הולך ומתפשט בתוך זעיר, וז"ש ושלשים יום ושלשת ימים תשב וכו', שהם הוי"ה דהיינו כ"ו, והז' ימי טומאה הראשונים בין הכל א' יהיה ל"ג.

ואם נקבה תלד, אז איכא דמי טומאה שבועיים, משום שבה עצמה היו כלולים ז' קצוות שלה, וגם כל מה שנשאר מן הז"א, אף מה שלא היה ראוי לבריאה נפל אל היצירה, ושם הוברר פעם שנית, ומה שלא היה ראוי אל היצירה נפל אל העשיה, וכן בכל המדרגות, וא"כ בה נתבררו הז' שבה, וחזרו להתברר מה שנשארו בה מן הז' שלו, ולכן וטמאה שבועיים ז' ימים, כדי לדחות הטומאה שנשארה בה, ממה שנחברר משבע שלה, וז' ימים אחרים לברר השבע שלו שלקחה היא. ולפי

השמונים שנה הם הגבורות, ואין להם חלק ונחלה בהם, כי עלו למקום הבינה, ולכן ימול בשמיני, ויתן לנחש לחמו שהיא הערלה, והבן. וזהו שסמך לפרשה של מעלה, שנאמר להבדיל בין הטמא והטהור ובין החיה הנאכלת. והבן כל זה.

וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וכו' (ח)

התחיל בזכר, ואחר כך אמר ואם נקבה תלד, וי"ל למה לא התחיל בנקבה. אלא יש לדעת, כי כשיצאו המלכים הראשונים מבינה, בסוד (בראשית ל"ו ל"א) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, כי אדום היא הבינה דינין מתעריץ מינה, נפלו ומיתו, ואח"כ הוצרכו לחזור בסוד העיבור בבטן הבינה, כדי להתברר שם. והנה או"א לא הוצרכו אל העיבור, משום שלא נפלו אלא מחסד ולמטה כל הז' קצוות, אבל אלו הז' שנפלו, הוצרכו לחזור ולהתברר שם במקום שהוא בטן הבינה, ששם לא היחה נפילה, שם יעשה הברור, וישבו שם ט' חדשים בסוד עיבור, כדי להתברר אחר כך בסוד הלידה.

והנה כשיצאו לא יצאו אלא ו' לבד, שהוא דד"א בסוד ו' זעירא, ועדיין לא יצאה הנוקבא, אלא כלולה בו בסוד נקודה לבד, ואח"כ כשבאו אלו המוחין אז יצאה הנוקבא מאחוריו, ולפי שאלו המוחין ויצירת הנוקבא תלוי במעשה התחתונים, והם בעלי בחירה, ואיפשר שיעשה או לא, לכן אמר ואם נקבה תלד על צד הספק, אם יהיה או לא, אבל הזכר ודאי זכר. א' והנה אחר שנחבררו שם, נשאר מה שנחברר בולד, והפסולת הוא הדם, ולפי שהיו ז' קצוות מהסוד ולמטה, ולכן וטמאה שבעת ימים, כי בכל יום האם דוחה הפסולת של מדה א', ותחילה יוצא הולד הוא הברור, ואח"כ בכל יום הולך ונידחה הפסולת

(ג) נ"ב ז' אחרים כימים ראשונים: טהרה. (כ"ה בכת"י) הגהות אות ב'.

(ח) ליקוטי תורה ד"ה אשה כי תזריע. ועיי"ש בהגהות ומ"מ.

(א) צ"ל ודאי תלד הוי"ת.

(ב) זהר תצוה דף קפ"ו:

שאח"כ בא אליה שם ב"ן, כי אל הז"א בא אליו חסר עילאה שהוא הוי"ה פשוטה, ואליה בא להתפשט בה הוי"ה במלוי יודיין, (ד) וצריך נ"ב ימים כדי שיתפשט, ולכן בין הכל ס"ו ימים, י"ד ימי הטומאה ונ"ב דטהרה, הרי הכל ס"ו. והנה ס"ו ול"ג שבו, הם ק'. כי אז זז"ן עלו בסוד ק', דהיינו הוא ט', והיא עשירית, וכל א' כלולה מעשר, הרי מאה. ולפי שזה נעשה ע"י החסר, לכך אברהם נימול בן צ"ט. ולא הוליד את יצחק עד שהיה בן מאה שנה.

ובמדרש (ה) אשה כי תזריע וגו'. הה"ד (קהלת י"א ב') תן חלק לשבעה וגם לשמונה, תן חלק לז' אלו שבעת ימי נדה, וגם לשמונה אלו ימי מילה וכו'. וי"ל, הראשונה מה הוקשה לו בקרא של אשה כי תזריע, ועוד, שהוא דורש קרא דוביום הח' ימול שהוא שכר, ולפי פשטיה דקרא אינו אלא ציווי, וכ"ש שאיך אפשר שיהיה שכר, והלא הכתוב מיירי אחר לידת הבן, וא"כ האיך אומר אם שמרת ימי נדה אני נתון לך בן ואתה מלו לח' ימים, והלא כבר הבן נתון לו, והכי היה לו לומר אם שמרת טומאת לידה תזכה למול את הבן. וזו הקושיא ג"כ היא בקרא דתן חלק לשבעה, דלא שייך מלת וגם דקאמר, בלאו הכי יהיה ציווי אנכי מצוין שתקיים מצות הנדה וגם מצות המילה, אבל אם הוא שכר לא אתי שפיר מלת וגם קיים מצות הנדה, וגם אתן לך שכר שתימול בן לח' לא יצדק זה. ועוד מאי דקאמר הוי וביום השמיני, שנראה שכונתו לומר שעם פי' זה מתיישב קרא דוביום השמיני, ומהו יישובו, כי יותר הוא מתיישב אם הוא ציווי.

ונ"ל חיים שהוקשה לו בפסוק שהיל"ל אשה כי תלד זכר וטמאה וכו', מאי תזריע דקאמר, ועוד מאי דקאמר בסיפיה דקרא טמאה, הוא מיותר, דכמו שאמר בנקבה וטמאה שבועים כנדתה, הכי היל"ל בזכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה,

מאי מלת חטמא דקאמר. ועוד, מאי דקאמר וביום הח' ימול וכו', אין כאן מקומו, דהכא אתא לאשמועינן כמה ימים תשב על דמי טומאה, וכמה תשב על דמי טהרה לזכר ולנקבה, ואין כאן מקום להזכיר מצות המילה, כ"ש שהוא מיותר, שהרי כבר נאמר וביום הח' ימול לכם כל זכר. ועכ"ז מפרש הפסוק כן, האשה כדי שתזריע ותלד זכר צריך שתטמא שבעת ימים, ואם תעשה כן שכל ימי נדתה טמא, והיה לה שכרה שביום השמיני ימול וכו'. וז"ש הוי וביום הח', כי עכשיו עם זה הפירוש שהוא שכר, יצדק אומרו כאן וביום הח', שאם היה ציווי אין כאן מקומו, וגם היה מיותר, אבל עכשיו אינו מיותר והוא במקומו.

ואפשר שדרש כל זה, ממלת חטמא מיותרת דקאמר, כי לגופיה דקרא שמוהיר על דם טומאה ועל דם טוהר, היל"ל וטמאה ז' ימים כימי נדת דותה כמ"ש בנקבה, ולא דרש הכי אלא ממלת חטמא מיותרת. והכונה, שאם יחשבה לטמאה ויבדל ממנה, יזכה למול את הבן. וז"ש הוי וביום הח', כי עד עתה היה מדבר באשה שתשמור ימי נדתה, כמ"ש וטמאה שבעת ימים, ואח"כ מדבר עם הזכר שימול בשר ערלתו, אלא עם פירוש זה שהוא שכר יתיישב, שאמר לו הקב"ה לבעל, אם שמרת ימי נדה תזכה למול את הבן, ותחלה דבר עם האשה עצמה כדאמרן, כי כדי שתזריע ותלד זכר, צריך שתהיה זהירה בימי טומאתה, וז"ש וטמאה וכו', וחזר לומר עוד חטמא מיותר, לדבר עם הבעל, שאם יבדל ממנה ויחשבה לטמאה, יזכה למול את הבן בע"ה.

ולתרץ קרא דתן חלק לשבעה וגו', שמעתי ממורי זלה"ה, דמלת וגם הוא מלשון (ו) גוממו עם השופי, לשון חיתוך, שהוא המילה עצמה. ואני אומר כי בהיות המילה מאופן הנדה עצמה, כי הנה מצות שמירת הנדה הוי להפריש עצמו מן הטומאה, וכן מצות המילה להפריש עצמו מן הערלה, דהיינו הטומאה. ומה גם כי הערלה עצמה

(ד) ג"א במילוי ההי"ן וכ"ה בליקוטי תורה.

(ה) מד"ר תזריע פרשה י"ד.

(ו) חולין צ"ו.

סוד הדר' הוא העיטרא שמקיף לאות ו' שבתוך הדר', ונהנה מזיווג^(ז) השכינה, ונכנס בתוך הדר' ונעשית ה' שלימה, ואז יוצא חמה מנרתקה, שהוא ו' מן ד'.

סימן י"ג

וידבר ה' אל משה וכו' אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וכו'

בענין^(ז) מראות נגעים שתיים שהם ארבע, ופסוק (חבקוק א' ז') איום ונורא הוא משפטו, ושאתו ממנו יצא. דע, כי שאת"י בהפוך אשת"י, יען כי זכה. דע, כי הדר' מראות הם סמא"ל,^(ז) ושתי שפחותיו סגריה"ה וצריעה"ה, הנדבקות בחוה, והוא הטלת הזוהמא בחוה. ואלו הם כנגד הדר' אמהות שלקח יעקב דוגמת אדה"ר, ונרמז בפסוק (דברים ג' י"א) הנה ערשו ערש ברו"ל; מצד עוג הנרמז לסמא"ל. וענין מה ששמש אדה"ר ק"ל שנה בלילין ורוחין, מצד סמא"ל שעולה ק"ל. ומ"ש אדם כי יהיה בעור בשרו ולא אמר איש, כי כל החטא הוא מצד אדם, כי לא נקרא שם שלם כי אם ישראל, כי קודם נרבק סמא"ל בכף ירכו, והוא צולע מצד הצלע האחר שהיה לאדם מקודם, כמ"ש (בראש' ב' כ"א) ויקח אחת מצלעותיו, שהיא חוה ולא האחרת לילי"ת. וזמ"ש לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, ושם י"ה^(ז) ביניהם, כי באחרת שניהם נקראו א"ש, ולכן השדים פורחים באויר, לפי שהם מיסוד האש והרוח, וענין קריאתה צרעת, מצד לילי"ת צד"ת עיי"ן, ולכן הורגת ילדי חוה (ש"א א' ו') וכעסתה צרתה גם כעס, אבל היא אינה שולטת במי שמקדש עצמו בשעת תשמיש, שהוא מושך משך הזרע ממקום עליון, שהוא מנהר ג"ע, ונעשה להם

נרבקה אל האדם מטומאת דם נדות שנתהווה בתוכה בהיותו בבטן אמו. ולכן אמר, אם שמרת ימי נדה, שהרחקת עצמך מן הנדה, תזכה עוד להתרחק יותר מן הטומאה, שתמול את הבן, ותסיר ערלתו וטומאתו ממנו. ולכן אמר תן חלק לשבעה, דהיינו להתרחק מטומאת הנדה, וגם תזכה להתרחק יותר מן הערלה, דהיינו הטומאה. וז"ש הוי וביום הח' וכו', שעם פירוש זה יתיישב מלת ערלתו שהוזכרה בזה הפסוק ללא צורך, שהיה די שיאמר וביום השמיני ימול את בשרו, וכמשה"ה (בראשית י"ז י"ב) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר, ולא הזכיר ערלה, אלא לפי שהוא שכר, ולהורות שהוא מדה כנגד מדה, כמו שאתה הרחקתה עצמך מטומאת הנדה גם בשכר זה תזכה להתרחק מטומאת הערלה, לכך הזכיר מלת ערלתו.

אשה כי תזריע

אשה מזרעת תחלה וכו'. הכוונה, כי יו"ד ה"י רומז לזכר, והטיפה שהזריע הוא ו"ד, ובבטן המלאה. וכשהוציא הוציאה ד"ו, א"כ כשהאיש מזריע תחלה, היא יולדת נקבה. אמנם אח"כ, כשהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר, וזהו ו"ה, וסימנך שם ההוי"ה, ר"ל, י"ו הם זכרים, ה"ה נקבות. א"כ יו"ד הוליד בטיפה שלו נקבה, שהיא ה', וה' שהיא נקבה, הולידה בטיפה שלה זכר שהוא ו'. וכך הו' שהוא זכר הוליד בטיפה שלו נקבה, שהיא ה' אחרונה. הרי למדנו, שמקודם היתה בסוד ד', ואח"כ נעשית ה', בו' של ז"א שנכנס בתוכה, וזהו ד' על ו', ונעשית ה' ממש. שה' סוד עצמות דאימא, והוא נקרא עה"ז, והו' שבתוך הדר' הוא צדיק. א"כ זהו כוונת^(ז) עה"ב אין בו אכילה ושתייה אלא צדיקים יושבים וכו', ר"ל,

(ז) מבו"ש ש"ה ח"א פי"ח דף ר"ל ד"ה ונבאר דרך אחרת. עלת תמיד ענין התפילין דף צ"ח ד"ה דרך ג', ע"ח שער הזווגים פ"ד. שער מ"ן ומ"ד פרק ו'. שער המלכים פרק ו'.

(ח) ברכות י"ז.

(ט) צ"ל ונהגים מזיו השכינה.

(י) מסכת נגעים משנה א'.

(ז) ליקוטי תורה ד"ה מראות נגעים. ושם הגירסא: נשי ס"מ נעמה ולילית, וב' שפחותיו גרירה וצריעה. ע"ח שער הקליפות פרק ב' ה'. מבו"ש ש"ו ח"ב פ"ה ו'. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת ויחי ופרשת משפטים.

(ל) סוטה י"ז.

ולאה. ואמנם בשם מ"ה יש ג' אלפי"ן, ואלו הם מוציאין לאה ורחל מאחוריו, לאה כנגד א' עליונה, ורחל נוטלת ב' אלפי"ן, לפי שרחל מתחלת מן החזה של ז"א.

והנה מציאות שם זה, נחלק כך: יו"ד בחכמה דו"א, ה' בבינה, אל"ף של מלוי הה"א בדעת, ו' בת"ת בג"ש, ה"א בנה"י. והנה נמצא, כי ג' אלפי"ן הם בקו האמצעי דת"י, ולאה אינה נוטלת אלא כנגד הדעת לבד, אך רחל נוטלת השני אלפי"ן, כי וא"ו הם ג' שלישים של ת"ת, ובשליש השני הוא האל"ף של הוא"ו, משם מתחלת רחל, הרי שרחל נוטלת שני אלפי"ן, וכל א' הוא בחי' אור. נמצא, שיש לרחל שני מיני אור, וב"פ או"ר בגימטריא בית, ובגימטריא שחו"ק, והבי"ת הוא בהסתלק השני אלפי"ן השרשים, רק המלוי לבד, שהם ב"פ ו"ר מן או"ר, בגימטריא בי"ת. וז"ס^ו משחרב בהמ"ק, שהיא רחל, שיש לה שני אורות, אסור לשחוק, כי אין שחוק אלא בזמן שבית המקדש קיים, כי שחו"ק ובי"ת, הכל מספר אחד. אך הז"א יש לו כל הג' אלפי"ן, שהם ג' אורות שלמים, וג"פ או"ר בגימטריא כח"ר, כי הכתר של ז"א הוא שלם, אך הכתר של רחל אינו אלא שני אורות, וכל אור הוא בחדסד כנודע.

ואלו האורות, הם סוד חסדים של בינה^ז שבז"א. ויש להם ג' בחינות: א' בדעת, וא' בשליש השני של הת"ת, כי משם מתחילין להתגלות, ולמעלה היו מכוסים, הרי שני בחינות ולמטה ביסוד דו"א מתקבצים, הרי ג' בחינות החסדים. והם ג' אלפי"ן שבשם מ"ה, וכן ה' אורות של יום ראשון, הם ה' חסדים. וה"פ מים, הם ה' גבורות, בסוד גבורות גשמים. ולאה אין לה אלא שלישי כתר, שהוא אור א', ולכן דיני לאה

ענ"ג הפך הנג"ע, ונרמז בפ' (ישעיה ל"ב י') אשריכם זורעי על כל מים החיים, והוא מי שמקדש עצמו.

ולהפך, למי שאינו מקדש עצמו נעשה נג"ע, ומושך ממקום המים העכורים, מי המרים המאירים הנרמזים בסוטה, כי לכן וצבתה בטנה ונפלה ירכה, תחת אשר שטתה תחת בעלה בזוהמת הנחש. ולכן אם נקתה, ונורעה זרע ממקום העליון. ולחזה נהפך הכל לדם נדות, המביאים צרעת, ונהפך ענג לנגע. ו"מעוך" נהר "גן,^ז ואות ה' של אברהם הקטינה עצמה, ולכן אלו הארבע מראות נגעים באים על גסי הרוח וג"ע וגאוה. ונרמזו בפסוק יען כי גבהו בנות ציון וכו', ונקראת שאת על שם הגאוה, וספחת על שם גלוי עריות, ובהרת על שם דם הנדות, לכן הצרעת בא מהם, ולכן נאמר והובא אל הכהן להסגירו, לפי שבהסגרתו יעשה תשובה, כי בהיותו נסגר אינו יכול לעשות רע, או אחד מאלו הדברים הגורמים הצרעת. ואם לא שב, היה הכהן מחליטו, ומחויץ למחנה מושבו, וטמא טמא יקרא. ודוגמא זה יש הסגר לנפשות למעלה, ע"י מיכאל הכהן העליון, או ע"י מלאך אחר קטן ממנו, וז"ש או אל אחד מבניו הכהנים הנרמז בפסוק. אבל אם היה מצורע מוחלט אוי לו, כי ברד ישב מחוץ למחנה מושבו, בד"ד עולה עשרה, ר"ל חוץ ל' ספירות, למקום החיצונים. וטמא טמא יקרא, שנמסר ביד מחבלים בשדה, ונקרא איש שדה, על שם שדים מחלק איש יודע ציד איש שדה, כי משם חלקו של עשו, רחמנא לשזבן.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וכו'^ז

דע, כי אדם הוא ז"א, שהוא שם מ"ה העולה אד"ם, וממנו יוצאות שתי נשים מאחוריו רחל

(מ) צ"ל ומעוך נהר גן. נהפך לנגע. ומ"ש ואות ה' של אברהם הקטינה עצמה באורה אין לו מוכן כאן.

(ג) שער המצות ד"ה דיני הצרעת. ע"ת שער לאה ורחל פ"ז. ועיי"ש בהגהות ומ"מ.

(ו) ברכות ל"א.

(ז) פ"י בינה המתלבשת בז"א. כן נבאר מע"ח שער ל"ת פ"ז. הו"ת. ועיין היטב בשער המצות ד"ה וכלה נבא אל הענין.

מרובים כפלים משל רחל, ובפרט, שגם הוא אור מכוסה, ושל רחל שני אורות מגולים.

והנה אורות אלו, אינם יוצאים לחוץ להוציא לאה ורחל, רק כשבאים בתוכם המוחין דאבא ג"כ, כי המוחין דאבא דוחים החיצונים, שלא יכנסו ויתאחזו מן החסדים של הבינה, אשר הם עיקר עץ הדעת, שמשם יונקים החיצונים, כמבואר אצלינו.^(פ) וכאשר אין אור אבא נגלה והוא נעלם, אז במקום אלו הג' אלפיי"ן, המוציאים לאה ורחל, יוצאים ג' מיני נגעים: שאת ספחת בהרת, ומשם כל יניקתם, ואין יכולת להעשות שם פרצופי לאה ורחל. ואמנם שאת, כנגד א' ראשונה של לאה, וזהו שאת לשון הגבהה, שהיא היותר גבוהה. וספחת ובהרת, כנגד שני אורות של רחל.

וזמ"ש בזהר פ' תזריע^(ג) כי נגע צרעת תרגומו מכתש סגירו, וכונת דבריו, כי נגע הזה הוא קדושה, ורוחה את רוח הטומאה אשר בבית או באדם, והוא כח דין של הקדושה, וזהו נגע. ומי גרם זה, הצרעת, פי' הסגירו דנהירו עילאה דלא אתגלי, היא הנקרא צרעת, לכן והובא אל אהרן הכהן, להמשיך ולגלות אותו הסגירו דנהורא עילאה, זהו לשון הזוהר. וביאור דבריו, כי נהורא עילאה שנסגר, הוא מוחין דאבא שלא נתגלו בז"א, והוא הגורם את הצרעת, שהם אחיות החיצונים. וז"ס מ"ש חז"ל^(פ) מצורע חשוב כמת, כי כבר ביארנו בסוד האבילות,^(ה) כי המיתה גורמת הסתלקות מוחין דאבא עילאה, וזמש"ה (איוב ד' כ"א) ימותו ולא בחכמה, כי החכמה תחיה בעליה, ובהסתלקותה אז היא המיתה, ולכן כאשר ימותו, מחסרון החכמה הוא, וז"ש ימותו ולא בחכמה, כנזכר.

ואמנם המצורע, עניינו הוא הסתלקות החכמה, ולכן חשוב כמת. ונלע"ד ששמעתי, כי מצורע בגי' ת"ו, שהוא שם ע"ב דיודי"ן, שהוא רמז אל החכמה, והר' יודי"ן הם ת', והו' הם ששה אותיות הנשארות משם ע"ב, כי הסתלקות אבא שהוא ע"ב דיודי"ן, גורז להיות מצורע. וזמ"ש חז"ל^(ש) זאת תהיה תורת המצורע, המוציא שם רע. וכבר ביארנו, כי שם הוא נוקבא, שהיא או לאה או רחל, כי כל א' נק' שם. והמצורע המדבר רע, גורם להוציא שם רע, פירוש, להוציא במקום לאה הנקראת שם, או במקום רחל, להוציא שם, ונוקבא אחרת מצד הקליפות רעה, במקום לאה או רחל. וכשיש סגירו דנהורא עילאה דאבא, אז לא יש רק בינה, והיא נקראת נגע. ולכן אמר בזהר שהוא כח קדושה עילאה של דינא קשיא, ומגרש את החיצונים, כי כל בחינות אלו הם בבינה, שדוחה את החיצונים בסוד התכלת,^(ז) אך אין זה כי אם בהיותה עם החכמה ביחד, אך כאן לא. והיא ג"כ דינא קשיא, דדינין מתערין מינה, כשאין החכמה עמה.

והנה נג"ע בגי' קכ"ג, והוא מלוי אהי"ה דאלפין. ולפי שאלו הנגעים הם באדם, שהוא שם מ"ה דאלפין, וכן אנו מכנים הנגעים לאה: י"ה דאלפין, ג"כ כנגד מ"ה דאלפיי"ן, שהוא סוד מוחין של הבינה, הממלאים לראש ז"א שהוא אד"ם. וגם בינה, היא אהי"ה דאלפיי"ן.^(א) ואמנם מלוי הבינה הוא, כי אינה בינה עצמה, רק המלוי שלה הוא הנכנס בראש ז"א, וזה פשוט.

וז"ש אדם כי יהיה בעור בשרו, כי כל אלו יוצאים מחוץ לעור דז"א, שהם בחינת לאה ורחל, היוצאות מחוץ לעור.

גם כבר ידעת כי לאה היא קשר של תפילין,

(ש) ערכין ט"ו.

(ת) עולת תמיד ענין הציצית דף נ"ג ד"ה ונבאר עתה.

(א) ע"ח שער לאה ורחל פרק ו'.

(פ) שער הפסוקים דף ד' ד"ה ומעץ הדעת.

(צ) מ"ו.

(ק) נדרים ס"ד.

(ר) שער המצות פרשת ויחי.

המצורע, ולא אמר דין או טהרת המצורע.

ובענין והובא אל אהרן הכהן, נלע"ד
 ששמעתי פי' באופן אחר, והוא, במ"ש בזוהר פ'
 תזריע ^(א) אוף הכא והובא דיכנסון ליה לכהנא
 לדכאה ליה ויעלון מלה קמיה. פירושו, ע"ד
 שאמרנו על נתינת התרומה אל הכהן, שהוא
 החזרת האור אל מקומו בז"א, וכן כאן הכונה
 היא, ע"י הראותו אל הכהן הוא גורם. והוא רמו
 למעלה, שאותם האורות היוצאים לחוץ ונעשים
 נגעים, שיחזרו למקומם, ולחברם אל יסוד של
 בינה, אשר שם כל החסדים שהוא סוד הכהן.
 וז"ש דיכנסון ליה לכהנא ויעלון מלה קמיה,
 והכונה, כי האור לא יצא לחוץ ויפסק ממקורו, רק
 שיהיה מטי ולא מטי, יוצא וחוזר ונכנס ונדבק
 במקורו, ועי"כ אין כח לחיצונים ליינק, בהיותו
 דבוק עם שורשו, ע"ד שביארנו ^(ג) בענין נתינת
 התרומה אל הכהן. וז"ש והובא אל הכהן, דא כהן
 דלתתא, פירוש, החסדים שבתוך היסוד דבינה,
 בהיותו לתתא בתוך הזעיר. ושאר לשון הזוהר יובן
 עד"ז, אם תדקדק בו היטב, וע"ש בדף הנזכר
 לעיל.

ואין שם רק בחינת עור ולא כתיבה. ואמנם לזה
 הטעם אין לו תיקון, רק והובא אל אהרן הכהן, כי
 אהרן הוא מסוד האחורים של יסוד חכמה שבתוך
 ז"א, ולכן אהר"ן בגימטריא ע"ב קפ"ד, וכן בניו
 שהם אלעזר ואיתמר, הם סוד נ"ה של חכמה, כי
 נ"ה נקראי בנים, ולכן והובא אל אהרן הכהן או
 אל אחד מבניו הכהנים, כי אז, הם יאירו בחסדים
 של בינה, ויסתלק הצרעת, שהוא אחיזת החיצונים
 בהם. וז"ש בזוהר ^(ב) והובא אל אהרן לעילא, ואיני
 זוכר הלשון, ועיין בלשונות הזוהר, ותמצא הרבה
 לשונות מדוייקים ומובנים עם זה הדרוש.

והנה כל בחינות אלו הם בשם אדנ"י, שהוא
 סוד הנוקבא, אשר אורה לוקחים החיצונים כנו'.
 בהר"ת, הוא מלוי אדנ"י, בני' רו"ת ע"ה.
 ספח"ת, הוא אדנ"י בא"ת ב"ש תקט"ם,
 בגימטריא ספח"ת ע"ה. שא"ת, הוא תרע"א
 וא"ל. ולפי ששאת הוא כנגד לאה, לכן ניתוסף בה
 שם א"ל על שם אדנ"י, ונעשית א"ל. ונלע"ד
 ששמעתי שזהו אומרו זאת תהיה תורת המצורע,
 כי כל מצורע הוא הסתלקות החכמה הנקרא תורה,
 ואין תיקונו אלא בתורה, ולכן אמר תורת

פרשת אחרי מות

שפגם אדה"ר פגמו אלו. והפגם היה באש זרה,
 שהיא אשה נכריה, היינו חוה ראשונה שהיא
 לילי"ת, שנזדווג עמה אדה"ר קודם חוה, ולזה
 אמר לזאת יקרא אשה, ולא לאחרת. ולזה רמזו
 רז"ל באמנם ^(א) אדה"ר מושך בערלתו היה, ר"ל
 מזדווג עם חוה ראשונה, ולכן הוליד כמה רוחין
 ושדין, וזהו האש זרה של אדה"ר, שהאיש והאשה
 הם א"ש, ^(ג) א"ש בלתי י"ה. וכאשר שם י"ה

(ה) סנהדרין ל"ח:

(ו) סוטה י"ו.

סימן י"ו

**פ' וידבר ה' אל משה אחרי מות שני
 בני אהרן וכו'**

ענין נדב ואביהוא. דע, כי אותיות נד"ב, הוא
 ב"ן ד'. רמז כנגד ארבעה בנים דברה תורה, שהם
 אדה"ר ושלשת בניו, שכלם נכללו בנדב ואביהוא,
 ששניהם היו אחד להיותם בלתי נשים, ואותיות
 אב דאביהוא רמז לאדה"ר: אב"י הו"א. ומה

(ב) תזריע דף מ"ט. ועיי"ש בע"ח.

(ג) שם.

(ד) שער המצות פרשה זו, ופרשת קרח.

והטעם שלא זכו נדב ואביהוא לנשים, על כי הוו תרי פלגי. ורמז בפסוק וידבר לשון קושי, ר"ל וידבר ה' אחרי מות, אחר שמתו פעם אחרת באדם, ועתה שבאו לתקן לא תיקנו, וחטאו פעם אחרת באותו עון ממש, וז"ש בקרבכם לפני ה' וימותו. וחזר ואמר בלשון אמירה, ואל יבא בכל עת אל הקדש, כי אם בזאת, (משלי ל"א) אשה יראת ה', וז"ש כי בענן, פי' כשאתלכש בענן. ודע, כי כמו שערבב סמא"ל שמחת אדם וחווה ביום שהושמו בג"ע, כן ערבב הנחש שמחת יום אשר הוקם המשכן, והכל דבר אחר.

ולכן אמר בקרובי אקדש, ולכן נשרפו. והיה בקטורת, כי הקטורת הוא יותר דק מהקרבן, שיקשר הכל כמו שידוע מהזוהר. ^(ט) והבן כל זה עוד, על מ"ש לעיל כי נדב ואביהו היו גלגול אדה"ר, כי כן אמר הכתוב הבכור נדב, רמז לאדה"ר שהוא היה ראש לבכורים. וגם ברוד ע"ה נאמר (תהלים פ"ט כ"ח) אף אני בכור אתנהו, שגם הוא היה גלגול אדה"ר, ונרמז בשמו אד"ם, ר"ל: א' אדם, ד' דוד, מ' משיח. ובוה תבין למה עשו הרשע מאס הבכורה, לפי שידע שיעקב הוא גלגול אדה"ר, כמ"ש בזוהר ^(ז) שופרי דיעקב מעין שופריה דאדם. לזה אמר עשו מאחר שאני הולך למות, ויעקב עתיד לירש הבכורה, א"כ (בראשית כ"ה כ"ב) למה לי בכורה. וז"ש (שמות) בני בכורי ישראל, הוא כי ישראל אותיות לי רא"ש, ^(ח) וישראל עלה במחשבה, והוא ראש הברואים כמו אדה"ר. והבן כל זה.

כתונת בד קדש ילבש וכו'

כבר ביארנו באדרת נשא ^(ז) סוד אותם ארבע אלפי עלמין דכסופין דנהרין מההוא חוורתא, שהם סוד ארבע מאות שקל כסף. והנה הכהן נתהווה מההוא חוורתא, כי הוא בסוד הכסף, ולכן

ביניהם, שהוא הזוג האמיתי, הוא אש אמיתי. וכשתסיר שם י"ה מביניהם, נשאר אש זרה, והוא שהחזיק בו אדה"ר. ועתה נדב ואביהוא חזרו וקלקלו בזה עצמו, שלא היה בכל הדור כמותם.

ועוד חטאו, שהיו שתויי יין, ג"כ חטא אדה"ר היה זה, כי חווה סחטה ענבים ^(י) ונתנה לו עם השמרים, שהם עץ הדעת טוב ורע. אבל היין הטוב בלי שמרים, אשר משמח אלהים ואנשים הניח אותו, ולכן אמר אלהים מרת הדין נהפך לשמחה, והיין האחר, כוס חמר מלא מסך ישתו רשעים שמריהם. ועוד חטא אדה"ר, שרצה להקריב כל האומות תחת כנפי השכינה, ^(י) וגרם לו כל הרעה הבאה עליו ועלינו בזה הגלות. וגם מרע"ה נכשל בזה, ומת במדבר. גם שלמה המלך ע"ה, חטא גם הוא בהקרבת הגרים.

ונחזור לענין. כי אדה"ר חטא באש זרה, ובשתיית השמרים, שהם הגוים אשר הדביקו בו. וגם נדב ואביהוא שתויי יין היו, ונרמז זה בפסוק השני חטאות: 'אחרי מות ישי, ר"ת מא"ש. שני בני אהרן, ס"ת י"ן: מו"ת שני בהפוך אותיות. שת"ו. א"כ נרמז בפסוק השני חטאות. ונמצא, שבאו לתקן חטא אד"ר, והחזיקו בו ומתו, כי שניהם תרי פלגא גופא הוו מאדם, ומיתו שני מיתות. אחרי מות, ר"ל עתה, ובקרבכם לפני ה' מקודם, וימותו בזמן אדה"ר. ולכן אמר משה לאהרן, הם גדולים ממני וממך, כי הם באו מהאב ואנו מהבל, ותמצאם ברמז: נדב ואב"י הו"א, נדב ר"ל ב"ן אב"י הו"א. וג"כ נרמז בפ' (במדבר ט' ו') אנחנו טמאים לנפש אדם, ר"ל נפש אד"ר ממש, וזהו כי משה בא לתקן עון הבל ממש שהציץ, ומשה נאמר בו (שמות ג' ו') ויסתר משה פניו כי ירא מהביט וכו'. ולזה זכה שתנתן התורה על ידו, שנרמז בהבל אות ה', חמשה חומשי תורה. וב"ל, בראשית לעיני כל ישראל.

(י) תולדות קמ"ב:

(ז) עיין ריש הקדמת ספר הזוהר בסולם מאמר הנצנים.

(ח) אות ט"ו ובדפו"י דף קכ"ח:

(ז) זהר פרשת וישב אות רס"ז. ובדפו"י דף קצ"ג.

(ח) לקמן תהלים סימן ס"ג פסוק גער חית קנה.

(ט) צו דף ל'.

כל חלב וכל דם לא וכו' (ט)

דע, כי כבר הודעתוך בדרוש פרצוף לאה, כי אין יניקה לחיצונים, רק מסיומי הקצוות שבז"א. והנה יניקת ישמעאל מאברהם, זרוע ימינו דז"א בסיומו, והוא בחינת חלב הטמא דנוגה, ויניקת עשו מיצחק זרוע שמאלי דז"א, בסיום בחינת דם טמא, בסוד הוא אדום, ומאכלו אדום ולבושו אדום, וכל עניניו אדום, ולכן נאסר חלב דם. אבל בהקרבתו לגבוה, יוכלל הנוגה ג"כ בקדושה, ולא ינקו משם. והבן.

סימן י"ח

איש איש אל כל שאר בשרו וכו'

דע, כי ט"ו עריות מנה הכתוב, כי פגם גלוי עריות הוא באו"א עילאין, י"ה שבשם. וז"ס (חבוקוק ג' ו') ערי"ה תעור קשתך.

לבושיה הם מב"ד, בא"ת ב"ש ש"ק. והוא מן שק"ל הקדש, שהם סוד ת' עלמין הנו' כמ"ש שם. ולכן בש"ק בא"ת ב"ש: ב"ד כאמור, וזה הב"ד הוא סוד ת' עלמין דכסופין, הם כסף, שהם סוד החכמה הנקרא כהן גדול, ולכן הכהן לובש בד, לרמוז על מה שאמרנו, והבן כל זה.

סימן י"ז

ואיש איש מבני ישראל וכו' אשר יצוד ציד חיה וכו'

סוד כסוי הדם לעוף ולחיה. כבר ידעת, שיוס"ף רומז ביסוד, ועולה בגי' עו"ף. וכשם שמכסה האדם היסוד, כך צריך לכסות דם היסוד, שהוא העוף. ויוסף עולה קנ"ו, כמנין ששה הוי"ת שיוצאים מפסוקי: (תלים קי"א) תורת ה' תמימה וכו', עדות ה' נאמנה וכו', פקודי ה' ישרים וכו', מצות ה' ברה וכו', יראת ה' טהורה וכו', משפטי ה' אמת וכו'. והם רומזים לו"ק ז"א. וגם היסוד נקרא א"ל ח"י, ומלת חיי"ה: ח"י ה', ר"ל יסוד ומלכות. ועל זה צריך לכסות דם חיה ועוף. כמ"כ לא' מתלמידי הרב זלה"ה.

פרשת קדושים

את שבתותי תשמרו וכו'

הנה במ"ש במלך הח', תבין סוד ענין ב' שבתות שנו' בתורה, וכפל לשון ב"פ שבת, כגון (שמות ל"א י"ו) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, וכיוצא בזה. גם תבין בזה היטב, מהיכן טעו אותן שאמרו^ט כי זו קאי על שמיטת שנים.

והענין הוא, דע, כי כאשר האציל המאציל העליון את הי"ס, תחלה האציל את הג"ר, ואז היה שבת העליון כנודע, ואמנם כאשר האציל את אלו לא האצילים בתיקון גמור, כי עדיין לא היו בתיקונם כראוי להם, ולכן עדיין יום זה לא נחשב במספר. והנה אח"כ האציל שבוע אחרת בז' ימים

(ס) בהגהות חידושים אות ז' כתב ח"ל, ואני מצאתי למהרח"ו עצמו שהחזיק סברת הרמ"ק ושאר המקובלים, בס' אור החמה פ' שמות רף ז' ע"ב ר"ה והרח"ו עיי"ש. ואפשר זה שכתב בספר אור החמה היה קודם שלמד עם רבו האר"י זלה"ה. עיי"ש.

(מ) ליקוטי תורה פרשת ויקרא. ודרוש פרצוף לאה נמצא בע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק ג'.

(נ) לעיל פרשת תשא בפסוק אך את שבתותי. ליקוטי תורה פסוק זה. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רי"ב ט"ב ד"ה עוד שם ברף קל"ה. תע"ס חלק י' בלוח התשובות תשובה צ"ב.

משרש של הדין מה שהיה בהם, ויצאו מהם, והובררו מהם סוד הפסולת, והשאר נכלל ונמתק באלו הו' ספירות, כל א' כפי בחינתו, כי אותם המלכים, הם עצמם הם אלו הו' ספי' כנו"ל. ונמצא, כי מ"ש בס"ה דף קל"ה ע"ב פ' מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו, אין הכונה שיש מאותן המלכים שנתבסמו ויש שלא נתבסמו, כי כל אותם המלכים הח' כלם אתבסמו, אך שבכל אחד מהם, יש חלק א' שנתבסם ויש חלק א' שלא נתבסם.*

אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא

תעשו לכם וכ"פ

דע, כי בהבטה וראיה איש את רעהו עושה רושם, והנשמה בכח הראייה יוצא להביט, ואם הוא דבר טוב בפועל, ידבק ויתהווה ממנו טוב, ואם הוא דבר רע, ג"כ יקח מעצמו ויחליף נשמתו. וזמ"ש אל תפנו אל האלילים, מפני שאלהי מסכה לא תעשו לכם, שאם יביטו בטומאה, יהפוך מעצמותו ותעשו לכם רושם ותהיו כמוהו, ולכן ג"כ בהבטה בדבר טוב, כמ"ש (שמות ל"ג ח') והביטו אחרי משה, כי לא היה להם כח לראות פניו, לפי שדבר הקב"ה עמו פב"פ, ומאחוריים היו נהנים, כמו שמצינו⁽¹⁾ ברבינו הקדוש שאמר שכל מה שלמד מרבו ר' מאיר לפי שראה אותו מאחוריו, וכ"ש אם היה רואה אותו פב"פ.

לא תגנובו ולא תכתשו וכו' לא תגזול את רעך וכו'

דע, כי ארו"ל⁽²⁾ הגזול שוה פרוטה מחבירו

הגהה

וכבר נודע מדרוש הרפ"ח⁽³⁾ ניצוצין, שמכל א' וא' נפלו כלים וניצוצות, והאורות נשאר באצילות, ואח"כ מה שנפל בכריאה נתברר באצילות ונתקן כנודע, והבן היטב עכ"מ.

(פ) ובסולם אוח קע"ח.

(ק) ליקוטי תורה פרשת קדושים בטעמי המצות.

(ר) עירובין י"ג.

(ש) ב"ק קי"ט.

אחרים, אז הם סוד המלכים אשר מלכו בארץ אדום, וביום השבת אז יצא המלך הח', הנקרא הדר. ולפי שעדיין לא נתקנו ג"ר תיקון גמור, לכן מתו כל אלו המלכים, כי לפי שלא היה להם תיקון למעלה, לא היו יכולים אלו המלכים לסבול אור המאציל, ולכן כיון שהמלכים היו כולם דין, לכן נתבטלו. כי כבר בענין תיקונין עילאין, ששבשבילם הם מסכים, והבדילם כדי שיוכלו התחתונים לקבל מהאור הגדול, ולא יהיה בעיניהם כהות, כדרך מי שמסתכל באור השמש. נמצא, כי מיעוט הארה הוא אדרבא תיקון.

האמנם כשיצא הח' הנקרא הדר, הנה אז יצא הדר גדול יותר מכולם, כנודע. והנה הוא בסוד היסוד כנו' באד"ר, וזה היה ביום השבת. ואח"כ נתקנו ג"ר, כנו' באד"ר, ואז יצאו בשבוע ב' ז' ספירות תחתונים, מה שאנו מונין עתה מחסד עד מלכות, ואז היתה ביום השבת המלכות. הרי הם ב' שבתות, א' ביום השבת א', שנאצל הדר העליון, וביום השבת ב', שנאצל הדר ב', המלכות, ואלו הם סוד ב' שבתות, מ"ש בכ"מ.

ובזה תבין, מה שאנו קוראין לו' שנים אלו שמיטה שניה, כי הם שניים בערך המלכים דארץ אדום. אמנם בזה טעו, ואמרו, דא"כ הוא שזו היא שמיטה שניה, א"כ ודאי צריך שישלמו עד ז' שמיטות. ואמנם בזה תבין, איך הדר הח' הוא ממש יסוד, והוא קודם אל החסד שאנו קורין עתה חסד. והנה אחר שיצאו אלו הו' ספירות, אז נכללו בהם באותם הו' ספירות, כי אחר שנבררו ונצרפו

* וכתב החכם צמח שפירוש זה הוא מוכרת, שאם היה מלך א' שלא נתבסם לגמרי כולו, היה נשאר דינים קשים בלי ברור ותיקון, והיה אותם הבחינות של אותו המלך חסר בספירות שכנגדו,

(ע) וכבר הודעתוך בענין תיקונין אילעין, כי כולם מסכים ומבדילין, כדי שיוכלו התחתונים לקבל אור הגדול. לשון ליקוטי תורה. ועיין ע"ח שער שבירת הכלים פ"ז וח'.

(צ) ע"ח ח"א דף רנ"ג.

מששים ואילך, אעפ"י שאינו תלמיד חכם ראוי לקום מפניו, אך מי שהוא פחות מששים, אין ראוי לקום מפניו, אלא א"כ הוא חכם שקנה חכמה. ולכן ר"ת של מפני שיבה תקום, מש"ת. ^(ב) פירוש, משתיין שנין ואילך. ואמנם, כפי הגדר שלהם כן ראוי לכבדם, כי השיבה הנרמז בא"א, נאמר בה קימה, ובזקן נאמר בו הידור פנים לבד, אבל באשה ויראת לבד, ולא בקימה והידור. והטעם הששים שנים הוא סוד למעלה, כי שית תיקונין קדמאין של א"א אין בהם גילוי כלל.

לא תונו איש את עמיתו

ודרו"ל ^(ג) גבי אונאה עד שתות חוזר, פחות משתות אינה חוזרת. וז"ס מ"ש בס"ת: איש א'ת עמיתו וירא'ת, ס"ת שתו"ת. וגם למפרע, לרמוז על חזרתם למפרע, והבן היטב.

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם וכו'

אמר חיים ויטאל זלה"ה, כי יש לאדם חמשה מיני נפשות, כידוע, נפש הצומחות וכו'. הארבעה נמצאים אפילו באומות העולם, אבל נפש החמישית שהיא נפש השכלית, לא זכו בה כי אם ישראל לבד, וכל אלו רמזם דהע"ה, בה' פעמים שאמר ברכי נפשי. לא מצאתי יותר.

סימן כ'

ואיש כי יהיה בהם אוב וכו'

הנה שאול חטא ב' חטאים: נו"ב ואו"ב, והם באתוון רצופים מ"ב וב"ן, (א"ה נ"ל אב ובן) לכך נהרג הוא ובנו במלחמה. וז"ס סמיכות הפרשיות, לפי שבשניהם חטא, בנוב ואוב והבן.

כאילו גוזל את נפשו. סוד גניבה וגזילה הוא, כי מהגניבה הוא כנגד שלישי העליון דת"ת דז"א, אשר שם מתגלים החסדים, ^(ח) כנודע. וז"ס תשלומי כפל, כי הגונב פוגם למעלה במכוסה, והגוזל הוא פוגם במגולה. והנה הגונב למטה, גורם שהקליפה תגנוב למעלה, הנשמות היוצאות מן הנקבה העליונה מלכות. והנה הם באו לה מן הזווג, כנודע אשר הזווג נקרא בלשון דעת, בסוד (בראשית ד') וידע אדם את חוה אשתו, ודעת דנוקבא הוא ק"ל, ולכן תשלומי כפל, וכן עולה כפ"ל בגי' ק"ל.

גם הגונב למטה, גורם למעלה שהקליפה תגנוב הנפשות העולות בסוד מ"ן למלכות, וגם גורם ירידת טיפת מ"ד הנמשכים מן הזכר, וזה הוא פגם כפול, וכנגדו יתן תשלומי כפל. והנה הוא ע"י שגנב למטה פוגם למעלה, וגורם שהקליפה תגנוב נפשות כנו', וזמ"ש חז"ל כאילו הוא גוזל את נפשו, דקדקו במלת נפשו, ולא אמרו דבר אחר, רחמנא לישזבן.

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה'

דע, ^(א) כי כאן נרמז ג' תיקונים: תיקונא דא"א, דז"א, ודנוקביה. וכנגד הראשונה, אמר מפני שיבה, שהוא דיקנא דא"א. וכנגד דיקנא דז"א, אמר והדרת פני זקן. וכנגד הנוקבא שאין לה זקן, אמר ויראת מאלהיך, שהוא סוד היראה. ואמנם ז"א נקרא זקן, זה שקנה חכמה כי לא היה לו חכמה, עד שעיטרו אותו או"א בההיא עיטרא, כנודע, ועייל ביה במוחיה, סוד החכמה עילאה, וז"ש (משלי ד') ב' קנה חכמה, שקנאה מחדש. וגם ידעת, שהוא נקרא ז"ה. ואמנם מי שהוא זקן

(ח) ע"ח שער האונאה פרק ה'. שער המצות פרשת לך לך דף כ' ד"ה ועתה נבאר. ובפרשת משפטים ד"ה דין הגנב.

(א) שער המצות ריש פרשת קדושים ליקוטי תורה סוף פרשת קדושים.

(ב) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג. שער המצות פרשת תצא במצוות שילוח הקן. ושם ביאור פסוק זה בדרך סוד. זהו קדושים אות קל"א.

(ג) ב"מ מ"ט:

פרשת אמור

סימן כ"ג
אלה מועדי ה'

באופן, שבריאה היא במקום ז"א, ויצירה במקום נוקביה. וידוע שנוקביה היא ד',⁽¹⁾ כי מד' מדות היא נעשית, באופן, שנכנסו ד' מדות מיצירה במקום נוקביה, ונשארו ו' מדות מיצירה בחוץ, וכל עשיה, ולזה הותר אוכל נפש. וידוע, כי בעולם היצירה הוא א"ל הוי"ה, שעולה ז"ן, ואוכ"ל עולה ג"כ א"ל הוי"ה, ומאחר שנשארו במקום אוכ"ל שהוא ז"ן, מותר אוכל נפש, וגם נפש שהוא העשיה. ואחורים של א"ל הוי"ה עם האותיות, בגי' גבורה.⁽¹⁾ כיצד: אחורים של ע"ב דפ"ק, והוי"ה, הרי ר"י, וששה אותיות, הרי ר"י"ו.

מצות שלש רגלים

הנה ג"ר חג"ת הם נקראים בבחינת ידים, וג' תחתונות נקראים רגלים. והענין, כי חג"ת הם ב' ידים, ובהתכללותם המכריע, הוא ת"ת באמצעיתם, וכנגדם נה"י ג' רגלים, כי נ"ה שני רגלים ונכללים במכריעם יסוד, ונעשים רגל ג'. וז"ס ג' רגלים תחוג לי בשנה, כי המלכות נקראת חג דכולהו, כנזכר בריש התיקונים,⁽²⁾ והיא נאחזת בנה"י. נמצא, כי ג' רגלים אלו הם מאירים בהם ג' פעמים בשנה, ובכחם נעשים ג' חגים בג' זמנים, הם חג"ת, עכ"ז הארות חג"ת בנה"י, וע"י נה"י, מאירים במלכות. וז"ס חובת ראייה ברגלים, ואין חיוב רק אנשים זכרים.

והענין לעלות ברגליהם, להמשיך כח רגלים עליונים, שהם נה"י, בג' רגלים. ולכן לא נאמר ג'

ר"ת אמ"י, כי כל מועדים אין עלייה בהם אל הזו"ן, רק עד אימא לבר, כי יו"ם טו"ב גי' ע"ג, להורות כי ביי"ט אין עולים רק עד אימא לבר, שהיא שם ס"ג, ועם עשר אותיות הם ע"ג, גי' יו"ם טו"ב. ומעצמן ומאליהם עולים עד אימא כולם, וזה אמרו אלה מועדי ה', פירוש, כי כל אלו המועדים בעצמן גורמין עלייה עד אימא, אך אשר תקראו אותם במועד, אתם כתיב, פירוש, מה שאתם בעצמכם⁽³⁾ יכולים לזמנן, גם לקרא לזו"ן מלשון מקרא קודש, הוא עולה עד אבא ג"כ כמו בשבת, ולכן "אתם" במועד, ר"ת א"ב. אך בשבת מעצמן הם עולין עד אבא, כי קודש הוא לכם, והבן.

"אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם"

ר"ת אמ"י, שהמועד בעצמו הוא האור של בינה, ואנו בתפילותינו מביאים מחכמה הצלם דחכמה, ומלבישים אותו בבינה. וז"ש אשר תקראו "אתם" במועד, ר"ת אב, שיש הפרש בין שבת ליו"ט, שבשבת כל הרוחניות של ג' עולמות עולים, באופן, שבמנחת שבת עולה ז"א עד דיקנא, ונוקביה בחיק אביה, ובריאה עולה במקום בינה, ויצירה עולה במקום זעיר, ועשיה עולה עד מקום נוקביה, אבל ביי"ט, אינו עולה ז"א אלא עד בינה, אפילו במנחה. ומ"ש כתר יתנו לך, אינו כמו בשבת, אלא שאנו מביאים לו הארה משם.

(ה) שער הכונות ח"ב ענין השינויים שבין יו"ט לשבת דף קכ"ו ט"א ד"ה אלה מועדי ה'. ליקוטי תורה פסוק זה.

(ו) שער הכונות שם דף קכ"ז ובהגהות ומ"מ אות ס'. פע"ח שער מקראי קודש פרק ב'.

(ז) נראה דצ"ל. ואחורים של שם הוי"ה עם שש אותיות א"ל הוי"ה, בגימטריא גבורה.

(ח) עיין ליקוטי תורה פרשת משפטים דף קנה ד"ה מצות ראייה. ובהגהות ומ"מ אות ז'.

וכמוסים תוך תוך המקראי קדוש. [דוד. ובאדרא פירשו, שט"ל זה שורשו מעתיקא. וגם מצאתיו רמוז בחיבת עצמם: פרי"י ע"ץ הד"ר, שהם גי' תרנ"ט, כן עולה ג"כ ט"ל מעתיק"א עם הכולל, והרי איך רמוז ג"כ השורש].

עוד ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וגו'

פרי עץ הדר זה אתרוג, כפות תמרים זה לולב, וענף עץ עבות זה הדס, וערבי נחל זה ערבה. והנה הרשב"י ז"ל פי' ^ו שהם רומזים לז' ספירות הבנין. פירוש, הדס הם חג"ת, והם יו"ד במלואה, ומשולשים המה. שהיו"ד מלוי המלוי, כזה: יו"ד וא"ו דל"ת. שני בדי ערבות, הם נו"ה, והם ה"ה במלואה. לולב הוא יסוד, רמז לו"ו במלואה, כזה: ו"ו. אתרוג היא מלכות, ה' אתרוגה, כזה: ה"ה. נמצא, שהם ד' מינים. והם ז'. והנה לפי זה, הכתוב לא מנה אותם לא מלמעלה למטה, ולא מלמטה למעלה, שהיה לו להתחיל ענף עץ שרומז לחג"ת, ואח"כ ערבי נחל. או יתחיל באתרוג, ואח"כ הלולב בסדר, יגמור הסדר ויאמר ערבי נחל קודם ענף עץ עבות. ועוד, הלולב רומז ליי"ח חוליות שבשדרה, והנה יסוד אינו מן השדרה, כי הת"ת הוא השדרה, ובו הם כל היי"ח חוליות, ולא היסוד, כי היסוד הוא למטה מכל היי"ח חוליות, כמו שאנו רואים בגשמי. ועוד, אם האתרוג א' מד' מינים, למה לא נקשור אותה עמהם באגד א'. ועוד, בכל הנענועים אנו עושים לארבע רוחות, ולמעלה ולמטה, והם דרום חסד, צפון גבורה, מזרח ת"ת, מעלה נצח, מטה הוד, מערב יסוד, שבו מתערבים כל האורות כנודע, וכנגד מלכות שהיא אתרוג, אין אנו עושים נענוע כלל, ובהקפות מצינו שיש לה הקפה שביעית. וגם

מועדים, להראות כי ענין אורות ג' חגים אלו, הם ע"י רגלים העליונים נה"י, המאירים במלכות, שהיא עזרת ישראל. והאמת, כי עזרת נשים הוא שיעור קומת המלכות שבה, ועזרת ישראל הוא שיעור קומתה כנגד נה"י, וז"ס ולא יראו פני ריקם. ולכן כל חידוש מצוה זו תלוי ברגלים, כנזכר בחגיגה. ^ט גם קטן היכול לעלות ברגליו מחנכין אותו, שהוא בבחינת ז"א בהיותו יעקב קטן, אורו ו' לכד. ^ו גם אז צריך להמשיך הארה מרגליו, אותה הבחינה. וכל זה עדיין הם חצירות ועיירות ובתי בראי, כי עד שם יכולת לעלות בנשמות, כנזכר בויקהל דף קצ"ה ע"ב, ומי יקום במקום קדשו, דא עזרת ישראל.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי וכו'

הנה סוד התחיה, תהיה ע"י טיפין קדישין, שבהם שם ט"ל, יו"ד ה"א וא"ו, גי' ט"ל. והם יורדין מן המוח דז"א ליסוד, ליסודו, ומשם לארץ החיים ומלכות, ושם יקבלוהו הנשמות דישראל העומדים שם, ויחיו. וז"ש באדרא רבה ^ז טל דאנער מרישיה, וזה הראש שהזכיר באדרא ר"ל ראש הגויה, דהיינו עטרא דידיה, ע"כ ההקדמה. וטרחתי למצוא הדבר, כי הכל רמוז בענין עצמו. וידוע, כי האתרוג הוא סוד עטרה דידיה, ואמרחי אל לבי, שבו רומז ודאי סוד התחיה העתידה להיות על ידו, דהיינו הט"ל הנ"ל, שהוא מקבלו מן המוח דידיה, ונותנו למלכות. לכן מצאתי שגימטריא פרי"י ע"ץ הד"ר: תרנ"ט. כן עולה ממש בדיוק כ"ו ט"ל דתחיה מן המוח לה', * כנזכר בהקדמה, שהעטרה דז"א, היינו פרי עץ הדר מקבל הט"ל דתחיה מן המוח דז"א, ונותנו למלכות. והדרים בה, דהיינו בא"י, מקבלם וחי לעולם. והרי, איך כל סודי התורה רמוזים

הגהה

* א"ה נ"ל ב"ו ט"ל דתחיה מן המוח ליי"ג.

(ט) כל מאמר הזה בספר מכו"ש שער חג הסוכות פ"ט דף שי"ח.
(ז) סוכה ל"ב: ל"ה.
(ס) עיין זה ויקרא אות תי"ב ובסולם מאמר ד' מינים.

(ט) ר'.

(י) שער ההקדמות דף שי"א ט"ב.

(כ) אות י"ז.

(ל) צ"ל בו טל תחיה וכו'.

והם י' הויו"ת פשוטות, דוכרין לזכר לחג"ת נ"ה. אמנם יסוד ומלכות, פירוש, העטרא, אין להם חסד לכל אחד כמו הא', כי החסדים אינם אלא חמשה לבד, וכן הגבורות למלכות, שמתפשטים בחג"ת ונ"ה שלה, כמו החסדים בזכר. אמנם יסוד ומלכות, יורד להם מן הדעת כללות הארת הה' ליסוד, וכן לעטרא, יורד כללותי ג"כ, להיות בהם הכנה כדי לקבל החסדים עצמן, וכן יסוד ומלכות של הנוקבא, ג"כ יש להם כללות הגבורות, כדי שיקבלו הגבורות עצמן.

והנה זה בא להם מן הדעת, כללות אור שמתפשט בתוך היסוד, ועושה בו הכנה (בה) לקבל אח"כ טיפת הזרע מכללות, שאם לא בא להם אותו הכללות מן הדעת, לא היו יכולים אח"כ לקבל החסדים עצמן בסוד טיפת הזרע כזכר. וכן ג"כ יש למלכות כזה בגבורות, ונמצא, שבדעת ה' חסדים, וכללות היסוד, וכללות המלכות, והם ז'. וכן ג"כ למלכות, בניינה ממש מהגבורות, שהגבורות מגדילין אותה כמו החסדים לזכר, כנודע.

והנה עת רדדים לגלות לך סוד א', והוא: שצריך לשאול, למה לא יש אלא ה' חסדים לחג"ת ונ"ה, וליסוד ולמלכות לא יש אלא כללות כדפי', והיה יכול המאציל לעשות שיהיו ז' חסדים, ולכל אחד חסד אחד, וכן הגבורות. וסוד הענין הוא, שכל אברי הגוף הידים והרגלים והגוף, עושים בהם פעולות: ההליכה ברגלים, ומלאכות ומעשים בידיים, וכן הגוף, שהוא עיקר הידים והרגלים, ולעולם עושים בהתמדה. אמנם היסוד, אין בו מעשה גשמי אלא רוחני, ובעת קצוב מזמן לזמן, ואינו אלא אבר מת, רק בשעת הזווג. ולזה אמר בפרשת בראשית אתיליד יוסף, פירוש, כשהוא רוצה להזדווג, ומתפשט בו כל האורות, אז אתיליד: בכל עת הזווג אתיליד.

נעוועי הלולב יש לה ביום שביעי, ולמה בכללות הימים יש לה יום א', ובפירטי הנענוע אין לה. ועוד, אמר אתרוג כנגד הלב, ומלכות היא למטה מהכל, וכשנפרש שהיא העטרא כמ"ש בע"ה, קושיא, מה שייכות לעטרה עם הלב, זה מאיברים פנימיים וזה מאברים חיצוניים. ועוד העינים הם ההדסים, ולמה הם שלשה, והרי העינים הם שנים ולא שלשה.

ולתרין כל זה, צריך אתה לדעת הקדמה א' והיא זאת. כבר ידעת, שהספירות יש בהם עצמות וכלים כמו גוף ונשמה, בכלים אין אנו מדברים עתה, רק במציאות הפנימיות יש בו פנימי ואמצעי וחיצון, נפש^ז ורוח ונשמה. נפש היא בחינת אלהי"ם, ורוח בחינת הויו"ת, ונשמה הויו"ת מליאים. וגם להם הויו"ה פשוטה, נשמה לזאת, ונשמה לאלו י"ה במלוי, ונשמה לכל י' פשוטה, ויתבאר זה במקומו^ז בס"ד. אמנם מה שמשקה תמיד לגוף ומגדיל אותו, הוא בחינת החסדים, שמהוות^ז טיפת הזרע להולדה, ושורשם ומושבם הם בדעת. ובדעת כתיב (משלי כ"ד ד') ובדעת חדרים ימלאו, שמתפשטים להשקות הגוף ולהגדילו, וזהו אין קשוי אלא לדעת, ששורש כל הגוף נרמו ונשרש בדעת, ולזה כל מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו, כמ"ש. גם (משלי י"ט ב') בלא דעת נפש לא טוב, שהנפש צריכה להחיות, וא"כ כל שורש הו' וחיותם הוא גנוז בתוך הדעת, ומשם נתפשט החיות ונגדלת לכל השבעה, ולעולם העיקר והשורש נשאר, ואין מתפשט אלא במעשה התחתונים והתעוררותם במעשה למטה, שמתעוררים המדרגות העליונים להוסיף רבוי אור הדעת, ומרבוי אור שבגוף, ק' בו משפיע ומוסיף התפשטות גדולה על הו' ספירות, וזה הדעת הוא כלול מחסדים וגבורות, וכל הזווגים אינם נעשים, אלא ע"י אלו מ"ד ואלו מ"ן.

(ז) במכו"ש הגירסא שונה. עיי"ש דף שי"ט ט"א ד"ה ועוד
אם אתרוג.

(פ) ע"ח ח"ב שער פו"ח ספ"י.

(ז) נ"א שמהם. בע"ח.

(ק) נ"א הגנוז בו. מכוי"ש.

(ר) נ"א דכליית.

והענין הוא, דע, שכמו שמעשינו עולים עד המלכות. ומתעוררת בסוד נשמותינו לזווג עם זעיר, והם נעשים מ"ן לאו"א שיעשו זווג, ולתת זווג ומוחין לזו"ן, וכן או"א מתעוררין למה שלמעלה מהם, וכך זה לזה עד א"ס יתברך, כי אין שום שפע יורד אלא בהתעוררות זה לזה, כמו סוד הקרבן.

אמנם אנו אין בנו כח לעלות אלא עד המלכות לבד, שהיא אמנו, ונשמותינו נצטיירו בה כנודע כך בענין הלולב, אעפ"י שבמה שאנו עושים, אנו מעלים הרוחניות שיש בה' ספירות, כדפירשנו במקומו, שהה' מינים רזימים לפנימיות שנתפשט בהם, ואנו עולים בהם לדעת לשרשם, אינם נותנים מה שיש בהם, אלא הם ג"כ עולים לשרשם העליון שבאו"א, וכך עד פלגותא דשעדי דעתיקא, דאתפשט לתרי"ג אדחין, בסוד (תהלים כ"ה י') כל ארחות ה' חסד ואמת, מנין ארחו"ת, רמו לשורש היסוד, ששרשו שם בסוד א"ל ח"י במלואו, כזה: אל"ף למ"ד ח"ת יו"ד, עולה תרי"ג. והוא כללות כל המצות, ולזה נתנה המצוה הדאשונה לאברהם מצות מילה, שהיא כללות תרי"ג. והנה אב"ר הוא יסוד, וה' ה' חסדים, ומ"ם היא יסוד ומלכות, שמקבל הה' חסדים בסוד טיפה, וזהו אברהם.

באופן, שכשאנו עולים בלולב, מעוררים בחינת כללות של יסוד שבדעת, וגם הם אותם השרשים עולים למעלה עי"ז הכללות למעלה לאו"א, וכן למעלה יותר. וכמו שהיסוד, אמרנו הכלי שלו הוא למטה מהם, אמנם דוחניו ושדשו בדעת, וגופו למטה אינו עושה פעולה, וכאלו אינו, וכשירוד שורשו אז היא אבר חי יוסף חי, ולזה נקרא חי, כך למעלה, כללות היסוד שבדעת הוא למטה מן הה' חסדים שבדעת, אמנם שרשו למעלה, ואינם עולים אלא ע"י שהוא עולה לשרשו, א"כ, אעפ"י

ולזה נק' יוסף נער, ודוגמתו במטטרו"ן^ש שנאמר עליו (תהלי' ל"ז כ"ה) נער הייתי גם זקנתי וכו', שכל מציאותו הוא בסוד רוחניות, והכלי שלו אינו משמש, אלא לקבל האור לבד, לעשות הזווג בסוד פנימיות, ולזה יש לו כח לעלות למעלה בדעת עצמו, שכמו הדעת אינו ג"כ אלא בית קבול לאלו האורות, ואין פעולתו ניכרת בזו"ן, כך היסוד. ולאו^ה בכל האברים כשמגיע ביד אין התעוררות, וכשנוגע ביסוד מתעורר הדעת, שאין קשוי אלא לדעת. לפי שהיד יש בו ה' אצבעות, שהם ה' חסדים שמתגלים ביד, ולזה כשנוגע בידו ביסוד, ששם ביסוד כללותם מתעורר, ולזה לא יש אבר צנוע ונסתר בכל הגוף, אלא זה, לפי שכל פעולותיו הם בהסתר. ונקרא רקייע, שבו ככבים ומזלות, שכל נשמות העולמות מתגלים בו, והוא עולה ומוריד להם משרשם שבדעת, ומשפיע בהם למטה ע"י הנקבה, ולזה כל ה' מינים אנו קושרים בו שעלייתו בנקל, אמנם הרוחניות שבשאר הספירות הם בתוך כל אחד, וצריך התכללותם זה בזה שמאל בימין, ואח"כ עולים.

וכלם אינם עולים, אלא ע"י היסוד, וזהו (בראשית ל"ז ב') אלה תולדות יעקב יוסף, שאעפ"י שהוא למטה מהם, שורשו שבדעת הוא משפיע בכל הספירות, כדפירשתי,^א שכל הה' חסדים מתפשטים מהדעת, ע"י כללותם שבדעת, כללות שמתפשט בתוך היסוד, ע"י אותו הכללות יוצא מהדעת ומתפשט בהם, ואח"כ מתפשט ביסוד ע"י אותו הכללות, ומקבל הארתם. ולזה צריך שיצא הלולב טפח, ולמה, כיון שכולם עולים באגודה א', ושרשם מאותם השרשים ע"י הנענוע, כדפירשתי במקומו,^ב למה יהיה הוא גבוה יותר מהם, והוא יותר למטה מהם, ארובה, ההדס היה לו להיות גבוה יותר, ואח"כ הערבה, ואח"כ הלולב.

(ש) עיין הקדמת ספר הזהר את ה'.

(ת) במבו"ש יש שינוי לשונות כאן שם דף ש"כ ט"א.

(א) שעד הכ' סוכות.

(ב) שער הכונות דרוש ב' דסוכות. מבו"ש מאמרים דסוכות. ועי"ש בהגהות ומ"מ.

שהוא למטה, עיקרו קשור למעלה, לזה צריך שיהיה קשור עם המינים והוא גבוה טפח, רמז לה' חסדים, שהם שרשן למעלה, שעולה לשורשו שבדעת, שיעלה ג"כ מהם, ולהמשיך להם שיתנו לאלו שעלו לקבל מהם, ולזה צריך שלא להפוך ראש הלולב למטה, כמו שעושים בני אדם שאינם יודעים. ובמה שאמרנו תבין למה הסריס אין לו זקן, והזקן הוא הדרת פנים.

והענין, כי הדעת הוא כולל שני פנים חסדים וגבורות, פני הזכר ופני הנקבה. ולזה תרין תפוחין הם תיקון א' מ"ג תיקוני דיקנא, שכולל ז"פ ס"ג, שהם בגי' אמ"ת, ומלואם ז"פ ל"ז עולים בגי' ס"ר, ב"פ ק"ל, שהם ה' חסדים שעולים ק"ל. וכן ה' גבורות עולים ק"ל, כולם הוי"ו"ת, ואלו מאירים בפנים מהדעת, וכשהדעת רוצה להתפשט למטה מקו הגרון הוא צר, ומרוב אור החכמה שמאירה בדעת מתרבה אורו, ואין יכול בריבוי מהגרון, ומתבקע ויוצא ממנו הזקן, וז"ס (ויקרא י"ט) והדר"ת פני זקן.

ונמצא, שהאור מתפשט לפנים, ומבפנים יורד ליסוד. וכשאיך האור של הדעת מתרבה ואינו מתפשט לירד ליסוד, גם לזקן לא יתבקע, וז"ש (תהלים צג) אדירים משברי ים, שאדירים נקראים השערות שהם קשים, אדרת שערות, משברי ים העליון חכמה, שמתרבה אורה בדעת. כי הדעת מקבל אור גדול מחו"ב, חוץ ממה שבא לו בקו ישר לעצמו, כידוע במקומו. וכשתדקק בענין תמצא, שיסוד לעולם הוא דעת, שיסוד עתיק דעת לאריך, ויסוד דאריך לאו"א, ויסוד דאו"א לזעיר, ויסוד זעיר דעת למלכות. נמצא, שהיסוד הוא דעת, וזה נעלם וזה נעלם, ולזה נקרא אילנא ברבא, סוד הרומז ליסוד אבא שמתפשט בכל פרצוף זעיר, כנודע.

ונחזור לעניינינו, שלא יש אלא ה' חסדים לבד, לפי שבהם נעשות המלאכות בגילוי, כל אבר א' חסד א', אמנם יסוד ומלכות שכל פעולתם בהעלם, לא נתייחד להם חסד לבדו אלא כללות הארתם כדפי', לזה הברכה היא על הלולב, שכל הארתם בו, וכאלו מברך על כולם, וע"י מקבלים הארה כולם, שהוא הוא העולה למעלה, ומעורר הכל כדפי'. ולול"ב גימטריא חיים, רמז ליסוד כדפי'. ופי' ל"ו ל"ב, שהטיפה יוצאת מן המוח שהיא חכמה, ונכנסת בתוך חוט השדרה, ויורדת בתוך היסוד, והיא כלולה מד' היות^(ה) בד' חג"ת נה"י, הרי ל"ב. ועיקר הטיפה של זרע היא מציאות החס"ד, וחס"ד עולה ע"ב.

ובזמן שהיה בית מקדש קיים^(ה) והיה הזווג ע"י זעיר, היה החסד שלם, ובעת שאין זווג בשלימות שישאל בגלות, נגנו החצי ולא נשאר אלא ל"ו, ואפילו אותו החצי, אינו יורד אלא מהנתיב שגנוז בתוך בינה, שלעולם נובע ביסוד לקיום העולמות, ונקרא זווג חיצוני, לפי שהוא בתוך הבינה, והפנימי הוא בתוך החכמה. ואלו השני זווגים, דוגמתם למטה ביסוד זו"ן, זווג שאינו שלם, ונקרא זווג חיצון בסוד בנימין, וזווג פנימי בסוד יוסף, וזה אינו נעשה בזמן הגלות.

וז"ס (דברים ל"ב) לו חכמו ישכילו זאת, פירוש, אלו היו עושים הכנה להמשיך ל"ו הגנוז בחכמה, ישכילו זאת שהיא המלכות, ולא תהיה דלה, לומר עליה (תהלים מ') אשרי משכיל אל דל, אלא תהיה היא במדריגת משכיל למה שלמטה ממנה, ויהיה אור הלבנה כאור החמה.

עוד, לולב רומז, שמציאותו מתפשט בשיעור פרצוף הנקבה שנעשה דעת, שדעת הנקבה הוא נגד יסוד הז"א, ומתפשט בקו ישר עד הטיבור טיבורא דלבא, ועד שם מגעת העטרה שלו עד הלב

(ה) שער מאמרי רשב"י זיע"ע פרשת תרומה רף קמ"א טור ב'. תע"ס חלק י"ד מאות נ"ב.

ג) נ"א ואינו יכול הגרון לסובלו ומתבקע וכו'. מכו"ש.
ד) נ"א והיא כלולה מח' היות, בח' ספירות: דעת, חג"ת, נה"מ, הרי ל"ב. מכו"ש.

והערבה וההרס שרומזים לחג"ת נה"י. אמנם אתרוג בחינת העטרה, הוא חותם של מלכות, שהיא ה' אחרונה שבשם של ז"א, אמנם מלכות עצמה היא אדנ"י או אלהי"ם. ולזה אין אנו קושרים אותם, כדי שלא יראה שהוא ממציאות זעיר עצמו, והיא נקודה בפ"ע, וז"א אין בו אלא ו' נקודות בלבד, כנודע.

ומה שאין אנו יכולים להפרידה מן הלולב, כמו החלום שכתב הרקנטי ז"ל, שראה בחלום שא' הפריד ה' מן יה"ו, ר"ל שהפריד אתרוג מן הלולב, לפי שכיון שנחתמו בו, אעפ"י שאינה מלכות עצמה אלא חותם, אין ראוי להפרידה. נמצא, מה שאין אנו יכולים לקשרה עמהם, לפי שלא יראה שהיא מן הזעיר עצמו, והוא אין לו אלא ו' נקודות לבד, וזה הוא החותם שהניחה הנקודה של המלכות בו. וגם אין אנו מפרידים אותה, לפי שהיא חתומה בו, ודי בזה, דוק ותשכח. שכיון שנחתמה בו, אין ראוי להפרידה, היא בחינת מלכות הדבוקה בו בסוד חותם, כרמז בכפת תמרים בס"ה,^(ח) דלא סליק דא בלא דא.

ערבה הוא בגי' זר"ע, רמז לזרע הגבורות שאנו מעוררים לזווג, ולזה אנו חובטים אותם ה"פ יום הושענא רבה, לעורר ה' גבורות בסוד מ"ן שבה, ולזה ג"כ ^(ט) ה' בדים ביום הו"ר. אמנם בלולב אינם אלא שנים, כנגד ב' גבורות המכוסים, שאינם נמתקים אלא בדרך עליית החסדים כנו' במקומו, שאח"כ כשמתפשטים במלכות נכנסין אלו הב' בנ"ה שלה, וממתקים בחג"ת שבה, ולזה נק' נ"ה שני בדי ערבות, שהם ב' גבורות של נ"ה, ולזה צריכים אנו לקשרם עם ההרס שהוא חג"ת, להתמתק. ולזה אינה גדילה אלא על המים, שהם החסדים, וכך ג"כ נה"י של הזעיר ושל מלכות, נה"י שלהם לבר מגופא, שחג"ת עולים להיות חב"ד, ונה"י עולים להיות חג"ת, ונמצא

(ח) זהר ויחי אות רי"ט.

(ט) נ"א ולזה הם ה' בדים לבר. מבו"ש.

שלה. ובזה יתרוץ טעם, אומרים שהאתרוג דומה ללב, והוא סוד העטרה של ז"א, ואינו פרצוף מלכות ממש במקומה, ואיך יוצרק שהוא העטרה והוא הלב, אלא במ"ש מובן שהעטרה שלו עד הלב, ומאירים זה בזה, זה בפנימי וזה מחוץ כנגד הלב, והכל יחד. וזהו לולב, התחום והגבול של התפשטותו בנקבה הוא עד הלב.

ועוד פי', לולב רמז לק' ברכות, ^(י) והם י"ח חוליות בשדרה, שהטיפה שהם י"ח היו"ת, שיש בהם ע"ב אותיות, טיפת החסד שיורד ליסוד ומלכות, ומהם נתפשט בימין ושמאל, פירוש, בח"ג נ"ה, הרי ד', ויורד בקו ישר ליסוד ס"ח שהוא לולב, וכשעולה למעלה לנענע כולל אותם עמו, ועולה בסוד ע"ב שהוא חסד, ולזה נכללים כל הד' מינים, להשלימם אותו לע"ב. אתרוג הוא סוד העטרה של יסוד, והיא מציאות הרושם שהניחה נקודת המלכות, שהיתה דבוקה עם היסוד למטה ממנו, בעליית הנקודות תלת בגו תלת כנודע, וכשנתפשטה נקודת מלכות ונעשית פרצוף, נשאר אותו הרושם עם היסוד, ולזה מתפשט יסוד עד הלב כדפי'.

וז"ס (שה"ש ח' ו') שימני כחותם על לבך, וכך פירושו: כמו שאני חותם בעטרה, תשים אותי ג"כ חותם על לבך, הפרצוף שלי נתגדל ויעשה פרצוף כנגד הלב מאחור שלו, וכשמתמעט משיעור פרצוף למטה בסוד נקודה, ישאר חותמה כנגד הלב שלו, ומאיר בה. כי הזרוע שלך שהוא כנגד הלב, הוא כחותם על זרועך. וז"ש כחותם על זרועך, שהיא כנגד הזרוע שלו ממש ששם מציאותה, וזהו תפילין. ואתרוג הוא תרי"ג, שהוא העטרה, אין בה פרצוף אלא בחי' ו"ק, שכך היתה מלכות בסוד נקודה בחינת ו"ק, ^(י) ואין אנו קושרים אותו עם הלולב, שמה שנתקשר עם הלולב אינו אלא בחינת הזעיר עצמו, שהם הלולב

(י) נ"א רמז לח"י ברכות שאנו אומרים והם ח"י חוליות. מבו"ש.

(ז) עיין הו"ח אות ה'.

לכר מגופא. ונבין ג"כ שאמר לולב רזא דלולב צדיק כתמר יפרח, מה פירוש ורזא דלולב, ודא איהו כי כל בשמים ובארץ, ותרגם אנקלוס דאחיד בשמיא ובארעא, ר"ל היסוד שהוא כל, אחוז בשמים שהוא ת"ת, ובארץ שהיא מלכות.

והענין צריך שתדע, שהמוחין של זעיר הם יורדים מאו"א ודעת, כנודע, וכמו שיש באצילות בכללותו ה' בח' נרנ"חי, כן בפרטות בכל פרצוף. נמצא, כשיורד לז"א מאבא למוח חכמה שלו, יורד לו טיפה א' כלולה מג"ר של אבא. פירוש, כח"ב מבחינה עשירית^(א) שלהם, ומז' של אבא, פירוש מהדעת שלו ולמטה מהם, יורדים חסדים לדעת של זעיר. ופירוש הענין, שג"ר של אבא הם בחינת יחידה חיה נשמה, ומדעת ולמטה הוא רוח של אבא, ואותו הרוח הוא כליל מ"ס, בסוד ז' היכלות, שהיכל הראשון הוא כלול מג'. וזה הכלל הוא בכל מקום, שהשבעה של העליון נעשים עשרה למה שלמטה מהם, ג' ראשונות נשארו בדעת,^(ב) ואינם מתפשטים כלל בכל הפרצוף שלהם, מאיר אבא מג' בחי' עליונות, שאמרנו שהם כח"ב, מאירים בג' ראשונות אלו של הדעת, והג' מאירים בז' של הדעת עצמה, ואלו הג', הם סוד יה"ו שאנו מכוונין בלולב, שהם ג'ר של דעת, שמאירים בהם כח"ב עליונים שזכרנו. ואפילו אלו הז' של דעת, שאמרנו שמתפשטים בז' של אבא, אין מתפשטים מהם אלא שבעה שבכל א'. פירוש, ג"ר של כל א' נשארים בדעת עצמו, והז' של כל א' מהשבעה נשארים שרשים בדעת, לז' שנתפשטו בפרטות, ואלו הם שמתפשטים בדעת של זעיר, והם ה' חסדים וב' כוללים.

ולזה כל חסד שיוורד מהדעת של ז"א לז' שלו, אין בו אלא ז' בחינות, כי ג"ר נשארו בדעת כדפירשנו. ולזה אמר בדרוש העומר, כל חסד א'

שאיין להם נ"ה. ומהאור והזווג שנעשה בפה של א"א, מתפשט אור גדול עד היסוד, ונגדלים נ"ה, ולזה נקרא יסוד מוסף, שניתוסף האור, וזהו ערבה. ועוד ערבה: ע"ב ר"ה. ע"ב, הם החסדים שממתקין בחינת הגבורות, שהם^(א) ה"ר אלהים, ה' אותיות ואחוריים שלו שעולה ה"ר. עוד, ערבה אין בה לא ריח ולא טעם, שיש ד' חושים, השמע והראות אינם נרגשים כלל, שהם דקים, אלו נעשים למלכות מנ"ה, פרקים א' שלהם שהאור מתפשט בהם בדקות גדול, ע"י ניבי דבוקא דאטמא בתוך העצם, כנו' בגמ'.^(ב) אמנם ריח וטעם שנרגשים, אינם באים לה אלא ע"י היסוד שנעשה לה, ושם הוא סוד הלשון והחין שלה, וגם שם הוא החוטם כנגד היסוד.

הד"ס, הוא עולה חיים"א יותר, לפי שאינו דומה החיים שבאים מבינה לחיים של ז"א. לולב, הוא חיים שבאים מזעיר. והרס הוא מבינה, ויש בהם חיים יותר, ולזה הר"ס הוא חיים, שהחיים באים מבינה.

אמנם להבין למה הם ג' בדי הדס כנגד ב' עינים, כמ"ש רז"ל^(א) הרס דומה לעינים, ולהבין דברי הרשב"י ע"ה בתיקון י"ג, שאמר ג' הדסין הוא תרין דרועין וגופא, והם לקבל עינא ותרי כנפי עינא, תרי בדי ערבות לקבל תרין שוקין ולקבל תרין שפון, ואיך צדקים דברים אלו, אם הם עינים אינם זרועות, ואם זרועות אינם עינים. ועוד, איך לקבל עינא ותרי כנפי עינא שעשה הג' בעין אחד, ורז"ל שאמרו כנגד העינים, ולדבריהם ג"כ אינם שנים,^(ב) ואיך הם ג' הדסים חג"ת. ועוד, איך אומר בדי הערבות לקבל השוקים ולקבל השפתיים, מה שייכות שוקים לשפתיים. וגם צריך לידע, למה נקט זרועות, ולא כתפים ושוקים ולא ירכין, שכך קורא אותם בכל מקום תרין ירכין

(א) ר' אחורים שלו, עולים ר', ה"ה, ה' אותיות אלהיים. מבו"ש.

(ב) חולין נ"ד. ועיין זהר ויחי אות רכ"ה ובדפוי דף ר"כ ע"ב. מנחות כ"ז. מד"ר ויקרא פרק ל'.

(ל) מד"ר אמור פרשה ל'.

(מ) נ"א אינם שוים. מבו"ש.

(נ) נ"א כח"ב מבחינת עליונים שלהם. פע"ח.

(ס) עיין במבו"ש ד"ה ופי' הענין.

נמצא, שכל מה שאנו עושים בלולב, הוא לעלות מה שנכנס בכל המדרגות לצורך עצמן, לקבל מהדעת יותר אור, להיות בהם הכנה לקבל חסדים שהם יותר גדולים. ולזה צריך לכוין בשם יה"ו, כדי לקבל הארה מג' שנשארו בדעת, והם יקבלו ממה שלמעלה כפי אותו הערך. ולזה, כיון שאנו אומרים שיוֹרד הכנה, א"כ לא ירד אלא הו' של כל א', ולא הג', כי הו' מאירים בהם, אבל אינם הם עצמם. ולזה קרא אותם זרועות ושוקים, שהם פרקים שניים, ולא קרא אותם כתפים ויריכים, כי הכתפים והירכים הם בחי' ג"ר שנשארו בדעת, ולא ירדו, כי כבר נודע כי הפרקים הראשונים הם ג"ר,⁽¹⁾ שנים ג' אמצעיות, והאחרונות ג' תחתונות.

וכבר נודע, שאלו החסדים עיקרם ה' הוי"ו, ת, ועולים בגי' עי"ן, וג"כ ק"ל. וכן ה' גבורות ה' הוי"ו ת ג"כ, וכשמתפשטים בזעיר שהוא ו', נעשה קו"ל, והגבורות בנקבה שהוא ה', נעשה קל"ה, דעת ק"ל. ונמצא, כל הה' חסדים הם עין א', כלם טיפה א' עיקרא, וכל א' מהם נק' עין, שכל א' כולל כולם. ולזה הג' מהם שהם לחג"ת נקראים עינים, שכל א' נקרא עין, ונקראים זרועות וגופא, להורות שאין בהם ג"ר כדפי'. ושנים שהם נ"ה, הם שוקים ג"כ, להורות שאין בהם הג"ר, והם לקבל השפתיים. וא"ת, כיון שכולה מציאותיהם עין, למה הג' נקראים עינים והב' נקראים שפתיים. הענין, שנ"ה לעולם הם בחינת הדינים, כדאיתא בפ' צו⁽²⁾ בסוד וערכי נחל, ואפילו למעלה בה' תיקוני דיקנא דעתיק, אמר שמהם יצאו השערות בסוד אור חוזר, כי השערות היוצאים מלמטה למעלה כנודע. באופן, שהם בחינת דינים לעולם, ולזה כשמאירים בנ"ה של זעיר באור פנימי, הוא בדקות גדול, כדפי' לעיל,

שבוטע א' ולא יותר, שאין בו אלא ו', שכך מקורו באבא, כל חסד הוא שג"ר של חסדים נשארו בדעת, שע"י משפיעים הג' מוחין עליונים. ואלו החסדים ה' ושני כוללים, שיוֹרדים מאבא בדעת של זעיר, נכללים כל א' מעשר, אעפ"י שעיקרם באבא הם ז' כל א', אלו הו' בזעיר נעשו כל א' מעשר, שכך כל מציאות האצילות, הו' עליונות נעשו עשרה למטה, ז' של עתיק הם נעשו עשרה באצילות, ושבעה של אריך עשר במה שלמטה ממנו, וכן אור"א, כל א' שלו עשרה במה שלמטה ממנו, בסוד ז' היכלות כדפי'. וא"כ החסדים שיש בדעת של זעיר, כל אחת מעשר כפי מקומם בזעיר, אעפ"י שמציאותם ושרשם באבא לא באימא,⁽³⁾ מז' של כל א'. וכשמתפשטים אלו החסדים, כל מדרגות של זעיר, מהדעת שלו מניחים ג"כ ג"ר שלהם בדעת, שעל ידם מקבלים מג"ר של זעיר, כמו שפי' באבא עצמו.

אמנם כשמתפשטים אלו של זעיר, יש בהם דבר א', משא"כ באבא, כי באבא כיון ששורשו נקודה א', כך כל החסדים כשיתפשטו בפרצוף שלו מתפשטים כולם יחד בחסד, ואח"כ בגבורה, וכן כולם וע"י בניינא עמיקא, כדפי' בהקדמת בראשית.⁽⁴⁾ אמנם בז"א אנו ממשיכים כ"א לברו מהדעת, כדפי' בדרושים שלי.⁽⁵⁾ חזה הוא מהחסדים שנשארו בדעת זעיר, אחר שמסתלקים ממנו המוחין, ונשארים אלו בדעת שלו לצרכו, לא לצורך זווג, כי מה שצריך לזיווג, אח"כ באבא ע"י התלבשות תבונה כנודע. ולפי שאנו רוצים שיבאו המוחין לזווג יום שמיני עצרת, אנו עושים בו הכנה, ממה שיש בכל פרצוף, שיתוסף אור הדעת ויתרבה ויתפשט בכל הפרצוף בסוד הנענוע, להיות בכל המדרגות שלו הכנה, לקבל החסדים של זווג אח"כ.

(1) שער מאמרי רשב"י פרשת פקודי. צ"ל בא"א.

(2) במבוי"ש יש נ"א. עיי"ש.

(3) שער מאמר רשב"י. ד"ה עוד שם.

(4) שער הכונות דרוש ה' דסוכות.

(5) שער הכונות דרוש ב' דעמידה כמלת אלהי אברהם, דרוש ח' דר"ה.

(6) זהר פרשת צו דף ל"א: ובסולם אות קי"ד.

חסדים נ"ה, והשני כוללים בלשון ובפה, יסוד ומלכות. ואלו הז', שהם העינים וחוטם ושפתים ולשון ופה, הם שרשים לז' שלמטה, דרועין וגופא וירכין וברית ועטרה, דוק ותשכח.

ועתה צריך לבאר, למה נקרא הד"ס. דע, ששורש המלכות באו"א דעת, וז"ס (משלי ג י"ט) ה' בחכמה יסד ארץ, אמנם אינם מתגלית שם בבחינת אדנ"י, כי שם אין הדין מתגלה, אלא היא שם בסוד ו"ד שבמלוי יו"ד, ובאימא בחינת ד"ו כשמתפשטת בחג"ת, אז מתגלה שם אדנ"י, כדפי' בתיקונים הוי"ה בחסד ואד"ני בגבורה. וכן בת"ת ונה"י, לפי שמשם מתחלת, פירוש, המוחין שלה, בסוד ^(א) מקיפים מחג"ת, אמנם שיעור קומתה מחצי ת"ת, כנודע. ומה שאנו אומרים הוי"ה בחסד ואדנ"י בגבורה, פי' הדברים, מצד זעיר הוי"ה, ומצד הנקבה שנקרא שמאל אדנ"י.

נמצא, שההדסים רומזים למלכות, שהיא כנגד חג"ת של זעיר, ונקרא הדסים שבחינת המלכות שמקבלים ומאירים מהם, נקראים הדסים. ונמצא, שהדל"ת רומזת לבחינת המלכות שבחכמה, וה"ס הוא רמז לאדנ"י, בחינת שכנגד חג"ת, ^(ב) והד' נשמה לה"ס, והכל נק' הדס, והם נעשים חב"ד ג"כ, וג"פ הד"ס עולים ר"ז. והוא בגימטריא אור, לרמז ששרשם מהכתר, כדפירשתי שכתר עולה ג' פעמים אור. והאמצעי הוא שיורד בסוד הדעת של זעיר וכולל אותם, ואחר שמתפשט בזעיר יורד אח"כ ביסוד, ומשם למלכות, בסוד לוי'תן שהוא יסוד, ונאמר בו (איוב מ"א י') עטישותיו תה"ל אור, ת"ל: ה' אלהים, הם סוד ה' גבורות, שנעשים אלהי"ם במלכות, שבה מתגלה סוד הגבורות, דינא דמלכותא דינא. והם בחינת נפש, שכך עולה ת"ל כמו נפש, ^(ג) רמז לה' חסדים שאמר ה' באברהם, בסוד אב"רס". הטיפה שיוצאת מהאבר, לס" שהיא מלכות, ופותח אותה בסוד המים, שהם החסדים המבסמין דינין דילה, וזהו ז"הו"ד.

בסוד בוקא דאטמא. ולזה רומזים לשפתים, שמחתכים ומגבילים הדיבור, שמכים זה בזה. ולזה אנו מתפללים אדנ"י שפתי תפתח, שאנו מתפללים שיפתחו ויתמתקו, שהדינים סוגרים אותם.

אמנם העינים, שהם חג"ת שנעשים אח"כ חב"ד, שחשובים כאחת, ולזה כולם נקראים עין א', בסוד תרי כנפי עינא ועינא. נמצא, שהם ג' כנגד מקום שמאירים בו, שהם תרין דרועין וגופא, ואלו הג' הם נעשים א', ג' ראשונות שחשובים כא'. ושורש אלו החסדים הם עין א', שכך עולים ה' הוי"ו"ת כדפי'. וכשנעלה בשכלנו למעלה, נמצא, שהם מסוד עין א', שהוא אריך שנקרא עינא פקיחא, שאין שם ימינא ושמאלא. וכמו ששורשם משם מעין אחד, למטה כשמתפשטים בסוד היסוד בסוד טיפה, לזווג חסד בפומא דאמא, נק' עין ג', כדפרשנו, בסוד בן פורת עלי עין, ששורשו ממקום עליון מעינא דא"א עינא פקיחא. ולזה אמר לו ר' אלעזר ^(ד) אבא להיכא רמיזא, אמר לדגים שבים, בסוד (בראשית מ"ח י"ו) וידגו לרוב, והבן זה.

ולרמז שאין לאלו העמדה אלא משם, אנו עושים ג' הדסים, שנים כנגד ב' העינים, וא' כנגד השורש עינא פקיחא ושרשם, שהם ג' עין. ולזה לא אמר התקונים אלא כנגד הב' דרועין וגופא, לרמזו למקום שמתפשטים בו, אמנם הם עצמם, החסדים בעצמם הם סוד עין א', תרין כרובין ועינא. דע, שמאלו נעשים עינים לזעיר, ומנ"ה שפתים שלו, והאזנים הם ח"ב, ומצחא דעת, וחוטם ת"ת, והפה מלכות, ושפתים נ"ה, ויסוד הלשון. ולזה נעלם ומכוסה, ואין לשפתים דיבור אלא ע"י, ולפי שהם לצורך המלכות, כי פרצוף המלכות הוא מנה"י, נכללים שלשתם בפה, בסוד הדיבור שהיא מלכות, ובהם מאירים אלו השני

(ה) אדרת נשא קכ"ט:

(א) עיין היטב כל המאמר הזה במכו"ש כי יש הרבה שינויים.

(ב) עיין פע"ח פ"ג דלולב.

(ג) נ"א ה"ה רומז לה' חסדים שרמו ה' באברהם בסוד אברם.

מכו"ש.

(ד) ח"ס ד"ו. מכו"ש ופע"ח.

שהוא יסוד דוגמת מטטרוץ. ומצד הד' מ"ט אחר מטטרוץ וכו', עולים צ"ח, בסוד דודי צח ואדום, ח"ג שנכללין יחד, דין ורחמים, והבן. ואותיות שם ד' אותיות, וט' של מלוי, וכ"ג מלוי המלוי,

והבן זה, שהמלכות נעשית עטרא על ראשו, כשעולה למעלה מהזעיר, בסוד (ישעיה מ"א) צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. ואור רמז לאברהם, שנאמר בו מי העיר ממזרח האיר, כדחז"ל.^ה ועם הכללות ר"ח, רמז ליצחק"ק. תסיר כ"ה ישאר קפ"ב, רמז ליעק"ב, וכ"ה למלכות שנק' כ"ה. ושיעקב הוא שנודווג עמה, שיצאה עמו דבוקה בת"ת. שהוא יעקב. וזש"ה (שיר השירים ד' ח') אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי, ובת"ת נתגלית הד', בסוד ד' של יהודה, שהיא מלכות שבת"ת, ומשם למלכות במקומה.

עוד ולקחתם לכם ביום הא' וכו'

סוד הלולב תחילה נראה היותו חותם גדול לכתבי הקדש, ממטה למעלה: *ל, סוף דברי קבלה, ו' תחילת נביאים, ל' סוף דברי תורה, ב' תחילתה, לפיכך מברכין עליו. ועוד, הואיל ובמינו גבוה מכולם, אעפ"י שהאחרו נזכר בתורה תחילה.

והנה לול"ב בגימטריא חיי"ם, אתרוג בגימטריא מלוי מלואו של ע"ב, ועם ג' מינים אחרים משלים לתרי"ג מצות, ששקולה מצוה זו בשעתה כנגד כולן. עוד, פרי"י ע"ה, בגימטריא אלהיים במלוי אלפי"ן, ע"ץ בגימטריא הוי"ה, בריבוע אותיותיה זו על זו שתיים שתיים. הד"ר, בגימטריא יצח"ק ע"ה. דהיינו קס"א מ"ה, עם שני כוללים.

עוד, אתרוג גי' תרי"י, לול"ב ס"ח, הד"ס ס"ח, ערב"ה רע"ז, מספר כולם יחד אל"ף כ"ה, ועם ד' מינים הרי כ"ח. וסימנך, מי יתנך כא"ח לי. פירוש, אל"ף כ"ח, שכנגדם אחורי מלוי אלהיים ביודי"ן בגי' אלף י"ו, ועם חמש אותיות פשוטות וה' תיבות של מלוי, ושני כוללים, הרי אלף כ"ח.

עוד, פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל, כמות שהן כתובים בתורה, כפת חסר וא"ו, וכן עבת חסר וא"ו, הנה הם עם עשר תיבות, בגימטריא ג"פ אל"ף כ"ד, עם כולל אחד

הגהה

נביאים מתחילים 'ויהי, תורה סופה ישראל, ותחלתה 'בראשית, הרי לול"ב.

דע, שאור זה שאמרנו שמתגלה ביסוד מחסד עליון בסוד לויתן, הוא החוט של חסד שמאיר במלכות, שהיא אסתר, שהיתה למעלה נסתרת באו"א בסוד ד'. ונקראת אח"כ הדס"ה, שזכתה לקבל הד' וה"ס, והיא בחי' ה' אחרונה שבשם, ואח"כ נמשך לה חוט של חסד, וזה החוט הוא בחינה בתוך^ה החסד, באמצעות אותו השרש שלה. בחסד, עולה בסוד כוס של ברכה בימין להקשר בשורשה, שטיפת החסד שהיא טיפת הזכר, מוכרח שיהיה שורש לטיפת הנקבה, שאל"כ איך מקבלת הטיפה שהיא אש והוא מים, ומכבים זה לזה, ובאמצעות זה מקבלת ממנו, וזהו גבורה שבחסד, וזהו מה שנו' בפ' וארא.

באופן, שיש בחסד בחינת הגבורה שבחסד, והוא שם ב"ן. ואותיות מלוי המלוי, הם כ"ג כחשבון חו"ט. וז"ס חיה בכלל בהמ"ה, שעולה כחשבון ב"ן. וחי"ה עולה חו"ט, וזה החוט נמצא למלכות מחוץ ומבפנים, כחוט השדרה^ה השערה, ונמשך ליסוד בסוד טיפה, ויסוד חוט, וכשתסיר חו"ט מחסד ישאר מ"ט, בגי' מ"ט ממטטרוץ, וסוף

*ע"י הגהה הנמצא בס' הכוונות מובן הענין. וז"ל: לולב הוא סוף כתובים ותחילת נביאים, וסוף התורה ותחילתה. כיצד, כתובים מסיימים ויעלו,

ה) מדרש רבה בא פרשה ט"ו.
ו) נ"א זה החוט הוא בחינת המלכות שבתוך החסד,

ובאמצעות אותה השרש שלה בחסד, עולה ככוס. מכו"ש.
ז) נ"א ל"ג השערה. שם.

כנגד בעלי תורה ולא מצות. הרס יש בו ריח ולא טעם, כנגד בעלי מצות ולא תורה. ערבה לא יש בה לא טעם ולא ריח, כנגד שאין בהם לא תורה ולא מצות. לכן נצטוו לקשרם יחד, כדי שיתקיימו אלו עם אלו.

פ' ובסוכות תשבו שבעת ימים

דבר לנכח עם צדיקים היושבים בסוכה. כמ"ש בס"ה^(ח) בזמן שכל אורח בישראל ישבו בסוכות, ואלו דבר שלא לנוכח. א"נ, בשכר שתשבו בסוכות ז' ימים בעה"ז, תזכו כל אורח בישראל לישב בעה"ב, בסוכות דעורו של לוייתן. ולא הזכיר כאן ז' ימים וההקפות, כדי להפיל חומת ברזל המפסקת בינינו לבין אבינו שבשמים, כענין הקפות יריחו ע"ש.

שהוא האתרוג, לפי שאינו נאגר. לפיכך לא נכפל המספר אלא ג"פ, כנגד ג' מינים הקשורים יחד. ואלה הג': לול"ב הר"ס ערב"ה, במ"ק הם בגי' אר"ם. ועם האתרוג, גם הוא במ"ק, הם ס"א, בגי' אנ"י. ומספר האותיות ע"ה אחד, הן י"ז, בגי' וה"ו, והסימן: אני והו. והיכן מנוענעים, בשעת ברכה פעם אחד, ובהודו תחלה וסוף, ובאנא ה' הושיעה נא, שהן ד' פעמים, ובכל פעם ל"ו נענועים. וסימנך קד"ם, דאינון תרי זמני ע"ב, בהולכה והובאה. ע"כ העתקתי מכתביה אשכנזית.

עוד ולקחתם לכם ביום הא'

דע, כי אתרוג יש בו טעם וריח, כנגד בעלי תורה ומצות. לולב יש בו טעם ולא ריח, התמרים

פרשת בהר סיני

סימן כ"ה

פ' כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' וכו'

וחב"ד דעשיה בנהי"ם דיצירה, וכן כיוצא בזה עד המאציל העליון. כי אפילו א"א דאצילות עולה למעלה, ועולים או"א במקומו כנודע. נמצא, כי בשבת יש עלייה לכל העולמות כולם, אמנם בשנה שביעית נקראת שבת, להיות לה דמיון יום שבת, שעולים כל העולמות למעלה ממדריגתם דוגמת יום שבת, רק ההפרש הוא, כי ביום שבת עולים כל הנאצלים כולם, אך בשביעית אינם עולים אלא ג' עולמות לבר, שהם ב"ע. כיצד, עולים נה"י דעשיה בחג"ת וכו', עד שנמצא שעולים ג"ר דבריאה במלכות דאצילות. אמנם, ממלכות דאצילות ולמעלה אין עלייה כלל, ואין בנו כח להעלותם, ואינם עולים רק ביום שבת לבר. גם יש הפרש שני, וממנו יתבאר ג"כ ההפרש

ענין מצות שביעית^(ט) וענין היובל, יובן כאן. והוא, כי דע כי הלא אנו רואים כי יש שבת, ויש שביעית שנקראת שבת, כמ"ש שבת לה', וכמ"ש והיתה שבת הארץ וכו', וצריך לידע למה נקראת שבת, ומה חילוק יש בין שבת לשנת שביעית. והענין, דע כי כבר ביארנו ענין יום שבת, כי הוא בחינת עליית העולמות למעלה, וכל אחד עולה למעלה ממדריגתו מבימי החול, והוא, כי נהי"ם דעשיה עולים למקום חג"ת, וחג"ת במקום חב"ד,

(ח) שער המצות דף ס"ד ר"ה ונחזור.

(ח) ליקוטי תורה מדרש רבה אמור פרשה ל'.

(ט) שער המצות וליקוטי תורה פרשת בהר.

שהם ג' ספירות. ואמנם גם זה מבואר מעצמו, כי הלא המלכות אינה ספירה א' לבדה, כי הרי פרצוף הוא בפני עצמו, רק שאורך פרצופם הוא באורך נה"י דז"א, ונמצא, כי אורך המלכות היא באורך נה"י דז"א ממש, וא"כ תוכל המלכות למלאות מקום נה"י, ולעלות שם, וגם כח"ב יכולים לעלות במקום המלכות לבדה, ובזה נתבאר הכל.

גם יש הפרשים אחרים, ויתבארו מאיליהם עם מה שנבאר בע"ה. והענין, דע, כי הלא מלת שבת, כבר נת' בוהר^(ל) מלשון: ש' ב"ת. פירוש, כי המלכות הנקראת בת, עולה עד חג"ת, שהם סוד אות ש', ג' קוים ג' אבות, כנודע. וכאשר עולים נה"י, עולה המלכות עמהם במקום חג"ת, וזהו שבת. וזהו טעם תוספת שלה ביום שבת מבשביעית, כי בשביעית אינה עולה רק עד נה"י לבד. וזהו והיתה שבת הארץ וכו', ושבתה הארץ וכו', כי הארץ שהיא המלכות, היא שובתת לבדה, ואינה נכללת בנה"י, רק עולה עד מקום נה"י לבד.

גם אמר שבת הארץ, הוא רמז אל ההפרש הראשון שביארנו. כי בשבת יום שביתה ועלייה לכל הי"ס דאצילות, אך בשביעית, לא יש שביתה ועלייה רק אל המלכות לבד, כי שאר הי"ס דאצילות הם נשארים במקומם, ואין להם עלייה כלל. וזהו והיתה שבת הארץ ושבתה הארץ, פירוש, שהארץ תעלה אל ה' שהוא ז"א, אך אינה עולה עד חג"ת כמו בשבת, שא"כ אינה שביתה לארץ לבדה, רק גם לנה"י דז"א ג"כ, אך עתה אינה שביתה רק לארץ, כי היא לבדה עולה. ואעפ"י שבג' עולמות ב"ע עולים כל הי"ס, עכ"ז כל הג' עולמות הם נוקבא, והם חיילותיה של מלכות דאצילות, נמצא, כי כל שביתה זו אינה רק עד המלכות דאצילות, וזהו שבת הארץ. וזמ"ש בוהר^(ל) כי השמיטה היא בה' תתאה, והיובל בה'

הנז' יותר מבואר, והוא, כי ביום שבת כל הדי' תחתונות שבכל עולם ועולם הם עולים במקום ג' אמצעיות, אך בשביעית אינו כן, אלא עולות נה"י דעשיה במקום חג"ת דעשיה, ומלכות דעשיה במקום נה"י דעשיה. נמצא, כי המלכות נפרדת מן נה"י, ואינה עולה עמהם במקום חג"ת, רק במקום נה"י, ושם נשארת לבדה. וכן עד"ז עולים ג"ר דעשיה במקום מלכות דיצירה, ומלכות דיצירה במקום נה"י של יצירה, ונה"י דיצירה במקום חג"ת, וחג"ת במקום כח"ב, וכח"ב במקום מלכות דבריאה, ומלכות במקום נה"י, עד שנמצא שעולים כח"ב דבריאה במלכות דאצילות, וממנה ולמעלה נשארים במקומם, ואינם עולים למעלה בענין הפרש הראשון.

ונבאר איך אפשר שביום שבת יעלו ד' ספירות, שהם נה"י"ס. אך הענין הוא, כי הנה"י הם ג' קוים, ימין ושמאל ואמצע, אמנם הרביעית שהיא מלכות אינה למטה מהם, כדי שנאמר שיש לה מקום בפ"ע. ובזה יקשה לנו, כי איך יכנסו ג' במקום ד' או ד' במקום ג', כי אינו כן, כי המלכות אינה תחת נה"י, רק מאחוריים, כנודע, כי המלכות עומדת אחורי הנה"י דז"א. נמצא, כי רגלי המלכות נגמרים בסיום נה"י דז"א, וא"כ, אינה תופסת אורך מקום כלל בפני עצמו, וזהו בהיותה בחול בסוד אחורים, וגם בשבת כשחוזרים פב"פ. גם טענה זאת עצמה, כי היא עומדת פב"ב עם הנה"י, אך לעולם אינה לוקחת מקום בפני עצמו תחתיהם, וא"כ, אם יעלו אלו הדי' במקום ג', או ג' במקום ד', אין בזה דוחק, כי אורך ד' כאורך ג' ממש. והרי בזה נתבאר מציאות עליית השבת.^(ל)

ועתה נבאר, כי בזה תשאר הקושיא בשביעית, כי איך יעלו ג"ר במלכות, שהיא ספי' א'. או איך תעלה המלכות שהיא ספירה א', במקום נה"י

מה: תכ"ב ס"ז. ז"ח ס.
(מ) זהר ח"ג ק"ח.

כ) עיין שער הכוונות ח"ב דף ל' ד"ה אם תשיב משבת רגלך.
(ל) זהר ח"א כ"ג: ח"ב ר"ד. ח"ג רמ"ג: רפ"א. ת"ז תכ"א

משיחנו בע"ה, כי כאשר יכלו להתברר כל אלו המלכים, ויתחקנו ויתלבנו הטוב והקדושה שבהם, אז תשאר הקליפה לבדה בסוד הסיגים, ואז כתיב בלע (ישעי' כ"ה ח') המות לנצח. נמצא כי כל תפלתינו ומעשינו בעוה"ז, אינו רק לברר וללבן אלו הז' מלכים.

והנה בימות החול, אז יש מלאכה, כי המלאכה מורה על היות הרברים צריכים תיקון ע"י מעשה, כי אלו הקב"ה ברא את עולמו כמו שיהיה לעת"ל, כמ"ש (תהלים ע"ב ט"ז) יהי פסת בר בארץ, שתוציא הארץ^(ג) גלוסקאות וכו', לא היו צריכים לעשות כמה מיני מלאכות כדי לאכול, אך עתה צריכים לעשות כמה מיני מלאכות, לחרוש ולזרוע, ולהוציא התבן והמוץ והסובין שהם הקליפות, ואח"כ לתקנו ע"י האש, שהוא אפיית הפת, גמור כל המלאכות, ואז נשלם ונתקן, וכן כל שאר המלאכות. וכמו שמצינו ע"פ לר' עקיבא, שהשיב לטורנוסרופוס מענין התורמוסין שצריכים להמתק, והחטים לטחון וכו'. כי הרי ביארנו, איך כל מה שיש בכל העולמות כלם, הם מסוד אלו הז' מלכים. ואין לך דבר, שלא בא מז' מלכים אלו. והנה, אם אלו המלכים לא היו מתים ומתבטלים, ונעשים קליפות מהם, לא היו צריכים ברור, כי מעצמם היו מבוררים, ולא היו צריכים אל תיקון כלל, אך עתה שמתו, והם צריכים תיקון, אנו צריכים תפילות ומעשים טובים ומצות, כדי לתקנם על ידינו, ולהעלותם בסוד מ"ן.

והנה כדרך שזה העליון, שהוא הברור שצריך אל ד' עולמות עצמם, שהם אבי"ע, גם בענין הנשמות,^(ז) כי משם יסודם, ממה שנשאר אחר הברור הצריך אל העולמות, הנה מלבד כל זה, אפילו בכל ענייני העוה"ז השפלים, הם מתכלית הפסולת הנשאר מאותם הז' מלכים, ולכן אינם

(ע) לעיל ריש פרשת בראשית.

(פ) כתובות קי"א: שבת ל'.

(יפ) מד"ר בראשית פרשה י"א.

(צ) מכו"ש שער ב' ח"ג פ"ח.

עילאה. וכבר נתבאר, איך השמיטה היא בה' תתאה, כי לא יש עלייה לכל העולמות, רק עד המלכות ה' תתאה דאצילות, אך משם ולמעלה אין עלייה.

אמנם סוד היובל שהוא ה' עילאה, הענין הוא, כי יש לה כל מציאות השביעית, רק שיש בו תוספת, והוא כי יש עלייה באצילות עצמו, כי ז"א עולה ג"כ עד הבינה, שהיא ה' עילאה, אך משם ולמעלה אין שום עליה כלל. כי ג' הפרשים הם: א' הוא שביעית, שאז עולים עד המלכות. ב' היובל, שעולים עד הבינה. ג' הוא השבת, שאז יש עליה לכל העולמות כלם. ולכן תמצא, כי כל הדינים הנוהגים בשביעית נוהגים ביובל, רק שיש לו קצת תוספת, מפני שיש עלייה יתירה ביובל משביעית. והתוספת היא יציאת העבדים לחירות, בסוד יציאת מצרים, שיצאו ישראל מבית עבדים ג"כ. כי אין זה יכול להעשות רק ע"י אימא עילאה, שתפתח חמשים שערים שלה, כמבואר אצלינו בסוד פסח והעומר.^(ג) וגם לטעם זה היובל הוא אחר^(ד) חמשים שנים, שהם חמשים שערי בינה, והשמיטה אחר ז' שנים, שהוא ה' תתאה שהיא בת שבע.

ואמנם מציאות הענין הוא, כי הלא אנו רואים כי ביום השבת נאסרו כל מיני מלאכות, וביו"ט הותר אוכל נפש, ובשביעית הותרו כל המלאכות חוץ ממלאכות הקרקע לבד. וכדי להבין זה, נבאר לך מה הם הענין של איסור המלאכות. דע, כי כבר ביארנו^(ה) כי תחלת הכל, היו סוד אותם המלכים דמיתו בארץ ארום, ולפי שמתו אנו צריכים להעלותם למעלה ולהחיותם. כי אנו מזווגים זו"ן, ואנחנו מעלים ע"י תפלתנו ומעשינו הטובים לאותם הז' מלכים, בבחינת מ"ן אל המלכות, ואז הם מתחדשים וחיים. וזה נמשך עד זמן ביאת

(ג) שער הכונות ענין הפסח דרוש י"א. דרושי ר"ה דרוש ז'.

מכו"ש ש"ה ח"א פט"ו. תע"ס חלק י"ב תשובה נ"ב.

(ד) צ"ל בשנת חמשים. הו"ח.

לברור הז' מלכים. וז"ס היות ז"ת דאצילות יורדות, והם מתלבשים בשבעת הימים של מעשה, כדי לברר כל זה. אמנם אין כח רק בז"א לבדו, שהיא דכורא, ולכן הם ו' ימי החול לבד, כי ו"ק דז"א ר' הם הבוררים כל ימי השבוע, אך ביום השביעי, שהוא יום השבת כנגד המלכות, אז אין כח במלכות לברר. ולכן אדרבה, ע"י כח מה שנתקן בימי השבוע, היא עולה ביום השבת, הרי הכל עולה בחשבון ל"ו שאמרנו, שהוא חצי ע"ב.

ובזה יתורץ לך, כי איך אפשר שיום שבת שאין יום מקודש כמוהו, הוא כנגד מלכות התחתונה, ושאר ששת ימי השבוע שהם חול גמור, כי אדרבה, כי מי שהוא יותר עליון אינו מתפחד לירד למטה ממקומו, משא"כ במל', ודי למבין. ש) אמנם ביום השבת אז הוא כנגד המלכות כנו"ל, ואינה יכולה לברר מהז' מלכים, ולכן אז כל הו"ק עליונות שנתלבשו בששת ימי החול, חוזרים להתעלות למקומם הראשון, כי כשהם למטה, אז הם מבררים ממה שיש למטה, אך בהיות למעלה במקומם, אז אין שם מה לברר, רק הם מזדווגים שם, ומוציאין נשמות חדשות ממש. וז"ס קדושת שבת, וטעם הזווג לת"ח בשבת, כי אז הם נשמות השבת חדשות ממקום העליון, ולא ממקום הברור.

ואמנם עליית העולמות ביום שבת אינו ממש עליה, כי הלא ביארנו שבהיותם במקומם מספיק להמשיך נשמות חדשות, אך כשבאים לברר, אז יורדים למטה ממדרגתם ומתלבשים למטה בימי החול, ונמצא א"כ, כי מקומם האמיתי הוא מה שעולים עתה בשבת, אך מה שבימי החול אינם מקומם רק למטה ממדרגתם, וירדו שם כדי לברר הז' מלכים, וכל זה תבין ממה שביארנו בדרוש של אדה"ר, ר' (n) איך היה תחלה יותר מעולה ממה שהוא

מתבררים, אלא אחר כמה תיקונין ומלאכות. ולכן אין לך מלאכה בכל מלאכות שבעה"ז, שאין בה מצוה מעשית. כגון, אם בא לחרוש, מקיים מצות לא תחרוש בשור ובחמור וכו', בא לזרוע, מקיים מצות לא תזרע כרמך כלאים. וכן כיוצא בכל המלאכות כולם, בסוד (משלי ג' ו') בכל דרכיך דעהו. וכל זה היה, כדי לברר אותם המלכים, ע"י מלאכות וכח מצות מעשיות שיש באלו הדברים, ועי"כ מתבררים. ואז כאשר נתקן ונעשה הפת, ואכלו האדם, הוא חוזר להתברר, ונעשה חלק חיוני, אבר מאיברי האדם. וכן בכל הדברים, בסוד בכל דרכיך דעהו כנוכר. וזה מבואר בכל הפרטים, למי שירצה לעמוד באלה הדברים ולהבינם.

ולכן נחזור ונאמר, כי אפילו המלאכות של העוה"ז, כולם לצורך בירור הז' מלכים הם וכל מלאכות אלו, הם בעוה"ז בעולם העשיה. ולכן מלאכה בגימטריא א"ל הוי"ה, ואין להאריך בזה. אמנם בימי החול הותרו כל המלאכות שבעולם, אך לא באיסור, שא"כ לא יתבררו, ואדרבה יתוספו בקליפות. רק בהיתר גמור, בסוד בכל דרכיך כנוכר, כדי לברר הז' מלכים. וכל זה בעיני העוה"ז, וגם במה שצריך לברר לצורך העולמות עליונות, ולצורך הנשמות ג"כ אנו עושים אותם על ידינו, כח מעשה ידינו, שהם התפילות ומצות ציצית ותפילין ולולב, וכיוצא בזה. נמצא, כי בימי החול, אי אפשר להתברר כלל, אם לא על ידינו. ולכן הותרו המלאכות, ונצטוינו במצות, ובפרט בסוד התפילות. (p)

והנה בודאי שהאדם צריך סיוע מעליונים, להספיק דברים אלו על ידו, וגם העליונים צריכים לסיוע התחתונים, בסוד (תהלים ס"ח) תנו עוז לאלהים וכו'. ולכן בימי החול יורדים העולמות, ומתלבשים למטה ממדרגתם, כדי לרדת ולסייע

(ש) עיין שער המצות כאן.

(ח) שער מאמרי רשב"י פרשת קדושים. שער הפסוקים פרשת בראשית דרוש ג'. תע"ס חלק ט"ז מן אות מ"ב.

(ק) ע"ח שער כ"ו סוף פ"ב. ועיין זהר ח"א ס"א. וש"נ. מדר"ר איכה פ"א ל"ג.

(ר) עיין בליקוטי תורה בהגהות ומ"מ אות כ'.

לתחום, שהם סוד נה"י דעשיה, היוצאים ממטה מעשיה במקום הקליפות, וז"ס איסור תחומין בשבת. והנה ביו"ט, העולמות אינם עולים כ"כ כמו בשבת, ולכן הותרו המלאכות של אוכל נפש, ובחול המועד הותרו של דבר האבד, כמ"ש בע"ה.

אמנם בשביעית, העליה היא יותר קטנה מכולם, לכן הוא חול גמור, ואין איסור אלא המלאכות הנוגעות לקרקע, שהם זריעה וחרישה וכו'. והענין מבואר, ממה שאמרנו כי בשביעית לא יש שום עליה כלל ממלכות ראצילות ולמעלה, נמצא, כי אין שבייתה והנחה בשביעית, רק אל המלכות לבד, הנקראת ארץ. ולכן לא נאסרו רק מלאכות הארץ, אך שאר המלאכות השייכות מן המלכות ולמעלה, הם מותרות.

ועתה נבאר ענין המלאכות האלו הצריכות לארץ, והנה הם אלו וכיוצא, זריעה וקצירה ודוגמתם. ואמנם כל ענין המלאכות אלו שנוגעות לארץ ועניינם, הם העלאת מ"ן, ובשאר המלאכות הנוגעות אל הדכורא, הם הורדת מ"ה, וכיוצא בזה. וביארנו, כי כל המלאכות, הם להעלות הז' מלכים ולמתקם כנו"ל. ואמנם סוד הזריעה והעבודה, הוא בסוד (בראשית ב' ה') ואדם אין לעבוד את האדמה כנו"ל, כי ע"י האדם נעשית עבודת הקרקע העליונה. ואמנם בשביעית, אין צורך לעבודת האדם כנו', וכמ"ש בע"ה. והנה סוד הזריעה, הם סוד הנשמות של מ"ן הטמונים בתוך הארץ, והם עולים ממטה למעלה ומתגלים על פני הקרקע, והוא בסוד (תהלים צ"ו י"א) אור זרוע לצדיק, שכבר הוא זרוע מתחילה, ועתה עולה מאיליו ונזרע כנו' בזהר. ^(א) ודי למבין. גם סוד הקצירה, הוא סוד הלידה העליונה, שהוא סוד הנשמות, שהם בעיבור תוך הנוקבא, והם נקצרות משם וניתנות בעה"ז אל הגופים השפלים.

עתה מטטרו"ן, וע"ש, כי בזה תבין, איך בעת האצילות היו העולמות, באופן שהם נעשים עתה ביום השבת.

נמצא, כי בימי החול יורדים למטה כדי לברר, וביום השבת אנו מעלין אותם למקומם, כדי להוציא נשמות חדשות. והוא טעם איסור כל המלאכות ביום השבת, ואפילו אוכל נפש גם הם אסורות, כי אין שום בירור בשבת, והכל הוא חדש. וז"ס שיר חדש ביום השבת, כמ"ש (תהלים צ"ו) שירו לה' שיר חדש וכו', שאנו אנמרים בשבת, וזה מובן. ואפילו ענין הבירור נאסר בשבת. וז"ס הטעם שאין בורדין אוכל מתוך פסולת ביום השבת, כי אין ביום שבת בירור מתוך פסולת, שהוא הז' מלכים, כי הכל הוא אוכל גמור, נשמות חדשות בלתי פסולת. וכאשר האדם עושה מלאכה בשבת, או בורר, גורם להוריד כחות עליונים למטה כמו בחול, ואז יש יכולת לחיצונים להרבק בהם, ונקראים החיצונים עלמא דמותא. ולכן נאמר מחלליה מות יומת, ^(א) וזה תבין ממה שביארנו בסוד תחום שבת, כי בחול הקדושה סמוכה לחיצונים, ובשבת יש אלפים אמה תחום שבת ביניהם, ואינם נדבקים החיצונים בקדושה, וא"כ העושה מלאכה בשבת, גורם ירידת הקדושה אל החיצונים, ולכן חייב מיתה.

והוא ג"כ איסור ההליכה מחוץ לתחום, ^(ב) כי סוד התחום הוא אלפים אמה, שהם סוד נה"י דעשיה שעלו במקום חג"ת דעשיה, ונמצא מקום נה"י דעשיה חלל, ובאותו החלל, אין הקליפות אשר שם למטה מעשיה יכולות לעלות עד שם, רק נשאר המקום חלל, ושם יכולים בני אדם לילך, אך חוץ התחום הזה, אם יצא אדם שם, גורם לאדם עליון שיצא ג"כ חוץ לתחום, ויורד בקליפות. והנה רגלי האדם אשר הולכים ויוצאים חוץ

(ב) שם.

(ג) תרומה דף קס"ו:

(א) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קע"ט ר"ה גם זהו סוד. שער הכונות ח"ב. ררוש תחום שבת.

שנחזירים אב"א. ותיקון שני הוא להביאם פב"פ, ואז מזדווגים להוציא נשמות.

והנה בשנת השמיטה, אין אנו צריכים רק התיקון השני, שהוא להביאם פב"ב, לפי שמעצמם בלתי תפילתינו כבר הם מתוקנים, רק שעדיין הם אב"א, ואז ע"י תפילתינו חוזרים פב"ב. ואמנם בשבת היא גדולה מזו, כי אפילו בחינת פב"פ נעשה מעצמו, כי בהכנס ליל שבת, חזרה המלכות פב"פ עם זעיר. ואמנם כל תפילותינו אינם אלא להעלותם למעלה ממקומם, מדריגה אחר מדריגה, עד או"א, כנודע. נמצא, כי מה שנעשה בחול ע"י תפילותינו, שהוא להחזירם במקומם למטה פב"פ, נעשה מעצמו בשבת, ומה שאנו מוסיפים על דינו, הוא פב"פ, נעשה מעצמו בשבת, ומה שאנו מוסיפים על דינו, הוא להעלותם למעלה,¹ ושיהיו גם שם בבחינת פב"פ.

ואמנם י"ט ו"ח וחול המועד, ג"כ יש בהם עליות ע"י תפילותינו, רק שהם עליתם שוה, כנודע. ונמצא, כי אם היינו עושים מלאכות בימים אלו כל אחד כפי מדריגתו, היה נראה ח"ו כמטיל פגם למעלה, שהם צריכים אל מעשה התחתונים, וזה גרעון ופגם למעלה ח"ו. ואמנם בשביעית, אין המ"ן רק מאליהם כנו', ולכן אסור בכל עבודת הקרקע, אך הספיחים הותרו. והטעם, כי הם עולים מאליהם, אך מה שהאדם מעלה ע"י פעולותיו ומעשיו הם אסורים.

ונבאר עתה ענין יציאת האדם חוץ לתחום, כי זה נראה מכלל הארץ שהאדם דש עליו, אך במה שביארנו לעיל¹ סוד איסור תחומין, יתבאר זה היטב. והענין, כי כבר ביארנו לעיל, כי ג"ה הם הרגלים העליונים המהלכים על גבי הקרקע, שהיא

וכדי להבין דבר זה, נבאר לך ענין הנו' בווהר, באומרו ורזין אילין לא אתייהבו אלא לאילין מחצדי חקלא, והענין, למה שכבר הקדמתי לך בדרוש פסח¹ ענין קריעת ים סוף, כי כשהמלכות רוצה לילד אלו הנשמות שהם בעיבור בתוכה, הנה לפתח חטאת רובץ, הוא הנחש העליון הנושך בערייתה, ועי"כ היא יולדת. וז"ס קר"ע שט"ן, כי שט"ן בגימטריא נח"ש, כי הנחש הוא הקורע רחם האילה, וקריעה זו נעשית ע"י שם זה הנזכר, ואמנם כדי שהחיצונים לא יתאחוזו בנשמות אלו, צריכות תפילותיהם של צדיקים, שע"י תפילותיהם יולדת נוקבא עילאה, ואינה צריכה לנחש חטאת רובץ, והוא סוד מה שתיקנו רז"ל בתפילות מזמור יענך ה' ביום צרה, כנודע, שהם ע' תיבין דעקו דילדה.²

והכלל היוצא הוא, כי צריך תפילת הצדיקים להזריע תחילה אלו הנשמות, ואח"כ לילד אותם, שהוא סוד קצירת השדה העליון, והכל ע"י מעשיהם ותפילותיהם. ולכן נקראו חכמים היודעים סוד התפילות, מחצדי חקלא, קוצרים השדה העליון ולוקטים פירותיו. ואמנם בשביעית אין צורך, כנו"ל.

ונבאר עתה, שא"כ שהכל נעשה מעצמו, למה אנו צריכים להתפלל או לעשות מצות בימים אלו, כגון בשבת או בשביעית, אחר שהכל נעשה מעצמו, גם ראוי לדעת, מה הפרש יש בין שבת לשביעית. אך הענין הוא, כי בימי החול אנו צריכים לתקן ע"י תפילותינו שני מציאות והכנות, א' הוא לתקן זו"ן עד שיתוקנו אב"א בפרצוף גמור, כל אחד מהם כלול מייס, לפי כי בתחלה אין בז"א אלא ו"ק, ונוקביה נקודה א' לבר, ואח"כ ע"י מעשינו נתקנים פרצוף גמור, עד

(ד) דרוש י"ב בשער הכונות.

(ה) זהר ח"ג רמ"ט: ובוהר ע"פ הסולם פנחס אות תרצ"ח.

(ו) עולת תמיד שער התפלה דף ט.

(ז) בענין יו"ט ור"ח וחול המועד. עיין שער הכונות ח"ב ענין

השינויים בין יו"ט לשבת דף קכ"ג ט"ב ד"ה בית מועד. פרע"ח שער מקראי קדש פרק ג'. ספר עולת תמיד דף קלא ט"א ד"ה מועדים.

השבת, הנה נתבאר היתר יציאת תחומין בשביעית, כי כל הליכה בשביעית, נקראת למעלה מעשרה, אשר אפילו בשבת הותר והוא, כי הלא בשבת כבר ביארנו, שעולים נה"י עם המלכות יחד למעלה במקום חג"ת, ונמצאים כי הרגלים דורסים על גבי קרקע, ולזה יש איסור תחומין, אך בשביעית אין המלכות עולה עמהם, כי הם עולים במקום חג"ת, והיא נשארת למטה במקומם.

ונמצא, כי אין הרגלים העליונים דורסין בה, והיא דומה ממש לדין הספינה הנו', אשר התיירוה, בסוד אין תחומין למעלה מעשרה, וז"ס שנאמר בשביעית ושבתה הארץ שבת לה', פירוש, כי הארץ שהיא מלכות, היא שובתת מאיליה דוגמת יום השבת, ומעלה מ"ן מאיליה למעלה אל הו"א, הנקרא ה'. וז"ש שבת לה', ואינה צריכה אלינו. גם ז"ס והיתה שבת הארץ וכו' ושבתה הארץ וכו', כי כל ענין של שביעית אינו אלא בארץ, שהיא המלכות, ולא למעלה.

מלכות, כשהולכים חוץ לתחום, גורמים לרגלים העליונים לצאת לחיצונים, וזהו איסור תחומין בשבת. והנה נודע מן הספינה ההולכת בים, שאין שם איסור תחומין, אעפ"י שיצא האדם בשבת כמה פרסאות, ושם נתבאר הטעם בגמ', (ח) ואמר כי אין תחומין למעלה מעשרה, והים הוא גבוה יותר מעשרה.

וסוד הענין, כי הספירה היותר קרובה אל החיצונים, היא המלכות. והנה הרגלים העליונים שהם נ"ה, כל זמן שאינם נוגעות בקרקע שהיא המלכות, אינו נקרא יציאת התחום, אעפ"י שיש (ט) כמה פרסאות למעלה באויר מן הקרקע עשרה טפחים, אי אפשר שיצאו אל החיצונים, עד שיגיעו בקרקע, ואז אם יצא חוץ לתחום הוא נוגע אל החיצונים. והנה המלכות גבוה עשרה, ולכן אין איסור תחומין למעלה מעשרה, ואעפ"י שהולך כמה פרסאות, עדיין הוא בתוך הקדושה. ושם הוא מהלך בתוך הקדושה. ועם זה שביארנו בסוד

פרשת בחקותי

ואמנם הענין הוא, ירמוז על סוד הגלגול, כמו שידעת, כי מתגלגלת הנשמה בשני יסודות, והם דומם וצומח, ואח"כ עולה אל מדריגת בעלי חיים, שהם הבהמות. ואם יזכה יותר, עולה למדריגת אדם, וניצולת אותה הנשמה כפי זמן הקצוב עליה, כמו שכתבנו בדרוש הגלגולים, (ז) וע"ש באורך. ועכשיו אמר הכתוב, אם בחקותי תלכו וכו', ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן

(ז) הקדמה כ"ב.

סימן כ"ו

אם בחקותי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם בעתם וכו'

ראוי להבין דברים אלו, שנראים כאילו השי"ת משדל לישראל בדברים, ומפתה אותם לומר, אם תעשו כך יהיה לכם כך. וג"כ, שהם נראים שהם ברכות גשמיות.

(ח) עירובין מ"ג.

(ט) נ"א אעפ"י שילך כמה פרסאות. ליקוטי תורה.

פריו, ואז תאכלו ושבעתם, ויעלו הנפשות הטבועים ומעורבים בתוכם, למדריגת אדם. וז"ש ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם, והמשכיל יבין. ועיין תשלום זה, בפ' (ירמי' י"ז ח') והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו וכו', בירמיה ותבין בעצם.

והנה לא כל שעה הוא זמן המגולגלים לעלות, כי לכל זמן ועת לכל חפץ. והענין, כי מי שנתגלגל בדומם אינו מתגלגל בצומח, רק בד' חדשים, שהם

אב אלול תשרי חשוון. ומצומח לבעל חי, ניסן אייר סיון תמוז, בסוד ריש תורא וכו'. (ז) ומבעל חי למדבר, כסליו טבת שבט אדר, (ח) ע"כ. וא"ד. לא בא לאפוקי שאר זמנין לגמרי, רק דבעי ליהיב דעתיה לזמן השייך יותר, ולהתפלל שאל יכשל באיזה ניצוץ רע הנמצאים אז בריבוי, הוא יצילנו למען שמו ית', ויתן לנו כח לתקן ניצוצי הקדושה שבאכילתינו, ושנוכו לעלותם ולצרפם עם בחינותינו מתוקנים, כדי שיבאו בצירוף לעבוד את קוננו, כי זהו תכלית המבוקש בהם. [

סדר במדבר

פרשת נשא

סימן ה'

ועבר עליו רוח קנאה וכו'

הדרו"ל^מ כי אין אדם מקנא וכו'. דע, כי יוסף הוא היסוד, והוא גימטריא ציו"ן, שהיא יסוד דמלכות, ויוסף הוא דכורא, הנכנס בתוכה תוך ציון, גם הוא גימטריא ג"פ שם ב"ן, כנוכר^נ בסוד אליך ה' נפשי אשא, שהם בחינת נר"ן. גם יוסף גימטריא קנ"ו, והוא סוד מ"ש, כי הם ה"ח וה"ג,

והם עשר הוי"ות. והנה ה"ג, הם במלכות. וה"ח, הם מחסד עד הוד, ונשלמים שם. וכולם נמשכים דרך היסוד, וגם יש לו הוי"ה א' בפני עצמה. נמצא, שהם ו' הוי"ות, והם גימטריא קנ"ו. גם הוא גימטריא קנא"ה. ז"ס מ"ש בס"ה פ' ויקהל^ס וז"ל, כדין חד צדיק אלביש קנאה מנהו וכו'. וז"ס, אין אדם מקנא לאשתו וכו', לרמוז, כי הוא מסטרא דיוסף עליון.

פרשת בהעלותך

סימן י"א

שטו העם ולקטו וכו'

סוד הקנה והושט. דע, כי הש"ך דינים הם באימא עילאה, והם נעשים בה מסוד ל"ב אלהים שבה, הנעשים מל"ב נתיבות חכמה, וכל אחד כלול מ"ס, הרי ש"ך דינים. והנה הבינה נקראת שופר, וש"ו עם הפרקין האוחזים בשופר, שהם י"ד, הם סוד הש"ך, כמבואר במקומו.^ע וסוד זה השופר, הוא הקנה המוציא את הקול, שבעה קולות, שהם: (תהלים כ"ט) קול ה' בכח, קול ה'

בהדר וכו', קול ה' על המים וכו', שהם פנימיות המוחין דזו"ן. ולסוד קנה זה דבינה, נאמר עליו, עולם הבא אין בו אכילה ולא שתיה וכו'. כי שם הם בסוד שבעה קולות לבר. ואמנם, הושט נמשך למטה, והקנה אינו נמשך רק עד החזה, שמשם מוציא השבעה קולות. אך הושט מתפשט עד בני מיעים, ומשם המאכל והמשתה, ובו נכנס, והוא כנגד העוה"ז, שיש בו אכילה ושתיה, והוא כנגד חיצונית זו"ן, ולכן וש"ט היינו שט"ו דינים, ועם ה' של בינה עצמה, הם ש"ך דינים. גם שט"ו,

ס) רי"א.

ע) שער הכוונות ר"ה דרוש ז'.

מ) סוטה ג'.

נ) שער הכוונות ח"א דרוש ג' נפילת אפים.

עולה ז"פ אר"ם, שהם ז' מלכים דארום שנתבטלו, וזהו ג"כ, שט"ו העם ולקטו.

ובעיני משה רע

הנה העם הבוכים היו הערב רב, והיו מחלק הרע של משה, מאותה הבחינה של העין, ^(ז) והיו מתקנאים בו, מצד שהוא לקח תאומתו שהיא ציפורה, כמו שכתבנו. כן היו רוצים לעשות, ולכן ארז"ל, ^(ח) על עסקי משפחות, עכ"ל מהרח"ו וזה"ה.

פ' ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי

י"ל, מהו אומרו ברעתי, היל"ל ברעתם. אמנם הענין הוא, כי מרע"ה היה משורש הבל, וסימנך: מש"ה, ש"ת, הב"ל. נמצא, כי ס' של משה, היא ס' של הבל. וג"כ בלעם היה מהבל, וב"ל של הבל, היא בל של בלעם. נמצא, שהם משורש אחד, מרע"ה ובלעם. וצריך שתדע, שכשהטיל הנחש זוהמא בחוה, שהיא היתה אם כל חי, מאותה שעה והלאה, כל הנולדים וכל הבאים היו מורכבים מטוב ורע א"כ, בהיות שמשה ובלעם הרשע היו באים מהבל, צריך להיות שמרע"ה היה מצד הטוב של הבל, ובלעם הרשע היה מצד הרע.

וכבר ידעת מ"ש רשב"י ע"ה, ^(ט) שראשו אלפי ערב רב, היו בניו של בלעם יוננו"ס ויומברו"ס. ומרע"ה, על היות הוא ג"כ מצד הבל כאמור, ובלעם ג"כ, וערב רב ג"כ היו מצד הרע של הבל, ^(י) וערב רב היו מחלקו של משה, לכן היה משתדל עליהם לזכותם ולנקותם, ועל כן קבלם והוציאם ממצרים. וזהו שאמר לו

(פ) נ"א מאותה בחינה של הרע דקין. ל"ת.

(צ) שבת ק"ל. יומא ע"ה.

(ק) וזה תשא קצ"א.

(ר) עיין שער הפסוקים שמות דף ק"ז ד"ה ונמצא.

הקב"ה, (שמות ל"ב ז') לך רד כי שחת עמך אשר הוצאת וכו', והיה מרע"ה חוזר ומתפלל עליהם, ואומר: למה הרעות לעם הזה למה ה' יחרה אפך בעמך, והכל היה על ערב רב, שהיה משתדל ומתחבט עליהם, על היותם מחלקו, וכוונתו היתה, להרחיק הרע מהבל, ולעשות הכל טוב.

אמנם, כשראה האספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה, אמר מרע"ה להשי"ת, הרגני נא הרוג, אם ישראל חוטאים ולא תשא חטאתם, יותר טוב שתהרגני. מפני שיתגבר הערב רב, ובהתגברותו נמצא שגובר צד הרע של הבל על הטוב, וצד הטוב ידחה ממנו. וז"ש ואם ככה את עושה לי, לי דייקא, פירוש, שיתגבר עלי צד הרע של הבל. וזהו ג"כ אומרו ברעתי. ולזה תמצא בפסוק (ישעיה כ"ה ח') בלע המות לנצח, ר"ת הבל. פירוש, כשיבלע המות שהוא צד הרע של הבל. וזהו ג"כ אומרו אז, ומחה אז אלהים דמעה מעל כל פנים. כביכול מהפנים העליונים, שהם חו"ב.

ובזה תבין מאמר רז"ל ^(ש) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ומנו בלעם. לפי שכלם הם משורש אחד, זה מצד הטוב וזה מצד הרע. ובזה תבין ^(ת) למה מרע"ה כתב ספרו וספר איוב ופרשת בלעם. וג"כ תבין מאמר רז"ל ^(א) כי ראויים היו הברכות שינתנו ע"י משה, וניתנו ע"י בלעם, כדי שמלאך רע יענה בעל כרחו אמן.

ובזה תבין שאיך זכה בלעם לנבואה זו, אלא הכוונה כמו שאמרנו, להיות שניהם משורש הבל, משה מצד הטוב של הבל, ובלעם מצד

(ש) מדרש רבה במדבר פרשה י"ד.

(ת) ב"ב י"ד:

(א) ליקוטי תורה פרשת בלק ד"ה ענין בלק ובלעם.

שמה היה מצד הטוב כנזכר, והוא היה מוכרח להוציאם. וז"ס מה שנאמר (שמות ב' כ') ותרא אותו כי טוב הוא, פירוש, כי בתיה בת פרעה ראתה והביטה והבינה ג"כ, שמרעה היה מצד הטוב.

שם והמן כורע גר הוא וכו'

ודע, כי הקב"ה נתן לישראל המן, כדי שינקו נשמות חדשות, משחקים, שהם נ"ה, סוד ב' ביעין^(א) השוחקים מן לצדיקים, בסוד צדיק וצדק. וז"ס והמן כורע ג"ד. ג', יסודי דכורא, גומלי חסדים. ד', יסודה דילה, דלה ועניה. ועינו כעין הבדולח, דאזריק ממוחא דתמן טלא דבדולחא. וכל זה, כדי שיוכלו לקבל התורה. גם ג"ד: גימטריא ז', לרמוז על יסוד שהוא ז'. ומ"ן במ"ק, ט' עשרות, כי היסוד הוא ט'. והשמות בנקודם, הם ט', וז"ס (תהלים ט' י') אמרו צדיק כי טוב. ויש בו חו"ג, והם ג"ד. וכן מ"ן: מ', לרמוז מימי החסד, ג' בינה, מה שמתגלית בגבורה. והורע, טיפת יו"ד נכנסת בגד ונעשית גיד, גימטריא טו"ב, בסוד צדיק וטוב לו.

ועינו כעין וכו', עי"ן גימטריא ק"ל, כחשבון ה' הוי"ת דה"ח וה"ג. וזהו עינו, כעין ב' עיינין, ק"ל ק"ל. וזהו לחם הקלקל, תרי ק"ל. ובדולח ב', חוור וסומק. ותיבות הפסוק כמנין ג"ד, ואותיותיו ז"ך, כמנין ז"ך אותיות התורה, כ"ב דחסד, ומנצפ"ך דגבורה, וזה ג"ד. וכלם יוצאות דרך יסוד לנוקבא. וישכב: ויש כ"ב, הרי ג"ד, הם ז"ך אותיות חו"ג. ובהצטרפות הטיפות יו"ד, צורת י' הם י' ספירות, וכ"ב אתוון, וזהו גיד. והזכר הוא ג', והורע הוא י', והנוק' ד', עזר כנגדו. ויוצא שם קדוש ממנו, והוא זה: וד"ך, הל"ע, מב"י, י' ננ"ן, כו"ה, זע"ב, רי"ד, ענ"ל, גו"ת. עכ"מ.

(ד) הלשון משובש קצת ועיין ל"ת.

הרע, לזה משה כתב ספרו. וג"כ באומות העולם קם, ומ"ש מלאך רע יענה וכו', ר"ל, כדי שיצה"ר של בלעם יכנע. וזמ"ש (במדבר כ"ד ד') אשר מחזה שדי יחזה, ר"ל, השיג שדי ע"י מסך, ולא שדי עצמו. וזמ"ש בלעם "הנה "ברך "לקחתי, ר"ת הב"ל. שכל כוונתו של בלעם הייתה ליקח הה' של הבל, שהוא הצד הטוב, להכניעו אל הרע ולהתגבר על הטוב. עוד על מ"ש אשר מחזה שדי יחזה, לרמוז, כי שד"י באתב"ש בק"ם, שעולה בגימטריא בלע"ם. ר"ל, שהשיג ע"י מסך, כנזכר.

גם דע, כי בלק היה מקומו למטה בין רגלי לאה לראש רחל, מקום עז"ה ועזא"ל, אבל בלעם הרשע, מקומו למעלה באבא, מקום בית הבליעה בגרון. ולכן תמצא, שאמר שדי "יחזה "נופל, ר"ת שי"ן, מקום שי"ן של תפילין, (ב) הוא מקום מוחי אבא ועזה ועזאל, הה' של עזה בג' מלויין: יודי"ן ההי"ן אלפי"ן, עולה כמנין א"ל של עזא"ל. לומר כי עז"ה ועזא"ל, שניהם משורש אחד, מבין רגלי לאה לראש רחל. עז"ה מצד רגל ימין, שהאור יותר חזק ואין כ"כ כח בקליפות, ועזא"ל מצד שמאל יש לו יותר כח, וצריך להכניעו שם, וכל הגוים מצד בלעם. וזהו שנאמר: ב"ל אומי"ם, פירוש, ביי"ת למד של בלעם, פירוש מהרע של הבל. וזהו ג"כ בלב"ת א"ש, פירוש בת' שנה שישבו ישראל במצרים, נתקנו ל"ב של הבל, ר"ל צד הרע של הבל.

ובזה תבין פ' (תהלים מ' ט') והוא ישפוט תבל בצדק, פירוש, והוא ישפוט לאותם של ב"ל, בת' שנה ששעברו ישראל. וזהו: ת' ב"ל. ובהיות שנתקן ב"ל מהבל, ולא נשאר כי אם ה' של משה, ולפיכך הוציא משה את ישראל ממצרים, ולא אהרן, אעפ"י שאהרן היה גדול ולשונו צח, והוא כהן לאל עליון, אלא מפני

(ב) שער הפסוקים בלק סימן כ"ד.

(ג) ע"ח שער י"ג פ"ו.

ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית וכו'

כבר פירשתי במ"א. הנה דברו מרים ואהרן במשה. על אודות האשה אשר לקח בכוש, כמ"ש רז"ל בדברי הימים של משה. אמנם מרע"ה דחה אותה, ונעץ חרב בינו לבניה. והסוד שדחה אותה, הוא, דע כי עיקר הל"ב נתיבות הם מאבא, וכל אחד כלול מעשר, עולה ש"ך, ושרשם חמשה, שהם ה' אותיות אלהי"ם, הרי שכ"ה. ולזה משה שהיה ביסוד אבא, דחה את הכושית, ונעץ חרב בינו לבניה.

והענין, שאנו אומרים בז"א גדלות וקטנות, והגדלות הוא ברבוי המים, והקטנות הוא מיעוט הרחמים וריבוי הדין באותו אופן, ר"ל, באותו בחינה יש לאו"א, שכפי ערך הזעיר כך משפיעים לו או"א. ועל זה, בקטנות הוא בחינת המלכות של אבא, והוא בחינת כושית, ובגדלות יוצא צפורה. ובכינה, בחינת קטנות יוצאה בחינת תמנע, ובבחינת גדלות היא לאה. ולזה משה באה לו הכושית, שהיא בחי' ש"ך דינים, ודחה אותה, וליעקב באה לו תמנע, שהיא ב"פ מנצפ"ך, והם דינים דאימא. לפי שיעקב מזדווג עם לאה, ואחורי הדינים שלה הם תמנע, ומשה הוא מלגאו, וזווגו היא צפורה, ואחור שלה היא כושית. וג"כ יוסף, אסנ"ת ופוטפרע.

והענין הוא, כי פוטפרע הוא אחודים של כל השמות, שהם: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כזה: יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, יו"ד ה"י וי"ו ה"י, עולה דפ"ק. ואחור ס"ג, כזה: יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וא"ו, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, עולה קס"ו. [נ"ל, צריך להגיה ולהסיר אחור דס"ג, שהם קס"ו, רק אחור דע"ב ומ"ה וב"ן, הם גימטריא פוטיפדע, וכ"כ למעלה בפ"י בסוף פ' מקץ כ"ד היר"א.] ואחור מ"ה, כזה: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א,

עולה ק"ל. ואחור ב"ן, כזה: יו"ד, יו"ד ה"ה, יו"ד ה"ה וי"ו, יו"ד ה"ה וי"ו ה"ה, עולה קד"ם. תסיר השרשים של השמות, ישאר כמנין פוטיפרע. ועל שהיא באה מהאחוריים של השמות, לזה לא לקחה יוסף. והכונה היא, כי הבינה בהתפשטה בתוך ז"א, ר"ל התבונה, שהמלכות שלה היא לאה למעלה, ובהתפשטותה למטה היא אסנ"ת. נמצא, שאסנת היא אחורי לאה, כמו שהתבונה נקראת אחורי בינה, ופוטפרע אחור תמנע, שהוא התפשטותה, א"כ מוטב ליקח אחורי לאה, ולא אחורי תמנע. זהו סוד שדחה משה הכושית, שהיתה מאחורים שהם דין.

פ' והאיש משה עניו מאד

עני כתיב, למה נחסרה הוא"ו ונשאר עני, ומה היה העניות שלו, שהרי נתעשר מפסולת הלוחות. וג"כ מ"ש במשיח (זכרי' ט' ט') עני ורוכב על חמור, מה ר"ל עני. וג"כ מ"ש דז"ל ה" מאין זכה מרע"ה לקלסתר פנים, משיורי הקולמוס של דיו שהעביר על פניו נתמלא פניו אורה. והתירוץ, כי הקולמוס הוא הוא"ו, שהיא למעלה מקום תורה שבכתב, והדיו היא היו"ד, שהיא חכמה עילאה. ולכן נכתבה התורה, שהיא חכמה דיו"ד, ושיורי הקולמוס הוא שיו"ד הוא"ו, שהיא ראש הוא"ו, שהיא היו"ד. כנדע, שהיו"ד שעל הוא"ו היא ג' עליונות, שהם אוד העליון הצפון לצדיקים, שהוא באימא עילאה. וכאשר העבירה על פניו, נתמלא פניו אורה, והוא, כי הוא"ו נתקצרה לסיבה הנו'. ובוה יתבאר מ"ש בר"מ⁽¹⁾ עני ורוכב על חמור, שהוא ר"ת "עירובין" נדה "יבמות, ר"ל, שהמשיח יבא עני מהם, כלומר שיתבטלו, כמו שתרע הסיבה.⁽¹⁾

ובזה יובן, שמשה זכה לאלף חלקים של אורה, כשהיה כותב בתורה, שהיא שיורי

(ז) עיי"ש בסולם מאמר מוציא שם רע.

(ה) מדרש רבה תשא פרשה מ"ז.

(ו) פרשת כי תצא רע"ו.

ל) תמונת ה' יביט, זה קשר של תפילין, כלומר: ד' כנגד ד' שבטים.^(מ)

ומדוע לא יראתם לדבר, כלומר, אחר שנבואתכם הוא מרחל, בסוד יראה עקב ענוה. ויחר אף ה' בם, מצד דיני חוטם ז"א, וירכו הדינים, אש"ת שא"ת, או ספחת, דרך הפה. וסוד ב' נשים אלו, הם ב' ימי ראש השנה בסוד הרת עולם, והם בסוד מנצפ"ך. והעליונה^(נ) בסוד סןןפ"ך, ושכ"ה ניצוצות, גימטריא הרת"ת עולם. והעליונה, סוד הצלם שזכה לה משה. והיא כלת משה, נקודה פנימית שמתלבשת זו בזו. בסוד, רחל מסרה סימניה ללאה, אלא שאחותה עיקר, כשבא באהל לאה, וכשבא באהל רחל היא עיקר, אבל ביהודה (בראשית ל') ותקנא רחל באחותה, כי לא היתה נכללת באחותה.

ונ"ל, שז"ס מה שאמר הכתוב (ישעי' י"א י"ג) וסרה קנאת אפרים מעל יהודה, כי לעתיד תכלל א' בחברתה, בסוד ב' עצים,^(ו) ולכך היה קריעת המלכות, ושאלו ודוד ומיתת בני יהודה. והב', סוד הסלע שחטא משה, שצוה הקב"ה ודברתם אל הסלע. כי לאה מקודם היתה פכ"פ, בסוד הדיבור בברית הלשון. וז"ס מה שנעלם מאת שלמה הע"ה (משלי ל' י"ט) דרך גבר בעלמה, זה משה. והיה השי"ת רוצה להעלות לרחל, שהיא סוד הסלע, להצלע בסוד הדיבור, במקום אחותה. ומשה לא עשה כן בשביל אחותה, כי היא באחור באותו הפנים, והיא כלת משה, ולזה ויך את הסלע. בסוד מטטרו"ן, שהיא מטה אלהים, לבוש ליסוד. ולא העלה אותם בסוד הפה והעינים, כמש"ה ודברת לעיניהם, שהיא לית לה עינין, בסוד^(ז) עולימתא שפירחא

הקולמוס, וכשחטאו ישראל נסתלקו ממנו כולם, ונשאר א' זעירא של ויקרא, וכשיבא המשיח יחזרו כל האלף למקומם. וז"ס ישמח משה במתנת חלקו, ר"ל לעתיד ישמח, כשיבא הוא, שהוא המשיח, אז יחזרו האלף למקומם,^(ח) שהיו מקודם בחלקו. וזהו ישמח לעתיד, כי עבד נאמן קראת לו, שהוא ראש הוא"ו, כמ"ש. ובזה יובן סיבת המסוה שהיה משים משה על פניו, שלא היה משימו אלא כשהיה מדבר עם ישראל.

ויאמר אם יהיה נביאכם ה' וכו'

דע, כי שאר הנביאים הוא במראה, דהיינו מלכות תתאה אתודע, וע"י גבריאל שהוא סוד החלום, לא כן עבדי משה וכו', בכל ביתי נאמן הוא, הם סוד הב' נוקבין לאה ורחל. כי בית ועליה הם לאה ורחל, בסוד^(ט) נשרפו חטיך בעליה, שחטה הם סוד כ"ב אתון בזווג עליון, ולפעמים הדינים תקיפים נשרפים בעליה, בסוד^(י) ראיתי בני עליה והם מועטים. לזה אמר בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו, כדפרישית שלאה בסוד פה מאחוריו אב"א. והנה כשחוזר אנפין באנפין, פה אל פה אדבר בו. והזווג בסוד דיבור, כמ"ש רז"ל^(י) ראוה מדברת, והלשון הוא יסוד ברית מעור, ומראה היא לאה, אין מראה אלא כנגד הפנים.

ותמונת ה' יביט, הנה התפילין נקרא שם ה', כענין (דברים כ"ח י') וראו כל עמי הארץ וכו', וכנגדם ד' מאחוריו, ד' כנגד ד' בתים, וכתר לאה שם במקום ד', זו קשר של תפילין. ומשה זכה ללאה, לזה אמר ותמונת ה' יביט, שהקשר הוא תמונת ד' שלפניו יביט. וז"ס מ"ש רז"ל

(ח) עיין שער הפסוקים וליקוטי תורה ריש פרשת ויקרא.

(ט) ב"מ מ"ז:

(י) סנהדרין כ"ו.

(כ) כתובות י"ג.

(ל) ברכות ז'.

(מ) נ"א כנגד ד' אותיות שבשם. ל"ת.

(נ) נ"א והתחתונה בסוד מנצפ"ך. ל"ת.

(ו) בסוד ב' העצים והיו לאחרים. ל"ת.

(ז) וזה ח"ב רף צ"ה. שער מאמרי רשב"י דף ר' ט"א ר"ה

דע כי הכלה.

לא כן עבדי משה

הנה רוב השגת הנביאים בבי"ע, ששם מטטרו"ן, הנקרא עבד. והיו סבורים, כי משה ג"כ השגתו בבחינת עבד, ולזה אמר לא כן וכו', שמשה אינו בבחינת עבד, כי בכל ביתי נאמן הוא: באצילות.

ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא וכו' דע, כי תפלה זו יש בה י"א אותיות, שהם אל נא רפא נא לה. ואות פ' באמצע, ופ' באתב"ש היא ו', לרמוז כי מרע"ה המתיק ה' חסדים וה' גבורות שבדעת זעיר, ועי"ו נמתקו הגבורות ונתרפאה, ע"כ דברי הרב זלה"ה.

דלית לה עינין, וזהו לא האמנתם בי להקדישיני לעיני בני ישראל.

ומעלתם, פי', שהאחרת נקראת פה. וז"ס מש"ל ותדבר מרים ואהרן במשה, כי מרים היא סוד רחל, ה"ג עולה פ"ר, גימטריא מנצפ"ך והכולל. ואהרן שהוא חסד, שניהם דברו על אודות "האשה" אשר "לקח, ר"ת לא"ה. שכ"ה ניצוצי דינין, ועם המלה גי' כו"ש. ודברו, שלמה לא נרבק ברחל, שהיא יותר חסד, וסמך לזה, והאיש משה עניו מאד וכו', פירוש, בסוד לאה הנקרא ענוה, בסוד (משלי כ"ב ד') עקב ענוה יראת ה'.

פרשת שלח לך

הכא בשנים מהם, אין הארתם שוה לעליונים, אף שמאירים בהם. ולכן וא"ו ה"א אין בשמותם למטה, אבל י"ה יש, כמו שיש אל הראשון דא"א מי אל כמוך, הוי הכי ג"כ א"ל ממש, והשני דא"א שהוא נושא עון, הוא עשידי בז"א.

סימן ט"ו

פ' ראשית עריסתכם חלה תרימו

סוד החלה. (1) שם הפנימי הג' שבחכמה דנוקבא דז"א, והוא עולה מ"ח. ולכן החלה שיעורה אחד משמנה וארבעים.

הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בהש

קרי ביה עונה בה. פירוש הדבר, שאם אותה נשמה היתה קדושה ולא חטאה, היתה מתחברת

(1) שער המצוות ריש פרשה זו. ושם הלשון מתוקן יותר.
(2) ריש ספר שער המצוות.

אֲרַךְ אַפַּיִם רַב חֶסֶד וְכוּ'. (2) בפסוק זה כתיב תשע תיקוני דיקנא דז"א, ואמנם שיתא אינון, ותשע איקרון, כנזכר בזוהר דף רצ"ה בפ' האזינו. והם באופן זה: אֲרַךְ אַפַּיִם ב', ורב חסד ג', נשא עון ד', ופשע ה', ונקה ו'. ותשעה איקרון, שהם לא ינקה, פוקד וכו', על שלישים וכו', הרי שלשה, (3) הרי כלם הם התשעה ראשונים שבז"א. ומאירים מלמעלה, א"ל רחום וחנון, שהם מן הי"ג דרישא, (4) שהם יה"ו של שם דבתר כתפוי, שאינם מאירים כ"כ. וע"כ שלשה הם מאירים בשנים, וה' עליונה דשם העליון דא"א, וה' אחרונה דשם דבתר כתפוי, מאירים בונקה דהכא. וצריכים שני ההי"ן, כדי להאיר בג' אחרונות ולהמתיקם, מפני שהם דינין, פוקד פוקד עון וכו'. ועם אלו הג' הם י"ו, אלא שאלו נדחין שהם דינין, והשם עליון דא"א שמאיר

(2) ליקוטי תורה דף רט"ו ד"ה ט' תיקוני ז"א.

(3) עיי' ל"ח ושם הלשון מתוקן יותר.

(4) שהם יה"ו שבשם העליון דא"א. ל"ח.

שחטא חטא שחייבין עליו כרת, נכרתת מבן זוגה, חילוף מה שהיה ראוי להיות עונה בה. וזהו א' מאופני הכרת, ואופן כרת זה, לפעמים למי שלא זכה להבנות, כנזכר בפרשת אם בגפו וגו'. עכ"ל מהרח"ו זלה"ה.

עם בת זוגה בג"ע, לפיכך רוח בנפש שמזדווגים בג"ע ומוציאים נשמות וכו'. זהו פי' שהצדיקים מזדווגים עם בת זוגם, רוחין עם נפשין. וכן ע"י עסק התורה מולידין נפש הגר, כמ"ש ס' הגלגולים^ח בפירוש, ע"ש, ומוציאים נפשות לגרים כנז' בפ' זו. אבל הנפש הזאת

פרשת קרח

כנודע, שיוצא ונמשך למטה מיסוד אימא, וגם אור זה דאבא גורם להתמתק שם הגבורות.

וזמ"ש במשה ותרא אותו, פירוש, אות ברית קודש שלו, דהיינו יסוד דאבא, כי טוב הוא כולו הוא חסדים, וגורם להמתיק הגבורות, ולא רצה קרח להסכים ונתחזק. אמר משה: ודאי גיהנם יצא מתוקף המחלוקת למעלה, ולכן היה צריך להדביקו אל הימין, וכיון שהוא לא רצה, וירד למטה לגיהנם, כמו שירד במעשה בראשית ההוא חוזק שיצא משם לגיהנם, ולא רצה קרח להסכים, משום דלא הוה לשם שמים. הנה שמים הוא ז"א, ושם הוי נוקבא כנודע, שהוא נקראת שמו, וכל מחלוקת, שהיא הגבורה, שהיא לשם שמים, דהיינו לנקבה דשמים, סופה להתקיים שם למעלה עם הז"א, ולא לירד למטה לגיהנם, ושאינה לשם שמים, אלא לסטרא אחרא, אין סופה להתקיים שם למעלה, אלא יורד לגיהנם.

וקרח לא חייש ליקרא דלעילא, ואכחיש מעשה בראשית. כי הגבורה הזאת קדושה היא, וכשמחמתקת ונשארה למעלה, הוי ריבוי כבד

עוד ויקח קרח וכו'. דע, כי יתרו היה גלגול קין, ומשה בסוד הבל. ויתרו נקרא כהן מדין, לפי שהיה ראש המדינים כשהיה בבחינת קין, בסוד ויקם קין על הבל אחיו, וחזר בקרח. ולזה לקח מקח רע לעצמו,^א ונתלבש בו נפש קין. ולזה ויקומו לפני משה, נגד ויקם קין וכו'. וכנגד מ"ש קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה, לזה וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה. וצועקים, ואומרים^ב משה אמת תורתו אמת, ואנחנו בדאים, נגד מ"ש קין לית דין ולית דיין.

עוד ענין מחלוקת קרח במשה, תבין אותו ממ"ש בזהר פ' בראשית^ג בפסוק ויאמר אלהיים יהי רקיע בתוך המים וכו', בחצי המאמר, וז"ל: כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן. דע, כי קרח לוי, שהוא גבורה, שהיה ראש הלויים, שהיא בחי' העליונה דגבורות, אהרן חסדים. הרי מחלוקת שמאל בימין, אסתכל משה, ואמר: ראוי לי להשתדל להסכים ביניהם, וזה נוגע למשה, כי הוא הממתק הגבורות למעלה עמודה דאמצעיתא, וגם כי משה היה מבחינת יסוד אבא, המתגלה בת"ת שבז"א

(ח) שער הגלגולים הקדמה ל"ד.

(א) סנהדרין ק"ט: שער הפסוקים, וליקוטי תורה. ריש פרשת קרח.

(ב) בבא בתרא ע"ד.

(ג) י"ז. ב"א אות מ"ג. ועיין שער מאמרי רז"ל אבות דף ע"ה ד"ה כל מחלוקת שהיא לשם שמים.

ויעלו מעל משכן קרח דתן ואבירים

דע לך, כי דתן ואבירים נתגלגלו בשני פרים שהקריבם אליהו ז"ל. דע, כי דתן יותר היה ממותק מאבירים, ולכן עלה הפר בגורל השי"ת, אמנם אבירים שהיה יותר רשע, לא עלה לשם, ועלה בגורל של הבעל, ולכן לא רצה להתקרב, עד שלחש אליהו ז"ל באודניה ואמר לו, כשם שמתקדש שם שמים ע"י חבירך כן יתקדש על ידך, ושמע ממנו, ונתנו לנביאי הבעל, ונשרפו שניהם כמו שנשרפו בימי משה ע"ה. ואלמלא כן, האיך תתק"ן אנשים, לא היו יכולים לזון רגלו מן הארץ, זה מ"כ משם הרב זלה"ה.

סימן י"ז

והנה פרח מטה אהרן

דע, כי ג' הוי"ת שכל אחד בגימטריא ע"ב, שהם: הוי"ה דידח"ן ע"ב. והוי"ה של ס"ג, עם עשר אותיותיו, הרי ע"ג. והוי"ה של מ"ה עם כ"ו, הרי ע"א. סך כלם רי"ו, שהוא בגימטריא גבור"ה. ועוד ע"ב אחר, ה" הרי בגימטריא רפ"ח. ז"ס והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, כי אהרן הוא חסד שהוא ע"ב, ולוי היא גבור"ה, שהוא בגימטריא מ"ו מלוי של ע"ב, הרי סך הכל בגימטריא פרח. ובכח אלו השמות פרח מטה אהרן. והמ"י.

בקדושה, וכשגורמים שיצא מן הגבורה לחוץ ולא תתמתק, גורם שתרד למטה הקדושה, וזהו חולשא בקדושה ותוספת בסט"א, שהוא מוסיף בה מן הקדושה. וכן עשה קרח, כיון שראה משה שהכחיש למעלה, וגרם מיעוט בקדושה, וגם שנדחה הוא, שהיה ראוי להתמתק ולהיות נתקן זה על ידו. וכיון שדחה אותו קרח ולא רצה, אז ויחר למשה על התיקון שהיה נוגע אליו, ולא תיקן מאד, שגרם קרח למעט הקדושה ולרבות הטומאה, וע"כ בזה אמר מאד, כי זהו יותר קשה ממה שלא זכה הוא לתקן, שדבר זה נוגע אליו לבד, אבל זה היה פגם למעלה. ולפי שגרם קרח כל זה, ירד לגיהנם כראוי אליו. הרי שקרח היה כנגד מחלוקת הראשון, כשיצאו הגבורות בתוקף ובחוזק. ע"כ.

ותנו בהם אש וכו'

הנה רז"ל אמרו⁽¹⁾ שהקטרת וסם המות נתון בתוכו. הנה זה יובן במ"ש ז"ל כי אמרו ונתתם עליהם בן קודם מ', ואחר הנ' בא ס', נמצא ס"ם. ואח"כ אמר ונתתם במ', המ' לזכר והן לנוקבא, ר"ל מדת הרחמים.

העיני האנשים ההם תנקר

פירוש, אם תסמא עיני הכנענים ויהיו כלם סומין, לא יעלו. מהרב.

(ה) ע"ח שער י"ח פ"ב שער הכונות ענין ק"ש דרוש ר'.

(ד) מד"ד קרח פרשה י"ח סימן ז'.

פרשת חקת

סימן י"ט

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר
זאת חקת וכו'

דע, ⁽¹⁾ כי הנה אותיות מנצפ"ך הם ה' גבורות, והם בגי' פ"ר, ועם ה' אותיות הרי פרה. או לפי שהם יורדים ונמשכים אל הבינה הנקראת ה', או לפי שיורדים במלכות הנקראת ה', לכן נקראת פר"ה פ"ר ה'. והיא אדומה, כי נמשכת מן הבינה שהיא אדומה, ולכן אדמ"ה חסר ו', עולה בגימטריא נ', שהם חמשים שערי בינה, לפי שממנה דינין מתעריין. אמנם בהיותם בפנים, היא תמימה אשר אין בה מום, אך כשיוצאה אל הקליפות, אז נגלה שורש זוהמת הדינים. והנה דינים אלו גרמו להם מה שלא היו פב"פ, ולכן היו סוד המלכים בארץ אדום, כחות הדין. וזהו אשר לא עלה עליה עול, כנזכר בזוהר, שהוא היסוד המקבל מאה ברכאן, שהם בגי' ע"ל, או הוא הת"ת במלכות.

והכונה, כי עדיין לא נתחברו זכר ונקבה, ולכן יצאו דינים אלו ואמנם יוציאוה מחוץ למחנה, פירוש, כי בהתפשטות הדינין האלו מחוץ למחנה שכינה אז בחוץ, יש להם זוהמא, ואז ושחט אותה, ללבן ולצרף אותה הזוהמא ע"י אש הקשה, ולכן ושרף את הפרה. ואמנם אחר שנשרפה, אז ישאר ממנה סוד הקדושה, שהיא חלק אחד מחמשה. והיא סוד המלכות הנקראת ה', שהיא חומש הדינין, ואז תקרא אפ"ר, כי פ"ר גבורות הם יוכללו בא' לבד,

(1) ליקוטי תורה ושער המצות פרשה זו.
(2) עיין בהגהות ומ"מ ל"ת אות א'.

ומה שהיתה פרה עם ה', תהיה אפר עם א'.
ע"כ משנלע"ד אני חיים.

עוד דע, ⁽¹⁾ כי סוד פרה אדומה, הוא בהיות המלכות אחוריים של ע"ב, שהם: טה"ג, ד"ט, הט"ד, ד"ט, שהם ע"ד טדה"ד יהו"ה, עולים ס"ב. ואחוריים של ס"ג עד"ז, הם נ"ד. אחוריים של מ"ה הם ל"ח. אחוריים של ב"ן הם מ"ג. ואחוריים של ד' פשוטים שרשי ההיו"ת כנו', טדה"ד לכל א', עולים פ"ח. מספר כל האחוריים הנו' יחד, עולים בגימטריא פר"ה אדומה. וכן כתיב בה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, לפי שבאו כלם בסוד אחוריים. וכשם שצירופה מה' מקומות של אחוריים, כך נקבצו בה ה' גבורות. ונקראת פרה מצד המלכות, אדומה מצד הוד, תמימה מיסוד, אשר אין בה מום מגבורה, לא עלה עליה עול מבינה. ע"כ.

גם דע שהיא פרה אדומה, המטהרת כשמאיר מצד הרחמים, משמות הללו: ע"ד ונ"ד ⁽²⁾ קס"ו ק"ל קד"ם, הכל גימטריא פרה אדומה. הרב עכ"ל זלה"ה.

ואסף איש טהור את אפר הפרה וכו'

הוא סוד חוטם של ז"א, שבו מתאספים ה' גבורות, והוא איש טהור, כנו' בפ' תזריע, בפסוק קרח הוא טהור הוא, ולכן נאמר בו וטמא עד הערב, כי כנגדו יש קליפות, אבל אחר שבחוטם

(1) נ"א, ומצד השמות פנים ואחורים הללו: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, קפ"ד קס"ו ק"ל קד"ם. גימטריא פרה אדומה. ל"ת.

נעשה אפר, אז מעלה לחוטם הבינה בסוד רוח. וז"ס מי אסף רוח בחפניו, וכבס האוסף את אפר הפרה, עיין בפ' כי תשא, בפ' ויתן אל משה ככלותו וכו', ותבין.

זאת התורה אדם כי ימות באהל וכו'

ארז"ל^ט אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. וסוד הענין הוא, כי כבר ידעת, כי התורה הוא ז"א. והנה הנה"י של בינה הם מתלבשים בתוכו, וזהו אין התורה מתקיימת, שהוא הז"א, אלא ע"י מ"י, שהיא הבינה, אשר היא ממיתה את עצמה בעבור התורה, שהוא ז"א. פירוש, כי על דרך מ"ש רז"ל, על וימת מלך מצרים, שהורידוהו מגדולתו. כי הלא ירדת הבינה למטה להתלבש בז"א, הוא סוד מיתה. ומ"ש שממית עצמו בלשון זכר, לפי שעלמא דאתי דכורא הוי, כמ"ש בזוהר פ' ויחי. ויש דרוש ארוך יותר בג"ע.^ל

הבאר בא בזכות מרים, כי הבאר הוא בחינת רחל ומשה הוא מיסוד אבא, ואין לו שייכות עם רחל, כי אם א' מי' נקודות, ואז היה הזווג עם בחינת דור המדבר, ורחל עדיין לא נתקנה פכ"ב. והוא ענין פרה אדומה היה לתיקון רחל, כמ"ש במקומו. ואחר שנעשה דין בפרה, נעשה במרים, לכן נסמכה מיתח מרים לפרה אדומה. ואחר התיקון הזה, נאמר להוציא מים מן הסלע. ואם היה מוציא מים

בדיבור לבד, היה עושה זווג פכ"פ עם רחל, וכיון שהכה בסלע, לא נעשה הזווג אלא חזרת פכ"פ לבד, ועי"כ לא נכנס לארץ, שהיא רח"ל. וע"כ נאמר בכאר אז ישיר ישראל, ולא נאמר אז ישיר משה ובני ישראל, מפני שהוא פגם בה, שלא נעשה הזווג אלא ישראל שהוא ז"א. ישיר, להעלותה ולהגדילה פרצוף שלם, וזה עלי באר ענו לה, שחתגלה ותתגדל.

ענין חטא מרע"ה שחטא בסלע, הוא ממש חטא אדה"ר, שנודווג קודם שבת, וגרם להזדווג יסוד דקטנות, עם השכינה המכונה בסוד נחש. וזהו ענין חטא שבא נחש על חוה, וכן ממש חטא בענין הכאת הסלע, שהיא רחל, במטה שהוא יסוד דקטנות. וכתוב (משלי ל') דרך נחש עלי צור, שהוא ב' יסודות דקטנות דזו"ן, ולא כתיב דרך נחש עלי סלע, שהוא בגדלות דנוקבא. ולכן הכה ב"פ, בסוד אין האשה מתעברת מביאה א'. והנה בפעם א', ארז"ל^ט מג"ש דויזוכו מים, שטפטף דם בסוד דם בתולים, ובשניה יצאו מים רבים בסוד זרע אדם, ובא חטא הדם מצד מטהו, מה שנהפך לנחש. והוא סיבת יציאת הדם, כי שד"י וד"ם גימטריא נח"ש, ולכן נגרש מג"ע, בסוד ואל אשה בנדת טומאתה וכו'. ודע, כי סלע גימטריא עץ הדעת טו"ר, וסל"ע גי' הוי"ה בהכאה, כזה: י פעמים ה', ה"פ י', ו"פ ה', ה"פ ו', גימטריא ק"ס.

עוד וירם משה את ידו ויך את הסלע
דע, כי ישראל היו רוצים התורה פכ"פ בלי

(ט) תחלת פרשה זו.
(ע) ליקוטי תורה חקת דף ר"כ. שער הפסוקים פרשת שמות דף קכ"ד ט"א ד"ה והנה בזה תבין. שם פרשת חקת. ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פרק ו' ח'. ועיין בז"ח פרשת בשלח מדרש הגעלם מאות י"א ער סוף הפרשה מאמר ארוך בסולם מאמר נחש עלי צור.
(פ) ילקוט תהלים מזמור ע"ח.

(ט) ברכות ס"ג: ע"ח שער כ' פ"ג.
(י) זהו פרשת שמות דף י"ט.
(כ) דף רמ"ח:
(ל) ליקוטי תורה.
(מ) ליקוטי תורה חוקת עמוד רי"ט. שער הפסוקים. מרף קי"א ט"ב ד"ה ונבאר עתה דרוש גדול. ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין בפרקים א"ה.
(נ) נ"א, כי היא א' מן היו"ד נקודות. ל"ח.

אותיותיו. אח"כ ר"ת "לא נעבור" בשדה "ובכרם, הם פ"ת. והם סוד שם מ"ה דאלפי"ן. ותכוין באות א' שבתוך וא"ו, כי הוא שם אהי"ה בריבועו, עולה מ"ה, ישאר שם מ"ה מ"ד, הרי מ"ד מ"ד, שהם פ"ח.

וצריך לכוין, כי מ"ד של אהי"ה, הוא החיות של מ"ד של אלפי"ן. ור"ת של "ולא" נשתה "מי" באר, הם צ"ת. והם מלוי של ע"ב דיודי"ן, העולה מ"ו. ועם שם ב"ן, הכל צ"ח, והם סוד מ"ד ומ"ן.^ק

"דרך המלך" נלך "לא נטה" ימין "ושמאל, ר"ת בגי' קנ"ה, וע"ה קנ"ו, כמנין יוסף. והכוונה, כי שני נקודות פנימיות, הם אחד בזכר ואחד בנקבה, ביסוד של הזכר ושל הנקבה. והנה יוסף הוא יסוד הזכר, ואינו אלא קנ"ה, כי נקודה הפנימית נעלמת. וכן ר"ת "עד" אשר "נעבור" גבולך, הם קכ"ד, וע"ה קכ"ה, שהם ה' גבורות שביסוד הנקבה, שהם ה' פעמים כ"ה. וחסר נקודה הפנימית הנעלמת, כי עמה יהיו קכ"ו, כמו ריבוע של אדנ"י.

אח"כ צריך לכוין באלו הארבעה חיבות: מי באר דרך המלך, וכאן הוא עיקר הכוונה, כי ר"ת: "מי" באר "דרך", הוא מביד, שם קדוש. וניקודו בניקוד האותיות עצמן, והוא בגי' מ"ו, מלוי שם ע"ב. אח"כ צריך לכוין בשם אחר, והוא צירוף **בְּמִיָּאָר**, וניקודו מר"ת: **נְשֵׁתָה מִי בְּאֵר דְּרֶךְ הַמֶּלֶךְ**, ואח"כ צריך לצרפו ב"ם יא"ר. וב"ם הוא שם מ"ב. ^ה יא"ר ע"ה בגי' רי"ב, והוא סוד ע"ב ק"ל, עם י' אותיות דמ"ה, הרי רי"ב.

אח"כ צריך לכוין: בא"ר, שהם שני יחודים הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אדנ"י. ודרך, הם ב"פ

והנה ער"ו.

ר) בסידור הארזי"ל זיע"א בסדר השכיבה כתוב שם, מ"ב רמילוי ע"ב יודי"ן. הגהות ומ"מ שער רוח הקדש שם.

שום קליפה, אלא המים הזכים. ומרע"ה ראה, שעדיין הערב. רב היו מגבירין קליפתן של ישראל, ולכך וך את הסלע במטה, לשבור אותה בחינה, מגוף ומלבוש התורה, כמו שאנחנו מכים איש את רעהו בפלפול, להכות ולשבר הקליפה. והקב"ה לא צוה אותו, כי אם ודברתם אל הסלע לעיניהם, בדיבור לבד, כמו ששונים למעלה פב"פ בדיבור. וזהו ונתן מימיו, בדיבור, כלומר: האמיתים, ושיקח את המטה בלבד בידו, שזהו רמז שישאר בידו מעט מגוף התורה, שבלעדה אי אפשר.

ויקהילו את העם, ואמר שמעו נא המורים, המן הסלע הזה וכו'. מאחר שאתם מורים וגסים וגשמיים, אפשר להוציא לכם מים בדיבור בלבד, זה אי אפשר, שאתם מורים, ואז וך את הסלע במטהו פעמים, כנגד תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי. ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם, ד"ל, מהעיקר ומהסולת של התורה, תשקה את העדה שהם הגדולים, ומהסובין, השקה את העם שדומים לבעירים.

והעונש של משה שלא נכנס לארץ, היה מדה כנגד מדה, אמר הקב"ה: אני הייתי רוצה ליתן להם המים בלתי טורח, ואתה הכית בהכאתך קליפה, ולא קדשת אותי, לכן לא תביאו את הקהל הזה, ותשאר אתה עמהם במדבר, עד שבכל הגלגולים תהיה עמהם, עד ימות המשיח, שאז תתבדר הקליפה מה שבתוכה, אז תכנס בארץ עמהם.

יחוד בפסוק נעברה נא בארץ. ^ז צריך לכוין, כי ר"ת "נעברה" נא "בארץ", הם בגימטריא ק"ב, כמנין ג' מלויים של ע"ב ס"ג מ"ה, שהם מ"ו ל"ז י"ט. ור"ת של "לא" נעבוד "בשדה", הם בגימטריא פ"ב, הם ע"ב ועשר

ז) שער רוח הקדש תקן כ"ו רף ע"ב.

ק) שער המצות פרשת נח. מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ה. שער הכונות ררושי פסח ררוש א'. שער הפסוקים ויגש צ"ז ר"ה

הראש שלה הוא מחצי ת"ת דו"א. ונמצא, כי סיום הת"ת של ז"א, שהוא פי האמה, ממנו נעשה כנגדו בנוקבא, סוד הפה שלה, ששם סיום ראשה. וכאשר חזרה פב"פ, היה ע"י או"א, בסוד ויבן ה' אלהי"ם את הצלע, והנה או"א העליונה, עד שיעור קומת הזכר פב"פ. ונמצא, כי מה שהיה מתחלה הראש שלה אב"א, נתגדל עתה בחזרת פב"פ, ונעשה סיום הגוף שלה כולו, ונמצא הרחם שלה עם היסוד שלו בשוה. והנה מה שהיה לו תחילה סוד הפה, חזר עתה להיות רחם, ולכן תמצא כי בתורה נזכר כמה פעמים התשמיש בלשון אכילה, בסוד (שה"ש ו') אכלו רעים, גם זה הפסוק (משלי ו') אכלה ומחתה פיה.

וסוד הענין, כי קרא לתשמיש אכילה, לטעם הנזכר. אמנם ענין הפסוק עצמו נבארהו, והוא כי הנחש בא על חוה, וכמו שביארנו^(ה) בסוד הנז' באדרא, ועתיק יומין יתיב על כרסייא דשביבין, והוא סוד שם אלהים אשר יורד עם הקליפות, ונכללים. זה בזה, עד אשר נכנסים אל נקודת ציון שבה אש, בסוד הגבורות אשר שם, ואז כביכול מחמת אותו הכללות, כל האלהים יחד, לזה רמוזו בא נחש על חוה. באופן, כי מה שהיה משמש יסוד אימא, בסוד הנתיב העליון הנק' פלא, הנה יונקת מן הנתיב החיצון דאלהים, הנקרא פלא ג"כ. וזהו ד"ת "לא פעלתי" און, כי אומרת לא פעלה און מן סוד הקליפות, רק מן פלא, נתיב העליון.

ונחזור לענין, כי ג"כ במשנה^(א) קרא לתשמיש דבור, דאווה מדברת עם אחד וכדו. ואמנם נמצא, כי אותה החפידה שהוא סוד הרחם שלה, נעשה מן הפה שלה בתחילה, ונעשה ע"י או"א שהעלוה, וכזה חזר הפה להיות בבחינת רחם, וזהו שאמר בזהוה^(ב) באר חפרוה שרים, דא או"א. ואמנם כל ז"ס

יחד הנזכר של הוי"ה אלהי"ם, ב"פ יב"ק. אח"כ צריך לכוין: מ"י בא"ר, בגימטריא אברהם ה', פירוש, כי אברהם הוא רח"ם האשה, ובה ה' גבורות, שהם מי בא"ר עצמן, אשר שם הוא דרך המלך שהוא ז"א, בסוד (משלי ל') דרך גבר בעלמה, וזהו דרך המלך. אח"כ צריך לכוין בס"ת: מ"י בא"ר דר"ך, הוא יר"ך.

וצריך לכוין, כי הלא ה' חסדים וה' גבורות, הם עשרה הוי"ות. ומספרם ק"ל ק"ל, והם למעלה ברעף של הזכר. ואמנם ברעף הנקבה, הוא ק"ל של הגבורה. ואמנם ע"י זווג הזכר, נותן בה ג"כ ה' חסדים, וכולם הם בגימטריא ר"ס. וז"ס (שמות ג' ד') וירא ה' כי ס"ר לראות, כי העינים הם כנגד הרעף ממש, ששם הראיה, ושם הוא ר"ס שהוא קלק"ל, כי שם ראייה והסתכלות דמשה, בסוד וראית את אחורי.

אך כשיורד ק"ל של האשה בירך שלה, שהם למטה בין ירכותיה ביסוד שלה, אינה יורדת רק ק' לבד, ומתחברים עם ק"ל החסדים, שנותן בה הזכר, והם ר"ל כמנין יד"ך, וחסרים ממנה ל', והוא כי כל א' משש קצוותיה הוא סוד ו', והרי בו' קצוותיה מנחת ה' ויין, הם ל', ונשאר מן הק"ל ק' לבד, ואותה ה' הנשארת, היא סוד מגדל הפורח באויר, כנז' בדברי רו"ל. ואח"כ צריך לכוין באות ר' של דרך, ובר"ת מ"י בא"ר, הם רמ"ב. אח"כ צריך לכוין באות ר' ההיא, עם י"א של. (א"ה. ע"כ נמצא, ושארית היחוד, עיין בש' רוח הקדש הנ"מ דכ"ה ע"ב, ש^(ה) קחנו משם.)

עוד אז ישיר ישראל וכו' באר חפרוה
וכו'

דע, כי המלכות בהיותה אב"א עם ז"א,

(ש) שם.

(ת) שער מאמרי רשב"י דף ק"צ. ט"ב.

(א) כתובות י"ג.

(ב) וילך רפ"ו.

והטעם, כי הלא כבר נתקנת בסוד באר חפרוה שרים וכו', א"כ עלי באר ענו לה.

או יאמר באר חפרוה⁽¹⁾ שרים וכו'. דע, כי ר"ת "באר" חפרוה "שרים" כרוה, הם בחש"ך. כי הנה כריית הבאר, שהיא המלכות בסוד נקודת ציון, רחם דאתתא. וכבר ביארנו מ"ש באדרא, כי שם הוא מקום הגבורות מנצפ"ך, והם סוד החשך. ונלע"ד חיים, כי לכך נרמז בר"ת "באר" חפרוה "שרים" כרוה "נדיבי העם", "הם ר"ת בגי' שכינה.

כי אש יצאה מחשבון אכלה עד מואב וכו'. סוד עמון ומואב כבר נתבאר בפ' וירא ע"ש.⁽²⁾

החפירה לבר, אמנם עדיין צריך לסוד מ"ן, אשר תוך החפירה ההיא, וזה נקרא כרוה. ואמנם נעשה זה ע"י ב' ידים של בינה, שהם ח"ג שלה, שבהם עשר אצבעות, והם סוד ה' אותיות מנצפ"ך כפולות, והם ירדו למטה, ושם נעשו בסוד מ"ן, כמבואר אצלנו⁽³⁾ בפסוק ונתתם חמישית לפרעה. וזהו כרוה נדיבי העם, אינון חו"ג.

והנה אחר כל זה התיקון, אז נכנסו נה"י של ו"א מוחין אליה, וזמ"ש במחוקק, שהוא היסוד. במשענותם, שהם נ"ה. ואמנם לזה אמר הפסוק תחילה, עלי באר ענו לה, פירוש, אתה הבאר דאוי לך שתעלי מ"ן, וזהו עלי באר ענו לה.

פרשת בלק

כשמדבר דברים בטלים, נקרא איסורו חמור מקרי, ולכן אמר ויקר.

וז"ס (שמות ג' ב') וידא אליו ה' בלבת אש, כי בת' שנה של גלות מצרים, נתקנו ל"ב דהבל. וזהו פירוש (תהלים צ"ו י"ג) ישפוט חבל בצדק, כי בת' שנה נתקנו הבל, וחזרו לצדיק, ולא נשאר כ"א ה' דהבל, שהוא משה המעלה אותם ממצרים. ולכן הוא היה הגואל, עם היות אהרן גדול ממנו. והנה בלעם, מקומו היה במקום בלע בגרון, לכן ר"ת מחזה "שדי" יחזה "נופל" ר"ת שי"ן, סמוך לשי"ן של תפילין. והנה עזה, ה' שלו⁽⁴⁾ בגי' מלואין גימטריא א"ל, והם א"ל

(ה) שער הפסוקים וירא דף ל"ט ר"ה ותלד הבכירה.

(ו) שער הפסוקים וליקוטי תורה ריש פרשה זו.

(ז) דף צ"ה.

(ח) עיין שער הפסוקים דף קפ"ו הגה"ה א"ש. שער היחודים (הנרפס בלבוב) דף י' ר"ה יחד ה'.

שם סי' כ"ג

פ' ויקר אלהים אל בלעם

דע,⁽¹⁾ כי באו"א לא אית פרחא, דלא מתפרשין לעלמין וכל הנשמות שיוצאים מאבא מקבלתם אימא, אבל בזו"ן עונותינו מבדילים, ואפילו בשעה שיש זוג, והעון מפריד אלוף, אותה הנשמה אינה נכנסת בנוקבא, ויוצאת לקליפת נוגה, והולכת לגרים, או לחסידי אומות העולם. וז"ס (קהלת ד') והנה דמעת העשוקים, וזהו ענין הטיקלא מ"ש בפ' משפטים. ובלעם נאמר ויקר, כי היה מדבר עמו ע"י הקליפה, ונקרא דיבור בטל, כי גם פה האדם

(ג) שער הפסוקים פרשת ויגש דף צ"ז ט"א ר"ה והיה בתבואות. ע"ח ח"ב שער הנסירה פרק ב'. שער הארת המוחין פ"ז. שער הכונות ח"א דף קט"ז ט"א ר"ה ואמרו. שער דרושי הלילה דרוש י'. לעיל פרשת ויגש בליקוטי תורה. שער רוח הקודש דף קי"ד יחד ד'.

(ד) ליקוטי תורה כאן. תע"ס חלק ט' תשובה קמ"ג.

פ' מה אקוב לא קבה אל וכו'

כבר פי' בפ' ויקרא לו אל אלהי ישראל, היות יעקב נקרא אל, ושם ביארנו ג"כ הדבר. וז"ס מה אקוב וכו', כי אפילו בשעת כעסו לא קללם, רק קלל אפם, כמש"ה (בראשית מ"ט ז') ארור אפם כי עזו.

עוד אראנו ולא עתה וכו'

י"ל, למה ביעקב אמר דרך כוכב, ובישראל אמר וקם שבת, ובמואב אמר ומחץ, ובשבת אמר וקדקד. ועוד, מהו ר"ל פאתי, ופירוש הענין, שז"א עיקר יניקתו, והמוחין שלו הוא מאימא, ומה שנכנס בו מאבא אינם לעצמו, כי אם ליעקב, ויעקב יונק משניהם, מאבא ומאימא. ולזה ביעקב אמר דרך, שעולה ס"ג וקס"א, ובישראל אמר וק"ם, שעולה המלוי של קס"א. והוא"ו היא כנגד ששה אותיות המלוי, שהוא מה שנוטל מאימא. ופירוש הענין, כי יעקב עולה למעלה מהיסוד של ז"א, ולהגיע ביסוד של ז"א כנגד הדעת של יעקב, לתת לו שם המוחין, צריך הקמת הברית. ולזה אמר וקם שבת, שהוא היסוד. ונקט לשון שבת, שעולה בגימטריא איש, להורות שהוא היסוד של ז"א, הנקרא איש, שם לתת לו המוחין ביעקב. וביעקב אמר כוכ"ב, שעולה כ"ו כ"ב, שהם שם הוי"ה, וכ"ב אותיות, זהו דריכת היסוד של יעקב.

ופירוש הענין, שהיסוד של יעקב אינו ארוך, כמו היסוד של ישראל, ולזה בז"א אמר שבת, וביעקב אמר כוכב, שהכוכב הוא עגול. ומחץ פאתי מואב, פירוש, שהיסוד של אבא כשנכנס

דעזאל. לפי ששניהם משרש א', עזה מרגל ימין, כי שם האור עז, ועזאל מצד שמאל, וצריך שם א"ל, כדי להכניעו את עזה.

פ' מי מנה עפר יעקב ומספר את וכו'

עיינן בייחוד ה', ושמ תבין סוד מ"ד בבחינת אור, נמשכין מד' יודי"ן של שם ע"ב, עד היסוד. ולכן היסוד נקרא מספר ^(ג) כנוכר בסבא דמשפטים. ^(ד) והנה הוא מונה את רובע ישראל, הוא אותה הטיפה הנמשכת בו, בסוד כללות ד' יודי"ן, וזהו ומספר את רובע ישראל.

תמות נפשי מות ישרים וכו'

הנה קשה, מאחר שלא נחקיים דבר זה בבלעם, שהרי לא מת מות ישרים, כמ"ש בס"ה ^(ה) שלא רצה פינחס להורגו, רק בחרב הטמא, כדי שלא ימות מיתת ישרים, א"כ למה כתבה התורה דברי בטלה ח"ו.

אך דע סוד הענין, כי בלעם נתגלגל בנבל, שזהו רמזו אותיות נב"ל, בלעם לבן. והנה אז כששלח דוד שיתן לו, ולא רצה ליתן לו, אז (ש"א כ"ה ל"ח) ויגף ה' את נבל, ומת על מטתו מיתת ישרים. וז"ס מ"ש רז"ל ^(ו) על פ' אנשי דמים ומרמה וכו', שלא חי רק ג"ל שנה, בסוד אם תעבור אלי את הגל הנאמר בלבן, גלגול נבל. ואח"כ בא נבל בגלגול ברזילי הגלעדי, ולכן נתן לדוד ולאנשיו לאכול, לתקן מה שבגלגול א' לא נתן. וגם ברזילי מת על מטתו, וזהו מות ישרים, מיתת ב' ישרים, נבל וברזילי. אך תשלום גלגולו בכמהם בן ברזילי, וזהו ותהי אחריתי כמוהו וכו'. ^(ז)

(ט) שער רוח הקודש יחד ח"י דף קל"א, שער הפסוקים ליקוטי תורה פרשה זו פסוק זה.
(י) שער הפסוקים תהלים סימן קמ"ז ד"ה מונה מספר לכוכבים.
(כ) דף ק"ה.

(ל) בלק קצ"ד:
(מ) סנהדרין ק"ו:
(נ) שער הפסוקים סוף פרשת בלק.
(ס) ליקוטי תורה פסוק דרך כוכב מיעקב.

לישבר, כמו הכלי נשבר ויאבד. וז"ס מש"ה (תהלים ל"א י"ג) נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד, כי המת אינו נשכח מן הלב כל י"ב חדש, והם המלכים שנפלו במולכו במולד תהו ומתו, הייתי ככלי אובד, שהכלי נשבר ונאבד. עשה מהשנה ד' ימים, שהם הח' נק' הדר והדר, (ז) לפי שנתקיים בעולם באותם ה' ימים של מולד תהו.

וירא את הקני, הוא כח הגבורות, וכשראה הגבורות, אמר איתן מושבך, שהגבורות של אימא הם תקיפין. ונקראים איתנים, ששם סיום הגבורות והדינים. ושם בסלע קנך, סלע היא היו"ד הנו"ל, והפטיש מכה בה וממתחה, שהם כח הגבורות, וזהו ושם בסלע קנך, קנה שלך, שהוא אהי"ה דהה"ן עם ד' אותיות למתחה, (ז) זה הכח נמשך קני.

כלחוך השור את ירק וכו'

דע, הנה שור מועד, זה כח קליפת עשו. והוא שור שחור הנו"ל בדרז"ל, (ז) והוא לוחך ירק הנשמה, הן הנשמות היוצאות מזווג עליון, מהשדה אשר ברכו ה'. ולכן אמר השדה, בה' היריעה. וגם רמו השדה גימטריא שר"י, רמו לצדיק יסוד, דאקרי נשמת כל חי, דמתמן פרחי כל נשמתין.

הנה ברך לקחתי וכו'

כבר ידעת, כי משה והבל הם משורש אחד. ובזה תבין, למה משה כתב ספרו וספר איוב, ופרשת בלעם. ג"כ תבין, מ"ש חז"ל (ז) כי הברכות שבירך בלעם, היו ראויות שיהיו ע"י משה, אלא כדי שמלאך רע יענה אמן בעל כרחו. ותבין ג"כ, מ"ש חז"ל על פסוק ולא קם

(ז) צ"ל ומוזה הכח. נ"א ומכח הגבורות אלו נמשך ק"נ. ל"ח.

(ז) ברכות ל"ג. ליקוטי תורה בתחלת הפרשה.

(ז) מר"ד דברים פרשה א' סימן ד'.

בז"א, מגיע עד סוף היסוד של ז"א, אבל היסוד של אימא כשנכנס בז"א, אינו מגיע כי אם עד החזה, ומשם ולמטה יוצאים האורות המגולים. וזהו מה שאנו אומרים הפורס סוכת שלום, (ז) שהם אותם המחיצות היורדים להלביש האורות האלו. ולזה כשנוטל המוחין של אבא, צריך להבקיע היסוד של אבא ממש, שהוא המלביש האורות ומכסה אותם, ולזה אמר פאתי מואב.

ופירוש, שמגיע היסוד של אבא, כי מוא"ב ר"ל מאב, ומוחין אותו ובוקעו לקחת המוחין של אבא שבתוכו, אבל המוחין של אימא, שהיסוד שלה נשלם בחזה, ולא ירד, כי אם התפשטות הלבוש לכסות האורות העליונים המגולים, אלו הורס אותם לגמרי, וזהו וקרקר, שהורס כל בני שת. ונקראים המוחין שיש ביסוד אימא, בני שת, לפי שאין ביסוד של אימא כי אם חסדים וגבורות, והם ו"ק. (ז) ומה עושה בזה, ומחין וכו', ויעקב נקרא קטן, ודוד נקרא קטן, שנאמר (ש"א י"ז י"ד) ודוד הוא הקטן, לזה לא היו רוב מלחמותיו אלא עם מואב. אבל המשיח, שהיא למעלה, וקרקר כל בני שת, עושה מלחמה עם כל בני העולם, וקראם בני שת, כי כולם נקראים על שמו של שת, שממנו הושתת העולם. עכ"מ.

וירא את עמלק וישא משלו ויאמר

הנה המלך הראשון שמלך מח' מלכים ונשבר, דכתיב (בראשית וישלח) וימת בלע, שורש בלעם בקליפה, ועמלק היה מבחינתו של הכלי הראשון, שיש בו ב' אותיות מבלע. וזהו ראשית גוים עמלק, שאחזתו היתה בזה הכלי הא', שהוא ראש, וג"כ מה שנחברר ממנו הוא תחילה לקליפה. ואחריתו עדי אובד, שסופו

(ז) עיין שער הכונות ח"ב דרוש ופרוש.

(ז) ליקוטי תורה פסוק ומחין פאתי מואב.

(ז) ע"ח שער ח' פ"ב.

וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה משמו אל

ר"ל, מי יחיה כשיבא שמואל ע"ה, שעשה נקמה בהם. (א) ודע, ששמואל היה בנו"ה, כמ"ש חז"ל (ב) משה ואהרן בכוהניו, ושמואל בני"ה, שנקראים קוראי שמו, שמכינים המלכות לזווג, שמלכות היא שמו. ולזה אמרה חנה בתפילתה (ש"א א' י"א) ונתת לאמתך זרע אנשים, ונ"ה נקראים שני בדי ערבה, וערב"ה בגימטריא זר"ע.

וזהו ג"כ שאמרה אם ראה תראה, וארז"ל (ב) אם ראה מוטב, ואם לאו תראה, שאלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי וכו'. ופירושו הענין הוא, שהסוטה נעשה לה, כעין (דניאל י' ח') והודי נהפך עלי למשחית, שנופל הירך שלה, בחינת הוד. וכשהיא נקיה, כתיב בה (במדבר ה') ואם טהורה היא ונקתה ונזרעה זרע, שמתקבצים כל אותם הניצוצות של הוד, ואז ישלם הירך ונזרעה זרע, ולכן לא נזכר בסוטה כי אם נפילת ירך. א"כ משה הוא ממדריגת חסד, ואהרן ממדריגת גבורה, או להפך, אבל שמואל שקיל כשניהם, בנו"ה.

וזהו אומרו זרע אנשים, שקיל כשני אנשים, שהם משה ואהרן. ותשלום זה הדרוש בפסוק ודבר ה' היה יקר בימים ההם, ע"ש. (א) ודע "אוי מי יחיה משמו אל, ר"ת אמ"י, לרמוז על עמלק שנהרג ע"י שמואל, ואמר לו (ש"א ט"ו ל"ג) כאשר שכלה נשים חרבך, לרמוז על הריגת קין להבל, כאשר שיכלה לחוה בהריגת הבל, כן תשכל מנשים אמך, על ידי שאני בן חנה שהיתה גלגול חוה, (ד) כמפורש במקומו בארוכה.

(א) מד"ר נשא בפסוק ובכא משה. ספרי פרשת בהעלותך. ועיין במדרש תנחומא ריש פרשת בלק. זהר ח"א: ח"ב צ"א: ח"ג קצ"ג: תנדר"א זוטא פ"י.
(א) שער הגלגולים הקרמה ל"ג. שער הפסוקים וליקוטי תורה בפסוק וירא את הקני.

נביא עוד בישראל כמשה וכו', ארז"ל (ג) בישראל לא קם אבל בא"ה קם, ומנו בלעם, והכוונה, להיות שניהם משורש א', משרש הבל, משה מהטוב, ובלעם מהרע, לזה משה כתב ספרו.

וכדי שהיצה"ר של בלעם יכנע, וזהו מ"ש על עצמו אשר מחזה שד"י יחזה, שד"י באתב"ש בק"ם, כמנין בלעם. ולזה אמר מחזה שד"י, ר"ל, השיג שד"י ע"י מסך, ולא שד"י עצמו. ומ"ש בלעם "הנה ברך" לקחתי, ר"ת הב"ל, שכל כוונתו לקחת ה' של הבל צד הטוב, להכניעו אל הרע, ולהתגבר על הטוב.

גם דע, כי בלק היה מקומו למטה, בין רגלי לאה לראש רחל, מקום עזה ועזאל. אבל בלעם, מקומו למעלה באבא, מקום בית הבליעה בגרון. ולכן אמר מחזה "שדי" יחזה "נופל, ר"ת שי"ן של תפילין, מקום מוחי דאבא, ועזה ועזאל, ה' של עזה בג' מלויים, כזה: ה"י ה"ה ה"א, עולים בגימטריא אל של עזאל, לומר כי עזה ועזאל שניהם הם משורש אחד, מבין רגלי לאה לראש רחל, עזה מצד רגל ימין, שהאור יותר חזק, ואין כ"כ כח לקליפות, ועזאל מצד שמאל, ויש לו יותר כח להכניע הקליפות.

וכל הגוים מצד בלעם, וז"ס (תהלים מ"ד) בלאומים, ב"ל בלעם, מהרע של הבל בל. וזהו ג"כ בלבת אש, פירוש, בת' שנה שישבו ישראל במצרים, נתקנו ל"ב של הב"ל, וזהו בלבת אש, פי' נתקן הל"ב בת' שנה. ובזה תבין (תהלים ט') פ' והוא ישפוט חבל בצדק, ישפוט לאותם ב"ל, בת' ששעברו להם לישראל, וזהו ת' ב"ל. ובהיות שנחנק ב"ל, נשאר ה' של משה, לכן הוציאם ממצרים, שהיה מצד הטוב, וזהו הנאמר עליו (שמות ב') ותרא אותו כי טוב הוא וכו'.

(א) מד"ר נשא בפסוק ובכא משה. ספרי פרשת בהעלותך. ועיין במדרש תנחומא ריש פרשת בלק. זהר ח"א: ח"ב צ"א: ח"ג קצ"ג: תנדר"א זוטא פ"י.
(א) שער הגלגולים הקרמה ל"ג. שער הפסוקים וליקוטי תורה בפסוק וירא את הקני.

⁽¹⁾ שחשב יעקב שהשבעה שנים הראשונים היו מהשמונה ⁽²⁾ של רחל, יצאת בת קול, ואמרה: יעקב, מן העולם ועד העולם כתיב. כלומר, שצריך להתחיל מהראש שהיא לאה, ואח"כ מרחל הבאה תחתיה.

ונחזור לעניינינו, שהיתה כונת בלעם להמשיך הארות הג' אבות, והארת הת"ת, בשני בחינות, האחד בסוד יעקב, דהיינו הבחינה שכנגד רחל. והב' בסוד ישראל, הבחינה שהיא כנגד לאה. וזהו במקל, בסוד מ' דאברהם, זאת היתה כוונתו. אבל בהשגתו, לא השיג כי אם בסוד אחורי האבות. וכ"ש בחינת ישראל, שלא השיג אפילו מאחוריו, כי אם אחורי התג"ת, בבחינת יעקב לבר. וז"ש אשר מחזה שדי יחזה, כלומר, לא שד"י ממש, כי אם באתב"ש שהוא בק"ם, דהיינו ס"ת. יעקב יצחק אברהם. ובק"ם עולה בגימטריא בלע"ם, כמו שידעת במקום אחר. אמנם ישראל לא השיג אפילו מאחוריו כנו', והבן.

ותרא האתון את מלאך ה' וגו' ויך את האתון במקל

דקדוק במקל, ולא אצטריך. אמנם הענין, כבר ידעת סוד אתונו של בלעם קליפה גסה, ופי האתון, הנקרא קמריא"ל, כמבואר בזהר פ' בלק. ⁽³⁾ והנה היתה כוונתו של בלעם, להמשיך הארת האבות העליונים אליה, וז"ס במק"ל, ס"ת של שמות האבות, שהם: יעקב אברהם יצחק ישראל. והנה הב' והל', של סופי שמות יעקב וישראל, הם שני בחינות בז"א. הא' בסוד ישראל, מראשו של ז"א עד טיבורו, וכנגדו מאחוריו היא לאה, ומהטיבור ולמטה הם סוד יעקב, ומאחוריו כנגדו היא רחל עד למטה, שכך הוכרח יעקב לישא שתי אחיות לאה ורחל, לפי ששתיהן הם סוד אחוריים שלו, וכן רגליה של לאה מגיעים לראשה של רחל.

ובזה תבין, למה הוכרח לישא תחלה את לאה, ואח"כ רחל. ובזה תבין מאמר פ' ויצא,

פרשת פנחס

משיחין. והיינו (משלי ט"ז ט"ו) באור פני מלך חיים, פני משיח בין יוסף. מלך, משה. כמד"א, (דברים ל"ג ה') ויהי בישורון מלך. חיים, בן דוד, תרין משיחין, של יוסף מבנימין ושל דוד מיוסף. ⁽⁴⁾ וז"ס קדימת שאול שמלך תחלה.

עוד, פנחס היינו חיים, בגימטריא ח"ס מן פינחס. והוא משיח בן דוד, שנאמר עליו (תהלים כ"א) חיים שאל ממך, וחיים אותיות משיח, מלבד אות ש', שהיו"ד כפולה. ופ"ג, היינו משיח בן יוסף, שהם מאותיות מנצפ"ך, שהם גבורות. והיינו ביאור ⁽⁵⁾ משה ותרין

(ח) פנחס דף רמ"ג.
(ט) צ"ל מיהודה ש"ש.

(ה) דף ר"א:
(ו) זהר פרשת ויצא דף קנ"ג:
(ז) צ"ל מהשמיטה של רחל. הו"ת.

פרשת מטות

וכשבא אשר, תיקן הדעת שהוא בראש, ולזה אשר הוא אותיות ראש, על כן לא נכנסו בניו של גד לארץ. וחצי שבט המנשה: דע שיוסף נשא אסנת שהיא בת דינה, שנתעברה משכם, והיה חציה קליפה מצד שכם, וחציה קדושה מצד דינה, ויוסף היה כולו קדושה, וכאשר נזדווג עם אסנת, נולד מנשה, ולקח מצד אמו החצי שבה שהיא מהקליפה, ולקח מאביו החצי של הקדושה.

וכשבא אפרים, לקח הקדושה חציה מצד אמו, וחצי הקדושה מצד אביו, והיה כולו קדוש. וע"כ כשהביאם יוסף למנשה ואפרים אצל אביו כדי לברכם, נטל אפרים בימינו משמאל ישראל, ומנשה בשמאלו מימין ישראל כנודע. ואמר לו יעקב ידעתי בני ידעתי וכו', כנודע. ועל זה לא נכנסו לארץ חצי שבט המנשה, וסימניך, (מלכים ו' ו') כי מגרעות נתן לבית חוצה, נוטריקון "מנשה" גד "ראובן עו"ת. והבן.

מצאתי כתוב בשם אחד מתלמידי הרב זלה"ה, ^ו סוד בני גד ובני ראובן וחצי שבט המנשה לא נכנסו לארץ. סוד הענין, דע, כי יעקב אבינו ע"ה כשמזדווג עם לאה, היה סבור שהיא רחל כנודע, ונשמתו של ראובן היתה מסוד הדעת. ומפני שהיה זווג יעקב ע"ה שלא מדעת, לכן לא נכנסו בניו של ראובן לארץ ישראל. ובני גד ג"כ, לפי שגד היה ג"כ בלא דעת יעקב, לפי שכשנתנה רחל בלהה שפחתה ליעקב, נטלה ממנו רשות, שנאמר (בראשית ל') בא נא אל שפחתי וכו', אבל לאה כשנתנה שפחתה זלפה ליעקב, היה בלא רשות, שנאמר (שם) ותקח את זלפה שפחתה ותתן אותה ליעקב לאשה, לקחתה בדברים, והביאה אותה אצל יעקב, והיה סבור שהיא לאה, ונזדווג עמה באותה הלילה, ובא גד שלא מדעת. והיתה נשמתו ג"כ מסוד הדעת העליון, על כן קראה שמו בג"ד חסר א', שהיא סוד הדעת.

פרשת מסעי

הגוף, אדירירון ונחל ארנון, והוא מקום הרינה והמופת, והחכמה וכנרת, כי העטרה נקראת משבצות ונחל העברים. אות ברית של האדם, הוא ניקוד שלישי של ה'י'ה. יש מקום היראה ונקראת אגל"א, ותבערה מקום הענוה, נקרא שם המנוחה. ויהדריא"ל אלהי ישראל. ונקרא משה, מקום השמחה נקרא מע"ה, ונקרא מקום קברות התאוה וחשבון, והחכמה ג"כ נקראת חשבון. ^ו [זה הדרוש הוא מס' ברית המנוחה].

סימן ל"ג

אלה מסעי בני ישראל וכו'

דע, כי מסעות אלו הם שמות אדם העליון. שער שבו שהוא חכמת האדם, נקרא תגע"ץ ויטבתה. הראש, נקרא אגב"ץ וגדגודה. עין ימין, אכתריא"ל י"ה אלהי ישראל, ועציון גבר. עין שמאל, אלהים ובני יעקן. יד ימין, שדי. יד שמאל, אדנ"י וחצרות ותבערה. ומשם יוצאים הנשמות, ונקראים הערבה. אבר מכלכל כל

(כ) עיין להלן פרשת עקב בפסוק ובתבערה.

(י) שעה"פ וליקוטי תורה פ"ז.

סדר דברים

פרשת דברים

סימן א'

אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע

כנגד ז' מלכים דמתים, וד' אחוריים דאו"א.
והם י"א יום, והם דרך הר שעיר, בסוד מלכי
אדום, והם סוד י"א יריעות עזים.^(א)

נלע"ד דוד. שרומז לשבירת הכלים,
שמסיגיהם יצאו י"א דקליפות כנודע, וזהו י"א
יום מחורב. דרך הר שעיר, הוא עשו ראש
הקליפות, ודרך הוא כינוי לנוקבא.

וידוע שסוד המלכים, הוא הנוקבא ^(ב) שהדם.
וזהו דרך, שמבירורי הדרך יצא הר שעיר, שהם
ס"מ ונוקביה, וכל כיתותיהם, והבן. וכדי שיאיר
היום מתוך הלילה, שהוא הבירור שנעשה,
הוצרך החורבה. וזה י"א יום מחורב שיצאו
מסיגי החורבה, בסוד היה בונה עולמות

(א) ע"ח ח"א שער שבירת הכלים פ"ב. שער המלכים פ"י.
שעה"פ פרשת תבוא. שעה"כ דרושי תפלת השחר דרוש ג'.
שער ההקדמות דף רכ"ד ד"ה גם רע. ליקוטי תורה ריש
דברים.

ומחריבן. ורמז שבהם תלוי גאולתינו, כנודע,
שעד שיכלו נשמות שבגוף זה של הקליפה,
ועולים בכל יום לקדושה. וזה שרמז עד קדש,
עד שעולים ומתקדשים לבוא אח"כ בזה העולם,
בסוד נשמות החול, כנודע. וסיים ברנע, דהיינו
שהיו בר נע ונד, כל ימי הגלות, עד סוף בירורם
במהרה בימינו. ודו"ק.

הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וכו'

ארו"ל ^(ג) אילו נבונים לא אשכת. שמעתי
ממורי ולה"ה במ"ש נבונים לא אשכת, דהיינו
בינה, אבל דתבונה אשכת. וזהו שנאמר (שמות
ל"ו) כל אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה, וכן
ואמלא אותו בחכמה ובתבונה וכו', ולא אמר
בבינה, כמ"ש בס"ה ^(ד) כי דור דעה הווי מסטרא
דיובלא, דהיינו תבונה. ולא אמר מיובלא,
דהיינו בינה עצמה, אלא מסטרא דיובלא, דהיינו
תבונה. ושמעתי מאחרים, דמאי דקאמר מסטרא

(ב) צ"ל שהוא אדום.

(ג) ערובין ק'.

(ד) בראשית כ"א. ח"ב מ"ו. שעה"פ שמות דף ק"כ ד"ה
וצריך שנחרץ. ע"ח שער המוחין. פ"א ד"ה והנה בספר.

דיובלא, היינו מסיבת הבינה, היות יסוד דאימא קצר, זה גרם ליסוד דאבא שהוא ארוך להתגלות, ומשם יצאו דור דעה, שהם מסוד הרעת, דהיינו יסוד דאבא, שהוא דעת המזווג לאו"א. וא"כ יובלא שהיא אימא, גרמה להיות יסוד שלה קצר, כאמור. שאם היה ארוך כיסוד דאבא, לא היה מתגלה יסוד דאבא, ולא יצאו דור דעה.

חכמה, לשון מחשבה, כמש"ה (דברים י"ט) אשר זמם וכו'. ומאלו היו ערב רב, וכל מי שיש הרהור ומחשבות רעות, הוא מהם. סיחון, לשון סיחין ועגלים. והוא קליפת חמור, והוא סוד ערלה שעל הברית. ועוג, הוא סוד עור הפריעה המעכב הברית. וזהו עג עוגה, והיא קליפה קשה, הגם כי היא דקה יותר קרובה לקדושה. ואלו הם סוד שני מלכי האמורי הוא היסוד, כמ"ש רז"ל ב' וג' גרגרים בראש אמיר.

יש לדעת למה בז' עממין, צוה הקב"ה לא תחיה כל נשמה, ובשעיר ומואב ועמון צוה שלא להלחם בם. והענין הוא, כי ז' עממין, הם ז' קליפות של כלים הנשברים, ואז כבר יצא מהם כל הקדושה. אבל של ג"ר עדיין היה בהם קדושה, והם קני קניזי קדמוני. והוא מה שנחברר מג"ר.^(ה)

ולעתיד בע"ה, יגמר לצאת כל הקדושה, אז גם מהם לא נחיה כל נשמה. והם שעיר עמון ומואב. שעיר רמז לראשונה, כד"א משעיר מלכם. מואב, לשון אב בחכמה. עמון, נועם בינה. ושעיר: הוא ארום. וז' מלכים שמלכו שם, אינם ממנו, רק מלכו בארץ. לכן כתיב בכל א' מהם שם ארצו, שלא היו מארום. והזמזומים, הם מברור

אשר בעבר הירדן

ירדן, סוד יסוד דנוקבא. ולכן לא היה אפשר להלחם בם לנצחם, אלא דווקא מרע"ה, שהוא עמודא דאמצעיתא. ונשתלשל^(ט) בברית קדש, והוא שברם, ולקח הקדושה מהם. לכן ר"ת "שני מלכי" האמורי, הוא משה. והשי"ת אמר ראה החילוחי תת לפניך, שכפתי השר לפניך, וארץ ישראל היא הנוקבא, והירדן יסוד. וז"ס מש"ה (תהלים ג') מציון מכלל יופי וכו', פירוש שבה נכלל היופי, יסוד דכורא הנקרא יופי, בסוד יפה תואר ויפה מראה. וז"ס מש"ה בבוא כל ישראל, לשון ביאה ממש.

פרשת ואתחנן

י"ה, שחליתי פני המלאכים שיעלו תפלות; העולה גימטריא ואתחנן.

ויתעבר ה' בי למענכם

הנה הערב רב היו מקליפת משה, ויצאו

ואתחנן אל ה'.^(ט) דע, כי מן הארץ לרקיע יש ת"ק שנים, והם בסוד י"ה. והנה היו מלאכים, שהם ממונים להעלות התפלה, שעליהם נאמר ורגליהם רגל ישר"ה, שעולה ת"ק י"ה. ולכן אמר ואתחנן, שעולה ת"ק

(ה) נ"א שלא נחברר מג"ר. ל"ת.

(ו) סנהדרין צ"ה:

(ז) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ח) נ"א ונשתלם בו הברית קדש. ל"ת.

(ט) חגיגה י"ג. פסחים צ"ד. ליקוטי תורה ריש פרשת ואתחנן. (י) שער הפסוקים פרשת שמות דף ק"ד ט"א ר"ה והנה נחבאר לעיל. ליקוטי תורה פרשה זו פסוק זה.

אות א'. או פירוש, שחסרו הרבה, ולא נשאר לו אלא מ"ט, כמ"ש רז"ל אל תקרי מעט אלא מ"ט, והמ"ט הן מעט מזער, בערך שער הן הגדול מכולם. ולהיות שכוונת מרע"ה היה לטובה, לא מנע השי"ת ממנו הטוב, ובעת אסיפת רוחו, ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו: נ' בו, ונכנס הן בשמו, ונעשה נשמה, וידוע כי נשמה הוא בינה. והנה כמה תפלות התפלל משה שלא יבוא בעיבור כל דור, ולא נענה. ח"ש ויתעבר ה' בי למענכם, שאני בא בעיבור כל דור למענכם, כי אתם גורמים לי. והיה מדבר עם ערב רב או מדבר עם ישראל, ופירוש למענכם, לתקן אתכם. ומלת ב"י, רמז ל"ב חדשי עיבור, כענין^ו רבה תוספאה. ולא שמע אלי, שלא נתקבלה תפלותי.

ויאמר ה' אלי רב לך וכו'. כי בתחלה היה רבן של נביאים, אח"כ בכל דור יצטרך לרב, שיבא אליהו ז"ל וילמדנו. וגם יתנוצץ בו הדור, ובתחלה יהיה כאלם לא יפתח פיו. ומצינו, שגם באותו זמן נתקיים בו קצת מזה, כמ"ש רז"ל^ז לא אוכל עוד לצאת ולבא וכו', בד"ת. פירוש, שנסתמו ממנו מעינות התורה, והיה צריך ליהושע ללמוד ממנו, וזהו ג"כ רב לך, שכבר יש לך רב, והוא יהושע. וז"ס מש"ה (דברים י"ח) נביא "אקים" להם "מקרב אחיהם, ר"ת א"ל.^ח ונתתי דברי בפיו, שיהיו נובעין ממנו דברי מקרבנו, ואח"כ יעלה יותר, שיצונו וידבר עמו בגלוי.

וז"ש (תהלים ט"ל) נאלמתי דומיה, פירוש דו"ם י"ה, פ"י גור עלי להיות אלם. החשתי מטוב, ואין טוב אלא תורה. וכאבי נעכר, הם היסורין שבאים עליו, כמ"ש רז"ל,^ט כי בתחלה יהיה משה שמ"ה ושממה, וז"ס מה שאמר

בלא זמן ולא נתקנו, ולכן חטאו. ומת משה, כדי לעלות למעלה לקבל משם שפע, ולכך אין דור שאין בו משה, ובעלותו מזווג או"א, ומתעבר בכינה י"ב חדש, וזהו "ויתעבר י"י" בי למענכם, פירוש י"ב. ור"ת שלהם יובל, שהיא בינה הנקראת יובל. וכשנולד בפ"א, לא הוצרך רק בז' חדשים, כי לא היה צריך כ"כ בירור. והבן זה, כי בכינה יש י"ב מזלות, רמזו בכינה י"ב, נשאר נ' ו', ה' ראשונה ה"ג.

ויתעבר ה' בי למענכם

דע,^י כי בכל דור בא משה בסוד עיבור, לפי שהקב"ה לא היה רוצה לקבל ערב רב, ובזה לא היה מיתה ולא גלות, כמ"ש רז"ל^י חרות על הלוחות, חירות וכו'. והוא קבלם, בחשבו כי טוב הוא להכניסם בקדושה, ובפרט שהיו נוגעים לו קצת, כמ"ש העם אשר אנכי בקרב, וכתוב כל העם אשר ברגליך, ולזה רצה לתקנם, ואדרבה קלקלו לישראל. וז"ס מ"ש לך רד כי שיחת עמך וכו', נשחת לא נאמר אלא שיחת, פ"י שיחת לישראל, ועתה רוב הדור מהם. ולזה הוצרך לבוא משה בעיבור א' לנ' שנה, לפי שהוא שרש ישראל, לתקנם שלא יטעום ערב רב. וקודם שחטאו ישראל, היה משה בתכלית השלמות, והיה משיג שער הן של חמשים שערי בינה הגדול מכולם, וכשחטאו ישראל נעלם ממנו.

וזש"ה לך רד, כי שחת וכו', ר"ל רד ממנין ל"ך, וז"ש רז"ל^י נ' שערי בינה נבראו בעולם, וניתנו למשה חסר א', פירוש, מעיקרא כלם נתנו לו, וא' חסרו לו אח"כ. וז"ש ותחסרהו מעט וכו'. פירוש, מעיקרו שלם היה, אלא שאח"כ חסרהו היותר מעט מאלהים, שהוא

(כ) ליקוטי תורה דף רל"ו פסוק זה.

(ל) עירובין נ"ב.

(מ) ר"ה כ"א: נדרים ל"ח.

(נ) נ"א נ' שערי בינה, ה"ח וה"ג. ל"ת.

(ס) יבמות ע"ט.

(ע) סוטה י"ג.

(פ) צ"ל ר"ת אלם.

(צ) ברכות ה'.

הכתוב והנה ישכיל עבדי וכו', והוא מרע"ה, והוא משיח, כי שיל"ה פ' בנימטריא משה. ודרז"ל (ישעיה נ"ב) כגואל א' כן גואל אחרון, וז"ס הדור שהולך הוא הדור שבא, וז"ס מש"ה (מיכה ז' ט"ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו וכו', הל"ל אראך, מהו אראנו, ומה צאתך, צאתו הל"ל, אלא רמז לאמור שאתה עצמך יצאת ממצרים. ואמר אראנו, שאתה עצמך אותו הדור, ואמר הנה ישכיל עבדי, כי המעלות יהיו בהדרגה, בתחלה ישכיל ואח"כ ירום, ואח"כ ונשא ואח"כ וגבה, ואח"כ מא"ד אותיות אדם, כי יהיה כמו אדה"ר קודם חטאו, ואז יתוקן הכל, וסוף מעשה תחלת מחשבה, וזהו המדרגה יותר עליונה, והפסוק מגלה לנו, מה שיעבור עליו באותו הדור, עד בשביל כך ראוי לעלות לאלו המעלות.

על ידו נגמר לימחל חטא הדורות, וחטא אדם וחווה, שהן רבים, פי' גדולים.

גם דע, כי כבר ביארנו, כי כמו שיש ישראל שהוא ז"א, ויעקב, שהוא אחרונים דחכמה, והוא כלול מן קין והבל, כי יש בז"א בחינת קין והבל, כן יש ביעקב ב' חלקים, א' מקין וא' מהבל. ואמנם הבחינה שהיא בז"א הנקרא ישראל, הוא קין בעצמו, בנו של אדה"ר. ובחינתו ביעקב נקרא יובל, והוא סוד (בראשית ד') ותלד עדה את יובל והוא לוטש כלי נחושת וברזל, כי הוא בחינת הגבורות, וגם הוא מבני קין, כנו"ל בפ' בראשית. ועתיד ליחקן ע"י מרע"ה, ובפרט בדור האחרון הזה, שהוא סוד בית יעקב כנודע.^א

ואמר כאשר שממו עליך רבים, כן משחת מאיש מראהו. פירוש, מאיש זה משה, מראהו ותוארו, זה קירון פניו, שקנן אז. אך באלו הדורות בא כאחד העם, ועליו כל הפרשה מדברת, ואמר מי האמין וכו', וזרוע ה' על מי נגלתה, פירוש, אפשר שזהו נגלה עליו זרוע ה', כמ"ש (דברים ל"ד) ולכל היד החזקה.

ואמר ויתן את רשעים קברו, פירוש, שנכנס וגם נתקברה נפשו בסוד עיבור, בגופן של דורות הללו, וקראום רשעים לגבי דידיה, לכן אחלק לו ברבים, פירוש שיטול שכר כנגד כולם, כיון שזוכה לכל הדורות. ובודאי שקול משה כנגד כל ישראל, וכמו שדרז"ל^ה משה זכה וזיכה את הרבים וכו'. ואת עצומים יחלק שלל, יקבל חלק מהקב"ה ממש, ושאר צדיקים יקבלו על ידו, תחת אשר הערה למות נפשו בכל דור. וז"ס משה משה^ו בלי הפסק, שבכל דור הוא בא. ואת פושעים נמנה, והוא חטא רבים נשא, כי

סימן ד'

למיום ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה וכו'^א

י"פ יה"ו במלוי אלפי"ן, שהוא גי' ט"ל, עולים גימטריא שמים. וז"ס מטל השמים, כי מ' של מטל בא"ת ב"ש, היא י'. והכוונה היא לומר, כי י"פ ט"ל הוא גימטריא שמים, וז"ס מקצה השמים ועד קצה השמים. והענין הוא, כי קצה השמים למעלה, יש בו ג' בחינות: הבחינה הא', הוא ה"פ יה"ו במלוי אלפי"ן, שהוא גי' ט"ל. וה"פ ט"ל, גימטריא קצ"ה, כי השמים יש לה ב' קצות, שהם י"פ ט"ל. והם ב"פ קצ"ה, העליון הוא חצי מספר של השמים, הם ה"פ ט"ל, ואלו הם סוד הנמשך מראש הבינה לראש ז"א, וזהו מטל השמים. פירוש, כי ה' ט"ל, הוי גימטריא שמים, והם נותנים מן האלהים אל יעקב, שהוא זעיר. ונמשך סוד ט"ל הזה, לבחינה אחרונה שבבינה. שהיא מלוי דאהי"ה

(ח) ליקוטי תורה פרשה צו דף רל"ח ד"ה גם דע.

(א) ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ה.

(ב) ליקוטי תורה פרשה זו פסוק זה.

(ק) זהר בראשית כ"ה: השמטות רנ"ג. ת"ז תכ"א מ"ג.

(ר) אבות פ"ה.

(ש) אדרת נשא קל"ח.

כל נפש הבאה ליעקב ס"ו. גם יש קצה אחר למטה, וזהו ועד קצה השמים. והוא סוד אדנ"י, גימטריא ה"ס, ועם אחוריים דשם מ"ה שהם ק"ל, שלוקחת הנוקבא, שמשם נעשית, הרי ה"ס וק"ל, הם קצה.

גם באופן אחר. מקצה השמים, הם ה"פ יה"ו במלוי אלפי"ן, שהם ה"פ ט"ל, ואלו הם עומדים ביסוד דזעיר, והוא קצה דלתתא. והם ט"ל משם אהי"ה דהי"ן, בפשוטו ומלואו ומלוי מלואו, ט"ל אותיות, שהוא סוד (הושע י"ד) אהי"ה כט"ל לישראל וכו'. הרי ביארנו סוד קצה השמים לעילא וכו'.

בהי"ן, שהוא גי' ק"ל. גם תעשה שם אהי"ה בציוור שעולה ס"ו, כזה: א צורתה יו"ד, ב' ההי"ן, כל א' ג' ווי"ן ה' ה', הרי נ"ו, ואות י' דאהי"ה, הרי ס"ו, וק"ל, הם קצה השמים ע"ה.

והענין, כי אלו ה' יה"ו, שהם ה' ט"ל, יורדים מרישא דבינה שהוא יו"ה, (א) הוא גי' אהי"ה. ואלו יורדין מרישא דבינה, עד בחינה תחתונה שבה, ושם נקרא קצה השמים, כי משם נובע אל רישא דזעיר, ושם בחינה התחתונה, מה שנקרא קצה ע"ד הנו"ל. והנה סוד ציוור של שם אהי"ה ע"ד הנו"ל, הוא סוד (בראשית מ"ו)

פרשת עקב

ואפשר עוד לומר, דמיירי בלימוד התורה, וזה כשנדרק שהתחיל לדבר בלשון יחיד, ואמר וזכרת את כל הדרך וגו'. ויענך וירעיבך וגו', ולכן נאמר דמיירי בלימוד התורה, כי גם היא נקראת מצוה, ומה גם תורה שבע"פ נקראת מצוה. וראיה לזה, שאמר תשמרון לעשות, וארו"ל (ב) על פסוק ושמרתם ועשיתם: ושמרתם זו משנה, ועשיתם זה מעשה המצות, כמשמעו. וכן כאן, תשמרון, שלא ישכח מכם מה שלמדתם, כדי שתקיימו, וז"ש לעשות.

וזה יובן עם מה ששמעתי על משנה משה קבל תורה מסיני וגו', שדקדק למה במשה נקט קבלה, וביהושע מסירה, והיה לו לומר בשניהם לשון קבלה או מסירה. ועוד, דלקמן אמר ויהושע לוקנים וזקנים לנביאים, ולא הזכיר לא

סימן ח'

כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וכו'

יש לדקדק מלת כל (א) עם המצוה, לא אתי שפיר, דהיל"ל כל המצות. ורוז"ל (ב) דרשו, שצריך האדם לגמור המצוה שהתחיל, שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, לזה אמר כל המצוה תשמרון לעשות, ולא חציה. ואפשר לי לומר, שהוא מקושר עם הפסוק שלמעלה, שמהיר להרחיק עצמו מע"ז, כענין שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש וגו', ולא תביא תועבה אל ביתך, דרוז"ל (ג) כל הכופר בע"ז כאילו מודה בכל התורה כולה, לזה אמר אם תשקצנו ותתעבנו, כל המצוה תשמרון, מעלה אני עליך כאילו קיימת כל התורה.

(א) סוטה י"ג.

(ב) קדושין מ'.

(ג) ספרי פרשת דאה פיסקא נ"ח ונ"ט.

(א) שיה"ו הוא בגי'. הו"ח.

(ב) לעילא ותתא. הו"ח.

(ג) ל"ג עם.

לשון מסירה ולא לשון קבלה, ואח"כ אמר ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, חזר להזכיר לשון מסירה, והיה די שיאמר ונביאים לאנשי כנסת הגדולה, כמ"ש וזקנים לנביאים, וא"כ מה זה שפעם נקט לשון קבלה ופעם לשון מסירה, ופעם לא זה ולא זה, ואח"כ חזר והזכיר לשון מסירה.

ותירצו, כי לשון מסירה הוא לשון הכרח בעל כרחו, שנמסרה לו. וראיה לזה, (במדבר ל"א) וימסרו מאלפי ישראל הנאמר במלחמת מדין, שנמסרו בעל כרחם, שלא היו רוצים ללכת לאותה מלחמה, לפי שתלה בה הכתוב פטירת מרע"ה, שנאמר נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף, ולכן נמסרו בעל כרחו. וע"כ, להיות תורתנו הקדושה ארוכה מארץ מדה, הוצרך משה ע"ה למוסרה ליהושע בעל כרחו, שהוא לא היה יכול לקבל, ומשה בלבד כי רב כחו, קבל על נקלה, אבל יהושע, לא קבלה אלא בכחו של משה.

ויהושע לזקנים, להיות המסירה לרבים לא הוצרך כח, כי בין אנשים מרובים, זה זוכר מקצת לימודו וזה זוכר מקצתו, ואין בזה טורח כמו שהוא יחיד, שצריך לזכור כל התורה כולה. וכן מזקנים לנביאים, שהם רבים לרבים, אבל בהמשך הדורות נתמעטו הלבבות, ואפי' ממרובים למרובים הוצרך מסירה בכח, ולכן אמר ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. באופן שלא נמצא בעולם יחיד שידע כל התורה כולה, אלא משה ויהושע, ולכן אמר משה כל המצוה, דהיינו כל התורה אשר אנכי מצוך לכל יחיד ויחיד, אני מלמד את כולם כמו ליהושע. אבל כבר אני יודע שלא יעלה בידכם לזכור כל התורה כולה, כל יחיד ויחיד, ולכן אני אומר, על הפחות תשמרון אותה בין כולכם, שזה יזכור

מקצת וזה יזכור מקצת, וחזר אח"כ לדבר בלשון יחיד וזכרת את כל הדרך.

וכן במה שכתב רבינו יונה החסיד^ט על קשר הכתובים שאמר שלמה הע"ה (משלי ג' ט') כבוד את ה' מהונך וגו', וימלאו אסמיך שבע וגו', מוסר ה' בני אל תמאס וגו', שכתב, שאם לא ימלאו אסמיך, לא תאמר שוא עבוד אלהים, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכן אמר כאן, אף שאמרתי לכם תשמרון המצות למען תחיו, אם לא יהיה כן לא תהיו בועטים, כי אפשר יהיה כי מנסה ה' אתכם, לדעת התשמור מצותיו אף גם בבוא עליכם צרה וצוקה, כמו שניסה אתכם אשר הוליכך במדבר ארבעים שנה, לראות אם תבעטו לומר אנו שומרים מצותיו ותורותיו, ועינה בדרך כחנו ארבעים שנה, ולא הכניסנו לארץ. ולכן אמר לשון רבים תחלה, ואח"כ לשון יחיד. כי לרוב העולם, מי ששומר המצות יהיה לו טובה ויחיה. ולכן אמר לשון רבים תשמרון למען תחיו, כי בכלל הוא כן, ואם פרטי א' או שנים יצאו מן הכלל הזה, ויהי צדיק ורע לו, אין זה כי אם נסיון.

ולזה אמר וזכרת את כל הדרך וגו' ויענך וירעיבך, לומר, תזכור עוד מה שעינה אותך והרעיב אותך, ומזה תבין, שאם אתה צדיק ורע לך, אפשר שהוא מוסר מאתו יתברך למרק שום עון, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וזהו ויענך וירעיבך. ואף שהמן היה מאכל רוחני וחשוב, אעפ"י כן היה להם עינוי ורעבון, כענין שאמרו ונפשנו קצה בלחם הקלקל ובלתי אל המן עינינו. והפסוק אומר טענה בעבורם, כמ"ש (במדבר כ"א) אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך, כי דרך העולם הוא להיות חביב לאדם יותר המאכל שהוא מורגל בו, ואם יביאו לפניו יותר חשוב אינו חביב עליו, כיון שלא הורגל בו, וכן הענין כאן. ומה גם להיות רוחני, והחומר אינו

ט) שערי תשובה שער השלישי סימן ל'.
 * * *

חפץ אלא במאכל חומרי, וכל כוונתו יתברך היתה להודיע כי לא מה שהוא⁽¹⁾ טוב האמיתי, כי היסורים הם למרק את העון, והם יותר טובים. ולכן ארז"ל⁽²⁾ מברכין על הרעה וגו', וכן היה לומר נחום איש גם זו⁽³⁾ גם זו לטובה, אף על שהיה נראה רע בעיני הכל. וז"ש למען הדיעך כי לא על הלחם לבדו, שהוא הטוב בעיני האדם, יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה', כל מה שגזור הוא ית', אף הרע בעינך, הוא יחיה האדם יותר, ולכן מוסר ה' בני אל תמאס.

ואפשר עוד לומר, כי בהיות כי כל הדברים שבעולם יש להם חיות, וכמו שהאדם נברא גוף ונפש, הכי נמי כל הדברים. והנה התורה עצמה יש לה גוף,⁽⁴⁾ כענין הלכות הנז' בדבריהם ז"ל, וגופי תורה, ויש להם פנימיות התורה, שהיא הנשמה. ולזה אמרו המלאכים (תהלים ח') תנה הודך על השמים, כי מה להם ולגוף התורה, כי אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה, ולא שייך בהו לא תרצח ולא תנאף, וכדומה. ולא שאלו אלא הפנימית, שלא נתלכשה היא בגוף זה ובדינים אלו, אלא כדי לירד לזה העולם, כי בהיותה למעלה אינה צריכה להתלבש כלל, וכמו נשמת האדם, שהוצרכה להתלבש בגוף החומרי לירד לזה העולם, כן הוא ענין התורה. וכן נמי המצוה יש לה גוף, דהיינו בחינת המעשה, ויש לה נשמה, שהוא הכוונה שאדם מכוין בה לעשותה כתקנה, ואם תעשה בלא כוונה הצריכה, תהיה כגוף בלא נשמה.

ולזה אמר כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון, דהיינו כל המצות בשלימותה, עם הכוונה והחיות שלה. למען תחיון, שיהיה מדה כנגד מדה, כי כמו שעשיתם המצוה עם החיות שלה, שיש בה לאכול בעה"ז מחלק הגוף

ולעה"ב מן החיות, כן יהיה לכם חיות בשכרה בעה"ז ובעה"ב. וז"ש למען תחיון, חיים שלימים בעה"ז ובעה"ב, וכן המזון והלחם שהאדם אוכל יש לו חיות, והחיות הוא הדיבור שיצא מפיו ית' בעת הבריאה, כשאמר תוצא הארץ כך וכך, אותו ההבל הוא דבר שיש בו ממש. וכמו שהאדם כשהוא מדבר מוצא הבל מפיו, ואותו ההבל הוא חלק נשמתו.⁽⁵⁾ ראה לזה, שאחר שיצאה הנשמה מן הגוף, לא נשאר בו לא הבל ולא דיבור, נמצא, שאותו הבל שיצא מפיו בעת הדיבור, הוא חלק נשמתו. ולכן נצטוינו שלא לדבר דברים בטלים, שמפסיד בהם חלק נשמתו.

וכן שמעתי מהרב כה"ר ש שורא"ט זלה"ה, על פסוק (במדבר ל') לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה, אם טוב ואם רע, כן עושה ובורא סניגורין או קטיגורין, ואם הבל של האדם כך הוא, כ"ש היוצא מפיו ית'. ועל זה אמר הכתוב (שמות כ' י"ח) וכל העם רואים את הקולות,⁽⁶⁾ רואים את הנשמע, שהיו רואים את הדיבור, שהיה בא ומנשק אותם על פיהם, והיה אומר מקבלני אתה עליך. נמצא, שהיו רואים את הדיבור, כמו מלאך א'. וכן היה הדיבור שאמר בעת הבריאה לכל דבר דבר, אותו הדיבור נכנס להיות חיות בתוכו לגדלו. וא"כ במזון שאדם אוכל, יש חלק חומרי שזן הגוף של האדם, וגם יש בו חיות, שהם ג"כ חלק הנשמה שבאדם.

ועם זה יתורץ קושיא זו, שאיך אפשר בעולם שהלחם שהוא חומרי יזון חלקי הנפש שבאדם, שהוא רוחניות, ואם לא יאכל אדם לחם ולא שום מזון, כך ימות ברעב ותצא נשמתו ממנו, ואם יאכל כזית לחם יחיה, והאיך אפשר

(1) צ"ל כי לא מה שהוא טוב בעיני האדם, הוא טוב האמיתי.

(2) ברכות נ"ד.

(3) תענית כ"א.

(4) זהר ח"ג קנ"ב.

(5) עיין הקדמת ספר הזהר בסולם מאמר עמי בשותפא.

(6) צ"ל ר' שמעון טורנו ולה"ה. כ"כ בשם הגדולים מערכת

ש' אות קס"ג.

(7) מכילתא.

החיות שבו. וכן אכילת הגוים שהיא בלי ברכה, גם היא תזון חלק הנפש, אלא שלא יהיה התועלת שיעשה אל הנפש בלא ברכה, כמו התועלת שיהיה לו עם הברכה. וכן הענין בעצמו בענין המצוה בעצמה, כי אף אם יהיה בלא כוונה, תועיל לאדם לעה"ב ג"כ, אלא שלא ישוה ^ט בהשואה גמורה, אל מי שיעשה אותה בכוונה.

שם פ' ויענף וירעיבך ויאכילך את המן וגו' כי לא על הלחם לבדו יחיה

מצאתי כתוב בשם הרב מוה"ר ר' חיים ויטאל זללה"ה, שדרש עד"ה זה, ולקח הנושא לבדו יחיה האדם, ואמר טוב לו לבדו בלא אשה כשאינה בת זוגו, שמנגדתו וטורדתו מן הלימוד, ויותר טוב ללמוד תורה, כמ"ש בן עזאי, ומה אעשה ונפשי חשקה בתורה. וז"ש על הלחם לבדו יחיה האדם, הלחם היא התורה, כמש"ה (משלי ט' ה') לכו לחמו בלחמי של לימוד, טוב לו לבדו. והתירוץ, מעלה גדולה יש לאשה, ולחם יקרא אשה, כענין שנאמר (בראשית ט"ל) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, ועל מלשון מעלה, כי לא המדרש הוא העיקר כי אם המעשה, וע"י אשה יכול האדם לקיים כל המצות, חיי העה"ז והעה"ב. וז"ש על הלחם לבדו יחיה האדם, כי בזכות שנשא אשה לבד יחיה, כי מוחלין לו על כל עונותיו, מלבד שמציל עצמו מן החטא.

ומה גם שארז"ל ^ז כי השרוי בלא אשה שרוי בלא טובה וכו', בלא חיים, וענין (קהל' ט') ראה חיים עם האשה וכו', הרי שיחיה על זכות לקיחתה לבד. ומה גם שיהיו לו בנים, וימולם ויפרם, וילמדם תורה ועבודת ה'. ומלבד זה על כל מוצא פי' ה' יחיה האדם, באמצעות האשה. והכוונה שיקיים כל המצות, שאם יאהוב אותה כגופו, יקיים מצות ואהבת לרעך כמוך, ששם

שהלחם יעמיד הנשמה הרוחנית. ומהכרח קושיא זו, אמרו הפלוסופים שאין השארות לנפש, וכמות זה כן מות זה, כשימות האדם ויפסד חלק גופו, ג"כ יפסד חלק נשמתו, כיון שהיא ניזונית מדבר חומרי גם היא חומרית. ואין האמת כן, כי ח"ו, כי הם לא ידעו כל מה שאמרנו, שיש חיות אל המזון שהוא חלק רוחני שבו, להחיות חלק רוחני שבאדם. וזש"ה לכך האכילך את המן הרוחני, להודיעך כי לעולם אין מי שזן לאדם, אלא החלק רוחני שבו. וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה', דהיינו מה שיצא מפיו ית' בעת הבריאה, להוציא מן הארץ כל דבר ודבר, אותו הדיבור נכנס באותו המזון, והוא הוא המחיה את האדם. ולכך צריך לברך על המזון, כי ע"י הברכה מתעורר החיות.

וכן הענין במצוה, כי הברכה שאנו מברכין על המצוה, גם היא מועילה אל החיות שבה. נמצא, שיש במצוה מחשבה דיבור מעשה, דהיינו הכוונה שהיא המחשבה, והברכה והדיבור. וזש"ה כל המצוה, בשלימותה, עם הכוונה כאמור. וכדי שלא יאמר אדם: ומי שלא ידע כוונת המצוה לא יהיה לו חלק לעה"ב, לזה אמר וזכרת וגו', תזכור אכילת המן, כי כונתו ית' היתה להודיעך תירוץ לזה, כי כמו שהמן היה רוחני, ועכ"ז היה בו כח לזון ג"כ חלק הגוף שבאדם, שהוא חומרי, כמו כן תדע, כי גם החומרי יזון חלק הנפש, שיריעת ההפכים אחת.

וז"ש למען הודיעך, כי לא על הלחם החומרי לבדו יחיה האדם, דהיינו חלק הגוף החומרי שבו, שע"כ נקרא אדם שקורץ מאדמה, כי על כל מוצא פי ה', דהיינו המן שהוא רוחניות בהחלט, שיצא מפיו ית', גם עליו יחיה האדם חלק חומרי שבו, כאמור. וכן ג"כ יהיה להפך, כי כשיאכל הלחם בלא ברכה, שלא יתעורר

(ז) יבמות ס"ב:

(פ) זהר יתרו צ"ג:

פי ה', כשהיא בת זוגו, אז יחיה האדם, ומוחלין לו עונותיו כשזכה לישא אותה. אבל הנושא אחרת שאינה בת זוגה, אין נמחלין לו. ולזה אמרתי כל מוצא פי, כי בכל הגלגולים שזוכה להנשא לבת זוגו, לזה נמחלין לו עונותיו כשנושא אישה.

והאיך נכיר ונדע שהיא בת זוגו, לזה אמר ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וכו', פירוש, כשהאכילך את המן, דהיינו שזימן לך אשה, וזהו מן מלשון (דניאל א') וימן להם המלך, כשנודמנה לך אשה מעבר לים אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך, לא ידעת אתה ולא ידעו אותה אבותיך, אז בודאי היא בת זוגך.

עוד ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וכו'

דע, כי כל מה שברא הקב"ה מדומם וצומח וחי בלחי מדבר וחי מדבר, הכל נתקלקלו בחטא אדה"ר, ובסוד הקרבן הכל נתקן, בעל חי וצומח ודומם, כאשר נפרש בע"ה באורך.⁽¹⁾ כי הצומח נתקן בשמן וסולת, והדומם במלח, ואדם ובהמה, בסוד (ויקרא א') אדם כי יקריב מכם מן הבהמה. ובגלות אחד החרבן, כי אין מקדש ומזבח לכפר על כל עונותינו, יוקח תמורתו השלחן, הנקרא מזבח, ונתקן הכל במאכל שאוכל האדם על השולחן, ומברך עליו.

ולזה צריך ג"כ מלח על השולחן, שהוא הדומם, למתקו בלחם בהמוציא, ונמתקין ג' גבורות, בג' חסדים של לח"ם ומל"ח, עולים ששה הויות, ג' דגבורות וג' דחסדים. וג"כ המלח נקרא ברית מלח, לרמוז ג"כ סוד מילה ופריעה, כמו שידעת בדרושים, כי ביסוד ש"ש בו ג' שמות הוי"ה, שעולים ע"ח. וג' אחרים

זו. לעיל ריש בראשית. ארבע מאות שקל כסף דף רנ"ג ובהגהות צמח. שער הפסוקים הנ"ל.

נכלל כל התורה, כנו' בגמ' פ' על אותו שאמר למדני תורה על רגל אחת, ואמר לו ואהבת לדעך כמוך, אם תקיים זה כאילו קיימת כל התורה כולה.

חזרתי וברכתי החתן, ואמרתי יחיה החתן: יחיה האדם, הכוונה, שיתקיים בו קרא דכתיב (ישעי' מ"ד) יראה זרע יאריך ימים, וחפץ ה' בידו יצלח. כנגד יראה זרע, אמרתי יחיה, כי מי שאין לו בנים קרוי מת. והאדם, היינו החתן, שעד עתה היה פלגי גופא, ועכשיו שנשא אשה קרוי אדם, כענין שנאמר (בראשית א') זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם. ועל זה אמרתי יחיה האדם, שיזכה לבנים החתן.

ועוד יחיה האדם כמשמעו, דהיינו יאריך ימים. וכנגד חפץ ה', דהיינו למוד בתורה, בידו יצלח, אמרתי על כל מוצא פי ה'; דהיינו התורה שיצא מפיו ית', יחיה האדם, שיהיה מצליח בתורה ובמצות ובמעשים טובים, הוא וכל ישראל.

עוד אמרתי, יחיה האדם, כי ישראל קרויים אדם, כמש"ה (יחזקאל ל"ד) ואתנה צאני צאן מרעייתי אדם אתם, ואנחנו בעונותינו בגלות הזה חשובים כמתים, כמש"ה (איכה ג') במחשכים הושיבני כמתי עולם.

עוד אמרתי, יחיה האדם, שיחיה האדם: שנצא מן הגלות, ויקיים בנו כל הנחמות שהבטיחנו ע"י כל הנביאים, וז"ש על כל מוצא פי ה', דהיינו כל הנחמות שיצאו מפיו, כלם יקיים אותם עמנו, כדי שיחיה האדם, דהיינו ישראל, כאמור. לא על הלחם, לא על האשה, שהיא הלחם כשהוא לבדו, שאינה בת זוגו, יחיה האדם, מוחלין לו כל עונותיו, כי על כל מוצא

(ק) שבת ל"א.

(ר) שער הפסוקים בראשית דף ט"ז ד"ה דרוש ד'.

(ש) ע"ח ח"ב שער קיצור אבי"ע פ"ב. שער המצות פרשה

וערב ישראל עם ע' אומות, וחטא במחשבה. כי ישראל עלה במחשבה. וחווה ג"כ הנחש השיאה, והעיל בה זוהמא, ונתלכשה בלילית סבתא נוקבא דסמאל, ומשם יצא קין איש עובד אדמה, קינא בישא דיליה, בסוד כי אדם אכלה פגה לחוה, וידע אותה בסוד הדעת בימי החול, ועירוב ע' אומות מצד ימי החול, קודם שיכנס יום השבת רשות היחיד, ודוגמא לזה היה חטא הדעה שהוא אדם. ואכלה פגה לבת שבע, וז"ש (תהלים קמ"א) שמרני מידי פ"ח, העולה פג"ה, והבן.

ונחזור לענין, כי בכניסת שבת רגליה עולות לקדושה, והכל קדוש, ואין נכנס שם ערל וטמא. ובהיות הזווג ביום החול, אז מצא הנחש מקום לפתותה, ולהתלבש בהם סמאל באדם, ולילית בחוה. והביא רשעים סביב הברית קדש, ונמשך שם הערלה, מה שלא יכול להיות אם היה בשבת, כי אז נקראת הברית, ונק' ברית שלום, וניתן לישראל הנק' ראשית מבראשית, כי שם נרמז הברית, וגם נרמז ירא שב"ת.

והקב"ה הבדיל בין קודש לחול, ובין אור לחשך, והוא עירב אור בחושך, וישראל וגוים, וטוב ודע. והפריד בין קול ודיבור, ^(א) ובין אלוכלב לאתרוג, וג"כ העלה חזוית עליה מזוהמת הנחש, ופידשה נדה. ^(ב) וקודם החטא לא יתבוששו, כי אין שם גילוי ערוה וצד יצה"ר, ובשליטת הנחש עליהם, כי התאוה לתשמישם בהדבקם בעץ הדעת, אז נתלכשו בהם והבעירו היצה"ר בהם, ומצידם היה התשמיש בלי קדושה כלל, ועשו להם פסל ומסכה, וזהו חטאו בע"ז, ונתפתו אחריהם, ומשם יצא קין. ואז נתפקחו עינים החומרים, מצד עץ נחמד למראה ותאוה הוא לעינים, עיני בשר למו, ונסתמו עיני השכל והנשמה, וידעו אז כי ערומים הם מצד המלבוש של הנשמה, ונתלכשו בחומר, ואז הגן הרוחני

של גבורות, הרי ע"ח אחר, וב"פ ע"ח, שהם לח"ם ומל"ח, עולים בגימטריא יוסף. וכמו ששם מתמתקים, כך במילה ופריעה ג"כ בזה הסדר. וכשנחלק השם הראשון לשני שלישים שבת"ת, ישארו למעלה ח' ולמטה י"ח, ושני הויו"ת עולים ב"ן, עם י"ח עולים ע', מנין מ"ל. והשמונה האחרים המכוסים למעלה, הם יורדין ונמשכין למטה עם המילה, וז"ס (בראשית כ"א) ביום הג' מ"ל. ולזה מל ולא פרע כאילו לא מל, שבמילה לבדה ממתק שני גבורות ושני שלישים, העולים מ"ל. והשליש המכוסה, לא נמתקו הגבורות בחסד שלישו ג"כ, שהוא שמונה בשמונה, ונמצא, שלא גילה ופרע המכוסה, ולא נמתקו הגבורות בחסדים.

ולכן כאילו לא מל, כי ב"פ ח' עולים י"ו, והו סוד י"ה ממילה: מ"ל י"ה, וי"ה עם הכולל י"ו, סוד י"ו של יוסף, וסף שלו, עולה ב"פ מ"ל, מ"ל א' מחדשים וא' מגבורות, והם מהמגולים והמכוסים הם י"ו, ובפריעה נמתק הכל. וז"ס י"ו שבאבר עצמו, כי שם מתגלה הו"ד, שהיא העטרה שעל ו', וצריך שיכון המוהל למתק ג' גבורות בג' חסדים, במילה ופריעה, והבן. ולזה נקרא מיתוק הלחם במלח, ונק' ברית מלח, ובוה הברית נתקיימו שמים וארץ. ונרמזים במלת בראשית: ברי"ת א"ש, דכתיב אם לא ברייתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, משא"כ בעולם התוהו, כי אין שם ברית לע' אומות, כי מאפס ותוהו נחשבו לו, כי שם לא נמתקו גבורות בחסדים, ואין להם ברית שלום, העושה שלום בין יום ובין לילה, שהם גבורות וחסדים.

ונחזור לענין חטא אדה"ר. כי הפריד שם, ומשך בערלתו, ^(א) וכסה על הברית, ומנע הזיווג והמיתוק העליון, הבא ע"י עץ החיים שבתוך הגן, והחזיק בעץ הדעת ונדבק בעולם התוהו,

(ת) לעיל תחלת פרשת אחרי מות.

(א) עיין שער הכונות ח"ב ענין תחום שבת דף ל"ב. ועיין זהר

פנחס אות רע"ו. מאמר קול דבור.

(ב) עיין שער הפסוקים בראשית דרוש ב'.

לזו"ן, וזו"ן לאו"א, אלא שהוסיף רעה על רעה, והפריד בין י"ה ובין ו"ה, בערו"ה וערי"ה, בין זו"ן ואו"א דלא מתפרשן, ולכן נגרש מערן, ומהגן, דלא יכלו לסכלם, וניתן לו האדמה תחתיו, כי ממנה לוקח ואל עפר ישוב, ואז וכפר אדמתו עמו.

ונחזור לענין, בהיות כי הכל נתקלקל, ונתקלל דומם והצומח ובע"ח ומדבר, וכולם היו בסוד הקרבן נתקנין ונבררין מן הרע שבהם. ואחר החרבן בעונות, נשלמה פרים שפתינו, וע"י תפלותינו וברכת הנהנין אנו מתזירין הקדושה למקומה, בהיותה מובלעת בהם, ועתה היא נבררת ועולה למקומה. כי אפילו בלעיסת המאכל והעיכולם, הכל הם מבררים סולת מתוך פסולת, ע"י הכוונה הידועה אצלנו, ^(ד) וצד הדומם שהוא המלח, נמתק בלחם, בסוד על כל מוצא פי ה' יחיה האדם.

ועכשיו נבא לביאור הכתוב, והוא, כי אמר ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, ואח"כ אמר הטעם הוא, למען הדיעך כי לא על הלחם לברו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה האדם. וי"ל, כי מי שהוא רעב מאכילין אותו דבר קל, או מיני מחיקה דאיהו גריר ליבא, היה להאכילו דבר שמן ודשן שישביעהו. ועוד, באומרו ויענך וירעיבך, נראה שבכוונה מכוון הרעיבם ועינה אותם, ואח"כ נתן להם את המן, והקושיות הרבה.

אמנם הענין הוא, כי לא היתה כוונת הבורא ית' בתת המן לישראל, כדי שתהיה אכילתם ע"ד טבע, כי אם עשה זה הקב"ה כדי לנסותם הילכו בתורתו אם לא, וג"כ לראות מי הוא הדאוי לדעת סודות התורה ויהיה בעל נשמה, זה יוכל לקבל רוחנית התורה, שהיה מוצא פי ה', מצד המן שהיה נבלע באיברים שלו, ומאכלו מצד קנה

(ד) שער המצות וליקוטי תורה פרשה זו.

לא יכול לסובלם, ונגרשו משם, ונתפשטו מכתנות האור, ונתלבשו בכתנות עור מצד הרע שבעץ הרעת, ויעשו להם חגורות, ויתחבאו שם, כי יסובוהו צאלים, צללי נח צל פחד (איוב מ').

ובשומעם קול ה' אומר מ"ת הל"ך, אותו שבגן יראו ונחבאו, וראו כי ערומים הם מהקדושה, וראו חטאם, כי הפרידו בין קול ודיבור, בראותם את קול בחיבורא תוך הגן, אז נתידאו וחזרו בתשובה, ואמר ג"כ את קולך שמעתי בגן, ועשו חיבור בין קול ודיבור יחד, ובבוא השבת הגין עליהם מיראת הנחש ונגעי בני אדם.

והבן סוד החטא, כי נגע עד למעלה ראש, בהיותו סיבה להשליך ניצוצות הקדושה במקום התהוה, והוסיף רעה על רעה. כי בשבידת הכלים ירדו שם ניצוצין דאזדריקו מש"ך נהורין, ואשתארו תמן ולא אתברירן. ותיקון עלייתם הוא במסירת נשמותינו בנפילת אפים, ^(ג) וע"י פטירת הצדיקים להיות מ"ן לזו"ן, כדי שיעלו ג"כ הם להיותם מ"ן לאו"א, ומעלין שם ניצוצי הטהרה, וכך עולים במחשבה, ואז יותנו המוחין לזו"ן. ואז אחרי עלות נוקביה להיותה עטרת ת"ת, אז תרד מליאה שפע נהורין וברכה לישראל, והשאר נותנת לעולמות הנק' נערוותיה. וז"ש (משלי ל"א) ותקם בעוד לילה, כי אז שלטא נוקבא בביתא, וזהו ותתן טרף לביתה, בשעת שנקרא ביתא, כי אז שלטא שהם ישראל, בסוד (ש"א ז') בית ישראל, ואח"כ חק לנערוותיה, שהם שאר העולמות.

נמצא, כי הצדיק הוא קיום כל אלו העולמות. וחטא אדה"ר מנע הכל, ואודבא הוסיף ניצוצי קדושה בין החיצונים, ולא די שלא העלה אותה למקומם בהיותו ממתין ליום השבת, כי אז עולים דגליה לקדושה, ואז נעשה הוא מ"ן

(ג) שער הכוונות ענין נפילת אפים דרוש ב'. פע"ח שער נפילת אפים פרק ב'.

מחצב הנשמות. ובזמן יוצאים משם זכר ונקבה, ונפרדין איש מעל אחיו בעלמא דפירודא, וכפי זכותו אם יזכה ישיג לקחת בת זוגו, ואם לאו יקדמנו אחר ברחמים, והבן.

עלה בידינו, שמקום תוצאות נשמותיהם של ישראל מלמעלה, ממקום שעלו במחשבה, ובבראשית יש אותיות ישר"א מישראל. וג"כ התורה היתה שם קודם הבריאיה אלפים שנה, והיתה אצלו אמוץ, והיה משתעשע בה ובורא את העולם, וקדמה לשמים ולארץ, דכתיב את השמים ואת הארץ, אותיות כ"ב מא' עד ת'. וכבר ידעת בדרוש אדם קדמון⁽¹⁾ כי בהתרחק האור וירד דרך הפה ונתעבה יותר, ונתקרב המקיף בפנימי, ויצא בסוד קול ודיבור, ושם הכו האורות זה בזה, ויצאו כ"ב אותיות, כי ס"ג וכ"ב בגי' פ"ה, וזווג א"א בפה, באותיות ה' מוצאות,⁽²⁾ שהם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסר"ץ, ושם נמתקין בחיך ובגרונן וכו'. ויש כ"ב במקום ההוא, וז"ש בס' יצירה, חקוקות בקול, חצובות ברוח, קבועות בפה, בה' מקומות אחה"ע בומ"ף וכו'. ומחכמה באו לז"א, נובלות חכמה, ונכללו כולם ביסוד, ונבלעו ברמ"ח איברים שלו, וכשיצאו לעלמא דפרודא, קראם ספר יצירה כ"ב אותיות. יסוד, הנקרא ברוך, ששם יש כ"ב. ובהם נבראו כל הגלגלים ברל"א שערים, וצירופים פנים ואחור, כי שקלן והמירן וצד התמורה, הוא בעלמא דמטטרו"ן, כי באצילות אין תמורה ח"ו, כי הם בציור אותיות גדולות וכו'. א"כ נראה מכאן, כי התורה באותיותיה היתה במחשבה, במקום שאין העין שולט שם, זולתי ר' עקיבא ע"ה שעלה במחשבה,⁽³⁾ והיה קושר כתרים לאותיות והיה דורשן, והבן.

ג"כ המן הניתן לישראל במדבר דור דעה, על

חכמה. אבל מי שיהיה בעל חומר, גם כמו האספסוף אשר בקרבו שהתאוו תאוה, דברים חומריים, כמו הבצלים והשומים ואבטיחים, מצד הושט שהוא חומרי מצד העה"ז, ונעשה להם לשטן, והם מצד שטו העם, ולקטו וטחנו ובישלו מהם מיני פשטים הרבה, ובוה די להם. וכן יהיה אכילתם מצד החומר וכו', כי בכוננת המכוון אמר הכתוב, אפילו שויענך וירעיבך, רצה אח"כ לתת לכם את המן שלא בדרך טבע למלאת רעבון, כי עשה זה, למען הודיעך כי נתינת המן הוא מאכל גשמי, כי למען תדעו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, שהוא צד החומר והגשמות שיש בו, כי זה הוא לבעלי חומר בלי צורה, כמו הערב רב, ולכן הם ג"כ לא יזכו לרוחניות התורה וסודותיה. אבל מי שהוא בעל נפש ונשמה מצד ישראל, בודאי אכילת המן להם אינו מזין צד החומר, כי אם צד הרוחנית שיש בה, שהוא מוצא פי ה', וזהו המחיה ומזין אותם. עם היות שעינה בדרך כחם והרעיבם, עכ"ו המן היה מזין אותם, ובוה ג"כ היו זוכין לקבל התורה וסודותיה מפי מרע"ה.

ונחזור לענין, כי אפילו בדומם היה מובלע מניצוצי הטהרה, שהוא מוצא פי ה', א"כ המלח יתקן ויתמתק בלחם, בחינת גבורות בחסדים, כמדובר. ורומז ג"כ סוד המן הניתן לישראל בעלי נשמה קדושה, ונתנה להם צד תורת אמת וסודותיה. והטעם הוא, בהיות כי ג' אלה: מן ותורה וישראל, כולם הם בחינה אחת, וקשורים זה בזה, ומקום אצילותם הוא ממקום אחד, כי נשמות ישראל נחצבו קודם בריאת העולם, כי הקב"ה נמלך בנשמותיהם של צדיקים⁽⁴⁾ וברא העולם, (ד"ה א' ד') שנאמר המה היוצרים עם המלך במלאכתו וכו', א"כ ישראל הם ראשית תבואתה, ומשם באו לבטן מ"י, ונקראו (ישעיה מ"ו) עמוסי מני בטן, ומשם באו לרחם, דכתיב הנשואים מיני רחם, ובאו לתחת הכסא כי משם

(ה) מדרש רבה פרשת בראשית פרשה ח'.

(ו) ע"ח ח"א שער עקדים פרק א'.

(ז) ע"ח שער א"א פרק י"ב. שער רוח הקודש יחד י"ו.

(ח) מנחות כ"ט: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ש"ג ד"ה השיבו הקב"ה.

הוצרכו למתק ולכרר אוכל מתוך פסולת, ולהעלות הקדושה למעלה במקום אצילותה, והבן.

וכל זה הדרוש רמוז בפסוק (ירמיה ב') קדש ישראל לה', כי אצילותם ממקום קדש הנקרא ראשית, ואח"כ באו למקום תבואת"ה, ובחטא אדם שעירב טוב ברע, נתערבו ישראל בערב רב, ונתקלקל הכל, שהם הנבראים דומם וצומח וחי בלתי מדבר ואדם, וכולם צריכין תיקון, כדי לברור אוכל מתוך פיסולת. ואפילו ישראל, ע"י גלגלים שמתגלגלים בעונות בדומם וצומח וב"ח, וג"כ יש מי שנתקן בסוד הקרבן בזמן ב"ה קיים, אבל עכשיו בעונותינו, נתקן ע"י אכילת הצומח וחי דומם, ע"י ברכת הנהנין ודברי תורה, בשולחן הנקרא ג"כ מזבח, יתקנו ויובררו. כמו שכתבנו בהפטרות אסוף אסיפם, (כ) כי יש שעה שהאדם אוכל א' מאלו המינים, או חי או צומח, או דומם, כגון גוש עפר קטן הנאכל ע"י פרי או זולתו, ויוכל להיות שם מגולגל, או אביו או שארו הקרוב אליו, ובברכה של ברכת הנהנין בכוונה שאוכל זה הפרי, יעלה למדרגת חי מדבר, וז"ס (ויקרא כ"ה) או דודו או בן דודו יגאלנו או השיגה ידו ונגאל, ויוכל להשיבו אל אביו שבשמים. ואם לאו, ח"ו יעכבהו בלי גאולה, כשלא יברך ברכת הנהנין.

או יהיה מצד רוחניות הקדושה שיש באותו המין, כנו"ל, בהיות שהיה על פי ה', ונתקלקל בזמן חטא אדה"ר, ונתערב טוב ברע. ובהיות שזה האוכלו אינו מברך עליו, בודאי כל אוכליו של אותו הפרי יאשמו, כי רעה תבא אליהם מצד הרע שיש בו, וגרם רעה לעצמו, בהיות כי אותו הפרי או אותו המין היה מובלע בו רוחניות קדושה, שהוא פי ה' הנקרא נאם ה', וגרם זה שיהיה בו כל רעתו בלי בירור כלל, והבן. וזהו פירוש הפסוק. אבל ברכת המינין (ל) שם

ידי מרע"ה שנשמתו ממקום הדעת, וזהו שנרמז בפסוק והמ"ן כור"ע ג"ר, ס"ת עזן שהוא מקדם, והבן. כי משם היה יורד המן, ממקום המוח של מחשבה, וממקום עליון טלא דברולחא, שהוא א' מו' תיקוני דרישא, כנו' בדרושים. (ט) והוא הראש שנמלא ט"ל, כי הוא אחדות שלם יהו"ה אח"ד, ויורד על הזקן דיקנא דא"א, ומשם לזקן אהרן דיקנא דז"א, ואז יורד על פי מדותיו כטל חרמון שיורד על הררי ציון, שהם נ"ה, ושם טוחנין זה המן לצדיקים, (ו) וכתיש כתישין לתת לנוקביה. וביסוד זה הטל, נקרא אמן, מ"ן ביחוד א', והיא נקראת אמונה, ושם הזווג בזרע קדש מצבתה, ואמן נק' בזווג יאהרונ"הי, העולה אמ"ן, והבן. וכשיורד השפע לבא לעלמא דפירודא, היה נגלם באוירים ד' יסדות, וישראל קראו אותו מן, היודעים סודו.

וערב רב לא ידעו מה הוא, ושטו העם ולקטו, וישראל היה יורד להם פתח אהליהם. ולכן זכו ישראל לתורה וסודותיה, ולא ערב רב, כי טחנו בריחים וכישלו בפרור, ולא סוד הרוחניות שיש בה, וישראל אוכלים אותו כמו שהוא, וטועמים בו כל מה שירצו, שהם הסודות. חוץ מהדברים הגסים בעלי החומר, שהם הבצלים והשומים וכו', כי רמז זה לדברים חומריים, ואין חלק ישראל בזה וכו'. ואפילו הלוחות הראשונות, אם היינו זוכין בהם, היו חצובות ממקום עליון, ממקום הטלא דברולחא, וברדתם למטה נגלם, ולא זכינו בהם בעונות, ואין להאריך יותר בזה.

עלה בידינו, כי התורה וישראל והמן הכל ממקום אחד, ולכן ניתנה התורה לישראל אוכלי המן, ע"י מרע"ה, והיה מגלה להם הסודות הנסתרים, ואכלו המן ע"י משה, עד בואם אל קצה ארץ כנען, ואז אכלו לחם משבע המינין סוד בחינת ז' תחתונות היוצאים מן הארץ. וז"ס ה' של המוציא, יוצא מן הארץ על פי ה', ואז

(ט) ע"ח שער א"א פרק ו'.

(י) זהר פתח אות פ"א, וברפ"י ר"ז ע"ב.

(כ) לקמן ירמיה סימן ח'.

(ל) צ"ל ברכת הנהנין. הו"ח.

נכללים הב' מינים שאמרנו, כי בברכה ראשונה מפורש בה שהכל נהיה בדברו, בסוד על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, כי בדבר פי ה', הכל נעשה במעשה בראשית, כל כל דבר שהיה רוצה היה אומר יהי כן ויהי כן, וזה נקרא מוצא פי ה', והרוחניות של האמירה היה מתלבש בכל דבר דבר, ובכח זה הדיבור היו כל הברואים. ובכח זה יחיה האדם והבהמה והצומח והדומם, כנו"ל.

וזה שתקנו בברכת הנהנין שהכל נהיה בדברו, כי קיימא לן על הכל אם אמר שהכל יצא, כי היא ברכה כוללת, ובכח זאת הברכה עולה כל הרוחניות והקדושה למעלה למקומו, ויתקנו מקלקולם בחטאו של אדה"ר, כנו"ל. ובברכה האחרונה, שהיא בורא נפשות רבות וחסרונם וכו', רומז המין האחר, לתיקון נפשות המגולגלים, בצומח או ב"ח או במינים האחרים, בכח הברכה, האומר בורא נפשות רבות מברואיו, ובחסרונם, צריכין אנתנו בכח זאת הברכה, להחיות בהם נפש כל חי אשר ברא, והוא שם מגולגל, ובכח הברכה שהוא בא בזה התקון, ובוראי שברוך הוא חי העולמים, ומפליא לעשות דבר גדול כזה. והבן, כי באלו השני ברכות נרמזו שני מיני התיקון הנו"ל, והיא ברכת הנהנין. עכמ"כ.

כי לא על הלחם לבדו יחיה וכו'

פירוש, כי חיות הנשמה היא לא ע"י המאכל, כי על כל מוצא פי ה', שהיא הברכה המוציאה

הגהה

* דוד. אולי ע"ש הה"ג דדעת הנקרא יין, ויהיה זה סוד חמרא ורוחני. נודע ג"כ, שסוד הריח לחזור הניצוצות להתמתק בשרשם, וכשהם נמתקים עדיפי מהחסדים, והפיקחות בהם.

ולפי המובן, חטה שעורה וגפן, שהם המוחין שקבל ז"א ליתנם למלכות, ואח"כ אמר בתאנה, שהיא המוחין מצד אבא. ואולי ר"ל, עם שאר

(מ) כל מאמר זה כתוב בליקוטי תורה פרשה זו פסוק זה.

את ניצוצות הקדושה מהטומאה, ונברכת ע"י פה ה', בלעיסת הל"ב שינים, סוד ל"ב אלהים, ל"ב נתיבות.

ארץ חטה ושעורה וכו' * אלו הם ז'

מינים שנשתבחה בהם א"י, שצריכה א"י להשתבח ולהתברך מז' שלו, שהם הו' שנשאר למעלה, ומלכות שבה, הרי ז', שנעשו בחינת זכר אליה, והיא בחי' ו' שנשארה באצילות, המשפיע לר', (כמבואר. וזה מוכרח, לפי שכל אלו הפירות הם יוצאות מהארץ, ואינם בעלמא דדכורא, אלא מזאת הבחינה היא: חטה ושעורה, חטה מימין, היא בחינת חכמה, ונובלות חכמה של מעלה תורה, שהם כ"ב אתון כמנין חט"ה. ובקליפה נאמר (איוב ל"א) תחת חט"ה יצא חוח, שג"כ עולה כ"ב, כי גם זה לעומת זה וכו'. ושעורה מן השמאל, וכן תמצא כי שער"ה עולה ב"פ מנצפ"ך, ועשר אותיות, והה' היא כללות ה' גבורות, ולזה הסוטה מביאה מנחת שעורים, שהם כח כל הגבורות. גם גבריאל הוא מזאת הבחינה, ולזה קס"ת הסופר במתניו, כי קס"ת ב"פ מנצפ"ך, ומשם הוא גוון הדין, שבו מחתים כל בני עולם, כמש"ה (יחזקאל ט') והתוית ת"ו. וכשהקליפה גוברת נאמר ותחת שעורה באשה, הוא סוד אלהי"ם דידיי"ן, ושמנה אותיות המלוי.

ד' מיני הנשארים עדיין, ונמצא, שהם מוחין דאו"א למלכות, אבל למעלה אמר שבחינת הר' שנשארת באצילות, ממנה מתברכת מלכות עצמה, שהיא הר' מהה'. ואפשר, שחו"ב דבריאה מקבלים אותו השפע מהז' מינים, ונותנים אותו למלכות דבריאה, דהיינו דבריאה עצמה, אחר שקבלה הר' בעצמה שפע זה במקומה, בהיכל ק"ק דבריאה. נלע"ד דוד. ולא ידעתי טעם, למה אין דבר מהם רמוז בחג"ת.

(ג) שער הפסוקים יחזקאל סימן ט'

וממנו כהנים מימין ולוים בשמאל. יהודה, כמלכות, כי שם מקומה באחורי ז"א, ולזה היא רביעית. וז"ס יהוד"ה: יה"ו ד', ה', היא מלכות, (ז) ואח"כ חזור. **יששכר**, בת"ת. (ז) **זבולון**, בנצח, עמוד הימני, סומך התורה. ולכן הוא היה סומך ליששכר, שהוא בתורה. ופי' בזהר (ז) כי ים כנרת היה בחלקו, והם ב' בחינות כנור וכנרת, כנור בזכר וכנרת בנקבה, וכנו"ר כמנין זרע, וכנר"ת כמנין תרע"א, והם הגבורות. ועם שהגבורות הם בהוד, כבר ביארנו כי בישול הזרע של הזכר הוא בנצח. ופי', כי כל זווג הנעשה ביום, בין בשחר בין במנחה, הכל באצילות, והכל נעשה ע"י התעוררות התחתונים. והזווג הנעשה בלילה, הוא בבריאה. ולזה תפילת ערבית רשות, לפי שהוא למטה, ואינו תלוי בהתעוררות מעשה התחתונים, וכל זווג הוא בכח הגבורות, ולזה צריך כנור בבחינת שיר, והשיר הוא להעלות ולקשור כח הגבורות בשרשם למעלה בנצח, ובחצות הלילה, שאז הוא הזווג העליון, היה ברוח צפונית, שהוא למעלה מראש רוח, כי היא למטה אחורי היסוד, והכנור היא למעלה בנצח שהוא מאימא, והיה מנשב בו, ומנגן מאליו בלתי התעוררות מעשה התחתונים, כי אז ישנים כלם, ואין שם תפילה ולא שום דבר.

וכנרת היא מלכות המעלה מ"ן, ואינה בזבולון, אלא בנפתלי שהיא נקבה, וסימניך (בראשית מ"ט) נפתלי א"ילה ש"לוחה ה"נותן, ר"ת אש"ה. ועוד "שלוחה ה"נותן" אמרי, ר"ת אשה. ועוד, "הנותן" אמרי "שפר, ר"ת אשה. ואלו הם סוד שלשה נשים, א' לשה וא' עורכת וא' אופה, ונפתלי מזאת הבחינה של ים הנקבה. כי ים כנרת הוא בחלקו, אלא שנתקשר בזבולון

העיבורים סוף פרק ד'.

(ק) עיין שער הפסוקים ויצא רף ע"ב ט"א, והגהות ומ"מ שם אות צ'.

(ר) ח"ג קנ.

וגפ"ן באמצע בין הימין והשמאל, ומלת גפ"ן רומז למלוי ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, עולים קכ"ח, וד' אותיות השורש והכולל, כמנין גפ"ן. והם המוחין הנכנסים בז"א מחב"ד, ומהם נותן ז"א למלכות. אבל יש מדריגות בנתינתם אליה, כשהיא למטה ממנו, נותנם לה באופן אחר, וכשהיא בנה"י באופן אחר, חשוב מן הראשון. וכשהיא עולה בחג"ת ביותר דקות, וכשהיא עולה להיות עטרה על ראשו, אז לוקחת בשוה. וארו"ל (ס) לעת"ל צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם וגו'.

ודע, כי בשבת כשעולה ז"א באו"א, אינו עולה כי אם הפנימיות, והלבוש נשאר למטה, ואז היא עולה למעלה כנגד הפנימיות שלו. ונמצא, שהיא עטרה על ראשו של הלבוש שלו, הנשאר במקומו למטה, ואז לוקחת אלו המלויים שוה אליו.

תאנה לוקחת מנצח, והם סוד ג' אהי"ה: קס"א קנ"א קמ"ג, ועם הכולל הם כמנין תאנה. והם המוחין של אימא הנכנסים בז"א, ובתוכם מוחין של אבא, שהם ההויו"ת. ולזה אמר הכתוב (משלי כ"ז) נוצר תאנה יאכל פריה, נוצר תאנה, הם מוחין של אימא, יאכל פריה, הם המוחין ראבא, שהם ג"פ ע"ב כמנין רי"ו. ושורש ג' הויו"ת הם ע"ח, ועם הכללות כמנין פרי"ה, וזהו נוצר תאנה יאכל פריה. וזהו בנצח, לפי שבנו"ה הם תרי ביעי דרכורא, ששם מתבשל הזרע של הזכר בימין ושל הנקבה בשמאל, וז"ס מ"ש בזהר איהו בנצח ואידי בהוד, וארו"ל (ע) כינור היה תלוי למעלה מראשו של רוח.

וסדר השבטים הוא כך: **ראובן**, חסד. עיין פי' מאמרי. (ס) **שמעון**, גבורה. **לוי**, ת"ת,

(ס) ברכות י"ז.

(ע) ברכות ג'.

(פ) שער מאמרי רז"ל מאמרי מרדכי רז"ל רף מ"א.

(צ) זהר ח"ב ק"ר. שער הכונות דרושי הלילה רדוש ו'. ספר עולת חמדי ענין השבת רף קכ"ח ובהגהות צמח. ע"ח שער

לזיווג. ולזה אמר שהיה בחלקו, אלא (ש) שנפל לו בחלקו, ונתקשר עמו.

רמו"ן, הוא מהוד, וכן עולה רמו"ן כמנין נוריא"ל. והוא מטטרו"ן, כשחסיד ט"ט שבאמצע, שהוא ח"י, חיות ותוכיות הרמון, כי מ' מימין ורו"ן משמאל. והם סוד הקליפה הנקרא רמון, והתוכיות הוא ת"ת, וסימנך (בראשית ג' כ"ג) ואכל וחי לעולם. וכן ר' מאיר תוכו אכל קליפתו זרק. ובחיות אין אחיזה לחיצונים, אבל בלבוש שהוא הרמון יש להם אחיזה. ובוזה תבין ג"כ סוד הפסוק (יחזקאל א') והחיות רצוא ושוב, רצוא רמו"ן, והוא אותיות צוא ר'. וזהו רצוא: צוא ר' של אימא עילאה, שהיא גרון, ועד הוד אתפשטת. והחיה היא ושו"ב, כמנין שד"י, והוא למטה מן החיות. והוא כללות כולם.

ואל תתמה אם אנו אומרים כל הבחינות האלו (ה) במלכות מינה ובה, מהבחינה הנכבדת למעלה באצילות, למלכות שבה היורדת למטה, שאחר שהיא מתהפכת לזכר, כל מה שנא' בז"א נאמר בה.

ארץ זית שמן ודבש, זית שמן, יסוד הוא נקרא זית שמן. ויש להקשות שהיל"ל ארץ דבש, כי זית שמן הוא זכר. אבל דע, כי בחינת היסוד לעולם אינו נפרד ממנה, והוא הקוץ של הדל"ת, ועליו נאמר (משלי כ"ו י') טוב שכן קרוב מאח רחוק. שכ"ן קרוב, הוא היסוד, המקבל ש"ע נהורין כמנין שכ"ן, הוא קרוב אליה ואינו נפרד ממנה, מאח רחוק, היא ת"ת, שהיא רחוק לפעמים, והשכן הוא קרוב. ולזה יש לו הדרת פנים בסיבת הזקן, כי כל הדרור פנים תלוי באבר הזה, לפי שהוא מקבל ש"ע נהורין שהם בפנים.

(ש) חיבת אלא ט"ס. הו"ח.
 (ת) רצ"ל דו"א במלכות, כ"כ בליקוטי תורה. הו"ח ועיין בהגהות ומ"מ ליקוטי תורה דף רמ"ח אות ק'.
 (א) זהו ח"ב צ"ב. שער הפסוקים פרשת שמות דף קל"א

ולזה רמז הכתוב ביוסף (בראשית ט"ל) יפה תואר ויפה מראה. ואמר זית שמן, שהיל"ל ארץ שמן ודבש, ופי' בר"מ, א' כי השמות היוצאים משם יה"ו הם אלהים א"ל מצפ"ץ, ואלו השמות עולים זי"ת. ושמ"ן באתב"ש ביי"ט כמנין יה"ו, ושם יה"ו ביסוד. ולזה נק' ח"י, לפי ששם זה בונה ששה בתים, (ב) שהם י"ח הרומז ביסוד, כמנין ח"י אותיות, שכולם מתקבצים ביסוד לזווג. ולזה יעקב חי, ונקרא(ג) בארץ מצרים י"ז שנה. ולמה לא ח"י שלמים, אלא לפי שהיה בגלות, והטיפה לא נתגלית. ויוסף ג"כ בארץ כנען אמר בן י"ז שנה, ולמה לא המתין עד היותו בן י"ח להיות ראוי לזווג, אלא שיוסף לא עלה למדריגת הזווג, עד שנתנסה בשני נסיונות: א' בגבורתו, וא' שלא נשא בת אל נכר, כי אם בת אחותו, כמ"ש ז"ל. (ד) ולזה לקח לו אלו הב' שמות המתפשטים ממנה, כי בשמן, עולה השמן בעצמו שהוא חשוב, ולזה נקרא שמן, שהוא מתוקן אל הזווג. ודב"ש, היא מלכות, שהיא ש"ו של שופר. והיא מלכות שבה. ומאלו השבעה מתברכת מלכות שבה, היורדת בבריאה.

שעורה	חטה
בינה	חכמה
גפן	
דעת	
וגבורה	חסד
ת"ת	
רמון	תאנה
הוד	נצח
	זית שמן
	יסוד
	דבש
	מלכות

ד"ה והנה סוד לבת. שער הכוונות דרוש ק"ש.
 (ב) ע"ח שער טנת"א סוף פ"ז.
 (ג) מלת ונקרא מיותר. הו"ח.
 (ד) פרקי דר"א פרק ל"ח. מסכת סופרים סוף פרק כ"א.

עוד ארץ חטה ושעורה כו'

מצאתי כתוב בשם הרב זלה"ה, והוא זה: דע, כי בשעה שנשברו שבע נקודות של עולם התוהו, וירדו שברי כליהם למקום אבי"ע, (א"ה נ"ל הבי"ע) אז נסתלקו האורות למעלה, וחזרו למעי הבינה, והיא היתה כבר מלאה כל צרכם, וסלקה אותם לחכמה. וגם היא לא הוצרכה להם, ובקשה להעלותם לכתר, אלא שנסתם בפניהם, לפי שכבר נגלמו למטה יותר מהראוי. והיו האורות יוצאים יצוא ושוב, מחכמה לבינה, ובין כך היו שם במורא ופחד, ובקעו עצמן ונסדקו לארכן, ויצאו מהן נובלות, אך לא יצאו מגבול עולם האצילות, אלא נובלת חכמה תורה, ומאי ניהו זעיר. ונובלת בינה שכינה, כי לולי נובלות אלה מתחדשים תמיד, אין תורה ואין שכינה, וקרוב העולם לחזור לתוהו ובהו ח"ו.

ולפי שסוף סוף נתיישבו האורות בבינה, שהיא בסוד נקבה, קולטת ומתרחבת, שכריסה בין שיניה. ודרכה בכך, וחכמה לא כן, הנה הסדק שלה נתרפא קצת, כטעם הכתוב שאמר (תהלים ס') הרעשת ארץ פצמתה רפא שבריה כי מטה. פירוש, הרעשת ארץ העליונה בינה, מפחד שבירת הכלים התחתונים. פצמתה, בחזרת האורות בריבוי, כי היא קרובה אל החלל, והרבה עצבונה והרונה. רפא שבריה כי מטה ידה, ואין כחה יפה כמו חכמה, ורפואתה תלויה בהתישב האורות בה, בסוד (ישעי' נ"ד ב') הרחיבי מקום אהלך האריכי מיתריך ויתדתיך חזקי. הא למו; זה דומה, לאשה עוברה שבטנה מתרחב, ועבורה עולה ונמתח עד ששב פי הטיבור כאילו הוא סתום, משא"כ באיש.

דע, כי הועילו סדקים לחכמה ובינה ג"כ, שמשם מצאו מקום להתיוחד ולהתלבש זו בזו, עד שהושיטה חכמה גבורותיה לימין בינה, (והיא נתנה חסדיה לשמאל חכמה, וזה גרם להם דכחדא נפקין וכחדא שריין, ולא מתפרשן לעלמין, והרמז לשני סדקים אלה, חטה ושעורה. וחט"ה בגי' כ"ב אתון דאורייתא, שתחילתן מחכמה. ושעורה: הש', סודה אלהי"ם דיודי"ן, והר', אלהים בריבוע. עו"ה, בגימטריא כס"א, וכן אנכ"י שכולם כינויים לבינה. ועוד, הע' רמז לשבעים סנהדרין, דמתערין מינה בגבורה, ו"ה, שית בנין דלאה, ובת אחת. עוד, שי"ן היינו שבר, בסימן תש"ת, (פשו לן עו"ר ה', והרמז בזה, שלא נשבר אלא עור בינה, שהיא ה', הוא החלק החיצון בלבד כדלקמן. ועוד, עור"ה בגימטריא רפ"א שבריה, כדאמרן.

והנה אנו רואים בחוש, כי יש בגרגיר החטה סדק בוקע ויורד בעומקה, והוא קצר, ובשעורה, סדק ארוך, ואינו מעמיק בתוכה כלל. לפיכך יש מן המפרשים, מי שסובר שקרוב חימוצן של חטים, דאית בהו צירי כמו שאמרנו, לאסרן בפסח, (ח' יותר מחימוצן של שעורים, כל זמן שלא נתבקעו. שאין המים, שהם סוד החסד, ממהרים להכנס בשעורים, סוד הגבורה, להיות כלאים זה בזה ולחמצן, שאין סדק שלהם כונס משקה, כמו של חטים. ואע"ג דלגבי רודה פת חמה, ונתנה על גבו חבית יין של תרומה, איפסיקא הלכתא כר' יוסי, (דאסר בשל שעורים והתיר בשל חטים, מפני שהשעורים שובעות, דהתם בפת, הכא שעורין בקליפתן.

וכן לענין יין נסך, אם נפל ע"ג חטים נאסרו, (דהואיל ואית בהו צירי כמבוקעות דמיין, ולא סגי בהו הרחה, אבל שעורים, לא שמענו

(ח) פסחים מ'.

(ט) תרומות פרק י'.

(י) ע"ז ס"ה.

(ה) ע"ח שער שבירת הכלים פ"ג.

(ו) שער הכונות רדושי הציצית רדוש ג'.

(ז) עיין זהר פרשת אמור אות קמ"ו.

הרפ"ח נהורין, שנתבצר להם מקום במעיה, ולכך לא הקטינה מפנימיותה כלום, אלא נתארך הסדק מבחוץ, והמקיף שלה מסיר משם הקליפות חיצוניות, שאין לה מקשה אחת. שהרי המים סוד החסדים מחכמה הם, מתדמי החלקים, והאש סוד הגבורות מבינה, הרי מאורי שלהביות וגוונים הרבה יש באור. לא נאמר מקשה זהב במנורה, שהרמו בזעיר לגבי בינה, או בנוקביה לגבי זעיר. זה וזה מסטרא דגבורה, שהבינה גם היא גבורה, דכליל כולהו גבורין, אלא אחרי שנתקן פרצוף זעיר, אשר ילדתו, והחזירה האורות שנתלקטו במעיה למקומן, ואז נדבקו חלקיה מבית ומחוץ כמעשה המנורה, שמרע"ה^ג דאתא משבט לוי או שלוחו כמותו, ^ד היה מקיש בקורנס על ככר זהב, והמנורה נעשית מאליה.

והיא מקשה, כשם שבוצינא דקרדינותא מכח הגבורות, הגביל כל פרצוף, ופרצוף כשיעור הראוי לו, ובמקום הראוי. וכל הנובלות שאמרנו* הן אותיות תורה שבכתב, מחכמה שהיא שם כלה מקשה אחת, ושם אחד מיוחד בחכמתו ית', מבראשית עד לעיני כל ישראל. ומן הנובלות שלה, יתלקטו תיבות פסוקים ופרשיות לס"ת. ואותיות תורה שבע"פ, מבינה, דאוזיפת לברתא מנהא. ואינון חב"ד חג"ת נה"י, הרי ט', ובכלילתן עשר מעשר, אינון תשע מאות סדרי משנה, שהיה שונה מתושלח. ^ז ולפי שסדק הבינה הולך ומתמעט, גם תורה שבע"פ נתמעטה, ועמדה על ששה סדרים, שהוא אחד מק"ן, ^ח לשם י"ה שבבינה בכללות עשר. ולולי דבינו הקדוש, דאתי ממלכות

הגהה

אותיות, בלי טעמים ונקודות, כי התורה מאחור דאבא, והבן. דוד.

להחמיר בהם כולי האי. וטעם היות סדקים הללו שניהם באורך ולא ברוחב, הוא כדי שלא ישאר חלק מהן בלתי נסדק, שא"כ לא היתה נחשבת שבירה, שהרי כל שבר כלי המחזיק רביעית, כשר לנטילת ידים. והטעם שסדק השעורה ארוך יותר משל חטה, עם היות כלי החכמה גדול משל בינה, הוא לפי שקומת אריך שהוא מנקדת בינה, מגעת עד שולי הטהירו, ורישא דאין המגולה, שאין אריך מלביש אותו, ^ט והוא כלי מיוחד לחכמה איננו ארוך, אלא עגול קצת כצורת ראש. ומ"מ כתפי האיש עבים יותר מכתפי האשה, שעוביין בה הוא מסימני האילונית, לפיכך גרגיר החטה נשאר יותר עב מן השעורה, אבל לעולם נובלות חכמה מרובות משל בינה. והראיה, חלב כליות חטה, שהיו החטים ככליות, ונתמעטו הרבה, שלא היה העולם ראוי לסכול הנהגת החכמה, באותו המציאות הראשון המשובח. ועוד, זעיר ^י וכל העולמות התחתונים כולם, צריכים הרבה לנובלות חכמה, לקיומה וחיותה.

ודע, כי כל נקודה של אור פנימי, יש כנגדה נקודות הרבה של אור מקיף, וכשנסדק הכלי של חכמה, ונקמט לפנים מבית ומחוץ, אז ירבו הנובלות, שכל עוביה מריק אותם בבת אחת, והיא מקשה ולבושיה מועטים, ואין המקיף היורד עליה מזה ומזה משיר צרורות. והסימן לזה, כי סדק החטה רחב מבחוץ, אעפ"י שכלפי פנים מתמעט והולך. וסימניך, חלוני שקופים אטומים (מלכים א ו). אבל בינה צריכה ^{יא} להתאמץ מהפתח פרק שלה הרבה, אלא מעט מזער מהשטח החיצון בלבד, שלא תהא פולטת

*וזה יהיה ג"כ טעם שאין בס"ת כי אם

(כ) עיין היטב בספר בית שער לכוונת דף צ"ח ט"א ד"ה עוד ענין אחד.

(ל) עיין שער הכללים סוף פרק א'.

(מ) אינה צריכה להתאמץ. ה"ח בשם ש"ש.

(ג) שעשה מרע"ה. הו"ח.

(ס) שהוא בצלאל. הו"ח.

(פ) ילקוט תורה רמו מ"ב.

(צ) ע"ח שער א"א סוף פרק י"ג וי"ד.

סימן י' ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וכו'

ארז"ל, ש' וכי יראה מלחא זוטרתא היא, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא. הנה משה מיסוד אבא, ושם יוצאות תאומתו, שהיא תאומתו של הבל, שהיא נוקבא פנימית, והוא אהבה, ויראה, היא רחל. ולגבי משה, רחל שהיא חיצונה באחורי הו"א, היא זוטרתא, כי יש לו נוקבא יותר פנימית.

סימן י"א לא כארץ מצרים היא וכו'

כבר ידעת, מ"ש מורי ז"ל (ח) בדרוש בני חת ע"ש, כי היסוד יש בו ב' צינורות. וצינור הזרע הוא בסוד ז', שביעי קדש, והצינור המוציא המותרות, בסוד בני חת, ומשם ניזונין בני חת, מקצת טיפות היוצאים עם מי הרגלים. והנה יניקת המצרים, היה ממותרות טיפות הללו, כמ"ש בס"ה פ' בא באורך, (א) ח"ש כי ארץ ישראל אינו כארץ מצרים, שהשקאתו ברגליך. פירוש, מהמים הנקראים מי רגלים, וזהו כגן הירק, אותיות קרי. כלומר, טפות מותרות בבחינת קרי, אבל ארץ ישראל, שהוא אשת ישראל, נוקבא דז"א, יונק מצינור הז' עצמו. וזהו למטר השמים, שהוא רמ"ח עלמין דאתגלין בפום אמה, גימטריא מט"ר, ומשם תשתה, לא מצינור הח'.

ארץ הרים ובקעות

ענין הרים וגבעות. (ב) דע, כי אין דבר בעולם

(ח) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ו ט"ב ד"ה דע כי בני חת. שער הגלגלים הקדמה ל"ד דף צ"ח, ט"א ד"ה ונחזור. הקסה"ז בסולם אות ל"ג ד"ה ח"ש ותו ד"ח.
(א) דף ל"ד:
(ב) שער הגלגלים הקדמה כ"ה. ליקוטי תורה כאן.

שבזעיר, מדתו של יעקב בלבד, אפי' זה המעט לא נתקיים בידינו. אלא שזכה לכלול אותו, בסוד תורה שבכתב, וסמך אקרא (תהלים קי"ט) עת לעשות לה' וכו', ודי בזה. עכמ"ל.

נחש שרף ועקרב וצמאון

דע כי ד' קליפות הם: ס"מ ונעמה, ס"מ ולילית. והם, הד' הגו' כאן. והם כנגד ד' דגלים, כי במקום קדושת ד' דגלים, לא היה להם כח להזיק. גם הם כנגד הצלם דנבוכדנצר: נחש גלות מצרים, (ק) התנין הגדול. שרף, מלכות מדי, והוא המן. עקרב, ליון, שרצה לעקור את הכל, התורה והמצות. צמאון, מלכות אדום, דאין רעב ללחם ולא צמא למים, כ"א לשמוע את דבר ה'.

המוציא לך מים מצור החלמיש

הנה צור החלמיש הוא אבן האש, וזהו החידוש שמתמיה, שהמוציא מים מהצור, ולא מאבן אחר, כמו שאר הסלעים שדרכן להוציא. וזהו הנס היה מצור, שהוא נגדי לו. וזה הפלא נרמז בפסוק ההופכי הצור וכו', שהוא הפך מן דרך הטבע, שהצור"ר הוא אש, (הצור"ר בגי' א"ש) ועושה אותו לאגם מים.

ובתבערה ובמסה ובקברות התאוה

כבר ידעת, (י) כי על כל כח"ב נאמר במופלא ממך וכו', ובזו"ת נאמר במה שהורשת התבונן, ועל ג"ר נאמר לכל מי שיקרב אליהם. בכתר נאמר תבערה, ובחכמה נאמר ובמסה, כי שם רצו לנסות היש ה' בקרבנו אם אין, והחכמה נק' י"ש. וכנגד בינה קברות התאוה, כי שם קברו העם המתאווים, בסוד שכר עוה"ב, ונקרא קברות התאוה.

(ק) ליקוטי תורה כאן. שער המצות פרשת ראה דף קי"ג ט"א ד"ה ועתה.
(ר) לקוטי תורה. ושם כתוב (עיי' בברית מנוחה בענין זה ותמצא נחת).
(ש) בדכות ל"ג.

שאינן כנגדו ממונה ושר למעלה, והאילנות כשהעלים נופלים מהם, גם איזה כח מאותו השר עליון נחסר באותה שעה ממנו. והנה הרים וגבעות, יש להם שרים גדולים למעלה, בערך דמיון ההרים עצמן בגבהותם, כי הלא השמים הם דוגמת הארץ בכל מיני דמיונות. ואמנם המעינות שבקרקע, כנגדם יש למעלה ג"כ. ועניינם הוא, סוד בחינת מ"ן, שיש במלכות ארץ עליונה. וכן המעינות העולים מהתהום, שהוא למטה, הוא ג"כ בחינת מ"ן, כי מי הגשמים הם בחינת מ"ד.

והנה אין לך מקום מעין למטה בארץ, שאין כנגדו אור עליון, המעלה אז מ"ן המלכות אל ז"א, ואם אנו רואין איזה מעיין או בור, שיבש או נסתם, אז כחו למעלה ג"כ נפסק, ואינו מעלה מ"ן. גם המעינות החדשים, הוא כי נתחדש למעלה ג"כ איזה אור עליון, או נשמה עליונה המעלה מ"ן. וכמו שהארץ נחלקת לז' אקלמים, כך מלכות למעלה ג"כ נחלקת לז', ונקראת בת שבע. וכפי המקום שבו מתחדש למעלה מעיין, כן למטה ג"כ מתחדש כנגדו. ואמנם ג"כ הוא ענין ההרים גדלים מיום ליום, מעת בריאת העולם, רק שאין הגידול ניכר בהם.

ויש הרים שגדלים, ויש הרים שמתמעטים, ע"ד שנקרא ארץ ישראל ארץ צבי, שנודעוזה ונתמעטה, כך הענין הוא בהרים עצמן, כי הם מתקצרים ומתמעטים, כפי מיעוט כח השר שכנגדו, או יגדלו, כפי כח גדול השר שכנגדו.

ולפעמים שהשר שכנגדו למעלה מתבטל לגמרי, ואז זה ההר שכנגדו הוא מצטרף ומתערב עם איזה הר אחר, ומתבטל בו ואינו ניכר, אך אינו מתבטל לגמרי. ופעמים שתראה בקעות גדולים, בסלעים ובהרים, ואינם בקעי העפר, אך הסלע עצמו נבקע ממש. ועניינו הוא, כי למעלה השר נחלק לב', וגם מושל למחצה, וניטל החצי מעלתו וניתנו לשר אחר בשותפות עמו. כלל הדברים תבינם מעצמך.

ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך וכו' ונתתי עשך בשדך לבהמתך וכו'

יאמר, אם יזכו הנפשות המגולגלים, בצומח ודומם ובבעלי חיים, אז הגפן תתן פריה, ועץ השדה תעשה פרי תנובה. וז"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך, שהוא שיעלו ממדריגה הצומח לב"ח בלתי מדבר. ועוד יש מדריגה אחרת, מבחינת בלתי מדבר, למדרגת אדם. ז"ש ואכלת ושבעת, זה יהיה אחר אשר אספת דגנך תירושך ויצהרך. וכל זה הוא בזמן שאתם עושים רצונו של מקום, ותהיו זוכים, אז תוכלו להתקן. אבל אם ח"ו יגרום החטא, וז"ש השמרנו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם וכו', אז ח"ו וחרה אף ה' לכם וכו', ולא יהיה להם תקנה, בהיות דועצר את השמים ולא יהיה מטר, כרי שיגדל הזרעים והצמחים. והארמה, שהיא הרומם, לא תתן את יבולה, וזה יהיה גרמה שנאבדים לגמרי. וז"ש ואברתם מהרה, ולא יהיה להם תקומה. ועיין תשלום זה בפסוק אם בחקתי תלכו.

פרשת ראה

סימן י"ד

בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו
ולא תשימו קרחה וכו'

להיות אמת, כי האדם חייב להתאבל על אביו ואמו ובנו ובתו ואחיו ואחותו ואשתו. ואמנם קושי האבילות הוא על ג', שהם אב ובן ואח. ועל ג' אלו, רמז הכתוב, באומרו בנים אתם, לרמז על האב. כלומר, אתם יש לכם אב גדול מזה, שהוא ה' אלהיכם. ועל אח, אמר לא תתגודדו, כלומר, שאתה מתגודד על שנפרדת מאחיק, כמו שדרשו רז"ל (1) לא תעשו אגודות וכו'. ועל הבן, אמר לא תשימו קרחה בין עיניכם, לפי שזה לא מת, אלא נעתק מהעוה"ז לעוה"ב. ולזה באה מלת למת, בניקוד קמץ, כי היה משפטה להיות בשב"א, אמנם לומר שלא מת. וזהו למת בקמץ, כאילו אמר לא מת. וזהו אומרו בין עיניכם, כלומר, לפי ראות עיניך ניכר שמת, והוא לא מת. ואותם הארבעה, שהם: אמו ובתו ואחותו ואשתו, לא יש עליהם כ"כ קושי, לפי שהם נשים, ואין האדם מצטער עליהם כ"כ. כמ"כ.

סימן ט"ו

פתח תפתח את ידיך לו וכו'

סוד הצדקה. (2) הנה אות צ, היו"ד שלה פניה הפוכות מהנו"ן כפופה, ומראה אב"א, כזה: צ גם הדי מורה עניות, מלשון דל. גם הק', אעפ"י שיש איזה זווג, (3) אמנם רגלה ארוך, נוגע עד החיצונים. ולבסם כל זה, צריך לתת צדקה, ותתמלא באות ה', כי הוא הזווג האמיתי בסוד הה'. והנה סוד הק', הוא בקינ, בהתפשטות הזוהמא, והה', היא סוד ה' של הבל. עוד צריך לכיין מי שנותן הצדקה, כדי ליחד שם ההוי"ה,

(ד) יבמות י"ג:

(ה) לקוטי תורה דף רס"ד ר"ה מצות צדקה. שער הפסוקים ישע"י דף רל"ד ט"ב ר"ה עוד פי" שני. שער המצות פרשת ראה דף קי"א ר"ה מצות הצדקה. פ"ח שער הזמירות סוף

בזה האופן: כי הפרוטה שנותן לעני, היא בסוד י" של הוי"ה, וחמש אצבעות הנותן, הרי ה' של הוי"ה, וקנה ידו, סוד הוא"ו של הוי"ה, וחמש אצבעות העני של מקבל, הרי ה' אחרונה של הוי"ה.

ענין הצדקה והתפילה, היא ליחד את שם י"ה, הנפרד מן ו"ה. וצריך קודם שיעשה המצוה או הצדקה, צריך שיאמר ליחד קוב"ה ושכינתיה, (4) בדחילו ורחימו בשם כל ישראל, ויחבר שם י"ה עם ו"ה.

עוד סוד הצדקה. תתן הפרוטה, ותכוין, כי סודה פר"ט ו"ה. כי שורש הדינין הם רפ"ח ניצוצין, עם הכולל פר"ט, והדינין במלכות תתאה שהיא ה', וכשתחבר ו' עם ה', נמתקין פר"ט של הדינין, וזה ע"י הצדקה.

עוד ענין הצדקה. כי אות ק', רומזת בקינ, קינא דמסאבותא, התפשטות הנחש, והוא רגל הק'. ובנתינת הצדקה, יכוין שהק' תעשה ה', ושיחזור התפשטות רגל הק' לעלות למעלה, ונעשית ה', ואז אין שם אחיות קליפה. זה משם הר"א פאלקון. ממורי זלה"ה.

שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך
וכו'

דע, כי שלש פעמים בשנה, הם ירא"ה. ופירוש, כי כשתחשוב מלת בשנה שלש פעמים, יעלה כמנין ירא"ה, בזה האופן: כי אות אלף של יראה היא אלף, ועם אות ר', וט"ו, שהם הכל אלף רט"ו. וכן (5) ג"פ בשנה, עם הקמצי"ן, עולים ת"ה, וג"פ ת"ה, הם אלף רט"ו. ואפילו שהבי"ת של בשנה היא נקודה בפת"ח, עכ"ז תחשבה בקמץ.

פ"ה.

(ו) עיין שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ו' ד"ה ועתה נבאר.

(ז) שער רוח הקודש דף ל"ח ט"ב ר"ה גם א"ל.

(ח) מלת ג"פ מיותר.

פרשת שופטים

מתנת הזרוע הוא בזרוע ימין, ולא בשמאל. ואמנם כל זה בסוד שם מ"ב, כי השם שבו הוא החסד כנודע, והוא סוד הכהן. והנה שם ההוא אבגית"ץ, (והיה קשה, כי שם זה הוא בחסד דגבורה, ואין הכהן רמוז שם, ולפי דרוש שז' מלכים רמוזים בו' שמות דמ"ב, זה אתי שפיר, שחסד שהיה ראשון בסוד כהן, הוא שם אבגית"ץ וכו'). (דוד). עולה בגי' שו"ר, לכן השוד הוא חייב במתנות אלו. וזהו שנאמר ונתן לכהן, כי מלת ונת"ן עולה בגימטריא אבגית"ץ. והנה כשתתן מתנות אלו לכהן, תאמר פסוק זה, ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה, ותכוין במלת ונתן לשם אבגית"ץ, כנו"ל.

סימן י"ט

ואם ידחיב ה' אלהיך את גבולך וכו'
ויספת לך עוד שלש עדים על השלש
האלה

הנה קשה, כי אחר שיבא המשיח ראוי שלא יהיו רוצחים, כמ"ש (ישעי' ב') לא ישא גוי אל גוי חרב, ואיך אמר ויספת עוד שלש עדים וכו'. אמנם דע, כי כל זרעו של הבל נתחייבו מיתה, ולכן הרגו קין להבל, ואמנם משה הרג את המצרי קודם זמנו, להעלותו ע"י שם מ"ב, ותטא בזה, ונתחייב גלות. (זו"ש ושמתי לך מקום אשר ינוס שמ"ה, הם אותיות מש"ה. והנה, לפי שהבל חטא במחשבה דאימא, באותיות א"י של אדני, (שהוא סוד אהי"ה, בסוד א"י הבל אחיך, ולכן נתחייב הוא וכל זרעו מיתה.

וז"ס מ"ש קול דמי אחיך, דמו ודם זרעו. והנה תיקון הבל, הוא ע"י שיהרג הוא מתעלה בבינה, בחמשים שערים. ולכן סוד הקליפה של

(כ) זהר ח"ב קי"ד: שער המצות ולקוטי תורה פרשה זו.
(ל) תיקון דף קט"ו.

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך י"ל, למה לא אמר שופטים ושופטים תתנו לכם בכל שעריכם בלשון רבים. אמנם שמענו משם הרב הגדול חיים ויטאל זלה"ה, לרמוז שכל אחד וא' מישראל יש לו כמה שערים, ואלו הם: שער הרואות העינים, שער השמע הוא האזנים, שער הדיבור הוא הפה, שער הריח הוא האף, שער המישוש הם הידים והרגלים. א"כ צריך האדם שישים לו שופטים ושופטים בכל אלו השערים הנז', ר"ל, שיגדור עצמו שלא יביט בדבר ערוה, ולא יטה אוזן לדברים שאינם הגונים, ולא ידבר נבלות פה ולא דכילות, ולא יריח ריח בשמים של ערוה, ולא יגע בדבר ערוה בידיו, ולא ילך לדבר עבירה, או לבתי טרטיראות וקרקסאות. לזה אמר שעריך בלשון יחיד, לרמוז על האמור. וכשהוא גודר שערי מן החטא, אז נאמר (ישעי' כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו', מדה כנגד מדה, וגם זוכה ל"ש עולמות של כל צדיק וצדיק, שיפתחו לו שעריהם, כי כל עולם יש לו שער.

עוד דע, כי מכאן עד לרקיע, כמה מיני מקטריגים ומלאכי חבלה, וגם השבעה רקיעים כמה שעדים יש לכל רקיע ורקיע, (וכמה שומרים יש על כל שער ושער. וכשהנשמה עולה, בודקים אותה, אם היא זכאה פותחין לה השערים, ומניחים אותה ליכנס, ואם לאו דוחין אותה לחוץ, ונועלים השערים בפניה, ואין מניחים אותה ליכנס. ומפני זה, ראוי לכל בעל שכל שיתן אל לבו בחיים חייתו, לגבול ולגדור שערי הנז"ל, ואז זוכה שיפתחו לו שעדי צדק כאמור. ע"כ.

ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה

הנה הכהן הוא החסד, (שהוא זרוע ימין, לכן

(ט) פרקי היכלות פרק י"ז. עד פרק כ"ד.
(י) שער המצות ולקוטי תורה כאן.

בידך, אין לך להדיחו או לרחקו מעשות הטוב. ושאר הדרוש עיין בירמיה פ' אסוף אסיפם ע"כ.

סימן כ"א

כי ימצא חלל באדמה וכו'

דע, כי מלת חל"ל, בנימטריא חיי"ם. וזה לעומת זה עשה האלהים, זה מצד החול ששת ימי המעשה, ונמצא חלל, כמו הנפל שאין לו חיים. וז"ס מ"ש נופל בשדה, הידועה, של איש שדה שהוא סמא"ל, ולכן לא נודע מי הכהו, כי מצאו בתחומו, ויצעק ואין מושיע לו, ולזה ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר, לרמוז לעון העגל, (ז"ס אומרה ואתה תבער הדם הנקי וכו'.

סימן י"ז

ובאת אל הכהנים הלויים

דע, כי הכהן כלול בלוי (ז"ס והלוי בכהן, כי תחלה נקראו הכל לוי, והוא בגי' מ"ו, מלוי דע"ב. ולכן הוא ממלוי, כי מלוי דין, כי הלוי הוא בבחינת הגבורה שבחסד. והנה הכהן כלול בגבורה, כי כה"ן גי' ע"ה, כמנין אכדט"ם חילוף אלהי"ם. ומורה על מיעוט הגבורה, והחסד גובר. ולכן נק' הכהנים הלויים, לרמוז כי כלולים הם זה בזה.

וכי יבא הלוי וכו'

בכאן יש רמז נפלא, דקאי על בן לוי ממש, ורמז לנער הלוי שהיה כהן למיכה, ופרשו רז"ל (ז"ס) שהיה יונתן בן גרשום בן מנשה. והנו"ן היא תלויה, לרמז שהוא בן משה. רק שעשה מעשה מנשה. וזהו רמז כאן, באמרו גרשם, קרי ביה ג"ר ש"ם. ואמר, שאם יתמיד לשרת

ובהגות ומ"מ.

(פ) שער הפסוקים פרשת שמות בפסוק ויחר אף.

(צ) ב"ב ק"ט:

הבל שהוא בלעם, שיצא ונפרד ממשה, כמבואר, (ז"ס) הנה כשנהרג זכה אותו ניצוץ הקדושה שבו, ועלה בסוד הבינה. ולכן הב"ל ונב"ל, הם אותיות שוות, רק שה' של הב"ל מתחלפת בנו"ן של נבל, לרמוז, כי התחיל לתקן סוד הבינה אשר בה חטא. וז"ס מש"ה (ש"ב ג') הכמות נבל ימות אבנר, כי גם אבנר משורש הבל, ונהרג להתעלות בכינה דוגמת נבל, ודי למבין, וכן כיוצא בשאר הנהרגים של הבל.

והנה יש שני קצים, וז"ש (ז"ס) זכו אחישנה לא זכו בעתה, והנה אם יבא הקץ בעתו, אז ודאי שנתקנו כל זרעיותיו, אך אם זכו ותקדים הקץ, עדיין לא נשלם תיקון הבל. וז"ש ואם ירחיב ה' את גבולך וכו' כי תשמור את כל המצוה וכו', כלומר, אם יהיה מחמת זכות שיקדים, אז ויספת עוד שלש ערים, כדי להשלים זרעיותיו של הבל, אך לא ימותו במזיד רק בשוגג, כי אז רוח הטומאה אעביר מן הארץ, אך יהרגו ע"י אונס בשוגג, ואז יתחייבו ההורגים גלות, ולכן צריך להוסיף עוד שלש ערים, כדי להשלים זרעיותיו במהירות גדול.

סימן כ'

כי תצור אל עיר ימים רבים וכו' לא תשחית את עצה

דע, כי נרמז כאן ענין גלגול הנשמה בבעלי חיים וצומח ודומם, כאשר כתוב אצלינו באורך במקום אחר. (ז"ס) וז"ש, כי תצור אל עיר ימים רבים וכו' לא תשחית את עצה וכו' כי ממנו תאכל, זה מדבר על נפש הצדיק, שאינו ראוי לבוא בגלגול של דומם או צומח, ונקרא הצדיק עצה, לפי שהוא יועץ ומוכיח את ישראל להחזירם בתשובה. וז"ש כי ממנו תאכל, לזה לא תוכל לנדוח עליו גרון להזיקו ולא ליפול

(מ) שער הפסוקים בלק בפסוק מי מנה.

(ג) סנהדרין צ"ח.

(ס) שער הגלגולים הקדמה כ"ב.

(ע) עיין ליקוטי תורה דף ר"ע ד"ה מצות עגלה ערופה

בשם ה', אין ראוי לדחותו, הואיל ולא היתה כונתו לעבוד ע"ז, אלא שטעה במאמר ^ק לעולם יעבוד אדם ע"ז וכו'. אלא אם יחזור בו, חלק כחלק יאכלו. אח"כ פירש, מי הוא שגרם שטעה ויצא לחוץ, לכן אמר ממכרו על האבות,

כי רז"ל אמרו ^י על ויואל משה, שנשבע לו שבן ראשון יהיה לע"ז והב' שלו, ולכן נתגלגל הדבר שבא הנער הלוי למיכה, ונעשה שמש לע"ז, כנודע.

פרשת תצא

סימן כ"א

כי תצא למלחמה על אויביך

דע, שבז"א בכח הגבורות נעשו השערות שחורות, והם שחורות כעורב, מכח הדין. כמו שאחז"ל ^ש האי שחור אדום, אלא שלקה, שהוא כח הדין. ואלו כח הדינים, הם עשרה אלהים שנכנסים בזעיר מאימא, וחוזרים אחר למעלה בסוד אור חוזר, והוא דין. א"כ, זה שהוא דין עצמו, כ"ש שהוא דין קשה, שהאדום נהפך לשחור, שנאמר (שה"ש ה' י"א) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. שהם השערות עולה כמנין עשרה אלהים, הרי תלת"ל, וי"ם שהם יתרים בתלתלים הם כנגד י"ם אותיות שבבעשר אלהי"ם.

ולזה סיים שחורות כעורב, כשהיו ישראל יוצאים למלחמה, היו נכללים ה' אלהים ימניים עם ה' אלהים שמאליים, כדי להגנם מאויביהם, ולא היו נראה מאלו העשר אלהים, כי אם ה' אלהים הימניים. שאלו היה נראים ה' אלהים השמאליים, היו נאחזים בהם הקליפות, ולזה הרצועות הם שחורות, כנגד השערות הנז'. הימין, היא יותר ארוכה ^ח משל השמאל. ולזה רמז הפסוק של כ"י תצא, כ"י ות' של תצא, עולים כמנין ה' אלהים ימניים, הנראים עם שם המיוחד, שהוא הוי"ה ואדנ"י, שעולין צ"א

כמנין אמ"ן. והוא שארית מלת תצא. וכך הוא משמעות הפסוק, כי תצא כנז', למלחמה על אויביך, ופשיטא שיתן ה' שהוא הוי"ה, עם האלהים שהוא אלהיך, בידך, שהם ה' אלהים, שהם כנגד ה' אצבעות שבימין, ואז ושבת שביו.

עוד כי תצא למלחמה על אויביך וגו' וראית בשביה אשת תואר וכו'

יש לשאול, על מה שארז"ל ^א על היפת תואר שהותרה הביאה ראשונה במלחמה, ולא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר, וכי מפני שלא יוכל לכבוש את יצרו יתירנה לו, א"כ יעשה כן בכל המצות. ועוד י"ל, במ"ש הכתוב בפ' תבא (דברים כ"ח ס"א) והשיבך ה' מצרים באניות וגו' והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונה, כי מה עונש הוא זה להשיבם אל מצריים, אשר אמר ה' (שמות י"ד י"ג) לא תוסיפו לראותם, וכי עונש הוא להעבירם על ד"ת. ועוד, למה צוה הקב"ה כן במצרים, ולא עשה כן בשאר הגליות, וכי מה לו אם ישובו למצרים, כמו שיכולים ללכת לבבל ולמדי. ועוד למה כשהוזכרו הגליות לא הוזכרו אלא הד', בבל ומדי ויון ואדום, וכמ"ש רז"ל ^ב על פסוק

עתה. שער מאמרי רשב"י זיע"א רף ב' ר"ה עוד במאמר. רף רע"ו ר"ה גם בזה תבין. תע"ס חלק י"ד אות קמ"ט.
א) קרושין כ"א. שער המצות וליקוטי תורה ריש פרשה זו.
ב) מר"ר לך פרשה מ"ד כ'. שער הכונות ענין פורים ררוש א'

ק) ב"ב ק"ו.

ר) נדרים ס"ה.

ש) נרה י"ט.

ח) ליקוטי תורה. עו"ת רף ע'. ענין התפילין ר"ה ונבאר

זה, שהוא כנגד הירכים, שהם ארוכים. וז"ש רז"ל⁽¹⁾ בעקבות משיחא, כשיגיע זמן לברר מה שנתערב בעקבות בסוף הרגלים. ועל הגוף הזה, אמרו רז"ל⁽²⁾ אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף, שהוא על תערוכת הקדושה שנתערבו בגוף ההוא דאדם בליעל. והנה מצרים היה שקול כנגד כולם, שהוא כנגד קוצה של יו"ד, שהוא עליון על כל הגוף, ובימות המשיח, שיגמר כל הבירור להעשות מכל, וכל השאר⁽³⁾ (ישעיה כ"ה ח') ובלע המות לנצח, ויהיה בהם הבירור גמור כמו במצרים, אז יאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

והנה בזה תבין ענין היפת תואר, כי ידוע כי כל אותם ההולכים לאותה מלחמה מלחמת הרשות, היו צדיקים גמורים, שלא שח בין תפלה לתפלה וכו', וא"כ לצדיק גמור כזה, אי אפשר שיתגבר עליו יצה"ר לטמא עצמו עם הנכרי, ולכן הודיעתו התורה שאם יחשוק בה, אין זה כי אם ניצוץ הקדושה המעורב באומה ההיא, נמצא ממנו בגויה ההיא, ניצוץ הנוגע לנשמת האיש הזה, ולכן חשק בה, ולכן התירה התורה שיבא עליה. ובההוא רוחא דשרי בגווה בעת הזווג, כנודע, אפשר שיתגבר הטוב שבה וידחה הרע, ותכנס האשה ההיא אל הקדושה ותתגייר. ואפילו הכי, יצא ממנה בן סורר ומורה, דאי אפשר שלא ישארו בה סיגים מעורבים בה עדיין.

והיה אם לא חפצת בה, זה מורה, שהיה הטוב שבה מועט ותבטל במיעוטו, כי גבר עליו הרע ודחה אותו לחוץ, ונדבק עם ההוא רוחא דשרי בגווה, וחזר אליו ונתברר, ונשארה היא כולה רע. ומ"ש כי תצא למלחמה על אויבך, לשון רבים, ונתנו, לשון יחיד. ביען, כי ניצוץ אחד דקדושה,

(בראשית ט"ו י"ב) והנה אימא חשיכה וגו', וגלות מצרים שהיה גדול מכולם, לא נזכר שם. ועוד למה נזכר בתורה חמשים פעמים⁽⁴⁾ יציאת מצרים.

אמנם, הארבעה גליות, היו כנגד ד' אותיות הוי"ה, וגלות מצרים היה כנגד קוצה של יו"ד, שהוא שקול ככולם, ויותר מהמה. ולכן הוזכר כמה פעמים, ולכן לא הוזכר בכללם, כי היא בחינה גדולה מכולם. והנה הגליות, הוצרכו לברר ניצוצות הקדושה, שנתערבו בחטאו של אדה"ר בתוך הקליפות, שעירב טוב ברע כנודע. וזש"ה (קהלת ח' ט') עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, האדם, הוא אדם הבליעל באדם דקדושה, לרע לו, לרעתו של אדם בליעל, כי במה שהוא מצר לישראל נעשה ראש עליהם, ומוציאים ממנו ישראל כל ניצוצות הקדושה אשר בקרבן,⁽⁵⁾ לא נשאר דבר. ובכל מקום שכינה עמהם, לברר כל חלקיה. ולכן צוה שלא יוסיפו לראותה, ולא עשה כן בשאר גליות, שעדיין לא בררו כל מה שהיה בקרבה לגמרי. ולכן אמר והשיבך ה' מצרים, כי להיות מצרים כנגד הטוב שבקוץ היו"ד, ועדיין נשאר בירור בכל שאר הגליות, שהם כנגד כל הגוף בערך אל השאר,⁽⁶⁾ ישובו למצרים. אבל בערך מצרים עצמו, אמר אין קונה, כי כשניצוץ הקדושה ומעורב עדיין בקרבם, הם מתאווים להשתעבר בישראל, אבל מצרים, כיון שנתברר לגמרי, לא נשאר להם שום תאוה להשתעבר בהם, ולכן לא רצו⁽⁷⁾ לקנותם.

והנה גלות בבל היה כנגד הראש, ולכן נאמר בו (דניאל ב' כ"ח) אנת הוא רישא די דהבא, ומדי ופרס היו כנגד הזרועות, שהם שתיים, ויון היה כנגד הגוף, שהוא א', ואדום וישמעאל הם כנגד הירכים, ולכן הם שתיים. ולכן נתארך גלות

(1) לא ירצו. ל"ת.

(2) סוטה מ"ט.

(3) יבמות ס"ב.

(4) נ"א ל"ג השאר, ל"ת.

(ג) זהר פרשת יתרו בפסוק אנכי ה' אלקיך.

(ד) והנה במצרים, באותו גלות, ביררו כל הקדושה שהיה בקרבם ולא נשאר דבר וכו'. ל"ת.

(ה) נ"א בערך אל הראש הכוללם. ל"ת.

שהיא נשמה א' לבד, כאשר נתערכה באה בגופות מרובים. וז"ש על אויבך, כי בין כולם מעורב הניצוץ, ונתנו ה' אלהיך בידך, הניצוץ, ותברר אותו משם.

א"נ, ע"ד הפשט, אמר כי תצא, כאיש אחד בלב א', גם הוא ית' ימרוך לך מדה כנגד מדה, ויעשה מן האויבים אחד, וז"ש ונתנו, יחיד כאיש א'. א"נ, ע"ד יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ואח"כ על מלכי האדמה על האדמה. וז"ש ונתנו לשון יחיד, שהוא נתינת השר, כענין (שמות י"ד ל') וירא ישראל את מצרים מת, שהוא השר, כן בכאן, ונתנו: שהוא השר, ואח"כ ושבת שביו שהם המושפעים ממנו. א"נ, ידוע כי אויבי איש אנשי ביתו, שהם טיפות הקרי שיצאו ממנו, ונברא להם גוף מהקליפות, כענין ואנכי בראתי משחית לחבל, נמצא, שיש לו שני מיני אויבים: אחד הקרי, שנקרא נגעי בני אדם, ואחד הקליפות. לזה אמר על אויבי לשון רבים, ונתנו ה' אלהיך אל הקליפה, שהיא המין האחד, ושבת שביו, שהוא הטיפת קרי.

א"נ, ביען כי לפתח חטאת רובץ, ויצה"ט אינו בא, עד שהאדם בן י"ג שנה ויום אחד, ולכן איברי האדם מורגלים כולם עם היצה"ר מיום הלידה, וכשאדם בא לשוב בתשובה, דהיינו שיוצא למלחמה על האויבים, שהוא היצה"ר ואיבריו, ונתנו ה' אלהיך אל היצה"ר בידך, ואז ושבת שביו, שהם איברי הגוף. וראית בשביה אשת יפת תואר, שהוא הנשמה וגו', וגלחה את ראשה, שתסיר האמונות רעות. ועשתה את צפרנה, שהיא חתיכת ומניעת המותרות. והסירה את שמלת שביה, שהיא הלבוש שנעשה ממעשה העבירות, כענין הסירו הבגדים הצואים. ואחר זה, ובכתה את אביה, זה הקב"ה. ואת אמה, זו כנסת ישראל, כענין מש"ה כי אחרי שובי נחמת. ותבכה על

(י) זהר ע"פ הסולם פרשת בלק אות רי"א. ובדפו"י דף קצ"ו ריש ע"ב.

עונותיה ירח ימים, שהוא חדש אלול, שהם ימים ולא שנים, שהוא זמן תשובה.

עוד כי תצא למלחמה על אויבך

הנה ידעת, ענין פ' (ישעי' ז') אשר הלך חשכים, כי סט"א^ו שארי בחיבורא וסיים בפירודא. והנה היוצא למלחמת היצה"ר, הוא מתחיל מלמטה למעלה, ותחילה נלחם עמהם, כד אינון בפירודא. וז"ש על אויבך, ואח"כ בחיבורא, ונתנו בלשון יחיד. ואמנם להבין שאר הענין, צריך שנבין, איך ארו"ל^ו לא דברה תורה אלא נגד היצה"ר. וכי מפני שיצה"ר נתגבר על האדם, נחיר לו שיעבור עבירה גדולה כזו. אך סוד הענין הוא, כי כמה נפשות גדולות וקדושות אתעשקו בטיקלא, והם גוים, ואמנם ישראל היוצאים למלחמה, היו צדיקים כולם, כענין מי האיש הירא מעבירות שבידו. ואם כאשר ראית בשביה אשת יפת תואר, ואז חשקת בה, זה יודה, כי דאי אותה האשה היא משרש ישראל שלקחנה, ושבו אותה הקליפות, ולכן ולקחת לך לאשה.

וזמ"ש ושבת שביו, כי זה הוא שבוי בידם מההוא טיקלא, ולכן ראוי לך ליקח אותה מהם. והנה, אפשר לפרש, כי הלא ב' אויבים יש לאדם, אֶו הקליפות או בני אדם עצמו, בסוד (ש"ב ז' י"ד) נגעי בני אדם, כי הם טיפות ונשמות שנתלכשו בקליפות, וכולם הם שונאים ואויבים. וזהו על אויבך, בלשון רבים. ואח"כ ונתנו ה' אלהיך בידך, כנגד האויב הראשון, שהוא הקליפה ממש. ושבת שביו, הוא האויב השני, נגעי ב"א, שהם שבויים ביד זה האויב הא'. וכאשר האויב הראשון ניתן בידך, אז ושבת שביו, שתקח האויב השני, שהוא הנשמה אשר היתה שבויה בידו.

עוד כי תצא למלחמה על אויבך

יאמר ע"ד הנעלם. כשהאדם חוטא, הקליפה

(כ) קדושין כ"א: לקוטי תורה ושער המצות.

ולא לזולתך. והבאתה אל תוך ביתך. היינו שתכנס
חדר בחדר להתבודד ולבכות על העונות, וז"ש אל
תוך ביתך. וכמ"ש רז"ל (1) אם פגע בכ מנוול זה,
משכהו לבית המדרש. ואמרם ז"ל פגע, לרמוז
שפגע בכ בחרבו הקשה, משכהו לבית המדרש,
זהו תוך ביתך. וגלחה את ראשה, כלומר שיסור
ממחשבתו אמונות זרות, או איזה כפירות ח"ו
שעלה על לבך, או הרהורי עבירה שחשבת
בראשך.

א"נ, לרמוז על איזה גבהות רוח והרמת ראש
וגאווה דאית בכ, תגלחהו, כלומר תעקרהו וחשפיל
את עצמך לעפר. ועשתה את צפרניה, כלומר, אם
יש בידך איזה גול או עושק שגזלת וטרפת
בצפרנך, כדרך הנץ שטורף בצפרנו ואוכל,
והתקנה הוא, שתשיב את הגולה אשר גזלת,
והעושק אשר עשקת. ובזה והסירה את שמלת
שביה מעליה, היינו הבגדים הצואים אשר נעשה
ממעשה הרע, שע"י נשבית הנשמה ונתלבשת
בלבוש נכרי. וישבה בביתך, או תתיישב בתוך
גופך, ולא תצא ממך ותכרת מן העה"ז, ותהיה
נעה ונדה, ואתה תלך בלא נפש. שכן דרך החוטא,
הנשמה פורחת ממנו, והוא הולך וזולתה.

אמנם ע"י התשובה, וישבה בביתך ובכתה את
אביה ואת אמה, ירמוז שהחוטא פוגם באו"א,
שהם קב"ה ושכינתיה. וזהו ריבוי את הנ"ז, שכן
ערו"ה ערי"ה, ע"י החטא פוגם ב"ה וכו"ה, שהם
אותיות יהו"ה, שהוא הת"ת, שהוא אביה. וכן את
אמה, בריבוי, שנתדבה הקליפה והגיעה עד אמה,
ונפגמה שנעשית ירח ימים, כלומר, שהורדת
אותה מגדר ירח עד שנעשית ימים, היינו לשון
מיעוט. והתקנה שלך, הוא שתבכה על הפירוד
והמיעוט ההוא. ז"ש ובכתה וכו', דקיימא לן
(2) שערי דמעה לא ננעלו, לפי שע"י הרמעות,
יפתחו המקורות, מים טהורים מלבנון העליון,
ויצאו זרם מים לטהר סגידת הצינורות. ואח"כ

(1) סוכה נ"ב.

(2) ברכות ל"ב:

מכסה אותו ומלבישתו טומאה, וזה הבגדים
הצואים, והבן. ואומר עכשיו, כי תצא למלחמה
עם יצה"ר, על אויבך רבים, הם סמא"ל ובת זוגו
לילי"ת רבתא, ואגרת בת מזלח, ולילית ועירתא,
ונעמ"ה וכו' וכל כתותיהם, הם רודפים אחרי
האדם להחטיא. אמנם כששב האדם בתשובה, אין
השי"ת מטריחו להפגיע את כולם, אלא ונתנו
לשון יחיד, דהיינו הראש והגרול שבכולם, שהוא
היצה"ר, ימסרנו בידיך, כמו שעשו (3) אנשי כנסת
הגדולה. ז"ש ונתנו ה' אלהיך בידיך.

ומ"ש ושבית שבי, היינו כי המצות שעושה
החוטא, והתורה שעוסק בה, מוריד שפע ואור
מלמעלה. אמנם אותו השפע הקליפה חוטפתו,
(4) כי אמרה איש זה שעשה מצות אלו, עבדי הוא
ומאנשי עצתי, ומה שקנה עבד קנה רבו. נמצא,
שאותו השפע של החוטא חוטפו החיצונים, וזה
בלתי רצון השי"ת. וז"ס מש"ה (תהלים ין)
ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וגו', וכי
הקב"ה מונע הקורא בתורה. אמנם הענין הוא,
שכל עוד שעומד בחטאו, כל אותה תורה שלו
והמצות שעושה נהנים מהם החיצונים כנו"ל, אבל
כששב בתשובה שלימה, מוציא בלעו של הקליפה
מפיו, בסוד (איוב י' ט"ו) חיל בלע ויקיאנו. וזהו
פירוש תשובה, שתשוב המצוה והתורה לאיתנה
למקומה הראשון. וז"ש ושבית שבי, כלומר, מה
ששבה מצידך החיצוני, עכשיו ביציאתך למלחמה
עליו וחזרת בתשובה, תשוב לקחת השביה אשר
שבה ממך, זהו ושבית שבי.

וראית בשביה אשת יפת תואר, רומז על נשמת
החוטא שהיתה עשוקה, שהיא יפת תואר, בת מלך
יפה כלבנה ברה כחמה, והיתה מלוכלכת בטומאת
חלאת שבית העונות, אני מצוה אותך שתחשוק
בה. ז"ש וחשקת בה, לשון צוי. ולקחת לך לאשה,
שלא תהיה נכרתת ומתגלגלת בגופי הרשעים, או
בתוך כלב או דבר טמא, אלא תהיה לך לאשה,

(ל) סנהדרין ס"ד.

(מ) זהר פקודי רס"ג:

והוא עונש המוצא אבידה ואינה מחזירה, הוא שאין לו תיקון בעיבוד אחר מיתחו, אך יצטרך לחזור בגלגול ממש. וזהו לא תוכל להתעלם, אם לא תשיב לו אבידה, עונשך הוא שתצטרך לחזור לעולם לתקן, ולא יספיק לך שתתעלם, שהוא סוד העיבוד לבר, שאינו אלא העלם לבר, אך תתגלגל ממש.

תבא אליה, היינו סוד יציאת נשמת הצדיק, שהיא כמשחל ביניתא מחלבא. שכמו שהצדיק עשה מהגשמי רוחני, כלומר, מהעה"ז עשה עה"ב, כן נשמתו מושכת גוף אחרי הנשמה, וזהו כמשחל^(ז) ביניתא, והיינו השער כאשר מושכין אותו מהחלב נרבק בו מהחלב, והיינו מהגוף נעשה נשמה, כמ"ש (שיר השירים) משכני אחרך נרוצה.

עוד פירוש אחר, כי לפעמים כשנשמת אדם יורדת מלמעלה, לשרות על אותה טיפה שגורו עליה, והנה אז באמצע הדרך, פוגעת באיזו נשמה דאריה להתגלגל, ואז גוזרים עליה להתגלגל עם זה בגוף הזה. והנה, זהו אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה. והנה, נשמה זו צריכה לתקן ולהשלים איזה מעשה שחסר ממנה, אשר בסיבתו נתגלגלה בעה"ז. והנה האדם הזה שמצא אבדה זו, והשלים את עצמו לגמרי, ער שכבר שהוא דארי לקנות רוח, כמ"ש בווהר^(ח) זכה יתיר יהבין ליה רוחא, ואם זו האבידה שמצא, עריין לא עשה האדם הזה תיקון אליה, אע"פ שהוא עצמו מתוקן, אין בו יכולת לזכות ברוח שלו, ער שיתקן האבידה ההיא שנתגלגלה עמו. וזהו לא תוכל להתעלם, כי לא תוכל להתלבש ברוח שלו, ער שיתקן גם אותה הנשמה שמצא אבדה. אך דע, כי שני נשמות אלו, אם לא היה קורבה ביניהם, לא היו מתגלגלים יחד, אך כאשר שניהם חסרים מצוה אחת, אזי^(ט) תתגלגלו יחד.

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ וכו'

יאמר ע"ד הרמז, ענין הזווגין, למי שזוכה ליטול בת זוגו, (ש) או דהיפך. ואמר: כי יקרא קן צפור, פרט למזומן, שהיא בת זוגו. וזהו דרך מקרה, כי נתפרדו איש מעל אחיו הצפור מהקן

וז"ש ואחד כן תבא אליה, כלומר שימשך הגוף הגשמי אחרי הנשמה. ומ"ש ובעלתה, כלומר תקנה לה בעל, זה הקב"ה. שער עתה היה רחוק ה' מרשעים, ועתה יהיה לבעל וארון, והוא יהיה עבר אליו, ויאמר לו עברי אתה. ובתחית המתים, והיתה לך לאשה, ולא יהיה הגוף הזה אפל כלה בעפר בלי תקומה, כי יהיה אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, אלא והיתה לך לאשה.

והיה אם לא חפצת בה וכו', זה אני מיעצך שתחשוך בה, ותרויח כל זה האמור, אבל אם לא חפצת בה, תהיה בגלגול, ותהיה משולחת ממך. וז"ש ושלחתה לנפשה, הרי הפסד. עוד יהיה לך הרחקת התועלת, ומכור לא תמכרנה בכסף, לא תמסור אותה באותו עולם בביו ובכוסף, ותתגלגל כאבנא בקוספיתא, ושוב לא תתעמר בה, כלומר שלא תשתמש בה עוד, אלא ח"ו היא תהיה נכרתת, ואתה תחבלה בעפר בלי תחיה, וכ"ז תחת אשר עניתה במעשיך. האל ברחמיו יחזירנו בחשובה שלימה לפניך אמן ע"כ.

וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם

דע, (ז) כי האדם נתקן לפעמים על ידי עיבור, ופעמים צריך לחזור בגלגול, כי הוא יתור צער,

(ז) ברכות ח'.

(פ) שער המצות ולקוטי תורה פרשה זו.

(צ) משפטים אות י"א. ובדפו"י דף צ"ד. שער הגלגולים

הקרמה ב'.

(ק) צ"ל יתגלגלו.

(ר) עייך שער הגלגולים הנ"ל.

(ש) זהר ויחי רכ"ט.

ספר

תצא

הליקוטים

רצא

ונחזור לענין, כי במוצאו בת זוגו, אז נח מן הגלגולין. חש"ה לזה שזכה עתה בה, כי לא יטרח בגלגול אחר לקחתה לו, אפילו ברחמים. כי היא זוגת חברו, כי אין לו חלק ונחלה עמה, כי אם הבנים בלבד. ח"ש שלח תשלח את האם, אבל הבנים תקח לך.

או יאמר, כמי שנותן לו עצה לזה, בהיות שאינה בת זוגו, כי לא יוכל להיות לו טובה ופרנסה טובה, כי בהכרח הוא ולא קיימא ליה שעחא, וכל מה שיאמר לה הוא, היא תעשה בהפק, ותהיה לו אשה רעה, כי מצוה לגרשה. וזה שאמר שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, וזהו כדי שייטיב לך, אולי תזכה בבת זוגך, ויטיב לך בעבורה. ועוד, כי תאריך ימים, כי בהיותך עם זאת זוגת חבירך, אולי שיחזור בחשובה ותפלה, ודוחין גברא מקמי גברא ח"ו בקיצור ימים, ובשלחך אותה מעמך, תוכל להאריך ימים, ואין שטן ואין פגע רע, והבן.

וגם סוד זה יובן, כפי ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, יצא ממקום בת זוגו, שהיא באר שבע, והיא גם כן ירדו רגליה בין החיצונים, כי שם מצא אותה בחרנה, מקום הדינים, ג' אלהים שעולים בגימטריא חרן, ^ב ויצא איש ממקומו, וצפור נדדה מקינה, כי יצא מבאר שבע. פירוש, שיעקב עולה ז' פעמים הוי"ה, ויצא מהם ממקום הרחמים, והלך למקום הדינים. וזהו ויפגע במקום וירא והנה באר בשדה, בין החיצונים, הנקראים שדה, מקום שדין ורוחין וכו', ובראותם כי נפגעו זה בזה, ועלו מ"ן לקבל מ"ד, כי בא חתן לקראת כלה להוציאה משם, והבן.

ובחלום ירמוז הכל כמ"ש, וילן שם כי בא השמש, רמו ביאת יעקב להוציאה משם, כדי לזווגה עמו. ח"ש וישכב במקום ההוא, רמו ללקיחת לאה, הנאמר בה לכן ישכב עמך הלילה. ובענין

(ב) לעיל פרשת כי תשא סימן י"ז.

שלו, (משלי כ"ז ז') כצפור נודדת מקינה, כן האיש שהוא בעלה, נודד ג"כ ממקומו, מבת זוגו, ולא זכה בה, ובא אחר וקדמו ברחמים. ומצאה דרך מקרה, כשהיתה יורדת מהסולם העליון המוצב ארצה, לזה העולם. ויוכל להיות בכל עץ, בעץ הרעת, או ברשות איזה מלאך הנקרא ג"כ עץ. או ירדה על הארץ, וקדמה לבא קודם שבא הוא, ולכן אמר לפניך.

ואומר עכשיו הפסוק, שאם זה זכה בה ברחמים, ונולדו לו בנים ממנה, או שנתעברה עיבור לבד. ז"ש אפרוחים או ביצים, והאם רובצת עליהם, עתה אומר הכתוב, כי גם כי ירבה תפלה זה שלא זכה בה, ולא קיימא ליה שעחא, אין שומעים לו, בזמן שהאם רובצת עליהם. וזהו לא תקח האם על הבנים, ר"ל, בהיותה על הבנים עד שימות זה, אז ישלחה מעמו, ולזה גם כן שזכה לה ברחמים אומר לו, כי אפילו שעתה זכה בה, כי סוף סוף האבידה תחזור לבעליה בגלגול אחר, כי ילך ויבא בגלגולין, עד דקיימא ליה שעחא ויקחנה, כי היא חלקו ובת זוגו. בהיותו בבטן המלאה, ובצאתו מתפרדין.

וסוד כ"ז, בא מהשורש של זו"ן, כי יצאו מבטן מ"י, דביקין בסוד אב"א. ובהיותם אב"א, הם בחזקת סכנה, בהיות שרגליה יורדות מות, ואין זוג ח"ו מבעלה. ואין להאריך בזה, כי הם דברים עתיקים. וכל זה היה בעון אדם, שהטיל הנחש זוהמא בחוה, שהיא האיש האחר והאחרון, כנו' בסבא דמשפטים. ^ה ובכח התפילה שמתפללים בניה, מוציאים אותה מבין החיצונים, וזכה בה הראשון שהוא בן זוגה, מכח הרחמים והסליחות, והבן. והם ג"כ כדי לבא יתפרדו איש מעל אחיו, בסוד הנסירה, ואז ויביאה אל האדם, פב"פ. וכן אירע לאדם הראשון, שלא זכה מקודם לבת זוגו, כי אם בחוה ראשונה לילית, או ^א כמתא זוגת סמא"ל, עד שנסרם בתרדמה, ויבן את הצלע, שהיא בת זוגו פב"פ עמו. והבן כ"ז וכסהו.

(ח) דף ק"ג.

(א) עיין ע"ח שער הקליפות פ"ב.

מתחלה יצא מן הא"ס אור גדול, ונחלק לשנים: חלק אחד נכנס בסוד אור פנימי, ומה שלא יכול ליכנס ולהתצמצם, נשאר מבחוץ בסוד מקיף, כנו' בדרוש אדם קדמאה¹ לכל הקדומים. וזה האור המקיף, מקיף את כל האצילות.

והנה אור המקיף הזה, הוא בסוד ישר מלמעלה למטה, ואמנם אור שנכנס בסוד פנימי, ג"כ נחלק חציו לאור פנימי וחציו לא"מ, כי אין בכח הכתר לסבול זה האור הגדול, ולכן אחר שנכנס בסוד פנימי, חוזר לעלות חלק ממנו דרך השערות. וזהו סוד השערות שבראש, שהם סוד צינורות, ומושכות אל זה האור היוצא, ובצאתו מסוף השערות שהם הצינורות, אז הוא מקיף מגולה. וזהו מסוד מקיף, מלמטה למעלה בסוד אור חוזר, הרי שני מקיפין, אחד אור ישר, וא' אור חוזר. אך אור ישר מקיף לכל האצילות, אבל אור חוזר אינו מקיף, כי אם פרטי אל הכתר. ובוה יתורין, מאחר שזה האור שנכנס בפנימי, עתיד לצאת בסוד אור חוזר בסוד מקיף, למה נכנס מתחילה. ישאר עם השאר מקיף מבחוץ, אבל כוונת המאציל לעשות שני מקיפים, אחד אור ישר ואחד באור חוזר, שאם היה מתחילה אור מקיף, היה אורו רב, ומתפשט כמו הראשון בסוף האצילות, אמנם עתה שנכנס בפנים בסוד א"פ, ואח"כ בדרך אור חוזר, נעשה מלמטה למעלה מקיף, בזה יתמעט אורו, ואינו מקיף רק לכתר לבדו.

וה"ס המקום שממנו יוצאים המים, כי כפי גובה המקום שיוצאים משם המים בתחלה, לפי זה הערך יכולים לעלות, אעפ"י שיורדים במורד, יש להם כח לעלות, לפי ערך מה שהיו בתחלה. וכן כאן, אחר שהאור הזה נכנס בפנימיותו של כתר ורוצה לעלות אח"כ, אין בזה האור כח לעלות יותר מראש הכתר, כי ראש הכתר נעשה מקור לאור הזה, ואילו לא היה נכנס בו, היה זה האור

הי"ב אבנים ונעשו אחד, רמז לי"ב שבטים הנולדים לו שם וכו'. והכל נרמז קודם בואו שם לחרן, והבן. וג"כ יובן כל הנזכר בפסוק (תהלים ס"ח) אלהים מושיב יחידים ביתה וכו', כי קודם שיבואו הם יחד כשהיו בבטן המלאה, וזוגם כאחד בגוף אחד, וזהו ביתה. ואח"כ כשהוציאם, נתפרדו זה מזה, וזהו מוציא אסירים ומקושרים, כשיצאו מתחת הכסא, אם יזכו להתחבר, יהיה להם שירות ושמחות, ואם לאו בכי. וזהו בכושרות², או בכי או שירות. וא"ת, לזה שזכה בבת זוגו, כי קדם ברחמים אליה, על זה נאמר אך סוררים שכנו צחיחה, ר"ל, תחילתו וסופו באף ובחימה ובקצף גדול כל ימיהם, לא ישרו בטובה, ויחיו ציחה צמא ובקטטה כל ימיהם, וכל זה לפי שאינו בן זוגה, ולא היא בת זוגו, רחמנה לישזבן. והבן כל זה. ע"כ לא' מתלמידי הרב זלה"ה.

כי תבנה בית חרש ועשית מעקה לגגך וכו'. דע, כי מעקה עולה רי"ו ע"ה, וגגך, גימטריא כ"ו, שהיא הוי"ה. והרי"ו הנעשה מזה השם, כנודע הוא סוד מעקה אל הגג.

עוד כי תבנה בית חדש ועשית מעקה וכו'

כבר כתבנו בפירוש פסוק זה בס' הדרושים³ דרך אחד, וכאן יש תוספת גילוי בארוכה. וקודם שנפרש הפסוק, צריך לפרש סדר האצילות בי"ע ותיקונו, ואח"כ נחזור לפרש הפסוק, דע, כי כשרצה המאציל ב"ה לברוא העולמות, לסיבה שכתבנו בדרושים⁴ נתפשט אור הא"ס יתברך בסוד י"ס של כלים, שהוא מורה התפשטות והתעבות האור כנו', ואז נתלבש אור הא"ס בסוד עצמות בתוכם, שבכל עולם ועולם יש עצמות וכלים, ועתה נפרש זה העצמות של אצילות, איך נתפשט בכל האצילות בסוד מקיפין. דע, כי

(ה) שם. ובשער המצות פרשה זו.

(ו) ע"ח שער הכללים פרק א'.

(ג) סנהדרין כ"ב.

(ד) ע"ח ח"ב שער דרושי אבי"ע פרק ב' ופרק י"ד. שער ההקדמות דרושי אבי"ע. ספר בית שער לכונות כן אות ד'.

שם, ולכן אינו נזכר רק הימין, וא"כ נמצא שאבא נוטל מהימין, ממקום שהשמאל נכלל בו, ויש לו ימין ושמאל. אך הנוקבא, אין בה רק שמאל לבד. ומאור הימין אינה נוטלת רק מה שנשאר מאבא לבד, וגם שהיא לוקחת אותו מעורב מאור, ^(ז) ואינו נקרא עוד אור א"א, אלא אור אבא.

והנה יש לאימא יותר א"מ וא"פ יותר מאבא, כי גם היא לקחה מא"א וגם מאבא, ואמנם מן א"פ דאבא, גם ממנו יוצא באור חוזר מקיף בסוד השערות, כמו בא"א, וכן באימא, ואין צורך להאריך בו. ג"כ באימא, מפנימיות שלה דרך יסוד שלה, יוצא אור אל כל ז' תחתונות ביחד, חציו נחלק בסוד אור פנימי שלהם ביחד, וחציו באור מקיף אח"כ בסוד א"פ, זה חוזר לצאת בסוד אור חוזר, בסוד השערות.

הנה, עד עתה דברנו בכללות כל האצילות, ועתה נדבר בפרטות שלו. ^(ז) כי הלא גם ב"ס של א"א עצמו יש כל הנו' ממש, כי תחילה נכנס בכתר א"פ וא"מ, ומהפנימי שלו יוצא אור חוזר דרך השערות, ומהיסוד שלו יוצא אור אל החכמה ובינה שלו, ע"ד הנו'. ואין צריך להאריך בזה, כי מעצמו הוא מובן. אך צריך להודיע, איך יש חילוק בין ג"ר של אצילות לז'ת שלו, וכן בג"ר של כתר לשבע שלו, וכן ב"ס דאבא, וכן ב"ס דאימא, וכן כולם ע"ד הנוכר. והענין, כי הג"ר אינם צריכים זו לזו, ר"ל כי אותו מקיף החוזר מלמטה למעלה. בג"ר, אינו מקיף (כי אם פרצופי כמו מקיף ^(מ) דכתר אינו מקיף) כי אם אל הכתר לבדו, ושל חכמה לחכמה לבדה, ושל בינה לבינה לבדה, חוץ ממקיף העליון של דרך ישר מלמעלה למטה, שכולל כל האצילות שממנו ולמטה. כיצד, הכתר,

אלא שאינו ניכר שם אורו. לשון ע"ח שם. (כ) מעורב באור אבא, וכבר אינו נקרא בשם אור דא"א, אלא בשם אור אבא. לשון ע"ח שם. (ל) ע"ח שער המקיפין פרק ב'. ע"ח עם פמ"ס ענף נ'. (מ) כל שיטה זו ליתא והוא ט"ס וכ"כ בע"ח שם דרוש ב' ולכן עשיתי מוקף ע"ז בשני חצי לבנה. הו"ח.

יכול לעלות עד מקורו הראשון בא"ס עצמו, והיה האור רב, והיה יכול להתפשט עד סוף האצילות. אח"כ מסוד ^(ז) הכתר כבר ידעת כי הוא כלול מדין ורחמים, מסוד מ"ה וס"ג, ^(ח) זה מימין וזה משמאל, כמבואר אצלינו, ושניהם נתקבצו ביסוד. וכאשר יוצאים מן היסוד, מתחלקים החסדים שבימין, ונתנים אל אבא שבצד ימין, שהוא מלובש ^(ט) בזרוע ימין של אריך, והגבורות ניתנים אל אימא, שהיא בשמאל א"א. ובהיות שבאו למעלה, באו נפרדים, זה בחסד ונצח, וזה בגבורה והוד, אעפ"י שחזרו ונתקבצו ביסוד, כשיצאו מיסוד חזרו להפרד, ולכן אמר או"א כחדא שריין. והטעם, כי חלק מן האור א' מאירים שניהם, ואין חילוק ביניהם, רק כי אבא נוטל מימין ואימא משמאל, ולכן אמר באדרא, דאבא גניז וטמיר תיתר מאימא, כמ"ש בע"ה.

והנה אור ימין נחלק לשנים: חלק אחד בסוד א"פ לאבא, וחלק אחד בסוד מקיף לאבא, וכן אור שמאל נעשה לאימא, נחלק לשנים: פנימי ומקיף. ולפי שאבא טמיר וגניז יותר מאימא, לכן ג"כ אור אבא שנכנס באור פנימיות לו, יוצא דרך היסוד של אבא עצמו, ונחלק לשנים: חציו לאור מקיף דאימא, וחציו לאור פנימי דאימא. הרי לך, איך אימא ג"כ לקחה מאבא, כמו שלקחה מא"א. וא"כ יש לכתר מקיף אחד, וא' פרטי, ולאבא יש יש אותו המקיף הכולל שבכתר, ועוד מקיף אחד פרטי מצדו כנו"ל, וכן לאימא.

וא"ת גדול הוא אור אימא, נוטלת משמאל וימין, ואבא נוטל מימין לבד. והענין כי כבר ידעת דימינא אתכלילת בשמאלא תדיר, ^(ז) וכ"ש שהשמאל נכלל בו, והוא טפל ואינו ניכר אורו

(ז) צ"ל מן יסוד א"א. כ"כ בע"ח שער המקיפין פ"א. הו"ח. ועיין שער או"א סוף פרק ד' ד"ה כבר בארנו. ועיין ע"ח ע"פ זנים מסבירות ענף מ"ט. מבוי"ש ל"ו ע"א פ"ה. (ח) נ"א מ"ה וב"ן. הו"ח ועיין ע"ח הנ"ל. (ט) שהוא מלביש לזרוע ימין. כ"כ בע"ח שם. הו"ח. (י) וכאשר אנו אומרים ימינא כנו"ל כ"ש שהשמאל נכלל

המקיף שלו הישר מקיף כל, וכן חכמה, וכן בינה, כי מקיפין מהם ולמטה, אך המקיף החוזר אינו מקיף, כי אם למי שיוצא ממנו דרך השערות כנו', זהו דווקא בג"ר, אבל מחסד ולמטה לא יש מקיף כל אחד לברו, כי אם יוצא מן הבינה, ונחלק לשנים: חציו נכנס להיות א"פ לכל ששה קצוות יחד כאחד, וחציו לא"מ לכל הו"ק. וכן יסוד ז"א, יוצא חציו לא"פ לנוקבא, וחציו לא"מ, וצריך לתת טעם לזה.

דע, כי זה הוא סוד ראשית הגז הניתן לכהן. ונבאר תחילה סוד אלפ"א בית"א דא"ט ב"ח, כי הלא היא בסוד המקיפין, ככתוב במקומו בס' הדרושים.⁽¹⁾ כי הלא הכתר א' דאט"ב, ומורה כי הוא לברו יש לו מקיף אחד בפ"ע, ושאר ט' ספירות נפרדות ממנו, ואינם בכלל המקיף אשר לו, וזהו א"ט, א' לברו וט' לברו. ועד"ז, ב"ח מן חכמה, שהיא ב', יש לה מקיף א' לברו, ושאר ח' ספירות שתחתיה נפרדות.

וכן בינה, שהיא ג"ז, כי הג' שהיא בינה, היא נפרדת מן הו' שתחתיה. אך מצינו, שהו' הם קשורים יחד זה בזה, ואין החסד נפרד מן הו' במקיף בפ"ע, רק מקיף ראשון של החסד מקיף לכולם, והוא כוללם בו. וז"ס ג"ז, הניתן לכהן, כי מהג' שהיא בינה, יוצא מקיף לכל הו'. וזהו ג"ז, שכולם כלולים בחסד הנקרא כהן. וזה האור של המאציל, כדי שיתלבש בתוך האצילות, מתלבש תוך החכמה. ואחר התלבשו בתוך החכמה, הוא מתלבש באצילות.

וכבר פירשתי במקום אחר,⁽²⁾ שזו החכמה היא חכמה שלמעלה מן האצילות, שהיא חכמה של א"ק, ומתלבש תוך מלכות שלו, ואז מתלבש באצילות. וז"ס כולם בחכמה עשית, שע"י התלבשותם בחכמה מאיר הא"ס באצילות. ועכ"ז,

(1) מבוי"ש ש"ו ח"א דרוש ז'. ע"ח שער הירח פרק ד'.

(2) ע"ח שער סדר אבי"ע פרק א'. שער ההקדמות פ"א מדרושי אבי"ע. ע"ח עם פמ"ס ענף ד'. תע"ס ח"ג פרק א'

אינו שוה האור שנכנס באצילות בכל הספירות, כי הכתר מקבל אורו של א"ס בהרחבה גדולה, ובלא הרחקה כלל, כי אעפ"י שהאצילות כולו מקבל אור הא"ס בלי מסך, עכ"ז אינם שוים, שיש מקבל אור ע"י הרחבה גדולה, ויש מי שמקבל ע"י חלון. ובוראי מרוב אור שמקבל הכתר נקרא א"ס.

והנה, האור שבא בכתר, מה שיכול ליכנס בו נעשה פנימי לכתר, ומה שאינו יכול ליכנס בו מקיף כנ"ז. וכן הפנימי שבכתר, נעשה פנימי ומקיף לחכמה. וכן עד"ז בבינה, כי מן הפנימי של חכמה, נעשה פנימי ומקיף לבינה, וכעד"ז בכל האצילות.

גם יש הפרש אחר, כי הכתר מקבל אור הא"ס בלי מסך והרחקה, אבל הבינה מקבלת אור א"ס ע"י חלון ומקום צר, אך אינו מקבלו ע"י הרחקה, כי לא יש מקום רחוק מן הבינה לז"א, אבל הנוקבא נמשך אליה אור המאציל דרך חלון כמו ז"א, וגם בריחוק מקום. הרי ד' בחינות שמוכדלים בפרטיו של אצילות.⁽³⁾

צריך להבין, מהו זה המסך, דע, כי הבינה, מן הלבוש היותר חיצון ויותר עב נעשה לבוש לזו"ן, והוא המסך המבדיל בין אצילות לבריאה, וז"ס נעילת הסנדל שלובש ז"א, וז"ס החשמל, שנקרא מלבוש, שמלביש ז"א, והוא מסך בין אצילות לבריאה. וכדי להבין זה, נחזור למה שהתחלנו לבאר סוד המעקה.

הנה כתיב כי תבנה בית חרש ועשית מעקה לגנך וכו'.

ודע, כי בנין בית חדש, הוא בנין העולמות⁽⁴⁾ שחידשם הקב"ה, ועשה מעקה לגנך. ואמנם גנך, בגימטריא כ"ו כמנין הוי"ה, ומעק"ה בגימטריא רי"ו. ופירוש הענין, כי ע"י הרי"ו, נעשה המעקה לגנך, שהוא הוי"ה.

וב'.

(4) עיין ע"ח הנ"ל ושם הלשון יותר ברור.

(5) ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק י"ד. שער העגולים ענף ה'.

למטה, הגביהם למעלה מגג הבריאה, ונזקפו, ומה שהיו נעשים כותלים אל הבריאה, נעשו כותלים אל האצילות, ובוה לא יפול שום אור מן האצילות לא למטה, ולא מן הצדדים.

ועתה נבאר מציאות המעקה מה עניינו.

ידוע, כי ד' עולמות, הם ד' שמות: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. והם חכמה בינה ת"ת ומלכות, המכונים לד' עולמות. וכל שם מאלו הד' שמות, יש לו עשר אותיות, חוץ מן האחרון שבהם. והנה, כמו שא"פ של ג' עולמות ב"ע, נמשך מן האצילות, וג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן, כולם כלולים בשם ע"ב שבאצילות, ג"כ זה הלבוש שירד מן הבינה להלביש ג' עולמות, הם ס"ג מ"ה ב"ן, וכולם כלולים בלבוש האצילות שם ע"ב. והנה אלו הלבושים של ב"ע: ס"ג מ"ה ב"ן, קודם שירדו למטה, העלם למעלה בסוד מעקה דאצילות, בהיותם כל ג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן, העולים ר"ו, מנין מעק"ה, כולם כלולים בשם ע"ב, מלוי דירי"ן. ובהיותם כל אלו השמות, אין גובהם כי אם עשרה טפחים, בהיותם כלולים בשם ע"ב, שיש בו עשר אותיות. כי יותר גדולים עשר טפחים באצילות, יותר מל' טפחים דב"ע. ובעבור ^פ המעקה הזה עשרה טפחים נגד שם ע"ב דאצילות, שהם י"ס דאימא, וזהו ועשית מעקה לגגך, כי ע"י ס"ג מ"ה ב"ן, שהם בגימטריא מעק"ה, תעשה לצורך גגך, שהוא שם הוי"ה שבאצילות שם ע"ב, ^ר שמלוי שלו עשר אותיות, וזהו המעקה שהוא עשרה טפחים.

ואמנם כבר ידעת, איך אלו הג' שמות עולים דיר"ו, כי כל א' עולה ע"ב. כי ס"ג בעשר אותיות עולה ע"ג, ומ"ה עם כ"ו ע"א, וב"ן בדיבוע כוה: י"י יה"ו יהו"ה, עולה ע"ב, ושלשתם עולים דיר"ו מנין מעק"ה. ונמצא, כי מאלו השמות

מ"ב שם.

ד' עיין שם ר"ה ואמנם.

והענין, כי הלא ביארנו, כי לעולם ד' עולמות אבי"ע, הם נקראים חכמה בינה ת"ת ומלכות. ואמנם הפסוק אומר כולם בחכמה עשית, כי כולם יצאו מן האצילות, והוא כללות כולם. ואמנם, אחר שנאצל האצילות, עשתה הבינה מסך אחד לאצילות בינה לבריאה, כנו"ל. והאמת, כי יש כח באותו לבוש, כשיורד מן הבינה, להלביש עד רגלי זו"ן, יש בו כח לירד ולהתפשט ולהלביש את כל העולמות שתחתיו, שהם ב"ע. כי יש כח באצילות נגד כולם כנו", ודבר פשוט, כי כל דבר עליון כולל כל מה שלמטה ממנו, אבל לא רצה המאציל שיהיה כך.

וכדי לצייר הדבר, אמשיל לך משל, כאלו הד' עולמות הם ד' בתים, זה למעלה מזה. והנה הבית העליון הוא אצילות, ובגג הבית הזה, שהוא הכתר של אצילות, אין לנו כח לדבר משם, ולמעלה במופלא ממך אל תדרוש, אך נתחיל מן הבית השני, שהוא בריאה, שהוא בינה, כנו"ל ב' דבראשית. וזהו כי תבנה בית חדש, בית עילאה, ואמנם גג הבית הזאת, הוא קרקע של אצילות כנדע. וז"ס אותו המסך, הנעשה שם מן הבינה דאצילות, אשר רגלי זו"ן דורסים עליו.

ואמנם בגג הבית הזה של בריאה, צריך לעשות עליו מעקה עשרה טפחים. הענין הוא, כי אע"פי שאור האצילות אינו יכול ליפול בבריאה, כי יש מסך ביניהם, אך מן צדדי הגג, אם לא יש מעקה גבוה עשרה טפחים יפול, ואם יפול שם ימות. וענין סוד המיתה, כי כל אור בהפרד ממקומו ומעולמו נקרא מת, ע"ד סוד המלכים שמתו, וז"ס כי יפול הנופל, שהוא אור זו"ן, שכבר נפלו בסוד ז' מלכים, יפול, אם לא יש מסך, ^ז ולכן צריך לעשות מעקה. וביארנו, כי יש במסך אימא להתפשט עד תשלום העולמות, מה עשה המאציל העליון, אותם השולים שהיו יורדים ונמשכים עד

ז' עיין שם דף ש"ב ר"ה והנה בוה המסך, ושם הלשון ברוד יותר.

ק' נ"א ונמצא כי גובה המעקה הזה וכו'. לשון ע"ח שער

שלשתם, נעשה מעקה לאצילות. וביאור היות אלו ג' שמות כל א' ע"ב, מבואר ש' בענין רפ"ח ניצוצין שנפלו, וחזרו לעלות בסוד מעקה. זהו מה ששמעתי.^(ח)

אמנם מה שכתוב הוא, שאין המעקה נעשה מג' מוחין, כ"א משם האחרון לבר, כיצד: כשיורד האור של הלבוש העליון הלבביש העולמות, מה שיורד למטה מן האצילות, הוא ס"ג מ"ה ב"ן. ואמנם כשחוזרים אלו הג' שמות לעלות, אינם עולים כולם באצילות, כי גם הבריאה צריך שתשאר מלובשת, ונשאר שם ס"ג להלביש הבריאה, וכשחוזרים לעלות, עולה שם מ"ה עד שם ס"ג ממש, כי כל אחד גובהו עשרה טפחים. נשאר שם ב"ן, והוא מה שעולה בראש הבריאה, ונעשה מעקה לאצילות, ולכן גוף מעקה עשרה טפחים, נגד שם ב"ן.

וכוונת זה המעקה. כי כמו שסוד האצילות עובר דרך גג הבריאה, ושם נסתם כל ציור האצילות, ולכן נקראת הבריאה חותם האצילות. ג"כ מדופני וצדדי הבריאה, צריכים רוחניות מאור העליון של אצילות, ולכן אותו אור עליון, עובר דרך אותו מסך של המעקה, ויורד למטה עד צדדי הבריאה, וכבר יש לבריאה מחיצות שנעשו משם ס"ג בידידה, ומשם מ"ה בחזרה, ועובר האור דרך מחיצות האלו, ומחיה אותן.

באופן, כי אעפ"י שהאור שעובר מדופני האצילות, הוא יותר גדול מן העובר מן קרקעי האצילות אל הבריאה, עכ"ז שם אין רק אלא מסך א', וכאן הם ג' מחיצות: הא' מחיצות האצילות, וב' מחיצת הבריאה, וע"י נתמעטה האור, וזהו חיות הבריאה, ועתה אין אור האצילות נופל, רק עוברת הארת אורו דרך מסך ומעקה ההוא. וזהו סוד המעקה, ודי לן קיד של קנים. והטעם שאנו צדיכין שיעבוד האור דרך המסך, ואם יעבור דרך

אותו המסך הקל אין חשש נפילה, ואף בעולם היצירה יש מעקה, ע"ד שפי' בבריאה, כי מן הבריאה יורד אור עד העשיה, ואז עולה ונכפל, ונעשה מעקה בדופני הבריאה, כמו שיש הפרש בין אצילות לבריאה, כן יש בין בריאה ליצירה, ואם יפול האור מבריאה ליצירה, נק' נפילה.

ואמנם המעקה הזה, הם רי"ו באופן אחר. כי ביצירה הוא שם הוי"ה, א"ל יהו"ה. ג"כ זה האור היורד מן היצירה ולמטה, הוא א"ל הוי"ה. ואם תמלא א"ל: אל"ף למ"ד, עם הוי"ה ואותיות הכולל, א"ה הוא רי"ו. וזה הרי"ו עולה לגג היצירה, ויעשה מעקה.

ואמנם מעקה העשיה הוא, כי גם בעשיה, האור שלה היה מתפשט מאד, בסוד הרקיע שהיה מתפשט והולך עד בלי די, ואז חזר לעלות, ונעשה מעקה בגג העשיה. וטעם זה המעקה, כדי שלא יתפשט אור זה אל החיצונים, ולכן חזר ונכפל, ונעשה זה המעקה של עשיה, משם ב"ן שהוא בעשיה, בסוד ע"ב קד"ם, שהוא אחוריים דעשיה, בגי' רי"ו, מנין מעקה. וא"ת, למה מעקה הבריאה והעשיה משם הוי"ה, ויצירה משם א"ל.

דע, כי תמיד אנו מכנים שם הוי"ה ביצירה, שהוא סוד ז"א. ונקרא הוי"ה, כי בריאה ועשיה הם בינה ומלכות, אהי"ה ארנ"י. ולכן אין המעקה נעשה מעצמותו, שהוא הוי"ה, דק משם א"ל. אך בריאה ועשיה, שאין עצמותן שם הוי"ה, נעשה מעקה שלהם משם הוי"ה כנו"ל. והנה מכאן, שיש מסך בין אצילות לבריאה, וזה המסך נעשה מן הבינה של אצילות,^(ב) והוא מלביש לאצילות, וכשבא אור א"ס ומתלבש באצילות בלתי מסך, ואז עובר עד זה המסך בלתי לבוש, ואז מכה האור הזה בזה המסך, ומכת זה ההתנוצצות, עובר האור דרך המסך, וזהו העצמות של בריאה, שאינו עובר כי אם ע"י מסך, המתלבש בזה המסך, כדי להאיר בבריאה. כי אין יכול לקבל, כי אם ע"י זה המסך.

(א) עיין שער המצות דף קמ"ב ובהגהות א"ש.

(ב) ע"ח שער דרושי אבי"ע סוף פרק י"ג.

(ש) ע"ח שער רפ"ח פרק ב'.

(ח) עיי"ש. ובהגהות ומ"מ שם.

וא"צ אבר מאיבריו שיצוה לחבריו, כי אם במחשבה לבר, מיד נעשה בלי איחור, כי המחשבה והמעשה באים כאחד. ולכן נקרא מחשבה, לפי שא"ס יתברך הוא וגרמוי חד בהון, כי המחשבה מתפשטת בתוך האצילות, והמחשבה והמעשה כאחד באים, אבל הבריאה נקרא רצון ודבור, שאינו כמו האדם עם מחשבתו, אלא כמו שני אנשים שיצוה לעבדו לפעול פעולתו, ואז הוא פועל. כי הבריאה אינו פועל במחשבה, אלא צריך דיבור.

וסוד זה, היא הכאת אלו האורות דאצילות במסך הבריאה. ואור א"ס יוצא דרך הקול, בסוד הכאת האורות שמכה במסך הבריאה, ויוצא קול לבריאה, והוא הכאה שיוצא מהבל הפה, ע"י שפתים שמכים זה בזה. וידוע, כי זה המסך, הוא סוד הבינה הנקרא פה, וממנה יוצא זה הקול, ולכן בבריאה לאו חד בהון, כי צריך שיתנוצץ אורו, כדי שיאיר בבריאה.

וידוע שבכל עולם ועולם יש ה' פרצופין, אבל אינם שוים, כמו שנפרש בע"ה.^(ה) כי באצילות יש אלו הה' פרצופין שלימים, אבל בבריאה, הא"א שבו הוא בסוד ו"ק, וכן אבא. והטעם, כי בהיות שא"א הוא בסוד רישא מגולה, ולא נתלבש תוך האצילות, ולכן לא עבר האור שלו דרך זה המסך. גם טעם שני, כי אור אבא וא"א נתלבשו באימא, וכשהאיר אימא דרך מסך, אז גלה אלו האורות ע"י מסך שלה.

ולפרש זה הדבר, דע, כי האור של רישא מגולה דא"א, נתלבש אורו בתוך צינורות, שהם י"ג תיקוני דיקנא, וע"י נתמעט האור של רישא מגולה, ונתרחק. ולכן לא יכול להוציא נגדן בבריאה, רישא ב"ג תיקוני דיקנא. גם אבא אין לו פרצוף. והענין, כי אלו העולמות יצאו מכח

(ה) ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק ב'. שער סדר אבי"ע פ"ג. שער ההקדמות דרושי אבי"ע דרוש ח'.

וזה ההפרש שבין אצילות לבריאה, שאצילות מקבל אור בלי מסך, כי אם ע"י חלון, בהתלבש בחכמה שלמעלה מאצילות כנו"ל. אבל הבריאה, כדי לקבל אור א"ס, צריך שיתלבש אורו בלבוש הבינה, ועל ידו מקבלת אור א"ס. וגם שאין אור הא"ס, אלא התנוצצות האור הראשון, שעובר דרך המסך, ומזה נעשה עצמות הבריאה. והכלים שלהם נעשים מכח י"ס של אצילות, שמכים בזה המסך, ומתנוצצים ועוברים דרך המסך, ומהם נעשים כלים דבריאה, וע"י הכאת המסך הזה עבר. ובבריאה ג' דברים: א' אור של י"ס של אצילות, ואור המסך של בינה, ואור א"ס. וכל זה סוד אלהות, שאור הבינה נעשה עצמות של בריאה, בהיותה אור א"ס בתוכה. ואור הכלים של אצילות הם סוד הכלים דבריאה, וכולם סוד אלהות.

וכל זה נעשה עצמות הבריאה, בסוד נפש ורוח ונשמה של בריאה. כי מן הכלים דאצילות שנתנוצצו ועברו דרך המסך, נעשה נפש, ומן המסך עצמו, ר"ל: מן י"ס חיצוניות הבינה, מהם נעשה רוח הבריאה, ומן פנימיות הבינה אור הא"ס, נעשה נשמה דבריאה. ולכן על רוח נשמה דבריאה, נאמר: אימא עילאה מקננא בבריאה. גם טעם שני, כי אור א"ס מתלבש במסך הבינה, אבל הכלים דבריאה אינם אלהות, והם שבעה היכלות הנז' בבראשית. ובזה תבין,^(א) כי האצילות נקרא מחשבה, והבריאה, גימטריא^(ב) דיבור ורצון.

והענין, כי י"ס דאצילות, מכח התפשטות של אור א"ס, יצאו י"ס של כלים של אצילות. כי מה שהיו בכח יצאו לפועל, כהדין קמצא דלבושיה מינייה וביה. וכבר ידעת, כי באצילות יש ה' בחינות, שהם: א"א או"א וזו"ן, וכולם כללות אדם אחד. וכולם מתנועעים ע"י מחשבה, האחד כדרך איברי האדם המתנועעים ע"י מחשבתו,

(ג) ע"ח שער סדר אבי"ע פרק ב'. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קס"ט ט"ב ד"ה שם. שער ההקדמות דף שצ"ח.
(ד) נ"א והבריאה דבור ורצון. ע"ח שם דף שנ"ט.

והענין, כי כתר דאצילות הוא מתלבש בחכמה, וחכמה בבינה, ואז הבינה מאירה בבריאה כנו'. כי בדאי הכל מאירים שם, ואפילו אור הא"ס, רק שאינו ניכר, כי אם אור הבינה דאצילות, שנעשה מסך ולבוש לכל שלמעלה ממנה, וזהו אימא מקננא בכורסייא. ומ"ש מקננא, ולא אמר יתבא, כי הקינן נופל בעופות, שמולדין בנים ומקננים עליהם זמן ידוע, לחופף ולשמור את בניהם להגין עליהם, ומקננא תמן. וכאשר היא תוך הקן, מאירה אז בכורסייא, בסוד אימא מקננא בכורסייא. כי זה הזווג אינו תדיר, כ"א דרך מקרה, בסוד כי יקרא קן צפור לפניך, שהוא דרך מקרה, כשהיא רובצת לצורך הבנים.

וכדי שתבין זה היטב עיין בדרוש שלוח הקן, כי שם ביארנוהו בארוכה בספר הדרושים⁽¹⁾

ואכן נמצא, כי אימא מתגלה פרצופה בבריאה. וזהו דוקא בסוד תבונה, מתגלית כל אורתיה. ר"ל: כל אור פרצוף, שכל העשר שלה מתגלים בבריאה, סוד אימא עילאה מקננה בבריאה.⁽²⁾ אך אין לה שום מקיף. וז"א דבריאה, יש לו תוספת, שהוא פרצוף שלם, וגם יש לו מקיף אחד, בעבור כי כל דבר שהיא קטן מחבירו, מתגלה יותר מחבירו. ונוקבא של ז"א דבריאה, היא פרצוף שלם, ויש לה שני מקיפין: הא' בסוד תפילין של יד, כנודע⁽³⁾ כי כל תפילין הוא בחינת מקיף.

וכדי להוציא יצירה הוצרך מסך שני, והוא, כי ז"א דאצילות שעבר דרך המסך של בריאה, עובר עד סוף הבריאה, ונעשה מסך שני. ונמצא, כי אור א"ס מתלבש בבינה של אצילות, כדי להאיר בבריאה. ועתה, כדי להאיר ליצירה, צריך שיעשה

האצילות, כי כל העולמות בעולמות. ודע, כי למעלה באו"א יש שני מיני זווגים.⁽⁴⁾ האחד בהיותם למעלה במקומם, שוים בקומתם, וזהו לצורך זו"ן. שנית, בהיות אימא רביעאה על בנין, המתלבשים נה"י רידה, לתת מוחין לז"א, ואז כדי להזדווג, צריך אבא להרכין ראשו. ואלו השני זווגים, האחד בסוד או"א, והשני בסוד ישסו"ת. והנה זה הזווג השני, בסוד מ"ם סתומה. והנה אם אבא רוצה להזדווג עמה, צריך שירכין וישפיל ראשו למטה, שיוכל להזדווג עמה.

והנה הזווג הראשון הוא מעולה מאד, כי אז או"א לבדם, בלתי שיתלבשו תוך אחרים כלל, ולכן מה שיוצא מזה הזווג, הוא לתת מוחין לבניהם, זו"ן דאצילות, כדי שידווגו להוציא נשמות, כנודע. אך הזווג בהרכנה תוך ז"א, מלוכשים בו, אז ודאי שאין זווג זה נקרא שלם, כי הרי ירדו או"א ממדרגתם למטה, וגם שהוא בהתלבשותם תוך ז"א.

ונמצא, כי זווג זה קרוב לזווג ז"א, ולכן אין זווג זה לצורך זו"ן דאצילות, כי אם לצורך הבריאה. כי הלא נודע, כי כשאימא רביעאה על בנין, מתפשטין נה"י שלה בכל ז"א, ונוגעים רגליה במסך ופרגוד של בריאה. ונמצא, כי אימא עצמה נוגעת בבריאה, ומאירה שם. ואז הטיפה יוצאה מן או"א בהתלבשותם בז"א, וכדאי שאין הטיפה חוזרת לעלות לראש ז"א, אך יורדות לבריאה, וטיפה זו ניתנת אל או"א של בריאה, ומזדווגים שם או"א דבריאה, ומנחילין עטרות לבניהם, שהם זו"ן של בריאה, ומזדווגין ע"י מוחין אלו זו"ן דבריאה, ומולדין מלאכים דיצירה הנשמות שלהם, כי ביצירה מדור המלאכים, כנודע. וז"ס מ"ש בתיקונים אימא עילאה מקננא בכורסייא.

(1) ע"ח שער סדר אבי"ע תחלת פרק ג'. תע"ס חלק ט"ז מן אות קצ"ד עד אות רי"ט.

(2) שער המצות פרשת תצא. ע"ח שער הזווגים פרק א'. ספר התקונים עם פירוש מעלות הסלם תקון ו' אות נ"ז בד"ה הנה בכדי.

(3) עיין ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ב.

(4) צ"ל ויש לה שני מקיפין: הא' הוא בסוד הקשר תפלה ש"ר, וזהו מקיף העליון שבה. והמקיף הב' התחתון שלה הוא תפלה של יד. כי הוא אור המקיף כנודע וכו'. ע"ח שם סוף פ"ג. שער ההקדמות דרושי אבי"ע דרוש ג'.

לבוש אחר, כי בינה תחלבש בת"ת, ואז ע"י ת"ת האיר הא"ס ביצירה. וכדי להאיר בעשיה, מוסיף מלבוש ג', והוא, כי הת"ת מתלבש במלכות, והמלכות נעשה מסך ולבוש שלישי, וע"י מאיר הא"ס בעשיה. וז"ש עמודא דאמצעייתא מקנן ביצירה, ומלכות בעשיה. נמצא לפי זה, כי תבונה מתלבשת בכל העולמות.

והענין, כי תבונה מאירה בכל הבריאה, ג' ראשונית שלה בג"ר של בריאה, שהם כח"ב של בריאה. ובהיות שמגיע אור ג"ר בבריאה, לכן יש כח להוציא נשמות של המלאכים, כי יש מוחין של ג"ר. אבל ההפרש בין אצילות לבריאה, הוא כי א"א של אצילות, מתלבש ו"ק שלו באצילות, ונשארים הג"ר שלו מגולים, בסוד רישא מגולה. וכן או"א, הם פרצופים שלימים. ולכן הזווג שלהם הוא להוציא נשמות, שהם פנימיות העולמות. אבל הבריאה, מאחר כשבאו לעבור בבריאה, לא ירדו אלא ע"י מסך הבינה, לא עבר מן א"א, כי אם סוד ו"ק שלו. וכפי זה הראש המגולה של בריאה, הוא חג"ת של א"א. ונה"י שלו, הם מתפשטים ומתלבשים תוך או"א וזו"ן של בריאה. ובכל עולם ועולם יש ה' פרצופין אלו: א"א או"א זו"ן, אבל ההפרש הוא, כי באצילות הם שלמים, ולכן יש בהם כח להוציא נשמות הצדיקים, שהם פנימיות העולמות, אבל בבריאה, אין א"א ואבא שלו כי אם ו"ק, וגם הבינה אינה גדולה, ר"ל, אעפ"י שהיא פרצוף שלם, אינה כי אם בסוד התבונה.

ובזה יתורץ קושיא, שאמר אימא עילאה מקננא בג' ספירן עילאין בכורסיא, שפירושו, עם תלת ספירן עילאין מקננא בכורסיא, כי היה לו לומר כי אם בתרין ספירן. ואמר שנוכל לומר, שר"ל בתלת ספירן עילאין, שהוא אחד מהם. ואעפ"י שפירש פירוש אחר, ר"ל, כי בתלת ספירן עילאין של בריאה, מקננא אימא עילאה,

(י) ע"ח שער מיעוט הירח פרק א' וב'. תע"ס חלק ט"ו בתחילתו.

גם זה יוצדק, וכפי הפירוש הראשון אמר שמה מתלבשת בבריאה, אינה כי אם סוד תבונה, ועתה יאמר שפיר בתלת ספירן עילאין, שהם א"א ואו"א של אצילות, מקננת תבונה בבריאה. ובהיות כי לא עבר מן א"א ומן אבא, כי אם ו"ק שלהם, כי בבריאה, בעבור שעברו ע"י מסך של בינה, ולכן המוחין שמקבלים או"א של בריאה, אין להם יכולת להוציא נשמות צדיקים, כי הוא פנימיות העולמות, כי אם נשמות מלאכים דיצירה, כי הם החיצונית כנודע.

וא"א של בריאה, ביארנו שהוא ו"ק, והחג"ת שלו הוא נעשה המגולה ונראה, שהוא מלוּבש בכתר של תבונה, שהוא נעשה מסך להם, ונה"י שלו, נעשה ממנו ו"ק שמתלבשים בשאר הבריאה, כמו ו"ק של א"א, שמתלבשת בהם או"א וזו"ן. ג"כ מה שמתלבש א"א באו"א של בריאה ולמטה ממנו, הוא ג' קצוות תחתונות, שהוא נה"י של א"א, ושני פרקים עליונים שלו מתלבשים תוך חכמה, ובתוך תבונה, ומהם נעשים או"א של בריאה.

והוא סוד הכסא דבריאה, כי ג"ר דבריאה הם ד' רגלים, וסוד התבונה שבתוכה הוא הכסא, ומלכות, כשאמר לה הקב"ה ל"כ ומעטי את עצמך, (י) אז נתמעטה וירדו ו' אורות שלה, והיא נשארה בסוד נקודה. ואותה נקודה שאמר לה הקב"ה ל"כ ומעטי וכו', היתה ראש לשועלים, וירדה בראש הבריאה, ונעשית עתיקא שבבריאה. כי היא שברה המסך, ועברה עצמותה, ולא כשאר אורות שנתנוצצו מתוך המסך, כי היא בעצמה עברה, וזהו המעלה שנעשית עתיקא של בריאה. וא"ת למה נקראת בריאה להיותה אצילות.

דע, כי כל אור שיוּרד לעולם נשאר הרושם שלו למעלה, (כ) ובודאי כשבא לירד בבריאה, ודאי שנתמעטה אורה הרבה ממה שהיתה באצילות, עד

(כ) ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק י"ד. שער סדר אבי"ע פרק ג'. תע"ס חלק ט"ו מן אות ר"א ואילך.

ל) דיצירה לא היה כי אם תלת גו תלת, וכן אבא של יצירה. אבל אימא וזו"ן של יצירה, הם סוד ו"ק. והטעם, בעבור שעברו האורות דרך מסך של ז"א, שהיא ו"ק, ולכן הגדול של כולם הוא בסוד ו"ק.

וההפרש שיש בין אימא לזו"ן של יצירה, כי האימא אין לה מקיף, וז"א של יצירה יש לו סוד מקיף. ונוקביה שהיא ו"ק, ג"כ יש לה שני מקיפין. וא"א של יצירה, שהוא סוד תלת גו תלת, מהנקודה הראשונה נעשה סוד ראש מגולה של א"א, ושני הנקודות הם מתלבשות בתוך או"א של יצירה, ומלכות בריאה, שהיא מלכות של נקודה המתפשטת בבריאה, היא עצמה בקעה את המסך, ונעשית עתיקא של יצירה. ואור ז"א שעבר עד יצירה, ונעשה שם מסך ליצירה, וע"י עברו האורות של בריאה ליצירה, ומפנימיות ז"א, מ"ס שלו שעברו דרך מסך האצילות, מרוב האור הכה במסך של יצירה, ונתנוצץ מאורו, וממנו נעשה רישא דא"א דיצירה. ומהחיצוניות של ז"א, שנעשה ממנו מסך, מה שנתנוצץ למטה מן המסך, ממנו נעשה העשרה כלים של יצירה. אבל לא הכלים של בריאה יכולים להתנוצץ, כי כבר נעשו מהכאות האור של י"ס של חיצוניות של ז"א של אצילות.

וכן הנפש של בריאה, אינו יכול לעבור ולהתנוצץ, ובא הרוח והנשמה, בעבור מאחר שעברו מסך אחד, אין כח לעבור מסך אחר. ומה שעובר מז"א הוא, כי האור ז"א דאצילות, מאחר שנתנוצץ דרך המסך של הבריאה, מחמת האור של התנוצצות, ממנו עבר עד המסך השני, וממנו נעשו הכלים שלו. ר"ל של בריאה, ומכתר של ז"א שעבר כאן, נעשה רישא מגולה, ומח"ב שלו או"א של ז"א, ומאור הפנימיות של ז"א, ירד ונתלבש, ונתקן הראש המגולה של א"א דיצירה. ומלכות דבריאה הוא סוד עתיקא, בסוד כל זה, שהיכל ק"ק נכלל בעולם שלמעלה ממנו. אבל בעשיה, כל הבחינה שלה, הוא תלת גו תלת.

שנתמעטה כ"כ, עד שהיתה בסוד הבריאה. ושרש זאת הנקודה, שהיא מלכות שרשית מד' בחינות, שהוא משליש ת"ת ונה"י, הרי ד'. ולכן כשבא להתלבש, ג"כ תתלבש בכחב"ד של בריאה, ע"ד שיתלבש עתיקא באצילות, זאת המלכות שנתלבשה בראש הבריאה. וזהו ג"כ אחד מן הפירושים, אימא עילאה מקננא בבריאה בתלת ספירין עילאין של בריאה, והיא כדמיון הנשמה השורה במוח, ומשם מתפשטת בכל הגוף.

ונמצא, שעתיקא של בריאה, היא אותה הנקודה של מלכות, שירדה ושברה המסך. והראש מגולה של א"א, הוא סוד כתר התבונה, בהתלבשות בה סוד אור א"א של אצילות, שהם חג"ת שלו. וסוד ח"ב של תבונה, בהתלבשות בה או"א של אצילות, נעשה חו"ב של בריאה, ו"ק של תבונה מתלבשות בו"ק של בריאה, ומלכות שבה במלכות בריאה, ואור ו"ק של אצילות עבר דרך מסך של בריאה, שהו' ו"ק של תבונה, ומהם נעשה ז"א של בריאה, ומלכות של מלכות דאצילות, נתלבש ועבר דרך המסך עד מלכות של בריאה, וזה האור של ז"א דאצילות, עבר עד סוף הבריאה, וממנו נעשה מסך שני לבריאה, ואור המאציל עובר ע"י שני מסכים: א' מסך בריאה, שהוא של בינה, ומסך שני של יצירה, שהוא ז"א. ונמצא, כי מתלבשת תבונה תוך ז"א, ועובר ביצירה.

נמצא, כי ו"ק של תבונה, האור שלה עובר ביצירה, ולזה אמר עמודא דאמצעייתא מקנן ביצירה. וג"כ עוברים ע"י מסך ז"א, ולכן כל פרצופין של יצירה הם בסוד ו"ק, ולכן לא יש כח ביצירה להוציא שום נשמות. ומ"ש כי כל פרצופין ביצירה הם בסוד ו"ק, ר"ל, שלא יהיה יותר מו"ק, אבל א"א דיצירה הוא בסוד תלת כלילין בתלת, חג"ת כלילין בנה"י. והטעם, כי לא נתלבש בבריאה, כי אם ג' ספירות בתוך או"א וזו"ן, וחג"ת נשאר בסוד ראש מגולה. ובהיות שלא היה אלא תלת גו תלת, ג"כ פרצוף של או"א

(ל) צ"ל של א"א דיצירה, וכן הוא בע"ח שער מ"ו. הו"ח.

ונלע"ד, שנמשך מאימא עילאה, סוד העונה הזאת. והוא ע'ו'נת"ה: תנ"ה, שנמשך מסוד זה המסך וחותרם של בריאה, סוד ג' אהי"ה במלואה, עולים תנ"ה. וגם ע', של עונתה, לפי שכח זה הזווג נמשך מסוד ב' שמות, שהוא ע"ב שבחכמה וסוד קס"א שבבינה, שיש בהם ז' יודין, זהו ע'. וזה הזווג, נמשך לצורך היצירה, שהוא עמורא דאמצעייתא מקננא במטטרו"ן.

ג"כ, ענת"ה עולה בגימטריא הוי"ה צבאות", שנמשך מסוד נה"י של תבונה, מוחין לאו"א של תבונה. ולכן תמצא, כי אימא דבריאה נקראת הוי"ה צבאות, כמ"ש בע"ה. וז"ס העונה נמשך בבריאה, וזהו מסוד זווג פכ"פ כשהם שויים בקומתם. ולכן שבת שהוא סוד הבריאה, מצוה להזדווג עם אשתו. אבל ביצירה, אין יורד מזה הזווג, כי אם מזווג זו"ן שהוא פכ"פ, ואין קומתם שוה, כי מגיע מלכות עד ת"ת שלו. וזה הזווג אינו אלא לצרך חיות, וג"כ לתקן פרצופין דיצירה להיות בסוד ו"ק, וגם שיכסה העשיה אותו. וז"ס כסותה, שיש לו זאת המעלה, שמכסה העשיה את היצירה. וזווג אב"א הוא לצורך העשיה, לתת לה חיות ומזון בלבד, וזהו שארה, שלא יורד בעשיה כי אם שארה.

וזה הזווג של אב"א, כימי החול. ויורד עד עשיה, לצורך חיות העולמות. ובכח תפילותינו בחול, אנו עושים הזווג השני, שהוא לצורך היצירה, שהוא יורד ומתלבש האור במטטרו"ן, וזהו נקרא יומין רחול. ובהיות שזה הזווג הב', שהוא לצורך יצירה שנעשה בחול, אינו כ"א לחיות ולא להוליד הנשמות, ולכן בחול אסור להזדווג עם אשתו. ובהיות שזה הזווג של שארה, שהוא סוד המלכות אב"א, ואין לה כי אם ג' קצוות, שהם נה"י, ולכן כל הפרצופין של עשיה ג' גו ג'.

ודע כי כל פרצופי עולם ועולם מקבלים בשוה,

והטעם שהאור של המאציל עבר בעשיה ע"י ג' מסכים: הא', מסך אצילות שנתנוצץ ועבר דרך מסך הבריאה, שהוא סוד הבינה. ואח"כ הו"ק של הבינה, שבתוכו אור הא"ס, עבר דרך מסך שני, שהוא דיצירה. ואח"כ מלכות של הבינה, שבתוכה אור א"ס, שעבר דרך מסך ז"א, שהוא יצירה, ועתה בעשיה, כשעבר האור נתלבש במסך ג', שהוא סוד אור מלכות של מלכות דאצילות, שעבר עד עשיה, ונעשה שם מסך בין יצירה לעשיה. ועבר דרך אותו מסך, סוד מלכות דז"א, ובתוכו סוד התבונה. ומן זה המסך עברו האורות דרך מסך שלישי, שהוא סוד המלכות. ולכן כל פרצופי העשיה הם תלת גו תלת.

והטעם, כי א"א דעשיה אינו כי אם נקודה א', אלא שהוא סוד קו אמצעי, וכל קו אמצעי כולל ב' קוים ימין ושמאל, ולכן הוא בסוד תלת גו תלת, ומנקודה האמצעית נעשה סוד רישא מגולה, ובה ירדה מלכות של יצירה, ונעשה סוד עתיקא של עשיה. וב' נקודות של א"א, הם מתלבשים באו"א של עשיה. אבל אבא של עשיה, הוא סוד נקודא חדא. אבל אימא וזו"ן של עשיה, הם בסוד תלת גו תלת. וההפרש ביניהם, כי בינה אין לה מקיף, וזו"א יש לו מקיף אחד, ונוקביה יש לה שני מקיפין.

ודע, כי בזו"ן דאצילות, יש לו ג' זווגין: הא' כשהם שויים בקומתם, והב' בסוד אב"א, והשלישי הוא ממוצע ביניהם. והוא ג"כ פכ"פ, אבל היא אינה מגעת ^מ עד ת"ת ונה"י. וכנגד אלו, אמר הכתוב שארה כסותה ועונתה לא יגרע, כי הזווג הראשון של פכ"פ שויים בקומתם, הוא מה שמקבלים זו"ן מוחין של או"א שלמים, כדי להוליד נשמות בבריאה. וג"כ מזה הזווג מוחין לבריאה, לצורך זווג או"א של בריאה, בסוד אימא עילאה מקננא בבריאה, שנמשך מצד האימא מוחין, כדי שיזדווגו, אבל אינו כ"כ גדול זה הזווג, כי אם להוציא סוד מלאכים ביצירה, ואין לו כח להוליד נשמות בבריאה, שהוא פנימיות העולם, וז"ס עונתה.

(מ) אינה מגעת אלא עד הת"ת. שם.

תלת, לכן הרע גובר על הטוב, והם מעורבים. ועתה צריך לפרש הכלים והעולמות, שכל מה שדברנו בפנימיות העולמות, שהם סוד האלהות, אבל עתה נדבר סוד העולמות וכליהם.

והנה דע, כי עולם הבריאה עד סוד הרוח שבו, הוא אלהות, אבל מן הרוח ולמטה, הוא עולמות. ^(ז) ומה שאני אומר שמכה האלהות כדפי', יש נר"ן, אבל הכלים שבהם הוא אינו אלהות, וגם בכלים אלו יש נר"ן שאינן אלהות, כמו שנפרש בע"ה. ודע, כי או"א של בריאה, הכלים שבהם הוא נקרא אכתריא"ל י"ה יהו"ה צבאו"ת.^(ח)

והענין, כי כבר ידעת, כי אימא עילאה מקננא בכורסייא, ובכח"ב שלה הוא ג"ר, שהוא א"א ואו"א של בריאה, והוא סוד הנשמה, שהם עיקר האורות של אימא מקננים שם, ושם נותן כח לזווג של או"א של בריאה, ושם מתלבש. ושם הוא עיקר האימא, ובפרט בא"א של בריאה, שהוא נעשה מסך, שאור האצילות נסתם בתוך אימא, ואימא מגולה בסוד א"א, שהוא בת"ת שלה, ונעשית בסוד הלבושין שיש בא"א, שהם סוד השערות וסוד הדיקנא, ומשם ולמטה, מתכסה בתוך או"א. ודא ^(ט) מכוסה בתוך או"א של בריאה. ואח"כ מכח שמתכסה האור בג"ר, מאור שלהם נעשו כלים ברואים מחדש, ונקראים אכתרי"אל י"ה יהו"ה צבאו"ת. ונראה, שהוא סוד הכתרים של או"א של בריאה אכתריא"ל, והוא: כתר א"ל א', ^(י) שאור הכתר שהוא סוד האריך של אצילות שנתנוצץ בבריאה, והם סוד תר"ך אורות שמתנוצצים מן הכתר. ג"כ אמרנו שיש תלת עלמין שמתפשטין מן ראש א"א, מסוד הפיאות שבו. הא' הוא א"ל שד"י, והשני הוא א"ל הוי"ה, והג' הוא אל אדנ"י. ואלו השלשה מתפשטים, האחד בבריאה שהוא א"ל שד"י, וביצירה א"ל יהו"ה, ובעשיה א"ל אדנ"י.

ולא יש מסך בפרצופים, ר"ל בין פרצוף ופרצוף, אלא ההפרש הוא שמקבל אחד יותר מחבירו, שזה בהרחבה וזה במסך, ע"ד שפירשנו באצילות, ואין מסך אלא בין עולם לעולם. ובוה שפירשנו למעלה, שיש יותר מעלה ויותר מקיפין לזו"ן מאימא, נבאר פסוק שאומר יוצר אור ובורא חשך, כי בבריאה דין, והיצירה רחמים. וטעם הדבר, כי הבריאה היא הוי"ה בסוד הוה"י. כי ה' תתאה שהיא מלכות שבה, גדולה מן ו', כי יש לה ב' מקיפין, והוא אין לו כי אם מקיף אחד. גם ה' עילאה שבה, היא גדולה מן י', כי היא פרצוף שלם, ואבא אין לו כי אם ו"ק, הרי הוא ה' על ו', ה' על י'. ולכן היא דין גמור, הנקבות שולטות על הזכרים. והטעם, כי הבריאה נעשית מכח הבינה, ולכן הם דין, וזהו ובורא חושך, כי אפילו הזכרים שבה, באים מכח הנקבה. אבל היצירה, אעפ"י שנוקבין גדולים על הדכורין, כולם באים מסוד הדכורא, כי הלא שש ספירן מקננן ביצירה, כי אימא של יצירה הוא דכורא, כי היא הבינה שלו, והנוקבא היא מלכות שבו, ולכן נקרא יוצר אור, סוד הרחמים. אבל העשיה פחותה מכולם, כי היא מדור הקליפות.

ובזה תבין מ"ש בתיקונים, ^(י) כי אצילות רובו טוב ומיעוטו רע, ואינו מתערב עם הרע. והטעם, כי בהיות שבאצילות, הג' פיצופים עליונים נתקנו לגמרי, לכן הרע שלו מועט, ואינו מתערב עם הרע, אבל ביצירה (נ"א בכרי"אה), חציו טוב וחציו רע, ואינו מתערב. והטעם, כי א"א ואבא דבריאה אינם פרצוף שלם, לכן חציו רע וחציו טוב, ובהיות שאימא עילאה של בריאה, היא פרצוף שלם, אין שם אחיזה לחיצונים, שאור אימא דוחה אותם. אבל ביצירה, שגם האימא אינה פרצוף שלם, לכן מתערב הטוב עם הרע, והם חצי וחצי. אבל בעשיה, שכל הפרצופים הם סוד תלת גו

(ז) עיי"ש דף שס"ח סוף ט"ב. ובהגהות ומ"מ אות ק'.

(ח) צ"ל ודעת מכוסה. הו"ח.

(ט) צ"ל כתר, א"ל, א"י.

(י) עיין ע"ח שער הקליפות פרק ג'. הקדמה לתע"ס אות קמ"ט.

(ס) עיין היטב בע"ח שער סדר אבי"ע פרק ו' ובשער ה"ה דרושי אבי"ע דרוש ד'.

והכלים שלהם, ויש שם פתחים, ועומדים שם מלאכים גדולים ג"כ. והם אותם המלאכים, שנאמר בהם: (ישעי' לג ז') הן אראלם צעקו חוצה וכו', נפרש הואיל ואתא לירן, כי כיון שהמלכות העליונה בוקע המסך, ומתלבשת בבריאה, והיא מתפשטת עד סוף הבריאה, שהיא מלכות של בריאה, ושם קונה לבוש אחד, שהוא חיצוניות מלכות הבריאה, ונקרא סנדלפון, שעולה פ"ר, פ"ר דינין שמתלבשת בהם המלכות.

והנה כשעוברת מלכות ביצירה, שהוא מלכות העליונה, ובוקעת מסך היצירה, עוברת מלובשת בסוד הלבוש שלה, שהוא סנדלפון, לבוש השכינה. והוא בוקע המסך, ומתלבש ביצירה, ונעשית עתיק של יצירה, ומתלבש באור ז"א, שנחנוצץ ונעשה מסך היצירה כנודע. וכאשר עבר אור סנדלפון דרך מסך של ז"א, באו"א של בריאה, אז נעשה נפש של בריאה. וסוד אור ז"א הוא פנימי להם, הוא רוח שהוא סוד מטטרו"ן, שהוא לבוש וגוף ו"ק של בריאה, כשניכר אודו באו"א של יצירה, נעשה להם בחינת רוח. והלבוש של או"א של בריאה, שנקרא אכתריא"ל וכו', נעשה נשמה לאו"א של בריאה, ותוכו סוד האלהות, והוא לבוש לסוד האלהות.

נמצא, שבאו"א של בריאה כולו אלהות, חוץ מהחיצוניות שלו הגוף שלו. אבל ביצירה, או"א שלו מן הנשמה ולחוץ הוא מסוד בריאה, ולא יש סוד אלהות אלא מן הנשמה ולפנים, ובו"א של בריאה, בהיות, כי אור האימא נתלבש באור ז"א, שנחנוצץ ויצא מן האצילות דרך מסך, וממנו נעשה ז"א אצילות, ואז נעשה לבוש לו, מסוד הבריאה הנקרא מטטרו"ן, שהיא לבוש דו"ק דאצילות. וכשירד זה מטטרו"ן האור שלו ביצירה, כי הלבוש של או"א של בריאה לא עבר כי אם עד או"א דיצירה, ונעשו נשמה לו, אבל הלבוש של ו"ק של בריאה, עבר עד ז"א דיצירה,

נוגה פרק ג' ושם כתב כי הרוח הוא נברא. הו"ח.

והנה, א"ל הראשון מתפשט בבריאה, נראה שקוא בסוד א"א של בריאה, בסוד א"ל, קוצין שבו, ומשם מתפשט אורכא דאנפוי, לסוד ש"ע נהורין, לאכפייא דינין של בריאה. ושד"י נקרא בינה, שסותם האור שלא יתפשט ולא יאיר יותר מדאי, וזהו א"ל שבבריאה. א"י, נראה שהוא מסוד הבינה, שהוא א"י של אהי"ה, או של אדנ"י. ובכח אלו האורות, נעשה הלבוש שלהם אכתריא"ל. י"ה, הוא חכמה של בריאה. ובינה של בריאה ההוא, יהו"ה צבאות. כדפי' בסוד ענת"ה, (ז) שהוא סוד תבונה של אצילות, שירוד בסוד עונתה, שירוד מן הבינה כנ"ז. ואח"כ בסוד ו"ק של בריאה, שאז ג"כ יש סוד אור ז"א באצילות, ומכח זה האור יצא לבוש דבריאה, בסוד ו' היכלות, שכולל היכל הראשון. ואז יש רוח מצד ז"א, (ז) הוא נברא, והלבוש שלו הוא מטטרו"ן, שהוא לבוש אל ו"ק. והו' היכלות, הם מצד המלכות. ואז מן הרוח ואילך הם סוד בריאה, והם אותם הרוחין הנ"ז בהיכלות פ' בראשית, שהם בריאה ממש. ובע"ה נפרש אותם.

והנה שם מפרש המדורין נראה שהם בעשיה. וההיכלות שמפרש בדף מ"א ע"א, דאמר שם ר"ש דאינון דזי דמהימנותא, לקבל שבעה רקיעין עילאין, נראה שעולם העשיה, כנגד מלכות המתפשטת שם נקרא ארץ. וכל המדורין שלהם, נקראים אדצות, שנאמר אתהלך לפני ה' בארצות החיים. ועמודא דאמצעיתא, מתפשטת בעולם היצירה. ולכן כל הז' בחינות שלו נקראים דקיעין, ואלו ההיכלות הם חיצוניות העולמות, והרוחין שמפרש שם הם פנימיות היצירה, שמהם מתפשטים סוד הרוחות של בני אדם. ואיני מאריך, כי אם דרך העברה לבא לכוונתינו.

וההיכלות שמתחיל לפרש בד' מ"א ע"ב, שאמר היכלא קדמאה, כתיב: (שמות כ"ד י') ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, הם ההיכלות של בריאה. וההיכלות הם חיצוניות הבריאה,

(ז) לעיל ר"ה ורע כי בוז"ן.

(ק) מ"כ שכצ"ל והנפש הוא נברא. ועיין ע"ח שער קליפת

ונעשה נשמה לו. ואור ז"א דאצילות הוא בתוכו סוד אלהות, והרוח שלו הוא לבוש המלכות של בריאה, שהוא סנדלפו"ן. והאיר מזה העולם עצמו סוד נפש, ונקרא ^(ז) מטטרו"ן ביו"ד, ואח"כ נעשה לבוש וגוף להם, מסוד התנוצצות הבלים של ז"א, והוא גוף של יצירה, והם היכלות של יצירה, והוא מדור המלאכים.

ובתוך זה היסוד של בריאה, היא המלכות מתפשטת מלכות של נקודת מלכות שמתחלקת ליי"ס, והנקודה של יסוד שלה, מתלבש בסוד זה היסוד של ז"א של יצירה, שהוא סוד מטטרו"ן. והלבוש שלו, שהוא היכל לבנת הספיר, שכולל בתוכו שני אורות של יסוד ועטרה של בריאה, לא המלכות, אלא פירוש המלכות שהוא בזכר, שהוא סוד העטרה. ומזה היסוד ועטרה של ז"א דיצירה, מאירים שני רוחין, שהם רוחין של היכל זה של לבנת הספיר, שנקרא זה ההיכל, כן עשה שני רוחין שכולל בתוכו. ואמר שמצד ימין מאיר רוחא חדא, הנקרא ספיר, שהיא נגד היסוד, שהוא סוד דכורא, שהוא ימין. ומזהיר כספיר, ומאיר בתוך זה ההיכל, בעבור שמוזהיר ונותן זהירות לתוכו נקרא כן, והוא חוור, מסוד החסד שהוא זכר.

ומ"ש בפ' בראשית שסוד ההיכלות, שהוא היכל ניצוץ לכל סטר, ^(א) זה יובן, במ"ש קודם, שנהורא דא דספיר דנציץ לתריץ סטריץ, נהוריה חד וכו'. הענין, כי בכח היסוד יש ב' כחות: האחד כח המעורר עד למעלה עד הראש, ומעורר כל כחות הגוף, וז"ש נהוריה חד סליק ונחית, רסליק לעורר עד למעלה, וממשיך שפע במקומו.

וזמ"ש נציץ לכל סטרא עילא ותתא, ולארבע סטרי עלמא, שכח היסוד מעורר כל ו"ק, בעבור שכולל בתוכו כל הו"ק, ונקרא תנין סתים וגליא, ר"ל האור הב' שיצא מן האור הזה, הוא סתים וגליא, ר"ל כח הטיפה הוא סתום, ואח"כ גליא. וכשיוצא זה האור, מתפרשן ד' נהוריץ לד' סטרי,

ונחזור לענין. כי בחינת מלכות דבריאה, הוא הלבוש שלה סנדלפו"ן, והלבוש של ו"ק של בריאה הוא מטטרו"ן. והוא בתוך שש היכלות, וההיכלות לבוש לו, אבל כל היכל יש רוח בפ"ע, והוא בתוך זה ההיכל לבוש לו. והרוח של היכל ראשון מלמטה למעלה, לבנת הספיר, ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. ואמר (שמות כ"ד) ויראו את אלהי ישראל, ואמר בפרשת פקודי: ^(ש) היכלא דא שירותא דכלא לסלקא בדרגיץ, האי היכלא דאיהו מדורא דקיימא בנהירו לאתעטרא בדרגוי דאינון דרגין, דכתיב, ויראו את אלהי ישראל, הוא סוד השכינה של אצילות, נראה משם, שאמר והוא אלהי ישראל, לפי שמתפשט מסוד ישראל העליון. ומה שהשיגה, הוא סוד נקודת מלכות בלא לבוש, שמתפשטת בבריאה, והוא מגיע עד סוף הבריאה, שהוא היכל לבנת הספיר, שהוא תחת רגליו שהם נה"י ומלכות שלהם, שמתלבשים בסוד היכל זה, ומשם ולמטה האור שלה יוצא דרך מסך,

וז"מ שאמר בפ' פקודי, האי שירותא דכלא לסלקא דרגין, ר"ל, שהוא ראש המדריגות של בריאה מלמטה למעלה. ומ"ש לאתעטרא בדרגוי, באינון דרגין דכתיב ויראו את אלקי ישראל, ר"ל שהוא מתעטר, ומקבל ומתקשר עם אותם המדריגות שמתלבשת בהם אלהי ישראל, שמשם ראו סוף המדריגות של אלהי ישראל, שהוא סוד היסוד שלה, שמתלבשת בסוד היסוד ועטרה של מטטרו"ן של בריאה, ומשם נעשה סוד היכל לבנת הספיר. והמלכות שלה, יצא ונתלבש במלכות של

(ד) צ"ל מיטטרו"ן.

(ש) אות תע"ח. ובדפו"י דף רמ"ה:

(ת) צ"ל כי המלכות דבריאה יורד ומתפשט ועיין ע"ח שער

מ"ו פ"ג. הו"ח.

(א) בראשית ב' אות ס"ג. ובדפו"י דף רמ"ה:

נראה שהם ד' אותיות הוי"ה, לשמאלא אית רוחא דאקרי לבנה, נגד עטרת היסוד, שסוד המלכות הוא נוטה לצד שמאל. ונראה מ"ש אח"כ: כד אתו נהורין דדא, מטון בנהורין קדמאין ואתכלילו ביה, ואינון חד, נלע"ד, וכך נראה מפרשת פקודי, שנה הרוח שמאלי יש לו ד' אותיות אדנ"י, ונכללים אותיות אדנ"י עם הוי"ה, שהם מן רוחא קדמאה. שאלו ב' רוחין, כולם סוד יסוד ומלכות שלה, כדפי'. ויסוד הוא הוי"ה, ומל' אדנ"י. וכשנכללים אלו שני רוחין, אז נכללים ב' שמות משולבים יאהדונה"י.

וזמ"ש ב' פ' פקודי² בסוד התפלות: היכלא קדמאה יוצר אור ובורא חשך, שהם תרין רוחין דאמרן, חד ימין וחד שמאל. וא' נקרא אור, ואחד נקרא חושך. אור נגד אור היסוד, חושך מלכות, דלית לה מגרמה כלום. ואמר המלך המרום, שמא קדישא יאהדונה"י, ומלך, סוד המלכות שנכלל בסוד אותו רוח דיסוד, אבל נכללים יחד. וזהו לבדו מאז, שא"ז עולה ח', נגד שני שמות הנ"ז. ואמר ב' בראשית,³ מתרין דוחין אילין, מנציצו אתבריאן אינון אופנין, ר"ל, מכח הנוקבא, מאורה שמודווגת שם בבריא, מסוד כח שלו יצאו האופנים. והם ד' אופנים, נגד ד' אותיות אדנ"י, אבל מזווג שניהם וכללותם, יוצא סוד ההוא חיותא גדולה, שרוכץ על ד' אופנים הללו. וזהו (יחזקאל א') ונוגה לאש ומן האש יוצא בדק, ואמר היא מתהלכת בין החיות, שהוא רוחא שמאלא, שהוא סוד המלכות של בריאה, המתפשטת ביצירה, להאיר לחיות.

וזהו ונוגה לאש, שמאיד לאש, אותה היא שהיא הרוח של שמאל, לאש של חיות. ומן האש שלה שמתחממת עם בעלה, יוצא ברק, שהוא סוד הבזק שאמר, שהיא אותה החיה הרובצת על ד' אופנים. וד' אופנים, שכל א' רוכץ על ד' גלגלי חיה. ר"ל, שד' אותיות של אדנ"י, כל א' של ד'

ונלע"ד, שהם כולם בעשיה. ואמר שם: שד' גלגלים הנזכרים, נקראים אהניא"ל קדומיא"ל יאהוניה"י יהדוניה"י,⁴ ואמר ד' כלילן ברזא דאתון אדנ"י, כי סנדלפון מארי רתיכון, משמש בהו. ר"ל, שהוא מלביש שם זה של אדנ"י, שהוא לבוש למלכות של בריאה. ונקרא מארי רתיכון, שכולל כל האופנים והגלגלים, א"כ מזה ההיכל יצאו כל אלו האופנים, בסוד זווג הרוחין של שם, יש זווג בבריא, בסוד שארה. ואלו שני רוחין נקראים לבנת הספיר, ובפרשת פקודי קורא אותם כן, ואמד שאותו רוח ימני נקרא סטורי"ה, ושמאל"י נק' אדירי"ה סניגי"ה.⁵ וכשיורדין נשמות מסוד זווג עליון, בסוד בריאה, דוכרין ונוקבין, מצד טיפת הזכר ששולט על הנקבה. ונוקבין מצד טיפת נקבה ששולט על זכר. וכשיורדין בבריא, באין כאן בזה ההיכל. ואלו שני רוחות כולל שניהם יחד, כדמפרש שם,

ואח"כ יורדים בעולם תחתון, הזכרים בזכרים, ונשמות שהם מצד הנקבה, לנקבה. אלו ההיכלות הם של בריאה, והיכלות של יצירה, הם לבושים להיכלו של בריאה, ואלו נקראים רקיעין תחתונים. ואלו של בריאה, נקראים רקיעים עליונים. זהו מ"ש שאלו שני רקיעים, הם שני רקיעים תחתונים, של רקיע השמים, שהוא מסוד אור ז"א המתפשט בבריא, הנק' שמים.

היכלא תניינא, נקרא עצם השמים. ונראה מפ' פקודי שנקרא כן, לשני סיבות: הא', בעבור

(י) זהו פקודי אות תק"ד ושם יש כמה גרסאות.

(כ) שם אות תצ"ד.

(ב) ר"ס:

(ג) שם.

לחוס על יקר, דאינון דתנו שית סדרי משנה, שמתרבק סוד ו"ק היצירה, שהם נגד שית סדרי משנה, ואז משנה נעשה נשמה.

ונראה, שבעבור זה יש להם שש כנפים, שמקבלים מן השמים שהוא ת"ת, שהוא ו'. ויש מי שאומר, שהם שש כנפים נגד שם של מ"ב אנא בכח וכו', שבכל אחד יש ששה אותיות. אבל כשמתדבקים רוחא ברוחא, היכל בהיכל, או מכח דיבוק שני רוחות אלו יוצא חיה א' רובצת על שני שרפים, כנו' בפ' פקודי. ונק' יופיא"ל,^ג שר התורה והחכמה, שעומד להציל אותם שרבקים בחכמה, ועומד על ד' שרפים, וכל שרף עומד על ד' גלגלים: של סטר מזרח חניא"ל, ושל צפון קדשיא"ל, ושל דרום עזריא"ל, ושל מערב עניא"ל. כל אלו מלאכים, באמצעייתא אמרי שירתא. ואלו בצד ימין אומרים קדוש, ושל צד צפון אומרים ברוך. כשאנו אומרים אל ברוך גדול דעה, אנו בהיכל הזוהר, ואומרים בו קדוש וברוך, ואנו משתתפים עם כל המלאכים.

וגם^ד כשפותח באל ברוך גדול דעה, שהוא סוד אלפא ביתא, צריך לכוין בזה הרוח של זה ההיכל, הנקרא אורפניא"ל, שכולל בו אותיות קטנות. ומזה ההיכל יונקים אותם שיש להם רוח הקדוש, או מראה או חלום. וכשמתדבק זה ההיכל, עם נצח הוד של אצילות, היו יונקים משם שאר הנביאים אספקלריה שאינה מאירה. בהיות שהיה יורד מעולם לעולם סוד נבואתם, והיה עובר דרך העולמות, עד שמגיע להם נבואתם, לכן היה מעכב סוד נבואתם, עד שמגיע להם נבואה. ולכן היו מתנבאים דרך משל, בלא צחצוח.

ומי שהוא זכאי, צריך לקשר העולמות בתפילתו, לעלות עולם העשיה ביצירה, ולקשרם, ואח"כ לקשר יצירה בבריאה דרך היכלות, ולקשר היכל עם היכל שני, ולקשר גלגלים עם גלגלים,

שמקבל מן השמים, שהוא היכל הששי, שהוא נגד ת"ת, שזה ההיכל היא נגד הוד, וכן הוד של ז"א דבריאה מתלבש בזה ההיכל, ונצח הוד מן הגוף כנודע. טעם שני, כי זה ההיכל אינו מגלה אורו, כי אם בהרבק הוא בהיכל הראשון, כי הוא נגד הוד, שהוא סתום בתוכו. וכשבא ההיכל הא', ומתדבק עם זה ההיכל, אז ההיכל הראשון מגלה זה האור, כמו אור העין, אבל הוא אינו משתנה אורו. ולכן נקרא עצם השמים, על שם שלא נשתנה עצמות האור השמים, הכולל בו האור של ימין ושמאל, הנקרא אש ומים, ששמים הוא אש ומים. וזה שיש בתוך זה ההיכל, הוא נקרא אורפניא"ל, שהוא אור שיוצא מפני המלכות ומאיר למטה, וכופה כל הקליפות שהוא מתגלה.

חז"ש בפ' פקודי^ה באור פני המלך חיים, ויוצא ממנו רוח א' לסטר שמאלא, ונקרא הרניא"ל, וזהו (שיר ז' ב') חמוקי ירכיך תרי, ואמר שם שזה הרוח הנקרא אור פניא"ל, הוא סוד החשמ"ל הימנית, שהחשמל הוא לבוש. ואמר שם וגם רז"ל^ו אמרו מאי חשמל, חיות אש ממללות, שממנו יצאו סוד החיות. ולמה נקרא חשמל, לא ידעתי. אמנם אמר בפ' פקודי, שנשמות הצדיקים כשעולין לאחזאה קמי מאריהון, מקבלים מלבוש אחד לאחזאה קמי מאריהון.

והענין, שהלבוש הזה נותן להם כח לעמוד לפני מאריהון, ויכול שגם החיות מקבלים לבוש של אור, ומתלבשים מאור זה הרוח. ולכן נקראים חשמל, שנותן לבוש לעולמות, כדי שלא יקבל ממנו החיצונים מפנימיות העולמות. וגם הנשמות כשרוצים לעלות למעלה, כדי שלא יאחזו בהם החיצונים, מקבלים לבוש מזה החשמל, ע"י צדקיא"ל השר. וכשעולה הרוח של היכל ראשון, להרבק עם זה ההיכל, ובטש זע"ז מכח התנוצצות, יוצאים שרפים בעלי שש כנפים, ואינון קיימי

ג) זהר פקודי אות תקכ"ו. ובדפו"י דף רמ"ז:

ד) זהר תרומה אות ק"צ.

ה) שם דף רמ"ז.

ו) תגינה י"ג.

מלאכיו יצוה לך וכו', וגם לאותם שהולכים לדבר מצוה.

ואלו האופנים עומדים על ד' סטרי עלמא, ונקראים: הדיא"ל, יהדיא"ל, אהדורי"ה, אסימו"ן. והחיה שעל גביהם, הנקרא אהיא"ל, יש לו שני פנים: א' של אריה, וא' של נשר. כי החיה היוצאה מן ההיכל הראשון, יש לו פני אריה, וב' פני נשר, ושל היכל ג', יש לו ב' פנים כראשון. וכשמאיר הרוח של זה ההיכל באלו האופנים, יוצאים מהם כמה חיילות עד אין חקר. וגם מזה (נ"ל מזהר) דלהון, וכל אלו האופנים, ג"כ עומדים על שני גלגלים כל אחד, וכל גלגל יש לו ג' סמכין. ובזה ההיכל, יש לו ד' פתחין לד' רוחי עלמא, פתחא דדרום, יש ממונא חד הנקרא מלכיא"ל, ממונה לאשגחא בפיתקין שיוצאין מבי דינא דמלכא, קודם שימטרו ביד סטרא אחרא, הוא מתקן אותם, ומעיין בהם אם צריך לחסר ולהעדיף בהם, ויש תחת ידיו שני סופרים לאתקנא אלו הפיתקין, ונקראים: שמיא"ל וקומיא"ל.

בפתחא של מזרח, יש ממונה חד, שלוקח הפיתקין של חיים ושל מותא, ותחות ידיה ממונה חד שנקרא עזריאל. ותרין שמשין תחות ידיה, שתותמין הפיתקין, ויש בידיהם חותם של חיים וחותם של מות, זה עומד מצד זה, וזה עומד מצד זה, וזה הפתח נפתח בשבת, לאחזאה חיים בההוא חותמא, וגם בנעילת יוהכ"פ, שאז אלו השמשים חותמים הפיתקין, הן למיתה הן לחיים.

פתחא דצפון, הוא לידע, מי יענש בחולאים או במרעין, חוץ מן המיתה, וממונה עומד שם, ונקרא קפציא"ל, וסוגר זה הפתח שלא יכנס תפלתו, כי אם בתשובה שלימה. וז"ס (איוב י"ב י"ד) יסגור על איש ולא יפתח, ואשר נגזר למות בניו כשהם קטנים, יש שר אחר תחת ידו, עירא"ל שמיה, בעד דאשתמודע לגבי חד רוחא, ואיתער, והוא נקרא אסכרא, והוא בסטרא דשמאלא, דאבתריין בפגימו דסיהרא, ומתחזי לרבייא כאתתא, והוא עומד על פתח היכל ד' של היכל הטומאה,

שהם ד' גלגלים של היכל א', שנקרא אהניא"ל, קדומיא"ל, יאהיני"ה, יהדוני"ה, עם ד' גלגלים של היכל שני, שהם: חניא"ל, קרשיא"ל, עזריא"ל, עניא"ל. וסמכין עם סמכין, ואופנים בתוך שרפים, וכולם נכללים בזה הרוח השני הנק' אורפניא"ל. ואז יוצא ממנו אור, ומתרבקים זה עם זה, עד ככביא דצדק. אבל התרבקות של היכל הראשון, מגיע עד ככב שבתי.

היכלא תליתאה, היכל שיש בתוכו רוחא חדא, הנקרא נוגה, נגד ירך ימין נצח. ונקרא נוגה, לפי שמאיר יותר מכולם, ואורו צח, ואינו מתגלה אורו, אלא כשעולים ומתרבקים בו השני היכלות שלמטה ממנו. ואמר בפרשת פקודי, כשנכללים היכלות התחתונים בו, אז יוצא ממנו אור א', ונק' אהדיא"ל, ואור מקדיא"ל, ונהיר ממנו ב' נהורין, ומהם מנהרין כ"ב נהורין נגד כ"ב אותיות. וכולם נקראים ע"ש הנהורא שיוצאים ממנו, וזה הרוח עומד תחת רוחא קדמאה הנקרא נוגה, וזה הרוח נק' זה"ריאל, על שם הוהר שיש בו. וזה משפיע אור וזיו לנשמות שיש להם חלק לעה"ב, וכשיורדים הנשמות למטה, מודיע בכח זה האור שהוא בן עוה"ב, לכל הרוחות שתחתיו, ועובר ביניהם ולית דימחי בידיה. וזה הרוח יש לו אור משיחו דרבוחא, המושך עליו מעלמא דאתי, ובהו מאיר.

והאור השני הנקרא אהריא"ל, כשהנשמות עולים דרך ההיכלות, ושהם בני העה"ב, וכל נשמה רשימין בה כ"ב אותיות, זה האור שכולל כ"ב אותיות התורה, מושך זו הנשמה ומעבירה בנהר דינור, עד שמקריבה לגבי מיכא"ל, להקריב זו הנשמה לפני הב"ה. וכשנכללים כל ההיכלות התחתונים והרוחות התחתונים, באלו הנהורין ברוחא, וזה הרוח בא להכלל בהיכל ב', מכח שמתרבקים בו כל הרוחות ומתנוצצים, יוצא מהתנוצצות שלהם חיה אחת שנקרא אהיא"ל, ועומדת על ד' אופנים, ולכל אופן ח' גרפיין נגד יאהרונה"י, והם ממונים להציל לאותם דמשחדלין באורייתא מן המקטרגים, וזהו (תהלים צ') כי

ונראה, שאלו הד' גוונים הם ד' אותיות הוי"ה. וכשאלו הד' אורות נכללים זה בזה, מנייהו יוצא חיותא חדא, הנקרא זוהר. וזמ"ש (יחזקאל י"ט"ו) היא החיה אשר ראיתי על נהר כבר. ומזה נפקי ד' סמכין, הנקראים חיות גדולות דשלטין על חיות קטנות, שכל חיות כלולות בה. ונראה, שהם כנגד נהי"ם, שמאירים ג"כ, ומהם יוצא ד' סמכין, ובהיות, שהאור הרביעי נגד מלכות שלה, לכן אמר שנקרא אופן. וג"כ נקרא הרוח ב' שדים, ע"ש שיוצא שני אורות, שמשפיע למטה שפע, ויוצא מהם סוד האורות האלו, ומתפשטים מעולם לעולם, עד שמגיעים להיכל נוגה, ומשם יורד למטה. ואלו נקראים המונים, בודאי נראה שהם סוד המדריגות המתקשרות האהבה, שמי שרוצה להקשר באהבה עליונה, ע"י אלו שממשיך סוד אהבה זאת, יתקשר האדם, ומזה הרוח, אתנהיר רוחא אחרא מצד שמאל. ולעולם עומדים שניהם בחיבה גדולה, ונראה כאן שני רוחין ונכללים זה בזה בחביבותא, ובעבור זה נקרא אהבה. ובזה ההיכל, עומדים כל הנשמות וכל הגופין שעתידים לבא, והוא מלא מכל.

ואחר חרבן הבית, שלא יש נשמות חדשות, כד יסתיימין אלין נפשוא, אזי יבא המשיח. דיתעורר לקבל נפשות חדשות, ג"כ ההוא מוצא פי ה' שיוצא מצד ההבל, שהוא סוד הנשיקין, שיוצא מהם חיות לכל הנפשות, יוצא ועומד בזה ההיכל. וג"כ יוצא מסוד אלו הנשיקין, אותם שהם קיימין לעולם, מזה הרוח שמאלי, נפקין תרין נהורין דאינון ד'. נראה שהוא שם א"ל, ששם ב' אותיות, ונעשים ד' בצירוף ל"א, והם מתהפכים בגוונים, נראה הוא מה שכתבתי.

ומהם יוצא חיותא חדא, דקיימי על ד' נהורין דלא קיימי בקיומיהו. פירוש, שאינם עומדים במצב א', אלא מתהפכים, והאי איהו להט החרב המתהפכת. והם שנים מימין ושנים משמאל.

וכשהורג לזה הקטן, עולה נשמתו לגבי זה השר הנקרא עיריא"ל, ומוסר אותו ביד ממונה של היכל שני של קדושה, והוא מגדל אותו ומשתעשע בו. ובכל ר"ח ושבת סליק יתיה לאוחזאה קמי קב"ה, ובריך להון. ובעת שיש ח"ו רוגז בעולם, מסתכל בהם הקב"ה, ומרחם על עלמא. וכל אלו שנמסרו ביד זה שאמר, הם קטנים עד י"ב שנים, ומי"ב עד עשרים, נמסרים ביד רוחא הנקרא אגריסו"ן, ומעשרים ולמעלה, נמסרים ביד מלאך המות. ועיין בזה בהיכלות^פ.

היכלא חמישאה וכו'. זה ההיכל נגד החסד, ויש בזה ההיכל רוחא חדא הנקרא אהבה, ושמו סורי"ה, והוא כולל כל התחתונים. וגם מפתחות עילאין בידיה, נראה, שמעורר סוד אהבה מלמטה, בכח מ"ן, מכללות כל העולמות. ונקרא אהבה זוטא, ומעורר סוד אהבה רבה, סוד החסד העליון, וממשיך בה כל טוב אדוניו ע"י היסוד, ואז היא ממולא מכל ריזן עילאין. וזה התעוררות הוא ע"י ישראל, בסוד דיבוק רוחא ברוחא, בסוד עבודת ה', באהבה ובפרישות ידיו, ובהשתחוויה בדבקות גדול. ואז מעוררים ועולים עד סוד אהבה זוטא, ואז מעוררת זאת האהבה, ומתדבקת בסוד אהבה רבה, וממשיך סוד השפע העליון להשפיע לכל התחתונים.

ואז נקרא זה הרוח שדי, שיש די וסיפוק לקבלם, וגם שמניק שפע לעולמות, ומתוך אהבה רבה נכלל בה סוד השמאל שנק' א"ל, כנזכר בהיכל הזכות, ואז נקרא א"ל שד"י. ובזה הרוח כולל ד' אורות. ואמר חוור באוכם, ר"ל, כי חוור סוד החסד העליון שנכלל באהבה זוטא, שהוא חסד של מלכות, והיא נקראת אוכם וכו'. ואז נכלל בה סוד השמאל, הנקרא אדום, וסוד אור ת"ת הנקרא ירוק. וכאן מתגלים בזה העולם הבריאה, סוד הגוונים. שבאצילות ח"ו לא יש גוונים, כמו שמפורש בפירוש ספרא דצניעותא^פ.

(פ) שער מאמרי רשב"י דף קי"ז.

(ע) פקדי דף רמ"ח:

זה ההיכל הנקרא כסא, כנודע. והיכל ק"ק, הם סוד רגלי הכסא, וששה היכלות, הם סוד שש מעלות לכסא. אלו השבע היכלות, הם השבע הנערות הראיות לתת לה. והם בתולות אחריה רעותיה, וג"כ יש שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך, נראה, שהם ששה היכלות הנכללות בהיכל הרצון, כדפרשנו. ג"כ יש שבע היכלות בהיכל ק"ק, והם ז' היכלות הנפתחות ביום שבת. והם סוד אותיות גדולות, שהם: אל אדון על כל המעשים וכו', שיש בכל אות ה' תיבות וכו'.

ונחזור לענין. כי בהיכל זה דבוקים רוחא ברוחא, ו"ק שלו עם ו"ק שלה, וז"ס הנשיקין. וצריך להקדים סוד הנשיקין, זהו מ"ש (שיר א') ישקני מנשיקות פיהו, שהוא משבח הכלה, כמו שאמר בפרשת פקודי, ^(ח) כחוט השני שפתותיך שהיא נותנת סוד הגבורות. וז"ס משה ידבר. ג"כ היא משבחת אותו, שנאמר שפתותיו שושנים, שהוא נותן סוד גבורות וחסדים. ומאלו סוד נשיקין של שניהם, יוצאים נשמות גדולות, ומלאכים שהם קיימים לעולם.

וכדי שתבין זה, אומר לך מ"ש הרב זלה"ה, שאמר איך איפשר שהאדם יהיה לו כ"כ נשמה עליונה, ^(ט) אמנם אמר שזהו סוד התרין צפריין, שאמר ר' פינחס בהקדמת בראשית, שהם סוד המלאכים. ולבאר זה הדבר, דע, כי סוד העולמות נעשו מסוד ז' מלכים שהובררו. והנה מהבירור המעולה, מהם עלה לאצילות, והיותר גרוע לבריאה, והיותר גרוע שנברר ממנו נעשה היצירה, והיותר גרוע העשיה, עד שיצאו הקליפות מהיתוכא דדהבא, שאינו מועיל כלום. ובודאי שנשאר בתוכם ניצוצי הקדושה, שהם סוד י"א סמני הקטורת, והם ג"כ יתבררו לעתיד, וזהו בלע המות לנצח וכו'.

דהאי חיותא כלול באילין נציץ מנייהו תרין ניצוצין, לבר מהיכלא, ומתהפכין תדיר, פעמים נשים ופעמים אנשים, פעמים עירין קדישין. כד אתכליל האי חיותא קדמאה מגו כללות שניהם, יוצא ניצוץ א', ולא מתדבק לעלמין, ושאט אבתרייהו דאילין תרין ניצוצין, ואז אלו הם גוברין, ועבדין שליחותייהו, ועד לא מסיימי מתדעכי. ואז אותו ניצוץ בטש בהו, ואתחדשן כמלקדמין. ואינון נוקבין, וכן עיי' הבטישה שבוטש בהם אותו ניצוץ.

היכלא שחיתאה וכו'. זה ההיכל, היא סוד התדבקות להדבק שם רוח ברוח, ונקרא היכל הרצון, שכל מי שנכנס בו ימצא בו רצון מה', ובו נכנס משה רבינו ע"ה, ונתדבק בו, כי הוא סוד דבקות ת"ת עם מלכות. וזה ההיכל, נגד ת"ת של הנוקבא, שהוא למעלה מחו"ג. ^(י) ובו ירד אור ו"ק של הזכר, וגם כל ההיכלות התחתונות נכללים בוה ההיכל, ואז נדבקים ו"ק שלה עם ו"ק שלו. וכן תמצא, שאמר בהיכלות פקודי, שיש ר' היכלות בהיכל הראשון, והם נגד ו"ק של הזכר, וששה שלה, הרי י"ב.

וזה מה שכתוב י"ב נהורין שיש בוה ההיכל. וזהו מה שכתב בספרא דצניעותא, ^(י) שהם שבעה ימים ושבעה ימים, שהם ז' היכלות נקבות, הם ימים דגושים, ושבע קצוות של זכר שהם ו"ק שלו, ואור העטרה ^(י) הם ימים רפויים, וזהו שבעה ימים ושבעה ימים, י"ד יום. והזכרים ג"כ נקראים נחלים, וכל הנחלים הולכים אל הים, היא מלכות של בריאה הנקראת ים. וג"כ אלו הו"ק, ששה שלה הם סוד י"ב בקר, והים עומד עליהם, היא סוד היכל שביעי, והוא סוד הכסא, שפירשנו במקום אחר ^(י) ששם ד' אורות של מלכות, בתוך

(ז) עיין זהר פקודי אות תשי"ג.

(ח) זהר חדש שיר השירים אות פ"ב, ובדפו"י דף ס"ב ט"ב. חיקו"ז תקון כ"א אות ק'. ובדפו"י דף מ"ג: לא מצאתי בספרא דצניעותא. הו"ח. ועיין ע"ח ח"ב שער כסא הכבוד פרק ב' ד"ה אמנם נבאר.

(ט) עיי"ש פ"ד דף שנ"ב ט"ב ד"ה והנה היסוד.

(י) עיי"ש מפרק א' עד פרק ו'.

(יא) אות תרנ"א, דפו"י דף רנ"ד.

(יב) עיין ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ד' שער הפסוקים פרשת וירא דף נ"ב.

וזה הבירור עצמו נעשה באצילות עצמו, שמבירור ממנו נעשה א"א, ומהיות גרוע או"א, ומהגרוע מהם נעשה ז"א, ומהגרוע ממנו נעשית נוקביה. וכעד"ו בכל הספירות, וכן בספירה עצמה מינה ובה, מה שאין כח בקולמוס לכתוב. ואמנם דע, כי כדי לעשות בירור, זה לא יעשה כי אם ע"י זיווג. ואין אנו יכולים לדבר למעלה מאו"א, כי הנקבה הראשונה שנתגלית בעולם, היא אימא עילאה, ולכן משם אנו מתחילין לדבר.

והנה כדי להתברר זו"ן שבאצילות, הוצרכו או"א להזדווג, כי א"א להתברר שום ניצוץ כי אם ע"י זווג, להשהות שם זמן עד שנעשו פרצוף, ואין כח באו"א לברר מן האצילות ולמטה, כי הם גרועים, והם נבררו ע"י זווג זו"ן, וכן תדמה מזה לשאר העולמות. והנה צריך לפרש לך סוד הזווגים של או"א. והנה בודאי שאו"א זווגייהו תדירי, כי כחדא נפקין וכחדא שריין. והנה קודם הברור של זו"ן, לא היו צריכין אליו, רק היה זווגם ע"י נשיקין, בסוד רוחא ברוחא, אבל כשהוצרכו לעשות בירור של זו"ן, אז נעשה זווג תחתון כדי לברר זו"ן.

וכבר ידעת, כי שני מיני עיבורים היו בזו"ן: אחד עיבור ראשון של תלת גו תלת, ויצא לחוץ. ועיבור שני, של עיבור מוחין של גדלות, ואין עיבור בלי זווג הקודם. והנה שני זווגין הוצרכו לצורך זו"ן. עוד יש זווג שלישי, לצורך חיות של זו"ן וכל העולמות, הרי ג' זווגים של תשמיש. וידוע, כי אין זיווג, בלי שיקדים אליו חיבוק ונישוק. והנה באלו הג' זווגים ודאי שיש ג' נשיקין, ועם הנשיקין הראשון, שהם היו קודם הזיווג, הרי ד' נשיקין. והם נחלקים לשבעה, כי הג' נשיקין של שעת זווג, הם נשיקין כפולים: שלו ושלשה, הרי ו' נשיקין. והנשיקין הראשון שקודם הזווגים, לא היו כפולים, הרי ז' נשיקין, וג' זווגים. ועתה צריך לבאר הכל.

(ב) עיי"ש וכשער דוח הקודש בהקדמה. שערי קדושה למהרח"ו ולה"ה ח"ג ש"ב.

דע, כי נפש האדם נחלק לכמה חלקים. נשמה לנשמה מצד אבא, והנשמה מצד אימא, ורוח מזו"א, ונפש מצד המלכות. כל זה באצילות, וכן על דרך זה בבי"ע, ואיך אפשר להיות זה. אמנם דע, כי בצאת זו"ן מבטן אימא, יוצאים ענפין ונשמתין למלאכים ולאנשים, ואין נשלמות, עד שיזדווגו זו"ן, ואז יוצאין מאותו זווג, אבל שורשם מאו"א. וא"ת, למה באנשים מתלבשים בגוף, והמלאכים אינם צריכים לגוף. דע, כי כל הבאים מזווג עליון מסוד נשיקין, אינם צריכים לגוף, והבאים מזווג גופני תחתון, כי לא הספיק זווג הרוחני להוציא, והוצרך הזווג הגופני להוציא, ולכן הוצרך לגוף.

והנה בודאי הוא, שנשמות הצדיקים, שהם גדולים מהמלאכים, אעפ"י שבאים מזווג תחתון. ולבאר זה, כבר אמרנו שיש נשיקין קודם שום זווג, ומהם יצאו המלאכים הגדולים, שלא ישתנה שםם לעולם. ויש נשיקין בשעת הזווג, והם גדולים מאותם שקודם הזווג, ומהם יצאו נשמות הצדיקים. ומנשיקין דאימא^(א) יצאו הנשמות, ואלו אינם נגמרים, כי עם ע"י זווג תחתון, ואז מקבלם זו"ן, ומוציאם בסוד זווג שלו.

ולבאר זה הדבר, צריך לפרש סוד אלו הנשיקין, וסדר מעלתם. והנה דע, כי הנשיקין של שעת הזווג של מוחין, הם גדולים יותר מכולם. והם סוד מעלת נשמות הצדיקים, יותר מן המלאכים העליונים. ואח"כ הב' במעלה, אותם נשיקין שקדמו קודם שום זווג, ומהם יצאו המלאכים הגדולים דלא אשתנו, והג' במעלה, הם נשיקין שבעת עיבור ראשון של תלת גו תלת, והם ג"כ נשמות צדיקים, אבל הם למטה מהמלאכים הנזכרים שהם למטה מן הצדיקים.^(ג) בחינה ה', נשיקין, שהם של חיות העולמות. והם ג"כ נשמות הצדיקים, שהם למטה מאלו המלאכים ג"כ. ויש

(ג) צ"ל דאו"א. הו"ח.

(ד) חסר כאן בחינה ד' ונמצא בע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ד'.

הענין, כי כשרוצין להתאחדא ולהאחו בקדושה, ממנו מתחילין, בעבור שכל שאר סטרין נאחזים בהם הקליפות, אבל כשנכנסים בסוד החסד, בזה עולים להתדבק באצילות, הנקרא מהימנותא.

והענין, כי באמצעות דבקות אהבה, שאוהבים ומתדבקים בזה ההיכל של אהבה, עולים להדבק בקב"ה. ומצד שמאל קיימא גבריא"ל, שהוא ממונה על הדין, והוא פעמים דן את ישראל, שכל דינין שלו כלולים ברחמים. ומצד מזרח ומערב קיימא אוריא"ל ורפא"ל, והוא קיים על אסותא דעלמא. והם סוד ד' יסודות עילאין, דמינייהו נפקי כמה דרגין לדרגין.

והענין, שאלו הד' מלאכים שאמרנו, הם סוד רוחין. והם סוד המרכבה עליונה, היוצאים מד' בחינות של אצילות, שהם חגת"מ. שהם שורש ד' יסודות: מים אש אויר עפר, ומאלו ד' נהורין, שהם: מיכאל גבריא"ל אוריא"ל רפאל, מתגלים סוד ד' יסודות. וכל אחד כלול מחבריה, כנודע שכל היסודות כלולים זה בזה, ומשם מתפשטים כמה מדריגות. שבעולם היצירה מתפשטים אלו ד' יסודות, בסוד המלאכים, כנודע, שיש במלאכים מיכאל גבריא"ל אוריא"ל רפאל. וכן מתפשטים בעשיה, עד שבאים לעשות אלו ד' יסודות תחתונים, כגוונא דא תנינן: ^(ה) ארבעה נכנסו לפרדס, וכולהו אתבררו לדוכתא דא לסטרא דאשא וכו'. וצריך להבין למה נקרא פרדס. כי כתיב (שה"ש ו' י"א) אל גנת אגוז ירדתי, וזה ההיכל נקרא אגוז, על שם שיש לו ד' בחינות שאמרנו. כמו שהאגוז בתוך קליפתו ד' חלקים, וכולם הם אגוז אחד, ונקרא גנת, שיצאו מאורות המלכות הנקראת גנה, והיא כוללת בתוכה ג"ן פרשיות.

ומ"ש לראות באבי הנחל, פירוש, להשיג בתוכה אורות האצילות, גם אילו נכנסו להשיג

^(ה) ג"כ מלאכים למטה מאלו הצדיקים, והם יצאו מסוד נשיקין של קודם מוחין. בחינה ז', המלאכים שיצאו מנשיקין ראשונים של חיות העולמות. הרי הם ז' בחינות, והם בחינות ונשמות שיצאו מאו"א. ונגד אלו הבחינות, יש בזווג ז"א עם לאה, וכן בזווג עם רחל, וכן יעקב עם לאה, וכן יעקב עם רחל.

וכל זה באצילות, וכעד"ז בבריאה, כל אלו הזווגים להוציא נשמות מלאכים, מן או"א וזו"ן של בריאה. וכעד"ז ביצירה ובעשיה, ואין להאריך בהם ובפרטם. והנה כמה ירידות יש בנשמות, ע"י פגם החטא אדה"ר, כי יש מי שיורד ירידה אחת, ויש שני ירידות, ויש שלש, וכן כמה ירידות. וכל ששורשם מן האצילות וירדו בעשיה, ודאי שיכול ע"י מעשיו, לתקנה פעם אחת בחיים חיותו, ואין צריך לבא ע"י גלגול, וזהו בסוד ^(ו) בידך אפקיד רוחי, בנפילת אפים. ויכול להעלותה בשורשה, ולעשותה בריה חדשה. אך מי ששורשה מלמטה, אינו יכול לעלות נשמתו כ"א בסוד בידך אפקיד רוחי, אבל לא בפעם אחד. אבל יכול לעלות ממדריגה למדריגה, עד אין (א"ה נ"ל סוף), אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

ונחזור לענין. כי מסוד הנשיקין יוצאים מלאכים גדולים, וכן מזווג זו"ן שבבריאה יוצא חיות ושפע. וז"ס מ"ש כי (דברים ח' ד') על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. והם סוד הנשיקין של זו"ן של בריאה. וז"ס (בראש"י כ"ט) וישק יעקב לרחל. והרוח המקבל כל אלו הזווגים והרוזים, היוצאים מזה ההיכל הבאים מסוד נשיקין אלו, רזיאל, שכל רזי העליונים בידו. וממנו מתפשטים ד' רוחין, לד' סטרי עלמא. אותו שלסטר ימין, מיכאל"ל שמיה, והוא אפוטרופוס של ישראל, המליץ טוב עליהם. ומ"ש ^(ז) דהא מיניה שראן ישראל לאתאחדא ברזא דמהימנותא, פרוש

(ה) צ"ל בחינה ו'. הו"ח.

(ו) עיין ע"ח שם, ושם הלשון מתוקן יותר. ועיין שער המלכים פרק ו'. שער הגלגולים הקדמה י"ח וי"ט.

(ז) זהו פקודי דף רנ"ד.

(ח) חגיגה י"ד. ועיין שער מאמרי רז"ל דף ט"ז.

האורות, ולהדבק סוד האצילות עמהם, ששם היא סוד הפרדס. והוא, כי פשט רמז דרוש סוד, ר"ת פרד"ס. כלומר, להשיג פרדס התורה, וממדריגה מלמטה, והיתה כוונתם לתקן חטא אדה"ר. ועיין בדרוש ד' שנכנסו לפרדס, ^(ט) ושם תמצא הענין בארוכה, בס' הדרושים.

ואמר נכנסו לפרדס, פירוש הענין, כי הוא נגד לאה, כי רחל נקראת פרס"ה, סוד מנצפ"ך, שהם פ"ר דינין, ואדנ"י בגי' ס"ה. אמנם לאה נקראת פרד"ס, כי ס"ג, עם הכולל ופ"ר, עולה פרד"ס.

ועכשיו צריך ליישב מאמר הזוהר, שנראים הפך מ"ש בדרושים. והענין הוא, כי הם להעלות ולתקן זה, היו מתבודדים עצמן ומיחדים ייחודים, נשמות קדושים, עד שהיו עולים ומשיגים השגה אחת בעולם הבריאה, בסוד המרכבה. והיו נעשים שם מ"ן למלכות, להתעוררות את ז"א, ובכח נשמתם וכונתם, היו מכוונים לזווג או"א, לתת מוחין לז"א. ובכח נשמתם שהיתה גדולה עד מאד, כי היה בהם כח לעורר מ"ן, להמשיך מ"ד יחד, כנראה מלשון ההיכלות של פקודי ^(ז) על סוד עשרה הרוגי מלכות, וז"ל: האי רוחא אתמסר בידיה כל רזין, דאינון נשמתין, דמתערי תיאובתא ברחימו דלעילא ותתא כחדא, אינון נשמתין עילאין, כגון, ר' עקיבא וחברוהי, דאילו באילין לא אתקריבו לאסתחאה בנהר דנור, דכל שאר נשמתין אסתחיין תמן, ועבריין ביה.

ופירוש הענין, האי רוחא הוא סוד רויאל מלאך, הכולל כל היכל ששי, שלובש את סוד ת"ת ומלכות, הכוללים שם כנו'. וכולל כל רזין עילאין ותתאין, וכל נשמתין המעוררים תיאובתא דרחימא דעילא ותתא. ר"ל, שיש כח בידם להמשיך ולזווג ת"ת ומלכות בסוד מ"ן, ולהמשיך להם מ"ד. כי יש נשמות שאין בידם כח כ"א לעורר מ"ן, וסודם מסוד הנקבה. ויש מי שיכול

(ט) לעיל סוף פרשת פקודי. ליקוטי תורה בדאשית דף י"ז

ט"ב ד"ה והנה.

(י) צ"ל שהיו נשמות קדושים. הו"ח.

להמשיך מ"ד, ואין בהם כח לעורר מ"ן, והם מסוד הזכר. אבל אלו הרוגי מלכות, היה בהם כח לעורר שניהם כאחד, ולזווג ת"ת ומלכות, וממתקין כל הדינין, לכן לא נכנסו לנהר דינור לאסתחאה תמן, לזכך עצמן, אבל מי שהוא מנוקבא לבד, או מדכורא לבד, צריכין לאסתחאה להודרך בנהר דינור. ובזה נבין, מה היה כח של עשרה הרוגי מלכות, שהיו מעלין מ"ן ומ"ד כאחד.

והנה סוד מ"ד שלהם, נשמתן מצד מוחין של ז"א, מאותם שמאירין בלאה, ואלו הם סוד מ"ד שלהם, שהם אורות של או"א שנעשים מוחין לז"א, ומאותה הבחינה שהם מאירים בלאה, הם סוד נשמתן של סוד מ"ד. ומסוד מ"ן שלהם, היו מעלים מסוד ד' יסוד נשמות של מ"ן, של בחינת המלכות בעולמות, הם סוד ת"ת ומלכות חסד וגבורה שלה ובאלו סוד מ"ן שהעלו, הוא מ"ש בזהר^(ג), שכל אחד העלה בחינה אחת בסוך מ"ן, כדי לעורר למעלה מ"ד.

וענין מ"ד, כבר מפורש בדרושים, ^(ז) ואמר שם שבן עזאי העלה מ"ן, וכוון לייחד ביהודו ובשמותיו, וקשר כל העולמות, עד היכל הרצון, לעורר שם לסוד המלכות בסוד מ"ן שלו, ולהתעורר למלכות למעלה, לקשרם בסוד ישראל, ולהמשיך המוחין בז"א, כדי שיתוקן ז"א. ואז היתה עולה מלכות במקומה וכוונתו לתקן דינין של לאה, הנק' פרד"ס כנו', ולהעלותם בשורשם, ואז יבאו ממותקין הדינין למלכות לעמוד יחד עם ז"א.

והוא חשב להמשיך חכמה של אבא, כדי שיעלה חכמה של בינה למעלה. וחכמה של אימא תעלה החסדים, וחסדים לגבורות, שהם הכתפים של ז"א, ויעלו אותם בדעת ז"א, ואז ימשכו ללאה שיעלה בסוד הדעת, ויתמתק דינין בסוד ד' אלפין

(כ) שם אות תרנ"ב.

(ל) שם.

(מ) לעיל סוף פקודי וש"נ.

לגבורה, ולא הועיל, אלא שנתפרד חצי הדעת ממקומו, ויצא מדעתו.

והענין, כשבא ללקט את ניצוצות של אור העולמות, ורצה ללקט מצד אויר הקליפות, עלה יותר ללקט, ופגע בסוד הקליפה, ורצה הקליפה לידבק בו, והוא לא נתיישב בו ויצא מדעתו.

ואלישע אחר, רצה לעלות ולתקן מצד יסוד האש, עד שהגיע בסוד גבריאל, ומשם יעורר סוד הגבורה של מלכות, ומשם לגבורה של זכר, ומשם לגבורה של אימא, להמשיך עליהם סוד גבורות של אבא. ובהיות שהמשיך סוד הגבורות, נתן אחיזה לקליפות, ודבקו בו בעצם, ונעשה אחר. ר"ל, שנתלכש בו סוד הקליפות. ומיד בעומדו בהיכל הרצון טעה, כמ"ש ז"ל^ו ראה את מטטרו"ן דהוה יתיב, ומיד אפקינהו משם, ונטרד בקליפות.

אבל ר' עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, כי ר' עקיבא נדבק באהבה רבה, שנדבק באהבתו דקוב"ה, מעולם לעולם, עד שהגיע בהיכל אהבה. ובסוד זה ההיכל הנקרא אהבה זוטא, שהוא סוד חסד של מלכות, ועורר את אהבה רבה, שנדבק באהבתו דקב"ה שהוא חסד של אצילות, ונכנס ביסוד אימא, ועורר משם החסדים של אבא, והמשיך חסדים של אבא בחסדים דאימא, והעלה אותם למעלה. וזוה העלה את הגבורה עמהם בסוד הדעת. ויצא בשלום, שהמתיק את הקליפות, אבל לא תיקן כל הפגם, שהיה ראוי להמשיך הוא לבדו יחד כל המוחין, וזה היה צורך זמן רב לעשות, והוא רצה לתקן פגם זה בהצטרפות חבריו, ולכן צוה להם כשתגיעו לאבני שיש טהורי"ם אל תאמרו מים מים, כי דובר שקרים לא יכון וכו', שלא יטעו בהשגתם.

אבל הוא לבדו היה ראוי לתקן הכל, ולכן מת

של אהי"ה.^ו וכשיעלה הלאה למעלה, אז ישאר ג"כ מקום למלכות לעלות, והוא העלה מ"ן מסוד יסוד העפר מצד מלכות. ר"ל, והיה רוצה ללקט כל הניצוצות של מלכות שבכל העולמות, להעלותם למעלה. והתחיל ללקט ניצוצות העפר יסוד התחתון, בסוד כוונתו וייחודו שהיה מיוחד לקב"ה, ומשם מעלה אותם לעשיה בסוד מלכות, ומעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה. וליקט ניצוצות של מלכות של כל העולמות, והיה מקשר אותם, עד שיגיע להיכל הרצון, בסוד רפא"ל שהוא היכל הרצון, והוא יעורר את המלכות, ואז תעורר היא את מוח של חכמה, להמשיך אור חכמה דאבא, כי משם קבלתה, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ. והיה נראה בדעתו שזה יספיק, ואדרבה בזה פגם, שהרחיק חכמה מן הדעת, ונתעוררו הדינין יותר.

וגם סוד המ"ן שהמשיך, שלקט סוד המלכות, ג"כ טעה, כי בסוד המלכות רגליה יורדות מות, והיה"י^ז כח לבררם כראוי, ואדרבה משם היה ממשיך לקליפות. ולכן מת, כי כשבא להדבק שם ללקט, נטבע בעפר, שהענין שבא ללקט נטבע בעפר, ולא היה לו יכולת ללקט, ודבקו בו הקליפות, והמיתוהו קודם שדבקו בו החיצונים. וזהו יקר בעיני ה' המותה לחסידי, כי כוונתו להמשיך מצד ימין, לכן נקרא חסידיו, שנדבקו מצד ימין, לכן מת קודם שידבקו בו הקליפות.

ובן זומא היה מעורר סוד הזכר, שהוא ת"ת, ורצה ללקט ניצוצות מצד הת"ת של כל עולם, קו האמצעי, עד היכל הרצון, שהוא סוד גוריא"ל, ומשם יעורר קו אמצעי של מלכות, וקו אמצעי של מלכות אל הת"ת של הזכר, ות"ת יעורר את מוח הבינה בסוד כונן שמים בתבונה, וימשיך סוד בינה של אבא בבינה של אימא, לעלות בגבורה בסוד הבינה. וזוה פגם כנו"ל, כי אדרבה נתן כח

(ג) שער הכוונות כונת ק"ש דרוש ו' דף קנ"ח. ד"ה מלכותו. פע"ח שער הק"ש פרק י"ד. ע"ח שער יעקב ולאח פרק ד'. שער לאה ורחל פרק ח'. שער הפסוקים תהלים סימן ל"ט.

(ג) צ"ל ולא היה לו כח.

(ד) חגיגה י"א.

(ה) עיין זהר בראשית א' אות רנ"ה בסולם. ובדפו"י כ"ו.

בסוד הקליפה, אז יהיה לגוף עציבו, אבל מצד הנפש יש לו שמחה, שמברר אותה ומזכך אותה וכו'.

ונחזור לענין, שאלו הד' מלאכים הם סוד המרכבה, וסימנך ארגמ"ן. ^פ והם סוד ד' רגלים, אבל ^ז רגל היה בו ג' שבטים בכל א', שהם כולל ב' אחרים, שהם י"ב נהורין. והם נגד ו"ק, הזכר והנקבה הם י"ב, נגד י"ב צירופי הוי"ה. וזה ההיכל כולל בו כל ההיכלות התחתונים, לכן יש בו ו' פתחין, להכלל ולהכנס בו הו' תחתונות, כשיעוררו נשיקין של אהבה. וג"כ הוא כולל בו ו' היכלות אחרים, שהם זכרים, שהם מסוד הת"ת, שיורד להודווג בנקבה. וכשבאים להכלל בהיכלות תחתונים, שהם אותם המלאכים העומדים חוץ להיכלות, לקשר אלו ההיכלות עם העולמות תחתונות, וכשבאים להכלל למעלה, נעקרים ממקומם, כדי שלא יהיה אחיזה למטה, אלא לעלות במדריגה שלמעלה מהם, נשמות של מלאכים אלו.

ומה משמשים שם, תמצא בהיכל ו' של פקודי, דכד נכללין היכלין בהיכלין, אז כל מדות הזכר נכללים בשל נוקבא, ואז כל אחד נוטל היכלו, חסד נכלל בהיכל אהבה, שהוא אברהם, ויצחק שהוא גבורה נכלל בהיכל הזכות, ויעקב נוטל זה ההיכל, בסוד וישק יעקב לרחל, ותרי סמכי קשוט נכללים: נוגה ועצם השמים, והנביאים מקבלים מהם. אבל סוד מראה ורוח הקדש, הם מסוד חמוקי ירכיך, שהם סוד הנקבה, אבל סוד למטה מאלו, שהם מסוד המלאכים. ואלו חמוקי ירכיך נקראים ברייתות, שהם לבר מגופא, אבל המשנה מסוד פנימי.

ופירוש מ"ש מסוד הגוף שלה, שהם בסוד נ"ה שלו, שהם נקראים תנאים, כנראה מהתיקונין, א"כ בפירוש זה סוד המשנה הם סוד ו"ק,

ק"א ט"ג ש"ג.

ז' צ"ל וכל רגל היה וכו'. הו"ח.

באהבתו, שדבק בסוד אהבה לתקן אחר המיתה הפגם, ומסר עצמו על קדושת השם, שמסר גופו לקליפות, כדי לתקן נשמתו מכל וכל, ועלה למעלה בזה ההיכל, ונדבק שם בחשקו. וז"ש נשמתא דאילין דאשלמותא דרוחא קדישא, דילהון עשרה רוחין מתתא דילהון, וגופא דילהון אתמסר לגופא אוחרא, ר"ל לקליפות. ומ"ש ^ט ת"ח שירותא דמהימנותא, גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה ואתבריר, אוף הכי אילין די בהון אשתלים מאן דאצטרך ודאי כד סליק במחשבה, וכלא כמה דאצטרך, חדו מסטרא דא ועציבו מסטרא דא. פירוש הענין, לומר שכוונת האדם לברר אותם ניצוצות של ז' מלכים דמיתו, ונעשו מהם כל העולמות.

ואמר ת"ת, רישא, ר"ל ראש זה והתחלת זה הדבר, לידע שירותא דמהימנותא, ראש האמונה, שז"א נקרא מהימנותא, איך יצא זה בתחלה, אמר גו מחשבה, ר"ל, בהיותו תוך המחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, ר"ל, נתעורר שם כח הדין, וסליק גו מחשבה, ונסתלק גו מחשבה. ש"ך ניצוצות, ובריר פיסולת מגו מחשבה, ובזה הבטישא, בריר פיסולת מגו מחשבה, ר"ל, אותם ש"ך דינין, שהם שורש הדין, נתבררו מתוך המחשבה כולה רחמים. ואתבריר, ר"ל, שנעשה בזה הניצוצין ברור אחר ברור, עד שנעשה מהם סוד הקליפות, אוף הכי אילין, ר"ל אלו עשרה הרוגי מלוכה די בהון אשתלים מאן דאצטרך, שלימות ודאי. כד סליק במחשבה, ר"ל, כאשר נתברר סוד אלו הניצוצות, וסליק גו מחשבה בסוד מ"ן. וכלא כמה דאצטרך, ר"ל בזה הענין צריך להעלות, כך הוא עולה חדו מסטרא דא וכו'.

והענין, שבזה הבירור שעושה חידו מסטרא דא, שמברר הטוב מהרע, ואז יבא לקדושה חדו. ועציבו מסטרא דא, שהוא הפיסולת. ר"ל, שמכח הבירור שמברר מגופו הרע, וצריך למסור גופו

(ע) זהר פקודי דף רנ"ד. ע"ח ח"א שער רפ"ח ניצוצין פרק ה' ע"ח עם פמ"ס ענף ל"ו, מבו"ש ש"ה ח"א פ"ג.

(פ) תקו"ז תקון ע' קכ"ז: תקון ו' בהשמטות קמ"ד: תק"ח

שיש שם, ונקראים עירין, ונקראו כן בשביל דקיימין בהאי עיר ה' צבאות, לרמוז שבאים מסוד המלכות הנקראת עיר.

והואיל ואתא לידן, אומר דרך קצרה, סוד ההיכל שצריך לקשר בתפילות. והענין, כי בשעת התפלה צריך לקשר העולמות, ולהעלותם למעלה, ולהעלות השכינה ולקשרה עם דודה. והוא בסוד הקרבנות, אנו מעלים כל אורות העשיה לקשרם ביצירה, וגם היצירה סוד ו' של השם, הרי נקשר ה' עם ו', ואח"כ בברוך שאמר, נכלל יצירה בבריאה, הרי ו' עם ה' תתאה. אח"כ בסוד יוצר, נכללים ההיכלות וע"ז.

וצריך לכיין, שאנו נכנסים בהיכלות של מטרוניתא, שהם שבע הנערות, שבע ברכות. ובברכת יוצר אור ובורא חושך, שבו נכלל מלכות של בריאה, שהם סוד ב' אופנים, היוצאים מזיוג של זה ההיכל הראשון, שבו נכלל יסוד ומלכות. ונק' א"ז, בסוד יאהדונה"י. (א) ולכוין, שיש שם ב' רוחות, שהם לבנת הספיר, לבנת אור מלכות שיוצא ממנה לעם (ב) כללות היכל זה, ב' רוחות הנק' בזק, שהיא עומדת על ארבעה אופנים, נגד ד' אותיות אדנ"י. כי כל א' על ד' גלגלים, ונקראים: אהניא"ל קדומיא"ל יאהדונה"י יהדוני"ה. ועומדים על י"ב סמכין, נגד מלוי אדנות. והשאר תמצאהו בזהר ע"ש. (ג)

ונחזור לענין, שצריך לפרש לבוש היצירה. וכבר פירשנו, שסוד אור ת"ת מתפשט ויורד ביצירה, ואין בו כי אם אור ששה קצות. לכן או"א של יצירה, אין להם כי אם ששה קצוות כנז"ל. ולכן הנשמות שלהם, מסוד אכתריא"ל

ענין כוננת יוצר דף קי"ח. ד"ה המלך המרומם. שער מאמרי רשב"י דף ק"ס ד"ה שם בדף רמ"ו ע"א.
(ב) מלת לעם מיותר. ה"ח.
(ג) פקודי דף רנ"ה.

שכוללים ת"ת שלה שדבוקים בנ"ה שלו, אבל תורה שבכתב הוא סוד ת"ת שלה. ומי שלומד תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, מזווג שניהם, שהיא נקראת פה, ומפרשת התורה, והיא נקראת משנה לו. וא"ת, כבר כתב הרב זלה"ה (ק) שמי שאיני לומד תורה שבכתב הוא פוגם בעשיה, והלומד מתקן ת"ת העשיה, והקורא במשנה מתקן ת"ת דיצירה וכו'. ונראה, שודאי מי שעוסק בתורה שבכתב אינו מתקן כ"א ת"ת שבעשיה, אף כי הוא ת"ת שבזו"א.

והענין, כי כשהאדם עוסק בתורה שבע"פ, אז ממשיך שפע מלמעלה, וכשעוסק בתורה שבכתב ממשיך מן ת"ת, למ"ד (ר) במקום שאין מתייחדים, שהוא מסוד זווג של אחר, והוא בסוד קטנות ג' גו ג', ומוזה הזווג נמשך בעשיה. אם כן, כשאינו עוסק, אין הפגם כי אם בתפארת שבעשיה, שאין שם זווג, כי אם אור אחר באחר. אבל כשעוסק במשנה, שכולל אור המלכות עם ת"ת, כי היא פירוש תורה שבכתב, וכשלומד אותה ג"כ לומד תורה שבכתב, כי אין זה בלא זה, וא"כ כולל שניהם יחד. והוא מסוד זווג ו"ק, הזכר עם הנקבה, ומתפשט ביצירה, ולכן הוא פוגם בת"ת דיצירה, שהוא מסוד זיווג ו"ק, בדבקות ת"ת עם מלכות. אבל בסוד תורה (ש) הוא בבריאה, בסוד ריזא"ל, בסוד הייחוד שלה עמו ממש, שהוא תופש ו"ק שלה, ותופש עד אור האצילות.

ונחזור לענין, כי יוסף (ח) כולל בו היכל לבנת הספיר, וכד נכללים, אז נקרא שמא שלים, ה' אלקי"ם, זכר ונקבה. והוא סוד ויהו"ה, הוא ובית דינו. וכד מתחבר יצחק העליון, עם היכל ד', היינו הזכות, אז דנין את העולם בכח שבעים אורות

(ק) שער המצות פרשת ואתחנן שער הגלגולים הקדמה י"ז.
(ר) צ"ל למלכות. הו"ח.
(ש) צ"ל בסודות התורה. שם.
(ת) זהר בראשית ב' אות קל"ה. ודפו"י דף מ"ה.
(א) הקדמת ת"ז אות מ"ה וכדפו"י דף ג'. שער הכונות ח"א

התפוח מן היסוד, והוא חותם בתוך חותם, וזהו מ"ש רו"ל¹ כי חבית של יין צריך חותם בתוך חותם.

והענין, כי היסוד הוא חותם אחד, והמלכות חותם שני. וביאור זה, כי היין המשומר, הם ה' הגבורות אשר ניתנים אל המלכות, וצריך להיותם משומרים מן החיצונים, שלא יתאחוזו שם, כי יניקתם הם מן הגבורות, ולכן צריך לשמור היין שהם הגבורות, ולוקחים המים שהם החסדים.

ואמנם החצונים יושבים תחת המלכות, וקרובים אליה, בסוד (משלי ה' ה') רגליה יורדות מות, ונאחזים בסופה, ממה שיוצא מן היסוד. ופעמים נעשים אותם הגבורות דם, שהם דינים גמורים, בסוד דם נדות, שיונקים משם החיצונים. אבל כשהם נשמרות בסוד שני חותמות, אחד הוא היסוד, שבו ניתנים הגבורות, וחותם הב' מבחוץ, שהוא אותו בשר תפוח. ואז נקרא יין, בסוד הגבורות ממותקות, בסוד יין משמח אלהים. והם נחתמים ע"י שני חותמות, כי היסוד עצמו אין לו על מה שיסמוך על המלכות, ולכן נקרא חותם, כי נעשה מהארת הגבורות. וחותם שני, הוא המלכות שבה, שהוא מהארת היסוד. כי מחותם א' יוצא חותם אחד, ולכן אותיותיו חומ"ת. וזהו חומת בת ציון, חומת ירושלים, חומת המשמדת הגבורות שלא ינקו החיצונים. והם אותיות תחו"ם הקדושה, וגם אותיות חמות, שבא זה החותם מצד הבינה, שהיא חמות העליונ'.

וצריך לבאר חותמות וחומות אלו. והוא, כי ארז"ל² כי יש דלתות ברחם, שנאמר (איוב ג') כי לא סגר דלתי בטני. גם כן יש צירים באשה, שנאמר (ש"א ג') כי נהפכו עליה ציריה. והענין, שיש בחומת העיר צירים ודלתות, וכן בחומת

י"ה יהו"ה צבאות³ וסוד הרוח, הוא מטטרו"ן של בריאה, וסוד הנפש, הוא סנדלפו"ן, מלכות דבריאה. וסוד ו"ק של יצירה, הנשמה שלו הוא מטטרו"ן, ורוח סנדלפו"ן, ונפש סוד מיטטרו"ן, ביו"ד. ומלכות של יצירה, הנשמה שלו סנדלפו"ן, של רוח מלכות יצירה, והרוח מטטרו"ן, והנפש סנדלפו"ן, שיוצא מהכאות האור של סנדלפון הפנימי. וזה הסנדלפון שהוא נפש היצירה, הוא סוד רישא מגולה דעשיה.

וע"ז נאמר, והנה אופן א' בארץ, וזה הסנדלפון נקרא שר היע"ר, וכן עולה פ"ד. נשמת אבא דעשיה נקרא הדנא"ל, והרוח קמוא"ל, והנפש מלכיא"ל. ובזה תבין כמה לבושין בעשיה, כי סוד סנדלפו"ן, הוא פנימיות בתוך נשמת או"א, ובתוכו המלכות דיצירה, ובתוכו סוד אור לבוש סנדלפו"ן דבריאה, ובתוכו סוד המלכות, ובתוכו סוד אור פנימי של א"ס. ואין צריך להאריך באלו הדברים, שאתה תדמה מלתא למלתא. ואח"כ בו"ק העשיה, הנשמה שלה קמוא"ל, והרוח מלכיא"ל, והנפש צדיקא"ל. נשמת מלכות של עשיה הוא מלכיא"ל, והרוח צדיקא"ל, והנפש עטוריא"ל. עד כאן מצאתי.

וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה

⁴ דע, כי כל נערה שבתורה, כתיב נער וקרי נערה, חוץ מזו שהיא מלאה. וסוד הענין מהו, דע, כי יש במלכות שני נקודות, והם נקודת ציון וירושלים. והם סוד יסוד ומלכות שבמלכות. כי היסוד הפנימי נקרא ציון,⁵ אבל הבשר התפוח הוא סוד המלכות שלה, נגד ירושלים. והענין, כי לא נמצא לה דק ט' ספירות, כי עצמותה מלכות, אבל המלכות שלה הוא דרך רמז, אותו הבשר

(1) עיין אדרא זוטא אות קצ"א.

(2) ע"ז ל"ט.

(3) בכורות מ"ה. עיין שער דרושי הצלם פ"ב כלל ד'.

(ד) ע"ח שער כסא הכבוד פרק ז'. שער סדר אבי"ע פ"ו דף שס"ט.

(ה) ע"ח שער הירח פרק ג'. מבוש"ש שער ו' דרוש א' ב' ג' ד' ח' י'. תע"ס חלק ט' מאות ס"ט עד אות ק'.

ט) ממעך באצבע היה, וז"ס (תהלים קמ"א) שמרני מידי פח יקשו לי. כי כבר פי' בפ' בראשית, כי טיפת הזכר הוא שם מ"ב, ואין טיפה יורדת מלמעלה שאין כנגד עולה טיפיים, שהם ב' מ"ב העולים פ"ד, ועם ה' שברחם עולה פ"ח. ואמר על החיצונים, שמרני מידי אותם שנקראים פ"ח. וא"כ הכ"ב אתוון, הם ציר ודלת, ויש באשה ב' צירים וב' דלתות.

והנה דע, כי זה נעשה כלי לה לקבל הוולד. אבל המ"ן שלה, הם סוד מנצפ"ך. והם סוד ה' גבורות שיורדות ביסוד, ונרשמות שם. וכל אלו ה' גבורות וכ"ב אותיות, מקבלת היא מן ז"א מאחור, והם סוד הצירים והדלתות הם כ"ב אותיות, וה' אותיות מנצפ"ך בסוד מ"ן קיבלם מז"א. ג"כ מקבלת היא מצד בינה דלת וציר, כי כשמסתלקים מז"א ומאירים במלכות מצד אחור. אז מקבלת הארה יותר מעולה, ומקבלת מן בינה הנקרא חמות, כ"ב אתוון וה' אותיות מנצפ"ך סוד מ"ן, ונעשה לה ג"כ ציר ודלת מצד הבינה. הרי שני צירים ושני דלתות יש לה, וכשתחברם יחד נעשים ס סתומה. וז"ס (ישעי' ע') למרבה המשרה.

וז"ס מ' יום של יצירת הוולד, כי כאשר הוולד בתוכה הרחם סתום, ואז נקרא מ"ם סתומה. וכאשר נפתח רחמה והולד יוצא, אז נקרא מ"ם פתוחה. ובהיותה סתומה, אז מעיין גן נעול וחתום, שהמ"ן שלה סתומים וחתומים שם. ואלו הב' מנצפ"ך שלוקחת האשה, הם עשר דמים, ה' טהורים ה' טמאים. אותם ה' של מנצפ"ך מצד הבינה טהורים, ואתם ה' של מצד ז"א הם טמאים, והם יותר דינים, והם נגד ציון וירושלים, ולכן ציון הוא רחמים, וירושלים דין.

ודע, כי הנותנת זה החותם הם נה"י דאימא, שבהם ניתנו המוחין של ז"א, והם ג' אהי"ה: דיודי"ן ואלפי"ן וההי"ן, שעולים תנ"ה, בגימטריא חותם ע"ה, ולפעמים נעשים נד"ת.

המלכות. והענין, כי האיש מזריע לובן, והאשה מקבלת אותו ברחמה, ושם נעשה צורת ולד. ואמנם ענין הכח שיש באשה לקבלו לאותה הטיפה, ולהתעכב שם כדי שלא תפול, וגם האיד יכולה לצייר הולד.

אך הענין, כי כל האברים כולם, השאור שבעיסתם הם הכ"ב אותיות, שהם סוד האבנים הבונים הבנין. והאותיות הם: כ"ו, כ"ב וה' כפולות. והנה כשנצטיירה המלכות, וניתנו כ"ב אותיות ביסוד שלה, ושם נשאר רישומם. וכן עד"ז ביסוד שלו, נשארו כ"ב אתוון דכורא נחתמין בו. וז"ס (ראשית כ"ח) וישכ"ב במקום ההוא, שהוא י"ש כ"ב. ומן היסוד יוצא טיפה כלולה מכ"ב אתוון, גם ביסוד שלה יש הרושם של כ"ב אתוון, לקבל הטיפה ולציירה. ואמנם מן הכ"ב אתוון, נעשה לה דלתות, שהוא בית הרחם שלה.

והענין, כי צורת דלת שבאשה, היא ציורא, כזה: ד. כי היו"ד היא באמצע השני ווי"ן, ומחברם. וחשבונם כ"ב, והיו"ד היא הציר שהדלת סובב עליה, שהם הב' ווי"ן. ואמנם צי"ר עולה בגימטריא ש', שהם ג' קוים: ש. כי ברחם נרשמים ג' קוים, שהם סוד חג"ת, שהם סוד האבות. וז"ס (במדבר כ"א) באר חפרוה שרים, ונקרא באר, היסוד של הנקבה, שהיא מעלת מ"ן. ולכן נקרא באר ולא בוד, ר"ל, שעשו אותה חפירה שקועה, כדי שתקבל סוד טיפת הזדע בתוכה. וזאת החפירה, חפרוה שרים עליונים, שהם חג"ת, שחקקו בה חותמן, שהוא ש'.

וז"ס והיה שדי בצריך, אל תקרי צריך אלא ציריך, כי הציר הוא ש' של שד"י, וד"י של שד"י, הם: כי הידים העליונים, שהם יד הגרולה ויד חזקה ויד רמה, שהם חג"ת, ומהם נעשה שד"י. וזהו (שמות ט"ו) מקדש ה' כוננו ידיך, כי הכוננות של המלכות, שכוננו היסוד ע"י הידים. וז"ס יצחק

הליקוטים
סימן כ"ג

לא יבא ממזר בקהל ה' וכו'

כבר ידעת, ^(ש) כי כל הנשמות, הם ממה שהוברר
מן השבעה מלכים. ואמנם יש בהם פסולת. שאי
אפשר להתברר, ונשאר רבוק ברע ובקליפות,
ואלו אסורים לבא בקהל. וכבר ידעת, כי הו'
מלכים, הם בחינות רפ"ח ניצוצין. וכן ממז"ר
ע"ה, בגימטריא רפ"ח, לרמוז על מציאותו. ואין
לו תיקון, רק שישא שפחה. וסוד שפח"ה, הם ג'
מלואים אהי"ה, שהם בגימטריא שפח"ה, כי ע"י
אלו מתבררים שהוא ע"י בינה המבררת.

וזה"ש מ"ש ז"ל ^(ח) כל ישראל בני מלכים הם,
פירוש, כי הם בירורים הנמשכים מאותם
המלכים. ולזה לא אמר כל ישראל מלכים הם, רק
בני מלכים, כי אינם המלכים עצמם במדרגה
ראשונה, רק ממדתם אחר התיקון, כי אז נבררים
מהם סוד הנשמות, ולכן נקראים בנים. ונלע"ה,
שזה יובן, במה שידעת ^(א) כי מברור המלכים
נעשה שם ב"ן אחר התיקון, שהוא נוקביה של שם
מ"ה כנודע.

ענין הממז"ר, גימטריא רפ"ח. שהאב כשבא
על הערוה, הוא ממשיך מן רפ"ח ניצוצין שנפלו,
מאותם שאינם עולים עד לבסוף, שעדיין לא
נתבררו. ולכך הוא פקח וחרף, משום שהניצוצין
מתנוצצים בו. וכלו עולה חרף, רפ"ח. והם מתים
כשהם קטנים, ^(ב) מפני שהניצוצין מוטבע בהם זה
שמתערבים לאלתר, ולכן מתים לאלתר. והיינו
כשאינן מכירים בהם, אבל כשמירים בהם, שאין

ואמנם זה החותם השני, אינה מקבלת אלא מן
הלבושים של אימא, שהם ג' אהי"ה הנו'. וחותם
החיצון נעשה מלבושי נה"י דאימא. והארם
כשמזדווג נקרא חתן, והיא נקראת כלה, כי ג'
אהי"ה הנוכרים בגימטריא איתי, ^(ג) עולה חת"ן.
כי עתה נכנס בהם, והיא נקראת כלה, שהם ה'
אותיות מנצפ"ך, שהוא אות ה' מן כלה, וכל אחת
כלולה מעשר, הרי נ', שהוא כ"ל של כלה.

ונחזור לענין, כי תחלה מקבלת מן זעיר
מנצפ"ך א', וד' א'. ואח"כ בשעת הנסירה,
מקבלת ד' שנית, ומנצפ"ך שני ע"י הבינה.
בתחילה כשמקבלת ע"י זעיר, נקראת נער חסר
ה', סוד הדינין העולים ש"ך, כמנין נע"ר.
וכשלוקחת מנצפ"ך שני ע"י הבינה, ניתוסף בה
ה', ונקראת נע"רה, ה' אותיות מנצפ"ך שניות.
וזה ההפרש בין נער ונערה. וזמן הנערות, הם
ששה חדשים בלבד. והם ה' אותיות מנצפ"ך, וד'
אחת שקיבלה מן הבינה. גם יכול לומר, כי היא
נגדלת עתה מאחור, נגד דעת הבינה, שיש לה ו"ק
שלו. וכשחוזרת פב"פ, אז נקראת בוגר"ת, עולה
בגימטריא תור"ה. שז"א נקרא תורה, הבא לה
פב"פ, תורה שבכתב ותורה שבע"פ מחוברים
יחד. וזה נער ונערה.

כי בשדה מצאה וכו' ^(ד) דע, כי ז"ס תאומה
יתירה שעליה נהרג הבל, וז"ש בשדה מצאה,
כמש"ה ^(בראשית ד') ויהי בהיותם בשדה. פירוש,
בשדה התפוחים, שהוא ג"ע. וצעקה הנערה הזאת
ואין מושיע לה. וחזר הכתוב לרמוז יותר כי כאשר
יקום איש, זה קין, ורצחו נפש, שהרג את הבל
אחיו.

ש"ו ח"ב פ"ב. ע"ח ח"ב רף שפ"ד ד"ה וז"ס פרשת.
(ח) שבת קי"א.
(א) ע"ח שם.
(ב) יבמות ע"ח:

(י) נ"א כי ג' אהי"ה במלואן, עם ג' שמות עצמן, הם
גימטריא חתן. ע"ח שם.
(ר) ליקוטי תורה פסוק זה.
(ש) שער המצות דף קמ"ב ד"ה מצות לא יבא ממזר. מכו"ש

חשש שיתערבו בהם הכשרים, אז מאריכים ימים, נאינים מתים כשהם קטנים. והובא בפרשת פקודי בהיכל שביעי,^(ג) שבסטרא אחרא שם באותו היכל, יש נשמות מעורבות טוב רוע, ואלו הם נשמות הממזדים. ושם נאמר, ומהכא נפקי כל אינון זיקין נצוצין המתדעכי לאלתר, להטי ומתדעכי. משום דהכא נשארו מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו, מה שלא הוברר, והם היו אור חזק, דהיינו מן המלכים ראשונים. ע"כ.

לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב וכו'

ידוע הוא, כי כשבא נחש על חוה, לא היה הנחש לברו, דהיינו הנוקבא שרגליה יורדות מות, כי גם הזכר, דהיינו סמ"ל, רכב על הנחש, ונתלבשו זה בזה. כי להיות כוונתם להטעות לאדם וחוה, זכר ונקבה, הוצרכו גם הם להתלבש זכר ונקבה, כדי שיהיה להם כח להטעות לשניהם. והנוקבא היא אתנן זונה, והזכר הוא מחיר כלב. ועליהם צוה כאן, שלא יתפתו אחריהם. כי בכל מצות התורה יש מצוויי אדה"ר, שאמר לו ומעץ הדעת טוב רוע לא תאכל ממנו.

וז"ש לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך. וידוע, כי אין בית אלא אשה, דהיינו חוה, שלא תפתה אחריהם, כי תועבת ה' אלהיך גם שניהם. ואמר גם, לרבות שינוייהם, וכמו שאמרו שם בגמ' פ' מרובה.^(ה) והכוונה, גם לרבות חוה ראשונה. כי לא הונח לו, רק בחוה שנייה.

והנה יעקב אבינו, היה אדה"ר עצמו, וכמ"ש בס"ה^(ג) שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם. ולקח הב' נשים, לאה כנגד חוה ראשונה, ורחל כנגד חוה שנית. ולכן אהב את רחל, והיתה שנואה לאה, אלא שלא נתקנה. ולכן אמרה (בראשית כ"ט) הפעם ילוה אישי אלי, הפעם יובלני אישי, הפעם

(ג) רס"ז:

(ד) ליקוטי תורה כאן.

(ה) ב"ק ס"ה:

אודה את ה', ביצען, כי בפעם הראשונה אדה"ר דחה אותי, ועכשיו ילוה אישי אלי, ולכן היתה זאת מרגלא בפומה. והנה אלו השתי נשים, לפעמים נכללות זו בזו. ואלו הם הסימנים שמסרה רחל לאחותה, דהיינו חלק נשמתה שנתנה לה, והרי היא רחל בעצמה, וכמ"ש לקמן ב"ה. וגם יעקב היו בו שני בחינות: יעקב וישראל, כנגד הב' נשים, אלא שהיו נכללות כאחת.

והנה כנגד השתי נשים יש בקליפה, ולכן לאה ורחל היו בנות לבן, כי היה להם אחיזה בסטרא אחרא. והב' שבקליפה, הם השתי זונות שבאו לפני שלמה המע"ה. ולהיות העליונה, דהיינו כנגד חוה הראשונה, יותר קליפה קשה, אמר (מלכים א' ג') גזרו את הילך, להבדיל חלק הטוב מהרע, ואלו השנים נכללו באחת. וזהו מש"ה (יהושע ב') ויבואו בית אשה זונה, ושני אנשים היו המרגלים, ולפיכך היו שנים, ולפעמים נכללים באחד. וזש"ה ותקח את שני האנשים ותצפנו, לשון יחיד, כי היו נכללים בא', כנזכר.

והנה מה שמסרה רחל לאחותה, הוא הא"י דשם אדנ"י. כי ידוע דשם זה הוא ברחל, ונתנה ללאה מזה השם א"י, ונשאר בה ד"נ. ולכן אמרה (בראשית ל') דנני אלהים וגו', ותקרא את שמו ד"ן. ולכן נאמר לקין (שם ד') אי הבל אחיך, שפגם בא"י שבלאה. ולכן שמאי, היה בשמו שני אותיות הללו, שהיה מבחינת לאה. וזהו שמאי: ש"ם א"י, כי לעולם ש"ם הוא במלכות, בסוד ומה תעשה לשמך הגדול, והא"י שבלאה כנ"ז. והלל היה מבחינת רחל, שכן עולה ה'לל ס"ה, כמנין אדנ"י שברחל.

והנה נחלקו בית שמאי ובית הלל בזה הפסוק, (בית שמאי דרשי גם שניהם, לרבות שינוייהם, והלל דרש, מדקאמר שניהם ולא קאמר שנים, הם

(ו) ב"מ פ"ד. ועיין בהגהות ומ"מ שם אות ט'.

(ז) ב"ק שם.

וע"ז נסמך לפסוק זה, כי יקח איש אשה חדשה. מעץ חיים.^ז

סימן כ"ה

והיה אם בן הכות הרשע

סדר המלקות לבעלי תשובה, כך הוא: הדיין היושב באמצע, קורא הפסוק עם הטעמים, היושב מימינו מרשה את השליח, ואומר לו הכה, והיושב משמאלו מונה. ויושבין כחצי גורן עגולה, פניהם אל העמוד. הדיינין מכוונין תלת רישין, שליח ב"ד מלכות אימא, דכתיב (משלי ל"א) אשר יסרתו אמו. הקורא קורא בנחת ובניגון הטעמים, כולל בעצמו תלת רישין, ומעורר תשובה עילאה על הלוקה. והוא מתודה, ומצדיק על עצמו ארבע מיתות ב"ד. המלקה מתחיל בכתף שמאל תחילה,^ז ומכוין בו בכל פעם לשם י"ה במילוי ההי"ן. אחר כך בכתף ימין, ומכוין י"ה במלוי יודי"ן. ולפניו על החזה, י"ה במלוי אלפי"ן.

וטוב ללקות חמשה מלקיות, ובמלקות ראשון, יצייר שמות י"ה במלואן שזכרנו, כולן בלי ניקוד,^ח ובמלקות שני, כל האותיות בניקוד ציר"י, ובשלישי כולן בניקוד פת"ח, וברביעי כולן בניקוד קמ"ץ, ובחמישי כל האותיות מצויירות בעיינין ותגיין בלא ניקוד. ובמלקות הזה, יכוין הלוקה, שהוא נעשה מרכבה לז"א, ומקיים בעצמו אשר יסרתו אמו כאמור. ויטבול אח"כ, לקיים באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה. עכ"מ.

והיה אם בן הכות הרשע וכו' ארבעים יכנו לא יוסיף וכו'

סוד המלקות שצותה התורה עליו, וגם ארו"ל

ולא שינוייהם, הם תועבה ואין שינוייהם תועבה. כי כל אחר דבר לפי בחינתו שהוא נאחז בה. כי שמאי שהיה מבחינת לאה, שידוע ששם הרין יותר קשה, והקליפה יותר קשה, שהיא במקום החסדים המכוסים, ולכן אמר כי גם שינוי הקליפה, היא תועבה. כי כל אחד דרש גם לרבות שינוייהם.

כי ידוע, כי לעולם ריבוי הוא בנוקבא, ביען שעיקרה הוא מריבוי, כי מתחלה נברא האדם לברו, ואח"כ לקח הקב"ה את הצלע וריבה בה, ומשם נבראה הנקבה. ולכן אתין וגמין שהם ריבויים, הם בנקבה, אלא שג"ם הוא בלאה, וא"ת הוא ברחל. כי הא"ת הם הכ"ב אתון, מא' עד ת'. וזהו א"ת, כי א"ת וג"ם עולה ס"ה, כמו שם אדני שבנוקבא. כי הא"ת הם כ"ב אתון כנוכר, עם הג"ם, הרי ס"ה. והא"ת, שהוא הכ"ב אתון, היא רחל. ונשאר ג"ם בלאה.

ולכן הלל שהיה מבחינת רחל, שלא היה בה הרין הקשה כמו בלאה, כי היא במקום החסדים המגולים, אמר הם תועבה, ולא השינוי תועבה, כי אין הקליפה כ"כ קשה כדי לתעב גם השינוי. נמצא, כי לפי מקומו שהוא נאחז בו ראוי להיות כן. ולכן אמרו^ח גם לב"ה קשיא, שאינו מבחינתו שהוא נאחז בו, כי גם הוא בלאה. וז"ש כי אלו ואלו דברי אלהים חיים. כי כל אחד דבר האמת לפי מקומו, אלא שההלכה הוא לפי הזמן.

לא יחבול רחים ורכב וכו' נלע"ה, ששמעתי ממורי זלה"ה, כי הוא אזהרה למי שאוסר לחתן וכלה משתמיש. לפי שגורם להפסיד ולאבר ולהוציא ש"ז לבטלה, ומאבדים אותה הנפש, שהיתה ראויה להיות נוצרת וליכנס בטיפה ההיא. וז"ס כי נפש הוא חובל, כלומר, נפש הוא משחית ומפסיד, וחובל. מלשון ואנכי בראתי משחית לחבל. ועייין בתרגום ירושלמי, וגם תרגום של יונתן בן עוזיאל בזה הפסוק.

(ח) שם. ועייין בס"ר אות נ"א בפירוש הסולם.

(ט) שער המצות כאן.

(י) ספר ליקוטי תורה פרשה זו.

(כ) עייין שער המצות תחלת הספר. ובפרשה זו.

(ל) עיי"ש שיש כמה שינויים ממש"כ כאן.

מלאכות. ויש להם כמה תולדות כידוע, והם כולם כנגד ל"ט קללות הנו'. אמנם, עכשיו כשחזר הלוקה בתשובה, ונקלה אחיק, הרי הוא חוזר לידבק ביהו"ה אח"ד, שעולה ט"ל, וזוכה להחיות בט"ל של תחיית המתים. כמש"ה (ישעי' כ"ו) כי טל אורות טליך וכו'. ראה כמה גדולה כח המלקות, והבן. מאחד מהראשונים ז"ל.

עוד מצאתי כתוב סוד המלקות באופן אחר. דע, כי מלקו"ת עולה בגימטריא תקע"ו, כנגד כל הדינין, בין תקיפין בין נחין. ושרשם, משני שמות של אלהי"ם ואדנ"י. כי אלהי"ם במלוי יודי"ן עולה ש', ובריבוע כזה: א' א"ל אלהי"ם אלהי"ם, עולה ר', הרי ש"ר, שהם גימטריא ת"ק ממלקו"ת. ושם אדנ"י עולה ס"ה, וט' אותיות של אלהי"ם, ואדנ"י עם כללות השני שמות הנזכרים, הרי תקע"ו.

נמצא, שהמלקות לתקן כל הדינין נחין וקשין. ולכן הקושר ידים בעמוד, יכוין לאכפיא הדינין, ויכוין בכוונה זו המלקה. וזהו כוונת המכה, שמכה ברצועות שור וחמור, שהם סוד הקליפות החמורות, כנגד שור וחמור. וצריך בית דין שלשה, כנגד כח"ב. ואם חסר אחד מהם, אינו בית דין, שלשה ראשונות חשובות אחד. והכוונה, כי שורש הקליפות מגדולה ולמטה. ^ז ולכן צריך ב"ד שלשה, לתקן הדינין, ע"י קו המדה היורד מהג' עליונות למדדם ולחברם, וז"ס (נחמי' ט') ואתה מחיה את כולם. ולכן הג' ב"ד, אחד אומר הפסוקים, שהם אם לא תשמור וגומר, והפלא ה' את מכותך וגו', ואחד אומר הכה תכה, ואחד אומר והוא רחום וגו'. והאומר הפסוקים, יאמר אותם בטעמים, וישב באמצע, כי הטעמים עולים לכתר והאומר הכה ישב מצד שמאל, ^ח כנגד בינה, שהדינין מתערין מינה. והאומר והוא רחום, ישב בימין, כנגד חכמה, כרחם אב על בנים.

וצריך המקושר, כשקושרין אותו, שיתודה,

^מ כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן וכו'. סוד הענין, הוא להסיר כתם החטא אשר נכתם האיש החוטא בנפשו, ולטהר נשמתו. לא מפני העונש והטורח למקבלו, אלא הוא כמי ששוחה סם המות, ונותנים לו מעט צרי להצילו מהמיתה, ואעפ"י שהצרי אינו מר, מצילו בסגולה שיש בו. ככה הוא המלקות, מי שמקבלו בוידוי והכנעה ובכיה ובושת פנים, הנה הוא מצילו מעונש גיהנם המר, דכתיב ארבעים יכנו לא יוסיף וכו'. ופי' הפסוק הוא כך: ארבעים יכנו, בעה"ז, סן יוסיף להכותו, בעה"ב, מכה רבה.

וצריך שתדע, כי החוטא, ביום שחטא יצא מכלל ברון, ונכנס בכלל ארור. כי כל התורה באלה ובשבועה קבלנוה, כדכתיב (דברים כ"ז) ארור האיש אשר לא יקים וגו'. וזה היה הטעם שקלל הקב"ה לאדה"ר, באכלו מעץ הדעת טוב ורע. והקללות היו: עשרה לאדם, ועשרה לחוה, ועשרה לנחש, ותשעה לארץ, כמ"ש חז"ל במד"ר. ^נ א"כ, כלם יעלו ל"ט קללות. והחוטא הוא ארור, ונקרא מת אפילו בחייו, וצריך להחיותו ע"י המלקות, שכנגדן הכה הקב"ה לדור המבול, לפי שלא חזרו בתשובה, ארבעים יום, שנאמר (בראשית ז') כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וכו'. ועתה מי שחוזר בתשובה, ומקבל מלקות ארבעים, חוזרים לו הל"ט שהוא הקללה, שכן תרגום ארור ליט, והמיתה ל"ט של חיים, שהוא רומז לטל שעתידי הקב"ה להחיות בו את המתים.

ועוד דע, שקודם שחטא היה דבק ביהו"ה אח"ד, שעולה ט"ל, ועכשיו שחטא, נדבק בכוחות הטומאה, שהם רומזים לל"ט מלאכות, אשר חייבים העושים אחד מהם בשבת. ורוז"ל הוציאם ממלת אל"ה הדברים, ^ס שהם ל"ו, וג' האותיות שעולים ט"ל. והם כולם בחיצונים, ונקראים אבות

(מ) מכות כ"ג.

(נ) בראשית פרשה כ'.

(ס) שבת נ"ו.

(ע) עיין שער המצות דף קמ"ג ט"ב ד"ה ונלע"ד.

(פ) ולעיל בפסוק הקודם יש שינוי. הו"ח.

שכר השכיר, ואח"כ היה מתפלל מנחה. והיה אומר, היאך אתפלל להשי"ת, ובאה לידי מצוה זו ולא אקיימנה, ואיך אשא פני להתפלל.

ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל

ענין זה תבינהו: מאמר ביבמה, הוא תחלת העלאת רפ"ח ניצוצין, דאדעכו לאח המת. שסודם פ"ר דינין, לתת להם פא"ר תחת אפ"ר. והאלף מאירה בהם להעלותם אח"כ לגמרי, בביאה, שהוא ייחוד שמנה אתוון. והכי אתמר בסיני, ^ק כיצד מצות יבום, מקדש והדר כונס.

וסוד חליצה, הוא חל"ץ י"ה. חל"ץ, היינו קיבוץ מלואיהן של ד' הוי"ות: מ"ו ל"ז י"ט כ"ו, שהפריש אותם החולץ משרשיהם, והמקור העליון שהוא אהי"ה, עתיד להתגלות בדחמיו על השמות הללו. כד"א חלוץ הנע"ל, בגימטריא קס"א ^ו וד' מלואים שזכרנו. ומצוה לאמרו ג' פעמים, כנגד נר"ן. עוד, חלו"ץ הנע"ל בגי' רפ"ח, וא' של אהי"ה, מזומנת להעלותם בדחמים.

ויאמר ג"כ פסוק (ירמ' ז') יסרני ה' אך במשפט, אל באפך פן תמעיטני. והכוונה, כי ר"ת של יסרני יהו"ה אך, עולה בגימטריא כ"א, כנגד שם אהי"ה. במשפט אל באפך פ"ן, ר"ת בגימטריא פ"ה, ועם הכולל עולה פ"ו, כמנין אלהים. והכוונה, למתק שם אלהים בשם אהי"ה. וס"ת של יסרני יהו"ה א"ך במשפט א"ל באפך פ"ן, עולה קמ"ד. ואם תחשוב י' של תמעיטני, עולה קנ"ד, נגד אהי"ה דהיי"ן שהוא קנ"א, ועם הגי' כוללים מהג' שמות שבפסוק זה, שהם א"ך פ"ו קנ"א, סך הכל קנ"ד. ובזה הפסוק שמנה תיבות, כנגד שבע מדות הבנין, ואחד הממתקם. ודי בזה.

ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש

מורי זה"ה היה נוהר מאד דבר גוזמא, בענין שכר שכיר. ^ז ולפעמים היה מתעכב מלהתפלל תפילת מנחה, עד שישלים שכר שכיר. ופעמים היה מאחר תפילת המנחה עד אחר שקיעת החמה, כאשר לא היה בידו לפרוע את השכיר. והיה שולח ומבקש מעות מכאן ומכאן, עד שישלם

פרשת כי תבוא

ומזה בא הנגף ב"מ. ולכן טוב לכוין תמיד בזמן המגפה, בשם זה שהוא נג"ף, והוא שם קדוש. ותנקד אותו כפי תנועת האותיות: שור"ק חירי"ק ציר"י, כזה: גג"ף. ופירוש תנועת האותיות שאמר, הם: נו"ן, הרי שורק, גימל, הרי חיר"ק, פה, הרי ציר"י.

גם טוב לכוין בפיתום הקטורת, בבקר ובמנחה, כאשר תאמר פסוק ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וכו'. והוא, שתכוין במלת סמים הראשון שבפסוק, ותחליף אותו באי"ק בכ"ד, ויוצא ממנו שם אחד, והוא מתק"ו. ואמנם נקדתו איני זוכר. והנה כשאנו מוציאים שם באי"ק

סימן כ"ח

ידבק ה' בך את הדבר וכו'

ענין המגפה ב"מ. הסוד הוא, דע, כי הכל מצד הבריורין. כי הלא כל הנשמות, הם מצד המלכים ומבירורם, כמבואר אצלינו ^ש על כל ישראל בני מלכים הם. וכאשר בתוך הבריורים יש פסולת, ולא הוברר, וזהו סם המות, הממית האדם בעת המגפה ב"מ. גם ענין המגפה, הוא בא, כאשר אין הארבעה שמות של הוי"ה מאירים, ומסתלקים הארבעה הוי"ות, ונשארים הארבעה מלויין לבדם, שהם: מ"ו ל"ז י"ט כ"ו, יעלו כולם קכ"ח, ועם הארבעה כוללים והכולל, יעלו כולם כמנין נג"ף,

(ר) קנ"א. הו"ח.

(ש) שער הכונות ח"א דרושי תפלת השחר דרוש ג'.

(ז) זהר קדושים פ"ד: פ"ה.

(ק) יבמות נ"ב.

היא מתחלפת בס' של וס"ם, וחוזרת ומתחלפת בו' של וס"ם. הרי לך, כי סמים מתחלפת בשם מתק"ו, מן ג' מלות: אי"ק בכ"ר, גל"ש דמ"ת, הנ"ך וס"ם, וכו'.

ועוד תכוין בזה השם של מתק"ו ג"כ, שעולה ג"כ כמנין ^(ח) ע"ב, וכמנין שם אהי"ה דיודי"ן, כזה, ובריבועו כזה: אל"ף, אל"ף ה"י, אל"ף ה"י יו"ד, אל"ף ה"י יו"ד ה"י, שעולה תקמ"ד. ות"ק עם מ"ו, שהוא מלוי שם ע"ב, הרי תקמ"ו. והמ"ד, הוא ריבוע ד' אותיות השורש של אהי"ה, שעולה ד"ם, כזה: א' א"ה אה"י אהי"ה. א"כ, מלוי ע"ב הוא מ"ו, ומלוי אהי"ה בריבוע לבר שהוא ת"ק, הרי תקמ"ו, שהוא מתק"ו. ע"כ.

בכ"ר בחלוף, לעולם תקח האות ההיא שאתה רוצה, ותחליפנה באות האחרונה הסמוכה לה כיצד: אות א' תחליפנה באות יו"ד, ואות י' באות ק'. ואם היא אות ק', אז תחזור למעלה, ותחליפנה בא'. וכן עד"ו, בשאר האלפ"א בית"א.

וחילוף מלת סמ"ם, היא מתחלפת מג' מלות, שהם: דמ"ת, וס"ם, אי"ק. כיצד: אות ס' של סמים, מתחלפת באות מ"ם של וס"ם, ואות מ' של סמים, באות ת' של דמ"ת, ואות י' של סמים, באות ק' של אי"ק, ואות ס' אחרונה של סמים, באות ו' של וס"ם. כי כבר הודיעתיך, אם האות היא אות אחרונה מן אי"ק, תחזור למעלה ותחליפנה בא', וכן בשאר האלפ"א בית"א, וכן בכאן, אות ס' אחרונה של סמים,

פרשת נצבים

הם ג' יודי"ן, בג' פרי, שהם: י"י. שם אחד משמות ע"ב. וכן יש שם יל"י בר"ת, כי ישו"ב יהו"ה לשו"ש, עליך לטוב, והוא שם אחד משם ע"ב, הם ששה אותיות, עולה הכל ש"ע נהורין, שזוכה החזור בתשובה שימשכו עליו מלמעלה. והם סוד ש"ע נהורין שבאנפין דא"א, בסוד ישוב ירחמנו, תרין תפוחין. כדאיתא באדרא קדישא.^(ג)

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום וכו'

ר"ל, כי הנה שני בחינות אלו של זווג, עושה האדם ע"י המצוה, והם זווג או"א וזווג זו"ן. והענין, כי הנה ג"כ יש ב' בחינות של מצוה, שהם מצות עשה ומל"ת. וכבר ידעת, מ"ש רו"ל ד' שמ"י עם י"ה עולה שס"ה, זכר"י עם ו"ה עולה

(ד) זהר פרשת עקב דף רע"ג: ת"ז חקן ס"ט קי"ו. שער המצות בהקדמה. שער מאמרי רשב"י דף ט'. ע"ת שער מ"ד פ"ו שער נ' פ"ד. ועיין בפירושו הסולם על הזוהר בראשית א' דף קט"ו ר"ה ולא יקשה לך.

צ"ח קללות. הנה כל העונש הוא בשביל פגם יסוד, בסוד חרב נוקמת נקם ברית. והנה היסוד, הוא הקשת שיוורה כחץ, בסוד זרע יורה כחץ. למטרה, היא רחל. ולכן כשחטאו והפרידו החץ הקדוש, נענשו בחץ פתאום היו מכותם, צ"ח קללות.

סימן ל'

והיה כי יבאו עליך כל הדברים

ער סוף פרשה זו, ^(א) הם עשרה פסוקים, ובכל פ' יש שם הוי"ה. ויש ^(ב) שני שמות, שהם י"ד שמות, עולים שס"ד כ"ו כל אחד, ער תשלום ש"ע. נשאר י', יוצאים (א"ה נ"ל ו') מפסוק והותירך ה' אלהיך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך,

(ח) עיי"ש ברף צ' ובהגהות ומ"מ אות ב'. ועיי"ש בהגהה א"ש אות ב'.

(א) לא כל הפרשה אלא אותה הפרשה הסחומה. הו"ח.

(ב) ויש מהם. שם.

(ג) קל"ג:

שכד

ספר

נצבים וילך

הליקוטים

רמ"ח. הורו בזה, כי מצות לא תעשה תלויים בשני אותיות י"ה, שהם או"א, ומצות עשה, בשני אותיות ו"ה, שהם זו"ן.

האדם מל"ת, הוא גורם להתחבר שמי שהם האחוריים דאו"א, עם הפנים שלהם שהם י"ה, ואז הכל שס"ה.

והנה בעשות האדם המצוה, גורם השני זווגים, כי שני אותיות מ"צ בא"ת ב"ש, הם י"ה, זווג או"א שהם י"ה. וזה נעשה ע"י קיום מצות ל"ת, בסוד שמ"י עם י"ה, שעולה שס"ה כנו'. והענין, כי שמ"י הם קפ"ד באבא אות י', וקס"ו באימא אות ה', ועם שניהם עולים בגימטריא שמ"י. וכשתחברם עם י"ה, שהוא שורש שני שמות הנז', אז הם שס"ה כמנין מצות ל"ת. כי ע"י קיום

ונלע"ד חיים, כי להיות זווג או"א עליון ונעלם. ולכן להיות מל"ת שהם דינים, לכן גרם חילוף, ונתחלפו ונעלמו בשני אותיות מ"צ דמצוה, בא"ת ב"ש. וכשהאדם מקיים מצות עשה, גורם זווג זו"ן, שהם ו"ה של הוי"ה ושל מצוה. כי אותיות של הוי"ה הם מצוה, רק כי ב' אותיות ראשונות נתחלפו בא"ת ב"ש כנוכר, ואז ו"ה עם זכר"י, הם רמ"ח מצות עשה.

פרשת וילך

ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימיך למות קרא את יהושע והתיצבו באהל וכו'

ר"ת איו"ב. וכן בפסוק "ויראו העם את יהוה" ויאמינו "בה", ר"ת איו"ב. לרמוז למ"ש רז"ל^(ה) משל לרועה שלקח עז גדול, ונתנו לזאב וניצולו שאר הצאן, כן נתן הקב"ה איוב למקטרג, כדי להציל את ישראל, וכן מרע"ה כביכול היה מה שהיה לו, שנפטר חוצה לארץ בעבור ישראל.

גלגול משה רבינו ע"ה. וכן נרמז במ"ש אשר הוא בא שמ"ה בקרבנו: של ערב רב, וחרה אפי בו והסתרתי פני מהם חוזר לעם, לכן לפעמים רבות, והיה לאכול ומצאוהו צרות רבות ורעות, ירמוז כמש"ה (ישעיה נ"ג) אכן חליינו הוא נשא וה' הפגיע בו עון כולנו. ואנכי הסתר אסתיר וכו', על כל הרעה אשר עשה, על מה שקבל הערב רב, שנאמר כי שיחת עמך, וכן אמר על כי אין אלהי בקרבי, כי אינו מסוד עיבור, רק מסוד גלגול, לפי שהגלגול הוא משרשו.^(ז) אמנם העיבור מזולתו בצדיקים, בהיות שהרבה קרושה מוכנת בו, ויודע גלגולו, יקח הממר'^(ח) הלז וידבק במחשבתו נפש בנפש רוח ברוח נשמה בנשמה עכ"מ.

שם פ' ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם

זה אחד מה' פסוקים שאין להם הכרע,^(י) דקאי לשניהם, למשה ולעם שיקומו. ועוד ירמוז על

(ז) בלקוטי תורה מביא כ"ז בשם ר"א הלוי ז"ל.

(ח) בלקוטי תורה: ויודע גלגולו וידבק במחשבתו וכו'. ולא גרס יקח הממר' הלז.

(ה) ירושלמי סוטה סוף פ"ה. זהר אמור ק"א:

(י) יומא נ"ו. לעיל פרשת שמות פסוק וירא ה' כי סר לראות. שער הגלגולים הקדמה כ'. דף נ"ד ט"ב ר"ה וכוה תבין.

פרשת האזינו

סימן ל"ב
האזינו השמים ואדברה וכו'

הכסף, הנקרא קניי"א בלע"ז. וכל זה הסיג, סיבתו
היה מחטא של אדם הראשון כידוע.^ב

וסיבת חטאו של אדה"ר, היה בסיבת הנשמות
שהיו כלולים בו מכל מין ומין, מהם צדיקים מהם
רשעים, מהם גולנים מהם גרגרנים, ומצידם
נתאוה לאכול מן העץ, א"כ לא היה מצדו כ"כ
החטא, כי אם בסבתם. ועכ"ז עשה תשובה, כי
לולי החטא היה נצחי לעולם, ובחטאו נאמר לו
כי ביום אכלך מות תמות. ולולי בא יום השבת
והגין עליו, היה מת באותו יום, שנאמר אדם ביקר
בל ילין, ונמשל כבהמה. כי עם היות שהיה מלך
על כל הנבראים, אפילו המלאכים היו משרתים
אותו,^מ והיה ראוי שבחטאו יהיה כאחד מהם, או
כמלאך או שרף או חיה, עכ"ז היתה נפילתו כ"כ
גדולה, שנמשל לבהמה ההולכת על ארבע וימת
כבהמה. ולהיות שעשה תשובה, בק"ל שנה שישב
בגיחון עד צוארו, שהוא אחד מד' נהרות ג"ע,
והטעם שישב בגיחון ולא באחרים, לפי שחטא
בכל הולך על גחון מצד הטומאה, וזה גיחון ביו"ד
מצד קדושה.

ומ"ש כי ביום אוכלו מות ימות, ברוד הע"ה,
^ז שלזה הסיבה היה ראוי להיות נפל, וימת ביומו,
כי היה אדם עצמו. ולולי שנתן לו אדה"ר
השבעים שנה מימיו, היה מת. ובהיות ששב
בתשובה שלמה, ותיקן מה שעיוות, לא די שלא
מת, אלא חי וקיים, כי דוד חי וקיים הוא. ואפילו
שינה לא היה ישן, כי אם שתין נשמי כשינת
הסוס, כדי שלא יטעום טעם מיתה, כי השינה היא
אחת מששים במיתה.

ועוד לא די זה, אלא כי יהיה הפך מאדה"ר, כי
אדה"ר הביא המות על כל העולם, וכולם מתו,

(מ) סנהדרין נ"ט.

(ג) צ"ל מות תמות הוא מדבר ברוד הע"ה. הו"ח בשם ש"ש.

מצאתי כתוב משם החכם השלם כה"ר חיים
ויטאל זלה"ה, והוא זה. דע, כי האזנה הוא
לשמים, בשביל שהם רחוקים, יאזינו קול הדיבור,
והשמיעה הוא לארץ. וסוד הענין שקראם מרע"ה,
לפי שהם ג"כ נתנו חלק באדם,^ט ויהיו ג"כ עדים
ברורים בזאת השירה. וזה נרמז במזמור שאמר
אסף (תהלים נ'), יקרא אל השמים מעל ואל
הארץ לדין עמו. קרא שמים וארץ, ואשר מעל
השמים שהוא הקב"ה, שכולם נותנים חלק באדם,
ובעומדו לדין כולם מעידים עליו. ורמז לתחלת
ברייתו של אדם, והיותו תחילה נברר בגוף האשה
הטיפה זרעית, ומבררת הטוב והרע, הולך במים
הרעים ודמים טמאים, ונדמה לגרעין החטה או
הזרע הנורע בבטן האדמה, ושם מתברר, ומוציא
פרח ויצין ציץ.

וה"ס ג"כ מש"ה וכפר אדמתו עמו, ר"ל, סיבת
קבורת המת תוך אדמת עפר, כי אותו עפר, הוא
תיקונו להעביר זוהמת הנחש, וחלאת טומאה
החטאים והעונות שעשה, והאדמה לא תשם,
בהרקיב ומכלה הבשר והזוהמא והתבוסה. ואמר,
כי לזמן ק"ך שנה, שיהיה הגוף נקבר בעפר, או
יכלה מכל וכל כל חלאת הזוהמא. ולולי העפר
המכלה הזוהמא, לא היה מוכן שתכנס נשמתו
לג"ע, וזהו וכפר אדמתו עמו. ונרמז ג"כ לזיקוק
הכסף, וחלאת הסיגים שיכלם העופרת, מלשון
עפר. וכל זמן שהסיגים רותחים, וסביב רשעים
יתהלכון, עדיין הכסף אינו מזוקק, ובעומד
מהרתיחה אז רשעים חדלו רוגו, ותמו חטאים מן
הארץ, וישאר הכסף מזוקק, והרשעים יהיו אפר
תחת כפות הצדיקים, שהוא הסיג הנשאר תחתית

(ט) עיין לעיל שמות סימן ב' פסוק וילך איש מבית לוי ציון

א' וב'.

(כ) ע"ח שעד קליפת נוגה פ"ד.

וע"י התיקון יבא דוד ויעשה משיח, ויחיה כל המתים. כי זהו אד"ם, אותיות: "אדם" דוד "משיח". וכל זה נרמז במזמור שיר ליום השבת שאמרו אדם, כשהגין עליו יום השבת, ואמר: כי שמחתני ה' בפעליך, ר"ל, אמר דהע"ה, שמחתני ביציר כפך שהוא אדם, כי לולי שהיה הוא שנתן לי ע' שנה, הייתי נפל ח"ו, ולכן שמחתני ה'. ורמז הע' שנה, בפסוק צדיק כתמר יפרח, שהוא דוד. והתמר אינו עושה פירות עד שבעים שנה.

ועוד רמז תמר, מלשון מר, בהיות שמזרע יהודה היו חוטאים, המה מלכיהם שריהם, ורמזם בפסוק (ירמיה י"ב) העיט צבוע נחלתי, שנקרא עיט. ורמזם אברהם במחזה הד' גליות, שנאמר (בראשית ט"ו) וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם, והבן. ובזמן ביאת הגאולה, שיהיו מתוקנים, יהיו נרמזים לארז שיפדה וירבה, שנאמר כארז בלבנון, ר"ל, בזמן בנין בית המקדש הנקרא לבנון, אז יפרו ויסגו ויחיו לעד, וזהו שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו.

ורמז ג"כ ענין קין והבל, ששניהם היו מוזהמת הנחש. ויותר היה קין מהבל, ולכן כל זרע קין נימוח במבול, והבל נהרג, בהיות כי הציץ בשכינה, כי נאמר בה לא יגורך דע. כי אפילו שהיה בו צד רע מעט מצד הוזהמא, לא היה לו רשות להציץ בשכינה. ונרמז בפסוק וישע ה' אל הבל, ר"ל שהביט בשכינה וכו'.^(ז) ולכן מת, ולא חיה, כי אם חמשים יום מפסח לשבועות. ולרעת האומר^(ח) שבתשרי נברא העולם, בחנוכה מת. ואח"כ, משת הושתת העולם. עכ"מ.

עוד, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי^(ט)

יש לדקדק השינוי שבין האזנה ללשון שמיעה, ושבין דבור לאמירה. ולמה בדיבור דבר לנוכח, ובאמירה שלא לנוכח. ולמה בדיבור כינה הדיבור

לעצמו, שאמר ואדברה, ובאמירה לא אמר ואומר. ועוד, למה אמר אמרי פי, ולא אמר אמרי. ולמה שינה בטל ומטר, לשון עריפה והזלה. ולמה לקחי ואמרתי, כיון שהכל רומז על התורה. ועוד, למה אמר הבו גודל, ול"א אמרו כי מה יתנו, ואיך יצדק לשון נתינה. ועוד האי לשון דהצור דנקט, ומלת פעלו, דהיל"ל האל תמים דרכו, כמ"ש דהע"ה. ועוד, דהיל"ל ואין עול תחלה, ואח"כ להוסיף שהוא אל אמונה, כי אין עול, הוא שלילת הרע לבד, ואל אמונה הוא שלמות.

אלא להיות, כי יש בתורה נגלה ונסתר, דהיינו פשט וסוד, והסוד אינו דאוי לכל אדם, אלא לאשד הם כמלאכים, והפשט הוא להמון העם. ועל חלק הסוד, היו אומרים המלאכים כשרצה הקב"ה ליתן התורה לישראל, מה אדיר שמך בכל הארץ, ר"ל, מה אדירות יש לשמך שהיא התורה, כי כלה שמותיו של הקב"ה, וזהו חלק^(י) שבה מארץ. וז"ש מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הו"ד, דהיינו הסוד, על השמים. והם לא ידעו, כי כיון שהפשט אין ראוי להם, כי אין ביניהם מיתה, גם הסוד לא יתן להם, ולכן ניתנה אל האדם.

וז"ש האזינו השמים, שהם האנשים הצדיקים הקדושים אשד בארץ, המה דומים למלאכים היושבים בשמים. האזינו, חלק הסוד, שאין דבר זה נאמר בקול רם, אלא מן הפה לאוזן, וזהו לישנא דהאזינו דקאמר. ואליהם דיבר, חלק הסוד שקשה הבנתו. וז"ש ואדברה, לשון קושי. דבר אתם משפט, דברים קשים כגידיים להבינם. וזש"ה כה תאמר לבית יעקב, שהוא הפשט, שהוא נקל להבינו. ולזה אמר לשון אמירה, וזהו לאנשים הרומים לנשים שהם המון העם, וז"ש לבית יעקב. ותגד לבני ישראל, דברים קשים כגידיים להבינם, דלאו כל מוחא ומוחא סביל דא, ולא כל הרוצה ליטול את השם יטול, שהוא חלק הסוד, רק לבני ישראל שהם קדושים.

(פ) כל דרוש זה נמצא בליקוטי תורה פרשה זו.

(צ) חלק הסוד שבה בארץ. ל"ת.

(ס) עיין לעיל בראשית בפסוק ויהי מקץ ימים.

(ע) ר"ה ו'.

הענין בפשט, כי האדם בקטנותו לומד הפשט, כי הסוד אין לו דעת לסובלו, ואחר שלמד הפשט, שהוא כשעירים עלי דשא, ומלא כריסו מבשר ויין, (ש) דהיינו פשט התורה, אז יבוא הסוד כרביבים עלי עשב.

א"נ, כמה שפירש רש"י ז"ל במלת כשעירים, שהוא לשון רוח סערה, והנה רוח סערה מועיל אל הדשא, דהיינו בהיות הצמח בתחילתו בתכלית הקטנות, והוא רבוק אל הטיט שבקרקע, והרוח מייבש הטיט, ומפריד אותו שלא יהא רבוק בקרקע, ואח"כ בא המטר לגדלו יותר. וכן הפשט, הוא להפריד האדם שהוא עדיין רבוק בחומר שלו, ואחר שהופרד מעט מהחומר ומדברי העה"ז, אח"כ יכול ללמוד הסוד, ויתגדל כרביבים עלי עשב. כי העשב הוא נפרד מן הטיט, ויכול לסבול הרביבים ולגדל. ואמר כי שם ה' אקרא, שהוקשה לו למה הוצרך ב', נגלה ונסתר. לזה השיב, כי התורה הוא כמו שם ה', שיש בו נגלה ונסתר, שהוא הוי"ה בסתר, ואדנ"י נגלה, בענין: זה שמי לעלם, שהוא הוי"ה להעלימו. וזה זכרי, שהוא אדנ"י, להזכירו לדוד דור. וכן התורה, שהוא ושמו ותורתו, אחד. כי כל התורה שמותיו של הקב"ה.

וה"ש כי שם ה' אקרא, אני אומד שם אדנות לבר אני קודא, כשאומר בדרך אתה ה', ואתם אומרים בדרך הוא, שהוא לאלהינו עצמו, שהוא שם הוי"ה, ובדרך שמו לשם אדנ"י. נמצא, כי בשמו ית' יש נגלה ונסתר, וכן ראוי להיות בתורתו נגלה ונסתר. וא"ת, עדיין ערבך ערבא צדיך, ובשם עצמו למה הוצרך הנגלה, היה די בנסתר, שהיא שם העיקרי והעצמות. לזה אמר הצוד, דהיינו שם אדנ"י, דינא תקיפא מדת הדין, כי ידוע ששם הוי"ה רחמים, ושם אדנ"י למפרע דינ"א. הוצרך להיות בשמו נגלה ונסתר, נגלה הוא הדין, כדי לשלם שכר טוב לצדיקים ולהפרע מן

וארו"ל (ק) דלשון הגדה הוא לשון גידים, יען כי יש במלת ותגיד י' יתירה, שהוא לשון גיד, ואינו חסר י', כמו והגד לעמי פשעם, ולא לה דבר משה לנוכח, לשון האזינו ואדברה, שאתם ראויים לדבר זה. ואומר ואדברה, ייחס הדיבור אליו, כי להיותו חלק הסוד, ייחסו אליו שהוא המדבר מקירות לבו. אבל לחלק הפשט, שהם המון העם, דיבר שלא לנוכח, ותשמע הארץ אמרי פי, כלומר, העם, שהם עמי הארץ, שישמעו הפשט שהוא קל להבין אותו, אמרי פי, ולא ייחסו אליו, כי מן השפה ולחוץ הוא, מפיו לבד היו יוצאים הדברים ולא מלבו.

ועל חלק הסוד, אמר יערוף כמטר לקחי, כי לשון עריפה משמע לשון הריגה, כמ"ש וערפו שם את העגלה, ומשמע לשון מטר, הוא ריבוי השפע, וכן המטר אינו טוב לכל, כי הולכי דרכים הם מצירים בו, וכן הוא חלק הסוד, כי למי שאינו ראוי אליו הורג אותו. וזה כמטר להולכי דרכים, דהיינו לאותם שיוצאים מדרכי התורה, הסוד הוא מזיק להם. וכמ"ש רו"ל (י) זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המות. ולצדיקים יערוף להם התורה חלק הסוד שבה, כמטר שמחיה כל העולם, כן יערוף בריבוי, ויעשה כמעין המתגבר. ועל זה אמר לקחי, לשון לקיחה, כי מדע"ה אמר על עצמו, זה החלק הוא אשר אני לוקח לעצמי. ועל חלק הפשט אמר תזל כטל אמרתי, שזהו כטל שהוא טוב לכל העולם, כן הפשט אינו מזיק לשום אחד. ואמר כשעירים עלי דשא, כי אחר שהסוד הוא עיקר והחביב, למה הוצרך הפשט. ולזה אמר כשעירים, דהיינו המטר הרק מאד, שהטיפות הם דקות, כשעירים עלי דשא, שהיא בהתחיל העשב לצמוח ולהראות על פני הקרקע, אז הוא קדוי דשא, ואז אם היו יורדים עליו הטיפות הגסות היו נפסדים, ואחר שנעשה עשב שכבר גדל, אז יורדים הרביבים עליו, שהם הטיפות הגסות, כי אז יש בהם כח לסבלם. וכן

(ק) מכילתא פרשת יתרו.

(ר) יומא ע"ב:

(ש) עיין בהקדמת מהרצ"ו על ע"ח ובהקדמה לתע"ס מאות י"א עד אות ל'.

הרשעים, מפני שהוא ית' רצה לברוא האדם בשני יצרים: יצה"ט ויצה"ר. ובכן נקרא תמים, כי זהו התמימות לעבוד את הש"ם ג"כ ביצה"ר, כענין ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, בשני יצריך, ביצה"ט וביצה"ר.

וזהו מה שהשיב אותו חכם לאותו המין (ח) שהתורמוס צריכים תיקון, והוא יתברך רצה שהאדם יתקן הרע על ידו, ואז תקרא תמים. וז"ש הצור תמים פעלו, פעלו קרוי אדה"ר, שהיה יציר כפיו של הקב"ה. וכמ"ש חבקוק, שהוא גלגול אדה"ר, (א) ה' פעלך בקרב שנים חייהו, כשקרא אותו בג"ע, ואמר לו איכה, ה' שמעתי שמעך יראתי, ה' פעלך, שהוא אדה"ר, בקרב שנים חייהו, אף שלא יחיה כל האלף שנים, על הפחות בקרב השנים שיחיה רובם, הרי מלת פעלך אמור על אדה"ר. וכן דהע"ה, שהיה גלגול אדה"ר, אמר מזמור שיר ליום השבת. כנודע, כי מזמור זה אמרו אדה"ר. ואמר דהע"ה על אדה"ר, כי שמחתי ה' בפעליך, שהוא אדה"ר שנתן לו ע' שנה (ב) שאל"כ לא היו לו חיים כלל, ולא יצא דוד לעולם, עד שבא עובד, ותיקן לעבדה ולשמרה שנאמר לאדה"ר, ולכן נקרא עובד. ותחת מה שנאמר לאדה"ר בועת אפך תאכל לחם, לכן נקרא ישי בית הלחמי. הרי שמלת פעלו, נאמר על אדה"ר.

ולמה רצה הקב"ה לברוא את האדם ביצה"ר, כדי שיאכל משלו ובמה שיגע ויכניע יצרו הרע. כי כל דרכיו משפט, ואינו רוצה שיתענג ויתהנה האדם בג"ע על חנם, כאשר היתה אוכלת הנשמה תחלה קודם בואה לעה"ז, משולחן אביה, דרך צדקה ומתנה, אלא רצה הקב"ה שתבוא לעה"ז, ותסגל מצות ומעשים טובים, ואז תתענג בשכר מעשים טובים, ולא בחנם. נמצא, כי להיות כי כל

דרכיו משפט, הוכרח להיות באדם שני יצרים, ואם יחטא ביצה"ר, הוצרך להיות בשמו דין ורחמים, שהוא הנגלה והנסתר, כדי להפרע ממנו כרשעתו, וגם החורה עצמה, הוצרך להיות בה נגלה ונסתר.

וא"ת, איך אתה אומר כי כל דרכיו משפט, ואנו רואים רשע וטוב לו וכו'. ולזה השיב תחילה על הצדיק, כי הוא אל אמונה, נאמן לשלם שכרו, הוא גנוז אצלו לשלם לו גמולו לעה"ב, כענין שומר הברית והחסד לאלף דור, שהוא לעה"ב, שהוא עולם שכולו אמת ואריך, אלף דור. ואינו רוצה לשלם לו בעה"ז, שהוא עולם קצר, ומה יכול לשלם לו בזמן קצר כזה. וגם אל הרשע אין עול, מה שמשפיע לו טובה, ביען כי צדיק הוא, ועושה חסד וצדקה עם הרשע, וגם ישר הוא, ובהכרח ישלם לו שכר הצדיק לעה"ב, שיש בו זמן לפרוע לו כל הראוי אליו.

וא"ת, כיון שכל החרדה הזאת לא נעשתה אלא להפרע מן הרשעים, נראה מזה, כי ח"ו הפוגם פוגם למעלה. לזה אמר אינו כן, כי אם שיחת האדם לא לו שיחת, כלומר לא שיחת למעלה כלל, רק בניו מומם, המום הוא אליהם לבניו לכר. ונקרא מום, ביען כי יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים שבאדם, וכשהאדם מבטל מצות עשה, גורם שיחסר ממנו האבר שכנגד אותה מצוה מעיקרו, אבל כשעובר על לא תעשה, הוא כמו שנותן אצבע בעין, שעושה מום במה שהיה לו ככר, וז"ש בניו מומם. והוא יתברך חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ומגלגל את האדם פעמים שלש עם גבר. ז"ש דור עקש ופתלתול, מביא את האדם לזה העולם. ועל זה אמר דור וחוטא, וצריך להתגלגל עוד פעם שנית לתקן, וארובה מקלקל

(ב) מד"ר נשא פרשה י"ד י"ב. זהר ה"א נ"ה. צ"א: קס"ח. רל"ג: ח"ב רל"ה. ז"ת שיר השירים ס"ז ט"ד שורה א'. עיין שער מאמרי רז"ל דף נ"ה ט"א ד"ה אמר שמואל. ועיין תע"ס ת"א בהסתכלות פנימית מאות י"א.

(ח) מד"ר בראשית פרשה י"א.

(א) עיין בזהר ת"ב דף מ"ה ובהגהות מוהרת"ו שם דף מ"ד אות א'. ועיין לקמן מלכים ב' בסוף המאמר ויהי היום ויעבור אלישע.

יותר, וז"ש עקש, וחוזר ומעקש יותר, כסיל שונה באולתו. ומגלגל אותו פעם שלישי, וחוזר לאולתו, וז"ש ופתלתול. ועל כן אמר הלה' תגמלו זאת, הוא עושה לטובתכם, ואתם מכעיסים אותו.

אי נמי, אמר כי שם ה' אקרא, כי מרע"ה היה מתפלל על זה הגלות, במזמור תפלה למשה, שנאמר שבענו בבקר חסרך, דהיינו הבוקר של הגאולה, ואמר מרע"ה: כשמתפלל אני על הגלות, וז"ש כי שם ה' אקרא, אתם הבו גודל לאלהינו, כענין שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדים לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים. ולכן אמר הבו, כענין תנו עוז לאלהים, שהוא יתברך אינו מתגאה, אלא בזמן שישראל עושים רצונו. וזש"ה על ישראל גאותו. ואף שעוזה בשחקים, מכל מקום אינו מתגאה, אלא בזמן שישראל עושים רצונו.

ולהבין, איך אפשר שהאדם יתן עוז למלכו, נאמר במה שהקשו המינים,^(א) במה שנאמר נעשה אדם לשון רבים, ולא אמר אעשה, כי הוא יתברך היה הבורא, כענין מ"ש ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלהים עמדי, אלא הוא יתברך ברא כל הארבעה עולמות אבי"ע, ולקשר את כולם ברא את האדם, כי יש בו מכל העולמות. ואל כל העולמות אמר נעשה אדם, כי עולם הבריאה יתן בו חלק הנשמות, ויצירה רוח, שהוא חלק המלאכים, ואין לך אדם מישראל שאין בו חלק מלאך מלמעלה. ולכן במצרים נאמר אלה שמות בני ישראל, שהם המלאכים,^(ב) הבאים מצרימה את יעקב, שהוא למטה.

וז"ס מה שאמר לקמן ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי, אין כתוב זו כמי שמסתפק בחשבון, לומר הן חסר הן יתר ח"ו. שהכל גלוי וצפוי לפניו, כל שכן דבר נקל כזה, אלא בני ישראל אמר על המלאכים שיצאו ממצרים, כמו שיצאו שש מאות אלף התחתונים,

כך יצאו השש מאות אלף מלאכים עליונים. ועולם העשיה, נתן בו חלק הנפש, ואח"כ הוא ית' נתן בו חלקו, וז"ש ויפח באפיו נשמת חיים, ולא אמר ויפחו לשון רבים. וחלק זה כשהאדם חוטא, מסתלק קודם, כדי שלא יפגום בו, ואינו פוגם אלא בשאר חלקי העולמות, ועל כן שייך נעשה, אף שהוא ית' היה הבורא לברו. והוא משל למלך שנתן מנה לכמה אנשים, ולא' לא נתן, אלא צוה לכל אותם שנתן להם, שיתנו לו כל א' סלע א' ממה שנתן להם המלך, כן הדבר הזה.

וע"כ הצדיק מושל יראת אלהים, לפי שיש בו חלק נשמת חיים, שהוא חלק המלך חלק אלוה ממעל. והוא כמו המשנה שנתן לו המלך טבעתו, שכל עוד שחוחם המלך בידו, כבודו של מלך הוא, שאף המלך בעצמו לא יבטל גורתו.

נמצא, כי כשהאדם הוא טוב והולך בדרכי ה', מקשר כל העולמות, ונותן עוז למלכו, וז"ש הבו גודל לאלהינו וכו'. ואיך נתן עז לו, לזה השיב ואמר, לפי שהוא ית' שהוא הצור תמים פעלו, כלומר, האדם שהוא פעלו ברא אותו תמים, ונתן בו חלק מכל העולמות, לקשר את כלם. ולמה עשה כן, מפני שכל דרכיו משפט וכשהאדם עושה מצוה, גם אל המלאך יחשב לו שעושה המצוה, ואוכל משלו, כיון שבאדם יש חלק המלאך. והוא ית', רוצה שכלם יאכלו בשכר פעלם ובמשפט, ולא בדרך צדקה. ובמלאך שאינו בעל בחירה, לעולם לא היה אוכל משלו, אם לא ע"י האדם, כי שם חלקו. ומעשה הטוב של האדם, יחשב למלאך כאלו הוא עשאו. וז"ש כי כל דרכיו משפט.

ואל חלק הנשמה, נשמת חיים שנפח הוא ית' באדם, הוא ית' זן ומפדנס אותה. וכשארם בעה"ז ואינו עוסק בתורה, שהוא מזון הנשמה, כשהאדם ישן הוא עולה למעלה, ונהנית שם מזיו כבודו יתברך, והוא ית' אל אמונה, שמחזיר אותה אל הגוף בעל כדחה, והיה ראוי שתשאר שמה כיון

(ג) מד"ר בראשית פרשה ח'.

(ד) זהר שמות ד'.

שהיא בת מלך, והוא לא רצה לזון אותה, ואעפ"י כן הוא נאמן בפקדון.

וז"ש ראוי להגיד בבקר חסדך, על אמונתך שאתה עושה בלילות, שאתה מחזיר נשמות לפגרים מתים. וז"ש חרשים לבקרים, כי לא מלבד החסד שהוא עושה עם האדם, והחזיר לו הנשמה, אלא שמחדש אותה הנשמה, ומחזיר אותה קודם שיחזירנה לו. וז"ש מה שאתה מחדש אותה לבקרים, בכל בקר ובקר, יוכר כי רבה אמונתך, שאתה מחזיר לו יותר ממה שהפקיד אצלך בידך. וזהו בידך אפקיד רוחי, כי הנפש נשאת בגוף בעודנו ישן. כי זהו ההפרש בין מיתה לשינה, כי במיתה יוצאה אף הנפש, ובשינה אין הנפש יוצאה, אלא מן הרוח ולמעלה. וז"ש בידך אפקיד רוחי, ואף שאני מחוייב לך, והיה ראוי שלא להחזירה לי לעה"ז בעל כרחי, כי אדרבה לטובתה הוא עושה, כאמור למעלה כי צדיק וישר הוא, ורוצה שתאכל משלה.

ואם האדם חוטא ושיחת, לא לו פגם ח"ו, כי בחלק נשמת החיים אינו פוגם לעולם, שהיא מסתלקת קודם שחוטא כראמן, אלא לבניו הוא מומם, לחלק שיש בו משאר העולמות, שהם המלאכים, שהם בניו, שם הוא הפגם והמום. והוא מגלגל אותם לטובתם, כנזכר. דור עקש ופתלתול, האם ראוי לכם להיות כפויי טובה, ולה' שהוא עושה עמכם כל החסד שאמרנו, תגמלו זאת. ואמר עם נבל ולא חכם, שאין זה מקביל לזה והיל"ל עם נבל ולא נדיב, או עם טפש ולא חכם. אלא עם נבל, כפויי טובה. ואם הייתם חכמים ובעלי שכל, אף שתהיו כפויי טובה, ולא הייתם הולכים בדרכי ה', הייתם ראויים לטובה על חכמתכם, אבל אף חכמה אין בכם, אפילו בלא מעשים טובים.

הלא הוא אביך קנין. שנתן בך חלק ממנו נשמת חיים באפך. ועוד עשה עמך, כי בהנחל עליון גוים,

שהם השבעים שרים העליונים, הנחיל להם השבעים אומות התחתונים, והאיך כל אחד הכיר חלקו ואומתו. בהפרידו בני אדם, שבלבל לשונם, וכל אחד ניתן לו לשון אחד, ואותו השר של אותו הלשון לקח לו לחלקו האומה שנתן לה האל הלשון שלו. ולא נתן לכלם, אלא בשביל מספר בני ישראל, או שהיו שבעים, במספר שבעים נפש שירדו למצרים מבני ישראל. שאותם השבעים היו שרשי כל הנשמות שבכל ישראל, ולא נתן כלום לשרים, אלא כדי ליקח חלקו עמו, וז"ש כי חלק ה' עמו.

ואף שהתחיל מאברהם, ויצא ישמעאל, ומיצחק עשו, יעקב ה' שהוא השלישי משולש, כחבל המשולש שלא במהרה ינתק. וז"ש חבל נחלתו, שלא היה פיסול בזרעו. ואמר צור ילדך תשי, כי בהיותך צריך להתגלגל פעם אחר פעם, אתה מורה ח"ו תשות כח למעלה, שלא היה כח בידו ית' ח"ו לעשות אותך טוב מן פעם ראשון, כמו היוצר כלי חרס, שאינו בקי אומן באומנתו, שאינו יודע להוציא את הכלי טוב ויפה מן הפעם ראשון, וחוזר לעשות פעם אחר פעם.

ואמר ותשכח אל מחולך, ולא אמר ולא ידעת, אלא לשון שכחה, שאף בפעם השנית והשלישית, אם היה זוכר מה שעשה בפעם הראשונה מן החטאים שעליהם נדחה מג"ע, לא היה חוזר בהם באלו הפעמים, אלא שהוא שוכח, וחוזר אליהם ככלב שב על קיאו. וז"ש ובכך ראיתי רשעים קבורים, ואחרי שנקברו מן הפעם הראשונה, חוזרים ובאים לזה העולם. וז"ש ובאו, וזה מפני שדחו אותם מג"ע. וז"ש וממקום קרוש יהלכו, שהוא הג"ע. ואם היו זוכרים עונותיהם הראשונים, שעליהם באה להם הצרה הזאת, לא היו חוזרים אליהם. אבל הם שכחו כל מה שעשו בפעם הראשונה, וחוזרים על קיאם. נמצא, שגם זה הפעם השנית או השלישית שבאו, היה הבל, שלא תיקן כלל, אלא אדרבה קלקל יותר, וז"ש גם זה הבל.

(ה) נ"א יעקב הוא העיקר שהוא השלישי. ל"ת.

הלה' תגמלו זאת וכו'

בזה הענין, תבין ענין נשמות הצדיקים אשר קדמו לעולם, וענין אחר וקדם צרתני, שני יצירות. שהוא וייצר שני יצירות: א' שהיתה במחשבה ואין בה דופי, והאחרת ביום הששי, והיתה מטוב ורע. וענין ה' זעירא של בהבראם, ויש ה' אחרת גדולה, והיא זו של הלה' תגמלו זאת, ה' עילאה וה' תתאה. והענין, הלה' תגמלו זאת בתמיה, אם לאות ה' של הלה', מהמחשבה, תעשוה חומרית. עם נבל, מנבלה, ולא חכם מחכמה עילאה, שהיא המחשבה.

או פירוש אחר, הלה' תגמלו זאת, מלשון הגמל את יצחק, ר"ל תפרידו ה' תתאה מן ה' עילאה, ותגמלוהו שהיא זאת עם נבל ולא חכם. פירוש, נבל היא מלשון⁽¹⁾ נובלות מחכמה עילאה, וזהו ולא חכם, כי הוא אביך קנך במחשבה, ועשך בעולם המעשה.

ודע, כי יש מקום שקורא אותנו בניס למקום, ויש מקום שקורא אותנו עבדים, לסוד ד' עולמות אבי"ע. כי יש נשמה לנשמה, ונשמה ורוח ונפש, ע"ד אבי"ע זה למעלה מזה. ומי שהוא מאצילות, נקרא בחינת בניס.⁽²⁾ ובת למעלה מכסא הכבוד, ומתלבשת בנשמה, מבריאה החצובה מתחת כסא הכבוד. ועל זה הכסא אדם מלמעלה, ומשם הנשמה לנשמה, הנקרא אדם. והאחרת, שהיא הנשמה הנקרא דמות אדם. ותחתיה עולם היצירה, הוא עולם המלאכים, הוא הרוח מלבוש לנשמה, ושם הוא הרקיע, שעל ראש החיות, הנושאים הכסא. ושם הם מקום השרפים עומדים, והמלאכים, כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומרים האלה. ותחתם הנפש הבהמית, מלבוש הרוח מעולם הגלגלים, ותחתם הרוח יסודות אש רוח מים עפר, ומשם הוא העור והבשר והגידים,

שהם מלבוש חיצון לנפש. וכולם רמוזים בד' אותיות השם, שבכל אות ברא עולם. וזהו רמוז בנפשו הוא, ונפש בדם. ר"ל, כי הכל ברשות האדם, אם ירצה יעשה החומר נפש, או להפך.

עוד נרמז בפ' של שמעי בת וראי, שהיא הנשמה. ושכחי עמך, ר"ל, תענוגי העה"ז. ובת צור במנחה פניך יחלו עשירי עם, ר"ל, בת צור, בת סמא"ל והשרים שלו, שהם עשירי עם, יתנו לך מתנות, כשתלכי מלאה מצות. וענין בתולות אחריה רעותיה מובאות לך, ר"ל, כי יש נשמות בעולות שבאו והלכו, ויש נשמות שעדיין לא באו, ונקראים בתולות, ר"ל יצאו אלו הבתולות לקראתך, לדעת את מעשה הטוב אשר עשית, שזכית לכל הטוב הזה ללמוד ממך, ולכן נקראת בת איש כהן. ולמה לא נקרא בת כהן, ר"ל לגרעון, כי בראשונה היא כהן עליון, והיא הנשמה העליונה. וכאשר יורדת ממדריגתה, יורדת למקום האישים, והתחילה לונות, ולא ידעה כי אביה היא מחללת, ולכן באש תשרף הנשמה, והגוף תולעתו לא תמות. ולכן נאמר הפושעים בי, זהו אביה. ואשם לא תכבה, לנשמה.

ה' ברד ינחנו וכו'

בד"ר, גימטריא י', והם סוד י"ס שיש⁽³⁾ לעתיד תמיד קבועים, בין בז"א בין בנוקבא. לא כמו שהוא עכשיו,⁽⁴⁾ שלפעמים ע"י החטא מסתלקים ג' ראשונות דז"א, וט"ס דנוקבא, אבל לעתיד תמיד יהיו קבועים.

כי גוי אוכד עצות המה וגו'

הנה⁽⁵⁾ קודם העגל, היו מוחין דז"א מאו"א עילאין, ואחר העגל נסתלקה אימא למעלה, לפי שפגמו בפני שור, דאיהו מסטרהא, ונשאר פרצוף

(1) ע"ח שער המלכים פרק ו'.

(2) ליקוטי תורה. פסוק זה.

(3) רמאי פ"א משנה א'. שער ההקדמות דף רמ"ט.

(4) הקדמת ת"ז אות צ"ו.

(5) ג"א שיהיה לעתיד. ל"ח.

תבונה למוחין דז"א. ומשה הוכיחם, שכבר אברו העצות האמיתיות מאו"א, וגם עתה חבו חובת גלות, ונאברו ג"כ העצות התחתונות, שהם נ"ה דתבונה אין בהם, ולא זכר לשון אבידה, כי נגזו. לוחות ראשונות שהם נ"ה דאימא נשתברו, ולוחות שניות נגזו, שהם נו"ה דתבונה.

הקטורת, וי"א ימים מחורב דרך הר שעיר, וי"א יריעות עזים. ועשר ולא י"א, שאמר בס' יצירה. והכל סוד אחד להם, וכל המוסף מעשר גורע. ובעונות, הי"א יריעות עזים^(ל) על המשכן, והם סוד שרפים עומדים ממעל לו, ולכן הבית ימלא עשן. וסוד ויבאו בני האלהים להתיצב על ה', וסוד י"א יום מחורב, ר"ל, מחורבה, כי הם דרך הר שעיר, עד שיבא קדש ב"ר נ"ע, ימי הקדושה, בעז"ה. וסוד סמני הקטורת להמתיקם בקטורת, והם תיקון למגפה ב"מ.^(מ)

כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם

ידוע, כי הקב"ה הן את עמו על שנתחייבו, ואינו רוצה ח"ו לכלותם, אעפ"י שרובם חטאו, אבל ברחמיו לוקח הצדיקים שבהם, כדי שיחזרו בתשובה. ויעשו ק"ו, אם בצדיקים פגעה מדה"ד, כ"ש על עוברי רצונו. ואם שבו הרי מוטב, ואם לאו יושב לדון את השאר. וא"ת, מאחר שלקח הצדיקים כפרה על הדור, למה יושב עוד לדין. ולזה השיב הפסוק כי יראה כי אזלת יד, פירוש, שלא שמעו ולא לקחו מוסר ולא פחדו לנפשם. ויהיה כן שיעור הפסוק: כי ידין ה' עמו, ורואה שהם חייבים. ועל עבדיו יתנחם, פירוש, מתנחם מעט מכעסו, ולא יעיר כל חמתו, כי כבר לקח הצדיקים שהם עבדיו. ואם לא שבו, חוזר לדונם, יען כי יראה כי אזלת יד, פירוש, שחזרו לחטוא, ואפס עצור ועוזב מלשוב.

אשר חלב זבחימו יאכלו וכו'

שמעתי ממורי זלה"ה, כי ר"ת אח"ז. והוא גלגול אחז, שהיה אבי חזקיה מלך יהודה ע"ה. ואיני יודע מה כונתו בזה. עוד שמעתי: "ישתו ייין נסיכם, ר"ת יי"ן. שני פעמים יי"ן בזה הפסוק, אחד בפירוש, ואחד בר"ת, לרמוז על "שני מיני יין נסך: א' שהוא אסור בהנאה וכ"ש בשתיה, והוא הכתוב בפירוש, ואחד שהוא אסור בשתיה ומותר בהנאה, ונרמז בר"ת. כאמור.

ואמר אי אלהימו צור חסיו בו

מלת א"י הם י"א, כנגד י"א אלופי עשו, וי"א ארורים שבפ' כי תבא, וי"א סמנים של

משם הרב זלה"ה דע, כי מיום שחרב המקדש ונשרף התורה, נטל ס"מ הסודות, להודיע אוכמא^(כ) במזלות שבת, והוא מודיע לעורבים. ולכן לא רצה ר"א לידע מן העורב^(ג) מה שדיבר, אחרי שחביב לו ניתן אחר תחת ר"י חמיו, והוא ינצל, כי העורב יודע הסודות העליונים, ולכן לא רצה לשמוע רק מהיונה. עכ"ל.

(מ) שער הכונות רדושי תפלת השחר רדוש ג'.
 (ס) עיין ת"ז סוף תיקון מ"ח.
 (ע) זהר בלק כ"ר:

כ) לעיל פרשת וישלח בפסוק אלה אלופי.
 ל) צ"ל הי"א יריעות עזים הנאמר על המשכן הם סוד שרפים עומדים ממעל, ר"ל סוד אור המקיף. הו"ח בשם ש"ש.

פרשת וזאת הברכה

תורה צוה לנו וגו'

דרז"ל, ^(ט) נובלת חכמה של מעלה תורה. דע, כי התורה הוא היסוד של אבא שבתוך הז"א, ומכוחו. וממה שנופל ממנו ויוצא לחוץ לז"א, משם יוצא יעקב, הנקרא תורה. כמש"ה תורה צוה לנו משה, שהוא יסוד אבא הנקרא משה. והוא הוציא התורה, שהיא קהלת יעקב, שהם האורות הנקהלים ביעקב, ויוצאים מן משה. והבן.

ומגד גרש ירחים

ההפרש שיש בין ירח ללבנה הוא, כי ירח היא פגומה, ולבנה היא מלאה. ולכן אמר לשון רבים, ולא גבי לבנה לבנות. וז"ס יפרח בימיו צדיק, לעתיד. ורב שלום עד בלי ירח, פירוש, שלא תקרא עוד ירח אלא לבנה.

ולגד אמר ברוך מרחיב גד

ידוע הוא מ"ש בזוהר, רמז לזרע גד, לבן, כנו' בתקונים ^(ז) אל תקרי גד אלא גיד. והסוד, ויאמר ה' לדג ויקא את יונה אל היבשה, הקאת הטיפה באתר דנקרא יבשה, כמד"א ותראה היבשה. והבן. וזהו הנרמז בפסוק ברוך מרחיב גד. ויובן, בהקדמת ידיעת פסוק גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב, וכאן נרמז מה שאמרנו באומרו כי גד יעשה גיד, וזהו גדוד: גד ו"ד, הוא י' בתוך גד, וזהו יגודנו. ובכאן נרמז יותר, יו"ד במלואו בתוך גד, לצורך נוקבא זו"ן.

ויובן עתה, למה מועיל זה הפסוק כי יש לו סגולה בהזכרתו, שלא יראה האדם קרי במשתו, כי נתחבר י' בעקב, מקום אחיזת הקליפות, ^(ח) ונשאר

יעקב שלם, ובמקום הקדושה לא יבא קליפה ח"ו. ועתה נבין, למה ברוך יעקב לגד בזאת הברכה, כי גד הוא ברגלים מקום העקב. ולזה ג"כ כיון מר"ע בברכתו, באומרו ברוך מרחיב גד, אותיות: מחבר י', בגד, ונעשה גיד, להשפיע בנוקבא. כי מרחיב אותיות י', ברחם שהיא הטיפה, והרחבתו ג"כ ע"י רחם, שהוא סוד אברהם העולה רח"ם, שהטיפה באה בחסדו.

ואמר כלב"יא, שכן אותיות: כ"ל ב"א. ר"ל, כל שהוא צדיק יסוד, עם אותיות י"א שהוא ו"ה, זו"ן. וזהו תכלית הזווג, כי שכן כ"ל עם ו"ה, והבן, כי הזווג ע"י כל, שהוא זרע גד לבן. וז"ש וטרף זרו"ע, ר"ל זר"ע ו', ע"י זרו"ע ימין, שהוא החסד, מהקדקד מוחא עילאה. וזהו זרע גד לבן. וזהו אף קדקד, כי היסוד הנקרא גיד, שהוא המשכיל לאיתן האודחי, טורף מהמוחא עילאה ע"י החסדים, וכתיש כתישין, שהוא טחינת המן, שהוא כורע ג"ד לבן, היורד מן הקדקוד. ובו נעשה ד"ק ד"ק, לתת לנוקביה. ולזה רומז דק ככפור על הארץ, ר"ל דק כפרו"ך, אותיות ככפור, ולתת לארץ, שהיא נוקבא. והבן. והפסוק האחר אומר:

וירא ראשית לו וכו'

ר"ל בראות יסוד, כי המשכת הזרע הוא ממקום ראשית חכמה, ומשם בא לו השפע הקדושה והאורה. וזהו כי שם חלקת מחוקק ספון, ומחוקק הוא היסוד, ^(י) ונותן למקום הרח"ם, כי ג"כ עולה מחקק, ושם יהיו לבשר אחד. ואמר ספון בס', ר"ל, כי היסוד שהוא המחוקק, נוסף ממקום המוח שהוא הראש הנו"ל, בסוד יש מפזר ונוסף עוד. ואות ס' היא בחכמה, ושם חלקתו. ומשם ויתא ראשי עם, שהם חג"ת: אברהם יצחק ויעקב, כי

(ק) ת"ז תקון ס"ט דף קי"א:
(ר) זהו וילך רפ"ו.

(פ) דמאי פ"א משנה א'. מד"ר בראשית י"ז ו'. ע"ח שער הכללים סוף פרק א'.
(צ) תיקון כ"א אות ש"ח ובדפו"י נ"ד.

שלד

ספר

ברכה

הליקוטים

על ידם בא השפע לצדיק, בסוד ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועו ידי. אפילו שיש פירוש אחר לזה הפסוק, ^(ש) אין כאן מקומו. וז"ש צדקת ה' עשה, כי בזה יזדווג צדיק עם צדק, וצדק תעשה צדק"ה. ואז ומשפטיו עם ישראל, כי צדק ומשפט מכון כסאך, והבן. עכמ"כ.

סימן ל"ד

וימת שם משה

אליבא דמ"ד משה כותב ברמע, ^(ה) אינו כ"כ רחוק, כי הרי ראה שנסתלק הצלם שלו, ^(א) והוה ליה כמאן דליתיה, א"כ יפה אמר וימת שם משה. מהרב זלה"ה.

ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו

דע, כי בעלמא דכורא, יש נקודות דכורא ונקודות נוקבא, וכן בעלמא דנוקבא יש מאלו

ומאלו, בסוד כללות המדות. והנה כל הנולד מעלמא דנוקבא, ונקודת נוקבא, כגון חבקוק ובן גרים, וכל בן יבמה דכוותיה, מדת ימיו ששים שנה. ולזה התפלל חבקוק ה' פעליך בקרב שנים חייהו. ומשה רבינו ע"ה היה מיסוד אימא, לפיכך אמרו עליו מלאכי השרת מה לילד אשה בינינו, ואינו ראוי לקבל התורה, שהיא מיסוד אבא. ולפי שיסוד אבא הוא בתוך יסוד אימא, ומאותה הארה בא בסדר המדריגות העליונות, כדין אינון מתלבשות בולד, בסוד הארה. ובזה דומה לבן יבמה, שאין לו נקודה עצמית. ^(ב) ובכח יסוד אבא אשר תוך יסוד אימא, נכפל שנותיו. וכן הלל ^(ג) וכן ריב"ז. וזכה ר' עקיבא, עם היותו בן גרים, שנרבק מאד בתורה שבעל פה דכורא דנוקבא, ונתעלה כמותם. ואנקלוס הגר חיה הרבה, שהיה מנוקבא שבדכורא. ואיוב אחרי שנתיסר גם הוא, בסוד תרח מהתוכא דכספא, שהוליד את אברהם בן שבעים שנה, הועילו החסדים ^(ד) לכפול שנותיו, וכל אשר לו למשנה.

(ב) עיין שער הגלגולים הקדמה ג' דף י"ח ד"ה אמנם בכחנית היבום.

(ג) עיין שער הגלגולים הקדמה ל"ו.

(ד) ליקוטי תורה תחלת איוב.

(ש) ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ג'.

(ת) ב"ב ט"ו.

(א) זהר ח"א רי"ז: ר"כ. רכ"ז. רנ"ז: ח"ג י"ג: רמב"ן עה"ת בלק בפסוק סר צלם. ספר אור החיים ריש פרשת ויחי.

שיר השירים

סימן א'

ו' קצוותיו חסדים, כי אל חסד שבה, והיינו ל' קולות דנפקין משופר, וקול כלול משלשה שמות: אש מים ורוח. והיא בת"ת, והם ג' יודי"ן שעולים ג' הוי"ת ע"ח. וקונ"ה, עולה קס"א, שהוא אהי"ה דיודי"ן, והוא באימא. ומשם הכל, כי מן אהי"ה שואב היסוד, והכלה דשם אהי"ה נוקבא. ובשם מ"ה שלשה אלפי"ן, דהיינו ג' שמהן דאהי"ה, ושם א' דקונה, בהפוך החותם, וג' אהי"ה, עולים ס"ג. ובשם ס"ג ג' יודי"ן, ג' שמות של הוי"ה ע"ח, וא' היינו ע"ט, כמנין גומ"ל, שעולה ע"ט. והכל: הה' במלכות, כל יסוד, הם ה' חסדים אשר מתפשטים בה, והיינו כ"ל כל"ה.

זוכר: כולל ב' שמות ע"ב קס"א, והיינו קונה שמים וארץ. ומביא גוא"ל: עולה כמו ב"ן עם הכולל. וכהן ולוי כלולים, מעיקרא לוי ולבסוף כהן. לו"י עולה מלוי שם ע"ב, מלבד אותיות השם, ומלוי עולה אלהי"ם. נמצא שהוא מהדין שבחכמה, והוא מעשר קדש ויוצא דרך פתח, דהיינו יסוד שבבינה. ומאותיות אמצעיות של מלוי שד"י, שי"ן דל"ת יו"ד, יל"ו דהיינו לו"י. וסוקרו בסקרא, ה' להורות על הגבורות שמשכנו שם. וכה"ן עולה ע"ה, יוצא מחסד שבגבורה, דהיינו מיעוט של גבורת אלהי"ם, שהיא שם אכדט"ם שלפני א' מה אתה סופר, והאות הכולל. והוא נרמז בר"ת "כי טובים דודיך" מיין, שהם אותיות כדט"ם. פיהו, מורה על הבינה, כי היא פ"ה העליון, ומשם נלקח היין, מנקודת שם הוי"ה

(ד) עיין זהר לך לך ע"פ הסולם מאמר ומלכי צדק מאות רמ"א עד סוף המאמר.
(ה) ר"ה י"ח.

ישקני מנשיקות פיהו וכו'. השמרים, דהיינו הקליפות, אלהים אחרים. והיין וך, בלי שמרים, בגבורה, שהיא שמחה, שאין שמחה אלא בבשר ויין. ויין עולה שבעים, והם ז' נקודות של אלהי"ם, בכל אחד עשר. ובינה שם הוי"ה בנקודת אלהי"ם, ונקרא שבע, כדכתיב (מלכים א' ז') ויבנהו שבע שנים. ודכורא איהי, כדאיתא בזהר פ' ויחי, א' ושבת וי"ט, בשבת איכא עונג ב' ולא שמחה, וביום טוב שמחה, כי שבת מאבא וי"ט מאימא. ושבת היינו קד"ש, שעולה ד"ג, והיינו מרבבות קדש, והיינו אש ד"ת למו. וקדש בת"ת, כי הוא ג"כ עולה שש אותיות המלוי, וקדש למעלה מקדש, כי שם אין אנו חוששין לד' אותיות השורש, א' וי"ט מאימא, כי יו"ם טו"ב עולה ע"ג, שבהם שם ס"ג עם עשר אותיות. וטוב מכל רע, בעשר דיניו כי שם השמחה. ושמחה בבש"ר, ר"ש: היינו מלוי אלהים, שעולה ש', וגם אלהים בריבוע עולה ר'. ושני המספרים עולים בשר, ויין בשבע נקודות.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, והוא כהן לאל עליון, ה' דהיינו בינה. ששם ס"ג יש בו ג' יודי"ן וא', היינו א"ל, ונתהפך בשם מ"ה, דהיינו בת"ת. ובו ג' אלפי"ן ויו"ד אחת, דהיינו אחד. ועליו"ן עולה קס"ו, והוא ריבוע שם ס"ג, הוא גומל חסדים טובים בת"ת, כששואב ממנה נעשו

(א) רמ"ו.

(ב) עיין זהר הסולם פרשת אמור מאות ק' מאמר מקראי קדש.

(ג) נראה שיש כאן חיסוד לשון. הו"ח.

בנקדת אלהי"ם, שהם ז' נקודות. וכתוב לשון זכר, כמו ויבנה שבע שנים. וה' מילואה, היינו בינה. וה' מוצאות של אותו הפה, היינו ה' חסדים.

אל תראוני שאני שחרורת וכו'. דע, כי כאשר אין מעשים לישראל, אז חוזרת המלכות בסוד נקדת יו"ד שחורה. ⁽¹⁾ וזהו שנאמר אל תראוני שאני שחרורת, לכן אין לכם בי השגה. ז"ס לחמ"י: לחם י'. והגבורה, היא כח עושי דברו, עושים ליו"ד ה'. פירוש, מתפשטת היו"ד ונעשת ה'. וזהו מ"ש שחורה אני ונאווה, פירוש, קודם הייתי שחורה, כשהייתי בבחינת יו"ד, ואח"כ אני נזה, נעשיתי בבחינת ה'.

סימן ב'

סמכוני באשיות וכו'. הנה יש ב' אשות: א', שלא ישלטו החצונים בו יותר מדאי, ואש ב' לה מימות הזווג, זה ב' אשות. והם ב"פ י"ש ש"י, לכל סטר ⁽¹⁾ ש"י עלמין, שמתחלקים בחו"ג, ר"ז ⁽²⁾ מחסד וש"י מגבורה, סוד ש"י עלמין לכל צדיק. וזהו סמכוני, כי שחה לעפר נפשי. רפרוני בתפוחים, והם נה"י, לובן נוטה לאודם, נצח. ואודם נוטה ללובן, הוד. כי חולת אהבה אני, ל"ג בוסמין, שהם גימטריא אהב"ה.

הנה זה עומד אחר כתלנו וכו'. דע, כי יש ה"ח וה'ג. והחסדים נקראים ה' חלונות פתוחות, להשפיע הטוב. וזהו משגיח מן החלונות. וה"ג נקראים חרכים, בסוד ⁽³⁾ קטינא חריך שקא, פירוש שריפה. וזהו ה' חרכים, הוא קטן יותר מחלון, ואינם פתוחות כי אם נקב קטן, כי הה"ח הם יוצאים לזעיר, מיסוד בינה, פתח פתוח לרוחה, אך הגבורות לנוקבא, יוצאים דרך נקב קטן, בסוד נקבה: נקב ה'.

השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות

וכו'. דע, כי כמו שיש זווג לזו"ן ע"י יסוד, כך יש יסוד, כדי לחבר הספירות וההיכלות זה בזה. והשם המחברם, נקרא הדרניאל. ⁽¹⁾ זהו פ' הפסוק השבעתי אתכם, לשון שבועה. ופירושו, אני השבעתי אתכם בצבאות. פי': צב"א או"ת, וצבא, הם חיילות ההיכלות של חיות ואופנים, זכרים ונקבות. גם תוכל לומר, השבעתי לשון שבועה. ופירושו, שבע ספירות מתלבשות בו היכלות. בנות ירושלם, פירוש, בנות ירושלם. שאינם עושים זווג, כ"א מילי שבת לילי שבת. ואז הוא בצבאות, פירוש, ל' צביון ורצון, ואז חוצבת הנפשות מאצילות. ואילות השרה, זהו זווג חול, לשון תוקף, תוקפא דיצחק, הם למטה מנו"ה. ולכן נק' בכאן ואמר אילות השרה, שאז הם נפשות תמורה. ⁽²⁾ אל חמר בו, אל תמידי בו. אם תעירו, מלכות, ואם תעוררו, בינה. ב' התעוררות, שהיא בזווג שבת, שמתעוררים כל השבעה אז. את האהבה, פי' מלכות, מקושטת ב"ג בוסמים עלאין, שהם שיר ושבחה. י"ג ⁽³⁾ כמנין אהב"ה. עד שתחפץ, שאז הוא רצון עליון.

מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן. יאמר, מי שהוא יושב במדריגה תחתונה, שהוא המדבר, וג"כ מקום הדיבור, מי יוכל להעלותה למעלה. וחשיב, כמו המקריב הקרבן שלו במחשבה טהורה, וידידי דברים, תעלה עולה לה', ותעלה מקושרת ומקושרת בג' גוונים: הא' הוא מוד, גבורה. לבונה, חסד. מכל אבקת רוכל, ת"ת עם יסוד, הנקרא כל. אבקת רוכל, שהיסוד בו נכללים הכל. ואז עולה למעלה, כתמרות עשן, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, כי אם דרך ישר כתמר, בסוד כי צדיק ה' צדיקת אהב ישר יחזו פנימו.

אפריון עשה לו המלך שלמה וכו'. עמדיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו אדגמ"ן. אדגמ"ן,

(1) זהר בראשית ב' אות נ"ו.

(2) נדרים סוף פ"ב.

(3) זהר ח"ב קל"ב. ליקוטי תורה פסוק זה.

(1) זהר חרש שיר השירים אות תל"ו.

(2) זהר תרומה אות תשל"ח וברפ"י דף קס"ו.

(3) צ"ל ר"ז מחסד וק"ג מגבורה וכן הוא בל"ח כאן.

(ט) ב"מ פ"ה.

לזעיר בזה האופן: כי בשם הוי"ה יש שני יר"ו רי"ו, פירוש, ה' ראשונה צורתה ר"ו, וה' שנייה צורתה ר"י, כזה: יהו"ה של צד ימין ארי"ה, ופני אריה אל הימין, ושל צד שמאל גבורה, והם ב"פ ארי"ה וב"פ גבור"ה, הם ד"פ רי"ו. והם עולים תתס"ד, כמנין חתנת"ו, רמז לד' מוחין. ואח"כ נכנסים אלו הד' מוחין, בנה"י דאימא. וזה ג"כ נרמז, באומרו "ביום "שמחת "לבו, ר"ת לב"ש. פירוש, אימא לובשות אותם בנה"י שלה, לתתם לזעיר.

עוד פירוש אחר. בעטרה שעטרה לו אמו וכו'. אמר לשון יחיד, ולא אמר בעטרות, מאחר שהם שנים. הטעם הוא, כי מאחר שהחוג הם נכללים שניהם יחד, תוך יסוד דאימא, ונמצא, כי נכללו שניהם בעטרה א'. לכן אמר עטרה, לשון יחיד, ולא אמר עטרות לשון רבים.

שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד. גל ש"ו, הוא סימן לט"ו פעמים וידבר ה' אל משה, ראשי סדרי. והם ט"ו פעמים רכ"ב, מספר כולם גל"ש. (א"ה נ"ל שר"ל הג' הוא ג' אלפי, ומספר דכ"ב, הוא חשבון תיבת וידבר). והוא"ו היא מתחלת וידבר, פ' ראשי המטות. שגלש"ו, ע"ה גימטריא שמ"ש, דהא פני משה פני חמה. (ג' שגלשו "מהר "גלעד, ר"ת שג"ם, על שם ואור החמה יהיה שבעתים, בתרגום יונתן בן עוזיא"ל. וארו"ל, פ' בשג"ם זה משה, דכתיב ביה כי מן המים משיתיהו. והיינו גש"ם נדבות, דאינון ע"ב וקס"א מ"ה ס"ג, יעלו הכל בגימטריא גשם.

עד שיפנח היום ונסו הצללים וכו'. (ז' דע, כי סוד הצלם של האדם, הוא לבוש נשמתו. כי כמו שהלבוש הוא מתוקן למדת הגוף, כן לבוש הנשמה הוא בדיוקנא דיליה ממש. ויש לו לאדם ג' לבושים, והם א' צלם ושני צללים, וכל האיברים החקוקים בצלם ההוא שצריך לתקן בגלגול הזה,

נורטיקון: "אוריא"ל ס' "רפאל" גבריאל "מיכאל" נוריא"ל. והם עם ב' כוללים, יבואו מספר ארץ בגליו"ל ל"א יב"א. כי אברהם הוא סוד ה' חסדים דאבא, ואינו מתפשט אליהם, כי הם מסוד אימא בלבד. וכן עולין בגימטריא חכמ"ה בינ"ה, ישרא"ל סב"א תבונה"ה ע"ה.

עוד, ארגמ"ן בגימטריא קנ"א קמ"ג, וכן אלה"י אברה"ם, וכן מלכ"י צד"ק, וכן נמר"ד. וכמוהו כ"ן דר"ך אש"ה. (א"ה ואולי צ"ל כ"ן דר"ך לבד גי' ארגמ"ן) הם את זה לעומת זה.

עוד, ארגמ"ן בא"ת ב"ש תגרי"ט, עולה בגימטריא בכת"ר, כי כל שרי המדכבה נכללים יחד בכתר הבריאה. וכן ב"פ אי"ש, כי כולם נכללים במטטרו"ן סנדלפו"ן, בסוד חנו"ך ואליה"ו. והנה שניהם יחד ארגמ"ן, ותמורתו בא"ת ב"ש שהוא תגרי"ט, הם בגימטריא בראשית ע"ה ושני השמות. וכן "של "נעלך "מעל "רגליך, ר"ת בגימטריא מטטרו"ן ואליה"ו, בסוד ד' מלות. כי מרע"ה בתחלת נבואתו, נתעלה כל השיעור הזה בכת אחת, ונתבשר שיוסיף עוד להתעלות הרבה. אדמ"ת קד"ש הו"א, עם ט' אותיות, בגימטריא ת"ל ת"ל י"ם. ויש ט"ל יותר, וצ"ע. וז"ס הו"א הכולל י"ב אלה"ם, (ו) וכתיב אתה עומד עלי, ביסוד או"א.

צאינה וראינה בנות ציון וכו', בעטרה שעטרה לו אמו וכו'. בזה הפסוק, נרמזו תרין עטרין דירתין או"א לזעיר, והם בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכו'. ומלת בעטרה עולה פו"ר, הם ב' שמות אהי"ה דאלפי"ן, שהם קמ"ג קמ"ג. והכוונה, כי הב' עיטרין נעשים ר' מוחין, ורמזים במלת חתנתו שעולה תתס"ד. והתרין עטרין, הם ב' הוי"ת, א' לחכמה ואחד לחסד לצד ימין, וא' לכינה וא' לגבורה לצד שמאל. והם

(מ) ת"ז תקן ע' דף קל"ח.

(ג) צ"ל מעלות.

(ס) הדברים האלו סתומים וחתומים. הו"ח בשם ש"ש.

(ע) ב"ב ע"ה.

(פ) חולין קל"ט.

(צ) שער הכונות ח"ב ענין סוכות דרוש ז'. פע"ח שער הלולב

פ"ד.

הם במספר. ואלו נקראים ימי האדם, שהם ממשים. הרי כי הצלם והמלבוש, הוא הכל אחד. זולתי שהם ג' לבושים, ב' לנפש ולרוח, והם הב' צללים, וצלם א' לנשמה. ואלו הם סוד ג"פ אהי"ה, שהם דיודי"ן ודאלפי"ן ודההי"ן, שהם בגימטריא חות"ם, ע"ה. והוא החותם הנעשה ליל הושענה רבה, ומסתלקין. וז"ס מש"ה אך בצלם אלהים יתהלך איש, כי א"ך בגימטריא אהי"ה, גם צלם ע"ה הוא בגימטריא אהי"ה דיודי"ן, שהוא לבוש הנשמה.

ואמנם ונסו הצללים, תרי, חד דרוח וחד דנפש. כי אות ס' היא סתומה, שהיא בינה, שממנה הנשמה. והיא לבדה נקראת צלם, כמו שאמרנו. והבן זה. ואלו הג' לבושי"ן, הם הג' עולמות: כסא, ויצירה, וג"ע הארץ, והנפש בקבר. אך עדיין לא נתקנו, עד שיבא האדם בעה"ז, וע"י עשיית המצות, אז נתקנו כל איברי המלבוש הזה הנקרא ימים. וזש"ה ימים יוצרו, ממש. נמצא, שכבר היו אלה מתחלה, אלא שע"י יצירת האדם בעה"ז, נתקנו דוגמת נר"ן, כי מצד עצמם לא היו צריכים בעה"ז להתתקן, כי הם שלימים, ולא באו רק לצורך תיקון המלבושים האלו, כי הם דינים, כמבואר בסוד ליל החותם. ^ק וזה סיבת יצירת האדם לצורך.

ובהיות האדם חוטא, ומטנף מלבושים אלו, נשארים הנר"ן ערומים, בסוד חטא אדה"ר, וידעו כי ערומים הם, והבן, זה גרם להם המיתה ועונש. אמנם הנשמה והרוח והנפש בעצמן, אין להם פגם, אלא חסרון הלבושים, והבן זה. כי גם זה נרמז בזה שיר השירים על חנוך, ^ר ושם תבין, כי המלבוש הוא הנמשך אחר הקליפה, והוא החוטא. וזהו ג"כ סוד מיתת המלכים בארץ אדום, דאשתארו, ממאנין תבירין, שהם הצללים שלהם, הנקרא מאנין. אך רוחין דלהון לא מיתו, ויתחדשו בצולמין חדשים, בהדר ובמיהטבאל, אחר

שנתבררו הקליפות שהיו אוחזין באותן הצללין, ונשארו תרווד רקב, וחזרו בסוד תחיית המתים, כי גם הצללים שלו, הם ממש דוגמת הגוף של זה העולם. וגוף אקרי בסוד אוצר הנשמות, הנקרא גוף, והבן זה.

נמצא, כי הצלם הוא לבוש נשמה או רוח או נפש, והימים הם איברים וגידים של זה הלבוש. וז"ש בווהר פ' תזריע ^ט ובהוא צלם אשתתפו יומא דבר וכו'. וכמו שאיברי הנשמה עצמה, הם מתחלקים ובאים בגלגול כל אחד בזמנו, בסוד ניצוצות, כמדליק נר מנר, כנודע דכמה גופין אית לחד נשמתא, כן הצלם מתחלק לניצוצות הרבה, ויוצאים ממנו. אי זכי ביה בר נש, אתתקן ונעשה דיוקן א' שלם, וזה בסוד התרי"ג מצות, דכל מצוה אתכליל מכל התרי"ג מצות, ^ח הכי כל אבר ואבר כלול מכל האיברים, ואתעביד דיוקנא חרא מיניה, ודייר עמיה דההוא בר נש, ואוטיב ליה, ומסייע ליה למעבד מצוה. ואי לא זכי, כדין ההיא דיוקנא עייל ביה רוחא אחרא דלבר מסאבא, ונעשה מלבוש אליו, וכדין מסייע ליה למעבד עבירה, ודיורה עמיה לביש. וזה הצלם ישנו בין לישראל בין לזולתם, כי כמו שמן החותם של יסוד רנוקבא נעשה צלם, כן הוא בקליפה. ולכן אדם יש לו מזלא, שהיא הצלם, אך הבהמה לית לה מזלא, כדאיתא בגמ' ריש ב"ק. ^א והלבוש הזה הוא רינין, וע"י משמרת הנשמה שלא יינקו החיצונים ממנה, וז"ס וידעו כי ערומים הם.

נמצא, כי הצלם אעפ"י שהוא גרוע, כי הוא מלבוש, עכ"ז להיותו מסוד הדינים הוא שומר את הנשמה מן החיצונים. וכבר ידעת עוד, כי החותם אשר ממנו נעשו הצלם הוא מסוד נה"י דאימא, מהמלכות שלה הנקרא צלם של ז"א. כי המוחין של ז"א נקראים צלם, בהיותם מלובשים תוך נה"י דאימא. וזש"ה, ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו.

(ח) שער הגלגולים הקדמה י"א ול"א.

(א) ב:

(ק) שם.

(ר) אות תל"ה.

(ש) מ"ג:

המעשה. וכנגדן, נחלקים בג' חלוקות בסוד הכוונה. והם ג' מלבושים מחלק הכוונה, לכשיעלו נפש ורוח להתקשר עם הנשמה למעלה.

אך הנוקבא היא מהדמות, שהוא חותם של החותם הזה, רשימו דשעה.

ובזה תבין, כי גם שהנשמה הם המוחין, ^(ב) עכ"ז צריכים אל לבוש דאימא, כדי להשתמר מן החיצונים. והטעם, כי החיצונים אינם יונקים מן הבינה כלל, והבין זה. וכן איתא בזוהר בפ' ויחי, תבין איך המלבושים הם הנעשים מן יומיו דבר נש עצמן, וכל זה ע"י המצות ומעשים טובים. כי הם איברי התורה תרי"ג. וכאשר באותו יום נעשה מצוה אחת, נתקן אותו יום. פירוש, אותה מצוה מתחבר יחד, ונעשה עם היום, חד דיוקנא קדישא. ונעשה אבר אחד של הלבוש, ונקרא פרקליט, כאמרם ז"ל ^(א) כל העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד. ולהפך ח"ו, מתלבש בו חדא רוחא דלבר, ונעשה קטיגור. הרי אותה מצוה, היא עצמה, היא רוחא קדישא דאתלבש בהווא יומא, ואז נקרא מלאך אחד נברא.

וכאשר נשלמים כל האיברים להתקן בגלגול ההוא, כדין סליק מהאי עלמא, ונשלם הצלם שלו. ואע"ג דאמרינן בדף רכ"ו ע"ב, דאית פקודי אורייתא דאתעבידו מינייהו לבושא לנשמתא, דע, כי מן מעשה המצות, נעשים ג' מיני מלבושים: אחד לנפש בהאי עלמא לתתא, וא' לרוחא בגנתא דערן, וא' לנשמה בהיותה למטה בג"ע הארץ, קודם שתעלה, שהוא תוך י"ב ירחי שתא. אך אח"כ, שעולה למעלה בכסא, אז אזדמן לה לבושא מן הכוונה שהיתה לו לאדם בעשיית המצות, כנו' בפ' ויקהל, ^(ד) והבין זה היטב. ואפשר, כי כמו שמעשה המצות מתחלק לג', כן כונת המצות נחלקים לג'. כי גם הנפש והרוח, כשעולים בר"ח ובשבת להתקשר עם הנשמה למעלה, גם הם צריכים להתלבש מלבושים אחרים, הנעשים מכוונת המצות מן החלק שנוגע לשם, הרי כי המצות נחלקים בג' חלקים, בסוד

גם מזה תבין, כי מן המצות נעשים המלבושים, הן מפאת המצות הן מפאת הכונה. אך מן התורה, נמשך סוד מזון הנשמה, בהיותה בג"ע בארץ, וכן לרוח ולנפש. אך מכוונת התורה, ימשך מזון אליהם בהיותם למעלה בכסא הכבוד. וזה נרמז בפ' ויקהל ע"ש, ^(ה) בסוד יערוף כמטר לקחי, כי הוא דבר ממשי, ונמשל למטר. אך אמרתיו הוא יותר רוחני, ונמשל לטל עליון, ומהם אתזנא נשמתו, והבין זה.

גם תבין לבושי אדה"ר וסודם, האמור בפ' ויחי דף רכ"ד ע"א ובפ' ויקהל, גם בזוהר שיר השירים, כי הלבושים שהיו לו בג"ע דלעילא, הנתקנים מבחינת כוונת המצות, ניטלו ממנו וזכה בהם חנוך. והטעם, כי הזיהרא עילאה שהיא נשמת אדה"ר, נטלה חנוך, ונטל גם מלבושיהם העליונים. אך אדם, נטל אח"כ בחינת המלבושים התחתונים של ג"ע התחתון, הנעשים ממעשה המצות. וזהו כתנות עור, ^(ו) לפי שהשלימות פנימיות של אדה"ר, לא היה אלא נפש רוח, ולכן לקח לבושים תתאין. וחנוך שזכה לנשמה, לקח הלבושים העליונים.

נמצא, אדה"ר כשחטא פרחא נשמתו, זיהרא עילאה, והלכה מבלי לבוש עליון השייך לה, כי עבר על כוונת המצות כנדע בעץ הדעת, שאדם חב במחשבה ובמעשה, וישבה הנשמה ערומה, בסוד ימים יוצרו ולא אחד בהם, וידעו כי ערומים הם. ואח"כ שב בתשובה, ותיקן לבושים אחרים תתאין גופניים דגנתא דארעא, כמבואר פ' ויקהל. וחנוך תיקן אח"כ, וזכה אל הנשמה דאדה"ר, ומלבושיה העליונים.

(ה) שם.

(ו) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ד'.

(ב) ע"ח ח"ב שער הפרצופים דרוש ג'.

(ג) אבות פרק ד'.

(ד) דף ר"י.

גם תבין, מ"ש ד' רכ"ז ע"א, עד אשר לא תחשך השמש דא נשמתא וכו', כי הצלם הוא מלבוש הנשמה, וכיון שהיא יוצאה, גם הצלם נמנע, אמנם הצללים נשארים. ולזה נבהל ר' יצחק, ⁽¹⁾ כד מטי לשומע תפלה ולא הוה חזי צולמא דלילה, דהיינו צלם הנשמה. כי ב' צלמים לא מסתלקי עד יום המיתה, בסוד עד שיפוח היום, הוא יום המיתה, ונסו הצללים. ע"כ.

עוד פירוש אחר, אני ישנה. הנה המלכות, כלילה היא ישנה, כי נסתלקו מוחותיה. אבל קיסטא דחיותא, הארת המוחין דלב, קיימין. וז"ש ולבי ער. קול דודי דופק, זה זווג יעקב ולאה, הנעשה בחצי הלילה. ואז קול התרנגול קורא, כי השכוי מצד היסוד שבה, ולזה מעורר אהבה לאדם לעסוק בתורה, כדי לסייע לזווג הנוכח. ואז הקב"ה דופק בפתח ג"ע, יסוד דנוקבא, ואומר פתחי לי וכו'.

עוד פירוש אחר, אני ישנה ולבי ער. דע, כי זה הפסוק הוא בחציו של שיר השירים, לרמוז שצריך האדם לקום בחצי הלילה. ואבאר הפסוקים שלמעלה, וצריך לדקדק בהבנת הפסוקים, עד שיפוח היום ונסו הצללים, ר"ל, בעה"ז, צריך האדם לעשות תשובה ולחזור לשי"ת קודם מותו, עד שיפוח היום ונסו הצללים, שהם הרוח והנשמה. וצריך, כי טוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים, שדומה לצבי, שהוא רץ במהירות, ולפעמים ראשו לאחור, כך האדם בענייני העה"ז, צריך שלא יעכב עצמו, רק שיהיה רץ לעה"ב, ולפעמים יסוב ראשו לענייני העה"ז, אבל יהיה מעט.

על משכבי וכו'. כל הפסוקים, עד הנה מטתו שלשלמה, אם תדקדק, הכל מדבר על האור העליון הגנוז לצדיקים, כי צריך למשוך אותו, עם

התורה ומעשים טובים. וצריך לעסוק כל היום וכל הלילה קודם שישן, בהיות שהנשמה בכל לילה, הולכת לתת חשבון למעלה, ולהוליך עמה כל מה שעשה ביום, ולזון עצמו מזיו העליון. ובהיות, שבדרך עד הגיעה למעלה, יש מקטרגים שמונעים הנשמה לעלות למעלה, לכן אמר, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, כי כל זה הוא סוד הק"ש שעל המטה, להגין מן המזיקים. ואמר ששים גבורים, כנגד ששה תיבות של הק"ש, שעולה במספר גדול ששים. ⁽²⁾ ואומר, הנה מטתו שלשלמה, של האדם השלם, צריך ס' גבורים סביב לה, שיוסבכו ויהיו מגן עליו, שהם מהפסוק ראשון של שמע ישראל, שהם מגבורי ישראל, שהם הכל גבורה וחזק, נגד הטומאה. כלם אחוזי חרב, הוא סוד וחרב פיפיות, שהוא היחוד העליון ותחתון; כנודע.

מלומדי מלחמה וכו', מפתח בלילות, ששולטים בלילה, וכשהנשמה מוליכה עמה מצות ומעש"ט שעשה ביום, אז אפריון עשה לו המלך שלמה, שהוא השי"ת, מעצי הלבנון וכו'. עמודיו וכו', עמודי שש, הכל מדבר על העולמות שלמעלה, וכל מדותיו של הקב"ה, עד אני ישנה ולבי ער, שזה מדבר בחצי הלילה. כמ"ש בזהר, ⁽³⁾ כשנותנים הרוח בפקדון, ומוסר האדם עצמו למיתה, דאילנא דמותא שלטה בלילה עד חצי הלילה, והב"ה מחזיר הפיקדון לבעלים, כדי שיתעסקו בתורה.

ומוכרח הוא, שכל עולם בחצי הלילה יתנועע קצת, והוא הרוח שחוזר אליו, ומי שהוא זריו, יתגבר כארי ויקום תיכף ללימודו כמו שהיה עושה דוד המלך ע"ה, כמ"ש חצות לילה אקום להודות לך. ומי שהוא עצל, יחזור וינום, עד שהשחר יעיר אותו, ועל זה, פסוק אני ישנה הוא בחצי שיר השירים, ובו סוד חצי הלילה.

(1) זהר ויחי רי"ז:

(2) שער הכונות ענין ק"ש של הלילה דרוש ה'. ד"ה והנה

כונה.

(3) במדבר קי"ט.

מכין אותה, וז"ש מצאוני השומרים, שהם החיצונים, הכוני פצעוני. ולא די זה, אלא כאשר הגעתי שם, כשראוני שומרי החומות, שחזרתי בלי תורה ושמירה, לקחו ממני המצוה שעשיתי מקודם, שהוא הרדיד, ליתנם לאחר, כמ"ש יכין וצדיק ילבש. ומי עושה זה, מרע"ה, שעל ידו ניתנה התורה. ורמז לזה, כי ר"ת מעלי שומרי החומות, ר"ת משה.

ובג"ע יש חדרים ושורות, והפנימי הוא המשיח, ואחריו הצדיקים, ^(ז) ואחריו החסידים, ואחריו כל ישראל, ובחנין מקום הגרים. והמצות שעושה האדם ומאברם בידים, לוקחים אותם אלו שומרי החומות, שהם מוכנים שם להלביש מי שיצא מגיהנם ליכנס בג"ע, ונותנים להם אלו המצות של זה האיש שאינו ראוי להם. וזהו שאנו מתפללים בכל יום על הצדיקים ועל החסידים, שהם מדרגיגות, ^(ח) ואח"כ על כל עמך בית ישראל, ואח"כ על גרי הצדק, שהם במדרגיגה חיצונית קרוב לחומות, שיהמו רחמיך עלינו, ואל יפשיטנו מהמצות שעשינו, ותן חלקינו עמהם, אותם המצות, ולא תתנם אל האחרים. ובזה לא נבוש ולא נכלם, שלא נלך נפשטים וערומים.

ובזה יובן, באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי, ר"ל הדבש והיער. ושתי יין עם החלב, וא"כ מה ישאר לתת לרעים, מאחר שאכל הכל. אלא ידוע, שכל הפרי והתורה והמצות שהארם עושה, הם הולכים למעלה. וזו היא האכילה של העליונים, כנדע ^(ט) בענין הקרבנות. ואחר שלמעלה מקבלים המעשים, אח"כ חוזרים ושולחים השפע למטה. וז"ס אכלו ריעים שתו ושכרו דודים, מיינה של תורה.

עד פירוש אחר, אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק, בענין הרפק כשיש קדחת, והוא בלב, שהוא

ואמר אני ישנה ולבי ער, ר"ל, אעפ"י שאני ישנה, לבי ער, לפי שנשאר בלב, אחד מס' מהרוח, לשמור הגוף. ^(י) ולכן אמרו, כי השינה היא אחד ממשים במיתה. ולכן דהמע"ה שנקרא חי וקיים לעולם, לא ישן כי אם שינת הסוס.

קול דודי, שהוא הרוח, דופק, להכנס בגוף לעורר האדם. ואומר, פתחי לי אחותי רעייתי וכו', שהם ששה יודי"ן בס"ת, רמז לאות ו' של השם, ממקום שבא הרוח. שראשי נמלא טל, מאותו הטל שעתיד הקב"ה להחיות המתים. ולכן צריך להחיות הגוף, ולקחת התעוררות. לכן רומז הטל, הוא על המזון, שהרוח מביא עמו מלמעלה. פשטתי את כתנתי איככה אלכשנה, משיב לו הגוף, הרי אני ישן ערום במטה, ואיך אקום בלילה בחושך, ואין לי נר, ובפרט בזמן הקור. וכן כל הפסוקים, דודי שלח ידו מן החור, ר"ל, הרוח מתחיל להכנס בלב ממקום הימין, שהוא מקומו. והעצל אומר, מעי המו עליו, על ביאתו כ"כ במהרה להקיציני, כי היה רוצה זה העצל לשכב עד הבקר. ואומר קמתי אני לפתוח לדודי, ר"ל, כי לפעמים העצל יקום, כשיבא לו הרוח בחצי הלילה, ויקח בידו הברזל והאבן להדליק הנר, ומכובד עצלותו נופל מידו האבן או הברזל. וזהו מ"ש וידי נטפו מר, מלשון מר ולענה. ואפילו אחר שידליק ויקח הספר ללמוד, מכובד עצלותו יחזור לישן, ולפעמים יפול הספר מידו. וז"ש ואצבעותי מר עובר על כפות המנעול, ואז דודי חמק עבר והלך.

נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו, קראתיו ולא ענני, עתה כשחזר הרוח ללכת, לא תמצא מקום לנוח, והיא בצער גדול, מפני שלא יש לה שומרים. כי בתחילת הלילה היו לה שומרים, שהם הק"ש שקרא על המטה, ועתה הולכת בלתי שומרים. והנה המזיקים והמקטרגים

(ז) נדצ"ל שהם בעלי מדרגות.
(ח) לעיל תחלת בראשית וש"נ.

(י) ע"ח שער טנח"א פרק ה'.
(כ) היכלות דבראשית ל"ח.

מקום או"א. לשון אחר: אחדים במטטרו"ן, עשרות במלכות, מאית בז"א, אלפים באימא, רבבות באבא. לפיכך הוצרכו ישראל ששים רבוא בנתינת התורה, שהיא בחינת ז"א, בעל ששה קצוות כלולים מעשר, מצד המלכות. והתורה נובלת חכמה כנודע.^(ט)

סימן ז'

לכה דודי נצא השרה וכו'. ^(פ) דע, כי מלת לכה"ה, הם אותיות כל"ה. והוא, כי כל ערב שבת, נעשית המלכות כלה לבעלה, כי ביום שבת יפתח. ועולים רגליה מבין החיצונים, מימי החול, ובע"ש עולה לנה"י של ז"א, שהוא המקום הנקרא שדה תפוחין. כי הוא שיעור קומתה, כמו שידעת בדרוש של פסיעותיו של אברהם אבינו, ^(ג) וז"ל: לכן ראוי לבעלי המעשה, לצאת השרה בכל ע"ש, לחקל תפוחין קדישין, להכניס את הכלה העומדת שם בשדה, ולהכניסה לבית. וז"ס בתי בראי ובתי גוואי, ואין להאריך. ואמנם נקראת שדה, לפי כי ש' צורתה ג' ווי"ן, כזה: **ש**, והם אחורי נה"י דידיה, אלא שלהיותם באחור, הוצרכו להתחבר אורם, ונעשו צורת ש', לאזור כח, מאימת הקליפות העומדים באחוריים. אשר ז"ס אלהים אחרים, שהוא מלשון אחורים וז"ס מ"ש הכתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וז"ס ש' של שקר, הנאחזים שם החיצונים. כי הם ק"ר, ולוקחים ש', ונעשים שקר.

ואמנם גם את זה לעומת זה עשה האלהים, כי כמו שיש נה"י בקדושה, יש ג"כ בקליפות, וג"כ ש', אלא שהוא בפירודא באותיות ק"ר, שעולים ש', אלא שנפרד היסוד דסטרא אחרא מנה"י דביה, ונעשה סריס, ונתקרר, ונעשה ק"ר, ולא יכול להזדווג. וז"ס יתפרדו כל פועלי און, כי הטיפה

ר"ע הפך ע"ר. אני ישנ"ה, כמנין שס"ה גידים, שכולם חולים, ואז יעשה הדפק הכאות במהירות. ואומר פתחי לי וכו', ששה יודי"ן בס"ת, שהם ששה דפיקות, אורך וקצר וקצר ורוחב וקצר ועומק. שהם ג' מרחקים, שהם שש קצות. והם דפיקות הנשמה, ולמעלה הם חג"ת נה"י. ומי שידע סודם, יוכל להבין חולי הנשמה. ^(ד) והם ששה נקודות של פתחי חותם, שהם המפתח לפתוח כל התורה. צירי, הוא הדפק נמליי, ואז הוא בצער גדול. פתח, יש הרוחה, ובאשה הרה, כשרוצה ללדת, אז הדפק נמליי, בשעת יציאת הוולד, ואז היא בצער גדול, עד שתלד ויעזרה האל. ושאר ההכאות, המבין בינים מעצמו.

קווצותיו תלתלים וכו'. הנה בקטנות יש בו עשר אלהים, ^(ה) וה' פעמים אלהי"ם, גימטריא ת"ל, וה' פעמים אחרים ת"ל. ומתחלה נכנסים בראשו, והם שערותיו, והם משתלשלים למדת המלכות, הנקרא ים. וז"ש ת"ל ת"ל י"ם, קריא ביה ת"ל ת"ל, שהם עשר אלהים, ויורדים לים שהיא מלכות. וכל זה בקטנות, אך שערות הגדלות הנזכר באדרא, הם שבשערות ז"א, אית כשר אית פסול.

אחת היא יונתי תמתי וכו'. זו כנסת ישראל, שהיא כסא ומכון לעליונים. והנה שש מעלות לכסא, אשר מתעלה במ אל היסוד, שהוא ו', כנודע ושוב עולה ממנו אל ההוד, וממנו מתרבה מעשר, הרי ששים. וממנו אל הנצח, הרי ת"ר. וממנו אל הת"ת, ששת אלפים. וממנו לגבורה, הרי ששים אלף. וממנו לחסד, ששים רבוא. דהיינו אל אלהי ישראל, שהם ששים רבוא.

לשון אחר: אחדים במלכות, ^(ו) עשרות בז"א, מאות בתלת רישין. והיינו בחינת עליית ז"א אל

(ע) ע"ח ח"א שער אריך אנפין פ"ה ושער או"א פ"ו כלל ד'.
(י) מד"ר לך לך פרשה מ"ד.

(פ) שער הכונות ענין תוספת שבת דרוש א' וב'.

(צ) שער מאמרי רז"ל דף ל"ז ט"ב.

(ג) שער רוח הקודש דף י"ד ט"ב. להלן איוב סימן י"ט. וע"ע חיקונים דף ק"ח. שער מאמרי רשב"י דף ז' ד"ה שם בתיקון.

(ד) ע"ח שער מוחין דצלם פ"ה כלל ג'.

נקרא און, בסוד ראשית אוני. ולכן נרמז זה בליל שבת, כי אז בתחלת ליל שבת, נעשית שדה כנוצר. והם רוצים להתחבר שם בשדה, ואז יתפרדו כל פועלי און. וז"ס השדים שנבראו בע"ש, בלי גופין, כי לא עביד פירין, ונסתרו. ולכן נקרא אל אחר, דיתיב באחורים. והנחש נתקצצו רגליו, ואין להם על מה שיסמכו, והוא פורח באויר. וז"ס מ"ש^ק השקר אין לו רגלים.

והנה הוא רוצה לעוף עד אחורי נה"י דז"א, באויר הפנוי אשר שם. וז"ס מש"ה אם תגביה כנשר וכו', משם אורידך נאם ה'. כי הרקיע שבו נתונים ככבים ומזלות, הוא אחורי יסוד דז"א, ועד שם רוצה הנחש לעלות, כדי ליקח הארה מקנאתו באדם הבא להזדווג עם חוה, ואז רוצה לעלות להטיל זוהמא, ומשליכין אותו למטה וכו'.

נמצא, כי בהיותה באחור, אז היא נקראת שדה עפר ראוי לזריעה, ומאחורי הנוקבא עומדים הקליפות, ונקרא שם מדבר, כי עפרו נקרא אבק דרכים ואינו ראוי לזריעה וכו'. ואמנם נקראת שדה, על שם שעומדת אחורי הש', שהוא נה"י דידיה. והיא סוד ד' דשדה, והיא מתקשטת בקשוטיה, בהארט פנים דנה"י עצמן, סוד ג' ווי"ן. ונעשית מכתן ה', כזה: ה. כי עם היות, שבתחלה מקבלת מנ"ה לכה, אינה ראויה לזווג, ונקראת ד', ואח"כ ניתוסף בה ו' דיסוד, ונעשית ה', ואז ראויה לזווג. ובחזרת הפנים, נעשית בית, דכתיב ויבן לו בית. והיא נחלקה לג' קוין, קו ימין שהוא חח"ן דידיה, שיעורם באחורי נצח ז"א. וקו שמאל דידיה, בג"ה דידיה, באחורי הוד דידיה. וקו אמצעי דת"י דידיה, באחור יסוד דידיה. עכ"ל.

נמצא לפי זה, מ"ש לעיל כי לכה דודי נצח השדה, היא הכלה הנרמזת במלת לכ"ה. ואנחנו

ראויין לצאת השדה ערב שבת, לחקל תפוחין קדישין, כדי להכניסה לבית לזווג, כי אין שם יראה מהקליפות. ונרמז במ"ש נלינה בכפרים, שהוא מקום הנה"י, שפרים ורבים בזווג. וזה הוא בליל שבת, בלי תערובת חמץ. וביום השבת, נאמר נשכימה לכרמים, הרמים, שאז עולים רגליה במקום חג"ת שלו, ומשם ואילך הולכים ועולים עד מנחה של שבת, ועיין בס' הכוונות. ובלו העליות, נראה הפרחה הגפ"ן, שעולה חק"ל, בסוד והיא כפורחת עלתה נצה. ואין באותה שעה קליפות, כי פתח הסמדר, שהיתה פגה, מקודם בהיותה בשדה באחורי נה"י, כנו"ל, ועתה נתפתח זה השדה, ונעשה בית. וכן עולה פיתח הסמדר, שד"ה. כי אז היתה פגה, כי כן הסמדר הם פנים.

וז"ש נצא מש"ד, שהוא ימי החול, שרגליה ירדות מות, ואין שם זווג, כי היא בסוד וירחו סוגרת ומסוגרת אין יוצא ואין בא, מפני חומות יריחו, והיא סתומה וחתומה, לבל יבא בה זר וטמא, בהיותה ברשותם. אבל ביום השבת, שנעשית ה', ונקראת בית, אז ראויה לזווג, ונקראת כלה כלולה. וזהו נצא מש"ד, ונבא לשדים, ולכן אין זווג בחול, בסוד שד, דאילו הוי פרין ורביץ הוו מטשטשי עלמא. ובהיות שבאה לזווג ליל שבת, אז יולדת נשמות, שהוא תוספת נשמה, כי בערב שבת מקבלין תוספת נפש, דכתיב שבת וינפש. ואח"כ תוספת רוח, ואח"כ מקבלין ממנה תוספת נשמות, וע"י הזווג יולדת אותם.

ור"ת של "לכה דודי" נצא "השדה: נלד"ה, שהם הנשמות הנזכרים. וס"ת אהי"ה, כי משם יורדת הנשמות מתחת הכסא. ור"ת של "נלינה בכפרים, הוא בן, ר"ל נלד"ה בן. וס"ת מ"ה, וסוף כל הפ' אהי"ה מ"ה המ"ה, הוא הבן. וג"כ

(ח) שער הכוונות עינין תחום שבת דף ל"ב.

(ב) עינין שער הכוונות ח"א דף שני"ט ט"א.

(ק) אותיות דר"ע.

(ר) עיי"ש בשער מאמרי רז"ל ויש שם שנויי לשונות.

(ש) ע"ח שער קליפת נוגה. פרק ג'.

זרועה. ויתכן, כי בכח התפלה והדיבור והמחשבה וכוונת, בניה מעלין אותה להיות עטרת בעלה. ומה שהיה קומתה בחצי קומת דודה, והיא אחר חדוי בלי זווג, בכח התפלה והמ"ן שמעוררין הצדיקים, במסירת נפשם בק"ש, אח"כ היא מעוררת ג"כ מ"ן בזווגה לאו"א, ובזה באה אל המלך כדת, פנים בפנים. ואז נעשית ע"ד המדריגות, קומתה כקומתו. בסוד פסוק הסיבי עיניך מנגדי, שהם הדינין, כי בסיבתם אני גבוה קומתי מקומתה.

וזה ש שהם הירהיבוני, ועתה בהיותה שוה לקומתו, תוכל להתרפק עליו, מה שלא היתה יכולה כשקומתו גבוה ממנה. וזהו מתרפקת על דודה, עתה בודאי תוכל להתרפק עליו. ועתה אומר הפסוק מה שאמרנו, כי הכל היה בכח התעוררות מ"ן, ועלתה למעלה. וזהו תחת התפוח עוררתך, ר"ל, כל מה שתחת דודה שהוא צח ואדום, כל מה שתחתיו נקרא מ"ן, ומשם התעוררות לזווג, כדי לעורר בכח זה מ"ן לזווג או"א, לתת להם מוחין בשלימות, בהיותם באים פעם אחרת בעיבור תוך האימא. ומצד עיבור ראשון, אמר שמ"ה: שם ה', שהיא אימא, ודאי חבלתך אמך. וג"כ, כשחזרה ואתעברת פעם שנית אמר שמ"ה: שם ה', חבלה ילדתך. עתה לא אמר אמך, כמו בראשונה, כי אם ילדתך, ר"ל, מי שילדה אתכם בתחלה. והבן. ובזה תעלה מן המדבר, ותתרפק על דודה בבואה פב"פ, לקבל מוחין בשלמות, והבן כל זה.

שימני כחותם על לבך וכו'. כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבת יה. דע, ^(ה) כי יש במלת שלהבת: שת הבל, והם במדריגה אחת ביסוד דאבא, אלא שהבל הוא יותר פנימי. אמנם שת, הוא יותר למטה. בסוד וחשופי שת. וזו השלהבת יוצאת מי"ה, וזהו שלהבת יה. והיא כך י"ה במלוי, כזה: יו"ד ה"י, יו"ד פעמים ה"י, הם ש' וה"י פעמים יו"ד, הם

מ"ה בחכמה, כי מ"ה ^(ג) שמו ומה שם בנו. א"כ משם אהי"ה שהוא באימא, ומ"ה שהוא בחכמה, בזווגם נולד הבן, שהוא מ"ה שם בנו. ובשבת זה הבן הוא תוספת נשמה, והוא ע"י היסוד הנקרא דודי, וגם ע"י זו"ן הנקרא דודים, כי למעלה או"א נק' רעים, כנזכר בזוהר. ^(ד) ואז זאת הכל יולדת ומשפעת על ראשי עם קדש, והבן. כי זהו סוד יציאת השדה, להקביל הכלה ערב שבת, כדי שתבא לזו"ן, תשפיע עלינו תוספת נשמות. ואז הדודאים, שהם אלו הדודים זו"ן, "נתנו ריח, ר"ת ג"ר שהם "נשמה רוח. וזהו בפתיחת הסמדר, כנז"ל.

וזהו וביום השבת יפתח, וזהו ג"כ מ"ש ועל פתחינו, ר"ל פתח כל היסודות. כל מגדים, בסוד מה שמגיד מלמעלה מהמוח, לזווג. וזהו כי תמצא בר"ת "מגדים חרשים, ר"ת מ"ח. "גם ישנים דודי, ר"ת גי"ד. והבן וסתום הדברים, כי הם סוד החסדים הבאים מהדעת ליסוד, וזה אומר או"א לברא וברתא. חרשים גם ישנים, ר"ל, המוחין עילאין, שהם הישנים מצד שנים קדמוניות, ומוחין תתאין, שהם חרשים שמתחדשים עתה בשבת. דודי שהוא יסוד, צדיק חי עולם, ומשפיע לכלה. צפנתי לך, בסוד וצפונך תמלא בטנם, כדי שישבעו בנים לתת נשמות לישראל, עכמ"כ.

סימן ח'

מי יתנך כאח לי וכו'. הנה מרע"ה במצרים, לא היה משועבד בסבלותם, ועכ"ז ויצא אל אחיו וירא וכו', וזהו מי יתנך כאח לי וכו'. וביאר כאיזה אח, היונק שרד אמי, שלא היה רוצה ליינק מהמצרית, רק משד אמו בלבד.

מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה וכו'. יאמר, איך יתכן להיות נמי תוכל בהיותה במדבר, ורגליה יורדות מות במדבר, בארץ לא

(ג) ע"ח שער או"א פרק ז'.

(ד) ויקרא אות ל"ז וכדפ"י ד'.

(ה) עיין בנהר שלום כונת חנוכה ע"ח ג' דף קמ"ה סוף ט"ב. ושם הלשון מתוקן יותר.

במשה, שהוא ר"ת, מ"ש"ה ש"ת הב"ל, וקשורים בתורת אמת. וכולם כלולים ביסוד אבא, הנקרא חי. וכן עולה גחלת, במ"ק ח"י. וזהו ג"כ סוד מ"ש הכתוב, ובניהו בן יהודע בן איש חי. ונקרא יהודע, שיצא נגד הרעת מבפנים. ובוזה תבין מאמר הזוהר בפ' בראשית.^(ל)

עוד נרמזו במ"ש שלהבת קשורה בגחלת, בסוד מ"ש כי נר מצוה. כי מלת מצוה, היא שם הוי"ה, כזה: כי מ"ץ בא"ת ב"ש י"ה, והוא שם נסתר, אמנם ו"ה הוא נגלה, ו"ה ממצוה. וז"ס מ"ש בזהר ^(מ) ד' מיני שלהביות הנר, ב' נגלים ובי' נסתרים. וגם הם רמזים בנר מ"צו"ה הנגלים, הם גוף ונפש, שהם חומריים. והנסתרים, הם רוח ונשמה. וז"ש רשפיה רשפי אש, שהם הנגלים דאכיל ושצי כולא, שהם רשפי אש, וגחלת בפחילה, והם נגד ו"ה הנגלים. אמנם הב' הנסתרים, הם בשלהבת, הם י"ה, ז"ש שלהבת י"ה. ומ"ש קשורה בגחלת, בסוד כי נר מצוה, והאחד עולה מצד הקנאה דאכיל ושלי, ומהדק כולא. וז"ס מסירת נפשינו בנפילת אפיים, לקנאתינו על השכינה, להוציא רגליה מבין החיצונים, בסוד הקנאה, כרמוז במזמור אל נקמות ה' וכו'.^(נ) יצמיתם ה' אלדינו, ויוצאה מן השאול מתוכם, להעלות מ"ן, זהו ע"י הקנאה שאנו מקנאים עליה. ויש מסירה אחרת, שהיא מצד האהבה, בסוד ק"ש, וזהו סוד הבוחר ישראל באהבה שמע וכו'.

זהו סוד הנאמר על ר' עקיבא, ^(ס) אשריך ר' עקיבא שיצאה נשמתך באחד, שהעלה מ"ן לשם י"ה, הנקרא מחשבה, שהוא החכמה, ז"ש כך עלה במחשבה. וזהו שלהבת י"ה, וזהו סוד ג"כ מ"ש

(ל) הקרמת ספר הזהר אות צ"א וברפוי ו'.

(מ) רף נ"א. ובסולם בראשית ב' מאמר שלהובא וסלקא.

ת"ז תקון כ"א רף מ"ד: ובמעה"ס אות ג"ד.

(נ) שער הכונות ח"א רף ק"ז ט"א. ועיי"ש בהגהות ומ"מ אות ש'.

(ס) ברכות ס"א:

ש', הרי ת"ר. חזור והכה י"פ י', הרי ק'. וכן ה"פ ה', הרי כ"ה. סך הכל כמנין ש"ת. וכ"ה וז',^(ז) של שני הכאות, הרי תשל"ב. כשמתפשטים אותיות אלו, כשיוצאים מטיבור זה,^(ח) והם באור חוזר. ה' שיוצאת תחלה, היא פוגעת בה', שהיא יורדת אחריה ומכה בה, ומתמלאים ונעשים ה' אותיות, שהם שלהב"ת.

עוד יש בשלהבת, ב' גוונים, שהם זהרירון מיכאל, ושורשם שהוא קנ"א, עולים כך. והג' היתירים, הם הג' שמות. ואלו הם בבריאה. וביצירה, הם ג"פ גבריאל ע"ה, שכולל אותם. ובעשיה, הוא שם כפירי"רון, ושם קס"א, שג"כ כולל שם שלהבת. ואלו ה' שלהביות, חשבונם מכופלים, שהם שבעה אלפים וש"ע, שהם שע"ה. ^(ט) בלב"ת א"ש, עולה כמנין שלהבת, עם ד' אותיות. ^(י) כשתסיר ד' יודין, הם ת'. נשאר משם ע"ב ל"ב, הם ש"ך וי' אותיות, וד' יודי"ן. ע' של שלהבת שם מ"ה, ג"כ עולה ג"כ כך, ג' אלפי"ן עם ה' ראשונה הם ת"י, שהאלפין שורשם יודי"ן. נמצא שנשאר משם מ"ה ל"ב. שם ס"ג, תסיר ג' יודי"ן וא' שבאמצע, ששורשו יו"ד ג"כ, נשאר ל"ב. וכשתחשוב מה שנלקח ממנו, הם ל"א. שם ב"ן ג"כ ב' ההי"ן, ד"ו הם ב' יודי"ן, והי' ראשונה, וכללות הב' ההי"ן, הרי ד' יודי"ן. וכשתחשוב מה שנלקח ממנו, הם שני ההי"ן, והיו"ד נשאר משם ב"ן ל"ב. כן מ"כ בשם א' מתלמידי הרב ולה"ה.

עוד מצאתי כתוב בזה הפסוק, רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ובוזה ג"כ יובן, מה שאמרו רז"ל ^(כ) שלהבת קשורה בגחלת, בגימטריא. כבר ידעת, כי מלת שלהב"ת הם אותיות: ש"ת הב"ל, קשורים בגחלת אמ"ת, בסוד משה והב"ל וש"ת קשורים

(ז) נ"א וכן ה"פ ה', הם כ"ה, הרי תשכ"ה, זו' תיבות של ב' הכאות הרי תשל"ב, כשמתפשטים. נה"ש.

(ח) מטיבור ז"א. נה"ש.

(ט) עיי"ש בנהר שלום ושם הלשון מתוקן.

(י) צ"ל ע"ב עולה שלהבת כשתסיר ד' יודין וכו'. נה"ש.

(כ) ספר יצירה פרק א' משנה ז'.

הכתוב (משלי כ"ז) טובה תוכחת מגולה, שהיא מצד הקנאה, שאנו מתקנאים על השכינה, שהיא בחינת דשפיה רשפי אש, כנו"ל. אבל יותר טוב, האהב"ה מסותרת, שעולה א' כאמור, אפילו שהיא מסותרת. וז"ס כי עזה כמות אהבה, כי שם מסירת הנשמה למיתה בפועל, כמו ד"ע וחביריו, ולכך עלו, כמ"ש כך עלה במחשבה. והמסירה האחרת בפילת אפים, נקרא קשה כשאל קנאה, ואינה מסירה בפועל למיתה, כי אם להוציאה מבין החיצונים, שהם נקראים שאל, ולכן מאהבה היא מסותרת. עכ"מ.

כל יין רשיר השירים, היא הנוקבא שנקראת שירים, ונקראת תפוחין, והמלכות שבה, לכלם רעיה אימא, כלה נוקביה. רודי, הוא ז"א. תפוחים, חג"ת. דמונים, נו"ה. אגוז, יסוד. גנת אגוז, מלכות. שושנים, לאה ורחל. גם כל הספירות, נקראים שושנים. הגפן, נוקבא. שלמה, ז"א. כרמים, ע' שרים. יפה בנשים, רחל, כי נשים הם נקראים הספירות רחל. בת נדיב, בת אברהם. רוב השבחים מתתא לעילא, כרם, י' הוי"ו"ת. כרם, מלכות ש"ע. וז"ש, כי תבא בכרם דעך, רבש מצאת אכול דייך, ואל כלייך לא תתן, פירוש לא תלמוד לרשע.

רות

עולמות, ומה שהיה תחלה רעב בארץ, כי אין לחם שלא מכרו^ג אדמתם, עתה ישבע לחם, וזהו לבית הלחמי.

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה וכו'. וזאת, אין זאת אלא תורה. לפנים בישראל דווקא, ולא בא"ה. על הגאולה, זה ספר נביאים. ועל התמורה, זה תלמוד בבלי,^ג שנתחלף ונתבלבל הלשון. וזאת התעורה בישראל, זה תלמוד ירושלמי. לקיים כל דבר, באלו ג' קשרים. שלף איש נעלו, זה עשו, שנקרא איש שדה. ונתן לרעהו, זה סמא"ל. נעלו, מלשון לענ"ה ורוש, מסיר מעליו, ונותן הכל על דאש השעיר, ושילח אותו לעזאזל המדברה. או להפך, שסמא"ל משליך כל עונות ישראל, הבאים לו ע"י השעיר, ונותן אותם לרעהו, לעשו שהוא שר האומות שלו, והם לענה ורוש, וזהו שלף איש נעלו.

או נאמר. שלף איש נעלו, זה הקב"ה, שנקרא איש מלחמה. ושלף, הוא כמו פשט את הקליפות מעליו, שהוא רומז לנעל. ונותן לרעהו, זה

ויהי בימי שפוט השופטים וכו'. טעם שפסוקי רות מתחילין בווי"ן, כי הזכר הולך אחר הנוקבא, מפני שאז לא היה מ"ט לישראל. אבל שיר השירים, הנוקבא הולכת אחר הזכר, כי אז היה מ"ט לישראל, והיה בידם מ"ן, להעלות אתערותא דלתחא. ודע, כי אלימלך ונעמי ומחלון ורות, הם סוד ד' פרצופים דקדושה. ואלימלך, פירוש: אלי מלך, היינו קוצא של יו"ד, דתמן אל רחום. וי' היינו אבא, והם מלך על כל שאר פרצופים. נעמי, ה' עילאה אימא, כי נוע"ם גי' קס"ו, סוד ריבוע ס"ג שבכינה. מחלון ו' שבשם, ונקרא מחלון, שנתעבר בעיבור ב', ומקטן נעשה גדול. רות, היא המלכות.

ודע, כי מחלון וכליון, הם היו גלגול ער ואונן. ולכן נקרא אונן, שהיה אונן על אבלו^א וחטאו, ער שנתגלגל במחלון, ומחלו לו. כי נתקן ע"י בועז, בסוד עובר, שהיה עובר אדמתו, שהיא הנוקבא, לא כמו קורם, שהיו משחיתים ודעם לבטלה. ולכן ז"ס השכנות אשר בחצר מות, שהם הנשמות, קראוהו עובר. ולכן נקרא בנו ישי, כי בו ירש ש"י

ג) ז"ת רות אות חרמ"א ובדפו"י דף פ"ת ט"ד.

א) נ"א שהיה אונן ואבל על חטאו. ליקוטי תורה.

ב) נ"א שלא עבדו אדמתם. ל"ת.

ונתן לרעהו. שלף, כמו לא יחליפנו, שתרגומו לא ישלפיניה.

והכוונה הוא, שלף איש, הוא ת"ת, נעלו היא מלכות, שנתחלפה למטה, ונתלבשה היא במטטרון, והו' בסנדלפו"ן. וזה שמחליף נעלו, ושלף אותו ונתן לרעהו, שהוא מטטרון, הוא ת"ת של בריאה, שמלכות של אצילות יורדת אצלו. וזהו ונתן לרעהו, שהוא מטטרון, מלכות נקרא נעל, שנאמר מה יפו פעמיך בנעלים. ואיש שהוא ת"ת, שולף נעלו, ומחליפו, ונותן הנעל לסנדלפו"ן. סנדל הוא נעל, נותנו לרעהו, הוא מטטרון. ר"ל, שמתלבש הארת ת"ת במטטרון, והארת מלכות בסנדלפו"ן. אבל וזאת התעודה, שרומזו לאימא, שאינה מאירה ומשפעת אלא בישראל, הוא ז"א.

וזאת לפני ישראל על הגאולה ועל התמורה. על הגאולה, היא אימא עילאה, שהיא סוד הגאולה, ומשם הוא החירות, כמ"ש וחמושים עלו בניי וגו', שהוא מצד הבינה שער החמשים. וכן הגאולה, בגימטריא נ'. ועל התמורה, היא מלכות הנקראת תמר, כמ"ש כתמרות עשן וגו'.^(ז) לקיים כל דבר, אלו השני מדות שהם ב' ההי"ן. ה' עילאה, לקיים עולם האצילות. וה' תתאה, לקיים עולם הבריאה. שלף איש נעלו, שניהם נקראים נעלים, כמ"ש מה יפו פעמיך בנעלים בת נריב וגו'. וכל א' מהם, נותנת ומשפעת לחברתה. התחתונה נותנת לעליונה, התעוררות מעשיהם של התחתונים צדיקים שבדור, שמעלין מ"ן. והעליונה נותנת לתחתונה, מהשפע שהיא מקבלת. וזאת התעודה בישראל, זה היעוד תלוי בישראל, כמעשיהם הטובים, גורמים זה היעוד.

וזאת לפני ישראל. פירוש, זה מדבר על סוד היבום. מי זהו, זה מטטרון, שנקרא יבם,

(ז) ע"ח ח"א שער רפ"ח פרק ה'. תיקון ח"ב אות תתצ"ו. ובדפו"י סוף דף ס'.

סמא"ל, כי גם זה לעומת זה עשה האלהים. וזאת התעודה בישראל, ר"ל, דבר זה תלוי בישראל במעשיהם, כמ"ש פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה וגו'. וזאת לפני ישראל על הגאולה, סוד סמיכת גאולה לתפלה, שהם היו יודעים הסוד. ומכוונים. וזהו לפני ישראל, ולא עתה.

ועל התמורה, אלו התמורות, (ד) כגון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וכגון מצפ"ץ מצפ"ץ ת"ך גספ"י, (ה) בסוד י"ג מכילין דרחמי. כל זה היה לפני ישראל, שהיו יודעים באלו הצינורות להוריד השפע. לקיים כל דבר, לתת קיום והעמדה למלכות, הנקראת דבר. מה היו עושים, שלף איש נעלו, ר"ל, היו ממשיכים השפע ע"י הצדיק, הנקרא איש צדיק, ממקור העליון, ממדת חכמה שהוא קדוש, בגימטריא שלף. והיו ממשיכים שם של קנ"א, שהוא ביסוד. וזהו נעלו, כמנין קנ"א עם ד' אותיות והכולל. ונתן לרעהו, הוא ז"א, שם זה הוא בסוד הרעת שלו, בא מיסוד של אבא הנקרא איש, לז"א הנקרא רעהו. (ו) לקיים כל דבר, לקיים נוקבא הנקראת דבר בשם זה, לפי ששם זה נוקב ויוצא לאחור, הוא שם קנ"א ע"ה, בגימטריא נקב, שנוקב לחוץ, הוא בשם זה שלקח מאבא.

וזאת התעודה בישראל, ר"ל, אימא הנקראת תעודה, שנאמר צור תעודה, משפעת לישראל שהוא ז"א. וזאת לפני ישראל, לידע סוד הזווג. על הגאולה, שרומז ליסוד. ועל התמורה, הרומז למלכות. לקיים כל דבר, לקיום המלכות, הנקראת דבר, ולא אמר לקיים דבר. מאי כל, אלא אפילו דרך של בריאה ושל יצירה ושל עשיה, זהו כל דבר. ובכל עולם ועולם, הוא בחברת יסוד ומלכות כל דבר. מה הם עושים, זה משפיע לזה, עולם העליון לעולם שלמטה הימנו, וזהו שלף איש נעלו

(ד) תיקון דף ע"א:

(ה) חילוף ה' ה' א"ל רחום. הו"ח.

(ו) שער הכוונות ענין פורים רף של"ב ט"ב.

כשמסתלק אור ז"א למעלה, בזמן הגלות. ואין זווג להמשיך נשמות למטה, אז מטטרו"ן שהוא היבם, צריך לעמוד במקומו, כי הוא משנה למלך. והוא שני, ונקראים אחים. וכאשר הוא אינו רוצה לבנות את בית אחיו, שנאמר אשר לא יבנה וגו', אזי וחלצה נעלו מעל רגלו, הארתו נשארה בבת זווגו במלכות. וזהו רמוז בסבא דמשפטים, ^(ח) במ"ש רוחא דשביק בגווה. וצריך לקיים כל דבר, לתת לה הארה לקיום העולמות, ולהמשיך הארת ז"א למטה, שיהיה מטטרו"ן שהוא היבם, הוא חנוך שהוא מן התחתונים, לעשות עצמו מ"ן, לבנות את בית אחיו.

שלף איש נעלו ונתן לרעהו. ההארה שיש לו לז"א, שנעול למעלה, בסוד נעילת יום הכפורים, ולשם בסתר מקבל הארה מבינה, ופושט ונותן לרעהו, לקיום העולמות. שאין העולם ראוי שישתמש וינהיג העולם הוא בעצמו, אלא ברעהו, בסוד טוב ורע. וזאת התעודה בישראל, ר"ל, סוד היעוד של מעלה, הוא זאת, היא מלכות של אצילות. בישראל, בז"א ע"י הבינה. וזאת לפנים בישראל על הגאולה וגו', למה חליצה בנעל דאשה, לפי שמי שמת בלא בנים, הוא קשור ברגלו של יבם. בסוד הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, כי שם הוא הנחש. ולפי שלא ימות אותו הנחש שכרוך על עקבו, צריך לחלוץ לנעל שבאשה, ונפטר הנחש ממנו. והכל על אותה טיפה, שהיא ה"י שכרת מן יעקב, ובזה קנה הבכורה וחזרה היא למקומה, שהיא טיפת הבכורה שחטא בה אדה"ר, ^(ט) ופרחה ממנו ה"י מיעקב, ונשאר בלא עזר. ולפי זה אמר עזר עקבי יסובני, הכוונה היא, שהמת קשור ברגלו של יבם, בסוד הוא ישופך ראש. רוצה לומר, הוא ישופך ראש, חוזר ליבם, שישוף ומשפה ראשו של המת, לחזור אותו לזה העולם. ואתה תשופנו עקב, חוזר למת, שמשפה עקב של היבם, שיתקן נשמתו, ובזה המעשה חוזר בעולם. ומה שהיה עקב בחסרון ה"י,

אז הטיפה הראשונה של היבם, ומה שהיה עקב, עתה בא ה"י, שרומז לטיפה, ונעשה יעקב.

וזאת לפנים בישראל וגו'. על הגאולה, רומז לאימא עילאה. ועל התמורה, רומז לאימא תתאה, בכריאה, שנאמר בה תמורה, כדכתיב ותמורתה כלי פז. לקיים כל דבר שלף איש נעלו, זה כינוי. וכן תמצא, מלוי של כינוי עם ד' אותיות השורש, כמנין נעלו, בזה האופן: כף נו"ן ו"ו יו"ד, ר"ל פושט ממנו ז"א, הנקרא איש, זה הכנוי שהוא כמנין נעלו. ונתן לרעהו, זה מטטרו"ן, שהוא כמנין לרעהו עם ה' אותיות. והכולל, הם שי"ז. ושד"י עם ג' אותיות, ג"כ הוא בגי' שי"ז. ושד"י, הוא בגימטריא מטטרו"ן. והוא היבם, הוא סוד שם של ב"ן, שמגיע מטטרו"ן, עד מקום הבן שהוא ז"א, וירש אותו. ולכן נקרא יב"ם, כמנין ב"ן. ואם אינו רוצה לקיים סוד הייבום, אז יקרא חלוץ הנע"ל, בגימטריא סנדלפו"ן, עם ח' אותיות והכולל. ואינו יכול לעלות ולהשיג לשם ב"ן, אלא זווגו סנדלפו"ן בכריאה, ולא באצילות, בשם ב"ן.

וזאת לפנים בישראל, רומז על מקח וממכר. ונקרא גאולה, על שגאל אותו דבר מיד פלוני ליד פלוני, בקנין גמור. ומה הוא קנין, הוא בגימטריא י"פ אהי"ה, ובו גומר כל דבר. וזהו בתחלה, כדי שיקום אותו דבר. ועל זה אומר לפנים בישראל, ר"ל, בתחילת גמר דבר להקנותו, עושים קנין זה, כדי להמשיך מראש האצילות שהוא עשר אהי"ה, ועל התורה, הוא סוד החליפין, שאינו אלא בסוד. וסוד סוד"ר, הוא: סוד"ר, שהוא אחרים דאלהים, שהוא דין.

וז"ש לפנים בישראל, ר"ל מתחילה היו חסידים, ויודעים ומכוונים להמשיך משם אהי"ה, שהוא סוד קנין, שהוא נעלם, בסוד נעו"ל נעלו, אבל עתה שאינם יודעים הסוד, נתהפך הדבר,

(ט) תיקון"ז תיקון כ"ו דף ע"ב. שער הגלגולים הקדמה ל"ג.

(ח) אות ק"ט.

במ'. והאחרונים היו ממשיכים המלכות, שהוא כנף, אדנ"י אלהי"ם. חכמה, היא כנ"ף של כתר. ומלכות, היא כנ"ף של חכמה. ולכן הוא סו"ד ר', שהוא בגימטריא אלהים, כזה: א' א"ל אל"ה אלה"י אלהי"ם, עולה בגימטריא מאתים, כמ"ש, הרי סוד"ר. והבן. עכ"מ.

והוא בסוד סודר. וסימן ולא יגלה כנף אביו, רמז למלכות שהיא כנ"ף, עם המלה אדנ"י אלהים. וגם הוא אהי"ה, שעולה קנ"א בההי"ן. נמצא, שהראשונים היו ממשיכים השפע מכתר, שהוא י"פ אהי"ה כמנין קני"ן, כנו"ל. ואמד נעלו, דבר נעול נעל"ם, נעל ו', והו' נתחלף באי"ק בכ"ר,

מגילת איכה

א

^(א) ההיכל, דהיינו בחינת הנוקבא שנפרדה מביתה, אז היתה בלילה, במקום ובזמן הזווג.

והנה אמרנו לעיל, כי מ"ה אבדה הארץ, בסוד הצדיק אבד, אבד מליתן. "בלילה" ודמעתה "על" "לחיה, ר"ת בועל. בסוד, כי בועליך עשיך וכו'. וס"ת, כמנין מ"ה, שהם פנים דהוי"ה דאלפי"ן שבארץ, נאבדין אותם, אז גם בכה תבכה בלילה. כי הנה נודע, כי לאה היא מלכות דאימא, אשר בה שם ס"ג, והמלוי כמנין בכי"ה. וז"ש קומי רוני בלילה, ויש בו קרי וכתוב, הטעם הוא, לרמוז כי גם בבוקר נקראת לאה לילה, על שם רחל, וזהו ליל כתיב, שהיא לאה, וקרי לילה שהיא רחל.

אי"ן לה מנחם וכו'. כי היסוד נקרא כל, והוא תמיד דבוק עמה, עתה אין לה מכל. פירוש, אין לה מן היסוד תנחומים ושפע, לפי שנחרב ויבש עתה. והבן.

בכה תבכה בלילה. הנה אחר שכבר ידעת ^(א) כי לאה נקראת ליל, ורחל נקראת לילה, אמר בכה. פירוש: ב' כ"ה, ב' מדות כ"ה, ראוי שיבכה בלילה. פירוש על הלילה, כי תמיד היה בלילה, כליל שבת זווגם עם רחל, ועתה נתפרדו, שרחל רואה לאה בבריאתה, ותוספת. גם ^(ב) אין לה מנחם מכל, כי היסוד נקרא כל, שהיה תמיד אצלה, אין לה מנחם מאותו כל, שהיה תחלה אוהביה, עתה נחרב ויבש.

עוד בכה תבכה בלילה. בכ"ה, פירוש, ב' בכיות יש לבכות, דהיינו רחל ולאה, ששניהם נקראים לילה. כי אעפ"י שלאה נקראת ליל, עכ"ז מתפשטת במקום רחל, הנקראת לילה. ושני כ"ו הם שם ב"ן, של כל אחד מהם, כנודע, וזהו ב"פ כ"ה. ומ"ש בלילה, שהיא בחינת רחל, כי רחל היא בחינת אדנ"י, העולה ה"ס, וי' אותיות דמילוי, כמנין בלילה. ומפני שעיקר זווג הוא בלילה, ובפרט סמוך ליום, לכן אז נחרב פ"ה

מקומה, היא הזווג ג"כ. ליקוטי תורה. והמשך הקטע אין לד מנחם וכו' מיותר והוא מופיע להלן ד"ה אין לה מנחם וכו'.
(ג) צ"ל פתח ההיכל. הו"ח.

(א) זהר פרשת בא ל"ח: שער הכוונות ח"ב ענין שינוי התפלות ורוש א' דף י"ג ט"ב.
(ב) נ"א גם בלילה שרחל בבריאה, רואה ללאה ותופסת

קהלת א

נאצל עליו צל הנשמה. ומי שיהיה לו עינים, יראה אותו בראש האשה, בעת החיבור ^(ד) כדמות איש או אשה, על פני האשה, ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

וזהו מש"ה כתפארת אדם לשבת בית, כלומר, כדמות אדם קודם שישב בבית, שהיא הנשמה קודם שנכנסת באשה, הנקראת בית. זהו בעת החיבור, ולאחר שעברו מ' יום, בא הנשמה עצמה. ובוה יתורץ המחלוקת, שיש מי שאומר שתכף ומיד יורדת הנשמה, ויש מי שאומר שלאחר מ' יום, וי"א ביציאת הוולד מן הבטן, ^(ה) וכולם צדקו, כמו שנבאר, שבשעת ביאה יורד הבל, ובמ' יום יורדת הנשמה כולה בכל חלקיה, כדי להאיר לו, ואח"כ נדבק הנפש עם הבשר, והנשמה עם הרוח מתעלם. ובג' חרשים יורד הרוח, וניכר העובר באשה, שכריסה מתעבה. ובג' חרשים האחרונים, בא לו הארה מן הנשמה, וכשיוצא חוץ מן הבטן, באה לו הנשמה עצמה.

עוד פירוש אחר. הבל הבלים אמר קהלת וכו'. ענין אחה"ע בומ"ף וגו', הנה הם ה' מוצאות היוצאים מן הפה העליון. ואמנם כבר הודעתך, ^(א) כי ה' חסדים הם נכנסים תוך הגוף, דרך הגרון, והם אור פנימי. אמנם ה' גבורות, הם פוגעות ברדתם אל הגרון בפה, ויוצאות משם לחוץ, ושם נעשים אור מקיף מבחוץ, בז' תחתונות. והם סוד ז' הבלים דקהלת, וכנגדם הם החסדים מבפנים.

(ד) זהו אמור ק"ד:

(ה) סנהדרין צ"א:

(ו) ע"ח ח"ב שער כ"ה דרוש ב' דף י"ב ד"ה דרוש ב'. לעיל בראשית בפסוק אלה תולדות השמים.

הבל הבלים אמר קהלת וכו'. בזה נרמז סוד הבל. ודע, כי כל בני אדם, הוא מתהווה מן ההבלים שאמר קהלת, שהם ז' הבלים, כמ"ש הרשב"י ע"ה. ^(א) ודע, כי כמו שעולם האצילות, אבא נושק לאימא, ואימא לאבא. וכשאבא נושק לאימא, מכניס בה הבל, נמצא שיש בה שני הבלים, הבל עצמה והבל של אבא. וכן באבא, הבל עצמו והבל דאימא, שהם ד' הבלים. והכללות, היינו שמתחברים ה' הבלים יחד, נולד מהם הבל א'. נמצא, כי בחיבור ה' הבלים באבא מולידים הבל א', ובחיבורם באימא, נולד הבל א', הרי ששה הבלים. ובהתחברות השני הבלים הכלולים יחד, מולידים הבל אחר, הרי ז' הבלים. ומאלו ה' הבלים, נולד מהם פנימיות זעיר. ומן הנשיקין, מתהווה כליו החיצונים. וא"כ, ^(ב) יש לו דיבור יותר מאימא בסוד פיוס, שהאשה מתביישת לדבר. ומהדיבור הזה, נבנית מלכות שהיא נוקביה דז"א. והיינו דכתיב ה' אלהים דבר ויקרא ארץ, דהיינו בסוד העטרה שבו, שהוא אלהים, קרא הארץ ותקנה, היינו מלכות.

נמצא, כי מההבלים נבנה זעיר, המבריל כמה הברלות, האדם הגשמי, כשהוא נושק ומזדווג לאשתו, מכניס בה הבל, ואותו הבל מתדבק בהבל האשה עצמה. ומהם נבנית אותה הטיפה, ומיד נקרשת ונתכת. ותכף שנמסרה הטיפה, דהיינו כח ההבלים שבה, למלאך, ואומר טיפה זו מה תהא עליה, ^(ג) והקב"ה אומר כך וכך, מאותו הדיבור

(א) זהו תרומה קמ"ו.

(ב) צ"ל ואבא יש לו דיבור יותר מאמא, וכ"כ בע"ח שער הכללים פ"ב. הו"ח.

(ג) נדה ט"ו:

למעלה מזו, חסד עליונה מכולם, והוד למטה מכולם, וא"כ היותר קרובה אל הגרון, היא גבורת ההוד, והיא סוד אהה"ע. כי כבר ידעת, כי אימא עד הוד אתפשטת, כי הוד בחינת נוקבא, ואהה"ע הוא בחינת אימא. אך גיכ"ק הוא בחינת דכורא, שהוא החיך הנקרא אבא, והוא בחינה גבורת הנצח, כי דכורא בנצח, ונוקבא בהוד. אח"כ, ת"ת שהוא הלשון, הם אותיות דטלנ"ת. אח"כ הגבורה, והם השינים, זסשר"ץ.

וכבר ידעת כי כל השינים הם בחינת גבורה, ש' שורקת. אך מ', דוגמת בחינת חסד אחרונה מכולם, והיא בומ"ף. והנה ענין השני, והוא התפשטותם בחוטמא בפומא וכו', כי חוטמא היא מרובעת, סתומה, דמנצפ"ך. כי כשתחבר החוטם, ותסיר קו האמצעים, ישאר דוגמת מרובעת. ופומא, הוא אות פ' דמנצפ"ך, כי אות פ' במלוי, היא פ"ה. וסוד דרועין, הם אות ו' פשוטה דמנצפ"ך. כי הזרוע סתום וארוך, כעין ו' פשוטה, והידים הם ו' דמנצפ"ך, שהם ב' כפות הידים. כי במלוי: כ"ף. והאצבעות אות פ' דמנצפ"ך, כי אות פ' אות אצבע. וכמו שהפ' יש לה חיתוך אצבעות, ומתחברים בכך, שהוא גוף הפ'. הרי סוד מנצפ"ך, בה מקומות הנז'. גם ענין: הנה הם קול באשה ערוה, ושער ושוק ורגל ויד באשה, הרי חמשה ערות, ושם באדרא אמרו, כי מארי מתניתן לא הזכירו רק ג' ראשונות, ולא ב' השניות. וסוד הדבר הוא, כי שני גבורות דמנצפ"ך הראשונות, שהם מ"ן, נמתקו בסוד המ"ן שטוחנים השחקים, והם מתמתקים על ידי הטחינה, כמבואר אצלינו.^(ז)

ואלו הם ב' ערות האחרונות, שהם יד ורגל, שלא הזכירו בעלי התלמוד.^(ח) לפי שאלו הם גבורות הנמתקות, שהם נ"ה, כנדוע. כי החסדים, מתמתקים^(ט) שני חסדים ושני שלישים. אך

(ח) ברכות כ"ד.

(ט) צ"ל כי החסדים מתמתקים ע"י שני החסדים וכו' וכ"ה לעיל בכראשית. הו"ח.

והנה החסדים, דאי שהם גדולים, ומעולים מן הגבורות. אמנם להיות החסדים תוך ז"א, והגבורות מקיפות חוצה לו, הם מאירות יותר. ויש להם בבחינה זו מעלה על החסדים. ואמנם ביסוד דז"א, שם כח הגבורות שנתפשטו מבפנים, נקבצות שם, והם אור פנימי. ואמנם יוצא הבל מפי היסוד, דרך העטרה לחוץ, וחוזר ועולה ומקיף את היסוד מבחוץ, והבל זה היוצא הוא בחינת החסדים, והפנימי בחינת הגבורות.

ונחזור לענין, כי הה' קצוות מחדסד עד הוד, הם מקיפים מבחוץ הה' גבורות, אך ביסוד הם מקיפים בחינת החסדים. והנה, נבאר עתה אלו הה' גבורות. כי הלא הם סוד ה' מוצאות שבפה, והם סוד ה' אותיות מנצפ"ך, שאלו הם סוד הה' גבורות. והנה כבר ידעת, כי בכמה מקומות נרשמות פעולת הגבורות, כי מוצאות הפה, הם סוד הה' גבורות. גם באדר"ר דקל"ז^(ז) ע"ב אמרו, כי ה' גבורות, נתפשטו בחוטמא בפומא בדרועין בידין באצבעין. גם שם אמרו, כי הה' גבורות, הם ה' ערות שיש באשה, קול ושער וכו'.

ונבאר עתה ענין ה' מוצאות הפה, כי הלא אעפ"י שהמדקדקים סדרו בסדר התחלת האותיות, עכ"ז אין זה הסדר, רק כפי סדר יציאתם, כי הלא ההברה והקול הוא בגרון, ומשם יוצאים לחוץ, ואז נחלקים לה' מוצאות. וא"כ הראשונה הם אותיות הגרון: אהה"ע, אח"כ יוצא הקול יותר לחוץ בחיך, ושם נעשים אותיות גיכ"ק. אח"כ יוצא הקול יותר לחוץ, ונעשים אותיות דטלנ"ת, וכו'. נמצא, כי סדרם הם אהה"ע, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסשר"ץ, בומ"ף.

והנה, הם מתחילים ממה למעלה. פירוש, כי הלא ההוד היא התחנה שבכולם. וא"כ כשיורדים הה' גבורות בגרון, נמצאים עומדים כסדרן זו

(ז) אות רכ"ה.

(ז) שער הכונות ח"ב ענין כונת העמידה דף רכ"ג. ושם ח"ב ענין יוה"כ דרוש ג'.

כי הם ענפים שלו. ואמר ואל מקומו וכו'. כי אעפ"י שנפטר הצדיק, מאיר לנשאר במקומו. וזהו ואל מקומו, ר"ל, לצדיק הנשאר במקומו. וכל הנחלים, הם השאר ת"ח שברורו, המנהיגים את ישראל הנקראים והים, איננו מלא, ורוצה להשלים עצמו. ולכן יתגלגלו הם ותכמיהם, וזהו שבים הם ללכת.

הגבורות אינם נמתקות, אלא שנים האחרונות, נ"ה, לכן לא הזכירם. אמנם יתיר אינון מן הראשונים. והטעם, כי אלו הם עיקר הגבורות, שמהם נוצר תיקון הפרצוף של הנוקבא, ובפרט שהם יותר תחתונות, והם דינים קשים, כי הרגלים קשים יותר, כנודע. לכן יתיר אינון מתלתא אחרנין, אך להיותם מגולות ונמתקות, לכן לא הזכרו.

סימן ד'

ושבתי אני ואראה את כל העשוקים וכו'.
והנה דמעת העשוקים וכו', ראוי לחקור על המתים קטנים והנפלים. הנה ימצא השגחה מתמהת לבות בני אדם, והיא בענייני המיתות, שהם כמה מינים: הא', המתים בכטן אמם, ועוד הנפלים, ועל המתים קטנים וכו'. אמנם סוד הענין הוא, כי קב"ה לא עביר דינא בלא דינא, כי אותם המתים במעי אמם, הם נשמות אשר נתחייבו כריתות ומיתות ב"ד, ^(א) ונכרתו פעם ראשונה, יתגלגלו בעוברים ההם, ויכרתו. וכיון שנתחייבו לטעום טעם מיתה, הרי שטעם מיתה לזה להם. גם אבותם ואמותם נתחייבו באותו הצער, ונמצאו משפטי ה' צדקו יחדיו. וסיבת הנפל, הוא תלוי באותה מיתה שנתחייב בה, והוא, אם נתחייב מצד אכילת חלב ודם, או חמץ בפסח, וכיוצא בשאר מאכלות אסורות, נעשים נפלים מצד תאות אכילה. ואם מצד עשיית מלאכה בשבת, נעשים נפלים מצד מלאכה יתירה. ואם מחמת בעילת עריות, נעשים נפלים מחמת בעילת הזכר עם המעוברת, עד שמפילה, וכיוצא בענין זה. ואם היו חייבים סקילה, נופלת האם ומפלת. ואם היו חייבים שריפה, נשרפת האם, ומצטערת ומפלת, וכיוצא. ומטעם זה, יש מעוברות, שע"י סיבה קלה מפילות, ויש שאפילו יארע להם כמה מאורעות קשות ורעות, לא יפילו לשום סיבה. ועכ"ז, כל העוברים, רבים בצער אותה קליפה הפוגעות בהם, מפני שהם רבים, ואין להם חוזק באחיזתם

ענין הלשון והשפה והשיניים. דע, כי כבר ביארנו, כי סוד הה' מוצאות הפה, הם סוד ה"ג מנצפ"ך, והם סוד הגרון. ג"כ ביארנו, שהוא סוד ג' מוחין וקטנות, והם ג"פ אלהי"ם, עולים בגימטריא גרו"ן. ואמנם הלשון, גם הוא הוא מבחינת אלהי"ם, והוא אלהים פשוט בגי' פ"ו, ואלהים בידו"ן, כזה: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, בגי' ש', הכל הוא בגי' לשו"ן. גם השפתים הם מסוד אלהי"ם, כי סוד ה' אותיות אלהי"ם, הם ה"ג מנצפ"ך. והנה שפה, ג"כ גימטריא לשו"ן. שפ"ה, אלהי"ם דיודי"ן. ופשוטו כללות הכל, הם סוד שם אלהים, והוא שורש הכל. ולכן הפה שהוא שורש הכל, והוא כולל כל הה' מוצאות, הוא אלהים פשוט, בגימטריא פ"ה. ואמנם השיניים, כבר ביארנו, ^(א) שהם קפ"ד וקס"א, בגימטריא ש"ן.

דור הולך ודור בא. כמש"ל הדור הראשון שהלך, הוא שחזור ובא ומתגלגל, כדי שיתוקן. וזהו דווקא לאנשים, אבל לנשים, והארץ לעולם עומדת, ^(ב) כי האשה, או היא צדקת, ויורשת ג"ע, או רשעה ויורשת גיהנם, או לאברון.

עוד פירוש אחר. זרח השמש וכו'. דע, כי מרע"ה בא בכל דור ודור. להאיר להם. וזהו זרח השמש, ואח"כ ובא, ע"ז דרו"ל ^(א) קודם ששקעה שמשו וכו'. והנה הצדיק שיש בו ניצוץ משה, הוא המנהיג את הדור, וכל החכמים שברורו טפלים לו,

(א) עיין שער המצות פרשת עקב דף צ"ו ט"ב מד"ה גם תכוין.

(ב) שער הגלגולים הקדמה ט'.

(ל) יומא ל"ח.
(מ) לעיל משפטים בפסוק לא תהיה משכלה.

בקדושה. ולכך סיבה קלה פוגעת בהם ועוקרתם, זולתי אותם שהם צדיקים גמורים, שנאמר בהם בטרם אצרך בבטן ידעתך, שאי אפשר לחיצונים לפגוע בהם, לרוב שמירה עליונה שעליהם. כת שנייה, הם העשוקים, שהם מתים מקטנות מעת לידתם, עד י"ג שנה, ואלו הם אותם שהם עשוקים מהחיצוניות, וזהו שארז"ל (ב) בעון אבות בניים. מתים כשהם קטנים.

וסוד הענין הוא, כי כשהאדם חוטא, אותם הנשמות הראויות לבא על ידו, החיצונית נכנסת ועושקתם מהיכל גניזתם. והטעם, שהוא נכנס בחטאו בתוך הקליפות, וכאשר נכנס שם, מיד החיצונית תובעת הדין, ואומרת תנו לי חלק נשמות בני פלוני, שהוא חלקי וגורלי. וז"ש ושבתי ואראה את כל העשוקים וכו'. והנה דמעת העשוקים, כמו שפירש הסבא בפ' משפטים, (ג) וגם איתא בפ' פנחס. ולזה תמצא, שאפילו שמת אדם זה שנים, מתים בניו כשהם קטנים, מן הטעם שפרשנו. כת שלישית, הם אותם שמתים מ"ג שנים ועד עשרים, ואלו מתים ע"י מלאך המות, ואינו מלאך המות ממש, שממית הגדולים. ואלו רובם מתים בלא משפט, כמד"א ויש נספה בלא משפט.

וסוד הענין הוא, שאלו חטאו מקודם חטא ידוע, ובהגיעם לאותו פרק והם קרובים לחטוא באותו חטא ממש, ויש רשות למ"ה להמיתם, קודם שיחמצו ויחטאו אותו חטא שהם חשודים ועלולים בו. ואלו יכולים להנצל ע"י חינוך טוב, שלא יגיעו לאותו פרק, כמד"א אתה בשבט תכנו ונפשו משאול תציל.

ואלו הם אותם, שכאשר מדת הדין מתוחה בעולם, אלו הם מסומנים בסימן ידוע, וניתן רשות למשחית לפגוע בהם בעת הדין, בסוד ויש נספה בלא משפט, וכן פירש בס"ה בפ' פקודי. (ד) כת

רביעית, הם בני אדם המתים מעשרים שנה ולמעלה, שאלו מתים ע"י מ"ה עצמו, כל אחד כפי מעשיו. והטעם, שאין מיתה בלא חטא, וע"י חטאם, מתים מעשרים שנה ומעלה, ומיתתם ע"י שליח. והטעם, שאין השכינה משכנת עצמה על בני אדם, אלא עד הגיעם לעשרים שנה. והטעם לזה, שהעובר במעי אמו, יש לו צלם לבד, וע"י אותו הצלם הוא מתגדל, ונמתחים איבריו לכאן ולכאן, כמד"א אך בצלם יתהלך איש. והצלם קרוב מאוד אל אלו החיצונים, עד שהנפש הרוכבת עליו, היא מהעשיה, כנודע, ותחלבש בצלם. ולזה, אלו החיצונים בנקל יפגעו בצלם ויפגמוהו, גם ימיתוהו. ולזה הנפלים קרובים מאד אל סיבת המות, שהם קרובים אל הקליפה והמיתה, וכאשר יולד מיד הנפש מזדמנת לו, ובהגיעו לחינוך, רוח מזדמן לו. ועכ"ז החיצונית פוגעת בו, לא בסיבת הקלות, אלא בסבת הגדלות יותר, דהיינו העשוקים ולילית בכח אסכרה שבה, שולטת על אלו.

וכאשר מגיע לי"ד שנה, מיד באה אליו בחינת נשמה, ויצא מכלל אלו הנוכרים. אמנם עדיין החיצונים הנוכרים, בעת הדין שולטים בו. ומפני שעלה אל עולם הבריאה, דהיינו הנשמה, מעולם היצירה, דהיינו רוח ונפש, לנשמה, שהיא הבריאה, ששם החיצונים רחוקים הרבה, לכך מתרחק מהם, זולתי מה שנמשך אחר החיצונים. ובהגיע לשנת העשרים, הגיע אל עולם האצילות, ועליו נאמר אמר אלי בני אתה וגו'. ונרון בב"ד של מעלה, שהוא עולם האצילות. והטעם, שהשכינה היא בת שבע, על כסא הכבוד, כמו שפירש בס"ה פ' תרומה.

ועכשיו נשאר לשאול, כי התינוק ההוא או העובר ההוא, מה פשעו ומה חטאתו שנעקר, כיון שהכל בדין ומשפט ה' צדקו יחדיו, ועם היות שאמר ואין להם מנחם, כמ"ש בסבא דמשפטים,

(ג) שבת ל"ב:

(ד) צ"ו.

(ע) רמ"ח:

עכ"ז הכל הוא בהשגחה פרטית, והדין דין אמת, עליו ועל אביו ועל אמו, וכך כשהוא בן י"ג והלך בדרך ישרה, הקב"ה עוקרו לסיבות ידועות כדפי'. ואלו הדברים הם כבשי דרחמנא, ועמקו מחשבות ה', והדין דין אמת כאמור והמשכיל ידום. עכ"מ.

ו"ש דברי חכמים בנחת, שהם מלוי אהי"ה, העולים תנ"ה, וג' כוללים עולים נח"ת. וזה יכוין בדבורם, ויועיל, כמ"ש בסע"ח. צ.

סימן י'

לב חכם לימינו וכו'. ענין הלב של האדם מה עניינו. ק' דע כי הלא נודע כי הלב מבין, ונודע שהוא סוד הבינה. ובמ"א מצינו שהוא הת"ת, ובמ"א מצינו שהוא המלכות, והכל אמת. ונבאר תחילה עניינו, כי הלא נודע הוא, שכל האיברים ראשיים וחשובים, הם בסוד הי"ס, כנודע. אך הלב, לא מצינו לו כינוי בשום ספירה מי"ס. כנודע, כי הראש הם ג' ראשונות, והזרועות הם ג' אמצעיות, והרגלים עם היסוד ד' אחרונות. ואמנם מצינו, כי בלב תלוי חיות האדם.

והענין הוא, כי הנה נה"י דאבא הם מתלבשים תוך נה"י דאימא, וכולם מתלבשים בתוך ז"א. אמנם עד מקום החזה דז"א, עד שם, כל ההארות הנז' הם סתומים, ושם בחזה מתגלים. ואמנם ההפגעה וההארה הראשונה, שיוצאים אלו הארות בכח במרוצה מתוך היסוד דאימא, אשר תחלה היו שם צרים ודחוקים. ועתה כשיוצאים, בהפגעתם הראשונה, מאירים אור נמרץ וגדול מאד שם תכף בצאתם, ועושים שם רושם גדול מאד, ובו נרשמים האורות דאו"א כולם כא', אור נפלא וחזק מאד, קרוב אל מעלת האור שהניחו במוחין, אך ודאי שהוא יותר קטן ממנו במעלה, וזו ההארה נקרא לב האדם. ולכן המוח הוא עיקר האדם, והלב שני לו, כנודע.

נמצא, כי קבוץ אותם ההארות במקום יציאתם, ראשונה שהוא בחזה, אותו הקיבוץ המתרשם שם, נעשה בחינת הלב, ואין בו איברים ועצמות. כי אינו רק דבר רוחני מאד, כמו המוחין, וז"ס הלב.

ק' עיין זהר פתח מאות שצ"ט ובמראות הסלם מאמר אברים הפנימיים. ע"ח ח"ב שער פרצופי זו"ן פרק ד'.

אמרתי שגם זה הבל. הנה תיקון י"ב דא"א, הוא בפומא, אתפני מכל סטרין, ולית מאן דמעכב על פומא. והנה בשביל שלא יש שערות על פומא, יוצא הבל קדוש. וז"ס אמרתי, שגם ז"ה, פירוש, תיקון י"ב, הבל. וז"ס הבל היוצא מפיו דז"א. והבן.

סימן ז'

אדם אחד מאלף מצאתי. צא וחשוב מ"ה פעמים אלף, והיינו אד"ס אל"ף, הם בגימטריא חמשת אלפים, פחות חמשה, במספר האלפא ביתא, עם אותיות מנצפך. ויש בה' אותיות אלו, סימן מובהק לה' גאלות. פ' לאברהם ל"ך ל"ך, הרי כ"ך. ליצחק, עצמת "ממנו", הרי מ"ם. ליעקב, הצילנ"י ג"א, הרי ג"ן. לעולי מצרים, "פקד" פקדתי, הרי פ"ף. לקבוץ גליות, "צמח צדיק, הרי צ"ץ.

עוד, אדם אחד מאלף מצאתי. פירוש, על שם מ"ה שהוא אדם. ואחד יותר מצאתי, שהוא יצא מצורת האלף, שהיא על ב' פנים, יו"ד ואו יו"ד: א, הרי כ"ו, או יו"ד וא"ו דל"ת: א, הרי עשרים, והם מ"ו, שהוא מלוי ע"ב. וזהו אחד מאלף, פירוש, יותר מאלף אחד, בב' ציורים, כנוצר.

סימן ט'

דברי חכמים בנחת וכו'. הנה נודע, כל ד"ת הם מסוד אימא קדישא דילידת לת"ת, הנק' תורה.

י' צ"ל דדיקנא דא"א. הו"ח.

פ' פרקי דר"א פרק מ"ח.

צ' שער רוח הקודש דף ל"א ד"ה גם אם תכוון.

כי מלת א"י, ר"ל, בזמן שהיה בבחינת הבל כשהרגו קין. ונאמר עליו אי הבל אחיך, כי שלטו עליו א"י מדרגות של החצונים, הרמזים ב"א סמני הקטרת, שהם אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר. וזה א"י הב"ל, ר"ל, כשהיה בבחינת הבל. אבל כשהיה בבחינת הלוי, שהוא מרע"ה, אז לא היה לו כח עליו, והבן. וזה שסמך לו פסוק דברי פי חכם חן, שהוא משה בכח הדיבור, כמ"ש רז"ל על פסוק אלה הדברים אשר דבר משה וכו'. ע"כ.

א"י לך ארץ שמלכך נער וכו'. כבר ידעת, שיש ארץ ויש ארץ. למעלה נקרא ארץ החיים, והיא ה' ראשונה, וה' שנייה למטה במלכות, והיא נקראת ארץ חפץ. אמנם בזה הארץ שלמטה, יש בה שליטה מצד בחינת א"י, מדרגות של הקליפות. וז"ש אי לך ארץ, כשאת במדרגות אלה, כי באותה שעה מלכך נער, ר"ל, שאז ישלטו ש"ך דינין כמנין נע"ר, בלי מיתות, להיותם נערה מצד ה' אלפי"ן מאדנ"י. כי בלא א', די"ן. וה"פ די"ן, הם בגימטריא נע"ר, ובה' אלפי"ן, יתמתק ויהיה נערה. וזהו סוד נע"ר, ונערה, כנזכר בפ' תצא. ש

והם תחת ממשלת הנער, בשעה שאין ישראל וזכין להעלות ניצוצות דמ"ן לקדושה, בתפילתם, אז יורדת היא לבריאה בסוד נקודה, ומיבם אותה הנער, בהתלבשותה היא בסנדלפון, והוא במטטרו"ן. ואז נקרא מלכך נער, כי על ידו יושפעו העולמות. וכל זה בעון ישראל ח"ו, הנקראים שריך, כי כן שרי"ך^(ח) באותיותיו, ישראל. כי בבקר יאכלו בלי תפלה וק"ש, להעלות הניצוצין, וינתן להם השפע בזכות החסד של אברהם, הנקרא בקר. כי בזכותו לא נאה להשפיע עליהם טובה וברכה, אבל כשמלכה נקרא בן חורין, שהוא ז"א, והוא מצד אבא ואימא עילאה, כי משם החירות, ואז יבא השפע על ידו, והוא מזדווג עם נוקביה. ואז היא תתן טרף לביתה, נאמר בה אשריך ארץ שמלכך בן חורין, וישראל

(ח) צ"ל ושריך עם ה' אותיותו בגימטריא ישראל.

ואמנם קריאתו בשם לב, הוא כפי חשבון ההארות המתקבצות שם. והם ההארות דאבא ודאימא, והם ל"ב אורות.

ונלע"ד לומר, שהם ח' מוחין דאבא ודאימא, והם ח' הוי"ו"ת, שהם ל"ב אותיות. אך מה שקבלתי ושמעתי בזה, הוא, כי הלא עיקר ההארות הם מב' היסודות לבד, כי נ"ה הם בשני הצדדים, ואינם במקום הלב, וגם כי נ"ה לעולם הם סתומים, אך הב' יסודות, הם המתגלים והמאירים. ונדע, כי מה שמאיר, הוא החיצוניות והאחוריים שלהם, כי הפנימיות הוא בפנים, ואינו מאיר לחוץ, אלא האחוריים העומדים לחוץ כלפי גופא דז"א, והוא פשוט. והנה האחורים של אבא, הוא דפ"ק, והאחורים של אימא, קס"ו. והנה בשני אחורים דפ"ק וקס"ו, יש ל"ב אותיות, י"ו י"ו הם ל"ב, כזה: יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, יו"ד ה"י וי"ו ה"י. יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וא"ו, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, המלוי לבדו, הם ל"ב אותיות.

סימן י"ד

אם יישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון. דע, כי תמצא בר"ת של זה הפסוק: א"י הב"ל הלו"י. וסוד הענין הוא, כי בהיות מרע"ה היה מבחינת הבל, היה בלא לחש ודיבור, והיה ערל שפתיים. ואז נשכו הנחש, כי הרגו קין, כי משורש נחש יצא צפ"ע, שהוא עמל"ק, שהוא בגימטריא צפ"ע, שהיה משורש הנחש.

ונחזור לענין, כי אז בהיותו בלא לחש, והיה בכל תקפו, ונאמר עליו מי שם פה לאדם, ונאמר פה אל פה אדבר בו, ואז נעשה בעל הלשון, ואז אין יתרון לנחש עליו לנשכו עוד כקדמת דנא, אלא על פי ה' מת, וטרד לשטן כמה פרסאות מלפניו, ^(י) בשעת פטירתו. וזה נרמז בכתוב הנז"ל,

(י) מדרש רבה סוף וזאת הברכה. ש' דף שי"ח ד"ה ונחזור לענין.

שהם נקראים ושריך, כנו"ל, בעת יאכלו, אחר תפילה ועבודת האל, וזכו לאכול ג"כ מצד מלכות הנקראת עת, ולא בזכות הבקר שהוא חסד לאברהם, כי אפי' מצד הגבורה אוכלים.

וזה"ש בגבורה ולא בשתי, ר"ל, כי בזכות התפלה שמעלין הניצוצות, מצד ש"ך דינין דאזדריקו בין החיצונים, ומעלין אלו הגבורות, להיותם מ"ן לזוג, ובוה נקודת י' נעשית ה', ועולה למעלה מצד אלו הגבורות. אבל לא ח"ו בשתי, ר"ל: בת"ש י'. ר"ל, בת"ש כח ה', ותהיה נקודה בין החיצונים, והבן. ויובן ג"כ זה הפסוק, על שני משיחים, שמשח בן יוסף נקרא נער, בסוד ושם אתנו נער, והוא נער הנאמר על יוסף, ומשיח בן דוד נקרא בן חורין, וזהו אשריך ארץ שמלכך בן חורין, והבן. ועיין בפסוק ימלט אי נקי, באיוב, ותבין יותר.

סימן י"א

לשחוק עושים לחם ויין ישמח חיים והכסף יענה את הכל. כבר ידעת, כי כ"ל הוא היסוד, וכסף הם החסדים, שאין ליסוד אור, אלא הכסף שהם החסדים. והבן.

והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך וכו'. בענין הכעס היה מקפיד הרב זלה"ה, ואומר שהוא יותר מכל שאר העבירות. (א) והיה נותן טעם, כי הלא כל שאר העבירות אינם מחליפים הנשמה,

אלא הכעס לבד. והענין הוא, כי כאשר יכעוס האדם מסתלק ממנו הנשמה הטהורה אשר בו, ותכנס בו נפש מן החיצונים, ולזה כל הכועס חכמתו ונבואתו מסתלקת ממנו, ואף אם יהיה חכם גדול וחסיד. ומי לנו גדול ממרע"ה, במ"ש ז"ל על ויקצוף משה וכו'. (ב) ואפי' שנתכעס על דבר מצוה, וז"ס פסוק טורף נפשו באפו, כי האדם טורף ועושה את נפשו טריפה, וממיתה בעת אפו וכעסו, והוא טורף אותה ומשליך אותה ממנו, ואעפ"י שעושה האדם תיקונין לנפשו ומצות רבות, הכל נאבדים לגמרי, כי הולכת אותה הנפש ונכנסת אחרת במקומה, וצריך לחזור ולתקן כמתחילה. וכן בכל פעם ופעם שהוא כועס.

נמצא, כי בעל הכעס אין לו תקנה, כי הוא תמיד ככלב שב על קיאו. ואם היתה מתעברת בו איזו נשמה קדושה לסייעו, גם היא מסתלקת. ועל זה נאמר טורף נפשו באפו, ולא יוכל להשיג שום השגה, כי הוא בונה וסותר כל מה שבונה. אך כל שאר העבירות אינם טורפים ועוקרים את הנפש, רק פוגמים אותה, ונשאר בה הפגימה, אך הכעס צריך תיקונים והכנות רבות, לחזור להביאה אחר שנטרפה. ואולי אין לו תקנה, כפי בחינת מציאות הכעס. לכן צריך להזהר אפילו בשום כעס, מלבד מצות. (ג) וכמעט הרב ז"ל היה מוכיח לתלמידיו על שהיה כועס עם אחיו כשהיה קורא עמו, ולא היה לומד כרצונו, והיה כועס עמו, ואפילו בזה היה מוכיחו.

(ב) פסחים ס"ו.

(ג) עיין שער הקדושה למהרח"ו ח"ב ד"ה הכעס.

(א) שער רוח הקודש דף ל"ג. ועיין שם במראה מקומות אות

מגילת אסתר

ויהי אומן את הדסה היא אסתר בת דודו.

ואני העבר א^א אוסיף מעט נוסף משלי, ממה שחנני השי"ת בזה הכתוב, מה שידוע לעין כל, שאבא יסד ברתא, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ. ומי שמבין סוד זו"ן איך נתהוו מזווג או"א, שמדיבור אבא יסד ברתא, והדברים עתיקים יגל וישמח. וז"ש קרא אסתר בת אביחיל, רצוני לומר: בת אב"י חי"ל, אבי שהוא אבא. ומה שנתייחס עתה בשם חיל, שכל חיילי העולמות נתהוו ממנו, בסוד כלם בחכמה עשית. ומ"ש דוד מרדכי, בא לברר לנו, זה האב מנו, וקאמר דוד מרדכי, ר"ל דוד וריע למרדכי. שבחינת מרדכי הוא ממנו, בסוד ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וכו'. ועטרת זהב גדולה, שהיא עטרת יסוד אבא, כמו שפירש האר"י זלה"ה. ^ב ודוק.

ומ"ש אשר לקח לו לבת. ר"ל, וא"ת הא דאמרינן בכמה דוכתין שאימא אוזיפת לברתא כל מנהא, אמר לך זה בדרך השאלה, ולא בעצם. וז"ש אשר, שהיא אימא, בסוד אהי"ה אשר אהי"ה, לקח לו לבת, ולא בת ממש כאבא. ונתן טעם לזה, שעיקר לקיחתו אליה, לבא אל המלך, בסוד מ"ן, שזו"ן הם מ"ן לאו"א כנודע. ומה מתוק מדבש, אומרו לא בקשה דבר, כי בא לתת לך טעם העיקרי, למה אנו מיחסין הבת הזאת לאבא, משום שהוא דיבר, אבל היא לא כקשה דבר, דיבור ממש, לפי שאין האשה תובעת

כביכו"ל. ועיין לעיל בפ' הבל הבלים, שאומר וז"ל בקיצור: ואבא יש לו דיבור יותר מאימא, בסוד פיוס, שהאשה מתביישת לדבר, ומהדיבור הזה נבנית המלכות. וז"ס דבר ויקרא ארץ. עכ"ל.

אי נמי, לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הגי סריס המלך וכו'. ויובן במה דאיתא לעיל ^א בפ' ושמרו בני ישראל את השבת, וז"ל, מי שמזדווג בלילי שבתות הוא עושה ב' ביאות: ביאה עילאה לאימא עילאה עם אבא, וא' לאימא תתאה עם ברא. נמצא, ת"ח זה המסרס עצמו בימי החול, גורם בחינת מ"ן אפילו לאבא עילאה. וזהו ממש כונת הכתוב, כי בתחלה אמר למה, אשר, שהיא אימא לקחה לה לבת, אמר לך כדי לבא אל המלך העליון, להיות לה לבחי' מ"ן. ולפעמים ג"כ ע"י האדם התחתון, גורם לה מ"ן. ולא בקשה דבר שהיא המלכות, שנקראת דבור, בסוד קול דבור למ"ן, אלא להגי וכו', ע"י אמירה ההוגה בתורה, והמסרס עצמו לכבוד המלך העליון. וז"ש כי אם את אשר יאמר הגי סריס המלך שומר הנשים, כי ודאי זה האיש ראוי ליקרא שומר לב' נשים, מאחר שגורם להם הזיווג, אמר עוד ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה, הורה לנו דאישי מעולה כזה, גורם למלכות להיות נושאת חן בעיני כל רואיה, בעיני זעיר ובעיני אבא. וזהו מלת כל, לרבות לעינים העליונים הרואות בה, מרוב מה שמאיר ע"י הגייתו בתורה, וקדושתו ופרישתו, בסוד וראיתיה לזכור ברית עולם. ע"כ.

(ב) נ"א שלא עבדו אדמחם. ל"ת.

(ג) שער הפסוקים פרשת חשא. בפסוק ושמרו.

(א) זה אינו מדברי הרב ונראה שזה מהר"מ פאפוריש ז"ל. הו"ח בסוף דבר.

נביאים ראשונים

ספר יהושע

סימן ב'

נמשכה מסוד קין, וכן היה בעלה^א חבר הקני, ולזה שאלה ואמרה ונתתם לי אות אמת, שהוא בסוד וישם ה' ליקין אות. ואות זה הוא סוד ו'.

והכוונה היא, כי הגרים הם במלכות, והיא שאלה עתה מהם שיעלוה עד הת"ת, ככל בני ישראל. והם השיבו, הנה אנחנו באים בארץ, בסוד מלכות שנקרא ארץ, וגם משה שהוא ת"ת, מת, ואין לנו כח להעלותך לת"ת. אמנם היא היתה רוצה הרצון העליון שהוא הת"ת, וזהו את תקות חוט השני הזה, שהוא סוד היכל הרצון של הקב"ה, דכתיב ביה כחוט השני שפתותיך, סוד הזכר, ששם גנוז משה, וחוט זה הוא חוט של אברהם, אשר ע"י מתעוררים נפשות הגרים כנודע, בסוד ההוא אתערו דעביד אברהם בסטרא אחרא. ונקרא שני, להיותה כנוקבא, ואז היא, אעפ"י שלא יכלה לעלות אל הת"ת אות אמת, מה עשתה, לא קשרה תקות חוט שהיא המלכות, רק ותקשור את תקות השני לבד, ולא החוט שהוא היסוד לבדו, בסוד ההוא חוט דאברהם דאתער לגרים, דקטור השני הם סוד ב' ירכים נו"ה. ולכן נתגלה בחנה, וילדה את שמואל הנביא, אשר נתנבא נבואתו מנו"ה, והבין.

ויריחו סוגרת ומסוגרת וכו'. הנה הירח היא נקראת יריחו, ואז הקליפה שסביב לה בסוד נוגה, סוגר ומסגר אותה. וע"י השופר המכניע החיצונים, נשברה הקליפה, ונכנסו לא"י, והורישו הקליפה ההיא משם.

ב'

ג) נ"א ל"ג בעלה. ל"ת.

וישלח יהושע בן נון מן השיטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר.

דע, כי אלו שני אנשים היו מגבורות עזה ועזאל, שנמתקו בכבישת הארץ. ולכן כששלחם, הלכו בית אשה זונה, שהיא הקליפה הגדולה והקשה למתקה. ובהיות שתכף כשנכנסו שם נמתקה, ולכן אמרה רחב, נפלה אימתכם עלינו, מפני שהיו באים הגבורות במיתוק, ולכן לא קמה עוד רוח באיש מפניכם. וארז"ל^א שבאו שרי יריחו לשכב עם רחב, ולא קמה תאותם. אפילו אקשווי לא אקשו, לפי שכבר נתמקה צד הגבורה. והטעם, כי דיניה דדכורא דקים ותכף נמתקים, ולכן לא קמה עוד רוח, אבל הדינים דנוקבא הם קשים, ולא נמתקו עד זמן שלמה ע"ה, דכתיב אז תבאנה שתיים נשים זונות, ר"ל אז נמתקו, ולא מקדמת דנא. ובהיות שעדיין לא הגיע זמן לימתק לגמרי, לכן לעת זקנתו נשיו הטו את לבבו והיה מה שהיה. עכ"מ.

סוד רחב. הנה רחב נתגלגלה בחבר הקני, ואח"כ נתגלגלה בחנה, וז"ס שאמרה חנה רחב פי על אויבי. וז"ס כי אשה קשת רוח אנכי, שהיא היתה תחלה זונה מצד רוח הקשה והטמא. ועלי הכהן הוא היה גלגול יעל, ר"ל, שעלתה במדרגת איש, ובזה תתברך משאר נשים שלא זכו לזה. וז"ס מנשים באהל תברך, לפי ששמשה באהל שילה, במקום כהן, בגלגול עלי הכהן. והנה רחב

(א) זבחים קט"ז:

(ב) להלן ספר שופטים סימן ה' בפסוק וחשר דבורה. שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ח ט"א. ליקוטי תורה כאן סימן

ספר שופטים

סימן ד'

שהיא רחל. ויש מאמר אחר שאומר להפך, ⁽¹⁾ אני אלוה בעליונים ואתה אלוה בתחתונים. והענין הוא, אני אלוה בעליונים, שמזדווג עם לאה, ויעקב אלוה בתחתונים, שמזדווג עם לאה כבריאה. וערפה היתה בקליפה, כנגד לאה, ולזה נקרא ערפה, שהיתה כנגד העורף, ופנתה עורף אל הקדושה, ולא רצתה להמתק ולכנס בקדושה כמו רות. והיו לה ד' בנים, וכולם נפלו ביד דוד, לפי שהוא מבחינת לאה. וכן תמצא, שגלי"ת עולה בגימטריא מג"ת, שהוא הקליפה כנגד ד' אלפי"ן שיש בקדושה בלאה, שעולים גימטריא מד"ת, בסוד ומד"ת ימי מה היא, כמו שידעת ⁽²⁾.

וז"ש ויצא איש הבינים, שהיה בקליפה, בין בינה ורחל, לפי שהיה בן ערפה, שהיא כנגד לאה, ממחנות פלשתים, שהם עשר אלהי"ם שעולים פלשתים, שהם כח הגבורות, גלי"ת שמו, שהוא מג"ת, כמו שפירשנו. וכן מב"ת ע"ה, בגימטריא מג"ת, והיא ת"ג שהיא לאה, בכח של ז"א. גובהו שש אמות וזרת, לפי שלאה אוחזת בז"א שש ספירות, שהם כחב"ד ח"ג, ושליש ת"ת שהוא זרת, לזה כנגדם היה גובהו שש אמות וזרת. והאמה הוא וא"ו בחינת זכר. וזרת הוא ה' אצבעות, כנגד ה' גבורות. ולזה ילדה לאה ששה בנים ובת, כנגד מה שמתפשטת בזעיר. וקובע נחושת על ראשו, כנגד יסוד של אימא. שבחזה של זעיר, שהוא כמו סוכה, דעלה אתמר ופרוס עלינו סוכת שלום. ושריין קשקשים, שהם הדינים

ודבורה אשה נביאה אשת לפידות וכו'. כבר ידעת, כי דבורה היא מבחינת המלכות, והיא אשת לפידות, שהוא היסוד, שעליו נאמר ויצא כברק חצו, שהיא טיפת הורע היורה כחץ. ואמר היא שופטה את ישראל בעת ההיא, לפי שהמשפט אינו מן המלכות, אלא מן הזכר, לזה אמר בעת ההיא, לומר, כי בעת ההיא לבד היתה ההנהגה הזאת. והיא יושבת תחת תומר. היסוד נקרא תמר בסוד צדיק כתמר יפרח. והיא יושבת תחת תומר שהוא היסוד, מאחוריו. בין הרמה ובין בית אל, שהיא לאה, שהיא רמה למעלה, כנגד ראשו של זעיר. ובין בית אל, שהיא בריאה למטה.

וזש"ה ויקרא למקום ההוא בית אל, שהיא לאה שבבריאה. ואולם לזו שם העיר לראשונה, פירוש, שמה של לאה הראשונה, שהיא לאה שבאצילות, נקרא לזו. ונקרא שם זה, לפי שפי' חז"ל ⁽³⁾ שיש עצם אחד במקום הנחת קשר של תפילין שאינו מתרקב לעולם, וממנו מתגדל גוף האדם לעת"ל, והעצם זה נקרא לזו. ולפי שלאה היא מאחורי ז"א, במקום הנחת קשר של תפילין, לזה נק' לזו. וזשרז"ל, ⁽⁴⁾ אמר הקב"ה ליעקב: אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים.

סוד הענין הוא, כי יעקב משמש במרום היה, והוא, כי היה עולה להזדווג עם לאה למעלה, בבחינת חכמה, והקב"ה שהוא זעיר, בתחתונים,

(1) מר"ר וישלח פרשה ע"ט.

(2) ע"ח שער לאה ורחל פרק א'. שער הפוסקים פרשת ויצא ובתהלים סימן ל"ט. שער הכונות ררושי ק"ש ררוש ז'.

(3) מר"ר פ' מצורע פרשה י"ח. זהר פרשת נח ס"ט. ועיין פרשת תולדות אות נ"א בסולם מאמר שתוף מרת הרחמים ברין, ועיין בליקוטי תורה כאן ובמראה מקומות אות ב'.

(4) זהר ויחי רי"ג.

הקשים, הוא לבוש. ומשקל השריון חמשת אלפים, שהם ה' גבורות. ולזה לקח דוד חמשה חלוקי אבנים מהנחל, כי דוד בחינתו בלאה, שהוא בן שלה, ולקח אלו החמש גבורות, והחזירם לשורשם, שהוא מהנחל שהיא אימא. ולזה טבעה האבן במצחו, שהוא כנגד הדעת של לאה. והמשכיל יבין שאר הדברים, כי זה לעומת זה עשה אלהים.

עוד מצאתי, כתוב ודבורה אשה נביאה וכו', והיא יושבת תחת תומר וכו'. כבר ידעת, כי דבורה היא רומזת לה' תתאה, עלמא דאתגלייא. וחולדה, רומזת לה' עילאה, עלמא דאתכסייא. וכבר ידעת, כי המלכות נקראת בית הכנסת, אשר היא כנופיא לכל הג' שמות עילאין, שהם: ע"ב ס"ג מ"ה, ושם ב"ן הוא במלכות, ויש בה י"ס. והם י' פעמים ב"ן, כמנין כנס"ת עם עשרה כוללים. וכשנכנס האדם לבית הכנסת, יכוין בהם. ה' אמנם כשיכנס לבית המדרש, יכוין לאחוריים של קס"א, שהוא מלוי אהי"ה ביהדי"ן, כידוע. והאחוריים שלו, כזה: אל"ף, אל"ף ה"י, אל"ף ה"י יו"ד, אל"ף ה"י יו"ד ה"י, עולה תקמ"ד, כמנין מדרש.

ונחזור למה שאמר הכתוב ודבורה אשה נביאה אשח לפידות והיא יושבת תחת תומר וגו', מה שנקראת אשת לפידות, דע, כי הלי' והתי', שהם ת"ל מן "לפידות", הם רומזים לשם אלהי"ם העולה ה"פ, ת"ל, שהוא רומז למדת המלכות, שהיא ה' תתאה. ומפני ששם אלהים רומז ג"כ למדת המלכות, שהיא ה' תתאה, לזה אם תחשוב ה"פ אלהי"ם, עולה ת"ל. וזו היא ת"ל מלפידו"ת, נשאר פיד"ו, שהוא בגימטריא ק', רמז לשם ס"ג, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, והמלוי שלו עולה ל"ז, הרי מאה כמנין פיד"ו. וכבר ידעת, כי שם ס"ג הוא בו' תחתונות דבינה, ודבורה שזיאה רומזת למלכות, היא יונקת משם ס"ג. ומלואו שהוא ל"ז שהם ק', כמנין פיד"ו.

(ח) שער הכונות ענין בית הכנסת דף כ'.

(ט) שער הכונות ח"א דף קנ"ד ט"א.

(י) זהר שמות ה'.

וכבר ידעת, מ"ש חז"ל^א לעולם לא וזה שכינה מכותל מערבי, וכותל הוא רומז לשם הוי"ה, שהוא כ"ו, עם ה"פ אלהי"ם שעולה ת"ל, וזהו כ"ו ת"ל.

ומה שנאמר והיא יושבת תחת תמר, כבר ידעת, כי תמ"ר בגימטריא שמ"ש, שהוא הת"ת, ולזה אמר והיא יושבת תחת תמ"ר, לרמוז שמדת מלכות היא מקבלת מן הת"ת, שהוא בן זוגה. והיא הנקראת תמ"ר, בסוד צדיק כתמר יפרח. וכבר ידעת מה שכתוב אצלינו במקום אחר, ב' בסוד הש"ך ניצוצין של חכמה, וש"ך ניצוצין של בינה, שעולים שמ"ש, שהוא סוד הזעיר שהוא התמ"ר. וג"כ המלכות נקראת תמר, בסוד זאת קומתך דמתה לתמר, והיסוד ג"כ נקרא תמר, בסוד צדיק כתמר יפרח. וכבר ידוע כי גוף וברית חשבינן חד, שהם הת"ת ויסוד. וכבר ידעת ג"כ שהמלכות נקראת רות, שהוא מלוי של שם אדני"י, כזה: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, שעולה תרע"א. תסיר ס"ה, שהוא השורש, ישאר מתרע"א כמנין רות. ועוד מלוי המלוי של שם אדני"י, כזה: אל"ף למ"ד פ"א, דל"ת למ"ד ת"ו, נו"ן וא"ו נו"ן, יו"ד וא"ו דל"ת יש בו ל"ד אותיות, עם רות עולה כמנין תמ"ר, ולזה מדת המלכות ג"כ נקרא תמ"ר.

ונלע"ד ג"כ לפרש מה שכתוב באליהו, והוא הלך במדבר דרך יום ויבא וישב תחת רח"ם אחת וכו'. כבר ידוע אצלינו שאליהו רומז לשם ב"ן, שהיא המלכות, ורת"ם היינו אותיות תמר, שהוא הת"ת המשפיע לשם ב"ן שבמלכות.

ונחזור לפרש ענין חולדה הנביאה, הרומזת לבינה. כתיב (מלכים ב' כ"ה) והיא יושבת בירושלם במשנה, וחז"ל^ב אמרו במשנה, זה בית המדרש. ופירושו הענין הוא, כי היא רומזת לבינה, שהיא נקראת ירושלם של מעלה. ובוזה תבין מ"ש חז"ל^ב על פסוק בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם וגו'. והענין הוא, נשבע הקב"ה שהוא החכמה, שלא יכנס

(כ) ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פרק ה'. מבו"ש ש"ה ח"א פ"ג.

(ל) תרגום יונתן בית אולפנא.

(מ) תענית ה'. לעיל פרשת וירא, ובמראה מקומות אות ת'.

היתה אשת שלום, שהוא היסוד העליון. ולזה שמם הוא בנקודת קיבוץ, ולא באות ו', לפי כי הוא"ו שהוא היסוד העליון, הוא נעלם ביותר, נתיב לא ידעו עיט. ולזה הוא"ו נעלמת. והפסידה את נבואתה, על שאמרה על צדיקה: אמרו (נ"ל ט"ס יאשיהו) לאיש הזה, בלשון בזוי. ודבורה היא כנגד מלכות, ולזה אמרה שירה, כי מלכות היא המשוררת תמיד, כמו שפירשו בזוהר, על פ' אלהים אל דמי לך. ולזה דוד שהיה מצדה, היה משורר תמיד.

והענין הוא, כי שרשי הנשמות הם נחלקים לבי' חלקים: זכרים ונקבות, ומה שאנו אומרים שנקבות^ב אינם נשים, אלא שמהם חסדים, והם הנקראים זכרים. וגבורות, הם הנקראים נקבות, ולעת"ל הגבורות הם עיקר ההנהגה, ועליהם אז"ל^ז צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. וכך היה בתחלת הבריאה, אם לא היה הפגם. כי קין היה שורש הגבורות, והבל שורש החסדים, וזש"ה קניתי איש את ה', שהיל"ל מה', או לה', שהיה משותף מזוהמת הנחש והקדושה. ולזה נאמר בו ותקרא את שמו קין, והיא שהתפללה עליו, אבל הבל היה טוב. ולזה נאמר בו ותוסף ללדת את אחיו את הבל, ולא הוצרכה לתפילה, לפי שהיה מתוקן.

והנה מצינו שקין יצא ראשונה, והוא היה הבכור, אלא שיצא מעורב, ואח"כ חזר ונתקן בראובן. ופי' רו"ל^ק רא"ו ב"ן. וי"ל, מה מלמדנו שהוא בן, ופרשו: ראו בן הראשון שנולד בעולם, זה הוא שהיה מקין. וכונת יעקב היה להולידו ברחל, ששם הגבורות ממותקות, ובא בלאה, ששם חזקות. שזהו מה שפירשו בזוהר^ה בינה מסטרהא נפקין דינין, והיא לאה שבחינתה מבינה, וזהו

ז) ברכות י"ז. ע"ח שער התיקון סוף פ"ג. שער אנ"ך סוף פ"ז. שער הגלגולים הקדמה ל"ה.

ק) ברכות ז'.

ר) אחרי מות ס"ה.

לירושלם של מעלה, שהיא הבינה, עד שיכנס הת"ת לירושלים של מטה, שהיא המלכות. וזמ"ש והיא יושבת בירושלם, שהיא הבינה, שנקראת ירושלים של מעלה כנוכר. וג"כ נקרא משנ"ה, שהיא בית המדרש, בסוד אהי"ה במלואו, הוא עולה קס"א, והאחוריים שלו כנו"ל, עולה קדמ"ת, כמנין מדר"ש. וכבר ידעת ג"כ, כי ג' שמות אהי"ה רומזים בבינה, ושלושה המלויים של קס"א קנ"א קמ"ג, שהם ק"מ ק"ל קכ"ב, עם הג' שמות, עולים שצ"ה, כמנין משנ"ה. כי ב' של במשנ"ה, היא שמוש, וז"ס והיא יושבת בירושלים, במשנ"ה, כמדובר. ע"כ מ"כ מאחד מתלמידי הרב זלה"ה.

ו**חבר** הקני נפרד מקין. דע, כי יתרו הוא משורש קין,^ז וחבר הקני הוא מיתרו. ולכן נקרא קנ"י, לשון קין. והנה קין הוא מעורב מטוב ורע, ונברר אוכל מתוך פסולת ביתרו, ושם נתקן. ואז נפרד הטוב מן הרע, והרע הלך לקליפות, והטוב נשאר ביתרו. וזהו וחבר הקני נפרד מקין, כי בו נבדל ונפרד הטוב מן הרע של קין, שהיה מעורב בקין, וקני הכניס הקליפה לפניו. ולכן ארז"ל^ט מקום שבעלי תשובה עומדים וכו', לפי שבעלי תשובה מכניסים הקליפה לפניו, וממתיקים אותה.

סימן ה'

ו**תשר** דבורה וברק בן אבינועם. וכו'. ארז"ל,^ט לא נאי יהרותא לנשי, שהרי ב' נשים נתנבאו, ומחמת הגאווה הפסידו נבואתם, והם דבורה וחולדה, ופי' כי הי"ס דאצילות כולם הם זכרים, חוץ משתים, והם בינה ומלכות. וכנגדם הם אלו הב' נביאות. חולדה היא כנגד בינה, ולזה נקראת חולדה, מלשון העלם, לפי שהיא נעלמת. והיא

ג) לעיל סוף פרשת ויצא, שער הגלגולים הקדמה ל"ו.

ס) ברכות ל"ד: סנהדרין צ"ט.

ע) מגילה י"ד:

פ) שער הפסוקים בראשית דף כ"א ט"א, ובמראה מקומות.

אות ט'.

ששם מקור החיים, שהוא בחינת הרוח.

ו"ש דהע"ה ורוח נדיבה תסמכני, שאל הרוח של נדב, שלא היה לו כי אם נפש. וזהו מה ששאל אלישע מאליהו ז"ל, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, שאל בחינת הרוח, ואלישע ג"כ הוא בחינת גבורות, והוא, פירוש אלישע, כי בקיץ נאמר לא שעה, שלא פנה אליו ולא קבלו, ואלישע"ע, פירוש: אל"י ש"ע, פירוש, כלומר אלי פנה. פירוש, כי בפנים יש ב' א"ל א"ל, היוצאים בכל פן, דב' פעמים א"ל במלואו עולה ש"ע, והם הש"ע נהורין אשר אמורים בזהוהר. וז"ש אלישע, יש לי מהאל הש"ע נהורין, והם השע"ה בעצמו, כי א"ל במלואו הם ששה אותיות, וכן שע"ה עם הכולל. ואע"פ שהם שני א"ל, אחר שהשורש הוא אחד נחשב לאחד. ולזה באלישע לא אמר כי אם א"ל אחד, לפי שאליהו לקח הרוח של נדב, ועלה ביסוד, לפיכך הוא מבשר הגאולה, שיסוד הוא הגואל. ויחזקאל שבא מרחב שהם הגבורות, לפיכך נתנבא על בנין הבית העתיד, שאז עיקר ההנהגה הם הגבורות, כמש"ה כי אתה אבינו, שזה נאמר על יצחק. וכן אמר יחזקאל, והכהנים הלויים, כי אז הכהנים היו לויים שהם עיקר העבודה, ולזה נאמר ליחזקאל בן אדם, שהיה בן לאדם הראשון, שהוא קין. ולכן אמר פארי פשתים, כי אז שיתוקן פגם קין, ותהיה ההנהגה ע"י הגבורות, אז ילכשו פארי פשתים.

מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וכו'.^(ח) דע, למה הוצרכו הכוכבים להלחם עם סיסרא, ומה היה כחו גדול. אמנם דע, כי סיסרא הוא סוד הדעת של ז"א, ומשם הוא יונק כנגד הדעת, והוא יונק מכל בחינות הדעת, שהם עשר הויו"ת, ה' חסדים וה' גבורות, וז"ס ס"ר מן סיסרא. והנה הם כולם במלוי אלפי"ן, וכבר ידעת כי מ"ה וכו"ו הם בחינת ז"א, ושניהם בגימטריא ע"א, שהוא חשבון ס"א, שהם אותיות הנשארים מן סיסר"א, ולכן היה כחו גדול.

הו"ח.

(ח) ליקוטי חורה שופטים פסוק זה.

מסטרהא. ואמר נפקין דינין, לפי ששם הם הגבורות חזקות, ואם לא חטא ראובן בבלהה, היה זוכה לכל הגדולות, כמו שפירש המתרגם על יתר שאת ויתר עז וכו'.

וזהו שנאמר לקין, הלא אם תטיב שאת, אם תחזק מעשיך, תסלק למעלה לכל הגדולות אלו, ואם לא תטיב לפתח חטאת וכו'. ור"ת "לפתח חטאת רובץ, רחל. והוא, כי אין לקליפה אחיזה בחסדים לעולם, ולזה כל מה דאפתשט טב איהו, אבל הגבורות כשיוצאים מרחל, חכף אותיות בהם החיצונים, אבל למעלה אין לחיצונים אחיזה. ולכן אמר לו אם תטיב, תסחלק למעלה. וכן מצינו, כי עד שלא חטאו ישראל בעגל, היתה העבודה בבכורות, ומלכות היא לבכור, וכן היה ראוי להיות, אלא שפגם וניתן בכורתו ליוסף, אבל לא נטלה ממנו לגמרי, כי לעולם נקרא ראובן בכור ישראל. וחזר קין ונתקן באלו הב' בחינות, של יוסף ויתרו, והם השני בחינות של גבורות שביסוד ומלכות. ומיתרו באה רחב הזונה, וממנה חבר הקני. וגם מהגבורות באה יעל אשת חבר, ויעל באה בעלי, וחנה באה מחבר. ולזה אמרה: רחב פי, שהיתה מרחב הזונה, ונהפכה יעל לעלי חבר בעלה בחנה. וזש"ה ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל, בן שפטפט ביצרו, בן שפטט אבי אמו עגלים לע"ז, והם יוסף ויתרו. וממנה יצאו נדב ואביהו, בחינת נפש. וזש"ה אנחנו טמאים לנפש אדם, היל"ל בלשון רבים: לנפשות, אלא שנדב היה בחי' רוח, ולא היה שורה בו רוח טומאה, ולזה אמר לנפש, שהוא אביהו. וכשזכה פינחס במעשה זמרי, לקח שניהם. ואח"כ במעשה פילגש בגבעה, שהפסיד בחינת הרוח, וזש"ה (דברי הימים א' ט') לפנים ה' עמו. ולזה וישאל את נפשו למות, כי לא היה לו כי אם נפש בלבד, כי שם מקום המיתה, כמ"ש רגליה יורדות מות. והלך לחורב, שהוא בחינת משה שהוא הרוח, וחזר ולקח הרוח ונשאר חי וקיים. וזש"ה בריתי היתה אתו החיים והשלום, שזו רומז ליסוד העליון,

(ש) צ"ל וכמעשה דבך יפחך ועיין בליקוט שופטים רמז ס"ח. ובשער הגלגולים הקדמה. ל"ב דף פ"ט ט"ב ד"ה אח"כ

כבר ידעת שיש בשם ע"ב ובשם ס"ג ז' יודי"ן, בגימטריא יי"ן, והם שמורים תוך השני שמות, והם סוד ח"ב, ועולים בענביו, שהוא ק"מ. וכן עולה ע"ב ס"ג באותיות וכולל: ק"ם. וז' יודי"ן, שהוא היין, הוא משומר בהם.

וכבר ידעת, שחיה, סחטה לאדה"ר אלו הענבים, ונתנה לו הדינים, שהם השמרים המרים, שהם בסוד ענבי"ם שעולים עק"ב, ויצא מק"ם שהוא ענביו, ח"ב כנו"ל, יצאו הז' יודי"ן שהם ע', ונשאר הז' האחרים, שהם השמרים. כי זאת העי"ן עולה ק"ל, בגימטריא סמא"ל, צד הדינין, והשמרים שהם הענבים הנזכרים, העולים עק"ב מיעק"ב. וז"ס עקב אדם שהיה מכהה לגלגל חמה, (ז' כמו שפי' הרב זלה"ה, שע"י חטאו של אדה"ר, ממש הכהה לגלגל חמה, שהוא סוד הדעת, לבלתי רדת שם שפע. ואברהם בא ותיקן, בסוד מרגלית היתה לאברהם, (ז' ותלאה בגלגל חמה, ובה הודיע לרבים סוד הבורא ית' ויחודו. ואדה"ר אמר אך חשך ישופני, ואבד י' של יעקב ונשאר עקב, עקבי משיחא, ובחטא זה חרפו עקבות משיחך. ולבסוף חזר יעקב, ולקח הי' מסמא"ל שרו של עשו, בסוד וידו אוזות בעקב עשו, ומה שהיתה בעקב היתה לראש פינה, וקראו ישראל לי ראש, כמו שידעת. ועכשיו תבין סוד הנזיר הנקרא קדוש, מצד בחינה עליונה, ונזהר על הענבים לחים ויבשים, מחרצנים ועד זג, שהם שמרי היין והקליפות, ולך לך אמרין לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, בסוד נזיר אלהים, מורחק מהדינין. ויהיה מגדל פרע שער ראשו, ושם השערות הם ממקום קדוש, כי אין שם דין כלל, ורומזין לתגין שהם כמו זיינין, ושם הם כלי זיין לנזיר, ומשם היה שמשון כחו גדול, ובגלחו אותם שבע מחלפות ראשו, אז סר כחו מעליו. וז"ש ולא ידע כי ה' סר מעליו, שהוא כח אותם שערות שהיו עליו על ראשו, להציל לו מרעתו. וז"ס מ"ש וחליתי והייתי ככל אדם, ר"ל,

ולזה אני מסופק אם אלו הה' חסדים וה' גבורות, אם הם דאימא או מצד אבא, ואיני זוכר אם שמעתי שכלם מצד אימא, ולכן נקרא המלך שלו יבין, מלשון בינה, או אם נאמר שהוא מצד אבא, כי יבי"ן בגימטריא ע"ב, שהוא חכמה, ונקרא יבין לשון בינה, שאינו מתגלה רק ע"י הבינה, ואני מסופק על מה ששמעתי. (א) ולכן כל שורש קין, שהוא מצד הגבורות של בינה, להיותם גבורות ודינים נתאחו בהם הרשע, וכל שורש קין ירדו לעמקי הקליפות של סוד הדעת, שהוא סיסרא הנזכר. ולכן תראה שיצא עקיבא בן יוסף, שהיה משורש קין, והיה מבני בניו של סיסרא. (ב) אמנם רב שמואל בר שילת היה מבני בניו של המן, והיה משורש קין. והענין, כי המן וסיסרא שניהם מסוד הדעת, ולכן "הכוכבים" ממסילותם "נלחמו, ר"ת המ"ן. עם סיסרא, כי ב' ממקור אחד. ולפי שמסוד הדעת הזה יוצאת לאה, בסוד הד' של קשר של תפילין כנגד יסוד בינה. לכן כתיב והלמה סיסרא מחצה ראשו, שהוא סוד הדעת שנלקח ונמחץ, ויוצא ללאה, והחסדים יוצאים מצד רקת אחת של הראש, והגבורות מצד רקת השנית. וזהו מחצה וחלפה רקתו, כי הכניעה אותו המקום שהיה יונק סיסרא. ולכן כל נקמה זו לא בא אלא ע"י יעל אשת חבר הקני, שהיתה משורש קין, הנתונים בקליפת סיסרא, ולכן נמסר בידה ממש. וכבר הודעתין לגול יעל ומציאותה, והיא משורש קין עצמו, בסוד אביי, (ג) דהוה בא מסוד עלי. ודע למבין. כי יע"ל ועל"י הם דבר אחד. ואמר לי מורי זלה"ה ג"כ, כי נפשי ג"כ היתה שם.

ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח וכו'. ענין שמשון בכללות ובפרטות, ומה שאירע לו עם דלילה, ולמה נקרא שמה דלילה, ולדעת מהיכן היה כחו כ"כ גדול, וסוד ה' ליריאיו. דע לך קודם סוד היין המשומר בענביו, והוא, כי

(א) עיין בפתיחה לפירוש הסולם אות מ"א.

(ב) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"ו ט"א. שם דף קי"ב ד"ה גם ר' שמואל.

(ג) שער הגלגולים הקדמה ל"ד דף צ"ט ט"א ד"ה הנה גם

אביי.

(ד) מדרש רבה קהלת פרשה ח'.

(ה) ב"ב ט"ז:

אדה"ר, בסוד שמשון בכחו, וכח היא סוד הנשמה אשר פרח מאדה"ר, ולקחה חנוך בסוד הזיהרא עילאה, והיא העומדת על האדם, בסוד ושמן על ראשך אל יחסר, וג"כ הלכה משמשון. והיא כח ה', ולכן סר מעליו וחלה, והיה כאדם הנוצר, והבן.

ובסחיטת אלו הענבים, גרם מיתה לעצמו ולכל העולם, ונמסרים ביד הנחש המקטרג, וג"כ שמשון אסרוהו בנחושתיים, והיה טוחן בבית האסורין, מלשון טחן לאחר וכו'. והוא מ"ש רז"ל⁽¹⁾ שהביאו לו כל אחד אשתו. ויובן פירוש טוחן בבית האסורים, להזדווג עמהם, וכן אדה"ר כל אותם ק"ל שנים שימש ברוחין ושדים, וטחן בבית האסורים, לו⁽²⁾ איהו בקרי ואיהי בבוציני וכו'. ושמשון נקרו עיניו, כי הלך אחריהן, בסוד ותפקחנה עיני שניהם, ונפקחו להביט ברע, ונסתמו מהקדושה, והבן. כי הכל א', כי דלילה דלדלה כחו, והיא היא כח לילית. וכן תמצא כי בדלילה יש בה אותיות לילית, והד' מתחלפת באי"ק בכ"ר בת', בסוד דמ"ת. ובהיות שהתחילו שער ראשו לצמות, מצד נ"ה, באור חזור, כמו שידעת, אז התחיל לבא בו הכח, מצד ווי העמודים, ואז אמר לנער המישני את העמודים החיצונים והפילים.

ומ"ש ואנקמה נקם אחת משתי עיני, שהם בחינות נ"ה, ונעשים שערות וכו'. ובהיות כי פגם בהם, רצה לחקנם עתה במיתחו, והמית החיצונים עמו, בהיות כי נתן להם שפע הקדושה וחיות בהזדווג אליהם. והבן, בסוד יהי דן נחש עלי דרך, השליט הנחש והשפיון עלי דרך ואורח לצדיק, ואח"כ הנחש בעצמו נשכו, משום העון, וזה הנושך עקבי סוס. וכן סו"ס עולה בגי' עו"ן, ושם הי' שהיא הטיפה בעקב, ונשאר עקב"י, מה שהיה ביעקב בראש, הנקרא ישראל: ל"י רא"ש, שם תחת העקב, ונשאר עקב"י. ואז ויפול רוכבו אחר,

לבין החיצונים, בסוד עו"ן עקבי יסובני. וכראות יעקב אבינו זה, אמר לישועתך קויתי ה', כי לא בזה שחשבתיו משי"ח, נהפך לנח"ש, כי כן עולה בגימטריא. ונתקטעו רגליו, ונקרא שפיפון, שני פעמים שפי, כי חגגר בשתי רגליו היה, כמ"ש רז"ל.⁽³⁾ ובעון האשה זרה שהקריב, כי רגליה יורדת מות, ושם רגלי הקדושה בחול, בלי סמיכת נ"ה, עד ליל שבת שעולים רגליה לקדושה, בסוד פ' אם תשיב משבת רגליך, כמו שידעת במקומו. וזה גרם להכניס הקליפה בקדושה, ועכב שם רגלי השכינה. לכן ג"כ הוא נעשה חגר בשתי רגליו, כי כן ג"כ ברצות הנחש להכנס בקדושה, נתקצצו ב' רגליו, בסוד על גחונך תלך וכו'. ובוה ג"כ מנע העינים העליונים, לתת אותם בכוס, בקידוש דשבת, כי אז ג"כ עולים הרגלים שלה לקדושה, בסוד קידושא דבי שמי, בסוד פסיעה גסה. לכן ג"כ נקרו פלשתים עיניו. ובעיכוב הרגלים בין החיצונים, הנקרא בית האסורין, לכן נתנוהו בבית האסורין.

ובהיות כי התחיל לצמח השער, התחיל כח הקדושה להתעורר בו, ושב בתשובה שלמה ותיקן הרגלים, כי התחיל לצמוח השער מצד נ"ה,⁽⁴⁾ שהם העמודים, והרגלים אשר הבית נכון עליהם. וז"ש לנער הניחה אותי, ד"ל תן לי מנוחה בתשובה, והמישיני את העמודים דקליפה, אשר הבית של החיצונים נכון עליהם, ורגלי הקדושה נאסרים שם, ובהפילי את שני העמודים של החיצונים, ומה שהחייתי אותם ועכבתי רגלי הקדושה בתוכם, עתה אמיתם כולם, ויצאו הרגלים. וז"ש הניחה אותי, ואז שב בתשובה שלימה. ובוה תבין פסוק אל תרא יין כי יתאדם, ועיין עליו במקומו, עכ"מ.⁽⁵⁾

ויקם וילך מנוח אחרי אשתו.⁽⁶⁾ ארז"ל במס'

(1) סוטה י'.
(2) זה המשך הגמ' שם. ומלת לו מיותר.

(3) ע"ח ח"א שער א"א סוף פרק ו'.

(4) להלן משלי סימן כ"ג.

(5) לעיל פרשת חיי שרה בפסוק ותקם רבקה.

(6) סוטה י'.

(7) זה המשך הגמ' שם. ומלת לו מיותר.

(8) סוטה י'.

(9) שער הכונות ח"ב ענין תחום שבת דף ל"א. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"א.

ברכות פ"ט דף ס"א, מנוח ע"ה היה, משום שהלך אחר אשתו. ומייתו לה בגמרא מאליעזר עבד אברהם, דכתיב ביה ותלכנה אחרי האיש, ולא הוא אחרי הנשים. כי למעלה ד"ו פרצופין נבראו אב"א, והאחורים דבוקים, והראש והזרועות והרגלים נפרדים. והנה דכורא מסגי ברישא, והנוקבא אחרי האיש. כי הנה הנקבה מקבלת היא האור מן הדכורא, דרך נקב שלו, שהיא שם במקום נ"ה שלו, והם נעשים מוחין אליה. והן נקראים ת"ח, נ"ה, והם לימודי ה'. ולכן ארז"ל^ג אל תקרי בניך אלא בוניך, כי למודי ה' שהם נ"ה שלו, הם בונים הנוקבא, וזהו בוניך לשון נקבה.

והנה הנחש, לעולם אין לו אחיזה אלא ברגלי הנוקבא, כי רגליה יורדות מות, ואינו נאחז באצבעות שהם לפניו, אלא בעקבותיה, בעקב שהם ב' אלהי"ם שעולים עק"ב, דהיינו באחור שלה. ולכן ותקע כף ירך יעקב, כי במקום ירך יעקב, דהיינו כנגד רגלי הו"א. כי הנה כל שיעור קומתו של יעקב הוא כנגד נ"ה דז"א, ובנצח הוד דז"א ג' פרקין, וכנגד הפרק האחרון דז"א, שהם הרגלים ממש, שם הוא כל ירך יעקב. באופן שאין לו אחיזה אלא בידך, באחור בעקב. והרי הנחש שהוא אחרי האשה, הוא ע"ה, כי כשנכנסים המוחין בז"א, אור דאבא נמשך אל פניו ליעקב, ואור אימא אל האחור לרחל. והנה בפנים, ששם אור אבא, חכמת אדם תאיר פניו, ובאחור שהיא הנוקבא, שם אין חכמה. ולכן הנחש שהוא יונק מאור דאימא, הוא ע"ה, שהוא יונק מהארץ העליונה שהיא בינה, כי אין שם חכמה.

והנה הנחש, לעולם אין לו אחיזה אלא ברגלי הנוקבא, כי רגליה יורדות מות, ואינו נאחז באצבעות שהם לפניו, אלא בעקבותיה, בעקב שהם ב' אלהי"ם שעולים עק"ב, דהיינו באחור שלה. ולכן ותקע כף ירך יעקב, כי במקום ירך יעקב, דהיינו כנגד רגלי הו"א. כי הנה כל שיעור קומתו של יעקב הוא כנגד נ"ה דז"א, ובנצח הוד דז"א ג' פרקין, וכנגד הפרק האחרון דז"א, שהם הרגלים ממש, שם הוא כל ירך יעקב. באופן שאין לו אחיזה אלא בידך, באחור בעקב. והרי הנחש שהוא אחרי האשה, הוא ע"ה, כי כשנכנסים המוחין בז"א, אור דאבא נמשך אל פניו ליעקב, ואור אימא אל האחור לרחל. והנה בפנים, ששם אור אבא, חכמת אדם תאיר פניו, ובאחור שהיא הנוקבא, שם אין חכמה. ולכן הנחש שהוא יונק מאור דאימא, הוא ע"ה, שהוא יונק מהארץ העליונה שהיא בינה, כי אין שם חכמה.

והנה עוג מלך הבשן, הוא היה מבחינת נחש זה, ולכן כתיב ע"ג חסר, שהוא ס"ג דאימא ועשר אותיות. ואליעזר עבד אברהם, ארז"ל^ד שהוא עוג, והוא כנען בן בנו של נח, והוא היה ארור,

(ג) ברכות ס"ד.

(ד) מד"ר חיי שרה פרשה ס'.

(ע) ליקוטי תורה בפסוק כי היא ישרה בעיני.

סימן י"ד

כי היא ישרה בעיני וכו'. הנה שמשון היה גלגול נפש אדה"ר,^ה וכשם שהוא חטא והלך אחרי עיניו, בסוד ונחמד למראה וטוב לעינים, כן ג"כ שמשון חטא, והלך אחר עיניו, וז"ש כי היא ישרה בעיני. והבן זה.

כי תאנה הוא מבקש מפלשתיים. כי הנה כבר הודעתוך כי שמשון היה הסוד גלגול נדב ואביהו, שכן אמר הכתוב וישלח את בדן, ודרז"ל^ו זה שמשון, והוא בהפוך אתון נדב. והנה מה שפגמו

(פ) ר"ה כ"ה. שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף ק"י ט"א ד"ה גם בענין שמשון. ליקוטי תורה פסוק זה.

שסו

ספר

שופטים

הליקוטים

נדב ואביהו תיקן הוא, כי הם לא רצו לישא אשה מבנות ישראל, ^(ז) לכך הוצרך ליקח בת אל נכר. והם היו שתוי יין, ולכך הוא היה נזיר ולא שתה יין.

והנה כבר ידעת, כי נדב ואביהו לקחו נפש אדה"ר, כמש"ה אנחנו טמאים לנפש אדם, והנה רז"ל דרשו ^(ז) כי חטא אדה"ר היה בסוד תאנה שאכל אדה"ר, אליבא דמ"ד תאנה היה. וז"ש כאן כי שמשון היה גלגולו של אדה"ר, לתקן אותה תאנה היה מבקש, כי גם הוא חטא, ולכן כתיב

תאנה חסר ו', לרמוז זה.

בימי שמגר. הוא נשמת גרשום בן משה, וזהו אותיות שמגר. גרש"ם משורש קין. מהרח"ו זלה"ה.

ויקבר בערי הגלעד. ארז"ל ^(ז) שנידון בנשירת איברים, כי זאת תורת העולה, ונתח אותה לנתחיה. כי הוא לא רצה להתיר את נדרו להקריב עולד במקום בתו, לכן דנו אותו בנשירת האיברים.

(ז) מד"ר בראשית פרשה ס"ג. ליקוטי תורה פסוק זה.

(ז) לעיל ריש אחרי מות.

(ק) סנהדרין ל"ח.

שמואל א'

סימן א'

טוב לך מעשרה בנים. והענין הוא, כי הלא אלקנה וחנוה הם חיבור או"א, כי אלקנה בגי' קס"ו, שהוא אחוריים של שם ע"ב ע"ה, וגם הוא שם הרי"ה, שהוא בגימטריא מקו"ם, י"פ י': ק', ה"פ ה' הם כ"ה, י"פ ו' הם ל"ו, ה"פ ה' הם כ"ה, ס"ה מקו"ם. וחנו"ה בגימטריא שם ס"ג. והנה חנו"ה בגימטריא ב"פ א"ל, ואלקנה הוא בגימטריא ששה פעמים א"ל, וא' כולל לחנה, ואחד כולל לאלקנה, הרי י"פ א"ל, ועם אותיות א"ך הקודמות אליו, הרי עשרה בנים, וז"ש אלקנה, הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, כי הלא אני ואתה כוללים כל העשרה בנים, ואני נותנם לך.

אל תרבו תדברו גבה וכו'. דע, כי כבר ביארנו^א איך יש לז"א ד' מוחין, שהם אחסנתא דאו"א ותרין עטרין. והנה באלו התרין מוחין, שהם אחסנתא דאו"א, שהם סוד חו"ב, הנה יש להם סוד הדעת המזווגם בנתיים, וכן למטה בתוך התרין עטרין, יש דעת אחד מכריע ביניהם, וז"ס כי אל דעות ה'. ואמנם האחד נשאר למעלה, ואינו יורד ומתפשט כמו השני, ולכן כתיב ביה ולא נתכנו עלילות. אבל הדעת השני, כתיב ביה לו נתכנו עלילות, בוא"ו. והטעם, כי הוא יורד ומתפשט לכמה אדרין ואכסדרין לכאן ולכאן, והוא הולך דרך עקמימות, מכאן ומכאן להתפשט, ואלו הם העלילות והעקימות אשר נתכנו לו, והוא מתפשט בח"ג. והוא סוד יעקב, אשר כתיב ביה עם חסיד תתחסד וכו'.

ג) לעיל שמות בפסוק וירא ה' כי סר לראות ד"ה או יאמר, ושם במראה מקומות אות צ'.

כי את חנה אהב וה' סגר רחמה. דע, כי חנה היא סוד אימא, ושמואל סוד ז"א. וזהו וה' סגר רחמה, בסוד מפתחא דכליל שית, וסתום פתחה, כנזכר בספרא דצניעותא.

ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי וכו' הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים. (א) דע, כי סוד הענין הוא, כי י' בנים אלו רומזים לי"ס דנוקבא, ששם ב"ן הוא בה, והם עשר בנים, י"ס. ואמנם סוד זה יובן, בביאור שמו של יששכר, כי אותיותיו הם י"ש שכ"ר. וכבר ידעת,^ב כי י"ש עולמות אלו, הם תחות עלמא דאתי, וסודם בלאה, שהיא מלכות של בינה, ולכן נקרא עלמא דאתי. וכבר ידעת, כי יששכר הוא בנה של לאה. וביאור הדברים, כי י"ש עולה י' פעמים א"ל. והנה סוד שם א"ל הזה, הוא שם אהי"ה, שעולה א"ל עם י' אותיותיו. ולכן תמצא כי האותיות אשר קודם לשם א"ל, הם א"ך, והם בגימטריא אהי"ה, ושם אהי"ה בבינה, ונמצא כי שני אותיות י"ש של יששכר, הם עשר פעמים א"ל, וג' אותיות שכ"ר, כשנוסיף על שם א"ל אותיות הקודמות שהם א"ך, יהיה ב"ן. והנה עשר פעמים ב"ן, בגי' שכ"ר. הרי ביארנו שמו של יששכר, בסוד כי יש שכר לפעולתך, כי יששכר הוא סוד העשר פעמים ב"ן, ועשר בנים אלו הם בלאה, אמו של יששכר.

ונלע"ד, כי עשר בנים אלו, הם סוד ה' חסדים וה' גבורות, וכולם בבחינת ב"ן, וז"ס הלא אנכי

א) בשער הכונות ענין עלינו לשבח דף שכ"ז מר"ה ועל כן נקוה כתוב כל דרוש זה, וכן בליקוטי תורה כאן.

ב) זוהר ח"ב קס"ו:

והנה מציאות רעות אלו, הא' מקורו מתרין אנפין דא"א, שהם מרה ז' די"ג תיקוני דיקנא, שהם תרין תפוחין, רבהו כתיב ואמת. ואמנם הוא סוד ז', כי הוא כולל כל הו' תיקונים קדמאין, והוא שביעי. ולכן דע, כי פנים אלו כוללים ז' שמות דס"ג, ואמנם ז' פעמים ס"ג, בגימטריא אמ"ת, ולכן תיקון זה נקרא אמת. ואח"כ מתפשטין מז' שמות אלו, המלואים שלהם, שהיא: כשתסיר השם בעצמו שהוא כ"ו, נשאר המלוי ל"ו, שהוא בגימטריא הב"ל, ואלו כלם מתפשטים עד הבינה, אימא עילאה, ושם שרשם מתגלה בפה.

והנה תורת אמת היתה בפיהו, כי ה"ו במלוי ה"י וי"ו, בגימטריא ל"ו, כמנין המלוי של ס"ג, להורות, כי כל אלו בסוד המלוי של ס"ג, העולה הב"ל. ואלו הו', הם סוד שורש ז' הבלים שאמר קהלת, ואח"כ אלו הו' הבלים יוצאים מפה אימא, ומתלבשים בהם ז' תחתונות שבה, ואח"כ הם מתחברים יחד, כאשר נכנסים אחסנתא דאו"א בנ"ה שלה, להעשות מוחין לז"א, אז נכנסים ג"כ ז' מלויים אלו בסוד דעת מכריע ביניהם.

והנה ז"פ זה המלוי, הוא בגימטריא ס"ד עם הכולל, ואמנם משה זכה לזה הדעת העליון ג"כ, וזהו וירא ה' כי סר לראות, ומכאן נמשך סוד המן, שנאמר בו הלחם הקלק"ל: בגימטריא ס"ר. והנה לא זכה להוריד דעת זה אל המלכות, רק משה. והנה חצי שם זה בגימטריא ק"ל, והוא סוד הדעת הק"ל היורד למלכות, מסוד דעת זה, ונשאר ק"ל אחד למעלה בזכר, וזהו בלחם הקלק"ל, ב"פ ק"ל. גם יש דעת השני בין התרין עטרין, והם סוד ה"ח וחמשה גבורות, שהם עשר הויות, והם בגימטריא ס"ר ג"כ, וכאשר סוד חצי הדעת הזה מליא אדרין ואכסרין, אז הה' חסדים מתפשטים בזכר, המטה כלפי חסד, והה' גבורות יוררות בנוקבא, ואז דעתן של נשים קלה, שהם ה' הויות אלו, בסוד הגבורות שעולים בגימטריא ק"ל, ועם הה' הויות עצמן

קל"ה. וז"ס ה' פסוקים של פרשת שמע, וכל פסוק מהם ר"ת וס"ת כ"ו, (ד) וכנגד הויה אחת, והם בגימטריא ק"ל.

ונחזור לענין, כי אותם הו' הבלים, יוצאים וניתנים המחצה לנוקבא בסוד קל"ה, אז נקראת לבת אש, וזהו וירא ה' אליו בלבת אש וכו'. וירא ה' כי ס"ר לראות וכו', כי נעשית לבת אש, בסוד אותם ההבלים שהם בגימטריא ס"ר, כי הב"ל ולה"ב הכל אחד.

מוריד שאל ויעל. (ה) הנה יש צדיקים שנשלים בעבירה בהרהור, וזה לא יכיר בהם אלא הקב"ה, ויש רשעים שמהרהרים בתשובה עם דכדוכה של נפש, ולא נגלו תעלומות לבם רק להקב"ה. והנה מלאך אכזרי ישולח בהם כדי להורידם לכאר שחת, ואלה הראשונים אין שטן ופגע רע. (ס"א ואלו ההירהורים אין מלאך יודע בהם) אכן הצור תמים פעלו, מוריד שאל הצדיקים שיש להם מחשבות און, וכדי שלא לביישם, גוזר עליהם להעלות משם אותם שהרהרו תשובה בלבם. וזהו פירוש הפסוק ה' ממית לצדיק, ומחיה ניצוצות טהרה על ידו, כמש"ל, ומוריד הצדיק לשאול, ויעל, להעלות לרשע שצפצף בתשובה, והבז.

עוד פי' אחר. ה' יחתו מריב"ו על"ו, אלו באו במסורה בחסרון יו"ד. והם בגימטריא שד"י במלואו. בשמ"ם, בצירוף תמורתו בא"ת ב"ש, הם בגימטריא דשנ"ת בשמן ראשי. והיינו תשובה א"ם, שכן אימא עילאה היא עצמה תשובה. ומ"ה, א"ם: י"ה הויה, בסוד פרקים תחתונים ראה"ה, העושים מוחין לז"א. ירע"ם, בגימטריא ש"ך דינים, שהם מתמתקים בזכות התשובה. ה' ידין: בגי' ק' ברכות, הגורמות לייחוד ב' שמות הויה אלה"ם, אחר המיתוק לשם אלה"ם בחילוף אכדט"ם, שהוא בגימטריא

(ה) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ד) שער הכוונות ענין ק"ש ררוש ח'. דף קס"ה ט"ב ושם ביפה שעה אות כ"א.

זעיר, פכ"פ בנוקבא, וז"ס פנים בפנים דבר ה' עמכם. אמנם שאר הנביאים, לא היו מתנבאים כי אם מנ"ה של זעיר בעצמה, בלא התגלות אור העליון בהם, ⁽¹⁾ כי אורם לבד, כי אם שמואל לבד שהיה מתנבא מנ"ה, בהתגלות אור העליונות בהם, והיה משיג בעליונות ג"כ, ולכן נקרא רואה, מה שלא נקראו נביאים זולתו, שהיה רואה ומשיג בעליונות ג"כ.

ושמעתי פירוש הדברים, כי משה היה מבחינת אור של חכמה. וכן אהרן. ולכן כתיב משה ואהרן בכהניו. אבל שמואל ע"ה, ממקום שמתקנת שמו שהם נ"ה בינה, ושניהם בחינת חסדים, אעפ"י שזה ימין וזה שמאל, אבל הוא אור חכמה שהיא התורה, ולכן שניהם שמשו בכהונה גדולה. ולכן נבואת מרע"ה מעלמא דדכורא, אור אבא, בחינת זעיר, שזהו תיקון ושלמות זעיר פנים בפנים, כי הבינה היא נותנת למלכות ⁽²⁾ דאימא אוזיפת מנהא לברתא. אבל שלימות ותיקון זעיר ופנימיותו הוא אור אבא, ומשם השיג, וזהו התורה. אבל שמואל נתנבא מבחינת אימא, והם נ"ה הפנימיים, לא ע"י יציאת אורם בנ"ה של זעיר, אלא ממש זכה בנ"ה של אימא, ושאר הנביאים אינם משיגים אלא אור אימא עילאה, ע"י התלבשותם בנ"ה של זעיר. נמצא, שאור הזה הוא מה שלוקחים נ"ה דזעיר לעצמם, אמנם רוח הקדש הוא ביסוד, בת קול במלכות, ⁽³⁾ ולזה נקראת בת, מעין הקול, לפי שעיקר הקול הוא בבינה, בסוד קול גדול, קול השופר, ומלכות מעין אותו קול. וכשהנביאים היו משיגים, הוא בהתלבש זה האור למטה, וכל אחד היה משיג לפי ערכו.

ובזה יתורץ, כי דניאל ראה עתיק יומין, מה שלא ראה משה, ואיך יהיה זה, אלא מה שהשיג דניאל הוא עתיק רעשיה, לפי שבכל העולמות דאבי"ע יש בהם עשר, ויש בכל עולם כל

יודין. אפס"י, גימטריא קנ"א. אר"ץ, בגימטריא אלהים דאלפי"ן. וית"ן עו"ז למלכ"ו. בגימטריא אכתריא"ל ושבע אותיותיו. ויר"ם קר"ן משיח"ו, עם המלות והכולל, הם בגימטריא תתקע"ד. ראשי ד' תיבות ראשונות, רבוע שם מ"ה הוא ק"ל. ראשי ד' תיבות שניות, בגימטריא ל"ב נתיבות חכמה. ראשי ד' תיבות שלישיות, בגי"ה והו"ה ויהי"ה, דאינון גי' הויין: חס"ד די"ן ורחמי"ם, מל"ך מל"ך ימל"ך. ר"ת אחרונות, גי' קנ"א, (א"ה. נ"ל גימטריא קע"ו) שהם ר"ת למלכו וירם קרן משיחו, כמספר הפרשיות שיש בהם וידבר ה' אל משה, שהם עם הכולל גי' ג"ן עד"ן. מספר אותיות הפסוק ס"ג, שהם שם הוי"ה במלוי גי' יודי"ן וא'. ה' יחתו מריבו ⁽⁴⁾ שכן אות סמ"ך, יש בצורת חלקיה כ"ף וא"ו, הרי הוי"ה. ומ"ם פתוחה צורתה כ"ף זי"ן, הם הוי"ה והכולל. א"ל, כמשמעו, שם קדוש מצטרף מאותם גי' יודי"ן ואל"ף, לאכפייא לההוא א"ל אחר, ששמו סמ"ך מ"ם אל"ף למ"ד, ועם השמות הקדושים שזכרנו, יש לנו מתג ורסן עדיו לבלום.

סימן ג'

והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי דבר ה'
היה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ. רע, כי יקר הוא בחינת הטיפה, ואין חזון נפרץ, שלא היתה מתגלית שום נבואה מבחינת נ"ה, שהיו אוחזים בהם הקליפות, עד שבא שמואל ושאל לתקן הענין ע"י שאול, ולא אסתייעה מלתא. ומשמואל התחילה הנבואה להתפשט, לפי שתיקן הנצח, דכתיב וגם נצח ישראל לא ישקר. והוא מבחינת נו"ה של אימא, שהיא גבורה, והיא נוקבא.

ובזה תבין הפרש בין תורה ונביאים וכתובים, ורוח הקודש ובת קול. ופירוש הענין, כי תורה בת"ת, נבואה מנו"ה. ולכן אין נביא רשאי לחדש דבר בתורה, שהיא בחינת משה, כי היה בבחינת

(1) צ"ל ה' יחתו מריבו, ר"ת ס'. שכן.

(2) עיין שער רוח הקדש ורוש א'. ובספר שערי קרשה למהרח"ו זצוק"ל ח"ג שער ו'.

(3) עיין ע"ח שער הכללים פ"ו רף ט"ז ט"ב ר"ה והנה ה' בחי'.

(4) עיין שער רוח הקדש הנ"ל ושער מאמרי רשב"י רף ר'.

כתרין דמסאבותא, כמש"ל בסוד פ' עני דוכב על חמור בפ' בלק. והנה מצד שיעקב שלח אתונות לעשו, מצד זה נתאבק שרו של עשו עמו. והנה הפסקת הנבואה, היה ע"י צליעת ירך יעקב, כמ"ש בפרשת בראשית. וז"ש נמצאו האתונות, והקליפות שהיו מפוזרות בעולם נמצאו, ונדע מהיכן קטרוגם, ואפשר שיתקנו.

סוד ירך יעקב שהיה הימני שהוא מדת הנצח, שפגמו סמא"ל. ונצח זה נצח הדכורא. והנה הנבואה היה מנה"י, (כ) כנודע. וכשהיתה מגעת הנבואה לנצח, היה שם מסך המבריל וסותם צינורי השפעת הנצח. וז"ס בימים ההם היה דבר ה' יקר אין חזון נפרץ. ולפי שיעקב השתחוה לעשו (ל) כ"כ השתחוויות, ועשאו ארון לעצמו בהשתחוויתו, פגם הנצח מאד, עד בא בנימין, שלא היה בעולם כשהשתחוה לעשו, ולכן מרדכי שהיה מזרעו של בנימין, תיקן את (מ) הנצח, ולא רצה לכרוע ולהשתחוה להמן, שהיה ניצוץ עשו. וז"ס מ"ש רז"ל (נ) שמרדכי היה פושט את הירך להמן, ומראהו לו ההוא שטנא כנוכר שם.

וז"ס ועברתו שמורה נצח, (עמוס א') פירוש עברתו של עשו, שמורה כנגד הנצח, מה שלקחו ממנו. נמצא ששאל בא לתקן נצח יעקב. וז"ס מאמר שמואל אנכי הרואה, ולא אמר הנביא, כי עתה תתקן הנבואה שהיא הנצח, כי עדיין לא נתקנה. וז"ס אותי שלח ה' למשחך למלך, פירוש אני משבט לוי מסטרא דגבורה, ושלחני ה', כי אתה מזרע בנימין, ותוכל לתקן שוק יעקב. וכן שמע דבר ה' וכו'.

וז"ס זה יעצר בעמי, (שמואל ט') לא אמר ימלוך, אלא יעצור הפגם, יעצור הקליפה שלא

(כ) מנו"ה. ליקוטי תורה ועיי"ש במראה מקומות אות ד'.
(ל) עיי"ש בל"ת שיש שם איזה שינויים.
(מ) מלת תיקן את הנצח ליתא בל"ת. הו"ח.
(נ) מגילה ט"ז.

הפרצופים. וכן עולה דניאל א"ל אדני, והאל"ף עומדת במקום זה השם הוא בעשיה, ובעשיה יש בו קליפות הרבה, ולכן כשאמר לו הקב"ה לך לקץ, נתיירא ואמר לאיזה קץ, עד שאמר לו לקץ הימין. ויתקאל השיג ביצירה, והיה בו כח לראות כל המראות, וכשהשיג לכתר שהיה מראה עשירית, לא היה בו יכולת להשיג, ונפל על פניו. ואליהו ז"ל השיג בבריאה, כי אליהו למטה מן הבאר, שהוא המלכות דאצילות, ולה אנו מוסרים נשמותינו בסוד מ"ן, והיא נובעת, ואליהו למטה ממנה, ועל ידו מתעלים ג"כ מ"ן, שהוא שליח ומעלה מעשה התחתונים, והוא ג"כ בבחינת גבורה.

ונחזור לענין, ששמואל היה מבחינת הגבורה של אימא מבחינת נוקבא, ועל זה כשבא אליו אגג, אמר לו כאשר שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך, ופירושו, מנשים היה לו לומר כן תשכל אמו לבד, והענין כי שמואל היה מבחינת הגבורות, והגבורות נקראים נשים, וע"י שמואל תשכל אמו של אגג. וזהו אומר כן תשכל מנשים, שהם הגבורות, כאמור.

סימן ד'

אלה הם האלהים המכים את מצרים וכו'. הנה פלשתים עולה י"פ אלהים, והוא שהם הויו"ת, קין (ט) מצד שערות זעיר דקטנות, שבאחוריו שעל העורף, והם תלתלי"ם, גימטריא י"פ אלהים. ולכן היו מפחידים מאוד מאלהי"ם הימנים שבקדושה, הימנים דאבא, שיורדים בהתלבשות לימין ז"א, ויכה בהם מכה רבה, וכשבאו הם נכנסים ומתבטלים ע"י כן.

סימן ט'

נמצאו האתונות. דע, כי האתונות הם עשר

(ט) צ"ל שהם היו יונקים מצד שערות ז"א וכו' ל"ת.
(י) זהר בראשית א' עם פירוש הסולם מאות קמ"ג עד קמ"ט.
ובדפו"י דף כ"א: ועיי"ש בסולם מאמר ג' נהורין. ויש כאן ט"ס וצ"ל נמצאו האתונות, פירוש הקליפות שהיו מפוזרות וכו' כ"ה בל"ת. הו"ח.

ישלוט עוד בנצח. ו"ס אכן סר מר המות, (שמואל א' ט"ו) כי עתה שחטא שאול תחזור הקליפה להתגבר, ולכך אמר הקב"ה עד מתי תתאבל וכו', לך אל ישי, כי ממנו יצא דוד שיתקן מדת הנצח. ולכן היה רוח רעה מבעית בשאול, הואיל ולא תיקן הנבואה ורוח הקודש, לכך גברה עליו רוח הטומאה, ולכן לא נענה באורים ותומים ונביאים, כי הוא פגם בבחינת הנבואה ורוח הקודש.

ונחזור לענין. ו"ס משתה שמואל שעשה לשאול, ואמר לטבח קח המנה אשר שמורה לך (שמואל א' ט'). פירוש, קח המנה שאתה באתה לתקן שוק יעקב, לפתוח צינורי הנבואה, וזה למועד, כי אתה תתקן אותה, וירם את השוק שהוא נצח והעליה. ^פ ובכונת אכילת שאול ושמואל כחדא, נפתח צינור הנבואה, ותיכף ומיד ראה חבל נביאים מתנבאים, לכן נתנו לו אותם הנביאים מתנות, כדי להחזיק טובה, כי בעבורו נפתח הצינור, ולכן צווה שמואל שיקח מידם.

ו"ש הלא בן ימיני אנכי, פירוש, זאת ממני, ^ע כונתי לתקן, לפי כי אני מזרע בנימין שלא השתחווה לעשו. וכשחטא שאול, היה שמואל בוכה, פן יחזור נצח לקלקולו, ולכן אמר שיבא להשתחות לה', כדי שיתקן השתחווית יעקב, וכן עשה שמואל. ו"ש וגם נצח ישראל לא ישקר, כי עכ"ז שחטאת לא יהי נסתמת הנבואה כמו קודם, אך עכ"ז נפגם קצת, ויתנה לריעך שהוא דוד, שיתקן בסוד נעימות בימינך נצח.

סימן י"ז

ויצא איש הבינים ממחנות פלשתים וכו' גבהו ו' אמות וזרת. ענין גלית היותו שש אמות וזרת, סוד השש אמות הם, כי מצד קליפות רות היתה ערפה, והיתה יכולה לבא בקדושה ולא רצתה, בסוד לאה ורחל, שלאה באה בקדושה, ומה שהיתה

פ) בל"ת הגירסא והעלהו.

ע) צ"ל זאת ממש כונתי. ל"ת.

פ) עיין לעיל פ' ויצא סימן ל' פסוק וישכב עמה.

צ) סוטה מ"ב:

חלק עשו, בבכיתה חזרה ליעקב. ^פ בסוד חוה, ראשונה, וחוה שניה הנדבקת באדם. ומה שהלכה חוה ראשונה לחיצונה, ונעשית נפקת ברא לסמא"ל, לילית אוכמתא, כך היה ראוי ג"כ ללאה, ובחמלת ה' עליה באה לקדושה, ונכללה ברחל. וכן היתה ראויה ערפה, ולא רצתה, ונטתה עורף והלכה לחיצונים, וכל צד הקדושה שהיתה בה נכללה ברות, וכל הרע של רות נכלל בה. וכמו שנכללה רחל ולאה לאחדות א' בקדושה, כך נכלל הקדושה שהיתה בערפה ונכלל הכל ברות, בסוד ויהי ביתך כבית פרץ וכו', כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל, ר"ל, שתיהן נכללו באחד, ולכן אמר שתיהן, וכן את שיכלל קדושת ערפה בך, והבן.

ולהיות זה אמת, נאמר בבועז וימד שש שעורים וישת עליה על רות, ר"ל כמו שלאה יש לה ו' שעורים מאחור הזעיר, חב"ד חג"ת, ולרחל ד', נהי"ם. ומה שהיתה ערפה ראויה לקחת שעורים בקדושה דוגמת לאה, ולא רצתה, ניתנו לרות. וזה וימד שש שעורים וישת עליה, כי עליה הם חדי, ונכללו בה, ולקחה צד הקדושה שהיתה ראויה להנתן לערפה, כי הפכה עורף, ובמקום שש השעורים שבקדושה, ניתן לה שש שעורים בסטרא דמסתאבותא, הוא גלית בנה, ששיעורו שש אמות וזרת, מצד הרע והסיגים שהיו ברו"ת, כי כן עולה זר"ת עם המלה שלקחה ג"כ ערפה מרות. ולכן היה במדתו שש אמות וזרת, וזה הזרת היה מצד השליש המכוסה שלוקחת, כי עד שם רגלי לאה על ראש רחל בקדושה, כן לקחה ערפה מרות מצד הקליפה. ובוה תבין הריגתו ע"י דהע"ה, כי זה לעומת זה עשה האלהים, זה מרות וזה מערפה, זה ממערכות אלהים חיים, שהם של השש שעורין של וישת עליה, ונכללו ברות כנו', והיא לקחה שש מערכות פלשתים שגילו ערותה, ודשוה בהריפות, ^צ ולכן נקרא הרפה, ולא רצתה בברכה ורחקה ממנו, ויצא ממנה גלית מצד מערות פלשתים, שכן

כתיב ממערות פלשתים, ולא מערכות, מצד אמו שבזתה הקדושה, שהם מערכות אלהים חיים.

וכראות דוד זה, ראה כי לא היה יכול כי אם באלו המערכות עצמן שביזה אותם, והם בעצמם החמשה חלוקי אבנים שלקח מן הנחל חג"ת נה"י, ולקחם מיסוד שהוא הנחל, והיו חלוקים מעיקרא, וכאשר שמם בכלי הרועים ובילקוט, שהיא המלכות, שהיא בודאי שמה כלי הרועים, ושם מתלקטים כולם ונעשים אחד, והם הם השש שעורים ששמו על רות, הנרמז' לשכינה, וכשנעשו אבן א', היה האבן די מחת לצלמא ונפל על אנפוהי, ואח"כ הות לטור רב, לזה הרגו לגלית. ובהיות כי דוד היה ארמוני עם יפה עינים, נהפך לזה, ובהביטו בו לקה בצרעת, כי זאת תהיה תורת המצורע, המוציא שם רע. וזהו שאמר לו דוד היום יסגרך ה' בידי, מצד שחירף מערכות כנזכר.

ובזה תבין, כי לא שלטה האבן כי אם למעלה מגופו, למעלה משש אמות, והכה במצחו במקום הזרת, שהוא מתדבק בעורף, מצד אמו שנקראת ערפה. ובראותו כי דוד בא אליו במקל, שהוא מצד עמלק, והוא הכלב, והאבן להכות הכלב העולה אבן, לכן ויבוהו, וראה אותו שהיה נער מצד הנער המכה את עמלק, לכן אמר לו אתה חושב שאני עמלק, וזהו אומרו הכלב אנכי כי אתה בא אלי במקלות ובאבן, ואתה נער לא תחשוב זה, כי אני פלשתי ולא תוכל עמי, ואז חזר וחרף וגידף, ואז חזר דהע"ה והרגו, ודוגמא לזה המשיח בע"ה, ברוח שפתיו ימית רשע.

והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול ואת בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל. כבר ידעת, כי דוד נקרא דל, ומנין יבא לו העושר, ובת המלך ניתנה לו שהיה מדת המלכות,

(ק) תקון כ"א ס"ב.

(ר) שעה"כ ענין ק"ש דרוש ו' דף קנ"ד ט"ב ד"ה ועתה. פע"ח שער הק"ש פי"ג.

(ש) צ"ע, ואולי זה ר"ת שיי"ש. ועיין היטב בעמוד הקודם ד"ה

כי בן ישי חי על האדמה, ובית אביו שהוא מקום בחינת ישי, כי על יובל ישלח שרשיו, הוא מקום הנקרא בן חורין, ומקום שעבר היה חפשי מארוניו. ובוהו תבין מאמר הנזכר בתיקונין ^(פ) רמאן דזריק אבנא דקירטא וימחא לצלמא, דיהבין ליה ברתא דמלכא. והוא סוד היחוד דק"ש, ^(ו) והחמשה חלוקי אבנים מן הנחל נעשים אבן אחת די לא בידין, וימחא לצלמא על אנפוהי, ואז היא תהוי לטור רב ותמלא כל ארעא, ר"ל, בסוד האחדות שלימה. ויובן ג"כ בזה, כי ברוח שפתיו ימית רשע, ונקרא ג"כ איש הבינים גלית שמו, הנעשה מצד בחינת אבן, ומבחינת זרע נשים, ומבחינת רוח שרים, וזהו איש הבינים גלית שמו, שהכל מעידין באמו אבן ישי, ^(ש) ומשיח בן דוד עתיד וברוח שפתיו ימית רשע, דוגמת זה הרשע ימח שמו, אמן.

ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל וכו'. ענין הה' חלוקי אבנים שלקח דוד מן הנחל, דע, כי הנחל הוא אות ו' של השם, שהוא בא למלאות ה' אחרונה, כל הנחלים הה' מלות של תולדי אלהי"ם, והוא ו' הם ששה. החמשה ולמטה נעשים אחד באחרות, אב"ן שהוא סוד השמע, ואחד נעשית אבן א' שהוא הוי"ה אחד. ויך במצחו, ושלט למעלה מגופו במקום שהוא יושב למעלה, ומנין אב"ן מנין כל"ב, ולא הרג את הכלב כי אם באבן. ולזה נשבע ה' כי יד על כס י"ה, שהוא חצי השם של מעלה, מלחמה בעמלק, לרמוז שהזיקו ^(ח) הוא למעלה, ואחר שהנפש מציל מעמלק, שהוא הגיהנם של מעלה, אז מכניסים אותה לקבל את התורה פנים בפנים, בג"ע של מעלה. לפי שבג"ע של מטה הוא למידת התורה מתיבתות וישיבות בכל חצי לילה, כמ"ש הרשב"י ע"ה ^(א) בא מלמעלה אור העליון, ומאיר להם, וזהו הששון והשמחה של הצדיקים, אבל למעלה הוא

ולחיות.

(ת) צ"ל שהתיקון.

(א) תרומה קל"ו.

וזהו ונסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל האבן בוחן, שהוא האזל ההולכת לבקש טרף לביתה. ואני שלושת החצים, תלת טיפין דנפקין ממוחא. צידה, בצד ה', שהיא האבן האזל היוצאים מן הקשת, ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו, ויהיה לי לשלח למטרה, ליו"ד בת עין, ובוה תקבלי הארה ושפע. ודי למבין.

והסימן שהוא עת רצון, שאם אמור אומר לנער למטטרו"ן, אמירה אחר אמירה בלתי הפסק, שאני אשלחהו לקבל הג' חיצים מהקשת, לקבל השפע לכל צבאיו ממה שתותירי, ואומר לו הנה החיצים ממך, והנה: סוד מלכות, ולא יקבל גרים, כי אין מקבלים גרים. קחי אותו ובואי עמו, כי שלום אליך אל תיראי, כי לא יוסיף לבא בך ערל וטמא. ולכן רמו חי ה' שכבי עד הבקר, ואין דבר רע כי אגאלך אנכי, והבן. אבל אם יש עדיין הסתרת פנים, ויהיו עונות ישראל מבדילים, ואז כה אמר לעלם, העלם הוא בהסתרת פנים, שאז נקרא סגרו"ן וסגר ואין פותח, כי אם ביום השבת והחדש, ולכן אמירה אחת, ולכן נקרא עלם בהפך מע"ל, ואומר הנה החיצים ממך והלאה, לתת שפע אל החיצונים והגרים היושבים בשעריך.

דע כי בעונות יתארך הגלות לך, לכי בגלות עם בניך, כי שלחך ה', שנאמר שלח תשלח את האם, אבל אני, דעי כי אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא אעזבך, וזהו הדבר אשר נשבענו אני ואתה הוי"ה ביני וביניך עד עולם, והבן. ובאחרית כל הדברים קם מאצל הנגב, מקומא דנגיב, ובא בככי ובתחנונים, וישקו איש את רעהו, יחבקו איש את רעהו מרוב רחמותא, עד דוד הגדיל, שהיה נקודה זעירא, שנאמר דוד הוא הקטן, עתה הגדיל בקבלת שפע פנים בפנים, ודי ליודעי דעת.

משיחין ד"ה ובוה תבין סוד.

מתן תורה פנים בפנים. ולכן אחר מלחמת עמלק, עולים לתורה, שהיא כפי יתרו. זה הדרוש עמוק, וצ"ע הרבה.

סימן י"ח

ויהי ככלותו לדבר אל שאול ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד וכו'.^(א) ענין דוד ויהונתן. דע, כי אהבתם היתה נפלאה מאהבת נשים, כמש"ה נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים וכו'. ודע, כי מן יהונתן יבא השפע לדוד, כי יש בו ג' אותיות יה"ו, דוד הוא הקטן ה' תתאה, אשר נשפע מן הג' עליונות, ונעשה השם שלם הוי"ה, בהתיחדם יחד. ולכן שמו יהונת"ן; יה"ו נת"ן, ולכן כרת עמו ברית. וזהו מ"ש מה תאמר נפשך נפש דוד ואעשה לך, ואמר לו דוד כי הנה מחר חדש ואסתר בשדה, ולא אקבל האורה, כי חולת אהבה אני, במסתרי בשדה עד הערב השלישית, הידועה ליודעי דת, ותעשה חסד עמדי כי בברית הבאתני. ואני בתוך הגולה, גולה וסורה, והיה אם פקוד יפקדני אביך מצד החכמה, תלמד עלי זכות, כי עניה סוערה לא נוחמה, ונשאול נשאל ממני לרוץ בית לחם עירי כי זבח הימים שם לכל המשפחה, לתת חק לנערוותיה, כי בזמן הסתרת הפנים אני יבשה וצמאה בלי מים.

ודע שאם כה יאמר, דע כי טוב ושלום יחד מארץ תצמח, ואם ח"ו יחרה לו, דע כי כלתה הרעה לשונאיהם של ישראל, ויצא עמו יהונתן השדה של תפוחים, ואמר כי כשיסתר בחדש מח"ר, במקום הרמ"ח, ויפקד מושבך. ושלשת תרד מאד, ר"ל, כי בהיותה נקודה זעירא, שלישית, משלש נקודות, תהיה קטנה בתכלית, וזהו תרד מאד. ותבואי אל המקום הידוע, שתהיה נכללת במקום, כמו שהיית ביום המעשה, ביום הבראך. כי ז"ס בתר דינקא להו וכו', ויתחדש כנשר נעוריה, וז"ס עמוק.

(ב) ליקוטי תורה דף רצ"ד.

(ד) עיין בסולם זהר בראשית א' אות רל"ד, מאמר משה וכו'.

סימן י"ט

ותהי רוח ה' רעה אל שאול וכו'. ודוד מנגן ביד. וי"ל, וכי מה מלמדנו שדוד מנגן ביד. אמנם דע, כי יש כ"ח עתים האמורים בקהלות עת ללדת וכו', והם י"ד לטובה, וי"ד לרעה. וזה רמז לנו הכתוב שדוד המלך היה מנגן בי"ד שעות טובות, ולא בי"ד שעות רעות, והם העתים שהם כ"ח: י"ד וי"ד, הי"ד מלוי הלבנה, וי"ד חסרונה. ^(ה) ודע, כי י"ד הטובות הם משם הוי"ה, כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וד' אותיות השורש, שהם י"ד אותיות שמנגנים מאליהם בכנור של דוד. וי"ד של הרעות, הם ה' אצבעות היד יי' הוי"ה בסוסים בחמורים בגמלים בבקר בצאן. והבן זה.

ענין שאול ודוד. ותמצא כמה גדולי עולם היותם בתכלית השלימות והחסידות, לא נזכר מחסידותם ומפרישותם, ויש אחרים שנוכר מעשיהם וחסידותם, כמו דהע"ה, שנוכר בפסוקים וגם בדרז"ל. ^(א) ולא שאול עם היותו בן שנה במלכו, כמ"ש רז"ל, ^(ב) עכ"ז לא נזכר מעלותיו בפירוש בפסוק. והסיבה לזה, הוא כי דוד מעלמא דאתגלייא ושאל מעלמא דאתכסייא, דוד מעלמא דאתגלייא: מיסוד דנוקבא הנקרא נקודת ציון וירושלם, ולכן נתגלו מעשיו, אבל שאול היה מנקודת ציון המכוסה ומוצנע, והוא יסוד דאימא הנקרא עלמא דדכורא. לכן קרא לדוד בני, והיה חמיו, ולכן היה צנוע, כמ"ש רז"ל ^(ג) בפסוק והוא נחבא אל הכלים.

דע, כי כלים נאמר על נ"ה, ונקודת ציון מוצנע בתוכם, וכן דרוז"ל ^(ד) אל הכלים, אלו אורים ותומים, שהם סוד נ"ה. ושאל היה לו רוח הקודש ולא נבואה, רק כשמשחוהו למלך, נאמר הגם שאול בנביאים, כי אחר שהוא מנקודת ציון מיסוד,

אין לו אלא רוח הקדש, ולכן תמהו כי הנבואה היא מנ"ה, ודוד טרח ולקח ציון, שתקרא עיר דוד. וע"ן נאמר (שמואל ב' ה') מצודת ציון היא עיר דוד ויקרא לה עיר דוד, והבן.

ענין שאול ויהונתן ודוד. דע, כי שאול היה שורשו מיסוד דמלכים דמיתו. ^(א) והנה נתבאר אצלינו ^(ב) כי נשאר ביסוד אור א', מלבד המלכים, והוא להאיר למלכות, עיינן בדרוש א"ק. ומצד זה מלך שאול, ולהיותו מהתוהו, לא האריכה מלכותו, ונשברה ונתבטלה. והנה יהונתן היה מת"ת דמלכים דמיתו, ולכן נקרא יהונתן, יה"ו בכל מקום ז"א, כי הו' אחרונה היא הנוקבא. והנה הוא מקבל מבינה חמשים שערי בינה, והם י"פ פ'ן, גימטריא ת"ק, כמנין נת"ן. וזהו יהונתן. והנה לכן לא זכה למלוכה, כי אביו שאול היה לו מעט שייכות למלוכה מצד פקדון, ^(ג) אך יהונתן לא כן, ולכן היה רוצה לידד ליצירה להיות תמן, גם בחינת ז"א ולהיות משנה לדוד בסוד מטטרו"ן, משנה למלך, עכ"ל הרב.

סימן כ'

ואני שלשת החצים צדה אורה וכו'. הנה כבר ידעת, כי הקשת נקרא יסוד וג' גוונים הם הג' חסדים הממותקים. זרק יהונתן יסוד, לדוד בקשת, בסוד יורה כחץ. צדה אודה, שתשמרם לי למטרה, והיה ע"י הנער, שדוד היה בסוד נער, כי לא עלה באצילות, עד שעמד באצילות (נ"ל צ"ל בחברון) ז' שנים. כי יהונתן ביסוד ודוד במלכות, בסוד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים. ולכן זרק חיצים, יורה כחץ.

סימן כ"ה

אל נא ישים אדני את לבו אל איש הבליעל.

(ט) ילקוט שמואל. רמז קי"א.

(י) ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ד'.

(כ) שם בע"ח ועיינן תע"ס חלק ט' לזה"ת תשובה כ"ח.

(ל) ליקוטי תורה דף רצ"ד ד"ה ענין שאול.

(ה) פע"ח ר"ח דף תנ"ח ט"ב ד"ה עוד ענין.

(ו) ברכות ד'.

(ז) יומא כ"ב.

(ח) תוספתא ברכות סוף פ"ד.

שעה

הליקוטים

שמואל א'

ספר

בפיו לבסוף מתגלגל בדומם, ובלעם חטא בפיו, ונתגלגל תחלה באבן דומם, ונבל הוא בלעם^(ב) והנה ביאור טעם שמת לבו בקרבו, ולא דבר סרה נגד דוד, כי זכרה נפשו מה שתחלה נתגלגלה, והיה לאבן בעון זה.

דע, כי נבל נתגלגל בו בלעם, לכן קרא אותו בליעל, על שם כי בליעל ובלעם, חושבנא דדא כדא.

וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן. קשה, דהל"ל ויהי לאבן. אך הכוונה היא, כי כל החוטא

שמואל ב'

וחנה ושונמית וצרפית, כלם היו גלגול חוה. ושרה אמנו תקנה כל הג' מצות: חלה ונדה והדלקת הנר, כמ"ש רז"ל^(א) ברכה היתה מצויה בעיסתה של שרה, ונר דלוק מע"ש. ונדה, דכתיב חדל להיות לשרה אורח כנשים. ומפני שהיתה תחלת התיקון, לא נתקן כראוי. ולכן באו הג' נשים אחרים חנה ושונמית וצרפית, ותקנו הכל. חנה תקנה הנדות, דכתיב ופניה לא היו לה עוד. שונמית תקנה הנר, דכתיב ונשים לו שם כסא וכו'. וצרפית תקנה החלה, דכתיב עשי נא לי עגה קטנה וכו', ודרו"ל כי אליהו כהן היה.

סימן כ"ג

ואלה דברי דוד האחרונים 'נאם דוד בן ישי. דע, כי ר"ת יעלה בדין, וס"ת דין. והכוונה, לרמוז ייחוסו, שמתחילה היה מסובך ונאחזו בדינים, ומשם לא היה לו חיים כלל, עד שנתברר ובא להיות בן ישי, מקום היש. וזמ"ש נאום הגבר הוקם על, ר"ל, רמז לגבורות שהיו בו, ולבסוף שנתברר הוקם ועלה למעלה היש, להיות בן ישי חי על האדמה. כי מקודם לא היו לו חיים, ועלה במדרגות להיות משיח אלהי יעקב במקום העקבים, ואז יש צד יראה מההיצונים, בסוד חרפו עקבות משיחך, ובעקבי משיחא חוצפא יסגי,

(א) הקדמת ספר הזהר ז'.

(ב) מד"ר חיי שרה סוף פרשה ס'.

סימן י"ג

מדוע אתה ככה דל בן המלך. ב"ן דההי"ן, הוא ב' מנינים: יו"ד וא"ו דל"ת, ה"ה ה"ה, וא"ו וא"ו, ה"ה ה"ה, הם כ"ג אותיות. ועם ד' אותיות הפשוטות, וט' המלוי, הרי ל"ו אותיות, בגימטריא לא"ה, כי שם ב"ן בלאה. וכאשר לא נמלא הווי"ן דשם זה, יהיו בגימטריא ד"ל אותיות, כי הוא ד"ל, ואינו אלא באלפי"ן, והוא ד"ל. וז"ס מדוע אתה ככה דל בן המלך, הוא סוד שם ב"ן, ואותיותיו ד"ל. והבן.

סימן ט"ו

דוד עלה במעלה הזתים וכו'. הנה דוד הוא מלכות, עולה במעלה הזתים הם נ"ה, וראש לו חפוי, מחמת קטרוג של הקליפות.

דע, כי כל מי שבא מהבל, מסטרא דנוקבא הוא. ולזה יצחק שבא מהבל נקבה, שנאמר ולשרה בן, היה מת בעקידה. אלא שבשביל אברהם אבינו ע"ה, שג"כ נאמר לו וגם נתתי ממנה לך בן, אתקשר בעלמא דדכורא. וגם שמואל, דכתיב ביה ונתת לאמתך זרע אנשים, מת בקצרות שנים. וחבוקק כתיב את חובקת בן, ג"כ מת.^(א) והנה שרה

(מ) שער הפסוקים שמואל א' בפסוק ומעיל קטן חעשה לו אמו. ע"ח ח"א שער מוחין דצלם פרק א' וב'. שער הגלגולים הקדמה א' וב'. ל"ח כאן.

הכלב, שהוא בגימטריא ב"ן. ואמנם בניהו הוא סוד: ב"ן יה"ו, כי יה"ו הם ג': ע"ב ס"ג מ"ה, וזה השם של ב"ן נקרא בניהו. ואמנם שם זה, הוא המעלה מ"ן, בסוד שם בן נ"ב. ^ט וכבר ידעת, כי הכלב נק' שג"ל, כמ"ש ז"ל. ^ז ואמנם הגורם אל המ"ן אל החיצונים אל הכלב הנוז', כמו הבא על הגויה, עונשו בשלג, ולכן בניהו בן יהוידע הכה את הארי ביום השלג, וטבל בו. כי של"ג הוא תיקון למי שהשגל שהוא הכלב החיצון קשור בו. וז"ס מופלא, ראוי לה להעלימו. ^ק והמשכיל יבין כבוד אלהים הסתר דבר.

וכשיתמו כל הצרות ויתמו רשעים מן הארץ, אז יעלה להיות במדריגת משיח ישראל. וז"ש ונעים זמירות ישראל, ר"ל, כשהיה זמיר עריצים וספו תמו, אז יזכה לנועם עליון, מקום הי"ש מישראל, כי משם הוא דוד חי וקים, בסוד יחינו מיומים. וזמ"ש רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני. זה מה שמ"כ בשכ"א מתלמידי הרב זלה"ה.

ובניהו בן יהוידע בן איש חיל רב פעלים הוא הכה את שני אריאל מואב וכו'. ארז"ל ^ט שטבל והכה את הארי ביום השלג. דע, כי שם ב"ן אחרון שבקדושה, ממנו יונקים החיצונים, וכנגדו הוא

(ע) ברכות י"ח.

(פ) שער רוח הקדש תיקון כ' וסוף תיקון כ"ב.

(צ) ר"ה ד'.

(ק) ליקוטי תורה דף ע"ט. שער הגלגולים הקדמה ל"ו. שער ההקדמות דף רכ"א ד"ה וכנגד חס. ספר הגלגולים סוף פרק מ"ח.

ספר מלכים א'

סימן א'

היא מחממת. וכ"ש אם לא תהיה יפה, כי טבעה חם יותר מהיפה, כי טבעו קר, כמו שידוע לבעלי הטבע. ועוד להבין סמיכות ענין ארוניה בן חגית לזה הענין, המתנשא לאמר אני אמלוך, וטעם דו"ל^(ה) ידוע.

אמנם הענין הוא, ער"ה יאמר ע"ד מ"ש בס"ה, שעשיית כל הימים כולם של הצדיקים מלבוש לנשמה כדי להתלבש בה, כי אין לבא אל שעד המלך בלבוש שק, כי אם בחלוקא דרבנן, לחזות בנועם ה'. ודהע"ה השיג באלו הע' שנה שחי, מה שהשיג אברהם ע"ה בקע"ה שנה, כמ"ש דו"ל^(ה) על ר' בון, במיעוט שניו למד תורה מה שלא השיג תלמיד ותיק בכמה שנים. כן היה לרהע"ה, שתיקן המלבוש שהם נקראים בגדים. וכך היה צריך להיות, בהיותו מוכרח לחיות ע' שנה שנתן לו ארה"ר, או האבות כידוע.^(ו) וא"ת, למה נתנו לו ע' שנה ולא יותר, הטעם הוא שנפש דוד נקרא שבעה, ולכן באה פטירתו ביום הו', ועלה לקדושה למעלה משבעים, למקום הבינה.

ו"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות פ' שנה, כמ"ש הרב על ענין המתענה בשבת קודעין לו גזר דין של ע' שנה, שהוא בדשותם, וע"ש.^(ז) והוא, כי לפי שכל א' מע' שרים יש לו שנה א', עד תום שבעים שנה, ויש לו שליטה כל א' על שנתו, ולכן צריך לאדם לעשות תשובה בכל שנה ושנה, כדי לקדוע גזר דין השד

והמלך רוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו. ענין מ"ש בא בימים, נדרש בזוהר בפ' ואברהם זקן בא בימים, ע"ש ותבין.^(א) ובמקום אחד בזוהר מביא, שמאותם הימים של האדם שעושה בהם מצות ומעשים טובים, נעשה מלבוש לנשמה. וענין זה המלבוש, תמצאה בפ' נח,^(ב) וג"כ בהיכלות פ' פקודי, ושם יעויין באורך.

ואמנם באלו הפסוקים, יש לשאול על השינוי הנמצא בין ביאת הימים של אברהם לשל רהע"ה, כי שם היה זקן ושבע ימים בן קע"ה שנה, ודוד בן ע' שנה בלבד. ועוד, אברהם נתברך בכל, ודוד ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו. ועוד, להבין מה הם אלו הבגדים וכסויה. ולמה לא יחם לו, וכי הוא חסד בגדים כדי לכסותו כדי לחממו. ועוד, להבין תקנת עבריו להביא לו נערה בתולה כדי שתחממהו, וכי חסד היה נעדות או נשים, עד שבקשו בכל גבול ישראל וימצאו את אבישג, שדרך מציאה מצאוהו. ועוד, להבין מלת סוכנת דנקט, ולא אמר ותהי למלך מחממת, כי כן אמר ולא יחם לו, ולמה שינה כאן ואמר סוכנת. ועוד, למה היתה בתולה ולא בעולה. ועוד להבין למה לא ידעה. וא"ת מבלתי יכולתו, כי זקן, כבר ידעת מ"ש דו"ל^(א) על ותבא בת שבע החרדה, מלמד שקנחה בי"ג מפות, וטעם דו"ל ידוע. ועוד להבין למה היתה יפה עד מאד, כי בלי זה איזו בתולה

(א) זהר ויחי רכ"ד. רכ"ו:

(ב) נח ס"ו. פקודי רמ"ז.

(ג) סנהדרין כ"ב.

(ד) שם ע"ב.

(ה) ירושלמי ברכות פרק ב' הלכה ח'.

(ו) זהר וישלח קס"ח.

(ז) לעיל פרשת תזריע דף רט"ז ט"ב.

אמר הרב זלה"ה כי הנשמה והרוח והנפש שיש לאדם, לכל אחד יש לו לבוש, ושל נפש הוא אמצעי בין הנפש והגוף. וזהו הענין, כי אחרי שחטא אדה"ר כשהיה בג"ע, ושם היו נפשות אדם וחוה מלובשות באלו הבגדים, והיה דרך הנחש לסבב אחורי הגן פעמים בשבוע, לפתות את כל אשר בגן, ואותם המכירין אותו אם הם מתפתים אחריו, מוציא לבוש נפשו לחוץ אליו, ומתפתה אחריו. וכן עשו אדם וחוה ונתפתו אחריו, וידעו כי ערומים הם מאותו לבוש, ובלבוש הזה של ירבעם, תפש הקב"ה שיחזור בו, ולא ח"ו בלבוש גופו, כי אם בזה שהוא מעולה מן הראשון. וזהו מ"ש הכתוב (ישעי' ס"י כ"ד) בגד בוגדים בגרו. ובזה יובן ג"כ תפיסת הבגר של אשת פוטיפרע אדוניו של יוסף, הנרמזת לאשת סמא"ל שהוא הנחש הנז"ל, ותפשה אותו בבגדו אחרי שפיתתה אותו, והוא לא רצה, אלא ויעזוב בגדו אצלה וינס החוצה.

עלה בידנו, שהימים הם המלבושים הנעשים בהם. נשאר עתה לבאר, למה לדהע"ה ויכסוהו בבגדים האלו ולא יחם לו, ולא נהנה מהם, כי כן עולה יח"ם כמו נ"ח, ר"ל, לא נח בהם ולא נהנה מהם. אמנם הענין הוא, כי בהיות כי תיקן אלו המלבושים, ועדיין היו חסרים מעט ולא הושלמו, בהיותו כי שב בתשובה שלימה מענין בת שבע שאכלה פגה, והתענה וסיגף עצמו, עם היות שהיתה שלו, ולא נמחל לו עד שקם עליו בנו אבשלום ובא על עשר פלגשיו, וברח מפניו עד שראה ה' בעניו, והחזירו לכנו ולמלכותו, ובזה הושלם ומחל לו על אותו עון.

וזמ"ש רז"ל^י כל האומר הקב"ה וותרן יותרון מעוהי, אלא מדקרק עם סביביו כחוט השערה. ועוד בסיבת חטא קטן שהיה במחשבה, ולא במעשה ח"ו שהיה בו, לא נתקן הלבוש לגמרי. וזה

של אותה שנה, ואין שר ושר עובר תחום חבירו בשנתו. וז"ס מ"ש רז"ל^ח שאין מעשרין מן הישן על החדש, כי אם כל א' בשנתו, וחשובת שנה א' אינה מועלת למה שחטא בשנת מרשות האחרת. ולכן צריך שכל שנה יחזור בתשובה, וזהו בשבעים שנה שיש להם בהם רשות, אבל כשיגיע לשמונים שנה, אין להם עוד רשות עליו, כי יצא מרשותם ועבר בקרושה. וזהו ואם בגבורות פ' שנה, כי רהבם של ע' שרים בהם הוא עמל ואון. ובזה תבין ג"כ סוד המילה שהיא לח' ימים, שיצא מתחת רשות שבעת הימים השולטים ע' שרים, ובא לתחום היום השמיני, שאין להם עוד בהם שליטה, יצא מהשמיטה, ובא ברשות היובל שהיא בינה, כי שם אין קליפות ח"ו, כי לא יגורך רע. והבן. וכן דהע"ה יצא מהע' שנה, והניח לו השם מכל אויביו, ובא ליום השבת קדש, ובו נפטר ועלה לבנינה וכו'. ועתה כשזקן והתחיל לבא ביום השמיני, נתרצה לקרבן לפני ה', ולכן הוכרח באלו השנים לעשות הלבושים הצריכים לו, להיותם שלימים, והם הבגדים הנז' בכתוב, בסוד מור ואחלות קציעות כל בגדותיך.

ומ"ש ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו, ולא יכול ליהנות מהם, הענין הוא, כי מלבד הלבושים הנוכר בוזה, יש לבושים אחרים שהם נעשים מן מצות עשה שהם רמ"ח, ויכסו בהם רמ"ח איבריו, ובקיום מצות ל"ת, שהם שס"ה גידים ושס"ה ימים שלא חטא בהם, והם הם הנקרבים ונעשים מלבוש לו, בסוד ויקרבו ימי דוד. וזהו המלבוש הוא לנשמה, שתוכל היא לעלות ולראות לפני המלך ה' צבאות, בסוד ויבא משה בתוך הענן, ובכח אלו היה יכול לעלות לקבל התורה, וזולת זה המלבוש, יש מלבוש אחר של הנפש, ומלבוש אחר אחד אמצעי בין הנפש והגוף, כמ"ש הרב זלה"ה בדרוש מאמר רז"ל^ט שתפש הקב"ה בבגדו של ירבעם, ואמר לו חזור בך. וכי למי שחטא והחטיא את הרבים, עושה לו הקב"ה כך תופשו בבגדו,

(ח) מעשר שני פ"ה.

(ט) סנהדרין ק"ג.

(י) ע"ח שער מ"ג פ"ג.

(כ) ב"ק נ'.

ועוד ראה כי תיקנה מענין אביגיל, והמחשבה שהרהר בה. לכן תמצא, כי אותיות אביגיל הם אותיות אבישג, בחילוף הל' בשי"ן באי"ק בכ"ר גל"ש וכו', ונשתנית בשינו השם. וז"ש וימצאו את אבישג, כלומר ראויה היא לתקן את עון אביגיל, מאחר ששמה קרוב לשם אביגיל כאמור. ועי"ז נתקן מלבוש הנשמה, בהיותה רוצה לעלות למעלה. ואם ח"ו לא יעשה תיקון זה קודם מותו, היה מוכרח לעבור עליו צרה אחרת, כצרת אבשלום בעון בת שבע. ובזה תבין הסמיכות של ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך ועשה לו רכב ופרשים כו', וכל הגבורים אשר לרוד בעזרו, מה שלא היה כן בימי אבשלום. ובתשובה זאת נתקן ונתקלקלה עצתם, וג"כ ע"י הצער שציער לשאול בכריתתו כנף מעילו, ונגע בכבוד המלכות, לזה כאן נצטער רוד, ואדניהו מתנשא לאמר אני אמלוך. ובזה תבין למה נתן הנביא נתן עצה לבת שבע, ועשה מה שעשה, אלא ע"י מה שירע שדה"ע תיקן העון, או יעץ עצה זאת לבת שבע, והמשכיל יבין.

עלה בירינו, שע"י התשובה שעשה רוד, הושלמו הב' מלבושים, מלבוש הנשמה באבישג, שהיתה ע"י מחשבה לבר במקום הנשמה, וכן אדוניה במחשבה רצה למלוך, ואבשלום במעשה. וכן חטא בת שבע היה במעשה. והנה נתקנו הבגדים, מלבוש הנשמה ומלבוש הנפש, ולזה אנו אומרים רוד מלך ישראל חי וקיים הוא, כי תיקן כל המלבושים. והוא תיקונו של אדה"ר, שכן "אדם" רוד "משיח", ולא נאמר בו מיתה, כ"א וישכב וכו'. וזש"ה כסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם, בביאת משיחנו במהרה בימינו אמן. עכמ"כ.

ויאמר המלך להם קחו עמכם את עברי אדניכם והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אתו אל גיחון. דע, כי עי"ז שאמר

החטא לא נתגלה בכתוב כי אם ברמו, שארז"ל כשהלך רוד להרוג את נבל הכרמלי קרמה אביגיל אשת נבל במנחה ההולכת לפניה, והיא רוכבת על החמור ויורדת בסתר ההר ורוד ואנשיו יורדים לקראתה, וארז"ל (ל) שבאה על עסקי סתרים וגילתה שוקה והלך לאורה ג' פרסאות. ונרמו זה בכתוב היא "רוכבת" על "החמור" ויורדת, (שמואל א' כ"ה) ר"ת הם אותיות ערו"ה. ושם לא היה מעשה כי אם הרהור, כי הלך לאורה. והפסוק מעיר על זה, כי תמצא בראש הפסוק שם הוי"ה, דכתיב והי"ה היא רוכבת על החמור, ושם שם שמו, להעיר, כי לא היה שם חטא מעשה ח"ו. ולכן אמר ברוכה את וברוך טעמך אשר כיליתיני היום מבוא ברמים, ב' רמים: ג"ע וש"ר, עכ"ז הקב"ה דקדק עמו, כי אפילו חטא במחשבה, רצה הקב"ה שיעשה תשובה קודם שימות, ובזה יושלמו המלבושים. וקודם התשובה לא היו שלימים, ולכן לא נהנה מהבגדים, זהו ולא יחם לו.

ודרך התשובה שעשה, היא מרה כנגד מדה. והיא זאת שאמרו לו עבריו יבקשו למלך נערה בתולה טובת מראה ושכבה בחיקך ותהי למלך סוכנת, כלומר, אעפ"י שעדיין הוא בתוקפו, יכניע יצה"ר ולא יגע בה. וז"ש ותהי לו סוכנת, כלומר שיהיה עמה בצער וסכנה. להכניע יצה"ר, ובזה יתוקן אותו עון. ולזה היתה בתולה, להראות העמים כי לא נגע בה, שאילו היתה בעולה מי מעיר שלא נגע בה. ועי"ז יתוקן המלבוש, וחם לאדוני המלך. ולזה לא לקח מנשיו או מנערותיו, כי לבו גס בהם, אלא זו יפה עד מאד ודרך מציאה, ואעפ"י שג"כ ושכבה בחיקך, ובחזוק התאוה היה מסוכן עמה בכל עת ובכל רגע, וזמ"ש וחם לאדוני המלך בכח התאוה, ועי"ז תקובל תשובתך מדה כנגד מדה. ולזה היה שמה אבישג השונמית, באותיות שמה יוכן ענין התיקון, כי יש באותיותיו: נשמת"ו הש"ג א"ב, כי בה נתקן והשיג נשמתו לצרור החיים את ה' אלהיו.

בקדושה לאה ורחל, כך יש ג"כ בקליפה, שהם ערפה ורות. ואח"כ כשנתגיירה רות, לקחה צד הטוב מה' שבערפה, ותפסה ג"כ הארת לאה. וז"ס מש"ה יתן ה' את האשה הבאה לביתך וכו' כרחל וכלאה. ובקליפה יש שתי נשים זונות, והם נוהגות ממש כמו בקדושה, כקוף בפני אדם, והנה רצו להתחבר יחד, ולגנוב אור מהקדושה. ולכן כשהעליונה מת בנה, רצה לגנוב בן חברתה, כי ע"י החברתה יגבר הדין וירימו ראש. ולפי שבימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא, לכן אמר שיחלקו אותו, ולא יצא ממנו פרי מר, ואז נמתקו כל דיני המלכות. וז"ס שנקרא שלמה: שלם ה', שהמלכות היתה אז שלמה בהארותיה, ונמתקו כל דיניה. ⁽²⁾ עכ"מ.

סימן ו'

ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה וכו', והבית אשר בנה המלך שלמה וכו'. ⁽¹⁾ סוד משכן שילה ובית המקדש. דע, כי במשכן היה זו"ן אחר באחור בימי החול, וז"ס משכ"ן עולה ת"י, והם סוד שני אחוריים של אלהי"ם, שכל אחד עולה מאתים, וה' אותיות. וסימנך ויבא עד הר האלהי"ם, כי ה"ר הוא משם אלהים. ולכן הוא חורבה, להיותו דין ואינו יישוב. וב"פ ה"ר עולה בגימטריא ת"י, כמנין משכ"ן, והוא בהיותם אחר באחור שהוא דין. ואמנם ב' אחוריים דזו"ן הם שני הרים הדבוקים זה בזה, ולכן היה המשכן במדבר מקום החרבה, שהוא בסוד האחוריים, כי משכן בגימטריא ב' הרים.

והענין, כי בהיותם אחר באחור, אז הם הכל דינים בבחינת אלהים, אבל במשכן שילה אז חזרו פנים בפנים, מדת רחל לבד שהיא מהחזה ולמטה, ולכן היה בית בנוי בכותלים.

ונלע"ד, כי אחר התפילה היו חוזרים אחר

(1) שער המצות ריש פרשת תרומה ועי"ש בהגהות ומ"מ.

והורדתם אותו אל גיחון כמו שנפרש, עי"ז מלך שהע"ה על העליונים והתחתונים, וישב על כסא המלוכה בעלמא תמאה, והיתה הלבנה במילואה, ומשם תחילת עלמא דפירודא. וזהו וירכב אותו על הפרדה, ומשל בכל רוחין וליילין ושדים, ונמשח בגיחון בסוד כל הולך על גחון, כי הוא הסובב את כל ארץ כוש. ולזה תרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם, ואין שליטה לחיצונים. כי הלבנה במלואה עד רחבעם, תחילת עלמא דפירודא, ונחלק המלכות, ונסתם מ"ם של למרבה המשרה בשני דלתותיה, עד שבא חזקיה"ו, שהוא: חז"ק יה"ו, והיה רוצה לפותחה. וז"ש (ישעיה ל"ה) מדלה יבצעני, ובעונות לא זכה להיות משיח, ולזה סתם מי גיחון שבתוך ירושלם, לבל ישחו ויהנו הקליפות והחיצונים מצד מלך אשור, וגם נסתמה חכמת עבודת החיצונים בסחימת גיחון, ולכן כיתת נחש הנחושת, והבן.

וגם גנו ספר רפואות, מצד סגולתם מצד העשבים והפירות שהם תחת רשות השרים, כמ"ש (איוב ס"י) אם תשים משטרו בארץ, והיו עובדים להם. ולזה הודו לו חכמים, בראותם כי כח הלבנה היתה הולכת וחסור בעונות, ואין לה כח ושליטה כבימי שלמה, ולכן התיש כח החיצונים קודם שתחסר מכל וכל, והבן. ומה שהיה גיחון בסוד בגיחו מרחם יצא, שהיא ירושלם ודלתותיה, וציריה פתוחות לתת שפע לעליונים ותחתונים, ונסתמו בימי חזקיהו בסוד מ"ם של למרבה המשרה, ונהפכו עליה ציריה, והיא הרה ללדת, בסוד אל אחר. ובעונות מאחד נשאר אחר, בסוד הדלתות והצירין, עד שבא זרובבל ותיקן והוציא את האבן הראשה וכו'. ועיין תשלום זה הדרוש בזכריה בפסוק מי אתה הר הגדול לפני זרובבל, כי שם נתבאר באורך בע"ה, ע"ש כמ"כ.

סימן ג'

אז תבאנה שתיים נשים זונות. הנה כשם שיש

(2) ליקוטי תורה פרשת תצא דף דע"ו ד"ה והנה כנגד. ועיין בס"ד אות נ"א בסולם.

ויהי בעת ההיא וכו'. והוא מתכסה בשלמה וכו'. הנה ירבעם היה נשמת יוסף הצדיק, וכשחטא פרחא ממנו אותה נשמה, בסוד ויאשם בבעל וימות. והנה היה מכוסה בשלמה חדשה, בסוד ותתפשהו בבגדו, וגם אותו לזכותו שנית תפש הקב"ה בבגדו ואמר מי בראש, בן ישי, בסוד עטרת היסוד, דוד כתר מלכות, והבן. עכ"מ.

סימן י"ג

ונביא אחד זקן בבית אל וכו'. הנביא שהשיב את עדו הנביא ואכלו ארי', הוא יונתן בן גרשם בן משה. ובזכות שהיתה כונתו לש"ש, כנזכר בדרז"ל (פ) בפסוק נוכח ה' דרכיכם, שהיה אומר לכל שאין בו בע"ז ממש, ולכן זכה לנבואה. ונקרא שבו אל, פירוש, שב אל אל בכל לבבו.

דע כי אחאב גלגול שורש קין, ונעמן גלגול למך. ולמך כשהרגו לא צדה, והאלהים אנה לידו, כן היה הענין בדבר הזה. ע"כ.

סימן י"ח

ויקראו בקול גדול וכו'. הנה נביאי הבעל, החביאו נביא א' תחת קרקע המזבח, כדי להעלות אל מזבח אש מבפנים, והוא חיאל אשר בנה ירחו. ולכן היו קוראים בקול גדול שישמע. וז"ס מ"ש אליהו להם אולי ישן הוא ויקץ, כי אליהו התפלל ובא נחש ונשכו ומת. וז"ס אם יחבאו בראש הכרמל, כי מעשה אליהו היה בראש הכרמל, משם מצוה לנחש ונשכם.

סימן י"ט

וירא ויקם וילך אל נפשו. הכונה היא, כבר ידעת כי נפשות של נדב ואביהו, באו בעיבור בפינחס. וכבר ידעת מ"ש חז"ל (ה) פנחס הוא

(ק) ירושלמי ברכות פרק ט' ה"ב. לקוטי תורה סימן י"ג.
(ר) זהר פנחס רט"ו.

באחור, ולכן עדיין נקרא משכן, וזהו שיל"ה, שהוא בגימטריא מש"ה, כי ש' הוא אלהיים דידי"ן שעולה ש', לרמוז שמתחילה היו אחוריים של אלהים, ועתה הם פנים של אלהים העליונים, שהוא במילוי יודי"ן. ומ"ה הנשארים, הוא שם מ"ה דאלפי"ן. כי עתה ז"א אינו בבחינת אלהיים, רק הוי"ה של מ"ה, וגם שהוא דרך פנים. אך במקדש היו שוים זו"ן בקומתם, והיא עולה אפילו כנגד מדת לאה, וסימנך כי מקדש עולה בגימטריא מדת שהיא מדת לאה, כמ"ש ומדת ימי מה היא. ובוזה תבין סוד מ"ש רו"ל (ו) כי בימי שלמה קיימה סיהרא באשלמותא, ר"ל, שגדלה כל אורך קומת זעיר. ולכן עשה שלמה ארבע עשר ימים משתה ושמחה, מחולקים שבעה ושבעה, שהם ז' נגד לאה ושבעה נגד רחל.

סימן י'

ויעש המלך כסא שן גדול ויצפהו זהב וכו'. הנה הכסא הוא דבריהא (ז) והשש מעלות לכסא הם ו"ק דז"א דבריהא, וארבע רגלי הכסא היא המלכות דבריהא, שהיא בחינה ד', הרי ז', שש קצוות שלו והיא השביעית. וזהו שן מנין ז' יובלות, כי יובל הוא בבינה, ואימא עילאה מקננא בכורסייא. ע"כ.

סימן י"א

ויהי לו נשים שרות וכו'. כוונת שלמה בקחתו אלף נשים, היתה לתקן קליפת נוגה, ולהשפיע בה כ"כ, עד שתחזור כלה לקדושה. והם סוד אלף יומין דחול, ולכן לקח ג' מאות נשים, וז' מאות פלגשים. כי הג' מאות בסוד ג"ר, והשבע מאות בסוד ז"ת. וטעה, כי אי אפשר לתקן, עד שבא מלך המשיח בע"ה. וז"ס מ"ש שהע"ה אמרתה אחכמה והיא רחוקה ממני.

(ס) זהר יתרו פ"ה. תרומה קמ"ה. פקודי רנ"ח. תזריע מ"ו.
(ז) ח יתרו ל"ו ט"ד. מד"ר שמות פרשה ט"ו כ"ו.
(ח) צ"ל הכסא הוא ג"ר דבריהא. בל"ת.

אליהו, ונתקנו, כאשר עשה אליהו המזבח והקריב שם הקרבנות, ואמר אליהו שיקראו בשם הבעל אולי ישן הוא, עד שעת המנחה, ולא נענו. ובשעת המנחה קרא אליהו ואמר ענני ה', וירד אש מן השמים. ובאותם ב"פ שאמר ענני ה', נתקנו אז השני נפשות. כי הם חטאו באש זרה, ובאש נתקנו שהיא אש קדושה של המזבח, ואח"כ כשאמר לו איזבל חי ה' כי אשים את נפשך כנפש א' מהם, אז ברח אל נפשו. פירוש, כי ראה עצמו ערום, מוכות הב' נפשות של נדב ואביהו אשר היו לו, לכן ברח, שלא היה לו אלא נפשו א' לבד.

או יאמר, וילך אל נפשו, שעתה הלך לתקן נפשו, כי מקודם היה מתקן השני נפשות, ועתה שכבר נתקנו הלך אל נפשו. וכאשר א' אלישע לאליהו ויהי נא פי שנים, פירוש, כי נ"א, ר"ת נדב ואביהו, והיה שואל לו לאליהו, שאותה הארה שהיה לו לאליהו שתהיה לו, אמר לו הקשית לשאול, כי אם כוונתך היא על הארת הב' נפשות, היא שאלה גדולה, כי כבר נתקנו. ועכ"ז אם תראה אותי לוקח מאתך וכו' יהי לך, פירוש מהארת נפשך יהי לך בהארת שנים מנפשך, כאשר היה לי. כאשר היו השני נפשות ההם.

מלכים ב'

סימן ב'

נפשות נדב ואביהו. ולכן ר"ת: נ"א פ"י שני"ם ברוח"ך אל"י, נפ"ש ב"א. פירוש, אותו הנפש שבא אליך כשהרגת זמרי, תן אותו לי.

ויעל משם בית אל וכו', ויאמרו לו עלה קרח וכו'. ויפן אחריו ויראם ויקללם וכו'. הכוונה, עם מ"ש רו"ל^(ח) שהיו אלו הנערים שנתעברו אמותם ליל כפור. וידעת, כי בליל כפור שולט שם מ"ב, ומאיר ב"ה אשר הוא בבינה, ולפי שחטאו על שנתעברו ליל כפור, קללם בשם מ"ב, ולכן מתו מ"ב נערים. והטעם שאותם הנשים נתעברו ב"ה, והורידו אותם הנשמות מלמעלה, לפי שהיו חייבים מיתה מקודם, וזהו סוד כי פועל אדם ישלם לו. פירוש, כי הפועל אשר יעשה האדם ישלם לו, וכארח איש אשר הלך בה כן ימציאנו. אח"כ בכאן שהקב"ה שולחו בגוף אשר ימות מיתה משונה, ולילי"ת הרשעה, כאשר ראתה שליל כפור שאסור בתשמיש, ושמשו אלו עם נשותיהם ונתעברו, והרגם הוא, לפי שלילי"ת יש לה שליטה בילדים מן המשמש מטתו לאור הנר, או עם אשתו ערומה או בזמן שהוא אסור לבעול, כל אותם הילדים שיצאו מאלו העניינים, יכולה לילית להורגם בכל זמן שתרצה, מפני שנמסרו בידה, וזהו ששוחקי הילדים כשהם קטנים, מלילית אשר היא שוחקת עמהם.

ושמעתי כי כששוחק הילד כשהוא ישן, או בליל ר"ת, כי אז לילי"ת ששוחקת עמו. וטוב להכות בחוטמו באצבע, ויאמר לה לך מכאן ארורה, אין לך כאן חנייה, וכן יעשה ג"פ. וזה הלחש טוב מאוד, לפי שביד לילי"ת להרגם כל

ויהי בעברם ואליהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך וכו' ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי וכו'. כבר ביארנו, כי פי שנים הוא גלגול נדב ואביהו^(ש) אל אליהו ז"ל, שנתנו באלישע. גם ביארנו כמה גלגולים בסוד נדב ואביהו. ודע, כי אעפ"י שאנו אומרים כי נתגלגלו כל אותם הפעמים, עכ"ז ראוי שתדע, שאינם הבחינה הראשונה עצמה שלהם, רק דע כי נדב ואביהו הם משורש אחד של נשמה, וכמה פרטי נשמות תלויים בה. ואמנם בכל גלגול, היו נתקנים ניצוצות וחלקים רבים מהם, ואותם הניצוצות שלא נתקנו, הם היו שרצה אלישע ליטלם, כי אותם אשר נתקנו כבר אינם הולכים כן מדחי אל דחי, אלא עולים במדרגתם הראויה להם. ואמנם דע, כי אלישע גם הוא היה מעורב, ואעפ"י שעיקר שורש נשמתו היה משורש נשמת יוסף, עכ"ז היה מעורב עם נשמת שורש נדב ואביהו, שהם בחינת קין. ולכן נקרא אלישע, כי כתיב ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וכאן באלישע נתקנו, ונעשו אותיות אל"י ש"ע. פירוש, כי אעפ"י שלקין לא שעה, לי שעה וקבל אותי, ולכן נהפכו אותיות לא שעה, ונעשו: לי שעה.

והנה בעבור אותה הקורבה שהיה לו של שורש קין, לכן רצה שיתחברו בו נדב ואביהו, וזכה להם מחמת הנשמה קדושה שבו מתחלה, משורש קין. ומזה תבין לכל הגלגולים, כי אינם ממש הראשונים, רק בחינות ניצוצות ממש. ובוה תבין ג"כ אומרו ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, לרמוז על

(ח) סוטה מ"ו:

(א) עיין במראות הסולם תחילת ספר הזהר אות ג'.

(ש) לעיל בפסוק הקודם. שער הגלגולים הקדמה י"ד כ"ז ל"א ל"ב ל"ג.

ואמר, עבדך ז"א מלובש במטטרו"ן, בסוד קטנות, ונקרא עבד אישי מת. ר"ל, נסתלקה השפעתו לגמרי, וקשה עלי כמות. ואתה ידעת, בזמן התגלות הדעת ע"י יסוד אבא הנקרא אתה, ו' דואחה, היינו מרבה יסוד אימא ג"כ. כי עבדך ירא את ה', ר"ל, היה מאיר בו כ"כ, עד ששם אדנ"י שבה היה מאיר בי כהו"י בעצמה. והוא פידוש לשון הארה, כנו" ס"ה פ' ויקהל^ה בפסוק יאמדו יראי ה'. והנושה, הם הקליפות, בא לקחת ב' ילדים, הם סוד מטטרו"ן וסנדלפו"ן, לעבדים, שיהיה בדרגא דעבד הסריס, נפרדים בלא זוג. ונקראים ילדים מצד חנוך ואליהו, ומציאות עבדות שרוצים שיהיה עבד כי ימלוך, ושפחה כי חירש גבירתה, ויהיה הקדושה^ו.

ויאמר אליה אלשע מה אעשה לך, הנה^א אליהו גימטריא מ"ו דע"ב, שהשפיעה אימא החסדים שבה. וכל ויאמר, פירוש לשון האדה. עוד אמר מ"ה אעשה לך, מ"ה. שם מ"ה, שהוא בז"א, אעשה שיאמר לך עכ"פ, שהוא בעלך, ועיקר היחוד עמו. וכדי שתקבלי ממנו, הנה בהכרח צריך שיתעוררו זו"ן מ"ן לאו"א, ואח"כ יודווג עמך, כנודע. לכן אמר הגידי מה יש לך בבית, אז תגידי ותעשיה מ"ה שבחכמה: כ"ח מ"ה, וי"ש, שהיא בינה: ש"י עלמין. וחאמר אין לשפחתך כל בבית וכו', פירוש, טוב דברת, אם היה אפילו מתיחס עמו, אבל אפילו כל, שהוא יסוד, משים שלום בבית בטל, ולי שפחתך אין מגיע, הלואי כדי חיות, אסוך שמן לבדי. ויאמר אלישע, הנה התגברות עונות ישראל, היא מכח מיעוט העלאת ניצוצין שהיו בתוך מאנין תבירין, לכי והביאי אותם שלא יתגבר הקליפה. מכל שכיניכי, הם ההיכלות כלם. ובאת וסגרת הדלת, כי את עתה נקראת דלה ועניה, ותעשה ה', ותעשה מלאה כל טוב. וכשיתמתקו, ויעלו המאנין תבירין, תסגוד הדלת, תעשה ה', ולא תקרא ד', כי יאיר ז"א בך,

זמן שתרצה, ונקראים אלו הנפשות עשוקות, וזהו סוד עושה משפט לעשוקים. פירוש, כי הקב"ה יעשה אז משפט לאלו העשוקים מלילית, על שהרגתם קודם זמנם. וזהו ג"כ סוד דמעת העשוקים שאמר הרשב"י ע"ה^ב ועל אלו הילדים שנתעברו (א"ה נ"ל שנתעברה) אמם בליל כפור, נאמר כי פועל אדם ישלם לו, כי בזמן אשר אסור להודווג שמשו, לכן שלטה בהם לילית, והרגום שתים דובים. ומ"ש שתים דובים לשון נקבה, ולא אמר שנים, לפי שאביהם של אלו שמשו זכר ונקבה, לכן שלטו בהם אלו השני קליפות לילית ומחל"ת. ומ"ש מן היצר, פירוש, יע"ר עולה סנדלפו"ן, שהוא כח הדינים, שהוא סוד מנצפ"ך, שהם אותיות כפולות. ולא אמר כמנפ"ץ לפי הסדר, לפי שהולכים צ' צ' מ"נ תשעים, והוא: ה' מל"ך בגי' מ"ג, ה' מל"ך בגי' צ', ה' ימל"ך בגי' פ"ך, וד"ל.

סימן ד'

ואש"ה אחת מנשי בני הנביאים וכו'.^א הנה אופן כל זה, הם דברי רחל עם אלישע: אימא עילאה, וסיפור צערה ותיקונה. וז"ס מ"ש ואשה אחת, היינו אחת המיוחדת בין הרבה נשים שבהיכלות, ס' מלכות ופ' פלגשים, אחת יונתי חמתי. והנה מ' זו של מנשי בני הנביאים, מ' היתרון, ר"ל, אחת המיוחדת לטוב, יותר משאר נשי בני הנביאים. כי נ"ה שבאצילות נקראים נביאים, ובני הנביאים הם שאר עולמות, בנים לנביאים הללו. גם, כי זה מדבר בעת הקטנות, ונסתלקו החסדים המגולים מתוכם. ונמצא כי הנביאים הם נ"ה, ובני הנביאים הם החסדים שבתוך נ"ה. והאשה הזאת צעקה אל אלישע, אל ישועות בינה, על הארת ת"ת בעלה, מה שנסתלקה ממנה בעון ישראל, והיתה מתרעמת אל המלך אימא, כנו" בס"ה פ' שמות^ג שבינה נקרא המלך.

(ב) זהו משפטים צ"ו. פנחס רל"ד:

(ג) ליקוטי תורה ושם הלשון מתוקן יותר.

(ד) דף ד'.

(ה) דף רי"ז. וצ"ל נדברו יראי ה' וכ"כ שם בזהר. הו"ח.

(ו) ויהיה הקדושה מלאכים. ל"ת.

(ז) צ"ל אלי"ה.

הנקרא ו'. ותסיעי המלא, ההעלותן מ"ן, ואז תושיעי את ובניכי, הם מטטרו"ן וסנדלפו"ן.

ושרש הדבר בענין המלא תסיעי: כי תחלה לא נזדווג ז"א בנוקבא והאורות שהיו משפיעים בו או"א, היה נשאר מלא מאורות א"א. ועתה תסיעי אותם האורות, מאותם ט"ל אורות דא"א, ותאמר אין עוד כלי, כי כבר נשלמו השברים, ונעשו שלימים ונמתקו הדינים. וזהו ויעמוד השמן, יהיה קיום לשמן לטהרה, שהיתה נכנעה תחת הקליפות. וזהו השמ"ן, בנימטריא יהו"ה צבאו"ת. ושלמי נשייכי, פירוש, הנשיכות שהיתה הקליפה נושכת עד עתה, עכשיו נשלמו ונתרפא וגם נתקנו.

ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה וכו'. יאמר על דרך הרמז, כי כבר ידעת מ"ש רו"ל^(ז) שיום ר"ה היה ובו כיום דנין כל העולם, כי היום הרת עולם ויעמיד במשפט כל יצורי עולם, והם עוברים לפניו יתברך כבני מרון, ונפתחים ספרי חיים וספרי מתים להזכירם לחיים ולמות, ורואים ג"כ מי הם הנשמות הראויים לבא בעה"ז, והנשמות הראויות לשוב שמה, ומי הם הנכתבים בספר תולדות אדם, כי דור הולך ודור בא, והארץ, שהיא הספר הנו', לעולם עומדת, ולעולם אינה ריקנית, כי אלו הולכים ואלו באים, והדור שבא הוא ההולך. והים אינינו מלא, ובכל דור ודור לא חסר לנו ואל יחסר לנו ניצוץ א' של מרע"ה. דכתיב וזרח השמש ובא השמש, ואל מקומו בדורו שואף זורח הוא שם, כמ"ש הרב זלה"ה, כי בזכותו כל הדור מתקיים, ובזכותו נרפה לנו וחוליינו הוא נושא תמיד, ובא בכל דור ודור באורך זה הגלות, עד שיחברר מן הערב רב ויכלה כל הסיג. וזמ"ש"ה ואצרוף כבור סיגין ואסירה כל בדילין, ואז ציון במשפט וכו'.

ובהקדמה זאת יובנו קצת מאלו הכתובים. וזהו ויהי היום, שהוא יום אדיר, יום ר"ה, יום הרת עולם. וביום ההוא הורצה לפני הקב"ה, שבתוך

הבאים לזה העולם, רצה שיעבור אלישע איש האלהים קדוש, כי כן עולה אלישע ע"ה, ואמר לו שיעבור אל שונם אל אוצר הנשמות, ושם יכלל בו נשמת איזה צדיק גמור, כדי לבא לעה"ז בדור ההוא כפעם בפעם. ושם באותו האוצר מצא אשה גדולה, כלומר נשמה גדולה של חסיד אחד וצדיק גמור, ואז בראותם אותו ניצוץ, אז החזיקה בו ונשקה לו. וזהו ותחזק בו לאכול לחם, כי רצתה להתחבר בו, ותתגלגל עמו לבא לזה העולם לאכול בו לחם, ועכשיו אומר הכתוב, אל תתמה על זה, כי בכל דור ודור צריך שתשתנה שם בכני אדם לאכול לחם.

וזה"ש ויהי מדי עברו יסור שמ"ה, הם אותיות משה. לאכול לחם, כי זהו הכרח גמור, כי אזלת לקרתא הלך בנימוסה, ועתה אומר הכתוב כי אומרת השכינה להקב"ה, בהיות שבכל דור ודור יחוייב שילך, ואח"כ לבא בגלגולים עד סוף ביאת הגואל, א"כ יחוייב לנו לעשות לו הכנת גוף נאה. וז"ש נעשה נא עליית קיר קטנה, בנין גוף מתורה, כי נקרא עיר קטנה ובהיותו שם, אל יחסר לו מאומה, כמו מטה ושלחן וכסא ומנורה, ואל יצטרך מן הבריות, כמו השמש שמשפיע אור לזולתו, והיא אינו חסר כלום. ומטה, רמז לבת זוגו שימצאנה. שלחן, כנזכר, שאל יחסר לו די מחסורו. כסא, הכנת רוח טובה, שיעשו כסא לנשמה, ויהיה צדיק גמור. ואז שמן לא יחסר על ראשו, נשמה לנשמה הנקראת מנורה, ובכל אלו ההכנות יעבור אל מקום בני דורו, ויאיר להם, ויהנה ג"כ הוא מאלו ההכנות. ולכן תמצא בס"ת של מ"ט"ה ושלח"ן וכסא ומנורה, הנא"ה. ר"ל, כי זאת היא הנאתו בזה העולם. וז"ס מ"ש רו"ל^(ח) הרוצה להנות יהנה כאלישע. ואמר עוד הפסוק ויהי היום ויבא שמ"ה, הוא מש"ה, כנזכר. ויסר אל העלייה, שהיא הגוף הנבנה עליו, ובא להגין על הדור ההוא הרע, כי לא זכו לשוב בתשובה על ידו, הלך לו פעם אחרת אל מנוחתם. וזהו שכתוב וישכב שמ"ה: משה, כנזכר.

(ח) ברכות י"ז

(ז) זהר בשלח מ"ד.

ועתה אומר הכתוב, כי בהיות ששבה זאת הנשמה אל מקום מנוחתה, ושבה אל בית אביה כנעוריה, ורצה השי"ת שמלחם אביה תאכל וליתן לה שכרה, ויאמר אל גחזי נערו, שרומז אל מטטרו"ן, הממונה על הנשמות. ואומר לו, קרא לשונמית הזאת אותיות נשמה, והיא האשה הגדולה הנז"ל, ואז ויקרא לה ותעמוד לפניו, במקום הנאמר חי ה' אשר עמדתי לפניו, במקום אשר עין לא ראתה אלהים וזולתך. ועתה אמר ויאמר לו ולא אמר לגחזי נערו, כי עתה אמר למרע"ה העומד שם הרמז בו של ל"ו, אמור לזאת הנשמה, אשר הלכה וסבלה עליה יסורים קשים וצער המיתה בעון ישראל, וכל זה בשבילי ובשבילך שאתה גרמת הערב רב, וג"כ אני גזרתי עליך להיותך הולך ושב בגלגולים, א"כ היא סבלה כל זה הצער הגדול. וז"ש הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת, וכל אלו היסורים, לכן שאלי שכרך, ומה לעשות לך, אם מקומך מקום הי"ש, ושכרך י"ש עולמות, נדבר עליך אל המלך. ואם מקומך פחות מהיש, נדבר אל שר הצבא, ומ"מ אל תאבדי את שכרך. ואז היא אומרת כי בתוך עמה היא יושבת, ואינה רוצה להתפרסם עוד ללכת בגלגולים, בהיותה יושבת בין הצדיקים בג"ע, לחזות בנועם ה'. אז בא אחד מן השרים העומדים שם, מיכאל שר ישראל, ואומר אבל בן אין לה, הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים, כי בן פורת יוסף ולא זכה עדין לגאול, וכבר הגיע הזמן ואישה זקן, בסוד נער הייתי גם זקנתי, א"כ ראוי הוא שיתן לה הבן, ובזה יתוקן הטורח של הגלגולים, ובזה לא תשוב היונה לבא שם עוד. אז אומר לו קרא לה, ויקרא לה, ואומר לה למועד הזה כעת חיה את חובקת בן, מושיע לישראל.

השתא דאתא לידן דרוש למועד הזה כעת חיה וכו', נבאר אותו בע"ה. וכן תמצא בבשורת שרה, נאמר שוב אשוב אלך כעת חיה ולשרה בן. והנה כבר ידעת מ"ש הרב זלה"ה, ^(ט) שחזה אמנו אם כל חי קודם החטא היתה נקראת חיה, וזכתה בשם

(ט) לעיל וכן בליקוטי תורה בראשית בפסוק ויקרא האדם.

עליון י"ה. ואחרי החטא ירדה ממדרגתה, ונקראת חו"ה בשם ו"ה, ממעלה למטה. וירדה לחיצונים, כי רגליה ירדו מות. ונולד קין מהזוהמא, והרג להבל, ולא היה בן קיימא, ושרה אמנו באה לתקן חטא חוה, ואברהם לאדם, ולכן זכתה שרי לקחת היו"ד של חיה, ובהיות זה לא ילדה, כי היו"ד מעלמא דדכורא, עד שנחלקה לשני ההי"ן, אחת לה ואחת לאברהם. וזאת היו"ד עלתה להתרעם לפני הקב"ה, עד שאמר לה, כי מקודם לכן היתה סוף שם דנוקבא שרי, ותהיה ראש לזכרים, כמ"ש ויקרא משה להושע בן נון יהושע.

ויצחק ג"כ זה ליו"ד, וזכה לצ' דצלע, וזכה לק', שגימטריא ל"ע מצל"ע, וחי' ימי מילה. ותיקן לאדה"ר שהיה מושך בערלתו, ותיקן לחוה שהיא הצלע. א"כ, בהקדמה זאת יובן מלת כעת חיה ולשרה בן, ר"ל התבשרי, כי זה הבן הניתן אליך אינו כבזמן שחי"ה נקראת חו"ה, כי אינו בן של קיימא, שרגליה יורדת מות, כי אם כבזמן שנקראת חי"ה, שאם זכתה ולא חטאה היתה יולדת בנים של קיימא בלי מות. וז"ש כעת חיה ולשרה בן, כי יהיה בן קיימא, בסוד יצחק ק"ץ ח"י. והוא הוא, והמשכיל יבין.

וז"ס שבעקידה פרח נשמתו, ואח"כ חי, וכן יהיה בזמן אחר. ולכן נכלל בשם יהושע, כי הוא נער, ולא גילו ליצחק, והבן, כי הרבדים עמוקים. וזהו בעצמו מ"ש כאן ומועד הזה כעת חיה את חובקת בן, כי הכל סוד אחר, ונקרא חבוקק, ומת וחי. וכל מה שקרה ליצחק קרא לו, ויצחק דמוז בשמו בחבוק"ק, כי כן עולה עם חי' ימי המילה. כן אמר הרב זלה"ה. ואז אומרת לו אל תכזב בשפחתיך, שחי'ו לא יצטרך למות פעם שנית, בסוד והיה בכזיב בלדתה אותו, והרבדים עמוקים והמשכיל יבין. ולזה תמצא, שלא השיב לה דבר, שהרי אחרי לדתה אותו ויגדל הילד ויצא אל אביו אל הקוצרים, ובעון הדור הרגוהו. ואז ותשכיבהו

ספר

מלכים ב'

הליקוטים

שפז

חבקוק ג"כ נתנבא על הקץ, כמ"ש אם יתמהמה
חכה לו, כי בא יבא לא יאחר, ואשרי המחכה
ויגיע לימים אלו ויזכה לראותו במהרה בימינו
אמן. עכמ"כ.

על מטת איש האלוהים הנו"ל, והלכה לקרוא
למשה להחיותו, כאשר יבא עם המשיח בן דוד,
ואז יחיינו ויחיהו ואושר בארץ, בסוד ביום
השלישי יקימנו ונחיה לפניו. ולזה תמצא, כי

נביאים אחרונים

ספר ישעיה

המתפשטים, בהתפשטותם יש בהם קצת דין, לא כן בבחינת החסדים שהם נכללים ביסוד דאימא, שהוא שורש המתפשטים, והוא יומא דכלהו, כי כללות זה אינו משתנה אף בהתפשטות. והנה זה השורש, הוא המאיר וממתק לעולם אל המתפשטים, וזהו דמיון אל התולע שהוא בפנים.

והנה, במצות עשה יש ב' בחינות, יש מ"ע, שהעובר עליהם הוא בכרת, כענין יוה"כ וכיוצא. וכל אלו באימא סוד י"ה, שהפגם הוא באותו השורש של החסדים שביסוד דאימא. ויש כל שאר מ"ע, שאין הפגם שלהם אלא במתפשטים, לכן אמר אם יהיה חטאיכם כשנים, וארז"ל א¹ כשנים הללו שהם סדורות ובאות, דהיינו החסדים המתפשטים. שהם מתפשטים ובאים תוך ז"א כסדר. ועל כן הם כשנים, שהיא הקליפה, שאין הפגם כ"כ, לפי שכבר יש בהם דין קצת בהתפשטותם, אז כשלג ילבינו, של"ג הם ג' פעמים אל"ף במלוי, עולים של"ג. כי הנה תיקון הפגם, הוא שיאירו ג' אלפי"ן דמלוי הג' אהי"ה שבנה"י דאימא, שעולים בגי' של"ג, שיאירו בג' אלפי"ן דמ"ה שבז"א להמתיקם, הפך מה שפגמו וגרמו בהם דין. אבל אם האדימו כתולע, דהיינו שגרמו בשורש העליון שהוא בתכלית הלובן, כי שם ניכר האודם מאד, ולכן אמר אם יאדימו, והוא כתולע עצמו שאדמימותו רב, משום שהפגם בכאן הוא גדול, זה לא יוכל

סימן א' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכו'. א¹ הנה מ"ע הם בחסדים, ומל"ת הם בגבורות. ואמר אם יהיו חטאיכם כשנים, שלא היה הפגם שעשיתם אלא בחסדים שעברתם על מ"ע, ועל כן קראם חטאים, כי אינם כ"כ חמורים, משום דאינו זו משם עד שמוחלים לו, ואלו יתלבנו מכל וכל כשלג, אבל אם האדימו כתולע, דהיינו שעברתם על ל"ת, והיה הפגם בגבורות, לא יתלבנו כשלג אלא כצמר לבד. ואפשר עוד, דבין כשנים ובין כתולע אמר על מ"ע. כי הנה מ"ע בחסדים, כי חסד הוא א"ל, וב"פ א"ל במלוי כזה: אל"ף למ"ד עם האותיות, עולה עש"ה. והנה השנים, הם הקליפות שעל התולע, והתולע הוא עצמו התולעת שבפנים. והנה תולעת שני, הם החסדים, כנזכר בפ' תרומה דף קל"ט, תולעת שני זה מיכאל שרכם, שהוא יקריב ויכלה כל השרים של א"ה. וידוע, כי מיכאל הוא בחסד, ואע"ג דתולעת שני הוא אדום, שהוא גבורה, על החסדים דאימא קאמר, שהיו גבורות דאבא שבאו ביסוד דאימא, ונעשו כאן חסדים דאימא, ב² בסוד חכם בבינה. ותול"ע, בגימטריא אבגית"ץ, שהוא החסד הראשון כאן.

והנה בחסדים יש שני בחינות, אם בחינת המתפשטים, שהם דמיון אל הקליפה שהיא מבחוץ, שהוא השני. והנה אלו החסדים

דרושי תפלת השחר רדוש ג' ר"ה גם בפסוק. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה. שער הגלגולים הקדמה כ"ז. ג) שבת פ"ט:

א) ליקוטי תורה כאן.
ב) שער הכונות ענין ציצית דרוש ג' עיי"ש ענין החחלפות המוחין. ע"ח שער כ"ו פ"ב. וענין תולע עיין בשער ההקדמות דף רכ"ג ט"ב ד"ה אות התיו. שער הכונות ח"א

שהיא כנגד יסוד, שהוא גומל לר' שהיא המלכות. אבל הפדיון, לא נעשה אלא בכופר תחת הדבר הפדוי, כענין פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר. ומתחיל באות פ', וזהו מ"ש בזהר פ' בראשית (1) כשאמרה פ' למברי עלמא בה משום פדות, אמר לה דהות פשע בטמירו כגוונא דחויא דמחי ואעיל רישיה בין גופיה. והיינו, כי פדות הוא שנוטל אחר כופר לזה, כענין ואתן אדם תחתך, מחי לאחר ואעיל רישיה שלא מחא לזה. וז"ש ציון במשפט, שהם הגבורות דז"א, תפדה, אין חבוש מתיר עצמו, וצריך הגבורות שלו אל הפדיון, והוא הכופר שיש להם אחיזה שם. אבל אימא עילאה אינה בגלות ח"ו, אלא שהיא מתתרכת מאבא, לזווג הנוגע אל הבנים, כי רוצה להיות מצטערת על הבת שהיא בגלות, כענין לא אבוא בעיר, לא אבוא בירושלם של מעלה וכו'. וזהו ושביה, לשוב י"ה, לשוב ה' עילאה לי, בצדקה, שהם גבורות דאימא סגי, שהיא אינה בגלות ח"ו.

סימן ג'. אוי לרשע רע וכו'. (1) הנה ידוע, כי עון הוצאת זרע לבטלה גדול מאד, ולא מצינו שנוכר בתורה. והענין, כי לפי שהוא יותר חמור, הוא יותר נעלם. כי כשהאדם מוציא זרעו בנוקבא, שם יש בחינת כלי הקולטת אותו, שהיא בחינת הידים דביסוד נוקבא, ואינו נקרא רע, אעפ"י שלא תתעבר. אבל כשמוציא לבטלה, אין לו מקום שינוח בו, והוא יותר רע. וז"ש כי גמול ידיו, שאותו רשע, שהוא בחינת נוקבא דקליפה, רוצה לעשות בחינת רע, הנה גמול ידיו ממש, שבמקום שהיה ראוי לעשותו בבחינת כלי, שהם הידים העליונים, הוציאה לחוץ ונאברו הכל. וזהו כי גמול ידיו יעשה לו. ולכן עון זה לא נזכר בתורה, לפי שהיא נעלם מאד.

והיה תחת בשם מק יהיה וכו'. (2) פירוש, שהוא צלם דאז"א, שהם מוחין דז"א, שהם ב"פ

להיות לכן כשג, אלא כצמר שעולה ש"ל, שהם הג' אלפי"ן דאהי"ה שאמרנו, פחות הג' שרשים עליונים שבכולם, דהיינו שימשיכו המלויין של האלף לבד כמנין צמ"ר. אבל הג' אלפי"ן עצמם, שהם השרשים היותר ממותקים, לא יוכלו להמשיך, שאי אפשר לתקן הכל.

ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. (3) דע, כי ציון היא נקודת ציון שביסוד הנוקבא. ולפי שהוא חלל והאורות מתגלים שם, הוי אחיזה לחיצונים, ולכן אמר שבמשפט ובדין שעושים בני אדם בעה"ז, גורמים שתפדה, ודוחין משם החיצונים. אבל עדיין אין זה אלא כדי שלא יתאחזו בה לבד, ותהיה נכרת שם במקומה, ולא תעלה עדיין למקומה הראשון ותצא מביניהם מכל וכל. אבל כדי להוציאה מביניהם, ולהעלותה ולהשיבה אל מקומה הראשון, צריך שיעשו בני אדם בעה"ז צדקה לעניים, שהוא לפנים משורת הדין. וזהו ושביה בצדקה, להשיבה אל מקומה, בצדקה: צריך צדקה, ובזכות הצדקה תשוב למקומה. והנה משפ"ט עולה בגימטריא ת"ל ע"ה, דהיינו ה"פ אלהי"ם שהם החמשה גבורות. והנה אלו הה' גבורות, כשהם ביסוד אימא, הם נקראות צדק"ה: צד"ק ה' עילאה, וכשהם בז"א הוא משפט, ואחר שיורדים לרחל הם צדק. ולכן אמר ציון, דהיינו רחל. במשפט, שהם הגבורות דז"א, תפדה. כי לעולם צריך אל הפדיון להיות בגבורות, להנקם מהאויבים. אבל לא תוכל להיות נפדית ע"י הגבורה שלה, כיון שהיא בגלות בעונותינו, אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, ולכן צריך הגבורות שלו לפדותה. אבל להשיבה אל מקומה הראשון, וזהו ושביה, צריך צדקה, דהיינו הגבורות דאימא עילאה.

א"נ, כי יש הפרש בין גאולה לפדיון, (4) כי הנה גאולה הם רחמים פשוטים, ולכן מתחיל באות ג',

(1) ליקוטי תורה פסוק זה.

(2) הקדמת ספר הזהר ב: ועיי"ש בפירוש הסולם אות כ"ז. שער הפסוקים ירמיה סימן לא בפסוק כי פרה ה' את יעקב.

(1) שם.

(2) ליקוטי תורה

(3) ליקוטי תורה

באימא אמר מחגורת שק. ואמר שק, שהם ד' יודין דבשערות א"א, עכשיו נעשה ש"ק, שנהנים ממנו החיצונים, כי תחת יופי, כי כשהשערות מאירים בו אז המוחין נעשים ד'. (נ"א והם מ') והב' א', שהם ד' בתי דתפלין מראש דזעיר. וכשאין שערות, אז נשארים בסוד מוחין ג' לבר. וזהו כ"י, שעולה ל'. וזהו מ"ש תחת יופי, שהם התפלין, כמ"ש גבי יחזקאל פארך חבוש וכו'.

סימן ו'. בשנת מות המלך עזיהו ואראה את ה' יושב על כסא. הנה ישעיה השיג במלכות דבריא, וז"ש את אדני, שהיא המלכות. ואח"כ בשמעו מה שהיו אומרים ק' ק' ק' ה' צבאות, שהוא הת"ת, ראוי עיניו, ואמר אוי לי כי נדמית, שאני חשבתי במלכות, אך עתה אני רואה כי את המלך ה' צבאות ראו עיני. ומה שראיתי בתחלה שלא כהוגן, זה גרם לי כי בתוך עם טמא שפתים אנכי יושב. ויעף אלי אחד מן השרפים, ואמר לי, כי כך היה האמת שלא ראיתי רק המלכות, ומה שחשבתי שאינו אמת הוא אמת, והאמת שברעתי אינו אמת. ושם רצפה על פי, על ענין שאמרתי בתוך עם טמא שפתים וכו', כנזכר בדרו"ל.⁽¹⁾

שרפים עומדים ממעל לו. הנה כבר ידעת, כי הקליפות הם כנגד הבריאה, אך הם מובדלים. וז"ס הנחשים השרפים, כי כנגדם שם בבריא, שרפים עומדים בקדושה.

שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה עניו וכו'. דע כי שם מ"ב, שהוא אבגית"ץ, יוצא משם מ"ה. ויש בו ג"פ י"ד, שעולה מ"ב. ואלו הם סוד שש כנפים, כידוע בענין המדות, שלא יעלו ושלא ירדו, כמ"ש חז"ל באל שד"י⁽²⁾ שאמר לעולמו די. וזהו לשון אצילות, וזהו חותם א', שלא יעלו⁽³⁾ אלי"ם. וזהו מלת יעופ"ף, אלהי"ם: גימטריא יע"ו, פ"ף: גימטריא אהי"ה דידו"ן ע"ה. הרי יעופ"ף, שלא ירדו להיות, כי בשתים יכסה רגליו, הם שני שמות

קס"א ועשרים אותיותיהם, הרי בש"ם. וזהו בשמים ראש מר דרור, שהוא בשם הנכנס בראש, מק יהיה, שלא ישאר רק מילוי דצלם דאימא לבר, שהוא ק"ם. וכל השאר יסתלק, ולא יהיה קס"א אלא ק"מ, שיתאחזו בו החיצונים. ותחת חגורה, היינו רחל שיוצאת במקום החגורה שלו, וחגורה, כמנין ג' אלפי"ן של שם מ"ה, שהם בב"ש שבת"ת שבו. כי האלף היא מכוסה בשליש עליון, והב' אלפי"ן הם מגולים בב"ש, והיא נוטלתם לבר אל כתר. נקפה, לשון כריתה, שתכרת ממקומה ותרד למטה אל הבריאה, כמו שהיה עתה בעונותינו, שלא נשאר במקומה אלא שרשה בלבד, וזהו נקפה. ותחת מעשה מקשה, היינו לאה, שנוטלת ד' אלפי"ן מד' אהי"ה, ונעשה מד"ת וחמש,⁽⁴⁾ גימטריא מקשה. וז"ס מקשה דקאמר, והוא כנגד העורף, שהוא מקום קשה העורף. וז"ס שנקרא דור המדבר עם קשי עורף, מפני שהיה מבחינת לאה שכנגד העורף, אמר קרחה יקרחו משם.

גם זאת הה' ולמטה ברחל, שהוא במקום בשר. אמר לשון נקיפה וכריתה, וכאן בלאה, שהיא במקום שער הראש כנגד העורף, אמר קרחה. ועל זה אמר לשון מעשה, משום שהאורות היוצאים דרך העורף בחזרת האור, אינם אלא בחינת עשיה. ואמר לשון קרחה, משום שהגורם חזרת האור הם השערות דא"א. והנה עכשיו שהם יורדים למטה, כיון שאין להם מוחין, אינם יכולים לעלות למעלה, לפי שאין יכולים לקבל האור דאימא, והם מתרחקים למטה, ואז אין בו הכאות השערות, אלא הוא קרח מהם. ותחת פתיגיל, הוא הת"ק דקדמאה, שהוא נוטל מאימא, שהם ה"ח כל א' כלול מק', הרי ת"ק. והנוקבא אינה נוטלת רק אהי"ה בחילוף בוכ"ו לבר, שעולה ד"ל. וכן פתיג"ל עולה ת"ק, וד"ל. והוא נוטלה במחגורת דאימא, כי ראשו הוא בשליש העליון דת"ת שבה, ולכן למעלה אמר חגורה לשון זכר, וכאן שהוא

(1) צ"ל מדת ותמ"ה, וכ"כ בל"ת ושם הלשון יותר מתוקן. הו"ח.

(2) יבמות מ"ט:

(3) חגיגה י"ב.

(4) נדצ"ל שלא יעלו אליהם. ועיין בל"ת.

סימן ט'. כי ילד יולד לנו בן וכו'. ר"ת בגימטריא מכב"י, שהוא לממשלה. בניקוד מקורו מי כמוך באלים יהוה, ולהכניע אריה, בניקוד ר"ת אלו כרע רבץ כארי וכלביא. והנה מכב"י במ"ק כמו אריה במ"ק, וכן מכב"י בגי"ע"ב, הוא כללות השמות שאותיותיהם אהי"ה כנודע. כ"י יל"ד, בגימטריא אכדט"ם. "ילד חסר ו' בגי"ד"ם, רבוע אהי"ה. לנ"ו, בגימטריא אלהי"ם. יל"ד לנ"ו, בגימטריא ק"ל, שהוא ריבוע מ"ה, והוא מספר חמש הוי"ות. ב"ן, כמשמעו. נתן, בגימטריא צבאות"ע"ה. והוא מלוי שד"י. נתן לנו "ותהיה" המשרה, ר"ת בגימטריא אמ"ן.

ויתכן לפרש, כי ילד ילד לנו על זעיר, בשעה שהוא פוטר רחמה של אימא. בן נתן לנו, בשעה שהעלה אריך את שירי הנקודות, ומסר אותם לאו"א. א"נ, לשמירת סדר המוקדם ומאוחר יפורש, בן נתן לנו, על סוד בתר דינקא לון אתעברת מנייהו. ותה"י המשרה, עם התיבות והכולל, בגימטריא תתקע"ד. "על ש"כמו, ר"ת ש"ע נהורין. "ויקרא שמו פלא, ר"ת בגי"שפ"ה עם הכולל, דהיינו שכינה. פל"א, בגימטריא מיכאל, עם חושבן זעיר דיליה. פל"א יוע"ן, בגי"כוז"ו. אוריא"ל אל גבור, דא גבריא"ל, כמשמעו. אב"י ע"ד, בגימטריא אלהי"ם והכולל. וכן כתם פ"ז, וכן מ"ב מ"ה. ש"ר ש"לום, בגימטריא עשרה אלהי"ם, עם עשרה שמות וה' אותיות והכולל.

סימן י'. עוד היום בנוב לעמוד: ר"ת הב"ל. ירצה, כמו שעתידי לעמוד על נוב, בעבור עון הריגת הכהנים שהרג שאול, ג"כ עתידי לעמוד על הריגת הבל. ועוד, שידוע כי משה הוא הבל. וכן נרמז בקהלת, מה שהיה הוא שיהיה, ר"ת משה. ולזה נרמז ג"כ בכאן הבל, לרמוז שעתידי לעמוד. **עוד** "היום בנוב" לעמוד: ר"ת הבל. לרמוז, כי ביאת המשיח תלוי בתיקון הריגת הבל, כי עד תיקון הריגתו לא יבא משיח, ומשה היה סוד ה'

משם מ"ב, שלא ירדו. וכן שתיים יכסה פניו, שלא יעלו. אמנם עד שורשם הם עולים, וזהו ובשתיים יעופף. ושם מ"ה ביצירה, כנודע, כי שם ב"ן בעשיה, ואין שם ידות, כי ג' ידות הם: א' להמשיך בריאה באצילות, יד שני להעלות ולהמשיך יצירה בכריאה, יד ג' להמשיך עשיה ביצירה. "ובשתיים יכסה" רגליו, ר"ת רי"ו. והל' עם ל' ד' אותיותיו, ושם אהי"ה דההי"ן עולה קנ"א. הוא מטטרו"ן. והענין, כשאין זיווג בזעיר, מתלבש פה ביצירה, ועושה זיווג כמו אחיו של יבם, ולכן אנו עושים הנעל דחליצה, כי נע"ל עולה קנ"א ע"ה, שיחזור לשרשו למעלה, כמו החליצה שאין ליבם בה זקיקה. וסנדלפו"ן, סוד סנדל. וביום הכפורים היא עולה לבית אמה כידוע, ולכן אין צריך מנעל, וחוטא הלוכשו. ולמעלה ויעקב איש תם. וג"פ אדנ"י עולה קצ"ה. וזהו הבריח התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה, שהוא מן העולם ועד העולם.

ואומר אוי לי כי נדמיתי וכו'. דע, כי המלך ה' צבאו"ת בגימטריא כת"ר, והוא כתר הבריאה, ששמו אכתריא"ל, אותו בלבד ראה ישעיה. כטעם ואראה את אדנ"י הסמוך אליו למטה, שכן אכתריא"ל קרוב למלכות. והוא ישב בסתר עליון, שכן בסת"ר בגי" אכתריא"ל. יש"ב חסר ו', בגימטריא מער"ב, שהיא כלולה מ"ב צירופים של הוי"ה, העולים מער"ב.

ביום ההוא יגלח אדנ"י בתער וכו'. הנה כבר ידעת, כי המלכות נקרא אדנ"י, וכשהיא מתמלאת היא עולה תרע"א, כזה: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ועולה תע"ר עם המילה, וזהו יגלח אדנ"י.

סימן ח'. יען כי מאס העם הזה, את מי השלוח ההולכים לאט וכו'. רומז על ניסוך המים, לשבר כח המים הזדונים, הרוצים לעלות במרוצה חזקה כדי לשטוף העולם. והפך מהם מי השלוח ההולכים לאט, דכתיב ושולח מים על פני חוצות. ולזה היה בזמן שב"ה קיים, לוקחים צלוחית מים ממי השלוח, לרמוז על האמור.

(ל) עיין ל"ח כאן שיש כמה שינויים.

דהבל, וְשֵׁי דֶשֶׁת, וּמִ' דָּאֲדָם. וּמִ' שֶׁל אֲדָם יִהְיֶה מִשִּׁיחַ.

ושעשע יונק על חור פתן וכו'. הנה ^(מ) בפנים העליונים יש ב' מיני ש"ע נהורין, כנודע. וז"ס וש"ע ש"ע, ב"פ מיני ש"ע. והנה שורש ש"ע נהורין אלו, הם סוד שם ס"ג. כי הנה ו"פ ס"ג, גי' חשמ"ל, והש"ע נהורין עם ח' אותיות שיש בב' הויר"ת שבהם, הרי שש"ח, והנה ס"ג בריבוע הוא בגי' יונ"ק, וזהו ושעשע יונק. והנה יונק הוא מטטרו"ן, על חור פתן, שהוא דכורא דקליפא, כי כבר נמתקו. ועל מאורת צפעוני וכו', לילי"ת. ידו הרה, כי כבר הקליפה דנוקבא נמתקה ג"כ.

סימן י"ו. והוכן בחסד כסא. דע, כי הכסא הוכן בע"ב גשרים, ובאצילות הם ע"ב היות, ובכריאה ע"ב שמהן קדישין, וביצירה ע"ב סנהדרין הנזכר בס"ה, ^(נ) ובעשיה ע"ב דינין. נמצא, שבמספר חסד שהוא ע"ב, הוכן בחסד כסא.

סימן כ"ב. הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר. ארז"ל ^(ס) כי טלטולא דגברא קשין מדאחתא. סוד הענין הוא, כי כבר ביארנו איך מוחין של ז"א הם יוצאין מזיווג או"א, והם עומדים בסוד עיבור תוך בטן אימא, ומשם יוצאים ומחלבים בנה"י דאימא, ואח"כ נכנסים תוך ז"א. נמצא, כי שני טלטולין יש אל המוחין של ז"א דכורא, כי כשיוצאים המוחין מתוך הבינה, נכנסים תחילה תוך נה"י דאימא, הרי זה טלטול א', ואח"כ הם נכנסים תוך ז"א, הרי טלטול שני. אך אחתא דז"א, שהיא רחל, אין טלטול דמוחין שלה רק פעם א', כי כשיוצאים מן הזעיר הם נכנסים בראשה תכף. והענין הוא, כי המוחין של הנוקבא, אינם באים אלא מן הארת המוחין דזעיר לבד, ונמצא, כי כל זמן שאלו המוחין הם עדיין תוך ז"א, נקרא עדיין מוחין דזעיר, אך אחרי צאתם

משם, ויוצאים ללכת אל הנוקבא, אז נקראים מוחין דנוקבא. וכשיוצאים מן הזעיר, אינם נחים בשום מקום, רק בנקודה עצמה. וז"ס טלטולי דגברא קשין מדאחתא, כי אל ז"א יש ב' טלטולים, ולנקבה טלטול א' לבד.

וגם פירוש שני, והוא היותר נכון, והוא בסוד מוחין דיעקב, כי ביעקב באים ב' טלטולים. כי הלא מוחין דאבא אינם לז"א, רק ליעקב כנודע, ונמצא, כי כניסתם בזעיר, אינם נקראים בשם זעיר, כי אינם מועילים אליו ואין תכליתם לצורכו. כי אעפ"י שלמעלה גבי מוחין דרחל, אמרנו שכל זמן שלא יצאו מן הז"א אל רחל נקראים מוחין דזעיר, הוא מפני כי אותם המוחין דאימא אל זעיר עצמו, רק שהארתם יוצאת לרחל, אך המוחין של אבא, כל עצמה אינה אלא לצורך יעקב. ונמצא, שיש בהם ב' טלטולים: א' הוא כניסתם בז"א, ושנית כניסתם ביעקב. אך ברחל, אינם אלא טלטול א', כנזכר. וזהו טלטולי דגברא, כי הם כפולים. וז"ס הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר, כי במלת טלטלה יש ב' טלטולים, ב"פ טל טל, הם שני טלטולים.

ונבאר ענין שני ט"ל ט"ל אלו שבדכורא. ועוד יש ט"ל א' בנוקבא, הרי הם ג"פ ט"ל, ב' בדכורא וא' בנוקבא. א', הוא יה"ו דמלוי אלפי"ן. שני, הוא ט"ל אותיות שיש בד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. שלישי, ט"ל אותיות שיש בשם אהי"ה דמלוי ההי"ן. אך איני זוכר איזה מהם לנקבה. ואפשר לומר, כי ט"ל של יה"ו הוא דכורא, כי הם ג' אותיות דכורין, וכן ט"ל אותיות השמות, אך של אהי"ה דההי"ן הוא נוקבא. אך היותר נלע"ד, כי ט"ל אותיות דד' שמות הוא בנוקבא. כי הם סוד ד' שמות שנכללים בשם האחרון, שהוא שם ב"ן, בסוד שם של שמ"ע. ^(ז) אך ב' האחרים, הם בזכר. והענין, כי של יה"ו ושל אהי"ה שוים בחשבון, ושניהם בבינה, והם סוד המוחין דאימא

ט"ב ד"ה מאמר פ"ג. ליקוטי תורה פסוק זה.

(ז) שעה"כ ענין כונת ק"ש דף קמ"ו ט"א.

(מ) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג. לקוטי תורה פסוק זה.

(נ) וירא ק"ח: לקוטי תורה פסוק זה.

(ס) כתובות כ"ח. סנהדרין כ"ו. שער מאמרי דז"ל דף כ"ז

סימן כ"ו. פטחו בה' עדי עד וכו'. צריך לכוין בבטחנות עדי עד, כמ"ש הרשב"י זלה"ה ^ז שנקרא ז"א עד, כמ"ש עד תאות גבעות עולם. שהבינה מתאוה להשפיע תמיד, בסוד ושמים לא זכו בעיניו, כמ"ש בס"ה. וגם הנוקבא מלכות מתאוה להתחבר עמו, ולקבל שפע ממנו בסוד הזיווג. וזהו עד, שהיא בז"א, תאות גבעות עולם. ועיקר הכוונה לכוון באו"א: י"ה, שמתלבש בהם א"א, שבו א"ס ב"ה, שהוא מחבר הכל ונשמה לכל. ועיקר הכוונה, כי לזה אמר כי ב"ה ה', שהוא או"א שנק' י"ה, י' חכמה ה' בינה, ע"י ובאמצעותם צור עולמים, צייר כל העולמות כלם. ואפילו ישו"ת נחקקים בהם, ומצטיירים בהם באמצעותם י"ה, שהם או"א שנתלבשו המוחין בב' עמין דאינון ישו"ת, ואח"כ נתלבשו בזו"ן. נמצא, כשיכוין האדם בז"א לבד, מספיק. כי שם נמצאו א"א ואו"א מלובשים זה בזה תוך זעיר. ולזה ס"ת אין בו טעמים ונקודות, כי הם רמוזים לשרש ז"א שבא"א ואבא. כי הטעמים הם בא"א, והנקודות באבא, ואינם מתגלים, רק האותיות שהם בועיר, והתגין שהם הארת בינה, תגא דרישא. אמנם א"א ואבא, זהו טמיר וגניז תדיר, ולא אתגלייא כלל. וצריך שיכוין הקורא לטעמים ונקודות, להורות שא"א ואבא מלובשים שם, אלא שהם נעלמים, ובקריאתם מתעורר אור א"א תוך אבא, ואבא תוך אימא, ואימא תוך ז"א, עד שמאירים לכל העולמות. ולזה דרו"ל ^ק כל הקורא בלא נעימות וכו'.

כי ביה ה' צור עולמים. דע ^ק כי שם הוי"ה, עיקרו ב' אותיות י"ה דאל"פין שבשם, והם בחינת אצילות בריאה. והם העיקר, כי השאר הם תולדות ובנים שלהם. וזה רמוז, כי באותיות י"ה כלול כל השם, כי יו"ד ה"א גי' כ"ו כמנין הוי"ה, וז"ס כי ב"ה ה'.

חי ה'. הנה הבינה היא חיי המלך, ולכן חיה

הנכנסים בז"א. וכן נלע"ד ששמעתי סמך לזה מפסוק טלטלה גבר, ^פ כי פי': ט"ל ט"ל ה'. פירוש, ב' טלין הם. א' הוא טל ממש, כנודע שהוא של ג' אותיות ראשונות יה"ו, והא' הוא ט"ל ה', והוא של אהי"ה דההי"ן. כי כבר ידעת, כי ד' אותיות דאהי"ה הם כוללים ד' שמות אהי"ה מלאים. ב' דידוי"ן, וא' דאלפין וא' דההי"ן. ואותו של ההי"ן, הוא באות אחרונה, בדוגמת שם נ"ב, שהוא בה' אחרונה, וזהו טל ה' תתאה. גם, כי טל ה', ר"ל ט"ל של מלוי ההי"ן.

סימן כ"ד. מכנף הארץ ומירות שמענו וכו'. פירוש, כי הארץ יונקת מגבורות דשמאלא, והיינו זמירות, מכנ"ף, בגימטריא ק"ץ. וסוד הדבר, שבקש הקב"ה לעשותו משיח. פירוש, בן יוסף, דאתי מקיץ. וכנף ע"ה בגימטריא קנ"א, שהוא אהי"ה במלוי ההי"ן, שהם בכנפים.

עוד מכנף הארץ זמירות שמענו. דע, כי הארץ היא הנוקבא. והנה הגבורות כלם, מתקבצות ביסוד דנוקבא, שנקראת כנף הארץ, כמש"ה ולא יגלה כנף אביו. גם כנ"ף ע"ה עולה קנ"א, שהוא ביסוד שלה, ומשם זמירות שמענו, כי השיר והזמירות בסוד הגבורות, כמ"ש בשיר השירים.

סימן כ"ה. בלע המוח לנצח. כי כבר ידעת בחטא קין והבל, נחערבו כל ניצוצי קליפה. וז"ס עירוב טוב ברע בזמן הזה, עד עתה הם הולכים ומתפרשין כסיגים מהוהב, וכשיושלם זה הצירוף וזה ההבדל, עד רגלין ברגלין, וינקו כל הנשמות כלם, אז יבא משיח בע"ה. ואז א"צ להסיר הקליפות, כי מעצמם הם כלים, בסוד הסרת סיגים ובעשן תכלה. ואז הוא "בלע" המוח לנצח, בר"ת הב"ל. כי עד שיושלם תיקון הבל, הוא גלגול משה בכל דור ודור, להסיר הניצוצות נשמות כלם מהסיגים, ואז יבא משיח בע"ה.

^פ עיין בשער מאמרי רו"ל דף כ"ח ט"ב ד"ה וכן נלע"ד ושם הלשון מתוקן יותר.
^צ זהו ח"א רמ"ז: ח"ב כ"ב. ליקוטי תורה פסוק זה.

^ק מגילה ל"ב.

^ק ע"ח שער מטי ולא מטי סוף פ"א. תע"ס חלק ה' אות כ"ג.

דהיינו ז"א, יהיה כאור ז' הימים, שהם ז' ספירות דמלכות, המקננת בבריאה. כי אז יתעלו כל העולמות, ותתעלה עשיה ביצירה, ויצירה בבריאה, ובריאה באצילות, כמו בשבת.

הוא ריבוע אהיה, בסוד דם האדם שבתוכו, כי זה חיותו. וכן שם זה גימטריא חול, בסוד חו"ל גבול לים.

סימן ל"ב. והיה מעשה הצדקה שלום. כבר ידעת, כי בעו"ה בגלות נפרדו איש מעל אחיו, ו"ה מן י"ה. והנה ע"י הצדקה, הוא מקשד קב"ה בשכינתיה, ועולה ו"ה לי"ה. וז"ש והיה, קשור להוי"ה, זה גורם מעשה הצדקה. גם גורם זיווג יסוד ג"כ, שנקרא שלום. וזה ג"כ ע"י מעשה הצדקה. ומורי ז"ל אמר בפסוק כוונה א' בצדקה, והוא, שיכוין, כי זרוע האדם הנותן הוא בסוד ו', וה' אצבעות הנותן הם ה' ראשונה, והפרוטה שנותן היא בסוד י', וה' אצבעות העני המקבל הרי ה'. וזהו והיה.

סימן ל"ג. חזה ציון קרית מועדינו. הנה הנוקבא דו"א יוצאת כנגד נה"י דו"א, ומתחלת ממקום החזה. וזהו חזה ציון קרית מועדינו, כי שם הנוקבא נקראת קרית מועדינו. ור"ת יצחק, כי המ' בא"ת ב"ש מתחלף ביו"ד, להורות כי בנינה ע"י הגבורות. אהל כל יצען: הנה ברחל יש מיעוט והגדלה, זמנין כך וזמנין כך. אבל בלאה הנקראת אהל, כל יצען, כי תמיד היא נשארת בקומתה.

הנה ר"ת "אהל" בל"י יצען" בל"י יסע, הוא אביי.^(ג) והוא בהפוך אתוון ייבא סבא. וז"ס "אך" בי"י ישוב" יהפוך, ר"ת אביי"י. ישוב יהפוך שהפך שמו ייבא לאביי. כל יצען ובל יסע, ר"ת ביב"א.^(א) והנה שאלתי למורי זלה"ה למה באת הב' באמצע, ולא השיב לי.

סימן ל"ה. אז ידלג כאיל פסח ותרן לשון אלם וכו'.^(ב) דע, כי תמר יעלה גימטריא י"פ די"ן. והם סוד ב"פ ש"ך דינים, שהם סוד דין של

סימן כ"ז. ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות וכו'. דע, כי ב' נשים זונות, הם נעמה ואגרת, והם המחממין בקרי בעו"ה. וז"ס מש"ה ויסרתי אתכם וכו'. וזהו נשים באות מאירות אותם, ר"ל מחממות אותם.

סימן כ"ח. את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה. פירש אותו הרב זלה"ה, בזיווג זו"ן בעמידה, כי לא יוכלו לקבל מוחין, עד שהיו גמולים מחלב ועתיקים משדים. וידוע מה הוא החלב והשדים, שהוא זמן היניקה, כי עדיין לא יש להם הכנה לקבל המוחין, עד שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד שנקרא גדול. ובתיבת שמועה, נרמז קריאת שמע, כי בו: שמ"ע ו"ה. והבן.^(ד)

עוד פירוש אחר, את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה. פסוק הזה מדבר בענייני מוחין דזעיר מצד הבינה, ואמר את מ"י, ר"ל הבינה נקראת מי, יורה, גם משפיע לז"א מוח הרעת. וגם מ"י זו נותנת בו' מוח הבינה, והיינו יבין. ואימתי זה שמועה, כשז"א עולה בשמ"ע בסוד מ"ן, אז מעטרת לו שם בעטרה שעטרה לו אמו, דהיינו חב"ד. ואמר שהוא על סדר הדרגה, כי קודם כניסת המוחין יש יניקה. וז"ש גמולי מחלב עתיקי משדים, אחר אשר כבר הוגמלו, בסוד אל עליון גומל. ואח"כ נכנסים בו המוחין, כנודע. והבן.

סימן ל'. והיה אור הלבנה וכו'. דע, כי עולם העשיה, תמן מקננא הנוקבא, בסוד שכינה מקננא באופן. והיא נקראת אור הלבנה, יהיה כאור החמה, דהיינו זעיר, המקנן ביצירה. ואור החמה

(א) שעה"כ ק"ש דרוש ד'.

(ב) עיין לעיל פרשת ראה בפסוק פתח תפתה.

(ג) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף קי ט"ב ר"ה גם בעניין

אביי. ליקוטי תורה פסוק זה.

(א) צ"ל ביב"י.

(ב) ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ה בהגהה דף רס"ב. שער הקדמות דף שע"ד ר"ה סוד תמר.

ויצאה בת קול ואמרה בוגדים בגדו וכו'. ולזה נסתמה המ' של למרב"ה המשרה וכו'. נראה מזה, שהיה ניצוץ משיח. וענין שלא אמר שירה, כתוב בדרושים באורך.⁷

וי"ל, דמאי איכפת לן אם לא אמר שירה. אמנם כבר ידעת, שחזקיהו היה מבחינת קין, ולכן נקרא חזקיהו וכן יחזקאל, מלשון חזק קין, שהיה תלוי ברפיון. וקין הוא מצד הגבורות, והבל מהחסדים. ויותר מכניע הקליפות, מי שהוא מצד הגבורות. כי מסמא את עיניהם יותר מהחסדים, כנזכר בענין הבארות אשר חפר אברהם ויסתמום פלשתים פעם אחרת, עד שבא יצחק שהוא מצד הגבורות וסימא עיניהם, ושב לחפור אותם, ובאחרונה אמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ. וענין אלו הבארות, כתוב במקומו. נראה מכאן, כי ביצחק, בכח הגבורות סימא אותם. וכן תמצא בדרוש אמר אביי הריני כבן עזאי בשוקי טבריה, שם נזכר הכל באורך, וע"ש.⁸ והשירה באה מצד הגבורות ואילו אמר חזקיהו שירה, היה מכניע כל הקליפות ומסמא עיניהם, והיה נעשה משיח. וז"ל הדרוש שאומר כי מש"ל עולה ב"פ א"ל במלוי, כזה: אל"ף למ"ד, והם השני נהורין דנהרין לה.

וה"ס מאמרם ז"ל,⁹ בקש הקב"ה לעשות לחזקיהו משיח ולסנחרב גוג ומגוג. והוא, כי אברהם היה מהא"ל שבפנים, ולכן הרג קפ"ד אלף, כי כל בחינה מזה הא"ל, יש לו כח גדול ואורות לאין קץ, וחזקיהו אם היה אומר שירה, היה מעלה הגבורות, ואז הורג בכח השני א"ל, כפלים מאברהם, והיה מתקן העולם ונעשה הזיווג כראוי. וכשלא אמר, לא הרג המלאך כי אם נגד הא"ל הא', ושאר האומות נשאר לימות המשיח, שאז יעלו הגבורות ויתוקן הכל, ע"כ. וכל זה רמוז בפסוק של למרבה המשרה, כי מ"ם של למרבה היא סתומה, כי נסתם הקץ בעון שלא אמר שירה,

ואם תשליך עליהם שם א"ל, יהיה בגי' תרע"א, כמנין אדנ"י במלואו. ושם זה, מקורו מן ששה אלפין שיש בריבוע האחורים של שם מ"ה, שהם בגי' א"ל, ויש שם ששה אלפין. והנה ה"פ ו' הם ל', וע"ה א"ל. וא"ל זה הוא בעשיה, שאנו מושכים אותו מן שם מ"ה שביצירה הנזכר אל העשיה. גם תמ"ר, שהוא י"פ די"ן מאדנ"י כנ"ל, תשים עליהם עשר אלפין, ויהי י"פ אדנ"י, אז יהיה בגימטריא תר"ן. וזהו מ"ש ותרן לשון אלם, כי המלכות לשון הו"א, הנק' אל"ם, שהוא שם מ"ה עם כ"ו שלו, בגימטריא אל"ם. וזהו ותרן לשון אלם.

סימן ל"ח. מכתב לחזקיהו בחלותו ויחי מחליו. כבר ידעת מאמר רז"ל¹⁰ כי עד אברהם לא היתה זקנה, עד שבא אברהם והתפלל על הזקנה. כדי שיהיה הפרש בינו לבין יצחק בנו, כי קלסתר פניו היו דומות ליצחק, כדי שיאמרו אברהם הוליד את יצחק, הה"ד ואברהם זקן. ועד יעקב לא היה חולי, כי אם בפתע פתאום היה אדם מת בעיטוש, ובא יעקב והתפלל שיחלה האדם קודם שימות, וכו' התחיל, דכתיב ויגר ליוסף הנה אביך חולה, ואין הגדה אלא חכמה, כמד"א ויגר לך תעלומות חכמה. ועד חזקיהו לא היה אדם שחלה ונתרפא מחוליו, ובא חזקיהו והתפלל שיתרפא מחולי, ויתנו שבח והודאה לאל כי רפא אותם. וזה שנאמר כאן מכתב לחזקיהו, שעשאו מכתב לדורות, כדי שידעו הפלא והנס שעשה הקב"ה עמו, שיחיה מחוליו, לכן שמהו במכתב מפורסם לכל.

וכבר ידעת, כי חזקיהו היה ניצוץ משיח, כמ"ש חז"ל בסנהדרין פרק חלק, בקש הקב"ה לעשות לחזקיהו משיח ולסנחרב גוג ומגוג, וכשלא אמר שירה קטרגה עליו מדת הדין, כמו שכתוב שם, ופתחה הארץ ואמרה שירה, דכתיב מכנף הארץ ומירות שמענו, בשביל הצדיק, ז"ש צבי לצדיק,

(ג) ב"מ פ"ז.

(ד) שער הגלגולים הקדמה ל"ב ול"ו.

(ה) עיין לעיל דף פ"ב ט"א. בית שער לכונות מן אות רי"א

עד אות רכ"ט.

(ו) סנהדרין צ"ד.

כי במשר"ה רמוז אותות שירה, וחסר היו"ד, על כי חסרה השירה, שאם היה אומר שירה, היה ולשלום אין קץ, ר"ל, מ"ש למעלה כי היה הורג נגד הב' א"ל, ב"פ קפ"ד שעולה אותיות של"ם, והיה מלא זה השלום בו, ונעשה שלו"ם מלא בלי קץ. ר"ל, כי לא היה קטרוג מקץ כל בשר כי יכולע המות לנצח וכו', ובזה היה יכול להכין הה' אחרונה שרגליה יורדות מות, ולסעדה ולהעלותה למעלה, ומלך המשיח ישב על כסא רוד ועל ממלכתו.

ובהיות שלא אמר שירה, היה בוכה על זה השלום, ואמר הנה לשלום מר לי מר, עד שבסוף אמר אם שלום ואמת יהיה בימי. ובזה נתרצה, והבן. נראה מכאן שהיה ניצוץ משיח, ובראות כי הארץ אמרה שירה, כי מכנף הארץ זמירות שמענו, כדי לתת צבי לצדיק שהוא חזקיהו, וכראותה כי בגד בוגדים בגדו, שהם הבנים הבאים אחריו, כמו מנשה ואמון בהכעיסם את בוראם, אז אמר רזי לי רזי לי וכו', כי חלש כחה ותתן רזון לנפשה. וכן הוא ג"כ נחלש כחו, ואמר הנה לשלום מר לי מר, ר"ל, שראה שיצא מזה השלום והזיווג עם אשתו, ב' בנים חטאים לה' מאד, והם מנשה ו' רבשקה, ר"ת מ"ר, ועליהם היה מר לו מאד. ולכן אמר ב"פ מר לי מר, והבן. ולזה לא היה רוצה לפרות ולרבות, וראה כי הלבנה היתה הלון וחסור מרחבעם בן שלמה, והוא היה מלך אחר עשר, וראה כי הלבנה ב"א מדריגות מימי חסרונה, ואם ח"ו תלך הלון וחסור עד צדקיהו כמו שהיה בעונות, כי בגד בוגדים בגדו ואת עיני צדקיהו עור, ע"כ שמש וירח קדרו וככבים אספו נגהם, ויחרב הבית וילכו בגלות. ולזה היה קשה בעיניו להוליד בנים, כי היה רוצה שיעמוד הירח באור זה המועט של עשר מדריגותיה, ולא תוסיף עוד להיותה חשכה, כי לזאת הסיבה יהיה הוא משיח וסנחריב גוג ומגוג. ובהחזיקו מחשבתו בזה, ולא ידע כי מדת הדין היה מקטרג על שלא אמר שירה, ויצאת בת קול ואמרה בוגדים בגדו, ועכ"ז

לעשות פרי צדיק, עד שחלה את חליו אשר ימות בו, כי א"ל ישעיהו כי מת אתה ולא תחיה, ולא יראה י"ה בארץ החיים, כי משם ינידוהו. ולא די לו שלא יהיה משיח להחיות מתים, אלא שימות ג"כ הוא בחצי ימיו. ודייק מ"ש מת אתה ח"ו, לא די זה, אלא שלא תחיה, ר"ל תחיה אחרים, והבן. וכל זה, על שנמנע לישא אשא ולמנוע הזיווג של מעלה, פרי צדיק ממנו, עד שמתוך החולי התפלל ושב אל אלהיו בחזקה, ואמר בתפלתו כי סיבת מה שלא נשא אשה, לא היה ח"ו כדי להפריד אלוף, וזיווג עליון, כי בודאי בתפלתו היה מכוין לסמוך גאולה לתפלה, דכתיב והטוב בעיניך עשיתי, ולכן הסב פניו אל הקיר, על עסקי קיר קטנה להעלותה עד מקום הי"ש, שהוא קיר גדולה.

וזהו ויבך חזקיהו בכי גדול, כי שם מקום הדמעה. ועם היות שדלתות המ"ם סתומה מלמרבה המשרה, ננעלת ונסתמת מהגאולה, עכ"ז שערי דמעה כי נמתקו בים החכמה, ו' ולכן שמע האל תפלתו. וז"ש ראיתי את דמעתך שמעתי תפלתך, שהוא סמיכות גאולה לתפילה. והוסיף לו על ימיו ט"ו שנה, ממקום ים החכמה. ולכן נקרא חזקיהו: חז"ק י"ה. ותיקן אותו המקום שפגם, בהיות שלא לקח אשה, ועשה ששם י"ה: י' לא ישפיע על ה' ח"ו, כי האיש יש לו י', ואשה יש בה ה', ובזיווג יתחברו. ובהתקינו זה המקום, נתנו לו י"ה שנים על חייו, ואז בראותו כי נתבשר להרפא, אמר כן בודאי יעלה בית ה', ויוכל בתיקון זה לראות י"ה בארץ החיים, ששם מקומה למעלה במקום עץ החיים. ושאל אות מאת ישעיה על זה, ואמר לו ישעיהו בחר לך אם תרצה, שיהיה האות שהצל ילך עשר מעלות בנטיה א' לפנים, או יחזור השמש אחרנית עשר מעלות וכו'. וסיבת זה האות ולא אות אחר, היה כי ידוע כי שמש ומגן ה' אלהיים צבאות, הוא המאיר ב"ב גבולי אלכסונותיו, לכח מחנה שכינה, כל אחד משנים עשר חדש בחדשו, עד שש"ה ימים מימות החמה, איש על עבודתו ועל משאו. ובהיות שחזקיהו

(ז) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ל"ד.

במעלות אחז וכו'. ויתחיל לרדת פעם אחרת ממקום מדריגתו, וזהו אם יהיו הבאים אחריו צדיקים כמוהו, ואם לאו, ירעו בהמות בהררי אלף. וז"ש כי שלום ואמת יהיה בימי, ובזכותו האירה הלבנה כבהיותה בשלמות. והתורה היתה מאירת עינים בזמנו. ובהיות שאחריו באו מכעיסים את ה', הכל חזר למקומו בעונות, ותפרה הלבנה ובושה החמה, והחשיכוה מכל וכל, עד שעניני צדיקיהו עזר. והבן. ונעשה המופת באותו יום, בנטיית השמש עשר מעלות אחרונית. ורוגמת זה, היה ראוי להעשות בי' מדריגות הלבנה, אלא שגרם החטא מהבאים אחריו, והוא ג"כ היה ראוי להיות משיח, אלא כי בגר בוגדים בגדו וכו'.

ונחזור לענין המכתב הזה, שעשה להודיע לדורות הנס הגדול הנעשה עמו, שאל יתיאש אדם מן הרחמים, אפילו חרב חדה מונחת על צוארו כי בכח התשובה שעשה, לא די שנתבטלת הגזרה ונמחל לו, אלא שהוסיפו לו חינא וחסדא ורפואה וחיים טובים, ככתוב. ולכן היה המכתב הזה, להודיע לדורות את מעשה ה', כי נורא הוא, וימינו פשוטה לקבל שבים בכל לבבם. ופירוש מ"ש בחלותו ויחי מחליו, ר"ל בחלותו, כלומר שהתפלל, כמו ויחל משה, ר"ל בהתפללו אל ה', אז ויחי מחליו. ובפסוקים האחרים, מספר מה שאירע לו בחליו, והודעת חטאו, וכי הוא היה סיבה לחולי זה. ולזה אמר בכל מקום, אני אמדתי לא אראה יה וכו', כי בחטאו שהוא בדמי ימיו חשב שילך בשערי שאול, דכתיב בשערי שאול פוקדתי יתד שנותי. ואמר הרב זלה"ה, כי בדמ"י דמז מנין שנותיו, כמספר ברמ"י ימי, שהם נ"ו שנה. ודמו שערי שאול, ולא אמר שאול ממש. על כי ידוע שיש מקום הנקרא חצר מות, בין שערי גהינם לג"ע, ומי שלא עסק בפריה ורביה יושב שם, ואפילו שיהיה צדיק גמור ולכן יושב בשערים לא נכנס לגהינם, להיותו צדיק. והתורה ג"כ מגינה עליו, כמו מעשה של אלישע אחר, שהתורה הגינה עליו (ט) ואח"כ ר' מאיר תלמידו הכניסו. ובהיותו

בימיו היתה הלבנה הולכת וחסרה, ובימיו היתה בי"א מדריגות של חסרון, ועד אחז אביו היתה בעשר מדריגות, ואחז היה סיבה להחשיכה יותר מן הראוי, באחוז דלתות בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא ילמדו תורה, דכתיב ויהי לשון צער, בימי אחז, ואמר צור תעודה חתום תורה בלמודי ח"ו, ולכן חשך השמש בצאתו והתיש כח התורה ח"ו. ולכן במעלת מדריגתו העשירית, התיש כח התורה. ובנו תזקיהו השיבה לקדמותה. וארז"ל (ח) שבדקו מדן ועד באר שבע, ולא נמצא תינוק ותינוקת שלא היה יודע כל הלכות טומאה וטהרה בתכלית הידיעה. ונפשו חשקה בתורה, והיה ראוי להיותו משיח, לולי הקטרוג שלא אמר שירה כנו"ל. והקב"ה מדקדק עם חסיריו, לא תוהו בראה לשבת יצרה, והיה ראוי להוליד בנים, ויעשה הקב"ה מה שירצה, ואין להרהר אחר מדותיו, ועמקו מחשבותיו. ולכן חלה את חליו, ואז שב אל אלהיו בכל לבו, ונתרפא.

ונחזור לענין. באמור לו ישעיהו ענין האות, ר"ל, תכלית כוונתך היא, שמה שהלך הצל עשר מעלות במעלות אחז, שהיא המדריגה והמעלה העשירית, והיה הוא סיבה ששם החשיך אור השמש ביותר בהמנע אור התורה, ונסע משם, ובא למעלת הי"א שהוא מדריגתו, ובא לו האור חלוש יותר ממה שהיה ראוי. ואמר לו, אם תרצה שינטה השמש, ויחזור ויאיר תוך מדריגתו ומעלתו כראוי, שהיה ראוי להאיר, ובזה לא יהיה במעלתך כ"כ חולשת האור, וזה בהיותך אוהב את התורה ולומדיה. או אם תרצה מעלה גדולה מזו, והוא שישוב צל השמש אחרונית עשר מעלות עד רחבעם, כי משם התחילה הלוך וחסור ולרדת במעלותיו, ובזה יהיה לו תוקף אור גדול, ויתחיל הנטיה ממנו ולמטה. והוא בחד בזה, ואמר כי נקל לנטות השמש עד מדריגת אחז שהיא העשירית, כי האות והמופת השלם הוא, שישוב תוקף האור ללבנה אחרונית, עשר מעלות במעלות אחז, אשר ידרה. כי הוא היה סיבה לשמש שלא יאיר, וזהו

(ט) חגיגה ט"ו:

(ח) סנהדרין צ"ד:

חותכו, וחוזר לארוג אותו מחדש, כך הוא היה בדורו נסע ונגלה ללכת ולבא בגלגול, דור אחר דור, כי לא זכו בעונם. וזהו סיבת דקות החוטים, שאין להם כח להעמיד האריגה. וזהו סיבה שיחתכוהו מאותו מקום. וז"ש מדלה יבצעני, כי ממקום הדל והדק יבצעני, בשביל חולשת החוטים, ר"ל, שהדור הוא חלוש ואין צדיק אשר יעשה טוב. ולהיות זה, אני רואה כי השלמת התיקון הוא אריכות הגלות, וזהו מיום עד לילה, אז השלימנו, שהוא סוף הגלות, והיה לעת ערב יהי אור בע"ה.

ואמר הרב זלה"ה, כי מדלה יבצעני, ר"ל, על המ"ם סתומה מלמרבח המשרה, כי היא סתומה וסתומת ענין הגאולה. וז"ש מדלה, ר"ל דלתותיה הסגורות, כזה: ׀, שיפתחנה, ויבצענה לשתי דלתות, ויחתכנה כזה: ׀. ואז מיום עד לילה תשלימני, שעתה בכל דור אני בא בגלגול, ובכל גלגול יחסר ניצוץ א', ואז בע"ה תשלמיני. נראה מכאן, כי לא בטח בזה, בהיותו ג"כ מתגבר כארי בחצי הלילה לעסוק בתורה, והיה משבר עצמותו, אעפ"י שהיה מלך מרחיק היה התענוגים, והיה יושב ע"ג קרקע, ולא על כרים וכסתות, והיה עוסק בתורה, וכל ימיו אוכל ירקות, וכך דרכה של תורה. וז"ש כן ישבר כל עצמותי, ר"ל, ישיבתי ע"ג קרקע, כן ישבר כל עצמותי. והתועלת הוא, כי מיום עד לילה תשלימני, רוצה לומר, כי בהיות כשבלילה שירה עמי, אז ביום חוט של חסד משוך עלי. וז"ש שויתי עד בקר כארי, כדי שימשך חוט של חסד כל היום עד הלילה, ובוה תישלם נשמתו, לעלות לראות בלילה באור החיים, כי הושלמתי מן הבקר עד הלילה. וז"ש פעם אחרת, מיום עד לילה תשלימני.

וז"ש בפסוק האחר, כסוס עגור כן אצפצף אהגה כיונה וכו', אומר על ענייני התפילה והשירים ותשבחות, שהיה אומר לבוראו. ועכ"ז היה ירא, ומתפלל על המקטרגים ועושקים אותו.

והבן, ובהמשך.

חסר פריה ורביה, לא יניחוהו ליכנס לג"ע. וכן חזקיהו חשב, כי בהמנעו מפריה ורביה, ישב בשערי שאול הנזכר, ולא יכנס לא לג"ע, ולא לגהינם הנקרא שאול. ולכן מי שאין לו בנים קרוי מת. א"כ הוא היה סיבה שיפוקדו יתר שנותיו, וג"כ אחרי מותו ילך חוץ לפרגוד כנוכר, ולא יראה י"ה בארץ החיים, ולכן ג"כ שם נקרא מת. ולכן נאמר לו כי מת הוא בעה"ז, ולא יחיה בעה"ב ח"ו. ואמר י"ה בארץ החיים, שהוא מקום דלא פסיק זווגיהו למעבד תולדין לעולם. ^י ועוד שלא יביט אדם עוד, ר"ל, לבא לפני אדה"ר, כי הוא קיים המין האנושי. ויתבייש לפניו, בהיותו כי מנע הזיווג וחדל לעשות פרי, והיה עם יושבי חדל כדי לעשות יישוב וקיום במה שחטא, ע"כ הודאת חטאו. ולכן אמר אני אמרתי ללמד לדורות, שעם שהיה צדיק גמור, והיה ניצוץ המשיח כנוכר, עכ"ז לא סמך על צדקותו כדי שיצילוהו מרעתו. ויחשוב, כי הקב"ה מדרקק עם סביביו כחוט השערה. ועתה מכאן ואילך מספר מקצת שבחיו, ועכ"ז לא בטח בהם שיצילוהו, ובוה הפסוק גילה היותו ניצוץ המשיח.

וכן אמר הרב זלה"ה, כי בכל דור ודור הקב"ה שולח ניצוץ משיח, כדי שאם נזכה יגאלנו, ולהאיר להעולם אם יהיו צדיקים בתורתו, שלא יאבד העולם. או להחזיר לאותו הדור שהוא בו בתשובה, אם יהיו רשעים וחטאים, ולקיום הברית ולסבול יסורים על עון הדור, ובחבורתו ירפא להם. וחזקיהו ע"ה היה ניצוץ א' משבט יהודה, וקרני ראם קרניו, כי בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ, שהם חבלי משיח, ויהרוג את כל העמים.

וז"ש בתפילתו, דורי נסע ונגלה מני כאהל רועי. ר"ל, כמו שבכל יום נוסעים הרועים את אהליהם ממקום למקום, כן אני בא בגלגול בכל דור ודור, לראות אם הגיע הקץ. ולזאת הסיבה קיפדתי כאורג חיי, ר"ל, כמו שהארוג כשרואה שבחצי הבגד שארג יראה החוטים דקים, משם

^י עיין בספר ארבע מאות שקל כסף דף ר"מ ט"ב ד"ה דע

ועל האורבים שיש בדרכים, שהם בחזקת סכנה, בעלות נשמתו לראות לפני ה' צבאות. וז"ש דלו עיני למרום, בתפילה ותחנונים. ורוצה שיבטיחו השי"ת מהם, ויתן לו ערבון על זה. וז"ש ה' עשקה לי ערבני, כי לא הי' בוטח בצדקתו. ואמר מה אדבר, וא"ל והוא עשה, ר"ל, אין לי מצח להרים ראש ואין לי פה לדבר, כי מה אדבר ומה אצטדק מפני חטאתי, אחרי שקודם בואי לעולם אמר לי, הוא צוני על מצות פריה ורביה לקיום המין, כי לשבת יצרה, וזאת הוא התכלית לבא בעולם. א"כ מה אדבר, כי אין לי פה לדבר, אחר אשר אמר וצוני על זאת המצוה. וא"ת אתה מרדת ברבך, א"כ מה היתה כוונתך על זה המרד. השיב ואמר, והוא עשה, ר"ל, בהיות שהוא היה סיבה וחשב מחשבות שיצאו ממני בנים שלא כהוגן, בנים משחיתים עזבו את ה' וכו', כי בוגדים בגדו, והוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנו, א"כ הוא עושה. ולכן תכלית מחשבתי היה למנוע זה הפרי מן העולם, כי נפשי חשקה בתורה, ובה אדבק, כי היא עץ חיים למחזיקים בה, והעולם יתקיים ע"י אחרים. ובראותי תוקף החולי, וכי רע בעיני ה' מה שעשיתי, והחסיר שנותי, ואמר לי מת אתה ולא תחיה, וז"ש אדדה כל שנותי על מר נפשי. ועתה בתשובה ותוקף החולי וצער הייסורים, אקוה ואבטח בו שיחיני וירפאני, וכל השנים שהיה לוקח ממני בתוקף הדין, עתה בכח התשובה ישיבו ויחיו.

ועוד סיפר בזה המכתב, כי לא ע"ד טבע נתרפא, ולכן גנו ספר רפואות, כי ידוע הוא לרופאים, כי מן חולי השחין הוא תכלית עפוש הדם החם והשחורה, כי הוא דם הנפסד בגוף, ומרוב חמימותו והפסדו יתהווה לשחין פורח אבעבועות, א"כ יהי ג"כ רפואתו בדברים נגדיים, דברים קרים ולחים, ומשקים קרים נאים. א"כ התאנים המעופשים בדבלה, שהוא טבעה חם ומעפשת יותר דם הנגעים, ואין זה מקומה, א"כ לא היה בדרך טבע זאת הרפואה. ולכן הראה לדורות זה המכתב, כי לא יתהלל המתהלל מן הרופאים הבקיאים, כמו ארסט"ו ואבוקר"ט תיפח רוחם. כי לא יאמרו שכח ידיעתם היא המושיע אותם, כי בודאי כשרוצה ה' את יריאיו ולמיחלים לחסדו, הוא יגאלם וירפאם עד עת בא דברו. כי רפואות הצדיקים אינם ע"ד טבע, כי אם ע"ד נס, אפילו בדברים הנגדיים בו יתרפא, כמו שאירע לחזקיהו. ולכן גנו ספר רפואות, שאל ישעו בדברי שקר. ולכן שמו במכתב, למען יעמוד ימים רבים.

ועוד רמו ענין זה החולי לזה הצדיק להכותו בשחין כזה, ולא מין חולי אחר. ועוד, כי לפי

ועל האורבים שיש בדרכים, שהם בחזקת סכנה, בעלות נשמתו לראות לפני ה' צבאות. וז"ש דלו עיני למרום, בתפילה ותחנונים. ורוצה שיבטיחו השי"ת מהם, ויתן לו ערבון על זה. וז"ש ה' עשקה לי ערבני, כי לא הי' בוטח בצדקתו. ואמר מה אדבר, וא"ל והוא עשה, ר"ל, אין לי מצח להרים ראש ואין לי פה לדבר, כי מה אדבר ומה אצטדק מפני חטאתי, אחרי שקודם בואי לעולם אמר לי, הוא צוני על מצות פריה ורביה לקיום המין, כי לשבת יצרה, וזאת הוא התכלית לבא בעולם. א"כ מה אדבר, כי אין לי פה לדבר, אחר אשר אמר וצוני על זאת המצוה. וא"ת אתה מרדת ברבך, א"כ מה היתה כוונתך על זה המרד. השיב ואמר, והוא עשה, ר"ל, בהיות שהוא היה סיבה וחשב מחשבות שיצאו ממני בנים שלא כהוגן, בנים משחיתים עזבו את ה' וכו', כי בוגדים בגדו, והוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנו, א"כ הוא עושה. ולכן תכלית מחשבתי היה למנוע זה הפרי מן העולם, כי נפשי חשקה בתורה, ובה אדבק, כי היא עץ חיים למחזיקים בה, והעולם יתקיים ע"י אחרים. ובראותי תוקף החולי, וכי רע בעיני ה' מה שעשיתי, והחסיר שנותי, ואמר לי מת אתה ולא תחיה, וז"ש אדדה כל שנותי על מר נפשי. ועתה בתשובה ותוקף החולי וצער הייסורים, אקוה ואבטח בו שיחיני וירפאני, וכל השנים שהיה לוקח ממני בתוקף הדין, עתה בכח התשובה ישיבו ויחיו.

בדבר אשר זדה בו נתרפא, ע"ד הצרי שיש בו בשר האפעה. וכן זה, כי בדבר שהיה ראוי לקטרג יותר, כי בו השטן אוזר כח וגבורה להלחם, הוא ענין התאנה שאכלה פגה אדם, ^(ז) ובוה יש לו תוספת כח להחליאו בה, והקב"ה בזה עצמו עשה שיתרפא מחוליו והחייהו. ובמה שהמית לאדם בו נתרפא, זהו ויחי מחליו. ואינו ע"ד טבע מה שעושה הקב"ה עם הצדיקים, אלא ע"ד נס. ולכפר עונם מדה כנגד מדה, נותן להם אותו עונש למרק חטאתם, ואחר שנטהרים מחלאתם המקום מרפאם, והבן כל זה. עכמ"כ.

עוד פירוש אחר, מכתב לחזקיהו בחלותו ויחי מחליו וכו'. ^(ז) הנה חזקיהו הוא בחינת הגבורות, לשון חווק וגבורה. ואע"ג דכל מאן דהוי מסטרא דנוקבא מיתה אתקשרת בהדיה, אעפ"כ ויחי מחליו דרך נס. ולפי שהגבורות מתחלקות בלאה וברחל כנודע, ומתחלקות באורך, באופן, בלאה נוטלת ה' חצאי הגבורות, ורחל ה' חצאין, ובהם הם הגבורות של ימות אותם החצאים. הרי ה' גבורות בלאה וה' גבורות ברחל. ולכן אמר חזקיהו בדמי ימי אלכה, כי כמו שהגבורות מתחלקים, כך היו ימיו נכרתים, וזה היה גורם מתתו במקום סיום לאה. וז"ש בדמי ימי, שהוא סיום, נחסרו ממני יתר שנותי, שהיא בחינת רחל. וז"ש אמרתי לא אראה י"ה, שהם ט"ו גבורות שברחל: ה' גבורות בראשה, וה' מתפשטים בגופה, וה' שחוזרים ונכללים ביסוד שלה, הרי ט"ו. וז"ש י"ה בארץ החיים, כי ט"ו גבורות הללו, י"ה הם בארץ החיים. ואמר לא אביט אדם עוד, כי הנה חזקיהו ע"ה ויחזקאל ע"ה, שניהם באו לתקן עון אדה"ר. חזקיהו בא לתקן י"ה, וזהו שנקרא חזקיהו: חז"ק י"ה, שהוא רישא וגופא. ויחזקאל בא לתקן הרגלים, נ"ה. ולכן נאמר לו בן אדם עמוד על רגליך, כי הוא בן אדם, שהוא בא לתקן עון

היודעים אין חולי כזה כ"כ מסוכן, כנראה כאן באומרו כי ימות בו, כי רבים מנוגעים מוכי שחין פורח אבעבועות אנחנו רואים בשוקים וברחובות, כי בודאי הם נקראים יסורין, דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם בנגעים, כמו שאירע לאיוב שהוכה בשחין רע מכף רגלו ועד קדקדו, כי בודאי השטן כשנצטער באמור לו רק את נפשו שמור, לא מצא איזו דרך יעשה לצערו ולהחליאו ולא ימות, כי אם בחולי השחין, א"כ מן זה החולי לא היה נתון לחזקיהו שימות בו. ועוד ארו"ל ^(ז) כי על י"ג דברים נגעים באים: ג"ע שפיכות דמים וגאווה וכו', וכולם נרמזים במקומם, וחזקיהו ח"ו לא היה בו צד אחד מהם, א"כ סיבת זה החולי לזה הצדיק למה היה, אלא סוד ה' ליראיו.

כי כבר ידעת ענין חטא אדה"ר כשעשה אותה מעשה, והנחש הטיל בחוה וזהמא, ופירש ק"ל שנה ממנה ושמש ברוחין ושדין, והיתה חוה ראשונה ורעותיה באים ומתחממין ממנו, והיה מוליד רוחין ושדין ולילין, והם הנקראים נגעי בני אדם. א"כ, זה היה סיבה לזה הצדיק שידבקו בו אלו הנגעים, בהיותו שרוי בלא אשה. וזה נרמו במ"ש הכתוב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, שם מגמת פניו בתפלתו עון הקר", וזה שרמזו ז"ל ^(ז) באמרם על עסקי קיר. ומה שכינו אותו בשם שחין ולא נגע, בהיות כי הנחש המקטרג נרמו באותו השחין, נחש וי' מדריגותיו. ואחר שמפתה עולה ומקטרג, כי כל הבנים זרים נולדים מצדו, הם נקראים נגעי בני אדם, ומזיקין לו. וכא השחין מצדו, כי הוא מין צרעת, והוא ג"כ לקה בצרעת, כי זאת תהיה תורת המוציא שם רע, והוא מלא חבורות פשע, תמרוק ברע בהרות בהרות לבנות, והבן. ועוד, בהתנגד נח"ש עם משי"ח, והבן. ובסיבת זה היה עליו זה החולי כבד יותר משאר בני אדם, ורפואתו ג"כ היה על דרך נס, כי

(ז) ערכין ט"ז.

(ל) ברכות י'.

(מ) ברכות מ'. סנהדרין ע'.

(ג) דרוש זה בליקוטי תורה ישעיה סימן ל"ח וז"ש דכל מאן דאתי מסטרא דנוקבא וכו' עיין זהר ח"ב מ"ד: שער הפסוקים פרשת וירא דף מ"ד ט"א בפסוק וטהר וחלד שרה.

יבצעני, לשני חלקים. ומשם נמשכות ה' חצאי הגבורות, אותם שהם לרחל נמשכות בתוך הו"א, עד היסוד שלו, ומשם ניתנים לרחל. וז"ש מיום ועד לילה, מיום, דהיינו הו"א, שנמשכות בקרבו עד שמגיעות ויוצאות לרחל, שהוא לילה, כי היא מקבלת. ואז תשלימנו, ואז נשלמו כל הגבורות, שהוא בניינו של חזקיהו. וכן דוד היה מסטרא דנוקבא, ואמר הודיעני ה' קצי, שהיא רחל. ומדת ימי, שהיא לאה, שהיא נוטלת ד' אלפי"ן שבארבע אהי"ה, בגימטריא מד"ת. לאה נקראת מ"ה למעלה, ורחל נקראת מ"ה למטה. ולפי שלאה היא בחינת בית כנודע^ט לכ"א מה היא, דמלת היא הוי באתכסיא, כענין מ"ש ועבד הלוי הוא, כי לאה נעלמת עלמא דאתכסייא. אדעה מה חדל אני, רחל נקראת מה למטה. וז"ש אדעה מ"ה, וחדל"ל עולה מ"ב, שהוא בו"ק דו"א. ואני, שרחל נקראת אני, עלמא דאתגלייא, ולאה בהעלם היא, ורחל בגלוי. ואני הנה טפחות נתת ימי, שני טפחות, ב' ידיים ה' אצבעות בכל יד, ה' גבורות בלאה וה' גבורות ברחל. וחדלי, שהיא רחל, המ"ב דו"ק, כאין נגדך, דלית לה מגרמא כלום. אך כ"ל, שהוא היסוד שנקרא כל, הבל, כי יוסף נתן לו ל"ז שנים, ז' כמנין הב"ל. ובו' נצב, שהוא אדה"ר. וז"ש אדם נצב סלה, שאם לא היה נותן לו לא היו לו חיים כלל, אדם נתן לו תחלה ע' שנה לבניינה, והאבות חזרו ונתנו לה לצורך זיווג, ע"כ.

דןרי נסע ונגלה מני כאהל רעי וכו'.^פ דע, כי הצדיק עושה זיווג בחייו בעה"ז, וגם במותו, וכל אחד כפי כחו. והבן מ"ש, בסוג א', כל ישראל יש להם חלק לעה"ב, סוג ב', מזומן לחיי העה"ב, סוג שלישי, מובטח לו שהוא בן העה"ב. וכן יש לך לדעת, למה רחל באחורי ז"א. ג"כ, למה ז"א היה ראוי ראשו להתחיל בת"ת התבונה.

ויש לזה ג' טעמים. א', כי אם ח"ו היתה למטה

אדה"ר, הרגלים שלו. וכן אמר חזקיהו, שאם היה מת לא היה נושא פנים לפני אדה"ר, שהיה מתבייש ממנו, שבא לתקן ולא תקן בשלמות, שהרי כל בחינת רחל עדיין לא תקן. וז"ש עם יושבי חר"ל, שחדל"ל עולה מ"ב, שהוא בו"ק דזעיר, כנודע שהו' שמות דשם מ"ב הם בו' קצוות, והוא מקום רחל, ועדיין כל בחינה זו לא תקנת. וע"כ הוסיפו לו ט"ו שנה, שהם הט"ו גבורות של רחל, שלא תיקן עדיין. ואמר דורי נסע, שהם הה"ג, נסע, שהם מתפשטים ומתגלים מן היסוד דו"א לילך לרחל. וז"ש מנ"י: מן י', שהוא היסוד שהוא ה', משם הוא מתגלה.

והנה הגבורות יש ג' בחינות, בחינת חמישים בראש ז"א, שהם הה' גבורות כלולות מעשר, הרי נ'. ואח"כ כשמתפשטים, יש ב' בחינות: המכוסים והמגולים. המכוסים הם בחי' ס', שהם שני חסדים דח"ג ושליש דת"ת המכוסה, שהם ב' הויו"ת ושליש, הם ס'. והמגולים הם ע', שהם ב' חסדים דנ"ה, וב' שלישים דת"ת המגולים, הם ב' הויו"ת וב' שלישים, הרי ע'. וזהו נסע, שיש בה' גבורות אלו הג' בחינות, שהם נס"ע, ואח"כ ונגלה מני: מ"ן י', דהיינו דרך היסוד בז"א, כמו שהיו מגולים קודם שיכנסו בז"א, שהיו בצד מקיף עליו. וז"ש כאהל, שאהל הוא מקיף. וכמו שהיו אז מגולים, כן חוזרים ומתגלים מן היסוד, ושם היו רע"י, שעולה פ"ר כמנין מנצפ"ך, שהם גבורות. ולמטה, אחר שחוזרים ומתגלים: יע"ר. וזהו כאהל, אותיות לאה, כי לאה נוטלת הגבורות.

ואמר קפדתי כאורג חיי, כי כמו האורג הזה שכורת הבגד לשנים, כן חיי בשני חלוקות, לאה ורחל. משא"כ בחסדים, כי כלם בו"א, ואינם מתחלקים, אלא בגוף אחד. מדלה יבצעני, כלומר, מדל"ת העליונה שהיא לאה, שם סיום הא', וזהו יבצעני, כי שם הוא החלוקה הראשונה. וזהו

(ע) שער הגלגלים הקדמה ל"ו דף ק"ט ט"א ד"ה והנה חזקיה המלך. שם דף קל"ט ט"א ד"ה וא"ל מורי ז"ל.
(פ) ע"ח שער לאה ורחל פ"א.

(ז) זהר וישלח קס"ח.

(ק) שער ההקדמות דף קצ"א ד"ה עור דרוש. ע"ח שער כ"א פ"א ופ"ג.

יותר שהוא תחת הז"א, היו החיצונים שולטים אפילו בכתר שלה. ב', טעם לז"א, כי ארז"ל ר' כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא. והענין, כי הכתוב אומר דורי נסע ונגלה מני כאהל רועי וכו'. והכוונה, כי ארז"ל ש' אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. והענין, כי ידעת כי נה"י של תבונה נעשים עצמות וכלים למוחין עצמם, וב' שלישי הת"ת ונה"י של תבונה, הנקרא מ"י, חיותם נשאר למעלה, והכלים שלהם לבדם מתים, ובלתי חיותם יורדים למטה, ומלבישים את המוחין דז"א הנקרא תורה, וממיתה עצמה על התורה. ולכן, לתקן אלו הבחינות שמתו ממנה, ולהגדיל לה אלו הכלים החסרים ממנה, עתה הוצרך שישאר ממנה למעלה ת"ת וגבורה וחסד ובינה שלה, כדי להגדיל את נה"י ושני שלישי של החסדים ממנה, כי כל אחד נכפל לשנים. ודע, כי חומש הבינה של התבונה עצמה, היא נשארת למעלה בלתי פירוד, עם חכמה של תבונה עצמה. לפי שהיא נקראת ה', ולכן החומש שלה נשארה דבוקה שם עם החכמה, וכל השאר נכפלו ונגדלו, מכח אור החיות של הכלים הנשארים לעילא. ואמנם, מהכלים נעשה אור מקיף אל הז"א. כי למעלה הם כלים, ולצורך ז"א נעשים מקיפים, ולכן לא עלה ז"א יותר למעלה.

טעם ג', כי אור נ"ה דתבונה, נעשה כמו אהל המתפשט לכאן ולכאן, וכבר אמרנו, כי כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא, כי מוסיף תרי חומשי על הריבוע, כי יש הפרש אם ירד האור דרך ישר, או דרך שפוע באלכסון. וההפרש הם תרי חומשי כנו"ל. והם סוד של ה"ח, והם סוד נ' של נס"ע כנוכר. דורי נסע ונגלה מני כאהל רועי, כי להיותם משופעים החסדים לכאן ולכאן אל הצדדים, מתפשטים בקצוות קו ימין וקו שמאל, דוגמת קצוות האהל רועי, המתפשטים לכאן ולכאן, ולא דרך ישר דרך קו האמצעי. זה גרם תרי חומשי, שהם ה' חסדים, והם סוד נ' של

נסע. ואלו הה' חסדים נחלקים לשני בחינות, והם ס"ע של נס"ע. והוא, כי הסתומים הם ס', כי אות סמ"ך מורה על סתום, שהם ב' חסדים ושליש א', והם ב' הויו"ת ושליש הויו"ה, בגי' ס'. ואות ע', מורה על המגולה מלשון עין, עינא פקיא וגלויה. והם ב' חסדים וב' שלישים, שני הויו"ת ושני שלישים, בגימטריא ע'. וזה דורי נסע ונגלה. והענין, כי הלא כשנכנסו נה"י של תבונה בראש ז"א, הנה המוחין עשו ג' חניות בג' מקומות. כי תחלה חנו בג' ראשונות דזעיר, ושם עשו רושם. אח"כ ירדו בג' אמצעיות, וגם שם הניחו רושם שלהם, אח"כ ירדו הנה"י במקומם בג' תחתונות.

נמצא, כי הניחו שרשם בכל המקומות אשר הלכו שם, ולכן חשק האורות לירד למטה, כי הרושם שהניחו למעלה רוצים לירד למטה אל נה"י דז"א, ולכן המאציל העליון הניח שם פרסא חדא, שלא ירדו האורות למטה. וז"ס אהל רעי הנזכר בפסוק, ולכן אין העליונים יכולים לירד. אך התחתונים שהם מגולים ומתגלה אורם ומתגדל, יכולים לבקוע דרך עלייתם לאותו המסך, ועולים למעלה ומגדילים אורות העליונים. וז"ס דורי נסע, שהם ג' בחינות החסדים, שהם ג' אותיות של נסע, והם מתגלים, וזהו ונגלה. ובקועים אותו אהל רעי אשר עליהם, אשר נעשה כדי שלא ירדו החסדים העליונים, להתחבר עם התחתונים, מחמת חשקם עמהם, וגם לחשקם אל הה' גבורות, שירדו למטה ביסוד כנודע, והם רוצים להתחבר עמהם כמו שהיו למעלה בדעת. ואמנם ז"ס הסוכה, ולכן סוד הסכך הוא שיראו הככבים ומזלות, והחמה הניראית דרך שם, כי אעפ"י שהוא סתום, עכ"ז קצת אור יש שם המגיע מלמעלה קצת בודאי.

ונחזור לענין הצדיקים. כי יש צדיק שעושה זיווג בעה"ז, כמו בניהו בן יהודע, שהיה עושה זיווג למעלה באו"א, ואותו הזיווג אינו נעשה רק ע"י מסירת נפשו על קידוש השם, בסוד עשרה

הז', ואמר עליו מזומן לחיי העה"ב. וזה אשריך ר' עקיבא, שאתה מזומן לחיי העה"ב. ומובטח לו שהוא בן העה"ב, מעלתו גדולה מכולם, שהוא לבדו יכול לעשות זיווג, ולהיות בן עה"ב דאו"א, כמו בניהו בן יהודיע וחבריו. כמו אותם ד' שמתו בעטיו של נחש, (ד) כי השלימו עצמן בעה"ז.

אדני עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי וכו'. ארז"ל (ה) כל המניח תפילין מאריך ימים. והענין הוא, כי סוד תפילין הם כ"א אזכרות שבו, כמנין אהי"ה, והוא סוד ההוי"ת. וד' בתים, כנגד אהי"ה אחד. הרי ב"פ אהי"ה והוי"ה, הם בגימטריא חיי"ם. ונקראים חיי המלך, ולכן כל המניח תפילין מאריך ימיו.

סימן מ'. קול אומר קרא וכו'. הכוונה, כי הנביא אומר קרא בתורה, דלית אתערותא דלעילא אלא באתערותא דלתתא, לכן קרא, כדי שיהיה זיווג למעלה. ואז משיבין: ואומר מה אקרא, פירוש, אם יש השגה הוא בשם מ"ה בת"ת, והלואי שיהיה לנו השגה בו, כ"ש באו"א למעלה, שלא יש השגה כלל בהם. וא"ת, אם יש לך השגה בשם מ"ה, ג"כ יהיה לך השגה באו"א, משיב ואומר, זה לא יתכן, מפני כי כל הבשר חציר, פירוש, אין בנו מעשים טובים להשיג למעלה, לפי שאנו כמו החציר, מה החציר אין בו פרי, ואינו ראוי אלא למאכל בהמה, כך ישראל אין בהם מעשים טובים לעשות ייחוד למעלה. וזהו יבש חציר נבל ציץ, הם ומעשיהם אינם מועלים כלום. וזהו גזרת הפסוק אכן חציר העם. פירוש, כמו חציר הוא העם הזה, מה חציר אינו

הרוגי מלכות ובסוד ייחוד ק"ש, כמבואר אצלנו בק"ש. (ו) וז"ס בניהו בן יהודיע, כי בניהו הוא אותיות בינה, ובן יהודיע: י"ה ויד"ע. וזהו בן איש חי, כי בהיותו בחיים עשה זיווג זה העליון, והכה את האר"י סוד רי"ו, ביום השלג, וכבר נתבאר (א) מלת של"ג. ומ"ש כל ישראל, ר"ל, כולל כל הנשמות. מזומן, לעתיד, שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה וכו'. כי עתה בעה"ז הם כ"ד אותיות דבשכמל"ו, והם ד"ך, וזהו אל ישוב דך נכלם. ובזמן הבית היה כ"ד הפך ד"ך, ולעתיד לבא שני כ"ד כ"ד, וזהו ושמתי כדכ"ד שמשותיך, (ב) כי תתעלה יותר. וסוד חרבן הבית הוא, כי ביי"ת בגי' תי"ב, תוסף שנים יותר, כי ביי"ת פי שנים הרי הם תי"ד, והם בגימטריא ב"פ או"ר, הסר שרשם, שהם ב' אלפי"ן, ישאר בית. כי אלו הם ב' אורות שנחברו, וזהו שמשותיך. כי ארז"ל (ג) שבזמן שלמה ע"ה היתה הלבנה במילואה, הכוונה הכ"ד האחד, הוא שלישי אור אחד מן הב' שלישים המגולים, ולעתיד יהיו השני שלישים המגולים, וגם השלישי הסתום, שהם שני כ"ד כ"ד, זולת הכ"ד הראשון הנזכר תחילה. וזהו ושמתי כדכ"ד שמשותיך, שהם השנים האחרים. ואז יתחברו כל הג' כ"ד כ"ד כ"ד, שהם בגימטריא ע"ב. ואז כתיב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד כו', כנודע, אז יהיה גדול מאד, ומי ומי יוכל לעשות שם זיווג.

וזהו יראת שמואל הנביא ע"ה, שאמר למה הרגזתני לעלות, בחשבו כי היה יום הדין הגדול לעתיד, אשר אז מי ומי זוכים לזיווג הנזכר, והיה ירא פן ח"ו לא יהיה מהם. ומי שיזכה לזה באלף

(ח) שער הכוונות ק"ש רדוש ו'. נפילת אפיים רדוש ה'. פע"ח שער נפילת אפיים פרק ד'.

(א) ע"ח שער לאה ורחל פ"ח. שער רוח הקודש סוף תקון כ"ב. שער הגלגולים הקדמה ל"ו. שער ההקדמות דף רכ"א מן ד"ה וכנגד חם. שעה"כ שמואל ב' סימן כ"ג.

(ב) ע"ח ח"א שער לידת המוחין פ"ב. עיין בהקדמת ת"ז ע"פ מעלות הסולם מן אות שט"ו עד אות שכ"א. ת"ז ח"ב אות קי"ג. ליקוטי תורה דף שט"ז.

(ג) זהו תרומה קמ"ה: קמ"ו. ח"ג מ"א. ז"ח יחדו ל"ז ט"ד. מר"ד שמות ט"ו, כ"ו.

(ד) ב"ב יז. ועיין בהקדמת ספר הזהר ע"פ הסולם מן אות צ"א.

(ה) מנחות מ"ד. עולת תמיד ריש שער התפילין. ע"ח שער הנסידה סוף פ"ט. שעה"כ רדוש ו' דר"ה בכוונת זכרנו לחיים.

מועיל אלא למאכל בהמה, ג"כ אלו אינם מועילים אלא להאכיל לגהינם, כדי שלא יהיה בטל. נמצא, כי מי שאין בו מעשה נמשל לחציר, לפי שגורם רעה לו ולכל העולם, ומעמיד השפע שלא ירד. גם השדים העליונים מצטמקים, ואינם מורידים השפע. והשדים, הם ב' שמות שמאירים מאימא, ומקבל השפע ז"א. והזעיר מאיר לנוקביה. והם ב' אהי"ה: א' ביודי"ן, וא' בההי"ן.⁽¹⁾ ועם אותיות השם, ושני אהי"ה וח' אותיות, הכל עולה שדי"ם. וגם קס"א וקנ"א וחל"ב, עולים שדי"ם עם ב' שמות אהי"ה.

יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם. פירוש הענין, כי יש גלגול בדומם ובצומח ובבעלי חיים ובאדם, והוא שהאור שירד למטה עולה ומתברר, וזשה"כ יהי אור. ופירוש, שיעלה האור שירד למטה. ובאותו מאמר, עלה מה שבא בצומח על גבי קרקע, ועמד שם, עד שבא אדה"ר והתפלל עליו והעלהו. וכשעולה בעשב, מתברר והולך, עד שיגמר להתבשל העשב ההוא. המשל, כשעולה בחיטה, מתברר והולך עד שיתייבש החטה, וכשנתיבשה כבר נגמר בירורו, ועלה כל האור שראוי לאוכלו, וכשהאדם אוכל אותו, מעלה אותו למעלה. וז"ש יבש חציר, כשמתייבש החציר שהוא העשב, נבל ציץ, שהוא החטה שבתוכו נופל, ואינו דבק בתבן כמו שהיתה דבקה כשהיא לחה. וזהו נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם. פירוש, דבר אלהינו שאמר יהי אור, שיעלו למעלה, מקים אותם לעולם, שאינם נופלים עוד. וכשיתבררו כל האורות ויעלו למעלה, אז תהיה הגאולה. וזשה"ה על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון וכו'. משם הרב זלה"ה.

עוד יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם. הנה כבר ידעת, כי הרפ"ח ניצוצין הם

בסוד דצח"ם.⁽¹⁾ והנה כבר ביארנו פ' בראשית, וחושך על פני תהום, היא השבירה. ויאמר אלדי"ם, הוא התיקון. והנה כבר ידעת, כשאמר הקב"ה יהי אור, התחיל קצת בירור בענין הצומח, שאז עמדו על פתחו של הקרקע. אך וכל שיח השדה טרם יצמח כי לא המטיר וכו', כי לא היה אדם על הארץ שיתפלל, ואז כאשר צמחו אז הוברר אותו הניצוץ, וכשהוא יבש, אז נובל. אז מורה על תשלום בירורו. וז"ש כאן יבש חציר, אז ודבר אלהינו יקום לעולם. וכל זה הוא בגלות, אמנם כשיבא בע"ה משיח, לא יצא כל, ואז יהיה הבירור האמיתי. וזהו שסמך על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, רק אז בלע המות וכו', פירוש לנצח, דמ' דמיתו, והבן.

עוד פירוש אחר. מי מדד בשעלו מים. דע, כי ב' הידים הם סוד חו"ג, ובסיום כל א' יש ה' אצבעות, נמצא שהם ה"ח וה"ג. והנה שעל"ו הוא יד ימין, וכו ה"ח, וזה מים, וז"ס וימיני טפחה שמים. אבל הה"ג, הם יד השמאלית, ה"ג. עליהם נאמר אף ידי יסדה ארץ, שהיא יד שמאל.

עוד פירוש אחר. מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן. על זה הפסוק רצוני לבאר הקדמה, ולכוננה על זה הפסוק.⁽²⁾ כי הלא ג' מיני מדה יש בפסוק, והם: מדה, משקל, משורה. והנה מדה הנזכר כאן, הוא סוד האמה המודדת באורך וברוחב, דוגמת האדם המודד בזרת. ומשקל, הוא נודע. ומשורה, הוא סוד האיפה, ששמין היין בתוכה, או השמן וכיוצא, לתת שיעור וקצבה אל המשקה, והוא שיוכלל תוך אותה המשורה ולא יתפזר לחוץ. והנה המשקל מעולה מכלם, כי הוא סוד אהי"ה הדעת העליון המזלא קדישא, ובתוכו מתלבש סוד השם במלוי יודי"ן, וזהו משקל, כי המ"ם רמוז לד' יודי"ן. ושקל, כבר ביארנוהו בסוד

ד"ה שם דף קס"ו. מכו"ש ש"ה ח"א פ"ט וי"א. ע"ח ח"ב. שער האוואה פ"א. שם שער מ"ן ומ"ד פ"ה. ל"ת סימן ופסוק זה. שער המצות פ' לך. שער רוח הקודש דף קל"א ט"ב יחד י"ח.

(1) נ"ל באלפין הו"ח.

(2) עיין בל"ת שיש שם איזה שינויים.

(ח) צ"ל או.

(א) או יצא הכל. ל"ת.

(ב) שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה דף ק"א ט"ב

ארבע מאות שקל כסף, ^(ג) כי אלו הדי' יודי'ן ג"כ נמנין במספר גדול, והוא כל א' כלולה מעשר, הרי ת' כמנין ש"ק של שק"ל, ואות ל' היא השם עם ד' אותיותיו, הרי ביארנו ענין משקל. ואמנם סוד הדעת נקרא משקל לטעם אחר, כי הלא דבר הנשקל לא יוכר אם הוא שוה או פחות או יותר, אלא בלשון המשקל העומד באמצעיתו.

וכבר ידעת, כי סוד לשון הוא דעת העליון. ואמנם מה ששוקלים במשקל, היא ע"י אבן א', כנוצר בפ' תשא בר"מ דף קפ"ז ע"ב. ולעולם סוד אבן הוא יו"ד, והוא סוד חכמה ומוחא. ואמנם האבן היא סתומה, שאין האור שבה יוצא לתוך, אך יש אבנים נקובים, כי אז יורד אור האבן שבתוכה דרך הנקב, וגם עולה אור אחר מלמטה דרך אותו הנקב, ועולה כמו שנבאר בע"ה. והנה סוד האבן באה מטיפת המוח, הנמשכת מחכמה אל הדעת, ומשם נמשך אל הבינה, וע"י הדעת ישקל אותו האבן אם היא כבדה או קלה. פירוש, אם היא קלה, עולה כף המאזנים למעלה, ואם היא כבדה יורדת הכף למטה. כך הענין כאן, כי סוד אור זה שבחכמה, אם הוא אור גדול, אז דומה לאבן הגדולה והכבדה, היורדת למטה, ואז אותו האור נמשך עד למטה. ואם הוא קטן, הוא קל במשקלו, ואינו יורד הרבה מקלותו וקטנותו. הלא ידעת, סוד המשקל איך הוא ומה עניינו, וזהו אופן מדידה א'. וזהו בסוד אור החכמה ע"י הדעת, וזהו הנזכר בפ' תרומה דף קס"ז, ^(ד) בענין אור מים דקיע, כי סוד אור הזה שהוא הטיפה הנמשכת מן החכמה, נשקל ע"י הדעת, אם ירד הרבה וימשך למטה או לאו.

ואמנם אחר זה המשקל, נמשך סוד אור זה בבינה אימא עילאה, ושם בגווה מתרבה אותה הטיפה, ונעשית שם מים, ואז בהיותה מים אין עוד מקום אל מדידת המשקל, כי עתה צריך לבחינה אחרת למודדה, והוא סוד המשורה הנ"ל,

(ג) ע"ח שער א"א סוף פ"ה.

שהיא סוד הה' שנעשית מדה ומשורה לעשות ציור מקום מקובץ ובית קיבול, לקבל בתוכה אותה טיפה, שלא יתפשטו אותם המים ויתפזרו. ולכן אותם המים, הם צריכים אל משורה א', שיעשה בית קיבול משורה א', כשיעור אותם המים ממש, וכפי מדתם. נמצא, כי משורה זו, היא תועלת אל אותם המים שיעשה להם בית קיבול, וזה נעשה ע"י הבינה, שעושה גוף אל אותה הטיפה של מים לקבלה בתוך גוף זה. ואמנם אז הבינה נקראת מד"ה, כי מד"ה בגימטריא מ"ט, וע"ה נ', והם נ' שערי בינה, כי בהם נעשים משורה אל המים. וכבר ביארנו, כי מים אלו נמשכים משם דיודי'ן, שעולה ע"ב כמנין חס"ד, ולעולם מים יסודם בחסד. והנה אלו המים, היו תחילה כולם מעורבים זה בזה, וכח ע"ב מיני מים שבשם זה דמלוי יודי'ן, היו מעורבים יחד באותה טיפה, ולכן עשתה הבינה סוד משורה לכל א' מע"ב כחות מים אלו, כדי שיהיה כל א' נבדל מחבריו. וז"ס ע"ב גשרים שבמימי החסד, כי הגשרים הם סוד צינורות, כדי שילכו וימשכו המים בהם כל כח א' מע"ב כחות מים, דרך צינור א', ואלו נעשים ע"י משורות הבינה.

וכבר ידעת, כי סוד טיפת מים אלו הם סוד זו"ן, שהם מדתם חמשים, שהם כ"ה אתון דשמע, וכ"ה אתון דבשכמל"ו. וכך הוה משכנא אשתלימו לחמשין, כנוצר בפ' ואתחנן דף רס"ד ע"ב, ואלו עצמן הם סוד נ' שערי בינה, שהם משורה לאלו הנ' שבזו"ן. ולפי שלפעמים הם מ"ט, ולפעמים הם נ', לכן מדה בגימטריא מ"ט. וכשתמנה ג"כ המלה יהיו נ', והבן זה. הרי כי מדה היא בבינה, וזה נקרא משורה. וז"ס מי מדד בשעלו מים, כי מ"י היא הבינה, וגם מ"י הוא סוד נ' שערים שבה, כמנין מ"י. ועל ידיהם מדד בשעלו מים, שהוא סוד המשורה שיש לה בית קיבול, דוגמת שעל"ו של אדם, וחופני ידיו. ובהם מדד המים, שהיא הטיפה ההיא הכלולה משם מלוי יודי'ן, העולה ע"ב. והיא בחסד הנקראת

(ד) ובסולם אות חשמו"ו מאמר אור מים רקיע.

מים, ולכן סוד מים אלו היו תמיד בסוד החסדים. הלא ג' פסוקים ^(ה) ויס"ע ויב"א וי"ט, הם: א' בחסד, וא' בגבורה, וא' בת"ת. אך כל אלו הג', עם היותם בג' הנוכרים, שהם חג"ת, הם לעולם בסוד החסד, שבכל א' מהם מהג' הנו'. וזהו שרמוז בפ' תרומה דף קפ"ה ע"ב, על מי מדד בשעלו מים דא חסד, כי יש סוד ע"ב גשרים בכל חסד, שבאלו הג' חג"ת הנו'.

ובזה הבנת סוד המדה מה היא, כי הוא תיקון אל מה שנכנס בתוכה, להגבילו שלא יתפזר, והוא בסוד הבינה, וז"ס מים. ואמנם סוד רקיע, הוא אח"כ בסוד שמים, והוא סוד ושמים בזרת תכן. והענין, אחר צאת זו"ן לחוץ, אז נתעבה ונקרש ונעשה רקיע, ואז יש לו אופן ומציאות ומדידה אחרת, והוא סוד אמה, כי הוא קו המדה ההולך ומתפשט, ומודד ואומר מכאן עד כאן הוא מציאות אור א'. ומדידה זאת נעשית בסוד שנים הראשונים, שהם דעת ובינה, שהם סוד הוי"ה אהי"ה. וכן מדה זו, נעשית ע"י ב' שמות אלו. כי הם עולים בגימטריא מ"ז, וכן אמ"ה ע"ה בגימטריא מ"ז. והנה מציאות מדה זו אינה כראשונים, רק באופן אחר. כי האדם המודד בקנה המדה, ואומר מכאן עד כאן יהיה בית, ומכאן עד כאן יהיה עלייה, וכיוצא בזה.

והנה ז"ס ושמים בזרת תכן. והנה סוד זרת, הם סוד הנ' שערי בינה, שהם כללות זו"ן, שהם ג' אתון דשמע ובשכמל"ו, ועתה נתפזרו בסוד רקיע לכאן ולכאן אחר שנתייבשו, וזהו זרת מלשון זרתי פרש וכו', שהוא לשון פיזור כנו' בפ' תרומה דף קע"ה ע"ב. ודע, כי בכל ג' מיני מדידה אלו, כלם נעשים ע"י שם הוי"ה דידוי"ן, המתלבשים בשמות אהי"ה דידוי"ן ג"כ. ולכן אותיות ראשונות של "מדה" משקל "ומשורה", הם: מ' מ' מ', לרמוז אל שם מלוי ד' יודי"ן.

(ה) ג' פעמים ע"ב של ויסע ויבא ויט. ל"ת.
(ו) עיין בזהר ע"פ הסולם בראשית א' דף א' ד"ה ופירושו המלא של הברצינא דקרדוניתא.

ואמנם יש חלוק א' גדול, בין מדה זו של אמה לשאר המדידות. כי אותם הבי' מדידות ראשונות הם קיימות ועומדות לעד, ובפרט המשורה, אך זו אינה כן, והוא ממש דוגמת האדם המניח קו האמה, על מקום שרוצה ומודד שיעורו, כי בעוד אותה האמה עליה, יש היכר מדידה, ובהסתלק אותה האמה משם אין ניכר שום מדידה בו, רק מסתמא אנו יודעים אחר שנמדד פעם אחרת שיש בה כ"כ אמות, אך אינם ניכרים בה עד שיושם אותה האמה עליו. וסוד זה הוא תמיד, ואם היה נרשם שם מדידה זו, לא היה שום צורך אל תפילותינו ומצותינו כלל, אך עתה הכל תלוי בידינו, כי כאשר נעשה מצות או נתפלל תפילה וכיוצא, אז אותה מדה והאמה תמיד שם ותהיה נרשמת שם. ואם לאו, ח"ו תסתלק משם. והבן סוד זה היטב.

או יאמר מי מדד בשעלו מים. דהיינו בוצינא דקרדוניותא, ^(א) שהוא קו המדה הגנוזה במעי אימא. מדד בשעלו מים, שהוא החסד. ושמים, אש ומים, דהיינו גבורה. ולכן קדם אות ש', בזרת תכן, דורת גבורה היא. וכל בשליש עפר הארץ, דהיינו מלכות, הנקראת עפר הארץ, יצאה בשליש ת"ת. ושקל בפלס הרים, הם ג"ה. והם סוד ה' אלפי"ן, ה"פ אור דמעשה בראשית.

או יאמר מי מדד בשעלו מים. הנה טיפת זו"ן הובררו ע"י אבא, שהוא מלביש זרוע ימיני דא"א. והנה בימין יש ה' אצבעות, והם ה"ת. והנה אצבע, הוא סוד שם אהו"ה במילוי אלפי"ן, גימטריא אצבע, ובתוך כל אצבע יש חסד א', שהוא הוי"ה א'. והנה ה"ח מנוקדים בקמץ, בסוד וקמץ הכהן, ויש בהם ש"פ ^(א) קמץ, והם גימטריא קמ"ד, ושרשם הוי"ה כ"ו, הרי ק"ס. והגבורות הם ג"כ יד שמאל נכללת בימין, ה' הוי"ו"ת מנוקדות בשב"א, גי' ק"מ. ושרשם כ"ו דהוי"ה, הרי ק"ס.

(א) הלשון כאן משובש. ועיין בליקוטי תורה כאן ושם הלשון מתוקן.

אבל כשעושים רצונו של מקום, שנקראים ישראל וראויים לגאולה, אז הוא יתברך מתפאר בהם, ובזכותם נגאלים.

הכל כמספר ש"ע. וז"א בן ו"ק, ו' פעמים ו' גימטריא ל"ו, הרי שעל"ו.

סימן מ"ב. כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם. דע, כי מיסוד א"א יוצא הבל, ^(ח) ונחלק לשנים ראשין של או"א. והנה ראש אבא ואימא מגיעים עד דיקנא דא"א, דבמזלא איתכלילין. ולכן אין האורות שלהם צריכין לחזור, בסוד אור חוזר ממטה למעלה דרך השערות, כמו בא"א. אמנם כונתם, לתת מוחין לבניהם זו"ן, מחמת חשקם ואהבתם לבניהם, בסוד ושמים לא זכו בעיניו. כי ז"א נקרא שמים, ולא זכו בעיניו אביו ואמו, ותמיד נראה להם כי עדיין צריכין תיקון יותר, ולכן מתקנים אותן תמיד, ומנחילין להם עטרות, וזהו בורא השמים ונוטיהם. והאור שהיה ראוי לעלות ליצא דרך השערות, יורדין למטה להיזת מוחין לז"א. ולכן או"א הם חלקים בלי שערות, ואינם כמו א"א וז"א. כי השערות תכליתן הם לצורך אור המקיף, כנודע, וכיון דאתכלילין במזלא המקיף אותם, אין להם שערות. ולכן יורדים האורות ההם להיות מוחין לזו"ן, ונשארים חלקים בלתי שער. וסוד השערות, שהם לבחינת אור מקיף אחרי העור מבחוץ, הוא בחינת מקיפין.

עוד אני ראשון ואני אחרון וכו'. כבר ידעת, כי חוט א"ס נכנס בתוך העיגולים והיושר של א"ק, ומחיה אותם. וז"ס אני ראשון בראש העיגולים, ומלבעדי אין אלהים בעיגולים עצמם וביושר אני מחיה לכלם.

כי גאל ה' יעקב ובישראל יתפאר ירצה, כי כשישראל ח"ו אינם עושים רצונו של מקום, מכוונים בשם עוקבא, שהוא יעקב. וז"ש כי כשישראל אינם ראויים ליגאל, נקראים יעקב, והקב"ה גואלם למען שמו, אעפ"י שאינם ראויים.

(ח) ע"ח שער מקיפין פרק א'. שער או"א סוף פ"ד ושם הגירסא כי מן יסוד דעתיק.

(ט) אינו כן והכוונה דשמו הוא שם אדני"י, וכשם שאין עוד בשם הוי"ה כן עז"ז בשם אדני"י ועיין בשעה"כ בכונת ברוך

סימן מ"ה. אני ה' ואין עוד זולתי אין אלהים. פירוש, ששם בן ד' אין עוד, ולא (א"ה נ"ל למחוק תיבת ולא^ט) בשמו, אבל שם אלהי"ם, אעפ"י שיש בשם זה שם משותף, כי המלאכים נקרא אלהי"ם, וגם הדיינים, אבל כלם אין בהם כח לעשות שום דבר כי אם ברשותו. וזהו זולתי אין אלהי"ם, ר"ל, אעפ"י שנקראו בשמו אלהים, אין בהם יכולת לעשות שום מעשה זולתי, אם איני נותן להם רשות. וזהו מ"ש רו"ל^ו למה נקראו אלהים אחרים, לפי שאין כחן מעצמן כי אם מאחר, ולכן אחרי לא יהיה.

אכן אתה אל מסתתר אלקי ישראל מושיע. פירוש, א"א נקרא א"ל, לפי שיש בו שם ס"ג, הנכלל בג' יודי"ן ואות א', דהיינו א"ל. והנה מסתת"ר, בגימטריא נפ"ש רו"ח נשמ"ה חי"ה יחיד"ה והכולל. ואלו הם בחינת מלכות וזעיר ואימא ואבא וא"א, לפי שהוא מתלבש בכל אורך האצילות ומסתתר בתוכו, וכולל הפרצופים כולם בעצמו. אכ"ן, היינו ב"ד של ע"א, על שם ז' ספירות, וכינה על גביהן שהוא א"א. את"ה, יצדק בקושי בא"א, אלא מצד היותו ראשון לפרצופין הנגלים קצת בערך עולם הנסתר שלמעלה מהם, מאריך הוא אלהי ישראל מחציו ולמטה, שז"א מגיע לטיבורם, ומחציו ולמעלה הוא מושיע, פירוש, ממשיך ש"ע נהורין לזעיר.

ישראל נושע בה' וכו'. פירוש, בהיות שישראל אעפ"י שהם בגלות, שכינה עמהם בכל מקום, כמ"ש ז"ל^ז גלו למצרים וכו' גלו לבבל וכו'. ולכן כשיגאלו ויושיע ה' אותם מיד

הוא וברוך שמו. ש"ש. הו"ח.

(י) ילקוט פ' יתרו רמ"ז רפ"ו.

(כ) מגילה כ"ט.

אויביהם, ג"כ השכינה נושעת עמהם, וזהו נושע בה'. וכן ארו"ל^ל ושב ה' את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שגם השכינה תשוב עמהם, א"כ לא תבושו וכו'. משל למ"ה, לבן מלך שנשבה אצל לסטים, מפני שגרשו אביו, וכשירע אביו בצערו הלך אצלו לפרותו מביניהם, ועכשיו זה הבן שאביו הצילו לא יבוש ולא יכלם לחזור למקומו הראשון, כיון שאביו חוזר עמו. וזהו פירושו: ישראל כיון שהוא נושע בה', שהישועה גם לשכינה כנוכר שהיא בגלות עם בניה, ולכן לא תבושו ולא תכלמו. ולא די זה, אלא שישוענו תשועת עולם, ולא כגלויות שעברו אלא לעולמי עד, כי אין אח"כ גלות אחר.

ואני אמרתי לריק יגעתי. רי"ק בגימטריא י"ש עולמות, שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק, והם גנוזים בבינה עוה"ב. והנה הצדיקים בעוה"ז, חושבים שכל יגיעם גנוז ושמור שם, לא יודע בעוה"ז ממנו כלום. ואית בתנאי מאן דקאמר ש"ם עולמות בגימטריא לרי"ק, מר דריש רי"ק דהיינו י"ש, דא גרון אריך, דאית ביה קנ"ה חכמה קנ"ה בינה. ומר דריש ש"ם עולם אתן לו, דאיהו יסוד עילאה. והנה יגעתי בגימטריא צת"ג, שהוא שם אחד מי"ד שמות שבשם בן מ"ב, שהוא משלש אותיות. והוא בגימטריא את"ן ל"ו, עם האותיות והכולל. לרי"ק יגעתי עם כולל אחד, הוא בגימטריא שי"ן דל"ת יו"ד. לתה"ו והבל כחי כליתי, תהו זה קו ירוק, שגם הוא בבינה והבל כמוהו. וההבדל ביניהם, כי י"ש מימינא, חכמה שבבינה, תהו משמאל, בינה שבבינה. לתה"ו בגימטריא אמ"ת, והבל באמצע, הוא הדעת.

והנה תה"ו והב"ל בגימטריא דת"ן, ס"ת למפדע של שי"ן דל"ת יו"ד, וע"ה הוא כמנין קס"א קמ"ג קנ"א. אכ"ן משפט"י א"ת ה', בגימטריא שלו"ם עם הכולל. (א"ה, נלע"ד שחושב המ"ם בשש מאות, וז"ש אח"כ יעלה

שלום באי"ק. והי"ב.) דאתמר בהו בצדיקים יבא שלום, דכתיב ביה בישישים חכמה: י"ש חד, ישי"ם תרי. פירוש, שתי פעמים אחרות י"ש י"ש, ועם שש אותיות, הכל יעלה שלו"ם באי"ק, והוא בגימטריא מוחין דאבא, ומאי ניהו שלום י"ג פעמים. ע"ב מאריך המאיר בהם, ובזכותם אחזיאו לר' אבהו כד דמך, ^ל תלת עשרי נהרי אפרסמונא דכיא. ואינון משפטי ה' דוקא, בעלמא עילאה. ופעלתי את אלהי, חסר ו' כתיב, בגימטריא בגן ערך תחתון, להראות לצדיקים י"ג מדות רחמים, וכ"ש בעה"ז. ומזה, מה שמתוקן להם בעולם העליון. ע"כ מ"כ והעתקתיו מכתובה אשכנזית.

סימן נ'. כה אמר ה' אי זה ספר כריתות אמכם. פירוש, שהידוע הוא שהגט יש בו י"ב שיטין, ולזה רמו באומרו ז"ה שהוא בגימטריא י"ב, לרמוז ליי"ב שיטין דספד כריתות. או מי מנושי, ר"ל, שלא תאמר אעפ"י שלא כתבתי גט, הרי י"ב שבטים כמנין זה, אשר הגליתים, והוא כמו הגט ממש, גם זה אינו. וא"ת, א"כ מאין בא לנו הגלות הזו, השיב הן בעונותיכם נמכרתם, פירוש, העון לבד ובשבילו נמכרתם. ובפשעכם שהוא גדול מעון, שולחה אמכם, שהיא כנסת ישראל, השכינה שמחופפת על בניה בכל מקום ובכל זמן.

אדני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת כו'. דע, כי צירוף זה הפסוק הוא זה: **אתם דנו נלד ייי ילם השל ווד הנע נלת.** אלו השמות הם מועילים לכתבם בקמיע ולנושאים עליו, מועילים לפתיחת הלב, מפי הרב זלה"ה.

סימן נ"ג. והוא מחולל מפשעינו כו', אכן חליינו הוא נשא כו', ואנחנו חשבנוהו נגוע כו'. ירצה, שיש כמה מיני יסורין לצדיקים בעה"ז, אחד לנקותם לעה"ב, ע"ד ויסרתוך למשפט,

(ג) מד"ר פקודי פרשה נ"ב.

(ל) ש"ס.

(מ) אותיות דר"ע אות י'.

את חבירו בשר ודם כמוהו, לעולם יש מחלוקת, זה אומר כך אמר לי רבי, וכך קבלתי. אבל ישראל לעת"ל, שהם לומדים התורה מפי הגבורה, וזהו וכל בניך למודי ה', אז ורב שלום בניך, לא יהיה ביניהם מחלוקת כלל, כי יבינו הדבר היטב ואין בו ספק כלל, ולכן ירבה השלום לעולם, וזהו ורב שלום בניך.

כשיעמד בדין לפני בוראו יצא זכאי, לפי שקבל הייסורין בחייו. ויש יסורין^ט לנקותו אם יעמד באמונתו, ואלו מזהירים ומאירים לנפשו ובעה"ב. ויש יסורין לצדיק על הדור, וזהו אכן חליינו הוא נשא כו'. וזה לו זכות גדול, ואנחנו חשבנוהו נגוע. כלומר, הרשעים אינם לוקחים מוסר, לומר אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו כו', אם לעושי רצונו כך לעובדי רצונו עאכ"ו. והיה להם לשוב מעונם, והם אומרים להפך, היסורין של הצדיק הזה הם יסורין של אהבה, ולאחרי מיתתם יירשו חלקם וחלק חבריהם שבגהינם. ויש מהרשעים שמודים ועוזבים את פשעיהם כי גברו, ואומרים, והוא מחולל מפשעינו, ולהיות שהפשע שהוא המרד הגדול מהעון, לכן אמר מחולל שהוא נואק כמו חלל, מקושי היסורין. אבל בעונות אמר מדוכא לבר, שהוא מעט מוסר שלומינו עליו. ירצה, היה לו לעשות שלום בינינו ולהוכיחנו, ולא עשה כן, לכן סר ממנו השלום. וכן ובחבורתו נרפא לנו, ירצה, היה לו לעשות לנו חברה א', לעבד הש"י יחד, ולכן בעון החברה נהפכה לחבורה, וזהו ובחבורתו נרפא לנו.

בשצף קצף הסתרחי פני וכו'.^ט זה יובן במ"ש פני ה' חלקם וכו', כי האומות היו אומרים אחר שה' הסתיר פניו לא יוסיפו לגור, כי הסתר גופו אינו כ"כ חשך כמו הפנים, כי הוא חשך גדול. והשי"ת כוונתו לטובה, כי להחזיר הגוף לצד אחר צריך תנועה וצריך זמן, משא"כ כשהגוף נשאר במקומו ומחזיר פניו לצד אחר, שנקל בפתע שיחזור למקומו, ולכן הסתיר פניו לבר. וז"ש בשצף קצף וכו', ר"ל, כדי שלא יהא העונש אלא רגע, ותכף אוכל לחזור פנים, משא"כ בהפך. ומ"ש רז"ל^ז ברח דודי ורמה לך לצבי, ורז"ל דרשו כשהצבי בורח חוזר פניו, ונראה שהוא היפך ממ"ש, כי הרי החזיר כל גופו ומחזיר פניו לרודפים, הנה הפסוק בעצמו מתרץ, ואומר: על הרי בשמים, ר"ל שלעולם פני גופו הוא על הרי בשמים, שהוא אימא, ומחזיר פניו ממנה וכו'. נמצא, שהוא ממש מ"ש, כי אעפ"י שיחזור פניו, אינה אלא לטובתי, כנזכר.

או יאמר מוסר שלומנו עליו, כלומר, הרשעים אעפ"י שהם עושים עבירות, כיון שיש ביניהם שלום, אינם נידונים בעה"ז, כמ"ש חבור עצבים אפרים הנח לו, ארז"ל^ט אעפ"י שעובדי ע"ז ושלום ביניהם, ניצולין מן היסורין. ולזה אומרים הרשעים, כשהשלום בינינו היסורין הבאים על הצדיקים בשבילנו, שהיו ראויים לבא עלינו. נגש והוא נענה לא יפתח פיו כו', וה' הפגיע בו את עון כולנו. ירצה, בשביל שלא הוכיחנו, וזהו לא יפתח פיו, והיה סיבה שלא שבנו אל ה', ולכן וה', הוא וב"ד, בדין הפגיעו בו עון כלנו, מדה כנגד מדה.

בצדקה "תכונני וכו'." ק' ר"ת וס"ת בתי"ה. וזה הוא סוד בתיא בת פרעה, שע"י הצדקה שעשתה עם משה, היא נתכוננה, נכנסה בקדושה. ואמנם פירוש בתיא נקראת כך, לפי שגדלה את משה, שהוא קפ"ד וקס"א, שהם ב' שמות או"א, הנקראים י"ה מן בתיא, והיא נעשית בת, ע"י שני שמות הנזכרים, אשר הם נמשכים מן י"ה. והוא, כי אם תוסיף שם אדנ"י הנקרא ב"ת, כנודע, עם שם משה, יהיה בגימטריא בתי"ה, עם ו' אותיות

וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך וכו'. פירוש, בזמן הזה שלומדים התורה, כל אחד מלמד

(ז) זהר ח"ב י"ד. קל"ח:

(ק) ליקוטי תורה ושער הפסוקים סימן זה פסוק זה.

(ט) נ"א לנסותו.

(ע) מד"ר נח פרשה ל"ח.

(פ) ל"ת סימן ופסוק זה.

סימן נ"ז. כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי. (ה) הנה בס"ה פ' נח^א אמרו, דלית צדיק דלית ליה תרין רוחין. וזהו נח נח, משה משה וכו'. והענין הוא, הנה ידענו, כי הרוח אין לו רק בחינה א', כי הוא סוד ת"ת שהוא הזעיר. ואמנם הנשמה הבאה מבינה, יש לה ב' בחינות: א' בהיותה למעלה במקום הראש, במקום הסתום, ואחד בדרתה למטה, בגופא דו"א אחר החזה. שאז הוא מקום מגולה, ושם משתנית הנשמה בדרתה. ולזה אמר כי רוח מלפני יעטוף, פירוש, כי אינו רק רוח א', והוא עוטף ומלביש הנשמה, כי בינה מתלבשת תוך ז"א. ולזה לא אמר יתעטף, רק יעטוף לאחרים. והטעם הוא, כי ונשמות אני עשיתי, פירוש, כי שני מיני נשמות עשיתי: א' מה שנמשכת כנגד הסתום, וא' כנגד הגילוי. ושם במקום הגילוי, צריך שהרוח הבאה מבחינת הת"ת, יעטוף ויכסה אותה, כדי שלא תתגלה אורה, וזהו מ"ש ונשמות אני עשיתי. ומ"ש בזהו תרין רוחין, לא דק, ופירושו: תרין נשמתין.

והנה מזה תבין, סוד הרשעים שבחייהם קרואים מתים. ומה ענין ונכרתה הנפש ההיא וכו'. ומה ענין מ"ש רז"ל^ב כי נשמת הרשע יורדת למטה מרגליו, כמש"ה ותשכב מרגלותיו וכו'. אך הענין, כי כשהאדם חוטא, הוא מוריד נשמתו לגהינם בעורו בחיים, כי בעת יצירתו ניתנת בגופו, וכשהוא חוטא יורדת דרך מרגלותיו לגהינם, ונשקעת שם כפי גדר חטאתו, כמדריגת נשמתו יורדת לגהינם. ולכן בחיו קרוי מת, וכאשר הרשיע מאד, גרם להשליך כל נשמתו למטה כגהינם. ואמנם אנחנו רואים שהוא חי, אך הענין הוא, כי הלא ב' נשמות יש בו כנוכר, והתחתונה היא בגופו, והעליונה היא בסוד צלם מקיף על ראשו.

הקדמה ל"ו דף קכ"ג ד"ה ענין אינון תרין. שער מאמרי דשב"י זיע"א פרשת נח דף ס"ו ט"ב ד"ה אמר שמואל. לעיל בראשית סימן ד' בפסוק ויהי חנוך.

(ב) ת"ז דף ע"ה: ע"ו.

של מש"ה ואדנ"י. והיתה כוונתה, למשוך למשה מן האצילות לבריאה. וזהו ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, כי יאור בגימטריא בריאה, וגם יש בו קצת אותיות של בריאה ממש, וע"י הארה זו הנמשכת אל הבריאה, ששם היא סוד א"ל שד"י, שהוא ג"כ שם בחינת משה בבריאה, ועל ידי זה נתקנים ונטהרים ב' עולמות, עשיה ויצירה, שהם: א"ל אדנ"י, א"ל יהו"ה. וזהו לרחוץ על היאור, לטהר עשיה ויצירה מן החיצונים. ולהר"מ יונה מצאתי כך, כי משה עם נגה, שהוא סוד הקליפה, ששם היתה נשמת בתיה בת פרעה הצדקה, (ו) שעשתה חסד עם משה, נטהרה מקליפת נוגה זו, ולכן משה ונוג"ה וז' אותיותיהם, הם בגימטריא בחי"ה, ע"כ.

ונחזור לעיל, כי מלח בצדקה עם אות י' של תכונני, בגימטריא יא"ר, שהוא אל"ף למ"ד, והי"ה שביצירה, כנו"ל. ונלע"ד, שנמשך מן קפ"ד של משה, בגימטריא אל"ף למ"ד. גם בצדקה, יש בו אותיות ק"ץ, ואותיות ד"ה. (ש) ואות י', היא י"ן מחוברים, שהם זו"ן. וכשנתפרדו י' מן י', נעשה מן קץ קין, וזהו ויהי מקץ ויבא קין. והנה אות ק', הוא בהיותם אב"א, בסוד רגל הקו"ף, רגליה יורדות מות. וע"י הצדקה, נחתך רגל אות ק', וחוזרת פב"פ בסוד ה'. כי כשתחתוך רגל מן הקוף, שהוא סוד הנחש כרוך על עקיבו, ישאר צורת ה'. וזה בהיותם פב"פ, שאז נחתך רגל אות ק' ונעשית ה', והוא מלוי שם ס"ג אשר נותן אליה, ונעשה הכל מן זו הה', שהוא אחיו של קין, שהוא הק'.

חסדי דוד הנאמנים. הנה כבר ידעת, כי נ"ה דדכורא, ב' חסדים, שבהם המגולים נעשין מוחין לנוקבא, ועל שם שגומלין חסד זה עמה, ועושים בה מוחין, ונקראים חסדי דוד.

(ר) ע"ח שער מ"ט פ"ב.

(ש) בל"ת יש כאן שינויי לשונות עיי"ש.

(ת) ליקוטי תורה סימן נ"ז.

(א) זהר ח"א תוספתא נ"ט: שער הגלגולים סוף הקדמה י"ג דף מ"ה. הקדמה ל"ב דף פ"ז ט"א ד"ה וחלק הנשמה.

וכמוצא מים וכו', כי לא יהיה כבנין ראשון שהיה אחריו מיתה, אלא יהיה קיים ונצחי כמוצא מים, עכמ"כ.

אם תשיב משבת רגליך וכו'. כבר הודעתך, (ד) איך ביום השבת נעשה מעצמו, מה שנעשה בימי החול ע"י תפילתינו. והוא, כי בליל שבת קודם התפילה, נכללים כל העולמות ג' בג'. כיצד, נה"י של העשיה בחג"ת של העשיה, וחג"ת דעשי"ה בחב"ד דעשיה עצמה, וחב"ד דעשיה בנה"י דיצירה, וכן עד רום המעלות. נמצא, כי מקום נה"י דעשיה נשאר חלל ופנוי. וז"ס תחום שבת, כמבואר אצלינו. נמצא, כי ע"י הכללות של כל אלו העולמות, כל הכונה היא לעלות הנה"י דעשיה למעלה, וישאר מקום פנוי ביניהם אל הקליפות, לפי שנה"י הם מלכך מגופא, ושם הוא עיקר אחיזת החיצונים. והרי זה דומה למי שמרים ונושא רגליו למעלה כדי שלא יטנפו, וזהו אם תשיב משבת רגליך. פירוש, אם תשיב למעלה, כי הלא נה"י הם הרגלים העליונים אשר יצאו מחדש, כמבואר אצלינו, שעיקרם אינם רק שש קצות, (ה) שהם חב"ד חג"ת, אך נה"י נתוספו ונתחדשו. ועתה ביום השבת, חוזרים ליכלל למעלה אל מקומם ממש. וזהו פירוש אם תשיב משבת רגליך, שהוא השבת הרגלים, שהם נה"י למעלה. אך היוצא חוץ לתחום, הוא גורם ליכנס החיצונים למקום הקדש. ועיין בס' הכונות, בתחילת דרוש של שבת.

אז תתענג על ה'. דע, כי פירוש ירותת אחסנתא, הוא ירושה אשר ירש או"א מן הא"א, (ז) ואח"כ יורש הזעיר מאו"א הירושה ההיא עצמה. וזהו מ"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

סימן ס'. מי אלה כעב תעופינה. (ז) בפסוק זה

ונחלעו ונעשו בכחינת חב"ד חג"ת, והוצרך להתלבש מחדש בסוד תוספות את הנה"י. שעה"כ ח"ב דף ל"א ר"ה ונמצא. (ז) עיין תע"ס לה"ת חלק י"ד חשובה י". (ז) ל"ת סימן ס'.

וכפי הגדר שיורדת נשמתו תחת מרגלותיו, כפי הדרך ההוא נכנסה בו הנשמה העליונה, סוד הצלם שעל ראשו, וכאשר נגמרה נשמתו לרדת לגהינם, אז נגמר הצלם ליכנס בו. ואם עוד יחטא, גם הצלם הזה יורד תחת מרגלותיו, ויוצא תחת מרגלותיו. וכשנגמר גם הוא לצאת, אז עליו כתיב ונכרתה הנפש ההיא, כי כל בחינת נשמתו נכרתו וירדו למטה, ולא נשאר לו למעלה שורש ואחיזה. אבל הצדיקים, אינם מניחים נשמתם שתרד למטה בגהינם, ועי"ז נשארה הנשמה העליונה שלו, שהוא סוד הצלם, עומדת עליו ושואבת לו חיים מלמעלה. אך הרשעים, עליהם כתיב כי אם עונותיכם היו מבדילים וכו', כי נכרת אותו הקשר שלו. אמנם הצדיק, נשאר הצלם תמיד על ראשו כנוכר. נמצא, כי אפילו הרשעים יש להם שני נשמות, כי לעולם הנשמות הם שנים כנוכר ונשמות אני עשיתי, רק שהרשע מאבד אותם. אך הצדיקים מקיימים שניהם, ונשארים לו חד בעלמא דאתי, שהוא בסיתום למעלה מן החזה, וא' היא לתתא מן הסתום, והנגלה כנגד המלכות שהוא בעוה"ז, וזהו משה משה.

סימן נ"ח. ונחך ה' תמיד. הנה בענין הקרבנות, היו נתקנים על ידם כל ד' עולמות, כנוכר בפרשת הקרבנות. (ז) וז"ש ונחך ה' תמיד, כי אחר שע"י הקרבן נתקנים הדר' עולמות, כנוכר. אח"כ יורד השפע מלמעלה למטה, כן ינהיגן כמו התמיד. ופירוש, כיצד: והשביע בצחצחות נפשך, כי צח אור א', כנגד הרוח. וצחות הם ב', כנגד האורות נשמה וחייה. ואמר שישביע נפשו על הקבר, ותקבל הארה מן הרוח, והרוח מנשמה וחייה, ואח"כ עצמותיך יחליץ. כי גם הבל דגרמי, יקבל הארה ממנו. ואח"כ והיית כגן רוה, כי אין נקרא גן, עד שיהיה בו אילן כמו גן, כן העצמות יהיו להם גידים ובשר ועור, וזה ע"ד ערן גן נהר.

(ז) שער הכונות ענין תפלת השחר דרוש ג'. ספר עולת תמיד דף י"ט ט"א ד"ה וז"ש בזהר.
(ז) שער הכונות ח"ב ענין תחום שבת.
(ז) נ"א כי כל עיקרו של ז"א אינו רק ו"ק, חג"ת נה"י.

צדיקים ויש רשעים, אבל אם יהיו כולם צדיקים, האיך יתקיים הדבר הזה. לכך למדנו הכתוב ועמך, אעפ"י שיהיו כולם צדיקים, לעולם ירשו ארץ. פירוש, שלעולם ימצא שיירשו ארץ, שאפשר שצדיק א' יירש חלק חברו, והוא כך, שהצדיקים אינם שוים בשלימות, יש צדיק גמור ויש צדיק שאינו גמור, זה עובד מאהבה וזה מיראה. אעפ"י שכולם נקראים צדיקים, הגדול מחברו בעונה ויראת חטא, ועובד את השם מאהבה, הוא נוטל חלק שנשאר לאותו צדיק שאינו גדול כמוהו. והוא מ"ש ז"ל^ט עשן בחופה למה, אלא מלמד שכל א' נכוח מחופתו של חברו. פירוש, שהצדיק שיראה חברו במעלה גדולה, ופניו מאירים יותר, הוא מתבייש ונכלם. והוא נכוח מחופת חברו. הרי לך שקראו צדיק כמוהו, ועכ"ז להיות חברו גדול ממנו, יש לו יותר מעלה וזוהר פנים, ממה שזכה לחלקו וחלק חברו הקטן ממנו.

נרמו סוד אמן יהא שמיה רבא. ר"ל, ששם י"ה נעשה מ"י, כזה: י"פ ה' נעשה ו'. ובחי' הו' של השם, הוא אל"ה, כי ו"פ ו' עולה גימטריא אל"ה. וז"ש אלה אלהיך ישראל, כי כל בחינות אלה, הם בישראל שהוא הז"א, והערב רב רצו לפגום בו, ולהפרידו מ"י מאלה, שהוא הבחינה הנזכר. וכשיוצא ממנו זה הי"ה, נשאר אל"ם. וזה נקרא שם י"ה שמו הגדול, הוא בחינת נ' שערי בינה. וז"ס סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו, כי ערבות הם נ"ה, ובינה עד הוד אתפשטת, הם החמשים שערי בינה הנזכרים. וז"ס לרוכב בערבות, מי הוא, בי"ה שמו.

ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וכו'. ארז"ל^ח כי כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב. וגם יש לכל א' וא', חלק בג"ע וחלק בגהינם. ואמר זכה אדם נוטל חלקו וחלק חברו בג"ע, לא זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגהינם. תינח כשיש

(ט) ב"ב ע"ה.

(ח) סנהדרין צ'.

ספר ירמיה

וכו', כי אמרו הטבעיים כי הנטיעה של הגפן כשמבריכין אותה בארץ, כל זמן שיונקת מהאם שלה, כל עליה הם פונים ומביטים אל מול פני האם, כי מתביישת מהאם שלה בהיותה יונקת ממנה. וז"ש כאן, בהיות שאנכי נטעתך שורק ונטיעה קטנה, והיה מן הראוי שתביטי אלי, כדרך השורק המבטת לאמה, ותהי להפך, ז"ש ואיך נהפכת לי ותקראי סורי הגפן נכריה.

ונחזור לענינינו, והוא, כי אחר אשר נשאר הכתם בזאת הנשמה, בהיותה נהפכה משורק שהוא קשר וא"ו כנוכר, לשקר, וחסרה וא"ו, ונטמעה בתוך העבירות ונכתם עונה, כמעט שאין לנפשו תקומה. וכ"ש שמכחיש ואומר לא נטמאתי, אחרי הבעלים לא הלכתי, אומר לו הנביא: ראי דרכך בגיא, ר"ל כשתלך הנשמה ליתן דין וחשבון, והולכת קודם דרך גיא צלמות, גיא ההריגה גיא בן הנום, כי שם המקטרגים לא יניחוה ללכת בדרכי יושר, ואם יניחוה ולא יקלעוה בתוך כף הקלע, לרעת אם טהורה היא אם לאו. וז"ש ראי דרכך בגיא, ושם תוכחי כי שם יושב הגדול שבמקטרגים, סמא"ל הרוכב על הנחש שהיה כדמות גמל. וז"ש בכר"ה קל"ה, אותיות הרכב של הק"ל, שהוא בגימטריא סמא"ל, ושם היא מושרכת דרכיה, לעשות כן תמיד לעובה את ה' ח"ו, ואם ניצולת מזה המקטרג ועוברת הגיא צלמות, כי זה הגיא יתואר לסמא"ל הנקרא צ"ל, שרוכב על מו"ת, שהיא נוקביה, ואם ינצל משם, ילך וימצא לפניו מקטרג אחר גדול ממנו. כי הראשון הוא מצד שר אדום, וזה האחר הוא מצד ישמעאל, וזהו שארז"ל

סימן ב'. לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. (הנה דע, כי קודם שיצאו ישראל ממצרים, היו בחול זו"ן בבחינת אב"א, ואח"כ בצאתם ממצרים חזרו פנים באחור. אך בזמן בית המקדש, היו בבחינת פב"פ. וכנגד מה שהיו קודם אב"א, הפיכת פנים באחור היה נקרא גאולה ועילוי. ואמנם כשהם פנים באחור, אין הולדה. וז"ש הז"א לנוקבא לכתך אחרי במדבר, פניך כנגד אחורי, זה גרם שארץ לא זרועה, שהנוקבא לא זרועה, כי אין זיווג להזרעה והולדה, כי אם בהיותם פב"פ. והבן זה.

ואנכי נטעתך שורק כולו זרע אמת. יאמר עד"ה, כי השי"ת אומר לנשמה החוטאת לפניו, בהיות שאנכי נטעתך שור"ק, ר"ל, קש"ר אמיץ, כמו השורק מג' נקודות כזה, שהם בחינת נפש רוח נשמה. או כמו נקודה תוך הו, כזה: וי, כך היא הנשמה מקושרת ברוח בנפש, כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה וכו'. שאל"כ ח"ו תקרא ונכרתה הנפש ההיא מעמיה, ולא תהיה קשורה עם הרוח והנשמה, כי נתפרדה החבילה ח"ו. ועתה אומר הכתוב ואנכי נטעתך שורק, בהיות שאתם קשורים זה בזה, כי מי שהוא כך נקרא זרע אמת, כמו הטיפה היורדת מן המוח, על דרך קו האמצעי הנקרא אמת, והוא השורק כזה: וי, ויו"ד טיפה, תוך אות אמת. ולכן תמה הכתוב ואמר, ואיך נהפכת לי, ר"ל במקום השור"ק והוא"ו באמצע, דרך קו האמצעי הנקרא אמת, ועתה נהפך השורק וחסר ממנו הו, ונשאר שקר מאמת. וזהו נהפכת לי ונדבקת בסורי הגופן נכריה, שענביה ענבי ראש. וע"ד הפשט יאמר, ואנכי נטעתך שורק

אלשיך ע"ש ושם הלשון יותר מתוקן הו"ח.

(י) ליקוטי תורה סימן ב' ועיין בהגהות ומ"מ אות א'.
(כ) חיסוד לשון יש כאן ומצאתי כל פירוש פשט זה להר"מ

ל) תחת אדום ולא תחת ישמעאל. וזה נקרא פרא לימוד מדבר, מצד אותו הנקרא פרא אדם, ויושב במדבר פארן, ויהי שם רובה קשת כמתלהלה היורה זיקים חיצים ומות, ויש לו דינים כמנין פ"ר, והוא שור הבר, כי בגמיעה חדא שואף כל הנפשות החוטאות כלחוך השור. וז"ש באות נפשו כתיב וכו', כי בעודה בכפו יבלענה. ואם תאמר שתאבד לגמרי, בהיותו שואף אותה כנוזכר באות נפשה שאפה רוח. לכן השיב הנביא ואמר תאנתה מי ישיבנה וכו', בחדשה ימצאונה, ר"ל כבולעה כך פולטה, וכל שעה מחדשה בתוך הגוף, וחזרת לתוקף אש גהינם, וחוזר ושואף אותה עד שתטהר, וז"ש בחדשה ימצאונה. ושאר הדרוש תמצאהו באיוב, בפסוק מי שלח פרא חפשי. וע"ש.

עוד פירוש אחר. ואנכי נטעתך שורק כו', הנה השור"ק הנקרא קבוץ, הם ג' נקודות זו ע"ג זו, והם סוד אברהם יצחק יעקב. אברהם במלכות, גר צדק קדמאה לגיורין. יצחק ע"ג, בסוד ק"ץ ח"י, דנטיל לשמלא. יעקב ע"ג, בת"ת, כלו זרע אמת, שבכל א' מהן יפה כח הבן כו'. והנה הפסוק שואל עצמו ואיך נהפכת לי, שיהיה בסוד סגו"ל, ויהיה יפה כח האב כו'. והשיב, סורי הגפן נכריה, כיון שנולד מן אברהם זרע צדיק, ומיצחק בחיר שבאבות מטתו שלימה. סרו אברהם ויצחק מהתייחס אחר גפן נכריה, תרח ונחור. ומסיים, כי נתייחסו האבות בשביל הבנים, וז"ס והשיב לב אבות, אעפ"י שלב בנים היו על אבותם. וז"ס אלה תולדות יצחק כו', יצחק קודם לאברהם, ולבחר אברהם הוליד כו', אברהם קדים.

סימן ח'. אסוף אסיפם נאם ה' אין ענבים בגפן ואין תאנים כו'. יאמר ע"ד הרמז בסוד הגלגול, והוא, כי הנביא כמתרעם על נשמותיהם של ישראל שחטאו, וע"י חטאם נטמעו תוך הקליפות. ובתוך הדומם והצומח וחי שאינו מדבר,

כאשר ידעת בסוד הגלגול. והשיב לו השי"ת, ואמר אסוף אסיפם נאם ה', כלומר, אני הייתי רוצה לא לאסוף הניצוצות המובלעים בדומם וצומח, כדי להחיש גאולתם, ויצאו מתוך הקליפות והחיצונים. ואני רואה שאין להם זכות, כי בעוונותם שרבו אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה, ואפילו העלה נבל מצד הגלגול של נפילת העלים, כי הוא גלגול יותר רע מהכל, בהתגלגל בעלים אשר תרפם הרוח, ויהיה בעונות מושלך בטיט ומרמס לכל דורך עליו, והדברים עמוקים. ובהיות כי דברים אלו הם כבשונו של עולם, לזה החי יתן אל לבו, והוא כי הצמחים שהנפשות מובלעים בתוכם לא עשו פרי, כדי שיהיה מוכן לאכילת אדם, ויביאו לידי תיקון אוכל-נפש, ועי"ז יוכלו לעלות למדריגת אדם. וזהו שאמר ואתן להם יעברום, ר"ל שיעברו תוך גוף הקרוב אליהם, בסוד או רדו או בן רדו יגאלנו. ובהיות כי אין להם זכות לצאת משם, כי אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה, והעלה נבל, ג"כ. מתרעמים הם ואומרים על מה אנחנו יושבים, האספו אם נוכל, וזה אומרים איש אל רעהו, ובוה נבא אל ערי המבצר, והם גופי הצדיקים להיות להם אוכל נפש ומזון, ובוה נתתקן ונוכל להדמות אליו.

או יאמר באופן אחר. והוא, כי כשראו אלו המובלעים בצומח, כי אין להם תקנה, בהיות כי אין ענבים בגפן, מתרעמים איש לרעהו ואומרים על מה אנחנו יושבים. פירוש, כי אין לנו תקנה, ואנחנו יראים לבא במדריגה יותר תחתונה מזו, שהוא בדומם. ובבואינו שם, יאמרו לנו המקטריגים, האספו ובאו אל ערי המבצר, בתוך אבני קיר הבצורות בבית ובשדה, והם הדומם, כמו נבל, שנאמר עליו וימת לבו בקרבנו, והוא היה לאבן. וז"ש ונדרמה שם, לשון דומם, ונהיה לאבן. וזה יהיה לנו בגזרת יוצרינו, שהדימנו וישקנו מי רוש, כי חטאנו לו. וז"ש ג"כ קוה לשלום ואין טוב לעת מרפא והנה בעתה, וזהו ג"כ מ"ש עבר קציר

(ג) שער הגלגולים הקדמה כ"ב.

(ל) שבת י"א.

(מ) לקוטי תורה כאן ושם הלשון מתוקן יותר.

אמר עליו שעונשו הוא שיהיה כערער, ר"ל ר"ע ר"ע. בערב"ה, בגימטריא זר"ע. ויהיה בארץ מלחה שלא תעשה פירות, כי שם ישב האיש ההוא בגלגול לנצח, ולא יהיה לו עליו מדומם לצומח כאשר ידעת. אמנם הבוטח בה', חסד יסובבנהו יצרנו. ושכרו הוא, והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, לעלות מן מדריגה אל מדריגה. ובשנת בצורת, כלומר, אעפ"י שתבא נפשו במצור ומצוק, ומתגלגל, שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, עכ"ז יהיה מתגלגל באילן העושה פירות, ויבא לידי תיקון ע"י אוכל נפש, ולא ידאג ולא ימוש מעשות פרי לעלות ממדריגה אל מדריגה, להיות אדם. וז"א אני ה' חוקר לב כו', ולתת לאיש כדרכו וכפרי מעלליו. עכ"מ.

סימן כ'. ארוך היום אשר ילדתי בו כו'. כי הנה המשמש מטחו ביום, הוא (א"ה נ"ל ממשיך) נשמות מגולגלים סובלים יסורים. והנה חלקיהו כשברח מפני אחז שהיה הורג נביאים, שמש מטחו קודם שברח, וזה היה ביום, ולכן קילל היום שגרם אותו חשמיש ביום, להיות נשמה מגולגלת, ולסבול כ"כ צער, וה' יאמר לצרותינו די.

כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה. דע, כי הם ב' בחינות: א', ע"ב דיודי"ן, ואחוריים שלו דפ"ק, הם בגימטריא רנ"ו. גם באופן אחר, הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אד"ני, הם בגימטריא נ"ר, ועם הוי' שמות, הרי רנ"ו.

א"נ, רנו ליעקב שמחה. (ז) הנה כבר ידעת, כי יעקב הוא יוצא מיסוד אבא. והנה יסוד אבא תוך יסוד אימא, ויוצא לחוץ. והנה יעקב נקרא א"ל, כי הוא לוקח סוד שם קפ"ד, מאחוריים דע"ב דאבא, שעולה כמנין שם א"ל במילוי אל"ף למ"ד, גימטריא קפ"ד. ואח"כ עולה ולוקח גם יסוד אימא, שהוא סוד אהי"ה דיודי"ן קס"א,

(פ) לעיל בפסוק אסף אסיפם.

(צ) ל"ת סימן ל"א. ועיין בהגהות ומ"מ אות ו'.

כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, לרמוז על מ"ש הרב זלה"ה (ס) שיש גלגול בד' זמנים בשנה, כל ג' חרשים, ביסוד אחד מתגלגלים הנשמות להתחלקן שם, ולעלות ממדריגה אל מדריגה, כל א' כפי מעשיו וכפי זמן הקצוב עליו, לכפר על עון אשר חטא בו, ככתוב בגלגולים באורך. א"כ, עתה מתרעמים אלו ואומרים, כי בהיות שאין ענבים בגפן, זאת היא הסיבה שיעבור קציר וקיץ. וכל י"ב חרשי השנה, ולא נושעו בעונותם, ובוה יובן ג"כ מ"ש הנני צורפם ובחנתם, ר"ל הייתי רוצה לצורפם ולהביאם למקום קדוש, ואיני יכול מפני רעת בת עמי. וגילוי זה הענין, נרמז בפסוק האחרון, באומרו דבר כה נאם ה' ונפלה נבלת האדם. יאמר, בהיות שהגזירה אמת, שיפול נבלת האדם כדומן על פני השדה, ר"ל כאבן דומם, ומה שהיו בצומח יהיו כעמיר מאחרי הקוצר, ואין מאסף אותם הביטה להביאם לידי תיקון, ולא יוכל להתבטל הגזרה. כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, ואהיה מטה כלפי חסד. וז"ש כ"א בזאת יתהלל כו', כי אני ה' עושה חסד כו'. ועיין תשלום דרוש זה בפ' ונתתי עשב בשוך כו', בפרשת עקב.

כדנה תאמרון כו'. הם הקליפות דיצירה, שהם דבוקות שם קודם, ואחר ידבק נפשו, כנזכר בפ' ירד. (ז) עכ"מ.

סימן י"ז כה אמר ה' ארוך הגבר אשר יבטח באדם כו', והיה כערער בערבה כו', ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה כעץ שתול על מים כו'. ראוי להבין, מה הם אלו הדמיונות שדומה האדם הבוטח באדם לערער בערבה, ומהו זה העונש. וגם ראוי להבין, דמיון שדימה בעל הבטחון לעץ שתול על מים כו'. אמנם הענין הוא, כבר ידעת מה שכתבנו (ס) בענין המגולגלים שמתגלגלים בצומח דומם כו', ואומר עכשיו, שהרשע אשר הסיר בטחונו מקונו, ונתן בטחונו בבשר ודם כמוהו,

(ס) שם.

(ע) זהר בראשית ע"ד.

ושם ביסוד דאבא יש ג"כ שם הוי"ה. והנה הפנים דע"ב הם כ"ו, והנה הפנים הם רנ"ו וקס"א וא"ל, העולה קפ"ד, הם גימטריא שמח"ה. וזהו רנ"ו ליעקב שמחה, כי בלקחו אורות אלו הוא שמת.

עוד, כה אמר ה' קול ברמה נשמע. הנה רחל היא בחינת אלהים. ואחוריים דאלהים עולה ר', והיא יוצאת באחורי ז"א שהוא שם מ"ה, הרי ר'

ומ"ה, הרי רמ"ה. ק' זו"ס קול ברמה נשמע, כי אז חזרה בבחינת אחור באחור.

כה אמר ה' נותן שמש לאור יומם. היינו שהת"ת נוטה לחסד הנקרא יומם, והוא יום, כי המ' סתומה כוללת ד' יודי"ן שנעשו ווי"ן בז"א, וכללותם יחד ע"ה מ', דהיינו מ' המקבלתם.

ספר יחזקאל

ה' עולמות. וכן ה' טבילות של כ"ג, לעלות אל עולם בהארה. וכן ה' עינויים כנגדם, וה' תפילות מלמעלה מזו. ונעשה אדם, היינו שיש בו הארה מכל הה' עולמות. ולזה נברא אחרון, והוא סולם לעלות ולירד בו, לקשר הארת העולמות. וסל"ם עולה ק"ל, וכן סינ"י. וקודם שנברא הכסא בעולם, היו הנהרות נושאים כבודו, וזהו נשאו נהרות קולם. ולעתיד דהוי חד חרוב, ישאו נהרות דכים, שיהיה הכל מים. אבל הנהרות הקדומים, אמר שהיו ז' נהרות של אש, ולא פירש יותר.

עוד ^א דע לך, כי אלהי"ם של ההי"ן עולה רצ"ה. והוא רמו"ן מן מטטרו"ן, והוא בחינת נוריא"ל. וי"ג אותיות של מלוי אלהי"ם עם ה' אותיות הם ח"י, והם ט"ט מן מטטרו"ן. וזהו שנאמר והחיות רצוא ושוב, ר"ל, כי ח"י מן מטטרו"ן שהם י"ג אותיות המלוי, וה' של השורש דאלהי"ם, רצים מן מטטרו"ן, ונשאר בחינת נוריא"ל, שהוא כמנין רצוא. וכשהם שבים אליו, אז נעשה בחינת מטטרו"ן. והוא בגימטריא שד"י, כמנין ושוב. ובבחינת נוריא"ל, יש לפעמים אחיזה לקליפות, אבל הפנימיות שהוא בחי' ט"ט, לא יש אחיזה. וזהו מ"ש ^ד ר' מאיר

סימן א'. והחיות רצוא ושוב וכו'. ^א כבר נודע, כי האדם מורכב מחומר וצורה. וכן כל העולמות, וגם המלאכים, דכתיב וגיתו כתרשיש. ואעפ"י שאינו גוף ח"ו, יהיה גיתו לגבי נשמחו, כחומר לגבי צורה. וכן החיות יש להם ככה, ונושאות את הכסא, ומתנועעות כפי תנועתם לד' רוחות. כלומר, בהכרעת דין או רחמים, כדכתיב ברצוא ושוב, וכאשר יגבה ^א קול מחנה ישראל, גם הם משוררים ובלא דיבור, כי ע"כ נקראו חיות, כי אריה נשר שור אינם מדברים, ואדם שעמהם לא פירש. ובעמדם תרפינה כנפיהם, כי בעמוד קול מחנה, תרפינה גם כנפי החיות. וקול ישראל עולה עד מעל לרקיע אשר על ראשיהם, הנקרא פרגוד. ושם לפניו מן הפרגוד ז' משרתים, והפרגוד עצמו הוא סנדלפו"ן עליון, והוא המכניס התפילות ועושה מהם עטרה. ולא פירש פרטי סנדלפו"ן.

והאדם התחתון, יש לו צורה ^ב מה' עולמות, ומכל עולם מהם יש לו הארה בצורתו. וכאשר הוא צדיק ממשך האורה למטה מלמעלה דרך המדריגות, וכאשר ירשיע יתקלקלו הצינורות. וכאשר ישוב, תשוב ה', פירוש, הארת הה' העולמות. וזהו ה' ברכי נפשי, שאמר דהע"ה כנגד

(ב) ע"ח שער כ"ו פרק א'.

(ג) ל"ת יחזקאל סימן א'.

(ד) תגינה ט"ו.

ק) בפע"ח שער תקון חצות פ"א כתוב: ולפעמים בעוה"ב נעשה מרה.

(א) ל"ת פסוק זה.

(א) נ"א יהיה. ל"ת.

ומגוג על כל הע' אומות, וכולם יבואו יחד על ישראל, וכשיגאלו ישראל מידם, אז יהיה הושענה רבה. כי עתה כשנגאלו מיד בבל גלו למדי, ואח"כ גלו ליון, ואח"כ גלו לאדום, ואז יהיה גאולה בהחלט. וכן ענין ז' ימי החג, כנגד הע' שרים. ובכל יום נושעים מיד שר אחד, שהוא עשרה, וגולים ליד אחר, וכן בכל ויום ניצולים מיד זה, ונופלים ביד אחר, ויום השביעי ניצולו מיד כלם, ולכן הוא יום הושענה רבה. ולפי שהם נמשלים למים, שעל כן היה ניסוך המים בחג, לכן אין אנו שואלים המים עד שיעברו כל שבעת הימים, שלא יתנו לנו המים בעוד שהם שולטים שיהיו מיד ודונים. (נ"ל צ"ל מים ודונים).

וכבר ארז"ל^(ה) טעם אחר, מפני שהגשמים אינם סימן טוב בחג, וכמ"ש דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו, והרי אנחנו העבדים ואין מוזגים כוס, אלא על ניסוך המים נאמר. ולכן לולב עולה בגימטריא ס"ח כמנין חיים, וד' אותיותיו, הרי ע"ב. וכן הד"ס עם ג' אותיותיו עולה ע"ב, כנגד הע' שרים השולטים בחג, שהם נאחזים בבי"ד העליון, שהם ע' דיינים ושני סופרים: א' כותב הזכות, וא' החובה. והנה שבעת ימי החג, הם כנגד הע' שרים דאומות העולם. כי הו' הם כלולים מעשר, הרי שבעים, ולכן היו מקריבין שבעים פרים בחג. וכן ניסוך המים היה כנגדם, ולא היה ניסוך המים אלא ביום בו", וזש"ה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים, ואף שזו כעין ע"ז. וכן ענין שעיר המשתלח לעזאזל ב"ה, אעפ"י כן, כיון שהוא גורתו ית' עלינו, אנו מקיימים מצותו.

ויום גד"ה לא היה ניסוך המים, שאם היה ג"כ ניסוך המים באלו הימים, לא היו יכולים להרע עמנו כלל. וזש"ה "שרים" רדפוני "חנם, אם

(ז) ל"ת דף קכ"ד ט"א ד"ה ענין גוג ומגוג.
(ח) סוכה כ"ח.

רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. וא"כ בחינת נוריא"ל שהוא רמון, הוא כמנין עץ הדעת טו"ב ור"ע. ולפיכך טו"ב ור"ע עולה רצ"ה, עם הב' מלות, יעלה כמנין נוריא"ל.

ואר"א כעין חשמל. ^(ה) דע, כי ענין החשמל פירושו, כי שני מקיפים הם על ראש ז"א, והם ל"מ מן צלם. והם ז', כי ל"מ בגימטריא ז', והם סוד ז' מקיפים. וכאשר ז"א מקבל מן ז' מקיפים אלו, אז נמשך לו חיות גדול, ועליו מתקיים ובו יחיה האדם, הוא ז"א שם מ"ה, בגימטריא אדם. והענין, כי ז' מקיפים כנוכר, הם שני אותיות מ"ל, ר"ל דיבור, כמ"ש ז"ל פעמים חשות פעמים ממללות. כי בקבלת ז"א הארת ז' מקיפים הנוכר, שהם מ"ל מן צלם, אז ממלל ומדבר ויוצא הבל מקיף מפיו. וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, שהוא ז"א שם מ"ה, כי על כל מוצא פי ה', שהוא סוד ז' מקיפים הנוכר, שמקבלם ז"א, ומכחם יש לו דיבור, שהוא נקרא פי ה', ובאותם יחיה האדם שהוא ז"א, ובו תלוי חיותו. וזהו סוד הבל הבלים הנו' בקהלת, כי כל חיות תלוי בהבל זה הנמשך מהמקיפים, ולהיותם ז' מקיפים, שהם ל"מ מצלם, כנגד שבעה הבלים דקהלת.

סימן ל"ז. והיו לאחדים בידך. ^(ז) דע, כי משיח בן דוד הוא מצד עץ החיים, שם ההוי"ה. וז"ס חיים שא"ל ממך וכו'. אך משיח בן אפרים, הוא מצד עץ הדעת, אילנא דמותא דרגא דנוקבא, לזה עתיד ליהרג בשערי ירושלים, דמותא אתקשרת ביה, ואלו הם הב' עצים. ולעת"ל יהיה ה' א' ושמו אחד, ויהיה עץ החיים ועץ הדעת שקילין כחדא, ואז והיו לאחדים בידך והבן.

סימן ל"ח. והיה ביום ההוא ביום בא גוג על אדמת ישראל וכו'. ^(ז) דע, כי גו"ג ומגו"ג עולה בגימטריא ע', כנגד כל ע' אומות, כי אז ימלוך גוג

(ה) ע"ח שער פו"ח פ"ו. ושער הצלם פ"ב. שער ההקדמות
דף ר"כ ט"ב ד"ה א"ש.
(ו) ליקוטי תורה סימן ל"ז.

השרים שהם הע' אומות רדפוני: חנם, בלא ניסוך המים. ור"ת "שלישי רביעי חמישי, וס"ת מי"ם. ולפי שימים הללו הם כנגד הע' שרים כדאמרן, צותה לנו התורה ליקח לחלקינו פרי עץ הדר, זה הקב"ה, שהוא דר תמיד לעולם ועד. כי השרים הם מתבטלים והולכים. כשנפלה בבל, נפל שרה ונתבטל, וכן כל השאר, אבל הוא יוז' שמו, קיים לעולם ולעולמי עולמים, ולכן אמר את זה תקחו לכם. ולכן כפת זה הקב"ה, שהוא אחד יחיד ומיוחד, כמו התמר שאין בו ענפים רבים כשאר האילנות, אלא ענף א' בלבד. וכן השרים הם הענפים רבים, והש"ת הוא אחד ושמו אחד. וענף עץ אבות, זה הקב"ה, שהוא כלול דין ורחמים, כמו ההדס המשולש, שהוא כנגד השלשה אבות:

אברהם חסד לבד, יצחק גבורה לבד, יעקב דין ורחמים. וזה לא ימצא בעולם, מי שיהיה בו ג' הפכים הללו ברגע א', אלא אלהינו יתברך שמו. וגם ערבי נחל זה הקב"ה, שאינו גדל אלא על המים, כן אלהינו ית"ש הוא משתעשע עם התורה שנמשלה למים, כענין הוי כל צמא לכו למים.

סימן מ"ח. סביב שמונה עשר אלף ושם העיר מיום ה' שמה. דע, כי מצד הצדיק הנקרא ח"י, בא השפע והזיווג לאדנו"ת, בשם יה"וה הנדבק בה לעולם, ולא יעזובנה לעולם, ואז תקרא בעולה. וזהו שקראו לה יה"וה שמה באדנו"ת, והיא בסוד יאהדו"נהי. והבן.

ספר הושע

כי הנה במד"בר הוא גימטריא רמ"ח, כמנין אברהם. והנה אברהם תיקן ענבים אלו, וע"י זכו ישראל להלוך במדבר, וזכו לכל הכבוד, וזהו כענבים כו'. וזהו יעק"ב, שהוא ב"פ אלהי"ם ועשר אותיותיהם, כמנין ענבים.

סימן י"א. ועמי תלואים למשובתי כו'. יאמר, כי למשובתי היא כמו לתשובתי, כי המ' מתחלפת בת' באותיות דמ"ת, ואל על יקראוהו, ר"ל, ביחוד ק"ש, במסירת נפשם על קידוש השם בכח ולא בפועל, שהוא יחד, אז לא ירומם ויעלה במחשבה, כי אם ע"י ייחוד ומסירת נשמותינו בפועל, כמו ר"ע וחביריו שיצא נשמתו באחד, ונאמר עליו כך עלה במחשבה. וזה לא יתכן, כי לא יוכלו לסבול, וז"ש איך אתנך אפרים אמגנך ישראל ביד הקלי' להריגה, כאמור, כי יחד נכמרו ריחומי. ויובן מזה הפסוק, שיהא רעוא דלא

סימן ו'. והמה כאדם עברו ברית שם בגדו בי. זה יובן במה שהודעתוך על ענין בית שני, שירדו ט' ספירות שלה אל החיצונים, בסוד קולה כנחש ילך, ע"ש. א' והנה הקליפה יצאה בו, ואדה"ר עשה לה פרצוף שלם זו"ן, ולא היה להם הארה אלא מן השביעית היא נקודה דילה, והוא שית דיליה, ועתה לקחה כל הט' שלמעלה עם נקודתה, הרי עשר. והנה בעת החורבן הזה, חסר מן האצילות נוקבא תתאה, ^ב ובבריאה חסר זעיר ג"כ, וביצירה חסרה אימא ג"כ, ובעשיה חסר אבא ג"כ. והקליפות באצילות נתקנו זו"ן לבד, וע"כ ^א מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, כי אין מחשבה ברעה, אבל מחשבה טובה מצרפה, דאיכא. ובבריאה אימא ג"כ, וביצירה אבא, ובעשיה אריך ג"כ.

כענבים במדבר מצאתי ישראל כו'. פירוש,

(א) ע"ח ח"ב שער תיקון הנוקבא פ"ב כלל א'. ועיין בל"ת כאן בהומ"מ אות א'.
(ב) עיין היטב בהגהות ומ"מ אות ב'.

(ג) קידושין מ.

(ג) שער הכוונות דרוש ו' דק"ש ודרוש נפילת אפים פ"א'.

קדושים, שהוא ד' דאחד נאמן, שהניחום האותיות במקומם. והבן.

עוד יש פירוש אחר, והוא קרוב להנו'. והענין, כי כבר ידעת כי יעקב שופריה דאדם, ושמר כ"ב שנים צאנו של לבן, וכל זה להוציא כל אותם הטיפין מלבן. והם רחל ולאה, כי הם טיפי אדם בנחש הקדמוני. גם דוד שהוא גלגול אדם, ג"כ הוצרך לשמור צאנו של נבל, שהוא גלגול לבן, להוציא טיפה אחרת שעדיין היתה חסרה ממנו. והיא סוד אביגיל, כי היה כח בנחש הקדמוני, שהוא נבל גלגול לבן, לחזור וליקח אותו רוחא דגניז בלאה, ועתה חזר דוד ע"ה ולקחה ממנו. ולכן הוצרך דוד לשמור צאנו של נבל, כמו יעקב ללבן. וז"ס חומה היו עלינו. והבן איך כל הדברים הולכים בקו היושר והאמת.

ויברח יעקב שדה ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר. כבר ביארנו לעיל, כי אביגיל היא סוד גלגול יעקב. (א) והפירוש הוא, כי כבר אמדתי, כי האדם מניח במעי האשה בביאה ראשונה רוחא חדא, ורוחא דאנת יעקב ברחל יצא ממנו בנימין. וזהו ויהי בצאת נפשה כי מתה וכו', כי אותו רוחא הנקרא נפשה, הוא אשר יצא ונעשה בנימין. ואמנם הרוח שהניח בלאה, יצאה ממנה ונעשית ממנו אביגיל. ומן הראוי היה ראוי להיות זכר, אך לפי שעבד באשה, לכן באשה שמר.

יתקטיל משיח בן אפרים. וזהו ג"כ איך אתנך אפרים, אמגנך ביד הקליפות והחיצונים, כי יחד נכמרו ניחומי. וז"ש ועמי תלואים למשובתי, לתקן שלא יהרג כמדובר, ויחנן ה' על שבר יוסף. ויובן ג"כ מ"ש ואל על יקראהו יחד לא ירומם, ר"ל, כי לא יקרא גבר הוקם על, כדוד משיח אלהי יעקב. ולכן זה הוא סיבה להיותו ירא מההריגה, כי לא ירומם להיותו כדוד, כי ירום ונשא וגבה מאד. או יוכל להיות נדרש, בענין הגאולה שהיא תלייה בתשובה, אז אל על יקראהו, שהוא הקב"ה. או לגבר הוקם על ויענם ולא ירומם, כשהיו כולם אחד, דכתיב המלך יעננו ביום קראנו. ויוכל להיות שלא יהרג משיח בן אפרים, וזהו איך אתנך אפרים אמגנך ישראל כו'.

סימן י"ב. סבבוני בכחש אפרים. הנה דע, כי ד' דאחד ור' דלא תשתחוה לאל אחר, הם אותיות רב רבי. והנה שבט אפרים היו מוחקין העוקץ של אחורי הד' דאחד, ונעשה אחר. וכן הר' דלא תשתחוה לאל אחר, היו מוסיפין עוקץ ונעשה ח"ו אחד. וזהו סבבוני בכחש אפרים, שהוא כחש ושקר גמור, להקיף ולהעגיל הד' ולעשותה ר'. אך בית ישראל לא רצו לשנות האותיות ממש, אלא ששמו הד' דאחד באל אחר והר' דאל אחר באחד, וזהו ובמרמה בית ישראל, שהוא מרמה ורמאות להחליף האותיות. ויהודה עוד רד עם אל, שהניח הר' והר' במקומם, זהו באל אחר, וזהו באחד. ועם

ספר עמוס

סימן ט'. והיה ביום ההוא יטיפו ההרים עסיס. דע, כי שם אלהים בריבוע גימטריא ד', וה' אותיות אלהי"ם, גימטריא ה"ר. ולעתיד יתמתקו כולם, ויטיפו מתיקות, שהוא עסיס לשון מתיקות.

סימן ז'. מי יקום יעקב כי קטן הוא. ר"ל, מ"י שהיא אימא עילאה, יקום יעקב ויעשהו גדול. ואמר כי קטן הוא, ר"ל, כי קטן הוא כשיעקב בבטן אמו, שאז נקרא קטן. וכשנפתח ה'ן שערי בינה, אז נקרא מי, אז יקום יעקב מקטנותו.

ספר עובדיה

עם ד' אותיות המקור, שכולם נלחמים בו. וכן ונקומ"ה עלי"ה למלחמ"ה, בחוספת הכולל, קומ"ו ונקומ"ה עלי"ה למלחמ"ה, בגי' תרכ"ז. שהוא ר"ת הי"ב שבטים, שכולם יקומו למלחמת מצוה לעשות נקמה. וכל ר"ת הפסוק במספר קטן, יעלה כמו עש"ו במספר קטן. לאסור מלכיהם בזיקים וכו', במ"ק, כמו ישמעאל במ"ק. עכ"מ מכתיבה אשכנזית.

סימן א'. חזון עובדיה כה אמר אדני יהו"ה לארום קומו ונקומה עליה למלחמה וגו'. אחז"ל ^ד שהקב"ה בעצמו ופמליא שלו נלחמים עם בית עשו, מדכתיב קומו ונקומה עליה למלחמה. עם בית עשו דווקא, לא עם עש"ו שהוא עתיד ליחקן. ונקומ"ה ע"ה, בגימטריא יצח"ק, שהקב"ה נמלך בו. קומ"ו ונקומ"ה, בגימטריא שט"ן, שהוא מלאכו ושרו, ונהפך עליו לאויב. קומ"ו ונקומ"ה עלי"ה, בגימטריא עשר הויו"ת ועש"ר אהי"ה,

ספר יונה

ויאמר ה' לדג ויקיא את יונה אל היבשה. שהוציאו משם לת"ת, שהוא יבשה, בסוד ו"ק שלו וו"ק שלה, כמנין יב"ש. ואח"כ חזר וא"ל לך אל נינוה העיר הגדולה, במלכות של הבריאה, לעורר שם למעלה הזיווג העליון, שיאיר משם לכל העולמות, והיתה מליאה דינין המעשה התחתונים הרעים. ואז הלך שם, והיה מכריז שעתידה להיות נהפכת מדין לרחמים, מכאן לארבעים יום כנגד יצירת הוולד, שהם כנגד ד' שמות שבכל אחד עשר אותיות, ובהם יומתקו הדינין. וכאשר שמע המלך, שמעשה הרע של התחתונים גרמו להתגבר הדינים בעולמות של מטה, ועדיין לא הגיע הרושם למעלה לעשות פגם. אז לבש שק והסיר האדרת מעליו, שהוא סוד האור מקיף שלו, שלא יאיר למטה, כמה שמזמין עצמו לנקום נקם, ומסיר לבושו מעליו להלחם. ואז ביני ביני, התחתונים חזרו בתשובה. וכראות יונה כך שנבואתו לא נתקיימה, שריחם השי"ת על עמו, לפי שנינוה היתה עיר גדולה לאלהים יותר מ"ב רבוא אדם, בסוד י"ב בקר והים, ובסוד י"ב הוי"ת. והקב"ה, להודיעו שהוא רחמן וניחם על הרעה, עשה לו קיקיון, בסוד שכסוהו בפ"ר דינין, כמנין הקיקיון ע"ה. ואח"כ הסיר הקיקיון ונתקו, ותך הקיקיון וחיבש, ונמתקו. וחרה לו, לפי שהיה נראה נביא שקר לפניו ולפניהם. ולזה פייסו השי"ת, באומרו אתה חסת על הקיקיון וכו'. ע"כ מ"כ בשם א' מן הקדושים.

דע כי יונה הוא סוד מלכות, ונינוה היא סוד בינה עליונה, ולכן נקרא עיר הגדולה, ולכן חטאם היה תלוי בתשובה, חמשים שערי בינה. ויונ"ה הוא נינוה, כי התשובה בבינה.

דע¹ כי יונה רומזת לנשמה. ויונ"ה בגימטריא

סימן א'. ויהי דבר ה' אל יונה בן אמיחי לאמר. (ה) דע, כי יונה מחיליה דאליהו קא אחי, מיסוד היצירה. קום לך אל נינוה לזווג, למתק דינייה בשם ע"ב, שהוא יונ"ה עם הכולל. ויברח תרשישה, שעלה ונתכסה למעלה בו"ק של הנקבה, ובשש של הזכר, זהו תרשישה, בסוד תרי שש. ויבקש אניה וירד בה, ר"ל שבקש להתכסות בנה"י בסוד אני"ה, בשוקים שלא יראה כסוי ונסתר, באופן שברח שלא למתק הדינין. וה', הוא ובית דינו. הטיל רוח סערה במלכות, הנקראת אל הים. ויונה שהוא יסוד, ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם, בבחינה אחרונה של מלכות, הנקראת ספינה. שכן אלהים עולה במילוי מאתיים, וה' אותיות, הרי כמנין ספינ"ה. וירד שם, שלא יש שם שום זיווג, לפי שידע שמעשה התחתונים רבו להרע, וגברו הדינין. ויקרא אליו רב החובל, מ"ה, שהוא ז"א, מה לך נרדם, תעורר הזיווג בזה העולם, ויתעורר ג"כ למעלה, ובוה יתעשת האלהים לנו ולא נאכזר. ועכ"ז לא הועיל, שכבר גברו הדינים. אז אמר: בשלי הרעה הזאת לכם, שלא רצייתי לעורר זיווג שנעשה על ידי, א"כ שאוני והטילוני אל הים, ובוה אני מעורר בים הזיווג, כי שם נזדווג, וכך עשו.

ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה שבלעו, שהוא יסוד היצירה הנקרא דג, ויונה יסוד העשיה. ויחתרו האנשים להשיבו אל היבשה, בת"ת, בסוד הרחמים. ולא יכולו, שגברו הדינין, ואז כשהשליכוהו בים וישתוק הים, שכבר הומתקו הדינים בזה אשר גברו. ואז ויתפלל יונה ממעי הדגה, שירד בעל כרחו שם ביסוד של מלכות, שהוא ממעי הדגה, והיו כל הדינים גוברים עליו בהיותו שם, שנאמר כל משבריך וגליך עלי עברו.

(1) ליקוטי תורה כאן.

(ה) זהר חיי שרה קכ"א. בשלח מ"ז: ויקהל קצ"א.

כ"ו מ"ה, שהוא סוד הטפה שלה של הנשמה, הנכנסת בז"א, ויורדת דרך חוט השדרה, עד שנכנסת בגוף כולו שהיא הספינה, ומשם יורדת לירכתי הספינה, שהם נ"ה, ב' ירכים. ומשם מזדמן דג גדול, הוא ביסוד, הבולע אותה, ומשם יורדת לים, שהוא הנוקבא. ולכך היה במעי הדגה ג' ימים וג' לילות, בסוד ג' ימי הקליטה של הזרע ביסוד. וקב"ה שלח קיקיון, כדי לשמור הנשמה

שהוא סוד הצלם, שהוא ק"ך אלהי"ם דקרושה שבז"א, וק"ך דנוקבא, והם סוד הצלם. והמ' רומזת כי הם סחומות, ב' דלתות דיסוד דנוקבא, והם שומרים הנשמה מהחיצונים. וז"ס ונסו הצללים, שהם ב', א' דז"א וא' דנוקבא. וביונה נאמר להיות צ"ל על ראשו, כי יונה הוא הנשמה כנוכר.

ספר חבקוק

ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוזו. ארז"ל ⁽¹⁾ שמהדיו שנשאר בקולמוס משם זכה מרע"ה לקירון פנים. סוד הענין הוא, כי הדיו הוא יו"ד של הוי"ה, והב' לוחות הם ב' ההי"ן. והקולמוס הוא הוא"ו, ומשם בא קירון פנים למשה, מסודות התורה הנסתרים, וזהו ושם

חביון עוזו. וזש"ה וישם על פניו מסו"ה, בגימטריא אל"ף, והוא סוד פל"א, והיה לו זה ג"כ כשהיה למעלה לקבל התורה, ששם חביון עוזו. והבן. ועיין בפסוק ומשה לא ידע כי קרן עור פניו ותבין באורך.

(1) מד"ר תשא פרשה מ"ז.

ספר צפניה

יובילו"ן מנחת"י, בגימטריא אי"ש אי"ש, דהיינו בכת"ר. כרוך ותני, אי"ש אי"ש, ע"י תפלה יעלו מן הגלות, דהיינו פוצ"י, מקום ת"ת בכת"ר.

סימן ג'. ומעבר לנהרי כוש עתרי בת פוצי יובילון מנחתי. הנה עתרי"י ב"ת, בגימטריא ב"פ ישראל, דהיינו ת"ת. פוצ"י, בגימטריא מקו"ם.

ספר זכריה

וחצי כאמור, עושות הקרומין והגבורות של אבא, עושות בית קיבול לעין זה בעצם הראש, לפי שהגבורות הללו לבנות מגוון העצם. ומכח גבורות דירה דבטשי בגבורות דידיה, הוא מתגבר כנגדן, ומקשה גבורות שלו, בסוד הקרח הנורא דאגלידו, ונעשות עצם. וממותרות הגלידה הזאת, יוצאים ריסי העין שהם שעדות קשות, כיון שהעצם קשה.

והעור של עפעפי העין, יש לו שני קרומין: החיצון לבן, והפנימי אדום, גווני אבא ואימא, כמו הושט. וממותרות הקרומין, הטו שערות העפעפים, דאינון מועטין זעירין ורכיכין, להיותם מגבורה, אחד וחצי בלבד. אבל שער הראש, יוצא מחזרת האור של החסדים, דאתפשטו עד יסוד, וחוזרים בסוד אור מקיף. ומהתוכא דידהו נטיף שערי דרישא שעיעין ואריכין, ומתפשט עד שרשיהו, דהיינו עד סוף התפשטות היסוד. ע"כ מכת"י אשכנזית.

סימן ד'. מי אתה הר הגדול לפני זרובבל וכו'. תבין זה, בסוד מה שאר"זל (ט) לעת"ל היצה"ר נדמה לצדיק להר גבוה ותלול, וממנו צד השטן וסמא"ל, כי הוא שטן הוא היצה"ר הוא מקטרג, ושם תוקף הקליפה. ובימי זרובבל רצו לבטלו, והשליכו אותו תוך העופרת. וארז"ל (י) שבקשו ביצה לחולה ולא מצאו, והתפללו שיחזור מעט. כי לא תהו בראה לשבת יצרה,

סימן ב'. כי כה אמר ה' וכו'. כי הנוגע בכס נוגע בבכת עינו. להבין סוד העין והבת עין, (ח) דע, כי כשנפלו שבעה כלים, חזרו ג' ראשונות של כל אחד מהם למעי הבינה, ומשם נעשה הפרצוף לחלת ראשין. ועוד השבעה של כל אחד מהם, כל אחד כלול עשרה ושלש ראשונות, וחצי חסד של כללות אלה, חזרו למעי הבינה בשעת נפילת השאר, וכל אחד מהם עושה שני קרומין לעיני זעיר, בחיקון הפרצוף שלו, בקטנות ראשון, דהיינו במעי אמו. הרי אלה שבעה קרומין, כי כל קרום הוא בסוד וא"ו, ואלה כלן ווי"ן, מקצות הנקודות של זעיר, דהוא גופיה וא"ו. וכן מג' מדות ראשונות של כללות אלה, נכללו ג' עולמות, כל אחד בשני קרומין. והעשייה בסוד עולם חסד יבנה, אין לה כי אם קרום אחד.

והנה יש בעין הנקודה האמצעית, שהיא בת עין שחורה לעולם, מן הגבורה דאימא, ואלה הקרומין משחירין אותם בריבוי המסכים, להעמיד אורה שלא יזקק. ומפני זה השחור שזכרנו, לא ישתנה לעולם לשום אדם. וסביב יש פיסולת הגבורות, שהגון שלהם נחלש ומתמעט שחירותו, וכן בעיגול שני ושלישי ומשהו. וכל אדם שיש לו הזר החיצון מהעין הסמוך ללבן, שהוא מגוון תכלת, לית ביה מהימנותא. ואלה הג' עיגולין ומשהו שאמרנו, הן כנגד שלש גבורות וחצי שלה, דהיינו נה"י וקצת ת"ת המתמתקות. שכנגדן ג' מדות

(ט) סוכה נ"ב.
(י) סנהדרין ס"ד.

(ח) שער רוח הקדש דף קס"א ד"ה יחוד י"ד. שער ההקדמות דף רפ"א ט"א ד"ה דרוש כ"ה בעינים.

והואיל ונתקן ג"כ ענין הע"ז, והבן. וזה מי הר הגדול, שהוא היצה"ר, כי לפני זרובבל יהיה למישור ויתהלך למישרים. ובהיות זה, תצא האבן היורדת תוך החיצונים, ורגליה יורדות מות, השוכבת ברגלים, תשוב למקום אצילותה, להיות עטרת תפארת, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, ובסוד ויקח יעקב אבן וירימה מצבה, ובסוד ויצוק שמן על ראשה. וז"ש והוציא את האבן מתוך החיצונים, מה שהיתה נקראת אבן הראשה, בסוד נשא לבכינו אל כפים, בשני יחודי ק"ש ונפילת אפים, וזהו תשואות ח"ן ח"ן לה שני פעמים, והבן.

וליהוה זה אמת, עתה יובן הסרת הבגדים הצואים מעל יהושע הכהן הגדול, בהיות בנו חתן לסנבלט החורוני, ורצה השטן העומד על ימינו לשטנו מצד זה העון, עד שנאמר יגער ה' בך השטן שהיא הבוחר בירושלם, כדי להרבק בה. כי זהו תאותו כקוף אחר בני אדם, ורוצה להרבק שם ולהטיל שם וזהמא, עד שאמר לו כי הוא אוד מוצל מאש, ואין אש היצ"הר שולט בו, ונתפרד ממנו, בסוד הבגדים הצואים, וילבישוהו בגדים שהם המחלצות, ונחלבש במלבושי הנשמה, בהעברת מסך המבריל שהם העונות. וז"ס מ"ש ראה העברתי מעליך עונך וכו', ועתה ילבישוהו המחלצות, וישימו הצניף הטהור על ראשו, מצד הנשמה שהיא על ראשו, ואז הלבשוהו הבגדים, מלבושים, כדי להראות לפני הקב"ה. כי בלי המלבוש, לא יוכל לעלות וליראות לפני המלך השם צבאות. ואז ניתן לו מהלכים שהם המלאכים, שהם העומדים האלה. ויובן מכאן, העקרת השטן והקליפות ממנו. וזה אות לביטולם מן העולם, ויגורשו ממקום קדש. וגם בזה תבין טהרת זאת האבן הנז"ל, שעל אבן אחת שבעה עינים המאירים בה, וזה בזמן שיפתח פיתוחה במטה של משה, אשר קרע בה את הים, ויפתח את רחמה, ויפתחו הצירים והרלחות מהמ"ם, וישאר

רו"ד שהוא עברי צמת, בסוד את צמת דוד עברך מהרה תצמיח. בגיחו מרחם משחר ולא תוכל להפתח, עד שיעבור רוח הטומאה מן הארץ. וזהו ומשתי את עון הארץ ההיא ביום אחד, ביום שיהיה ה' אחד ושמו אחד. ואז אין שטן ואין פגע רע, ותוכלו לקרוא איש אל רעהו אל תחת גפן ואל תחת תאנה, כמו שנאמר בזמן שלמה המלך עליו השלום בזמן שהיתה הלבנה במלואה, וישבו איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ולקח אלו הב' מינים, כי בהם פגם אדה"ר, כידוע מדברי חז"ל. (ו) ושם דיבוק החיצונים. ועתה בזמן שרוח הטומאה יעביר מן הארץ, ישבו לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו, כי אין שטן ואין פגע רע.

וגם בזה תבין ענין המנורה. שזהב כולה, מצד ה' תחאה, דאית בה ימין ושמאל, מצד עץ הדעת טו"ר. ויובן, כי השפע שלה הבא לה מצד הגולה שעל ראשה, שהוא הכתר שלה, שהיא על ראשה. והיא המנורה עצמה, שבעה נירותיה עליה מצד באר שבע, ו"ק, והמשפיע להם הם שבעה ושבעה, בסוד ז' עלאין. נמצא, שהם ז' תחתונות, ושבעה עליונות המריקים עליה, וזהו שבעה. וגם יש בשבעה עליהם שם מוצקות לנרות אשר על ראשה, ושם הם הב' זתים עליה, שהם נו"ה. מימין ומשמאל, המריקים השמן הטוב, לנרות אשר על ראשה. והם מימין הגולה, שהוא כתר המלכות, ועד שם נאחזים החיצונים, בסוד רגליה יורדות מות. וזהו סוד כי הם בני היצהר העומדים על ארון כל הארץ, בסוד ויבאו בני האלהי"ם להתיצב על ה'. והם הם שני צנתרות הזהב המריקים השפע, וכנגדם ב' כרובים זהב למעלה, לשמור את דרך עץ החיים.

ובזה יובן מ"ש כי מי בו ליום קטנות, בזמן הקטנות, בסוד אחות לנו קטנה ושדים אין לה. כי אז הלבנה בחסרונה, והיא נקודה קטנה, ויוכלו להרבק בה החיצונים, ולכן אמר כי מי בו ליום קטנות, ר"ל, אל תבזה עתה, ותשמחו בראותכם

שלח כזאת עשרה חמורים ועשר אתונות וכו', א"ר יוסי אינון דימינא כולהו כלילין בחד דאקרי חמור, והאי הוא ההוא חמור דכתיב לא תחרוש בשור ובחמור וכו', והאי הוא חמור דזמין מלכא משיחא, ואינון דשמאלא כולהו כלילין בחד דאקרי אתון, דהא מסטראה נפיק עי' קטרוגא דדודקי וכו', והיינו דכתיב עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, אתנת כתיב, י' דכלילין בחד.

ונלע"ד ביאור הדברים, כי כאשר בסטרא דקדושה ו"ה שבשם זו"ן הם בסוד דכר ונוקבא, הזעיר שהוא דכר, כל מציאותו מצד הימין סוד החסדים, והנוקבא, כל מציאותה מסוד הגבורות, כנו' בפ' ויקרא דף י"ד ע"א בסטרא דדכורא ושרייתא חסד, ובסטרא דנוקבא שרייתא דינא. וכל אחד מהם הוא בסוד י"ס, אלא ש"ס דכורא מסוד החסדים עלין, ונוקבא מ"ס מסוד הגבורות, סוד שמאל. כך בחיצונים, זכר ונקבה שלהם כל אחד מעשר. והזכר בסוד ימין שלהם כל מציאותו, והנקבה כל מציאותה בסוד שמאל שלהם. והוא ולאביו, שהוא יעקב סוד ז"א, שלח כזאת, שהוא מציאות הנקבה שהיא י', כך יש י' חמורים ועשר אתונות וכו'. ר' יוסי אמר כולהו דימינא כלילין וכו', פירוש, כי כל י' דימינא נכללים במלכות, כי כל י"ס דכורא נכללים במלכות דידה, וכל י"ס דנוק' נכללים במלכות דידה. והוא עני ורוכב וגו', כי המשיח הוא מסוד מלכות קדישא בהיותה בגלות, בסוד לחם עוני, ועכ"ז ישלוט על כל מציאות הקליפה, והוא ורוכב על חמור, הוא חמור א' הכולל כלם כאחד, כי מלכות קדושה תשלוט על מלכות הרשעה. ועל עיר בן אתונות, כתיב אתנת, שהיא כללות י"ס דנוקבא דידהו, ועיר יוצא מזאת האתונות, והוא בסוד יער, כמו הקדושה, שיש חד מלכא קדישא סנדלפון בגימטריא יע"ר. והוא בסוד העשיה, אשר שם מקננא מלכות קדישא בסוד פרס"ה. כי סנדלפון בגימטריא פ"ר, ואדנ"י בגימטריא ס"ה, כך בקליפת אתנת, בסוד מלכות הרשעה, ועיר נפיק מינה.

ובהגהות ומ"מ אות ד'.

אותה שהיא עתה נקראת אבן הבדיל, כלומר מובדלת, כי ראתה טיפת דם כחדלל, ותראה כי אז נקראת סוד השבעה עינים שלה שהיתה מקודם בהיותה ביחד, ועתה נקראת שבעה עיני ה' המשוטטות בכל הארץ, ועכ"ז אל תבזוה, כי יבא זמן שיאמר בה ותלכי ותרכי ותגדלי ותבואי וכו'. בסוד עד דוד הגדיל, ותגדל בהיותה ביד זרובבל שהוא מצד דוד, כי הוא יוציא את האבן הראשה כנו"ל, ותעשה שיפתח פיתוחה כנו"ל, ותחזור להיות על אבן בהיותה בסוד אחדות שבעה עינים, בלי דין כלל, מצד ז' יח"ן מע"ב וס"ג מאו"א. ומה שהיתה עולימתא שפירתא ולית לה עינין, יתן בכוס עינו ויתהלך למישרים, וכל זה בהסרת הקליפות ותטהר הטומאה, ויהיה ביטולם בסוד השלכת העופרת אל פיה, והכל יתוקן בע"ה.

או יובן. ענין המנורה זהב כולה תחת הכסא, וגולה על כתר מלכות בראשה, ושבעה נרותיה עליה ממעלה לכסא שבעה ושבעה מוצקות מבריאה, וז' של זעיר מוצקות בתורת מ"ן, לקבל מ"ד. וז"ש מוצקות לנרות אשר על ראשה. ושנים זתים עליה, הם נו"ה המריקים, שהם שני צנתרות הזהב, מלשון צינורות הזהב. והזהב רמז לשבעה ושבעה, שכן עולה זה"ב י"ד, המריקים מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. ובתחתונים עומדים שני בני היצה"ר, העומדים על אדון כל הארץ, ובעליונים צנתרות הזהב, והם שנים כרובים זהב לשמור את דרך עץ החיים. עכ"מ.

סימן ט'. גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות. ראוי להבין איך אפשר שיהיה בן הרבה אתונות. ועוד י"ל, כי למה הוצרך שיהיה רוכב על חמור ועל עיר, כי די באחד מהם. ואמנם יובן זה, ממ"ש בס"ה פ' בלק דף ר"ז ע"א וז"ל, א"ר יהודה באילין כתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא, מסטרא דימינא חמרי ומסטרא דשמאלא אתני. ותאנא עשר לימינא ועשר לשמאלא וכו', עד דכתיב ולאביו

(ל) עיין שער הכונות ח"ב דף פ"א ט"ב ד"ה ובקונטרס אחר,

והנה בזה השבנו על ב' השאלות, כי אתנת חד דכליל עשר, ולזה נכתב אתנת וקרי אתונות. וג"כ למה הוצרך חמור ועיר, שנים ולא א', הוא מוכרח, כי המשיח הוא סוד מלכות קדישא, וכולל מלכות דכורא ומלכות דנוקבא, מלכותא דשמיא ומלכותא דארעא, והוא כופה ושולט על מלכות שמים כעשן נמלחו, דא סמא"ל, ועל מלכות הארץ כבגד חבלה, דא לילית, כנזכר בתיקונים. ובמ"ש ידוייק הכתוב שאמר גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם, כי בת ציון היא מלכות הדבוקה ביסוד ציו"ן, העולה קנ"ו בגי' ו' הוי"ו"ת במנין יוסף. בת ירושלים היא מלכות הנוקבא הנקראת ירו"ו של"ם, בגימטריא חוק"ף הדין, בה ובתוכה מתקבצים ג' אלהי"ם: א' ביודי"ן ש', וא' דאחוריים שעולה ר', וא' בפשוטו העולה פ"ו. והוא סוד שופר דמתן תורה, קרן שמאל דאילו דיצחק. ולעת"ל יתקע בשופר גדול, היא אימא עילאה. וז"ש באדרא דף קל"ז ע"ב צדק ילין בה, דבה אשתכחו גורי דינין יתיר מכל שאר אתרי, וזהו עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן. וע"ש ע"כ.

משא דבר ה' בארץ חדר"ך. ^ס דע, כי ירושלם וציון הם רומזים ליסוד ומלכות. ויסוד דבינה אימא הפנימית, יוצאות בסוד פרשיות שבתפלין דז"א, והם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ג, גימטריא חדר"ך.

ספר מלאכי

סימן ג'. אני ה' לא שנית. כי דעה שם הוי"ה בחילוף מצפ"ץ, גי' ש', כמנין אלהי"ם דיודי"ן. הרי כי לא שנית, כי ה' הוא האלדי"ם. ואין השתנות כי אם מצד התחתונים, בסוד כי

ומלכות דאימא היוצאות ללאה, נגד סוריא, בסוד דמש"ק. וכן דמש"ק, גימטריא מד"ת, בסוד ד' אלפי"ן ^ט דלאה. והיא קשר של תפילין, והם בסוד דמשק, שתהיה לעת"ל רחובה של ירושלם, כי כן היא משוכה ברצועות מד' של תפילין, לקשר שבאחור.

סימן י"ד. ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ^מ הנה עכשיו בגלות, י"ס דז"א אינם בגוף ואחדות אחד, אלא ג"ר שלו הם באימא, וכן ט"ס דנוקבא אינם קבועים בה, עולים ויורדים בו כפי מעשה התחתונים, ולעתיד ישארו בשלימות. ויהיו הי"ס דז"א מקושרים תמיד באחדות א', וכן דנוקבא, וזהו ה' אחד ז"א, ושמו אחד נוקבא.

או יאמר, כי הנה עתה בגלות נקראים זו"ן דודים, ואו"א רעים, כי או"א לא מתפרשין לעלמין, וזו"ן לזמנין מתפרשין. אבל לעתיד, יהיה ה' אחד: ז"א, ושמו: שהוא נוקבא, יהיה ג"כ אחד, פב"פ, כמו או"א. נמצא, שהשם לא יהיה יהו"ה, שהוא מורה הו' על בחי' ו"ק, אלא השם יקרא י"ה. כי כשם שחו"ב נק' י"ה, כך יקראו זו"ן. ^ז כי ז"א יהיה תמיד בן י"ס שלם, והנוקבא תהיה במדרגתה הראשונה.

שמש ומגן ה', השמש יש בה ב' הפכים מיבש ומנגב, ומנמס השעוה, מלבין את השעוה ומשחיר את הפנים.

אות ל"ח ל"ט.

ס) ליקוטי תורה סימן ט'.

ע) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פרק א'. שער המצות פרשת ואתחנן.

מ) ליקוטי תורה זכריה י"ד.

נ) שער מאמרי רז"ל דף ט' ט"ב ד"ה ולהבין סוד הוא ושמו אחד. ובדף ל"ה ר"ה ונחזור לענינו. סוף ספר עולת תמיד בהגהות ומ"מ אות ד'. תע"ס ח"א סוף פ"ב אות ה'. וז"ש או"א לא מתפרשין וכו'. עיין זהר ח"ג ד. ובוהר ע"פ הסולם

כתובים

ספר תהלים

נשמחם, כמש"ה נפשי יצאה בדברו. והתורה אמרה לפני הקב"ה, רבש"ע, נתתני לבני אדם מתים או חיים, ואז הקב"ה החזיר להם נשמתם. ואמרו למשה, דבר אתה עמנו וכו', ואמרו פן נמות, רמזה התורה שמתו וחיו. וזהו תורת ה' תמימה משיבת נפ"ש, שהיא היתה סבה להחזיר נשמות לפגרים. או אפשר, כי מי שיעסוק בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו, שלומד לשמה לשמור ולעשות, אדם כזה כשיפטר תמצא נפשו מנוחה ולא תחזור בגלגול, ויהיה משיבת נפש, מלשון בשובה נחת תושעון. וגם אפשר לומר, שמי שהוא משיב אחרים בספר להם את גבורות ה', וענין ג"ע וגיהנם וענין הגלגול וכיוצא, אעפ"י שישבו מיראה, מתוך שלא לשמה בא לשמה, וישבו בכל לבבם ובכל נפשם. ולכן העושה כן משיבת נפש, יש בידו כח להחיות מתים, כ"ש שינוח נפשו תחת כסא הכבוד.

סימן כ"ב. למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. דע, כי בני ד' חיות, נק' בני אלהים, כמש"ה הבו לה' בני אלים. אבל החיות נק' אילות, ומיכאל שהוא א' שבהם נק' אילת השחר. כי מיכאל אומר שירה מהשחר עד חצות היום, גבריאל מחצי היום עד הלילה, רפאל מתחילת הלילה עד חצות הלילה, נוריאל עד השחר. ולכן מיכאל נקרא אילת השחר, והוא שר ישראל, ואומר אלי אלי למה עזבתני. וז"ס קול ה' וכו' יחולל אילות, בשעה

סימן ב'. יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו. טעם למה נכתב ישחק בש', ולא יצחק בצ', דע, כי ענין זה מדבר על ענין הגאולה מה שעתיד להיות, ^(א) שאז יהא הישועה ע"י בינה עילאה, באמצעות גבורה. והבינה נקראת שי"ן שורקת, והיא תתלבש ביצחק שהוא גבורה, לעשות נקמה בגוים. והבן זה הטיב.

נשקו בר פן יאנף ותאבדו דרך וכו'. דע, כי יש באר ויש בור מלא עם ו', וגם בר חסר ו'. באר נקרא רחובות, כשנעשה הזיווג לצורך הנשמות, כי אז גם נשמת הצדיקים מעלים מ"ן, ואז יסוד הנוקבא באר מיין נובעים. בור הוא עשק, סוד יצחק שהם הגבורות לבריה, כי יצח"ק בגימטריא בו"ר, כי שם הגבורות לבדם. בר הוא יותר דין מכלם, והוא שטנה, והוא ע"ב ק"ל שעולה ב"ר, כי כולו אחוריים, וצריך שינשקו בר, פן יאנף ויתאחזו בו הדינים. וסוד נשקו, להמשיך שם החותם העליון, ולא ישלוט שם זר להודווג עם הבאר הזה הנקרא בר, וזהו נשקו בר, כי נשק"ו בגי' תנ"ו, שהם ג' מלואים של אהי"ה כנודע, ע"ה, והם בגימטריא חותם.

סימן י"ט. עוד ירצה תורת ה' תמימה משיבת נפש. דרשו רז"ל ^(ב) שכשניתנה התורה ויצאו הקולות חוצבין להבות אש, ואין מי שיכול לסבול, ורבים מישראל שאין בהם כח וזכות יצאה

(ב) שבת פ"ח.

(א) ליקוטי תורה פסוק זה. וזה בשלח נ"ח.

תמיד פב"פ, ולא תצטרך לירד למטה. ומי גורם ישיבה, זה א"א, הנקרא ארך ימים. לרמוז כי מתמן הוא אריכו דיומין, כנזכר בתיקונים ע"ש¹.

תערוך לפני שולחן נגד צוררי וכו'. דע, כי ש"ע נהורין אית ליה לא"א, וכולם מאירים באימא דאיהי מסטריה, ומהם לז"א כמנין אר"ך אפים בלבד, וכן כמנין כוסי רוי"ה, דהיינו ר"ך. והשאר שהם ק"ן, מאירים לנוקביה. והיינו דכתיב גם צפור מצאה בית, פירוש, צפור נדרש חסר ו', כזה: צפ"ר, כמו כלת משה, כלת כתיב, ואז היא בגי' ש"ע נהורין. ואת כולם מצאה בית, שהיא אימא עילאה. ודרור, זו מלכות, שאינה מקבלת מזולתו ית', מטעם אני ה' לא שנית. קן לה, אין לה מאלו הש"ע נהורין אלא ק"ן. נשאר לז"א ר"ך, ונקודת עצמו הכוללת אותם, הרי אר"ך אפים, דכתיב ביה רחום וחנון ה' ארך אפים ורב חסד, כמ"ש במ"א.² לפיכך אמרו באדרא³ כד אסתכלן אנפוי דארין באנפוי דזעיר, כדין מתארכין אנפוי דזעיר ואקרי ארך אפים. ויש רמז בשם זה, לנהורין דנוקביה ג"כ. שכן אר"ך אפי"ם, בגימטריא שני"ב, ועם י"ח אותיות אל"ף רי"ש כ"ף אל"ף פ"א יו"ד מ"ם, הרי ש"ע, שחלק נוקבא אצלו בכח, וגם הוא מאיר בה מחלקו. כדכתיב כוסי רוי"ה, בגימטריא כדאמרן. פירוש, רוי"ה, בגימטריא אר"ך, כוסי"י, בגימטריא א"ל אדנ"י, שהוא במלכות. וכן כו"ס בגימטריא אלהי"ם, והשמוש לדוד עילאה, שיש אלהים בבינה גבורה ומלכות, וקמ"ל דברידה משתעי קרא. והיינו כוסו של דוד, שארז"ל⁴ מאתן ועשרין וחד לוגא הוי. ואימתי, בזמן שתערוך לפני שולחן. והוא עתיד לברך על מזונו לפני אבות העולם, דכתיב כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. ובש"ם יהו"ה, בגימטריא ש"ע נהורין וארבע אתון.

שואמרים בכי"ם⁵ יתחוללו מאימה. ויחשוף יערות הם בני אלים הנעים ביער, וזהו ובהיכלו כלו אומר כבוד, בכי"ם.

עוד פי' אחר הצילה מחרב נפשי. עיין מה שביארנו בכוונת ק"ש שעל המטה,⁶ כי סוד רי"ו הוא חרב העליון וכנגדו יש חרב אחר בקליפות, אשר הם לוקחים טיפי נשמות מן הזרע העליון, אשר נמשך בלתי נשמה כנזכר שם, ובוהו החרב קוצצים אותנו. גם כנגד רי"ו תחתון שבמלכות, שנעשה משם מלוי ההי"ן שהיא נקודת ציון דמלכות, כנגדם יש בקלי", והוא סוד הנקרא כל"ב, שהוא בגי' ב"ן, בחשבון הוי"ה דההי"ן שעולה ב"ן.

סימן כ"ג. מזמור לדוד ה' רעי לא אחסר וכו'. הנה נודע, דבני חיי ומזוני תליין במזל דא"א, על ה' ממש, כמ"ש במ"א. ועל הארה זה היה מתפלל דוד שיאירו בו ש"ע נהורין, דמזלא כלילן לון. וכן רע"י גימטריא ש"ע (א"ה, מ"כ, כי הי"וד היא ק'.⁷) ועוד מצאתי כתוב, כי על המלוי מהדר, ר"ש עין יו"ד, המלוי לבר שהוא שי"ן ו"ד בגי' ש"ע. וכן על מ"ש למטה, הרע"ה גימטריא ש"ע, נ"ב, ג"כ על המלוי קא מהדר, כזה: ה"ה ר"ש עין, ה"ה המלוי לבר, שהוא ה', שי"ן ה' גי' ש"ע). ושפע זה של ש"ע נהורין, נקרא מי מנוחות, דמחסד עילאה נפקין, הנקרא מים. והנה ש"ע נהורין, הם ב"פ אל, כנודע. וז"ס האל הרועה אותי מעודי עד היום הזה. וכן הרע"ה, גימטריא ש"ע, ולכך נאמר לא אחסר, בהפוך א"ל. וז"ס הא"ל הון, בכרכת המזון. והיה מבקש, ששפע הזה יבא ע"י נתיבות ז"א למדת נוקבא, וז"ס במעגלי צדק ינחני. ואז יתוספו רכ"א נהורין בנוקבא, כי תחלה לא היה רק ק"ן. וזהו כוסי רוי"ה, בגימטריא רכ"א. והנה הארת ש"ע אלו, הם גימטריא שמ"ן, וזהו דשנת בשמן ראשי. ואמר ושבתי בבית ה' וכו', שתהיה בהיכל ז"א

1) ספר התיקונים סוף תיקון ע'.

2) להלן סימן פ"ד. ע"ח שער א"א פי"ג.

3) קכ"ח: קל"ה.

4) יומא ע"ו.

5) שער הכוונות סוף דרוש ח', מדרושי הלולה ובשער המצות פ' נח. ל"ח כאן.

6) ל"ח כאן.

7) עיין ל"ח כאן ובהגהות ומ"מ אות ס'.

שנכללו בו, לא היו אלא נשמות דישראל. ואם לא היה חוטא, לא היו א"ה יוצאים לעולם, ואחר שחטא, נתערבו בו נפשות של אומות העולם. וז"ש אדם אתם, ישראל לבד היו כלולים כל נשמותיהם באדה"ר, ולזה אמר אשרי אדם שלא יחשוב ה' לו עון, אפילו בגלגול הראשון. כי מעולם לא חטא, ואין ברוחו רמיה, שהלבוש של העבירות שלו ניתן לאחר, ולבוש המצות של האחר לוקח לו לעצמו, וחליפין אלו הם ערמה ורמיה. אבל זה שמעולם לא חטא, ומתכסה בלבוש המצות אשר עשה לעצמו, זה אין בו רמיה כלל. ועל החוטא בגלגול הראשון והשני, ואמר כי לקחה מיד ה' כפלים ככל חטאתיה, כי אין זה דרכו ית', כי לא כחטאתינו עשה לנו, כ"ש ליפרע ממנו כפלים. אלא בערך הגוף השני, שסובל חטאת הגוף הראשון ג"כ. אבל בערך הנשמה, אין לה כפלים, אלא ככל חטאתיה לבד, כי הב"פ הם שלו.

ואפשר עוד לפרש, עם מימרא דר"ש בן לקיש במס' יומא, ^(א) שהשב בתשובה וזונות נעשות לו שגגות או זכיות, כשהוא שב מאהבה או מיראה. וז"ש אשרי נשוי פשע, שהם הזדונות, ונעשו כסוי חטאה שהם שגגות, כששב מיראה. אבל אשרי אדם שלא יחשוב ה' לו עון כלל, כי כששב מיראה, עדיין יש עליו חשבון, אבל השב אין אליו שום חשבון כשהוא שב מאהבה, כי כבר נעשו לו זכיות. ואין ברוחו רמיה, כי השב מיראה אין לך רמיה גדולה מזו, שאם לא מפני היראה לא היה שב, נמצא, שבערמה גדולה שב, משא"כ בשב מאהבה. ע"כ.

סימן ל"ג. בדבר ה' שמים נעשו וכו'. הנה העולם נברא בג' קוים, במדת הדין ובמה"ר והכרעתם. והנה בדיבור א' נבראו כלם. ומבשרי אחזה אלוה, כי בקול יש ד' יסודות. מים: כשתגהק

סימן ל'. ארוממך ה' כי דילתני וכו'. הנה דוד נקרא מצד הנוקבא, ^(ט) והיא שער ודלת. וכן אדנ"י במלואו, גימטריא תרע"א. ולכן אמר דוד ארוממך, שעם היותי מהדלת, אשר שם אויבים מבקשים לאחוז, עכ"ז לא שמחת אויבי לי.

סימן ל"ב. לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. ^(י) מיירי במי ששב בתשובה בשעת מיתתו, שאין לו זמן לקיים שום מצוה עוד, אלא בהרהור תשובתו, הוא נשוי פשע לבד. כענין שהיה לר' אלעזר בן דורדיה ^(ז) שמת בתשובה, ויצאה בת קול ואמרה ר' אלעזר, וקראתו ר', ואמר הוא מזומן לעה"ב. וקשה, אחר שלא קיים ולא סגל מצות ומע"ט, היאך יזכה לעה"ב, ומהיכן בא לו שם ר'. ומה גם, במה יתכסה, כי אין האדם יכול ליכנס שמה, אם לא יהיה לו לבוש הנעשה ממעשה המצות, כמ"ש בזה"ר. ^(ח) אלא זה היה גלגול יוחנן כ"ג, ששמש פ' שנה בכהונה גדולה. ^(ט) ולבסוף נעשה צדוקי, (א"א נראה שיש חיסור לשון בכאן) וכמו שבפעם הראשונה לבסוף הרשיע, כן תיקן בפעם שנייה, שהיה כל ימיו רשע גמור ולבסוף שב בתשובה. והנה הלבוש שעשה יוחנן כ"ג, בכל המצות אשר סיגל בשמנים שנה, לקח אותו ר' אלעזר ומלת רבי, היה ראוי אליו מאותו הפעם הראשונה. וז"ש כסוי חטאה, כי לקח אותו ר' אלעזר. ומלת רבי היה ראוי אליו הלבוש שעשה בכל ימי ר' אלעזר מן העבירות אשר עשה, נתן ליוחנן כ"ג. ואל זה כיון מ"ש כסוי חטאה, כי הכסוי שלו של העבירות לקחו החוטא הראשון. אבל יותר טוב, מי שבפעם הראשונה בגלגול הראשון היה טוב. וז"ש אשרי אדם, כי זה נקרא אדם, כמ"ש"ה אדם אתם, כי יש בישראל מי שהם כצאן, שעליהם אמר הכתוב ואתנה צאני וכו'. ויש חשובים יותר שנקראים אדם.

והנה, כשברא הקב"ה אדה"ר, כל הנשמות

(ל) ח"א דף רכ"ד. ח"ג ק"א.

(מ) ברכות כ"ט.

(נ) פ"ו:

(ט) בל"ת הגירסא: הנה דוד מצד הנוקבא, והוא נקרא שער ודלת.

(י) ליקוטי תורה פסוק זה.

(כ) ע"ז י"ז.

בסכין ברזל יש בו זיעה, וכשתגהק הרבה יהיה באותה הזיעה עפוררית, הרי עפר. ומים ורוח, מה שנראה בחורף הבל הפה. ואש, מה שהוא חם. ונמצא שהיה בו מציאות כל הד' עולמות, וזהו דבר ה'.

ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים. להיות אמת, שהשי"ת הפירד ארץ ישראל מכל הארצות. כי בכל הארצות חלק להם ממונים ושרים, אבל א"י אין שום שר ומושל שולט עליה כלל, שנאמר ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה וכו'. וכן ישראל הם חלקו, שנא' כי חלק ה' עמו. ולכן אפי' השרים של שאר ארצות, מורים איו גורה רעה על ישראל, וכן האומות שתחת ידם יועצים רע לעשות לישראל ח"ו, הקב"ה מפר ומבטל הכל מלמעלה, כמ"ש ה' הפיר עצת גוים וכו'. כי בין מהשרים של מעלה, ובין המלכים של מטה שאותם שרים שולטים עליהם, הקב"ה מפר עצתם. אבל א"י אינו כן, כי היא חלקו ונחלתו, אעפ"י שנתחייבו ישראל, אחר שחשב עליהם להטיב להם אינו חוזר, וזהו עצת ה' הטובה לעולם תעמוד וכו'. ומציל את ישראל מן האומות, ומטיב לעמו, וזהו לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וכו'. א"כ ראוי לשבח אל המלך הקדוש אב הרחמן, וזהו אומר אשרי העם שככה לו אשרי העם וכו'.

ועוד יש הפרש אחר בין א"י לח"ל. כי בח"ל כתיב משמים הביט ה' ראה וכו', כי מן השמים מביט על כללות האומות עם שריהם, אבל לא"י אינו כן, אלא ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ. פירוש, משגיח עליהם בכלל ובפרט, בהשגחה גמורה להטיב להם. וזה ממכון שבתו, שהוא בית המקדש של מטה, המכוון כנגד בית המקדש של מעלה, משגיח על עמו ועל ארצו, שנאמר עיני ה' אלהיך בה. אבל לח"ל וליושביה מן האומות, אינו כן, רק בהבטה אחת לבד. (פ)

פני ה' בעושי רע להכרית מארץ זכרם. אמר

פני ה', פנים של זעם בעושי רע, ומתקנים ברע בסטרא אוחרא, להכרית מארץ זכרם, דהיינו העצם הקטן שהוא נשאר לעולם. וארו"ל (ז) שנשבר הסדן, והוא לא נשבר. אמנם אלו שתקנו ברע, יתקב זה העצם ג"כ הקבור בארץ. וז"ש להכרית מארץ זכרם, והיינו כרת לבחינת הגוף, שאותו העצם הנקרא לזו דהיינו זכרם, יתקב ויכרת, ולא יזכה לתחיית המתים. אבל על הצדיק, נאמר שומר כל עצמותיו אחת מהנה, שהיא אותה המיוחדת בעצמות, דהיינו הלזו, לא נשברה אלא היא בקיומה. ובכן כל עצמותיו ג"כ שמורים לקום בתחיית המתים.

סימן ל"ו. למנצח לעבד ה' לדוד נאם פשע לרשע בקרב לבי וכו'. (פ) זה המזמור מדבר על הנחש שפיתה לחוה, והטיל בה וזהמא. ועליו נאמר אין פחד אלהים לנגד עיניו, והוא פיתה אותה ברמאות. וז"ש דברי פיו און ומרמה, וזהו און יחשוב על משכבו, שמתוך שראה אותם עסוקים בענין משכב קפץ עליה. ואמר ה' בהשמים, ולא אמר בשמים, כי שם ההוי"ה בז"א, ועליו קאמר ה' בהשמים, וכל ו"ק שבו הם בחינת ווי"ן, דהיינו שמים, ו' קצוות ששה פעמים ל"ו, וזהו מה שנא' אשרי כל חוכי ל"ו. וכנגדם אין העולם חסר מל"ו צדיקים, המסתכלים באספקלריה המאירה. והנה החסדים אינם אלא ה', ומתפשטים בה' שמים, חג"ת נ"ה שבו. וזהו בה' שמים, מתפשטים חסדך. והטעם, משום שאמונתך עד שחקים, שאמונתך היא התבונה עד שחקים, בינה עד הוד אתפשטת. (ז) וא"כ, אף שאין ביסוד חסד, מ"מ הוא כ"ל, כולל החמשה, וכלם מתקבצים בו. וז"ש צדקתך, שהוא הצדיק, כהררי אל, לוקח כנגד ה' הרים עליונים, חג"ת נ"ה, שכל החסדים מתקבצים שם בו. ולהיותם חסדים קראם אל, כי חסד אל כל היום. ולכן נקרא ציו"ן יוס"ף, מנין ה"פ א"ל. ומשפטיך, שהם הגבורות, הולכים אל תהום רבה, שהיא יסוד

(פ) ליקוטי תורה סימן ל"ו.

(ז) זהר ח"ג רכ"ג.

(פ) עיין מדרש שוחר טוב תהלים ק"ה.

(ז) מדר' בראשית פרשה כ"ח.

האב והאם. והוא יורש את הכל, דברא ירית, ברתא לא ירית. וז"ש בזהר^ש דנטיל תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו, ואחסינו לבן, דהיינו הה' חסדים וה' גבורות, שהם גנוזים בתוך א"ו, וכשנטול אותם הדעת, הוא מחלק אותם.

וז"ס מ"ש בחכמה יבנה בית, פירוש, הבית שלה לבר. ובתבונה יתכונן, היינו הבית הנזכר, דהיינו שאינם מתפשטים לחוץ. אבל ובדעת חדרים ימלאון, וכשיוורדים יורדים מהדעת הה' גבורות תחלה, עד הוד שבזעיר, מהחסד של זעיר עד הוד שבו הם חמשה. ואח"כ לוקט אותם יוסף, דהיינו יסוד הנקרא כ"ל, כנו"ל. וכשנשאר המקום פנוי, יורדים ג"כ הה' חסדים עד הוד. וכשרואה יוסף, נותן הה' גבורות והה' חסדים שכלולים מ"י, הם ק', כמנין כ"ל כ"ל. וז"ס ויכלכל יוסף את אביו וכו'. וכבר ידעת, איך ז"א יצא מבטן אימא מסוף שני שלישים, ואותו שלישי נעשה לו כתר, ונשאר נה"י שמתפשט בכל זעיר עד הוד, כמו שביארנו בדרושים היאך יתחלקו אלו הפרקים, וע"ש.^ה נמצא, שהפרק הא' של נצח, וכן הפרק הא' של הוד, דהיינו החסד והגבורה שהם שני חסדים, עדיין הם נעלמים בגוף, ונכנסים בזרועות של זעיר מלובשים, אבל היסוד של אימא שנעשה ת"ת לזעיר, הוא מגולה, שאין לו שום כיסוי. וכן שאר הפרקים של ירכים הם מגולים. נמצא, שהאור הוא בהם בלי לבוש, ונכנסו בו"א בלי לבוש. נמצא, שת"ת ונ"ה שבז"א, מהחסדים שהם באימא, ונ"ה נכנסו בזעיר בלי לבוש. וכן בנוקביה, הת"ת ונ"ה של הגבורות נכנסו בה בלי לבוש, אמנם הב' גבורות נכנסו בה במלבוש, ע"ד שאמר בז"א.

ודע, כי כל מה שנאמר זיווג כמעט בכל המקומות, זיווג, הוא זה שיתחברו הה' חסדים עם הגבורות למתקם, ואז כל העולם בשלום. וכמעט רוב הדרושים הם על זה הדרך. ובה תבין, למה

הנוקבא, ובהם הם נעשים הדכורא עם החסדים אד"ם. והנוקבא כמנין בהמ"ה שם ב"ן, ואז תושיע ה', מאירים בהם הש"ע נהורין, בסוד פנ"ב. ואמר מה יקר חסדך אלהים, לומר, כי כשהחסדים מתגלים מן היסוד שלו בסוד טיפה, ונכנסים תוך הנוקבא שהיא אלהים, אז הם יקרים. שיוצאים משם נשמות בני אדם, וכל החמשה חסדים נעשים א'. וז"ש חסדך, לשון יחיד. ואז עולות נשמותיהם של צדיקים בסוד מ"ן, תחת כנפיה, וז"ש ובני אדם בצל' כנפיך יחסיון.

ה' בהשמים חסדך אמונתך עד שחקים. פירוש, ה' שהוא זעיר, נתפשטו בו כל בחינות של שמים, דהיינו ה' חסדים. וז"ש בהשמים חסדך, עד הוד. ולא ביסוד, דיסוד אין לו חלק לבר, לפי שנקרא עני, אבל הוא נוטל מכולם. וז"ס וילקט יוסף את כל הכסף, דהיינו חסד, ולפיכך נקרא כל. וכשהמלכות נוטלת אותם מהיסוד, אז נקראת כלה, לפי שהיא יש לה ה' שלה, ולקחה החמשים עמה שלקח יסוד, זהו כל"ה. אמונתך עד שחקים, פירוש, כי ה' של אימא, דהיינו אמונתך שהיא אימא, נתפשטו עד שחקים, דהיינו נו"ה. ובענין זה תבין ג"כ מש"ה מי מדד בשעלו מים, פירוש, מי, דהיינו בוצינא דקרדינותא שהיא קו המדה, מדד בשעלו, והוציא מים שהוא החסד. ושמים הוא אש ומים, דהיינו גבורה. ולפיכך קדם ש' בשמים, וזהו בזרת תכן, דורת גבורה היא. וכל בשליש עפר הארץ, שהוציא המלכות בשליש האמצעי מכוון ע"י, וזהו וכל בשליש עפר הארץ, דהיינו מלכות הנקראת עפר. ושקל בפלס הרים, לרמוז מה שנוכר בתיקונים, והיינו ה' אלפים של אור שבפרשת בראשית. והענין הוא, שהחכמה יש בה ה' חסדים, ובכינה ה' גבורות. וכשבא הדעת, אז הוא נוטל הה' חסדים מאבא. וזהו סוד מ"ש רז"ל^ה שהאב מזריע לובן שממנו החסדים, ואימא אדם, דהיינו הגבורות. ולפיכך נוטל מהאם הה' גבורות, שהוא הבן הבכור שנוטל פי שנים, חלק

(ה) ע"ח ח"א שער מוחין דצלם פ"א.

(ה) נדה ל"א.

(ש) ח"ג רצ"א.

הוא ע"ב ס"ג, מנין רג"ל. וזהו גאות עשו, שרצה ליקח בחי' או"א, ועל כן נאמר לו אם תגביה כנשר וגו' משם אורידך וכו'. וזהו ג"כ שם נפלו כל פועלי און, על גחונך תלך, דוחו ולא יוכלו קום. לכולם יש רפואה לעת"ל, ולאותו רשע אין לו רפואה כלל, כמ"ש חז"ל^ט לכל יש רפואה לעת"ל, חוץ מנחש וגבעוני וכו'.

עוד 'אל' תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנידני, ר"ת אתרוג. דאתא לרמוז למ"ש חז"ל שעץ הדעת טוב ורע היה אתרוג. והם ז"ל דרשוהו ממלת וכי תאוה, תרגם אנקלוס ומרגג, הוא מלשון אתרוג. ועכשיו מובן טוב באומרו אל תבואני כו', כי זה הפסוק דרשוהו ז"ל על הנחש כשבא לפתות את חוה, כי אמר עץ החיים ויד רשעים אל תנידני, כי שם בעץ הדעת שם נפלו פועלי און דוחו ולא יוכלו קום, כי נתקצצו רגליו של הנחש, והבן.

עוד פירוש אחר, הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא וכו', דע, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והנה המוחין דלאה הם ד' אהי"ה, ב' ביודי"ן, וא' באלפי"ן, וא' בההי"ן. ולא נקרא מד"ת, ועל שם ד' אלפין שיש בד' אהי"ה הנו, ז"ש ומדת ימי מה היא. ולעומת זה, יש קליפה שנקראת מת, כי שם סוד המיתה בקליפה כנודע. והענין, כי שורש הד' אלפי"ן עצמן, אנו מסירין מן הקליפות, שהם החיות שלהם. וכשנסתלק ד' מן מד"ת אשר אחזו הקליפות, ישאר מת. אמנם בקדושה עצמה, יש שני בחינות אלו, שהם מד"ת ות"ם. כי בקליפות מ"ת, ובקדושה ת"ם. ויעקב לא השיג בכל מד"ת, רק בשני אותיות ת"ם. כי בשורש הד' אלפי"ן עצמן לא השיג, וזהו ויעקב

אנו אוכלים הלחם בשלחן עם המלח, לפי שהמלכות^א נקראת ים המלח, ששם הדינים. וגם שם מתתקנים הרברים, שאלמלא המלח, אינם נאכלים כמה דברים לרוב מרירותם. והיא הבחינה של ת"ת נ"ה של הדינים שבה, וכל אחד מהם הוא הוי"ה א', וכן ג' הוי"ת, עולים בגימטריא מלח. והלחם, הוא כנגד ג' הוי"ת של זעיר כנגד החסדים שבו, ולזה אנו מטבלים הלחם במלח, למתק הג' גבורות בג' חסדים. ולזה הת"ת נק' לחם, והוא בראש האות, לפי שהוא ראש לג' הוי"ת, דהת"ת הוא עיקר. דע, כי ג' הוי"ת, עולים בגימטריא מזלא. וז"ס מ"ש חז"ל^ב בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא. פירוש הענין, כי חיי: הוא בת"ת, ובני: הוא בנצח, ומזוני: הוא בהוד. וכולם תלויים בהתחבר הג' הוי"ת מת"ת ונ"ה של זעיר, עם ת"ת נ"ה דנוקביה, דהיינו הזיווג, כנו"ל. ולפיכך מכנין הזיווג לאכילה, דכתיב אכלה ומחתה פיה, וכן בדברי חז"ל בכתובות^ג איתא, היתה אוכלת וכו'. וכן מכנין התורה ללחם, דכתיב לכו לחמו בלחמי, לפי שהזעיר נקרא לחם, כנוכר. ובוזו יובן מ"ש בתיקונים^ד שהתנאים הם בנו"ה, והאמוראים הם בחסד וגבורה, ובמ"א נראה להפך. ובמ"ש ניחא, לפי שהתנאים הם בני"ה, יותר חשובים, לפי ששם בא האור בגילוי, ולפיכך שם הוא הזיווג, משא"כ בחסד גבורה, שאין בא האור שם, כי אם מלוכש כנו"ל, ונמצא שבבחינה זו הם גרועים, ע"כ.

שם פסוק "אל" תבואני רגל גאוה ויד ר"ת אתרוג. לרמוז, שאותו העץ שאכל ממנו אדה"ר, אתרוג היה. ווארו"ל^ה, כי כשדחף נחש את חוה על האילן, צעק האילן ואמר פסוק זה. והנה גאו"ה, עולה י"ה, כי שם היא הגאוה, ושם

(א) הקדמת תיקון אות מ'.

(ב) מו"ק כ"ח.

(ג) ס"ה:

(ד) ריש תיקון כ"א. ועיין שער מאמרי רשב"י זיע"א רף ג' סוף ט"א בר"ה עוד נמצא. ובספר ארבע מאות שקל כסף דף רע"א ט"ב ד"ה דע. ועיין היטב ת"ז שם אות ל"ד דף ק"ו

ר"ה וענין.

(ה) בראשית רבה פרשה ט"ו.

(ו) אברון פ"א. פרקי דר"א פ"ג.

(ט) בראשית רבה פ"כ.

(י) ע"ח ת"ב שער לאה ורחל פ"ה ופ"ח ו"ט.

היא מלכות בסוד לב מלך, וז"ס ולישרי לב, שהם נמשכים מהגבורות, נמשך להם שמחה מאימא, והוא גבורה, ואין שמחה אלא בבשר ויין,^(ל) שהוא בחינת גבורה. וז"ס וצפונך תמלא בטנם, שהם הגבורות, משם ישבעו בנים שהם הם עצמם. והניחו יתום, פירוש, משה ויתרו לקחו הטוב שבקין, כי הם עיקר הגבורות לעת"ל, כי אז אין החיצונים שולטים, ועיקר ההנהגה על ידם, בסוד ועטרותיהם בראשיהם.

סימן מ"ה. חגור חרבך על ירך גבור. דע, כי שם ס"ג בריבוע הוא קס"ו, ושם אהי"ה בריבוע ד"ם, ויחד גימטריא חרב. ואינו מתגלה רק ס"ג בלבד, והוא נקרא חרב, ומציל בכוונתו ובנקודתו הראויה מן כלי זיין. והקדים הוד להדר שהוא הנצח, ועשה את העיקר טפל לו. וזה ירך גבור, שהוא הוד המשתלשל מהגבורה, כי שם אהי"ה הוא בהוד, דהא אימא עד הוד אתפשטת. ויש בה ה' שמות בריבוע, כל א' מהם גי' ד"ם, ה"פ ד"ם גימטריא חרב"י. והנה י"פ ד"ם והמקור, גימטריא אמ"ת, והמקור ממתקם. והנה יש ה' דמים טמאים וה' דמים טהורים, וכמשתפשטים בעשיה, הקליפות יונקים מהטמאים. והנה ה' דמים טהורים הם לבושי הה' חסדים,^(מ) וה' דמים טמאים לבושי הגבורות, והדעת כולל שניהם. ועל שם כך, נקרא זעיר גבור מלחמה. מכל כח הארות אלו של החרב ששולחת אימא לזעיר, להאיר לנוקבא, שלא ידבקו הקליפות בה השולטים בלילה. בסוד הנה מטתו שלשלמה: ז"א, מלך שהשלוש שלו. ס' גבורים סביב לה, שנותנן אימא לזו"ן,^(נ) מכח הארות אלו, והוא נותן כח בוי"ק להתחזק בגבורות, אחרי שהן מקיפות לה, בסוד א"מ להגין לה. וז"ש מגבורי ישראל, ר"ל, גבורות דזעיר הנקרא ישראל. כלם אחזי חרב, לא אמר אחזי רק אחזי, להורות ב' דברים: א', שנאחזים

איש ת"ם. ואם תמנה שני אהי"ה הראשונים, שהם ריודי"ן בבחינה אחת, א"כ יהיו ג' אהי"ה לבר, תקח ג' אלפי"ן שבהם, יהיו בגי' שלי"ג.

וז"ס הנותן שלג כצמר, כי כמו שאם חסיר שורש הדי' אלפי"ן ממד"ת ישראל ת"ם, גם כשתסיר שורש הגי' אלפי"ן משלג, ישאר צמ"ר, וזהו הנותן שלג כצמר. וז"ס אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכו', כצמר יהיו, מתלבנים העונות ע"י אימא עילאה, העונות, ששם השל"ג הצמ"ר, בסוד שמות אהי"ה כנו"ל. וז"ס יוה"כ מכפר ומלבין עונותיהם של ישראל, כי סוד יוה"כ בסוד אימא, ולכן אמרו בזוהר פ' בראשית דף ו' ע"ב על והוא הכה את הארי ביום השלג, דאתחן בבי דינא עילאה שהיא בינה, ב"ד העליון ה"י עילאה, דמינה מתערין דינין. והנה, משלג נעשה שגל בקדושה, בסוד נצבה שגל לימינך, זה בקדושה. וכנגדה בקליפה, והשגל יושבת אצלו במלך פרס. וז"ס והוצב גולתה הועלתה, תרגום הוצב כלבתא. והוא ג"כ פירוש השגל יושבת אצלו, כי בקליפות הוא כלב, ובקדושה שם ב"ן במלכות. גם הארת הפנים העליונים הם שני בחינות, וכולם ש"ע.^(ס) כי א"ל במלואו קפ"ה, והם שני א"ל בשני הפנים, הרי ש"ע. גם יש ש"ע שני, מהאחוריים של הוי"ה דע"ב ריודי"ן, שהם דפ"ק. ויש ב' דפ"ק בשני הפנים עם הב' כוללים, הרי ש"ע. וכנגדו בקליפה, ע"ש, כמד"א עש יאכלם.

סימן מ"ד. עורה למה תישן ה'. הוא בסוד הדורמיטא, כמ"ש בדרוש פורים, בענין מ"ש רז"ל^(ז) שאמר המן אלהיהם של אלו ישן הוא, וז"ס ויקץ כישן ה'. והגלות והשינה הכל א' הוא, כנו' בס"ה בש"ה.

הנה הגבורות נק' משרים, כמ"ש בס"ה, ולב

(כ) ע"ח שער א"א פי"ד.

(ל) מר"ר אסתר פרשה ז' י"ד. שער הכוונות ח"ב ענין פורים ררוש א' דף שכ"ח ט"ב ר"ה וענין התחלה זו.

(*) פסחים קט.

(מ) ע"ח ח"ב שער כ"ה פ"ב כלל ה'.

(נ) צ"ל שנותנן אימא לז"א וכו' והוא נותן כח בנוקבא להתחזק וכו'. הוי"ח.

מחרב דזעיר קס"ו וד"ם, שהיא עיקר בשמירה זו, והוא מנהיגם ולא הם אותו. והנה מלת מלומדי, צירופי מלוי ד"ם. כי ס"ג עיקר, וד"ם מלוי טפל אליו. ומלחמה וד"ם, גימטריא קס"ו ע"ה. וזהו על ירכו, מתחזק בירך שמאל. ועם זה נשארים בשמירה מפחד בלילות, הכוללת כל הקליפות, ונקראים על שמה, והיא דינה של גיהנם.

סימן מ"ח. אלהים בארמנותיה. אמרו בס"ה^(ז) שהם ג"ה. הכוונה היא, של ג"ה דז"א, מה שנעשים בה מוחין. נודע למשגב שם, כי בהם נשגב מגדול עוז שם ה'.

אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה. פירוש, דע, למה אני בטוח שהקב"ה יפדה נפשי מיד שאול, לפי שאני משים יום המות לנגדי תמיד, וזהו כי יקחני סלה, זוכר אני סלה יום שיקחני מן העולם, וכזה אני מתעורר לשוב תמיד, ועכ"ז אני מתפלל שיפדה נפשי מיד שאול. וכן יתבאר מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה. ירצה, חדע מי הוא שיזכה שלא ימות, ופירש, שלא יראה פני מלאך המות, כי אם ימות בנשיקה. ועליו יחיה, כלומר, יצא מעה"ז כמי שהולך לבית אחרת, והוא בחיים, כי כן הצדיקים במיתתם קרוין חיים. זה הוא מי שימלט נפשו מיד שאול סלה, שבכל יום מפשפש במעשיו, וזוכר יום המיתה ושב לקונו. ולזה נקט לשון גבר, לומר שכובש את יצרו וגובר עליו, וזה נקרא גבור, שנאמר טוב ארך אפים מגבור. וזהו מאמר רז"ל^(ח) שאמרו על כן יאמרו המושלים, הם המושלים ביצרם. והם ניצולין ממנו, וזוכין לחיי העה"ב.

אל תירא כי יעשיר איש. ירצה, שיש בני אדם כשהם בהצלחה, קונים מלבושים ותכשיטים כלי כסף וכלי זהב, ואין כוונתם רק מפני הכבוד, כאשר יכנסו בני אדם בבתיהם יראו כמה

מטלטלים כפולים וכלים מכלים שונים. ואם היו מסתפקים בהכרחי, ויזכרו מ"ש דהע"ה גר אנכי בארץ, וכתיב כי גר אנכי עמך, היו עושים חסדים לעניים מרודים, להלבישם או לפרנסם. רק מקיימים פסוק אוהב כסף לא ישבע כסף, ואח"כ ועזבו לאחרים חילם. ולכן אפשר, שכוונתו לומר, אל תירא כי יעשיר איש, פירוש, איש כזה אין ממונו והונו מתקיים בידו. כי ירבה כבוד ביתו, כלומר נותן טעם, תדע למה לא יעמוד עשרו בידו, לפי שאין כוונתו רק להרבות כבוד ביתו לבד, ולא לעשות טובה עם הדלים ליתן להם בעת צרתם.

ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וכו'. דע, כי כל המעשים טובים שהאדם עושה בעודו רשע, או התורה שלומד, אין צריך לומר שאינו נותן כח בקדושה, אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, ועליו נאמר ולרשע אמר אלדי"ם וכו'. מה לך לספר חוקי, כלומר, שאתה מכניס דברי קדושה בתוך הקליפה, וכזה מוסיף על חטאתו פשע וגדול עונו מנשוא. וכשחוזר בתשובה, מוציא אותו הכח שנותן בתוך הקליפה ומכניסו בקדושה, ועל זה נאמר חי"ל בלע ויקיאנו וגו'. ולזה נקראת תשובה, שתשוב דברי הקדושה למקומה. ושכרו כפול ומכופל, שמכניע הקליפות בהוציאו את הקדושה מתוכה, ונותן כח אל הקדושה בהכניסו לתוכה. וכזה יובן מ"ש רז"ל^(ט) זדונות נעשו לו כזכיות.

סימן נ"א. לב טהור ברא לי אלהים. "לב טהור" ברא"א, ר"ת טב"ל, וס"ת ברא"א, שהטבילה בכוונה גורמת לאדם להיות בריה חדשה. אותיות אמצעיות, בגימטריא יא"ר ה' פניו אליך ויחנך. ל"ב טהו"ר ברא"א הכל יחד, בגימטריא תנ"ה הודך על השמים. כי ג' מלואי אהי"ה: קס"א קנ"א קמ"ג, מאירים בו. ל"י בגימטריא ד' יודי"ן דשם ע"ב. ל"י אלהי"ם, בגימטריא ריבוע אדנ"י. ל"י אלהי"ם ורו"ח,

(ז) יומא ל"ו.

(ח) ויקרא ה'.

(ט) ב"ב ע"ח.

סימן ס"ב. אחת דבר אלהים שתיים זו שמענו וכו'. פירוש, הקב"ה דבר כל העשר דברות בדיבור אחד, משא"כ כח בבשר ודם. וזהו וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, כלומר כאחד, ובדיבור אחד. אבל ישראל לא שמעו באזניהם, כי אם שתי דברות לבד, שהם אנכי ולא יהיה לך, וזהו שתיים זו שמענו וכו'. וזמ"ש רז"ל (א) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו. וזהו ישקני מנשיקות פיהו, מיעוט רבים שנים, והם הב' דברות. ולפי שלא יכלו לסבול, אמרו למשה רצוננו לראות מלכנו ולשמוע מפיו, ואחר שראו שאין בהם כח כמשה רע"ה, אמרו דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים וכו'.

אשרי תבחר ותקרב ישכון חציריך. יש לזקדק, למה נכנס ביחיד ויצא ברבים, ונוכל לומר שהיחיד אינו דומה לרבים. וז"ש ישכון חציריך, ר"ל, היחיד כל מה שיעשה הוא על הרוב שישכון חציריך. ועוד, כי היחיד אינו מתעורר מאליו, רק הקב"ה מסייעו, כמו שארז"ל (ש) הבא ליטהר מסייעין אותה, וזהו מורה לשון ותקרב. אבל הדברים שמעוררים הרבים מאליהם, ושבים בכל לבבם, אלו נכנסים בביתך וישבעו מטובך, לפי שלא הוצרכו לסיוע, ולכן רב שכרן.

סימן ס"ח. "יקום" אלהים "יפוצו" אויביו וכו'. הנה ר"ת עולה שם יא"א. והוא שם קדוש, ראש לכל השמות, ובו ברא הקב"ה את עולמו. (ט) וכן המרכבה אינו פחות מכ"ב רבוא, כמש"ה רכב אלהים וכו' אלפי שנאן, כי כן ג"כ שם הנו' גימטריא כ"ב.

מוציא אסירים בכושרות וגו'. ודרשי רז"ל (ק) פסוק זה על ענין הזיווג, ואמרו כאן בזיווג א', כאן בזיווג ב'. ומ"ש קשה לזווגם וכו', הוא בזיווג

בגימטריא שמ"ו, דהיינו רצו"ן. והוא מספר ההוי"ה, י"ה על י"ה רכ"ה, ו"ה על ו"ה, קכ"א. צרוף שניהם, שמ"ו. וכן ורו"ח נכו"ן, בגימטריא רצו"ן. כאמור. חד"ש בקרב"י עם הכולל, בגימטריא ראשי שמותיהם של י"ב שבטים, שזכות כולם מתעורר על חידוש בריאתו של זה הטובל לשם תשובה. חד"ש, בגימטריא י"ב צירופי הוי"ה. בקרב"י, בגי' שד"י. ורו"ח נכו"ן חד"ש בקרב"י, עם שני כוללים, בגימטריא תתקע"ד דורות. שהוא גורם תיקון לכלם, כטעם אוהבם נדבה, לצבור, כי שב אפי ממנו, מיחיד, זה שעשה תשובה.

סימן ס' למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך ועננו. קרי ביו"ד וכתוב ביו"ו. ביו"ו בגימטריא יעקב, וביו"ד בגימטריא מקו"ם, שהוא ריבוע אותיות הוי"ה עצמם. (ז) והוא ג"כ מלואים של ע"ב קס"א, שהם מ"ו ק"ם. והוא שמו של משיח בדברי הימים. (ח) והוא סוד א"ל ימינא עילאה, ו' יעקב, ה' משיח שהוא דוד.

עוד, הושיעה ימינך, בגימטריא יהו"ה צבאו"ת ע"ה. הושיעה ימינך ועננו, בוא"ו, עם ב' כוללים, בגימטריא מלכות שד"י. (א"ה, לא ידעתי לכוין החשבון, כי עדיין חסר ק' בב' החשבונות. ואולי קא חשיב היו"ד בק', כמ"ש לעיל ע"פ מזמור לדוד ה' רעי וכו', עי"ש.) וביו"ד עם ב' כוללים, גימטריא שי"ן דל"ת יו"ד. וכן מרחמך יהו"ה, אות ק' ת"ק, וכל הפסוק יחד למען יחלצון ידיך הושיעה ימינך וענני, עם ו' כמו שכתוב, בגימטריא ארו"ן העדו"ת. ככתוב בתורה ארו"ן חסר ו', שהכל תלוי בזכות התורה המונחת בארו"ן. (א"ה, גם זה לא ידעתי החשבון, ואולי דקאי על תיבת ארו"ן דוקא, וכנו' לעיל סי' כ"ג ודו"ק.).

(ז) שער מאמרי רז"ל ברכות, דף ו' ד"ה ברוך המקום.
(ח) עיין ב"ב ע"ה: ג' נקראו בשמו של הקב"ה, ועיין לעיל דף ק"כ ט"ב ר"ה ויחי יעקב.
(ט) מכות כ"ד:

(ש) שבת ק"ד.

(ת) ליקוטי תורה כאן.

(א) סנהדרין כ"ב. שער הפסוקים תהלים פסוק זה. שער הגלגלים דף נ"ג הקדמה כ'.

ב'. דע, כי הלא האדם כשבא בפעם הא' להעולם הזה, אז בא בת זוגו עמו כמ"ש. והנה, כשהוא בא לזמן הזיווג לישא אשה, אז בת זוגו היא מזדווגת לו ברגע א בלתי שום טורח שבעולם כלל, אמנם אם חטא והוצרך להתגלגל פעם אחרת, והוא מאותם שנאמד עליהם ויצאה אשתו עמו, כמ"ש בסבא דמשפטים, שגם לבת זוגו מגלגלים עמו פעם אחרת, הנה לאדם כזה, כאשר יבא לישא אשה לא תזדמן לו בת זוגו, אלא ע"י טורח גדול וקטטות ומריבות. כי אחר שנתגלגל ע"י עון, יש לו מקטרגים למעלה ורוצים למנוע ממנו הזיווג, ומשימים ביניהם קטטות גדולות. וזהו נקרא זיווג ב', כי היא בת זוגו ממש, אלא שהיא בפעם ב' זיווגו ע"י גלגול, וע"ז אמר קשה לזווגם וכו'. ולכן תראה, כמה ישעשו זיווג ברגע א' בלתי שום קטטה, וזה יורה היותה בת זוגו בסוד פעם א', ויש זיווגים בקטטות ומניעות גדולות קודם שיגמור, ואח"כ נמשך בשלום ואין עוד קטטה, ו"ס זיווג ב'. והבן.

רכב אלהים רבותים אלפי שנאן. יש להקשות, למה אמר רבותים שהם עשרים אלפים, ואח"כ אלפי שאינן, היל"ל רכב אלהים שמנה עשר אלפים. אמנם הכוונה היא, כי ברבבות רמוז י"ס, שהם בסוד רבבות, והם עשרה, שאין להוסיף ולא לגרוע. ומ"ש אלפי שאינן, הוא להודיעך כי כתר חכמה אעפ"י שהם ממנין הי"ס, עכ"ז היותם נעלמים ביותר אין רשות לאדם לדבר בהם. וזהו רבבות, שהם עשרה בכלל, ואח"כ אלפי שאינן, שהם כתר חכמה, שאינן, ^ב שאין לך רשות לדבר בהם, אעפ"י שהם ממנין העשרה.

גער חית קנה ערת אבירים. ארז"ל. ^א גער בחיה זו, שכל מעשיה נכתבים בקנה. וזה הפסוק יובן, במ"ש רז"ל ^ד כי בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה עליה

(ב) עיין ע"ז ג': ל"ת פסוק זה. ו"ח סוף פרשת אחריי בסלם מאמר י"ח אלף עולמות.

(ג) פסחים ק"ח: זהר פנחס רנ"א:

שרטון ועליו נבנה כרך גדול של רומי. זה המאמד ע"ד הפשט כולו מקשה, כי למה היה זה ע"י גבריאל מלאך קדוש, ולמה נעץ קנה ולא ד"א ממני העצים, ומהו השירטון, והיך נבנית רומי עליו תוך הים על השירטון שהעלה הקנה. אמנם דע, ^ה כי ע"י חטא אד"הר תבין זה הענין. והוא, כי עיקר חטא אד"הר היה, שרצה להקריב אליו כל תערובת חמץ ערב רב ושבעים אומות, ודוגמת זה היה ג"כ חטא מרע"ה בהקריבו ערב רב, והם השחיתו התעיבו עול בעשותם העגל. ועדיין אנו בגלות הארוך הזה, כי לא יבא גואל ויגאלנו עד שנטהר ונתברר מהם. וגם בזה היה חטא שלמה המלך ע"ה, ברצותו להקריב גרים, ואז תבאנה שתיים נשים זונות, ולא מקדמת דנא בימי יהושע בשלוח שנים אנשים המרגלים חרש לאמר, ונמתקו להיות זכרים, והנקבות דינם יותר קשה לבא לידי מיתוק, ובאו בימי שלמה. ובהיות שנשא את בת פרעה, ונתבטל התמיד של שחר עד ד' שעות, ^ו ובאת אמו ויסרה אותו, אז בזה החטא ירד גבריאל ונעץ זה הקנה בים וכו'.

וסוד זה הקנה, יובן בזה הפסוק גער חית קנה. כי ירוע שיש שני בחינות: סטרא דמסאבא הנקרא חמץ, וסטרא דקדושה הנקרא מצה. וכשיחתוך רגל זו החי"ת, תשאר ה'. וכשיחתך רגל זה הק' של קנ"ה, ישאר הנה, בסוד ראשון לציון הנה הנם. וזהו גער חי"ת וק' דקנ"ה, וחתכם ועשה אותם ההי"ן, ויעשו מחמץ מצה, ומקנה הנ"ה, כנוזר. בהיות כי הם מסטרא אחרא, והם ראש לע' אומות שהם בעגולה, והוא עליהם. וז"ש בעגלי עמים, והוא מתרפס ברצי כסף ומקבל שוחד, כדי שלא לקטרג על ישראל, כנרמז בשעיר עזאזל, וח"ץ קרבנות לע' אומות בו' ימי החג, כי כל כוונתו לעשות לישראל זרים ונכרים, ולהרחיקם מאביהם שבשמים. וז"ש ביור עמים, ויהיה מלת ביור כמו פיזור, כי אותיות בומף

(ד) סנהדרין כ"א:

(ה) לעיל פרשת וישלח בפסוק אלה אלוהי אדום.

(ו) סנהדרין ע':

ולכבוד אהיה בתוכה, אז ימלא שחוק פיננו ולשוננו רינה, כי הגדיל ה' לעשות עמנו בשוב ה' את שבותנו אמן.

נודא אלהים ממקדשיך וכו'. הוא נותן עז ותעצומות לעם וכו'. פירוש, כשיהיה האדם לובש הטלית על הראש, ונמצאו עליו כ"ב הוי"ו"ת שעולים כמנין א"ל ישראל, כ"א בתפילין וא' בציצית. שכן ההוי"ה עולה כמנין טל"ת, בזה האופן: יו"ד פעמים יו"ד עולה ת', ו"פ ו' הם ל"ו. ושני מספרים וכללותם, הרי טל"ת. ואז הוא, דהיינו א"א, נותן עז ותעצומות לעם. ברוך אלהים, מתברכים ונמתקים הגבורות שבז"א, דהיינו אלהי"ם. ולא דרש אלא אותיות י"ו מההוי"ה, והטעם לפי שהם זכרים.

סימן ע"ז. בים דרכך ושבילך במים רבים וכו'. בזה תבין הפרש שבין גשם למטר. ⁽¹⁾ מטר הוא יסוד של ז"א, שכולל רמ"ח איברים כמנין מט"ר ע"ה, והוא בחינת דין שביסוד, הם הה' גבורות. וגשם הוא יסוד של אבא, הנקרא שבי"ל, שהוא י"ש ל"ב נתיבות, וכל זה הוא בחכמה. וכן גש"ם עולה שבי"ל עם המלה, והוא רחמים שהוא מאבא. והי"ש הוא עשרה א"ל, שהוא פרצוף של אבא שכולו רחמים. ולזה למעלה העשרה הם א"ל, שכולם רחמים, אבל באימא ובז"א, הם ה' חסדים וה' גבורות. וזש"ה בים דרכך, שהוא מלכות, וזהו דרך נודע לכל. ושבילך, שהוא היסוד דאבא כמו שפירשנו, במים רבים, שהיא אימא שנקראת מים. ועקבותיך לא נודעו, שהם כ"כ נעלמים, שאפילו העקבות שהם נו"ה, לא נודעו, לפי שהם נעלמים בועיר.

סימן פ'. אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה. דע, כי במזמור זה יש ג"פ אלהים, והם סוד ובגפן ג' שריגים. והם המוחין דקטנות, מכסה על הוי"ו"ת לכן אמר השיבנו והאר פניך, פירוש, שיאיר הפנים המכסים על ההוי"ו"ת.

מים, ובהומ"מ אות ג'.

מתחלפות, אבל אומתו רוצה לקרבה לקדושה, ז"ש עמים קרבות יחפצו. ובהקדמה הזאת תבין נעיצת הקנה בים על העון הנו"ל, בהיות ששלמה נשא בת פרעה, ועשה כוונת סמא"ל, כי קרבות יחפצו, והקריבה לקדושה. ובוה העון ירשה שפחה לגבירתה, ונתרחקה האשה הקדושה מהודה, ונתקיים ביזר עמים, והם קרבות יחפצו. ואז ירדו רגליה מות לתוך החיצונים, ונתארך רגל הה' ונעשית ק', כזה: ק', וירדה לחיצונים, וינקו ממנה החיצונים, וממצה שמורה לבעלה, נעשה חמץ ושאר. וז"ס נעיצת הקנה בים, ר"ל רגל זאת הק' נתארכה, ונעצה בים שהיא ה' תתאה, הנקרא ים, והורידה לחיצונים. וק' של זאת הקנה שנתארכה מהנה, הוא שהעלה שירטון. ר"ל, קו ארוך מרגל הק'. ועליה נבנה כרך גדול של רומי, ר"ל, ברדתה לחיצונים, לקחו כח וינקו שפע ממנה, ונבנה הכרך גדול שעולה עמל"ק ראש צורים. ובוה השירטון יש אותיות שט"ן רוי"ה, למען שפות הרוה את הצמאה, ונבנתה צור מחורבנה של ירושלם, כי כשצור מלאה ירושלם חרבה. וכשירושלם ב"ה שהיא זאת הה' תהיה מלאה, אז תחרב צור שהיא רומי, יהי רצון שיהיה במהרה בימינו אמן.

ובזה יובן ג"כ, שבבנין בית המקדש לא נתן שלמה עבר מישראל לבני"ן ב"ה, אלא ע"י גוים שגייירם, ולכן בעונות נחרב. ומצינו זה בהפך מה שעשה משה אדונינו בענין המשכן, שלא קבל נדבה מערב רב כי אם מישראל לבד, כי ערב רב מחוץ למחנה מושבם, וזהו ויקהל משה את כל עדת בני ישראל דווקא. ובהיות שבנה שלמה הקדושה ע"י גוים זרים, וגיייר ג"כ בת פרעה, לכן נעשה לו מדה נגד מדה, בהיות שבא ג"כ מלאך קדוש שהוא גבריא"ל באותו עון, ונעץ זה הקנה ונבנת העיר הטמאה עליה, ונתמלאת צור ונחרבה ירושלם. ועד שירחם השי"ת ויעביר רוח הטומאה מן הארץ, אנו בגלות הזה, ובית המקדש חרב, דכתיב אם ה' לא יבנה בית ש'וא עמלו בוניו בו. ובע"ה לעתיד, ואני אהיה לה חומת אש סביב

(1) עיין ליקוטי תורה דף של"ט בפסוק הן הכה צור ויזונו

ומלוי האותיות הם נ"ח, (ב) הרי שיש בז"א בכח ש"ע נהורין.

עוד פירוש אחר, גם צפור מצאה בית. דע, כי התאומה יתירה של הבל שהרגו קין, בשבילה היא צפורה אשת משה. וזהו צפור מצאה בית. ויתרו שהוא גלגול קין, וזהו ודרור וכו', כי בני יתרו כמו צפור דרור, שוכן באהלים ומצאה קן לה. **או** יאמר גם צפור וכו'. פירוש, מלכות הנקרא צפור, היא מוצאה בית בעלותם לאימא. ודרור היינו בינה, חירו דכלא, דרור בארץ. קן לה, ר"ל, שם קנ"א אהיה דההי"ן שבה, אשר שתה אפרוחיה שהם זו"ן. גם ארנ"י ואלהי"ם, שהם רחל ואימא, גימטריא ק"ן, וזהו ק"ן לה. את מזבחותיך ה' צבאות, שמתייחדים ע"י יסוד. מלכי ואלהי, ת"ת ומלכות המתייחדים יחד.

עוברי בעמק הבכא (ג) דע, כי הנה סוד המיתה הוא בסוד המלכים שמתו. וצריכים בירור לעולם, כי אף שנתבררו מעיקרא, לא היו רק בחינת אב"א כל מה שנתבררו, אם לא היה חטא אדה"ר היה הכל נתקן, אפילו הפנים. ולא היה צורך לעה"ו התחתון כלל, לפי שכל כוונת העה"ז הוא לצורך בירור, כמש"ל בע"ה. וזה היה חטא אדה"ר, שאכל מעץ הדעת טו"ר שהיה מעורב, ואם לא היה חטא ביווג העליון, והיה נעשה בליל ש"ק, היה מתפרד הטוב לגמרי מהרע, והיה הטוב מתפרד למעלה והרע היה יורד למטה. וכיון שחטא הוא, נשארו מעורבים, ונפלו מניצוצות של הקדושה תוך הקליפות. והנה כל מעשה המצות אשר נעשה כל ימי חיינו, וגם המיתה, הכל הוא לצורך הברורים הללו, ואחר שיושלם כל הביורור יבא המשית. וז"ס ענין המטר היורד מלמעלה וגורם להוציא הצמחים, מי נתן אותם הצמחים שיוצאים מעפר העכור הזה, הלא הם ניצוצי הקדושה המעורבות תוך הקליפה, ויוצאים לחוץ.

סימן פ"א. עדות ביהוסף שמו "בצאתו" על "ארץ מצרים" שפת "לא" ידעתי אשמע. ר"ת: שב"ע א"ם של"י. ר"ל, יוסף מדתו יסוד, (ח) והיא בת שבע אמו של יוסף. ומה שהוסיף ביוסף אות ה', לרמוז שהיא אימא עילאה. וגם ארז"ל (ט) כשהעלה הקב"ה ליוסף מבית האסורים למלך, ידעו כל אנשי מצרים שהיה עבד פוטיפר, ואמרו לפרעה עבד ימשול עלינו, ומי שימשול על עם רב ועצום צריך שידע שבעים לשון, וזה בעבור שפתר החלום ימלך, עדיין צריך שידע ע' לשון כמנהג המלכים, אז צוה להביא ע' פתקין בע' לשון, והשליכו אותם לפניו לראות ידיעתו, מה עשה הקב"ה, הוסיף אות ה' שהיא הבינה על שמו, ותכף הבין כל הלשונות. וי"א שהמלאך גברי"אל למדס לו, וזהו פירוש שפת לא ידעתי אשמע. ובמ"ר שאמר יוסף אני יודע לשון הקדש יותר על ע' לשון, ואז פרעה השביעו שלא ידע איש בדבר הזה, וזמ"ש עלה וקבור את אביך כאשר השביעך, מאי כאשר השביעך, דרשו רז"ל (י) שכיון פרעה בזה לומר, לולי שבועתך לא הייתי מניח אותך לצאת ממצרים. וא"ת הפר את השבועה שלך, גם אני ג"כ אפיר את שבועתי אשר השבעתני על לשון הקדש.

סימן פ"ד. גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וכו'. דע, שהש"ע נהורין מתחלקין בסוד ק"ן, וזהו גם צפור מצאה בית. פירוש, צפ"ר עולה ש"ע, מצאה בית. ודרור, שהיא מלכות, ק"ן לה. תסיר מש"ע ק"ן, נשאר אר"ך לו מהש"ע נהורין. ובוזה תבין מ"ש באדרא, כד אסתכלן אנפוי דא"א באנפוי דז"א כרין מתארכין אנפוי דז"א ואתקרי אר"ך אפים. הרי לך בפירוש, כי ז"א אתקרי אר"ך, על שם אר"ך נהורין שיש לו מהש"ע. הה"ר ה', שהוא ז"א, ארך אפים, שהוא ז"א. עוד תמצא, כי מלת אר"ך אפי"ם עם מלוי האותיות, עולה ש"ע. כיצד אר"ך אפי"ם עולים שנ"ב,

(ח) שער הפסוקים פסוק זה ובהגהות ומ"מ אות ד'.

(ט) סוטה ל"ו:

(י) סוטה שם.

(כ) צ"ל י"ח. הו"ח. ועיין ל"ח כאן. ע"ח ח"א שער א"א

פי"ג. ע"ח עם פמ"ס ענף ע"ב.

(ל) בליקוטי תורה פסוק זה כתוב כל המאמר הזה.

או מתבררת הקדושה בפ"ע. וז"ס מ"ש רז"ל
(ע) לעבדה זו מ"ע, ולשמרה זו מל"ת.

והנה, כמו שיש בחינות נשמות, שאנו רואים
האדם שכל מעשיו טובים אבל מדותיו רעים, ויש
ג"כ להפך, שמעשיו רעים אבל מדותיו הם טובים,
וייש טוב בשתייהם ויש רע בשתייהם. וזה, כי כשיש
לאדם נשמה פעמים טהורה, ובא לו מחמת זכות
נשמת צדיק לסייע אותו והוא מקיף עליו, הרי זה
טוב בכל, והרשע בהיפך. וכשיש לאדם נשמה
טובה, ומחמת שום עון באה לו איזה נשמה
מהקליפה, שהיא חופפת עליו, הרי זה מעשיו
טובים מחמת שורש נשמתו טהורה, והקליפה
החופפת עליו גורם להיות לו מדות רעות. וכן
להיפך ג"כ, מי שיש לו עיקר נשמתו מהקליפה,
אלא משום איזה זכות שעשה בא לו איזה נשמה
טהורה וחופפת עליו, והיא איזה נשמת צדיק לתקן
אותה, הנה מעשיו רעים מצד נשמתו, ונשמת
הצדיק גורמת לו מדות טובות. וכן יש ג"כ
בקליפה עצמה, יש בחינת קליפה מלגאו ומלבר,
והיא אותה בחינה מה שכבר נתבררה ניצוצי
הקדושה אלו שהיו בתוכה, ואותה שכבר נתבררה
הם הכל טוב מלגאו ומלבר. ועל שכנגד ב' אלו,
אמר הכתוב והיה כעץ שתול על פלגי מים וכו',
לרמוזו זו היא הנשמה שבתוכו זו היא פריו ממש.
ועליהו לא יבול, שהוא המקיף עליו, לא יבול. ועל
הב' שהכל רע, אמר לא כן הרשעים וכו', לרמוזו,
כי המוץ ותבן הוא הכל קליפה ואין בו שום מוח.
וכנגד אלו יש ג"כ באילנות, כי יש אילנות שהכל
הוא טוב, הוא כנגד שהכל נתברר. שהכל טוב.
ואילן סרק שהכל הוא רע, לרמוזו על הקליפה ג"כ.
ויש אילנות, שהפרי שהוא המוח הוא מלגאו,
והקליפה חופפת עליו מבחוץ, כמו אגוזים
ורמונים. וכנגדם הקליפה, שלקחה ניצוצי
הקדושה בתוכה, להיות חופפת כקליפה על המוח,
כמו האדם שיש לו מעשים טובים ומדות רעות,

והנה ענין הבירור הוא, כי יורד אור העליון
מהקדושה שלמעלה, ואו הניצוצות של הקדושה
אשר בעמקי הקליפות, עולים לקראת האור
היורד, ומתדבקים ועולים ומתבררים. והנה המטר,
הוא האור העליון היורד מלמעלה, שהם סוד מ"ד,
וכנגדם עולים אלו המ"ן שהם הניצוצות, כמ"ש.
וז"ס אין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין ב' טפות
עולות כנגדה (ס) מלמטה. משם, מהניצוצות האלו
של הקדושה. והם אסורים בכבלי ברזל בעומקי
הקליפות, והם מתאווים וחושקים לעלות אל
מקורם, ואין לאל ידם עד שיהיה להם סיוע
מהעליונים, ואז עולות בחשק גדול, טיפיים כנגד
טיפה א'. ולהיות שכל טובותינו תלויה בזה
הבירור, כי כשיושלם זה יבא משיח, והבירור תלוי
במטר, לכן לא נזכר עונש גדול בתורה כמו מניעת
המטר. וכן להיפך בשכר, ונתתי מטר ארצכם
וכו', לפי שבמטר תלוי ביאת משיחנו. וז"ס מ"ש
רז"ל (ז) גדול יום הגשמים כקיבוץ גליות, כי
לכאורה יש להקשות מה שייכות יש זה לזה, ועם
האמור מובן, כי קיבות גליות עצמו, הוא קיבוץ
כל הניצוצות שהם בגלות, ולכן גדול יום הגשמים
וכו', כי הוא הקיבוץ גליות עצמו.

וז"ס מ"ש רז"ל (ח) שובה ה' את שבותינו
כאפיקים בנגב, שהיא המטר. והנה תראה, שתלה
הגדול בקטן, כי קיבוץ גליות עצמו הוא הגדול,
שהוא מ"ש שובה ה' את שבותינו, ואפיקים בנגב
שהוא המטר הוא הקטן, וא"כ מי נתלה במי. אלא
בבחינת ריבוי קיבוץ גליות הוא, כי אז השי"ת
הוא ברחמיו יברר הכל בפעם א', אבל בבחינת
שהכל תלוי ממה שנעשה ע"י מעשים, שאנו
גורמים שיבא המטר ויברר באופן זה המטר הוא
גדול יותר. והנה עיקר הבירור תלוי במצות
הנוגעות בארץ, כשהאדם חורש בשור ובחמור או
זורע כלאים, גורם שתוציא הארץ ג"כ מעורב טוב
ברע, ואין זו הכוונה. וכשהם שומרים מצות אלו,

(ס) שם.

(מ) ירושלמי תענית פ"א, ה"ג. לעיל וישלח סימן ל"ו.

(ע) זהר ח"א כ"ז. ועיין בל"ת בהגהות ומ"מ אות מ'.

(נ) תענית ח'.

כמ"ש. ויש אילנות כגון זיתים ותמרים, שהמוח מלבר והקליפה מבפנים, שהוא הגרעין שבתוכם. והוא כנגד זה הקליפה, בעת שנפל הניצוץ בתוכה היה גדול, ואין הקליפה יכולה לסבול כל אותו האור בקרבה, ומכח זה הקליפה נכנסה בתוך הקדושה, והקדושה מקיף עליה מלבר. והוא כנגד הרשע שבאה אליו נשמת הצדיק, כדי לתקן אותה.

והנה הע"ז דוחה מעליו כל הקדושה, ונשאר קליפה מלגאו וגם מלבר. ולכן הע"ז נקרא צואה, כמ"ש צא תאמר לו, כי היציאה הוא פסולת גמור. והוא עיקר פסולת^פ האדם לצורך הבירור, כי בעת שאוכל מתדבק בנשמתו הניצוץ הקדושה, והפסולת דוחה אותו לחוץ, וע"כ המן שהיה נבלע באיברים, היה כולו בירור גמור בלי שום פסולת. וז"ס^צ ע"ה אסור לאכול בשר, לפי שאינו יודע לברר. והצדיק, בברכותיו שמברך על המאכל הוא מברר. והנה כשנפלו המלכים, יש מהם שנפלו בבחינת דומם. ולפי שהם ז', יש ג"כ ז' מיני מתכות. כסף וזהב כנגד חו"ג, נחשת כנגד ת"ת, בדיל כנגד נצח, עופרת כנגד הוד, כסף חי כנגד יסוד, ולכן נקרא חי, ברזל כנגד המלכות. וזה שגם הדומם הוא גדל, מפני שהניצוצות של הקדושה שבתוכו, לכן הוא גדל. וכן נפלו ג"כ בצומח, לכן יש בבחינת אילנות ז' מינים, כמ"ש. וכן נפלו בע' אומות, ולהיות עיקר אחיזתם כשהטיל הנחש בחוה הזוהמא ע"י היסוד שלו, לכן במצרים שהיא ערות הארץ, שם נתערבו הרבה מהניצוצות, ולפיכך ישראל ג"כ נשתעבדו שם, וגם השכינה גלתה עמהם, כדי להעלות אותם הניצוצות אשר שם. ולכן היה צריך הוא ית"ש לירד למצרים בכבודו ובעצמו בתוך גלולי מצרים, להוציא ניצוצות הקדושה. כי יש קליפה קשה, שאפילו המלאך יהיה שם אפשר שתאחז בו הקליפה, ולכן הוצרך שיהיה אני ולא מלאך וכו'.

וז"ס שנצטוו ישראל לא תוסיפון לראותם וכו', שכבר נשאר שם כל הקליפה, וכל הקדושה נתבררה משם כשיצאו משם, וא"כ מה צורך יש לישראל לירד שם.

עוד, מאחר שיצאו בפרהסייה, ויצאו כל הניצוצות שהיו שם. אבל בכל שיצאו משם במטמוניות, ועדיין נשארו שם ניצוצות, ולכן כל העולה מבבל עובר בעשה,^ד וכמ"ש בבלה יבואו וכו'. וז"ס שנגזרו על ישראל שישתעבדו בהם ע' אומות כלם, כדי להוציא מביניהם הניצוצות שנפלו ביניהם. וארו"ל^ה שאם יהודי א' נשבה בין אומה א' די, והרי הוא מעלה עליו כמו שנשתעבדו שם כל ישראל, וביד אותו היהודי די להעלות מה שנפל שם באותה אומה. וע"ז הוצרכו כל ישראל להתפור בכל ד' רוחות שבעולם, כדי להעלות הכל. והנה כל הבירור מה שהאדם עושה בחייו הוא בפעולתו במעשים טובים, אבל אחר מותו כשיצא נשמתו מהגוף, כי אז הנשמה היא בלי לבוש גוף הגשמי, כי אז אין אחיזה לחיצונים בנשמה, והיא נכנסת בתוכם ומשברת הקליפות, ומלקטת כמה ניצוצות, הכל כפי כח הצדיק שמת, ומעלה אותם אז בשעת מיתה יותר מכל מה שהעלה בחייו. וז"ס מ"ש רו"ל^ו גדולים צדיקים במיתתן וכו', במיתתן דייקא. נמצא שהצדיק מת, ומוציאים ממלאך המות. וז"ס עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ר"ל, האדם הבליעל, כי לוקח הקדושה מקרבו ונשאר מות. וזהו "האדם "באדם "לרע, ר"ת "בלע "המות "לנצח. ר"ל, שיהיה הכל כלה. וע"כ הצדיקים מתים בלא חטא, כגון ישי אבי דוד וכלאב ובנימין ולוי, שמתו בעטיו של נחש. ולכאורה היה נראה זה שח"ו שיש עול בחוקו ית"ש, אלא להיות שהאדם גורם שכל אלו הניצוצות שנפלו להעלותם במיתתם, ולכן הוצרכה המיתה, ואין מי שיוכל להעלות יותר מאלו הצדיקים שלא חטאו, וזהו בעטיו של נחש,

ש) מדרש רבה שיר השירים פרשה ב' סימן י"ט.
ת) חולין ז':

פ) כי עיקר אכילת האדם, ל"ת.

צ) פסחים מ"ט:

ד) ברכות כ"ד:

ובנימין סוד צדיק תחתון. וז"ס מש"ה הנה ברכו את ה' כל עבדי ה', ואז בהיות הנשמה של הצדיק שהעלה מ"ן שם ביסוד שלה, היא מתבררת ממ"ד מה שנשפעים על רחל על ידו, וזהו יברכך ה' מציון, שהוא יסוד, סוד ירושלם העליון, כמ"ש במ"א והבן.

שם גם ברכות יעטה מורה כו. ^(א) הנה ידעת, כי בכל עולם אבי"ע יש כמה חלוקים. והנה אותם שאין להם כ"א מדריגה קטנה, נעשים מלבוש לגדולים, וזהו יעטה מורה. ודע, כי כשהנשמה יוצאת מעוה"ז צריכה לעשות טבילה בנהר דינור, ^(ב) שהרי אפילו המלאכים כשבאים בעה"ז באיזה שליחות, כשחוזרים צריכין לטבול שם כנודע. והנה בטבילה הזאת, יארע לנשמה כל אחת וא' כמו מדרגתה וכפי מצותה. והנה הצדיק גמור שהוא ממדריגה עליונה, בעברו שם באותו האש אינו מתירא, שאין מגיע לו שום נזק ולא חמימות מהאור השורף, אדרבה מתהפך הנהר הוא למעיין מים חיים, וז"ש מעיין ישיתוהו. ולא זו בלבד, אלא גם ברכות יעטה מורה, ברכות ומתנות שמתלבש בהם הצדיק העובר שם, אם הוא מורה הוראות. וז"ס מ"ש רז"ל ^(ג) צדיק עובר בגהינם, לוקח שם נפשות, שנאמר ולוקח נפשות חכם, שהוא ע"ד מ"ש. ואז ילכו מחיל אל חיל, משיבה אל ישיבה. באופן, שזכות אלו הנפשות ליכנס בעבור הצדיק לפנים ממחיצתם, בהיותם לבוש לנשמת הצדיק, ולכן אמרו ילכו בלשון רבים. אבל יראה בלשון יחיד, כי אז יסיר מעליו הלבושים, ולכן אמר יראה בלשון יחיד.

סימן פ"ז. אזכיר רהב ובבל ליודעי. רהב זה מצרים, ובבל כמשמעו, ששניהם היו גלות שלימה. תדע, דמצרים ובבל כחדא אזלין, זה צואר האנדרטי וזה ראשה. מדי ועילם זרועות וחצי. ^(ד) יון ומוקדון, מעין וירכין, ותרין קריבין

(ב) זהר ח"א רא.

(ג) עיין זהר ח"ג ר"כ:

(ד) נדצ"ל וחזה.

כי הנחש גרם העון וכל הנפילה הזאת, וע"כ הוצרכו אלו למות להוציא את בלעז מפיו. וע"כ הצדיקים במיתתן עוברים בגהינם, כדי להוציא ולהעלות הניצוצות אשר שם, כי בגיהנם הוא שקר ודירת הקליפות כולם, וגם נשמות הרשעים הקליפות אוחזין בהם, אבל כשהוא צדיק אינם יכולים ליאחו בו, אדרבא הוא מוציא מה שבידם.

וז"ש עוברי בעמק הבכא, שהוא גהינם. פירוש, שהצדיקים עוברים שם, ומשם מעלין מ"ן למעלה, דהא כל עיקר המ"ן הוא מאלו הניצוצות שנפלו. וזהו מעיין וכו', פירוש, כי כמו שהמעין מעלה מים מלמטה למעלה, כן ג"כ הצדיקים עושים מירי עוברם בגיהנם מעלין מ"ן למעלה, והצדיק הזה מעלה אותם עד יסוד דרחל, ואז היסוד העליון דדכורא משפיע מ"ד. נמצא, שהמורה הזה מתעטה בב' ברכות: ברוך עליון, וברוך תחתון. וזהו גם ברכות יעטה מורה, וילכו מחיל אל חיל. כי מכל עולם ועולם הם הולכים ומבררים. מעשיה ע"י הנפש, ומיצירה ע"י הרוח, ומבריא ע"י הנשמה, אח"כ בכל הניצוצות שמעלה עמו מכל העולמות.

יראה אל אלהים בציון. דהיינו העליונה הנקראת אלהים, שהוא ה' אותיות ה' גבורות שלה. ובאיזה מקום שלה מתראה, בציון שכה, שהוא היסוד שלה, עולה להיות מ"ן, ואז מתפללת שם הנשמה, וכל בקשת הצדיקים הם הוא על ביאת המשיח. וז"ש ה' אלהים צבאות כו', והבט פני משיחך כו', מה שאנו עושים במעשה המצות שאנו מעלים בכל מצוה ומצוה ותפלה וברכה מ"ן. וזהו מה שצריך לברכתנו, כי אי אפשר להעלות אלו הניצוצות שהם מ"ן לרחל, כ"א ע"י שהצדיק אומר ברכה, מעלה אלו המ"ן אליה, וגורם שישפיע עליה מ"ד הצדיק העליון. וז"ס שהיה לרחל ב' צדיקים: יוסף סוד צדיק עליון,

(א) ליקוטי תורה כאן. שער מאמרי רז"ל אבות פ"ו דף פ"א ט"ב ד"ה דע שבכל עולם. שער הכוננות דרושי נפילת אפים דרוש ג'.

כי כבר ביארנו כי ענין השיר הוא דינים. ואמנם דע, כי השפטים הם ג"ה של הרא"ש דו"א, והוא משתעבד אל המלכות בימי הגלות, לנשק ידיה ולקבל הארה מדרועין דילה, לצורך ג"ה עליונים שבראש שלו. וז"ס מ"ש רו"ל¹ הקב"ה מתאוה לתפלתם של צדיקים, והם סוד מ"ן, העולים מתתא לעילא בסוד אור חוור. וכן ג"כ מצינו במרע"ה שא"ל הקב"ה ונתת מהודך עליו, והוא עשה בעין טובה, וסמך את שתי ידיו עליו להאיר לו ממקום עליון יותר. אך כאשר המלכות היא למעלה בבניה, אז היא בסוד ד' על ו' בסוד עטרה. והוא יש לו ו"ק לבד שהוא ו', והיא ד' לבד כי אין לה דרועין. ואז היא מנשקת ידיו דו"א לקבל הארה מדרועין דיליה, לשיהיה לה דרועין ג"כ.

סימן צ"א. ויהי נועם כו'. טעם פסוק זה הוא, כי כבר ידעת¹ סוד מפתח בלילות, שהם ב' לילות, לילית ונעמה. ובשבת אין להם כת, ובמוצ"ש חוזרים לשלוט בעולם. ואנו אומרים ויהי נועם, הפך נעמה, נועם ה' עלינו להצילנו מנגעי בני אדם, בהיות שמעשה ידינו שהם הבנים, כוננה ויצילנו מאלו הב' לילות.

או יאמר ויהי נועם ה': מעו"ן. פירוש, נתפלל על מדת המלכות, הנקרא מעו"ן, ואמר הכתוב מעיקרא מעון היתה לנו, ומאז ועתה אני מתפלל דמעון יהיה בהיפך נועם, שהוא בינה.

כי מלאכיו יצוה לך כו'. ס"ת יוה"ך, שם קדוש בגימטריא מ"ב. ור"ל: י"ו ה"ך, ס"ת שכל י"ו פנים הנו"ל שיש בכל חיה ה"ך, יכה באויבים. וכבר ידעת, כי כל שם מ"ב בגבורה, ב"פ אדני, ר"ל שם אדני שהוא גבורה הוא ב"ס, גימטריא מ"ב, וז"ס פני חלקם. לשמר"ך בכ"ל דרכי"ך, ס"ת גימטריא ע', והם ע' סנהדרין. ומשה ואהרן הם ע"ב, גימטריא חסד. וחס"ד גימטריא ע"ב, וזהו יו"הך. (ג"ל צ"ל כל"ך).

(ז) זהר ח"ב קס"ג: ליקוטי תורה פסוק זה.

(ח) ל"ת פסוק זה.

ביחודא אינון שוקין ורגלין. ליודעי, או"א. פירוש, אזכיר להם ביחוד הדעת, לעורר האדם לרחם ולנחם ציון נחמה שלימה. הנה פלשת עם כוש, אלה דומיהם משלימי הגלות. פלשת למצרים בימי השופטים, וצור לבבל, ששניהם היו מחריבי הבית בראשונה ובשניה. ותכלית הזכירה היא תכלית הגליות, דאינון מצרף לכסף וכור לזהב לאסוף ניצוצות הנשמות הנדחות, כדכתיב זה יולד שם. ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, אינון הגר והתושב. והוא יכוננה עליון, שלא יהיו עוד נדחים מתוכה. ה' יטפור בכתוב עמים, כטעם מי מנה עפר יעקב, מקושר עם פסוק ואבדיל אתכם מן העמים, זה יולד שם סלה, שלא יוסיף לצאת כדאמרן.

סימן פ"ט. או יאמר אתה מושל בגאות הים כו'.¹ ענין השיר, למה הוא בסוד הגבורות בסוד הלוים, דע, כי הנה היסוד השיר, הוא סוד בשוא גליו אתה תשבחם. כי הלא כשמתעוררים הגלים התחתונים לעלות למעלה לטרף טרף, אז אתה תשבחם, בסוד בוצינא דקרדינותא, שהוא סוד שורש הדינים והגבורות. וכבר הודעתין, כי כל מדה עליונה כלה היא בסוד בוצינא דקרדינותא, כי החסד טבעו להתפשט, אך הגבורות נותנת קצבה ומדה, ואומרת אל הגלים עד פה תבא ולא תוסיף ופה תשית בגאון גליך. האמנם אז כפי בחינת הגלים הוא מניחם לעלות, ויש שעולים מדריגה א', ויש שעולים ב' מדריגות, וכיוצא בזה קול השירים הם עולים ויורדים, והבן סוד הגדול הזה. ונמצא, כי כל בחינת השיר הוא לעלות הקול, או להורידו. וז"ס פרקי השיר וקול השירים ע"י בוצינא דקרדינותא, סוד הגבורה, ולכן סוד השיר הוא גבורה. ואמנם דע, כי כאשר יתעלו ו"ק, יתגלו גלים אלו למעלה, עד שערות העליונים בראש או בזקן, אז יהיו נימי השערות סוד נימין שבכינור, ויהיה שיר זה ע"י הכינור. וענין זה ארוך ואין ראוי להאריך בו כאן. אך דע,

(ה) ל"ת ושם הלשון יותר מתוקן.

(ו) יבמות ס"ד. ליקוטי תורה פסוק זה.

בלילה. עוד למה אמר בלילות לשון רבים. עוד, כי הפך בקר הוא ערב, כמש"ה ערב ובקר וצהרים, והפך לילה הוא יום, כמ"ש ויום ולילה לא ישבותו. אלא הכונה, כי מ"ש להגיד בבקר הוא על יציאת מצרים, שהיה ודאי חסד גדול, שלא היו ראויים לצאת. ולהיות שהיתה יציאתם בבקר, כמ"ש ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, ויצאו בפעם אחד, לכן נקט בבקר לשון יחיד. ונקט לשון הגדה, שענין סיפור יציאת מצרים היא הגדה המושכת את הלב, לירא מן הקב"ה בשמוע האותות והמופתים הגדולים ההם. ואמונתך בלילות, ירצה כמ"ש ז"ל על הנשמות שמפקדין בני אדם בכל לילה, כמ"ש בידך אפקיד רוחי, ומחזירן הקב"ה בכל בקר לבעליהן, כי נקרא האל הנאמן, ולז"א בלשון רבים בלילות. ומ"ש בבקר ולא אמר בערב, כשביל שאין ב"א ישנים בתחלת הלילה שנקרא ערב, וכיון באומרו חסדך ואמונתך באמצע, לדרוש לכאן ולכאן. ואפשר שכונתו בתחית המתים לעת"ל, וירצה: ראוי לנו להאמין בתחית המתים, שעתידה להיות בבקר שהוא בעוה"ב. כי העוה"ז נקרא לילה, על הגלות וכו'. ואמר ממה שאנו רואים בכל לילה שהקב"ה מחזיר נשמות לפגרים מתים בנאמנותו וענותנותו, אנו יודעים שעתידי להחיות המתים. וכענין זה ממש דרשו ז"ל בפסוק חרשים לבקרים רבה אמונתך, אמר ממה שאתה מחדש אותנו בכל בקר בחזרת הנשמה, אנו מאמינים בתחית המתים.

סימן צ"ב. צדיק כתמר יפרח, ס"ת קרח, שבסוף הימים יעלה. (כ) ומשה אמר זה המזמור על בלעם ועל קרח, על מה שעשו לו. וזמ"ש איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, ר"ל, שבע"ר אביו של בלעם, לא היה לו ידיעה. ולפיכך חסרה לו ר' של בעור, דהיינו הדעת, ושמו אותה בבן,

הנה.

(כ) ל"ת כאן. שער הפסוקים בראשית פסוק כי שבעתיים יוקם. שם תהלים פסוק זה. שער הגלגולים הקדמה ל"ג דף צ"ד ט"א ד"ה ודע כי קרח.

עוד פי' אחר רק בעיניך תביט כו'. ירצה, מי שהוא ירא שמים ועוסק בתורה יומם ולילה ובוטח בקונו, איש כזה לא יירא ממאורעות רעות של העה"ז. וז"ש רק בעיניך תביט, כלומר אם יבואו אויבי ה' אצלך, וירצו להרע לך בדבור או במעשה, לא תירא מהם כלל. ואם תרצה לראות נקמתך מהם, אין אתה צריך לחרב או לחנית, אלא רק בעיניך תביט, ר"ל, בהבטת עיניך לברך הם נופלים תחת רגליך וימותו. כמו שהיה בימי חכמי התלמוד (ט) נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות. וכל זה מדביקותם בשי"ת, היה עושה רצון יראיו ורואה את צערם, ונוקם להם מאויביהם לעיניהם. כענין הנאמר במרע"ה הלהרגני אתה אומר, וארז"ל (ז) מכאן שבשם המפורש הרגו. וזה אינו נמצא אלא בחכמים גדולים יראי ה' וחושבי שמו. ורמוז בר"ת 'בעיניך תביט' ושלומת 'רשעים תראה' כו', ר"ת בתורתך, כלומר, בכח תורתך יכולים לעשות כ"ז בהנקם מאויביהם לעיניהם. ולא היו עושים כן, אלא למי שיודעים בו שאין בו תקנה, שהורג במזיד או מוסר נפשות וכיוצא. וכן נאמר במשה וירא כי אין איש, ראה שאין יוצא ממנו מי שיתגייר ואין בו תוחלת כלל, ולכן ויך את המצרי. ודע, כי הרגו בחצי שם ע"ב, (ח) כמנין וי"ך. ודע, כי המצרי בא בגלגול קין, והרגו משה שהיה מצד הבל, מדה כנגד מדה.

אשגבהו כי ידע שמי וכו'. דע, כי יסוד דאבא בתוך דאימא גניז וטמיר תמיד. והנה אחוריים דיסוד דאבא דבוקים בפני יסוד דאימא. והנה אחוריים דיסוד אבא עולה קפ"ז, לפני יסוד דאימא עולה קס"א, ובין שניהם עולה גימטריא שמי, וז"ס כי ידע שמ"י.

סימן צ"ב. להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות. י"ל למה אמר בבקר חסד, ואמונה

(ט) שבת ל"ד. ל"ת ושער הפסוקים פסוק זה, שער רוח הקודש דף קנ"ח יחוד י'.
(י) מד"ר שמות פרשה א'.
(כ) עיין במעלות הסולם ת"ז ח"א בהקדמה אות רי"ב ד"ה

לפיכך כתיב בו בנו בעור, בחוספת ו', דהיינו הדעת שהיה לו, ולפיכך כתיב בו ויודע דעת עליון. ולפיכך על בעור אמר לא ידע, אבל על בלעם קראו כסיל לא יבין את זאת. בפרוח רשעים כמו עשב ויצוצו כל פועלי און, פירוש, קורא רשעים יונו"ס ויומברו"ס בניו, שעשו את העגל תבנית שור אוכל עשב, ולפיכך כתיב בו כמו עשב. ור"ת "בפרוח רשעים" כמו "עשב, ר"ת כבער, שנתגלגלו ממנו. ואלו הם להשמדם עדי עד, שאין להם שום תקוה, אבל הצדיק דהיינו קרח, יפרח בסוף.

סימן צ"ג. ה' מלך גאו"ת לב"ש וכו'. אותיות אלו מצטרפות גוא"ל שב"ת, שבזכות שבת גאולה באה. גוא"ל בגימטריא מ' שהוא בינה. עוז, זו תורה. התאזר, בגימטריא תרי"ג, שהם המצות. וכך כתיב על אויביו יתגבר, שהם אותיות תדי"ג. אף תכון תבל, זו שכנה עם ששה אותיותיה, מצד החסד, שהוא ע"ב. כמספר שש פעמים ע"ב בגימטריא תבל, שהיא תהפך ממה שהיתה א"ף, ותהי"ה כס"א במספר שוה. ועם זה תכוין בנוקבא, ברעת, שיאיר בה תמיד, והוא יכוננה בלתי הפסק. לא תהיה עוד עתים נפרצת עתים נבנית, אלא כל תמוט, סיהרא באשלמותא לעלמין.

אף תכון תבל כל תמוט. פידוש, גבורה שהוא אף, תכון לתבל שהוא נוקבא, י"ג בוסמין הנזכר בס"ה. ⁽²⁾ והם תבל מלשון תבלין, וגבורה יורד בגבורה שלה לשמרה. ואלמלא מוראה, היה ח"ו פוגמים החיצונים בה. גם אף תיכון, בסוד שמאלו תחת לראשי, פירוש, ששמאל ז"א תחת ג"ר שלה, ⁽³⁾ כי שם נייחין ברישא, שם המוחין, שהם מצד ב' חסדים המגולים, ושמאלו למתקם. ולמטה מהדרועין ששם הגבורות מתפשטים, וימינו תחבקני. ולכן השמאל תחת לראש כפופה,

לאכפייא דינים. וימינו תחבקני, בהתפשטות כל הזרוע, למתק ה"ג.

סימן צ"ו. אמרו בגוים ה' מלך אף תכון תבל כל תמוט וכו'. פירוש, גבורה שהוא אף, תיקן לתבל שהיא מלכות. י"ג בוסמין עילאין הנזכר ממלת שיר עד מלכות, היא תושבחתא דעלמא עילאה חי העולמים. פירוש, יסוד, שמביא לעולם חיות בסוד הזווג. ופירוש תבל, מלשון תבלים, מתובלת ב"ג בוסמין הנזכר. וגבורה, מודיד הדינים שלו לשמור הדרכים. ואלמלא מוראה של גבורה, היו פוגמין אותה, ויהיו שולטים בה החיצונים מצד עבירות בני אדם. וזהו אף תכון תבל, שהוא מתקן אותה.

או יאמר, אף תכון תבל, בסוד שמאלו תחת לראשי, אמר לראשי, כדי שלא ישלטו הגבורה אשר היא שמאל, לג' ראשונות שבו, שהם נחים ברישא המוחין דידה, אשר הם מצד החסדים. אלא שמאלו, למיתוק הוא משש ⁽⁴⁾ ולמטה, מהדרועין, ששם מתפשטים הגבורות, ולכן שם הוא השמאל תחת לראשי. לכן יש ה' תיבות בפסוק שמאלו תחת לראשי, כדי למתק הה' גבורות בה' חסדים, וזהו וימינו תחבקני. ופידוש, השמאל תחת לראשי כפוף, כדי שיהיו הדינים נכפפים ולא יתעוררו הדינים בשעת הזיווג. אבל הימין תחבקני, בהתפשטות כל הזרוע, כדי למתק כל הה' גבורות.

ו"ס סמכוני באשיות, שני אשות: אחד שלא ישלטו החיצונים בי, ואש שני, חמימות הייחוד. וזהו שני אשות שאמר רשב"י ע"ה, אש מצד הגבורה, מציאות חמימות היסוד. ואש מצד החסד, יסוד העולם, שלא ישלטו בה החיצונים. וזהו אשיות, יש אות י' בין שני שיני"ן, שי"ן שי"ן, שהוא יש מכל צד. ופירושו הוא, דומז ליי"ש

(2) אצ"ל משם.

(3) עיין זהר חרש שה"ש אות קפ"ט בהסולם.

(4) ליקוטי תורה פסוק זה.

סימן ק"ד. המקרה במים עליותיו וכו'. סוד המקרה במים, החסדים מימי החסד. השם עבים, הם הגבורות. המהלך על כנפי רוח, הוא הת"ת. הרי חג"ת. ע"כ.

המשלח מעיינים בנחלים. פירוש, ה"א שהיא אימא עילאה, משלח מעיינים, שהם מוחין. בנחלים, הם איברי זעיר, וב' מעיינים מתוק עינין. עין בגימטריא ק"ל ק"ל, ה' חסדים וה' גבורות. נחלים, בגימטריא חק"ל, שגם שכינה הנקראת חק"ל תפוחין קדישין, היא יונקת מהם. ויובן זה עם דרוש שאומר שמוחי ז"א מתחדשים משפע או"א, ונעשים מהם מוחין לחג"ת נה"י שלו, ובליל שבועות נעשים מהם מוחין לנוקביהו^(ז).

ישבעו עצי ה'. הנה יש לז"א גדלות וקטנות, והם עולים ממדרגת עצי ה' שהוא ז"א, למדרגת ארזי הלבנון, שמקבלים מלבנון^(ח) עליון מזווגא שלים, שהוא זיווג לצורך המוחין.

בו תרמוש כל חיתו יער. הנה בחול בלילה בו שליטת המלכות בעשיה, ע"י סנדלפון^(ט) שר היער. והנה יער הוא פ"ר, ובלילה ההנהגה מצד הדינים והגבורות, וזהו חיתו יער דיקא, ולא חיתו שרי.

מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. אומר בפ' תזריע^(י) כולם בחכמה עשית, הוא יסוד החכמה, אך מתעלם ביסוד הבינה. וזהו עשית בבינה, כי יסוד הבינה הוא העושה, כי הוא המתגלה.

יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. יה"י כבוד, בגימטריא א"ל הוי"ה. א^(כ) כבוד בגימטריא ח"ן. שישנו בארבעה מלואין, כנגד ד' חנות שאמרו חכמים ז"ל. ב^(כא) ועוד ד"פ ח"ן, הוא כמספר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, והוא כבוד ה' באמת. יהו"ה לעולם, בגי' ר"ב, דהיינו ע"ב ק"ל, שהם ריבוע מ"ה. לעולם ישמ"ת, עם האותיות והכולל, בגי'

עולמות, שיש בין חסד לגבורה י"ש עולמות, שעתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק, ר"ז מצד החסד, והשאר מצד הגבורה כנודע. צ^(כב) וזהו סמכוני באשישות, כי שחה לעפר נפשינו. רפדוני בתפוחים עליונים, לעשות זיווג. ופירוש, התפוחים חוור וסומק ירוק, בערך חג"ת, אברהם יצחק ויעקב. ד^(כג) והתפוחים ד' מציאות, אדם בלובן, בערך נצח שהוא נוטה ללובן, על היותו מצד ימין. לובן באודם, בערך הוד שנוטה על היותו מצד שמאל. ולמעלה אנפין דמלכא, הם חסד שבחכמה. גבורה שבתוך החסד, גבורה שבבינה, חסד שבתוך הגבורה, הוא ג"כ ד' גוונים, ע"ד לובן באודם כנוכר. וזהו תפוחין כלם העליונים. כי חולת אהבה אני, מלת אהב"ה עולה י"ג, בערך י"ג בוסמין עילאין. אני, פירוש, שמקבלת הארה מכתר, כנגד האלף, ומהיו"ד כנגד חכמה. ולכן הני היא באמצע, בערך בחינה שבה שהיא בינה. ובוה תבין סוד נפלא, נאמן אני ליתן שכר טוב לצדיקים וליפרע מן הרשעים, לפי שבינה יש לה ב' בחינות: הא' בערך מה שהיא מקבלת מכתר וחכמה, והא' בחינה שבה מקבלת שהוא נו"ן כפופה, המשכת הדינים ממנה. ולכן היא הוי"ה בנקודת אלהיים^(כד), שומרה^(כה) המשכת הדינים. ולכן כשרוצה לתת שכר, נאמן אני, לפי שנותנת מהארה שקבלה מכתר וחכמה. וכשרוצה ליפרע, נאמן אני, לפי שנותנת מבחינת הנו"ן, המשכת הדינים שבה.

סימן צ"ז. אור זרו"ע לצדיק ולישר"י ל"ב שמח"ה. ס"ת עקיב"ה, לרמוז שצריך לכתוב עקיבה בה', ולא בא'.

סימן צ"ח. פ' לשפוט את הארץ, ר"ת לאה. בסוד בית דין העליון, ולרמוז כי ממנה סוד המשפט.

(ז) זהר תרומה קס"ו:

(ח) זהר ח"א פ"ה:

(ט) צ"ל שומרה.

(כ) עיין הקרמת הוהר מאמר בלילא דכלה.

(ז) עיין תע"ס חלק ח' תשובה צ"א.

(ח) זהר דף מ"ד.

(ט) צ"ל כבוד הוי"ה בגמטריא חן.

(כ) סוטה מ"ז.

שיהיו בו מצות אחרות, כיון שעבירה מכבה מצוה, אבל אין עבירה מכבה צדקה, כמו שאינה מכבה תורה, כי הכל אחד. ואם תרד נשמתו להעלות מן הרפ"ח, אם לא יהיה בו צדקה, אף אם יהיו בו מצות אחרות, אפשר שלא די לו, שלא תעלה מן הרפ"ח אלא היא. גם היא יתאחזו בה, ותשאר אף היא שם. אבל בשיש בו מדה זו, צדקתו עומדת לעד כנוכר, שאין עבירה מכבה צדקה, אלא עומדת לעד. קרנו תרום בכבוד, כי לא לבדה תעלה ותרום למעלה, אלא אף תעלה עמה מן הרפ"ח, והיינו בכבוד.

או יאמר פזר נתן לאביונים וכו' וצדקתו עומדת לעד וכו'. אמר הרב זלה"ה,⁽¹⁾ כי כל המצות שאדם עושה, הם נרשמים באות אחד של כ"ב אותון המיוחד לאותה המצוה. והנה אות האות מאיר במצחו, וזה הוא בזמן שעושה המצוה, ותכף מסתלק ונבלע בפנים, אבל אם עשה מצוה של הצדקה, הנה האות שלה מאיר במצחו כל אותו השבוע. וזהו וצדקתו עומדת לעד, כי אינה נבלעת תכף כמו שאר האותיות של שאר המצות. או יאמר באופן אחר, והוא אם תחליף אותיות של צדק"ה בא"ת ב"ש, חוזרים להיות אותיות צדק"ה ממש, לרמוז כי היא עומדת לו לעד במקומה, כמדובר.

סימן קי"ג. מושיבי עקרת הבית. הנה מה שירד מכלי הנוקבא דאצילות לבי"ע, הוא כעין נקודה י' מה' אחרונה,⁽²⁾ ויורדת ונמשך מסך הבריאה כחלון בקוע, שמשם יאיר לבריאה. ועל זאת היה נאמר אל תראוני שאני שחרחרת, שהיא נקודה שחורה. וז"ש מושיבי עקרת הבית, שכשהיא באצילות בעמידה, וכשירדת למטה לעולמות שם בישיבה, והוא עיקר הבית העליון דאצילות, ונעשה ממנה אם לבנים בי"ע.

בשער הכונות ענין דרושי הלילה דרוש ד' דף ש"נ סוף ט"א כתוב ג' שמועות בענין ירידת המלכות לבריאה. ובתע"ס חלק י"ד תשובה קצ"א מתבארות כל ג' השמועות במקורם.

קדמ"ת, שהוא ריבוע קס"א. ישמח יהו"ה עם הכולל, בגימטריא שפ"ה ברורה, דכתיב אז אהפוך אל עמים, בזמן שישמח ה' במעשיו. והיינו שפ"ה ברורה, היינו שכינה, באשלמותא דסיהרא. יהו"ה במעשיו עם הכולל, בגימטריא קס"א קמ"ג קנ"א. ר"ת כל הפסוק אמן עם המלה. ס"ת כל הפסוק, הי"ה והו"ה ויהי"ה. כמנין ג' הויו"ת חסד דין רחמים, הנכללים בזעיר, שכנגדו בקליפות עו"ג מל"ך הבש"ן, יתר אחד, על דרך מוסיף גורע. וההפך מגדל עז שם ה', מגדל בפני עצמו הם, וכן ע"ז בפ"ע. חסרים מזה המספר אחד, ומי הוא המשלים כל חסר, שם יהו"ה דוקא.

סימן קי"ה. שלח חשך ויחשיך. פירוש, אעפ"י כששלח הקב"ה מכת החשך על המצרים, היא הוסיפה עליהם חושך שהיה בו ממש, שנאמר ולא קמו איש מתחתיו, והיה נראה בזה שמרו את דברו של הב"ה ח"ו, אינו כן, אלא אעפ"י שהוסיפה המכה מעצמה, עשתה רצון קונה. וזהו שלח חשך, ואעפ"י שנאמר ויחשיך, נראה שהוסיפה, עכ"ז ולא מרו את דברו.

סימן קי"ב. אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד. ירצה, מי שירא את ה' ועודנו איש. פירוש, בתקפו חוזר בתשובה. והוא ירא אלהי"ם וסר מרע, ועובד מאהבה, לא די שזדונותיו שנעשין לו כזכיות, וזהו האושר שלו, אלא אדרבה המצות שעושה מאהבה עולים במעלה יותר ויותר, וזהו במצותיו חפץ מאד. לפי שאין כונתו ליטול שכר, רק לעשות רצון השי"ת המצוה לו, ועושה נחת רוח ליוצרו.

פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד וכו'.⁽³⁾ דע, כי פז"ר ע"ה עולה רפ"ח, לא יש כח להעלות מן הרפ"ח שנפל, אלא מי שעושה עצמו לפניו ית' עני. וז"ש נתן לאביונים, למי שהוא עני נותן להעלותם. וזה בתנאי שיהיה בו מדת הצדקה, שאם אין בו מדה זו גם לא יעשו עמו צדקה. ואף

(ג) ליקוטי תורה כאן.

(ד) שער רוח הקודש דף י"ח ט"ב.

(ה) ליקוטי תורה כאן בשינוי לשון. וז"ל הגהות ומ"מ אות ד'

סימן קי"ח. אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ר"ת אמ"ה. אמר דהע"ה, אחי היו מואסים אותי בחשבם שאני בן אמה, כמ"ש חז"ל (1) על פסוק הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, מפני המעשה שעשתה אמי שנתחלפה באמתה, ואביו לא ידע בשכבה וכו'. ולזה אמר דהע"ה אבן מאסו הבונים, חסר ו' כתיב, רמז על אחיו של דוד כנו"ל. והיה אומר, אעפ"י שחשבוני לבן אמה ומאסו בי, הקב"ה גרלני ורוממני ושמני לראש פינה, שהיה משוח מלך, ויושב בשבת תחכמוני ראש הסנהדרין. וזמ"ש הנביא ע"ה, מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח וחרד על דברי. ולזה אמר ג"כ דהע"ה, תנה עוזך לעבדך והושיעה לבן אמתך, וסמיק ליה עשה עמי אות לטובה יראו שונאי ויבושו, אותם שהם אומרים שהוא בן אמה.

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. דע, שדוד היה מבחינת המלכות, שלעולם היא מקבלת מיסוד דאימא שבתוך ז"א, בסוד הרעת שביסוד אימא, שבו חסדים וגבורות. והנה, היא מעיקרא נוטלת הגבורות לבניינה, ואח"כ בסוד הזווג הוא נותן לה גם החסדים. והנה בחסדים וגבורות הללו, יש שם הוי"ה באלפי"ן, דהיינו שם מ"ה. אלא שהאלפי"ן שבשם שבחסדים, צורתם (1) א, שהם יו"י, והאלפי"ן שבשם שבגבורות, הם יו"ד כזה א, הרי שני מיני אלפי"ן. ולפעמים היא נוטלת גם מאור דיסוד דאבא שבתוך ז"א, ואז טוב לה, וז"ש טוב לי תורת פיך, דהיינו אור דיסוד אבא הנקרא תורה כנודע, הוא טוב לה יותר ממה שנוטלת מיסוד אימא, שהם שני אלפי"ן שאמרנו דשם מ"ה. וזהו מאלפי דקאמר, והם אלפי"ן דזהב שהם הגבורות, וכסף שהם החסדים. ועל כן לא אמר מרבבות זהב וכסף, אלא מאלפי, לרמוז על השני אלפי"ן דמ"ה כאמור. ולכך הקדים הזהב לכסף, משום שבתחלה היא נוטלת הגבורות לבניינה, דהיינו זהב, ואח"כ החסדים, דהיינו הכסף בסוד הזווג.

(1) שער הגלגלים דף קס"ב ט"א ד"ה וכן דוד המלך. עיין ליקוט המכירי תהלים פרשה קי"ח כ"ח.

ואמר טוב לי, כלומר, טוב ליו"ד, דהא בשם הוי"ה יש יו"ד, ובשם אדנ"י יש יו"ד, אלא שבשם ההוי"ה היו"ד בראש, ובשם אדנ"י היו"ד בסוף, וזה משום שלעולם בדכורא כלולה ג"כ בחינת הנוקבא, ובנוקבא יש בחינת הדכורא, אלא שבדכורא בחינת דכורא שבו גוברת, ולכך י' דהוי דכורא, ברישא, דשלטא דכורא. ובנוקבא, בחינת הנוקבא שבה גוברת על בחינת הדכורא שבה, ולכן י' שבסוף דשלטא בחינת הנוקבא על הי', שהיא דכורא. ובחינת יו"ד דשם אדנ"י, הוא הנקראת חכמת שלמה. ולהיות בחינת יו"ד שבה בחינת דכורא שבה, לכך לבחינה זו הוי טוב, מה דהיא מקבלת מאבא שהוא דכורא, וזהו התורה כנו". ואמר תורת פיך, לפי שאינה מקבלת היא מאור זה דאבא, אלא דרך הפה בסוד נשיקין. וזה, כי להיות הגרון מקום צר, והאורות שם הם מרובים, יוצאים האורות דרך הפה כלם, שיסוד דאימא נבקע מריבוי האור, זה גורם בקיעת הפה, מריבוי האורות במקום צר. ולכך יצא הפה במקום זה, שגרמו פתיחת הפה האורות כאמור. וכיון שנבקע שם יסוד דאימא, יסוד אבא מתגלה, והיא בסוד נשיקין, נוטלת אז מיסוד אבא שהיא התורה דרך הפה, וז"ש תורת פיך. וזהו בסוד אהבה, שהם החסדים והגבורות שמתגלות בפה: א"ה, הם חסדים וגבורות שבפה שלו. ב"ה, הם חסדים וגבורות שבפה שלה, ומאירים אלו באלו, ונעשים אהבה.

שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי. (2) יאמר ע"ד הפשט, שרים רדפוני, ואעפ"י שרדפו אחרי בפועל, הוא חנם בעיני, ואיני חושש להם. ומדברך, אעפ"י שאינו אלא דבור לבד, להיותו דבור שלך, פחד לבי. ועוד, יגורו עלי עזים, ואינו חושש אף שיהיו רבים. ולא פשעי ולא חטאתי, אף שיהיה אחר. או יאמר, שרים רדפוני חנם, הם השבעים שרים של אומות העולם, שהם בעולם העשיה, וסמא"ל ראש לכלם, כולם הם רדפים

(1) עיין תע"ס חלק י"ב תשובה א'.

(2) לקוטי תורה ושער הפסוקים פסוק זה.

לישראל, וזה חנם, כי הקליפה לעולם היא חנם בלא תועלת כלל, והם חנם מן המצות. ולפי שהם בעולם העשיה, ששם הוא א"ל אדנ"י עם הב' שמות, עולה צ"ח כמנין חנם, וכנגדם היו הקללות שבמשנה תורה ק' חסר ב', דהיינו צ"ח בגימטריא חנם. וזמש"ה ויורם אלהים ח"ץ פתאום היו מכותם, משום שהם בעולם העשיה, ששם הוא מושב הקליפות. והנה הפרים שהיו ישראל מקריבים בימי החג, היה כנגדם, בסוד אם רעב שונאך האכילהו לחם. וניסוך המים, היה ג"כ להכניעם. והנה מים רמוזים בשינוי הכתובים של ונסכייהם, ונסכיה וכמשפטם, והם בו"ו, וסימנך בו"ו יבוזו לו. ובניסוך המים היו הם חשובים כחרש הנשבר שאין בו ממש, וחרש הוא כנגד שאר הימים, חמישי רביעי שלישי, כנו' בזוהר פ' פניחם. ^(ט) ולכן נרמז כאן בפסוק הזה "שרים רדפוני חנם, ר"ת חרש, וס"ת מים, לומר שע"י ניסוך המים היו נחשבים לנבלי חרש, ע"כ.

סימן קכ"א. הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. הנ"ה, בגימטריא ס' גבורים סביב למטח שלמה, סוד ששים צירופי אלהי"ם כנו"ל. "לא ינום ע"ה, בגימטריא לבנו"ן, היינו לקח טוב שסודו ידוע. ול"א, בגימטריא מלוי ס"ג, שהוא הב"ל. ייש"ן, בגימטריא ש"ע נהורין דא"א, שאין לפניו שינה ותנומה כלל. ר"ת של ג' תיבות ראשונות, בגימטריא שם מ"ה, ור"ת ד' תיבות אחרונות בגימטריא וכ"ש, היינו הוי"ה מצפ"ץ. וכן כל הפסוק, כשנוסיף עליהם הכולל ה' תיבות ראשונות עם י"ו אותיות שלהם, בגימטריא כת"ר. שמ"ר ישראל חסר ו', בגימטריא תפארת.

או יאמר שוא לכם משכימי קום וכו'. פירוש, יש בני אדם אשר משכימים למלאכתם בחצי הלילה או פחות, ויש בני אדם שאינם ישנים תחלת הלילה עד שיעשו את חק מלאכתם. עליהם

אמר דהע"ה, כל העושה כן הוא מקטני אמנה, ואינו בוטח בקונו שימציא לו פרנסתו בנקל, והעיקר הוא שיעסוק בתורה הרבה וימעט במלאכה, ובאותו המעט יספיק לו הש"י כדי פרנסתו ויותיר, כי הברכה מאת ה' היא. וז"ש כן יתן לידו שינה, פירוש, מי שהוא צדיק וידיד ה', ימציא לו הקב"ה פרנסתו בריחוק, ובמעט עסק ישלח ה' ברכה בכל מה שיעשה, בין רב למעט. או ירצה, שוא לכם משכימי קום וכו' אוכלי לחם העצבים, כלומר בין המשכימים או מעריבים למלאכתם, ועושים עבודת שמים טפל ורודפים אחר תאותם, במאכלים טובים וכיוצא כל אלו, יבואו עליהם יסורין קשים גם אחרי מותם. אמנם הצדיקים שממיתים את גופם, וסובלים עול התורה והמצות מאהבה, אלו אין להם יסורין בעוה"ב, כי אם מנוחה. וזש"ה ושם ינוחו יגיעי כת. ואם נתחייבו בשום חטא בשגגה, כמ"ש דהע"ה שגיאות מי יבין, היסורין שלהם הוא שלא ינוחו בעת שינתם מצד החלומות רעים, כמ"ש ז"ל ^(ז) על דוד שמעולם לא ראה חלום טוב, ונקרא דוד עבד. ואולי לזה כיון באומרו כן יתן לידו שינה, כלומר שיצערו בחלומות רעים, למרק חטאיו בעוה"ז.

הנה נחלת ה' בנים וכו'. הנה בזוהר פ' שלח לך ^(ז) כי צדיקים בג"ע הארץ מולידים בנים. וזש"ה הנה נחלת ה' בעוה"ב הוא בנים, שעושין בנים בעוה"ב. וז"ס מ"ש רו"ל ^(ח) גדולים צדיקים וכו', שבמיתתן הם זוכים לבנים.

סימן קל"ב. אם אתן שנת לעיני וכו'. ^(ט) כבר ידעת, כי דהע"ה היתה נשמתו ראויה להיות נפל, כי היה בחינת שרש הנפילים אשר היו בארץ, שפירושו, כי המלכות היה שהפילתם בסוד נפלים, ולא היתה עוצרת הנוקבא עליונה ולא קולטת הזרע בתוכה, והיתה מפילתו. ולולי החיות

(ל) חולין ז':

(מ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ט) רנ"ט.

(י) ברכות נה:

(כ) קס"ח.

גימטריא אדם, הוא אדם עליון, נותן דעה לזה האדם התחתון, וזהו ותדעהו.

סימן קמ"ה. חנון ורחום ה' ארך אפים וגדל חסד, וכתוב פסוק אחר, רחום וחנון ה' ארך אפים ורב חסד. יקשה הכפל והחלוף בקדימת שני תוארים הראשונים מזה לזה, וההבדל בין ורב חסד וגדל חסד. ולמה כתיב ורב בקדימת רחום, וגדל בקדימת חנון. ולא כך אמרה תורה להנחיל אוהבי יש, והם י"ש עולמות המתפשטים משם י"ה, כי ג' מילויים של אות ה' שהם ה"י ה"ה ה"א הם בגימטריא א"ל, מתרבים על יו"ד פשוטה, (ז) הרי י"ש, שמקורם מחכמה ומתגלים בכינה, ועם שני שרשיהם אלה חו"ב, הם בגימטריא יש"ב תהלות ישראל, כמספר י"ב צרופי הוי"ה. והעולמות האלו הם נחלקים בזמן הימים, הכולל חסד ורחמים. ולפי שהן הן נחלת העוה"ב, ולא ניתן אלא ע"י יסורין, היו הלוקין שבתורה כמנין ר"ו, שהוא ע"ה בגי' ור"ב חסד, לפיכך פתח ברחום, שהחסד מולך, כי חנון הוא מן השמאל, שממנו נמשכים ק"ג עולמות, שהם השליש. וכן מלת הגדול, הוא בגימטריא מ"ט, שיש בו ו' נוספת בין ג' ד', והוא התפשטות הדעת מאימא לבנין. ועם שור"ק שב"א קמ"ץ חטוף, שהם בגימטריא מ"ו, הרי צ"ה, האותיות חמש בנקודת שלש, הרי ק"ג. וכן גד"ל חס"ד חסר ו', שהוא נקרא כך, נאמר ג"פ דל"ת, וג"פ למ"ד ע"ה, ק"ג. ומלת חסד שהוא חסר, אימא משלמת עם ור"ב, למנין יש"ב אשר אמרנו.

רצון יראיו יעשה ואת שועתם. כתיב בוא"ו, והוא דאתמר בזוהר פ' תצוה דף ק"פ ע"ב, ועל דא בתהלה לדוד בכולהו כתיב וא"ו בכל את ואת, בר מאילין תרין הם קו"ף רי"ש. אין הכונה, אלא על פסוק אחד ששתי אותיות אלו סמוכות ומשתתפות בו, ואין הזוהר חולק עם הספרים שלנו, אבל זהו כונת הזוהר.

(ז) פי' י' פעמים א"ל הרי י"ש. הו"ח.

שניתן לו מהאבות, ע"י יסוד דז"א הנקרא ח"י העולמים, וזכה להאחז שם ביסוד דז"א, ולכן היה צריך לשמור מהשינה ס' נשמי נובלת המיתה, אלא יהיה חי ממש, להשפיע זווגו מיסוד הנקרא אביר תוקפו של יעקב. וז"ש (תהלים י"ח) חי ה' וכו'. משכנות, שהם ב' משכנות: בית ראשון ושני, בסוד לאה ורחל.

סימן קמ"א. תכון "תפלי" קטורת "לפניך" משאת "כפי" מנחת "ערב." ר"ת בגימטריא נפ"ש רו"ח נשמ"ה ח"י"ה יחיד"ה, והכולל. ס"ת בארץ בחזרת האלף, לא, מלמד שעיקר נשמה בתחתונים. מספר כל האותיות יחד ג"פ (ס"א עם ן' ך' של מנצפך) של מנצפך. חמשת אלפים ומ"ד, בהחשב עמהם הדגש שבמלת תפילתי, שהוא במקום יו"ד, להשלים מספר שנותיו של אדה"ר, שהיו כולם בתעני"ת במספר שוה, לכפר על אכילת עץ הדעת. והיתה תשובתו במנחת ערב שבת, והיא היתה תפלה ראשונה שבעולם, לפיכך ארז"ל (ז) לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה. ותנן, (ח) אין מרציץ את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים של בין הערבים. הוסף על שני מספרים אלה, תנ"ה, שהם הג' מלויים של אה"י"ה שמהם נתפשו אתון נקודי וטעמי, (ט) יעלה בידך מספר כל הפסוקים שבתורה. דע, שראויה התורה שתהיה ששים רבוא אותיות, ובגניזת האור הראשון נגנו שלישן העליון, כמו שנתמעטו כנפי החיות בחרבן הבית, ונשארו ארבעים רבוא ות"ת קמ"ה, כמספר הרקיעים שמטטרו"ן עולה בהם מעולם הכסא, ולמד זכותיהם של ישראל. וסימנך תנ"ן הת"ם. כמספר שנה אמרתו של מטטרו"ן מרי משנה, והתיבות שבתורה הם שמנים אלף פחות קמ"ד תיבות, וסימנך חדש ימינו כקד"ם.

סימן קמ"ד. מה אדם. הנה שם מ"ה

(ס) ברכות ו'.

(ע) מנחות מ"ט.

(פ) ע"ח שער אח"פ פ"א.

סימן ק"ן. כל הנשמה תהלל יה הללו יה. ר"ת כה"ת י"ה. והנה זה כה"ת, הוא שם א' משם ע"ב. ואמנם שרשו הוא י"ה, כי יו"ד פעמים ה"י

גימטריא ש'. ויו"ד ה"י יו"ד ה"ה יו"ד ה"א, עולה ק"ן, הרי ת"כ. ושורש ה"ה, הרי תכ"ה, והבן זה. עכ"מ תם.

ספר משלי

סימן ב'. כי אם לבניה תקרא. ודרז"ל א' כי אם לבניה. וטעם היות בינה נקרא אם, כי אהי"ה בבניה, ויש באהיה דיודי"ן וגם דאלפי"ן, פשוט ומלא ומלא דמלא, אם אותיות. ולכן הבינה היא נקרא אימא עילאה.

סימן ג'. בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך. יאמר בכל דרכיך, היינו הדרך סלולה שהיא המצוה. דעהו, פירוש שתהיה לשמה. והוא יישר אורחותיך, שהם אורחות שאינם נהוגות, כענין אורחות עקלקלות. ואף שנראה ⁽²⁾ להיות האכילה ותשמיש לשם שמים, כי על כרחו של אדם הוא חפץ בהנאתו, הוא יתברך יישר אותך, ויתן בלבך האיך תעשהו לשמה.

סימן ה'. עונותיו ילכדונו את הרשע וכו'. פירוש, הרשע כשבאים עליו יסורין, הוא בעבור שחטא במזיד, וזהו עונותיו. אבל הוא לא די שלא שב בתשובה, ואינו תולה היסורין על זדונותיו, אלא אומר אני לא טעיתי ולא חטאתי אלא בשוגג, ולכן אמר ובחבלי חטאתו יתמך, ולא הייתי חייב יסורין הקשים כאלה, וזהו סיבה שאינו שב לקונו. אבל הקב"ה מתנהג במדת רחמים.

סימן ו'. בשכבך תשמור עליך. ודרז"ל

(א) בדכות נו:

(ב) שקשה. הו"ח בשם ל"ת.

(ג) כרכות י"ד.

(ד) ע"ח שער הווגים סוף פרק א'. שער הכונות ח"א ענין כונת העמידה דרוש ו' סוף דף רמ"א ד"ה ודע כי יש שם

⁽²⁾ שבע ילין מדברי תורה, כל יפקד רע, בקרי. וזהו בשכבך תשמור מחמימות לילית, בסוד לא תאנה אליך רעה. וזהו השמירה הנזכר כאן, והבן.

שם. כי נר מצוה ותורה אור וכו'. כבר ידעת,

⁽¹⁾ כי נ"ר הוא סוד ג' ייחודים העליונים, שהם:

הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אל"הים, הוי"ה אדני"י.

וכולם הם בגימטריא נ"ר. גם דע, כי סוד נ"ר הם

רמ"ח איברי המלכות, כי נכללת בתריין דרועין

דמלכא, ואז נקראת נ"ר, כנו' בזוהר. ⁽¹⁾ ואמנם ב'

נרות אלו שהם בינה ומלכות, כי בשניהם שייך

סוד זה הנ"ר. והנה בנ"ר יש בו ד' מיני שלהביות,

כנגד ד' אותיות השם כנוכר בפרשת בראשית.

⁽¹⁾ והנה, ב' אורות אחרונים הסמוכים אל הפתילה,

הם מושגות, אך שנים העליונות אינם מושגות

עניינם ומהותם. ואמנם, לכן ד' שלהביות הנר

נקרא מצוה, כי הוא סוד הוי"ה כנו' בתיקונים.

⁽¹⁾ כי מ"צ באתב"ש י"ה, וב' אותיות ו"ה הם

גלויות, אך אותיות י"ה הם נעלמות באותיות

מ"צ, וזהו כי נ"ר מצוה. והנה ב"פ נ"ר, שהם

בינה ומלכות, עולים בגימטריא ת"ק, והוא סוד

הנעלם המלוי של שם שד"י, שהוא עולה ת"ק,

שהם אותיות: י"ן ל"ת ו"ד. ואמנם אותיות שד"י

עצמם, הם סוד שתי שמות אהי"ה, א' בההי"ן וא'

ביודי"ן. והם בגימטריא שי"ב, ועם שני שמות

ח"ב ענין חנוכה דף שכ"ו ד"ה ואמנם יחוד. שער דוח

הקודש דף קי"ג ט"ב ד"ה ועתה חכוין. ל"ח פסוק זה.

(ה) ח"כ קס"ו:

(ו) ח"א נ"א.

(ז) תקון כ"א נ"ב:

הרי שד"י. וסוד זה, רומז בפסוק בין שד"י ילין. ואמנם הרמז לזה, לרמוז כי כל חיבורים חיווגים אלו הם ע"י היסוד, הנקרא שד"י, בין למעלה בין למטה, בבינה ובמלכות. ואמנם שדי שבבינה הוא רפה, (ח) ושד"י שבמלכות יש בו דגש, ולכן בין שדי ילין רמז אל הבינה, ולכן הוא רפה.

סימן ז'. לשמרך מאשה זרה וכו'. דע, כי כמו שיש נסירה בטהרה, כך ממש יש בקליפה נסירה בזה האופן. דע, כי הנסירה שלה, היא שעוזבת אלוף נעוריה, ויורדת למטה ומזנה עם הנשמות למטה, אותם שהם משולחות ומלובשות בחומר. דע, שהנחש קודם שחטא אדה"ר היו לו ידים ורגלים, והיה עושה זיווג ע"י חבוק ודבקות זה בזה, והיו ארבעה ידים ורגלים כנגד ד' רגלי המרכבה. וכשחטא, ירדו מלאכי השרת וקצצו ידיהם ורגליהם. ופירוש קצוץ הוא, ר"ל המתקה שנמתקו ד' הקליפות, וחזרו למקומם להיות קרושים, כדי שלא יהיה דבקות וחביבוק לנקבה עם הזכר כמו שהיה מקודם, ובוזה נמתקו. וא"ת, אם כבר נמתקו אלו הקליפות של ידים ורגלים, איך נראה מהפסוק שהקליפות עדיין קיימים, שנאמר הומיה היא וסוררת בביתה לא ישכנו רגליה, שיש לה רגלים. ועוד, אמר הכתוב והחזיקה בו ונשקה לו, א"כ נראה שיש לה ידים ורגלים בקישוטין שלה, לפתות לבני אדם בהתלבשות ההיכלות, והנשיקות שלה הוא הליצנות ומתיקות העבירה, ולשון הרע, שנאמר נופת תטופנה שפתי זרה וגו'. ואלו להיותם שהם לרעה, נקרא נשיקות שונא, בסוד מש"ה ונערתות נשיקות שונא, אמנם נשיקות של הקדושה, הם המעשים טובים והמצות שעושים ישראל.

ובזה תבין סוד מ"ש רז"ל מת בנשיקה, (ט) פירוש, שאז בשעת פטירתו של הצדיק, מראים לו פנים טובות ומצהיבות על מעשיו הטובים

(ח) מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ג. ע"ח שער העבורים פרק ב'.
 תע"ס חלק י"ב תשובה קמ"ג.
 (ט) ברכות ח'.

שעשה בחייו, והטורח שטרח בתורה ובמצות, ובאותה שעה הוא פצעי אוהב. ובוזה תבין מ"ש בזה"ר (י) דיהיבת שיורין לבעלה, פירוש, שהארורה זאת כמו הזונה שמקשטת פניה ומראה פנים צוהבות למנאפים, ולבעלה מראה שהיא כעורה וקצוצה ידים ורגלים. א"כ נמצא, שבסוד הזיווג עם בעלה, היא קצוצת ידים ורגלים, אבל עם המנאפים מראה עצמה שלימה, שנאמר והחזיקה בו ונשקה לו, וגם בביתה לא ישכנו רגליה, כאילו יש לה ידים ורגלים. וז"ס מ"ש דיהיבת שיורין לבעלה, פירוש כשאינה יכולה לפתות לבני אדם שיזנו עמה, הולכת עם בעלה ליקח כח ממנו, לחזור ולזנות באותו הכח שמקבלת מבעלה, עם בני אדם. ופירוש שיו, מלשון שיוור זמן. ולכן נקראת הקליפה יותרת הכבוד, וגם הארורה זאת מראה לבעלה פנים זועפות, כדי שיעלה למעלה ויקטרג על ישראל, ויביא אף וחימה לעולם על העבירות שעושים ישראל. וזהו מ"ש ואחריתה מרה כלענה, פירוש, למנאפים נופת תטופנה שפתי זרה, אבל לבעלה, ואחריתה מרה כלענה, ר"ל שזורקת מרה לבעלה, כדי שיעלה ויקטרג. אבל בקדושה אינו כן, אלא אשת חיל עטרת בעלה, לפי שאינה מתקשטת אלא לבעלה, ומראה לו פנים צוהבות ושמחות, אבל לבני העולם מראה פנים זועפות, שנאמר ה' צדיק יבחן, ומדקדק עמהם כחוט השערה, כדי שיעשו מצות ומעשים טובים. והיא תעלה מקושטת לבעלה, ותתייחד עמו בשמחה ובטוב לבב, להוריד הארה ושפע לעולם מהמצות שעשו ישראל.

ודע, שהקליפה הזכר נקרא נחש (י) בריח, והנקבה נקראת נחש עקלתון, והשושבין תנין עור. למה, לפי שאין לו הארה כלל אלא חושך ענן וערפל, הפך שושבין הטהרה, שהוא יסוד אור מאיר מכל צדדיו, ויש לו גוונים. וזמ"ש וראיתיה לזכור ברית עולם, לפי שיש לו הארה כו', אור

(י) פנחס רל"א. ת"ז תיקון כ"א מ"ט.
 (כ) עיין זהר פרשת בא בפ"י הסולם אות ס"ט.

מאיר מכל צדדיו, ויש לו גוונים. ובהקדמה זאת תבין משחז"ל^(ל) על מה"מ שהוא מלא עינים ומינים, להטעות לבני האדם כל אחד ואחד לפי דרכו ושכלו, כך יחטיא אותו, לבחור יחטיא אותו בדבר גזל, ולגדול יחטיא אותו בדבר ניאוף, ולדיין יחטיא אותו שיאטים אזנו מזעקת דל. וזהו פירוש מלא עינים, ר"ל מיני עברות משונים להחטיא לבני האדם. וזהו ג"כ מ"ש רז"ל^(מ) אין מיתה בלא חטא. פירוש, אין מיתה שלא בקש לו מלאך המות חטא. וז"ס, אין ערוד ממית אלא חטא ממית. ודע, כי העינים אלו של מלאך המות הם תרי"ג, כנגד תרי"ג מצות של הקדושה, וכשחוטא האדם פוגם בעין אחת שלו. ולכן בשעת פטירתו של אדם לבית עולמו רואה למלאך המות מלא עינים, וכלם פגומים מרוב עונות בני האדם, ואז מצדיק עליו את הדין, ופותח פיו וזורק הטיפה לתוך פיו טיפת חרב המתלהטת, טיפת חרבו של מלאך המות רחמנא לישויבן. לכן החי יתן אל לבו, וישוב אל ה' וירחמהו, כי ימינו פשוטה לקבל שבים, ואל ישמע אל יצרו הרע המפתהו ע"י אשת זנונים הנז"ל. ולכן הוכיח שלמה הע"ה בחכמתו אל האדם, באומרו בני אם יפתוך חטאים אל תאבה, וכאלה רבות.

סימן ח'. בשומו לים חוקו ומים לא יעברו פיו.^(נ) פירוש, ים הוא שכינה, ומים הוא יסוד, אמר בשומו לים חוקו, אשר לא יתפשט יותר ממדתה. מפני כי המדות האחרות בהיות שיוצא מדה אחרת תחתיה, דרך משל, אחר מדת החסד יוצא מדת הגבורה, ואחר הגבורה ת"ת, לכן אין יכולים להתפשט, אפילו שירצו להתפשט יותר אינם יכולות, לפי שהאחרות יוצאות בצדה, אבל מלכות, שאין למטה ממנה ספירה אחרת, הייתי אומר שיתפשט. קא משמע לן, כי משים לים חוקו, שהוא מלכות, הוא משים חוקו חק עולם

אשר לא יעבור יותר, אפילו שהתפשטותה היא טובה, כדי שלא יעלו שם הקליפות. ועכ"ז, כאשר עולה למעלה מלכות בסוד הזיווג, ויסוד נשאר במקומו, לא יעבור ממקומו, ואינו מתפשט יותר. ז"ס ומים לא יעברו פיו, פיו הוא המלכות, פירוש, לא יעברו מקום המלכות.

או יאמר, שבהיות שהמלכות לית לה מגרמה כלום, לא מפני זה חסר לה ח"ו, אשר משים לים חוקו ומים לא יעברו פיו, פירוש, יסוד לא יעבור פיו של ת"ת, אלא משפיע לה רצונה. אמר עוד: בטרם הוטבעו, פירוש, קודם הכל הרים שהם חסד גבורה, אמר הרים הטבעו, פירוש טבעם כך, ויצירתם חסד יותר מלמעלה למטה, ואח"כ גבורה. ולפני גבעות חוללתי, פירוש, שגבורה הוא קודם ממטה למעלה, אז חוללתי, כביכול לשון חולי וכאב, מפני ששולט גבורה על חסד. משחקת לפניו בכל עת, נ"ל, בכ"ל שהוא יסוד, ע"ת היא מלכות, כאשר יש צחוק לפניו מרוב שמחה, וזהו משחקת היא לפניו.

סימן י"א. לא יועיל הון ביום עברה "וצדקה" תציל "ממות, ר"ת מות. הנה בחיבת אלו יש ב"פ מות, אחד בר"ת ואחד בפסוק, לרמוז כי הצדקה תציל ממות, או עוני, כי עני חשוב כמת כידוע. והצדקה מצלת לנותנה מן מיתה עצמה, והיא מדה כנגד מדה, ומעוני הרמוז בר"ת.

סימן י"ח. מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. הנה כבר ידעת, כי המגדל נקרא שם, כמ"ש בסוד ומה תעשה לשמך הגדול. והנה יש בה שם אדנ"י וי"ב אותיות, עולה ע"ז. וז"ס מגדל ע"ז, כי המגדל עולה גימטריא ע"ז, הוא שם א' ^(ס) שהוא מלכות. או יאמר, שז"ס מ"ש רז"ל ^(ע) שהל' נקרא מגדל הפורת באויר. והנה ב' היא

דף קס"ד ע"א. ועמ"ש בסולם מאמר קריאת התורה. ליקוטי תורה פסוק זה.

(ע) זהו ע"פ הסולם יתרו. אות תקי"ג. רש"י סנהדרין ק"ו.

(ל) ע"ז ע'.

(מ) שבת נ"ה.

(נ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ס) זהו ע"פ הסולם פרשת שלח מן אות קל"ז ובדפו"י סוף

ציור הלבנה כלי, שהוא כ"ו, עולה הוי"ה, וזהו שם ה' מגדל עז בו ירוץ צדיק, כי המלכות דבוק ביסוד הנקרא צדיק.

סימן כ'. גולה סוד, הולך רכיל. ר"ל, כל מי שאומר סודות התורה למי שאינו ראוי, הוא ממש כמי שלוקח הסוד ומגלה אותו ממקומה לסט"א. וז"ש גולה סוד, ר"ל אותו שהולך רכיל, ואומר סודות התורה למי שאינו ראוי, גולה הסוד. וסרס הכתוב ודרשהו, מי שהולך רכיל גורם להגלות הסוד חוץ למקומו. וז"ש ולפתה שפתיו לא תתערב, אותו שהוא מדבר ומגלה מה שאינו ראוי לדבר, עמו לא תתערב שפתיו.

סימן כ"א. פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו. ר"ל, פלגי הוא הה' חסדים וה' גבורות שנחלקו, דכתיב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. לב מלך, הוא מלכות, וגם נקרא לב, שאינו מעביר שום דבר אלא הוא שוע שאינו מקבל שום קפידה, כמו המלך ביד ה', דהיינו גבורה. א"ל, דהיינו בינה, עם החפץ מלמעלה דהיינו דעת. וזהו יחפוץ יטנו, ויהי שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והענין הוא, כי החסדים שבאים ביסוד דאימא, כשמגיעים לחזה יוצאים, לפי ששם מסתיים היסוד שלה, ונכנסים בז"א כנודע. והנה פירוש הפסוק, אותם החסדים הנקראים מים, כשנפלגים ויוצאים, להיכן הולכים, ביד ה', שהוא זרוע שמאל, שלשם עומדת המלכות. ואעפ"י שמקום המלכות הוא בשמאל, הוא מטה אותה לימין. וזהו מ"ש על כל אשר יחפוץ יטנו, ר"ל, א"ל, שהוא בחינת החסדים, שבאים ליסוד ז"א שנקרא כ"ל, באים מצד הבינה שנקראת אשר. וגם כשמתגלה אותו הרצון העליון, שהוא יחפוץ, אז יטנו.

או יאמר פלגי מים לב מלך כו'. נודע הוא, כל מי שבא מצד הגבורות נוקם ונוטר. ולכן דוד שהיה מהמלכות, נטר ליואב עד שעת מיתתו, כי

המלכות סוד מלך יושב על כסא דין, לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו, כי היא גבורות. וכשחוזרת פב"פ, אז כתיב וימינו תחבקני, מטה כלפי חסד. וז"ש פלגי מים, שהם חסדים היוצאים מאימא, שמשתיים יסוד דידה בחזה דו"א, שהוא כנגד הלב ששם המלכות ביד שמאל. שבכל מקום יד סתם, יד שמאל. ואמר ביד ה', שהוא זעיר, אחר שמתפשטים אלו ה"ח מהחסד שנקרא א"ל, וחסד א"ל כל היום, שהוא יומא דכלהו, על כל, שהוא יסוד המקבל כל ה"ח, והם מלובשים בלבוש אימא הנקרא אשר. וגם, שיתגלה רצון עליון שבמצחא דעתיקא, וזהו יחפוץ. אז, יטנו לצד החסד. טוב לשבת על פנת גג כו'. הנה אשת מדינים, היא צפורה בת כהן מדין. גם מדינים, שעליה היה מחלוקת ומדינים דקין והבל, בסוד התאומה. (ב) ובית חבר, בסוד חבר הקיני.

סימן כ"ב. חנוך לנער על פי דרכו גם כי כו'. כבר אמרנו, (ג) כי כשחטא אדה"ר, אבד הזיהרא וניתנה אל חנוך. והיו נפש ורוח ונשמה חצובים ממקום גבוה, ופרחו ממנו ונכנסו במקומם אחרים מלוכלכים בקליפות. וכשנולד חנוך והלך בדרכי יושר, זכה לאותה זיהרא. וכשנגזרה מיתה על אדה"ר, לא נגזר על חנוך, על היותו שורש אותה נשמתא קדישא עילאה מאצילות. ולכן חנוך הוא מטט"רון, ואלהיו הוא סנדל"פון, כנודע. והטעם שהוצרכו חנוך ואלהיו לעלות למעלה, הוא, כדי שיהיו אמצעיים להעלות מעשה התחתונים הצדיקים, ובהיות שלא מתו, לכן נשארו הוייתם למקומם, וגם אם יהיו כל העולם רשעים. וכדי שיהיו הם מ"ן, כי אי אפשר להיות זיווג למעלה אם לא ע"י מעשה התחתונים, וכשאין מעשה בתחתונים, בהיות שהם מן התחתונים הם מעלים מ"ן, ולכן עלו למעלה בגוף ונפש. והוצרכו שניהם, א' לת"ת וא' למלכות. וכאשר העולם הם טובים וכשרים במעשיהם, אז חנוך ואלהיו מעלין את מעשה התחתונים מעבר לאותם הנשמות. וזכה תבין מ"ש חנוך לנער על

(ג) לעיל פרשת בראשית בפסוק ויהי חנוך.

(פ) שער הפסוקים פרשת שמות בפסוק ולכהן מדין.

פי דרכו, פירוש, חנוך נער, שהוא מטטרון הנקרא נער, דע"פ דרכו, על היותו דרכו של חנוך כשרה והגונה, גם כי יזקין לא יסור ממנה, פירוש, אפילו שיהיו צדיקים אחרים בעולם, לא יסור ממנה מלת נער. כי לעולם יתחדש שמו של נער, מפני כי לעולם מעשה התחתונים מתחדשים בעולם, ובוה הוא ג"כ מתחדש אורו בכל שעה, ע"י מעשה התחתונים הצדיקים. כמו האילן כשהולך לייבש משליכים עליו מים, כן חנוך מתחדש ע"י מעשה התחתונים, כמד"א מריח מים יפריח.

סימן כ"ג. אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו כו'. ר"ל, כי בששת ימי המעשה, שהשכינה רגליה יורדות לבין החיצונים, אין לך רשות להזדווג, כי הוא זמן ששבעים שרים שולטים, העולים בגימטריא יין, כי אז הוא שעת דין. וז"ש כי יתאדם. אבל ליל שבת, בשעה שיתן בכוס עינו, שאז עולים רגליה מבין החיצונים לקדושה, אז יתהלך למישרים, לקדושה, שהוא הזיווג בליל שבת. ועיין בפסוק ושמרו בני ישראל את השבת כו'.

או יאמר ובדעת חדרים 'מלאו, ר"ת ח"י. כי כל השפעת דעת, בא ליסוד ח"י עולמים, שהוא סוד חדרים, גימטריא רס"ב. ר"ס הוי"ות ה"ח וה"ג, והב' כוללים, א' לחסדים וא' לגבורות, הרי מספר חדרים.

סימן כ"ה. הגו רשע לפני מלך והוכן בחסד כסא. היינו הרשע שהיה בו מלכים דמיתו, סוד שורש הקליפה. והוכן בחסד כסא, היינו הדר מלך אחרון, ונקרא חסד כנוכר.

אם רעב שונאך האכילהו לחם כו'. דע, כי הנשמות הם מעורבים מטור, ולפעמים חלק הטוב שלך נותן אל הרשע א', ולכן תראה בעצמך כמה רשעים עושים קצת מצות כתיקונם, ובשאר דברים הם רשעים גמורים. וכן להיפך, יש צדיקים

(ק) ליקוטי תורה פסוק זה. שער מאמרי רז"ל דף פ"ה ד"ה אמר הכותב לעיל.

גמורים, אך יש בהם קצת עבירות שאינם יכולים להפרש מהם. והענין הוא, כפי תערוכת הנשמות, וקצת הטוב של הצדיקים נתעבר ברשע, וקצת הרע של הרשע נתעבר בצדיק. ולזה האדם צריך לזכות לחייבים, כמ"ש אם רעב שונאך. פירוש, הרשע שונא לצדיק, דאל"כ איך הותר לאדם לשנא את חבירו, ואמנם ע"י שיזכה לחייבים, יתערב אותו הטוב שבאותו הרשע עם הצדיק, כי עשק בו מתחבר בו עמו, ואז הטוב שברשע ניתן לצדיק, והרע שבצדיק ניתן ברשע, ואז נפרדין. וזהו אם רעב שונאך, מפני קצת טובה שבו, האכילהו לחם, לחמה של תורה ומימי של תורה, כי גחלים אתה חותה על ראשו, פירוש, אותו הרע הנדבק בך נפרד ונדבק בו. וזהו על ראשו, בסוד ונשא השעיר עליו את כל כו'.

וה' ישלם לך, פירוש, ישלם לך הטוב שהיה חסר ממך וניתן בו, ישלמנו לך, ועי"ז נשלם אתה. וראה והבן, כי אין השי"ת מכנה שמו על הדעה, כי אם היה הענין רע לא אמר ה', כי בגחלים לא אמר ה' חותה, רק אתה חותה, אך בענין הטובה אמר וה' ישלם לך, כי ענין הטובה נעשה ע"י הקב"ה. ובוה חבין ענין צדיק גמור, ורשע גמור, ובינוני ושקול במעשיו. הכל כפי חלק נצוצי הטוב שבאדם, וכפי ניצוצי הרע שבו. גם חבין כמה פעמים צדיק גמור נכשל, במה שלא יכשל בו אפילו מי שהוא רשע, אך יהיה כפי חלק הרע שבו, ששם⁽¹⁾ המור והמתאוה אל אותה בחינה של אותה עבירה, וכיוצא בזה. והבן.

סימן כ"ו. חוח עלה ביד שכור ומשל בפי כסילים. חוח עלה ביד שכור, שלוקח הכסיל בזה הזמן החוח. ר"ל פשטי הפסוקים, ולא השושן שהוא הסוד. והמשל לוקח הכסיל, אבל החכם לוקח הפך מש"ל, שהוא של"ם. ר"ל שלימות, סוד התורה וסודותיה. וכסיל עולה ק"ך, מספר צ"ל, ל"ץ, צ"ל מו"ת, צל ימיו עלי ארץ, כצל

(ר) צ"ל שע"י חומד ומתאוה. ועיין בל"ת משלי ושם הלשון מתוקן. הו"ת.

עובר, כן הלץ המתלוצץ על דרכי התורה וסודותיה. וכן מרע"ה היו ימיו ק"ך שנה, ולא כהתה עינו ולא נס ליחה, להיות תחת זה הצל שהוא צ"ל מו"ת, אלא הוא נדבק בעץ החיים.

כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו. סוד הענין הוא דע, כי ת"ת מקנן למטה בסוד מטטרון, ^ש והשכינה מקננת בסנדלפון. וא"ת, אם ת"ת מקנן במטטרון, איך הכתוב אומר חלל ממלכה ושריה, שהם מטטרון וסנדלפון. בשלמא סנדלפ"ון, שהשכינה מקננת בו, ניחא, אלא ת"ת, שמקנן במטטרון, זה איך יתכן. אמנם דע, כי הכתוב אמר כצפור נודדת מקינה כן איש נודד ממקומו, כי לא זו ידו מידה, שגם הוא הולך עמה. ובוזה יובן המשנה ^ה שאומרת: בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום וגו', פירושו, ת"ת, שהוא בעל הבית והלך בגלות אחרי אשתו, והוא צריך ליטול, ר"ל: צריך ליטול שפע מהתחתונים, להמתין ההתעוררות שיעלה מלמטה ממעשיהם הטובים, הרי זה נוטל. וכשיחזור לביתו, ר"ל למעלה, אז ישלם. וחכמים אומרים, עני היה באותה שעה. נמצא, שאלו השנים מטטרון וסנדלפון, פועלים פעולה אחת.

או יאמר באופן אחר, שבגלות מתלבשים אלו השנים זה בזה, מטטרון בסנדלפון, לפי שהם שני רגלי המרכבה של השכינה, רגל ימין מטטרון, ורגל שמאל סנדלפון. אבל זה נקרא נעל, שנאמר וחלצה נע"לו: נע"ל ו', וזה נקרא סנד"ל, ונכללים זה בזה.

ודע, כי כשישראל צדיקים, השכינה יש לה הארה גדולה וחוזק ואדירות. וזהו, כי כשהוקם המשכן השכינה היתה רוצה לירד למטה, והמלאכים לא היו מניחים אותה לירד, עד שבטשה בהם וירדה. וז"ס מש"ה ה' אדונינו מה אדיד שמך בכל הארץ, ר"ל, האדירות גדול מכח

הבטישה, בעבור הארץ. וכשגברו עונות ישראל וגברה הקליפה, ונחרב הבית, ולא הועילו זכות האבות, והשטן היה מקטרג לכנס לגן, ששם היו נפשות השבטים שנהרגו, והיו שמותם עשרה הרוגי מלכות, וכשבא השטן ליכנס לגן, לקחת אותם ולינקם מהם, אז נתקבצו כל בעלי הגן יחד, ולא היו מניחין אותו ליכנס, ומרוב עונות ישראל שגברו, נסתלקה השכינה למעלה, ופסקה ההארה שלה, ואז השטן בטש בכח ונכנס והוציאם. וז"ס מש"ה ובפשעכם שולחה אמכם. הרי לך שתי בטישות זה כנגד זה: א' מצד הקדושה, וא' מצד הקליפה.

סימן ל'. מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו וכו'. כבר ידעת, שדרשו רז"ל זה הכתוב על אליהו ז"ל, ואמנם כבר ידעת, קנאת אליהו שקינא בשטים, ותיקן שני בני אהרן, במה שקלקלו באש זרה ושתיית היין. ונתן לו הקב"ה שכרו ברית שלום, כי אשה זרה תיקן בכזבי בת צור, שמסר נפשו עליה למיתה, ותיקן הברית הנקרא שלום, ובו הקים כל אפסי ארץ. ובכח זה השלום, שלט על הד' יסודות שבעצמו, שהם ארמ"ע, ולא מת כשאר בני האדם. כי שלום ביניהם, ואין תגבורת ביניהם כלל. וכמו ששלט עליהם, כן שלט ג"כ על ד' יסודות שבעולם, כמו שנבאר בע"ה. וכל זה, היה בכח הברית שהחזיק בו. והנה בכח הברית שנקרא שלום, נתקיימו שמים וארץ, כדכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי. שאלמלא השלום היה העולם תוהו, וד' יסודות מתגברים זה על זה, כי כל א' היה רוצה למלוך והיה העולם חרב. וזש"ה מי עלה שמים וירד וכו' מי הקים כל אפסי ארץ וכו', וארז"ל זה אליהו, כמדובר. ואעפ"י שיש דורשים אותו ^א על משה, הכל אמת.

ובענין אליהו שמענו, כי עלה שמים וירד בסוד האש רכבי אש וסוסי אש, ובתקנת האשה זרה,

(א) זהר פרשת יתרו ע"ט.

(ש) עיין בספר עו"ת בתחלתו ע"ח שער מ"ז פ"ו.

(ח) פאה פרק י"ג.

הקים כל אפסי ארץ, שהוא מיסוד העפר, הקימו ונתן לו קיום והעמדה שלא מת, ואדרכה שלט עליו. ונרמז ג"כ שיקים כל אפסי ארץ, ויבא עם המשיח להחיות המתים שבכל העולם, שהם אפסי ארץ. או יאמר, שהם אפסו מן העולם, הנקרא אפסי ארץ. וז"ש הקים כל אפסי ארץ.

שממית בידים תתפש וכו'. כבר ביארנו לך, ^(א)הקליפה קדמה לפרי בענין האצילות, ולכך הוצרכו השבירה לטהר האצילות, וגם לשברו, בסוד כלי חרס* שבירתן זו היא טהרתן. וז"ש שממית בידים תתפש, שיניקתו מסיומי הידים ח"ג, עשו וישמעאל, כנודע. ^(ב)והיא בהיכלי מלך, פירוש, שקדמה לפרי כנז"ל, ודי בזה.

סימן ל"א. ותתן טרף לביתה וכו'. הם המדורין שבעולם היצירה ושל עשיה. וחך נערוותיה, הם הז' היכלות דבריאה. סוד ז' נערוות דאסתר, כי מזונותיהן בחוק ובקביעות. משא"כ ביצירה ועשיה, כי הם דחוקים יותר.

אש ה' שיצא מלפני ה', ואכלה לבני אהרן בהקריבם האשה זרה, אכלה אותם אשה יראת ה'. ופנחס שתיקן האש זרה, שלט על זה האש, והיה משתמש בו כל שעה שירצה. כמו באומר: אם איש אלהים אני תרד אש מן השמים ותאכל אותי ואת חמשיו, ג' פעמים. וג"כ באומר: בענין תיקון הע"ז, בהרוג נביאי הבעל, שאמר ענני ה' ענני, וירד אש מן השמים ואכלה העולה. ז"ש מי עלה שמים וירד על סוסי אש ורכבי אש. ואחר שעלה, בכל שעה יורד ומתלבש ביסודות, ונראה לחסידים שבדור ועושה להם נסים. אמר עוד מי אסף רוח בחפניו, שהוא מה ששלט ביסוד הרוח, והחיה את המת בן הצרפית, והשיב רוחו אל קרבו. אמר עוד, מי צרר מים בשמלה, וזה מה ששלט ביסוד המים, ונשבע חי ה' אם יהיה טל ומטר, כי אם לפי דברי, ושם תיקן ע"ז בהרוג נביאי הבעל, והיה ג"כ הנס במים אשר בתעלה לחכה. ושלט ג"כ ביסוד העפר, וזהו מי הקים כל אפסי ארץ, וג"כ לא מת, ויכך כ"כ יסוד העפר שבו, ועשאו רוחני, ברכבו על הסערה מצד רוח סערה עושה דברו, שהוא המסעיר את בני האדם למות ורכב עליו. וזהו מי

ספר איוב

וישכב אותה ויענה, והטיל בה זוהמא, מצד הזוהמא הנשרשת בה בראשונה. ועכ"ז נתקנה, כי ותהי נדתה עליו, ולכן נקראת דינה: אותיות ניד"ה, בהיותה ג"כ גלגול אמתלאי בת כרנבו, אם אברהם אשת תרח אבי אברהם שרתח לקב"ה, ובעל אותה נדה. ולכן נקראת דינה, אותיות ניד"ה כנו', ונתקנה עתה בענין שכס בן חמור, ותהי נדתה עליו. ותרח גם הוא נלקה בשחין רע בגלגול איוב, דאמר תם אני לא אדע נפשי וכו', כי השוכב עם הנדה נלקה בצרעת, והשחין הוא ממין

הגהה

שם השמש, היינו ו' כלים דמלכין שמייתו.

סימן ב. ותאמר לו אשתו עודך מחזיק בתומתך וגו', ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות תדברי וגו'. דע, משתי קומות של אדם היו חוה ולילית סבתא, כן רחל ולאה ביעקב, בסוד מ"ש רז"ל ^(א)פרצוף זנב היתה. ולילית אוכמתא, נעשית נפקת ברא, וניתנה לסמא"ל. כן לאה היתה מזומנת לעשו איש שדה, וצעקה הנערה ובכה תבכה, ועל כן עיני לאה רכות, וישמע אלהים את נאקתה וניתנה ליעקב ונתקנה. ולזה ותצא דינה בת לאה וירא אותה שכס בן חמור החוי, מצד הנחש,

*נ"ל מאיר, היינו כלי ז"א הנקרא חר"ס, שכן

(ב) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ג) לעיל פרשת אחרי בפסוק כל חלב. ע"ח ח"ב שער פרצופי זרין פ"ב בהגהה ר"ה ונל"ח. ועיין בשער הפסוקים דף ר"ע

במ"מ אות ל'.

(א) ברכות ס"א.

כי בודאי את הרע לא נקבל בעולם הבא, כי כבר נתכפרו לנו עונותינו, ונתקנונו אני ואת, לכן את הרע לא נקבל בעוה"ב. וזה שמרבה מילת א"ל, ר"ל, עם היות שנראה שאלהים דין, כי אלהים שופט בודאי, זה ישפיל וזה ירים, כי גם טוב נמצא בו. וזהו גם את הטוב נקבל, כמו שקיבלנו הרע, וכזה את הרע לא נקבל בעוה"ב, כי קלקלתינו תקנתינו.

סימן י'. הלא כחלב תתיכני וכו'. כבר נודע, כי ז"א נאצל מאבא. והנה טיפת אבא, היא שם הוי"ה דע"ב. והנה, בעת הזיווג עם אימא, נתן אבא באימא המילוי: ה"י דע"ב דה"י אחרונה, י"ו דוי"ו, י' דה"י, מג' אותיות יה"ו. והוא מספר ל"ו. וזהו הלא, מתחלה האיר באימא מספר הלא, ועי"כ נתקנים ו"ק דז"א, כל א' נתקנים, וכלולים מעשר, גימטריא ס', מנין כחל"ב. והנה, לפי שז"א מה שלקח לעצמו הם אותיות הזכרים, שהם י"ו י"ו, אך הד', היתה לצורך הנוקבא בלבד, בסוד ודלת ראשך כארגמן, ונתנה לך מאימא, ועי"י הד' נתקנה הנוקבא. ולכן ז"א נצטייר במ' יום, בסוד הזכר שנשתלם ציורו במ' יום, במספר דייו"י. והנוקבא לוקחת את הד', היא ניבנית בפ' יום, ב"פ מ', דהיינו כלול מ"י, ומספר המ' דז"א. ולכן הנוקבא מצטיירת לפ' יום. והנה כך היה הענין, כי י' דה"י ראשונה דאבא, התיכה הטיפה לכשתכנס באימא, והיו"ד וי"ו, פירוש, נקפאה הטיפה להצטייר, והי' דה"י אחרונה הדבוקה במלכות, והי' דייו"ו חלקה את ו"ק, להיותם כלולים מ"י כמנין כחלב, והד' ציירה המלכות בסוד זנב, בז"ת דז"א. והנה ד' זו היא ו"ו הנוכר, הם בגימטריא מאה, סוד ק' ברכות שמקבלת הטיפה. והם במספר וכגיבנה, שעולה צ"ו, ועם ד' אותיות גבנה בלא י', הרי ק'. ומבואר היטב במקומו באורך ע"ש.^ט

הצרעת. ואברהם בנו עבד מאהבה, ואיוב עבד מיראה, ונאמר עליו ירא אלהים. ולכן אברהם עמד בנסיון, כי האלהים ניסה את אברהם, ועשר נסיונות נתנסה, ולכן לא היה ירא ממדת הדין. אבל איוב היה ירא ממדת הדין, וז"ש ירא אלהים וסר מרע, ועם כל זה נתנסה ולא עמד בנסיונו, כי בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא. כי באו בני האלהים לנסותו, והשטן קטרג בשעת הסכנה, ויך אותו בשחין רע והוא יושב בתוך האפר. וזהו אומרו באחרית דבריו, על כן אמאס וניחמתי על עפר ואפר. ובהיות, כי תרח נתקן ע"י אברהם, שאמר ואנכי עפר ואפר, אז ותאמר לו אשתו עורך מחזיק בתומתך, ר"ל, רואה אני כי מאשר יגורת בא לך, כי היית תם, בהיותך שהיית ירא אלהים כדי שלא ייסר אותך ביסורים, כי אין אתה עובד כי אם מיראה, כי כל חוטא יש לו פחד, דכתיב פחדו בציון חטאים, אבל צדיק ככפיר יכטח.

ומאשר יגורת בא לך, כי מיסר אותך בעקרבים, ואינם יסורים של אהבה, כי מאהבה מסותרת, ואלו היסורים נגלים מכף רגליך ועד קדקדך. לכן ברך אלהים ומות, כי אין לך עוד תקנה, כי מקלל אלהיו מות יומת, ותמות בלא תקנה מחטא שעשית עמדי בזמן תרח. כי אני כבר נתקנתי בזמן שכם בן חמור כנו"ל, ואתה אין לך תקנה. אז השיב אמריו אליה ואמר לה, כדבר אחת הנבלות תדברי, ר"ל, כמ"ש חז"ל^ב כבזמן שנעשית נבלה בישראל לשכב את בת יעקב, ומה שתחשבי שלא נתקנתי, אדרבה בזה החולי של השחין נתקנתי, והאלהים מנסני ונתן לי אלו היסורים, בודאי חשבה לטובה, כי הם כפרת עונותי. וז"ש גם את הטוב נקבל מאת האלהים, כי אפילו שעתה לפנים נראה לרע, אינו כי אם לטובתי, כי קלקלתי היא תקנתי. ובודאי מה שחשכתי שהוא רע, אינו רע.

(ב) ב"ב ט"ו.

(ח) נ"ב בהגהת כתי"ו ח"ל והנה בעת הזיווג עם אימא נחן אבא באימא וי"ד דיה, י"ו דוי"ו, י' דה"י משלשה אותיות יה"ו וכו'.

(ט) והיו"ד דייו"ו ע"י נקפאה הטיפה וכו'. כ"כ בכתי"

בגליון. הו"ח.

(י) עיין מב"ש ש"ה ח"א פ"ב.

סימן י"ב. מגלה עמוקות מני חשך וכו'.
 דע, כי החשך במלוי כזה: ח"ת ש"ן כ"ף, גימטריא תתע"ח. ומלואו, היינו: תי"ו יו"ד נו"ן פ"א, גימטריא עמוק"ת. והיסוד ^(ז) כי האורות היורדים מיסודות או"א, הנקרא עמקי"ם, כנו" בס"ה, ^(ח) כשמגיעים האורות ההם ליסוד דנוקבא, מתפשטים לכל העולמות. וכשגזברים העונות, עולה הפגם עד יסוד דנוקבא, ששם ה"ג מנצפ"ך, ונקרא חש"ך, ונסתמו האורות. וכשחוזרים בתשובה, גורמים שיתעוררו חב"ד דו"א, הנקראים שרי"ם, ע"י חג"ת, הנקרא נדיבים. וז"ס חפרוה שרים וכו'. במחוקק, שהוא יסוד דידיה, וחוקק יסוד דידיה, למתק הגבורות הניתנים שם, ומתגלים אורות הנקראים אורות עמוקות, וזהו מגלה עמוקות מני חשך.

או יאמר מגלה עמוקות מני חשך. דע, כי מלת חשך במלואה כזה: ח"ת ש"ן כ"ף, עם הכולל, עולה תתע"ט. וכן עמוקות במילוי, כזה: עי"ן מ"ם וי"ו קו"ף וי"ו תי"ו, עולה תתנ"ו. ועם י"ו אותיות, וששה אותיות השורש, עולה תתע"ט. וכן מלוי נח"ש, שהם ו"ן י"ת י"ן, עולה תקכ"ו. וכן שפיפון, עולה תקכ"ו.

או יאמר מגלה עמוקות מני חושך וכו'. הנה השם פשוט, הוא אור סוד החסד. ומלואו, חש"ך, שהוא די"ן. ומני חשך, פירושו, ממה שנאצל ממנו, דהיינו מלכות, מגבורה, הנה הוא מגלה ממלכות עמוקות, שהוא בגימטריא עם הכולל וכולל דכולל, תרכ"ד. כמספר אחוריים של ד' מלואים, שהם: קפ"ד קס"ו ק"ל קד"ם. עוד, מגלה עמוקות מני חשך, ר"ת בגימטריא קנ"ח, שהם ק"ך צירופי אלהים, וחמש אותיות השם פשוט, ול"ג של מלוי המלוי בההי"ן. בסוד הכלים שנשברו, שהם הדינים. ואם יהיה המלוי באלפי"ן או יודי"ן, יהיו עם הכולל של נוטריקין דלעיל,

קט"ן. וסימנך: ומעיל קטן תעשה לו אמו. וכתוב אלהים ראיתי עולים מן הארץ, וכתוב והוא עוטה מעיל. "ויוציא" לאור "צלמות, ר"ת קכ"ו, רבוע אדנ"י. והיינו ק"ך צירופים של אלהים, עם ה' גבורות והכולל, שהם השם עצמו וה' אותיותיו. כי לאור שנסתלק, הוציא במקומו צלמו"ת, בגימטריא תמנ"ע. וכן ב"פ מנצפ"ך. וזה החשך סבה לכלים, כי הוא בוצינא דקרדוניתא, הנותן מדה ואמר לעולמו די מצד הדין. ותמנ"ע, היינו צ"ל מו"ת, לא מות עצמו. לפיכך היתה פלגשו בלבד לאליפו, ולא אשתו.

סימן י"ט. ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה. דע לך, כי אין גוף או נפש, ^(ה) שלא נבראו ע"י כ"ב אותיות התורה, וכל אחד מאלו הנזכר, יש לה כ"ב אותיות בעצמן. והנה כל אלו עומדים בפנים, ועור האדם סוכך עליהם דוגמת רקיע ומסך. ואמנם אדם הצדיק, אשר נפשו מזוככת, יש בנפשו יכולת להאיר ולעבור דרך המסך ולצאת לחוץ, ומגלה תנועותיה וכחות אותיותיה. אך הרשע, אין האותיות ניכרות לחוץ, בסוד נר רשעים ידעך. כי ר"ת נ"ר: נפ"ש "רוח, כי נשמה ודאי שאין להם כלל, והקליפה סוכבת על נפשו ואינה יכולה להאיר. ואמנם אלו האותיות, הם מתגלות חוץ לעור האדם, או במצחו, או בשאר איבריו, כמ"ש בס"ה. ^(ו) וזה הטעם שנקרא עור, כי ע"י ההכאה שמכה הנפש שם, מוציא הארה לחוץ.

וכבר ידעת, כי האדם הוא סוד מ"ה, גימטריא אד"ם. ומכים האורות זה בזה, מכה תחלה הנשמה, בנשמה דנשמה, וזהו הכאת יו"ד בה"א, כזה: יו"ד פעמים ה"א, גימטריא ק"ך. אח"כ מכה הנשמה ברוח, שהוא יותר חיצון, והוא הכאת ה"א בוא"ו, והוא גימטריא ע"ח. אח"כ מכה הרוח בנפש, והוא הכאת וא"ו בה"א, והוא ג"כ

(ה) שער רוח הקודש דף כ' דרוש ב'. ליקוטי תורה פסוק זה.
 (ו) יתרו פרשת ואתה תתוה.

(כ) ליקוטי תורה פסוק זה.

(ל) צ"ל והנה. ל"ח.

(מ) ח"ג קמ"ו.

עולם האצילות, וז"ס כולם בחכמה עשית. והנה החכמה, מתפשטת תוך הוורירים של דם החיוני של האדם, והרפקים של האדם, ובתוך אותם הרפקים גנוח ונעלם החיות העליון דא"ס, המחיה האצילות כולו. באופן, כי הדפק עצמו שהוא הווריד, הוא אבא, והחיות שבתוכו, הוא אור הא"ס וחיותו. וכבר ידעת, כי במחשבה אתברירו כל הש"ך ניצוצין. ^ו והפסולת מתוך הטוב. ולכן הדם הטוב והחיות הנאה, הוא מתעלם ברפק, והדם הרע יוצא לחוץ. ולפעמים מחמת העונות, אין יכולת למחשבה לברור ולדחות מותר פסולת הדם הרע לחוץ, ואז צריך הקזה להוציאו לחוץ. ואמנם אבא, הוא שם ע"ב דיודי"ן, ואחוריים שלו דפ"ק.

והענין, כי אין פנימיות של אבא עצמו יורד למטה, רק האחוריים שלו, כי כל דבר העליון לא ירד למטה, אלא בסוד האחוריים שלו, והוא דפ"ק. ולכן כל החיות האדם תלוי בו בתוכו, וממנו יוכרו חולאי האדם, כי כפי שיש עבירה או עון, כן נחסר האור משם. וכבר ידעת מ"ש בתיקונים, ^ז כי אית י מיני דפיקו, והם צירי"י סגו"ל וכו'. והענין, כי אבא הוא סוד הנקודים, והנה אותם הרפקות שנותן, כולם הם בציור נקודים. ולפעמים כשחשים ירך ברפק, תראה שדופק נקודה אחת, ואח"כ נקודה שנית בצדה, וזהו סוד צירי. ולפעמים זו למעלה מזו, ונקרא שב"א. ולפעמים הראשונה ארוכה, והשניה נקודה, וז"ס קמץ, וכיוצא בזה. וזה מורה, כפי מציאות החיות שנמשך לו אז, מאיזו בחינה שבחכמה. כי אם הנקודה היא דפיקותה, היא מורה על התגברות בחינת הכתר שבחכמה, שמשם שולח הארה וחיות אל האיברים כולם. ואם הוא פתח, הוא מחכמה שבחכמה. וכן כל כיוצא בזה בכל הנקודים. ולפעמים הם שני נקודים יחד, שב"א צירי, או שב"א קמץ, וכיוצא בזה. אמנם

גימטריא ע"ח. הרי ג' הכאות אלו, גימטריא רע"ו, גימטריא עו"ר. לרמוז, כי כל אורות אלו שמספרם רע"ו, חוזרים ומכים בעור האדם כדי לצאת לחוץ, ונעשה אז עו"ר. וז"ס ואחר עורי נקפו זאת, כי נקפו, הוא מלשון הכאה, כמ"ש רז"ל ^י אין אדם נוקף אצבעו מלמטה וכו'. והענין הוא, כי כל מה שנגלה אל האדם הוא העור, והנה אותו העור, הוא מסך אל מה שבפנים. נמצא, כי האורות הפנימיים הם עומדים אחורי העור, כי העור הוא נגלה, והם מכוסים בו ועומדים מאחוריו, כמו איש העומד אחורי הכותל והמחיצה. וז"ש ואחר עורי נקפו זאת, פירוש, אחרי אותם האורות העומדים אחר עוריהם מבפנים, ומכים בו ומוציאים האורות לחוץ, ואז אני רואה אותם. וז"ס ומבשרי אחזה אלוה, פירוש, כי אעפ"י שהם בעצמם בפנימיותם אינם נראין, אבל בהיותם בבשרי, שהוא אחר הכאתם בגוף האדם, אזי אני יכול לראות ולחזות בגוף אלוה. פירוש, כי הנשמה נקראת אלוה, כמ"ש בסבא ^י על פסוק מנשמת אלוה יאברו, כי הנשמה נמשכת משם אלוה, וכונת איוב: כי לפי שנפש מכה ובוקע ויוצא לחוץ, הוא מגלה כל עבירות ועונות במצח האדם, ואז המקטרג רואה אותם עליו, ואז היה מכה אותו, ולכן באו עליו כל הרעות ההם. וז"ס פסוק עור בעד עור וכו', כמ"ש לעיל ^ט

או יאמר, ואחר עורי נקפו זאת וכו'. ענין דפק האדם, שבו מתגלים חולאי האדם. ^ז ודע, כי הלא האדם העליון הוא ז"א. וכבר ביארנו בסוד פסוק כולם בחכמה עשית, כי אבא חכמה עילאה, הוא חיות כל האצילות, ושהאור העליון של א"ס מתפשט באצילות, מתלבש תוך אבא ומתעלם בתוכו, ואז אבא מתפשט בכל האצילות כולו עד סופו, ובתוכו הוא מוצנע החיות ונעלם בו, ועל ידו שואבין החיות העליון של הא"ס, ומחיה את כל

(ז) חולין ז'.

(ח) משפטים צ"ו.

(ט) וכן שער הפסוקים איוב סימן ב'.

(י) שער מאמרי רשבי זיע"א בתחילתו.

(כ) זהר פקודי רנ"ד.

(ל) תיקון ס"ט דף ק"ה.

דז"א, כי מציאות יסוד שלה אין לו עיקר, כי הוא סוד אוירא, ואינו כיסוד של הזכר. ונודע כי שם שד"י, הוא לעולם ביסוד. והנה מזה היסוד רבינה, יש בו ב' צירים וב' דלתות ברחם שלה, וצירי"ר בגימטריא ש', ועם ה' הרי ש"ד. וכן נמצא, כי ב' צירים וב' דלתות, בגימטריא ש"ד. והם סוד שני שדים של ז"א, בחוזה שלו, ובבחינה זו, שליש העליון של ת"ת דז"א, נקרא שד"י. ואמנם זהו והיה שד"י בצריך, אל תקרי בצריך אל בציריך. ובוה תבין מ"ש בוהר פ' ואתחנן דף רס"ו ע"א, והיה מלגאו שד"י מלבר. והענין, כי מה שהוא כאן בז"א שד"י, משם כנגדו בנקבה, והיה. וז"ס והיה אם שמע. והענין, כי הוא"ו הוא ז"א כנודע, והה' כתר דנוקביה, הנקרא ה', ואח"כ תרין מוחין דילה הם י"ה, הרי והי"ה. הרי, כי מצד אחד הוא שד"י, ומצד אחר הוא והי"ה.

ימלט אי נקי ונמלט בבור כפך. ר"ל, האדם הצדיק, שרוצה להוציא ניצוצות הקדושה המובלעים או בתוך הקליפות, ב"א מדריגות שלהם, שהוא סוד ו"ה, שעולה בגימטריא א"י. ורגליה יורדות מות, והרוצה למלטה לזה הא"י, ויהיה נקי מבין החיצונים, אינו יכול, כי אם במסירת נפשו בנפילת אפים וק"ש. ^(ז) וזהו: ונמלט בבור כפין. ובוה תבין מאמר לרז"ל במס' תעניות פ"ק, ^(ח) וז"ל, א"ר אמי אין תפילתו של אדם נשמעת אלא א"כ משים גפשו בכפו, דכתיב נשא לבבינו אל כפים וכו'. והוא, שכשארם מכוין בנפילת אפים כאלו מת, להעלות מ"ן לניצוצות שמובלעים בתוך הקליפות, או תפילתו נשמעת, ועל ידו מזדווגין זו"ן, כאשר ידעת בכוונת נפילת אפים, וע"ש. ^(ט) ובוה יובן ג"כ המאמר שנוצר שם למעלה מזה, על פ' אם ישוך הנחש בלא לחש, שהוא רומז לומר לך, אם תמצא שישוך הנחש העליון, שהוא סמא"ל ובת זוגו, הוא, לפי שלא יש לחש למטה, שהם אותם אשר יודעים לעתור

דע, כי בזה יוכר החטא של האדם, כי אם הדפק הוא קמץ, זה יורה שחטא בכתר, ולכן הוא מתגבר הכתר, ומראה בתוכה שלא יסתלק. וזו היא ההיכר, כי אדרבא, אם אנו רואים בחינה א' גוברת, יורה על חסרון אותה הבחינה, ע"ד תוסף רוחם יגועון, שכל דבר חלוש, הוא מתגבר בכח כדי להתחזק, ולפעמים זה מורה בהפך, על שעשה מצוה בבחינה ההיא. ובעונות בזמן הזה אין אתנו יודע ער מה.

סימן כ'. תאכלהו אש לא נופח. הנה חשך שעל התהום הנקרא גיהנם, כמש"ה האכלתי כסתי עליה תהום. וזהו אש לא נופח, שאם ינופח האש ויעלה את השלהבת, והיה האור. וכתיב והיה במחשך מעשיהם, ולכן אינו נופח.

סימן כ"ב. עבים סתר לו. הנה העננים הם החסדים, לכן ענני כבוד היו בזכות אהרן הכהן, איש החסד. אבל עבים הם הגבורות, וזהו עבים סתר לו "ולא יראה, ר"ת לוי, שהוא גבורה. וזהו: ע"ב י"ם, שהוא הנוקבא הנקראת ים, שהיא לוקחת הגבורות לבניינה, והבן.

אשר קומטו ולא עת נהר יוצק וכו'. דע, כי דרו"ל ^(א) על תתקע"ד דורות שלא נבראו. ודע, כי נשמות הללו, היו מסוד פליטת אימא, ולא נתעברה ממנו, ולכן לא זכו לתורה, וזהו קומטו בלא עת. נהר יוצק יסודם, כי יסוד הציק והריק השפע תיכף, בלא זיווג ועיבור ומתוק. ויוצק, מלשון הציקם והריקם מכלי אל כלי.

והיה שדי בצריך וכסף תועפות לך. ^(ב) דע, כי הנה הבינה נתפשט היסוד שלה עד שליש הת"ת של ז"א. כי ג' פירקין דנצח שלה, נתפשטו בחח"ן של ז"א. וג' פירקין דהוד שלה, נתפשטו בבג"ה דז"א. אך היסוד שלה לא נתפשט רק עד החזה

(מ) חגיגה י"ג.

(נ) מבו"ש ח"א ש"ו פ"ח. ליקוטי תורה פסוק זה. ע"ח שער תיקון הנוקבא פ"ג. תע"ס סוף חלק י"ב.

(ז) שער הכוונות ענין ק"ש דרוש ו'.

(ח) פ' ח'.

(ט) שעה"כ דרוש ב' דנפילת אפים.

והגבורות, בכח הש"ע נהורין שנמשכין מהפנים אל היסוד ומאירין. וכן עולה עוש"ה: הש"ע נהורין. והיא נקראת שלום, בגימטריא הש"ע נהורין, עם האותיות של האל"ף למ"ד. והוא עושה שלום בין שתי מדותיו, שהם החסדים והגבורות, בסוד הזיווג, שהם מתמתקות גבורות שלה, בחסדים שהם המיין דכורין שלו.

סימן כ"ו. נוטה צפון על תוהו תולה ארץ על בלימה. פירוש, תלה העולם, על בלי, אותיות, שהוא בגימטריא מ"ב. בל"י במלוי, כזה: ב"ת למ"ד יו"ד, בגימטריא אבגית"ץ. וכן הוא הנעלם של בלימה, בזה השם ברא את העולם. שנאמר כי הוא אמר ויהי. כ"י הו"א: בגימטריא מ"ב. ועל כל דבר ודבר ופעולה, היה הדיבור של ל"ב נתיבות וי"ס, וכל א' וא' היה אות אחת ממ"ב. זש"ה אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, וכבוד"י: גימטריא מ"ב. וזה השם מסר הקב"ה למרע"ה, שנאמר אהי"ה אשר אהי"ה.

סימן כ"ח. ברזל מעפר יוקח וכו'. הנה כבר ידעת, כי השכינה יסוד ד' מהיסודות העליונים, ה' אחרונה יסוד העפר, בסוד וכל בשליש עפר הארץ. והנה ז"ס ברז"ל, שהם: בלהה רחל זלפה לאה, מעפר יוקח, כי כולם נחצבים מהמלכות, הנקראת עפ"ר.

מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור. יובן זה, בסוד מ"ש רז"ל^ה שמים התחתונים היו בוכים, מחסרון ההתלבשות וגודל האורה. וכתיקון תלת גו תלת, ונתלבשו נה"י בחג"ת, אז יכלו להכיל. וזהו נהרות חבש, ר"ל האורות, נקרא נהרות נתקנו. וז"ס ותעלומה יוציא אור, בסוד יוצר אור ובורא חושך. ובהיות והחכמה מאין תמצא, ויצאו משם החסדים, ומשם נתקן פרצופם, וא"י ז"ה, שהוא פרצוף זו"ן, הוא ממקום בינה, וסוד ה' ליראיו. כמו שתמצא כתוב בתחילת

(ש) ומתאוה. ל"ת.

(ת) מד"ר בראשית פרשה ה'. ת"ז תקן ה' אות י"ח.

ולרצות, כמו ר"ע וחבריו שהעלו מ"ן ע"י פטירתם. ואז, כשיש מי שיודע לכוין ולעשות זיווג ע"י נשמתו, אז לא יהיה יתרון לבעל הלשון, שהוא השטן המקטרג, והוא איש לשון בל יכון בארץ. והבן. ע"כ.

סימן כ"ג. והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. רומז זה הכתוב בסוד ק"ש, כשרוצים לייחד הזיווג דא"א לתת מוחין לזו"ן, כדי שיעלו הם קודם בסוד מ"ן, בסוד אחד וכו'. ואח"כ צריכין לבא ג' גו ג', במעי אימא. כי אחר שילדת אותם חוזרת ומתעברת מהם, כמ"ש בזוהר^ק בתר דאולדת להו וכו'. וז"ש ומ"י, שהיא אימא, ישיבנו לז"א, לאתעברא מינייהו. ואח"כ נותנת מוחין להם לז"א ולא, בסוד ד', א' דאהי"ה באותיות יה"א, בסוד פסוק בשכמל"ו. ואז בת מלך, שהיא רחל, הריחה ציקי קדרה. ונותנים לה בחשאי, בסוד וע"ד. וז"ש ונפשו אותה ויעש, שנותנים לה בחשאי, בפסוק בשכמל"ו, ונאמר בחשאי, ואמר ויעש, כי מקנא באופן, שהיא עשיה.

או יאמר והוא באחד ומי ישיבנו וכו'. הנה כבר ביארנו בכוונת אחד,^י כי א"ח הוא ז"א, ור' היא נוקבא, היא לאה עולים בסוד מ"ן למעלה, ועי"ז מקבלת מוחין. וזהו והוא באחד, שהיא עולה בסוד מ"ן באחד. ומי ישיבנו, פירוש, מ"י היא בינה, ישיבנו, ומשיב לה מוחין תמורת מ"ן שעלה. ואח"כ רחל הנקראת נפש^ש המתאוה, כמש"א ואז ויעש גם היא.

או יאמר המשל ופחד עמו וכו'. דע, כי המש"ל הם החסדים, ולכן עולים שע"ה, שהם הש"ע נהורין, כי לעולם אור ונהורין הם החסדים, והם המאירים בפנים. כי חסד א"ל, ושני פעמים אל"ף למ"ד, בגי' ש"ע נהורין, והם בפנים. ופחד הם הגבורות. והיסוד, עושה שלום בין החסדים

(ק) ח"ג ס"ה:

(ר) שער הכוונות דרוש ו' דק"ש במלת אחד.

ההקדמות. ^(א) וזה ג"כ נרמז במלת מבכ"י, שהם אותיות בכי"ם, שהוא ר"ת "ברוך כבוד יי"הוה" ממקומו. זה מצאתי כתוב משם א' מתלמידי הרב זלה"ה.

אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. דע, כי החכמה היא רמוזה בקוצו של יו"ד העליון, ^(ב) ומה שנתגלה ממנה הוא גוף ה' לבד, ולא השיגה הבינה ממנה רק הקוץ התחתון. וז"ש אלהים, שהיא הבינה, הבין דרכה. ולא אמר לשון חכמה, אלא הבין לשון בינה לבד. ומה הוא מה שהבין, הדרך לבד, ולא גוף החכמה, וזהו הקוץ תחתון, כאמור. וכמש"ה דרך גבר בעלמה, כי זהו אחד מהדברים שנפלאו משלמה הע"ה, כי לא השיג אותו הדרך שמשפיע החכמה לבינה. וז"ש בעלמה, שהכונה שהיא נעלמת, וזהו העלמה לשון העלם. ומה שנתגלה עוד מן הבינה אל ז"א, דהיינו מן ה' אל ה', לא היה רק הטפל, ^(ג) כי העיקר נשאר נעלם למעלה בבינה. וזמ"ש רז"ל ^(ד) נובלות חכמה של מעלה תורה. והנה נובלת, הוא לשון גרוע, כמו הפרי שהוא גרוע, שנופל ע"י הרוח. וידוע כי הרוח הוא הת"ת, וחלק זה שנתגלה בו, הוא הנקרא תורה שבכתב. שהכונה, שנשארה שמה לעולם בכתב, דהיינו הת"ת דהיינו ה', כי שמה הם הכ"ב אתוון שהם הכתב עצמו, ולא נתגלה ממנה אל המלכות, כי שמה היא נעלמת כו'. ולכן לא ניתנה ליאמר על פה, כמ"ש חז"ל ^(ה) דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה, ביען, שהוא גילוי במה שהוא נעלם ולא נתגלה. ומה שנתגלה אל המלכות דהיינו ה' אחרונה, הוא חלק תורה שבעל פה, ולכן לא ניתנו ליכתב, שמורה העלם בגלוי.

סימן ל'. יתרו פתח ויענני. הנה היא

במדרש ^(א) דג' יועצים היו לפרעה, איוב ובלעם ויתרו. בלעם אמר להורגם, ויתרו אמר לענותם, ואיוב שתק. וזה תרעומות שלו, דיתרו פתח בעצת העינוי לישראל ויענני.

סימן ל"ד. יגוע כל בשר יחד כו' אם ישים אליו לבו כו'. ^(א) הלא ביארנו, כי המגולגל אין בידו יכולת להיות לן נר"ן יחד, ולכן האדם אחר שהשלים חלק הנפש אז הוא מת, ואח"כ הוא חוזר להתגלגל לחלק הרוח, וכן בנשמה. ואמנם היודע סוד הדברים, ויודע לשום לב לגרום ולהמשיך אליו רוחו ונשמתו, ויוכל לאספם אליו על דרך האופן שביארנו במ"א, בסוד היבום ע"ש. ^(ב) וז"ס ג"כ ישא ברכה מאת ה', כי הוא משלח נפשו בלילה, ע"י שלוח הקן, ואח"כ בבקר, נמשך בו הרוח מלובשת בנפש הגר, בסוד נפשי אויתך בלילה כו'. וזהו יגוע כל בשר יחד, אותם שהשלימו נפשם. אך אם ישים אליו לבו, ואז רוחו ונשמתו אליו עצמו יאסוף, ולא ע"י גלגול אחר. וז"ס ימותו ולא בחכמה, כי לפי שאין להם חכמה לשום אליו לבו, לכן ימותו, כי לא ידעו לאסוף הרוח והנשמה. ודע, כי אין זה, רק במי שרוחו ונשמתו פגומים, אך מי שרוחו מתוקן כבר, הנה כשישלים לתקן נפשו, אז ודאי שיבא אליו הרוח. אמנם כשהרוח פגום, אין בו כח לבא על הנפש מתוקנת, וצריך גלגול אחר.

סימן ל"ח. ויען ה' את איוב מן הסערה, בנו"ן כפופה, שהראה הקב"ה לאיוב, שהוא שליט על הנחש, ורוח סערה עושה דברו, ולא כמ"ש הוא אשר בשערה ישופני, אלא שהנחש כפוף תחתיו, בסוד וענן אבק רגליו.

סימן ט"ל. מי שלח פרא חפשי ומוסרות

(ה) גיטין ס'.

(ו) סוטה י"א.

(ז) ע"ח שער י"א סוף פ"ו.

(ח) שער הגלגולים סוף הקדמה ב'.

(א) ע"ח שער ט' פ"ה.

(ב) צ"ע דקוץ ה"י הוא רמו לא"א ולא לחכמה. הו"ח ועיין מש"כ במענה ס. ח"א אות נ"א.

(ג) עיין בע"ח שער י"ד פרק ט'.

(ד) מד"ר לך פרשה מ"ד.

פרוד מי פתח. דע, כי הפרא והערוד, יתארו לשני האנשים המרגלים. ופר"א וערו"ד מספרם שוה. ויש בכל א' פ"ר דינים, והם התיירים הגדולים ההולכים אחורי הפרגוד לצודד נפשות, כמו שכתבנו בפ' (ירמיה ב') פרא למוד מדבר כו'. ובקשו להדבק בקדושה, ולא שוה להם, כי הפרא רצה להדבק, וכן הערוד רצה להדבק בבת יעקב, ולא שוה לו. ופירושו הכתוב על זה הדרך הוא: כי מי הוא זה אשר יוכל ויהיה גבר, גובר ביצרו, וישלח זה הפרא מעליו ויצא חפשי ממנו. וכן מוסרות צרוד, שהם היסורים ודיניו, מי פתח אותם מעל צוארו ולא יעבור בניא צלמות, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ואפי' דהע"ה נתיירא מזה, ואמר, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע, ר"ל, מאלו הנקרא רע, בהיות כי אתה עמדי.

ועכשיו פסוק האחר מתאר המקומות אשר נמצאים שם, שהם גיא בן הנום. וז"ש אשר שמתי ערבה ביתו, מקום ציה וערבה ארץ מליחה לא תשב, כי שם נמצא נחש שרף ועקרב וצמאון ומים אין לשחות, ושם ישחק להמון קריה. ר"ל, כל המון הרשעים נופלים שם, והוא ישחק עליהם בנפלים בידו, כי ישחק ליום אחרון, בהיותו מפתה וגם יוכל, ועולה ומקטרג, ולזה שוחק עליהם. ואעפ"י שיזעקו אליו, ויאמרו לו: אתה הייתה סיבה לזה שגרמת לנו לחטוא, הנה הוא כפתן חרש יאטם אזנו ולא ישמע לקול מלחשים. וז"ש תשואות נוגש לא ישמע, כי הוא הנקרא נוגש לא ישמע לקול תשואת קולם, כי לעלוקה שתי בנות הב' הב' הצדיקים הנקראים בני אלהים, אשר מפקידים נשמתם בכל לילה אחר שקוראים ק"ש על מיטתם, והתודו את עונם קודם שישנו, ואז נעשים מ"ן לשכינה, בהפקדת רוחם, בסוד בידך אפקיד רוחי, מתעברים בבטן המליאה לה עצמים, בסוד הבהמה האוכלת אלף הרים, ושם נבררין ונשרפין בסוד אש אוכלת, אש הנשמה, ובבקר

וימנע מרשעים אורם כו'. כבר ידעת, כי מלת רשעים, עי"ן תלויה, ונשארו רשים. וזהו שאין לרשעים אחיזה בקדושה, אלא בחסדים המגולים, שהם בחינת ע', כנודע, ^כ שהם ב' חסדים ב' היוי"ת, ושני שלישים דת"ת, הרי ע'. וכשמסתלקים אלו החסדים למעלה, אז נשארו הם רשעים. וזהו שמתהפכים החסדים דנ"ה, שהם שרשא דאלנא, ומתהפכים על החסדים המכוסים דחג"ת. וז"ש הפך משורש הרים, שמתהפכים נה"י על חג"ת, השורש שהם נה"י, על ההרים, שהם חג"ת. ואז זורוע רמה תשבר, דהיינו ח"ג, שהם הזרועות, דהיינו זורוע רמה תשבר, שנה"י מתהפכים עליהם. וזהו וימנע מרשעים אורם, כי אור אין להם, אלא מן המגולה. כי מן המכוסה אין להם אחיזה בו, וכשהוא מסתלק, נמנע מהם אורם.

(כ) ליקוטי תורה דף ש"ס ט"ב.

(י) שער הכוונות ררוש ח' מרושי הלילה.

ספר דניאל

סימן ד'. בגזירת עירין פתגמא. הנה כל האחוריים סוד דינים. והנה אחוריים דאהי"ה דיודין גימטריא תקמ"ד, והוי"ה דאלפי"ן ק"ל, ואלהי"ם דיודי"ן ש', הרי ^(ז) בגזירת עירין עם האותיות. והנה צריך הסכמה החסד ג"כ, ^(ס) הוא ד' הוי"ת דחבת"ם גימטריא ק"ד, וד' פשוטים דמלוי, הרי קי"ח, וד' מלואים רל"ב הרי ש"ן, וקפ"ד קס"ו ק"ל קד"ם, ^(ט) גי' מי"מר קדיש"ין. (א"ה נ"ל בגזיר' עירין הי' ב'). או יאמר, כי הנה שרשי הדינים: פ"ר, ושכ"ה, אלהי"ם, ואדנ"י. והנה אדנ"י במלוי תרע"א, ואלהי"ם במלוי ש', סך הכל גימטריא בגזיר"ת עירין.

סימן ג'. רומיה אמין שתיין. ^(ז) כנגד ו"ק, כ"א כלולה מעשר. פותיה אמין שית, כנגד ו"ק דנוקבא, שש מעלות לכסא. וידוע, כי כל אמה בת ו' טפחים. כי כ"א מו"ק כולל כלם, וכן בז"א ג' פרקין דאימא מגדלים ג' קוים שלו, הרי ו'. והנה ה"ח הם בסוד ע"ב, ומלואו מ"ו, כמנין אמה, ובקש להפכם למה"ד. והנה בז"א יש ט' תיקונים, ט"פ ע"ב דחסד, דאתפשט בדיקנא כנודע, עולה תרח"ם. תוסיף עליהם ה' הוי"ת, קל"ה וה' כוללים, שכן גבורות כלם דנוקבא יחד, גימטריא בקע"ת דור"א, שמשם נבראו עגבות ^(ח) דאדה"ר, למוצא הפרש והזוהמא, ולכן מצא הכנה שם לעשות פעולתו זאת.

דברי הימים א

מלבא לפומא לא גלי. יש לשאול למה ארז"ל ^(ז) מלכי וכו', שהרי מצינו בפ' כמה פעמים רבים דברו הגדולים בענין הגאולה, וגם הרשב"י ע"ה. אבל הסוד הוא, כי לאותם הנשמות שהם מבחינת הלב גלה. ולזה היו יכולים לדבר, אבל לנשמות שהם משאר איברים, לא גלה. וז"ש בתיקונים ללבי גליתי, לפומא לא גליתי.

סימן י"ב. ובני יששכר "יודעי בינה "לעתים. ר"ת יב"ל, ^(ז) כי כבר הודעתין כי יששכר הוא משורש קין. וכבר ידעת, כי קין הוא מן ה"ג דבינה, ולכן היה יודע בינה. גם ידעת, כי יבל ויובל, שבפרשת בראשית, כלם הם תולדות של קין, והם משרש יששכר, מבחינת יבל.

(ס) עיין לעיל פרשת בראשית בפסוק זאת הפעם.

(ע) עיין כאן בל"ת.

(פ) שער הגלגולים.

(צ) ת"ז דף נ"ו: סנהדרין צ"ט.

(ל) ליקוטי תורה פסוק זה.

(מ) סנהדרין ל"ח: שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת קדושים.

(נ) ליקוטי תורה פסוק זה ושם הלשון מתוקן יותר.

תם ונשלם שבח לא-ל בורא עולם